Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · Berkeley

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

33:1-9 (1986) 3

16342409 B
v.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
MAR 27
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

1 СОФИЯ, ЯНУАРИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 1 ЯНУАРИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Стартът на деветата 3

ПРЕД XIII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

Д. Попов — Нашата равносметка 9
Г. Михова — Нравствената проблематика в идеологическата дейност 15
Е. Русенов — Ролята на партийното ядро в първичния трудов колектив 20
Г. Кунчев — Поврат към научно-техническата революция . . 23
И. Николов — Използването на нови технологии 28
Й. Йорданов — Продължение и развитие на постигнатото . . 32
П. Георгиев — Първичният колектив — стопанин 36
С. Русева — Оранжерийно безпочвено отглеждане на зеленчуци . 40

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

А. Мусаев — Програмата на КПСС в нова редакция 44
Н. Виноградов, Ю. Дербинов — Проектоуставът: изменения, предизвикани от живота 51

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Отчетът на комуниста

***** — Пред огледалото на собствената съвест 58
Д. Радева — Ефективна форма на индивидуална работа . . . 58
Б. Наков — Партийните групи в борбата за високо качество . 69
Г. Колев — Комунистът и социалистическата законност . . . 71

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

П. Стамов — Гаранция за ефективността 74
Й. Хаджиев — Предизвикани мисли за думите и делата . . . 77
В. Лесички — За откровеността 81

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Н. Маркова — На принципна основа 83

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

П. Иванова — Лабиринти 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

М. Илиева — Изискването на деня 91

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

* — Партиздат през 1986 година 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), М. Илиева, Д. Петков (зам.-главен редактор), И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 24. XII. 1985 г. Подписана за печат на 8. I. 1986 г.
Тираж 54 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31

Digitized by Google

СТАРТЪТ НА ДЕВЕТАТА

С пълна мобилизация на силите за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП трудовите колективи навлязоха в 1986 година.

Планът за първата година на деветото петилетие, неговите основни показатели са вече закон. Сега главна политическа задача на партийните комитети и организации, на стопанските ръководства, на всички кадри и трудещи се е изпълнението му. Главното в предстоящата организаторска и идеологическа работа е да се разяснят и добре да се разберат новият подход при неговото съставяне, основните цели и задачи, свързани с осъществяването на научно-техническата политика на Българската комунистическа партия. Всеки да знае, че по-нататъшните успехи в изграждането на развитото социалистическо общество у нас, неговото лично благополучие зависят от овладяването на постиженията на съвременната научно-техническа революция, от възможно най-широкото прилагане в дадения отрасъл на съответните върхове на научно-техническия прогрес, от качеството на неговата работа.

КОИ СА ПРИНЦИПНО НОВИТЕ ПОДХОДИ **при разработване на Единния план за социално-икономическото развитие на страната** през 1986 година — първата година на деветата петилетка? Кои са основните принципи на преустройството на планирането сега? Генералният секретар на Централния комитет на партията Тодор Живков ги осветли в разработените теоретични проблеми и практически подходи за по-нататъшно изграждане на развитото социалистическо общество у нас.

Ръководно начало при подготовката на плана, негова основа са утвърдените от Февруарския пленум на Централния комитет на партията нови виждания и подходи в провеждането на научно-техническата политика на страната. Негово съдържание е превръщането на научно-техническия прогрес в средство за постигане на икономическите и социалните цели. Така е, защото сега без използването на възможностите, които той осигурява, е невъзможно по-нататъшното стабилно и динамично развитие на народното стопанство, не ще се повишава в съответствие с партийните предначертания жизненото равнище на народа през годините на деветата петилетка.

Освен конкретните задачи за първата година на деветата петилетка в плана е ясно очертана позицията за първостепенно внимание на приоритетните направления на техническия прогрес — електрониката, новите материали и биотехнологиите. В неговата основа е разработената от Държавния комитет за планиране и Държавния комитет за наука и технически прогрес съвместно с отрасловите министерства

Digitized by Google

програма за научно-техническо развитие. В нея се включват именно новите технологии и техника и особено системите от технологии, които ще се внедрят през 1986 година. А така също и изследователската и друга работа, която ще се извършва през следващите години на петилетката. Красноречив е фактът, че през настоящата година ще се внедрят в производството 93 нови технологии и 200 изделия.

С издигане техническото равнище на производството още през настоящата година ще се осигурят условия за обновяване в съответните видове и обеми на продукцията. Ще се намали и спре от производство онази част от нея, която е с незадоволителни потребителни стойности и е неефективна.

От изключителна важност е фактът, че развитието на микроелектрониката, на новите материали и на биотехнологиите е осигурено с всички необходими капитални вложения, машини, суровини и материали, валута, работна сила.

За развитието на науката и на внедрителската дейност през 1986 година ще се използва не по-малко от 3,1 на сто от националния доход. Ще се обърне специално внимание на преструктурирането на народното стопанство, на изпълнението на основните задачи в развитието на технологиите и техниката и особено в областта на електронизацията, новите материали и биотехнологиите.

С плана, с неговите главни насоки, структурни цели и бюджетни покрития се дава пример в каква посока да се действува в конкретните условия на всяка стопанска организация. Каква да бъде позицията на комбинатските и заводските ръководства, на всички фактори — научни, административно-управленски, обществени.

Оттук произтича качествено новата насоченост на целокупната партийно-политическа и организаторска дейност, на дейността и на профсъюзите, и на комсомолските организации, на научно-техническите дружества в различните сфери и дейности на народното стопанство — да се внесе ново технологическо и научно съдържание на плана. На дело да се осигурят условия и се осъществи използването на постиженията на научно-техническия прогрес, прилагането на най-съвременните технологии.

Добре осъзнати, идеите, стратегията, целите, заложени в Единния план за социално-икономическо развитие, ще формират у кадрите единствено вярната сега позиция — за да не се изостава, традиционните производства трябва без губене на време да се привеждат на съвременни релси, на релсите на научно-техническия прогрес. Това е неотменен дълг, висока повеля. Но алфата и омегата за широта на погледа, за компетентност и висок професионализъм в работата е непрекъснато с лице към най-новото, с дела за най-прогресивното, рентабилното.

СЪОБРАЗЯВАНЕТО СЪС СЪВРЕМЕННИТЕ потребности на социалистическото изграждане, реализмът и новаторският подход при определянето на целите и осигуряване условия за тяхното постигане е един пример каква позиция следва да се заеме, как конкретно да се действува от всички органи и кадри, във всички звена на народното стопанство. Сега вече става пределно ясно изискването какво означава насрещният план да бъде по същество план за научно-технически прогрес.

По този проблем е наложително напълно ясна, конкретна позиция да заеме всеки партиен комитет, всяка първична партийна организация. Под тяхно ръководство да се създаде убеденост, настройка у всички кадри, обществени органи и организации, че разработването и актуализирането на насрещните планове от трудовите колективи тряб-

Digitized by Google

ва да стане при значително по-високи изисквания. Че те като истински стопани на социалистическата собственост следва добре да пресмятат всички ресурси, с които разполагат, как най-целесъобразно и ефективно да ги използват.

Сега от изключителна важност е под ръководството на партийните комитети и организации от всички фактори в трудовите колективи да се осмислят наличните възможности, постигнатите резултати. Какво стои в основата на успехите? Какви са слабостите в производството и недостатъците на произвежданата продукция? Какви са изискванията на нашия и чуждия пазар? За сегашните дни това ще рече не на думи, а на дело провеждане на широк диалог и в трудовия колектив, и с взаимодействуващите партньори за разкриване на всички възможности за повишаване на обществената производителност на труда, за производството само на висококачествена, търсена на пазара продукция и нейната реализация. Затова резултатът от този диалог следва да бъде и построяването на цялата дейност на твърда договорна основа. На този принцип да се построи и бригадната организация на труда, и всички други взаимоотношения с научно-производствените, снабдителските, търговските организации и звена. Да се отговаря и да се търси отговорност! И след комплексен, задълбочен, критичен анализ от позициите на най-съвременните критерии и изисквания за техническо равнище и качество на изделията и осигуряване на необходимите условия и средства да се изградят производствените и социалните програми.

Най-пълно следва да се използват възможностите, които се съдържат в насрещното планиране като инструмент за непрекъснато разширяване на социалистическия демократизъм в управлението на производството, за издигане на социалистическата съзнателност, на отговорността и дисциплината. В процеса на съставяне и изпълнение на производствената и социалната програма на трудовия колектив да се създадат условия за широко разгръщане силите и способностите на творците на научно-техническия прогрес, на новаторите, рационализаторите, изобретателите. Да се впрегне в действие целият наличен творчески потенциал на колектива. Да се материализира всяка рационална идея, всяко предложение. Така партийната организация ще се изяви като генератор на социалната активност, с която ще се гарантира не само изпълнението, но и преизпълнението на задачите, поставени в държавния план. Ще се осигури производството на продукцията по вид, асортимент, качество и срокове в съответствие с изискванията на нашите и чуждестранните потребители.

Сърцевина на всеки насрещен план е най-икономичното използване на ресурсите. Животът ни учи, че време за компромиси няма, че първа грижа на партийните комитети и организации е не само да убеждават, да разясняват, а да бъдат и непреклонни в изискването си, в контрола всяка дейност да се осъществява върху неотменния принцип на икономията и пестеливостта. И в условията, в рамките на предвидените лимити на електроенергия и работна сила, на утвърдените нормативи за разход на суровини и материали е наложително и възможно да се води борба за намаляване на производствените разходи, на себестойността. Да се търсят пътища към неизползваните резерви.

Най-характерният белег на насрещния план е, че той е открит план. Това означава, че първоначално разработеният и приет негов вариант не е окончателен, а ще се допълва, обогатява непрекъснато с разкритите нови резерви, в зависимост от настъпващите изменения в условията на производството — организационно-икономически, технологически, технически и др.

По-пълното използване на предимствата на насрещното планира-

Digitized by Google

не изисква партийните комитети и първичните партийни организации да провеждат системно политическа разяснителна работа сред трудовите колективи за осъзнаване, възприемане и все по-пълно утвърждаване на открития характер на насрещния план. Всеки да чувствува необходимост от лично участие в неговото разработване, да се утвърждава като истински социалистически стопанин на обществената собственост.

Разбира се, тук отговорността на партийните комитети и организации е двояка. След като се осигури най-пълно разгръщане на социалната активност на трудещите се, да се гарантира и бързото, най-рационално използване на техните идеи и предложения. Като се включат в насрещния план, после да не се допуска никакви бариери да ги възпират.

ВАЖНО ИЗИСКВАНЕ СЕГА Е чрез усъвършенствуване на социалистическата организация на труда да се постига най-пълно използване на трите елемента на производствения процес с оглед решително намаляване на разходите на производството на единица продукция и достигане равнището на най-напредналите в съответната област страни. Повелята е под непосредствено партийно ръководство и контрол да се внесе пълна яснота постигат ли се необходимите качествени изменения или поради недостатъчна предприемчивост, борбеност, поради непознаване на придобития в това отношение най-ценен наш и чуждестранен опит в редица случаи нещата си текат постарому. Робува се на традиционализма, инертността и шаблона, на бюрократизма, на времеядството. Затуй неотменно е изискването там, където тези плевели душат новаторството, рационализаторството, ценните работнически идеи и предложения, да се предприемат конкретни действия за тяхното изтръгване из корен. Чрез усъвършенствуване на социалистическата организация на труда да се преминава повсеместно към рационализиране на управленските и ръководните стопански структури, звена, дейности. С разгръщане на социалистическото съревнование да се осигуряват висока култура на работата, строг ред и дисциплина. Всеки да знае например какво представлява държавната задача за комбината, завода, бригадата, но и за неговото работно място. Да има ясно виждане за намаляване на разходите на материали, суровини, горива и енергия, да намира мястото си за свой достоен дял в това патриотично дело. И да е убеден, че на тази основа е възможно да се осигурят самоиздръжката и нарастването на резултативния фонд „Работна заплата". Да се осъществява непрекъснато социално развитие на трудовия колектив.

СЕГА СЪДЪРЖАНИЕ И ЦЕЛ на партийната работа, критерий за нейната ефективност следва да бъде качеството на продукцията. Животът повече отвсякога го изисква — партийните комитети и организации, комунистите по-пълно да изявят политическа зрялост, бойкост и настъпателност, за да настъпи във всяко производство, във всички сфери и дейности в истинския смисъл на думата поврат към качеството.

Въпреки ясните критерии и изисквания на Националната партийна конференция, повелите на времето в дълг към решаването на този проблем са и административно-стопанските дейци, и научните и развойните звена, и обществените органи и организации. До съзнанието буквално на всеки не е достигнала жизнената потребност, че качеството е голям национален ресурс, че то е икономия, производителност на труда, създаване на потребителни стойности, които да задоволяват съвременните изисквания на строителите на развитото социалистическо общество. Лошокачествената продукция, допускането на брак в производството е равносилно на унищожаване на национално богатство.

Digitized by Google

Все още изобилстват примерите на недоволство от качеството на жилищното строителство, на обувките, мебелите... Само за една година в телевизионния сервиз на Първомайската селищна система са рекламирани над 160 новозакупени телевизора наше производство (?!). А още по-тежък е резонансът от изпращането на изделия на международния пазар, които не съответствуват на изискванията на купувача. От неспазването на договорни клаузи се губи авторитет, пилее се национално богатство.

Докога в такива случаи от партийните комитети и организации ще се търпят некомпетентни действия, безотговорност, безконечно оправдаване с „обективни" причини? Трябва най-сетне от всички фактори, контролни органи да се каже „не". Необходима е и системна, конкретна политическа оценка и с пълна сила прилагане на методите, санкциите за икономическа принуда. Задълбочено да се овладее и всестранно да се приложи подходът за усъвършенствуване на контрола, който сам генералният секретар на нашата партия сочи. Да се оказва контрол по цялата верига на възпроизводствения процес — контрол тотален, системен, действен, повсеместен, свързан и с проектирането, и с конструирането, и с производството. Да се постига все по-високо и по-високо качество и от всяка социална дейност — това сега е първа грижа, отговорност и съдба на всеки комунист, ръководител, труженик.

ХАРАКТЕРЕН БЕЛЕГ за ефективността на партийното ръководство на социално-икономическите процеси в трудовите колективи сега е най-обстойното познаване на целите и задачите, които те имат да изпълняват, умението на партийните комитети и организации според конкретните условия да намират най-действените подходи, средства и методи на работа, за да се постигне пълна мобилизация [illegible] силите и възможностите на **човешкия фактор**. А това ще рече [illegible]ин със специфичните си действия да допринася за най-пълна творческа мобилизираност на хората, за конкретни най-резултатни действия, т. е. да се постигат правилно разграничаване на функциите и единодействие. С такъв подход не ще се позволи административно-стопански ръководители да работят само по поръчка, по указания „от горе". Не ще изпадат в плен на „обективните" причини. Напротив. Всеки един ще се стреми към творческа организираност на своята и на неговите подчинени работа. Като се опира здраво на трудовия колектив, ще взема решения и предприема действия, които ще гарантират непрекъснато нарастване на успехите.

ОРГАНИЧЕСКА, СЪСТАВНА ЧАСТ на плана е осъществяването на **социалната политика** на партията, грижата за задоволяване на постоянно нарастващите материални и духовни потребности на трудещите се. И през настоящата година в съответствие с икономическото развитие ще се извършва по-нататъшно издигане на благосъстоянието на народа. Ще се увеличават доходите на населението, ще нарастват обществените фондове за потребление. Ще се осигуряват условия за развитието и на жилищното строителство, за непрекъснато обогатяване на стоковите фондове.

Вече подчертахме — здрава, изходна основа за постигане и надминаване на определените социално-икономически цели е осъществяването на научно-техническата политика, утвърдена от Февруарския пленум на Централния комитет на БКП. Но освен научно-техническия, технологическия, социално-икономическия аспект на това дело има и друг, който е сърцевината на социалистическата организация на производството, на изграждането на развитото социалистиче-

Digitized by Google

ско общество. Това е формирането на новата социалистическа съзнателност у неговите строители, на новия социалистически морал и нравственост. Идейно убедени, те да участвуват с всичките си творчески сили и енергия за осъществяване на партийните предначертания. Да се изгражда новият човек, като непрекъснато се повишава неговото интелектуално и професионално равнище. Да бъде той истински творец на научно-техническия прогрес, активен направляващ фактор на социално-икономическите процеси.

Ето защо непрекъснато и все повече нараства ролята на идеологическата и възпитателната работа на партийните комитети и организации, за да проникне и осмисли всеки член на трудовия колектив стратегията, начертана от партията. Да има ясна представа за пътищата към нейното осъществяване и да заема активна позиция — с новаторски дела да я защитава. Да утвърждава у себе си такива качества като чувство към новото, деловитост, стопанска пестеливост и пресметливост. Непримиримост против консерватизма, традиционализма.

С такова разбиране, от такива позиции сега следва да се осъществява партийното ръководство на икономиката.

Решаващо за това е толкова пъти казваното, повтаряното, неизменно необходимо като солта на хляба единство между думи и дела.

Налице са вече обективни предпоставки и за широко прилагане на конкурсното начало, за висока принципност и реализъм. Под ръководството на партийните комитети и организации да се оказва подкрепа на най-способните, творчески мислещите хора, на онези, които радеят за новаторство, рационализаторство, изобретателство. Знаят какво е равнището на съответните най-напреднали производства у нас и в света, имат виждане и способности да се върви в крак с тях.

Нашата страна уверено и неотклонно върви по пътя на социалистическото развитие. Под ръководството на Българската комунистическа партия работническата класа, селскостопанските труженици, народната интелигенция — комунистите и сдружените земеделци, младежите и девойките, целият български народ, активно участвуват в изграждането на материално-техническата база на развитото социалистическо общество у нас. И неизменно доказват преимуществата на социализма — с непрестанно крепнеща икономическа мощ, непрекъснато разширяване на социалистическия демократизъм, все по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на хората. Това са плодовете на генералната априлска линия на нашата партия, чиято тридесетгодишнина народът ни ще чествува с достойнство и чест. Това е здравата основа и на челичената вяра на трудещите се в идеите и политиката, която сега партията чертае, на тяхната готовност достойно да посрещнат Тринадесетия конгрес и да поемат в ръцете си изпълнението на неговите решения.

Digitized by Google

В началото на 1986 година ще запознаем читателите с опита на трите най-големи окръга в страната в изпълнението на решенията на Дванадесетия конгрес на партията. Започваме с публикацията от Варненски окръг. Вниманието на окръжната партийна организация, както се вижда от публикуваните материали, е било насочено преди всичко към интензификацията на икономиката, техническия прогрес и качеството на продукцията и към издигането на ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

НАШАТА РАВНОСМЕТКА

ДИМИТЪР ПОПОВ
първи секретар на окръжния комитет на БКП — Варна

Комунистите и всички трудещи се от Варненски окръг ще посрещнат XIII конгрес на Българската комунистическа партия с добра равносметка от своя петгодишен труд. Направени бяха успешни крачки в последователното и неотложно осъществяване на главната социално-икономическа задача — по-нататъшно комплексно задоволяване на материалните, духовните и социалните потребности на хората върху основата на интензивното развитие на окръжния стопански комплекс.

Като верен отряд на БКП, единна и сплотена около нейната ленинска априлска стратегия, Варненската окръжна партийна организация издигна своята ръководна роля в решаването на мащабните и сложни задачи на социално-икономическото и духовното развитие на окръга. Тридесет дни преди края на 1985 г. трудовите колективи изпълниха комплексния държавен план за VIII петилетка. Над петилетната програма бе осигурена съвкупна печалба за 138 млн. лева и чиста продукция за 168 млн. лева. В сравнение със VII петилетка обществената производителност на труда в промишлеността и строителството нарасна с над 25 на сто. Повече от два пъти се увеличи производството на дизелови двигатели, автоматични перални, поливинилхлорид, предадени бяха над плана 1500 жилища.

В селското стопанство над петилетната програма бяха реализирани 17 хил. т ябълки, 5 хил. т домати, а млеконадоят от фуражна крава през 1985 г. достигна 4 хил. л при 3360 в началото на петилетката.

Digitized by Google

Много сериозна крачка напред бе направена и в развитието на самозадоволяването.

През целия период след XII конгрес на партията отправни точки в цялостната политическа и организаторска работа на партийните органи и организации бяха следконгресните теоретически разработки и практически подходи на др. Тодор Живков, свързани с по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество.

Окръжният, общинските и районните комитети на партията насочиха своята дейност към изпълнението на главната вътрешнопартийна задача — овладяване на качествено нови процеси в общественото развитие и утвърждаване ръководната роля, авторитета и влиянието на първичните партийни организации като политически ядра — представители на партията в трудовите колективи и на колективите в партията.

Проведеният преглед за издигане боеспособността на първичните партийни организации допринесе за тяхното организационно укрепване, за определяне на собствената територия и отговорност в изпълнение на конгресните задачи. С решение на бюрото на ОК на БКП бе организиран и двугодишен преглед на дейността и ръководството на партийните групи. Негова цел бе да се поставят въпросите на интензификацията в първичните трудови колективи, където фокусират основните проблеми и се разкриват големи резерви за издигане ефективността на общественото производство. Главното бе да се създадат необходимите материално-технически, технологически и организационно-политически условия за по-пълно и рационално използване на интензивните фактори и ресурси за ускоряване на икономическия растеж.

На базата на вече изградена структура на окръжната икономика и формираните крупни съсредоточия на тежката химия, машиностроенето, строителното производство, транспорта, стопанския туризъм и селското стопанство трябваше да се търсят принципно нов подход и нови решения за намаляване материалоемкостта, енергоемкостта и трудоемкостта, а оттам и за снижаване издръжката на общественото производство. За икономиката на Варненски окръг с изградените за над 6 милиарда и 700 милиона лева основни фондове тази задача бе и ще продължава да бъде от изключително значение. За илюстрация на това бихме могли да посочим, че ежедневно в Девненската низина се преработват над 13 000 т суровини, корабостроителният комбинат „Г. Димитров" годишно обработва около 60 000 т метали. През 1985 г. във Варненски окръг са транспортирани над 60 млн. т товари и 170 млн. пътници. Големи консуматори на горива и електроенергия са Българският морски флот, големите предприятия на строителното производство, машиностроенето, химията и др.

Ето защо усилията бяха насочени към внедряване на нови технически и технологически решения от процеса на проектирането до крайната реализация на продукцията, създаване на условия за дълбочинна преработка на суровините и прилагане на безотпадъчни технологии в тежката химия, повишаване ефективността в транспортния отрасъл, където над 25 хиляди работници и специалисти обслужват една четвърт от производствените фондове на националния транспортен комплекс.

Окръжният комитет на партията определи тази линия като своя стратегия. През 1982 г. бе проведен пленум на ОК на БКП, който обсъди работата в окръга по комплексната автоматизация и механизация и прие програма за ускорено изпълнение на задачите в това направление. На пленум на общинския комитет на БКП — Варна бе разгледан

Digitized by Google

въпросът за интензификацията на машиностроенето. В резултат на плодотворното сътрудничество с побратимената Одеска област през 1980 г. бе разработена по опита на НПО „Кислородмаш" — Одеса програма „Материали'85". Тя включваше икономия на суровини, материали, горива и енергия както в натури, така и чрез структурни, конструктивни и технологични усъвършенствувания. Целта на програмата бе до края на петилетката 50 на сто от ръста на продукцията да се осигурява за сметка на икономията на материали. На тази задача бе подчинена цялата политическа и организаторска работа за ресурсното обвързване и реализирането на програмата. Положителни резултати постигнаха основните предприятия от град Варна — МЗ „Метал", КДД „В. Коларов", СКДЕУ „Елпром", Параходство „БМФ", а така също и СХК „Девня", предприятията от община — Провадия, които значително преизпълниха задачите от програмата, а в някои от тях постигнатият ръст на продукцията бе изцяло за сметка на икономисаните суровини, материали и енергоресурси.

Ние оценяваме по достойнство голямото политическо, икономическо и социално значение на сътрудничеството ни с побратимените партийни организации и преди всичко с тази на Одеска област. В традиционното социалистическо съревнование между трудовите колективи на Варненски окръг и Одеска област под девиза „Два конгреса — една цел" с особена значимост се открояват постигнатите успехи в повишаване ефективността на предприятията от водния транспорт.

В резултат на разгърнатата значителна организаторска и идеологическа работа във всички области на варненската икономика започнаха процеси, които бележат нови насоки в нейното развитие.

Осигуряването на правилно действие на факторите на интензификацията изискваше преди всичко провеждането на дълбоки изменения в производството и неговата организация.

Всички структуроопределящи поделения на промишлеността преминаха към комбинатска структура на управление. Този процес се извършваше успоредно с техническото и технологическото превъоръжаване на производството чрез реконструкция и модернизация на производствените мощности. Поетапната реконструкция на комбинатите „В. Коларов", „Черно море", „Елпром" и „Г. Димитров" доведе до значително увеличаване на производствените им възможности, което позволи производството им да нарасне между два и пет пъти.

Повиши се ефективността в оперативното управление на флота чрез внедряване на спътниковата радионавигация. Добри резултати бяха постигнати в дълбочинната преработка и комплексното използване на суровините в СХК „Девня". Така например върху основата на поливинилхлорида бяха създадени изделия с високи потребителски качества, които намериха широко приложение в различни отрасли на народното стопанство.

В селското стопанство влязоха в експлоатация нови 121 000 дка поливни площи, модерен свинекомплекс за 44 000 свине, въведени бяха съвременни технологични линии в предприятията на хранително-вкусовата промишленост „Родопа", „Сердика", маслоекстрактционния завод „Б. Желев" и др. Успешно бе приложен биологичен способ за борба с болестите и вредителите в оранжерийното производство.

Един от най-значимите проблеми за нас по пътя към интензификацията на икономиката бе по-нататъшното усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения на основата на развитата от др. Т. Живков постановка за качествено новата роля на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

Оценявайки принципния характер на тази постановка, ОК на БКП своевременно насочи силите и вниманието на партийните и об-

Digitized by Google

ществените организации, на стопанските ръководства към творческото прилагане на нейното богато съдържание в специфичните условия на конкретните производства и колективи.

Израз на работническа зрялост бе достойният отговор на варненските дизелостроители, намерил конкретна реализация в инициативата „Профсъюзната организация — обществен гарант за социалистическото стопанисване". С пълната подкрепа на ЦС на БПС и ОК на БКП тази инициатива се превърна в движение на трудовите колективи от окръга и получи бързо разпространение в страната.

Приложението на инициативата стимулира усъвършенстването на бригадната организация на труда и по-пълното използване на възможностите на вътрешностопанската сметка, разширява се участието на работниците в разработването на инженерните проекти, обогатяват се взаимоотношенията в колективите, създават се предпоставки за формиране у работниците на високи нравствени добродетели.

Сега по инициативата в нашия окръг работят 122 000 работници, обединени в 1765 бригади, 220 цеха и 102 предприятия. Поети са на стопанисване машини и съоръжения за близо 3 милиарда лева и социално-битова база за 350 милиона лева. В почти всички колективи, поели задължения по инициативата, са изградени бригадни и цехови технико-икономически съвети. Повиши се трудовата и обществената активност на членовете на бригадите. За периода 1982—1985 година са постъпили 48 000 работнически предложения, насочени към икономия на суровини и енергия, подобряване на качеството, реализирани са научно-технически нововъведения с общ икономически ефект над 22 милиона лева.

Много убедителни са резултатите в приложението на инициативата в предприятията от град Варна, заслуга за което има преди всичко общинският комитет на партията, който своевременно и последователно създаде условия и нагласа у партийните, обществените и стопанските органи за изпълнение на тази високоотговорна задача. Постиженията и трудностите, които пречат на пълноценното реализиране на този почин, бяха обсъдени на проведения през 1985 г. пленум на общинския партиен комитет.

Ние приехме с чувство за висока отговорност предоставеното ни домакинство на Националното съвещание по качеството. Това беше признание за авторитета на варненските трудещи се, за тяхното професионално, идейно и класово израстване. Това беше и остава голямо задължение за окръжната партийна организация.

Изискванията на Варненското съвещание и на Националната партийна конференция, настъпилите количествени и качествени изменения в окръга наложиха по-нататъшното развитие на организацията на качеството, извеждането му от рамките на предприятието и създаването на териториална система за неговото управление. Основен елемент в тази система стана движението „Територия с гарантирано качество". Сега два завода, 58 цеха и 224 бригади и производствени участъка са носители на това звание. Възникнаха и други инициативи с голям социален ефект. Бригадата на Добра Помакова от стопанския комбинат за домакински електроуреди „Елпром" първа в страната пое задължението за удвояване гаранцията на произвежданата продукция. Последваха я бригади от кораборемонтния завод „Одесос", Строително-монтажния комбинат и редица други предприятия.

В резултат на многостранната дейност на всички партийни, стопански и обществени органи и организации в края на петилетката отчитаме нарастване на атестираната продукция с 80 на сто, а тази с висша оценка за качество — с 26 на сто.

Digitized by Google

Направена е крачка напред, но като цяло ние сме неудовлетворени от досегашната си работа за повишаване качеството на труда и продукцията. Все още кадрите на различните нива нямат необходимата нагласа, реагира се бавно, съществува формализъм в отношението към проблемите на качеството. Немалко първични партийни организации не са поели своята отговорност за издигане трудовия морал на отделния работник, за осъзнаване от всеки член на колектива, че от качеството на нашия труд в най-голяма степен зависи и качеството на нашия живот.

Отговорността ни се повишава и от това, че в предприятията на окръга се произвеждат както стоки за нашия дом и бит, така също и продукти, които са основа на други производства и важни номенклатури в износната листа на България. Близо 30 на сто от продукцията ни се изнася в над 40 страни на света, а за някои стоки като калцинирана сода, поливинилхлорид, сода каустик, дизелови двигатели и др. окръгът заема монополно положение в страната. Не е без значение и това, че сега с корабите на Български морски флот се осъществява целият внос и 80 на сто от износа на страната по море, че ежегодно Варненски окръг приема над 1 милион и 600 хил. туристи и гости, или всеки четвърти чужденец, посетил България, преминава през нашия окръг.

Именно тези големи задачи и отговорности, както и мястото на Варна като крупен търговски, транспортен, културен и курортен център, налагат да поставим отношението към качеството, към дисциплината на още по-широка политическа основа — като дело на цялата общественост, на всеки колектив и всеки труженик.

В Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството ясно и точно бе посочено, че „сега и в перспектива борбата за високо качество е преди всичко борба за научно-технически прогрес". Февруарският пленум на ЦК на БКП като събитие с огромна значимост в живота на партията и държавата ни въоръжи с нови виждания и подходи в провеждането на научно-техническата политика.

Главната задача за нас, произтичаща от решенията на този пленум, е превръщането на научно-техническия погрес в главен фактор на социално-икономическото развитие на окръга. Ето защо ние насочваме усилията си към реконструкция и модернизация на материално-техническата база, към нейното техническо и технологично превъоръжаване с оглед внедряване на нови авангардни технологии, комплексна механизация и автоматизация на производствените процеси.

Във Варненски окръг са създадени необходимите материални и кадрови предпоставки за решаването на мащабни икономически и научно-технически задачи. Окръгът е на първо място в страната по фондовъоръженост на един зает, на територията му се намират 4 висши учебни заведения и около 30 научноизследователски института и развойни бази, в които работят над 3500 научни работници. По броя на специалистите с висше образование на 1000 заети лица се намираме непосредствено след столицата.

В резултат на активното сътрудничество на окръжното партийно и държавно ръководство с Президиума на БАН се развиха и укрепнаха поделенията на академията във Варна — Институтът по металознание и технология на металите, Институтът по океанология и др. Създадоха се и филиали на водещи централни институти.

Всички тези количествени натрупвания ни задължават да осъществяваме качествени изменения, насочени към най-ефективно използване на възможностите на базата и кадрите, за реализиране на пробиви в структуроопределящите направления на окръжната икономика.

Digitized by Google

Като естествен отговор на една назряла потребност от интегриране на науката и производството бе създаването през 1985 г. на технологичен център по корабостроене. Логично възникна и идеята за обединяване на възможностите на научните организации с цел ускоряване на изследванията и осъществяване на конкретни приложни разработки в областта на морското стопанство. Направена бе и първата крачка в развитието на биотехниката със създаването на научно-производствения стопански комбинат „Биотех".

Тези и редица други примери илюстрират усилията и търсенията на окръжния комитет на БКП, на научните и стопанските кадри за формирането на селективна стратегия в областта на научно-техническия прогрес, най-тясно свързана със структуроопределящите направления на икономиката на Варненски окръг.

Общият икономически ефект от изпълнение през петилетката над 6 хиляди научно-технически задачи възлиза на 171 млн. лева. Внедрени са 1286 нови и усъвършенствувани технологии и 1874 изделия. Ежегодно 14 на сто от произвежданата продукция се обновява.

Тези резултати не са пределът на нашите възможности. Ние оценяваме, че направеното досега е далеч от големите задачи и критерии на Февруарския пленум на ЦК на БКП, че приносът на варненските институти за изпълнение на националните комплексни програми е все още недостатъчен. Виждаме съществуващите „бели полета" в областта на териториалната типизация и мултипликация на технологиите, виждаме слабости и в самата организация на работата по научно-техническия прогрес, сблъскваме се на много места с формализма и дребнотемието.

Ето защо с всички форми и средства на нашата партийно-политическа и стопанско-организаторска работа се стремим да преодоляваме бариерите пред научно-техническия прогрес, да формираме обществена нагласа за революционно мислене и революционно действие. В тази насока са насочени и усилията на партийните органи и организации по работата с кадрите.

В годините между двата конгреса този въпрос стоеше неотклонно на вниманието на окръжния комитет на партията. Проведен бе пленум на ОК на БКП, който оцени съществуващите пропуски в кадровото осигуряване на икономиката и допуснатите слабости в стила и методите на работа на някои ръководители. Това беше важен оздравителен етап за живота на Варненската окръжна партийна организация. В изпълнение на приетата програма се повишиха изискванията при подбора и оценката на ръководните кадри, разшири се демократичното начало при издигането на ръководителите.

Като отчитаме все по-нарастващите критерии в това отношение, в съответствие с новите задачи сега ние насочваме вниманието си към подготовката на висококвалифицирани специалисти и изпълнителски кадри. Важността на тази задача се определя не само от високите цели, които сме си поставили през следващата петилетка, но и от факта, че сега близо 50 на сто от заетите в промишлеността на окръга са с основно образование, а в строителството и селското стопанство техният дял е още по-висок. Сериозна работа ни предстои и за повишаване квалификацията на управленските кадри. Съществените качествени изменения, които настъпват в характера на дейността на стопанския ръководител, налагат сериозна преподготовка и необходимост от знания по широк кръг въпроси.

Окръжният комитет на партията оценява реално всички тези фактори и проблеми, от които в голяма степен ще зависи социално-икономическото развитие на нашия окръг през IX петилетка. Насоките на това развитие са очертани — преди всичко това са насоките на

Digitized by Google

Февруарския пленум на нашата партия. Ще продължим процеса на интензификация във всички направления на окръжната икономика на базата на автоматизация на производството и инженерния труд, въвеждане на авангардни технологии, все по-пълно овладяване на прогресивните методи за управление на стопанската дейност.

По този път ние ще се стремим да решаваме главната задача в нашата работа, в работата на партията — по-нататъшното издигане на материалното благосъстояние и духовното израстване на трудещите се.

Следващата петилетка ще пожъне богата реколта във Варненски окръг с обогатяването на социалната база. Пред завършване са важни обекти на здравеопазването, просветата и културата. Предстои влизането в експлоатация на първата тролейбусна линия, топлоцентрала, важни обекти на търговията и обслужването. С високи темпове ще продължат изпълнението на жилищната програма, благоустрояването и разхубавяването на нашите градове и села.

С такива мисли и дела варненските комунисти ще посрещнат XIII конгрес на нашата партия. В благородното интернационално съревнование със своите побратими от Одеска област те сътворяват нови красноречиви доказателства за жизнената сила на нашата дружба, за неизчерпаемите резерви на социалистическия обществен строй.

Очакват ни нови конгресни задачи. Варненската окръжна партийна организация е готова да поеме своята отговорност за тяхното успешно решаване.

НРАВСТВЕНАТА ПРОБЛЕМАТИКА В ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Идеологическата работа между Дванадесетия и предстоящия Тринадесети конгрес на БКП в много по-голяма степен е подчинена на задачата за издигане ролята на субективния фактор в общественото развитие, в интензификацията на икономиката. В тази обстановка окръжната партийна организация се насочи както към по-нататъшното усъвършенстване на доказалите своята действеност и ефективност форми на идеологическо въздействие, така и към извеждането на редица нови съдържателни насоки и форми на идейновъзпитателна дейност, съответствуващи на потребностите на новия етап на развитие.

В духа на изискванията на XII партиен конгрес окръжният комитет си постави за задача да повиши ролята на моралния фактор в цялостния обществен живот. В следконгресния период нравствената проблематика бе подета на твърде широка основа.

Едно от трайните ѝ направления е свързано с разкриването и овладяването на нравствените аспекти на трудовата дейност. В постановката на др. Т. Живков за държавата като собственик и за трудовия колектив като стопанин на общонародната собственост бе намерена онази опорна точка, върху която могат да се задвижат

Digitized by Google

мощни лостове за издигане нравствената отговорност за стопанисването като възлов проблем на съвременното развитие. Това намери реален израз в широко подетия почин на комбината за дизелови двигатели „В. Коларов“ за трудовия колектив като гарант на социалистическото стопанисване, получил широко приложение не само в производството, но и в извънматериалната сфера, включително и по местоживеене.

Нашата отговорност за пълноценното разгръщане на тази инициатива нарасна и с това, че отделът „Идеологическа политика“ на ЦК на БКП ни възложи да изведем опит по издигане ролята на първичните партийни организации по проблемите на стопанисването. Мястото на идеологическата дейност ние потърсихме най-напред в широкото разясняване на всеки работник дълбоко новаторската постановка за собственика и стопанина, която открива широко поле за изява на личността и колектива. В този аспект насочихме възпитателната дейност към разкриване нравствената същност на стопанисването като израз на такива класови добродетели като работническата отговорност и вътрешната потребност за опазването и умножаването на всички материални ценности, които обществото предоставя на труженика в труда и в социалната сфера. Изключително важен момент за нас бе да съумеем да внушим у всеки работник и специалист, че опазването и множенето на обществените блага са неделимо свързани с борбата срещу всяка проява на безстопанственост — от дребното нехайство до разхищението и присвояването. Наред с утвърждаващото начало на идеологическата работа за изграждане чертите на истинския стопанин на социалистическата собственост особено развитие сега получават и нейните критически функции, които досега оставаха някак приглушени. Съдържателните моменти, свързани с най-новите теоретични разработки за собственика и стопанина, се стараем да бъдат усвоени от идеологическите дейци на всички равнища независимо от тяхната специализация и тематично направление на дейност. Докато насочихме пропагандистите към задълбочена преподготовка по проблемите на собствеността и стопанисването (чрез организирани форми и чрез самоподготовка), агитаторите незабавно следваше да се ангажират с решаването на редица практически въпроси, които ежедневието поставя, за това окръжният комитет на партията изпрати лично писмо до всеки агитатор в окръга. В него бе изяснена същината на почина на КДД „В. Коларов“ и се призоваха агитаторите според конкретните условия във всеки първичен трудов колектив да дадат своя принос за неговото приложение.

Освен на икономическата страна на движението за икономии на жив, овеществен труд и на природни ресурси бе акцентувано и на нравствения аспект на тази задача. Това зае значително място в съставената окръжна програма „Материали '85“.

Удължаването на гаранционния срок на преобладаващата част от произвежданата продукция в окръга е доказателство, че трудещите се практически осмислят борбата за високо качество и като въпрос на достойно защитена работническа чест и съвест. Повикът за удвоен гаранционен срок на стоковата продукция дойде от бригадата на Добра Помакова от Комбината за домакински електроуреди. Той срещна широка подкрепа при сложните условия на кораборемонта, в жилищното строителство, известно с трудностите в обезпечаване качеството на предадените за експлоатация жилища, и др. Постепенно се стигна до приложението на тази инициатива в много колективи на материалното производство. Това позволи общинската партийна организация във Варна да си постави амбициозната задача да посрещне XIII конгрес на БКП с удвоен гаранционен срок на 80 на сто от продукцията,

Digitized by Google

подлежаща на гарантирана надеждност. В случая следваше да се оценят по достойнство създаващите се благоприятни обстоятелства за издигане нравствената отговорност на работниците, поемащи такова високо задължение. Защото всяко неустояване на доброволно поетия удължен гаранционен срок носи и материалното задължение за безплатно извършване на ремонтите. Тук вече става дума за морални аспекти на трудова дейност, при която зад дадената дума стои материален залог. На преден план излиза работническата отговорност за честта на заводската марка.

Окръжният комитет на партията своевременно оцени нарастващата роля и значение на обслужващата сфера за цялостната нравствена атмосфера в окръга, както и нейното непосредствено влияние върху самочувствието и утвърждаването на достойнството на социалистическата личност. Изходна точка за това е фактът, че сферата на обслужването е предназначена не само да задоволява материалните, социалните и духовните потребности на социалистическия труженик. Тя има за свое отговорно призвание да дава реални доказателства за отношението на обществото към човека като към най-висша ценност. Окръжният комитет на БКП си даде сметка, че тази нейна функция може да бъде постигната само при положение, че широките слоеве от заетите в обслужването се проникват от съзнанието за задълбочаващата се идеологизация на обслужващите дейности. Това от своя страна е в непосредствена връзка с развитието на професионално-нравствените качества на упражняващите многобройните професии в сферата на услугите. Усвояването на най-добрите традиции на професионалната етика и обогатяването им съобразно новите потребности и изисквания на личността, строител на развитото социалистическо общество, са предпоставка за издигане на ново равнище хуманизма, заложен в същината на тези дейности. Ето защо извисяването на нравствената позиция на тази прослойка труженици превръщаме в трайно направление на идеологическата работа в окръга. На тези проблеми бе посветен пленум на окръжния комитет на партията, състоя се научно-практическа сесия на съвета по идеологическите въпроси. Направени бяха различни по обхват емпирични социологически изследвания. Проведе се и продължава да се води многостранна по съдържание, форми и обхват организаторска и възпитателна работа. Това наложи първичните партийни организации много по-задълбочено и по-целенасочено да водят своята идеологическа работа за издигане на професионалния морал на заетите в обслужването, за формирането и усъвършенстването на техните ценностни ориентации. Последователна работа в това отношение провеждат районните комитети на БКП в районите „Варненска комуна“ и „Приморски“ във Варна.

Характерно за изтеклата петилетка е, че се извършиха дълбоки структурни и качествени промени в първичния трудов колектив. Като основна клетка на обществото в него фокусираха всички проблеми, свързани с интензификацията и интелектуализацията на труда, с ускореното внедряване на нови технически и технологически решения. Но това превърна първичния трудов колектив и в средоточие, където се изявяват социалните последствия от тези промени. Въвеждането на новия икономически механизъм предизвика някои съществени влияния върху междуличностните отношения като следствие от утвърждаването на колективната отговорност за производствените резултати и на новия начин на разпределение на трудовото възнаграждение. В първичния трудов колектив най-напред се почувствува необходимостта от усъвършенстване на нравствените отношения и привеждането им към новите потребности на трудовото битие. Ето защо след сериозна и продължителна подготовка при непосредствената помощ на

Digitized by Google

отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП този проблем бе поставен на обсъждане на пленарно заседание на комитета през последната година. Двете докладни записки на др. Т. Живков, пропити от априлския творчески дух, спомогнаха да поставим на много по-широка теоретична и практическа основа работата, която бе подета след пленума по този насъщен за всички трудови колективи проблем. Окръжният комитет на партията разработи редица документи, които подпомагат партийните комитети и организации в тяхната работа по нравственото възпитание на равнище първичен трудов колектив. Към тях се отнася примерната методика за организация на идейновъзпитателната работа в бригадата от нов тип, където усъвършенстването на нравствения облик на работника се разглежда в неотменна връзка с другите насоки на възпитателното въздействие. Предоставихме на всяка партийна организация, на всяка първична трудова общност разработен от окръжния комитет на БКП документ, съдържащ насоките за работа по усъвършенстване на нравствените отношения в низовото производствено звено. Първичните организации разполагат и с още един документ — нашата разработка за нравствените качества, които би следвало да притежава и култивира в себе си ръководителят на малкия трудов колектив.

Следва да отбележим големия интерес, който предизвика въпросът за усъвършенстване на взаимоотношенията между хората в рамките на първичния трудов колектив. Показател за повишеното внимание и желанието на хората да разискват по тези въпроси е и самият факт, че няма партийна организация в окръга, която през тази година поне веднъж да не се е занимавала с равнището на взаимоотношенията, битуващи в малкия колектив. Все по-системно на сериозна преоценка се поставят от комунистите отношенията между ръководители и подчинени, между колеги, между квалифицираните работници и младото попълнение, между администрацията на предприятието и първичния трудов колектив, между специалистите и работниците. Особено внимание в разискванията на партийни събрания, на сбирки на партийни групи се отделя на приемствеността между поколенията, което по същество опира до въпроса за онаследяването и развитието на нравствените добродетели, норми и принципи. Наред с традиционното отчитане на личния пример на комуниста в труда сега все повече се поставят на оценка нравствената му чистота, гражданската му позиция, умението му да контактува с хората и др. С нараснала гражданска отговорност и острота комунистите реагират на проявите на чужд за нашето общество морал. Те все по-настойчиво поставят въпросите за изкореняване на частнособственическата психика. Комунистите изразяват своята позиция, че е необходимо категорично да се прилага силата на закона в борбата срещу подкупите, корупцията и другите морални деградации. Това създава атмосфера на завишен контрол и издига ролята на общественото мнение като морален регулатор. Чрез събранията, чрез единните политически дни, при широкото участие на ръководните кадри на окръга в тях, с редица оперативни мерки окръжният комитет на БКП се стреми да канализира тази дейност и да насочи в градивно направление повишената нравствена взискателност на трудещите се, която се създава след Докладните записки на др. Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП от април и август 1985 г.

Нравственото възпитание още повече от други направления на идеологическата работа се нуждае от диференциран подход. От няколко години окръжният комитет последователно се стреми да овладее специфичните изисквания за издигане нравствения облик на класата като цяло и на отделните ѝ прослойки; на научната и научно-техниче-

Digitized by Google

ската интелигенция, придобиваща сега изключително важно значение; на младежта, която има сложната задача да онаследява добродетелите на своите предци и да ги обогатява с нравствени норми и принципи, присъщи на времето, в което живее.

Социологическото проучване на нравствения климат в 100 бригади от машиностроенето и химическата промишленост позволи да бъдат направени обективни оценки за състоянието и проблемите, които има да се решават в колективите на структуроопределящите отрасли на икономиката на окръга, където е ядрото на работническата класа. Между тях окръжният комитет откроява въпросите за утвърждаването на добродетелите на класовия морал на работника, които са неотменна част от неговото класово самосъзнание; за издигане престижа на основните професии в окръга на базата на осъзнатия стремеж всеки труженик достойно да ги защитава; за правилното професионално и нравствено формиране на младия работник, встъпващ в трудовото поприще с високо образование и по-богати духовни потребности.

В идеологическата дейност на окръжната партийна организация все по-значимо място заема работата за усъвършенствуване моралния облик на научните и научно-преподавателските кадри от ВУЗ и научноизследователските институти, както и на специалистите с висша квалификация, заети с проектантска и внедрителска дейност. Тази бързо нарастваща прослойка сега се нуждае от целенасочено идеологическо въздействие, което да допринесе тя да осъзнае своята отговорност в изпълнение на научно-техническата стратегия на нашата партия, утвърдена на Февруарския пленум (1985 г.).

Тук насочваме нашето внимание към разкриване на нравствените аспекти на научното творчество, към утвърждаването на творческа атмосфера в научните звена, към изграждането на ония необходими качества, които позволяват на научния работник успешно да реализира себе си в колектив от ярки индивидуалности.

Такъв диференциран подход се прилага и към други слоеве от населението — педагогическите кадри, художествено-творческата интелигенция и др.

За да може по-успешно да се усвоява нравствената проблематика и да се отговори на все по-нарастващия интерес на населението на окръга към нея, окръжният комитет на партията укрепи съществуващите и създаде някои нови звена, които на обществени начала поеха редица функции в пряката организаторска и политическа работа в тази насока. Сега към тези звена широко се привличат специалисти от различни направления — етици, социолози, психолози, юристи, икономисти и др. Комисията по нравственото възпитание към съвета по идеологическите въпроси на ОК на БКП близо година осъществява моделен експеримент за усъвършенствуване на нравствените отношения в няколко десетки бригади от различни отрасли на икономиката.

С нравствената проблематика са широко ангажирани всички обществени организации, при което всяка от тях развива дейността си в определени среди и прилага свои специфични форми за идеологическо въздействие.

Така чрез системната и целенасочена дейност по нравственото възпитание окръжният комитет на партията включва още един действен механизъм за издигане ролята на личностния фактор в решаване на историческите задачи, които ни извеждат на нов етап в развитието на нашето общество.

Геновева МИХОВА
секретарка на окръжния
комитет на БКП

Digitized by Google

РОЛЯТА НА ПАРТИЙНОТО ЯДРО В ПЪРВИЧНИЯ ТРУДОВ КОЛЕКТИВ

След XII конгрес на партията най-същественото в дейността на окръжната партийна организация е трайната ориентация към издигане ролята на трудовия колектив. Стремим се всичко, което предприемаме, да бъде адресирано до колектива, а неговите проблеми да бъдат в центъра на партийната дейност. Близо 40 на сто от въпросите, обсъдени от бюрото на окръжния комитет на БКП в периода след Дванадесетия конгрес, се отнасят до различни страни от дейността на първичния колектив. Общинските, районните и другите партийни комитети по-редовно обсъждат важни страни от дейността на бригадите и на партийната работа в първичния колектив, извършват комплексни проверки, обобщават положителен опит. На тези задачи бяха подчинени проведените пленуми на общинския партиен комитет в гр. Георги Трайков, в Белослав, на районния комитет „Варненска комуна", организираните районни съвещания и прегледи в редица партийни организации. В окръга се зародиха редица почини, между които с високия си икономически, социален и политически заряд се утвърди инициативата на варненските моторостроители „Профсъюзната организация — обществен гарант за социалистическо стопанисване".

Осигуряването на новите функции и права на първичните колективи е свързано преди всичко с развитие на процесите на пряката и представителната демокрация в тях. Затова създаваме условия за издигане ролята им в насрещното планиране, в утвърждаване на бригадната организация на труда, в издигане на производствената демокрация, в решаване проблемите на своя състав и ръководство. Внимание отделяме на повишаване професионалната и управленската компетентност, на престижа на низовия стопански ръководител. Стремежът е развитието на социалистическата демокрация в колектива да свържем изцяло с внедряване на новия икономически механизъм.

Търсенията на окръжната партийна организация за по-непосредствено и резултатно въздействие в първичните колективи естествено доведоха до пренасяне на идейновъзпитателната работа в тях. Формира се опит за организация на идеологическото въздействие в бригадите от основните отрасли на икономиката, който се внедрява в цялата окръжна партийна организация. Особено ценен за нас е опитът на побратимената Одеска областна партийна организация в пропагандата на марксизма-ленинизма, в организацията на агитационно-масовата и политическата работа в малкия колектив. По тези въпроси бе извършено съвместно социологическо изследване на академиите за обществени науки при ЦК на КПСС и Централния комитет на нашата партия в трудови колективи на Одеска област и Варненски окръг. Получените резултати са основа за по-нататъшно обогатяване на политическата работа в низовите звена.

Новото място и функции на първичния трудов колектив издигнаха ролята и значението на партийната група като негово непосредствено политическо ядро. Затова след замяната на партийните документи и прегледа за издигане боеспособността на първичните партийни организации вниманието на окръжната партийна организация се съсредоточи върху дейността на партийните групи.

Digitized by Google

По решение на бюрото на окръжния комитет на БКП провеждаме двегодишен преглед на дейността на партийните групи. На прегледа отдаваме голямо значение като крупно организационно-политическо мероприятия, в което насочваме усилията на окръжната организация за продължителен период от време. Задачите, които решаваме чрез него, засягат важни страни на политическото ръководство на първичния трудов колектив при новите условия: издигане ролята и личния принос на комуниста в провеждане на икономическата политика на партията в първичния трудов колектив; повишаване политическата отговорност на ръководните кадри и специалистите за изпълнение на основните задачи; издигане ролята на партийните групи като политически ядра на първичните трудови колективи; усъвършенствуване механизма на тяхното ръководство от страна на партийните комитети. Чрез партийните групи разговорът се пренася в профгрупите и дружествата на Комсомола.

Прегледа провеждаме през периода юли 1984 г. до 30 март 1986 г. на три етапа.

През първия етап на прегледа партийните комитети и първичните организации предприеха мерки за усъвършенствуване структурата на партийните групи и подобряване състава на партийните групови отговорници. Изградиха се нови 680 партийни и 168 партийно-комсомолски групи. В звената без партийно ядро се изпратиха 270 партийни организатори. С извършените промени се подобри съответствието на структурата на колектива, партийната група, профсъюзната и комсосолската организация. Създадоха се по-добри условия за усъвършенствуване на ръководството, координацията и ефективността на многостранната им дейност. Засили се партийното ядро и влияние в строителството, обслужващата сфера, селското стопанство. Повишиха се критериите при подбора на партийните групови отговорници, като се избраха авторитетни и компетентни комунисти.

През втория етап — от януари до март 1985 г., специално утвърдени комисии водиха индивидуални беседи, непринудени другарски разговори с над 40 хиляди комунисти и безпартийни ръководни кадри за тяхното място и роля в решаване задачите на колектива, за постигане на по-високо качество на труда и продукцията. В резултат на тези разговори се възложиха над 35 хиляди партийни поръчения, от които по проблемите на научно-техническия прогрес — 16 на сто, на качеството — 17 на сто, за повишаване на квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри —10 на сто, за разкриване на резерви за изпълнение на насрещния план — 23 на сто и др. В проведения взискателен и принципен диалог комунистите направиха 30 419 предложения за усъвършенствуване организацията на труда и производството, за привеждането им към съвременните партийни изисквания.

Периодът до годишните отчетно-изборни събрания определихме за отчет на всеки комунист пред партийната група. Там се води и разговорът за изпълнение на поръченията. Решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП ни дадоха повод да засилим отчетите на комунистите по проблемите на науката и техническия прогрес.

Прегледът на партийните групи приключи със задълбочени оценки на резултатите на годишната им сбирка. На този въпрос е отделен специален подраздел в доклада на годишното събрание на първичната партийна организация. След това общинските, районните и заводските комитети ще организират конференции, съвещания на актива или други форми за целия окръг, ще се проведе научно-практическа конференция, където ще се обсъди извършената работа и ще се насочи дейността на групите в бъдеще.

Digitized by Google

Получените досега резултати дават основание да оценим, че с провеждането на прегледа още повече вниманието на окръжния партиен, стопански и обществен актив се насочи към първичния трудов колектив и неговото политическо ядро — партийната група. В подготовката и провеждането на прегледа се възложиха задачи на повече от 1200 комунисти — членове на партийни комитети, на ревизионни комисии, стопански кадри. Пряко в работните групи за провеждане на индивидуалните беседи се ангажираха около 8 хиляди комунисти. С това след замяната на партийните документи и прегледа на боеспособността на първичните организации правим следващата реална стъпка за насочване усилията и опита на целия партиен актив, на членовете на изборните партийни органи и низовите звена към издигане на партийната работа в трудовия колектив.

Чрез прегледа се намери път за издигане авангардната роля на комунистите, отговорността на ръководните кадри.

По време на прегледа в окръга се разгърнаха ефективни инициативи. Комунистите от корабостроителния комбинат „Г. Димитров" се заеха с повишаване квалификацията на младите комунисти работници; комунистите от район „Варненска комуна" разработват лични творчески планове за подобряване организацията на всяко работно място.

Прегледът обогати вътрешнопартийния живот. Подобри се проблемността в работата на партийните групи. По-трайно в цялостната им дейност навлязоха проблемите на интензификацията. Повиши се умението им да оказват политическо въздействие върху трудовите колективи. Сега те използват по-успешно предоставените им с инструкцията на Централния комитет на БКП права да обсъждат предварително кандидатурите за встъпване в редовете на БКП, за налагане и снемане на партийните наказания, обсъждат оценки на низови стопански ръководители, въпросите на бита и условията за работа. От началото на прегледа със съдействието на партийните групи се приеха 770 комунисти в повече спрямо същия период на миналата година. Обогати се инструментариумът на партийната работа с нови форми. Партийният комитет в Строително-монтажния комбинат разработи характеристика на партийните групи, като сериозен източник за анализ и действие в по-нататъшното подобряване на партийното ядро, за насочване работата им към основните проблеми на колектива. В общинския партиен комитет в гр. Г. Трайков, кораборемонтния завод „Одесос", стопанската дирекция „Търговия" се учредиха клубове на партийния групов отговорник, които се превърнаха в центрове за обучение, за обмяна на опит. На основата на опита на общинския комитет в Провадия партийните комитети и партийните бюра внедряват ефективна система за обучение, обмяна на опит, за повишаване вниманието към труда на партийния групов отговорник.

Прегледът насочи вниманието към ролята на партийния групов отговорник. Много комитети и бюра усъвършенствуваха системата за лични контакти и връзка с партийните групови отговорници. С решение на бюрото на окръжния комитет на БКП с юбилеен медал „100 години от рождението на Г. Димитров" за активна работа като отговорници на партийни групи бяха наградени 18 души. Съгласно предварително приетите условия прегледът е поставен на съревнователни начала и при приключването му с грамоти, почетен знак на окръжния комитет на БКП и други стимули ще бъдат наградени най-изявените групи и техните отговорници.

Подходът, цялостната дейност и резултатите от прегледа са голяма придобивка за окръжната партийна организация. Затова в края на третия етап на провеждането му се стремим с помощта на секциите

Digitized by Google

към центъра по партийно-организационните въпроси на окръжния комитет на БКП да осмислим и обобщим натрупаното богатство от подходи, форми и средства на работа в партийните групи, които да се използват от партийните органи и организации за по-нататъшно усъвършенстване на вътрешнопартийния живот.

С тази цел от началото на прегледа досега под формата на задочен разговор около „кръглата маса" публикуваме положителен опит на страниците на окръжния вестник „Народно дело".

Главният резултат от провеждането на прегледа и от издигане ролята на партийната група в първичния трудов колектив е в положителните изменения на основните показатели, характеризиращи интензивното развитие на окръга. От началото на започването на прегледа досега броят на атестираните изделия с оценка „К" нарасна от 113 на 176 броя. Загубите от брак са намалени с близо 10 на сто. Повишиха квалификацията си 509 комунисти, 350 завоюваха правото да работят със „Собствен качествен щемпел", в редиците на рационализаторите и изобретателите се вляха още 238 членове на БКП.

Обогатена с резултатите от прегледа на партийните групи, окръжната партийна организация е насочила усилията си за по-бързо преустройство на стила и методите на работа в духа на Докладната записка на другаря Тодор Живков, за достойна среща на XIII конгрес на БКП.

Енчо РУСЕНОВ
завеждащ отдел „Организационен"
на окръжния комитет на БКП

ПОВРАТ КЪМ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

Район „Възраждане" е най-големият и най-динамично развиващият се район на Варна. Тук, в новите жилищни комплекси, през осмата петилетка беше съсредоточено почти цялото жилищно строителство на града. Освен това районът има силно изразен промишлен характер. Ние произвеждаме половината от промишлената продукция на Варна. Всичко това определя като първостепенни въпросите, свързани с развитието на икономиката. Само през годините на осмата петилетка в нашите промишлени предприятия се въведоха 243 милиона лева нови основни производствени фондове. Те почти изцяло са насочени към разширението и модернизацията на водещите комбинати и производства, които имат особено важно значение за окръга и националната икономика. В ход е модернизацията на Научно-производствения комбинат за радионавигационна апаратура, комбината за дизелови двигатели „В. Коларов" и комбината за домакински електроуреди „Елпром". В тях се въвеждат съвременна високопроизводителна

Digitized by Google

техника и технологии, което ще доведе до неколкократно увеличаване обема на продукцията и значително подобряване на технико-икономическите й показатели. Осигурено е изцяло интензивно развитие на районната икономика. Предсрочно е изпълнен планът за осмата петилетка, като е постигнато значително нарастване на всички основни икономически показатели. За периода бяха усвоени 957 нови производства и изделия.

Както се вижда, в центъра на цялостната ни стопанска и организационно-политическа работа през петилетката стояха въпросите, свързани с модернизацията на мощностите, с ускореното внедряване на научно-техническите постижения в производството.

Разясняването и осмислянето на партийните решения за ускоряване на научно-техническия прогрес беше основна политическа задача пред всяка партийна организация в материалното производство. С разнообразните форми на партийната пропаганда и на учебната година се извърши значителна работа за разясняване на решенията на Февруарския пленум, за формиране на активна позиция по ускоряването на научно-техническия прогрес. Тези въпроси бяха задълбочено обсъждани в партийните групи по време на организирания от окръжния комитет на БКП преглед за боеспособността на партийните групи. Комунистите направиха много конкретни предложения, а на тях бяха възложени партийни поръчения. Повиши се взискателността към ръководните кадри, оценява се техният личен принос за ускоряването на научно-техническия прогрес.

За практическото реализиране на задачите по научно-техническия прогрес районният комитет на партията се опира преди всичко на специалистите в производството, на институтите и развойните звена в района. Благоприятно е обстоятелството, че ние разполагаме с мощен инженерно-внедрителски потенциал, който е съсредоточен в 9 самостоятелни института, бази за развитие и внедряване и филиали на централни научни звена с над 1700 висококвалифицирани специалисти.

Успехите на научно-производствения комбинат „Черно море“ през последните няколко години по модернизацията на производството и рязкото повишаване на технико-икономическите показатели на изделията се дължат преди всичко на творческата работа в областта на научно-техническия прогрес в Института по радионавигационна апаратура. Макар и сравнително млад, той бързо укрепна и вече мери ръст с водещите институти в окръга и страната.

В процес на изграждане и утвърждаване са институтите по електродомакински уреди и дизелови двигатели към Комбината за домакински електроуреди и комбината за дизелови двигатли „В. Коларов“. Филиалът на Централния машиностроителен институт с редицата разработени и внедрени нови технологии се утвърди като авторитетно научновнедрителско звено на територията на района и окръга.

Значителен е приносът на комплексната станция по лозарство и винарство към Научно-производствения лозаро-винарски комплекс, териториалния информационно-изчислителен център, базата за внедряване към МЗ „Метал“, отскоро функциониращия център на Централния научноизследователски институт по комплексна автоматизация по усвояването на нови изделия и технологии, по подобряване организацията на производството.

Районният комитет на партията оцени, че за успешното мобилизиране на колективите в тези звена от решаващо значение е изграждането и утвърждаването в тях на дееспособни партийни организации,

Digitized by Google

за утвърждаването на специалистите комунисти като съвременни творчески личности, като действителен авангард на целите колективи.

В периода след XII конгрес и по-специално след Националната партийна конференция и Февруарския пленум на Централния комитет на БКП ние привлякохме широк кръг специалисти за обсъждането и решаването на по-важните проблеми в областта на техническия прогрес. Погледите ни се насочиха и към висшите учебни заведения на територията на Варненски окръг, чиито сили не бяха използвани пълноценно.

В количествено и особено в качествено отношение съвместната работа между предприятията, институтите и висшите учебни заведения, оценена съгласно изискванията и с критериите на Февруарския пленум, е незадоволителна. Конкретната работа на научните работници досега се свеждаше главно до внедряването на чужд опит за подобряване на някои от параметрите на произвежданите изделия или отделни технологии. Не е работено по нито една задача за комплексно издигане качеството на дадено изделие до нивото на най-добрите в света. Тази е една от причините някои изделия с важно стопанско значение като пералня „Перла 05“ и дизелов двигател „ДЗ 900-К“, заложени в програмата по техническия прогрес на окръжния комитет на БКП, да не получат оценка „К“ през 1985 г.

Научните работници предпочитат да разработват фундаментални теми с продължителност над 3 години, които имат по-голям принос за утвърждаване на тяхната научна дейност и хабилитация, а освен това са обикновено и с по-добро финансиране. Същевременно заводите предпочитат темите да третират конкретни проблеми на производството, и то с продължителност на разработка не повече от 1—2 години. Това се налага от потребността за бързо реагиране на производството на изискванията на нашия и международния пазар.

Положихме усилия за преодоляване на тази слабост в съвместната ни работа с научните работници. В това отношение срещнахме разбиране и подкрепа от страна на ръководството на Висшия машинно-електротехнически институт — Варна.

По наша инициатива се установи особено плодотворно сътрудничество на институтите и предприятията от района с Висшия машинно-електротехнически институт и с Висшия институт за народно стопанство.

Районният комитет на партията периодично организира работни срещи с партийните и административните ръководства на висшите учебни заведения, институтите и предприятията от района за обсъждане на съвместната работа, за уточняване на плановете по техническия прогрес. По наша инициатива и по взаимна съгласуваност такива срещи по конкретни проблеми на производството се провеждат и между отделни катедри на Висшия машинно-електротехнически институт и предприятията от района. По този начин бяха изяснени и вече се прилагат най-различни форми на научно-техническо сътрудничество. Сключени са дългосрочни договори за съвместна работа, на ръководни места в предприятията са назначени по съвместителство научни работници от ВУЗ, съвместно се разработват и внедряват нови изделия и технологии. Най-плодотворна е работата между машиностроителните комбинати и съответните катедри на машинно-електротехническия институт. В комбинатите за дизелови двигатели и за електродомакински уреди се изградиха научно-производствени и учебни бюра, които прераснаха вече в научно-производствени и учебни лаборатории. Те координират работата между ВУЗ и предприятията по практическото решаване на проблемите, свързани с издигане технико-икономическото

Digitized by Google

ниво на производството и квалификацията на кадрите. Предстоящо е по-тясното обвързване на отделни катедри от Висшия машинно-електротехнически институт с институтите към машиностроителните комбинати. На комунистите научни работници от висшите учебни заведения и специалистите от институтите и предприятията в района са поставени партийни поръчения от съответните партийни комитети. Резултатите от работата се обсъждат на съвместни заседания на партийните комитети в комбинатите и висшите учебни заведения.

Единно е мнението на районния комитет на БКП и на партийните комитети във висшите учебни заведения, че с извършеното досега сме поставили добро начало. Възникна и идеята за изграждане във Варна на интегриран научно-учебен технологичен комплекс на базата на Висшия машинно-електротехнически институт и научноизследователските и другите развойни звена на територията на града, ведомствено подчинени на Министерството на машиностроенето. Тя е изцяло в духа на Февруарския пленум. С евентуалното ѝ реализиране до голяма степен ще се преодолеят сега съществуващите слабости по обединяване и координиране усилията на специалистите в дадена област.

Особено място в работата на районната партийна организация за решаване задачите на научно-техническата революция заема братското сътрудничество с предприятията от побратимените области на социалистическите страни и по-специално изучаването и приложението на неизчерпаемия съветски опит. Утвърждават се интернационалното съревнование и съвместните почини и инициативи. Ползотворни и ефективни връзки поддържат Стопанският комбинат за домакински електроуреди и завод „Метал“ със завод „С. М. Киров“, комбинатът за дизелови двигатели „Васил Коларов“ с научно-производственото обединение „Кислородмаш“ от Одеса, летищният комплекс с Борисполския авиационен отряд. Тези и всички останали наши колективи изучават и прилагат челните достижения на братските страни. В резултат на приложение на челен съветски опит сега в район „Възраждане“ над 42 на сто от заетите в материалното производство работят по различни съветски инициативи. Резултатно се оказва изучаването и внедряването опита на промишлени предприятия на Одеса и другите градове на СССР по научната организация на производството, труда и управлението, по интензификацията на общественото производство.

Районният комитет на партията осъществява непосредствен контрол и ръководство по въпросите на техническия прогрес посредством изградения помощен орган — съвета за научно-технически прогрес и управление на качеството. В него сме включили научни работници и специалисти с висока квалификация. Там предприятията докладват периодично за хода на изпълнението на програмите по техническия прогрес, оказва им се помощ при възникнали трудности, при необходимост се правят предложения пред бюрото на районния комитет на БКП за вземане на съответни решения.

Районният комитет организира периодични комплексни проверки в предприятията за изпълнение на задачите по научно-техническия прогрес и качеството. Провеждат се и съвместни заседания на бюрото на районния комитет на БКП със съответните партийни комитети и партийни бюра. Набелязват се конкретни мерки, които се вземат на отчет в районния съвет за наука и технически прогрес и управление на качеството и на оперативки в районния комитет на БКП.

При обобщаване на резултатите от проверките през първото полугодие на 1985 г. се установи, че по въпросите за ускоряването на научно-техническия прогрес се мисли преди всичко от ръководствата на

Digitized by Google

предприятията. Те поставят искания пред висшестоящите организации за отпускане на средства за доставка на по-сложна техника и за внедряване на съвременни технологии. Правят се опити с помощта на научните звена правилно да се изяснят въпросите, свързани с перспективата. Това е добре, въпреки че и тук все още няма пълно разбиране и единомислие във всички ръководни кадри. Различията са главно в критериите за оценка на равнището, към което следва да се стремим. За съжаление такива различия има и между самите научни работници. Поради това не навсякъде за такова равнище се приемат най-добрите световни постижения. И целите, които се поставят, не са съобразени с тях. Кадрите от производството обаче разчитат на консултациите с тях, на техните компетентни съвети. Не е утвърдена и практиката планираните нови изделия да се обсъждат предварително от по-широк кръг компетентни специалисти от предприятията и от водещи висши учебни заведения и институти в дадената област. Наред с тези сериозни слабости ние с тревога констатирахме, че задачата за поврат в мисленето и действието на комунистите, на всеки член от колектива още не е разбрана и осмислена от всички. Хората, които на практика трябва да усвояват новостите в производството, към които се поставят много по-високи изисквания и ново отношение към труда, още не са разбрали своето място в решаването на тази най-важна задача на нашето време. Това наложи през юни районният комитет на БКП да проведе пленум на тема „Работата на партийните комитети и първичните партийни организации от машиностроителните предприятия по подготовката и мобилизирането на трудовите колективи за ускорено прилагане на научно-техническите постижения". На пленума обърнахме особено внимание за ролята на субективния фактор при провеждането на научно-техническата революция. Анализирахме слабостите в нашата работа, оценихме приноса на кадрите за изпълнение на плана за научно-техническия прогрес.

Задължихме първичните партийни организации да продължат конкретната работа за разясняване на задачите, които партията поставя в тази област, за превръщането им в първостепенни за всеки комунист, за всеки член на трудовия колектив.

Можем да кажем, че районният комитет на партията, цялата районна партийна организация вече се е заела да създаде условия за мобилизиране творчеството и инициативността на всички комунисти, на всички трудещи се от района, за ускоряване на научно-техническия прогрес.

Георги КУНЧЕВ
първи секретар на РК на БКП
район „Възраждане"

Digitized by Google

ИЗПОЛЗВАНЕТО НА НОВИ ТЕХНОЛОГИИ

Гигантът на тежката химия — Стопанският химически комбинат в Девня, който е основен производител на около 40 жизнено важни за народното стопанство химически продукти, може да се развива вече изключително по пътя на интензификацията, на техническото и технологическото си обновление. Това разбиране на партийния комитет и стопанското ръководство още повече се утвърди след Дванадесетия конгрес на партията и Февруарския пленум. Вярно е, че поради своята важност много от въпросите, които произтичат от тази необходимост, се решават от министерството. Но това не ограничава нашите възможности. Ние съсредоточихме главното си внимание в годините след конгреса за техническо и технологическо преоборудване на производството. Стремежът ни бе да разгърнем максимално творческите сили на научните работници и трудовите колективи и със средствата на партийното въздействие да ускорим изпълнението на научно-техническите задачи.

След Февруарския пленум на Централния комитет на партията нашият партиен комитет посвети традиционното обучение на секретарите на първичните партийни организации на проблемите на научно-техническия прогрес. Те бяха запознати с постановките на пленума, със задачите по програмата за внедряване на техническия прогрес във всеки завод и цех. След това тези въпроси бяха разяснени на всички членове на трудовите колективи. Особено внимание бе отделено на преодоляването на специфични психически бариери в трудовите колективи. Работата е в това, че наличието на традиционни технологии в отрасъла, някои от които имат вековна давност, създава впечатлението, че няма особени възможности за тяхното изменение и усъвършенстване. Преодоляването на тази консервативност е важна предпоставка за подтикване на всички към творчество и инициатива. Без да смятаме, че сме премахнали всички пречки, но проведената политическа работа особено след Февруарския пленум ни помогна в значителна степен да ускорим работата за техническото и технологическото обновяване на производството.

Важното е, че проблемите на техническия прогрес станаха наистина централни в работата не само на научния институт и на специализираните звена на заводите, но и на стопанското ръководство и на партийните комитети и организации. Проблемите на разработката и на внедряването станаха обект на оперативно внимание на стопанското ръководство. Установи се практика всяка седмица да се прави специална оперативка, където отговорниците за разработка на определени теми и директорите, които ще внедряват новите разработки, докладват как върви изпълнението на възложените им задачи. По план партийните организации, бюра и комитети проверяват как върви работата по основни теми, поставени под партиен контрол. Партийните групи обсъждат конкретно работата на комунистите, които участвуват в новите разработки или имат отношение по внедряването им. Така успяхме да повишим интереса и нагласата както на стопанския апарат, така и на колективите и работниците за реконструкция и модернизация на производството.

Решенията на Февруарския пленум не само ни помогнаха да направим завой в отношението на всички към проблемите на техниче-

Digitized by Google

ския прогрес. Те ни насочиха да осигурим и по-добри организационни условия за тяхното решаване.

Постановката за превръщане на науката в производителна сила е стара. Но тя стана особено актуална днес, в годините на бурно развиващата се научно-техническа революция. Едното условие, за да се реши тази задача, е как нуждите на производството да се превърнат в тематика за науката, а второто е как резултатите от научните изследвания да бъдат материализирани в производството по-бързо. В нашия комбинат са създадени условия за пълна интеграция на науката с производството. Научните работници от ведомствения институт са излезли от цеховете и живеят с ежедневните нужди и перспективните им проблеми. Близостта на института с производството улеснява избора на тематика за научноизследователска дейност.

Стопанският химически комбинат разполага със собствен научен институт, проектантска организация, ремонтно-механичен завод и експлоатационни кадри, които се намират под единно ръководство. Това създава благоприятни условия за работа.

Тези благоприятни обстоятелства обаче не се оползотворяваха напълно. Поради това пред нас стоеше с цялата си острота въпросът да се ускори разработката на научните теми и да се съкрати времето за внедряване на научните резултати в практиката. Макар разривът в това отношение да не беше толкова голям, както другаде, но все пак съществуваше.

Решението на този въпрос потърсихме с предвидените от Февруарския пленум програмни колективи. И преди за някои теми ние създавахме по-големи групи. Но това не беше широка практика.

Сега вече със заповед на генералния директор за всяка научно-техническа задача се създава програмен колектив. В него се включват най-квалифицираните по дадената тема представители на всички поделения на комбината. По този начин цялата дейност, която преди тръгваше от зелената папка с научните изследвания, преминаваше през проектанти, машиностроители, монтажници, експлоатационен персонал, за да влезе в действие инсталацията, произвеждаща крайния продукт, организационно се обедини. Цикълът изследване—внедряване се затвори. Освен това се измениха отношението и вниманието към разработваните проблеми. Седмичният оперативен контрол по внедряването, където ръководителите на програмните колективи и директорите докладват как върви изпълнението на задачите, въздействува и осигурява точното и бързото им извършване.

Изменеиият подход в изследването и внедряването на научно-техничесия прогрес ни донесе в края на петилетката осезателни резултати. От производствената номенклатура на комбината 14 продукта се получават по нови технологии, дело на нашите научни работници и специалисти. Погледнато в други измерения, около 20 на сто от годишния обем на продукцията ни е плод на научната мисъл в комбината. Само приложението на изобретението „Метод за получаване на стабилизирана амониева селитра“ дава продукция за около 60 милиона лева годишно. Другото изобретение „Метод за получаване на дикалциев фосфат“ ни дава допълнително 3 млн. лева продукция, а технологията за производство на пластизоли — 5,5 млн. лева. В тези цифри е илюстрирано превръщането на науката в производителна сила.

Когато преценяваме спецификата на партийното въздействие върху научно-техническия прогрес, не можем да не споменем настойчивостта, с която комитетът насочва интеграцията на нашите научни работници и специалисти и с Висшия машинно-електротехнически институт-във Варна. В резултат на установените по-тесни връзки ние успях-

Digitized by Google

ме да привлечем повече негови представители за участие в програмни колективи и за разработка на различни въпроси. Освен това научните работници от института се включиха при нас в разширяването на научно-техническата подготовка и преквалификация на кадрите. Това има важно значение за разширяване на научно-техническия кръгозор на нашите кадри и на тяхното умение и творческа нагласа.

Друг елемент от нашата партийна работа има твърде голямо значение за оперативно въздействие за изпълнение на поставените задачи. Във всеки програмен колектив ние създаваме временна партийна група. По този начин в оформения научно-внедрителски колектив се появи и партийно ядро. В групата се водят разговори с всеки комунист, който изпълнява някаква задача от общото изследване, и се упражнява контрол над общата дейност, навреме се сигнализира партийната организация или партийния комитет, когато има опасност да се забави или провали разработката на дадена тема. Така например при внедряване на технологията за производство на дикалциев фосфат бе създадена партийна група, включваща партийни членове от научния институт и цеха, в който се внедрява разработката.

Внедряването на техническия прогрес в производствената дейност на комбината се извършва по две линии: чрез използване на нови технологии за продуктите на основната химия и чрез създаване на технологии за малотонажната химия.

Една добре разработена нова технология винаги носи икономически и социален ефект, защото на базата на използване на съвременните достижения на техниката, на типизирани технически решения дава възможност за широко внедряване на автоматизацията и електронизацията на процесите, а оттам и подобряване на условията за прилагане на човешкия труд. Характерен пример за това е внедряването в Завода за азотни торове на технология за производство на стабилизирана амониева селитра, създадена от специалисти на нашия институт и защитена с авторско свидетелство. Закупената преди време западна технология за производство на сложни торове показа сериозни недостатъци, вследствие на което се правеха огромни преразходи на суровини и енергия. Влошените условия на труд, на психоклимата в цеха доведоха до текучество на работниците и специалистите. Внедряването на новата технология за производство на стабилизирана амониева селитра с един замах реши всички тези проблеми и понастоящем цехът няма проблеми с изпълнение на производствените си задачи. Заслугата на партийното и стопанското ръководство се състои в бързата ориентация в създалата се обстановка, приемане на правилното решение и решителни действия за внедряване на новата технология.

Една нова технология ни дава продукти, които имат нови потребителски качества и дават възможност за мултиплициране на икономическия ефект в други клонове на народното стопанство. Така например в момента в Стопанския химически комбинат — Девня се работи по създаване на технология за производство на течен тор — задача, поставена от окръжния комитет на БКП. По-ниската себестойност на продукта при неговото производство не е единственият икономически ефект. Използването на течен тор в селското стопанство дава възможност за прилагане на съвременни технологии при отглеждането на културите и ще доведе до по-ефективно използване на полезното вещество, свързано с икономически и екологически ефект. Но новата технология създава и нови проблеми — липсват инсталации за производството, резервоарен парк у потребителя, специализирани машини. Не всички специалисти са убедени в необходимостта от нововъведението.

Digitized by Google

Задачата, която понастоящем изпълнява нашето партийно ръководство по указание на окръжния комитет на БКП, е решаването както на собствените проблеми, така също координиране усилията на специалистите извън комбината за премахване на материалните и психологическите бариери по внедряване на новия продукт.

Дълбочинната преработка на суровините и материалите е основно средство за повишаване ефективността на производството. Стопанският химически комбинат — Девня е създаден като суровинен комбинат, който снабдява преработващите предприятия с основни материали. Задачата е на базата на сега произвежданите основни продукти да се получават полупродукти и крайни изделия, наситени с интелектуален труд, с висока потребителска стойност. Особено широка възможност за това дава произвежданият в комбината поливинилхлорид — пластмаса с големи възможности за модификация и широко приложение. Организирането на дълбочинна преработка на поливинилхлорида в рамките на комбината оказва изключително влияние върху проблемите на качеството на продукта. Съществуването на пряка връзка производител—потребител дава възможност за бързо реагиране по отношение на определени качествени изисквания на потребителя за създаване на специализирани марки поливинилхлорид. Това може да стане, когато правата и обратната информация между производителя и потребителя е непосредствена. Понастоящем на основата на поливинилхлорида по собствени технологии се произвеждат няколко типа пластизоли, гранулат за обувната промишленост, драй-бленд за хранителната промишленост, пластифициран латекс. В перспективните планове на развитие се предвижда организиране на производството на тръби за поливното земеделие.

Дълбочинната преработка на суровините и материалите е свързана със създаване на безотпадни технологии. Характерен пример в това отношение е технологията, създадена от наши специалисти за производство на дикалциев фосфат от отпадни шламове, чрез която от два отпадъка се получава изключително ценен продукт за селското стопанство. Доскоро изхвърляната в неутрализационна станция силикофлуороводородна киселина сега се използва в циментовото производство. Оползотворява се и отпадащата сол от производството на натриева основа. Широка възможност за внедряване на нови технологии в производството дава малотонажната химия. Продуктите на малотонажната химия се характеризират с ниска фондоемкост и високо приложение на интелектуалния труд. Приетата програма за развитие на малотонажната химия в Стопанския химически комбинат — Девня предвижда създаването на технологии и инсталации за производството на 20 нови продукта с висока икономическа ефективност.

Проблемите при реализиране на програмата за развитие на малотонажната химия, която се изпълнява главно по линията на капиталното строителство, са в осигуряването на необходимите материални ресурси за закупуване на лицензи и технологии и осигуряване на изпълнителски организации за осъществяване на строително-монтажните работи.

Усилията на партийното и стопанското ръководство на Стопанския химически комбинат — Девня са насочени към премахване на причините, пречещи на ускореното внедряване на техническия прогрес, така както ни бе поставена задачата в решенията на Февруарския пленум.

инж. Иван НИКОЛОВ
зам. генерален директор на Стопанския химически комбинат — Девня

Digitized by Google

ПРОДЪЛЖЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ПОСТИГНАТОТО

На Варненското национално съвещание по качеството опитът на нашия колектив получи висока оценка и бе посочен за пример. Още тогава ние имахме нов подход, методи, форми и средства за управление на качеството. В това ни помагаше и фактът, че проблемите на корабостроенето бяха поставени на съвременна научна основа. Създадени бяха освен солидните материално-технически производствени условия и модерна научна база — Институтът по корабна хидродинамика, Институтът по корабостроене и електронноизчислителен център. Това позволяваше да се строят съвременни, надеждни, с висок клас на автоматизация конкурентноспособни кораби. Към това трябва да прибавим и насочената от дълго време към проблемите на качеството партийно-политическа работа, обединените усилия на обществените организации и стопанското ръководство. Всичко това бяха условията, които ни помогнаха да поставим началото на формирането на ново отношение и висока отговорност у всеки член на колектива към качеството.

Разглеждайки постигнатото от позициите на Националната партийна конференция и Февруарския пленум на Централния комитет на партията от 1985 година, ние обаче отчетохме, че ако се задоволим с постигнатото, има опасност да изостанем от световния корабостроителен опит. Затова проблемите на качеството останаха в центъра на нашето внимание. Те отново бяха централна тема на нашата политическа работа, на занятията в учебната година, на събранията на партийните организации и групи.

Все пак най-важното, което характеризира нашия сегашен опит, е внедряването на програмно-целевия и комплексен подход към проблемите на качеството.

След Националната партийна конференция ние разработихме и приехме комплексна перспективна програма. Тя всяка година се допълва и актуализира. Програмата е неразделна част на насрещния план и сърцевина на инженерния проект, което гарантира нейното изпълнение. Създаден е и необходимият инструментариум, който осигурява изпълнението на програмата. Това е комплексната система за управление на качеството, създадена преди, но усъвършенствувана в последно време, методики за анализиране причините за дефекти и брак, за провеждане ден на качеството, за завоюване на собствен качествен щемпел, „Територия с гарантирано качество“ и др.

Най-интересните елементи на нашата програма и подход са следните: поставихме проблема за качеството в центъра на работата на комбинатския комитет на БКП, на партийните организации, стопанските ръководства и на обществените организации. Насочихме вниманието за издигане равнището на качеството в перспектива с конкретизация през отделните години. Осигурихме комплексност при решаване проблемите на качеството през целия цикъл на изграждане на кораба. Укрепихме връзките и взаимодействието с научните звена, обслужващи корабостроенето. Включихме в действие икономическите стимули и санкции в управлението на качеството. Осигурихме близко ръководство, помощ и контрол на ръководните кадри и специалистите чрез комплексната система за управление на качеството. Координи-

Digitized by Google

рахме усилията на всички органи и организации за цялостно ресурсно и политическо осигуряване на качеството на съвременно световно равнище.

Основно направление в работата на комбинатския партиен комитет за постигане на високо качество е укрепването на творческото сътрудничество между науката и производството чрез съвместни насрещни планове, разширяване на преките контакти и взаимодействие между партийните органи и организации на комбината и научнообслужващите звена. Ежегодно комбинатският партиен комитет и партийният комитет при Института по корабостроене оценяват съвместната работа на проектантските звена с цеховете и отделите на комбината, анализират проблемите по усвояване челни кораби, приемат общи мероприятия за следващия период. Този подход се пренася и между партийните организации от комбината и института. Това спомага за по-оперативно решаване на въпросите, за избягване на повтарящи се грешки. Утвърди се в практиката при усвояване на челен кораб (първия от серията), проектантите да работят съвместно с нашите специалисти и работници до издаването на кораба. За постъпили рекламации по време на експлоатацията своевременно се информира Институтът по корабостроене.

Насочихме вниманието на специалистите и целите колективи към разкриване резервите за отстраняване на конструктивни и технологични грешки, на некачествено издадена продукция от един цех на друг, за намаляване на брака и т. н.

Нашата практика показа, че положителни резултати могат да се получат само при пълното обвързване на проблемите на качеството с усъвършенствуване социалистическата организация на труда. Затова основно внимание отделяме на изграждането на бригадите от нов тип на вътрешностопанска сметка, на издигането им като стопани. Бригадата на Стефко Желязов е определена за еталон във Варненската община.

Досегашната работа показва, че сме на прав път. Изменението в организацията на труда и по-доброто използване на икономическите лостове повиши заинтересоваността на членовете на колектива за срочното и без рекламации издаване на продукцията, засилиха се самоконтролът и взискателността в тях. Нещо повече. По предложение на бригадите, на основата на постигнатите резултати в някои от тях беше снет вътрешноведомственият контрол и се приложи инициативата за собствен качествен щемпел.

Изхождайки от основния принцип размерът на работната заплата да се определя от количеството и качеството на труда, комбинатският партиен комитет настоя организацията на заплащането да включва стимули и санкции, въздействуващи непосредствено върху качеството на продукцията. В подобрените вътрешни правила за прилагане на икономическия механизъм бе предвидено работната заплата изцяло да се обвърже с качеството на продукцията, приета при първо представяне. При нарушения се намалява с 0,5 на сто за всеки процент под базисното равнище на качеството. Действуващата система за определяне на изпълнението по показателя „обем на обща промишлена продукция“ от нормираното планово задание също въздействува върху качеството. Неприетата продукция води до неизпълнение на заданието, а оттук и до санкции 16 до 20 на сто. Прилага се и допълнително стимулиране за завоюване собствен качествен щемпел.

Голямо внимание отделя комбинатският партиен комитет към работата на първичните партийни организации със специализираните органи за контрол в комбината. Стремежът е да се насочва тяхната дей-

Digitized by Google

ност към превантивен контрол, към осъществяване на близък контакт между контрольор—организатор, производство— бригадир.

Проблемът за качеството е неделим от проблема за дисциплината. Под ръководството на партийната организация стопанските ръководства, обществените организации, комисията за народен контрол провеждат редица мероприятия за подобряване на дисциплината. Една от формите е ежемесечно провеждане съвешания по цехове и отдели и оперативка по дисциплината при главния директор на комбината. На тях се разглеждат въпросите на технологическата и трудовата дисциплина, вземат се мерки срещу системните нарушители. На партийни събрания на комунистите-нарушители се търси партийна отговорност.

Качеството на произвежданата продукция в най-голяма степен зависи от прекия изпълнител.

Главна наша грижа е чрез цялостната партийно-политическа и организаторска работа да формираме ново отношение към качеството. Сега въпросите на качеството все по-често присъствуват в дневния ред на партийните събрания. По време на прегледа за боеспособността на първичните организации беше оценено състоянието на качеството, предпоставките за неговото подобряване, мерките, които трябва да се вземат за издигане авангардната роля на комунистите при решаването на проблемите на качеството. За тази цел партийните организации успешно използват изпитани организационни форми като: възлагане партийни поръчения, личен отчет, оценки и самооценки и други.

Централно място в работата на комбинатския комитет и партийните организации при формиране на ново отношение към качеството заема работата с кадрите на всички равнища. Постоянни грижи полагаме за усъвършенствуване качествения състав на ръководните стопански кадри. Сега 60 на сто от тях са членове на БКП, 12 на сто членуват в ДКМС, 30 на сто от ръководните кадри са с висше образование. Въведохме конкурсно-изборното начало в подбора и издигането на ръководителите. Обърнахме особено внимание на ролята на низовия ръководител, на нравственото му възпитание, на умението да работи с хората. Голямо внимание се отделя на тяхната политическа подготовка и професионална квалификация. За последните две години във филиала на АОНСУ — Варна са се обучили над 17 на сто от стопанските ръководители, а останалите са преминали през други форми на политическа подготовка и повишаване на квалификацията.

В борбата за високо качество ние широко използваме и такива традиционни форми като: устната политическа агитация, груповите беседи, индивидуалната работа с хората, нагледната агитация. На проблемите на интензификацията и качеството се подчиниха работата на агитаторите и породилото се движение „Агитаторът — в авангарда на борбата за внедряване на нови високоефективни кораби". Девизът на това движение бе конкретизиран за всеки трудов колектив.

Голямо въздействие оказват мълниите, критичните материали във вестник „Корабостроител" и комбинатската радиоуредба, моралните стимули.

Комбинатският радиовъзел използва разнообразни форми като интервюта, репортажи, телефонни рубрики: „Качеството — визитна картичка на комбината", „По стапели и кейове", „Търси се верният подход" и др.

В масовополитическата работа с хората комбинатският комитет и партийните организации се опират на профсъюзните и комсомолските организации. Ние ги подпомогнахме да намерят по-добре своето място в борбата за високо качество. Под непосредственото им ръководство се разширява и се обогатява наставническото движение, утвър-

Digitized by Google

ждава се открито приемане на рационализаторските предложения, социалистическото съревнование. Голяма масовост придобива движението „Територия с гарантирано качество". Конкретно се обвързва ролята на колектива като стопанин с борбата за високо качество и за прилагане на научно-техническия прогрес. Сега вече 5 производствени звена са участници в движението за гарантирано качество, 14 са завоювали званието „Носител на собствен качествен щемпел".

Комсомолската организация разшири младежкото шефство над цяла серия 6000-тонни кораби, които са обявени за територия на младежко дръзновение и гарантирано качество. Конкурсните състезания „Най-добър млад работник в професията" се превърнаха в школа за квалификация, за високо качество.

Както се вижда, ние се стремим по възможност да включим в действие всички фактори, от които зависи качеството, убедени, че единични и едностранни мерки няма да ни донесат големи и трайни резултати. На тази основа в периода след Националната партийна конференция успехите ни в областта на качеството се утвърдиха и увеличиха. На практика всички кораби, които произвеждаме, получават държавна оценка за качество. При това с най-висока оценка „К" са атестирани корабите за насипни товари от 38 и 25 хиляди тона и контейнеровозът за 450 контейнера, които съставляват повече от 80 на сто от цялата ни продукция. Непрекъснато намаляват рекламациите, които сега са сведени до 0,01 на сто. Ето защо затвърждаваме традиционните си връзки с клиентите ни от Съветския съюз и другите социалистически страни и завоюваме определени позиции на корабостроителния пазар в капиталистическите и новоосвободените страни.

Но в разностранните ни грижи за повишаване на качеството имаме проблеми, които не сме решили напълно. Един от тях е за задържането на работна ръка и грижите за подобряване на социално-битовите условия. За последните пет години съставът на комбината е намалял с 387 човека, от които 337 са работници. При това най-голямо е текучеството сред основните професии — корпусници, заварчици, тръбари, и то от II до IV разряд.

През последните години ние отделяме все по-голямо внимание на съвместната работа със Средното професионално училище по корабостроене, тъй като то е единственият и най-сигурен източник на изпълнителски кадри. Но макар че се увеличи процентът на завършващите училището, които постъпват при нас, на 53 на сто, това не ни задоволява.

Открихме и нов учебно-производствен комплекс, където са създадени условия за нормално производствено и професионално обучение на курсистите.

В комбината голяма част от труда е ръчен и непривлекателен. Комбинатският комитет и стопанското ръководство имат конкретна програма за автоматизация и механизация на производството и за подобряване социално-битовите условия. Но за изпълнението ѝ се изискват големи капиталовложения и по-високо материално стимулиране.

Вторият въпрос е за разширяване и усъвършенстване формите за контрол на качеството и обвързването му със стимулирането. Една безспорно прогресивна форма на контрол на качеството на продукцията е самоконтролът. Комбинатският комитет на БКП счита, че тази форма трябва да се разширява и усъвършенствува.

Какво показва заложеният опит в комбината?

Съществуват редица проблеми, които не са намерили все още решение. Не са обвързани заплатите на звената, преминали на самоконтрол, с качеството на продукцията.

Digitized by Google

Все още не задоволява превантивният контрол. Необходимо е да се осъществява по-близък контакт между контрольор—организатор, производство—бригадир. При по-добра съгласуваност между тях и по-навременен контрол в процеса на производството ще се намалят грешките и бракът, ще се увеличава производителността на труда.

Партийният комитет засили своето внимание към качествения състав на контрольорския апарат, към неговата компетентност и квалификация. Успоредно с това предстои въоръжаването му със съвременни технически средства за контрол на качеството във всички етапи на производствения процес.

С осъществяването на такъв подход ще се постигне по-висока ефективност на партийното ръководство на стопанската дейност за издигане равнището на качеството.

Дадената от първия партиен и държавен ръководител другаря Тодор Живков висока оценка за подхода на комбинатската партийна организация по качеството на корабостроителната продукция ни задължава. Затова насочваме усилията си за създаване на обстановка на висока отговорност, организираност, деловитост и дисциплина — това е пътят на нашата партийна организация за постигане на конкретни резултати в качеството на труда и качеството на продукцията.

Йордан ЙОРДАНОВ
секретар на КК на БКП — корабостроителен комбинат „Георги Димитров"

ПЪРВИЧНИЯТ КОЛЕКТИВ — СТОПАНИН

Когато в навечерието на Тринадесетия конгрес търсим главното в приноса на нашата комбинатска партийна организация през изминалите пет години, безспорно това е практическата реализация на едно от най-важните изисквания на партията — да се издигне ролята на трудовите колективи като стопанин на социалистическата собственост. Това съвсем не намалява размера на другия резултат — увеличаването на обема на производството през петилетката 2,6 пъти, на обществената производителност на труда 7,6 пъти, което позволи да се увеличи значително производството на мотокари и на други стационарни машини и съоръжения. Оглеждайки тези трудни и изключително плодотворни пет години в половинвековната история на комбината, която отбелязахме в края на миналата година, едва ли бихме могли да кажем кое ни помогна да решим и двете важни и отговорни задачи. Може би ще е правилно да кажем, че предстоящите по време на конгреса много високи задачи пред комбината подтикнаха партийния комитет, стопанското ръководство, профкомитета да потърсят нови подходи и форми на работа, за да впрегнат творческата енергия на колектива в тяхното изпълнение. Такъв подход ни даде самият Дванадесети конгрес с разработката на теоретическата постановка за стопанина

Digitized by Google

и собственика и на икономическия механизъм, чрез който тя можеше да се реализира. Това беше за нас спасителното решение. Същевременно решавайки въпросите на стопанина и намирайки практическото им реализиране, ние съумяхме да постигнем производствения успех, който е несравним в комбинатската история.

Сигурно няма да е напълно вярно, ако сега кажем, че по всички показатели нашият трудов колектив се е издигнал до теоретическия модел за стопанина на социалистическата собственост. Такава една оценка би била преждевременна и би ни заблудила. Тя би ни ограничила търсенията за по-нататъшно усъвършенствуване на производствените и обществените отношения в колектива в бъдеще. Но напълно правилно ще бъде сега да кажем, че в това отношение вече сме постигнали решителен прелом, качествена промяна, която ни дава пълно основание да бъдем горди с постигнатото. Да знаем, че имаме вече здрава основа, върху която да обогатяваме в бъдеще комбинатската практика.

Кое е главното наше постижение? Къде беше центърът на нашата работа?

Трябва да кажем, че най-важните промени засягат първичния трудов колектив. Измененията в социалистическата организация на труда, нейното привеждане в съответствие с реалните условия на производствения процес ни позволиха да решим новаторски много нови въпроси, които възникваха. През този период ние създадохме бригади от нов тип на основата на завършен продукт, обособена технологическа верига, взаимносвързана дейност. Бригадите бяха окрупнени. Но това става не административно. Партийната организация разясняваше, убеждаваше, помагаше на самите колективи да намерят най-доброто структурно решение на този въпрос и най-добре да се комплектуват новите първични колективи. Ние изясняхме какъв облик трябва да придобие бригадата, какви отношения трябва да се установят между работниците. Предлагахме им модели за работа, методически указания. Стопанското ръководство творчески се зае да конкретизира изискванията и принципите на икономическия подход и неговия механизъм, за да се обвържат интересите на всеки колектив и работник с обществения и комбинатския интерес. Разработихме условия, които да изясняват какво разбираме ние под образцов колектив. И предоставихме на самите колективи да обсъждат, да преценяват и възприемат тези условия и изисквания. Борбата за издигането им като стопани да стане тяхно дело, плод на лично и колективно осъзнаване и възприемане на теоретическите решения и практическите подходи, предлагани от партията. Всичко това ставаше в един продължителен и интензивен диалог на партийната организация и трудовия колектив. В него се намеси активно профсъюзната организация. Тя изясни и конкретизира своето място като обществен гарант на социалистическото стопанисване.

В резултат на това самите бригадни колективи един по един възприемаха и разработваха своите бригадни условия за издигането си като стопани. Те предложиха техниката и съоръженията да се зачислят на отделните колективи и изпълнители за грижовно стопанисване. Те сами си определиха реда на работа, взаимоотношенията, вътрешните изисквания и отговорности. Някои колективи в своите вътрешни правила за работа бяха по-взискателни, отколкото предвиждат нашите примерни условия за работа, за да се признае някой колектив за образцов. В процеса на работа пак самите колективи обогатяваха своите отношения, възприемаха нови решения, въвеждаха нови принципи.

Не е излишно да споменем, че още след Националната партийна конференция през 1978 година една от нашите бригади „Панайот Во-

Digitized by Google

лов“ си разработи кодекс за образцова социалистическа дисциплина. Последваха я много други. По своя характер той напомняше известния опит на василколаровци от София. Но когато дойдоха решенията на Дванадесетия конгрес на партията и бе развита идеята за стопанина, тогава тази бригада доразви своя кодекс и сега той включва разнообразни правила, които регулират цялостните отношения в малкия колектив. Там има условия, права и задължения на общото бригадно събрание, на бригадния съвет и бригадирите, участието в разработването и актуализирането на насрещния план, санкциите при нарушенията на трудовата, технологическата, производствената дисциплина, стимули за високо качество, култура и хигиена на работното място, права и отговорности за стопанисване на машините, квалификация и образование на работниците, изисквания за включване в движението за работническа гаранция на качеството и други.

Така преминаването към нови отношения стана по осъзнато решение на самите колективи, които възприемаха условията и сами си установяваха собствени правила и изисквания за дейност. Това е може би главното, което характеризираше нашата практика.

Още в началото, когато изяснявахме въпросите за стопанина, по инициатива на самите работници бе подсказано едно решение, което има изключителна стойност не само за превръщането на всеки работник като грижовен стопанин на поверената му машина, а за реално и действено издигане на социалистическата демокрация в комбината. Тогава ставаше дума само за откриване на една обществена организационна форма за канализиране на работническите предложения. След Февруарския пленум ние разбрахме, че сме създали една сериозна основа за масово участие на всички в научно-техническия прогрес.

С цел да издигнем инициативността в бригадите ние решихме да изберем бригадни технико-икономически съвети. Те са изборни помощни органи на бригадните съвети, които събират, доусъвършенствуват, прецизират, оформят постъпилите работнически предложения. Предлагат ги на съответните ръководства за изпълнение и следят резултатите. Бригадните ТИС-ове започнаха да се събират всяка седмица. В състава им обикновено са включени: бригадирът, технологът, изтъкнати производственици, икономисти, профгрупоргът и т. н. Това бе едно от условията рязко да се повиши творческата активност. Нея можем да илюстрираме само с факта, че за кратък период получените работнически предложения нараснаха четири пъти — от едно на всеки осем работника достигнаха едно на всеки двама.

Благодарение на повишеното равнище на организаторската и политическата работа на партийните органи и групи, на издигането ролята на трудовия колектив, особено на първичния, сега нашите бригади са не просто обикновени изпълнители на производствените задачи. От тях зависи вече ефективното стопанисване и използване на производствените фондове за десетки милиони лева, пестеливото и ефективно използване на материалите, суровините и енергията, подобряването на организацията на труда и производството, разумното използване на работната сила, квалификацията, дисциплината и съзнателността, творчеството и инициативата в труда. Тази дейност намери своето продължение в разработката на въпросите как партийната организация да оглави творческия порив, да осигури с комплекс от мерки инициативността, за да се превърне еднократният взрив на работническа инициатива в постоянно явление, което коренно да измени цялата обстановка. Да бъдат осигурени такива ефективни механизми за въздействие от икономическо, политическо, организационно, социалнопсихологическо и професионално естество, прилагани от всяко звено на ор-

Digitized by Google

ганите за социално управление в завода, че да поддържат един постоянен творчески климат на максимално равнище. В края на краищата така ще се издигне реално и ролята на колектива като фактически стопанин, който не просто гледа да не похаби машини, материали, енергия, а постоянно се грижи да развива, усъвършенствува, обогатява всички страни от своя живот. Да стане колектив, в който всички мислят, всеки допринася с това, което е по способностите му, за общия резултат.

Затова сега ние можем да кажем, че стремежът към инициатива, към търсене на рационални и ефективни решения е характерна черта, ако не на всеки, то на болшинството от членовете на нашия колектив. Броят на работническите предложения постоянно се поддържа на високо равнище, постоянно расте. От внедрените вече 820 предложения са реализирани 400 хиляди лева икономически ефект. Сериозно нараснаха и рационализаторските предложения, чийто ефект всяка година се измерва със стотици хиляди лева.

Самите бригади в голяма степен се превръщат в колективи за решаване на технико-икономически въпроси, за повишаване на качеството. Така например технико-икономическият съвет на бригадата за изработка на разпределителни валове съвместно със специалисти от комбинатския научен институт решава въпроса за пласментно избелване гърбиците на разпределителните валове, с което ще се повиши тяхното качество и ще се прекрати внос от второ направление. Това е другата страна, свързана с непосредственото участие на работниците и специалистите от бригадата в реконструкцията и модернизацията на материално-производствената база, с обсъждане и внедряване на нови разработки съвместно със специалисти от научните и внедрителските звена.

Между другото с творчески решения от подобен характер през изминалото време са спестени на народното стопанство повече от един милион лева от внос на материали и детайли, намален е разходът на материали също за сума, надминаваща един милион, удвоен е гаранционният срок на продукцията, почти изчезнаха бракът и рекламациите. Нашият колектив осигурява немалко милиони лева печалба на народното стопанство, докато през предшествуващата петилетка беше все още губещо предприятие.

Партийният комитет и партийните организации разбират отговорността, която носят за изпълнение на задачата, която постави Февруарският пленум на Централния комитет. През следващата петилетка ни предстои да удвоим продукцията чрез техническа реконструкция. Амбицията ни е да внедрим двадесет комплексни технологически линии, над 80 манипулатора, гъвкави автоматизирани системи.

Ръководството на комбината смята, че нашият колектив не е достигнал предела на своите възможности. Много често за добрите резултати не всички членове на колектива имат еднакъв дял. Зад успехите се крият и хора, които са си живели спокойно, без напражение, без да изпълняват добре дори преките си задължения. Още има кадри — бригадири, технолози, конструктори, настройчици и други, които проявяват активност единствено в търсенето на „оправдателни" причини. И щом ги намерят, се успокояват и считат, че са си свършили работата. Въпросът за поемане на отговорност за вземане на навременно и нужно управленско решение, особено от средните кадри, още не е решен напълно.

Много още има да работим за повишаване на квалификацията на изпълнителските и ръководните кадри от всички равнища, за усвояване и внедряване на съвременната техника, за по-нататъшно усъвър-

Digitized by Google

шенствуване на организацията на труда при обновлението на технологичните процеси на базата на гъвкави автоматизирани производствени системи.

Формирането на новите трудови и нравствени добродетели у всички работници и специалисти е още в началния си етап.

Като си дават ясно сметка за тези трудности и за големите отговорности, които им се възлагат, партийният комитет, стопанското ръководство и трудовият колектив на КДД „В. Коларов" — Варна съзнават, че подетата сега успешно работа за издигане ролята на колектива трябва да продължи и да се развива и обогатява.

Петър ГЕОРГИЕВ
секретар на комбинатския партиен комитет при КДД „В. Коларов"

ОРАНЖЕРИЙНО БЕЗПОЧВЕНО ОТГЛЕЖДАНЕ НА ЗЕЛЕНЧУЦИ

Една от новите насоки за развитие на оранжерийното производство е безпочвеното отглеждане на растнията върху основата на постиженията на химията, електротехниката и биологията. Интересът към тези технологии нараства все повече, тъй като те предлагат на практиката големи възможности за рязко повишаване на добивите и качеството на продукцията и производителността на труда при несравнимо по-добри условия за работа.

В оранжерията на село Игнатиево към АПК „Георги Петлешев" през лятото на 1984 година се постави началото на безпочвено отглеждане на зеленчуци във Варненски окръг. Кое наложи да преустроим производството?

През последните 5—6 години добивите от краставици и домати рязко спаднаха поради силно засоляване на почвата в оранжерията. Високите подпочвени води ни попречиха да получим резултат от промиването на почвата, а и липсваше дренаж; водата за промиване не беше достатъчна. При старите условия трудно поддържахме необходимия микроклимат за растенията с наличната остаряла техника. Условията за труд на работничките станаха много тежки — всичко се извършваше ръчно. По тази причина и ново, младо попълнение в оранжерията не идваше.

Явно беше, че по този път не можем да се развиваме, а още повече да задържим равнището на производството, така необходимо за близкия голям град. Налагаше се да търсим нови решения. Партийната организация подкрепи решението на административното ръковод-

Digitized by Google

ство на бригадата да потърси съдействието на института по зеленчукови култури „Марица“ — Пловдив, за да бъдат преустроени 30 декара от оранжерията на основата на новата технология — хидропониката. Ние бяхме напълно наясно, че става дума не за обикновено преустройство, а за цялостно технико-технологическо изменение на производството, за автоматизация на всички процеси по храненето на растенията и осигуровка на микроклимата чрез микрокомпютър.

В резултат на преустройството за пръв път в България в нашата оранжерия се монтира замъглената инсталация, осигуряваща оптимална влажност на въздуха. Нов момент за страната е и монтираният газгенератор, който оползотворява изгорелите газове. Въглеродният двуокис, който се отделя при нагарянето на газта, чрез него се изпраща по специална инсталация до растенията в оранжерията.

Почвата като среда за развитие на растенията бе заменена от различни материали от изкуствен произход — вносна каменна вата за краставиците и български агроперлит за доматите.

Всичко това измести напълно тежкия физически труд като обработката на почвата, торенето на ръка, внасянето и подреждането на бали слама при краставиците, поливането, подхранването и т. н. Създадоха се привлекателни условия за работа, в резултат на което в оранжерията постъпиха много комсомолци — техници и работнички — нещо, за което преди само мечтаехме.

Когато се ориентирахме към новата технология, в ръководствата нямаше колебание. Стремежът към новото ни въодушеви. Но неговото внедряване постави много проблеми пред трудовия колектив. Много бяха съмненията, страхът от новото, непознатото производство. Някои го наричаха даже „предизвикателство срещу природата“. С непосредственото участие на комунистите, на които се връчиха поръчения, и под прякото ръководство на института „Марица“ целият трудов колектив на бригада „Тополи“ зажива с голямата задача — да посрещнем XIII конгрес на БКП с едно ново производство, като постигнем двойно по-високи добиви при много добро качество на плодовете.

Едно от главните условия за успехите, които постигнахме, е, че партийната организация в практическата си работа съумя да отдели и да се заеме с главните задачи на преустройството и да насочи трудовия колектив към овладяване на новата технология и на постиженията на научно-техническия прогрес.

По време на преустройството на оранжерията тя умело използва правото си на партиен контрол, с което помогна да се доведат задачите до най-благоприятния изход. В дневния ред на заседанията на партийната група и на партийните събрания предимство имаха въпросите по строителството на блока — хидропоника и усвояване на новата техника и технология. За всяка неизпълнена навреме задача се търсеше отговорност, не се подминаваше нито една грешка. Комунистите се отчитаха пред събрания. Ние добре и навреме се заехме с преквалификацията на работниците и специалистите, които ще работят в този блок. Затова беше организиран курс с техниците и технолозите за овладяване на работата с микрокомпютърната техника в оранжерията. Изпратихме група за запознаване с опита на техниците и работничките в оранжерията на село Баня и град Първомай — Пловдивски окръг.

Партийното бюро и първичната организация завишиха изискванията си към комунистите в партийната група в оранжерията. Всеизвестно е, че за да се измени производството, най-напред трябва да се измени начинът на мислене, на организация на труда. Трябваше най-напред комунистите да разберат, че не могат да бъдат авангард, ако

Digitized by Google

живеят със старите представи за техника и технология. Новата техника изисква многократно по-голяма компетентност, многократно по-строга организация, дисциплина и самодисциплина. При автоматизацията са нужни знания от много области на научните познания, необходимо е да се следят съвременните научно-технически постижения. От преминаването към хидропонното производство в партийната организация в бригадата няма събрание, на което да не се обсъждат въпроси, отнасящи се до овладяването на новата технология на зеленчукопроизводството. Квалификацията, разяснителната работа, преодоляването на много трудности в живота на колектива донесоха очаквания резултат. За четири месеца на 1984 г. бяха получени по 22 тона краставици и по 12 тона домати от декар. Някои работнички достигнаха 30 тона краставици и 15 тона домати от декар.

За добрите резултати, които получихме, голямо значение има и приносът на изградената при нас биолаборатория под ръководството на комуниста Кольо Недялков.

През 1985 година в цялата оранжерия не бе извършено нито едно пръскане с химични препарати срещу оранжерийната белокрилка — най-опасния вредител на растенията в оранжериите. Цялата борба срещу нея бе изведена чрез биогента „енкарзия формоза".

За реколтата през 1985—1986 година усилията на колектива на биолабораторията ще бъдат насочени към размножаване на хищния акар фитосинус — за борба срещу акара по краставиците. По този начин ще сведем до минимум химичната борба срещу неприятелите по зеленчуците — една неоценима придобивка за работниците, а и за цялата бригада. Освен че така се подобряват условията на работа и се повишава качеството на зеленчуците, но и икономиите се равняват на 60 000 лева годишно.

Постигнатото е само едно добро начало и предпоставка за още по-добри резултати. Анализът, който направихме, ни убеди, че тези резултати не бива да ни задоволяват. През новата 1985—1986 г. смятаме да се борим за 40 тона краставици и 18—20 тона домати от декар. Но не само това. Сега вече организаторската и политическата работа на партийната организация при смесената бригада по растениевъдството в село Тополи, към която се числи партийната група в оранжерията, се насочи към разширяване на хидропонното отглеждане в оранжерията с още 50 декара. От тях 30 декара да се включат в производство още през 1986—1987 година, а останалите 20 декара да бъдат оранжерии за цветя.

Предвиждаме биолабораторията да се разшири и обслужва с биоагенти всички оранжерии в окръга, а и в други окръзи на Северна България.

Ще продължим да работим за усъвършенстването на производството, защото внедряването на миникомпютърната техника в оранжерийното производство дава възможност за големи икономии на енергия.

Разбира се, в процеса на работа се сблъскахме и с редица проблеми, които трябва да решим и за в бъдеще.

За да ползваме най-икономично наличната енергия, е необходимо наред с новата технология и компютърна техника да имаме добре уплътнени, съобразени с последните постижения на оранжерийното строителство — стоманено-стъклени конструкции. Не можем със старите оранжерии с неуплътнени проветрители да правим икономия на енергия. В напредналите страни чрез новите стоманено-стъклени конструкции постигат 48 на сто икономия на енергия. За това ще допри-

Digitized by Google

несат и монтирането на термоекрани в оранжерията, поставянето на стъклопласти вместо стъкла, и др.

Създадените нови условия допринесоха за рязко спадане на разходите, увеличаване на добивите, разтегляне на вегетационния период на отглеждане на растенията до една година. При нас обаче възникна трудност при реализирането на оранжерийната продукция през летните месеци, независимо че по качество то по нищо не отстъпва на полското производство. За това ни пречи деленето на продукцията на оранжерийно и на полско зеленчукопроизводство.

Не са решени още проблемите за осигуряването на изкуствените торове и доставката им — особено на калциев нитрат, доставката на качествена каменна вата за субстрат. Икономически е неизгодно всяка година да я внасяме, затова сега търсим решение за замяната ѝ с най-подходящ субстрат — българско производство. През 1985—1986 г. ще използваме за втори път наличната вата, като предварително я обеззаразим. Вниманието ни е насочено към българския агроперлит. Той обаче не се сортира по фракции. За оранжерийното производство е необходим едрозърнест, който осигурява по-добра аерация. Ще изпитаме и новия материал бипрен. Институтът „Марица" ще ни предложи да изпитаме и някои нови български сортове домати.

Такива са успехите и проблемите, с които нашата партийна организация и трудовият колектив на оранжерията посрещат XIII конгрес на партията. Изпълва ни гордост, че поставихме началото на ново производство, че сме в съзвучие с изискванията на партията и специално на Мартенския пленум за въвеждане на нови технологии в селскостопанското производство.

Стоянка РУСЕВА
секретарка на партийната организация
в смесената растениевъдна бригада в с. Тополи

Digitized by Google

ПРОГРАМАТА НА КПСС В НОВА РЕДАКЦИЯ

А. М. МУСАЕВ
доктор на историческите науки
професор в АОН при ЦК на КПСС

Готвейки се за поредния XXVII конгрес, КПСС осмисля резултатите от своята дейност, установява и оценява тенденциите в икономическото, политическото и духовното развитие на съветското общество, а така също настъпващите изменения на международната арена, уточнява своите текущи и дългосрочни цели и пътищата за тяхното постигане, усъвършенствува формите и методите на ръководство на обществото. Важна роля за това играят решенията на Априлския и Ноемврийския пленум на ЦК на КПСС (1985 г.). Съзнавайки своята висока историческа отговорност за съдбата на страната, партията прави равносметка на постигнатото и разработва конкретна програма за действия, осигуряващи успех на делото на комунизма през съвременния изключително сложен и отговорен исторически отрязък, който в много отношения има преломен характер.

Възловите въпроси на дейността на партията на новия етап са отразени най-пълно и концентрирано в проекта за нова редакция на нейната програма. Третата Програма на КПСС в новата редакция е програма за планомерно всестранно усъвършенстване на социализма, за по-нататъшен напредък на съветското общество към комунизма върху основата на ускоряването на социално-икономическото развитие на страната. Това е програма за борба за мир и социален прогрес.

Според Лениновото определение програмата на партията е призвана „да обясни на масите как е възникнала комунистическата партия, защо е неизбежна, в какво се състои нейното значение, нейната същност, нейната сила, какво трябва да реши" (Събр. съч., т. 38, с. 174).

Новата редакция на Програмата на КПСС е подготвена в съответствие с решенията на XXVI конгрес на партията, който възложи на Централния комитет на КПСС да внесе необходимите допълнения и изменения в действуващата Програма на партията и да подготви нейната нова редакция за поредния конгрес на партията.

Това решение беше продиктувано от факта, че от момента, когато бе приета действуващата сега Програма на КПСС, изтича почти четвърт век. За тези години в съветското общество настъпиха сериозни икономически и социални промени от обективен характер. СССР навлезе в етапа на развития социализъм.

Натрупаният опит и научното осмисляне на настъпилите промени във вътрешния живот и на световната арена дават възможност по-точно и по-конкретно да се определят перспективите за развитието на съветското общество, пътищата и средствата за постигане на крайната цел — комунизма, задачите на международната политика при новите исторически условия.

Характерна черта на новата редакция на Програмата на КПСС е преди всичко приемствеността на основополагащите теоретични и политически постановки на партията, на нейната генерална линия. Разгледаният от Октомврийския пленум на ЦК на КПСС (1985 г.) проект запазва фундаменталните положения на действуващата Програма. И в този смисъл тя с пълно основание се смята именно за нова редакция на Програмата на КПСС.

Животът потвърди правилността на основното съдържание на Програмата на КПСС. Изпълнявайки я, съветската страна напредна във всички направления на комунистическото строителство. Затова запазването на основните теоретични и политически положения на действуващата Програма в новата редакция убедително сви-

Digitized by Google

детелствува както за приемственост в развитието на теорията и програмните постановки на партията, така и за висока отговорност за теоретичните изводи и политическите оценки. Този момент има принципно значение.

От „Манифест на Комунистическата партия" на К. Маркс и Ф. Енгелс през ленинските програми на партията, приети от нейните II (1903 г.) и VIII (1919 г.) конгреси, на най-важните стратегически етапи, водеща идея, червена нишка, преминаваща през тези главни теоретични и политически документи, е последователната комунистическа устременост. В доклада на VII конгрес на РКП (б) „За преразглеждането на програмата и за преименуването на партията" В. И. Ленин подчертава: „...Започвайки социалистическите преобразования, ние трябва ясно да си поставим целта, към която в края на краищата са насочени те, а именно целта да се създаде комунистическо общество" (Събр. съч., т. 36, с. 41). В речта си на III конгрес на Комсомола Ленин формулира този принцип така: „...да превърнете комунизма в ръководство за вашата практическа работа" (Събр. съч., т. 41, с. 298). И по-нататък разяснява, че това означава „да действуват така, както наистина изисква комунизмът" (Събр. съч., т. 41, с. 292), да решават онези задачи, които произтичат от ученето за комунизма.

Непоколебимата вярност на КПСС към марксизма-ленинизма, социалистическите интереси и комунистическите идеали на работническата класа и целия народ е затвърдена в проекта за нова редакция на нейната Програма. „Партията постоянно съпоставя своята политика, икономическа и социална стратегия, задачите на организаторската и идеологическата работа с комунистическата перспектива" — се казва в нея.

Същевременно проектът за нова редакция има и съществени различия от текста на действуващата Програма. В нея са преосмислени онези формулировки от Програмата, които не издържаха проверката на времето. Това е естествено, защото нашата партия винаги е сверявала своята програмна линия с реалния ход на историческия процес. Както отбелязва В. И. Ленин, критиката на отделните програмни „пунктове и формулировки е напълно законна и необходима във всяка жива партия" (Събр. съч., т. 12, с. 81). „...Ако е нужно да се направят редица поправки в Програмата — казва той, — ще ги направим" (Събр. съч., т. 36, с. 57).

Друга важна особеност на проекта за нова редакция на Програмата е, че в него няма излишна детайлизация. Подготвяйки новата редакция, Централният комитет изхождаше от Ленировото указание, че Програмата е призвана да формулира точно основните становища и стратегическите направления в работата на партията. Конкретните и детайлни параметри на социално-икономическото развитие ще бъдат отразени в решенията на конгресите, петилетните планове и други общопартийни и държавни документи.

Това съответствува напълно на марксистко-ленинската методология на научното мислене. „Ние не претендираме — пише В. И. Ленин в навечерието на Октомврийската революция, — че Маркс или марксистите знаят пътя към социализма съвсем конкретно. Това е глупост. Ние знаем посоката на този път, знаем какви класови сили водят по него, а конкретно, практически — това ще покаже само опитът на милионите, когато те се заемат за работа" (Събр. съч., т. 34, с. 111).

КПСС смята, че с напредъка към комунизма нашите научни представи за висшата фаза на комунистическата формация ще се обогатяват и конкретизират. Същевременно партията счита, че великите идеали не бива да се „приземяват" и придвижването към тях да се забавя неоснователно.

Партията твърдо провежда курс към комунизма, като се ръководи от това, че между двете фази на единната комунистическа формация няма рязка граница. Не може, прескачайки социализма, да се премине направо към висшата фаза — комунизма, така, както е неправилно социализмът да се представя като самостоятелна формация. Именно развитието на социализма, все по-пълното разкриване на неговите възможности и предимства, укрепването на присъщите му общокомунистически начала означава действително напредване на обществото към комунизма.

Прерастването на социализма в комунизъм се определя от обективните закони на общественото развитие. Историческият опит показа, че всяко избързване, като се прескачат необходимите стъпала на обществения прогрес, въвеждането на комунистически принципи и формули, без да се отчита равнището на материалната и духовната зрелост на обществото, са обречени на неуспех и могат да предизвикат вреди както от икономически, така и от политически характер.

Същевременно при решаването на новите задачи, в провеждането на назрелите преобразования не бива да се допуска мудност. През 70-те и началото на 80-те години в развитието на СССР наред с постиженията и безспорните успехи се появиха неблагоприятни тенденции и трудности. През последните години повишаването на производителността на труда започна да изостава от нарастването на неговата фондовъоръженост. В своя растеж паричните доходи на населението изпреварваха увеличаването на стоковата маса.

Главното е, че интензивните фактори на икономическия растеж практически не се усвояваха. Много от решенията за интензификация на производството бяха плахи и се провеждаха без необходимата енергия, а нерядко оставаха само добри пожелания.

Сериозни недостатъци имаше в стила на партийната работа. В нея дори сериозни

Digitized by Google

грешки започнаха да се наричат меко „незавършеност", „недоработване" и т. н.

На напредъка и по-пълното използване на потенциалните възможности и предимствата на социалистическия строй пречеше това, че промените в обективните изисквания на общественото развитие, необходимостта от дълбоки изменения във всички сфери на живота, сериозните промени в методите на стопанисване, на организаторската и възпитателната работа не бяха преценени навреме и както трябва. Партията решително преодолява всичко това.

Наред с осигуряването на приемственост на основните програмни положения новата редакция развива творчески стратегията и тактиката на партията в съвременните условия. В нейните теоретични формули е отразено всичко онова, с което са се обогатили практиката и общественият живот. В новата редакция на Програмата е дадена по-широка характеристика на историческите постижения и предимствата на социализма като по-високо от капитализма стъпало на прогреса на човечеството.

Важно постижение на научната мисъл е обоснованата от партията концепция за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната с цел да се постигне качествено ново състояние на съветското общество. Концепцията за ускоряване, с която КПСС отива на своя висш форум, представлява гръбнака на новата редакция на Програмата и на другите предконгресни документи. Тя включва: коренно обновяване на материално-техническата база върху основата на най-новите постижения на научно-техническата революция; усъвършенстване на обществените отношения и преди всичко на икономическите; дълбоки промени в съдържанието и характера на труда, на материалните и духовните жизнени условия на хората; активизиране на цялата система на политическите, обществените и идеологическите институции.

Върху основата на ускоряването на социално-икономическото развитие на съветското общество във всички области на живота — икономическата, политическата и духовната — предстои да се постигнат нови висоти. С това ще бъде направена историческа крачка напред към висшата фаза — комунизма.

Поставената от партията задача да се ускори социално-икономическото развитие на страната изисква дълбоки промени преди всичко в икономиката. Това е решаваща сфера на човешката дейност, без развитието на която е невъзможно реализацията на основните програмни цели — бързо повишаване на народното благосъстояние и всестранно развитие на човека, укрепване на икономическата и отбранителната мощ на страната — да се постави на здрава материална база.

В икономическата област постигането на нови висоти означава народното стопанство да се издигне на принципно ново научно-техническо и организационно-икономическо равнище; да се постигне най-високо световно равнище на обществената производителност на труда, качеството на продукцията и ефективността на производството; да се удвои производственият потенциал на страната до края на настоящето столетие; да се осигури оптимална структура и балансираност на единния народностопански комплекс на страната; да се издигне значително равнището на обобществяването на труда и производството; да се сближава колхозно-кооперативната собственост с общонародната с перспектива те да се слеят.

За разлика от действуващата Програма нейната нова редакция поставя в центъра на вниманието не развитието на отделните отрасли, а решаването на крупните народностопански проблеми — ускоряването на научно-техническия прогрес, структурното преустройство на производството, усъвършенстуването на производствените отношения, управлението и методите на стопанисване. Отличителна особеност на новата редакция е реализмът, това, че тя е всестранно обмислена и в нея няма дори и най-малки претенции за онова, казано с думите на В. И. Ленин, което не можем да дадем.

Петнадесетте години, в които навлиза нашата страна, са важен исторически период по пътя към осъществяването на програмните цели на Комунистическата партия на Съветския съюз. В промишлеността предстои да се създаде потенциал, равен на потенциала, създаден за всички предшествуващи години съветска власт. А това означава да се създаде здрав фундамент за реализиране на големите социални програми, за по-нататъшно засилване на производствения потенциал на страната и поддържане на необходимата отбранителна способност. Поставена е задача националният доход на страната да се увеличи около два пъти.

Основен въпрос на икономическата стратегия на партията, главен лост за повишаване на ефективността на производството е кардиналното ускоряване на научно-техническия прогрес. Резкият завой към интензификация на производството и преориентирането на предприятията, отраслите и цялото народно стопанство към пълно и първостепенно използване на качествените фактори на икономическия растеж се извършва в условията на по-нататъшно задълбочаване на научно-техническата революция. Тя оказва мощно въздействие върху всички страни на съвременното производство, върху цялата система от обществени отношения, върху самия човек и средата, в която той живее, открива нови перспективи за значително повишаване на производителността на труда и прогреса на обществото като цяло.

Партията смята, че много важна предпоставка за ускоряване на социално-икономическия прогрес на обществото е постоянното усъвършенстуване на производствените отношения, поддържането на устойчиво съответствие между тях и динамично развиващите се производителни сили и навременното установяване и разре-

Digitized by Google

шаване на възникващите помежду им неантагонистични противоречия.

Преодоляват се догматичните представи, че при социализма производствените отношения съответствуват на производителните сили, които създаваха умозрителен, застинал образ на производствените отношения като неизменна същност, чието наличие само по себе си едва ли не автоматично създава простор за развитието на производителните сили.

Проблемът за усъвършенстването на производствените отношения е поставен в Програмата широко, в неразривно единство с формите на организация на труда и производството, с управлението и планирането, със системата на разпределителните отношения и развитието на разменните отношения, в общия контекст на жизнената дейност на хората.

Ускоряването на социално-икономическото развитие на страната изисква да се усъвършенстват постоянно системата на управление и методите на стопанисване, които са призвани да способствуват за увеличаване на приноса на всяко звено на народното стопанство за постигане на крайна цел — най-пълно задоволяване на потребностите на обществото при най-малки разходи на всички видове ресурси. Това е неотменим закон на социалистическото стопанисване, основен критерий за оценка на дейността на отраслите, обединенията и предприятията.

В своята работа за усъвършенстване на социалистическите производствени отношения и ръководството на икономиката партията провежда последователно линия на развитие инициативата на трудещите се и тяхното все по-пълно въвличане в процеса на управление на производството, на повишаване ролята на трудовите колективи за разработване и реализация на плановете и стопанските решения, за търсене и използване на вътрешните резерви на производството, за осъществяване на социално-икономическите мероприятия.

В социалната област партията си поставя задача да се осигури качествено ново равнище на народното благосъстояние при последователно осъществяване на социалистическия принцип „От всекиго според способностите, всекиму според труда"; да се създаде в основни линии безкласова структура на обществото, да се заличат съществените социално-икономически и културно-битови различия между града и селото; все по-органично да се съчетават физическият и умственият труд в производствената дейност; да се сплотява още повече съветският народ като социална и интернационална общност; да се повиши равнището на творческата енергия и инициативата на масите.

Партията разглежда социалната политика като мощно средство за ускоряване на икономическото развитие на страната, за издигане на трудовата и обществено-политическата активност като важен фактор за политическата стабилност на обществото, за формиране на новия човек и утвърждаване на социалистическия начин на живот. „Нашата партия — подчерта на Октомврийския пленум на ЦК на КПСС (1985 г.) М. С. Горбачов — трябва да има социално силна политика, която обхваща всички области от живота на човека — от трудовите и битовите условия, от здравето и свободното му време до социално-класовите и националните отношения" (По ленински път, Партиздат, С., 1985, с. 505).

КПСС се ръководи от това, че въздействието на социалния фактор върху ръста на икономиката и повишаването на нейната ефективност, върху всички сфери на обществения живот ще се засилва. Следователно необходимо е на социалните въпроси, науката и културата да се отделя все по-голямо внимание.

Като основни задачи на социалната си политика партията поставя:

— непрестанното подобряване на жизнените и трудовите условия на съветските хора;

— все по-пълното осъществяване на принципа за социалната справедливост във всички основни сфери на обществените отношения;

— сближаването на класите и социалните групи и слоеве, преодоляването на съществуващите различия между умствения и физическия труд, между града и селото;

— усъвършенстването на националните отношения, укрепването на братската дружба между всички нации и народности в страната.

Набелязва се още през близките петнадесет години обемът на ресурсите, насочвани за задоволяване на потребностите на народа, да се удвои. Партията поставя задача да се издигне благосъстоянието на съветските хора на качествено ново стъпало, да се осигурят такова равнище и структура на потреблението на материални, социални и културни блага, които в най-голяма степен да допринасят за формирането на хармонично развита, духовно богата личност. Принципно важно програмно положение е, че повишаването на благосъстоянието трябва да става в съответствие с икономическите възможности на страната, което изключва напълно да се изяждат средства за сметка на бъдещите поколения.

През първата фаза на комунизма основен източник за доходи на трудещите се остава заплащането според труда. Партийната програма придава принципно значение на постоянното усъвършенстване на системата на заплащане с оглед то да отчита напълно количеството и качеството на труда, неговите условия и резултати, всемерно да стимулира повишаването на квалификацията на работниците и производителността на труда, подобряването на качеството на продукцията и икономията на всички видове ресурси. Същевременно се предвижда да се изкоренят решително нетрудовите доходи и всички отклонения от социалистическите принципи на разпределение; готованството, спекулата и антиобществените форми на преразпределение на

Digitized by Google

доходите и благата. Потребителството, което пречи на всестранното развитие на личността, е чуждо на социалистическото общество.

В своята социална политика партията отчита една важна закономерност на развитието на социалните отношения на съвременния етап — сближаването на работническата класа, колхозното селячество и интелигенцията, преодоляването на класовите различия, изграждането на социално еднородно общество при решаваща роля в този процес на работническата класа. Утвърждаването на общество без класи в СССР ще стане главно в историческите рамки на първата, социалистическата фаза на комунистическата формация.

Като отчита нарастващата роля на трудовите колективи в социалната структура на съветското общество, партията смята, че е необходимо тяхното влияние върху всички сфери на обществения живот целенасочено да се засилва и същевременно да се повишава тяхната отговорност за решаването на конкретните задачи на икономическото, социалното и културното развитие.

В новата редакция на Програмата на КПСС се разглеждат творчески въпросите на развитието на политическата система на съветското общество.

Стратегическа линия на развитието на политическата система на обществото на съвременния етап е усъвършенстването на съветската демокрация, все по-пълното разгръщане на социалистическото самоуправление на народа чрез всекидневно, активно и действено участие на всички трудещи се, на техните колективи и организации в решаването на въпросите на държавния и обществения живот.

Партията разглежда по-нататъшното усъвършенстване и развитие на демокрацията и цялата система на социалистическото самоуправление на народа като една от коренните задачи на вътрешната политика. Тя смята, че без всемерно разширяване и задълбочаване на социалистическата демокрация, т. е. без създаване на условия за всекидневно, активно и действено участие на всички трудещи се, на техните колективи и организации в решаването на въпросите на държавния и обществения живот, е невъзможно да се върви успешно напред.

Инициативата, енергията и живото творчество на масите, тяхното съзнателно и заинтересовано отношение към задачите на съзиданието на новия строй са най-важният извор на силата и жизнеността на социализма. Затова партията се грижи всемерно в управлението на обществото и държавата последователно да се провежда принципът на социалистическото самоуправление на народа, управлението не само да се осъществява в интерес на трудещите се, но закономерно, крачка по крачка да става непосредствено дело на самите трудещи се.

Водеща сила в този процес е Комунистическата партия, която е ядро на политическата система на социалистическото общество. Под нейно ръководство функционират всички други звена на тази система — съветската държава, профсъюзите, Комсомолът, другите обществени организации. Както се подчертава в новата редакция на Програмата, ключовият въпрос на политиката на партията е развитието и укрепването на съветската социалистическа държава, все по-пълното разкриване на нейния демократичен, общонароден характер. КПСС разглежда защитата на социалистическото отечество, укрепването на отбраната на страната и на държавната сигурност като една от най-важните функции на съветската общонародна държава.

Първостепенно значение се придава на повишаването на ролята на обществените организации, които са важни звена в системата на социалистическото самоуправление на народа: профсъюзите, Комсомола, кооперациите и т. н.

Усъвършенстването на социалистическата демокрация поставя редица актуални теоретични въпроси. Един от тях е въпросът за съотношението на държавните и обществените начала в управлението на обществото. Съществуващите в недалечното минало опростенчески възгледи, които рисуваха процеса на утвърждаване на комунистическото самоуправление като някакво „преливане" на функциите от държавата към обществените организации, като механично разширяване на правата и пълномощията на последните, не се потвърждават от живота. Практиката показва, че повишаването на ролята на обществените организации не противоречи на необходимостта от по-нататъшно укрепване и развитие на държавата. Задълбочаването на социалистическата демокрация предполага хармонично развитие на цялата политическа система, а не на някакво едно нейно звено. Не се потвърждават от живота и едностранните трактовки на народното самоуправление, когато то или се свежда до жизнената дейност на отделни клетки на социалистическото общество, или се отлага до преминаването към висшата фаза — комунизма.

Партията и занапред ще способствува за разширяване и обогатяване на социално-икономическите, политическите и личните права и свободи на гражданите, за създаване на все по-благоприятни условия и гаранции за тяхното пълно реализиране. Същевременно осъществяването на правата и свободите на съветските граждани е неотделимо от изпълнението на неговите конституционни задължения. Няма права без задължения, няма задължения без права — такъв е неоспоримият политически принцип на социалистическото общество.

В новата редакция на Програмата на КПСС са формулирани новаторски задачите в областта на идеологията, възпитанието, образованието, науката и културата.

В сферата на идеологическата работа програмните постановки са свързани преди всичко с ускоряването на социално-ико-

Digitized by Google

номическото развитие на страната. Анализът на опита на социализма показва, че той може да функционира и се развива успешно като обществена система само при условие, че знанията, засилващата се съзнателност и творческата активност на трудещите се постоянно се задълбочават.

На съвременния етап значението на човешкия фактор рязко нараства: колкото по-сложни и големи, колкото по-отговорни и мащабни са историческите цели и задачи за ускоряване на социално-икономическото развитие, толкова по-важно е да се активизира човешкият фактор, толкова по-важно е милионите хора да се отнасят съзнателно към възникващите проблеми.

Затова новата редакция на Програмата дава насока в по-нататъшното развитие на съветското общество да участвува всеки работник и колхозник, всеки труженик, при това да участвува съзнателно, целенасочено, да възприема решаваните от Комунистическата партия и народа задачи като свои собствени.

Огромен резерв за активизиране на човешкия фактор, за повишаване действеността на цялата идеологическа и масовополитическа работа се крие в органичното единство на икономическата стратегия, социалната политика и добре организираната възпитателна работа. Както беше подчертано на Октомврийския пленум на ЦК на КПСС (1985 г.), човешкият фактор може да се активизира само чрез добре обмислена икономическа стратегия, силна социална политика и целенасочена идейно-възпитателна работа, взети в тяхното неразривно единство.

Формулираната в новата редакция на Програмата на партията принципна задача в областта на идеологията — възпитателната работа да се насочи към ускоряване на социално-икономическото развитие на страната — съвсем не означава, че идейно-теоретичната работа се принизява в каквато и да било степен. Напротив, това е направено в духа на ленинските изисквания. Както е известно, В. И. Ленин е решителен противник на голото просветителство, на схоластиката в идеологическата работа. Той се бори и против опитите да се принизи значението на истинското теоретично знание под предлог на деловитост.

Програмата на КПСС в областта на духовния живот предвижда да се осъществи цяла гама от задачи, свързани органично помежду си. Това е по-нататъшното укрепване в съзнанието на съветските хора на социалистическата идеология, пълно утвърждаване на моралните принципи на социализма, на духа на колективизъм и другарска взаимопомощ, приобщаване на най-широките маси от населението към постиженията на науката и културните ценности, формиране на всестранно развита личност.

Особено място сред тези задачи се отрежда на формирането на научен, марксистко-ленински мироглед, което беше и остава основа на основните на политико-възпитателната и идеологическата работа на партията. КПСС постоянно ще се грижи всички съветски хора да овладяват дълбоко марксистко-ленинското учение, да повишават политическата си култура, съзнателно да участвуват в разработването на политиката на партията и активно да я провеждат в живота. Програмните изисквания в областта на идеологията включват и укрепване на дисциплината, организираността и отговорността.

В новата редакция на Програмата на КПСС са разкрити основните тенденции на световното развитие. Главното, което ги характеризира, са революционният динамизъм, ускореното движение на човечеството към социален прогрес, растящата широта и дълбочина на историческите промени. Светът неотклонно се развива в посоката, предсказана научно от класиците на марксизма-ленинизма, към комунизма като неизбежно светло бъдеще на народите.

Целият ход на световното развитие — се отбелязва в новата редакция на Програмата — е потвърждение на марксистко-ленинския анализ на характера и основното съдържание на съвременната епоха. Това е епоха на социалистическите революции, на прехода от капитализма към социализма и комунизма и историческо съревнование между двете световни социално-политически системи, епоха на националноосвободителните революции и краха на колониализма, епоха на борба на главните движещи сили на общественото развитие — световния социализъм, работническото и комунистическото движение, народите на освободилите се държави и масовите демократични движения — против империализма и неговата политика на агресия и потисничество, за демокрация и социален прогрес.

Социализмът се утвърди на огромни територии на земята. С образуването на световната социалистическа система, с формирането и укрепването на световната социалистическа общност революционният процес достигна качествено нов рубеж. Съотношението на силите на международната арена се измени коренно в полза на народите, които се борят за социален прогрес, демокрация, национална свобода и мир. Международното работническо движение достигна огромен размах.

КПСС и съветската държава придават първостепенно значение на по-нататъшното развитие на разностранното сътрудничество с всички държави от световната социалистическа система и преди всичко със страните от социалистическата общност. Великата общност на сплотените социалистически държави притежава мощен икономически и отбранителен потенциал, тя се превърна в здрава опора на мира и главна пречка пред империалистическата реакция. Именно затова империализмът пуска в ход цяла система от диференцирани мерки — политически, икономически, идеологически, за да отслаби позициите на социализма, да наруши неговото единство.

Всички исторически постижения на съ-

Digitized by Google

ветския народ, увереният напредък на страната по пътя на комунистическото създидание и засилващото се влияние на СССР върху хода на световното развитие са свързани неразривно с дейността на Комунистическата партия. В проекта за нова редакция на Програмата се разкрива дълбоко и всестранно ролята на Комунистическата партия на Съветския съюз — авангард на работническата класа и целия народ, ръководна сила на светското общество.

Както учи В. И. Ленин, партията оказва своето влияние и насочващо въздействие върху обществения живот „по силата на авторитета, по силата на енергията, на по-голямата опитност, на по-голямата разностранност, на по-голямата талантливост" (Събр. съч., т. 7, с. 14). Въоръжена с марксистко-ленинската теория, КПСС определя генералната перспектива за развитие на страната, осигурява научно ръководство на обществото, придава планомерен и целенасочен характер на комунистическото строителство.

Съвременният период се характеризира с по-нататъшно повишаване на ролята и значението на партията в живота на съветското общество. В проекта за нова редакция на Програмата са посочени основните фактори, обуславящи обективно засилването на ръководната роля на КПСС. Това е необходимостта да се разработва и осъществява последователно политика, осигуряваща успешно решаване на задачите за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната. Това е потребността демокрацията и социалистическото самоуправление на народа да се задълбочават. Това е важността на по-нататъшното творческо развитие на марксистко-ленинската теория, на развитието на съзнанието на масите. Това е необходимостта да се укрепва сплотеността на световния социализъм, да се заздравява единството на всички революционни сили на съвременността. И накрая това е обусловено от усложняването на външнополитическата обстановка във връзка със засилващата се агресивност на империализма, нуждата от укрепване на отбранителната способност на страната, необходимостта от още по-настойчиви усилия в борбата за мир.

Осъществявайки политическото ръководство на обществото, КПСС, и това е подчертано в проекта, и занапред ще прилага последователно ленинските принципи, ще утвърждава ленинския стил на работа във всички сфери на държавното и стопанското управление.

Както е известно, въпросът за мястото, значението и ролята на партията в революцията и строителството на социализма и комунизма е един от острите и актуални въпроси в международния живот, той е предмет на незатихваща борба на марксистите-ленинци против буржоазните идеолози и десните и „левите" опортюнисти.

Опитът потвърждава правилността на извода, че засилването на ролята и значението на Комунистическата партия в социалистическото общество е закономерно. Същевременно практиката показва, че реалното засилване на ролята на партията зависи много от онези усилия, които тя полага за усъвършенстване на своя вътрешен живот, за повишаване на идейно-политическата закалка, активността и отговорността на комунистите.

КПСС решава успешно проблема за повишаване на резултатността на партийната работа и ефективността на партийното ръководство. Организационно-политическото укрепване на партията и усъвършенстването на стила и методите на нейната работа във всички ешелони се намират в центъра на вниманието на съветските комунисти. Цялата тази работа има за задача да издигне още по-високо ръководната роля на партията и да засили нейната организаторска и идеологическа мисия в обществото с оглед на новите задачи, които стоят сега пред страната.

Осъществявайки политическото ръководство на обществото, КПСС изгражда своята работа върху изпитани организационни основи, сред които преди всичко: демократическия централизъм, ленинските принципи за членство в партията и работа с кадрите, за колективност на ръководството и укрепване на партийната дисциплина, на пролетарския, социалистическия интернационализъм.

Партията придава принципно значение на единството между идейно-теоретичната, политиковъзпитателната, организаторската и стопанската дейност, изисква от всеки комунист да се бори безкомпромисно с всеки застой и консерватизъм, да търси творчески решения на възникващите проблеми.

Партията насочва комунистите да знаят добре не само онова, което трябва да се прави, но и как то да се направи, да умеят навреме да реализират на практика политиката на партията, да използват напълно съществуващите благоприятни условия за промени към по-добро във всички трудови колективи и в страната като цяло.

Едновременното обсъждане на проекта за нова редакция на Програмата и за изменения в Устава и привеждането им в съответствие осигурява органично единство на тези важни документи, единство на теоретичните, политическите и организационните основи на партията.

Целите и задачите, които си поставя партията, изразяват въжделенията и кореннитe интереси на съветските хора. Партията заявява в Програмата си, че и занапред ще действува в духа на висока отговорност пред народа, постоянно ще разширява и задълбочава връзката с масите, ще живее с техните нужди и грижи. Партията съществува за народа и вижда смисъла на своята дейност в това да му служи. Нерушимото единство между партията и народа е залог за всички постижения на СССР, извор на бъдещи победи в комунистическото строителство.

Digitized by Google

Като обсъди проектите за нова редакция на Програмата на партията, за изменения в Устава на КПСС и за „Основни насоки на икономическото и социалното развитие на СССР през 1986—1990 г. и за периода до 2000 година“ и доклада на генералния секретар на ЦК на КПСС М. С. Горбачов по тези въпроси, Октомврийският пленум на ЦК на КПСС (1985 г.) одобри внесените документи и взе решение за тяхното всенародно обсъждане.

КПСС се стреми всеки съветски човек да знае добре програмните цели и задачи на партията, смисъла на нейната вътрешна и външна политика и да разбира дълбоко обективната необходимост от съществено ускоряване на социално-икономическото развитие на обществото като основа за повишаване на благосъстоянието на народа, за укрепване на мощта на социалистическата родина, за нейната успешна борба за мир и сигурност на народите.

ПРОЕКТОУСТАВЪТ:

изменения, предизвикани от живота

Н. ВИНОГРАДОВ
доктор на икономическите науки
професор в АОН при ЦК на КПСС
Ю. ДЕРБИНОВ
доктор на историческите науки
професор в АОН при ЦК на КПСС

Основен документ на партията е нейният Устав. Той представлява, по думите на Ленин, „общо решение по отношение на формите и нормите на партийната организация“ (ПСС, т. 9, с. 182). В Устава, приеман от върховния орган на партията — нейния конгрес, се концентрира, по думите на В. И. Ленин, волята на цялото — волята на цялата партия.

Уставът на КПСС е неразривно свързан с Програмата, произлиза от нейните постановки, напълно се съгласува с нея, но за разлика от Програмата — документа със стратегическо предназначение, Уставът на КПСС е документ по-оперативен, осигуряващ съответствие на изработените норми и правила на организация на партийния живот с достигнатото равнище на развитие на партията, с тази конкретна обществено-политическа обстановка, в която тя действува, с тези задачи, които тя решава.

Ако за времето на своето съществуване КПСС е приела три програми, то за цялата история на партията се смениха 12 устава.

Последните частични изменения в Устава на КПСС бяха внесени на XXIV конгрес на партията.

В какво се състои принципиалният смисъл на предлаганите изменения в Устава на партията?

„Ако се каже кратко —отговори на този въпрос генералният секретар на ЦК на КПСС М. С. Горбачов, — това е, от една страна, по-нататъшното разширяване на вътрешнопартийната демокрация, разгръщането на инициативността и активността на комунистите, на всички партийни организации и на първо място на първичните, а от друга — повишаването на тяхната отговорност за решаването на общите дела. Колкото по-многообразен, наситен е вътрешнопартийният живот, колкото по-дълбок е демократизмът при решаването на всички ключови въпроси — от приемането в партията до кадровата политика, толкова по-силно и ефективно е въздействието на партията върху всички обществени процеси.“

КПСС осъществява политическо ръководство на революционно-преобразуващата дейност на трудещите се маси с присъщите й методи и средства. В уводната част на проектоустава се обръща внимание на това, че дълбоко научната основа на дейността на партията при ръководството на обществения прогрес са непоколебимите ленински принципи. Партията изгражда своята работа, се казва в документа, на основата на безусловното спазване ленинските норми на партиен живот, принципите на демократичния централизъм, колективността в ръководството, всестранното развитие на вътрешнопартийната демокра-

Digitized by Google

ция, творческата активност на комунисти-
те, критиката и самокритиката, широката
гласност. В това е залогът на успеха в
борбата за достигане на програмните це-
ли.

От КПСС се изисква да бъде на висо-
тата на поставените от историята задачи.
Последователното осъществяване на изиск-
ванията на нейния Устав помага за разкри-
ването и използването на широките по-
тенциални възможности на партията, за
сплотяване на нейните редове, за повища-
ването още повече тяхната боеспособност.
Именно от тези постановки, именно в та-
кива направления бяха изменени много
раздели на този документ.

Какъв трябва да бъде комунистът днес?

Най-много нововъведения има в първи
раздел на Устава „Членове на партията,
техните задължения и права". „Член на
КПСС може да бъде всеки гражданин на
Съветския съюз" — се казва в документа
и се посочват принципите, които следва
партията при подбора на най-достойните:
признаване на Програмата и Устава, рабо-
тата на комуниста в една от партийните
организации, системното заплащане на член-
ския внос. Това са известни ленински прин-
ципи за членство в партията, формулира-
ни от Втория конгрес на РСДРП. Те из-
държаха изпитанието на времето, остават
непоклатими и в наши дни.

Обаче променят се изискванията, които
партията предявява към встъпващите в
нейните редове. Проектоуставът на КПСС,
запазвайки непоклатимите ленински прин-
ципи за членство в партията, формулира
още по-високи, отколкото това беше в ре-
дакцията на Устава от 1961 година, изиск-
вания, предявявани към комунистите.

Параграф втори на раздела разкрива за-
дълженията на комуниста. По нов начин
са формулирани редица подточки, други
са уточнени. Преди параграф втори за-
почваше с подточка, в която се говореше
за това, че комунистът е длъжен да се
бори за създаването на материално-тех-
ническата база на комунизма, да служи
за пример на комунистическо отношение
към труда... Това е правилно, но много
широки са тези изисквания. Тяхната не-
конкретност затрудняваше използването им
при оценката на работата на комуниста,
следователно не помагаше за възпитание-
то на нужните качества във всеки член
на партията.

В новата редакция на Устава тази под-
точка съдържа изискване към комуниста,
формулирано в съответствие с ленинските
традиции на партията. Той е длъжен
„твърдо и неотклонно да провежда в живо-
та генералната линия и директивите на пар-
тията, да разяснява на масите вътрешната
и външната политика на КПСС, да орга-
низира трудещите се за нейното осъщес-
твяване, да способствува за укрепване-
то и разширяването на връзките на пар-
тията с народа". При такава постановка
на въпроса точно се вижда ленинската
мисъл: комунистът е политически боец на
партията. Той се отличава с висока съз-
нателност и дисциплинираност. Първата
заповед на комуниста — това е задължи-
телно да провежда в живота генералната
линия на партията, нейните решения. Сле-
дователно борбата за осъществяване ре-
шенията на партията — това е и борба
за по-нататъшното укрепване единството
и сплотеността на нейните редове.

В проектоустава на КПСС специално се
говори за активното и добросъвестно, твор-
ческо отношение на комуниста към труда,
за неговата висока организираност и дис-
циплинираност, за грижливото отношение
към социалистическата собственост, за по-
вишаване ефективността на производство-
то и производителността на труда. Тази
позиция намери отражение в друга под-
точка на втори параграф. Той е написан
поновому и съдържа конкретни изисква-
ния към члена на партията: да се стреми
да внедрява в народното стопанство по-
стиженията на съвременната наука и тех-
ника, да усъвършенствува своята квали-
фикация, да поддържа и разпространява
челния опит и т. н.

Още К. Маркс и Ф. Енгелс в „Манифест
на комунистическата партия" отбелязваха,
че комунистите се отличават от останали-
те отряди на работническото движение с
по-висока степен на теоретична подготов-
ка, което им дава преимущество в разби-
рането на условията, хода и общите ре-
зултати на пролетарското движение. Уста-
вът на КПСС задължава всеки член на
партията „да овладява марксистко-ленин-
ската теория, да разширява своя полити-
чески и културен кръгозор, всемерно да
съдействува за повишаване съзнателността,
идейно-нравствения ръст на съветските хо-
ра". Както се вижда, изучаването на тео-
рията от комунистите е подчинено на ин-
тересите за повишаване идейната закалка
на членовете на партията и внасяне на
социалистическо съзнание у трудещите се
маси. Комунистът е длъжен да води ре-
шителна борба срещу проявите на бур-
жоазната идеология, частнособственическа-
та психология и други чужди на социа-
листическия начин на живот възгледи и
нрави.

Идейната зрялост на комуниста е осно-
ва за ръста на политическата култура.
Уставът на партията го задължава „ак-
тивно да участвува в политическия живот
на страната, в управлението на държав-
ните и обществените дела, да служи за
образец за изпълнение на гражданския
дълг".

В съвременните условия, както никога
досега, нарасна значението на комунисти-

Digitized by Google

ческия морал. Всеки, който свързва своя живот с комунистическата партия, доброволно се нагърбва с нелеките задължения да живее по законите на комунистическата нравственост. Партийният дълг, партийната съвест, партийната чест — това са най-важните категории на партийната етика. Да следва тези нравствени задължения, е такова свято за комуниста дело, както и да овладява върховете на теорията, последователно да осъществява политическия курс, да опазва единството на партията. Уставът изисква от комуниста навсякъде да утвърждава присъщия на социализма принцип на социална справедливост, да проявява скромност, порядъчност, отзивчивост и внимателност към хората, да бъде образец с поведението си, в обществения и личния живот. Предлаганите изменения служат за повишаване авторитета, званието и значението на члена на партията, неговата чест и роля на политически борец, организатор на масите.

От това доколко добросъвестно, с чувство за отговорност комунистите изпълняват своята авангардна роля до голяма степен зависят трайността на връзките на партията с масите, нейният авторитет. Изхождайки от това, Уставът засилва изискването от всеки за безупречно отношение към дълга, за честния облик на партийния член. Никой не може да бъде извън контрола на партията.

Комунистът се оценява по единствения критерий — по делата и постъпките. За нарушаването от тях на съветските закони се определя, както това беше при В. И. Ленин, двойна отговорност — пред държавата и пред партията. С това трябва да се сложи край на проявяващата се понякога „половинчата" взискателност при подхода към тези, които се опитват да влязат в партията „за кариера", с други користни съображения.

КПСС, стремейки се към последователно провеждане на демократичните принципи на вътрешнопартиен живот, едновременно укрепва партийната дисциплина — единна, задължителна за всички, независимо от заслугите и заеманите постове. Следва да се каже, че през втората половина на 70-те и началото на 80-те години на фона на намаляване на икономическите показатели в развитието на народното стопанство в обществото отслабна социалистическата дисциплина, намали се търсенето на отговорност за възложеното дело, разраснаха се негативните явления. Доверието към кадрите много често не се обвързваше с високата взискателност към тях. Ясно е, че тези явления не можеха да отминат партията, нейните кадри, особено по места. Отделни партийни ръководители се оказаха извън контрола и критиката. Разпуснатостта и безотговорността на отделните ръководители нанесоха вреда на авторитета на партийните организации.

Както е известно, ЦК на КПСС прие решителни мерки за въвеждане на необходимия ред. Те получиха единодушно одобрение от партията и народа. На Априлския (1985 г.) пленум на ЦК беше подчертано, че укрепването на дисциплината е настоятелно изискване на деня, а не временна кампания. Повишаването на дисциплинираността, отговорността на всеки за възложеното дело, търсенето на отговорност, взискателност към себе си и другарите за изпълнение на партийните решения, за честния облик на партийния член — към това са насочени нововъведенията в проектоустава на КПСС.

В тази връзка логично е в проектоустава на КПСС да намерят отражение предложенията, насочени към усъвършенстване условията за приемане в партията. Предвижда се, по-конкретно, разширяване на възрастовите граници (до 25 вместо предишните 23) за младежите, встъпващи в партията чрез ВЛКСМ. Тази мярка ще съдействува за повишаване ролята и отговорността на комсомолските организации за подготовката и възпитанието на встъпващите в партийните редове. В проектоустава се прави уговорка, че приемането в партията се провежда като правило на открити събрания. Разширяване гласността при обсъждане на въпросите за приемане в партията, както показа опитът в много партийни организации, влияе положително на качеството при подбора на най-достойните за встъпване в редовете на КПСС.

Предлага се да се въведе нужният ред и при разглеждане на персоналните дела на комунистите, да се повиши тяхната отговорност пред първичната партийна организация. В тази връзка в проектоустава на КПСС е включен текст, съгласно който комунистът, извършил нарушение, отговаря за него пред низовия партиен колектив ,там, където се води на отчет. В случай на привличане на комуниста към партийна отговорност от висшестоящ орган, то за това се информира първичната партийна организация. Не по-късно от една година след налагане на наказание на партиен член партийната организация го заслушва как работи за изправяне на допуснатите недостатъци.

Всички тези мерки преследват една цел — да се издигнат, по думите на Ленин, все по-високо и по-високо званието и значението на члена на партията.

Разширяване на демокрацията, повишаване на отговорността

Успешната дейност на КПСС, нарастването на активността на комунистите, усъвършенстването на вътрешнопартийните отношения са неделими от по-нататъшно-

Digitized by Google

то разширяване на вътрешнопартийната демокрация, укрепването на дисциплината, повишаването на съгласуваността в работата на всички звена в партията, засилването на отговорността на комунистите, на ръководещите партийни органи, на всички партийни организации. Не е случайно, че в проектоустава на КПСС намериха отражение много препоръки и съвети, които бяха предложени на научно-практическите конференции, обобщаващи опита на партийното строителство, в хода на обсъждането на отчетите на партийните организации и комитети, на страниците на партийния печат.

Важно значение в документа се придава на първичните партийни организации. Явявайки се основа на КПСС и политическо ядро на трудовите колективи, те са призвани с всички средства да съдействуват за максимално свързване политиката на партията с живото творчество на народа. Именно по тази причина проектът значително разширява функциите на първичните партийни организации. Особено се отбелязва например тяхната роля за провеждането на кадровата политика на партията. Проектът за Устав на КПСС повишава значението на партийните събрания. Подчертава се, че събранието, конференцията, конгресът са правомощни, ако на тях присъствуват повече от половината членове на партийната организация или избраните делегати. Внася се уточнение в реда за избиране на секретари в малки (до 15 членове на партията) партийни организации. Със съгласието на комунистите изборите за секретари, заместник-секретари и партийни групови отговорници могат да се провеждат с явно гласуване.

Проектът за Устав предвижда, че бюрото на първичната партийна организация сега ще се избира за две-три години, а не за една година, както беше преди. При това се уеднаквяват отчитането и избирането на ръководните партийни органи на всички равнища — от първичната партийна организация до конференциите на краевите и областните комитети. Само конгресите на КПСС и комунистическите партии на съюзните републики ще се провеждат един път на пет години. Това нововъведение също съдействува за организирането на по-съгласувана работа във всички звена на партията, за по-голяма стабилност в дейността на първичните партийни организации.

Проектоуставът на партията отделя голямо внимание на повишаването и развитието на възпитателните функции на първичните партийни организации. Те са призвани да възпитават комунистите в дух на преданост към делото на партията, идейна убеденост, комунистически морал. Организаторската роля на първичните звена на КПСС трябва особено ярко да се проявява в ръководството на съревнованието, в борбата за интензификация на производството, за повишаване производителността на труда, за широко внедряване постиженията на науката и техниката, челния опит в производството. Партийните организации нямат право да стоят настрана от въпросите за подобряване условията на труда и бита на хората. Те са призвани също така да направляват агитационно-масовата работа, да възпитават трудещите се в духа на принципите на интернационализма, да им помагат за постигането на висока политическа култура в съответствие със закона да обезпечават повишаване ролята на трудовия колектив в управлението на предприятието, да развиват творчеството на обществените организации.

Цялата отговорност за провеждането на политиката на партията по места носят републиканските, краевите, областните, окръжните, градските и районните организации на КПСС. Тяхната дейност се направлява както от висшите органи на партията, така и от комунистите. Проектът за Устав формулира широки права и задължения на местните комитети, на техните изпълнителни органи. За първи път се говори за функциите и служебното назначаване на апарата на местните комитети на партията. В документа се подчертава обстоятелството, че цялата тяхна дейност се изгражда на задължително спазване нормите на демократичния централизъм, принципа на колективност в ръководството, който представлява надеждна гаранция против приемането на волеви решения, проявлението на култа към личността, нарушаване на ленинските норми на партиен живот. Колективността в ръководството не снема, а повишава персоналната отговорност за поръчаното дело.

Нови моменти в разделите на Устава, посветени на висшите и местните органи на партията, се явяват уточненията, отнасящи се до реда на тяхната работа. На партийните комитети се предоставя правото да създават постоянни и временни комисии и работни групи по различни въпроси на партийната работа, действуващи на обществени начала. Тази практика, както е известно, широко се използва от местните комитети и напълно се оправда. За секретарите на местните партийни комитети на всички равнища се определя петгодишен партиен стаж. Подчертава се, че работата на ръководните органи на местните комитети на партията трябва да се провежда при строго спазване на ленинските принципи и методи на ръководство, утвърждаване на ленинския стил в партийната работа във всички сфери на държавното и стопанското управление, обезпечаване единството на идеологическата, организаторската и стопанската дейност, укрепване на държавната и трудовата дисциплина, реда и организираността на всички участъци. Обезпечавайки подбора, разпределението и възпитанието на кадрите, партийните комитети по места са длъжни да възпитават работниците в дух на комунистическа идейност, нравствена чистота, висока отговорност пред партията и народа за поръчаното дело.

Digitized by Google

КПСС и държавните и обществените организации

Проектът за изменения в Устава на КПСС съществено е обогатен с нови положения и изводи, свързани със съдържанието и характера на взаимоотношенията на Комунистическата партия с масовите организации на трудещите се, за по-нататъшно усъвършенствуване системата на тяхното ръководство от партията на съвременния етап. Техният смисъл е да се съдействува с компетентността и ефективността на партийното влияние на развитието и работата на всички държавни и обществени организации, за повишаване тяхната роля и авторитет.

Практически всеки ред от проектите за Програма и Устав на КПСС е насочен към цялостно активизиране на човешкия фактор — решаващия фактор на всички времена. Партията счита, че ежедневното, активно и действено участие на съветските хора в решаването на въпросите на държавния и обществения живот е тази основа, на която трябва да се изгражда стратегическата линия на съветската политическа система, за да се задълбочава, усъвършенствува съветската демокрация, все по-пълно да се осъществява социалистическото самоуправление на народа.

Оттук, естествено, още по-високо трябва да се издига ролята и значението на Съветите, на органите за народен контрол, на профсъюзите, Комсомола, кооперативните и други организации на трудещите се. Нали в техния състав, в многообразната им дейност се отразяват единството и своеобразието на интересите на всички слоеве от населението, на всички нации и национални на страната. Ръководени от партията, тези организации обхващат днес почти цялото възрастно население на СССР. В тяхната разклонена мрежа влизат около 100 всесъюзни, повече от 200 републикански и почти 800 местни доброволни организации и дружества.

В Устава на КПСС се предлага да се внесе нов раздел за взаимоотношенията на партията с държавните, обществените организации (вместо предишния раздел за партийните групи в извънпартийните организации). Вече сам по себе си този факт е доста забележителен. С този акт се подчертава голямата важност на въпросите за партийното ръководство на масовите организации, за строгото спазване на проверените от времето ленински принципи за взаимовръзките и взаимодействието на Комунистическата партия с държавните и обществените организации при ръководството им от партията. Към това следва да се има предвид, че в Устава се запазва разделът „Партията и Комсомолът", който е попълнен с нови принципиални моменти. Освен това въпросите за партийното ръководство на Съветите на народните депутати, обществените организации намериха отражение и в други раздели на Устава.

Съветите на народните депутати в проекта за нова редакция на Програмата на КПСС са определени като главно звено на социалистическото самоуправление на народа. Тяхната система днес обхваща повече от 52 хиляди съвета. Депутатският корпус обединява повече от 2,3 милиона представители на народа, а общественият актив на съветите — 30 милиона граждани. Непосредственото участие на широките маси от населението в държавните дела — в работата на съветите, в изпълнителните комитети, в постоянните комисии, в депутатските групи и т. н. — това е надежден ленински път „за обучение на народа да управлява себе си". Забележително е това, че само за следвоенните години повече от 35 милиона граждани бяха избирани за депутати на съветите. За подобряване работата на съветите — се казва в проекта за Програма — и за привличане в тях на нови сили, за да идват нови милиони труженици в школата за управление на държавата, съставът на депутатите в съветите при изборите систематически ще се обновява. Партията придава важно значение на усъвършенствуването на формите на народното представителство, на демократичните принципи на съветската избирателна система, на осигуряването на свободно и всестранно обсъждане личните и деловите качества на кандидатите за депутати, което способствува за избирането в съветите най-достойните и авторитетни хора.

КПСС разглежда работата на трудещите се в органите за народен контрол като важна форма за развитието на тяхната политическа зрялост и активност за защита на народните интереси, за възпитание на държавнически подход към работата, грижливо отношение към народната собственост. Ето защо партията активно ще съдействува за повишаване действеността на народния контрол. Сега в неговите органи работят повече от 10 милиона души.

Партията, както се подчертава в проекта за нова редакция на Програмата на КПСС, си поставя за задача да съдействува за постоянното издигане авторитета и влиянието на професионалните съюзи — най-масовата организация на трудещите се (136 млн. членове). Професионалните съюзи са призвани последователно да изпълняват своите основни функции: всестранно да способствуват за умножаването на народното богатство, да подобряват условията на труда, бита и отдиха на хората, да защищават правата и интересите на трудещите се, постоянно да се занимават с комунистическото възпитание на масите, да ги въвличат в управлението на производствените и обществените дела, да укрепват съзнателната трудова дисциплина. Профсъюзните организации са длъжни по-активно да участвуват в развитието на социалистическото самоуправление на народа, в решаването на коренните въпроси на държавното, стопанското и културното строителство.

КПСС с право счита за свой верен по-

Digitized by Google

мощник и надежден резерв Всесъюзния ленински комунистически съюз на младежта — многомилионната обществено-политическа организация. Партията, се подчертава в проекта за нова редакция на Програмата, и занапред ще повишава ролята на Комсомола за възпитанието на подрастващата смяна, за практическото решаване на задачите за ускоряване социално-икономическото развитие на страната. Осъществявайки своето ръководство, КПСС отделя особено внимание на организационно-политическото укрепване на комсомолските редици, на самостоятелния характер на съюза на младежта.

Специалният раздел Партията и Комсомолът още по-пълно разкрива ролята и основните насоки на работата на ВЛКСМ, съдържанието и характера на партийното ръководство. В предлаганите изменения ВЛКСМ се определя като самостоятелна **обществено-политическа** организация на младежта. Разширява се сферата на дейността на Комсомола в управлението на държавните и обществените дела, непосредственото му участие в решаването на въпросите, отнасящи се за труда, бита, обучението и възпитанието на младежта. Комсомолските организации, се казва в проектоустава на КПСС, са призвани да бъдат активни проводници на партийните директиви във всички сфери на производствения и обществения живот. Допълват се задачите на местните партийни органи и първичните организации: те са длъжни да оказват всестранно съдействие на комсомолските организации в тяхната работа.

В програмния документ на КПСС релефно е отразен нейният стремеж за усъвършенствуване дейността и на другите обществени организации. Става дума за **кооперациите** — колхозите, обединяващи сега почти 13 милиона селски труженици, потребителската кооперация (в нейните редове членуват сега повече от 60 милиона души), жилищностроителните кооперативи, други кооперативни организации и обединения. Партията ги разглежда като важна форма за социалистическо самоуправление и ефективно средство за развитие на народното стопанство.

КПСС ще съдействува за по-нататъшното повишаване активността на творческите съюзи, научните, научно-техническите, културно-просветните, спортните, отбранителните и други доброволни дружества, органите на обществената самодейност на населението. Изпълнявайки своите функции, тези организации са призвани да допринасят все повече за осъществяване политиката на партията, да се грижат за всестранното изразяване интересите на обединяваните от тях трудещи се, да засилват гражданската инициатива и отговорност на съветските хора.

Задълбочавайки се в съдържанието на проектоустава, не е трудно да се убедим в неразривната връзка на постановките на двата най-важни документа — проектите за Програма и Устав, в единството на теоретическите, политическите и организационните основи на КПСС. Партията провежда и възнамерява и в бъдеще да организира така работата, че управлението на съветското общество и държава да се осъществява не само в интерес на трудещите се, но и закономерно, крачка след крачка то да стане непосредствено дело на самите трудещи се, не знаещи, по думите на В. И. Ленин, никаква друга власт освен властта на тяхното собствено обединение. С цялата си дейност КПСС дава пример за служене на интересите на народа, за съблюдаване принципите на социалистическия демократизъм.

В проектите за Програма и Устав се подчертава необходимостта от повишаване ролята на партийните комитети като органи за политическо ръководство, които, действувайки в рамките на Конституцията на СССР, не трябва да заменят съветските, профсъюзните, кооперативните и други обществени организации, не трябва да допускат смесване на функциите на партийните и други органи, ненужния паралелизъм в работата. Такава необходимост е предизвикана от това, че някои партийни работници и комитети не винаги внимателно отчитат спецификата на функциите на партийните, държавните и обществените организации, допускат дребното опекунство, подменянето на непартийните организации. Това води до отслабване на политическото ръководство, а следователно и до снижаване ефективността на работата на съветските, профсъюзните, комсомолските и други организации на трудещите се. Партията иска решително да скъса с подобна практика, умело да насочва и координира работата на държавните и обществените организации.

Комунистите в извънпартийните организации

КПСС, се казва в прокта за Устав на партията, осъществява ръководството на държавните и обществените организации чрез комунистите, работещи в тях. В тази директива е отразен основният принцип на партийното ръководство на масовите организации на трудещите се, обоснован от В. И. Ленин. Представителите на партията в държавните и обществените организации са призвани да бъдат, по мислите на Ленин, „ядро и ръководител" на тези организации, тъй като съветите, профсъюзните и други безпартийни организации „се ръководят от комунистическите фракции (така се наричаха до XVII конгрес на ВКП (б) партийните групи в извънпартийните организации, (бел. на авт.) и чрез тях от партията" (Виж: ПСС, т. 7, с. 16, т. 43, с. 172).

Digitized by Google

В Лениновите думи пределно кратко и изразително се разкриват спецификата, демократическият характер и политическото съдържание на ръководната дейност на партията в системата на държавните и обществените организации чрез представените в тях комунисти, облечени с доверие и пълномощия от тези организации. КПСС не се стреми да съсредоточи в извънпартийните организации, в техните изборни органи колкото се може повече комунисти. И въпреки това партийното ядро в тях е значително. Например членовете и кандидат-членовете на КПСС са около 43 на сто от народните депутати или около един милион души. В органите за народен контрол са избрани 3,9 милиона комунисти, в профсъюзните органи — повече от 4 милиона. В Комсомола работят повече от милион и половина и т. н. Както виждаме, това е голяма сила. Ето чрез тях партията оказва своето решаващо въздействие върху съдържанието и стила на работа на всички организации на трудещите се. Именно комунистите, като политически бойци и организатори на масите, носят персонална отговорност за осъществяване генералната линия и директивите на партията, за състоянието на работата в дадените организации.

Такова високо предназначение на представителите на партията в масовите организации се подкрепя със съответни организационни форми и идейновъзпитателни мерки, способствуващи обезпечаването на авангардната роля на комунистите. Съгласно Устава на КПСС, на конгресите, конференциите, събранията, свиквани от държавните и обществените организации, а също така в изборните органи на тези организации, където има не по-малко от трима членове на партията, се организират партийни групи. Задачите на тези групи са съществено разширени в предлаганите изменения на Устава. Техните задължения са — засилване влиянието на партията и провеждане на нейната политика в съответните извънпартийни организации, развитие на активността и повишаване отговорността на комунистите за състоянието на работата в тези организации, строго съблюдаване на демократичните норми в тяхната дейност, укрепване на партийната и държавната дисциплина, борба с бюрократизма, проверка на изпълнението на партийните и съветските директиви.

Работата на партийните групи в непартийните организации се ръководи от съответен партиен орган: ЦК на КПСС, ЦК на Комунистическата партия на съюзната република, краевия, областния, окръжния, градския или районния комитет на партията.

Уставът на КПСС не ограничава работата с комунистите в тази категория с рамките на задачите на партийните групи. Практиката потвърди действеността и на такива форми и методи за осигуряване авангардната роля на представителите на партията в съветите, в органите за народен контрол, профсъюзите, Комсомола и другите обществени организации като: регулярно обсъждане на техните отчети, информации за работата в тези организации, периодично провеждане на общите им събрания, индивидуални събеседвания и т. н.

Следва да се има предвид, че в апарата на изпълнителните и другите органи на масовите организации като правило сега действуват първични партийни организации. Тяхната роля също така е голяма за усъвършенствуване работата на държавния апарат, на всички органи на управлението, на което КПСС придава голямо значение.

●

И така кратката характеристика на конкретните изменения и допълнения, които се предлагат да бъдат внесени в Устава на КПСС, убедително свидетелстват, че всички те произтичат от непоклатимите ленински основи на организационния строеж и жизненост на партията. Одобреният от Октомврийския пленум на ЦК на КПСС проект за изменения на Устава съществено обогатява основния закон на живота на съветските комунисти с нови моменти в съответствие с изискванията на времето. Той активно ще способствува за понататъшното укрепване на партията върху изпитаните принципи на демократическия централизъм, за укрепването на ръководната роля на КПСС във всички сфери на съветското общество, за повишаване авторитета, званието и значението на великата партия на Ленин.

Digitized by Google

ОТЧЕТЪТ НА КОМУНИСТА

ПРЕД ОГЛЕДАЛОТО НА СОБСТВЕНАТА СЪВЕСТ

Някои на шега наричат партийните събрания, на които се приемат лични отчети на комунистите, „събрания при закрити врати". Вероятно защото на тези събрания по-неохотно се канят представители на висшестоящи органи, да не би да не се създаде атмосфера на откровен, другарски разговор, който в такива моменти е особено необходим.

Прелиствам протоколите на първичната организация в училище „Христо Ботев". Погледът ми е привлечен от красив почерк. Близо в шест страници е описал своята дейност младият учител Иван Вуков. Но това не е автобиография, а самокритично вглеждане и оценка на работата му като учител, като курсов ръководител, като комунист и човек. Чета какво още не е постигнал младият партиен член, какво да направи, за да бъде спокойна неговата съвест, и си мисля: колко сила, труд и откровение му е струвало да застане пред огледалото на собствената си съвест и да посочи слабости, на които само той е свидетел.

Подобни са отчетите на Панайот Величков, на Иванка Динкова от същата първична партийна организация.

ЕФЕКТИВНА ФОРМА НА ИНДИВИДУАЛНА РАБОТА

Тези редове от редакционната поща или редове-отговори на конкретно поставени въпроси са още едно потвърждение, че личните отчети на комунистите придобиват масовост. Впрочем потвърждението може да се намери почти във всеки доклад или информация за партийна дейност, където отчетите на комунистите, ако не се анализират, поне се сочат като ефективна форма на индивидуална работа, която все повече се утвърждава в практиката на партийните органи и организации.

Кое събужда интереса към нея, в какво е нейната

Digitized by Google

Когато соча подобни примери, някои партийни секретари ме апострофират, че с високообразовани кадри лесно се работи. Но подобни примери има в първичните организации в районната станция на съобщенията, Чугунолеярния комбинат, Средното професионално-техническо училище по селско стопанство, завод „Ихтиманска комуна" и други.

Ето отчета на Златка Захариева. Макар в друга тоналност, тя също е споделила доколко е доволна от своята работа, от себе си като пощальонка, като наставничка, като майка.

Практиката на личните отчети съществува вече няколко години. Началото беше трудно. Не случайно в план-графиците на първо място бяха записани отчети на комунисти с повече опит и знания — целта бе да се покаже какви са възможностите на тази нова форма на индивидуална работа с партийните членове. Имаше и спорове дали да се започне с миналото, на което някои много разчитат, дали да се оценява само трудовата и обществената дейност, без да се анализират нравствените качества на комуниста, неговият личен живот. Това наложи да посветим специален семинар с партийните секретари на отчетите; за втори път кабинетът по партийно-организационните въпроси издава методически указания.

При подготовката на поредния отчет партийното бюро обикновено определя двамаатрима комунисти, които да помогнат и на другаря, който се отчита, и на организацията. Те я запознават с резултатите от неговата работа, с обществено-политическата му дейност по местоживеене, която проучват предварително, и й предлагат проект за конкретни препоръки и предложения.

В повечето първични организации отчетите се внасят в бюрото в писмена форма; те се приемат от него или се връщат за допълнения, за корекции.

Какви недостатъци забелязваме на този етап?

Проявява се известно увлечение по отчети, които дават обобщена характеристика на комуниста. Остават обаче в сянка отчетите по изпълнението на партийните поръчения, нарушава се системността в техния контрол. Вярно е, че в първия случай се прави равносметка и на изпълнението на поръченията, но много накратко, без необходимата задълбоченост.

Трудно се преодолява хвалебственият тон, не винаги се разбират правилно критиката и самокритиката, понякога се стига дори до огорчения. И въпреки това в мнозинството от случаите личните отчети се възприемат като отговорен и труден момент, защото никак не е лесно да се изправиш пред другарите си и да се оценяваш сам. Може би в това е обяснението за голямото вълнение, което всеки изпитва в такъв момент.

Но пък в това е и тяхната същност — да се огледаме, преди да е станало късно.

Дана ЯНИНСКА
завеждаща отдел „Организационен" на общинския комитет на БКП — Ихтиман

Когато приемаме отчети, насочваме вниманието главно към определен проблем. Например работата на комуниста като отговорник на партийна група. Или приноса му за издигане качеството на работата на финансово-счетоводния отдел. Или как работи като комсомолски секретар... Както се вижда от посочените примери,

---

АКТУАЛНОСТ

Преди всичко актуалността идва от трудните, сложни и отговорни задачи в днешния етап на социалистическото строителство, свързани с високото напрежение на ума, сърцето и ръцете на всеки отделен човек. Още повече — на комуниста.

Оттук — потребността да се засили взискателността към отделния партиен член за отношението му към обществения дълг, за приноса му в изпълнението на партийните решения, за неговия чист облик. Нужно е да се анализира, да се оценява участието на всекиго в социалистическото строителство, да се откроят неговите силни страни, да се популяризира неговият опит, да се създадат условия за повторяемостта на този опит. Това прави личния отчет особено актуален.

Сложността на задачите налага необходимост от по-здрава дисциплина, от по-остра непримиримост към това, което пречи, което спъва движението. Водените в партийните организации разговори потвърждават, че не са единични факти нарушенията на трудовата, технологичната, обществената дисциплина; не са изчезнали, станали са са-

Digitized by Google

част от отчетите са свързани с пряката служебна или обществена дейност на комуниста, но винаги имаме предвид главно проявите му като организатор на колектива, като политическа фигура.

Работата при нас е свързана и с кампании. Част от личните отчети на комунистите също са посветени на тях, това ни помага да постигнем максимално мобилизиране силите на всички служители. Сега например при подготовката на първия етап от преброяването се отчете за своя принос в неговото организиране секретарят на изпълкома Красимир Григоров.

Преди да заседава партийното бюро, отчетите се приемат в партийната група. Така имаме по-пълна информация, разполагаме с мнението на хората, с които комунистът работи непосредствено.

Когато започнахме приемането на отчети, в началото се насочихме към комунистите на възлови места. Първият отчет бе на председателя на изпълкома Гълъб Михайлов. Аз също докладвах пред организацията за своята дейност. Характерен белег на отчетите е самокритичността. В слабостите на даденото звено комунистът търси своите собствени слабости.

Костадинка ГЪЛЪБОВА
секретарка на първичната партийна организация в общинския народен съвет — Костинброд

Все още ни е трудно да определяме съдържанието на отчета — дали да се отчита изпълнението на поръченията или производствената дейност, дали да се ограничим само с работата на комуниста в първичната партийна организация или да търсим проявите му по местоживеене, което при нашите условия — при пътуващи работници — е още по-трудно...

Когато партийната организация, осъществявайки правото си на контрол, приема информация за работата на даден функционален отдел, приемаме и оценка на комуниста, работещ в същия отдел. Така се получава комплексност, по-тясно се свързва дейността на отделната личност с дейността на колектива, по-точни измерения придобиват неговите усилия. Но отчетът на комуниста не се разтваря, не се скрива зад информацията на отдела — търсим неговия личен принос.

Пред организацията се отчитат само комунисти от възловите места, стараем се и да не претоварваме дневния ред на събранията. Останалите отчети са в партийните групи. Твърде обособени са отделните и комунистите вътре в тях най-добре познават и себе си, и своите проблеми...

Цветанка ПАВЛОВА
секретарка на първичната партийна организация в администрацията на Държавния химически завод — Костинброд

При нас на практика за две години всеки може да се отчете по веднъж пред организацията, 16 комунисти сме. По принцип партийният секретар или друг член на бюрото помага при подготовката. Приемането на отчетите преминава много по-активно, отколкото когато се правят други информации — може би защото нещата тук са много конкретни. За един отчет приемаме и по 4—5 решения, контролът им е както при всички други реше-

---

мо по-гъвкави, по-хлъзгави любителите да използват служебното положение за користни цели. Следователно засилването на взискателността към комунистите, към ръководните кадри за реализацията на партийните предначертания, за спазването на партийната и на държавната дисциплина, на нормите на комунистическия морал е властно изискване на времето. Следователно никой не бива да остане извън строгия и взискателен партиен контрол. Една от възможностите за такъв контрол дава личният отчет на комуниста.

Не случайно в точка 2, буква „ж" от Устава на БКП изрично е отбелязано, че комунистът е длъжен да се отчита пред партийната организация. Всеки комунист — защото в партията има една задължителна за всички дисциплина. Впрочем това не е само задължение, това е и право, това е естествена потребност човек да бъде забелязан, да бъдат оценени усилията му по достойнство.

Но засилващата се популярност на личните отчети, поставянето им в ранг на уставно задължение за всеки партиен член не означава, че проблемите са преодолени, че няма какво да се усъвършенствува. Има партийни организации — и те не са единици, — които с години

Digitized by Google

ния, за изпълнението се съобщава на поредното събрание.

Йорданка НИКОЛОВА
секретарка на първичната партийна организация в енергийния отдел на Държавния химически завод — Костинброд

Партийната ни организация е от 20 човека. През годината сме приели 4 отчета — 3 пред организацията и един пред бюрото. От тях един бе извън плана.

Как правим при нас отчетите на комунистите? Ще разкажа конкретно.

В търговската мрежа работи една комунистка. Имаше оплаквания, че тя не е прецизна в работата си, не мери точно и т. н. Възложихме й да се отчете пред организацията, формулирахме нейния отчет така: „Моят принос за повишаване качеството на търговското обслужване на населението и обществено-политическите ми изяви".

Разговарях с нея, насочих я как да си построи отчета, настоях в него непременно да има самокритика, защото комунистът трябва да е образец навсякъде. Отчетът е писмен, обсъжда се първо на заседание на партийното бюро 15—20 дни преди събранието — да има време да се направят корекции. Така се и случи. В първия вариант имаше доста оправдания, но бюрото реагира вярно.

Много неща разбра комунистката, получи се реалистичен, принципен отчет. На събранието хората бяха донякъде изненадани — не очакваха подобна самокритичност, но посрещнаха думите й с доверие. И наистина значително се подобри работата, напоследък оплаквания няма. Не искам да кажа, че нещата могат така лесно да се оправят, но ползата е видима.

Имахме претенции към друг комунист: на събранието мълчи, а после коментира; опитва се да става адвокат на хора, уличавани в кражби... Преценихме, че неговият личен отчет ще бъде поучителен и за него, и за другите комунисти. В началото човекът се възпротиви, но после започна сам през 2—3 дни да ме търси, да се съветва. Стана полезен отчет. Явно, комунистът го изживя тежко — и при предварителната подготовка, и на събранието, но сега е друг. И на годишното събрание се изказа принципно...

А при третия отчет не се получи такъв резултат. Комунистът като че във всички други вижда грешки, само в себе си не. Апострофира, когато го критикуват. И след приемането на отчета имахме разговори. Струва ми се, че на годишното събрание се проявиха нотки на разбиране, но с този човек още много трябва да се работи.

Преценихме, че е най-добре отчета на една другарка да приемем в бюрото. Жената няма и основно образование, мълчи на събрания, но на заседанието се откри. Говорихме за всичко — за опазването на имота, за взаимоотношенията с комшиите, за семейството. И разговорът се оказа полезен не само за нея, а и за нас. Изяснихме си някои неща, разбрахме защо не е изпълнявала поръченията си. Ще можем да работим вече по-конкретно.

Както личи, ползата от тази форма на индивидуална работа не е малка, дори ако вземем в нашия случай — 3:1.

При приемане на отчетите правим писмени оценки на комунистите, препоръки, предложения. Отношение вземаме винаги, а отношението ни се изразява в решение.

Славчо СЛАВОВ
секретар на първичната партийна организация в с. Безден, Софийски окръг

не са приемали отчети от своите членове. Среща се и другата крайност: борба за количество и оттам — формализъм, повърхностност, безкритичност.

За повече от половината от наказаните през последните 3 години комунисти (и то за по-тежки нарушения) информацията е получена от външни органи. В първичните партийни организации и в колективите, където са станали нарушенията, информация няма или тя е била отбягвана. Фактът е от Ботевската районна партийна организация в столицата, но не е взет избирателно, като типичен за нея. Там поне този факт е видян и оценен — другаде съществува, без да е предизвикал тревога. За какво говори той, какво се крие зад него? Недоумение? Равнодушие? Боязън? Ако си послужим с думите на др. Тодор Живков, и в тези случаи се е получила информация не в хода на събитието, още щом резултатите започват да се отклоняват от набелязаните цели, а след него. Много би помогнал тук личният отчет на комуниста — навреме направената другарска забележка, острата, но справедлива критика. Още когато са се появили първите признаци на отклоненията — защото не можем да допуснем, че всички нарушения

Digitized by Google

са възникнали на голо място, че за това не е създавана продължително време подходяща почва.

И така, какво представлява личният отчет на комуниста, какви са неговите

ЦЕЛИ, ЗНАЧЕНИЕ, СЪЩНОСТ

Целта, която първичните партийни организации си поставят, когато вземат на въоръжение отчетите на комунистите, е да създадат условия и обстановка да се спазва Уставът — не само цитираната вече буква „ж" от точка 2, да се проявяват централизмът и демократизмът. Чрез отчета се преценява доколко отделният партиен член изпълнява уставните си задължения — редовно да участвува в партийната дейност, да служи за пример в труда, да се бори за прилагане на научно-техническите постижения, за високо качество и ефективност, да работи за укрепване връзките на партията с народа, дейно да участвува в обществено-политическия живот, да усвоява и да разпространява идеите на марксизма-ленинизма... Отчетът позволява да се стимулира и отчита приносът на комуниста в живота на организацията и колектива, да се засилва неговата авангардна роля, умението му да въздействува върху другарите си, да ги организира. Той дава възможност да се окаже необходимата помощ, да се предпази партийният член от евентуални грешки, другарски да му се подскаже как най-добре да се справи с възложената му задача.

Една от същностните черти на първичната партийна организация, едно от главните изисквания към нея е да бъде опора на своите членове в стремежа им достойно да носят званието „български комунист". Първичната организация може да прояви тази своя същност само като въздействува постоянно на отделните си членове, като им помага, като насочва тяхното израстване като организатори и възпитатели на останалите трудещи се, като личности, които с цялостната си дейност, с всички свои постъпки внасят в колектива дух на партийност, класово съзнание, комунистическа нравственост. **Личните отчети са форма, чрез която в първичните партийни организации се създават условия, формира се отношение, изработват се високи критерии за оценка на социалната и трудовата активност на комуниста,** за оценка на неговите личностни качества. Тук се вижда всеки човек с неговите достойнства и недостатъци — значи тук може много да се направи за предотвратяване на възможните нарушения на Устава, на нормите на социалистическото общество чрез взискателната дума на другарите, чрез задължаващата сила на партийните решения.

В личния отчет намира твърде нагледно израз програмната постановка, че всеки комунист отговаря за партията, както и партията, включително и нейната основна клетка — първичната партийна организация, отговаря за всеки свой член. Тази диалектическа, взаимна отговорност се проявява почти буквално, вижда се и се чува в рамките дори на едно събрание, на едно заседание. Комунистът отчита пред организацията своята дейност, анализира я, оценява я... Но този отчет, този анализ, оценката се допълват, коригират се от останалите партийни членове. Самоанализът придобива дълбочина от анализа, самооценката — от оценката, самоконтролът — от контрола. Получава се популярното сравнение с простата дроб — човек слага мнението за себе си в знаменателя и веднага мнението на неговите другари оформя числителя. Най-добре е, когато резултатът се доближава до единицата, когато личната и колективната оценка съвпадат.

Но освен на партийните членове, които в момента се отчитат, за

Digitized by Google

изграждането им като убедени политически бойци, като организатори, взискателният, принципен разговор е нужен и на останалите комунисти. Не случайно, както забелязва Йорданка Николова от енергийния отдел на Костинбродския химически завод, активността на събранията, когато се приемат лични отчети, е видимо по-висока, отколкото когато се приемат други информации. Правейки изводи за своя другар, комунистите неминуемо правят изводи и за себе си, поставят се на неговото място, търсят отговори на задаваните на него въпроси. Осмислят положителния му опит, а това е крачка към неговото по-широко прилагане. Критикуват недостатъците му — и осъзнават и своята отговорност, че не са ги предотвратили навреме.

Критичните бележки, предложенията, препоръките и решенията са основа за мобилизиране на комунистите, благотворно влияят на производствената и обществената дейност на колектива, на психическия климат. В крайна сметка се засилва авангардната роля на отделните партийни членове, значението на организацията като ръководно политическо ядро.

Анализът на приетите вече отчети дава на бюрото интересен материал за обобщение, разкрива постиженията и слабостите на индивидуалната работа, прави я по-гъвкава и конкретна, помага тя да се усъвършенствува.

Отчетите са още една възможност да се откроят честните, мислещите, талантливите хора, разширяват базата, от която се формират резервните кадри.

Отчетът на комуниста е **целенасочена, организирана партийна дейност.** Тя не може да се осъществява инцидентно, без каквато и да е подготовка.

Показали по убедителен начин своята действеност при замяната на членските книжки, станали резултатно средство за активизиране на комунистите в множество партийни организации след това, някъде отчетите бяха съвсем забравени или се поставяха на дневен ред отвреме-навреме. Но кампанийността подменя тяхната същност като постоянно, утвърдено от Устава задължение на комунистите, като **системна проява на вътрешнопартийния контрол.**

В партийната практика и в литературата е придобило популярност понятието самоотчет. Но в тази дума много ясно прозира възвратната форма, акцентът се поставя на монолога. А **отчетът е диалог** на комуниста с членовете на партийната организация, на бюрото.

Причината за въвеждането на понятието самоотчет е не толкова в аналогията с такива думи като самовзискателност, самодисциплина, самоконтрол; по-скоро тук се е проявил стремежът да се разграничи цялостният личен отчет от отчета за изпълнението на определена задача. Смята се, че докато самоотчетът има по-комплексен характер, като прави оценка на комуниста като личност, като политически боец, отчетът насочва вниманието само към един конкретен въпрос, към конкретно решение или поръчение. Може да се приеме подобно разграничаване, ако се отчита краткосрочно поръчение. Но нима пак няма да се получи по-цялостна характеристика на комуниста като личност, ако той се отчита как изпълнява своето поръчение да работи като секретар на комсомолското дружество например? Най-често и най-характерно тук все пак е преливането. В личните отчети непременно става дума и за изпълнението на поръченията, при отчитането на поръченията съвсем нерядко се разкриват същностни черти от личността на комуниста.

Нужно е и друго уточняване. В отчетите на някои ръководители се забелязва прекомерно вглеждане навън, в ръководения колектив.

Digitized by Google

Критикуват се допусканите от него недостатъци, оценява се неговата дейност. Стилът и методите на ръководителите, техният личен дял остават в сянка. Подменя се същността на отчета, преминава се към друга форма на работа — изслушване на информация за дейността на колектива по даден проблем като момент в осъществяването на партиен контрол над стопанската дейност. Безспорно също полезна, нужна форма, но не в този случай. Като противодействие може да се търси поголяма прецизност още при формулировката на отчета, непременно насочване на вниманието към личното участие, към личния дял, към личния пример на ръководителя.

Отчетът в основата си се отличава и от разглеждането на партийното положение на комуниста, което е предизвикано от конкретна проява — то именно носи епизодичен характер. Това, разбира се, не означава, че ако се разкрие необходимост, при приемането на отчета комунистите от партийната организация не могат да вземат отношение и по партийното положение на своя другар.

Освен популярността на формата цитираните редове от редакционната поща показват многообразието й, дори когато тя се прилага в един по-тесен географски и административен район. Многообразието идва от различието в потребностите и възможностите на организациите, на отделните комунисти, от спецификата на изпълняваните от тях задачи. То прави донякъде условен отговора на въпроса „как?" — той съдържа и съображения, продиктувани от обстановката, от натрупания вече опит, и тези съображения, макар да се преплитат със стриктните изисквания на партийните нормативи, придават известна обобщеност на методическите пояснения; отделните партийни организации проявяват творчество, търсят, съобразно особеностите си, свои пътища, свои подстъпи към утвърждаването на личните отчети.

Всъщност,

КОГА, КОЙ И КЪДЕ СЕ ОТЧИТА

Кога? Вече казахме, това е постоянна форма на индивидуална работа. Кампанийността я обрича на формализъм, сремежът на едно събрание да се отчетат 3—4 човека гарантира равнодушие и повърхност, а подценяването й лишава партийната организация от едно силно, ефикасно оръжие. Но в кой момент личният отчет на комуниста ще срещне най-силен отзвук в организацията, ще предизвика най-голяма полза? Когато обстановката е такава, че в отчета на един партиен член се отразяват проблеми, които засягат всички. Отчетът ще прикове вниманието към тези проблеми, ще подбуди не един, а всички комунисти да почувствуват с по-голяма острота важността на задачата. Вероятно такива съображения са водили партийните членове от общинския народен съвет в Костинброд, когато са решили да изслушат секретаря на изпълнителния комитет за неговия личен принос при организиране на преброяването на населението и жилищния фонд. Първичната партийна организация в администрацията на Костинбродския химически завод пък, както се вижда от цитираното в началото, приема отчета на съответния комунист на събранието, когато се изслушва информацията за работата на отдела, в който той работи: тя търси пряката връзка между резултатите на колектива и приноса на отделния негов член.

Отчетите се предвиждат в текущия план на първичната организация. Предварителното планиране е наистина необходимо, стига то да не се изразява в общата формулировка „отчет на комунист", която почти сигурно означава незадълбочена, прибързана подготовка.

Digitized by Google

А кой именно ще се отчете, това също най-добре може да си прецени организацията. Допитването до редакционната поща, отговорите на партийните секретари също предлагат варианти. В с. Безден използват отчетите като средство да помогнат на хората да не задълбочават забелязаните слабости. В общинския народен съвет — Костинброд насочват вниманието към лицата, поставени на възлови места.

Някъде превръщат приемането на отчетите в **средство за обмяна на опит** — отчита се комунист, силен в дадената област, и друг, който тепърва трябва да го догонва. Добре обмислено, изчистено от елементарност и нравоучителство, такова приемане на отчети действително може да принесе полза.

Погрешно ще бъде да се оставят без внимание **младите партийни членове** — техните първи стъпки в партийната дейност особено много се нуждаят от загрижен другарски поглед, от силно другарско рамо... Не е излишно да се види своевременно как работят, как преодоляват грешките си **наказаните комунисти.**

И още една категория партийни членове заслужава да се спомене отделно — **ръководните кадри.** Отчетът пред първичните партийни организации, в които те членуват, ще помогне да се разкрият достойнствата и пропуските в стила и методите на ръководство, да се анализира умението им да съчетават решаването на производствените, социалните и възпитателните задачи. Личните отчети на ръководителите-комунисти пред партийното събрание независимо от техния ранг дават възможност да се чуе мнението на останалите партийни членове и на колективите за хората, поставени на ръководни длъжности, да се взема предвид това мнение при движението и израстването на кадрите.

И така партийната организация преценява кой кога да се отчете. Но комунистът е личност със собствена активна позиция. Не може ли инициативата за неговия отчет да тръгне от него? Може, разбира се, но примерите за това, с които разполагаме, са достатъчно епизодични, за да имаме основание да ги споменем. А е добре тези примери да се множат...

Различни съображения могат да определят **къде да се отчете** комунистът: на заседание на бюрото, на събрание на организацията или на групата. Едно от най-често срещаните съображения е числеността на партийните организации. Някъде броят на членовете е такъв, че и 10 години няма да стигнат на организацията да изслуша всекиго на свое събрание. Съображение може да бъде значимостта на проблема, по който комунистът се отчита, или мястото му в трудовия колектив и в организацията. Могат да се вземат предвид някои особености на характера или на постъпките.

Но въпреки възможностите и потребностите от варианти една тенденция все повече придобива — и трябва да придобие! — очертания: **разширяването на гласността.** Ето виждате: дори когато отчетът се прави в партийното бюро в общинския народен съвет — Костинброд, се взема мнението на членовете на партийната група, на хората, които непосредствено работят с комуниста и затова най-добре го познават. Не случайно напоследък се говори за приемане на отчети и на **открити партийни събрания.** Един пробив вече бе направен — при приемането в партията все по-често се търси мнението на безпартийните за кандидата, те сами участвуват в разисканията. Защо по-нататък комунистът трябва да излезе извън контрола на безпартийните членове на колектива? Не е нужно никого да убеждаваме, че възпитателният ефект на най-справедливата оценка, на най-вярното решение силно ще се понижи, ако се ограничи гласността. И в тази светлина из-

Digitized by Google

разът на ихтиманските комунисти — „събрания при закрити врати“ — може да се приеме действително само като шега...

Обстоятелството, че личният отчет носи комплексен характер, не прави излишен въпроса за

СЪДЪРЖАНИЕТО

Какво точно се отчита? Организацията преценява дали в конкретния случай е необходимо комунистът да направи **обобщен разбор как изпълнява своите уставни задължения.** Тогава трябва да се прецени и отношението му към труда, и приносът му за повишаване качеството на продукцията или за укрепването на дисциплината, и участието му в движението на рационализаторите и изобретателите, в изучаването и разпространяването на положителния опит, и повишаването на идейно-политическата и професионалната му подготовка, и ангажирането му в дейността на партийната организация, на обществените организации в квартала или селото...

Но може вниманието да се съсредоточи само **върху един от посочените или върху други въпроси,** ако потребностите на комуниста и организацията налагат това. А доколкото всеки етап поставя свои задачи, определени проблеми стават актуални за много организации. Така например сега в различни краища на страната се отчита личният принос на отделния комунист в усилията на колектива за достойно посрещане на XIII партиен конгрес. Участието му в борбата за технически прогрес. Непримиримостта му към нарушенията на дисциплината. Нравствените му качества. Докато данните от биографията могат да бъдат обект на отчет в редки, особени случаи.

Има чудесни примери, когато личният отчет става съставна част от някаква нужна и интересна инициатива — тогава той поема нейното съдържание. Втора година в партийните организации в София се води разговор на тема „Комунистът и дисциплината“. Съществен дял в него имат личните отчети на комунистите. И доколкото понятието дисциплина не се разглежда в неговите тесни рамки, като синоним на изпълнителност, в отчетите на партийните членове се търсят проявите на тяхната съзнателност и отговорност, на тяхната инициативност, на умението им да бъдат организатори.

В Пловдивската окръжна организация вече шеста година доказват своята ефективност личните страници на комунистите, отчетът пред революцията. Поеманите лични обещания за активна трудова и обществена дейност и преценката за тяхното изпълнение придобиват особена политическа сила в светлината на изискванията, поставени от революцията.

Като форма на индивидуалната работа личните отчети предполагат индивидуален подход. И все пак

ПОДГОТОВКАТА

има и общи за повечето случаи изисквания.

Нужно е например навреме да се уточни кой, кога, пред кого и по какви въпроси ще се отчита и да се информира организацията за това; предварително да се изясни необходимостта от този отчет, целта, която се поставя с него.

В някои случаи — в по-големите организации или при по-голяма сложност на проблемите, поставени в центъра на отчета — е оправдано и полезно да се формира работна група, която да проучи точно и обективно състоянието. Но дори да няма такава група, бюрото е

Digitized by Google

длъжно да потърси начини за по-пълно изясняване на отделните страни от работата на комуниста, на причините за някои негови действия, да потърси мнението на преките му ръководители и подчинени, на хората, с които той работи. За някого не е излишно да се проучи поведението му извън колектива, в квартала и в семейството. Иначе бюрото няма да е в състояние да предложи на събранието проект за компетентна и вярна оценка.

Но проучването на обстановката, установяването на пропуските се правят не само за да дадат документална основа на оценката. Няма за какво да се изчаква, ако има възможност веднага да се отстранят недостатъците, да се превъзмогнат трудностите — създавани от самия комунист или от хората около него.

За отчета се готви и партийният член. Предстои му да отговаря пред партийния колектив за своята дейност и за своите постъпки — за онова, което зависи преди всичко от него, защото човек е отговорен и за това, което върши, и за качеството на своето съзнание. Още повече, ставайки член на партията, той сам е разбирал, че занапред неговите постъпки, неговите действия или бездействие ще се измерват с друга мярка, много по-строга. Ще успее ли да приложи тази мярка към себе си? Може би тук ще бъде особено полезна помощта на партийното бюро, на неговия секретар. Славчо Славов от Безден нагледно почти показва такава помощ, предлагана от секретаря или търсена от самия комунист.

Предварителното изслушване на отчета от бюрото би могло да се приеме като възможност за помощ, за междинен контрол, за премахване на общите фрази, самодоволния тон, прикриването зад обективните причини. При условие, че помощта не се изражда в натрапчиво опекунство, в никому ненужна режисура. Малка ще бъде ползата и ако тя приеме формата на стандартни въпроси, подготвени от бюрото за всички случаи наведнъж. Стандартните въпроси обикновено предизвикват стандартни отговори.

Освен вглеждане в себе си за комуниста в този отговорен момент е полезно и да свери своите представи, притъпени от забързания ритъм на всекидневието, с изискванията на партийния устав и партийната програма, за основните задачи, които партията решава в момента.

Трудно е понякога да се направи писмен отчет, но поне писмен план за него е полезен. Защото отчетът на комуниста пред неговата организация не е въпрос на импровизация и само на възможностите на човешката памет не може да се разчита.

Подготовката в голяма степен определя качеството на отчета и резултата от него. Тясно свързана с нея и също много важен фактор е и

АТМОСФЕРАТА

на събранието, на заседанието на бюрото. В нея особено явно проличава зрелостта на организацията, взаимоотношенията между комунистите, тяхната отговорност за авторитета на званието „партиен член", способността им да оценяват не само думите, но и делата.

Когато комунистът, който се отчита, действително е пример, нещата изглеждат по-лесни или поне по-приятни. По-сложно, по-трудно е, когато съществуват основания за тревога.

Тревога може да предизвика комунист, който заема изчакваща позиция в тежки ситуации, стреми се да се огражда от неприятностите и вълненията, не се включва в живота на организацията, на събранията се задоволява с ролята на присъствуващ.

Digitized by Google

Но има и активност, която е не по-малко основание за тревога. Показната, формалната активност, симулацията на дейност, зад която най-често прозират кариеристични подбуди. Ще намерят ли сили комунистите да кажат за това на събранието? Ще намери ли сили организацията да го разкрие?

Въпросите не са риторични. Има организации, където и сега нещата се премълчават под наивното обяснение за запазване на психическия климат, за снизходителността на другарството. Става дума за групов егоизъм, за всеопрощенство, за задушаване на критиката.

Действително примерите тук не са на повърхността. Те и в практиката в техния драстичен вид са твърде рядко явление...

Но и в другите, нормалните случаи, когато се приемат отчети на комунисти, когато трябва да се оцени, да се подкрепи или да се постави на мястото му конкретен човек, създаването на нужната атмосфера, намирането на верния тон не е нещо, което се постига бързо и леко. Те са продукт на атмосферата в организацията, на системната възпитателна работа с комунистите, на личния пример на ръководните кадри. Те са въпрос и на особен талант, който също се развива продължително и трудно. Такъв талант е имал Ленин. Съвременниците му свидетелстват: той е умеел да открива в човека онези качества и дарования, за които даденият другар често и сам не е подозирал; умеел е така да покаже това „златно зърно", че то да заблести; умеел е да внуши на всекиго вяра в собствените му сили...

Примерът наистина е твърде висок — но това не изключва стремежа към него.

...Прав е Славчо Славов: приемането на оценка само по себе си е израз на отношение, а отношението е най-действено, когато е оформено в

РЕШЕНИЕ

Впрочем някъде се смята, че решение едва ли е нужно, самият откровен разговор вече е школа за комунистите. Но не си ли връзваме ръцете, ако разчитаме само на „разговоротерапията", на нейната не винаги доказана ефективност? Безспорно ще е по-добре, ако не само се приеме или не приеме отчетът, но се помисли какво точно да се направи, за да намери примерът на дадения партиен член повече последователи, как да се даде гласност на неговия опит; ако има конкретни препоръки по неговата работа, ако се възложат поръчения.

Напоследък в КПСС се разширява практиката да се атестират комунистите; партийните събрания, в това число и откритите, да приемат характеристики на членовете на първичните организации. Демократизмът при обсъждането на отчетите, колективното приемане на характеристиките е още една предпоставка за по-голяма обективност.

Организацията може да направи изводи и за себе си. И решенията да засягат не само комуниста, но и нея, нейното бюро; да изразяват отношение и да дават препоръки за дейността на стопанското ръководство, на ръководствата на обществените организации.

Решението задължава. То, както показва и примерът с първичната организация в енергийния отдел на Костинбродския химически завод, винаги може да се постави под контрол.

Все по-често в дневния ред на партийните събрания четем: отчет... Полезни, нужни разговори — част от продължителната и трудна работа за политическото и нравственото възпитание на комунистите, за чистотата на партийните редици.

Дарина РАДЕВА

Digitized by Google

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ В БОРБАТА ЗА ВИСОКО КАЧЕСТВО

В насрещния си план за 1985 г. колективът на завод „Мир" в Хасково бе дал дума да произведе обща промишлена продукция за 25 560 000 лева. Това е стойността на 4 831 000 ризи, които успешно се реализират не само на вътрешния, но и на международния пазар — в социалистически и в капиталистически страни. Само за Съветския съюз годишно се изнасят над 2 400 000 ризи — близо половината от продукцията. Заводът единствен в страната произвежда детско-юношески и ученически ризи. В предприятието — в Хасково и във филиалите в Харманли и Свиленград, а напоследък и в селата Тополово, Големанци и Стамболово, са ангажирани стотици работнички.

И още един факт, твърде красноречив: през последните години в завод „Мир" не е постъпила нито една рекламация както от страната, така и от чужбина. Лозунгът „Дългосрочната програма на партията за качеството ще превърнем в дела!", поставен при входа, е намерил чудесно потвърждение.

А само преди няколко години картината бе по-друга. Не бе повсеместна борбата за качеството на всяка риза. Не се търсеше системно морална и материална отговорност за лошо изпълнени операции, за безотговорно отношение към качеството. Формите и средствата за обществен контрол на качеството не бяха достатъчно ефикасни. До известна степен беззъба бе критиката към виновниците в заводската многотиражка и по радиоуредбата. Понижената взискателност на низовите ръководители и на отделите, които са длъжни да ръководят и да контролират производството, позволяваше да се нарушава трудовата и технологичната дисциплина.

Но след Националната партийна конференция е приета комплексна програма на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство в завода, за подобряване на качеството. В нея са очертани партийно-политическите задачи, поставени са проблемите на научно-техническия прогрес и управлението на качеството, на квалификацията и образованието, на икономическия подход и неговия механизъм, на търговската дейност, които следва да се решат, конкретизирани са и задълженията на комсомолската и профсъюзната организация по подобряването на качеството.

Започва всекидневна и настойчива борба. В нея политически ръководители, които увличат преди всичко с делата си, са комунистите. Заводският партиен комитет и бюрата на първичните организации включват в действие различни средства и форми на организационната и политическата работа, ангажират всички партийни, профсъюзни и комсомолски активисти.

Например в смяна „А" — Хасково първичната партийна организация се стреми да използва разнообразни средства за подобряване на качеството. Обсъдена бе комплексната програма. Изслушват се доклади и информации. Дават се поръчения и се поемат обещания. С проблемите на качеството са свързани някои от темите на просветните събрания, на практическите занятия в партийната учебна година, колективната и индивидуалната разяснителна работа, устната и нагледната агитация, проверките, отчетите на комунистите.

Най-системно, всекидневно работят за подобряване на качеството партийните групи. Те реагират незабавно в бързо изменящата се обстановка, действуват оперативно, без да съставят протоколи и да приемат планове, без да отделят много време за доклади и отчети.

Преди всичко заразителен е личният пример на техните отговорници: Делчо Христозов в кроялнята, Вера Василева в бригада „Георги Димитров", Делка Бойчева в бригада „Вела Пеева", Станка Лавчева в бригада „Комсомолец", Дора Кадиева в бригада „Георги Иванов". Това са опитни работници, първенци и качественици в производството, наставници на новопостъпилите, всеотдайни общественици. С тяхното активно участие бе организиран откровеният и непринуден разговор на тема „Комунистът, дисциплината и качеството на труда".

В партийните групи миналата година се състоя „Отчетът пред революцията", където комунистите, заедно с всичко друго, прецениха и своя принос, предложиха мерки за подобряване на качеството. Под ръководството на групите комсомолците, които са мнозинството в завода, резултатно осъществяват в бригадите своите инициативи: „За високото качество — комсомолска гаранция" и „Комсомолско шефство над продукцията за Съветския съюз".

Много важна роля за подобряване на качеството играе партийната група в кроялнята. През два-три дни се сменят моделите за две-три хиляди ризи — и всяка грешка или пропуск ще се отрази на следващите процеси. А да се произведе брак, това значи да се хвърлят на вятъра материали, да се похаби жив труд. Макар че грешките и пропуските стават все по-редки, при всеки неприятен случай партийната група веднага сигнализира бригадира и технолога, за да се вземат бързи мерки. Пропуските в качеството се обсъждат и на петминутките на бригадния съвет.

Digitized by Google

Бригада „Комсомолец“ започна да произвежда ризи от цветно трико. Още при първите бройки обаче се видя, че при изработването на пластрона лепенката избива на лицевата страна, качеството се влошава. Ако не се вземеха мерки, щеше да се получи огромен брак. Партийната група се събра незабавно, само за минути. Белите лепенки бяха подменени с цветни, съобразно цвета на ризите.

В интерес на ефективното и качествено производство често се налага да се сменят работни места и процеси. Тогава комунистите са първите, които подкрепят и подпомагат на дело стопанския ръководител. Така дългогодишният партиен отговорник Делчо Христозов е бил редови производственик, после — бригадир, окачествител, а сега крояч-банцигар.

Неведнъж се налагало Галина Станимирова да се включва в изработването на яките, но в началото не й достигал опит. Тогава партийната отговорничка Станка Лавчева по своя инициатива „заема поста“ на наставничка и обучава младата работничка. Сега името на Галина е на таблото на качествениците.

Трябвало да се разформира една бригада, за да се освободи работно място за обучаване на новопостъпилите от филиалите в селата. Работниците се стъписали: как ще се разделят със своето работно място, с машината, на която са свикнали, с процеса, който са усвоили, с добрия психически климат. Но стъписването не било за дълго. Своевременната и конкретна агитация на комунистите не само от разформираната бригада, убедителната индивидуална работа на партийните и стопанските ръководители от завода бързо разсеяли съмнението и тревогите. Работата тръгнала нормално и резултатно.

Често в разговорите по време на единните политически дни се поставят въпроси за качеството. Участвуват почти всички — питат, критикуват, предлагат... Но не само в тези дни партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководители обсъждат с хората вълнуващите колектива проблеми. Не са епизодични срещите на директора Димитър Демирев, на заместник-директора Петър Тенчев, на Христо Андреев — началник на смяна, на началниците на производствения отдел, на отдел „Труд и работна заплата“ и отдела за технически контрол, на главния технолог с бригадите и партийните групи. Благодарение и на това само за четири месеца броят на хората, които не си изпълняват нормите или дават лошо качество, е намален наполовина.

Партийните групи в завода умело си служат и с нагледната агитация. Всички бригади имат кътове, където се поставят знамената и грамотите за завоювани успехи в труда и в културно-масовата работа. Специална табулограма, изработена на електронна машина, сочи конкретните трудови резултати на всеки член на бригадата за месеца. С червено са подчертани имената на производствениците, които вече са изпълнили плана си за осмата петилетка. На отделни табла с красиви едри букви са изписани имената на тези, които през месеца са произвели само висококачествена продукция.

В арсенала на партийните групи са и такива действени форми на нагледната агитация като мълниите и тревогите. В един от салоните на завода например четем: „Сгъвачите от бригада „Георги Димитров“ (следват имената на пет души), като не изпълняват технологията при сгъването на ризите, влошават търговския им вид. Въпреки предупрежденията те не поставят ризите в преса за изпичане на вратната извивка, с което допринасят да се влошава качеството на луксозната продукция. Да бъдем непримиримо към рушителите на технологичната дисциплина!“

Над 40 специалисти в завода бдят за качеството на продукцията. На своя пост са и заводската, и цеховите комисии за народен контрол, в които активно участвуват членовете на партийните групи. Ето например препоръките от една проверка на цеховата комисия: „1. Да се обърне внимание на сгъването на ризите. 2. Да се помисли за размера на капоните за детско-юношеските ризи с къс ръкав. 3. Да се подменят своевременно герковете в кроялната...“

Подобри се и междуоперационният контрол в бригадите.

Партийните групи допринасят активно контролът по качеството да се съчетава с моралното и материалното стимулиране. Освен снимките и таблата, освен добрата дума, знамената и ордените качествениците получават и допълнително възнаграждение. Например ефектът от подобряването на планувания норматив за първо качество през 1984 г. възлиза на 287 384 лева. За стимулиране на работниците, реализирали този ефект, са изплатени 15 процента от него, т. е. 46 411 лева.

И накрая — още един факт: всяка година номенклатурата се обновява с около 80 на сто, но въпреки затрудненията, които създава усвояването на непрекъснато променящите се модели, първокачествената продукция се увеличава. Много са факторите за това, а сред най-главните от тях е дейността на партийния комитет, на първичните организации и партийните групи — организатори на борбата за все по-добро качество.

Борис НАКОВ

Digitized by Google

КОМУНИСТЪТ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ЗАКОННОСТ

Спазването на социалистическата законност е конституционен принцип на нашата държава. Неговата същност е задължението всички органи на държавното управление, длъжностни лица, граждани и организации да спазват в своята ежедневна дейност всички закони и произтичащите от тях подзаконови актове. Спазването на социалистическата законност има особено голямо значение за успешното изграждане на социалистическото общество. Стриктното изпълнение на източниците на социалистическото право от всички се определя от обективни обществени закономерности, на основата на които се развиват и усъвършенстват социалистическата система, жизнените интереси на обществото и на трудещите се. Именно затова спазването на социалистическата законност представлява основен принцип, върху който се изгражда политическата организация на социалистическото общество.

Наличието на социалистически закони още не означава, че вече имаме социалистическа законност. Социалистическа законност има тогава, когато обществените отношения се регулират на основата на съществуващите закони. На обикновен, неюридически език това означава, когато всички и винаги изпълняват законите и произтичащите от тях наредби и инструкции.

За спазване на социалистическата законност голяма и важна роля се отрежда на членовете на Българската комунистическа партия. Тази роля се определя от обстоятелството, че Българската комунистическа партия конституционно е призната за ръководна сила у нас. На по-малко или по-отговорни постове в държавния и в стопанския живот партията изпраща свои членове с поръчения да ръководят и управляват винаги и само в съответствие със законите на страната, да пазят и умножават социалистическата собственост, да служат честно и вярно на делото на социализма.

Член 8 на Конституцията на НРБ регламентира отношението на органи, организации и лица към законите: „Строгото спазване на Конституцията и законите е основно задължение на всички държавни органи, длъжностни лица, обществени организации и на гражданите". Подразбира се, че това се отнася до всички длъжностни лица и граждани независимо от тяхното място в държавната или стопанската йерархия и партийна принадлежност. За гражданите, членове на Българската комунистическа партия, партийният Устав определя допълнително изискване. В член 2, буква „и" като едно от основните задължения на всеки комунист се посочва „да спазва най-строго партийната и държавната дисциплина и социалистическата законност... да бъде непримирим към всеки, който нарушава дисциплината и законността..." Става ясно, че комунистът носи двойна отговорност — веднъж, на общо основание, пред съответните държавни органи, и втори път като комунист пред партията. Един път юридическа отговорност, втори път морална! Това е съвършено правилно — признаването на Българската комунистическа партия за авторитетна ръководна политическа сила на нашето общество и държава поражда много задължения и висока отговорност за всеки комунист. Където е най-отговорно, когато е най-тежко, там и тогава изпращат комунисти. И комунистите оправдават високото доверие, което им оказва народът — с чест изпълняват възложените им задачи, служат за пример със свое-

Digitized by Google

то чувство за отговорност, честност, активност, непримиримост към слабостите.

Практиката по безспорен начин показва, че българските комунисти спазват строго социалистическата законност. Те не само сами я спазват, но водят организационна, политическа и възпитателна работа за повишаване правната култура на трудещите се, за съблюдаване нормите на социалистическото общежитие. Във вълненотекстилния комбинат „Георги Димитров" — Сливен по инициатива на комбинатския партиен комитет вече няколко години функционира съвет за профилактика. Организираните беседи, срещи, разговори на колектива с юристи—съдии, прокурори, адвокати, юрисконсулти и др., допринасят много за запознаване на трудовия колектив със законите и други нормативни актове, за разкриване на социалната и антихуманната същност на престъпността в социалистическото общество. Работата на съвета под ръководството на комбинатския партиен комитет дава своите добри резултати — случаите на нарушаване на законността са намалели много, а при комунистите са единични, изолирани явления.

Когато гражданин извърши престъпление — открадне сума или вещи, обсеби поверени му ценности, измами, даде или получи подкуп и други подобни, обществото изразява своето възмущение и гняв. Когато обаче виновникът за това престъпление е комунист, към възмущението и гнева се прибавя и разочарование.

Когато нарушителят-комунист на социалистическата законност е и на отговорна административна или стопанска работа — директор, председател, началник, бригадир, инспектор и т. н., укоримостта на деянието се покачва с няколко степени.

Преди няколко години директор на завод в Габрово, човек с голям авторитет, обичан и уважаван дотогава като добър ръководител-стопанин, се оказа, че грубо е нарушавал законите, злоупотребявал е с предоставените му държавни средства и материали, облагодетелствувал се е за сметка на предприятието и държавата. Изключен беше от партията, а съдът го осъди на лишаване от свобода. И с това като че ли въпросът беше изчерпан. Не, не беше! Целият многолюден трудов колектив получи травма, която дълго време не можеше да преодолее. Комунисти и безпартийни се срамуваха от деянието на своя директор, чувствуваха се потиснати, като че ли те бяха виновни, имаха чувството, че са излъгани от своя ръководител.

В Троян един от местните държавни ръководители, човекът, който е натоварен от партията да управлява и да бди за спазването на законите, да издава разпоредби и указания, сам се оказал нарушител на юридически и морални норми. И правилно беше лишен от партийно доверие — освободен е от заеманата длъжност и му е наложено партийно наказание.

Комунистът-ръководител има административна или стопанска власт. Той може да наказва, да награждава. Той разполага с парични средства и материали. И нерядко се изкушава, просто се поставят на изпитание неговият морал и волята му. И когато е по-слаб и неустойчив, може да влезе в разрез с юридическите норми — да наруши закона. Именно това, че ръководителят-комунист е на този пост по поръка на партията, облечен в партийно доверие и са му поверени хора и държавни средства и материали, изисква той да бъде честен и да не допуска да се нарушават установените закони и наредби, а още по-малко сам той да ги нарушава. Защото в негово лице трудовият колектив вижда държавата, партията. И всяко нарушение е за сметка на авторитета на партията. В Габрово и Троян обикновените трудови хора с болка и горчивина приеха и изтълкуваха престъпленията на съответните ръководители и общественици. Те се почувствуваха излъгани и ограбени — ограбена

Digitized by Google

е вярата им в ръководителя-комунист. Когато ръководителят потъпква законите, не се съобразява и не спазва наредби и инструкции, той сам се лишава от правото да взисква от своите подчинени да се спазва социалистическата законност. Той подразбира, че няма морално право на това и не смее да взисква от другите. И започват да се равняват по него и подчинените му по простата формула „щом началникът може, защо да не мога аз . . ."

Когато комунист-ръководител извърши престъпно деяние, винаги ще се намерят хора, които ще злорадствуват и ще правят изводи и обобщение изобщо за партийните кадри, приписвайки отрицателни качества на всеки комунист на отговорна работа.

Тези примери, които посочихме, и други, за които можем да разкажем, не могат да хвърлят сянка върху името и честта на огромната част от членовете на партията, защото са единични. Кадрите на партията, които работят на отговорни места в държавния, обществения и стопанския сектор, отдават всички сили, проявяват скромност, честност и високо социалистическо съзнание. И затова те се радват на всенародна обич и признание. За комуниста не е само задължение лично той да спазва социалистическата законност и да бъде за пример. Комунистическият стил и морал изискват от него да води борба, да влиза в остра схватка с носителите на отрицателни прояви, с онези, които не признават и газят закони, решения, указания. Трябва да се воюва, даже с риск да си навлече омразата или ненавистта на самозабравилия се, а още повече, ако той е и ръководител. Всяко премълчаване, всяко опрощаване или либералничене с нарушителите на социалистическата законност означава мълчаливо съгласие и поощряване да се правят още по-големи нарушения.

Комунистите, които са се възгордели и самозабравили, които, използвайки партийната си книжка, нарушават нашите юридически и морални норми, злоупотребяват с предоставената им власт, за да се облагодетелствуват лично, трябва винаги и навсякъде да бъдат обект на суровата, но справедлива партийна критика. Това е и задача на всеки и на всички, произтичаща от Устава на партията. Основната част от първичните партийни организации имат право на контрол над дейността на административните и на стопанските ръководства. Партийните организации в министерствата и другите централни ведомства имат право на контрол върху работата на апарата за изпълнение на решенията на партийните и държавните органи, за спазване на социалистическата законност и пр. Но част от тези организации не използват своите уставни права и задължения. А това само по себе си вече става предпоставка за нарушения на социалистическата законност и комунистическия морал от отделни комунисти.

Всяка проява на пренебрежение от страна на комунист към юридическите и етичните норми уврежда авторитета не само на нарушителя, а главно на партията. Обратно — спазването на социалистическата законност от комуниста, борбата му с носителите на отрицателните прояви в нашия живот издига и укрепва както неговия, така и авторитета и ръководната роля на Българската комунистическа партия.

Господин КОЛЕВ

Digitized by Google

ГАРАНЦИЯ ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА

От равнището на партийния контрол, от неговата конкретност и навременност зависят не само изпълнението на решенията, но до голяма степен и динамиката на вътрешнопартийния живот, развитието на критиката и самокритиката, непримиримостта към недостатъците, реактивната способност на първичната партийна организация към бързо изменящите се ситуации. Тези размисли се налагат особено в периода на отчетно-изборните събрания, когато комунистите дават оценка за едногодишна дейност, когато за няколко часа изкристализират виждания по проблемите и стила на работа. И тогава изниква въпросът: бил ли е контролът действен фактор, използван ли е, за да се стигне до точна и вярна оценка на събития, проблеми и личен принос, станал ли е, както посочва другарят Тодор Живков, не само условие, но и гаранция за ефективността на политическата система?

Първичната партийна организация при управлението на АПК в с. Макариополско, Търговищки окръг, проведе своето отчетно събрание в края на една необичайна година, когато всички правилно заложени мероприятия се обезличиха под влияние на сушата и соченият за пример аграрно-промишлен комплекс изпадна в затруднение. Разбира се, унинне не лъхаше нито в доклада, нито в изказванията: временните несгоди не замъглиха ролята на хората, наречена „субективен фактор". Новото виждане, новата нагласа за самокритичност намериха синтезиран израз в една фраза на комуниста Николай Тенев — заместник-председател на АПК: „Ние трябва да бъдем по-бързи от природата..."

Свикнали сме с мисълта, че отчетният доклад дава тон на изказванията. На пръв поглед и тук беше така, още повече че немалко място беше отделено на контрола. Вгледаме ли се по-проникновено, като че ли оставаме подмамени от регистрирането на положително отношение и недостатъчен пълнеж по същество. Правилно констатира партийното бюро, че правото на контрол върху дейността на стопанското и административното ръководство придобива все по-голямо значение, правилно свърза неговата ефективност с резонанса, който се получава в трудовия колектив, и с ефекта, който следва да се търси по направлението внедряване на постиженията на научно-техническата революция в производството. По-нататък следва аргументация защо трябва той да се разширява и т. н. — все правилни постановки. Оттук ще цитираме:

Digitized by Google

„Първостепенна роля в това отношение се отрежда на комисията за народен контрол към управлението на АПК. Същата е извършила през годината три проверки: относно състоянието на работните места, за съхранението на операционните бележки, за воденето и отчитането на годишните отпуски. Партийното бюро счита, че след констатиране на нарушенията нещата не са се променили. Стигайки до по-горни инстанции — председател или главен счетоводител, не се дават никакви отговори на направените предложения за подобряване на работата...“

Следва още около страница текст, в който се разказва за работата на контролния съвет на АПК (неговият председател е член на първичната организация), от което става ясно, че има немалко нарушения, част от които са били разкрити навреме и са взети съответствуващи мерки. Да, дейност има, само че тя не е на първичната партийна организация и избраното от нея бюро. Председателката на комисията за народен контрол Боцка Панкова е член на партийното бюро, но нима това го освобождава от повсеместен, навременен контрол, който да съпътствува организаторската дейност на първичната, да следи за прилагането на уставните изисквания, да отчита не само изпълнението на задачи, но и стила на комунистите, издигнати за ръководители на отделни звена.

Комисиите за народен контрол се избират и отчитат пред трудовите колективи, работят по свои планове. Без да подценяваме ролята им, те не могат да компенсират или заменят онова, което партийното бюро не е свършило. Нещо повече, тук прави впечатление, че комисията се е занимавала с проблеми, значимостта на които е на второ и трето място. Явно е, че са изпуснати важни направления като внедряването на постиженията на научно-техническата революция и работата на създадените звена за ускорено внедряване, в които не всички действуват например като героя на социалистическия труд заместник-председателя Вълчо Иванов. Изградени са новите бригади, но самостоятелността не е станала постоянен белег в работата им, личното стопанство има свой принос, но неиздължените фуражи започват да отблъскват хората... Много още неща се споменаха, но комисията за народен контрол ги е оставила извън своя поглед (така както и партийната организация извън контрола), запазвайки си правото да проверява състоянието на работните места в канцеларите.

В някои изказвания се прокрадна разбирането, че в една така наречена „управленска“ първична организация трудно се контролира ръководството. Беше дадено и предложение в състава на партийното бюро да влезе някой ръководител, за да се повиши авторитетът му. Вярно, че това може да бъде полезно за организационната работа, но контролните функции сами по себе си няма да се изявят. Член 53 от Устава на партията дава на първичните партийни организации от материалното производство, учебните и здравните заведения право на контрол над дейността на административните и на стопанските ръководства. Това право не се преотстъпва на партийния секретар, който е длъжен не пряко да контролира, а да организира контрола на база на взетите решения от организацията. В контролната дейност не бива да се пренебрегва и помощта на комисиите за народен контрол, но техните констатации следва да се използват за политически оценки и изводи, за вземане на партийни решения.

В първичната организация няма запазени места съобразно щата, на партийно събрание не се отива с настройката за провеждане на още едно поредно за деня производствено заседание или съвещание. Спомням си преди години на едно годишно събрание беше отчетено, че ръководителят на бригадата не си е правил отчет пред първичната

Digitized by Google

организация, тъй като е към партийния комитет. Смисълът беше в това, че той е номенклатурен кадър на този комитет, а беше изпуснат от внимание елементарният принцип, че всеки комунист членува в първичната партийна организация, в която може да има равни права и само повече отговорности, ако е избран на отговорна работа.

Внедряването на контрола зависи от чувството за всеобща отговорност сред партийните членове, от целенасочените действия, от ефективността, измерена със съотношението: поставени цели — постигнати резултати. Секретарката на първичната партийна организация при управлението на АПК в гр. Садово Величка Христозова обяснява:

„В нашата организация партийният контрол е необходимост, защото всяко решение, което е взело събранието, следва да се отчете отново пред партийното събрание". Един път влязъл в ежедневието, партийният контрол става възлов момент в организирането на отчетите на комунистите. Отчети, в които не може да се мине с общи приказки или с поставяне на задачи на другите, тъй като те се съпровождат с оценка на комисия, съставена от трима комунисти. „Важното е — казва партийната секретарка — не да се меся в работата на стопанските ръководители и да смятам, че ги контролирам, а да ги накарам да чувствуват отговорността си пред първичната партийна организация."

За младия секретар на първичната партийна организация при животновъдно-фуражната бригада в гр. Правец Стефан Станев партийният контрол е в ежедневието. Вярно, че той е зает като техник в оранжерията и погледът му върху разностранната дейност е ограничен, но хората го знаят, търсят, сигнализират и той гледа да намине навсякъде. Дошли сондьори да дирят подпочвени води за нуждите на АПК, а тръгнали по дворовете да правят частни кладенци. Съобщава Стефан на заместник-председателя д-р Стоянов, отиват двамата на обекта и затягат на място дисциплината. Бригадният ръководител Стоян Манчев е член на БЗНС, но и той чувствува партийния контрол по свой начин:

„Нали всеки месец се срещаме с колективите по отчитане на вътрешностопанската сметка и хората ни питат за всеки пропуск; всеки низов ръководител в бригадата е партиен член и аз знам, че не само нареждам, но и трябва с разпоредбите си да създавам условия; викат ме да информирам първичната организация: стават три — свива той пръсти. — Ами да вземем поръченията, които се дават и по линия на дружбата . . ."

Контрол в ежедневието, в богатството от форми на работа, чувство, че си контролиран, идващо от ежедневния контакт с хората — всичко добре. Но и тук се прокраднаха някои навременни безпокойства. Малко са проверките, от които са последвали изводи, проверки, довели до партийно събрание или заседание, за да последва решение с една по-голяма обхватност и последействие на взетите мерки. Повече се разчита както и на други места на комисията за народен контрол, която би могла, насочена от ППО, да помогне с факти и изводи, но не да замени партийния контрол. Нещо повече, нейният стил ще се формира под въздействието на партийния, който ще даде и увереност, тъй като част от членовете на комисията са безпартийни.

Проблемът би следвало да се адресира и към общинските партийни комитети. Те са органите, които от контрола на първичните организации и на комисиите за народен контрол до голяма степен ще формират състоянието на контрола в общинската партийна организация, а това предполага, че трябва да поемат отговорност за отзивчивостта на различните органи за социално управление. На събранието на първичната партийна организация в с. Поповица, Пловдивски

Digitized by Google

окръг, комунистът Янко Русев, председател на комисията за народен контрол, с болка сподели:

„Ние, комунистите, виждаме много недостатъци, но на кого да ги кажем? След проверката на състоянието на стопанския двор дадох протокола на ръководството, но никой не се зае да сложи ред, да се направи ремонт.“ Нека поясним: не винаги препоръките са изпълними веднага. Често пъти протоколите се дават в средата на годината, когато няма средства, или този въпрос ще се решава по план след време — всичко е възможно. Важното е обаче да се излезе с ясна и обоснована информация пред трудовия колектив, за да знае той не само че се правят проверки, а какво и кога ще последва, кой носи отговорност както за пропуските, така и за ликвидирането им.

Да се повишава качеството на партийния контрол, да проникна той във всяко звено и да води до реални изменения — това по същество означава да се разширява арсеналът за партийно въздействие. По този начин първичната партийна организация ще развива и усъвършенствува ръководните си функции, ще се утвърждава като представител на партията в трудовия колектив

Петко СТАМОВ

ПРЕДИЗВИКАНИ МИСЛИ ЗА ДУМИТЕ И ДЕЛАТА

Препрочитам отчетните доклади, проектите за резолюции и бележките си от отчетно-изборните събрания, които посетих, и си мисля за единството между думите и делата в първичните партийни организации. Докладите са приключила равносметка на казано и направено, на предвидено и осъществено. Проектите за резолюции вече не са проекти, а единодушно утвърдени политически платформи за бъдещата дейност на първичните организации. Изказванията на комунистите, записани в протоколите — „Казана дума — хвърлен камък!“, както гласи народната мъдрост. Най-общо казано — така е! Но възникват редица въпроси. Партийните бюра, комунистите отделиха ли достатъчно внимание на резолюциите, приети на миналогодишните отчетно-изборни събрания; в новоприетите резолюции записаха ли цели, които съответствуват на обективните потребности, на по-нататъшното развитие на първичните организации и трудовите колективи; намеренията им отговарят ли на съвременните повишени критерии, на реалните възможности, с които разполагат, за да не изпадат във волунтаристични приумици, да не крачат в опашката на събитията, да не повтарят години наред едни и същи констатации, без да изменят нещата?

Еднозначни отговори на тези въпроси е трудно да се дадат. Трудностите идват от редица обстоятелства и преди всичко от разнообраз-

Digitized by Google

зието на първичните партийни организации по отношение на качеството на членския състав, местата, където са изградени и работят, организационния опит и т. н. Но най-вече от това, че едно събрание, един доклад, десетина изказвания не могат да дадат достатъчно информация за единствено верни отговори, за цялостна оценка. Тук, разбира се, не си и поставяме такава цел. **Предизвиканите размисли са за подхода, за отношението на партийните бюра и първичните организации към казаното и направеното, за единството между думите и делата.**

Кое прави впечатление?

Много бегло, почти епизодично само в някои отчетни доклади се споменава какво е било записано в резолюциите, приети на миналогодишните събрания, и още по-малко — какво от него е изпълнено.

Много леко, безконфликтно, без подчертан стремеж за критично, аналитично, безкомпромисно отношение към проектираните качествени изменения комунистите приеха резолюциите.

На събранията се дискутираше по много проблеми: за изграждането на внедрителски колективи, за подобряването на материалната база, за доставянето на нова апаратура, за осигуряването на работно облекло и пр. (в Института по дървообработване в Пазарджик); за укрепването на дисциплината, за повишаването на качеството на продукцията, за намаляването на самоотлъчките и текучеството на работната сила, за квалификацията на трудещите се и пр. (в цех „Акумулаторен" на завод „Методи Шаторов" в Пазарджик); за интензификацията на ловното стопанство, за опазването на природната среда, за внедряването на нови технологии в помощното стопанство, за ограничаването на бракониерството и пр. (в Централния съвет на Българския ловно-рибарски съюз) и пр. Все важни проблеми, без решаването на които не могат да се очакват нормални условия на работа, усъвършенствувана организация на труда и т. н. **Но нито едно аргументирано изказване в подкрепа или против проектираните, очакваните качествени изменения, записани в резолюциите.**

Защо се получава така? Естествено ли е така да бъде?

Оправдателни аргументи! Комисиите по проекторезолюциите добре си свършват работата. Отчитащите се партийни бюра извършват качествена предварителна подготовка. Предстоят да се свикат отчетно-изборните конференции на общинските и окръжните партийни организации и Тринадесетият конгрес на БКП, които ще определят насоките на бъдещата дейност, в това число и на първичните партийни организации...

Да, има и логика, и истина в подобни аргументи. Конгресът например ще начертае стратегията и тактиката на партията за следващия етап от развитието на страната, обществото, партията, ще определи главните направления на бъдещата дейност. И първичните партийни организации трябва да се захванат с изпълнението на решенията, принципът на демократическия централизъм ги задължава. Но дори и така да е, не може да се оправдае пониженото внимание към резолюциите, към този политически документ на отчетно-изборното събрание. Нито един от „защитните" аргументи не отменя задължението да се вникне задълбочено в собствените проблеми и задачи, да се дискутира по тях, да се споделят мнения, становища, да се търси най-верният, най-точният вариант на резолюция.

Пониженият интерес, бих казал, безразличието у повечето комунисти към проекторезолюциите вероятно се дължат на много фактори, причините за тях могат да бъдат най-различни. При всички случаи обаче те са наслоявано следствие от подхода на партийните бюра и първичните организации към собствените решения, към самите резо-

Digitized by Google

люции. При съставянето им най-често се пристъпва от максимата в тях да има всичко, нищо, че за всичко сили няма да стигнат; всички проблеми да се обхванат, нищо, че условия и възможности за решаването им няма. Да не говорим за това, че през годината почти никой не се сеща за тях.

Такава максима не е издържана, не е приемлива, вредна е. С нея авторитет, подобаващ на авангард, не се гради. Тя противоречи на изискването за единство между думи и дела, което произтича от принципа за единство между теория и практика в дейността на партията. Без това единство първичната организация не може успешно да изпълнява ролята на политически ръководител и организатор на своите членове, на трудещите се. Всяко разминаване между намеренията и постигнатото поражда съмнения, които като ръжда разяждат доверието към добрите замисли, като слана попарват крехките кълнове на новите идеи. Кой ще ти повярва, кой ще тръгне след тебе, ако не вижда, ако от собствен опит не е убеден, че няма да го подведеш, няма да го измамиш!

В първичната партийна организация всяко действие или бездействие има своето следствие — или ще активизира комунистите, или ще ги демобилизира; или ще създаде обстановка на обща непримиримост, на нетърпимост към отрицателните прояви и явления, или ще подхранва либерализма и недисциплинираността и т. н. При всички случаи ще характеризира нейното отношение към собствените думи и дела.

В първичната партийна организация единството между думите и делата се създава от самата нея, разбира се, и с помощта на ръководните партийни органи. Тя организира, мобилизира комунистите и безпартийните да изпълняват целите, които всички заедно са обсъдили и записали в резолюциите. Генераторът, носителят на новото, водещата сила в борбата за осъществяване на научно-техническата революция, за повишаване качеството на продукцията, за икономии на суровини, материали, електроенергия е първичната организация. Нейна грижа е да повишава качествата на членския състав, съзнателността и активността на комунистите и безпартийните и т. н.

Само със записване на целите, с пожелания, с красиви думи няма да се постигнат резултати. Вярно, красивите думи имат своя притегателна сила, приятни са за слуха. Но само до време. Не се ли превърнат в дела, рано или късно, идва моментът, в който започват да звучат фалшиво, да отблъскват. И не само това, с красиви думи, със суперлативи конфликти не се премахват, противоречия не се разрешават. Нужни са настойчивост, упоритост, контрол и помощ, нужна е битка, истинска битка срещу многословието, срещу леко поетите обещания. Такъв подход, такъв стил на работа сега са жизнено потребни. С тях може да се отговори на високите изисквания, произтичащи от обективните закономерности на изграждането на развитото социалистическо общество. Партийният призив за дела и само дела важи за всички. На специалистите от Института по дървообработване са нужни не празни обещания и красиви думи за техническо оборудване, а съвременни машини и апарати, за да извършват своята разработваща и внедрителска дейност; на хората от акумулаторния цех — технически нововъведения и социални придобивки, за да повишават качеството на продукцията и да не надничат в двора на съседния завод, където условията на труда са по-приемливи, социалните и културните потребности са по-добре задоволени; на служителите от Централния съвет на Българския ловно-рибарски съюз са потребни не пожелания за ограничаване на бракониерството, а конкретни, строги мерки против всякакви него-

Digitized by Google

ви прояви, перспективно, методично ръководство и взискателност към всички...

Да се изрече една дума, да се подхване една инициатива, да се запише едно решение, да се проектира някакво изменение, трябва да се мисли, и то с ясен, бистър ум, с чувство за отговорност пред партията, страната, обществото, първичната организация и трудовия колектив. Да мислиш, значи да спориш със себе си, да търсиш да съпоставяш варианти, докато стигнеш до онзи, който ще бъде най-верният, най-подходящият.

Лесно се казва голяма дума, трудно се извършва голямо дело. Да, трудно е, но е високо нравствено, възпитателно. Записаното в резолюциите и неговото изпълнение учи комунистите, трудещите се на принципност, честност, настъпателност, последователност, борбеност. Ето защо, когато става дума за единството между проектирано и направено в първичната партийна организация, не бива да има самоуспокоение дори за това, че каквото е записано в резолюциите или решенията, всичко е изпълнено. Безспорно, това е много важно. То означава, че не се хвърлят напразно думи. Но още по-важно е какви думи се изричат, отговарят ли те на потребностите, съобразени ли са с изискванията и възможностите. Февруарският пленум на Централния комитет на БКП в това отношение определи високи критерии. Единството между думите и делата от тази гледна точка следва да се основава на съвпадението на идеите, плановете, намеренията на първичната партийна организация с интересите и потребностите на трудещите се и с обективния, възходящия ход на общественото развитие. Това ще рече цялата работа да се настройва на научно-техническа вълна, битката за високо качество на продукцията и на всяка дейност, за икономии на суровини, материали и електроенергия да бъде в центъра на вниманието на комунистите.

Отчетно-изборните събрания приключиха. Добри или лоши, качествени или некачествени, резолюциите са приети. Сега остава най-важното — да се претворяват в дела. От първичната партийна организация зависи дали резолюцията ще бъде потулена в папките, дали епизодично ще се занимава с идеите, намеренията, записани в нея, или ще ги поставя на дневен ред за разискване, ще търси начини и средства за тяхното решаване. От нея зависи по-често в събрания и заседания през настоящата година да се разговаря за думите и делата, да се търси отговорност от онези, които се разминават с тяхното единство. Само чрез настойчиви, добре обмислени и последователни действия тя ще изпълнява своите замисли. Така ще възпитава, ще мобилизира комунистите, ще служи за образец, ще пренася своите добродетели в трудовия колектив.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ЗА ОТКРОВЕНОСТТА

Отчетно-изборната кампания в нашата окръжна партийна организация е в своя разгар. Прави се обективна равносметка на постиженията и трудностите в борбата за социално-икономическото развитие на окръга, води се разговор в първичните партийни организации в светлината на решенията на XII партиен конгрес.

В миналото като секретар на окръжния комитет на БКП присъствувах на отчетно-изборната конференция на партийната организация при ДИП „Д. Каляшки" — Кюстендил. В навечерието бяхме също на партиен конгрес. Отчетният доклад бе общ и шаблонен. Нямаше го необходимия анализ на причините за тежкото състояние, в което бе изпаднал заводът. Нямаше критика. Не се сочеха конкретно пътищата за излизане на завода от това състояние.

— Имате думата, другари — се обърна към делегатите, като се изправи зад масата, председателят на събранието. Тогава сценарийните планове не бяха познати. В началото настъпи познатото мълчание. Ясно ставаше, че за някои хора трибуната за изказване беше трудно преодолима бариера. В такива моменти винаги съм си спомнял за онези събрания, когато хората се надпреварваха да се изказват. Изказваха се искрено и непосредствено. Стараеха се да се учат и умееха да бъдат откровени.

— Другарю председател — един глас наруши мълчанието, — аз съм работник от амбалажния цех на завода. Работя вече 5—6 години на циркуляр. Старая се като комунист да бъда за пример. Изпълнявам плана си и се старая да спазвам трудовата дисциплина. Но една лястовица пролет не прави. Много от фасонирания материал, подаван от гатерния цех, е некачествен. Хората просто подгазват годни иначе детайли. Трината от цеха ни задушава. Мерки обаче не се вземат. В цеха има много самоотлъчки. Понякога десетки машини не работят. Някои работници идват пияни на работа. Цеховото ръководство знае тези неща, но не взема мерки. Не зная дали административното ръководство на завода...

— Я кажи ти нещо за себе си като комунист и защо отсъствува от работа цяла седмица? Кажи защо, пък после търси вината в другите — го прекъсна председателят на конференцията.

— Ами аз, нали знаете всички, едва не отрязах пръстите на лявата си ръка.

Като каза това, работникът сконфузено, без да се доизкаже, седна. Някои зашумяха. Конференцията продължаваше. Заредиха се изказвания на хората от администрацията на завода. И всички умерени в критиката си към управата. Някои дори за угодничество понагазиха работника от амбалажния цех за неговото изказване. Причините за тежкото състояние на завода се търсеха вън от него, в обединението или в горското стопанство.

Взех думата и настоях по разглеждания въпрос да се изкажат самите работници. Но напразно. Хората от производството предпочитаха да си мълчат, зер сами видяха участта на техния побратим от амбалажния цех. Конференцията като че ли отиваше към своя край, когато думата за изказване взе млад комунист, инженер. Настъпи тишина.

— Напълно съм съгласен с онова, с което започна, но беше прекъснат и не довърши в своето изказване другарят от амбалажния цех.

Digitized by Google

Не зная защо болшинството от изказалите се търсят вината за неизпълнението на плана вън от нас, вън от завода. Може и да има някои обективни причини, но не сега това е главното. Ще започна от нас, от директора и главния инженер, от началниците на цеховете и завеждащите смените. За каква трудова, а оттам и за производствена дисциплина можем да говорим, когато ние, ръководителите, идваме в завода, след като смените са започнали работа. Организацията на труда и управлението в завода са под всякаква критика. Оплакваме се от износени машини и хвърляме вината на обединението. Машините са износени, това е така, но я да видим как използваме капацитета и на тези машини. Само за текущия месец имаме над 1200 човекочаса престой. Рандеманът пропада. За това не сме потърсили отговорност на нито една бригада, на нито един бригадир или завеждащ смяна. Плашим се, че ще напуснат работа. И без това текучеството в завода е голямо. Само за първото полугодие са подменени почти 60 на сто от работниците. Това също е голям проблем, по който засега не вземаме мерки. Оплакваме се, че горското стопанство не подавало ритмично трупи и затова в гатерния цех имало престой. Защо не се заинтересува началникът на цеха при тази липса на трупи защо се допуска да натрупват с десетки кубика трупи и да станат негодни за производството? Имало стари гатери. Вярно е, но защо наскоро монтираният нов гатер-банциг има толкова престой? В завода няма необходимият контрол и взискателност от администрацията на завода. Затова сега ни е трудно да говорим за отговорността на цеховите ръководства...

И така младият инженер спокойно и аргументирано разкриваше субективните причини за състоянието на завода. Говореше откровено и назоваваше нещата със собствените им имена. Всички го слушаха с внимание. След неговото изказване пръв изръкопляска работникът от амбалажния цех, последван от други работници. Директорът на завода стана неспокоен. Написа една бележка и я подаде на партийния секретар. Ясно пролича, че той не беше доволен от инженера. По време на почивката влязохме в неговия кабинет. Директорът изказа своето неудовлетворение и обвини младия инженер едва ли не в неблагодарност. Аз се намесих сериозно в защита на инженера. Въпреки това директорът се чувствуваше обиден и беше готов да потърси сметка за всичко това на инженера още на другия ден. Като секретар на комитета не допуснах това да стане. Сега, когато са минали толкова години оттогава, отново живата практика потвърждава коренно погрешния стил и метод на работа на някои първични партийни организации и партийни ръководства. Достойнство ли е да се говори откровено? По всичко личи, че не е леко да се говори открито. Това усложнява личностните отношения между хората и особено между ръководители и ръководени. Но друг избор комунистите нямат. Това го изисква ленинският стил и метод на работа. Това го налагат процесите на изграждането на развитото социалистическо общество, на укрепването на социалистическата дисциплина и създаването на необходимите предпоставки за пълен простор на научно-техническия прогрес. Времето налага истинска откровеност в изказванията на отчетно-изборните събрания. Те трябва да се превърнат в обществени трибуни на разговор — откровение, с което се дава възможност да се провери принципността на всеки комунист към проблемите на нашето социалистическо развитие.

з. д. к. Васил ЛЕСИЧКИ

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

НА ПРИНЦИПНА ОСНОВА

С интерес следя материалите, помествани в сп. „Партиен живот" за взаимоотношенията „партийна организация — стопанско ръководство" в новите условия на стопанисване. Особено ме впечатли материалът „Отговорност за стопанския ръководител" от Христо Манджуков. Той стана предмет на оживени разговори сред партийния и стопанския актив от Силистренската селищна система, защото два от посочените примера са от живота на общинската ни партийна организация.

Темата на подетия разговор не е нова, но е актуална, много полезна, защото колкото и пълно да са изяснени от теорията тези взаимоотношения в практиката има голямо разнообразие.

Като партиен работник ме вълнуват често въпросите:

— защо в едни колективи партийната организация и стопанското ръководство успяват да обединят усилията си и решават стоящите пред тях задачи, а другаде не;

— защо много често, когато се изпълняват стопанските задачи, автоматично се дават високи оценки и за партийната работа;

— какво трябва да говори един стопански ръководител на партийно събрание и каква е неговата роля за състоянието на първичната партийна организация, в която членува;

— каква е ролята на партийните комитети за регулиране на взаимоотношенията: първична партийна организация — стопанско ръководство, партиен секретар — директор;

— защо все още има ръководители, които се поставят над партийната организация, и т. н.;

От различен характер са проблемите, свързани с взаимоотношенията партийна организация — стопанско ръководство, партиен секретар — директор. Те будят размисъл. Ще се спра на няколко примера от живота на общинската партийна организация — Силистра, към които често се връщам и търся най-правилните решения.

Всеки партиен работник добре знае, че изпълнението на стопанските задачи не бива да бъде единствен критерий и за преценяване дейността на първичните партийни организации. Въпреки това често съм свидетел на такава едностранчивост. Това по-често става в колективи, които си изпълняват плановите задачи без особени трудности, където между партийната организация и стопанското ръководство не възникват остри противоречия. Но значи ли, че всичко е наред? При едно по-задълбочено проучване на дейността на такива организации и колективи понякога се вижда, че дадените оценки не отговарят на реалното състояние.

След прегледа за издигане ролята и боеспособността на първичните партийни организации заведохме на отчет 17 от тях, нуждаещи се от по-близка помощ и контрол от страна

Digitized by Google

на отделите на общинския партиен комитет за реализиране на ръководните им функции. А дотогава той ги оценяваше като много добри. Наложи се да се вземат допълнителни мерки, да се оказват по-системна помощ и контрол за провеждането на по-богат и съдържателен живот, за обучение на актива и др. И резултатите не закъсняха. Вече втора година преди отчетно-изборните събрания комитетът ги атестира. Оценява, че те все повече се утвърждават като политическо ядро на трудовия колектив, действен щаб за умножаване на успехите.

За състоянието на първичната партийна организация, за добрите й взаимоотношения със стопанското ръководство голяма е ролята на директора, на неговото умение да зачита и се опира на нея при решаването на всички задачи.

С удоволствие съм слушала за изказванията на партийни събрания, заседания и пленуми на другарите Димитър Велчев, директор на Автокомбината, и Георги Маринов, директор на Лесопромишления комбинат. Те са кратки. Говори се по същество какво е направило и прави стопанското ръководство за решаване на дадения проблем, какво те лично правят, какви мерки се вземат за преодоляване на трудностите, как използват колективните органи на самоуправление. Дават отговор на критичните бележки и предложения „без обиди". Чувствуват своята отговорност за партийните организации, не решават нищо без тях, помагат за израстването им. Рядко се случва да бъдат „служебно заети", когато партийните организации провеждат събрания. Другарят Велчев е и един от най-уважаваните пропагандисти в общинската партийна организация. С добра подготовка и богат практически опит са и партийните секретари на съответните комбинатски комитети. Взаимоотношенията им със стопанските ръководства се изграждат на здрава принципна основа, при висока взискателност, отговорност и взаимно уважение. Това е важна предпоставка за преодоляване на трудностите в изпълнението на плана, за разкриване все нови и нови резерви. А трудности има, и то немалко.

На отчетно-изборното събрание на първичната партийна организация при СП „Дунав" преди няколко години беше поканен да участвува и директорът на предприятието — нечленуващ в партията. След отчетния доклад на секретаря и изказванията на пет-шест комунисти той поиска думата. И разпалено говори повече от 30 минути — и за историята на предприятието, и за някои основни направления от политиката на БКП, и за партийната организация, и т. н. Нито председателят на събранието, нито представителите на окръжния и общинския комитет на БКП го прекъснаха, не му подсказаха, че не бива да се изказва по такъв начин. По лицата на комунистите четях отегченост — това, което говореше директорът, те слушаха не за първи път. След изказването никой не поиска думата, а партийната организация наброяваше повече от 60 комунисти. Дни след събранието размишлявах по този случай — как трябваше да се постъпи? Можеше ли първичната партийна организация да реагира по време на събранието и как? Защо не реагира? Не само това, но и след събранието за това не стана дума. И той, директорът, не разбра, че неговото изказване не бе възприето от комунистите като правилно, на място направено.

Така е, щом след всеки негативен случай по подходящ начин не се реагира! По този начин се изработва и утвърждава неправилен стил и метод на работа!

И още един пример. На друго отчетно-изборно събрание също директорът — млад, инициативен, добре подготвен инженер — започна и завърши своето изказване с оценка и указание за работата на партийната организация. Слушах го и имах чувството, че несъзнателно или съзнателно той се постави над нея. Станал директор, не чувствуваше отговорност за авторитета й като политически щаб на трудовия ко-

Digitized by Google

лектив. Явно трябваше да му се помогне. Но кой да стори това? Направи ли се нещо по-късно?

Няма съмнение, че за кадрите най-голяма е отговорността на общинския и окръжния комитет на БКП. Те ги утвърждават. Но колко важно е след това да им се помага да израстват като политически дейци в колектива. Някои от тях да не се възгордяват, самозабравят и поставят над партийната организация. Тя е, която стои начело на колектива, защитава неговите интереси, отговаря пред партията и за повишаване производителността на труда, и за изпълнението на плана по всички показатели, да се обогатяват социалните фондове, да се увеличава доходът и на предприятието и т. н. Да, тя е, която стои начело на колектива и над директора, защитава общите интереси, развитието, бъдещето!

Колкото повече разсъждавам по тези и други примери от живота, толкова повече се убеждавам, че най-голямата отговорност за взаимоотношенията на първичните партийни организации и стопанските ръководства се пада на партийните комитети. Стопанските кадри и партийните секретари са тяхна номенклатура. Те следва непрекъснато да се грижат, да помагат за усъвършенстване на стила и методите им на работа. Като има предвид всичко това, нашият общински комитет на партията подкрепя кандидатурите за директори на висококомпетентни специалисти, които се изявяват и като добри общественици. А при оценката на номенклатурните кадри непременно се взема предвид и общественото мнение за тях. Така е, защото често преценката от горе за даден стопански деец се разминава с мнението на трудовия колектив, който той ръководи. Такива случаи имахме в СП „Дунав", АПК — Силистра, СЕП „Водно стопанство", „Обществено хранене" и др.

Сега в своята работа общинският и заводските партийни комитети търсят нови и по-ефективни форми за подбор, обучение и възпитание на кадрите, за усъвършенстване дейността на партийните организации. А с това във всички случаи на принципна основа, с правилно разграничаване на функциите и единодействие да се отличават взаимоотношенията партийна организация — стопанско ръководство, партиен секретар — директор. Да бъдат те на равнището на новите задачи, които произтичат от решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП и Докладната записка на другаря Тодор Живков за стила и методите на работа.

Ненка МАРКОВА
сътрудник на общинския комитет
на БКП — Силистра

Digitized by Google

ЛАБИРИНТИ

Документален разказ

Макар че чакаше тази вест отдавна, тя го развълнува така, както всяка приятна, но неочаквана новина.

Припомни си как преди повече от година направи плахия сондаж:

— Имам желание...

Отговорът на секретаря беше неопределен, нито насърчителен, нито пък отрицателен. След известно време обаче секретарят сам, вместо отговор на поставения въпрос, го предупреди:

— Иване, да не си посмял да поставиш въпроса пред комитета, защото ние го решаваме!

А когато преди няколко месеца същият този секретар напускаше работа, някак доверително му каза:

— Ако идеш в комитета и оттам ни натиснат, ще те приемем...

Иван се озадачи от този съвет. Какво се крие зад него — преди едно, сега друго. Но както не се смути от предупреждението, така и сега не се възползва от препоръката. Реши да чака. „В края на краищата — помисли си той — в партията се влиза без ходатайство."

И ето, днес дочака. Тъй като секретарят беше напуснал учреждението, лично главният го подкани:

— Можеш да си търсиш поръчители. Посъветвахме се с комитета, ще те приемаме скоро...

Това беше вестта, която го развълнува...

●

Отношенията в малкия колектив все нешо куцаха. Главният току обвиняваше някои, че едва ли не са образували група срещу него и разстройват социалния климат в колектива.

Иван се стремеше да стои настрана от тези взаимоотношения. По характер те му бяха чужди. Стремеше се да работи с всички колегиално, да изпълнява добросъвестно задълженията си и в никакъв случай не искаше да си създава неприятности с главния. Но и не му демонстрираше, както други правеха, безрезервна подкрепа във всичко. Просто мразеше позицията на подлизурките, които не само винаги са с шефа, но понякога, ласкаейки шефското му самолюбие, го подтикват към излагащи го действия.

Веднъж обаче закъсня пет минути. Беше му първото нарушение и отиде да се извини, но главният му каза успокоително:

— Е нищо, човешко е, пък и нашият транспорт какъвто е...

Но след няколко дни го извикаха и заедно с друг го наказаха за нарушение на дисциплината. После, за да го успокоят, му обясниха, че, нали разбира, другият трябвало да бъде наказан и за да не звучи като преследване... Значи той бе изкупителната жертва, за да се демонстрира привидна принципност.

Да, но наказанието си е наказание и тежи. Пък и по-късно дойде време да му припомнят, че е недисциплиниран, за което има и наложено наказание. Но това стана по-късно, когато мотивите бяха позабравени. А сега работата си течеше нормално. Дори в края на годината, когато заедно със секретаря на партийната организация и председателя на профкомитета го атестираха, на другия ден главният го извика.

— Благодаря ти за държането при атестирането. То беше рядко изключение. Спокойно, самокритично. Ето така е приятно да се работи.

Не скри, че и на него, на Иван, е приятно да чуе такава оценка.

Обстановката обаче си оставаше все така неспокойна, със сблъсъци, макар че толкова хора напускаха малкия колектив. Никаква вътрешна сила сякаш възпрепятстваше тоя ненужно напрежение, хабе-

Digitized by Google

ше нерви, които можеха да се насочат към по-полезни неща.

Дойде нов сътрудник на мястото на напусналия секретар. Какво ставаше там, в кухнята на ръководството, не се знаеше. Но новият си позволяваше да изказва мнението си, дори да възразява на изказани становища от главния. Наскоро Иван усети ситуацията на гърба си. Привършваше някаква работа от ресора на новия и той пожела да я види, преди да бъде докладвана на главния. Нормално. Но след някой час сам главният се поинтересува. И понеже не знаеше нищо, Иван добросъвестно каза:

— Вече я привършвам. Но новият поиска да я види предварително.

— Стига сте ми споменавали това име — скочи като ужилен шефът. — Тук аз съм началник и каквото кажа, това е...

И като започна едни невъздържани тиради, Иван едва улучи момент след десетина минути да се измъкне навън.

„Сега какво — помисли си той. — Намирам се между чука и наковалнята." И все пак, кога, как и защо възникна чак толкова нетърпима ситуация между двамата?

Зададе си въпроса, но не можа да си обясни сам.

Скоро след тази случка Иван дочу, че главният казал: „Докато съм тук, Иван няма да влезе в партията!" Но след няколко дни в негово присъствие той позвъни в комитета да пита: „Какво става с Иван, защо му бавите документите?" Значи не беше вярно това, което дочу. И реши още по-твърдо. В тази обстановка може да се приказва какво ли не. Не бива да се поддава на чуто-недочуто. Главният му звънеше и вкъщи и водеше приятелски разговори, проявяваше човечност. Значи не е вярно. Същевременно дълбоко в душата нещо го смущаваше. В службата главният честно не го виждаше, сякаш не съществува. Едни шефски методи, които той не може да си обясни. И избираше най-правилното според себе си — стараеше се да си гледа работата и да не се поддава на никакви сплетни.

А когато от комитета го попитаха има ли поръчител и от колектива, Иван отиде при главния, за да го помоли за препоръка за приемане в партията.

— С удоволствие — каза той, — но аз по принцип не давам препоръки на никого. Но ще намерим.

На другия ден го извика и каза:

— Ето го Пешо, той ще ти даде препоръка.

— Разбира се, за Иван с удоволствие и с пълно убеждение! — потвърди Пешо.

Но след това започнаха едни ходове, които и разузнавач не би могъл да разплете.

Минаха няколко дни. Пешо дойде и каза:

— Иване, препоръка не мога да ти дам! В колектива се говори, че си недисциплиниран. Видели са те веднъж в работно време в магазин. Па и наказание имаш...

— Пешо, ти знаеш как стана с наказанието. А който твърди, нека пред очите ми да бъде, мога да отговоря, съвестта ми е чиста. Пък и сам ме знаеш от толкова години, нямаш ли мнение?

Притиснат от убедителните отговори, Пешо пак обеща да даде препоръка, но със забележки.

Обеща, но не даваше. А и никой не повдигаше повече въпроса за приемането му. Само някои от колектива започнаха да отбягват погледа на Иван. Дори този, с когото работеха в една стая и бяха в превъзходни отношения, все търсеше как да отбегне и погледа, и разговора. Нещо ставаше, нещо неприятно, необяснимо. Обръщаха и на него гръб, макар че толкова се стремеше да бъде извън тази ненужна игра.

В този момент инициативата премина пак в комитета. Оттам се заинтересуваха защо се бави събранието за приемането на Иван. Поканиха малкото комунисти на разговор. Близките на главния започнаха да излагат аргументи, за да се отхвърли приемането му: недисциплиниран, даже едва ли не некадърен. Само новият възмутено и открито възрази:

— Не ви ли е срам, бе, толкова пъти през тази половин година, откакто съм тук, по съвещания казвате такива силни одобрителни думи за работата му и сега изведнъж...

В комитета зададоха и един въпрос, на който не можеше да се отговори със заобикалки:

— Вие кога сте принципни? Когато няколко пъти настоявате и се обаждате да се ускори приемането му или сега? И какво се измени в човека за това кратко време, обяснете!

Обяснение не можеше да се намери. Само тогава се измени тактиката. Да се отложи приемането му в партията, да го видят по-добре...

Повикаха в комитета Иван, обясниха му положението, поискаха мнението му по повдигнатите въпроси. Отговорите и проверката явно задоволиха другарите от комитета и те предложиха на партийната организация:

— Свиквайте събранието да го приемате.

Обстановката изведнъж се разведри. Пешо набързо даде препоръка, и то неочаквано положителна, дори без особени критични забележки. Колегата по стая отново стана любезен, дори по-любезен от преди, търсеше повод да му засвидетелствува внимание. Главният го извика и целият в лъчезарна усмивка му каза сърдечно:

— Честито!

— За какво — попита Иван в недоумение.

Digitized by Google

— Как за какво! Утре те приемаме в партията. Колко пъти се наложи да настояваме пред комитета, докато уредим работата!

Иван слушаше тези думи, но без вътрешно спокойствие.

Пред самото събрание Иван се вълнуваше повече от обикновено. Събранието мина добре. Обстановката беше като на празник. Само този, който в комитета беше го защитил решително, сега намери да му направи някакви препоръки. Всички изказали се го обсипваха с похвали. Върхът бе изказването на главния, от което на човек дори ушите му да почервенеят от неудобство.

— Другари, ние понякога не знаем какви хора имаме при себе си. Аз съм се възхищавал от Иван още с идването му. Прекрасен другар, етичен, дисциплиниран, уравновесен, трудолюбив. А комунизмът му е в кръвта...

И като стана и пристъпи към Иван, театрално, със замах му подаде своята десница и с патос заключи:

— Добре дошел в нашите редици, Иване!

●

На срещата в комитета зададоха на Иван труден въпрос:

— Как мислиш, какви са подбудите на някои твои другари да възразяват срещу твоето приемане? Допускаш ли, че е проява на безпринципност?

Не, на този въпрос му беше много трудно да отговори. Сам не беше се замислял над него. Наистина не можеше да си обясни защо се държаха така спрямо него другарите от известно време. Сам беше в добри отношения с всички, поне той така се стремеше и така мислеше.

— Смятам, че това е въпрос, свързан само с моето приемане. Мисля, че след това нещата ще тръгнат нормално. Едно ме смути през последните дни. Някои необяснимо защо отбягваха погледа ми, отклоняваха се от разговори с мен. Сега ми става ясно защо: струва ми се, че те не мислят това, което са казали. От критика в очите не се боя, мога открито и честно да я посрещна, да призная грешките си, да опровергая невярното. Но ме е страх от атаки зад гърба...

Един твърде дребен, почти загадъчен инцидент по това време подсили смущението му. Главния го нямаше, отсъствуваше и другият заместник. Само новият беше на работа. Необяснимо защо, през деня двама други, близки на главния, служители бяха се разтичали да установят защо Иван не е на работното си място. А той беше по служба в едно от селата. И като си пристигна, се наложи новият дори да провери дали е бил там. Всичко се оказа вярно. Случаят затихна, сякаш не беше и възниквал, но подсили у него мисълта: „Значи търсят факти да докажат, че съм недисциплиниран!"

След събранието известно време обстановката беше спокойна. Работеше се нормално. Главният отново след изявеното красноречие не го виждаше, сякаш с това си правеше самокритика, че се е отпуснал да каже толкова ласкави думи за него, ту пък демонстрираше внимание, грижа. Но атаките към него скоро отново заваляха и автори бяха други... Не главният...

Не мина и месец, стана профсъюзното събрание. В доклада между другите беше и неговото име. Критикуваха го, че не гледа добре някои задължения. Той стана и спокойно отговори, че това е недоразумение. Никога досега от никого не му е обръщано внимание за такова нещо. Не помни да е имал пропуски. Никой нищо не отговори. Само председателят на профорганизацията издебна сгоден момент и му прошепна: „Не ми се сърди! Твоето име го вписа в доклада Пешо. Но да не си ме изложил, защото ще остана без работа!"

Така значи! Защо и за какво ли е това? „Дали се търси случай със закъснение да се докаже, че все пак съм недисциплиниран?" И Иван вече не на шега започна да се оглежда. Да не даде никакъв повод.

Един петъчен ден Иван бързаше да довърши някаква спешна работа. Съседът му по бюро, който след събранието бе много любезен, му предложи:

— Хайде да си отиваме. Много искам да си поприказваме нашироко. Сега защо бързаш, няма пред кого да се отчетеш. Главният е в отпуска, Пешо, както винаги, е на село...

— На новия ще го предам — каза Иван.

— Искаш ли от мене приятелски съвет — добави той. — Не си давай работите на новия!

— Знаеш ли, аз не съм съгласен с такъв подход.

— Твоя работа, аз за твое добро го казвам.

Така завърши този кратък диалог. После никой не го продължи. Явно съседът виждаше, че Иван е неподатлив. Какво си мислеше сам, може би никой няма да узнае. Скоро обаче се разбра, че си е намерил другаде работа. Дали не му харесваше позицията, която навярно без убеждение трябваше да заема в тези изкуствено подклаждани конфликти.

А Иван наистина не е практичен.

Както на всеки човек, въпреки клетвата да работи така, че да не даде ни най-малък повод за критики, в студените зимни дни при извънредни обстоятелства му се случи да закъснее. При добра обстановка всеки ще разбере причината. Съобщиха по телефона на главния, че на Иван му се е наложило да се позабави. Никой нищо не каза. След още известно време при спирането на електрическия ток железопътната бариера блокира автобуса и дълго време не можа да тръгне. За-

Digitized by Google

късня. Това се бе случило същата сутрин, както разбра, и на други. Колегите му го успокояваха, че е по независещи от него причини. Когато се яви при главния да му обясни за закъснението, той дори леко го наруга.

Но на втория месец от събранието, на което го приеха за член на партията, свикаха открито партийно събрание. Втората точка бе формулирана: „Разглеждане поведението на младия комунист Иван"...

Това вече бе гръм от ясно небе. За какво поведение ставаше дума?

Нейсе, дойде време за втората точка и Пешо, секретарят на партийната организация, започна да докладва:

— Другари, трябва да вземем отношение по необяснимото и системно нарушаване на дисциплината от Иван. Предлагаме да му се наложи служебно наказание „строго мъмрене". При повторение трябва да разгледаме въпроса, да му потърсим партийна отговорност и да преценим дали въобще заслужава нашето доверие. Това е недопустимо, още повече, че само от два месеца той е млад партиен член...

Никой не вдигна ръка нито да подкрепи, нито да обори предложението. Нито пък се постави въпросът на гласуване. Само главният, доволен, стана:

— Браво, най-после партийната организация да подкрепи борбата ни за въвеждане на ред и дисциплина! Не можем вече да търпим това! Ще наложим наказанието, другари!

И обявиха въпроса за приключен.

Тогава Иван стана и каза:

— А не е ли редно да се даде думата на обвиняемия за обяснение?

— Не е необходимо и няма никакво обвинение. Има само една констатация. Трябва да се замислиш!

— Не, не съм съгласен, това за мене е тежко обвинение. Искам да обясня. — И като сложи ръка на сърцето си, каза някак умолително: — Другари, повярвайте ми, случи се така, че аз нямам нито грамче вина.

— Виж го ти, и ръка на сърце слага — кресна главният, сякаш се намира на служебно съвещание, а не на партийно събрание. — Стига с тези лигави работи! И не е само този случай. Преди това ми се обадиха пак, че ще закъснееш. Няма да признавам такива извинения. Ние а когато те приемахме, ти казахме толкова неща, но ти не си се замислил.

Каза го, като че ли беше забравил възторжените тиради за безупречните качества на Иван.

Така и не дадоха на обвинения да се изкаже спокойно. Главният три пъти го прекъсва, сякаш не секретарят, а той беше вносителят на предложението. А дали не беше и така?

Иван се разстрои. След събранието отиде за две седмици на почивка, но то почивка ли беше!

Като си дойде, не минаха и десетина дни и облаците започнаха отново да се сгъстяват. Явно главният нещо излизаше от релсите.

На служебно съвещание, след като шефът изнесе своя монолог, новият пожела да направи някакво съобщение. Главният му изкрещя:

— Стига, аз съм тука началник, само аз каквото реша, това ще е! Какви са тези своеволия!

Сякаш службата му беше бащиния, на която той се разпореждаше, както намери за добре.

Иван отиде до поликлиниката и донесе молба за един ден отпуск и здравна бележка. Защо я носиш, скъсай я, казаха му, или нямаме толкова човещина. След ден-два на Иван му изчезна дребна вещ. Не допускаше да е по вина на членове от колектива, познава ги. Но в този момент, когато се вайкаше, дойде главният и като разбра, го упрекна, че не поставя въпроса.

— Не — възрази Иван, — това не може да е от колектива. Не бива...

Главният на другия ден на заседание на ръководството поставил въпроса:

— Трябва да разгледаме поведението на Иван, виждате ли как уронва авторитета на колектива, крадци ще ги изкарва. И лъже.

Така се всяваше отношение у другите. Можеше ли да се работи в такава обстановка?

Тогава един добронамерен човек дойде и насаме му каза:

— Иване, идвай и се дръж така, сякаш те няма. Внимавай. Търсят и думата да ти изопачат. И си търси работа. Само че знай. Преди теб много напуснаха. На един от тях главният, след като подписа молбата за напускане, се обади на началника на новата работа и каза:

— Значи такъв намерихте да вземете? Ние се чудехме как да се освободим от този некадърник!

След това звъннал и в „Личен състав" и го принуди три години да ходи без работа, докато се оправи.

Сега Иван не на шега се развълнува и разстрои. Какво да прави? Неудобно бе отново да се обърне към комитета. Дали няма да рекат: „Ние само с тебе ли ще се занимаваме? Значи и ти не си стока"...

Наблюдаваше той коминте, които бълваха лютивия дим, забързаните хора. Онзи ден един от коминте спря. Били го запечатали от санитарните власти. Колко е лесно да спреш комин, който отравя въздуха, а колко по-трудно е да се пресече злонамереността при хората. Тук тя се скрива дори зад принципи.

Припомни си, че Пешо, който докладва на събранието и предложи толкова строго отношение към неговото мнимо недобро поведение, сам толкова време всеки петък си отива в провинцията. Ползва се от доброто отношение на главния и ра-

Digitized by Google

боти по четири дни в седмицата. Дори на самото партийно събрание дойде със закъснение, защото ходил по магазини. Наскоро отново закъсня не минути, а часове и обясни, без много да се съобразява: „Купил бях една дреха, която се оказа тясна, и отидох сутринта да я върна, та закъснях.“ Никой обаче не го вика да му търси сметка за поведението. Други двама провалиха мероприятие, също не се наложи да дават обяснения.

А ето, към него е друго. Един ден, след като потърси лекарска помощ и оттам го наругаха, че не се грижи за здравето си и му назначиха комисия, за да му оформят продължителността на отпуската, главният го извика. И вместо, както се полага по човешките закони, да се поинтересува как е здравето му, какво констатираха при изследването, връчи му дълго бавената заповед за наказание. Той си имаше някакви свои принципи и само с тях се съобразяваше.

Иван не можеше да приеме като справедливо наказанието, щом няма вина. Друго би било да рекат — този ден, в който закъсня, макар и не по твоя вина, ще го оформим като отпуск. Би го посрещнал без възражение. Затова отказа да приеме несправедливата заповед. Смяташе, че трудовите закони му дават това право. Дори правото да възрази пред съответни инстанции.

На следващия ден, минавайки през службата на път за лекарската консултативна комисия, му казаха, че се свиква спешно партийно събрание. Дневният ред не съобщиха. Щеше да го научи на самото събрание. Явно бяха решили да дадат урок на този млад комунист как се отказва шефска заповед!

Не, Иван не можеше да стои на краката си и понеже не знаеше дневния ред и не предполагаше, че ще се занимават с него отново, само съобщи, че отива в поликлиниката и въпреки настояванията, не можа да дойде на събрание.

И твърдо реши. Ще отиде в комитета. Това вече не може да се търпи. Там ще го разберат, както проявиха принципност и грижа при неговото приемане. И тръгнал към комитета, си припомни думи на Ленин, които прочете преди два месеца, когато се готвеше за утвърждаване в комитета. Великият човек, когато изреждаше качествата, на които следва да отговарят кадрите, наред с политическите и деловите беше поставил и добросъвестността...

Петрана ИВАНОВА

Digitized by Google

ИЗИСКВАНЕТО НА ДЕНЯ

Поводът на срещите в Германската демократична република, за които искам да разкажа, е юбилеен: предстоящата 40-годишнина от създаването на Германската единна социалистическа партия. Подготовката за този празник германските комунисти неизменно сливат с подготовката си за предстоящия XI партиен конгрес и в това очакване има много динамизъм.

Всъщност това не е обикновено очакване, а мобилизация на силите за посрещане на събитията с особено достойни дела.

Не бих искала да привеждам цифри и диаграми за успехите на отделните трудови колективи, тъй като понякога показателите са относителни — всичко зависи от конкретния вид производство, от конкретните условия, при които се трудят едни или други хора. Стремежът ми е да потърся смисъла на тези усилия, изразени в максимата: колкото повече човек дава на обществото, толкова по-богат е той като личност. Защото главното завоевание на партията през четирите десетилетия, както многократно бе подчертавано в нашите разговори, това е изграждането на богати съвременни личности с високо чувство за отговорност пред обществото. Хора самоуважаващи се, разчитащи на себе си.

В началото на нашите беседи един комсомолски секретар от Магдебург бе процитирал Гьоте: „Как можеш да познаеш себе си? Само чрез действие, но никога — чрез съзерцание. Опитай се да изпълниш дълга си и ти ще узнаеш кой си. Но какво представлява твоят дълг? Изискването на деня."

●

В Комбината за добив на кафяви въглища в град Битерфелд секретарят на партийния комитет Руди Йоханес разказа за мобилизацията на силите в деветте първични партийни организации, работещи тук, за постигане на висококачествени резултати в чест на партийния форум. Спирайки се на двете особености — денонощен производствен процес, от една страна, и, от друга — постоянен приток на млади хора в комбината (в момента тук функционират 15 младежки производствени бригади), — секретарят очерта особената важност на личния пример на комунистите.

— Създаването на задружен, високоорганизиран трудов колектив — посочи Руди Йоханес — е първо условие партийната организация да съумее да разгърне социалната активност на трудещите се. Колкото по-успешно се осъществява процесът на сплотяване на колектива с утвърждаването на здрава морално-психологическа атмосфера в него, при която всеки счита за свой дълг да работи продуктивно, с пълна мобилизация на способностите, толкова по-съществени са резултатите в труда, толкова по-висока е социлната активност на хората.

Секретарят се спря на ролята на социалистическото съревнование като средство за умножаване на успехите и като лост за активизиране на обществено-политическата дейност на трудещите се.

В изпълнението на годишната производствена програма на колектива до 7 ноември партийната организация вижда не само един трудов подвиг, а и укрепване на нравствените позиции на отделния работник, практическа изява на неговата зрелост. Точно тази е и целта, записана в решението на комунистите от комбината, за разгръщане на масово предконгресно съревнование: тясно сливане за политическото и трудовото възпитание с оглед да се получи подем в изпълнението на производствените задачи.

Партийната организация осъществява постоянна гласност и сравнимост на резултатите, ръководи разпространението на челния опит, посредством настъпателна критика и самокритика засилва дисциплината в отделните трудови участъци.

Осъществява се индивидуална работа с хората в бригадите за действително осъзнаване на реалната връзка на личните трудови резултати в изпълнението на плана на колектива, за създаването на такава атмосфера, при която взаимната заме-

Digitized by Google

няемост, дружеската подкрепа, работата без изоставащи са задължителни условия за съществуването на бригадата. При това насочване на дейността значително нарастват ролята на партийната група, нейното обществено значение, авторитетът ѝ. Тя практически взема в ръцете си всички възлови въпроси на производството в своя участък, активно използва колективното мнение като средство за всекидневна оценка на труда на всеки работник.

Акцентът в партийната работа по ръководството на съревнованието, както подчерта секретарят, тук се поставя върху повишаването на възпитателния ефект на тази дейност. Той се позова на такъв обикновен наглед въпрос, какъвто е срокът за отчитане на съревнованието. Не става ли това понякога, някъде, прекомерно късно, когато част от хората са загубили вече интерес към съобщаването на резултата? Тук стремежът е навреме да се тегли чертата, навреме да се анализират постиженията, да се изтъкват първенците, да се съобщават изоставащите, за да бъдат стимулирането и санкционирането ефективни. Защото нали самото съревнование е по същество движение, борба с определена цел, с определена граница, зад която ще последва друга. Какво ще е продължението, зависи от предшествуващия етап. Инак опасността от механическо включване в съревнованието би била налице.

За да се засилва реалният интерес към проблемите на съревнованието в партийните групи и организации, се осъществява многостранна разяснителна работа за достойна защита на социалистическите обещания. Търсят се потенциални възможности, неподозирани резерви на човешкия фактор, задълбочава се разбирането за обществената значимост на труда. Целта е да се търсят нови предели на възможностите, а не всяка година да се поемат едни и същи обещания. Да се активизират творчеството, интересът към делото, а не да се прибягва към застраховката на самоуспокоението, на недооценката на силите. Разбира се, всичко това далеч не изключва икономическата обоснованост на обещанията, техния реален разчет, съобразен с професионалните и личните възможности на човека, със състоянието на производството.

Индивидуалната работа е съпроводена с обстойно онагледяване на показателите, каквото можахме да видим не само тук, а и в един от цеховете на Магдебургския комбинат за тежко машиностроене „Ернст Телман", където върху художествено оформените табла с обещания стояха множество лични подписи.

●

В Кобелсдорф разговаряхме с доктор Йоахим Шпеке, лекар по професия, шеф на здравна амбулатория, обслужваща седем селища. Бяхме чули отзиви за неговата самоотверженост, за това, че постоянно обхожда домовете и работните места на своите две хиляди пациенти, че знае подробно условията и състоянието на всеки от тях поотделно, че при спешни повиквания у стари хора сам влиза в къщите, знаейки предварително оставения за целта ключ. Сам катастрофирал тежко и сам нуждаещ се от почивка и лечение, този човек не се щади. В почивния ден, в който надникнахме в здравната служба, бе на работното си място.

Някой от нас го попита не се ли изкушава да работи в голяма болница в окръжния център или в столицата, не би ли потърсил по-спокойно място, а той отговори, че професията, която си е избрал, никога не би му предложила друго освен грижата за другите. Предпочитанието, което той е дал на селската практика, едва ли е толкова лошо, щом и двамата му синове, които са още юноши, смятат, че по-достойна работа от лекарската трудно може да се намери.

Изрядността, съвременното оборудване, редът в селската амбулатория говореха за едно присъствие, което респектира. Доктор Шпеке обхождаше кабинета си с още незакопчано яке, от което се разбираше, че той отново е на път.

— Връщате се или заминавате?

— И едното, и другото...

— Мястото на волята във вашата дейност?

— Волята не е даденост, тя е резултат. Мобилизация на силите при среща със съпротивление.

— Как бихте определили умението да се понасят трудностите?

— Вместо да определя, ще коригирам: не умението да се понасят трудности, а способността да се разрешават те. Създаване на програма за преодоляване, на вариант за действие при сложна ситуация.

Попитах го кога търси чужда намеса при своите случаи.

— Когато нещата надвишават компетентността ми — бе отговорът.

— Напоследък срещаме понякога терминът „дехуманизация на медицината". Позовавайки се на факта, че диагностиката все повече се обективизира, служейки си с данни от най-съвременна апаратура, някои автори твърдят, че има опасност лекарят да се превърне в регистратор на данните, които му поднасят електрониката, биохимията и пр. Така ли е?

— Съвременните машини и апарати, колкото и съвършени да са, само ще улесняват труда на лекаря. А той неизменно трябва да е до лекуващия се, защото неизменно в нашата професия в миналото, сега и завинаги се извършва лекуване на болния, а не на болестта...

— Как бихте изтълкували формулата на Маркс: лекарят е призван да върши добро, избавяйки хората от страдания.

— Има ли смисъл да се тълкува? Една формула просто се прилага.

Digitized by Google

Слушах го и си мислех, че един добър лекар непременно трябва да бъде един добър човек, или, както старинната мъдрост го определя, „лекарят е човек и още нещо", защото той неизменно и при най-тежки обстоятелства поставя другите пред себе си.

●

От многото срещи в Кобелсдорф отделям още една — със заместник-председателя на кооперативa Хорст Зааге, който отговаря за животновъдството. Зааге е на тази длъжност от десет години, сега е 35-годишен.

— Как през годините сте развивали вашето умение да ръководите и да се подчинявате?

— Въпросът е правилен, ще започна отговора с втората му част. Когато човек отрано получи доверие, дори на него самият му се струва, че нещата са му дадени в аванс. Той се стреми да се подчинява безусловно на волята на колектива, особено да уважава думата на ръководените, не само на ръководителите. Обичам да се вслушвам в критични бележки и предложения, правени не само на събрания, но и при всяка импровизирана среща с животновъдите. В моята работа най-доброто време бе преди приемането на сегашната отговорна длъжност, отдавна, когато отговарях само за работата на 25 души и всеки ден се съветвах с всеки от тях поотделно. Струва ми се, че точно тогава разбрах колко сложно е да ръководиш, да си отговорен за успеха на другите както със своите решения, така и с непосредствените си действия дори когато те се свеждат до елементарни делнични постъпки. Точно в онова ранно време моите подчинени ме научиха при всяка ситуация да си задавам въпроса „Защо стана така?" и да му търся отговор. Да търся не само резултата от дадената дейност, а да анализирам пътя за достигането на този резултат, мотивите за реализирането му, резервите, които крие той.

— Обичате ли да налагате наказания?

— Не обичам, но понякога това е неизбежно. Примерно ние имаме стада в долината на Елба. В горещините на животните трябва да се дава вода пет пъти дневно. Не всички животновъди изпълняват това изискване и, то е ясно, само думите понякога се оказват недостатъчни. Не прекалявам със санкциите, но не ги отричам като средство за подобряване на дисциплината.

— Мълчаливите или избухливите — кои предпочитате сред подчинените си?

— Определено вторите. Онези, които избухват понякога, казват откровено каквото им е на душата. Обикновено те са хора, милеещи за работата, затова се гневят. Смятам, че които се пренатоварват в работата, имат право и да отпуснат клапана на парата понякога.

— Притежавате ли чувство за хумор и пускате ли го в ход или си го таите?

— Вчера например казах на една кравярка пред бригадира й: „Нали знаеш какво си говорихме с теб в Унгария?" Тя е от 20 години във фермата, за отлична работа бе изпратена на почивка в чужбина, случихме се в една смяна и това ми послужи като парола; при решаването на сложни производствени проблеми да потърся начин да вметна една шега. Работничката отначало се смути, после възприе тона ми и каза, че щом шефове и изпълнители имат равни права на задгранична почивка при най-добри условия, в поемането на задължения тя също няма да остане по-назад.

— Опитвате ли се да скривате недостатъците си?

— Нямам този талант. Пък и защо? Ако река да го сторя това, то неизбежно ще навредя на себе си, ще поискам да се самоизлъжа, а това никога не е водило до нещо добро. В някаква управленска книга бях чел: „Вашият ръководител, който си има свои недостатъци, очаква, че и вие ги имате. Нещо повече, той се надява, че вие ги познавате добре и сте готов да се борите с тях."

●

Споменах, че не ще си служа с цифри, но в случая не мога да ги изключа съвсем. В окръжния вестник на Магдебург миналата година са получени 220 000 читателски писма, а само за една седмица през тази година, когато е била подхваната рубриката „Твоят принос за XI конгрес", в редакцията са пристигнали 5000 писма, предложения, обещания. Вестникът е с най-голям тираж сред окръжните вестници в страната и се чете в 92 на сто от домакинствата на окръга.

Въпросът ми към завеждащия пропагандния отдел на „Фолксщиме" Гюнтер Хониг бе на какво дължат тази популярност.

Ето отговора:

— Причините са комплексни, ще изброя някои от тях. На първо място, това е стремежът към висока актуалност. Затваряме редакцията възможно най-късно и до последния момент получаваме новини, без обаче да нарушаваме графика на изданието, който осигурява сутрин до 7 часа получаването на броя от абонатите. Изучаваме и търсим читателското мнение и подхващаме инициативи, разговори и дискусии в съзвучие с изискването на деня. Това често става в синхрон със заводските вестници (предконгресният разговор например бе подет от 52 такива вестника) и това обогатява съдържанието на темата, засилва въздействието върху читателя. Налучкваме животрептящи проблеми, държим ги на прицел до получаването на реални промени. Така бе например с дискусията ни за услугите на населението от крайните квартали на ок-

Digitized by Google

ръжния център. Имаше решение на съвета, но то не бе приведено в изпълнение до нашата активна намеса. После нещата се измениха твърде бързо и твърде добре. Същото бе и след нашите проверки за решаването на битови проблеми в помещенията на отделни цехове и предприятия. Многократно работниците бяха поставяли на събрания нерешени проблеми от такъв характер, но едва когато ги поставиха чрез вестника, тяхната дума бе чута.

В една от залите за занимания в окръжната партийна школа видях подборка от размножени материали от предконгресната рубрика. Съществуваха заглавия като: „Какво трябва да се промени в колектива, за да се работи по-добре?", „Защо именно сега се изискват особени усилия от всеки човек?", „Когато няма единство между думи и дела, резултатите не са очакваните", „От целта до реализацията има много крачки", „Потребна ли е на колектива нова техника?", „Как използваме работното време?" и пр. Обучаващите се в школата бяха обсъждали тези публикации, бяха потърсили отделни страни на опита, популяризиран чрез вестника, бяха разговаряли върху организаторската функция на окръжния партиен орган, осъществяващ с успех своята мисия. Такива обсъждания се правят в множество комитети и партийни организации, мненията и предложенията биват обобщавани в редакцията и това са начини за повишаване ефективността на вестникарския труд.

— Какви свои вътрешни задачи решава редакционният колектив, за да оптимизира дейността си пред престоящия партиен конгрес?

— Това е цял комплекс от организационно-творчески задачи, целящи както поддържане на горенето в редакцията, засилване на импулсите, осъзнаване от всеки редактор на възможностите за действие, така и извисяване нивото на самокритичността, на реалната неудовлетвореност от постигнатото. Оригиналното виждане, неочакваният ъгъл на зрение, нестандартното мислене, търсенето на истински глас, а не на ехо в статията, дълбокото проникване в проблема и неговата професионална разработка — това са само част от изискванията, които напоследък ние предявяваме един към друг на нашите производствени разговори.

— В нашите досегашни срещи често ставаше дума за гражданската позиция на комунистите. Какво бихте казали вие по този въпрос, взет в един чисто редакционен план?

— Журналистиката е такава сфера на човешката дейност, в която е невъзможно да си без активна гражданска позиция. Това е тезата. На практика обаче понякога позицията или е завоалирана, или е разтворена в назидателна тирада, или въобще отсъствува, давайки път на обстоятелствени пасажи. Срещу тези явления нашият колектив се бори енергично. Мобилизира се сам, за да може да мобилизира и читателите посредством действени и целенасочени публикации.

●

Вече стана дума за Комбината за тежко машиностроене в Магдебург. Да се върнем отново там и по-специално — да се срещнем с Алфред Мюлер, партиен секретар в завода за кабелни машини към комбината.

Както поясни той още в началото на нашия разговор, предприятията на комбината са едни от най-богатите на производствен опит, горди със своята работническа традиция в областта на тежкото машиностроене на изграждането на комплексни оборудвания.

„Който желае успех, е длъжен да гледа в бъдещето", гласи девизът на многобройния трудов колектив на комбината, изработващ продукция при най-съвременна технология. 75 на сто от тази продукция се изнася в 40 страни на света. Както ни обясниха тук, зад фирмения знак на комбината — „Скет" стои координираното взаимодействие на научноизследователски центрове, инженерни предприятия, бързо реагиращи на различните желания на клиентите. Тук имат собствена металургическа база, съвременни механични цехове, предприятия за изпълнение на специални монтажни работи, сервизни служби и външнотърговско предприятие. Още един девиз прочетохме в завода за кабелни машини, който сполучливо допълваше предишния: „Традиция, качество, мощност". Именно мостът между тези два девиза — търсенето на връзка между миналото и бъдещето, послужи за начало на нашия диалог с Алфред Мюлер.

— Не ще се впускам в ретроспекции, няма да говоря за работническата традиция на този край, това са неща всеобщоизвестни, ще си послужа с едно частно, ако може така да се нарече, осветляване на проблема. Годишно в заводското училище към комбината се подготвят повече от две хиляди млади работници. Една част от тях идват в нашите цехове, но квалификацията, добита в учебните часове, се оказва недостатъчна. Партийната организация насочи усилията си за мобилизиране силите на най-подготвените майстори в различните професии и профили за подпомагане на новопостъпилите млади работници, за приобщаването им към традициите на колектива, за изграждането им като личности.

В кои направления партийната организация в завода насочва вниманието си, за да може младата смяна чрез непосредствените усилия на челниците в труда да осъзнае и да възприеме класическото правило, че колкото повече човек дава на обществото, толкова по-богат е той като личност?

Тъй като най-често наставниците нямат необходимия педагогически и организационен опит, партийната организация оси-

Digitized by Google

гурява обучението им. Това е едно неизбежно „възпитание на възпитателите", осъществявано по специална програма. Естествено, преди да се пристъпи към такова обучение, се извършва подбор на майсторите, които биха се занимавали с педагогическа дейност, тъй като се оказва, че едното партийно поръчение не е достатъчно, за да бъдат постигнати трайни резултати в изграждането на младите личности. Професионалната квалификация и трудовата добросъвестност, според твърдението на нашия събеседник, далеч не са достатъчни от един първенец в труда да излезе истински наставник. Търсен е и се търси комплекс от качества. В семинарите за наставници лекции изнасят специалисти с различни професии: педагози, социолози, психолози, организатори по производството, инженери, икономисти.

Обобщаването на опита на най-добрите наставници, периодическото отчитане на техните резултати е грижа на партийните, комсомолските и профсъюзните ръководства, които анализират плюсовете и минусите на тази важна за обществото дейност, ръководят я, насочват я.

Съществен момент в дейността на наставниците, за който те обикновено разказват в своите отчети пред партийните организации, е събирането и осмислянето на предварителна информация за бъдещите възпитаници. За да може с успех да насочва дейността на младата личност, наставникът трябва да познава предпочитанията, вкусовете, интересите, способностите на човека, който ще дойде да се обучава. Само предаването на определено количество производствени умения няма да е достатъчно в тази градивна дейност — общуването между майстора и новодошлия в цеха трябва да бъде многостранно, богато, да доведе до еднопосочност на личните и колективните интереси.

В общи линии до това сведе своите разбирания за грижите за младото работническо попълнение Алфред Мюлер, търсейки във всичко това изискването на деня, на времето.

●

Слушах лекцията на професор Герхард Росман от Института по марксизъм-ленинизъм в Берлин за създаването на Германската единна социалистическа партия и неволно се връщах към две хроники от 1945 година, прочетени предишния ден.

Едната от тях гласеше: „Германската комунистическа партия се застъпи решително за окончателното преодоляване и ликвидиране на фашизма и милитаризма и премина към изграждане на нови демократични и управленски органи, към основно демократично подновяване на правосъдието и образователното дело, както и към провеждането на демократична поземлена реформа. Тя се застъпи за единна германска демократична република, апелира за единство на работническата класа и за сплотяване на всички прогресивни сили. С помощта на антифашистко-демократически поврат трябваше да се създадат условия за предотвратяване на нова германска агресия завинаги и да се осигурят благоприятни предпоставки за бъдещото преминаване към строителство на социализма."

И другата хроника: „Болшинството от членовете на Германската социалдемократическа партия искаха също да се извадят поуки от опита в миналото, стигайки до заключението, че само единодействието на работническата класа може да предотврати фашизма и войната. Много от схващанията на Централния комитет на СДП, който се формира в Берлин, бяха в пълно съгласие с тези на ГКП."

Бяхме разгледали Музея за история на Германия, бяхме посетили Националния паметник на жертвите на фашизма „Заксенхаузен" и сега изводът на професор Герхард Росман, че единодействието на Германската комунистическа партия и на Германската социалдемократическа партия е затвърдено в борбата за антифашистко-демократични преобразования, бе съвършено логичен.

Обединителният конгрес на двете партии, състоял се през април 1946 година в Берлин, поставя началото на Германската единна социалистическа партия, чийто предстоящ XI конгрес отново ще се състои през април — четиридесет години по-късно.

Точно това време на равносметка, точно тази вълна на ентусиазъм, творчество, неудовлетвореност от постигнатото и вдъхновен труд пред идващия партиен конгрес е темата, която избрах от множеството идеи и хрумвания, които човек можеше да отдели за себе си по време на многостранната среща на журналисти от социалистическите страни, състояла се в Берлин по повод на юбилея на ГЕСП.

Потърсих делничното измерение на темата, изразено в няколко срещи с германски комунисти.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ПАРТИЗДАТ ПРЕЗ 1986 ГОДИНА

Тематичният план за тази година съдържа издания, разработващи актуални проблеми на нашето време и въпроси на теорията на марксизма-ленинизма. В него са включени **първите четири тома** от подготвяното **осемтомно издание „Избрани произведения" на Ленин.** Ще излязат поредните **три тома от новото многотомно издание на „Съчинения" на Георги Димитров. Ще бъде публикуван още един том към откритото многотомно издание на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ Тодор Живков.**

Интересни и очаквани заглавия се предвиждат в раздела **„Партийно строителство".** Колектив с ръководител **Цвета Василева** в книгата **„Партия—класа—народ"** ще изследва методологически въпроси на единството и взаимодействието между партията, работническата класа и народа в новите социално-икономически, политически и културни условия на социалистическото общество. В съзвучие с най-новите задачи е книгата на **Димитър Ананиев „Революционност в мисленето и действието на партията".**

В колективен труд ще се разработят актуални проблеми на партийното ръководство на Българските професионални съюзи. А в друго, също колективно изследване, се анализира **работата на контролно-ревизионните органи на БКП.**

Нови заглавия се включват в **библиотека „Партиен работник", която има за задача** да дава теоретични и методически знания по организацията на **работата на** партийните органи и кадри. Тук влизат книгите **„Общинският партиен комитет — политически ръководител на селищната система". „Партийният комитет и работата с кадрите", „Творчество в партийната дейност".**

Нови издания са включени и в раздела **„Идеологическа дейност". Лилия Йотова и Георги Стойчев** в **„Идеологическата дейност и качеството"** изследват социалните отношения, в които качеството се проявява в неговите идеологически аспекти. В този раздел са и заглавията **„Методика на масовополитическата работа"** от **Милка Василева, „Ефективност на идейновъзпитателната работа в трудовия колектив"** и др.

Ще излязат от печат и няколко справочно-информационни издания: **„Възродителният процес — въпроси и отговори"** от Борис Аврамов, **„Кратък педагогически речник на пропагандиста", „Книга за партийния секретар", „Партийната членска книжка".**

В тематичния план са включени и издания, в които се разработват **основни проблеми на историята на философията, социологията, научния комунизъм, на етиката, естетиката и комунистическото възпитание.** Автори са известни наши учени и специалисти, като **Николай Ирибаджаков, Кирил Василев, Никола Стефанов, Добрин Спасов, Гиргин Гиргинов** и други. Разработват се и проблеми на икономиката, сред които са заглавията **„Законът за стойността при социализма"** от **Жак Аройо, „Социалният контрол и социалистическата собственост"** от **Михаил Динев, „Социално-икономическата политика на БКП — въпроси и отговори", „Икономически методи на управление", „Икономическият механизъм: въпроси и отговори"** и т. н.

Очакват се издания и по проблеми на **съвременната международна политика,** като подчертан интерес представляват изданията от поредицата „Съвременна документално-политическа публицистика".

Ще излязат книги с **избрани произведения на Димитър Ганев, Георги Дамянов, Иван Орманов,** трудове с произведения от и за **Димо Хаджидимов, Цвятко Радойнов, Иван Михайлов,** както и **издания от поредицата „Историческо четиво".**

Планът предвижда и мемоарна българска и съветска художествена литература, документални издания и художествено-документални биографии на загинали антифашисти.

Теоретичните разработки по проблеми на социалистическото общество ще бъдат съобразени с изискванията и решенията, които ще приемат XIII конгрес на БКП и XXVII конгрес на КПСС. По този начин планът ще отговори на най-новите и най-актуални проблеми на нашето развитие.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СОЦИАЛНИ ФАКТОРИ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

Сборник

Задълбоченото усвояване на партийните постановки, развити от другаря Тодор Живков на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП, и за своевременното поставяне и осветляване на свързаните с тях първостепенни проблеми на теорията и идеологическата практика на 1 и 2 април 1985 г. в Народния дворец на културата „Людмила Живкова" се състоя творчески разговор на тема „Социални фактори за ускоряване на научно-техническия прогрес", организиран от Софийския градски комитет на БКП, Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ при ЦК на БКП и списание „Ново време". В разговора участвуваха чл.-кор. Стоян Михайлов — секретар на ЦК на БКП, Георги Георгиев — първи секретар на Софийския ГК на БКП, отговорни партийни работници, учени и специалисти, стопански ръководители и обществени дейци. Разговорът предшествува организирания от отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП теоретичен семинар по актуалните проблеми и задачи на научно-техническата политика на партията, в който взеха участие ръководни идеологически кадри.

В този сборник са включени след съответна доработка материалите от разговора и семинара, а също и редица други теоретични и теоретико-приложни разработки, имащи пряка връзка с поставената тема. Проблемите са разработени в 62 статии и са обособени в шест раздела на сборника.

НАГЛЕДНА АГИТАЦИЯ

Практика и проблеми

Сборникът съдържа материалите от Националното съвещание по нагледната агитация, състояло се през март 1985 г. в Плевен. Авторите — партийни работници, художници, дейци в областта на политическия плакат, на фотографията, на издателското дело, споделят своя опит в нагледната агитация по времето на Петия национален преглед. Те анализират постиженията, както и слабостите на отделните средства за визуално въздействие, посочват пътищата за повишаване на ефективността на тази важна част от идеологическата работа на партията, за засилване на нейния принос в решаването на социално-икономическите, политическите и идейно-възпитателните задачи, за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП.

ИДОЛИ ЗА ВСЕКИ ДЕН

Към критиката на буржоазното социологическо митотворчество

Пламен Георгиев

Авторът изследва процеса на митологизиране на съвременната буржоазна действителност със средствата на така наречената „социологическа пропаганда", поставена в услуга на империализма. В достъпна, публицистична форма се развенчават популярните митове за „неограничените възможности на индивида", за „разцвета на буржоазната демокрация", „за новия елит", „за материалното и духовното благоденствие" и пр. в условията на най-развитите капиталистически страни — САЩ, ФРГ, Великобритания, Италия. Брошурата представлява интерес за социолози, журналисти, идеологически работници, както и за по-широка читателска аудитория.

САЛВАДОР

ПОД ЗНАМЕТО НА ФАРАБУНДО МАРТИ

Емил Йорданов, Николай Арабаджиев

Авторите правят задълбочен анализ на революционния процес в Салвадор, на неговите исторически, социално-икономически и политически корени. Върху основата на богат фактически материал те убедително показват намесата на Съединените американски щати в развитието на събитията в тази изстрадала страна, тяхната роля за продължаване на кризата в Централна Америка. „Когато историята не може да се пише с перо, тогава тя трябва да се пише с пушка". Тези думи на изтъкнатия салвадорски революционер Агустин Фарабундо Марти, един от основателите и ръководителите на Салвадорската комунистическа партия, повече от пет десетилетия вдъхновяват патриотичните сили в страната, които днес водят героична борба срещу господството на латифундистката олигархия и американския империализъм.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ФИЛОСОФИЯ И СТИЛ НА МИСЛЕНЕ И ДЕЙСТВИЕ

Николай Ирибаджаков

Новата книга на академик Н. Ирибаджаков е посветена на философския анализ на най-модерните научни насоки и най-важните проблеми на социалната практика. Авторът разглежда социалната функция и задачите на българската марксистко-ленинска философска мисъл на сегашния етап от развитието на нашето социалистическо общество. Той изтъква методологическата роля и значение на философията за такива фундаментални науки като биологията, психологията, историята и по-специално историята на БКП, за ленинския стил на партийна работа и ръководство, революционния подход в мисленето и действието, природата и социално-историческото значение на съвременната научно-техническа революция, формирането на марксистко-ленински светоглед. В книгата се разглеждат ролята и значението на марксистко-ленинската философия не само по пътя на позитивната разработка на проблемите, но и по пътя на критиката на немарксистките и антимарксистките философски методологии, на реакционното буржоазно обществознание, на социалреформизма и ревизионизма. Подлагат се също така на остра критика откъснатостта на мнозина философи от частните науки, бягството от най-парливите проблеми на социално-историческата практика. Книгата е нов принос за по-нататъшното издигане теоретическото равнище на нашата философска наука, за нейното все по-тясно свързване с революционната практика при изграждането на развития социализъм у нас.

МИРЪТ. ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ИЗМЕРЕНИЯ

Ангел Тодоров

Мястото на проблема за мира в съвременния идеологически процес се определя преди всичко от измененото съотношение на класовите и политическите сили на международната арена в полза на мира, демокрацията, нацноналната независимост, социалния прогрес и социализма, от органичната връзка на световния революционен процес и социалния прогрес с мира. В петте глави на книгата авторът си поставя задачата да даде своя принос в усилията на научната и идеологическата мисъл в два основни аспекта. Първо — да внесе необходимата допълнителна яснота в позитивното разработване на проблема за характера и особеностите на световния мир в нашата съвременност, да разкрие пътищата, средствата и методите на борбата за траен и демократичен мир. Да даде научна характеристика на антивоенното движение като ново социално явление в международния живот и на неговата роля в световната политика. Второ — да посочи научната несъстоятелност и контрареволюционната същност на идеологията и политиката на империализма, да внесе по-голяма светлина върху сложния идеологически спектър на концепциите на консерваторите, либералите, пацифистите по проблемите на съвременния световен мир. В своето изследване авторът изхожда от тезата, че мирът е глобален проблем номер едно, защото победата на мира в системата на международните отношения е предпоставка за положително и успешно решаване на проблема за оцеляване на човешката цивилизация, защото създава необходимите условия за решаването на всички останали проблеми на съвременното и бъдещото развитие на социалния прогрес.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAY 03

2 СОФИЯ, ЯНУАРИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 2 *ЯНУАРИ* *1986 година* *XXXIII*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕД XIII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

* — По магистралите на осмата петилетка 3
Д. Дойчинов — С амбициите на творци и създатели 7
С. Кабаиванска — Фактор за повишаване на трудовата и политическата активност 16
З. Георгиев — Новият подход е и в новите технологии . . . 23
Д. Бакалов — Инициатива, творчество и отговорност на комунистите 27

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Г. Христов — Доверието и отговорността на ръководителя в трудовия колектив 33
Х. Ангелова — Генератор на нови идеи и опора на творците . . 41
* — Симпозиум: техническият прогрес и партийното ръководство . 48

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

М. Коцев — Политическият работник в командировка 49
К. Дилчев — Пробелми на работата по местоживеене 58
Г. Янев — Партийната група и активността на колектива . . . 64

Коментар на публициста

И. Златков — Качествата на партийния секретар в съвременните условия 67

Digitized by Google

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

Д. Станоев — По-задълбочено да се разкриват стилът и методите на работа 69

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

В. Иванов — Сравнителният анализ 73

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Н. Андреева — Формиране на революционно мислене и действие . 80

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Г. Левандровски — Творческият подход — важна черта на ленинския стил 88

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Кралев — Ако всеки комунист... 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 14. I. 1986 г. Подписана за печат на 28. I. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ПО МАГИСТРАЛИТЕ НА ОСМАТА ПЕТИЛЕТКА

Пловдивската окръжна партийна организация, окръжното ръководство на БЗНС, комсомолските комитети и дружества и трудещите се със заслужена гордост рапортуваха пред Централния комитет на партията, лично пред генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков за изпълнение на задачите на осмата петилетка, за значителните постижения в промишлеността, селското стопанство, в науката и културата.

Усилията на трудещите се от окръга са материализирани в конкретни дела в динамичното развитие на окръжния стопански комплекс.

Обществената производителност на труда се е увеличила със 7,4 на сто, рентабилността на цялата икономика е 4,7 на сто.

През осмата петилетка в Пловдивски окръг бе поставено началото на съществени структурни изменения, създават се нови отрасли, които изменят характера на производството, извеждат го на съвременната степен на механизация и автоматизация.

През петилетния период производството в окръга се е обновило с нови и усъвършенствувани изделия, въведени са редица съвременни технологии.

Всичко постигнато в икономическото развитие на окръга през осмата петилетка е способствувало за увеличаване реалните доходи на населението, за подобряване условията на живота и труда на хората.

Тези успехи са резултат от непрекъснатото повишаване ефективността и рентабилността на производството, осигурено от прилагането на постиженията на научно-техническия прогрес и новите технологии в производството, на реконструкцията и модернизацията на производствените процеси.

В изпълнението на петилетната комплексна програма окръжният комитет на партията разпредели правилно силите на целия трудов и научно-технически потенциал на окръга за решаване на задачите, предвидени в тази програма. Окръгът има голям дял в решаването на икономическите, научно-производствените и културните проблеми на страната. Продукцията на основната част от промишлените предприятия е от републиканско значение, включена е в реализирането на икономическите показатели на страната и за осигуряване плановете за износа.

Digitized by Google

Показателен е примерът на окръга за интензивното и устойчиво развитие на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост чрез прилагане върховите постижения на научно-техническия прогрес. Постигнатите успехи се затвърдяват и разширяват на базата на решенията на Мартенския пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.).

В окръга е завършен успешно един важен етап от съвременното развитие на селското стопанство — концентрацията и специализацията на производството с внедряването на вертикалната и териториалната интеграция. С помощта на наличния научен потенциал в областта на селското стопанство в производството се внедриха редица съвременни биотехнологии. Те са главната предпоставка за внедряването на научно-техническия прогрес в окръга. Това даде възможност въпреки неблагоприятните природно-климатични условия през последните години на петилетката аграрно-промишлените комплекси в окръга успешно да изпълнят основните показатели на производствените си планове: средните добиви, общата продукция, общия доход и печалбата.

По време на подготовката и на пленарното заседание, където бе обсъден проблемът за перспективата на интензивното и устойчиво развитие на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост в светлината на решенията на Мартенския пленум на Централния комитет на БКП за внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, е направен критичен анализ за постигнатото в тази област и какви проблеми трябва да се решават през следващите години.

Пред комунистите, пред стопанските кадри, пред селскостопанската наука са поставени изисквания да се насочат усилията им към най-ефективно използване на капиталовложенията в селскостопанското производство. На постоянен отчет да се поставят проблемите: за икономията на суровините, материалите и енергията; пълноценното използване на производствените мощности; най-ефективното използване на живия труд; укрепването на трудовата и производствената дисциплина. На преден план се извеждат и проблемите за икономическата ефективност на производството, за рентабилността.

Засилват се изискванията към общинските комитети на БКП, към комунистите: за по-ефикасен контрол на изпълнението на партийните решения в тази област; повишаване изискванията към кадрите; подобряване битовите и трудовите условия в бригадите и фермите; подготовката на висококвалифицирани кадри, които да умеят да прилагат съвременните научни технологии в производството.

През годините на осмата петилетка на вниманието на окръжния комитет на партията, на общинските, заводските, учрежденските и други партийни комитети са стояли редица важни въпроси от политически, икономически и социален характер, които партийното ръководство е проучвало, обсъждало и решавало.

На партийна оценка в заседания на бюрото на окръжния комитет, на пленуми са поставени редица важни проблеми от многостранния живот и дейност на окръга. Обсъждали са резултатите от извършената комплексна проверка за дейността на партийните комитети и първичните партийни организации за изпълнение на програмите за повишаване на качеството. В тази връзка е дадена оценка на работата на общинския комитет на БКП и първичните партийни организации в общината — Първомай за повишаване приноса на политическата агитация за изпълнение на програмите по качеството и насрещните планове на трудовите колективи. Оценени са резултатите и са набелязани мерки за издигане равнището и качеството на научноизследователските и приложните разработки в общината — Пловдив. На вни-

Digitized by Google

манието на партийните кадри са стояли и проблемите за развитието на подотраслите от системата на корпорация „Биотехника“.

Резултатите от изпълнението на комплексните мероприятия за работата с младежта по основните проблеми на комунистическото ѝ възпитание са обсъждани в бюрото на окръжния комитет на партията.

Постоянни, целенасочени, всестранни са грижите на окръжния комитет на партията за подобряване на цялостния културен живот в окръга. Културните организации и творческите институти получават непосредствена помощ от партийните комитети и организации за изпълнението на своите задължения да осъществяват жива връзка между изкуството и народа. От тях се изисква да обогатяват душевността на хората, да помагат за комунистическото възпитание на трудещите се, особено на младото поколение.

Основните проблеми, свързани с ролята на културата за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта в селищните системи, са разгледани на пленум на окръжния комитет — задълбочено, аналитично, с разкриване на перспективите в тази насока. От институтите и кадрите, които се занимават с проблемите на културата, изискват по-ярко да пресъздават нашата социалистическа действителност и живота на трудовия човек. Той, труженикът, създателят на материални блага все още не е заел подобаващото място в художествената литература, в изобразителното изкуство.

Партийна подкрепа намират редица комсомолски инициативи като: шефството на културните програми в летните и есенните младежки бригади; театралното „Студио 35“; пътуващата теоретична конференция „Съвременност и дълг“ и други. По справедливост се оценява направеното от партийните комитети, от стопанските ръководства за естетизацията на работната среда — в цеха, в завода. Предявяват се и сериозни изисквания към ръководните институти и кадри за усъвършенствуване системата на разпространяване на художествените ценности във всички селищни системи, а не предимно в окръжния център. Стремежът е да се създадат реални условия трудещите се, младежта активно да участвуват в изграждането на съвременната социалистическа култура.

Пловдивската окръжна партийна организация полага постоянни грижи, оказва доверие и помощ на Комсомола и младежта. Тези грижи се засилиха след Писмото на другаря Тодор Живков до Централния комитет на ДКМС. Те са насочени към подобряване съдържанието на комсомолската дейност, към увеличаване броя на младите комунисти, издигнати в ръководните органи на Комсомола. Много млади кадри са включени в държавните и стопанските органи и организации. Създават се все по-добри условия за трудовата реализация на младите хора. На тях са предоставени възможности да работят с най-новата техника, те са пред компютрите, поверени са им сложни машини и оборудвания. В голяма част от предприятията, аграрно-промишлените комплекси, в училищата са организирани клубове за техническо и научно творчество на младежта.

Окръжният комитет на партията полага постоянни грижи за подобряване работата на партийните органи и организации. Сега те поставят в центъра на своята дейност основни въпроси от живота на трудовите колективи, за подобряване стила и методите на работа, разширяване и задълбочаване на вътрешнопартийната демокрация, непрекъснатото повишаване критериите при оценката на своята дейност.

Порасналата роля на партийните комитети и организации, на всеки комунист от окръга при сегашните условия се потвърждава от

Digitized by Google

активността и задълбочеността, с които окръжният комитет на партията отчита свършеното през изтеклата петилетка.

Задълбоченият анализ на всички негативни явления в работата на партийните кадри и организации са отправна точка за подобряване на вътрешноорганизационния живот, за издигане ролята на партийните организации и комунистите в борбата за претворяване на задачите, които предстоящият Тринадесети конгрес на партията ще постави.

Комунистите от Пловдивски окръг се готвят достойно да посрещнат XIII партиен конгрес. В предконгресните оценки на своята работа те поставят на преден план изискванията да са начело във всяко начинание, където е нужно да се проявят всеотдайност, принципност, честност, оптимизъм. Там, където се налага да се проявят кураж, дръзновение, обаяние и личен пример.

Това те могат да го направят, защото са наследници на славни традиции в близо едновековната дейност на партията. Пловдивската партийна организация се е учила от идеите и личния пример на основателя — титана на Българската комунистическа партия Димитър Благоев. Пловдивските комунисти са черпили знания и опит от такива изтъкнати дейци на партията като Васил Коларов, Георги Кирков, Георги Димитров и други ръководни партийни дейци.

Комунистите, ремсистите, сдружените земеделци, отечественофронтовците записаха славни страници в борбата на народа през периода на революционните борби срещу монархофашистката диктатура. Хиляди борци минаха през затворите, концлагерите и партизанските отряди. Много от тях дадоха в тази жестока схватка с врага най-скъпото — живота си. Легендарният подвиг на антониивановци, смелите акции на партизаните, на бойните групи, стачките на пловдивския пролетариат допринесоха много за победата на социалистическата революция в страната.

Комунистите от окръга са били винаги начело през всички етапи на строителството на развитото социалистическо общество, поемали са отговорността за изпълнението на полагащия им се дял в това строителство.

И през изтеклата осма петилетка Пловдивската партийна организация в своята практическа дейност намираше пътища, прилагаше подходи за цялостното реализиране на априлската генерална линия на партията, на решенията на пленумите на Централния комитет на партията за достойна среща на Тринадесетия конгрес на партията.

На страниците на „Партиен живот“ споделят свои мисли, оценки, виждания за стореното през изтеклия период след Дванадесетия конгрес на партията и за това, което предстои да решават комунистите, трудещите се през деветата петилетка отговорни кадри от окръга: ДОЙЧИН ДОЙЧИНОВ, секретар на окръжния комитет на партията; СТЕФКА КАБАИВАНСКА, секретарка на окръжния комитет на партията; ЗАПРЯН ГЕОРГИЕВ, заместник-председател на окръжния народен съвет и председател на окръжния аграрно-промишлен съюз; ДИМИТЪР БАКАЛОВ, първи секретар на районния комитет на БКП „Васил Коларов“ — Пловдив.

Digitized by Google

С АМБИЦИИТЕ НА ТВОРЦИ И СЪЗИДАТЕЛИ

ДОЙЧИН ДОЙЧИНОВ

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС — ГЛАВЕН ФАКТОР ЗА УСКОРЕНОТО СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ПЛОВДИВСКИ ОКРЪГ ОБНОВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВЕНО НОВА ОСНОВА

Годините след XII партиен конгрес се превърнаха в нов връх в развитието на Пловдивски окръг. Осигурено бе стабилно и динамично развитие на окръжния стопански комплекс, утвърдиха се съвременни форми за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. Всичко постигнато през тези години е ярко потвърждение на правилността на възприетата от Централния комитет на БКП политическа линия, която окръжната партийна организация следва твърдо и неотклонно. В съответствие с новите партийни документи тя развива и обогатява своята дейност, усъвършенствува стила и методите на работа, бори се за преодоляването на отрицателните явления. Това е почеркът на неспокойния новаторски дух на пловдивската работническа класа, на селскостопанските труженици и творческата интелигенция, които станаха инициатори на редица съдържателни почини и инициативи.

●

Последната година на осмата петилетка се оказа неочаквано тежка. Природата постави на сурово изпитание способността ни да преодоляваме трудностите, да не допуснем природните бедствия да задържат развитието ни. **В тази битка ни помогнаха отново действената сила на партията, самоотверженият труд на пловдивския работнически отряд — набелязаните от партията и правителството мерки за компенсация на щетите от студовете и сушата станаха дело на стотиците хиляди трудови хора, тяхна първостепенна грижа, стимул за по-нататъшно разгръщане на предконгресната надпревара.**

През осмата петилетка в окръжната партийна организация се разгърна целенасочена дейност за реализиране на мащабните и сложни социално-икономически задачи, за нарастване готовността и уменето те да се осъществяват с революционен подход в мисленето и действието.

В резултат на неуморната работа на комунистите, сдружените земеделци, отечественофронтовците и комсомолците, на всички трудещи се окръжната икономика продължава да се развива със стабилни темпове. Промишленото производство нараства средногодишно с 5,1 на сто, селскостопанското производство — с 4,6 на сто, строителството — с 3,0 на сто, стокооборотът — с 4,5 на сто.

Digitized by Google

В структурата на окръжната икономика настъпиха прогресивни положителни промени. Съотношението на промишлената и селскостопанската продукция от 84,92 към 15,08 през 1980 г. достигна 85,50 към 14,50 в края на 1985 г.

В окръжното стопанство се утвърждава интензивен тип на разширено възпроизводство и целият прираст на националния доход се получава от нарастването на производителността на труда.

Стабилният икономически растеж позволи да продължи повишаването на жизненото равнище на населението. Увеличиха се реалните доходи. Средната работна заплата нараства средногодишно с 2,8 на сто. Обнови се и се обогати структурата на потреблението. Построиха се близо 33 хиляди нови жилища. Произведени са стоки за народното потребление със 7,3 на сто над плана. Обемът на строително-монтажните работи, извършени през петилетката, нарасна със 165 млн. лева.

В ежедневната работа и борба **трудещите се от окръга станаха инициатори на редица съдържателни почини и инициативи:** за предсрочно изпълнение на осмата петилетка; за ефективно стопанисване от трудовите колективи на предоставената материално-техническа база; за ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и разгръщане на мащабно движение за изпълнение решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП.

Главният резултат от усилията на трудещите се в изпълнение на партийната икономическа стратегия се изразява в това, че окръгът изпълни комплексно с 50 дни предсрочно плана за социално-икономическото развитие през осмата петилетка. Предсрочно бе изпълнен планът и за последната година на петилетката. Окръжният производствен комплекс продължи да се развива със стабилни и устойчиви темпове. Това е в пълно съответствие с решенията на Дванадесетия партиен конгрес за повсеместна интензификация.

Ускоряването на процесите на внедряване на научно-техническите постижения и технологичното обновление на производството и изделията, автоматизацията на производството и управлението осигуриха високи и стабилни темпове на икономическо развитие. **Произведената продукция се обновява средногодишно с около 12,5 на сто, а икономическият ефект от внедрените научно-технически постижения заема около 60 на сто от прираста на съвкупната печалба спрямо седмата петилетка.**

Все по-пълно се реализира тенденцията за прогресивно преструктуриране на окръжната икономика. Увеличава се делът на промишлеността и на подотраслите — преки носители на техническия прогрес. Осигурено е приоритетно развитие на онези подотрасли, с които окръгът е специализиран в страната и в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ. **Преструктурирането на окръжната икономика обхваща преди всичко създаването на нови подотрасли на промишлеността, които превръщат окръга в съвременен развит научно-производствен териториален интегриран комплекс.**

Налице е трайна тенденция на намаляване материалоемкостта на произвежданата продукция — един фактор с положително влияние за интензивното развитие на окръжната икономика. Успоредно с технологичното обновление, което има най-голямо значение за постигане на по-ниска материалоемкост, влияние за това оказаха механизацията и автоматизацията на производствените процеси, замяната на вносни с местни суровини и материали и други.

Водеща роля в развитието на окръжния икономически комплекс има промишлеността.

Digitized by Google

Все по-пълното използване на интензивните фактори, на трудовите и материалните ресурси, на производствените мощности и научния потенциал, последователното прилагане на икономическия подход осигуриха стабилно и динамично развитие на отрасъла. **Промишленото производство в края на петилетката нарасна с 28 на сто спрямо 1980 г.** Утвърди се трайна тенденция на по-бързо увеличаване обема на производството, отколкото разходите за него. Създадоха се нови научно-технически производствени направления, които все повече изменят облика на окръжната промишленост — оптоелектроника и лазерна техника и технологии, научно приборостроене, биотехнологии, силова електроника, сензори и сензорни устройства и др.

На основата на задълбочаването на концентрацията и специализацията през петилетката производството на запаметяващи устройства нарасна с 2,2 пъти, на електроапаратура — със 76 на сто, на мотокари — с 50 на сто.

Основно значение за тези резултати на отрасъла има провежданата линия за изграждането на материално-техническа база на равнището на съвременния научно-технически прогрес, като се стъпи здраво на постиженията на научно-техническата революция — едновременно и в органическо единство с осъществяваната повсеместна интензификация на отрасъла.

Редица структуроопределящи заводи в окръга се насочиха чрез реконструкция и модернизация към въвеждането на **прогресивни технологии за създаването на нови, наукоемки производства с високи технически показатели** — Завода за пишещи машини, комбината за мотокари „Рекорд", приборостроителния завод „К. Цветаров" и др. Като нова прогресивна форма за свързване на науката с производството се изградиха и получават своето развитие научно-производствените предприятия. Те доказаха своите положителни страни най-вече в машиностроенето, електрониката, електротехниката.

Последователното осъществяване на научнообосновани структурни изменения е насочено главно към обновление на промишлеността на качествено нова основа. Задачата е по пътя на комплексната автоматизация и механизация, електронизация и роботизация, масово внедряване на опита на първенците **да се извършват такива промени, които да доведат до превръщането на материално-техническата база на отрасъла от едромашинно в комплексно научно-производствено автоматизирано и електронизирано производство, осъществяващо се при нови технологии и нови материали.**

Това означава към досегашните подходи в реконструкцията и модернизацията да предявим много по-високи изисквания. Тя да стане метод за решително обновяване на производството чрез широкото внедряване на автоматизирани технологии, на автоматизирани машини и съоръжения, гъвкави модулни системи и оборудване и високомеханизирани производства, способни значително да повишат производителността на труда и качеството на продукцията.

Решенията на Февруарския пленум неминуемо и закономерно дават своето отражение върху работата на партийните и стопанските органи и организации на всички нива, на трудовите колективи и всички трудещи се в окръга.

Нараснаха ролята и умението на комунистите да разгръщат инициативата, творчеството, организираността и отговорността на трудещите се за реализиране на партийните решения. Първичните партийни организации все повече се утвърждават като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. Значително се обогати и усъвършенствува тяхната дейност. По-пълно и многостранно се изявява **авангардната роля**

Digitized by Google

на комунистите. Повишиха се инициативността и самодейността на партийните организации. Постигнати са успехи в работата за **по-нататъшно демократизиране на вътрешнопартийните отношения.**

●

Идеологическите кадри в окръга съумяха да намерят по-конкретни форми и средства на пропагандна и агитационна работа за **създаване на политическа и нравствено-психическа атмосфера, стимулиращи икономическото и научно-техническото творчество, издигане качественото равнище на труда и производството.**

В резултат на това сега в партийните организации и трудовите колективи съществува ведра политическа и нравствено-психическа атмосфера. Тя спомага за стимулирането на икономическото и научно-техническото творчество, за издигането качественото равнище на труда и производството.

Постигнатото в това направление обаче е едната страна от изключително отговорната роля на идеологическия фронт, призван да формира цялата мирогледна и мотивационна система у личността за революционното изменение на процеса на производството и потреблението в условията на научно-техническата революция. И то е, защото при социализма тя е преди всичко революция у човека, в неговите добродетели и качество да мисли поновому, да сътворява новото, да го използва и не на последно място да потребява продуктите на тази революция.

В центъра на партийно-организационната и идеологическата работа все по-определено застават задачите за **изграждане на усет към новото, на широка производствена култура и съвременна професионално-творческа подготовка на трудещите се.** За формиране на стремеж у хората да усвояват и внедряват челните постижения. Да се утвърждава идейно-психологическа и професионално-творческа нагласа и готовност у трудещите се да работят новаторски, да воюват с принизените качествени изисквания в производството на материални и духовни блага. Като усвояваме задълбочено същността, закономерностите на действие на всички фактори на научно-техническия прогрес, които определят пулса на обновяването на промишленото производство, създаваме върху основата на научнообосновани подходи такива условия, които осигуряват извършването на необходимите структурни и организационни промени. Насочваме и подпомагаме действието на тези фактори във вярната посока — ускорено развитие на основата на постиженията на научно-техническата революция. За нас това означава преди всичко решително да повишим темповете на преструктуриране на водещия отрасъл на окръжната икономика с оглед най-пълно да използваме неговите огромни възможности. Основно средство за постигане на тази цел, което настойчиво прилагаме, е приоритетното **внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, широкото въвеждане на авангардните технологии и комплексната автоматизация,** организиране производството на високоефективни изделия, съответствуващи на изискванията на международния и вътрешния пазар.

Само през миналата година в промишлеността бяха внедрени 2341 научно-технически задачи, свързани с подобряване конструкцията на изделията, технологиите на производството, комплексната автоматизация и механизация на процесите с планов икономически ефект от 85 млн. лева. През петилетката бяха усъвършенствувани и внедрени 1936 нови изделия и 896 нови технологии. Централно място

Digitized by Google

в работата по разработването и внедряването на научно-техническите постижения заемат стратегическите направления, наукоемките производства и изделия. През изтеклата петилетка бяха внедрени 759 задачи, свързани с електронизацията на продукцията и производството и автоматизацията на производството и управлението. Разшири се приложението на нови технологии за обработка на материалите — лазерни и плазмени технологии, точно леене, обемна щамповка, извличане на метали и металоиди, биотехнологични процеси и др. Ускорено се развиха електрониката и електротехниката, промишленото и научното приборостроене. Осигури се висока степен на механизация, пристъпи се към автоматизация там, където условията позволяват. Произведоха се първите линии и модули за комплексна автоматизация на монтажа, установки за израстване на кристали за микроелектрониката, завършени системи за автоматизация на управлението на технологичните процеси и други. Усвояват се нови производства в областта на микроелектрониката, микропроцесорната, изчислителната и лазерната техника, развиват се биотехнологиите и оптоелектрониката.

Успешно се изпълнява програмата за изграждане на малки и средни предприятия, като в организирания от Българската индустриално-стопанска асоциация конкурс вече е защитено строителството на 21 такива обекта. Тяхното въвеждане в действие ще осигури продукция за над 100 млн. лева.

Нашите усилия са насочени към **комплексното решаване проблемите на качеството,** така, както изисква Дългосрочната програма на партията, към разкриването на слабостите и тесните места по цялата верига в пълния възпроизводствен процес. На тази основа провеждаме практически мерки за мобилизиране усилията на партийните организации и трудовите колективи към осъществяване на необходимия прелом в решаването на този ключов проблем. Към Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия ние отиваме с изяснени критерии и позиции, с положителни изменения в повишаване на качеството и издигане техническото равнище на промишлените изделия. След Националната партийна конференция по качеството (1984 г.) в резултат на упоритата работа на партийните и стопанските ръководства **се повишиха технико-експлоатационните показатели на 260 изделия. Намален е бракът, спадна процентът на рекламациите за качеството на изделията.**

Изпълнението на новите подходи и задачи, разработени след Дванадесетия партиен конгрес за превръщането на научно-техническия прогрес в основен фактор за ускорено социално-икономическо развитие, осигури съществени изменения в преструктурирането на промишлеността.

На основата на указанията на другаря Тодор Живков за преустройство на работата в качествено нов етап за развитието на окръжната икономика в съответствие с обективните закономерности на научно-техническата революция се пристъпи към задълбочаване на интеграционните процеси в стратегическите направления. Ускорено се създават необходимите организационни, икономически и материално-технически условия за ускорено развитие на новите отрасли и увеличаване обема на производството на новите, перспективните изделия.

Въз основа на програмно-целевия и комплексния подход съвместно с БАН, министерствата, ведомствата, институти и предприятия в окръга **ускорено се развиха някои много важни направления на промишленото производство — оптоелектрониката и лазерната техника, автоматизацията на дискретното производство, научното приборостроене, електротехниката и биотехнологиите.** Това доведе до поява-

Digitized by Google

та на нови, много перспективни подотрасли, до утвърждаването на съвременни форми за съкращаване на цикъла „внедряване—серийно производство". Утвърдиха се като сполучлива форма научно-производствените предприятия, производствените участъци в научноизследователските институти, филиалите на Българската академия на науките. Общият брой на трите съвременни форми за интегриране на науката с производството достигна 29.

В резултат на задълбочаващата се концентрация, специализация и кооперирание на производството съществуващите заводи в окръга се развиха и израснаха като мощни стопански комбинати и обединени заводи. Те станаха база за изграждането на големи промишлени съсредоточия за производство на мотокари, запаметяващи устройства, дървообработващи и металорежещи машини, електроапаратура, електродвигатели, трактори, козметика, препарати за растителна защита, плодови и зеленчукови консерви и много други.

●

С оглед усъвършенствуване на структурата, териториалната концентрация и специализация на производството и максималното използване на биоклиматичния потенциал съвместно със Селскостопанската академия започнахме внедряването на **нова система на земеделие, основаваща се на агроекологичния подход и най-новите научно-технически постижения.**

Положителни изменения настъпиха в организацията, управлението и ръководството на селскостопанските организации и предприятия от хранително-вкусовата промишленост.

Значителна крачка беше направена в развитието и задълбочаването на **вертикалната интеграция на производството.**

Извършихме конкретна организаторска и практическа работа за внедряване на двузвенната система и утвърждаване на **новата бригадна организация на труда** в селското стопанство. Сега в окръга работят 172 бригади от нов тип.

Осъществяват се прогресивни изменения в сортовата структура и породния състав. По-високата пластичност на голяма част от новите сортове показва, че е възможно и при екстремални условия да се получават нормални резултати. Усъвършенстуването на сортовата структура, съчетано с останалите интензивни фактори, позволи научно-производственият комплекс „Г. Димитров" да получи за петилетката среден добив от пшеница 501 кг, на АПК — Садово — 471 кг, Асеновград — 448 кг, Първомай — 433 кг, а най-добрите бригади получиха от 550 до 700 кг от декар. В бригадата на героя на социалистическия труд **Запрян Ликов** в гр. Съединение ежегодно от 17—18 хил. дка се получават от 800 до 1100 кг от декар, в бригадата в Злати трап — от 750 до 1100 кг от декар.

Подобреният породен състав в говедовъдството, съчетан с добри грижи и технология, позволи да се изпълни задачата, поставена от пленума на окръжния комитет на партията, и още през 1984 г. да преодолеем бариерата от 4000 л мляко от крава. Висока продуктивност получиха кравефермите в Ново село и Куртово Конаре — по 5240 литра от крава, Цалапица — 4790 литра и др.

В окръга вече е усвоена **авангардна технология за производство на зеленчуков разсад при заводски условия.** Преодоляно е най-консервативното звено в техническия комплекс при зеленчукопроизводството. Осъществена е висока степен на концентрация и специализация на разсадопроизводството. Елиминирано е влиянието на климатичния фактор върху производството и условията на труд. Механи-

Digitized by Google

зацията и автоматизацията осигуряват повишаване на производителността 7—8 пъти.

В Прослав вече трета година се прилага авангардна технология в селекцията, която има изцяло практически производствен характер и разкрива възможности да се ускорява и интензифицира размножителният процес на нови сортове с ценни качества и се произвежда безвирусен посадъчен материал.

През миналата година влезе в действие и заводът за овощен, лозов и ягодов посадъчен материал към института по овощарство. Създадена е възможност за бързо въвеждане в производство на нови ценни сортове и видове, повишаване на добивите до 30 на сто, ускоряване на селекционния процес и по-бързо задоволяване потребностите на страната по количество и асортимент.

По-сполучливи решения се приложиха в механичната и химическата обработка на овощни градини. Разшири се механизираното прибиране на костилковите видове.

Създадоха се по-добри материални, организационни и икономически предпоставки за развитието на личните и помощните стопанства, в резултат на което успешно се изпълнява планът и нормално функционира системата за самозадоволяване. Те произвеждат значителни количества за изкупуване месо, мляко, яйца, плодове и зеленчуци. Постигнато е плануваното потребление на глава от населението.

С устойчиви темпове продължава да се развива и строителният отрасъл. На територията на окръга се изградиха 33 043 жилища при планирани 31 081. Със силите на трудовите колективи се построиха 868 жилища по 32-ро ПМС. Значителен е делът на това строителство и по стопански начин — 28,8 на сто от общия брой на завършените апартаменти.

Въведоха се в действие стоманолеярният завод „Раковски", комбинатът за мотокари „Рекорд", отоплителната централа „Юг", подобектите: на ОЗЗУ, химическият завод „Агрия" и комбинатът за целулоза и хартия „Ст. Кираджиев", цехът за кашкавал в Карлово, пивоварният завод „Каменица", машиностроителният завод „Руен" — Асеновград, изложбените палати на международния панаир и редица други производствени обекти. Разгърна се строителството на малки и средни ефективни производствени мощности. В съкратени срокове се изградиха хранително-вкусовият промишлен комплекс в гр. Садово, редица обекти на БАН — лабораториите по физика и други.

Въведоха се в действие нови училища с 340 класни стаи и детски градини с 3405 места.

Всичко това дава основание да се направи изводът, че в резултат на правилната икономическа и научно-техническа стратегия, на неуморния труд на работническата класа е поставено добро начало за дълбоки качествени структурни промени в окръжната икономика.

●

Едновременно с това, с вътрешна неудовлетвореност съзнаваме, че главно поради неумението да използваме целия преобразуващ заряд на новите идеи и постановки, да овладяваме съвременните подходи за изпълнение на сложните задачи не се реализират напълно огромните възможности на създадената материално-техническа база, на кадровия и научно-техническия потенциал на окръга и отрасъла. Бавно се преодолява противоречието между бързоразвиващите се социално-икономически процеси и равнището на субективния фактор.

Digitized by Google

Измененията в стила и методите на работа на партийните и стопанските органи, на ръководните дейци не са адекватни на високите изисквания, които сега Централният комитет на партията поставя.

Преди всичко подходът ни за преодоляване на слабостите не е достатъчно последователен и резултатен за постигането на решителен прелом в изпълнението на задачите. Голяма пречка за осъществяване на необходимото преустройство е примирението на някои органи и кадри с недостатъците, убеждението им, че голяма част от тях са неизбежни на сегашния етап, че причините за тяхното съществуване са извън нас и се дължат на определени „обективни" обстоятелства.

Преодоляването на слабостите и недостатъците в нашата работа, по-нататъшното ускорено възходящо развитие налагат да овладяваме и отчитаме цялата система от обективни закономерности, свързани със сегашния етап на научно-техническата революция.

От преустройство се нуждае преди всичко нашата партийно-политическа работа. **Трябва да налагаме такъв стил и такива методи, с които ще отстраняваме слабостите и възникналите трудности и ще извеждаме проблемите на научно-техническата революция в центъра на многостранната работа на партийните комитети и организации, на всички комунисти.**

Пред нас сега стои изключително отговорната задача всячески да съдействуваме за създаването на най-подходящи условия, да разчистваме терена, за да действуват и се проявяват главните закономерности на изграждането на зрелия социализъм в нашата страна.

Оттук произтича отговорната задача непрестанно да усъвършенствуваме работата по главните направления на **комунистическото възпитание** на основата на комплексния подход за формиране на нови качества у социалистическата личност, способна да изгражда развитото социалистическо общество върху основите на научно-техническата революция.

Това на практика изисква в центъра на по-нататъшната идейно-възпитателна работа да застанат задачите за изграждане на усет към новото, на широка производствена култура и съвременна професионалнотворческа подготовка на трудещите се, да се формира стремеж да се усвояват и внедряват челните постижения, да се утвърждава мярката на високото качество с личен принос и чувство за дълг на отделния работник и специалист пред колектива и цялото общество.

Главната задача през следващия отговорен период за разгръщане на научно-техническата революция за по-нататъшно ускорено изграждане на развитото социалистическо общество изисква бързо **привеждане на идеологическата дейност на партийните организации в пълно съответствие с потребностите на новия етап на нашето социално-икономическо развитие.**

Сегашният етап на нашето развитие властно налага изискването **първичните партийни организации да се превърнат в политически двигател на внедряването и използването на върховите постижения на научно-техническия прогрес,** да се формира нов климат, нова атмосфера за работа на кадрите, за борба със старото, за внедряване на новостите. На комунистите не само се полага, но и най-приляга да бъдат в центъра на движението за научно-техническо творчество, внедряване на челните постижения, на научно-техническите знания и решения на партията, за разработване на инженерните проекти в управлението на научно-техническия прогрес.

Наред с ускореното развитие и изграждането на крупните съвременни промишлени съсредоточия за продукцията, по която имаме утвърдена специализация в СИВ, много важни задачи ни предстоят да

Digitized by Google

решаваме в новите отрасли на промишлеността, с които се готвим да осъществяваме технологически и пазарни пробиви.

Продължават усилията за превръщане на окръга в център на лазерната промишленост и оптоелектрониката.

В областта на автоматизацията стремежът на нашите специалисти е насочен към усвояване и разширяване на производството на базови технически средства за монтажни работи и на тази основа внедряване на автоматизирани технологични линии за монтаж на електроапаратура, електроника и прибори.

В научното приборостроене усилията ни са насочени към разширяване производството на уреди и системи за научните изследвания и уникални производствени процеси.

Чувствуваме голяма отговорност и за развитие на биотехнологиите. Чрез широкото им внедряване в хранително-вкусовата, целулозната и дървообработващата промишленост, в селското стопанство ще се стремим да осигурим дълбочинна преработка на суровините и биомасата.

Сериозни задачи ни предстоят да решаваме за **усъвършенствуване управлението на науката и научно-техническия прогрес, да подобряваме базата и да развиваме по-нататък създадените звена, скъсяващи цикъла на внедряването.** Тези звена все повече следва да добиват облика на малки изследователски производствени организации, способни да решават бързо и ефективно новите технологични, пазарно-икономически и социални задачи за извършване на пробиви в нови стратегически направления.

При реализирането на тези мащабни задачи ние ясно съзнаваме, че структурните промени са много по-сложни и по-трудни от простото разширяване на производството. Това ни задължава да осигурим не обикновено изменение, а **съдържателен поврат в партийно-организационната и стопанската работа.**

Качествено новият етап на научно-техническата революция изисква нова организация на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност, която да съответствува на новите виждания и подходи в научно-техническата политика на партията. Такава организация, основаваща се на комплексни програмни колективи, ще помогне по-ясно да се определят целите и задачите, да се преодолеят съществуващите бариери между отделните научни звена и ще доведе до по-ефективно използване на кадрите и материалната база. Затова наред с интензифициране работата на съществуващите ние се насочваме към изграждането на програмни колективи за реализация на задачите в областта на генетиката и селекцията, биотехнологиите, химизацията, разработването на нови технологии и други, като се използва помощта на Българската академия на науките, на Селскостопанската академия и другите специализирани институти.

●

Ние ясно съзнаваме **високата отговорност, която поемаме в борбата за изпълнение решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП и на предстоящия XIII конгрес.**

Ако сме оптимисти, то е, защото и занапред главната гаранция за успешната реализация на новите отговорни задачи **ще бъдат самоотвержения, творчески труд, крепкото морално-политическо и социално единство на трудещите се от Пловдивски окръг около априлската генерална линия на Централния комитет на БКП.** Всички наши усилия са обединени от дълга, който носим дълбоко в сърцата си за святото ни комунистическо дело.

Digitized by Google

ФАКТОР ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ТРУДОВАТА И ПОЛИТИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ

СТЕФКА КАБАИВАНСКА

В навечерието на Тринадесетия конгрес на БКП в Пловдивски окръг се извършва творческа работа за реализиране на партийната стратегия за високо качество във всички сфери на обществения живот, за извеждане на нашата икономика на съвременно научно-техническо равнище, за интензификация на целия стопански живот. Утвърждава се нов подход в работата, революционно мислене и действие.

Бурното социално-икономическо развитие на окръга, овладяването на нови технологии и по-съвършена техника поставят качествено нови изисквания за многостранното и професионалното израстване, за издигане на творческото начало в труда на всеки социалистически човек. Културата става важен фактор за повишаване на трудовата и политическата активност, за комунистическо възпитание. Затова главното, което сега занимава дейците и кадрите, както подчертава другарят Тодор Живков, е проблемът за по-нататъшното издигане ролята на духовната сфера в строителството на зрелия социализъм, във възпитанието на комунистическата личност, в утвърждаването на социалистическия начин на живот, на нашата комунистическа правда.

●

Тези процеси определиха в идеологическата работа на Пловдивската окръжна партийна организация отговорно място на проблема за издигане ролята на културата за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта в селищните системи.

Без да се подценяват значителните резултати, постигнати в развитието на културата в окръга, вниманието ни бе насочено преди всичко към нерешените проблеми, към широката основа, върху която е потребно да се гради духовният живот.

Особено внимание отделяме на въпроса за функционирането на селищните комплекси „Култура“, за превръщането на селищните системи в средища за активна, целенасочена и всеобхватна културна дейност. Работата по този проблем изисква обединените усилия на редица фактори, за да се реализира съществената роля на културата в целия сложен комплекс от дейности, посредством които укрепва и се утвърждава селищната система като единен, пълноценно функциониращ социално-икономически организъм.

Преди всичко се насочихме към анализ на процесите на все по-активното включване на повече хора в сътворяването на художествени ценности, в създаване на онази атмосфера, в която могат да бъдат открити и да се развиват творческите заложби на всяка личност и преди всичко на децата и младежта.

Ръководим се от изискването културата да съдействува за форми-

Digitized by Google

рането на нови, обществено значими интереси и ценности. Съблюдаваме потребността внимателно и отговорно да се насочи конкретната работа на различните звена за превръщане на естествения порив към развлечение в траен интерес към сериозното изкуство. Затова сме поставили конкретни изисквания и задачи пред партийното ръководство на културата в различните му аспекти, свързани с работата за създаване на условия за системно възприемане на художествени ценности от всички трудови хора, и то диференцирано — съобразно интересите на отделните възрастови и социални групи.

Какви са някои от изводите, които можем да направим във връзка с функционирането на селищните комплекси „Култура", с тяхната структура, организация, център?

След въвеждането на новото териториално-селищно устройство настъпиха съществени изменения в организацията и управлението на културната дейност в окръга. Те намират израз в децентрализацията на тази дейност и във все по-масовото участие на трудещите се в създаването, разпространението и възприемането на културното богатство. Успешно се изпълнява основната задача да се създават все по-добри организационни, материални и кадрови условия и възможности за издигане културното равнище на населението. Главните ни усилия са насочени към **изграждане на специфичен облик на културния живот във всяка селищна система,** който да съответствува на нейните социално-икономически и демографски особености. Утвърдиха се крупни културни прояви, които имат важно значение в живота на трудовите хора от общините. Те се организират с активното участие на творческите съюзи и на културните институти от окръга и страната. Подготовката и провеждането им все по-определено се превръща в стимул за трудовите колективи и цялото население на селищните системи за изпълнение на социално-икономическите задачи, в своеобразен връх в духовния живот, който сплотява хората, привързва ги към родния край, формира съвременни социалистически добродетели.

Възлов елемент във функционирането на селищните комплекси с **най-голям дял в културния живот на територията е народното читалище** — „наше самобитно културно богатство в миналото и сега", както го характеризира другарят Тодор Живков. През последните години партийните и държавните органи, съветите за култура полагат сериозни усилия за укрепването им. Осъществява се по-близко и непосредствено ръководство, непрекъснато се обогатява съдържанието на дейността им, по-широко навлизат нови, ефективни форми на работа. Значително се увеличиха контактите на читалищата с творците и институтите по изкуствата. Най-резултатна е дейността на онези читалища, които непрекъснато проучват потребностите на трудещите се и младежта — „Родолюбие" — Асеновград, „Ленин" — Първомай, „Г. Тънев" — Пловдив, „В. Левски" — Карлово и др.

Формирането на адекватен на икономическото развитие на селищните системи духовен живот насочи вниманието ни към системна работа за изменение подхода на партийните комитети, на народните съвети и обществените организации към читалищата, тези огнища на националната ни култура, за да се превърнат те в притегателни центрове за съвременно социалистическо духовно единение на хората. Нужно е да се разгърне на широк фронт обществената и личната инициатива, да се насърчава дарителството, да се обединяват в конкретна дейност в помощ на читалищата предприятията и аграрно-промишлените комплекси, местните ръководства на профсъюзите и Комсомола, Отечествения фронт и народната просвета. Да се осигурят съвременни технически средства, видеоапаратура, игрални зали, дискотеки и др.

Digitized by Google

Всичко това ще съдействува да не останат забравени някои празници и обреди, които в течение на векове народът е творил със завидно въображение, вкус и мярка и които и днес будят възхищение. Това безценно народно съкровище трябва да се развива и множи.

По-конкретна става работата в онези селища, в които неоправдано изостава развитието на народните хорове и изворния фолклор, чието емоционално въздействие за патриотичното възпитание на младото поколение е неповторимо. Вниманието на дейците на културата се насочва по-проникновено към забързаното всекидневие на съвременния човек, което все по-често трябва да се озарява от светлината на пламнали огньове, от спонтанните игри и карнавали, багри и мелодии, които народът е спастрил с много усет в народното творчество.

Целенасочват се усилията на редица фактори към по-нататъшното утвърждаване на средищните общински читалища като методически центрове за културно-масова работа в цялата селищна система, към спечелване на повече приятели на книгата и киното, към развиване на художествената самодейност. Търсят се форми за привличане на младите хора чрез срещи с изкуството, чрез камерни прояви, събужда се техният интерес към поезията, живописта, провеждат се творчески разговори, разисквания по актуални проблеми на социалноикономическото и културното развитие.

След недостатъчно използваните възможности за обогатяване на духовния свят на съвременника при функционирането на селищните комплекси е и конкретната работа в **книгообслужването.** Считаме за особено важно овладяването на младежката аудитория, на учениците и студентите, насочването на техния интерес към обществено-политическата книга, към специалните научни, научнопопулярни и технически издания, защото това е въпрос на бъдещето на нацията, защото засяга подготовката на младото поколение за професионалните, политическите и житейските отговорности, които ще трябва да поеме.

В този смисъл не могат да ни удовлетворят усилията за приобщаване към книгата като незаменима духовна ценност на подрастващите, на селскостопанските труженици, жителите на селата, хората с по-ниско образование. Много по-целенасочени и комплексни се налага да бъдат формите за изграждане на умения и навици за четене. Чрез образователната система и семейството да се изграждат литературен вкус и високи критерии, проявени при подбора, осмислянето и оценките на книгите.

С трайно въздействие върху човека е и културно-историческото наследство. Ежегодно в музейните фондове на Пловдивски окръг постъпват около 3000 новоиздирени движими паметници в резултат на различни инициативи на музеите и обществените организации в селищните системи. Изградени с ентусиазъм и родолюбие обаче, музейните сбирки в редица селища след тяхното откриване не се поддържат добре и не се използват активно във възпитателната работа. Това наложи системно да се подобряват мерките, взети от партийните комитети за опазване на културно-историческото наследство. Сега вниманието ни е насочено към превръщането на този процес в дело на цялото население от общините и кметствата. Разширява се поемането на шефство от страна на отечественофронтовски и комсомолски организации, предприятия и стопански организации. Примерът на Вазовските машиностроителни заводи, поели изцяло грижите за разкриването и адаптирането на старобългарската крепост „Аневско кале“, може да стане практика на стопанските организации в окръга. Това значително ще ускори темповете на реставрационните дейности.

При функционирането на културните комплекси в селищните системи **ново съдържание в духовния живот внесе и движението „Знаме**

Digitized by Google

на мира". Откриват се нови пътища, средства и форми на работа за ранното разкриване и развитие на детските дарования и способности. И въпреки това преценяваме, че все още не можем да преодолеем редица слабости в организацията, да се преборим с формализма, че не винаги прецизно подбираме кадрите. Това води до самоцелни прояви на отделните организации, ангажиращи участието на децата без траен ефект, до затруднения в единното използване на базата и средствата.

Тези изводи, направени на основата на конкретната практическа дейност, доказват, че посоката за формирането на общинските комплекси „Култура" е интеграция на усилията на всички институти и организации за мащабни реализации, за да се култивира духовен климат, който да учи хората на добро, да уважават и ценят прекрасното, да се трудят и живеят по законите на красотата.

Друг проблем, свързан с ролята на културата за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта, на който отделяме особено внимание, е въпросът за **ролята и мястото на професионалните институти и творческите групи в духовния живот на селищните системи, в комунистическото възпитание.** Всички изисквания за интензивна и съдържателна културна дейност биха останали самоцелни, ако не се реши най-важното — създаването на художествени ценности с високи идейно-естетически качества. Този въпрос — за активното участие на професионалното изкуство в живота на селищните системи — там, където са трудовите хора, считаме за особено важен, защото е най-тясно свързан с демократизацията на културата, с нейното социално обновление, с истинското ѝ приближаване до обикновения човек, до всеки от нас. Това е въпрос не само културно-естетически, но и политически.

В годините след Априлския пленум наред с изградената в окръга широко развита система за създаване и разпространение на културни ценности бе формиран голям творчески потенциал, носещ своята отговорност чрез сложния свят на изкуството да влага принос в духовната извисеност на човека. Изправени сме пред големия въпрос — доколко талантливо, съвременно, социалистическо и наистина близо до народа и живота е онова, което създават творците? Правят ли своя достоен влог не само във формирането на духовния живот на Пловдивския край, но и в националната ни култура? Окръжният комитет на БКП цени високо вдъхновения им талантлив труд, съпричастието им към политиката на партията, към живота на трудещите се. Подкрепя ги, утвърждава всяка изява, събрала възторзите на публиката от малкото село до световната сцена, от изложбената зала до концертния подиум. **Постиженията на всички културни институти и творчески групи са богат източник за класово-партийното и патриотичното възпитание.** Именно тези постижения са и своеобразно предупреждение за предпазване на духовната атмосфера от доморасЛост и ограниченост, от белезите на провинциализма. Едно от достойнствата на нашите творци е високата духовна мярка, критериите — не местни, пловдивски, а мащабни, национални, — активното им участие в ускорените темпове на закономерните процеси на културното развитие, на широкото прилагане на обществено-държавното начало.

Всичко това откроя пред териториалния комплекс „Култура" дълготрайната и жизнено важна задача — като осигурява здрава творческа атмосфера и се опира на културните традиции в Пловдивския край в цялото им жанрово многообразие, на връзките със съветската култура от побратимените градове — да гради съвременния духовен облик на трудовия човек от нашия окръг. Затова усъвършенстването на системата за разпространение на художествената продукция в се-

Digitized by Google

лищните системи, търсенето на нови форми за достигане до трудовите колективи е в центъра на вниманието на окръжния съвет за култура, на първичните партийни организации в културните институти. Активно и творчески те се стремят да насочват колективите към използване на ефективни форми за широко проникване на професионалното изкуство в селищните системи на окръга, да формират и утвърждават високи идейно-естетически критерии. А народните съвети, съветите за култура — да създават реални условия за системно присъствие на професионалното изкуство в духовния живот на селищата.

Работата по комунистическото възпитание на трудещите се и младежта изисква безкомпромисност към проявите на самоуспокоение, самодоволство, на принизяване на гражданската и творческата отговорност в отделни случаи и на творците, и на дейците на културата. Трудовите хора на Пловдивския край, както и всички трудещи се у нас, заслужават и задължават да се отчитат най-напред техните потребности, а след това предпочитанията на отделни режисьори, диригенти, художествени ръководства, да се планира дейността на културните институти така, че тя да обогатява духовния живот на селищните системи, а не само на окръжния център.

●

Високите критерии и богатата душевност на съвременния човек задължават да се води целенасочена борба и срещу всяко опошляване на изкуството. Често със справедлив гняв говорим за контрабандно производство на касети, за пътуващи концертни групи с изпълнители печалбари, за ширещия се кич по павилиони, витрини и други търговски обекти. Търсим пътища за пресичането им. Но винаги ли сме достатъчно настъпателни в това направление? Бюрото на окръжния комитет на партията неколкократно обсъжда въпросите на музикално-интонационната среда, наложи справедливи наказания на отговорни кадри, но измененията все още не ни удовлетворяват. Къде да търсим причините за това? Преди всичко в липсата на достатъчен контрол, активност, непримиримост, борбеност у общинските партийни и държавни ръководства. Очевидно те не винаги дооценяват пораженията, които нанасят тези явления върху духовното развитие и комунистическото възпитание на младежта, не им дават необходимата политическа оценка. А това е изключително важно, решаващо в съвременните условия на изострена идеологическа борба. Подценяват въпроса и редица ръководни кадри в търговията и услугите. Затова изискванията ни са категорични — **решителна и безкомпромисна битка срещу всичко, което замърсява духовния климат, което е в разрез с нашата комунистическа идейност, трябва да се води от всички органи на територията на селищната система — държавни и обществени, търговски и културни.**

В работата на окръжната партийна организация за издигане ролята на духовната сфера за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта стои с особена острота и въпросът **за необходимостта от единодействие и координация на всички социални фактори, които обезпечават ефективността на културната дейност в селищните системи — политически, организационни, кадрови, финансови, нормативни и др.** Под ръководството на партийните комитети взаимодействието на съветите за култура с другите държавни органи и обществени организации като Отечественият фронт, Комсомола и професионалните съюзи е насочено към намирането на най-целесъобразните и рационални форми за интегриране на техните звена, изпълняващи специфична културна дейност. Целта е всички те да бъдат активни фак-

Digitized by Google

тори и да създават необходимите условия за разширяване и задълбочаване на връзките на творците на културата с трудовите колективи, за навлизане на културните ценности в заводите и предприятията, за естетизация на производствената среда, да оказват помощ на изградените съвети за култура. Това е правилният подход, който считаме, че ще съдействува за осъществяване на естетическото възпитание на трудещите се и младежта, на системност и целенасоченост в изграждането на многостранната и хармонично развита личност.

Разностранната дейност за усъвършенствуване културата на бита, на личностните взаимоотношения, за мобилизиране на трудещите се в различните форми на масовополитическата дейност, за възпитаване на комунистически нравствени добродетели, която се извършва от организациите на Отечествения фронт, на професионалните съюзи, на ДКМС, на училищните ръководства и съветите за култура, се обогатява с конкретни прояви.

В отговор на задачите от програмната реч на др. Тодор Живков на IX конгрес на БПС в селищните системи на окръга се разгърна масово движение под девиза „Във всеки трудов колектив — висока култура на бита и обслужването". Извършената практическа работа за решаване на социалните проблеми доведе до чувствителни резултати в задоволяване разностранните потребности на трудещите се.

В годините на осмата петилетка по-целенасочено бяха внедрявани изискванията на ергономията и производствената естетика в окръга. Усилията на съветите по ергономия, между които в СКЦМ „Д. Благоев", комбинат „Ю. Гагарин", ЕАЗ, фабрика „Чайка", ТК „Родопи", ЗХА „Родина", ОЗЗУ „Балкан" — младежки цех, КК „Бригада" — Асеновград и др. доведоха до конкретни практически резултати при подобряване на заводските условия за работа. Полагат се усилия в редица колективи от материалното производство и извън него да бъде осигурено обемно-пространствено решение на интериора, естетическо работно облекло и т. н.

След Националната партийна конференция под ръководството на партийните комитети и организации по-често, компетентно и отговорно в работата на стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства се поставят проблемите за подобряване качеството на продукцията чрез създаване и внедряване на принципно нови изделия с високи ергономически и естетически показатели. Осъществява се индивидуална работа със специалистите, обявяват се тематични конкурси, организират се постояннодействуващи изложби на продукция с високи естетически качества. Нов момент в решаването на тези проблеми е участието на групата на пловдивските художници, която извършва системна дейност чрез художествения съвет за промишлена естетика.

И тук обаче има редица нерешени въпроси. Например задачата за организация на работните места в съчетание с производствено-функционалните и естетическите условия на труда все още не се изпълнява с необходимите темпове, мащабно и цялостно. Твърде малко са предприятията, учрежденията и институтите, където на работните места е предаден естетически вид и уют съобразно най-съвременните постижения на производствената естетика. А тези слабости се отразяват върху процесите на формирането на чертите и облика на съвременната личност, на творческото отношение към труда и социалистическата собственост. Някои заводски партийни комитети, бюра и първични организации все още не проявяват необходимия контрол и взискателност за решаването на тези проблеми, не анализират обективните процеси в трудовите колективи, не са оглавили тяхното решаване. Тези констатации се отнасят и за работата на редица общински партийни комитети.

Digitized by Google

Юлският пленум на Централния комитет на БКП от 1979 г. постави задачата да се търси по-дълбоко и по-всестранно единодействие в сферата на образованието, науката и културата. В окръга се провежда целенасочена дейност за естетическото обучение и възпитание на подрастващото поколение. В годините след пленума бяха положени усилия за издигане ефективността на обучението по български език и литература, пеене и музика, рисуване и др. Осъществяват се конкретни мероприятия за естетизиране на училищната среда и за разширяване на художествената самодейност сред учащите се. Изграждат се по-действени интеграционни връзки на училищата и висшите учебни заведения с културните институти, творческите съюзи, на окръжния съвет за народна просвета с окръжния съвет за култура. Търсят се по-ефективни форми за повишаване ролята на културата в комунистическото възпитание на учениците чрез договори на общинско, районно и училищно равнище. Бихме могли да посочим за пример положителните резултати от прилагането на комплексния подход в район „В. Коларов" — Пловдив — по интеграцията на образованието с културата.

Задачата сега е да се усъвършенствува това взаимодействие, да се осъществява то и в селищата, отдалечени от окръжния град. Обективни възможности за това са налице. По-пълноценно предстои да се използва кадровият потенциал на училищата по изкуствата и особено на Висшия музикално-педагогически институт за целите на идейно-естетическото възпитание на учениците. Решително да се преодолеят инцидентността и количественото увлечение по мероприятия, наличието на външна показност. Усилията се насочват към търсене на по-висока ефективност от интегрирането на културната дейност с учебно-възпитателния процес, от реализиране на програмите „Музика—училище", „Кино и училище", от обогатяване на движението „Народната памет разказва", от по-пълното използване на културно-историческото наследство в извънкласната и извънучилищната дейност.

Първостепенен дълг на първичните партийни организации в училищата е по-нататъшната идеологизация на учебно-възпитателния процес в условията на постоянно изострящата се международна обстановка. Повече от потребно е максимално да се вниква в идейно-естетическия заряд на произведенията на изкуството и литературата, за да се възпитават в подрастващите борчески дух, горещ патриотизъм и социалистически интернационализъм, исторически оптимизъм, устойчивост срещу буржоазната идеология и идеологическата диверсия. Създаването на системата за трудово-политическо обучение и възпитание спомага да се разкрива пред учениците красотата на трудовия процес, да се онаследи и развие в условията на социализма отношението на българския народ към труда като най-ценна добродетел. Значими резултати в това отношение са налице в голям брой училища на Пловдивската, Асеновградската и Карловската селищна система.

Резерви за повишаване ефективността на комплексния подход в дейността по естетическото възпитание на децата и младежта следва да се търсят преди всичко в координираните действия на всички органи и организации, културни и просветни институти, на цялата общественост, в създаването на благоприятни условия за труд, учение, спорт и системно общуване с изкуството. Усилията са насочени към това — още от най-ранна възраст, в детската градина да се създават възможности за осъществяване на естетическо въздействие за разгръщане на творческите способности на децата.

Убедени сме, че не бива повече да допускаме да се задържа духовният живот поради съществуващото несъответствие между яснотата и целенасочеността на партийните постановки, от една страна, и

Digitized by Google

инертността в практическата работа за реализирането им, от друга. Приемаме съответни решения и мероприятия. Но работата всъщност започва оттук — от постоянните грижи, от нарастващото внимание към творците и дейците на културата, от конкретните дела.

От това доколко всеки партиен комитет и организация ще приложат комплексния подход в ръководството на културните процеси до голяма степен ще зависи по-нататъшното развитие на художествената култура в окръга, повишената социална роля на духовната сфера на съвременния етап.

●

Работата на партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации по утвърждаването на **културата като действен фактор за комунистическо възпитание на трудещите се и младежта** показва, че в селищните системи на окръга е намерена вярна посока за изпълнение на партийната стратегия. Независимо от това налагат се изменения, които ще настъпят при наличието на повишена взискателност, на неудовлетворение от постигнатото, и то не само в представителни оценки и отчети, а в делова, всекидневна работа, в непрестанна борба с инертността, в далновидност и умение, проявявани при решаването на проблемите в тази сложна, динамична сфера.

НОВИЯТ ПОДХОД Е И В НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

ЗАПРЯН ГЕОРГИЕВ

Представата на много хора за селското стопанство на Пловдивски окръг не отговаря на действителното състояние. Обикновено се мисли, че тук условията са особено благоприятни. Всъщност, ако окръгът успява да устоява първенството си, то това се дължи преди всичко на упорития труд на селскостопанските труженици и на голямата организаторска и ръководна роля на окръжната партийна организация. Иначе и в Пловдивско половината земя е полупланинска и слабоплодородна, водният дефицит е около 376 млн. куб. м годишно, техническата въоръженост не е по-добра от тази на останалите окръзи. При всичко друго окръгът се отличава от останалите по някои характерни особености — голям обем и сложност на производството, разнообразие на отглежданите култури (те са около 90), силно развито животновъдство и хранително-вкусова промишленост.

●

Пловдивски окръг произвежда: 8,5 на сто от селскостопанската продукция на страната; 11 на сто от националната продукция на хранително-вкусовата промишленост; 75 на сто от ориза; 47 на сто от червения пипер за мелене; 47 на сто от етеричните масла; 32 на сто от ябълките; 7,2 на сто от млякото; 5,3 на сто от месото и редица други селскостопански продукти.

По производство на зеленчуци, плодове, грозде, ориз, зърно, мляко и месо, по средни добиви и продуктивност Пловдивски окръг се нарежда на челно място в страната. Добрите резултати се постигат благодарение на дългогодишната работа по специализацията и концентрацията на селскостопанското производство. В окръга се изградиха крупни масиви от овощни и лозови насаждения, житни култури, зеленчу-

Digitized by Google

кови градини, оризови системи. Това позволи прилагането на нови промишлени технологии и внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес.

Постигната е висока степен на концентрация и в животновъдството. Свиневъдството е съсредоточено в предприятия за производство на свинско месо в с. Маноле с над 200 000 свине; млечното говедовъдство в комплекси по 500 и 1000 крави; половината от телешкото месо се произвежда в телеугоителния комплекс в с. Поповица; яйцата се произвеждат в птицекомбината за носачки в с. Цалапица.

Но ако доскоро ние разчитахме на концентрацията, специализацията и промишлените технологии като основни предпоставки за увеличаване на производството, сега добре разбираме, **че по-нататъшен напредък може да се постигне единствено като се съобразяваме с препоръките на другаря Тодор Живков, че сега трябва да се внедряват принципно нови авангардни технологии, които осигуряват нарастването на производството не с проценти, а с пъти.** Това, разбира се, не може да се постигне с традиционните методи и технологии, затова през осмата петилетка поставихме развитието на отрасъла на основата на ускореното внедряване на най-новите авангардни технологични решения. Това ни помогна въпреки неблагоприятните условия три години окръгът да е национален първенец по комплексното изпълнение на плана в селското стопанство.

Провеждането на Мартенския пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.) в Пловдив приемаме като висока оценка на нашата работа и на постигнатите успехи в ускореното внедряване на научно-техническия прогрес.

През 1984 година се внедриха най-много, в сравнение с предшествуващите години, авангардни технологии в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост. Голямо постижение за нас е обстоятелството, че **поставихме на заводска основа производството на зеленчуков разсад** — най-тежката и непривлекателна работа в зеленчукопроизводството. През изтеклата година в двата цеха на завода се произведоха 54 млн. стръка гъст и пикиран зеленчуков разсад, при висока концентрация и специализация на разсадопроизводството. На сигурна заводска основа поставихме и производството на здрав овощен, лозов и ягодов посадъчен материал. Чрез новите перспективни методи и техника за оздравяване и размножаване успешно се решава проблемът за бързото въвеждане на нови ценни овощни видове и сортове и получаването на автентичен обезвирусен посадъчен материал. През 1985 г. по метода на тъканните култури произведохме 600 000 подложки, 20 000 овощни дръвчета, вкоренихме 170 000 резници и 2 млн. ягодови растения. На същата основа поставихме и производството на обезвирусен посадъчен материал от картофи в новата лаборатория за тъканни култури, където получихме първите добри резултати.

В животновъдството внедрихме нова технология за природосъобразно отглеждане на крави — свободно боксово, с доене в стационарна доилна зала. Едногодишният опит потвърди предимствата на тази технология. В предприятието по свиневъдство внедрихме технологична линия за съхранение, преработка и изхранване на влажно царевично зърно с какалашките.

Изградените **малки предприятия с авангардни технологии в град Садово за производство на колбаси, млечни продукти и хлебни изделия** показаха висока рентабилност на производството при разширен асортимент и отлично качество на продуктите.

Голям проблем за окръга е прибирането на реколтата. Концентрацията на много интензивни култури, които се прибират изключително ръчно, създава върхови моменти на трудово напрежение. Тогава и пълната мобилизация на трудовите ресурси, включително работници, служители, ученици и студенти, не помага за навременното и без загуби прибиране на реколтата от домати, пипер, ябълки, грозде, сливи, череши, вишни и т. н. В това отношение много ни помогнаха отрасловите научноизследователски институти по овощарство, по тютюна и тютюневите изделия и по зеленчукови култури. **Разработените от тях модели комбайни и прибиращи машини бяха произведени в машиностроителните заводи на окръга и през миналата година ги използвахме в прибирането на реколтата от домати за преработка.** За първа година работиха и пет тютюнокомбайна, с които прибрахме 900 тона тютюн „Вирджиния". С плодоберачните машини от серията „Балкан" имаме успешен опит за прибиране на вишни, череши, сливи, бадеми. Осигурихме модерно механизирано и безразсадно отглеждане на червен пипер за мелене, който се прибира с фасулкомбайн, агрегатиран с адаптер за прибиране на пипер.

Успоредно с внедряването на новите прибиращи машини се извършва преустройство и усъвършенствуване на приемните устройства в консервните комбинати за улесняване на приемането и преработването на механизирано прибраната продукция.

Това са част от внедрените през последните 2—3 години нови авангардни технологии в окръга, с които постигнахме революционни промени в отрасъла и поставихме началото на новия подход в духа на Февруарския и Мартенския пленум на Централния комитет на БКП. Но да се разчита само на авангардните технологии, особено когато тяхното внедряване е свързано с големи капитални вложения и изграждане на нова материална база, а да се изостави усъвършенстуването на съществуващите технологии или внедряването на нови решения на основата на наличната техника и материална база, означава едностранчив и не винаги плодотворен подход. Ето защо наред с изграждането на материалната база и осигуряването на нова техника за авангардните технологии продължаваме да усъвършенствуваме от-

Digitized by Google

дели елементи от старите и да внедряваме нови технологии.

В тази връзка работим по утвърдената от пленума на окръжния комитет на БКП програма за интензивно развитие на селското стопанство. Само през изтеклата година извършихме минимални обработки на 718 000 дка, безотвални на 125 000 дка и проведохме директна сеитба на 60 000 дка житни култури и на 30 000 дка силажна царевица втора култура. Торенето извършваме на основата на резултатите от анализите на почвените проби. Подхранването на значителни площи полски култури и трайни насаждения се извърши по данни от листната и растителната диагностика.

Голямо внимание отделяме на новите направления при опазването на реколтата от болести и неприятели. Усилията ни са насочени да използваме възможно най-малък разход на препарати и максимално да опазваме почвата, водата и въздуха от замърсяване. Това постигаме с ежегодното разширяване на площите, върху които се прилага биологична и интегрирана растителна защита. В биофабриката на окръжното предприятие по агрохимическо обслужване се произвежда биоагента „Трихограма", с който обработихме 188 000 дка царевица, 27 000 дка пипер, 6500 дка тютюн. Разширихме биолабораторията за производство на енкарзия и фитесеилус, което позволи борбата с белокрилката и акарите в 610 дка стоманено-стъклени оранжерии да се изведе само по биологичен начин. През миналата година се произведоха и първите количества от гъбата „Триходерма" за борба срещу гъбните болести по зеленчуците. Значителна площ от ябълки, праскови, круши и лозя се опазиха от неприятели с помощта на интегрирана растителна защита при използването на селективни и биологични препарати.

Освен директната сеитба, минималните обработки и новите високодобивни сортове при пшеницата внедряваме интензивни технологии. Чрез управление на добива през цялата вегетация целим получаването на 500 и 1000 кг от декар. По такава технология отглеждаме и царевицата за зърно. За успешното решаване на фуражния проблем и белтъчния недоимък разработихме специална програма. Нейното осъществяване започна с внедряването на зимните форми грах с технология за отглеждането му. През 1984 г. засяхме 45 450 дка грахово-житни смески за зелена маса — силаж и сенаж, и 9700 дка за семепроизводство. При силажната царевица прилагаме технология за получаване на 3500—5000 кг от първата — 2000—2500 кг от втората култура, а при люцерната — за 4000 кг зелена маса от декар.

В зеленчукопроизводството работата е насочена към задълбочаване на неговата интензификация. Ранното производство преминава в слънчеви оранжерии. Средноранното производство изцяло е на промишлена технология — безразсадно с механизирано прибиране за преработка и увеличаване дела на едроплодните домати за вътрешен пазар и износ. В стоманеностъклените оранжерии разширяваме хидропонното отглеждане на домати с програмирано хранене и управление на добива.

При трайните насаждения също залагаме на интензификацията. Тук поради дълготрайността на растенията подмяната на сортовия състав става бавно. Затова при създаването на нови насаждения сортовият състав се прецизира от разнострани специалисти. Изискваме новият сорт да отговаря на много качества — високодобивност, устойчивост или толерантност на болести, пригодност за механизирано отглеждане и прибиране, най-пълно да задоволяваме потребителското търсене. Наред с това оптимизираме храненето на растенията чрез листната диагностика, управляваме добива с физиологично активни вещества. Опазването от болести и неприятели се извършва основно чрез интегрирана растителна защита, малкообемно и ултрамалообемно пръскане.

Напояването е решаващ фактор за плодородие в нашия окръг. Водата лимитира изцяло добива от всички култури. Години наред редовните поливки започват още през април с поливането на есенниците и завършват със зимно-пролетните култури и влагозапасяването на трайните насаждения и люцерната. Изпълнението на комплексната програма за развитие на поливното земеделие определя и работата ни в това отношение. Тя е насочена в две основни направления. Първото е подобряване на водоосигуряването чрез разкриване на нови и рационално използване на съществуващите водоизточници. Второто — реконструкция и модернизация на напоителните системи за разширяване на високопроизводителните и водоикономисващи технологии на поливане — дъждуване и капкуване. Наред с това експериментираме най-новия и перспективен начин — дифузното напояване.

Наред с интензификацията в животновъдството задълбочаваме и неговата специализация по производствени направления. Говедовъдството се специализира в две основни направления — млечно и месодайно. В овцевъдството се формират четири породи, които се специализират съобразно специфичните условия на микрорайона на отглеждане. Тънкорунните овце се усъвършенстват и насочват към тракийската тънкорунна порода и постепенно се освобождават от доене. Полутънкорунното направление се специализира за месо и вълна. Млечното направление формираме по пътя на възпроизводството на съществуващите овце и чрез кръстосване на тънкорунни и полутънкорунни с млечни породи. Изхождайки от тази специализация, ще разширяваме и усъвършенстваме технологията за целогодишно яслово хранене и механизиране на производствените процеси при отглеждането на тънкорунните овце без доене. Овцете за мляко ще се отглеждат оборно и пасищно при механизирано доене, а агнетата и шилетата на ин-

Digitized by Google

тензивно угояване с целодажбени смески и груби фуражи.

И сега 80 на сто от свинете в предприятието по свиневъдство се отглеждат по новите технологии — повдигнат бокс и боксове на водна възглавница. През деветата петилетка ще изградим два нови комплекса — репродуктивна база за свине-майки и стоков свинекомплекс за угояване. С това напълно ще завърши концентрацията на свиневъдството и ще се премине изцяло на затворен цикъл на производство.

Задълбочаването на концентрацията и специализацията на производството и ускореното внедряване на научно-техническия прогрес усложнява производствените връзки и увеличава факторите, въздействуващи върху ефективността, налага бързо събиране, обработка, пренасяне, съхранение и използване на информацията. На това изискване, от решаването на което най-много зависи управлението на процесите, отговорихме със създаването на автоматизирана система за управление на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост първоначално в научно-производствения стопански комплекс „Г. Димитров" в Пловдив, която впоследствие прерасна в окръжна.

Разбира се, ние си даваме сметка, че и сега не сме отговорили на изискванията, които поставиха Февруарският и Мартенският пленум на Централния комитет на БКП. Добре разбираме, че решенията, които ще вземе XIII конгрес на партията, ще поставят нови още по-големи задачи пред селското стопанство и хранителната промишленост. На фона на тези задачи извършеното досега ще бъде само отправна точка към по-нататъшното интензивно развитие на селското стопанство. Затова на проведения през 1985 г. пленум на окръжния комитет на БКП **бе утвърдена нова програма за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост през IX петилетка и до 1995 година.**

В най-общи линии предвиждаме през IX петилетката да осигурим пълно агрохимическо обслужване на селското стопанство и управление на добивите от отделните култури. Ще заложим повече на прилагането на генното инженерство в селекцията, разширяване на биологичната борба чрез изграждане на предприятие за производство на биоагенти. Ще увеличим производството на разтвори за хидропонно отглеждане на зеленчуци. Изграждането на сушилни със слънчеви колектори, производството на биогаз, разширяването на площите с капково и дифузно напояване са важни проблеми, по които ще работим с ускорени темпове през следващите години. В края на петилетката ще произвеждаме годишно 4,7 млн. обезвирусени подложки, 5,3 млн. ягодови корени, 560 000 овощни дръвчета и 500 000 лозички. Заводът за зеленчуков разсад ще произвежда 100 млн. стръка. Промишлената технология с безразсадно отглеждане на пипера ще заеме по-големи площи, специализираните ябълкови насаждения за сокове с механизирано прибиране също ще се увеличат.

Ежегодно ще мелиорираме по 17 000—19 000 дка кисели и засолени почви. Интегрираната растителна защита ще обхване значителни площи, биологичната борба в оранжериите също ще се разшири. Реколтата от един милион декара ще се подлага на пестициден контрол. **Широко приложение ще намерят биотехнологиите в растениевъдството, животновъдството и хранително-вкусовата промишленост.** Предвиждаме изграждането на комплекс за производство на биопродукти към спиртната фабрика в с. Катунци. Значително ще увеличим и механизираното прибиране на доматите, червения пипер за мелене, зеления пипер, тютюна, костилкови плодове, ябълки за прясна консумация и други.

В хранително-вкусовата промишленост ще се внедрят непрекъснатото бистрене на сокове с ензими, термостабилната алфа амилаза в пивоварното производство, биокултурите при производството на колбаси, млечни продукти и готови храни. Ултрафилтрацията ще се прилага в млечната, консервната, пивоварната и винарската промишленост. Нови опаковки и нови продукти ще изместят сегашните.

●

Целите, които си поставяме с програмата, са много. Някои от тях изглеждат прекалено смели. Но на нас не ни липсва нито опит, нито отговорност, нито желание. **Осъществената вертикална интеграция в рамките на окръжния аграрно-промишлен съюз допринася за формирането на мощни фондове, които осигуряват достатъчно средства за ускореното изграждане на новата материална база, закупуване на техника и оборудване, свързани с внедряването на новите авангардни технологии.**

Преустройството на мисленето и революционизирането на действията чрез ускоряване на процесите на внедряване на научно-техническите постижения е основен стил и метод на окръжната партийна организация, метод на управление на селското стопанство и хранителната промишленост. Силата на този подход е в неговото осмисляне от всички кадри и в неговото масово прилагане. Затова ние ще го вградим в основата на нашата цялостна работа през деветата петилетка, с него ще посрещнем XIII партиен конгрес, с него ще превърнем в дела конгресните решения.

Digitized by Google

ИНИЦИАТИВА, ТВОРЧЕСТВО И ОТГОВОРНОСТ НА КОМУНИСТИТЕ

ДИМИТЪР БАКАЛОВ

Периодът между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия за партийната организация на Коларовски район в Пловдив се характеризира със стремежа да се издигат ролята и боеспособността на първичните партийни организации до равнището на новите задачи, които поставя изграждането на развитото социалистическо общество. Особено важно бе всяка първична партийна организация да осмисли, овладее и прилага новите теоретични разработки и практически подходи на другаря Тодор Живков за осъществяване на конгресните решения. Изисквахме от тях да разгръщат инициативата, творчеството и отговорността на комунистите и всички трудещи се за изпълнение задачите на осмата петилетка.

Кадрите, активистите и членовете на районната партийна организация добре разбираме, че първичната партийна организация може успешно да осъществява своите функции само тогава, когато правилно и добре е организирала своя вътрешнопартиен живот. Стремежът ни е всички комунисти активно да работят за партийната дисциплина и да помагат за отстраняване на всичко, което принизява ролята и боеспособността на партийната организация. **Съдържанието, формите и методите на работа се приведоха в пълно съответствие с изискванията на XII конгрес на БКП,** с потребностите и проблемите на трудовите колективи. Водещ критерий в нашата работа при оценката на първичната партийна организация бе доколко тя като политически щаб на трудовия колектив е способна да оглави работата за осъществяване курса за повсеместна интензификация, за формиране и изпълнение на насрещните планове, за издигане ролята на трудещите се като стопани на социалистическата собственост.

●

За да издигнем още повече ролята и боеспособността на първичните партийни организации, **полагаме постоянни грижи за усъвършенствуване тяхната структура.** Стремим се тя да бъде максимално съобразена със структурата на трудовия колектив. Изградихме допълнително партийни групи, а някъде и съставни организации — и в много първични партийни организации структурата се оптимизира. Така те можаха да осигурят системно и комплексно ръководство както на целите трудови колективи, така и на отделните производствени звена. Успоредно с това работим и за издигане ролята на партийните групи. Те още повече укрепнаха — организационно и политически, активизираха се, обсъждаха основните въпроси от дейността на низовите производствени единици. Чрез партийните групи се поставят постоянни и временни поръчения, следи се за личния пример на комунистите, за задълбочаване на техните връзки с безпартийните. Например партийните групи при Технологичния факултет на Висшия институт по хранително-вкусова промишленост, при цех „Сашо Димитров“ на тютюневия комбинат „Родопи“, държавната печатница „Д. Благоев“, Автостопанство—1, окръжното предприя-

Digitized by Google

тие „Битова техника“ и др. допринасят да бъдат разкрити резервите при формирането и изпълнението на насрещните планове, да се повишава качеството на продукцията, да се подобрява дисциплината, да се внедрява бригадната организация. Все още обаче значителен брой партийни групи не съумяват да ръководят процеса за разкриване на всички резерви в използването на машините и работната сила, в повишаване качеството на продукцията и ефективното използване на материално-енергийните ресурси. Първичните партийни организации при Строително-монтажния комбинат, окръжното пътно управление, секцията по експлоатация и товаро-разтоварна дейност, в четвърти търговски район на стопанската дирекция „Обществено хранене“ не оказват достатъчно конкретна помощ на партийните групи.

Ние преценяваме, че развитието на първичната партийна организация като политически щаб и първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив в голяма степен зависи от **равнището на вътрешнопартийната демокрация**. Това изискване на районния комитет на БКП към дейността на първичната партийна организация осигурява не само широко участие на комунистите в живота и дейността на организацията, но предполага и активност, творческа работа на безпартийните за практическо изпълнение на колективно обсъдени и приети решения. Най-важна форма, най-важна проява на вътрешнопартийната демокрация, открояваща активността и самодейността на комунистите, са **партийните събрания**.

Анализите, които обсъждаме в бюрото на нашия районен комитет на партията, сочат, че болшинството партийни организации разглеждат на събрания главните проблеми от своя вътрешноорганизационен живот и от живота на трудовия колектив. В дневния ред на партийните събрания преобладават въпросите, свързани с партийното ръководство на икономиката. Най-голям е делът на обсъжданията на изпълнението на обемните, качествените и натуралните показатели на плана. Следват обсъжданията по работата на отделни производствени звена и приемането на насрещните планове. Тук не включваме организационните и идеологическите въпроси, които също не се разглеждат сами за себе си, а са свързани със задачи от административно-стопански и възпитателен характер, които резонират върху изпълнението на социално-икономическите програми.

Първичните партийни организации чрез партийните събрания държат на отчет проблема за реконструкция и модернизация на производствените мощности, намаляването на ръчния и непривлекателен труд, внедряването на челните научно-технически постижения, трудовата дисциплина, качеството. Сега **все по-умело и целенасочено използваме събранията като форма на политически контрол върху изпълнението на решенията на XII партиен конгрес.**

Положително е, че партийните ръководства търсят и открояват **личния пример на ръководните кадри**. По-високото ниво на партийните събрания се обуславя от по-задълбоченатa и всестранна тяхна подготовка. Проучването на проблемите, разработката на докладите и информациите, както и предложенията за решения в повечето случаи стават с участието на широк кръг активисти и специалисти. По този начин се завиши ролята на партийните събрания. По-компетентно и задълбочено се обсъждат проблемите, разгръщат се по-успешно критиката и самокритиката, стимулира се активността на комунистите, стига се до най-правилните решения. Сравнено с предишни периоди, **проблемността на събранията в качествено отношение значително се подобри**. Но все още се подценяват такива важни въпроси като масовополитическата работа по местоживеене, проучването на общественото мнение и политическото настроение на трудещите се, както и някои въпроси от ръководството на икономиката. Въпреки

Digitized by Google

стремежа ни да намалим регламентираните събрания това не се постига в пълнота — факт, който пречи непрекъснато да се издига самодейният характер на първичните партийни организации.

●

На основата на системния анализ, който правим, можем да отбележим нарасналото умение на партийните комитети, партийните бюра и партийните кадри **да планират дейността си, като отразяват пулса на живота на партийните организации, на живота на целия трудов колектив.** Но не са случайност и пропуските в планирането — те са преди всичко резултат на недостатъчния опит на някои кадри, което води до пропускане на важни проблемни въпроси.

Полагаме непрекъснати грижи за усъвършенстване на перспективното и оперативното планиране. Всички първични партийни организации спазват указанията на окръжния комитет на БКП и работят по шестмесечни оперативни планове. А приетите комплексни програми за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП непрекъснато се актуализираха в съответствие с теоретическите разработки и практическите подходи, разработени от другаря Тодор Живков — включително и в двете му Докладни записки до Политбюро на ЦК на БКП от 1985 г. Добре планират работата си партийните комитети и организации при железопътния възел, тютюневия комбинат „Родопи", строителното управление „Пътни строежи", окръжния кооперативен съюз, държавното стопанско обединение „Търговска база", пловдивския университет „Паисий Хилендарски" — Химико-биологическия факултет. Положителна страна в работата на тези организации е, че както в разработката, така и в реализацията на плановете на партийните организации участвуват с предложения и мнения не само комунистите, но и безпартийните членове на колектива. Това дава възможност планът на организацията да отразява нуждите, проблемите и перспективите на целия трудов колектив.

Когато говорим за вътрешнопартийния живот на една първична партийна организация, непременно трябва да видим каква е **активността на комунистите.** Високата активност е резултат на нарасналото организаторско умение на болшинството партийни кадри в района. Но при сегашните условия и степен на обществено развитие активността на комунистите по време на събранията не може напълно да задоволява. Неоспорим факт е, че в част от партийните организации отделни комунисти, особено с по-малък партиен стаж и с по-ниско образование, по-малко участвуват в разискванията. Те не изявяват своята позиция, с тях именно партийните секретари и членовете на партийните бюра трябва да работят индивидуално. В лични разговори да установят причините за тяхната пасивност и да ги подтикнат откровено да споделят мненията си.

Ние оценяваме, че в периода след XII партиен конгрес в районната партийна организация **се създават все по-благоприятни условия за критика и самокритика,** за обсъждане стила и методите на работа на партийното, административно-стопанското ръководство или на отделни комунисти. Все по-умело партийните ръководства и партийните кадри отделят рационалното, същественото в критичните бележки и предложенията на комунистите и ги използват при решаването на задачите, за изучаването на местните проблеми, за засилването на връзката на партията с трудовите колективи. Не са редки случаите, когато в дневния ред на партийните събрания са включени проблеми — обект на критичните бележки. Можем да направим извода, че критиката и самокритиката в партийната работа се утвърждават като средство за отстраняване на слабостите и като двигател на успехите в трудовите колективи.

Digitized by Google

Въпреки че в районната партийна организация нямаме случаи на грубо потъпкване на критиката, големите възможности на критиката и самокритиката като уставно задължение на всеки комунист не се използват за решителна промяна в мисленето и действието. Незадоволително е нейното равнище особено в партийните организации от административните, здравните, просветните и културните учреждения. Недостатъчно и без особен ефект са мерките на някои партийни бюра за преодоляване на пасивността, инертността, дребнавостта, безкритичността, за преодоляване на някои прояви, чужди на социалистическите обществени отношения в партийните организации и колективите.

В периода на пълна мобилизация на силите за претворяване в дела решенията на XII партиен конгрес борбата за **изпълнение на взетите решения и приетите планове** като елемент на политическия подход придоби особена актуалност в нашата дейност. Утвърдената от бюрото на районния комитет на партията и въведена като стил на работа схема за самоконтрол повиши чувството за отговорност на всеки комунист за срочното и качествено изпълнение на взетите решения. В по-голямата си част партийните организации редовно правят на партийни събрания отчет как се изпълняват решенията. Спазва се колективният принцип при вземане на решенията и личната отговорност за тяхното изпълнение. Чувствително се увеличи участието на партийните активисти, специалисти и други кадри в предварителната разработка на материалите и решенията. Утвърждава се практиката проекторешенията да се обсъждат предварително в партийните групи. Всичко това се отразява положително както на качеството на взетите решения, така и на активността на комунистите в процеса на тяхното изпълнение. Добре организират изпълнението на решенията редица първични партийни организации като: при Обединени лаборатории — ВМИ, при товарна гара, при дирекция „Хранителни стоки", при цех „Сашо Димитров" на тютюневия комбинат „Родопи" и др.

Стремим се в своята работа да осигуряваме срочно изпълнение на решенията, правилно да ги използваме като инструмент за ръководство и управление. Изискваме от партийните кадри да се предпазват от абстрактни обсъждания и шумни декларации, а да използват изпълнението на решенията *като задачи* за конкретна практическа работа.

Има случаи, когато при обсъждането на проблемите партийните организации подхождат едностранчиво. Занимават се с дребни и еднообразни въпроси, които третират преди всичко текущата дейност. Липсва политическият подход в оценките за комплексното решаване на задачите. Ето защо взетите решения не довеждат до очакваните резултати, не променят положението. И като следствие отчитаме непълно използване на резервите на производствено-техническата база например, на възможностите на социалистическата организация на труда, отчитаме нарушена дисциплина.

Колективните проверки, които районният комитет на БКП провежда, разкриват, че сега повече от всякога партийните организации внасят чрез партийното решение целенасоченост и еднопосочност в техните действия и тези на колектива. Откроиха се обаче и случаи, които показват, че понякога те приемат твърде общи, без срок и отговорници решения — без дълбоко и многостранно предварително проучване, или пък са перифраза на решения на по-висшестоящи органи. Тези пропуски са резултат от неуменето на част от кадрите да извеждат решаващото звено от веригата.

Главното сега е да променим подхода на партийните органи и организации за значително **издигане качеството и ефективността на контрола,** за да бъде той действен, да

Digitized by Google

има комплексен характер, да спомага за усъвършенстване дейността на партийните комитети и първичните партийни организации още по-последователно да прилагат принципен, взискателен контрол и преди всичко превантивен контрол, още когато се създават условия или организация за изпълнението на една задача. Контрол на всеки етап от изпълнението.

●

Какво ще бъде нивото на вътрешнопартийния живот зависи от личния пример на комунистите, от техните действия, усърдие и последователност в работата, от стремежа им да превърнат своята организация в генератор на идеи, в носител на новото, в защитник на всяко творческо начало, в авангард на борбата за реализация на задачите на научно-техническия прогрес. За значителното **издигане на личния пример и авангардната роля на комунистите** в районната партийна организация помогна обявената от окръжния комитет на БКП инициатива „Отчет пред революцията". Личните обещания, поети от комунистите, са ярък израз на тяхната политическа зрелост и активност за осъществяване на икономическата стратегия на партията, за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП, за достойно посрещане на XIII конгрес. Поетите до този момент 27 071 обещания разкриват допълнителни резерви в реализацията на социално-икономическите програми на трудовите колективи.

Трудностите през изминалата 1985 година поставиха на сериозно изпитание кадрите, но тя бе и много поучителна. Борбата за тяхното преодоляване ускориха процесите на усъвършенстване на вътрешнопартийния живот и цялостното им развитие.

Непримиримостта и порасналата взискателност на комунистите към своята работа намери отражение и в проведените отчетно-изборни събрания и конференции. Главното в проведения на събранията критичен, самокритичен и творчески разговор е **как да се извърши рязък завой в мисленето и делата за действителна промяна в стила на работа.** Да се търсят конкретни пътища, форми и средства за колективно и лично участие в изпълнението на програмата на окръжния комитет на партията за преструктуриране на окръжната икономика на базата на съвременните направления на научно-техническата революция.

Творческата активност на комунистите, на първичните партийни организации от района нараства особено в навечерието на важни за цялата страна събития. Когато се готвехме за Дванадесетия конгрес, се роди инициативата „За достоен рапорт пред XII конгрес на партията". Право на рапорт завоюваха най-добрите партийни организации, които действително изведоха своите колективи до високи върхове в изпълнението на петилетните планове, в израстването на хората.

Атмосфера на подем, на нестандартно мислене в името на революционните промени, на стремеж към ускорено внедряване на научно-техническия прогрес е създадена и сега, в навечерието на Тринадесетия конгрес. Сред първите в окръга, които предсрочно изпълниха своите петилетни планове, бяха работниците и специалистите от осем трудови колектива на нашия район. Комунистите и трудещите се от тютюневия комбинат „Родопи", Висшия институт по хранително-вкусова промишленост, Териториалната проектантска организация, Промишлено-монтажното управление, Електромонтажното управление, Вагонното депо, пласментно-снабдителното предприятие „Химснаб" и окръжната спестовна каса подеха инициативата „Предконгресен влог — девета петилетка". Чрез нея те съсредоточават силите и възможностите си в най-главния, най-важния въпрос на времето — ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. Целта е чрез претворяване в дела решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП достой-

Digitized by Google

но да посрещнат Тринадесетия конгрес на партията.

Обещанието на осемте колектива е напрегнато и много конкретно. Те обещават в дните до конгреса да решат 33 задачи по научно-техническия прогрес, да внедрят 7 нови и усъвършенствувани технологии, 4 нови изделия, 15 задачи за автоматизация и електронизация на производството и управлението, 7 задачи за механизация на производствените процеси с икономически ефект над 3 милиона лева. С 4 пункта да бъде намален делът на работниците, заети с ръчен и непривлекателен труд. На базата на решените задачи по научно-техническия прогрес да снижат разходите на материално-енергийните ресурси с 1,5 на сто и с 13 дни да преизпълнят плановете си за I тримесечие на 1986 г.

Бюрото на окръжния комитет на БКП оцени по достойнство и подкрепи тази инициатива. Осемте имат вече много последователи. Изградена е система за стимулиране и водене на съревнование.

Сега извършваме широка политическа и организаторска работа за разгръщане на инициативата сред трудовите колективи, отечественофронтовците и учащите се, за проникване в нейния дълбок политически смисъл, за превръщането ѝ в движение.

●

Изниква необходимостта от съдържателен поврат в нашата партийно-организационна и идеологическа работа. В период сме на коренно преустройство на своя стил и метод на работа, за да подпомогнем партийните организации успешно да преодоляват административните и психологическите бариери пред научно-техническата революция, за разгръщане творческото участие на трудещите се. За нашите низови кадри очевидно няма да достигне добрата изпълнителност и дисциплинираност, у тях трябва да се изгражда усет към новото, мъжество и смелост, твърдост и устойчивост за реализиране на голямата идея на Февруарския пленум на ЦК на БКП. Затова **ние се стремим да провеждаме жива, конкретна и непосредствена работа с кадрите на всяка първична партийна организация за създаване в трудовите колективи постоянна творческа и делова обстановка, стегната организация, максимална мобилизация на силите, строга дисциплина и ред, висока лична и обществена съзнателност.**

Повече от необходима ни е сега революционната позиция — чувство и стръв към новото и прогресивното, широкомащабна, бърза реакция и действия за претворяване в дела решенията на Февруарския пленум, за достойно посрещане на XIII партиен конгрес.

Материалите за блока изготви

Деля КОЛЕВА

Digitized by Google

ДОВЕРИЕТО И ОТГОВОРНОСТТА НА РЪКОВОДИТЕЛЯ В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

ГЕОРГИ ХРИСТОВ
кандидат на историческите науки

Сложността и динамизмът на задачите, които се решават в процеса на по-нататъшното изграждане на социалистическото общество, предявяват все по-високи изисквания към ръководните кадри, към техния идейно-нравствен и професионален облик. От всеотдайността им към партийното дело, професионалната им компетентност, умението им да чувстват и внедряват новото в голяма степен зависят организацията и резултатите от дейността на трудовите колективи за интензификация на общественото производство и повсеместно внедряване съвременните научно-технически постижения. Затова и в провеждания общопартиен разговор за стила и методите на работа, за някои актуални проблеми на нашето развитие един от широко обсъжданите въпроси е за **доверието и отговорността на ръководителя в трудовия колектив.** На събранията на първичните партийни организации, на заседанията на партийните комитети се търси съвременен отговор на познатите понятия: да се оправдае доверието, да се повишава отговорността. В процеса на подготовката за Тринадесетия партиен конгрес партийните организации обобщават и осмислят натрупания опит в кадровата работа, разкриват съществуващите слабости, определят пътищата за тяхното отстраняване.

Българската комунистическа партия нееднократно е подчертавала, че априлската кадрова политика е политика на доверие и уважение, на принципна взискателност и разгръщане творческия потенциал на кадрите, на създаване на условия те да се развиват и израстват в крак с изискванията на социалистическото строителство. Хиляди са ръководните дейци, които изпълняват високото поръчение да планират, координират, организират и насочват дейността на трудовите колективи. Издигането им на ръководна длъжност в трудовия колектив, независимо дали това става чрез избор или назначаване, е израз на вярата на съответния партиен орган в техните политически, делови и нрав-

Digitized by Google

ствени качества, в това, че те ще намерят изява във всекидневната им работа и поведение за претворяване в живота политиката на партията. Доверието към ръководителя е признание, че той ще направи всичко възможно, за да оправдае надеждите, за да се покрият вижданията, изискванията на партийната организация и колектива за дадената длъжност с практическите действия, дела и пример на този, който я заема. Както подчертава др. Тодор Живков, да се довериш, значи да разчиташ, че доверието ще бъде оправдано.

Високото доверие към ръководителя е в диалектическо единство с неговата отговорност за изпълнение на поставеното поръчение. Като неотменна черта на ленинския партиен стил отговорността е осъзнаване правата и задълженията на личността пред колектива, саморегулиране, привеждане дейността и поведението в съответствие с обществените интереси и изисквания. Тя е осмисляне на дълга пред партията и обществото и в същото време **е мярка за политическата, трудовата и обществената активност на ръководителя,** за способността му реално и самокритично да оценява своята дейност, за целеустремеността му да следва партийните, държавните и моралните норми. Високата отговорност намира израз в целенасочената му работа за решаването на социално-икономическите, научно-техническите и идейно-възпитателните задачи. В съвременните условия това се определя от подготовката, умението и желанието да се работи поновому в съответствие с обективните изисквания на обществено-икономическата обстановка.

Превръщането на трудовия колектив в действителен стопанин на социалистическата собственост изисква нова степен на зрялост на отношенията в него. Стопанският деец се явява представител на държавата-собственик, но в същото време е и член на колектива, който като стопанин трябва най-ефективно да използва предоставените му материални, енергийни, финансови и трудови ресурси. Правилното съчетание от ръководителя на двете взаимосвързани функции ускорява развитието на този процес. Тогава неговата дейност способствува за формиране на отношения, при които всеки труженик влага своите знания и способности за запазване и увеличаване на социалистическата собственост. И в същото време, ако неправилно се подхожда при практическото реализиране на тази партийна постановка със стратегическо значение, ако интересите на колектива и отделни негови членове се поставят над общонародните, то се задържа процесът на утвърждаването му като истински стопанин на социалистическата собственост.

Висока **е отговорността на ръководителя за оптимизиране отношенията в колектива в посока на повишаване народностопанската ефективност** от неговата дейност. Изменят се и се обогатяват взаимоотношенията между ръководните и изпълнителските кадри. В никакъв случай те не могат и не бива да се разглеждат като организационно-„технически" връзки, подчинени само на производството. Издига се и политическата отговорност на този, който стои начело на колектива, за правилното възпитание на всички негови членове, за утвърждаване на благоприятна нравствено-психическа обстановка в него. Ръководителят отговаря не само за себе си, но и за тези, които ръководи, за техните действия, за резултатите от техния труд. Неговата отговорност има политически, икономически, правни, социални, нравствени и т. н. аспекти. Като неоднозначно понятие с конкретно историческо значение тя се проявява в различните направления на дейността му при осъществяване на политическите, социално-икономическите и възпитателните задачи в колектива. Колкото по-добре ръководителят раз-

Digitized by Google

бира своята отговорност, толкова по-изострено е това чувство и сред другите членове на колектива, толкова по-висока е организираността и дисциплината в него.

Обобщено може да се формулират такива елементи на високата отговорност на ръководителя в съвременните условия:

— дълбоко разбиране политиката на партията, целенасоченото и последователното й провеждане в живота; решаването на всяка конкретна задача се свързва с целите на социалистическото строителство, във всяка конкретна работа се внася партиен дух, партийно разбиране, партиен подход;

— максимално и ефективно използване на собствените сили, знания и способности и възможностите на колектива за повишаване ефективността и качеството на общественото производство, за повсеместно внедряване на постиженията на съвременната наука и техника;

— единство между думите, действията и поведението върху основата на социалистическите закони и норми; целенасочено и настойчиво довеждане на всяко започнато дело докрай;

— непримиримост и борбеност срещу явления и прояви на неорганизираност, либерализъм и примиренчество, бездействие, безстопанственост, разточителство на собственото време и това на подчинените и т. н. като антиподи на високата отговорност.

Разбира се, отговорността е в зависимост от изпълняваните ръководни функции в трудовия колектив — директор на предприятие, бригадир на бригада или ръководител в обществена организация, и се проявява в различни направления, чрез различни форми и средства, но най-обобщено се свежда до посочените по-горе елементи. Нейните мащаби се определят от ролята и интензивността на връзките на съответното звено с другите структури в системата на социалното управление.

Като важна черта на ленинския стил на работа и ръководство високата отговорност се проявява с най-голяма сила в съчетание с другите страни на този стил: научен подход, компетентност, деловитост, инициатива и творчество, съзнателна дисциплина, системен контрол и критичен анализ на съдържанието и резултатите на собствената дейност.

Съвременните критерии за отговорността на ръководителя в трудовия колектив се определят от главното в осъществяване политиката на партията на днешния етап. **Интензификация на общественото производство, ускоряване внедряването на научно-техническия прогрес, засилване борбата за икономии на суровини, материали, енергия, за високо качество на продукцията и на всяка дейност — ето къде „фокусира“ тя сега.** Тук на дело ръководителят показва как оправдава доверието да организира, да насочва колектива за изпълнение на стратегическите задачи, доколко със своите знания, опит и умения той обхваща в цялост всички аспекти на съвременната научно-техническа революция — развива присъщите на социализма форми за съединяване на науката с производството, прилага най-рационални методи за организация на колективния труд, създава условия да се разгръщат интелектуалните способности на всеки член на колектива. Става дума за умението във всяко свое действие той да се опира на науката, да внедрява нейните постижения. В това отношение практиката ни дава много положителни примери, немалко са и негативните. Затова с такава категоричност звучат думите на др. Тодор Живков, казани на Февруарския пленум на ЦК на БКП: „Трябва да извършим пробив в държавния апарат от горе до долу, пробив в стопанския апарат, пробив в държавното планиране и финансиране, пробив в материалното

Digitized by Google

превъоръжаване на научния труд, пробив в бюрократичната нагласа на партийния апарат към науката"[1].

Въпросът опира до това всеки ръководител да чувствува своята лична отговорност, не на думи, а на дело да дава своя принос за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Защото едва ли ще се намери ръководен деец, който да не изразява своята подкрепа на партийната политика в тази област, но в практическата си дейност не всеки прави възможното. Нерядко добри идеи, изобретения и рационализации дълго време пътешествуват от заседание на заседание, преди да намерят своя реализатор. Всяко подценяване или пренебрежение към новостите в техниката и технологиите в съвременните условия само по себе си говори за принизена отговорност.

Ръководителят, като поставя пред себе си и колектива, който ръководи, все по-високи цели, по-сложни задачи, способствува да се издига чувството за съпричастие на всеки член и на колектива като цяло към политиката на партията. Ето само един пример. Водещ аграрно-промишлен комплекс в Софийски окръг е този в Божурище. След Мартенския пленум на ЦК на БКП неговото ръководство, като оцени, че постигнатото досега далеч не може да бъде граница на възможностите, разработи конкретни мерки за интензификация на зърненото и фуражното производство и повишаване ефективността на животновъдството за 1985 г. и годините на следващата петилетка. Бяха поставени високи цели пред всяка бригада и участък. Постигнатото през миналата трудна селскостопанска година дава основание за увереност, че набелязаното ще бъде преизпълнено. Инициатор на тези разработки, на практическите действия за тяхното осъществяване е председателят на аграрно-промишления комплекс Стойко Николов. Със своята настойчивост и целенасоченост той увлича всички специалисти и ръководители в комплекса.

От тези, които партийната организация е поставила начело на трудовия колектив, тя има правото и задължението да изисква пълноценно и с най-голяма обществена полза да изпълняват поверените им ръководни функции, да се вслушват в мнението и предложенията на трудещите се. В този аспект работата на ръководителя с критичните бележки и препоръките е важен измерител за отговорността му, защото те отразяват реално съществуващите проблеми в колектива. Умението да се изучават критичните бележки и предложенията, да се предприемат ефективни мерки за тяхното решаване говори доколко стилът на работа на ръководителя е в съзвучие с потребностите на трудовото всекидневие. Системният анализ и обобщаване на този важен информационен поток позволява своевременно да се разкриват тенденциите в развитието на съответното звено. Като се отчита, че предложенията и критичните бележки са важен резерв в борбата за интензификация на общественото производство, вече няколко години в Пернишката окръжна партийна организация се извършва конкретна и диференцирана работа за тяхното регистриране, разглеждане и решаване. На специален отчет се водят тези, които са свързани с по-пълното използване на производствените мощности. Особено внимание се отделя на обратната информация от съответните ръководни дейци за съдбата на всяко предложение. Използват се разнообразни форми, за да получат комунистите и трудещите се своевременен отговор. На първите събрания на първичните партийни организации след отчетно-изборните се дава отчет за извършеното по критичните бележки, направени на тях. Стопанските ръководители на срещи в колективите се отчитат за изпълнение на препоръките на трудещите се. Това укрепва

[1] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването на научно-техническата политика на Народна република България, С., 1985, с. 19.

Digitized by Google

вярата, че ръководните кадри своевременно ще откликнат на справедливите сигнали и предложения.

Анализът показва, че за едногодишния период — от януари 1984 до януари 1985 година — по различни поводи към съответните органи са постъпили общо 4905 критични бележки и 6122 предложения, свързани с по-пълното използване на производствените мощности. Преобладаващата част от тях са направени на събрания на партийните организации и на трудовите колективи. По направления те засягат непосредствената работа на ръководните дейци за осигуряване с ресурси на производствените процеси, подобряване условията на труд, укрепване на технологичната и трудовата дисциплина, повишаване квалификацията, усъвършенстване на партийната и обществената дейност. Тяхното своевременно решаване така, както изискват партийните документи, означава да се правят практически стъпки към издигане личната отговорност на кадрите за по-нататъшното разгръщане на критиката, за привеждане на стила и методите на ръководство в съответствие със задачите за изграждане на развито социалистическо общество. Провеждането на дело на партийната постановка ръководните дейци постоянно да изучават интересите и настроенията на трудещите се, да се вслушват в техните предложения и препоръки ще позволи самите те да бъдат пример на критично и самокритично отношение към собствената работа и постиганото от колектива.

Дейността на ръководителя е творческа и многообразна. Всеобщо повишаване на отговорността може да се постигне, когато на всяко равнище, на всеки деец са ясно и точно дифинирани функциите, изискванията към неговата работа. В това отношение Лениновият съвет: „...за строго определяне отговорността на всеки работник (член на колегия, разпоредител, началник и т. н.) за изпълнението на дадени операции, работа или задачи“[1] има непреходно значение. Един от пътищата за неговото реализиране в живота е научната разработка на основните изисквания за всяка ръководна длъжност, изясняване на правата и задълженията, качествата и подготовката, която трябва да притежава този, на когото е възложено да ръководи другите. В същото време представлява известна гаранция, че ръководител, който отговаря на изискванията, отразени в длъжностната характеристика, ще се справи с поставените задачи. Практиката на много партийни комитети и организации и на държавни органи недвусмислено потвърждава, че наличието на длъжностни характеристики, професиограми и др. способствува да се повишава обективността в работата с кадрите. Защото без ясна представа за изискванията, предявявани към този, който заема дадена длъжност, не е възможно да се осъществява ефективен контрол, реално да се оценява отговорността, с която той подхожда при изпълнението на поръчението си.

По наше мнение използването на такива документи позволява върху основата на ленинските принципи за единство на политическите, деловите и нравствените качества да се определят общите и специфичните изисквания, ролята на всяко звено и ръководител в решаването на конкретните задачи, да се отстранява срещащият се паралелизъм и дублиране на органи и длъжности. В същото време спомагат да се създава обстановка, при която никой не би могъл да скрива своите грешки и слабости, като се позовава на непознаване на функциите и пълномощията си или пък да прехвърля своите отговорности на друг. Разбира се, не бива да се абсолютизират тези документи и да се смята, че наличието им само по себе си решава въпроса. Те само могат да създават обективни предпоставки за висока лична отговорност. На тях не трябва да се гледа като на нещо веднъж завинаги дадено, а

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 40, с. 182.

Digitized by Google

следва периодично да се актуализират, своевременно да се отразяват изменения, налагани от динамичното развитие на страната ни.

Практиката нерядко ни сблъсква с факти, които показват, че не всеки поема **пълна отговорност за поръчаното дело.** В редица случаи се проявява стремеж тя да се прехвърли на друг или да се остави нерешен даден проблем. В други колективността при обсъждането се превръща в удобно прикритие за този, който сам трябва да реши определен въпрос. Прояви, които макар и не винаги така отчетливо да могат да се установят, говорят сами по себе си за политическата и нравствената неустойчивост и липса на гражданска смелост. Бягството от отговорност, в това число и неговото крайно проявление — безотговорността, намират място в такива явления като повърхностно отношение към поставеното поръчение, либерализъм и несистемен контрол към отделните звена и работници, безинициативност, инертност при осъществяване на преките задължения и др.

Залог за повишено чувство за отговорност при изпълнение на своя обществен дълг са политическите и нравствените качества на ръководителя, неговата професионална компетентност. Още в първите години на съветската власт сред особено важните качества при подбора на ръководните кадри В. И. Ленин посочва добросъвестността. Наличието ѝ е гаранция, че ще се спазват партийните принципи и норми на ръководство и дисциплината във всичките ѝ аспекти. Същевременно и обективно ще се информират съответните органи за действителното състояние на нещата. А ако се случи нещо нередно, то можем да бъдем сигурни, че ръководителят пръв ще вземе мерки, ще разкрие причините и ще предприеме действия за тяхното отстраняване. Сам ще признае и собствените си грешки, воден от разбирането, че да ръководиш значи да си отговорен, да оправдаваш доверието на колектива. Добросъвестният ръководител в такъв дух възпитава и своите подчинени.

Високата лична отговорност е несъвместима с формализма в работата. Неговите проявления са многолики, но в основата на всички е принизяване на политическото, нравственото и социалното чувство при решаване конкретните проблеми на трудовия колектив като цяло и на отделни негови членове. Затова и все по-нарастващи са изискванията към партийните и други органи така да се регулират и прилагат всички механизми на ръководния процес, че ни най-малко да не се създават предпоставки за формално изпълнение на задълженията от отделните ръководни дейци. Всяко действие да бъде в посока за по-пълната реализация на правата, задълженията и отговорностите на саморегулиращите се системи, на всички кадри в тях. Както подчертава другарят Тодор Живков, идеи, неориентирани и неподчинени на това разбиране, трябва да се смятат неефективни и паразитни.

Широката практика в дейността на редица партийни и държавни органи е да се разпределят ръководни кадри за оказване на конкретна помощ и контрол в отделни звена на строителството, селското стопанство и другите отрасли на материалното производство. Това способствува за по-пълна мобилизация на силите, води до положителни изменения в практическата дейност. Но в редица случаи, вместо да се вникне и да се оказва помощ за усъвършенствуване стила и методите на работа на дадения ръководител, се изземват неговите оперативно-разпоредителни функции. Свидетели сме как подмяната в ежедневната практическа работа на непосредствения ръководител на колектива води до намаляване на неговата персонална отговорност за поръчания участък на работа.

Още един аспект, в който би следвало да се прецизира дейността на редица партийни органи и организации. Става дума за увле-

Digitized by Google

ването по създаването на многобройни щабове, комисии, координационни съвети, центрове и т. н., което в много случаи на практика води до разминаване с личната отговорност. Безспорно и такива органи имат място в нашия живот при решаването на крупни и сложни проблеми. Но би следвало по-прецизно да се оценява необходимостта от тяхното изграждане, особено когато се отнася до първичния трудов колектив. Едно изследване показва, че на окръжно равнище има изградени около 35 щаба, съвети, комисии и др. Не по-малък е броят им и в по-долу стоящите звена. Всеки от тези органи заседава, обсъжда, „развива дейност" едновременно със съществуващи структури на партийните, държавните и обществените организации, които имат ясно определено поле на действие. В такива съвети, комисии и т. н. са включени десетки ръководни дейци. Някои от тях участвуват в 8—10 такива органи, което създава условия за принизяване на личната им отговорност.

Високата отговорност на ръководителя в трудовия колектив е действена, борбена. Така е, защото тя органически се слива с дълбоката убеденост в партийното дело. Именно това е силата, която „заставя" ръководителя да работи всеотдайно, да изпълнява своето поръчение без напомняне за дълга му пред партията и народа. Съставна част в характеристиката на съвременния ръководен деец е умението разумно да използва дадените му права, да се бори срещу негативните явления в трудовия колектив. Неговата отговорност се проявява не само на работното място, а навсякъде. Тя воюва срещу проявите на равнодушие, нечестност, кариеризъм, себеустройване и корупция. Та нали този, в чиито дела и пример се вглеждат всички членове на колектива, пръв трябва да въстава срещу подобни прояви. Животът всекидневно показва, че огромното мнозинство от кадрите съзнават това свое право и задължение. Но все още се срещат случаи, когато ръководителят не поема инициатива, не повежда пръв борбата срещу негативните прояви на отделни членове на трудовия колектив. Нагласата на такива кадри е да действуват главно като изпълнители — друг да решава, друг да влиза в сблъсък. Изчакват партийните и обществените организации да обсъдят подобни въпроси, като при това те самите заемат пасивна позиция. В такава обстановка се създава впечатление, че носителите на негативни прояви се намират под нечия защита, че отношенията между ръководители и подчинени се изграждат не на основата на общопартийните и общодържавните интереси, а на някакви други принципи.

Борбата за издигане на личната отговорност е и борба за развитие и укрепване на нови отношения в трудовия колектив, за утвърждаване на социалистически добродетели, за висока дисциплина и организираност. Тя е неразривно свързана с обогатяване чувството за колективизъм, за съпричастие с това, което става в колектива.

Високата отговорност не идва от само себе си, с издигане на дадена ръководна длъжност в трудовия колектив. Тя се възпитава, формира се в процеса на осъществяване на неговата многостранна дейност. Утвърждава се чрез самовъзпитание, чрез последователни и целенасочени мерки за въздействие от страна на партийните и обществените организации и административните ръководства. При това се отчита, че високата отговорност би следвало да се проявява във всички етапи на ръководния процес — от дълбокото вникване, осмисляне и конкретизиране на партийните и правителствените документи за съответното звено до анализа и оценката на извършената работа и получените резултати. Тя далеч не се изчерпва само с разработката на добри програми и планове. Степента на нейното осъзнаване се опре-

Digitized by Google

деля от участието в непосредствената работа за реализирането на тези документи, умението да се включат всички сили на колектива, да се осъществи критичен разбор на постигнатото, да се оцени доколко то съответствува на поставените цели. Тя има конкретни измерения, но и въздействието от страна на партийните и другите органи за нейното утвърждаване има конкретен адрес, носи конкретна форма.

Голяма е **отговорността на първичните партийни организации** и трудовите колективи за създаване на атмосфера, която кара всеки да помни не само своите права, но и задължения, да отговаря на признанието и надеждата на тези, които са го издигнали. Колкото по-активно и настоятелно те работят за издигане личния пример на ръководните кадри, толкова повече нараства и техният авторитет в кадровата работа. Висок личен пример навсякъде и във всичко — това е изпитано средство, с което първичните партийни организации воюват против безстопанствеността и разхищенията на материали, трудови и финансови ресурси, против недисциплинираността, инерцията и времеядството.

По време на разговорите за стила и методите една мисъл особено настойчиво се повтаряше — там където партийната организация е въвела порядък в собствената си работа, действувала е боево, проявявала е принципна взискателност към всеки, независимо от служебното му положение в колектива, там и отговорността на кадрите за поръчаното дело е висока. Когато анализираме дейността на такива организации, се вижда, че сред използваните форми и механизми за индивидуално въздействие особено място е отделяно на системния контрол, на отчетите на ръководните кадри пред партийното бюро и на събрания на първичната партийна организация, на задълбоченатa проверка на изпълнение на партийните и правителствените решения, на периодичната оценка на качествата и поведението им. Изисквано е те редовно да информират партийната организация и трудовия колектив за проблемите, които решават, за трудностите и за мерките, които се предлагат за тяхното преодоляване. Тук нито една проява и действие на ръководителя не са минали незабелязано. Своевременно са атестирани както добрите изяви, така и отклоненията в дейността и поведението на отделните дейци, вземани са конкретни политически, възпитателни и контролни мерки. Особена непримиримост е проявявана срещу проявите на бягство от отговорност. Предприемани са последователни действия за създаване атмосфера на взаимна взискателност и другарски взаимоотношения между членовете на колектива. И обратно, там където партийните бюра и организации бавно преустройват своята дейност съобразно новата обстановка, съществуват либерализъм и опростенчество, даже добрият ръководител започва да губи реалното чувство за висока отговорност пред колектива.

С повишаване зрелостта на обществото, нарастване съзнателността и активността на неговите членове се засилва значението на политическите и нравствените ценности на социализма. По действията и постъпките на отделните длъжностни лица в колектива трудещите се съдят не само за дейността на съответния орган, но за политиката на партията. От тази позиция следва да се съпоставя извършеното във всяка партийна организация, на тази основа да се определя в кои направления да се усъвършенствува политическата и организаторската работа с ръководните кадри, да се засилват контролът и взискателността към тях, за да оправдава всеки правото и доверието да ръководи другите.

Digitized by Google

ГЕНЕРАТОР НА НОВИ ИДЕИ И ОПОРА НА ТВОРЦИТЕ

ХРИСТИНА АНГЕЛОВА
кандидат на философските науки

„Първичната партийна организация да се утвърди като генератор и носител на новото, като водеща сила, която подкрепя новаторите, първенците, работили качествено и високопроизводително."

Из Дългосрочната програма на партията
за подобряване на качеството

Основанията да се определя първичната партийна организация като генератор на нови идеи и да се проявява висока взискателност към нея да бъде творец и в същото време да подкрепя инициаторите, създателите на новото в колектива се съдържат в самата природа на комунистическата партия като партия на новатори, на съзидатели на нов обществен строй.

Като органическа част от партията, първичната партийна организация е носител на нейните основни, характерни черти и функции, които се проявяват във вътрешния ѝ живот като самодейна политическа организация, самоорганизираща и саморегулираща се и в ръководството на социалните процеси като политически ръководител и организатор на трудовия колектив. Като представител на партията в трудовия колектив и като главен субективен фактор в него, първичната партийна организация е не само изпреварващият инициатор в цялостната му социална дейност. В колектива тя е естественият притегателен център на всеки новатор, на всеки творец и главна тяхна опора в осъществяване на смелите им идеи, в защита на рисковете за прилагане на новото в борбата със старото, консервативното, задържащото.

Първичната партийна организация е генератор на новото по силата на някои обстоятелства, детерминирани от обективните закономерности на нейното развитие.

На първо място, първичната партийна организация е самодейна политическа организация, която е в състояние сама да решава своите проблеми, да търси форми и пътища за усъвършенстване на вътрешнопартийния си живот, непрекъснато да възпроизвежда вътрешноорганизационните си отношения на по-висока степен на организираност, демократичност и самодисциплина. Колкото по-голяма е политическата зрялост на комунистите, тяхната професионална и организационна култура, колкото повече вътрешнопартийните отношения са по-принципно изградени, толкова повече идеи могат да се раждат, а предложенията да се превръщат в реалност. Появата на нови форми на организационен живот, прилагането на нови подходи при осъществяването на вътрешнопартийните процеси е едновременно и показател за организационна култура, за творческо неспокойствие в комунистите, за формирана трайна потребност от осигуряване на по-пълно

Digitized by Google

съвпадение между дейността на първичната организация и новите проблеми, задачи и обективни процеси.

Така един проблем, по който продължава да се използва старата практика, чиято ефективност в голяма степен вече е намаляла, е **планирането на партийната дейност.** От многото изследвания и разговори проличава неумението на немалко партийни бюра да използват предложенията и опита на комунистите, при което планът на преобладаващата част от организациите е дело на бюрото, а нерядко и на самия секретар. Обикновено той се прочита на партийното събрание. Запознаването на комунистите с него става еднократно и за малко време, без да имат възможност да осмислят и усвоят съдържащата се в проектоплана информация. Приемането в много случаи става формално. Единството се проявява само в гласуването, колективността на обсъждането е ограничена до членовете на партийното бюро.

Към преодоляването на това противоречие между обективната необходимост за изработването на научнообосновани планове и съществуващата с много формализъм практика се насочва **първичната партийна организация при базата за развитие и внедряване към Химикофармацевтичния комбинат в гр. Станке Димитров.** Партийното бюро създава организация, при която всеки комунист преди началото на плановия период върху специални за целта бланки прави писмено своите предложения за онези проблеми, които счита за необходимо да бъдат поставени на обсъждане и решаване на заседание или събрание на първичната организация. В някои партийни групи се организира предварително обсъждане на предложенията. Всички мнения се обработват от работна група, която подбира въпросите по важност, актуалност, неотложност и пр. Така един от най-важните документи на първичната партийна организация за усъвършенстване на нейната организираност, целенасоченост и целесъобразност на дейността става наистина колективно дело, събрало ума, опита, творческите търсения на комунистите.

Такъв подход е особено необходим и при **подготовката на партийните решения.** Всяко решение идва в отговор на появила се потребност, породена от действието на обективните закономерности на развитието на първичната. Всеки проблем, който ще решава организацията, има конкретно-исторически характер. Това обстоятелство изисква съдържанието, насочеността, преобразуващите възможности на решението да бъдат съобразени с теденциите на вътрешнопартийния живот и с проблемите на трудовия колектив. Това именно налага да се изменя съществуващата практика, когато единственият вариант се предлага от внасящия материала. А комунистите нерядко изпълняват ролята на слушатели, които накрая гласуват, без да са имали възможността предварително да съсредоточат за по-продължително време вниманието си, да поспорят, да потърсят варианти от собствения си и чуждия опит, от логиката на мисълта. А именно в подготовката на решението се разкрива новаторската същност на комунистите, на партийната организация.

Ясната и активна позиция на първичната организация води до правилни политически изводи за насоките и резултатите на нейната дейност, до намиране на нови решения. Обстановката на откровеност и критичност, на свобода на мненията и предложенията, на обективна оценка на всяка нова идея, дадена на събранието, благоприятствува за принципните отношения между комунистите. Тя е благодатна почва за кълновете на новото. Преди известно време в отношенията между комунистите от **първичната партийна организация на екскурзоводско обслужване в** туристическия комплекс **„Балкантурист" в Албена** се вмъква отчуждение, проявяват се, макар и отделни, случаи на незаин-

Digitized by Google

тересованост в работата, намалява взаимопомощта, настъпва студенина и безразличие в някои комунисти за съдбата на другаря. Това разтревожва партийното бюро и секретаря. От проведените разговори се ражда идеята за многостранен откровен разговор с всички комунисти. Така се формира решението да се проведе **събрание на тема „Не на равнодушието“**. Тази формулировка на решение за провеждане на организационно събрание смущава някои, които считат, че е по-подходяща за просветно събрание. Други се съмняват, че ще се получи желаният резултат. Партийното бюро подготвя въпросник по някои основни, възлови проблеми за обсъждане, който предоставя на всеки комунист, за да се ориентира в подготовката за събранието. В същото време то се допитва до ръководителите за виждането им по състоянието на взаимоотношенията между комунистите, между комунисти и безпартийни в техния сектор. Провежда разговор и с редица безпартийни за някои негативни явления във взаимоотношенията в колектива и за причините според тях. В партийните групи се водят разговори за безразличието, незаинтересоваността, индивидуализма. На партийното събрание секретарят обосновава потребността от предлаганата тема. Той изразява тревогата, че не може да се въздействува положително на колектива и да се възпитава в духа на високите нравствени добродетели и комунистическия морал, ако не се дава личен пример, ако комунистите не създават атмосфера на взаимна, задружна работа в колектива. Събранието протича много активно. Всеки комунист изразява своето становище, откровено и самокритично откроява своето място в този процес и прави предложения за решение. Добрата предварителна подготовка и активното участие на стопанското ръководство, партийното бюро и всеки член на партийната организация осигуряват дълбоко вникване в състоянието на взаимоотношенията. В центъра на изказванията се поставя проблемът за развитието на първичната партийна организация като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, в чиято основна характеристика влиза изискването взаимоотношенията между комунисти, комунисти и безпартийни да бъдат образец на отношение и поведение. Първоначалното неверие в обсъждането на такъв проблем бе преодоляно с първите изказвания. Комунистите получиха импулс да търсят интересни форми и подходи, да засягат страни от проблема, насочени към издигане на авторитета и боеспособността на първичната партийна организация.

Пак в тази организация на събрание бе поставен **въпросът за авангардната роля на комуниста в колектива.** Разговорите с безпартийните, с ръководителите, с комсомолците, съдържателната анкета за качествата на комунистите дадоха богат материал за обсъждане. Активното и бурно събрание с обобщението и политическата оценка на отношението и поведението на комунистите, на степента на проявление на авангардната им роля доведе до сериозни изводи и решения на партийната организация. Приетите решения предизвикаха положителни промени в организацията на изпълнението на задачите, в работата с поръчения, в провеждането на индивидуалната политическа работа и др.

От анализа на малкия опит на една организация може да се направи изводът, че там, където партийното бюро се стреми да търси причините за явленията, познава тенденциите на развитието на вътрешнопартийните отношения и съумява да намери верния лозунг и новаторската идея, там, около тази идея, могат да се обединят мислите, виждания, търсенията на всички комунисти. Подкрепата на една идея, на едно предложение укрепва вярата в отделния комунист във възможността да се измени съществуващото положение, прави го

Digitized by Google

същевременно активен участник в реализирането на идеята, приобщава го трайно към общите усилия. С това расте и отговорността на всеки за резултата от положените усилия, за нови творчески търсения в по-нататъшното и многопланово развитие на вътрешнопартийната самодейност.

На второ място, първичната партийна организация може да бъде генератор на новото и поради това, че към нея е адресирана богата информация за състоянието и насоките на развитие на политическия, социално-икономическия и духовния живот на обществото. Тя се информира периодично за оценките на Централния комитет за противоречията, тенденциите и конкретните направления на мерките за преодоляване на слабостите. Познанието, което натрупва за социалните процеси, й позволява тя най-бързо от всички останали организации да адаптира проявилите се проблеми към своя вътрешнопартиен живот или ръководството на трудовия колектив, да търси решения, подходи, да осигурява промяната. **В усвояването на предлаганата информация, в задълбоченото усвояване на партийните документи е заложена възможността да се генерират и нови идеи.** Защото в партийните документи, в теоретическите разработки на генералния секретар на партията се съдържат много задълбочени анализи, обобщени изводи, конструктивни предложения, научнообосновани направления за усъвършенствуване.

Да вземем например постановката за първичната партийна организация като първообраз, чиято характерна черта е активността, творчеството на комунистите, практическата реализация на тяхната авангардна роля. **Ето как една идея, една инициатива генерира в себе си повелята на Националната партийна конференция за повишаване качеството на продукцията. Комунистката бригадирка Добра Помакова от Комбината за електродомакински уреди във Варна излиза с инициатива за удвояване гаранционния срок на произвежданите изделия.** Върху гаранционните карти на няколко изделия, произвеждани в ръководената от нея бригада, се поставя нов знак за надеждност на уредите. Много риск съдържа една такава инициатива, но в същото време увереност във възможностите, в собствените сили и високо чувство за отговорност за изпълнение решенията на конференцията. Бригадата приема предложението на бригадирката. Тя не само изпълнява поетото задължение, но в скоро време завоюва и званието „Територия с гарантирано качество“, като увеличава гаранционния срок на още едно изделие. Силата на тази увереност идва и от това, че първичната партийна организация на цех „150“ не само приветствува новаторската проява на комуниста, но се и превръща в надеждна опора на бригадата. Засилва вниманието си към нея, съсредоточава голяма част от идейновъзпитателната си работа там, като я свързва тясно с бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка. Постигнатите резултати говорят за висок умножаващ ефект на инициативата. В икономически аспект — продукция само първо качество, икономии от разходи за гаранционно поддържане, сведен брак до 0,012 на 100 лв. стокова продукция. В социален аспект — висока надеждност на произвежданите уреди, увереност в клиента за качествена покупка, престиж на заводската марка. В идеологически и възпитателен аспект — превръщане на работниците от бригадата в истински стопани на социалистическата собственост, повишаване на отговорността им за високо качество на продукцията, за оптимално използване на производствените мощности, грижливо отношение към машините и съоръженията. През изминалата година бригадата не е допуснала нито една авария. Заедно с всичко това нараства и общественото признание за инициативата на работниците, които получават

Digitized by Google

удовлетворение от творческия си труд. Затова немалък е делът на първичната партийна организация, която насочва своите усилия най-вече чрез индивидуалната работа към създаване у младите хора на трудови качества, професионално майсторство, към възпитание на високо чувство за дълг и дисциплина, към повишаване на социалната им активност.

Много често повод за търсене на нови решения, за поява на инициативи са предстоящи събития с национално значение. Тяхната подготовка поражда прилив на сили, съпровожда се с ентусиазъм, целенасочва в една посока ума и опита на хората, в резултат на което се ражда новото, увличащото, повишаващо активността на личността, на колектива. Инициатори стават отделни комунисти, бригади, организации. Колкото по-ясна е целта, поставена пред личността, колкото по-убедително сме свързали чрез нашата идеологическа и организаторска работа обществените и колективните интереси с тези на отделната личност, толкова тя ще бъде заинтересована да направи повече от вчерашния ден, да приобщи към своята идея другарите си, да изрази своята всеотдайност със значима постъпка.

Чрез инициатива или чрез подкрепа на инициатива първичната партийна организация се реализира по-пълно като политически ръководител и политически щаб на трудовия колектив. С това тя осигурява активната позиция на комунистите в изпълнението на икономическата политика на партията и създава обстановка за повишаване активността и на останалите членове на колектива. Така партийното бюро на първичната организация в **тъкачен цех на текстилния комбинат „Първи май" във Варна** в чест на 40-годишнината на социалистическата революция излиза с инициатива за провеждане на **преглед под девиза „Качеството на труда — съдържание и цел на нашата работа"**. В основата на организаторската работа на партийната организация се поставят проблемите на Националната партийна конференция, Дванадесетия конгрес на партията и други партийни форуми. През периода на прегледа под нейно ръководство се провеждат диференцирани, според характера на дейността на работещите, разговори като „Моят личен принос за подобряване на качеството и намаляване на технологичния отпадък". В резултат на този разговор 5 тъкачки поемат задължение да работят без нестандартна продукция, 15 да завоюват званието „Територия с гарантирано качество" на индивидуално работно място и 3 бригади същото звание. Бюрото подкрепя инициативата на партийната група от смяна „В" за среща с партийната група от подготвителния цех, от чиято работа твърде много зависи изпълнението на обещанията на тъкачките. В резултат на откровения разговор на комунистите от двата цеха настъпиха положителни изменения в качеството на преждата, повиши се отговорността на предходните цехове за качеството на крайния продукт. Работата на бюрото и партийните групи се насочва и към работещите по техническото поддържане на машините и съоръженията, което повиши качеството на профилактиката и намали авариите два пъти. В стил на работа се превърнаха разговорите в партийните групи за изпълнението на производствените задачи и за личния принос на комунистите, изслушваните отчети в партийното бюро от бригадите, които не си изпълняват задълженията и оценките в партийните събрания на низовите ръководни кадри, допускащи слабости и недостатъци. Тези партийни събрания се отличаваха с голяма критичност, конкретна помощ и конструктивност на предлаганите решения.

С възприетия подход първичната партийна организация съсредоточи организаторската си работа върху важните проблеми на нашето съвремие, повиши взискателността към партийните групи и комунис-

Digitized by Google

тите. С породената инициатива приобщи останалите членове на колектива, като осигури условия и предпоставки за висока трудова активност на всички. В резултат народното стопанство получи 470 000 метра тъкани над плана, първо качество с 4,6 на сто над плана и намаляване на нестандартните тъкани. И като цяло с 10 дни предсрочно изпълни годишния си план. Не на последно място като фактор за постигнатото можем да посочим дейността на първичната партийна организация за стабилизиране на бригадите, за укрепване на партийното ядро във всяко производствено звено, нейната идеологическа и масовополитическа работа за заздравяване на трудовата и технологичната дисциплина.

Могат да се дадат много примери, които показват каква огромна преобразуваща роля играе първичната партийна организация в трудовия колектив, ако е здраво свързана с него, ако чувствува пулса му всекидневно, ако партийното ядро, което е създала в отделните производствени единици, своевременно открива новото, компетентно се намесва, търси помощта на партийното бюро, оказва помощ за разгръщане на инициативата.

Процесът на развитието и утвърждаването на първичната партийна организация като генератор на нови идеи и като опора на творческите търсения на членовете на трудовия колектив **не е стихиен процес**, в който може да се разчита на спонтанно възникнала идея, на субективно оценена инициатива, краткотрайна проява. Напротив, **нейната реализация като генератор на нови идеи трябва да се направлява, процесът да се ръководи и организира, да се управлява.**

Може да се откроят **няколко фактора — обективни и субективни**, които трябва по-пълно да се използват, като се регулира тяхното взаимодействие.

Като първи се явява **висшестоящият партиен орган, който пряко ръководи дейността на първичната партийна организация**. От него в голяма степен зависи доколко ще се укрепва и поддържа в нея атмосферата на висока отговорност за творческо конкретизиране на общите задачи в местните условия. Не бива да се забравя, че тя има относителна самостоятелност и правото да решава и организира своята и на колектива социална активност. Колкото повече свобода се дава на партийната организация, като се оценява своевременно изпълнението на поставените задачи и се повишава взискателността към нейната всекидневна организационна, идеологическа и организаторска работа, толкова повече партийното бюро, партийният актив ще търсят нови решения, ще разкриват резерви, ще полагат усилия да надмогнат консерватизма, рутината, застоя, за да заслужат доверието и оценката на този ръководен орган.

Когато се регламентират формите и средствата на партийната организация, в известна степен тя се освобождава от отговорността за самостоятелно решаване, върви по утъпкания път. И се стреми да спазва точно указанията, ако стилът на ръководния орган е такъв, че положителната му оценка се формира на основата на количествените показатели за изпълнението на регламентираните задачи. Защото качествено изпълнение на партийните решения може да има само тогава, когато вложените усилия и използваните форми отговарят на конкретните потребности на местната социална практика. А особеностите на всяко звено не могат да се отразят и не може с тях да се съобразят общите, унифицираните решения, още повече регламентираните форми. Качеството на партийната дейност и ръководство, естествено, изисква творчество, строг, конкретен, диференциран подход съобразно различните потребности.

Digitized by Google

Ръководният партиен орган може да съдействува за развитие на първичната партийна организация като генератор на новото, ако неговата организаторска работа и ръководни функции по отношение на първичната включват **следните основни моменти:**

Първо, информират партийния актив по най-новите проблеми, непрекъснато усъвършенствуват формите на делова квалификация и на повишаване организационната култура на членовете на партийното бюро, осигуряват системна информация като основа за самостоятелно организиране на собствената дейност и ръководство на трудовия колектив.

Второ, своевременно запознават с натрупания практически опит в областта на вътрешнопартийния живот и партийното ръководство на социалния живот, като предоставят методически материали, които ще спестят неефективните търсения или опити за собствени разработки. Това позволява, сравнявайки много положителен опит — наш и чуждестранен, по определен проблем да се използва творчески най-доброто, което неминуемо ще породи и нови идеи.

Трето, регулира взаимоотношенията между първичните партийни организации и стопанското ръководство, между стопанския ръководител и партийния секретар, за да се създава благоприятна обстановка при осъществяването на идеите, свързани с организацията на труда и производството, с решаването на задачите, поставени от партийните форуми за интензификация, качество, ефективност и пр. Без подкрепата на стопанския ръководител (а той в преобладаващата си част е в номенклатурата на ръководния партиен орган) всички инициативи, свързани с изпълнението на плановите задачи, не биха се внедрили успешно. Това изискване ръководният орган може да включи в критериите за оценка на ръководните кадри.

Четвърто, оказват конкретна помощ и осъществяват непосредствени контакти с трудовия колектив. Като по-компетентни, с по-широк поглед върху дейността на повече партийни организации, всеки от работещите в ръководния партиен орган може да посъветва, да допълни породената инициатива, да подкрепи нейния създател, да даде обществена оценка и направи достояние ценността ѝ. С това ще повиши самочувствието и ще увеличи желанието да се доведе докрай и успешно подетото дело.

Обективен фактор по отношение на инициативността и творчеството на първичната партийна организация е трудовият колектив. Неговото място може да се разглежда в два аспекта. Първо, като среда, в която ще кълни и ще се отглежда инициативата на първичната. Ако трудовият колектив подкрепя нейните инициативи, и самият той ще има полза, а и партийната организация ще се чувствува като негова естествена, органична част. Второ, ако трудовият колектив оценява принципно мястото, ролята и отговорността на първичната не само като представител на партията в него, но и като негов представител в партията, сам ще генерира нови идеи и ще разчита на партийната организация като негова опора в борбата му за новото, за прогреса.

За утвърждаването на първичната партийна организация като носител на новото от изключително голямо значение е и състоянието на нейния състав — професионална подготовка, политическа зрялост, инициативност, борбеност, устойчивост срещу рутината, непримиримост към недостатъците, към консерватизма и др. В състава на партийната организация трябва да се съчетават усетът към новото и находчивостта с умението да се намира най-подходящото за дадения момент и настойчивостта, твърдостта да се използва пълноценно при доказана ефективност. А за това е нужно в нея да съществуват другарска атмосфера, уважение към предложените идеи, колективност и

Digitized by Google

свобода на мненията, класово-партиен подход и оценка на новото и др. И не на последно място умение от страна на партийното бюро, на партийния секретар да оценява приноса на творчески мислещите комунисти и безпартийни, да превърне партийната организация в тяхна опора, в естествена среда, в която те ще могат да споделят своите идеи, да спорят, да получат помощта на другарите си при осъществяване на своите идеи в интерес на колектива и обществото.

Превръщането на първичната партийна организация в генератор на нови идеи и в опора на творчески мислещите личности в колектива е комплексен проблем, разрешаването на който изисква да се използват всички предпоставки, условия и фактори, които я съпътстват в процеса на нейното развитие и усъвършенстване.

Симпозиум:

ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС И ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

През първата половина на декември м. г. по инициатива на Центъра по партийно строителство в Академията за обществени науки и социално управление се проведе симпозиум по проблемите на научно-техническата революция и партийното ръководство на икономическата и социалната сфера. В работата му участвуваха освен научни и партийни работници от академията и от научни учреждения и партийни комитети от столицата и страната и представители от Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС — проф. д-р ЗДРАВОМИСЛОВ от Академията за обществени науки при ЦК на КПСС, проф. д-р ДЗЮБЕНКО и проф. ФОМИНОВ от Московската висша партийна школа, проф. д-р СОБОЛЕВ от Висшата партийна школа в Алма Ата, доц. САУДБАЕВ, а също така румънският учен от академията „Щефан Георгиу" П. ВИОРЕЛ. Поради лошото време представителите на висшите партийни школи от ГДР, Чехословакия, Полша и Унгария не успяха да пристигнат в страната.

Основни доклади изнесоха: чл. кор. проф. Никола СТЕФАНОВ, завеждащ отдел „Кадрова политика" на ЦК на БКП, по някои въпроси на методологията на практическата дейност, професор ЗДРАВОМИСЛОВ — по някои актуални направления на дейността на КПСС по ускоряване на научно-техническия прогрес, и доц. Добри ЧОБАНОВ — по теоретико-методологически проблеми на партийното ръководство на икономическата система.

Симпозиумът продължи два дни. Изказаха се над 30 научни и партийни работници — всички чуждестранни гости, проф. Иван СТОЙНОВ, проф. д-р Асен КЪТОВ, проф. д-р Васил МИШЕВ, Стоян ОВЧАРОВ, първи заместник-председател на Държавния комитет за наука и технически прогрес и председател на научния съвет по биотехника, секретари на окръжни и общински комитети на партията и др.

В дискусията бяха засегнати различни въпроси на партийното ръководство на икономиката в условията на разгръщането на научно-техническата революция.

Встъпително слово и заключение направи проф. д-р Рачко РАЧКОВ — директор на Центъра по партийно строителство.

Предвидено е материалите от симпозиума да се отпечатат в отделен сборник.

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИЯТ РАБОТНИК В КОМАНДИРОВКА

МЕТОДИ КОЦЕВ
секретар на окръжния комитет
на БКП — София

Проблемът за организацията и особено за ефективността на командировката на политическия сътрудник не отскоро вълнува окръжното партийно ръководство. Интересът към него идва от многообразието и сложността на задачите, които постави Дванадесетият конгрес на БКП, от теоретическите разработки и практическите подходи в следконгресното творчество на другаря Тодор Живков и в Докладната му записка до Политбюро на Централния комитет за стила и методите на работа, от решенията на Февруарския пленум и пр.

Тези документи на партията ни дават цялостна и завършена организационно-политическа стратегия за съвременния етап. Февруарският пленум на Централния комитет на БКП посочи, че е налице нова обществена обстановка, породена от действието на научно-техническата революция, която поставя принципно нови изисквания към партийната работа. Защото научно-техническата революция не е и не може да бъде дело на един управленски елит, както казва другарят Тодор Живков, тя е дело на милионите хора. Оттук произтичат задачите за създаване на нови форми на връзки с тях. Разширява се обектът на партийното ръководство, възникват нови критерии за регулиране на членския състав; нарастват ролята и отговорността на партийните органи и кадри, в това число и на апарата на окръжния комитет на БКП.

Изпълнението на решенията на ръководните органи на окръжната партийна организация, както е известно, много зависи от политическия апарат на комитета, структуриран в различните отдели. Усъвършенстването на дейността му е перманентен процес. Днешните форми, средства и подходи не винаги удовлетворяват утрешните по-високи потребности. Ето защо окръжният комитет на БКП полага постоянни грижи непрекъснато да се подобрява организацията на труда на апарата.

Да се подобрява организацията на труда на апарата означава **най-рационално да се използва работното време.** Необходимостта от неговото разумно използване в партийните органи произтича от това, че се налага да се уважава не само собственото, но и чуждото време. Недостатъчно добре организираната работа на апарата оставя лошо впечатление у кадрите и гражданите, които посещават партийните

Digitized by Google

комитети, а загубата на време на един партиен работник влече след себе си загуба на времето и на други.

Преди да се спра на същността на проблема, ще посоча някои специфични особености, валидни само за нашия окръг.

Територията на окръга е голяма, разпределена в 17 селищни системи, в които е съсредоточен икономическият и трудовият потенциал. На тази голяма територия е разсредоточен сравнително малобройният партиен апарат, с който организираме хората, работим за изпълнение на решенията, за осъществяване на политическите, организаторските и идеологическите функции на окръжната партийна организация. Същевременно окръгът е силно отворена икономическа и социална система към столицата, където протичат сложни процеси, които взаимно си влияят и се обуславят.

ПОДХОДЪТ НА КОМИТЕТА

Усилията ни за повишаване на ефективността на работата на апарата на окръжния комитет на БКП в общинските партийни организации са насочени не по пътя на удължаване на работния ден, а чрез внасяне на по-голяма научност в използването на работното време, в организацията на командировката на политическия сътрудник.

През 1984 г. в кабинета по партийно-организационните въпроси беше организирана дискусия за организацията на командировките. От началото на 1985 г. по специално разработена методика на два пъти беше изследван бюджетът на работното време на общите инструктори от отдел „Организационен" на окръжния комитет. Резултатите обсъдихме на събрание на партийната група в отдела. Анализирахме проблема и от теоретическа и особено от практическа страна на основата на новите изисквания към целия политически апарат на комитета.

Какво показаха изследванията?

За февруари най-голям дял от времето в командировка на сътрудниците от отдел „Организационен" се пада на посещения в първичните партийни организации — 20,9 на сто от общото време. На следващо място — 14,78 на сто е за допълващите дейности, като участие в заседания на други органи, попълване на справки, запознаване с работата на кметства, работа по жалби, участие в събрания на окръжния комитет, посещение на търговски обекти. Голям дял (макар и в рамките на над 8 часа) се пада на пътуването — 14,2 на сто, а за по-далечните общини — до 20 на сто. Като се прибавят и вътрешните пътувания в общината, то заема вече 27,84 на сто от общото време. Получената информация очертава един работен ден от 10 часа и 57 минути. За посещение на трудови колективи се отделя 7,86 на сто от бюджета на времето.

Успоредно с това какво наблюдаваме в работата на сътрудниците на окръжния комитет?

Много другари, улисани във всекидневните задачи, понякога изпадат в паника, захващат се с едно, прехвърлят се на друго. Трябва да се пишат доклади, планове, всекидневни справки, да се ходи на съвещания и конференции, на събрания.

Окръжният партиен комитет е политически ръководен орган, където нищо не стои застинало. Всичко се движи, всичко се изменя. Задачите идват непрекъснато. И всичко в крайна сметка зависи от труда на хората, призвани да бъдат организатори и сътрудници на комитета.

Да, твърде е напрегнат денят на партийния работник! Когато човек се огледа, вижда, че доста неща е изпуснал. И си казва: времето не стига. В много случаи е изпуснато най-важното: да се отиде при

Digitized by Google

хората, да се поговори с комунистите, с трудещите се. Другарят Тодор Живков казва, че живецът на партийната работа е постоянното общуване с хората, изучаването на техните мнения и настроения, намирането на най-верните отговори на техните справедливи въпроси и тревоги. Ленин е изисквал от най-отговорните дейци на съветската държава публична среща с хората минимум един път седмично. Важно, неотменно изискване към всеки партиен работник! За неговото изпълнение той е длъжен да внесе висока организираност и култура в работата си, да осигури достатъчно време.

Големият проблем, по който се дискутираше в апарата на окръжния комитет на БКП, беше ефективността на командировката. Бюрото на окръжния комитет се занима с този въпрос и взе съответно решение. Ето нашето разбиране за различните подходи в организацията на командировките.

В окръжната партийна организация като плодотворни средства за успешно решаване на задачите се наложиха различните форми на командировки: **общи, специализирани, командировки по отдели и командировки за комплексни проверки.**

Общата командировка. Тя се организира от секретарите на окръжния комитет и обикновено се цели да се решават общи, крупни задачи на окръжната партийна организация — селскостопански кампании, вътрешнопартийни проблеми, изпълнение на плана, политически въпроси, избори и др. Стремежът е да се съсредоточат всички сили на окръжната партийна организация върху водещи, решаващи за нашето развитие направления и на тях да се подчинява всичко.

Правилен ли е такъв подход? Очевидно да. В крайна сметка в това се състои една от същностните черти на политическото ръководство силите да се прегрупират и насочват за изтегляне на онова звено, което ще извлече цялата верига.

Специализираната командировка. Тя също се организира от секретарите и преследва конкретно поставени цели. За съжаление не използваме достатъчно тази форма. Чрез нея можем да поставяме на дневен ред специализирани въпроси, например за внедряването на научно-техническите постижения и челния опит. Какво ще постигнем? Ще се даде реална фотография на проблема, ще се разкрият възможностите, ще се види работата на всички фактори, ще се разкрият тенденциите и ще се вземе обосновано решение по проблема. Разбира се, в състава на командировките следва да бъдат включени партийни работници, специалисти и др. според случая.

Командировка по отдели. Тя е ефективна форма, масово се практикува в окръжния комитет на партията.

Командировка за комплексни проверки. Тази форма бе приложена през миналата година. Чрез нея се проверява обстоятелствено и комплексно цялостната работа на дадена общинска партийна организация, изучава се, анализира се и се популяризира положителният опит в дейността на общинския комитет и първичните организации, на държавни и стопански органи, вниква се пофакторно в отрицателните тенденции, в нерешените проблеми. Изяснява се добре кадровото състояние в общините, равнището и работата с кадровия потенциал, перспективите. Непосредствено се срещаме с хората, разговаряме с много кадри, чувствува се атмосферата, настроението. Първите комплексни проверки наред с положителното показаха, че трябва да се коригират съществени страни от начина на тяхното организиране и самото им съдържание. Налага се групите да се подбират по-прецизно, да бъдат оптимални по численост и състав, предварително да се определят основните проблеми за изучаване и начинът на проверките.

Digitized by Google

Строга технология на командировката, някаква определена рецепта няма и не може да има, които да са валидни за всичко и по всяко време. Затова пък има принципи, общи положения, които са задължителни.

ПЛАНИРАНЕТО

Всяка човешка дейност, за да е ефективна, трябва да се планира. Особено значимо е това изискване за партийната работа въобще и в частност за командировката. Най-общо работният процес в командировка се състои от добре обмислени, правилно разчетени във времето и пространството взаимно обусловени и свързани помежду си действия на политическия работник, които преследват една или няколко цели. Целите винаги имат политически характер.

Планирането на времето за командировка е задължителна предпоставка за резултатността ѝ, за изпълнение на задачите, които са поставени. Командировката не е самоцелна и откъсната от цялостната работа на политическия работник. Планирането на личната работа се основава на времето, което трябва да се отдели на дейностите, свързани и произтичащи от задачите, които се отнасят за дадената командировка. Тук именно се проявява творческият подход на работника, неговата способност така да разпредели времето си, че да се получат оптимални резултати от неговия труд. Така поставен, въпросът налага да се съблюдават няколко основополагащи елементи.

Най-напред се прави реална оценка на състоянието на задачите в обекта, който е предмет на командировката. Обикновено общата политическа оценка и конкретните мероприятия, които се провеждат, за да се измени състоянието, се съдържат в инструктажите, които правим в комитета с апарата. Но това не е достатъчно. Налага се всеки отделно сам да се подготви за командировката. Най-общо това означава да изучи задълбочено състоянието на обекта, как се изпълняват на дадения етап политическите, стопанските задачи в съответната община, кои са основните направления в дейността ѝ, които, ако се изведат, ще решат всички други задачи.

Разбира се, те имат своя специфика, свой облик за всяка отделна община. Необходимо е да се видят в дълбочина и не само на общия фон на цифрите и данните, с които се разполага обикновено. Например основните колективи как изпълняват задачите, които са техни проблеми. Често се работи твърде еднопосочно, поради което общата представа за общината не е вярна. Приоритетно се съди само по водещите проблеми и по определени задачи. Обществената и социално-икономическата картина на дадения обект няма да е изкривена, ако се вниква и в детайлите на обстановката. Затова предварителното проучване и предварителната оценка е важно да обхващат и малките колективи, всички направления — политически, икономически, идеологически. Затова, когато се определя времето за командировка, обикновено се предоставя време от 2—3 дни за подготовка и това не е случайно. Създава се възможност да се види кое е актуалното в момента, да се изучат партийните документи, и то до степен, ако е необходимо, да може да се изнесе беседа по тях, да се проучат всички документи на окръжния комитет за съответната община — решения, доклади, информации, докладни записки, справки и анализи, да се побеседва със завеждащите отделите, с други отговорни дейци, за да се почувствува по-детайлно обстановката, кое е основното в случая в съответното направление. Едва тогава да се пристъпи към съставянето на личния план.

При нас обаче така не стават нещата. Обикновено този първи

Digitized by Google

необходим проучвателен период се прескача. Съставят се набързо плановете, те се одобряват или се поправят криво-ляво и се върви в командировка. Завеждащият отдела е длъжен да вникне в плана на сътрудника и да направи комплексна оценка. Но тъй като планът „по правило" се дава в последния момент, когато има нареждане всички да бъдат из окръга, той не е в състояние да постъпи така. Ето защо много е важно да се намира време и личните планове да се обсъждат задължително в отделите на окръжния комитет на партията. Безспорно е предимството на такъв подход и в никакъв случай няма да бъде загуба на време, напротив, създава условия личният план на всеки да се съобрази с общите задачи, с онези основни мероприятия, които се съдържат в плана на бюрото на комитета, на съответния отдел и на инструктажа за командировка. Освен това едно е да се подаде планът за одобрение, друго е да се докладва пред всички. На никого не е безразлично каква ще бъде оценката на другарите му за него.

Съществен момент в подготовката на плана е възможно **най-точното определяне на обектите,** които ще бъдат посетени, и на тази основа да се разпределят правилно времето за отделните действия. Да се подложат на критичен и логически анализ предвидените дейности, за да се прогнозират още в плана очакваните резултати. Това дава възможност от множеството работи, които ще се извършат, да се подберат главните и на тях да се съсредоточи вниманието. В плановете се включват например такива инициативи: да се участвува в подготовката на важен въпрос, който ще обсъжда бюрото или пленумът на общинския комитет на БКП; да се провери как се готви обсъждането на даден проблем от общинския народен съвет или от обществените организации; да се участвува в заседания, пленуми, съвещания, събрания; да се посетят и да се изучи състоянието (общо или по конкретен въпрос) на дадени първични организации, трудови колективи, селища, обекти на обслужващата сфера, училища, детски градини, здравни заведения и т. н. Най-важно е да се определят като център на командировъчните планове срещите и разговорите с обикновените хора, за да се почувствува настроението им, да се вземат мерки по всеки повдигнат от тях въпрос. Защото, както посочва М. С. Горбачов, постоянната жива връзка с работниците, селяните, интелигенцията и младежта е главният смисъл на партийната работа.

Всяко посещение в даден колектив преследва определени цели, а не въобще посещение, за да се запише после в отчета за командировката. В плана се определят формите, средствата и подходите за неговото осъществяване. Разбира се, няма документи — инструкции или решения, които да регламентират реда и начина на съставяне и осъществяване на плана. И това не е случайно — тесните рамки, строгото еднообразие, шаблонът биха убили творческата инициатива. И тук е валиден Лениновият тезис, че ръководните органи са длъжни да съдействуват за съзнателно избиране на средствата, начините и методите на борба, способни при най-малко изразходване на сили да дадат най-големи и най-трайни резултати. За съжаление често строгата регламентация в нашата работа изсушава политическия работник, превръща го в механизъм, който действува като автомат — окръжният комитет даде указания, трябва да се проведат такива и такива мероприятия!

Случва се плановете, както са замислени, да не се изпълняват напълно. Тогава се чуват гласове „да се премахнат личните планове, защото животът, както виждате, поставя други проблеми, не всякога може всичко да се предвиди". Това обстоятелство съвсем не омаловажава важността на планирането. Личният план е проверено сред-

Digitized by Google

ство да се въведе ред в работата, да се организира тя така, че да не се затъва в текущите задачи, да се изпълняват всекидневните изисквания и тъкмо поради това да не се изпускат предвид главните проблеми. Очевидно предстои да се отстраняват някои наши вътрешни недостатъци като самоволно отклоняване на сътрудниците от задачите, които им предстоят по време на командировката, самостоятелно определяне на задачи и обекти. Щом искаме да има резултати, нищо странично не бива да пречи. Щом ръководството е преценило и решило, че тези задачи са най-важни за периода, значи върху тях ще се съсредоточават усилията на целия апарат. Такъв подход дисциплинира, повишава чувството за отговорност у всеки.

РЕАЛИЗАЦИЯТА

Разбира се, добрата подготовка за командировка, хубавият план изискват и отлична организация на самата дейност по време на пребиваването в общините. Неотменно изискване е да се информират ръководствата на общините в първия ден за целта на посещението, за задачите, които ще се изпълняват, за времетраенето и обектите, които ще се посещават. Полезно е още да се поиска информация от общинския комитет за общата обстановка, да се видят избраните пътища, да се разберат трудностите, за да се преодоляват. Главното си остава работата, упоритостта, всеотдайността, високото чувство за отговорност по време на командировка. Сътрудникът сам определя своето натоварване, сам си определя инициативите и се самоконтролира. От неговата политическа закалка, от чувството за лична отговорност зависи напрежението в работата.

Често пъти поради неправилно подбран подход или недостатъчно опит и знания въпреки волята и желанието на отделния сътрудник пребиваването му в общината може да се определи като екскурзионно опознаване на обстановката. Присъствува на общите инициативи, придружават го работници на общината, разменят си мисли по общи въпроси или пък слуша всевъзможни обективни причини и че много проблеми не се решават от висшестоящите органи, а има случаи, когато директно се отправят упреци и към окръжния комитет. Разбира се, ние очакваме хората да ни подсказват пропуските, но когато се оправдава собственото бездействие и няма самокритично отношение, нашият работник следва да реагира адекватно. Да, но това не става или пък е неубедително.

Нашият апарат нито е в състояние да свърши сам задачите, нито пък така е поставен въпросът. Основното ни задължение се състои в това да оказваме помощ и да упражняваме контрол за осъществяване на политическите, идеологическите и стопанско-икономическите задачи в общината, колектива, първичната партийна организация. Оттук и потребността добре да изучаваме подходите, методите и средствата, с които извършват политическата и организаторската си работа общинският комитет, общинският народен съвет и обществените организации, стопанските ръководители, за да мобилизират трудещите се за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на общината, за създаване политическа нагласа за осигуряване на динамично развитие на общината и все по-пълното задоволяване на потребностите на хората.

Какво означава това в случая?

Това означава непосредствено да чувствуваме, да разбираме организационно-политическото състояние на общинския комитет и първичните партийни организации и тяхната способност да решават задачите. Там, където е необходимо, да помогнем, да предложим мерки, решения, съответни форми и подходи.

Digitized by Google

Това означава в процеса на работата да упражняваме контрол за изпълнение на партийните решения, на конгресните задачи. Да изясняваме цялостно и компетентно защо дадени решения и постановки не се изпълняват, кои са причините. А новите решения и новите задачи цялостно да разясняваме, да убеждаваме хората в тях.

Това означава да изучаваме стила и методите на работа на общинския комитет и на първичните организации; прилагат ли на практика политическия подход, изземват ли функции, регламентират ли работата; непримирими ли са към провалите на задачите, към нехайните и недисциплинираните; на какво равнище е дисциплината и взискателността; води ли се борба за изпълнение докрай на поставените задачи!

Това означава да знаем настроението на хората, какви въпроси ги вълнуват, какво се предприема, за да се решават справедливите им искания. Каква гласност дава общинският комитет за своята работа пред трудещите се, как реагира на отрицателните явления — безстопанствеността, безпорядъка, недисциплинираността, времеядството, отклоненията на някои кадри от комунистическия морал и поведение, кражбите и т. н. Получават се лични впечатления за обслужването на населението, за задоволяване на неговите материални и духовни интереси. Всичко това има пряко отношение към задачите в икономиката, към предконгресното политическо настроение в общината.

Командировката позволява по-добре да опознаем кадрите (не само на общинско равнище), как действуват в различни ситуации, какво е влиянието им сред комунистите и безпартийните, какви са техните политически и делови качества, какъв авторитет имат. Командировката ни дава възможност да се запознаем с богатия социален опит на трудещите се, да проучим положителния партиен опит, който се ражда ежедневно в живота на организациите, и да направим всичко за неговото разпространяване.

За съжаление тези богати възможности не се използват и за някои явления и процеси повече научаваме от архивата на сектор „Жалби и лични писма" на окръжния комитет.

Ето някои факти:

В жалбата на Мирослава Павлова — дългогодишна работничка в животновъдната ферма в с. Божурище, до Централния комитет на БКП се обвинява бригадирът на животновъдната ферма Стефан Стефанов, че се замесва в злоупотреби, че силно е нарушен микроклиматът в колектива, безпричинно и съвсем безпринципно и своеволно е освободил М. Павлова и нейния син от работа във фермата — главно заради това, че тя е сигнализирала на съответните органи за злоупотребите.

На сигналите на М. Павлова не е реагирал никой — нито общинският комитет на БКП, нито органите на МВР. След намесата на окръжния комитет на БКП бе констатирано, че сигналите са верни, Мирослава Павлова и нейният син са възстановени на работа, а Стефан Стефанов бе освободен от длъжност. Набелязани бяха мерки за кадровото укрепване на фермата с ръководни и изпълнителски кадри и за подобряване на социалнопсихическия климат.

Такива явления не са гръм от ясно небе. Те са зрели, говорило се е по тях, хората са се възмущавали. А ние си правим командировки, отчитаме посетени в месеца по 200—300 първични партийни организации.

Затова се налага всеки работник повече да се среща и беседва с обикновените хора, с низовия актив на Комсомола и профсъюзните организации, с изтъкнати работници, бригадири, цехови и бригадни ръководители. Това е неотменно изискване и първо задължение за политическия работник.

Digitized by Google

Познаването на състоянието на нещата от политическите работници в дълбочина и в детайли е необходимо условие за правилното ръководство на окръжната партийна организация и на развитието на окръга. Непознаването на процесите и явленията е в основата на слабите и необосновани документи, измислените решения, които внасяме в ръководните органи. И не случайно някои от тях се провалят. Често пъти поради непознаване на живота искаме да превърнем нашите намерения и желания в действителност. Именно незадълбочената работа по време на командировка е едно от обстоятелствата, с което могат да се обяснят някои уж внезапни взривове и провали в отделни колективи, а и в общини.

Допускат се грешки в правилния подбор на кадри в отделни участъци и в работата с тях. Най-вече това рефлектира в резервния кадрови потенциал, а това са хора, които са на контролен отчет в отделите на окръжния комитет. За тях се съди често само по кадровата справка. Личните впечатления за техните качества, за авторитета и влиянието им сред трудещите се обикновено отсъствуват.

Нашата амбиция за ефективна, непосредствена работа в общините поставя и въпроса за **принципните взаимоотношения** с кадрите от селищните системи. Грижим се те да се изграждат в атмосфера на другарство, взаимно доверие, откровеност и принципност. Стремим се в никакъв случай да не вземат форма на опекунство, на дебнене; да не се поражда у кадрите страх, че се отнасяме към тях с предубеждение. Към кадрите на общините се отнасяме с пълно доверие и уважение, стимулираме самоинициативата им. Нашата подкрепа и помощ създават у тях увереност в собствените им сили и способности.

Това е едната страна на двустранния процес. От друга страна, не се примиряваме със слабостите и недостатъците на кадрите, не си затваряме очите пред безотговорните им прояви и т. н. Високата партийна взискателност ги предпазва от прекомерно самочувствие, което е реална пречка да се виждат сериозните слабости, да не се вниква в същността на процесите, да се спъва развитието. Излишното самочувствие води във всички случаи до застой, обезоръжава партийния орган към слабостите на другите органи и на кадрите.

Проблемът за **ефективността на командировката** е една от основните ни тревоги. Могат да се посочат много примери, когато командировката минава, а проблемите си остават, няма следа след нас. В една информация например се сочеха немонтирани и неизползвани машини и съоръжения за огромна сума, в това число и внесени по второ направление. Нито една командировка обаче не изясни цялостно този въпрос. Така стои и въпросът за рационалното използване на производствените мощности. Информацията за натоварването на мощностите постъпва в окръжния комитет на партията чрез териториалния информационно-изчислителен център. Но тя не отчита особеностите, които са нужни на партийната работа — какви са производствените възможности на дадена линия, агрегат, машина, възел и т. н. Как се натоварват те по време и плътност, как се стопанисват. Понякога се възмущаваме от престоя или нехайното отношение към активните производствени фондове, но никой от нас не проявява инициатива и не насочва партийните организации, не подсказва на кадрите как конкретно да се изследва и реши този въпрос или пък да формулира проблема пред окръжното ръководство. Случи ни се например да констатираме, че силажирането в АПК — Ихтиман се проваля по срокове с всички последствия. Анализирайки причините, се стига до извода, че трябва помощ от други МТС. При това съседните АПК бяха приключили със силажирането. Но нашият сътрудник, определен персонално за АПК, е подминал въпроса, приел е трудното положение за сведение.

Digitized by Google

ОТЧЕТЪТ

Съществен дял за успешното завършване на **командировката е нейният отчет**. Отчетът, който подготвя даденият работник, е изключително важен документ. В него се съдържа информация за извършената работа, формулират се основните изводи, изразява се собствената позиция. Въз основа на реалната обстановка командированият сътрудник прави обосновани и целесъобразни предложения за положителни изменения на работата в дадените общини, колективи.

Отчетът преди всичко има политически характер. Отразява вярно процесите и явленията, оценъчно поставя проблемите, информира за политическото настроение и трудовата нагласа в селищната система. Сътрудникът при анализа на събраната информация, при обяснението на неизпълняваните задачи на основата на натрупаните впечатления стига до причините и предлага съответни мерки, поставя възникналите проблеми пред окръжни и централни органи.

За съжаление досегашната практика сочи, че отчетът като завършващ етап на командировката е най-слабото звено. Към него се подхожда формално, дава се бедна информация, количествено се описват мероприятията. Досегашните мерки, попълваният формуляр, решението на бюрото на окръжния комитет не дадоха очакваните резултати.

Кои са причините?

Основната причина продължава да бъде незадълбоченото изучаване на проблемите, които се поставят като задачи за дадена командировка. Бедни са впечатленията, информацията главно се набира от общинските ръководства. Непосредствената работа в колективите, в първичните партийни организации е слаба. А в тях животът е неподправен. Докато не се преодолее тази слабост, аналитични политически обзори няма да се получат.

Повърхностно е и отношението към отчета. Обикновено се практикува да се възлага на един човек от групата командировани да пише отчета, а това е непосилна задача. **Добрият отчет изисква сериозна мисловна дейност, анализ и синтез на фактите, наблюденията, умение да се обобщават резултатите и да се направят верни изводи.** Ето това не става. С една дума, на окръжния комитет на партията са нужни аналитични, достоверни, изпълнени с реализъм отчети от командировките, били те общи, по отдели или целеви. В тях да има верни обобщения на процесите и явленията, но взети от живота, а не измислени, да са богати на конкретни примери. В практиката обаче се срещат бездушни, някои неграмотни, най-общи отчети, които нищо не сочат, нищо не подсказват.

Със същия подход се пристъпва и към обобщаване на отчета за секретарите на окръжния комитет от авторитетната група начело със завеждащия отдел „Организационен", утвърдена от бюрото на комитета. Поради понижена дисциплина трудно се събират личните отчети в определения срок. Срещат се сътрудници, които самоволно си определят срокове, подценяват задачата. Някои споделят, че понякога сроковете са къси. По наша преценка личните отчети могат да се подготвят с приключване на командировката (въпрос на лична организация). Нима информацията от една командировка, дадена 10—15 дни след завършването ѝ, има някаква стойност!

Заслужава внимание и въпросът за своевременното **отреагиране на поставените въпроси.** Засега нямаме добре изграден механизъм в това отношение. Знае се от всички колко е важно от всяка гледна точка своевременно да се решат поставените от общините проблеми. Това е въпрос и на авторитет за нашия политически работник. Той

Digitized by Google

има и друга страна. Често наши отговорни работници, вместо да решат веднага даден проблем, ако трябва да се срещнат с окръжен ръководител или друг, предпочитат да чакат да ги съобщят в своите отчети. А после казват: „Нали информирах!" С други думи, бяга се от отговорност.

Всичко, което е свързано с командировката, е важно. Важно е например непрекъснато да се усъвършенствува нашата политическа квалификация и компетентност, защото всеки от нас представлява окръжния комитет на партията, а това е голяма отговорност. Ето защо заслужава да се помисли за **колективен и публичен отчет** на командировката, което би ни помогнало и за обмяна на опит, и за повишаване на квалификацията и отговорността.

Тези мисли не изчерпват всички страни на командировката. Главното обаче е, че на командировката на хората от апарата на окръжния комитет на партията се гледа като на основна страна на нашата обща работа в борба за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП.

ПРОБЛЕМИ НА РАБОТАТА ПО МЕСТОЖИВЕЕНЕ

доц. КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ

Една от най-обширните и сложни сфери на дейност на партийните, държавните и обществените органи и организации е сферата на местоживеене. Това се предопределя от редица предпоставки.

В сферата на местоживеене преминава повече от 2/3 от живота на човека. Там се раждат, израстват и се възпитават бъдещите строители на социализма.

Кварталите се явяват **своеобразен тил на нашия национален социално-икономически комплекс.** От това какъв е този тил до голяма степен зависят успехите ни във всички сфери на живота, както и бъдещето на цялата нация.

Особеното значение на работата по местоживеене се определя и от обстоятелството, че именно в кварталите най-релефно се проявяват характерът на **социалистическата демокрация и политическата зрелост** както на отделния гражданин, така и на обществото като цяло. Политическите настроения до голяма степен се определят от обстановката в кварталите. Тук се избират органите на представителната демокрация. В кварталите се реализира свещеното право на всеки гражданин да избира и да бъде избиран в органите на социалистическата държава. Тук народните избраници поемат задължения пред цялата общественост и се отчитат за тяхното изпълнение.

Digitized by Google

В кварталите се задоволяват значителна част от потребностите на трудещите се — жилищни; търговски, комунални и др.

Специално следва да се отбележи и фактът, че немалка част, обикновено от 25 на сто до 35 на сто, от комунистите от съответните територии, окръзи, общини, райони членуват в първичните партийни организации по местоживеене.

Налице са и редица предпоставки, които затрудняват партийната и обществено-политическата работа по местоживеене.

В кварталите живее многобройно по количество и различно по своето възрастово, културно и социално положение население, като се започне от децата и младежта, трудовите хора и се стигне до немалобройната група пенсионери. Това изисква голямо **разнообразие в подходите и средствата за въздействие** при провеждането на партийната и обществено-политическата работа.

Следва да подчертаем, че **кварталите са една от най-уязвимите територии за проявление на негативни явления,** като се започне от недобросъседски отношения, семейни недоразумения, пиянство, кражби на лично и обществено имущество, морално-битово разложение и се стигне до криминални престъпления. Дори в международен аспект кварталите са благоприятно поле за идеологически диверсии на съвременната буржоазна пропаганда.

Свои специфични проблеми има работата по местоживеене в рамките на столицата и големите градове. Те са свързани с големия брой на живеещите в съответните административно-териториални единици, с фактическото положение, че значителна част от гражданите се трудят в други райони на града, което затруднява връзката между сферата на труда и местоживеенето и пр.

Би могло да се говори и за определени трудности, свързани с факта, че проблемите в сферата на местоживеене в недостатъчна степен са обект на изследване в научната литература. Това се чувствува сега особено, тъй като през последните години на редица места се провеждат интересни експерименти, които се нуждаят от научна интерпретация.

Ще се опитам да поставя някои актуални проблеми в работата на партийните, държавните и обществените органи и организации по местоживеене в съвременните условия.

●

Разработването и реализирането на **научнообоснованата политика** в сферата на местоживеенето е едно от най-важните условия за ефективната дейност на партийните, държавните и обществените органи и организации. Това е коренно положение на теорията и практиката на партийното строителство. Разбира се, то не винаги се реализира успешно. Не са редки случаите, когато **проблемите в кварталите се разглеждат самоцелно, откъснато от комплексното перспективно обществено-икономическо развитие.** Дори би могло да се говори за омагьосан кръг: населението в кварталите, а и кварталните ръководства са помалко склонни да разсъждават и да се задоволяват с някакви перспективни решения, от съществено значение за тях е **бързо** да се решават съществуващите в момента проблеми, свързани с развитието на търговията, услугите, транспорта, благоустрояването и пр. В същото **време обаче голяма част от тези проблеми са резултат от неправилно взети или неправилно проведени в миналото решения, свързани с развитието на градообразуващата и градообслужващата сфера на съответната територия.**

Ето защо не е възможно да се осъществява правилно научно ръководство и управление на процесите по местоживеене, ако те не се

Digitized by Google

разглеждат в диалектическа взаимовръзка с комплексното социално-икономическо развитие на съответната територия. Това е важна предпоставка и за по-успешното решаване на наболелите въпроси на деня.

Лесно е да се каже, че развитието на микротериториите и кварталите трябва да се основава на научнообосновани перспективи на комплексното социално-икономическо и демографско развитие на съответния район. По-трудното е практическото реализиране на този процес. Трудностите са от различно естество. Както е известно, партийният орган е този, който, реализирайки своето политическо ръководство, е длъжен да конкретизира партийната политика и да определя основните направления на развитието на териториалния социално-икономически комплекс. Става дума за такова развитие, което да отговаря на високите изисквания и критерии на научно-техническата политика на партията на съвременния етап. Но това е задача, която може да се решава успешно само в контекста на комплексното социално-икономическо развитие на целия град, на окръга, а в някои отношения, в отделни случаи, и в национален мащаб. Ето защо е необходимо да се осигури съдействието на различни висшестоящи инстанции при разработване перспективите на социално-икономическото развитие на района. А това като правило предполага **творчество, борбеност, настойчивост от страна на съответните партийни ръководства** за правилно и своевременно осветляване на възловите проблеми в развитието на територията.

Разработването на перспективите и направленията на комплексното социално-икономическо развитие на района е много обширен проблем, който следва да бъде обект на отделна разработка. В случая обаче от особено значение е правилното определение на **основните направления на изграждането и развитието на научно-производствените зони, на зоните за живот и отдих на трудещите се и населението.** Главното е да се осигурява хармонично, оптимално развитие на тези сфери.

Както е известно, изменения в сферата на труда, изграждането и развитието на производствени мощности, на нови предприятия, на нови производства, изнасянето на предприятия, прекратяването на някои видове дейност и пр. като градообразуващи фактори дават и не може да не дават отражение върху сферата на местоживеене в съответната територия. Това отражение може да бъде по-благоприятно или по-неблагоприятно. И обратното, изменения в сферата на местоживеене също могат да оказват съответно, различно по характер и сила, въздействие върху сферата на труда.

Целта на научното ръководство и управление е, изграждайки научно-производствените зони и развивайки научно-производствения комплекс на територията в съответствие със съвременните изисквания на научно-техническата политика на партията, изграждайки зоните за живот и отдих, в същото време **да се изгражда и заздравява мостът между трудовата сфера и сферата на местоживеене, да се създават предпоставки за органично съчетаване на усилията на субективния фактор на тези две основни сфери на обществения живот. Колкото поздрави са връзките между трудовата дейност и местоживеенето, толкова по-високи ще бъдат резултатите както в развитието на териториалната икономика, така и в хармоничното изграждане на микротериториите, кварталите и пр.**

През последните години в столицата и в редица градове в страната получи разпространение инициативата „завод — квартал — РНС — съвместен насрещен план". Тя е насочена към укрепване взаимодействието между най-важните компоненти на обществено-политическата система на териториите, от които зависи успешното решаване

Digitized by Google

на проблемите в сферата на местоживеене. И едновременно с това се засилва помощта, която населението от кварталите оказва за създаване на условия за по-ефективна трудова реализация на колективите в предприятията, в това число и подпомагане на бригадирския труд, насочване на отделни работници и специалисти от живеещите в квартала за постоянна работа в предприятията и пр. Специално следва да се отбележи, че ако преди време взаимовръзките между квартала и предприятието в рамките на инициативата се изграждаха на базата на **договориращи се страни,** то все повече напоследък акцентът се поставя върху търсенето на пътища и форми за развитието на общите интереси, **за разгръщането на дейността не на основата на договор, а на единен план за комплексно и хармонично развитие на микротериторията.** Това е процес, който тепърва ще се развива и обогатява.

Както беше отбелязано, в рамките на големия град съществен проблем за значителна част от трудещите се е отдалечеността между месторабота и местоживеенето. Не са редки случаите, когато голямата отдалеченост води до промяна на работното място, влияейки по такъв начин върху текучеството на кадрите. Разбира се, в условията на столичния град, а и на всеки голям град абсолютна обвързаност на месторабота и местоживеене не е възможна. Но истина е, че и редица възможности в това отношение не се използват.

Ще приведем един пример. Кирковски район е на едно от първите места в столицата по брой на изгражданите и завършени апартаменти. Но жилищните нужди на трудещите се и населението от района се задоволяват в други райони и жилищни комплекси. През последните години жилищата, които се раздават по линията на РНС (с участието и на професионалните съюзи) на крайно нуждаещите се от предприятията в района, една част се намират в други райони, с голяма отдалеченост от работното място. Често смяната на местоживеенето е съпроводена с промяна и на работното място. По такъв начин от предприятията на района изтича работна ръка. На пленум на РК на БКП, на който се обсъдиха направленията за усъвършенствуване работата на партийните, държавните и обществените органи и организации по местоживеене, се постави задачата задоволяването на жилищните, социално-битовите, комуналните и др. потребности на трудовите колективи да се решава преди всичко на строителните площадки на района. Не става въпрос за местнически чувства и настроения, а за по-добро използване на наличните възможности в това отношение, за **органично съчетаване** на сферите на труда и местоживеенето.

Спираме се не случайно на тази проблематика. Обикновено, когато се изследва работата по местоживеене, акцентът се поставя върху нейните надстроечни — политически, идеологически, духовни и др. страни.

Това е понятно, тъй като става дума за специфична сфера на обществения живот. Но в **основата на успешното решаване на проблемите по местоживеене заляга правилното насочване развитието на градообразуващите и градообслужващите фактори, укрепването на връзките, в т. ч. материални и социални, между кварталите, от една страна, и предприятията и трудовите колективи, от друга.**

●

Обект на оживени дискусии през последните години е изграждането на някои нови форми на административно деление в рамките на столицата и на някои други градове и респективно създаването на допълнителни звена на политическата система по местоживеене.

Както е известно, в рамките на редица столични райони бяха създадени кметства и микрорайони, в които се изградиха и съответни

Digitized by Google

органи — партийни комитети, квартални съвети и кметства, съвети на председателите на кварталните комитети на Отечествения фронт и др. Изграждането на тези органи породи редица въпроси — необходими ли са те, съдействуват ли за развитието на социалистическата демокрация, не се ли явяват ненужни промеждутъчни звена между районните органи и населението?

Натрупаният опит дава възможност да се даде отговор на тези въпроси, разбира се, да бъдат изразени и някои становища.

На територията на микрорайона живее многобройно население. Средно то е от порядъка на около 20 хиляди. А отделни микрорайони наброяват повече от 40 хиляди души. Това е по същество един средно голям град, със свои проблеми в сферата на местоживеене, които изискват комплексно решаване.

Разсъждавайки по повод необходимостта от изграждане на микротериториите, следва да се имат предвид следните по-съществени съображения:

Определянето на границите между микрорайоните **е обективно обусловено** преди всичко от структурирането на социално-икономическите дадености на съответния град, район, територия и др. Именно **изграждането и развитието на производствени зони е една от главните предпоставки за обособяването на микрорайона.** Това определя спецификата, особения характер на всеки отделен микрорайон.

Изграждането на микротериториите, както показва и натрупаният опит, е тясно свързано и със задоволяването на основната, на голямата част от потребностите на населението. Практиката показва, че проблемите по местоживеене не могат да се решават комплексно в рамките на отделния блок, улица и дори квартал, че това може да става най-ефективно в микрорайона, в кметството. Дори би могло да се каже, че микротериториите са основни, базисни териториални единици за комплексно задоволяване на потребностите на населението по местоживеене. Естествено, такава постановка може да предизвика възражения. Не са ли първичните партийни организации, низовите организации на Отечествения фронт и др. основните звена в работата по местоживеене? Несъмнено е така. В случая става дума за взаимосвързани, но различни неща. Ще повторим още веднъж, когато се има предвид голямата част от потребностите на населението по местоживеене — търговия, услуги, транспорт, съобщения, общо образование, спорт, библиотеки, читалища, кина и др., — базисна териториална единица, в която може успешно и ефективно да се постигне задоволяване на тези потребности, не са нито блокът, улицата или кварталът, нито градът или районът като цяло, а именно микрорайоните. Разбира се, не става дума за всички потребности, а за голямата част от тях, за тези потребности, които имат масов характер и чието задоволяване или незадоволяване оказва особено силно влияние в сферата на местоживеене. Както показва натрупаният опит, изграждането на микрорайоните и кметствата позволи решаването на проблемите да става при по-голяма социална справедливост, като се отчитат и сравняват реалните нужди на отделните микротериториии, на всички живеещи. Създават се и по-благоприятни условия за развитие на общественото начало в регулирането и управлението на тези процеси, за засилване контрола от долу за по-правилното разпределение на средствата, придобивките и пр. Утвърждаването на микротериториите е съпроводено с укрепване на единодействието и координацията между кварталите, предприятията, институтите, училищата, здравните, културните и др. заведения. Ако преди контактите между тях имаха частичен характер, то сега се създават добри предпоставки за тяхното по-системно и планомерно развитие.

Digitized by Google

Относителната обособеност на микротериториите и спецификата на техните проблеми налагат изграждането на съответни органи, които са призвани да провеждат партийната политика по местоживеене, а така също да бъдат изразители на общественото начало в управлението на тези сложни процеси.

Е ли партийният комитет в микрорайона или кметството промеждутъчно звено? Той е такова „промеждутъчно" звено в сферата на местоживеене, каквото е партийният комитет в комбината, завода, института и пр., т. е. следва да се разглежда като орган, който се изгражда в първичните звена на партията на териториален принцип. Той е важен субект в определянето (в съответствие с постановките на вишестоящите органи) на направленията на конкретната работа по местоживеене в зависимост от специфичните особености на съответния микрорайон или кметство. Партийният комитет е орган за политическо ръководство. Той осъществява направляваща и координираща роля и по отношение онази страна от дейността на предприятието, различните институции, здравни, културни и др. учреждения в микротериторията, която се отнася до техните задължения към сферата на местоживеене. Под негово ръководство се насочват усилията на комунистите, в т. ч. и на тези, които живеят на територията, но членуват по месторабота, за решаването на проблемите на комплексното развитие на микрорайона или кметството.

Как стоят нещата с така наречените квартални съвети? Тяхното изграждане не внася ли допълнителни елементи на бюрократизъм в отношенията между народните съвети и трудещите се? Това са основателни въпроси. Те имат място винаги, когато се създават нови административни звена.

Ще започнем с това, че такива съвети се изградиха масово в столицата и вече няколко години са в процес на утвърждаване, на избистряне на своите функции. Анализът на оценката на тяхната работа се затруднява от липсата на теоретични изследвания. Би могло да се каже, че засега практиката изпреварва теорията по въпроса.

Опитът показва, че от изключително значение е правилното определяне на насоката на развитието на тези органи. Съгласно указанията на ГК на БКП усилията на партийните комитети са насочени към утвърждаването на кварталните съвети като **действени държавно-обществени органи за комплексното решаване на основните проблеми на населението в микрорайоните.**

Кварталният съвет би следвало да се разглежда като особен, в някои отношения качествено нов тип орган. За какво става дума? Както е известно, той е държавно-обществен орган. В своята **държавна страна** (държавно начало) той не е и не може бъде звено извън съответния народен съвет. В този им аспект те, кварталните съвети, са (трябва да бъдат) **изнесени органи на РНС** сред трудещите се, там, където са техните животрептящи проблеми. Съчетано с общественото начало, това създава благоприятни условия за развитието на творческата активност и инициатива както на работниците от народния съвет, така и на населението в микрорайоните. Тоест **като особен тип органи те диалектически съчетават масовото творчество на населението, неговото самоуправление с възможностите на народния съвет, пречупени през призмата на специфичните условия, потребности и пр. на съответните микрорайони.** Това е израз на дълбоки процеси в развитието на социалистическия демократизъм в сферата на местоживеене.

Изграждането на кварталните съвети, които в своята държавна страна, са, както споменах, изнесени органи на народния съвет сред трудещите се, води до някои изменения в неговото функциониране. Значителна част от извършените услуги от съвета се пренасят сред

Digitized by Google

трудещите се. Програмите и плановете на народния съвет се обогатяват с нови раздели — за комплексното развитие на всеки отделен микрорайон. С това се създават предпоставки за комплексно развитие на микротериторията с активното участие на трудовите колективи, населението и др.

Тези процеси, протичащи в сферата на местоживеене, резонират и в работата на отечественофронтовските организации, в утвърждаването им като обществен гарант за правилното функциониране и укрепване ролята и значението на местните органи на народната власт. В тази нова ситуация с по-конкретно съдържание се изпълва и тяхната координираща дейност в кварталите.

●

В сферата на местоживеене, както и в останалите сфери на обществения живот, настъпват дълбоки изменения, отразяващи закономерния процес на развитието на социалистическата демокрация, по-широкото участие на трудовите хора във формирането и реализирането на партийната политика. Тук се спряхме на отделни проблеми, които обаче отразяват някои съществени страни на творческите търсения на партийните комитети и организации за усъвършенстване работата по местоживеене. Очевидно дискусията ще продължи и това е необходимо, тъй като теоретичният анализ и обобщението на натрупания опит тепърва предстоят.

ПАРТИЙНАТА ГРУПА И АКТИВНОСТТА НА КОЛЕКТИВА

По-нататъшното повишаване на ролята и мястото на партийните групи в Грудовската селищна система се определя преди всичко от характера, сложността и мащабите на конкретните задачи, които решава сега общинската партийна организация. А главното на този етап е: да осигурим динамично, стабилно развитие на икономиката, да повишаваме нейната ефективност, да усвояваме нови производства, да усъвършенстваме технологиите и организацията на труда. Всичко това предполага висока активност на всеки трудов колектив, на всяко, дори и най-малкото, производствено звено — следователно, за да решим тези задачи, много може да помог не настойчивата, постоянна органи зираща работа на партийните групи

Когато говорим за интензивно ефективно производство, осъществя вано на високо техническо равни ще, за мащабите на общината има ме предвид на първо място изграж дащия се сега комплекс „Стан 300". Това е агрегат към Стопан ския металургичен комбинат в Дебелт за непрекъснато валцуван на многообразни стоманени профи ли и размери. Той ще бъде изцял механизиран, с висока степен н автоматизация и използване на ми кропроцесорна техника и ще осі гурява продукция, съответствуваш

Digitized by Google

на най-добрите световни стандарти.

Обяснима е грижата на общинския партиен комитет за ритмичното и качествено изграждане на агрегата. Например сега на строителната площадка на „Стан—300“ са създадени 22 щаба на отделните подобекти. А за да се осигури постоянно и организирано партийно влияние при неизбежната динамика на строителството, се ориентирахме към формирането на временни партийни групи в колективите на предприятието за промишлено строителство при „Заводски строежи“ и строително управление „Хидростроя“. В тях са включени главно строителни работници, които идват на обекта от други окръзи и от поделенията на Министерството на строителството и селищното устройство. Въпросите, с които се занимават тези временни партийни групи, са свързани преди всичко с адаптирането и приобщаването на новодошлите работници към живота и задачите на строителните колективи, с изпълнението на пусковите графици, с приложението на икономическия механизъм и бригадния акорд на заплащане, със социални проблеми. А главният ефект от използването на такава гъвкава структура е предаването на предвидените за годината пускови обекти в срок и с високо качество.

Непосредствена и много важна за нас задача е и изпълнението на 22-ро постановление на Централния комитет на БКП и Министерския съвет. Както показват първите резултати, работата по това постановление е твърде трудна и сложна. Трудностите идват вече не толкова от липса на условия за труд и почивка, колкото от недостига на желаещи да се заселят и да работят като механизатори и овцевъди в селското стопанство, от малкия опит в този вид работа у хората, които идват. Как партийните групи виждат своето място в тази нелека обстановка?

Първичните партийни организации в селата Желязково и Факия поставиха в центъра на своята работа възпитанието и адаптирането на заселилите се по постановлението младежи. Цялостната политическа работа е съсредоточена в партийните групи, изградени сред животновъдите и механизаторите. Това е съвсем конкретна работа, включително и практическа помощ в усвояването на новите професии — например при храненето и отглеждането на агнетата, доенето и стриженето на овцете и т. н. В същото време групите проявяват жив интерес и към социалните проблеми, които вълнуват младите животновъди, а това значително съкращава сроковете за адаптация. Като определен успех оценяваме факта, че 12 младежи от Желязково и Факия станаха овцевъди и някои от тях имат вече амбицията да надминат резултатите на дългогодишните местни овчари.

Общинският комитет се стреми да внедрява в работата на партийните групи стил на деловитост и конкретност, умение точно и разбрано да разясняват на низовите колективи непосредствените задачи, произтичащи от партийните решения, да създават обстановка, при която всеки работник да изпълнява максимално добре своите трудови и обществени задачи.

Примери за това има достатъчно. Насочвайки вниманието на колектива към изучаването и внедряването на научно-техническите постижения в производството, партийната група с отговорник Стати Иванов в Завода за преработка на пластмаси в Грудово на три свои събрания обсъди задачите си, свързани с изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП, за създаване на нагласа и условия за усвояването на новите машини в производството. Групата в ремонтната работилница при комплексната бригада в с. Загорци с отговорник Запрян Иванов успя да увлече хората, да насочи инициативността им към механизиране на някои ръчни процеси в растениевъдството. Направени бяха ленти за механизирано товарене на балите, за извозването на силажа и грубите фуражи бяха изработени високообем-

Digitized by Google

ни ремаркета — така чувствително се увеличи производителността на труда, намалиха се загубите, ръчният труд се сведе до минимум.

В промишлените предприятия и в комплексните бригади широко се използват паспортите за икономии на суровинно-енергийните ресурси. В тези паспорти се вписват личните планове на работниците и механизаторите за пестене на гориво, суровини и материали — икономиите се следят от отговорници, определени със заповед, отчитат се всяко тримесечие и в съответствие с постигнатото хората се стимулират или се санкционират. Паспортите за икономии се доближават чувствително до акордната система и стимулират творчеството и отговорността в борбата за икономии. В утвърждаването им определен дял имат партийните групи — те разясняват тяхната същност и необходимост, осъществяват действено партийно ръководство за редовното им отчитане. В тази насока като пример на инициативност и настойчивост можем да посочим групите в МТС, смесеното автостопанство, горското стопанство.

Трудностите, предизвикани от сушата и от недостига на електроенергия, засегнаха всички колективи. Бяха необходими действително много усилия, настойчивост, оперативност, за да не се намали производството, да не се допуснат загуби. И тук показаха своите организиращи възможности партийните групи. Нередовното подаване на електроенергия например можеше да постави под въпрос изпълнението на насрещния план на промишленото предприятие за услуги „Москва". Но под ръководството на първичната партийна организация и на партийните групи в цеховете и в бригадите бе установено гъвкаво работно време. Това заедно с постоянната разяснителна работа, с осъществяваня партиен контрол мобилизираше колективите за ритмичен и резултатен труд.

Изобщо характерен белег в дейността на голяма част от партийните групи е съсредоточаването на организаторската и разяснителната работа в трудовите колективи, като целта е да се повишава максимално тяхната активност. Разбира се за осъществяването на тази цел партийните комитети и организации използват различни форми и средства — например единния политически ден. Но предимството на партийните групи е, че те, формирани вътре в самите колективи, могат да вършат тази работа постоянно и конкретно, навреме да се намесват при решаването на възникващите неотложни задачи, да координират и да насочват дейността на профгрупите, на комсомолските групи и организации, на бригадните съвети. По инициатива на партийните групи се организират общи събрания на низовите трудови колективи. Утвърждават се в практиката откритите партийни събрания. През миналата година например партийната група в шивашкия цех на предприятието „Ропотамо" — с. Желязково на открито партийно събрание обсъди състоянието на продукцията, предназначена за износ в СССР. Бе поето обещание цялата тази продукция да бъде висококачествена, с работническа гаранция. Проверката показа, че това обещание се изпълнява успешно.

Увеличава се приносът на групите в решаването и на вътрешнопартийните проблеми, което също засилва ефективността на политическото въздействие. Практика става документите на големите първични организации — проекти за решения, въпроси, свързани с качествения и социалния състав на организациите, поведението на работници, нарушили дисциплината — да се обсъждат предварително в партийните групи. Нещо повече. При подготовката на състоялия се неотдавна пленум на общинския комитет на партията бе извършен преглед на дейността на всички партийни групи в условията на интензификацията на народното стопанство, при действието на новия икономически механизъм, а предварително в групите бе разгледан проектът за решения на пленума. Така се създаде възмож-

Digitized by Google

ност да се ангажира наистина широк кръг от партийния актив, членовете на общинския комитет да обсъдят компетентно и конкретно дейността на партийните групи в отделните отрасли и направления, да приемат верни, действени решения.

Не смятаме, че всички въпроси, свързани с дейността на партийните групи за повишаване активността на трудовите колективи, са решени. Не винаги събранията на групите се занимават с най-главното, което в момента решава низовият колектив, а неотразяването на събранията в дневниците на групите нарушава системността, затруднява контрола. Някои групи неравномерно използват широките си възможности за индивидуална работа с комунистите, занемарили са такива популярни форми като поръчения и личните отчети на комунистите. Не се дава бърз отговор на поставяните от комунистите и безпартийните въпроси, а това понижава активността. Анализираме тези слабости, търсим възможности да ги преодоляваме. Разбираме, че високата активност на партийните групи е задължително условие за засилване на боеспособността на първичните организации.

Георги ЯНЕВ

секретар на общинския комитет на БКП в гр. Грудово

КОМЕНТАР НА ПУБЛИЦИСТА

КАЧЕСТВАТА НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР В СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ

Актуален проблем. Всяка година той възниква пред комунистите във връзка с отчетно-изборните събрания. Не е безинтересен и за останалите членове на трудовия колектив. Кой комунист е най-достойният за доверието да бъде централна фигура в партията? Наистина от правилния отговор на този въпрос зависят много неща. В брой 17 на списанието е публикувана статия от професор д-р Филип Генов, посветена на научно-техническата революция и качествата на личността на партийния секретар.[1] В нея има интересни мисли, обобщено е мнението на група партийни активисти по този въпрос. Заедно с това някои постановки в статията не могат да се приемат безрезервно.

Първо. Авторът издига тезата, че има различни качествени структури на личността на партийния секретар за различните дейности, които той върши. Подобна абстракция сигурно е полезна за целите на научното изследване. В реалния живот обаче личността на секретаря е единна. Има определени качества, които формират нейното съдържание и определени принципи

[1] Ф. Генов, Научно-техническият прогрес и качествата на секретаря, „Партиен живот", кн. 17, 1985, с. 56—62.

Digitized by Google

на степенуването им, които, според мен, са общовалидни за всички направления на работата. Комунистите (или членовете на партийното бюро) избират секретаря не само за да работи за внедряване на научно-техническите постижения или само за да води борба за високо качество и ефективност на производството, или само за да създава ведра, другарска обстановка в партийния и в трудовия колектив. Избират го и за едното, и за другото, и за третото. Избират го преди всичко, за да организира и да ръководи работата на партийното бюро и на първичната партийна организация. Това е същността на неговия партиен статус. Поради това ръководно начало при определяне качествата на личността на партийния секретар и при тяхното структуриране е именно изискването за неговото умение да организира и води.

И второ. Може ли да приемем мнението на шестстотин-седемстотин комунисти — партийни активисти от един окръг, за качествата на секретаря на съвременния етап и за тяхното подреждане по важност като истина от последна инстанция? И на тази основа да правим извод, че именно този модел, този идеален образ СЛЕДВА да се има предвид от комунистите при подбора на кандидатите и при избора на партийния секретар. Нима не предизвиква учудване фактът, че в този модел на качеството „обща организационна култура" се отделя скромното последно място? За него са дали предпочитание по-малко от десет процента от анкетираните. А именно в него се съдържа умението да организира и ръководи бюрото, комунистите от първичната организация. Както посочи другарят Тодор Живков на Великотърновското национално съвещание преди повече от десет години, партийният секретар е непосредствен проводник на политиката на партията сред масите. Той няма на кого да прави инструктаж. От неговото умение да организира и мобилизира масите (и комунистите, и безпартийните), да сплотява колектива, да създава в него ведра, другарска, творческа атмосфера зависи всичко останало — и успехът на научно-техническите разработки, и тяхното внедряване, и резултатите от борбата за по-високо качество и ефективност на производството и на управлението.

Може ли да искаме винаги партийният секретар да е най-информираният, най-подготвеният професионално в целия трудов, пък и в партийния колектив? Нищо лошо, ако това е така. Главното обаче е той най-добре от всички да умее да работи с хората. Да познава живота на колектива, проблемите, които го вълнуват, противоречията в неговото развитие и възможностите за тяхното разрешаване в духа на партийната линия и политика. С една дума, главното е да умее да прилага политическия подход в неговите съвременни аспекти, разработени в лекциите на другаря Тодор Живков пред слушателите и преподавателите от Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на БКП през 1983—1984 г. Тогава той ще може да открие, да мобилизира и да насочи най-добре информираните, своевременно и резултатно да подкрепя новаторите и творците, да стимулира най-изявените професионално.

Ако се вгледаме внимателно в трудовите и в партийните колективи, ще открием сред най-добре професионално подготвените, сред най-информираните немалко хора със сериозни недостатъци в характера: дребнавост, високомерие, неумение да се контактува с хората. Какво ще спечели първичната партийна организация, ако такъв човек застане начело? Едни ще озлоби, други ще направи подмазвачи, у трети ще посее безразличие. Ако на партийния секретар не достигат конкретни знания за върховете на науката в дадена област, ако не му достига информираност, това би могло да се компенсира в процеса на обучението. Характерът обаче много по-трудно се променя на 35—40 и 50 години. За него, за организационната култура на партийния секретар трябва да се държи сметка при подбора. И то на първо място.

Иван ЗЛАТКОВ

Digitized by Google

ПО-ЗАДЪЛБОЧЕНО ДА СЕ РАЗКРИВАТ СТИЛЪТ И МЕТОДИТЕ НА РАБОТА

Разговорът, приключил в първичните партийни организации, бе пренесен в общото събрание на учрежденската партийна организация в Министерството на народното здраве. Там бе направен задълбочен анализ на извършената организаторска и партийно-политическа работа, на партийните ръководства и авангардната роля на комунистите.

●

Честа е практиката на отчетните събрания и конференции, особено в първата част на докладите, да се правят чисто стопански отчети, надълго и нашироко да се разказва какви задачи са стояли пред колектива на предприятието, учреждението и пр., какви са резултатите и какво предстои да се прави. Но почти не се споменава за ролята и мястото на партийните органи и организации или съвсем декларативно, общо се отбелязва за нея, изреждат се имената на отделни комунисти, без да се разкрива как се е осъществявало партийното ръководство, какви са стилът и методите на работа.

Можем да отбележим, че до голяма степен тази слабост е преодоляна в доклада, изнесен пред общото събрание на партийната организация в Министерството на народното здраве. Правилно първият раздел на доклада е озаглавен „Организационно-политическа дейност на учрежденския партиен комитет и партийните организации за изпълнение решенията на XII конгрес на БКП и последвалите го партийни форуми в областта на здравеопазването".

Може определено да се каже, че в доклада е направен сериозен опит да се приложи политическият подход, учрежденският партиен комитет е дал политическа оценка не само на своята дейност, но и как останалите органи и звена с политически средства са въздействували за решаването на различните проблеми, които са стояли пред тях. Това е важен въпрос, защото, ако неведнъж е изтъквано, че икономическите задачи, които решава нашето общество, имат по начало политическо значение, това с още по-голяма сила се отнася до проблемите на здравеопазването.

Като илюстрация за подхода на учрежденския партиен комитет може да се посочи борбата по внедряването на научно-техническия прогрес в здравеопазването. Комитетът е откликнал своевременно на

Digitized by Google

задачите, произтичащи от решенията на Февруарския пленум. Неколкократно са били изслушвани информации за дейността на комунистите от отделни звена на учрежденската партийна организация. Проведена е среща-разговор около кръглата маса на тема „Научно-техническият прогрес в здравеопазването". Там чрез представители всяка първична партийна организация е изложила своето становище по въпроса и е направила редица ценни предложения, дала ценни идеи за по-нататъшната работа. В проведените разговори „Комунистът и дисциплината" е отделено особено голямо внимание на личния принос на комунистите по внедряването на научно-техническия прогрес.

Заслужено място е отделено на ролята на учрежденския партиен комитет, на първичните партийни организации за по-нататъшното усъвършенствуване на икономическия механизъм в здравеопазването и пр.

Много майсторство и труд, разбира се, са необходими, за да се направи разбор на работата, като задълбочено и последователно се разкриват стилът и методите на дейност и ръководство. Защото въпросът не се състои в хронологическото изброяване на отделни факти и дейности, а в тясното вътрешно обвързване на задачите с подхода, с начина на тяхното изпълнение, анализът дава възможност да се обобщава натрупаният опит и да му се дава широк път; да се отхвърля ненужното, което затормозява работата.

Ленин учеше, че е необходимо да вземем не отделни факти, а **цялата съвкупност** на отнасящите се към разглеждания въпрос факти без нито едно изключение, защото иначе неизбежно ще възникне подозрението... и то напълно законно подозрение, че фактите са избрани или подбрани произволно, че вместо обективната връзка и взаимната зависимост на историческите явления в тяхната цялост се поднася „субективна" измислица.

●

Един проблем, който изисква сериозна разработка и отговор, е идеологическата работа на партийните организации. В доклада на учрежденския партиен комитет при Министерството на народното здраве правилно се формулира, че „главното в дейността на учрежденския партиен комитет, на административния и обществения актив в идеологически план беше: усвояване на новаторския подход и творческия размах на Националната партийна конференция по качеството, на Февруарския пленум на ЦК на БКП по техническия прогрес, на необходимостта от съвременно революционно мислене и действие и тяхното превръщане в политическа и нравствена позиция на комунистите и всички служители в Министерството на народното здраве".

Трябва обаче да се каже, че въпросът не се касае само до правилната формулировка и очертаване на задачите, които е решавала учрежденската партийна организация. Нужно е също да се разкрият стилът, методите на работа за тяхното изпълнение, да се обобщи натрупаният опит, който да се използва и в бъдещата работа, какво е отражението на проведената идеологическа работа върху изменението на съзнанието на комунистите, на останалите служители на министерството.

А тъкмо тук е слабостта на доклада, а и в голяма част от изказванията на събранието.

Отбелязва се, че в някои звена оживено, критично и самокритично се е дискутирало по въпросите, свързани с повишаване качеството и ефективността на здравеопазването, организирани и проведени са практически занятия.

Вместо задълбочен анализ на работата дава се съвсем автомати-

Digitized by Google

чен отговор на поставените въпроси, като че ли непременно горните постановки трябва да родят положителните резултати. И ето извода: в резултат на идеологическата работа на учрежденския партиен комитет определено може да се каже, че се повиши социалистическата съзнателност на служителите на Министерството на народното здраве, нараства тяхната социална активност в осъществяване на курса за високо качество и култура на медицинското обслужване. Почти всички комунисти се обърнаха с лице към проблемите на научно-техническия прогрес...

По-надолу се изброяват редица съществени слабости в идеологическата работа.

Същият автоматизъм се е получил и при отчитането на идейно-възпитателната работа с младите комунисти. Съвсем правилно се сочи, че на всички новоприети партийни членове е било възложено да разработят реферати по различни въпроси от партийната работа, че те са били подготвени на високо равнище, което е дало основание на Димитровския РК на БКП да обяви учрежденската партийна организация за школа по обучение на новоприетите партийни членове от здравните заведения в района.

Хубаво постижение. Но нима не можеше да се разкрие още по-добре какво е постигнато тук, как е постигнато, да се обобщи на основата на някои примери опитът, който не само да се има предвид през следващата учебна партийна година, но и да се направи достояние на цялата градска партийна организация.

Вместо това надолу се сочат някои слабости по работата с младите комунисти. Нали беше нужно вместо общи балансировки да се отдава нужната дан на онова, което действително заслужава внимание, налага се в практиката, показва своите предимства.

В този дух могат да се посочат и други слабости, не само в раздела за идеологическата работа. Но въпросът не е до тяхното количество, до тяхното изброяване, все едно с това нито докладите, нито изказванията ще станат по-критични и актуални. Главното тук се свежда до това задълбочено и конкретно да се разкрива новото в партийната работа, да се преценява доколко то е ново, положително, да се търси неговото място в по-нататъшния живот и дейност на партийната организация, да се сочат и разкриват стилът и методите на конкретните създатели на това ново.

●

Партийният контрол е необходимо средство за утвърждаване и осъществяване на ленинския стил на работа. Той способствува да се организира проверката на изпълнението на директивите на партията, решенията на висшестоящите партийни органи и собствените решения, обективно да се оценяват резултатите от тяхното въздействие върху хода на социалистическото строителство.

Сред всички форми и начини на контрол от долу извънредно важна роля играе контролът върху дейността на администрацията, даден от Устава на партията.

Контролът върху дейността на администрацията е контрол на комунистите, които работят сред колектива. Затова той едновременно е и проверка на действеността на работата на самата партийна организация. Дълбокото познаване на работата й позволява да съсредоточи вниманието на комунистите върху основните проблеми на производствената дейност, да води целенасочена политическа и организаторска работа сред колектива, най-пълно да разкрива творческата активност на трудещите се. Силата на партийния контрол се състои в

Digitized by Google

това, че партийната организация събира в едно опита на всички комунисти и безпартийни и заедно с администрацията намира най-ефективни методи и средства за подобряване на работата.

Затова въпросът за партийния контрол трябва да бъде един от централните на отчетно-изборните събрания и конференции.

Трябва обаче да отбележим, че той не намери своето достойно място на събранието на партийната организация в Министерството на народното здраве.

След като даде висока оценка на дейността на учрежденския партиен комитет и учрежденската партийна организация, др. Минчо Чунтов — секретар на Софийския ГК на БКП, заяви:

— Трябва да се засили контролът на учрежденския партиен комитет върху администрацията. По този въпрос не се говори в доклада.

Вярно е, в доклада този въпрос на места се прокрадва, но това е повече, както се казва, мимоходом. А тук, на общото събрание на партийната организация в министерството, трябваше да се отдели повече място, да се направят обобщения и изводи как първичните партийни организации осъществяват правото си на контрол върху дейността на апарата, какво е тяхното въздействие за подобряване на неговия стил и методи на работа, за укрепване на държавната дисциплина, за борбата срещу бюрокрацията и формализма, за отстраняване на съществуващите недостатъци в здравеопазването, редица от които бяха посочени както в доклада, така и в изказванията.

Иска ми се в тази светлина да поставя един въпрос, по който както учрежденският партиен комитет, така и някои първични партийни организации в отделните управления на министерството са могли да окажат своето въздействие и контрол.

В своето изказване заместник-министърът проф. Чудомир Мерджанов изтъкна, че у нас на 10 000 души се падат по 91 болнични легла и с това нашата страна се нарежда на едно от първите места в света в това отношение. Внимателният анализ обаче показва, че недобре се използва този мощен леглови фонд и главното е голямото му неравномерно разпределение по окръзи. Има много „богати“ и много „бедни“ окръзи, поради което леглата не се използват пълнокръвно — в едни окръзи не стигат, а в други много легла стоят неизползвани. Проучванията показват, че близо 2000 легла могат да се преразпределят на национално равнище и по такъв начин да се премахне това двойно ощетяване на окръзите — едни „богати“, други „бедни“.

Наистина един сериозен въпрос, за решаването на който би трябвало сериозно да се замислят учрежденският партиен комитет, първичните организации и комунистите в Министерството на народното здраве.

●

През отчетния период учрежденската партийна организация, първичните организации и под тяхното политическо ръководство целият колектив на Министерството на народното здраве са постигнали сериозни успехи в своята работа, планираните основни показатели в здравеопазването през осмата петилетка са изпълнени. Не са малки постиженията и в повишаване на медицинската, социалната и икономическата ефективност на здравното дело у нас.

Сега комунистите от министерството си поставят още по-грандиозни цели — да постигнат най-добрите върхови резултати на отделните страни в здравеопазването и това да бъде техният принос за достойна среща на XIII конгрес на Българската комунистическа партия.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

СРАВНИТЕЛНИЯТ АНАЛИЗ

к. и. н. ВЕНЕЛИН ИВАНОВ

Реализацията на партийната стратегия за повсеместна интензификация на общественото производство изисква от всички кадри, в това число и от партийните работници, които са свързани с управлението на икономиката, все по-пълно да овладяват методите на анализа на икономическите процеси. Без това е практически невъзможно да се подходи научно към проблемите на интензификацията и ефективността, да се разкрият източниците и факторите, които оказват влияние върху тях.

Съществуват редица причини, които обуславят на съвременния етап **особената значимост на икономическия анализ в партийното ръководство на икономиката. Първо** — това са големите мащаби на производството, дълбокото разделение на труда и усложняването на стопанските връзки. **Второ** — излизането на преден план на интензивните методи на стопанисване и насочване на управленската дейност към крайните стопански резултати. Те от своя страна зависят от голям брой причинно-следствени връзки, осигуряващи устойчив ръст на ефективността на общественото производство. **Трето** — нарастват ролята и значението на субективния фактор в икономическата политика на партията. Това означава, че на партийните кадри са необходими всестранно познаване и умело използване на цялата съвкупност от фактори, които оказват въздействие върху ефективността на общественото ръководство, което в концентриран вид намира изражение в политическите решения и мероприятия.

В рамките на изпълнението на многостранните и изключително важни задачи партийните органи извършват голяма организационна и политическа работа по повишаването на социалната активност на масите, по развитието на социалистическото съревнование. Един от многото инструменти, които се използват за това, е **сравнителният анализ.** Неговата същност се заключава в сравняване на показателите за работата на отделните производствени звена, както и сравняването им с челните наши и световни образци с цел да се даде обективна оценка на резултатите от тяхната дейност, да се разкрият различията в използването на ресурсите и да се определят причините, които са ги предизвикали. Това позволява да се разкрият и в кратък срок да се използват възможности е за усъвършенствуване на работата във всеки от сравняваните обекти.

Digitized by Google

Сериозно внимание на сравнителния анализ е отделял В. И. Ленин. В свое писмо до редакцията на вестник „Экономическая жизнь" той препоръчва вестникът не само да дава навременни и правдиви сведения за икономиката, но и да ги анализира за целите на управлението й. Като се спира на една от статиите, поместени във вестника, той я определя като най-добра, защото в нея се прави анализ на данните, като ги сравнява с миналото и по предприятия. И предлага: „Всички помествани статистически данни да се систематизират много по-строго, т. е. по-грижливо, по-внимателно, като винаги се издирват данни за сравнение, винаги се привеждат данни за минали години (месеци и т. н.), винаги се подбира материал за анализ, за обясняване на едни или други успяващи или поне изпреварващи останалите предприятия и т. н."[1] Сравняването с най-добрите в практиката на социалистическото строителство винаги е заемало важно място в социалното управление, но теорията и методиката на сравнителния анализ започнаха да се развиват особено активно в последните 10—15 години.

Сега е невъзможно ефективно да се ръководи без сравнения и съпоставки на организационно-техническото и икономическото равнище, условията на труд и бит, на показателите, които характеризират равнището на ефективност на работата на трудовите колективи. Без това партийните органи трудно могат да определят в рамките на града или района, който ръководят, кой работи най-добре особено ако стопанските организации и предприятия са различни по размер и профил, по техническа характеристика и т. н. Без съпоставяне на резултатите и задълбоченото им анализиране сега е невъзможно да се определят първенците в социалистическото съревнование вътре в стопанската организация или между предприятията в града, да се излъчат челниците и новаторите в производството, да се обобщи най-добрият опит.

Особеността на аналитичната работа на партийните органи се изразява в това, че те в голяма степен се ориентират към разкриване и използване на челния опит и изучаване на позитивно действуващите фактори, осигуряващи устойчива работа на трудовите колективи. Сравнителният анализ повишава значението на фактора състезателност в работата, развива съперничество в труда, превръща се в метод на управление и ръководство, който е присъщ на социалистическото стопанисване. В същото време, независимо от очевидно големите възможности на този вид анализ, той все още недостатъчно трайно се използва в практиката на онези органи, които осъществяват партийното ръководство на икономиката по места. Все още се срещат партийни работници, които следват стопанските ръководители и обръщат внимание главно на „тесните места" в производствено-стопанската дейност. Опитват сами да решават много и дребни въпроси, които възникват в изоставащите участъци. За да не допускат провал, те така се „свързват" с тези въпроси, че често губят перспективата на политическото ръководство.

Известно е, че партийните работници не бива грубо да се вмесват в оперативната работа на стопанските органи. Погрешно е да ги заменят, тъй като „...всяко поемане на оперативно-разпоредителски функции от партийните комитети може да доведе само до временни и частични успехи, но в сравнение с крайните резултати тези действия не могат да бъдат оправдани"[2]. Ежедневната практика свидетелству-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 44, с. 107.

[2] Т. Живков, За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и на плановото ръководство на икономиката. Доклад пред Националната партийна конференция (1978 г.), С., Партиздат, 1978, с. 59.

Digitized by Google

ва за това, че окръжните, общинските и районните комитети, първичните партийни организации успешно решават стоящите пред тях задачи само при условие, че въздействуват върху процеса на развитие на икономиката с присъщите им методи като ограни за политическо ръководство. За партийните работници при провеждането на сравнителния анализ на стопанската дейност е важно да определят доколко са високи ефективността и качеството на работата на административното ръководство, на първичните партийни организации, на профсъюзните и комсомолските организации, на колектива като цяло. Нещо повече, те са длъжни не само да зафиксират кой работи добре и кой по-малко ефективно и защо, но и да издирват и поддържат челното, новото, да постигат бързо внедряване и широко разпространение на прогресивните методи на работа. Важно значение има сравнението на достигнатото равнище с най-добрите резултати от работата през предишните периоди, със средноотрасловите резултати, с постиженията на челните родствени предприятия у нас и в чужбина. Такъв подход позволява обективно и пълно да се охарактеризира качественото равнище на производствено-стопанската дейност.

Партийният подход към оценката на резултатите от дейността на предприятията и стопанските организации, на приноса на партийните комитети и на първичните партийни организации за тези резултати предполага анализ не на всички, а на най-важните, обобщаващите социално-икономически показатели. Това позволява да се съсредоточи вниманието върху онези фактори, които определят общото равнище на стопанисване и тенденциите в развитието на трудовите колективи, като се оставя на стопанските ръководители пълна инициатива за мобилизация на вътрешните резерви за повишаване ефективността на общественото производство. В същото време партийните комитети подълбоко и всестранно анализират ефективността от работата на ръководните кадри и тяхното влияние върху резултатите от дейността на предприятията и стопанските организации. Те разглеждат подробно състоянието на трудовата и производствената дисциплина, организацията на социалистическото съревнование и развитието на творческата активност на трудовите колективи, изучават и контролират хода на изпълнението на мероприятията, насочени към решаване на стопанските и социалните проблеми, подобряването на организаторската и идеологическата работа в колективите и др.

Важна предпоставка за повишаване действеността на сравнителния анализ, както и за решаване на разкритите с негова помощ проблеми са **усъвършенстването на организацията и провеждането на аналитичната работа** както в предприятията и стопанските организации, така и в териториалните единици. Това налага аналитичната работа да бъде концентрирана и направлявана от единен център, без това да се разбира като отделяне от планирането, отчета и всички други въпроси, свързани с управлението на производството. Осигуряването на високо равнище на сравнителния анализ изисква целенасочено методическо ръководство, което най-добре може да се осъществи от постоянна (но не щатна) или временно създадена група или комисия от различни специалисти: икономисти, инженери, социолози, психолози и др. Естествено, следва да се има предвид, че организирането и провеждането на такава работа се осъществяват с отчитане спецификата при използването на сравнителния анализ в практиката на партийното ръководство на икономиката.

Ефективността от работата на партийните органи би била по-висока, ако такива методически групи или комисии се създадат към икономическите отдели на окръжните, общинските и районните комитети. В тях могат да се обособят секции по различни направления: ефек-

Digitized by Google

тивно използване на основните фондове и капиталовложенията; управление на качеството на продукцията; комплексно усъвършенстване на управлението, планирането и организацията на производството и др. Тези секции могат да извършват голяма методическа и практическа работа по съответното направление, като за работа привличат учени и специалисти в областта на анализа, опитни работници от плановите, финансовите и статистическите органи, както и инициативни, познаващи добре работата икономисти, инженери и работници от стопанските организации и предприятия. Секцията може да извършва цялата методическа работа по сравнителния анализ **в съответствие с потребностите на партийния комитет,** да разработва препоръки въз основа на поставените пред нея задачи, направления и тематика на провежданите изследвания, своевременно да изучава и разпространява челния опит в аналитичната работа, квалифицирано да се намесва в решаването на възникналите проблеми. Тази секция разработва план и осъществява методическо ръководство по провеждането на икономическото обучение на работниците от партийния апарат, партийния актив и секретарите на първичните партийни организации. За обработка на получената информация могат да се използват изчислителните центрове на предприятията и градовете. В основата на разработваните методически документи по сравнителния анализ следва да бъдат заложени съществуващите форми и инструкции за тяхното попълване, други указания и препоръки на държавните органи, като се отчитат спецификата на отрасъла, местните условия и стоящите политически и стопански задачи. Естествено, членовете на секцията не винаги могат да определят оптималния вариант за решаване на проблема като цяло.

Основното съдържание на работата на секциите, на методическите групи или комисиите е свързано с анализа на различните варианти на решения, които осигуряват повишаването на ефективността на производството, с уточнения на общите направления и методически похвати на сравнителния анализ, с изработване на конкретни препоръки за заводските партийни комитети и др.

Решението на организационните въпроси на сравнителния анализ може да се постигне и по друг начин — чрез създаване към съответния партиен комитет на **извънщатен отдел за социално-икономическия анализ и социологическите проучвания.** Към партийните комитети и към бюрата на големите първични партийни организации в предприятията могат да се изградят комисии, които да обработват първичната партийна информация и тясно да я свързват с резултатите от аналитичната работа, извършвана от функционалните отдели, които се занимават с общия технико-икономически анализ на дейността на трудовия колектив. Такъв подход към организирането и провеждането на сравнителния анализ позволява на партийните органи да издигат научното равнище на ръководство на стопанската работа, да избягват грешките, субективизма, случайността, които като правило се появяват там, където се доверяват на предчувствия, предположения и т. н., т. е. да се повишат качеството и ефективността на партийната работа.

Усъвършенстването на системата за управление на народното стопанство, комплексното решаване на важни икономически въпроси, изпълнението на текущите и перспективните планове са свързани с приемането и реализирането на управленски решения. В партийните и правителствените документи неведнъж е посочвана необходимостта от повишаване качеството и действеността на приеманите решения, което в голяма степен зависи от задълбочения анализ на проблема. Следователно ефективността на управленското решение се намира в пря-

Digitized by Google

ка зависимост от качеството на аналитичната работа. Задача на сравнителния анализ е установяването и всестранното разкриване на взаимните връзки и взаимната обусловеност между показателите, характеризиращи отделни страни от дейността на трудовите колективи, и определяне на най-резултатните варианти от възможни решения по разглеждания проблем. Очевидно е, че в процеса на управление на стопанското и културното строителство сравнителният анализ е обективна необходимост, инструмент, който позволява да се обосноват решенията на сложните въпроси на строго научна диалектическа основа с помощта на марксистко-ленинската методология.

За всеки партиен комитет или партиен работник се отнася изискването на партията, че преди да се вземе решение, да се дават съвети или препоръки по икономически или други въпроси, трябва да се изучи задълбочено същността на работата, да се използват марксистко-ленинската теория и законите на общественото развитие. Само научният анализ, творческото използване на теорията и практическия опит, отчитането на конкретните условия и особености могат да осигурят правилни изводи и обобщения по разглеждания въпрос. В. И. Ленин придава изключително значение на осведомеността на партийните органи относно цялостната дейност и живота на трудещите се. Той утвърди, че без това е невъзможно централизирано ръководство и нееднократно подчертава, че е необходима пълна и правдива информация. Без нея „ние нямаме нито очи, нито уши, нито ръце..."[1]

Въпросът за количеството, качеството и периодичността на информацията за провеждане на сравнителния анализ е централен, защото от него в голяма степен зависят резултатите от аналитичната работа. Животът и практиката на партийната работа свидетелстват за това, че нерядко процеси и явления, ярко изразени на повърхността, дават погрешна представа, а понякога водят до заблуждение относно същността на разглеждания проблем. Само дълбокият анализ на причинно-следствените връзки, комплексното изследване на зависимостите позволяват на партийните комитети да намират верните решения, да правят правилни изводи и обобщения.

През последните години е направено много за подобряване **организацията на информационното обслужване на партийните органи и организации.** Предприемат се мерки за съкращаване обема на информацията, за усъвършенствуване формите и методите за отчитане. Внедрява се организационна и изчислителна техника за нейното получаване, обработване и предаване. Като основно изискване е изведена потребността от точно определяне на необходимата информация, нейния обем, форма и канали за предаване, сроковете за постъпването ѝ. Все по-висока е степента на надеждност и обективност на информацията.

Данните за стопанската дейност на производствените звена се предоставят на партийните комитети от органите на държавната статистика. Използват се обобщени материали от плановите, финансовите и други органи на общинските съвети и други организации. Но в тази отчетност не винаги и достатъчно систематизирано се представят данни, които са необходими за провеждането на сравнителния анализ. Едновременно с това тя често е прекомерно детайлизирана и претоварена, съдържаща данни, които се използват много рядко.

Партийните комитети разполагат и с обширна информация непосредствено от първичните партийни организации на трудовите ко-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 53, с. 122.

Digitized by Google

лективи. Тя постъпва чрез работниците от апарата на комитета, от протоколите на пленуми, конференции, партийни събрания, от заседания на партийни комитети и бюра. Голяма работа, свързана с информационното осигуряване, изпълняват комунистите, които работят непосредствено в трудовите колективи, добре познават дейността на трудещите се и системно информират за това районните и общинските комитети. Важна информация постъпва от критичните бележки и предложенията, от писмата и заявленията на трудещите се, от изнесеното в печата, радиото и телевизията. Партийните комитети използват също така и висшестоящите партийни, държавни и стопански органи.

Действен резерв на партийните комитети за провеждане на аналитичната работа по оценка на ефективността от производствено-стопанската дейност са данните, получавани от органите за народен контрол, които системно изучават състоянието на изпълнението на плановете по количествените и качествените показатели, спазването на плановата и финансовата дисциплина, осигуряването на икономично използване на трудовите и материалните ресурси, на производственото и технологичното оборудване. При умела организация на тяхната работа получените аналитични материали могат широко да се използват при извършването на необходимите сравнения.

Приеманите от партийните комитети и организации решения все по-пълно ще отговарят на новите критерии и изисквания, ако в процеса на тяхната подготовка и вземане задълбочено бъдат анализирани обработената статистическа информация и други данни. Това е особено важно за районните и общинските комитети на партията, които непосредствено осъществяват организационното и политическото ръководство на социално-икономическите процеси. Те разполагат с неголям щаб от отговорни работници, но извършват значителна работа по анализа на данни, по контрола върху хода на изпълнение на плановите задачи и социалистическите обещания, по повишаване ефективността и качеството на всяка дейност.

Практиката показва, че в аналитичната работа съществуват все още пропуски и недостатъци. Някои **общински комитети се увличат в събиране на различни справки, записки, отчети и друга информация по въпросите на стопанската дейност, а в същото време данните от статистиката и финансовите органи не се анализират задълбочено.** Те приемат по някои икономически въпроси повърхностни решения с неясни формулировки, без задълбочен анализ и обосновка на проблема, без конкретни предложения за пътищата и методите за решаване на възникналите въпроси. Понякога се стига до другата крайност — спускане на конкретни указания и срокове за изпълнение на едно или друго решение. Партийните кадри, всички комунисти не бива да се уповават на силата на заповедта и командата. **Залог за успех на организационната и политическата работа те трябва да виждат в задълбочения, научен анализ на процесите и явленията в обществения живот,** във всестранното осмисляне на историческото минало, настоящето и бъдещето, убедено и съзнателно да увличат масите, да ги мобилизират.

Партията е силна с това, че има тесни връзки с широки слоеве от трудещите се, опира се на съвременния челен опит, на постиженията на науката и практиката. Формите и методите, които се използват в работата на партийните органи, са най-различни. Практиката на партийната работа свидетелствува за активно използване на такива обществени форми като технико-икономическите съвети, съвети на директорите и други органи, които работят под непосредстве-

Digitized by Google

ното ръководство на бюрата на районните, общинските и окръжните комитети на партията.

Важно условие за повишаване ефективността на партийното ръководство на икономиката е **икономическото образование и обучение на кадрите от партийния апарат.** През последните години в това направление е направено немалко. Заедно с това следва да се отбележи, че в обучението на тези кадри на сравнителния анализ не се отделя достатъчно внимание. Партийните работници трябва добре да познават основните принципи на аналитичната работа, формите и методите за нейното провеждане, реда за разработване и основните съставни части на социално-икономическо развитие, добре да ползват счетоводната и статистическата отчетност. В работата „За единния стопански план" В. И. Ленин предпазва ръководителите от „игра на администриране". Той пише: „Разумният икономист, вместо да пише празни тезиси, ще се залови с изучаването на фактите, цифрите, данните, ще проанализира нашия собствен практически опит и ще каже: грешката е там и там, тя трябва да се поправи така и така."[1] Изучаването на основните отчетни и статистически таблици (форми) помага на партийните работници бързо да се ориентират в протичащите непосредствено в трудовите колективи процеси, дълбоко да анализират факторите, които влияят на един или друг показател, да правят компетентни политически изводи и обобщения за работата на човешкия фактор.

Съществена помощ в тази насока могат да оказват курсовете за подготовка и преподготовка на кадри, организирани при междуокръжните партийни школи, ВУЗ и АОНСУ при ЦК на БКП. В техните програми следва да се задели време за усвояване на основните теоретични положения, а така също и за придобиване на практически навици на използването на сравнителния анализ. Целесъобразно е и партийните комитети да се осигурят с необходимите нагледни пособия, таблици, литература по сравнителен анализ, да се отдели необходимата оргтехника.

Необходимо е да се отбележи, че районните, общинските и окръжните комитети на партията и в бъдеще постоянно ще усъвършенстват формите и методите на политическото ръководство върху стопанските задачи. Те ще насочат кадрите към все по-пълно разкриване и използване на допълнителни източници за растеж на ефективността на общественото производство. Една от предпоставките за подобряване резултатите от производствено-стопанската дейност е по-нататъшното засилване използването на икономическите методи (в т. ч. и сравнителния анализ) и научните принципи в ръководството на народното стопанство на всички равнища, във всички сфери на управление на социалистическата икономика.

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 42, с. 333.

Digitized by Google

ФОРМИРАНЕ НА РЕВОЛЮЦИОННО МИСЛЕНЕ И ДЕЙСТВИЕ

Периодът след Дванадесетия конгрес на БКП е период на интензивно разработване на нови, изключително важни проблеми на нашето икономическо, социално и културно развитие, на по-нататъшно конкретизиране и доразвитие на възлови постановки на партийната политика, определена от конгреса. Априлската политика на партията се обогати с нови теоретически идеи и практически подходи. Най-висок връх в нейното идейно развитие е изпълнената с мощен идеологически заряд постановка на другаря Тодор Живков за революционното мислене и новаторско действие.

Както за цялата партия и народ, така и за комунистите и всички трудещи се от Хасковски окръг тази постановка има голямо теоретическо, политическо и практическо значение. Тя не е някакво абстрактно пожелание към кадрите от окръжната партийна организация, а повеля на партията, повеля на времето, в което живеем. Тя е жизнена повеля и за идеологическите кадри, за пропагандистите, лекторите, агитаторите и докладчиците. Защото те всички са призвани да съдействуват за формирането на революционен стил на мислене, на действие и поведение. А за да правят успешно това, самите те трябва да притежават такъв стил.

Когато потърсим мястото, ролята и приноса на марксистко-ленинската просвета за изучаване, осмисляне и практическо приложение на постановката за революционно мислене и творческо действие за активизиране на комунистите и трудещите се от окръга за повишаване качеството от всяка дейност и за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП, ние неминуемо идваме до редица важни обстоятелства и съображения, които изискват решително повишаване творческото начало в работата на идеологическите кадри — заместник-секретари на партийни комитети и първични партийни организации, пропагандисти, агитатори, лектори.

На първо място, това са постановките и решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.), които са главно съдържание на политическата просвета през настоящата учебна година. Интензификацията е невъзможна без въоръжаването на окръжната икономика с върховите постижения на научно-техническия прогрес. Без овладяването на постиженията-

Digitized by Google

та на научно-техническата революция в условията на развития социализъм и на развиващия се социализъм — казва другарят Тодор Живков — революционно мислене и действие е абсурдно. Защото мисли и действува съвременно онзи, който мисли и действува по законите на науката и научното творчество, мисли революционно онзи, който познава и прилага в собствената си дейност революционната сила на научното знание.

На второ място, това е задачата да се формира у ръководните кадри, идеологическите дейци, пропагандистите и участниците в политическата просвета потребност от качество навсякъде и във всичко, нетърпимост спрямо носителите на всякакъв брак, на всякакъв безпорядък, спрямо всякаква нискокачествена стока — духовна и материална. Чувството за качество навсякъде и във всичко е задължителен елемент на революционното мислене. Без да формираме тази потребност, не можем да решим ключовите проблеми на нашето обществено-икономическо развитие.

На трето място, това е задачата да се осветлява от марксистко-ленински, научни позиции развитието на световния революционен процес, на международното комунистическо и работническо движение и особено успехите на реалния социализъм. Това предполага да формираме у ръководните кадри, идеологическите дейци, пропагандистите и обучаващите се в системата на политическата просвета социалистически начин на мислене на базата на социалистическия начин на живот.

На четвърто място, идеологическото противоборство, което се изостря и обект на което все повече става НР България, също налага да се усвояват стилът и подходът на революционно мислене и действие. В Хасковски окръг това означава да се повишава ефективността на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта, да се изострят революционната бдителност, което да съдействува за успешно провеждане на революционния по своята същност възродителен процес.

●

Качественият прелом в научно-техническото развитие, в социалистическото производство не е възможен без усъвършенстването на човека, на човешките отношения в трудовия процес. Каквито и автоматизирани системи и модерни технологии да се внедряват в производството, те ще си останат „мъртво желязо", ако не се създадат съответните социални условия за тяхното функциониране, ако субективният фактор, т. е. ако ръководните и изпълнителските кадри не притежават необходимите професионално-творчески, политико-нравствени и организационни качества.

Кои са изменения̀та, утвърдили се в практиката на окръжната партийна организация, които са предпоставка за формирането на стил и подход на революционно мислене и действие?

След Дванадесетия конгрес на БКП в окръжната партийна организация се заработи по-системно и целенасочено за марксистко-ленинската подготовка на кадрите, на комунистите и на безпартийния актив. Бюрото на окръжния комитет на партията, общинските комитети и първичните партийни организации утвърдиха перспективни планове за марксистко-ленинското и икономическото обучение и възпитание на кадрите, на комунистите и на трудещите се за 1981—1986 г. Положителна роля в подготовката и след провеждането на Националната партийна конференция изигра фактът, че направихме изменения в учебните програми и в съдържанието на изучавания материал, за да се осветлят идеологическите, социалните, икономическите и други страни на борбата за високо каче-

Digitized by Google

ство, за формирането на революционен стил на мислене и творческо действие у кадрите. И което считаме за най-важно, повишиха се отговорността и взискателността на партийните комитети и организации за подобряване на основните качествени и количествени показатели в структурата и организацията на партийната просвета. Обхватът на комунистите през изминалата учебна година достигна 94,9 на сто. Продължава тенденцията към подобряване на качествения състав на пропагандистите, което е гаранция за повишаване равнището на изучаването, усвояването и изпълнението на решенията на Националната партийна конференция, на другите проблеми, разглеждани в политическата учебна година. Инженер Петър Узунов, пропагандист в СК „Химмаш" — Хасково, така вижда своето задължение: Експлоатацията на новата материална база в комбината, внедряването на нови, авангардни технологии изискват да се създаде у ръководните и изпълнителските кадри нова нагласа за революционно мислене и творческо действие. Занятията през настоящата политическа учебна година протичат едновременно с осъществяването на някои новости в производството на комбината, така че марксистко-ленинското обучение и практиката си взаимодействуват, създава се връзка между идеология, икономика, технически прогрес и хората.

Значително усъвършенствувахме работата в окръжния партиен университет, където повишават своята марксистко-ленинска подготовка над 1500 ръководни кадри от окръга. Главно място в съдържанието на обучението им зае усвояването на теоретичното наследство на класиците на марксизма-ленинизма, на идейно-теоретическото богатство, съдържащо се в трудовете на др. Тодор Живков, както и проблемите на икономическата, социалната и културната политика на партията. Съществено в работата на университета е стремежът непрекъснато да се повишава теоретичното и методическото равнище на обучението, а главен критерий — свързването на разглежданите проблеми с конкретните задачи, които решават кадрите в пряката си дейност.

Все по-голям брой просветни звена се превръщат в място на творчески дискусии, обсъждания, анализи на жизнено важни въпроси на партийната политика и конкретната дейност на предприятията, което е съществен показател за засилването на преобразуващата функция на партийната просвета. Повишената активност на участниците в партийната просвета се изрази ярко при разработването и формирането на насрещните планове на трудовите колективи, при приемането на призиви-обещания в чест на бележити дати и юбилейни годишнини. Все по-настъпателна става марксистко-ленинската просвета за формирането на социалистическата личност, за засилване на обществения контрол и социално санкциониране на отделни прояви в поведението на колективите и личността. За това допринасят по-резултатната дейност на партийните организации в използването на съвременни форми на идеологическо въздействие, прилагането от пропагандистите на активизиращи методи — казуси, проблемни ситуации, дискусии. Усъвършенстуването методите и средствата на обучение в звеното на Вълчо Димитров, пропагандист в АПК „Георги Димитров" в Димитровград, особено възлагането на практически задачи на ръководните кадри и специалистите, които участвуват в звеното, дават по-пълна възможност да се разкрият проблемите и се очертаят пътищата за тяхното преодоляване. Голяма част от предложенията, направени от тях, се реализират в практиката, което води до повишаване резултатите особено в животновъдството.

Характерно за работата на партийните организации и пропагандистите в периода след XII конгрес на БКП е утвърждаването на прак-

Digitized by Google

тическите занятия, посветени на актуални проблеми на партийната политика, които все по-успешно се използват като ефективна форма за включване на участниците в конкретна работа на изследване на жизнено важни въпроси от живота на трудовите колективи. Те създават умения у партийните ръководства, у пропагандистите и участниците своевременно да открояват и решават назрелите проблеми на социално-икономическото развитие и научно-техническия прогрес в трудовите колективи, спомагат да се създават условия за висока активност и творчески подход към качеството в изпълнителската и ръководната работа. При подготовката на практическите занятия в ТК „Тракия", „Търговия на дребно", първостепенна окръжна болница „Д-р П. Тагаров", СК „Химмаш" — Хасково, ТЕЦ „Марица—3" — Димитровград, районна станция на съобщенията — Харманли и други се извършват проверки по трудовата дисциплина и качеството, правят се анкети, тестове, подготвят се сравнителни данни за състоянието на разглеждания проблем, голям брой предложения за усъвършенстване на работата.

Съдържанието на партийните постановки за повсеместна интензификация, за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и интелектуализацията на труда, за образцова дисциплина и високо качество са предмет на разискване и в изградените 1300 аудитории за масова лекционна пропаганда, които се организират диференцирано, по низови производствени звена, с относително постоянен състав участници и включват 151 000 трудещи се, пред които се изнасят над 8800 лекции годишно по различни направления.

Ръководно начало в работата на окръжния комитет на партията стана постановката на XII конгрес на БКП за приоритет на дисциплините, формиращи научен светоглед и марксистко-ленински класово-партиен подход. В системата на партийната просвета над 21 000 от общо 32 000 участници изучават фундаменталните марксистко-ленински дисциплини, което най-чувствително въздействува за формирането на нови черти на социалистическата личност, за утвърждаването на социалистическия начин на живот като вътрешна потребност, като същностна черта на строителя на развитото социалистическо общество. Не може да се формира революционно мислене и действие, без да се овладява диалектическият подход, без да се разшири разпространението на знанията по материалистическа диалектика. За задълбоченото усвояване на тези знания и засилване идейната убеденост на комунистите и трудещите се от окръга важна роля изиграла инициативата на окръжния комитет на БКП всяка година да се провеждат „Ленински философски дни" и „Дни за разобличаване на буржоазната идеология, идеологическата диверсия на империализма".

В нашия окръг нараснаха ролята и отговорността на марксистко-ленинската пропаганда за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на комунистите, трудещите се и младежта. Това налага партийните комитети и организации по-задълбочено да подхождат при определяне на изучаваните дисциплини, да избират онези, които най-отговарят на възможностите, интересите и особено на потребностите да се изграждат и възпитават такива черти, които формират новия тип социалистическа личност — безпределно вярна на марксизма-ленинизма, на социалистическото отечество, на дружбата със Съветския съюз.

Много се прави в тази насока. Отчитайки важността на възродителния процес като прогресивен акт с огромно значение за по-нататъшното укрепване на единството на трудещите се около политиката на партията, окръжният и общинските комитети на партията взеха мерки за увеличаване обхвата, за усъвършенстване формите, методите и средствата на учебно-възпи-

Digitized by Google

тателния процес. В резултат на това звената по дисциплината „НРБ — наша социалистическа родина“ и участниците в тях се увеличиха неколкократно. Засили се интересът към тази тематика и в политическата просвета на профсъюзите и Комсомола, на Отечествения фронт по местоживеене. Но възпитаването в дух на социалистически патриотизъм сред всички слоеве от населението в окръга изисква партийните комитети да засилят и чрез формите на партийната пропаганда борбата с отживелиците, с отрицателните явления, с отклоненията от социалистическия начин на живот; да се търсят по-ефективни форми за идеологическо въздействие, за да може марксистко-ленинската просвета да увеличи приноса си за формирането и утвърждаването на българско национално социалистическо съзнание у гражданите, възстановили българските си имена. Немалко допринесоха за изясняване на историческата правда и формиране на българското национално съзнание подготовката и провеждането на занятията по темите: „Родината и патриотизмът“ и „Тринадесетвековната история на България — източник на родолюбие и оптимизъм“. За интереса към занятията, наред с издадените методически материали, помогнаха и изучаването на историята на Хасковската окръжна партийна организация, спомените за героичното минало на родния край, които разказваха борци против фашизма и капитализма, основоположници на предприятия, цехове, основатели на ТКЗС и др. Активно се включиха и лекторите от дружество „Георги Кирков“, които изнасяха лекции по родна история и по проблемите на патриотичното възпитание.

Активността на участниците по време на практическите занятия по тази тематика намери изява в големия брой предложения, които веднага се отправяха към съответните органи за изпълнение. Обобщено те се свеждат до благоустрояването и хигиенизирането на селищата, строителството на детски градини, обзавеждането на ритуални зали, подобряването на транспорта, усъвършенстването на производствената база, подобряването на битовите условия в цехове и осигуряването на работно облекло, по-ритмичното снабдяване на селищата с разнообразни стоки.

Показателни за нас са и друга група предложения, които пряко се отнасят до усъвършенстване на идеологическата работа с населението в селата: да се обогатява съдържанието на традиционните празници, да се осигуряват повече филми и предавания на историческа тематика, по-често да ги посещават представители на културни институти от окръжния град и общинските центрове, по-голямо разнообразие на културния живот на младите хора, организиране на повече курсове за повишаване на битовата култура, гостуване на повече лектори от дружество „Георги Кирков“.

Много участници правеха задълбочени разсъждения за голямата отговорност на комуниста, поставяха въпроса за борбата срещу религиозните предразсъдъци и битовия консерватизъм, споделяха гордостта си от героичното минало на родния край и изтъкваха успехите на своите колективи в изпълнението на стопанските планове, търсеха приноса на комсомолската политическа просвета за формиране у подрастващото поколение на преклонение пред славните революционни традиции на партията, Комсомола, пред героичното минало на народа ни, на гордост от постигнатите от социалистическа България успехи.

●

Пропагандистите, лекторите, докладчиците, агитаторите, всички идеологически кадри носят отговорност за утвърждаването на революционното мислене и революционното действие като подход в поставянето и решаването на назрелите проблеми и задачи в окръга. Но

Digitized by Google

извършеното от партийната организация в окръга е все още в сферата на разясняването. Не удовлетворява овладяването му като начин на мислене и начин на действие във всекидневната организаторска работа на ръководните и изпълнителските кадри. В окръжната партийна организация цялата идеологическа дейност, включително и политическата просвета, все още не се е превърнала в такъв действен фактор, който да преобразува съзнанието и практическото действие на всеки трудов човек, да стимулира икономическото и научното творчество, непримиримостта към принизените качествени изисквания в производството на материални и духовни ценности. Една от причините за това е, че в процеса на изучаването на материалите на Националната партийна конференция не всички пропагандисти съумяваха да насочат учебния процес така, че всеки участник задълбочено да оцени съвременната същност на проблема „качество" и възприетите от партията основни подходи и направления за неговото решаване и затова бавно се изменя отношението към качеството на труда и произвежданите изделия, произвежда се нестандартна продукция, продължава тенденцията на щети от рекламации, производство на изделия трето качество. Това налага проблемите на качеството да пронизват и в бъдеще съдържанието на учебния процес при изучаването решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП и на всички марксистко-ленински дисциплини, та участниците не само да усвоят материала, но и да осъзнаят непосредствената отговорност на колектива, да си изработят пътища и готовност за осъществяване на научно-техническата революция при местните условия; да съдействуват максимално държавният план да се превърне в план за научно-технически прогрес, който да осигурява развитието на колектива за дадения период; научно-техническата революция да стане дело на трудовите хора, а не само на управленския елит, да се съчетава инициативата на трудовите колективи с инициативите на ръководствата.

Не може политическата просвета да се превърне в действен фактор за формиране на подход и стил на революционно мислене и действие, без партийните комитети и първичните партийни организации да подобрят организацията и ръководството й. А не винаги общинските и заводските партийни комитети и особено партийните бюра проявяват нужната взискателност и не подлагат на строга и правдива преценка настъпват ли и какви изменения в идеологическото израстване на комунистите, не са безкомпромисни към проявите на формализъм в пропагандната дейност; доколко всеки ръководител и трудов колектив са си изработили активна позиция към научно-техническата политика на партията, към нерешените въпроси на научно-техническия прогрес в онези сфери, в онези участъци, където непосредствено се трудят. Защото знаем, човек не може да има активно отношение, ако не е въоръжен с достатъчно знания, с навременна и пълна информация за най-новите завоевания на научно-техническата мисъл и авангардния опит, ако не е формирал у себе си съвременно научно-техническо мислене. Дълг на партийните комитети и организации, на ръководствата на обществено-политическите организации, на системата за икономическо образование в окръга е да засилят пропагандата на научно-техническите и икономическите знания, да усъвършенствуват системата за професионална квалификация на кадрите, заети в производството. Предстои ни да се преборим с елементите на декларативност и морална назидателност, да стане марксистко-ленинската просвета гъвкава, да се засилва нейната борбеност при утвърждаването на новаторските виждания и подходи на партията, да стане авторитетен гарант за осъществяването на всяко новаторско дело. Преодоляването на такива явления като опрощаването на за-

Digitized by Google

дължения между предприятия, участъци и цехове, между работници и специалисти налага да се засилва всестранният контрол върху качеството, което в крайна сметка опира до формирането на високо съзнание и чувство за отговорност у всекиго.

Революционно мислене не може да има, ако не се преодолява догматичното мислене. А догматичното мислене вирее там, където си служим с установената фраза, когато не разглеждаме явленията и процесите в тяхното развитие и изменение, а това предполага да се повишава теоретическата подготовка на участниците в политическата просвета. Време е всички — партийни комитети и организации, пропагандисти и лектори — да преодолеем подценяването на изучаването на първоизточниците, да осигурим на всеки участник необходимата литература. Не мисли революционно човек, който оперира с малък практически опит, и онзи, който не се ръководи от науката. Не можем да се съгласим с онези партийни бюра и пропагандисти, които са свикнали в учебните звена да няма разговори, да няма обсъждания, дискусии, защото било ниско образованието на участниците. Нужно е да променим критериите си за активност, за творчески подход в пропагандата на марксистко-ленински знания. Научното, революционното мислене и действие се формират, когато участникът в политическата просвета не само борави, но и активно усвоява понятията на политическата икономия на социализма — национален доход, брутен обществен продукт, печалба, стойност, себестойност, цена, стопанска сметка, да знае как се формират, кое определя нашата ценова политика, да вижда реализацията на тези икономически категории в условията на конкретния трудов колектив. И още: изучавайки теорията, комунистите и трудещите се трябва да формират у себе си способност към гъвкаво мислене, възможност бързо да се приспособяват към новото, да преодоляват консерватизма, способност да заемат винаги прогресивна позиция при анализа на всяко събитие или явление.

Съвременният революционен стил на мислене съчетава рационалното и емоционалното. Такъв подход е необходим в работата на всеки идеологически деец — пропагандист, лектор, агитатор. Произведенията на класиците на марксизма-ленинизма са толкова рационални, колкото и емоционални. Занятията на звената за политическа просвета трябва да бъдат такава духовна връзка и общуване, при които пропагандистът да се докосва до разума и чувствата на участниците. Партийните комитети и организации, пропагандистите в нашия окръг не могат да постигнат все още ефективен контакт с хората, не могат да преодолеят напълно формализма в общуването. Не всички пропагандисти — ръководни кадри, успешно съчетават пропагандната с организаторската и стопанската дейност. Срещат се случаи без съществени причини пропагандистът-ръководител да прехвърля задълженията си на някой от подчинените, а друг — на обсъжданите въпроси да отговаря от позициите на поста, а не на науката и истината.

Политическата просвета е ефективна, когато съгласува своята позиция с общественото мнение, когато респектира със своите оценки и форми на социален контрол. Смелата и открита политико-нравствена позиция към острите проблеми на деня и непримиримостта към отрицателните явления са неотменни черти на революционния подход на мислене и действие. Партийните комитети и организации, идеологическите кадри, пропагандистите трябва да бъдат ревностни борци за утвърждаване на нравствените и естетическите ценности на социалистическия начин на живот, да превръщат занятията в място на резултатна борба и неутрализиране на отрицателните явления и нравствените деформации в съзнанието и поведението на някои комунисти и граждани, на ръководители. Не

Digitized by Google

е рядко явление ръководни кадри да омаловажават и заобикалят оценките на колектива. Политическата просвета, ако не съдействува да се преодолеят тези негативни явления, се превръща в просветителство и формалност. Не са малко пропагандистите, които нямат смелост да заемат твърда принципна позиция, макар мислено да са на страната на общественото мнение. В тази връзка пораства ролята и на дома и кабинетите за политическа просвета, които организират теоретична и методическа помощ за пропагандистите, приучват ги системно да изучават първоизточниците, да търсят и анализират необходимата емпирична и теоретична информация, самостоятелно да интерпретират емпиричните и научните факти, да разработват личните си творчески планове, да участвуват в движението „Пропагандистът — активен борец за висока ефективност и качество".

●

Отговорните задачи, които стоят за решаване от окръжната партийна организация, изискват да се мобилизират силите на партийните комитети и организации, на всички идеологически кадри за организиране на високо равнище цялостната идеологическа дейност, което ще бъде принос за формиране на ново мислене, на нова активност у комунистите и трудещите се за достойна среща на Тринадесетия конгрес на БКП. Считаме, че добър старт за това е откриването на политическата учебна година с окръжната научно-практическа конференция на тема „Приносът на марксистко-ленинската просвета за формиране на подход и стил на революционно мислене и революционно действие".

Наска АНДРЕЕВА
секретарка на ОК на БКП — Хасково

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИЯТ ПОДХОД – ВАЖНА ЧЕРТА НА ЛЕНИНСКИЯ СТИЛ

ГЕНАДИЙ ЛЕВАНДРОВСКИ

В. И. Ленин учи, че „...не може да се води на практика, всекидневно революционна... работа, ако не се научим да видоизменяме нейните форми, приспособявайки ги към своеобразието на всеки нов исторически момент"[1].

Решаването на сложните мащабни задачи на съвременния етап — интензификацията на икономиката на базата на научно-техническия прогрес, изменението на структурата на управлението на народното стопанство, повишаването на дисциплината и организираността и въвеждането на ред във всички сфери на живота на обществото, изисква да се търсят смело съществуващите резерви и нестандартни решения, основани върху дълбоко познаване обективните закони на социализма и умело използване механизма на действието им, да се повишава действеността на цялата съвкупност от икономически лостове и стимули за стопанисване, да се овладяват творчески науката за управление и съвременният стил и методи на работа.

Сега на преден план в дейността на партийните организации се поставя въпросът за активизирането на човешкия фактор. „Целият опит на партията — подчерта генералният секретар на ЦК на КПСС Михаил Горбачов — показва: малко нещо може да се измени в икономиката, управлението и възпитанието, ако не се осъществи психологическа пренастройка и не се създаде желание и умение да се мисли и работи поновому."[2]

Партията настойчиво формира у кадрите нов тип мислене, насочен към засилване на инициативата и социалистическата предприемчивост, към повишаване на взискателността и отговорността, към търсене на пътища, водещи до най-добър краен резултат при най-малки разходи. Да се осигури най-висока ефективност на влиянието върху хората, върху живота и дейността на трудовите колективи може само при условие, че към работата се прилага творчески подход, който е една от най-важните черти на ленинския стил на работа и ръководство.

Ленинският стил е понятие широко и разностранно. Той е съвкупност от присъщи на Комунистическата партия методи на политическо ръководство, похвати и начини за решаване задачите на революционната борба и строителството на новото общество; конкретно въплъщение на основните принципи и изисквания на марксистката диалектика в различните условия и обстоятелства, при които партията действува; закономерност на превръщането на основните положения и принципи на марксистко-ленинското учение в действителност; диалектическа форма на съчетаване на научните зания, на изисква-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 19, с. 199.
[2] М. С. Горбачов, По ленински път (доклади, речи, интервюта), Партиздат, С., 1985, с. 270.

Digitized by Google

нията, целите и прогнозите с потребностите и интересите на трудещите се маси.

Овладяването на ленинския стил на работа е сложно нещо, изискващо постоянно усъвършенствуване. И макар че напоследък са взети немалко мерки за подобряване дейността на партийните комитети и организации, полаганите усилия не винаги дават необходимите резултати. Динамизмът в развитието на обществото, нарастващите мащаби на съзиданието настойчиво изискват непрекъснато да се повишава равнището на партийното ръководство, да се подобрява организаторската и масовополитическата работа, насочена към всемерно засилване активността на всеки комунист, към стимулиране на творческото търсене.

Какво представлява творческият подход към работата? Творчеството, творческият подход е дейност, пораждаща нещо качествено ново. Да осъществяват творчески подход към работата могат хора, умеещи самостоятелно да мислят и вземат решения и да носят отговорност, хора, проявяващи способност да поемат оправдан риск в името на успешното решаване на стоящите задачи, хора, притежаващи чувство за новото, забелязващи своевременно прогресивното, ориентиращи се към него, постоянно усъвършенствуващи знанията и навиците си, т. е. хора, овладели дълбоко ленинския стил. Да се работи творчески означава да се подхожда комплексно към решаването на всички въпроси, да се осигурява на дело единство на социално-икономическата, идейновъзпитателната и организационно-партийната работа.

Творческият подход е подход научен, основан върху марксистко-ленинската теория. Комунистическата партия последователно въплъщава в живота указанието на Ленин, че марксистката партия „трябва да действува върху **научни** основи"[1]. Смисълът и значението на научния подход в партийната работа се състоят в това да се осигури съответствие на действията на партията, на всички нейни организации и всеки комунист с изискванията на живота, с обективните закони на развитието на обществото. „Ние, марксистите — подчертава В. И. Ленин, — трябва всячески да се стремим към научно изучаване на фактите, които са в основата на нашата политика"[2]. През цялата история на КПСС стилът на нейната работа и присъщият й научен подход са се формирали, развивали и продължават да се усъвършенствуват върху здравата основа на единството между марксистко-ленинската теория и практиката, на практическото пречупване на общата методология на познанието и действието, с която ни въоръжават диалектическият и историческият материализъм.

Действително творческият подход предполага реалистична оценка на действителността, дълбоко разбиране на диалектиката на социалистическото общество, на неговите постижения и проблеми. А това не е лесна работа. Та нали противоречията се различават помежду си както по своето съдържание, така и по формите на проява и начина на решаване. Старото и новото не се появяват в „чист" вид, а преплетени и във взаимодействие.

Сега съветското общество навлезе в период на решителни промени. За да се постигне ново качество на неговото социално-икономическо развитие, трябва да се ускори растежът на производителните му сили. За да не изостанем днес, за да се въплътят нашите цели в недалечно бъдеще, да станат реалност, е нужно да се ускори прогресът — сложна обществена и човешка дейност, предполагаща активна творческа работа на всички трудещи се. Умението на партията да надникне в утрешния ден и да види перспективата дава възможност силите да се съсредоточат върху главните направления, творчески да се избират най-сигурните пътища за напредък, по-добре да се съизмерват постигнатите резултати с потребностите на развитието.

Принципът на комунистическата партийност, който задължава при оценката на всяко събитие и действие да се изхожда от интересите на работническата класа и Комунистическата партия, позволява процесите на обществения живот и дейността на партията да се виждат и възприемат такива, каквито са в действителност. Методът на класовия анализ също е проява на творчески подход към социалната действителност.

Както е известно, анализът на реалния живот ще бъде ефективен само тогава, когато изучаването и научната оценка за явленията и фактите имат за цел да се решават нови, перспективни и прогресивни задачи. Именно такъв подход е характерен за много партийни комитети. В тяхната практика намират широко приложение социологическите изследвания, научните и научно-практическите конференции по актуални въпроси на социално-икономическата политика, вътрешнопартийните отношения и партийното ръководство.

Творческият подход се проявява в дейността на партийните организации, които настойчиво решават комплексно икономическите и социалните проблеми на основата на добре балансирани дългосрочни целеви програми. Комплексен програмно-целеви подход към решаването на ключовите задачи чрез разработване и реализиране на общосъюзни, отраслови и териториални програми е характерен за Ленинградската партийна организация. Над

[1] В. И. Ленин. Събр. съч., т. 41, с. 65.
[2] В. И. Ленин. Събр. съч., т. 34, с. 109.

Digitized by Google

200 водещи ленинградски предприятия, научни и проектно-конструкторски организации и висши учебни заведения използват качествено нова форма на планиране и управление в областта на науката и техниката. Те работят активно по 148 общосъюзни и 11 териториални програми, ориентирани към решаването на големи научно-технически и социално-икономически проблеми. Сред тях огромно значение имат такива целеви народностопански програми като енергийната и продоволствената, форсираното развитие на машиностроенето, създаването на технологии, изискващи влагане на по-малко енергия и труд, и много други. Конкретен практически резултат от концентрацията на силите и ресурсите на ленинградската промишленост и наука за изпълнение на общодържавните и междуотрасловите задачи е това, че от началото на текущата петилетка са създадени повече от 500 вида нова високопроизводителна техника и високоикономични машини и оборудване, много от които отговарят на най-добрите наши и световни образци.[1]

В редица ленинградски предприятия се провежда широка експериментална работа по материалното стимулиране труда на конструкторите и технолозите за повишаване равнището и качеството на техническите разработки и изпълнение на увеличен обем работа с по-малко специалисти. В експеримента участвуват 362 проектно-конструкторски поделения, в които работят над 9 хиляди инженерно-технически работници. Засили се взискателността към специалистите, укрепна трудовата и изпълнителската дисциплина. Измениха се стилът и методите на работа на ръководителите на инженерните поделения. В хода на експеримента материалното стимулиране на участниците в него е поставено в пряка зависимост от количеството и качеството на вложения труд. Работата на инженерно-техническите специалисти е строго нормирана. Вече има положителни резултати от тази работа, които свидетелствуват за нейното голямо социално-икономическо значение, за съществуващите потенциални възможности за нарастване производителността на труда на инженерите, конструкторите и технолозите, за повишаване техническото равнище на производството и качеството на произвежданата продукция[2].

В Белорусия сега се реализират над 50 републикански научно-технически програми, изпълняват се и много съюзни задачи. Завършва разработването на програмите за следващата петилетка. Най-важната от тях — програмата „Интензификация" — се формира по опита на ленинградчани, който е одобрен от ЦК на КПСС и се състои от пет взаимносвързани раздела: „Автоматизация", „Труд", „Качество", „Материалоемкост", „Енергия". Тя обхваща главните направления на повишаването на ефективността на народното стопанство върху основата на всемерна интензификация. Републиканската партийна организация набеляза и осъществява комплекс от мерки за най-бързо обновяване на производството и усъвършенствуване на планирането и управлението, за разпространяване на челните методи на стопанисване и най-строг режим на икономии[3].

Практиката показва, че съветите за съдействие на научно-техническия прогрес при ЦК на комунистическите партии на съюзните републики, краевите, областните и градските комитети на партията са сполучлива форма на партийно ръководство на научно-техническия прогрес. Интересен е опитът в работата на технико-икономическия съвет при Талинския градски комитет на партията. Освен членовете на градския комитет в неговия състав влизат партийни и държавни работници, ръководители и главни специалисти от предприятия, научноизследователски институти и специални конструкторски бюра, челници в труда, водещи учени от Академията на науките на републиката, представители на профсъюзни и комсомолски организации — общо над 100 души. Съветът се ръководи от президиум, създадени са осем секции по основните направления на научно-техническия прогрес. Главната задача на съвета е да оказва практическа помощ на партийните и държавните органи, на предприятията и организациите в реализирането на курса на партията към интензификация на икономиката и на мероприятията за внедряване на нова техника и технологии и по-съвършени и ефективни похвати на труд. Съветът има право да иска от талинските предприятия и организации необходимата информация, да изслушва съобщения на ръководители на държавни органи, ведомства, обединения и предприятия, научни учреждения, както и обществени организации за изпълнението на плановете по новата техника и по други въпроси, с помощта на актива да следи как върви внедряването на челния опит в организацията на труда, производството и управлението и т. н. Съветът може да дава препоръки, да предлага на бюрата на градския и районните комитети на партията, на другите градски и районни органи да разглеждат въпроси на научно-техническия прогрес.[4]

В Украйна получиха широко разпространение много ценни мероприятия за повишаване ефективността на селскостопанското производство, които дадоха тласък на мисълта в аграрно-промишления комплекс

---

[1] Совершенствовать практику партийного руководства. Из опыта работы Ленинградской партийной организации, Л., 1984, с. 9.
[2] Пак там, с. 13.
[3] Партийная жизнь, 1985, № 14, с. 38—39.
[4] Коммунист Эстонии, 1985, № 9, с. 7—8.

Digitized by Google

и в други райони на страната. Имат се предвид разработването и внедряването на прогресивни методи в използването на средствата за химизация в Харковска област; опитът във внедряването на индустриални технологии и нови хибриди в производството на царевица в Кировоградска, Днепропетровска и други области; прилагането на почвозащитна обработка на земята; внедряването на интензивни методи за производство на месо и мляко; осъществяването на комплексни мерки за социално преустройство на селото и редица други. Тези мероприятия получиха висока оценка от страна на Централния комитет на КПСС.[1]

Творческият подход е характерен за много партийни организации и в идеологическата работа. Те упорито се стремят да преодолеят книжния, канцеларския подход, като изхождат от това, че основен показател за ефективността на възпитателните усилия е не броят на провежданите пропагандни мероприятия, а реалното влияние върху съзнанието и настроението на хората, върху тяхната жизнена позиция. Заслужава внимание опитът в организацията на идеологическата дейност в производствените колективи на Свердловска област. Тук се придържат към правилото, че за да се влияе по-ефективно върху колективите, трябва да се ходи по-често там. Широко се използва такава форма на общуване с хората като беседата. В областта няма категории работници, с които партийните комитети да не са провели беседи. При това непротоколни, без високопарни думи, често остри беседи, на които всеки може да изкаже мнението си откровено, да обсъди проблемите, да спори, да критикува. Тези срещи продължават често 2—2,5 часа след изтичане на работното време. Те са много интересни и полезни и за двете страни. Естествено, изказват се немалко критични бележки по адрес на партийните комитети и бюра. Но хората са доволни, че с тях се съветват по големи въпроси, казват истината по нашъщните жизнени проблеми и главното — вземат мерки за премахване на недостатъците[2].

Интересен е опитът в организацията на идейновъзпитателната работа в условията на метода на дежурна смяна при усвояване на труднодостъпни територии в Томска област. Същността на този метод се състои в това, че работниците и специалистите заминават от базовите градове, където живеят техните семейства, за седмица, десет дни или две седмици — в зависимост от режима на работа — за отдалечени места, където се добива нефт или се пробиват сонди, за далечни сечища, а след това идва другата дежурна смяна и те се връщат вкъщи за това време, за да си отпочинат. В областта вече е практика да се разработват комплексни планове за идеологическо осигуряване на дежурните смени, в които са свързани в едно усилията на областните и местните учреждения и организации. Отделите на областния комитет, областните идеологически организации, градските комитети и районните комитети на партията разработват планове за идеологическа и културно-масова работа в базовите градове и на местата, където работят дежурните смени. Тези планове дават възможност духовният потенциал на областния център и другите градове да се използва концентрирано за решаване на задачите за повишаване равнището на идеологическата работа в трудовите колективи. Особено внимание се отделя към системна политическа работа на местата, където работят дежурните смени, и в базовите градове и селища да се привличат ръководни работници и специалисти, чиято длъжност им позволява не само да дават на колектива информация по актуални въпроси, но и оперативно да вземат мерки за премахване на недостатъците и разглеждане на молбите, с които се обръщат работниците[3].

Активна работа за повишаване на качеството и действеността на лекционната пропаганда провеждат партийните комитети на Удмуртска АССР. Тук са разработени и се осъществяват на практика комплексни мерки за засилване отговорността на градските и районните комитети на партията и първичните партийни организации: първо, за ежемесечно и качествено провеждане на лекционни мероприятия във всички колективи трудещи се; второ, определяне съдържанието на тематичната насоченост и планиране на лекционната пропаганда; трето, най-пълно използване на формите на работа, които дават на слушателите системни знания в определена област и допринасят за повишаване квалификацията на трудещите се и, четвърто, за дейността на организациите на дружество „Знание"[4].

Важно значение се придава навсякъде на творческото търсене за усъвършенствуване стила на работа на кадрите. Партийните комитети и организации съсредоточават главните си усилия за повишаване компетентността и отговорността на ръководителите на всички равнища. Вземат се мерки за съкращаване на потока от документи, за намаляване броя на различните

---

[1] М. С. Горбачов, Активно действовать, не терять времени. Выступление на встрече с коллективом Днепропетровского металлургического завода и речь на собрании актива республиканской партийной организации Украины, 26—27 июня 1985 г., М., 1985, с. 40.

[2] Совершенствование развитого социализма и идеологическая работа партии в свете решений Юньского (1983 г.) пленума ЦК КПСС. Материалы Всесоюзной научно-практической конференции. Москва, 10—11 декабря 1984 г., М., 1985, с. 140—141.

[3] Пак там, с. 251—253.

[4] Пак там, с. 421—422.

Digitized by Google

заседания и съвещания. Отказването от остарели методи на работа и новаторският подход зависят от това как партийните работници владеят марксистко-ленинската теория, от това доколко са достъпни и умеят да привлекат хората към себе си, проявяват ли самокритичен подход при оценката на своята работа, имат ли интерес към всичко ново и прогресивно. Именно за изработването на тези качества у кадрите допринасят партийните организации. Следва да се отбележи, че напоследък партийните работници започнаха да посещават по-често трудовите колективи, да анализират по-задълбочено новите явления и тенденции, да обмислят перспективите, да организират действен контрол по места.

Например съществени изменения настъпиха в стила на работа на партийните комитети в Уляновска област. Значително се засили взискателността към кадрите и преди всичко към членовете на бюрото на областния комитет и всички членове на областния комитет на партията. Провеждат се заседания на бюрото на областния комитет без дневен ред, на които се води откровен разговор за ролята, задачите и приноса на всеки в общото дело. Членовете на областния комитет на КПСС провеждат редовно семинари. Уляновци се стремят тези мероприятия да играят не просветна, а организираща роля. Например на едно от тях бяха разгледани задачите на членовете на областния комитет на КПСС за по-нататъшно усъвършенстване стила и методите на работа на партийните, съветските и стопанските органи на областта. На друго се състоя разговор за формите и методите на партийно ръководство. Областният комитет на партията привлича всеки комунист, избран в колективен орган, в подготовката на въпросите за пленума. При това се поставя акцент не върху събирането на материали за доклада и постановленията, а върху задълбоченото проучване на поставения за обсъждане проблем в рамките на предприятието, организацията или района, където работи членът на областния комитет. Значително се засили и търсенето на отговорност от ръководните кадри за изпълнението на техните задължения и на партийните решения.[1]

Партийните организации разглеждат изучаването, обобщаването и разпространяването на челния опит като неразделно изискване на творческия подход. Много партийни комитети излъчват като опорни, като базови онези първични партийни организации, в които е организирана най-добре една или друга страна на работата, превръщат ги в своеобразни лаборатории за партийна работа и обучение на другите с конкретни примери от техния опит. Работи се и за планомерното внедряване на такъв опит в други предприятия, в учреждения и организации, активът и широките маси трудещи се се обучават предметно на най-добрите похвати на работа. С една дума, там, където кадрите навлизат активно в процеса на внедряване на нововъведенията, има значителна възвръщаемост.

Ефективността на тази работа зависи в немалка степен от нейната планомерност, системност и деловитост. Важно е не само навреме да се забележат и одобрят челният почин и инициативата, но и да им се окаже максимална поддръжка, да се води последователна борба за тяхното внедряване и разпространяване. С една дума, нужна е кръгтовска организаторска и политическа работа.

За съжаление в работата за внедряване на челния опит има още немалко слаби места. Най-разпространеният недостатък е, че все още се отделя малко внимание за изучаване на конкретните похвати и начини на работа на челните ръководители и организации. Засега все още има несъответствие между проучването на опита и неговото практическо внедряване.

Творческият подход предполага да се използват най-новите постижения на науката и техниката. Аналитичен подход и изработване на тази основа на комплексна система за дейност характеризират стила на работа на Минския градски комитет на партията. Тук за анализ на положението и изработване на най-ефективни форми, средства и методи на организационно-партийната, идеологическата и икономическата работа се привличат учени, специалисти от народното стопанство.

Като пример може да се приведе и опитът в работата на Фрунзенския районен комитет на партията в град Минск. В дейността на този партиен комитет ясно се вижда стремеж да изгражда цялата работа творчески, на научна основа. Районният комитет е разработил „Основни положения за внедряване на научни основи в партийната работа". В тях са определени формите, методите и редът за провеждане на пленумите, заседанията на бюрото, на работата с изборния актив, ръководството на партийните организации, контролът и проверката на изпълнението на взетите решения и др. Фрунзенският районен комитет направи сполучлив опит да пренесе теоретичните положения в областта на конкретните практически действия.[2]

Напоследък на научно-практически конференции и в публикации в печата се говори много за прилагането на съвременни технически средства. В редица партийни комитети и държавни и стопански органи се използва нова организационна техника. Но ми се иска да отбележа, че прекаленото увлечение по организационната техника няма да донесе полза, тъй като може бързо да се премине границата на научността и се затъне във формално-бю-

[1] Коммунист Украины, 1985, № 10, с. 43—48.
[2] В. А. Бобков, Партия Ленина — сила народная. Минск, 1982, с. 148—149.

Digitized by Google

рократичен стил. Може да се загуби много време за работа с всевъзможни записващи и прочие апарати, а за срещи с хората време няма да остане. Разумното използване на техническите средства трябва да води до усъвършенствуване на информацията, подобряване организацията на труда и укрепване на връзките с трудещите се.

Постоянната и всестранна връзка с масите е непресъхващ извор на идеи и вдъхновение за партийните кадри. Общуването с трудещите се позволява да се разбират по-добре техните грижи, навреме да се улови, да се почувствува настроението на хората, навреме да се открият и подкрепят инициативите и челните почини. Само върху основата на колективния опит на масите може да се вземат нужни и правилни решения, да се определят най-рационалните форми и методи на тяхното осъществяване, да се мобилизират усилено хората за решаване на икономическите, политическите и възпитателните задачи.

Затова способността и умението на кадрите да акумулират знанията и опита на масите в единна колективна мисъл, найпълно да изразяват и последователно да осъществяват е задължително условие за творческата им работа. Все по-голямо значение придобиват отзивчивостта на ръководните работници към хората, постоянната грижа за техните интереси и нужди, умението им да отчитат склонностите и способностите на всеки човек, да разполагат хората към себе си и да ги убеждават, да събудят в тях инициативата и да способствуват за творчество.

Така в съответствие с решенията на XXVI конгрес на партията и последвалите го пленуми на Централния комитет на КПСС партийните организации и техните ръководни органи провеждат разностранна и целенасочена работа за усъвършенствуване на стила и методите на своята дейност, за постоянно стимулиране на творческото търсене. През последните години този процес се засили чувствително, нараснаха активността на комунистите и техният стремеж да направят партийната работа по-жива, интересна и действена. В партийния живот се появиха немалко нови неща. Подлагат се на преоценка старите, утвърдили се отдавна форми и методи. Едни от тях се усъвършенствуват, други се заменят.

Поддържайки и направлявайки този здрав и позитивен процес на усъвършенствуване и обновление, КПСС неизменно се грижи между традициите и новаторството в партийната работа да има единство, да се съчетават правилно натрупаният от партията положителен опит и изпитаните и утвърдени форми и методи на дейност с умението те да се използват творчески, като остарелите и отживелите смело се заменят с нови, отговарящи на новата обстановка и новите задачи. Както е отбелязано в проекта за нова редакция на Програмата на КПСС, в последователното въплъщаване на изпитаните ленински принципи, в ленинския стил на партийната работа Комунистическата партия на Съветския съюз вижда залог за успешното осъществяване на политическото ръководство на обществото.

Digitized by Google

АКО ВСЕКИ КОМУНИСТ...

Вслушвам се в думите на Ростислав Отржисал, сътрудник в Централния комитет на Чехословашката комунистическа партия, и се мъча да вникна в същността, да разбера главните, водещите цели на целия комплекс от икономическа и научно-техническа пропаганда. Отбелязвам си неясните въпроси, тях ще задам накрая. Не скривам, информацията ме завладява, започвам да се безпокоя, че няма да ни стигне времето — той да разкаже повече, аз да запиша всичко. Всъщност с някои от най-важните проблеми, които решават чехословашките комунисти в месеците и седмиците преди техния седемнадесети партиен конгрес, аз се запознах в редакцията на списание „Живот страни", неговият главен редактор и председател на чешките журналисти Йозеф Валента говори за тези проблеми подробно и увлекателно. И все пак, и все пак измежду тези бързи впечатления успявам, така поне ми се струва, да доловя нещо важно, нещо, което се преплита често-често в думите на моите събеседници — целите на научно-техническата програма, която ще утвърди предстоящият седемнадесети конгрес, ще бъдат постигнати, ако с тяхното пропагандиране се заеме всеки комунист.

И в това изискване можем да открием здрав смисъл. Като изключително явление на нашето време научно-техническият прогрес се нуждае и от изключително внимание от партията като цяло и от всеки комунист. Подценяването, едностранчивият подход, равнодушието към пропагандата биха имали непоправими последици. Ето защо чехословашките комунисти оценяват високо значението на научно-техническата пропаганда, но и правят всичко, за да получи тя широко разпространение, да въздействува постоянно и ефективно на всички социални и възрастови групи. Повтарям, цялото пропагандно въздействие се извършва системно, целенасочено и на планова основа, под непосредственото наблюдение на партийните органи и организации. От думите на другаря Отржисал разбирам и друго — степенуване на пропагандистките задачи и цели. Важна, нека я наречем, всеобемна задача за тях представлява икономическата пропаганда. Това се обяснява с обстоятелството, че в основата на съвременния научно-технически прогрес стоят икономически и социални цели. Икономически и несъобразени научно-технически открития ще бъдат самоцелни. И върху това единство на икономическите съобразности с научно-техническите постижения се основава и партийната пропаганда в тази област. Всъщност историята си има и своя предистория. Още през 1972 г. Политбюро на Чехословашката комунистическа партия приема решение за интензивна икономическа и научно-техническа пропаганда и агитация. В решението се съдържат нови идеи, поставят се нови задачи. Значително място е отделено за широкото разпространение на икономическите знания, за повишаване икономическата култура на кадрите, на всички трудещи се. Следвало е да бъдат решени два главни проблема — икономическата пропаганда да бъде в тон, да съответствува, да подкрепя държавната политика за развитие на производителните сили и второ: икономическата пропаганда да помага изпълнението на националните социални програми опосредствено, като убеждава трудещите се в реалността, в потребността от качествено изпълнение на производствената програма на всеки трудов колектив.

След решението на Политбюро започва дейна организаторска работа. Към Централния комитет на партията е изградена комисия с главно предназначение да планира, координира, организира и контролира икономическата пропаганда в партията, във всички обществени звена. В нейния състав са включени отговорни работници от апарата на Централния комитет, на министерствата, висшите учебни звена, от обществените организации. Комисията се оглавява от секретар на Централния комитет и се събира четири пъти годишно, за да осъществи своите ръководни и методически функции. По нейно подобие в окръзите и в околиите са изградени комисии за икономическа пропаганда. Бързам да добавя — комунистите получават основните си икономически познания в системата на партийната учебна година, комисиите, за които става дума, имат пропагандистки задачи сред широките слоеве на трудещите се. Пропагандното въздействие се постига с усилията на стотици партийни и безпартийни активисти, утвърждава се един реалистичен подход както в набелязването на пропагандистките цели, така

Digitized by Google

и в подбора на средствата за тяхното постигане; постига се още с по-голям реализъм в оценката на успехите, но и на недостатъците. Така последните анализи и оценки са посочили, че бавно се преодоляват някои слабости в икономическата пропаганда: недостатъчно бързо и ефективно се утвърждава диференцираният подход; често пъти аудиторията се занимава с най-общи проблеми и по-малко с непосредствените потребности на областта, околията, трудовия колектив, на труженика; съвременният слушател е високообразован, има достъп до обширна информация и на него трябва да се говори кратко, ясно и с много откровение. Всички тези изисквания на днешния ден задължават към лекторския труд да се предявяват качествени изменения, да се повишават непрекъснато общата и специалната култура на всеки, който се занимава с икономическа пропаганда. Този проблем е получил сравнително добро разрешение със създаване на лекторски групи към Централния комитет на партията. Те броят тринадесет и са профилирани в различни тематични направления. Предназначението им е да задоволяват потребностите на отговорни аудитории — активите на министерства, обединения, обществени организации. По същество това са лекторски групи за бърза политическа реакция. Тяхната дейност се активизира, когато трябва да се разясни важно партийно и държавно решение или мероприятие.

В настоящия момент икономическата пропаганда в страната се осъществява на всички равнища, разширява своята аудитория, като обхваща всички слоеве от населението; придобит е значителен опит в планирането и организирането, осъществява се с по-голяма въздействена сила. Порасналата ефективност на икономическата пропаганда се дължи на много фактори, един от тях — успешно е решен въпросът за привличане на стопанските кадри като непосредствени пропагандатори. Разбира се, не е минало без трудности, с някои са разговаряли продължително, към други се е подхождало с по-голяма строгост. Този проблем е намерил и нормативно уреждане в решенията на пленума на Централния комитет през 1980 г. В решенията е включен текст, според който стопанският актив е важен пропагандистки резерв за разясняване на социалната и икономическата политика на партията. Съображенията са, че стопанският деец от всички най-добре може да разтълкува както глобалните икономически проблеми, така и проблемите от местно значение, че той е не само организатор на производството, но и пръв възпитател на трудовия колектив. Тези задължения очертават мястото му и на пропагандист на стопанската политика на партията. По-късно стопанските дейци са били поощрени да използват по-често и по-рационално и други трибуни, да излизат пред многохилядната аудитория, каквато предоставят средствата за масова информация. И сега по повод на важни инициативи на партията в икономиката пред слушателите, зрителите, читателите излизат министри, техните заместници, ръководители на обществени организации. Изследването на общественото мнение е показало, че хората слушат внимателно и вярват повече на титуляра на ведомството — министър, генерален директор, първи секретар на партийния комитет, председател на народния съвет. Именно това е подсказало, че при важни поводи, особено когато трябва да се разясни непопулярна икономическа мярка, по телевизията, радиото, в печата следва да се явяват не второстепенни и третостепенни служители, а титулярите, те да отговарят и на неудобните въпроси на аудиторията.

Както споменах в началото, чехословашките комунисти разглеждат в неразривно единство икономическата и научно-техническата пропаганда. Едната прелива в другата, те си взаимодействуват и допълват. И все пак с оглед бързото развитие на научно-техническия прогрес пропагандата на неговата същност, цели, практико-приложна страна има самостоятелно съществуване. Този вид пропаганда добива изключително значение в настоящия момент. Социалните потребности трябва да бъдат задоволени чрез широко внедряване на научно-техническите постижения и това е безспорно. Обаче не и на каква да е цена, а пестеливо, икономично, пресметливо, с висока производителност и печелившо производство. Според чехословашките комунисти едва ли е необходимо да се доказва, че онзи, който произвежда скъпо, не стопанисва добре. Ефективното стопанисване е същественото в пропагандата на икономическата политика, в разпространението на научно-техническите знания. Именно това чехословашките комунисти са поставили като главен пропагандистки прицел пред своя седемнадесети партиен конгрес.

Ефективното стопанисване е не само пропагандистки девиз, то прониква цялостната практика на партийните комитети и организации, работата на трудовите колективи; то очертава съдържанието на предконгресната инициатива на пражките трудещи се. Тази инициатива, същността на която е да се изпълнят социално-икономическите програми на трудовите колективи не както и да е, а с високо качество по всички показатели, набира скорост, печели нови и нови привърженици. Инициатива, инициативност, творчески вълнения у работника и ръководителя — това характеризира предконгресната обстановка в Чехословакия. Пулсът на това творческо напрежение и съзиждане отмерва своите отчетливи удари и сред трудещите се от Пилзенска област. Обикновено в нашите представи Пилзен асоциира с една от най-хубавите бири в света. И не сме далеч от истината. Пилзен произвежда висококачествена бира отпреди 140 години и грижите на областното ръководство е да се запази реномето на тяхната бира и в бъдеще. Непрекъснато се извършват техно-

логични усъвършенствувания, реконструкция на цеховете, за да могат всички степени на производството да работят с еднакъв темп и на еднаква технологична висота. Заместник-директорът на бирения комплекс Грегори Павел разказа, че пилзенското пиво успешно конкурира известните световни марки, че това ги изпълва с гордост, но не ги успокоява.

Много звезди на производствената слава греят над Пилзен и най-ярката от тях, най-яркото съзвездие, да го наречем, са заводите „Шкода". Тук са основните заводи, тук е главното управление на този национален промишлен гигант. В производствената листа на заводите влизат: атомно машиностроене, електровози, металургия, промишлено оборудване на нови заводи, електрооборудване, разполагат със своя енергийна база и т. н.

Пропагандата на икономически и научно-технически знания както в областта, така и в заводите „Шкода" имат богата традиция. Утвърдило се е като стил периодично да се оценя участието на комунистите в научно-техническия процес, как и доколко комунистите се реализират като пропагандисти на целите и задачите на този процес. Цялостната научно-техническа пропаганда в заводите се ръководи от комисия към комбинатския партиен комитет. Основно задължение на комисията е да съставя програми, актуални и дълготрайни както за развитието на научно-техническия прогрес, така и за неговото пропагандиране. Общозаводските партийни комитети също изграждат подобни комисии. Подходът на всички е един — да се изпълняват производствените програми на трудовите колективи с помощта и чрез нови и най-нови технически и технологични открития. Първата крачка в този процес принадлежи на партийното слово. Пропагандистката работа се стреми да убеди комунистите, трудовите колективи, че тяхното участие в научно-техническите открития е потребно, то се мотивира от търсенето на стоки с високи потребителски качества; качеството придобива изключително значение в днешно време, недостигът на работна ръка е обективно обстоятелство, което налага да се съкращават трудоемките процеси; чрез по-високата производителност на труда пораства и жизненото равнище на народа.

Целта на пропагандисткото въздействие е непрекъснато да се формира икономическо мислене, да завладеят личното съзнание проблемите на научното и техническото откривателство. Впрочем партийните комитети в заводите „Шкода" са натрупали значителен опит в това отношение. И не случайно Централният комитет на партията им е възложил да експериментират нови форми и методи в научно-техническата пропаганда. Може би най-същественото се заключава в това, че целият процес на икономическа и научно-техническа пропаганда е организиран в строги учебни форми. Обучават се специалисти, ръководни стопански кадри, изтъкнати рационализатори и изобретатели. Курсът на обучение е две години. В програмата са включени проблеми на научно-техническото развитие в заводите след XVI конгрес на партията, разисква се политическото значение на тези проблеми и практическото им решаване; изучава се влиянието на научно-техническото развитие върху качеството на продукцията. Пропагандното въздействие се отличава с конкретност, целесъобразност, максимална стопанска полезност. Този стил характеризира и работата на областния дом на техниката. Пропагандистката дейност в дома е изградена върху няколко важни принципа: научност, системност, широка и тясна връзка с производствената практика. Изключително внимание се отделя на младежта и подрастващите. Около 2500 студенти преминават през формите на обучение, организирани от дома на техниката. Много често открития, изобретения, технически предложения, родили се в техническите кръжоци, поемат своя път към заводите. Домът има и значителна издателска дейност — около 1 млн. крони всяка година. За широк кръг читатели се отпечатват анотации, листовки, илюстровани издания по дадена техническа тема или за нови открития. Издателската дейност се засилва в периодите, предшествуващи или след важни пленуми на Централния комитет, партийни конгреси и конференции, за да се поясни икономическата и научно-техническата стратегия на партията. Директорът на дома Милослав Спасек счита, че може да се направи повече, за да се поощри и възнагради научно-техническата мисъл. „Ако певецът — казва той — издаде плоча, писателят — книга, драматургът — пиеса, то при всяко ново изпълнение, преиздаване, поставяне авторът получава процент от хонорара. За едно изобретение, макар да се внедри на много места, се получава еднократно възнаграждение". Той счита, че научно-техническите новости трябва да се съчетаят с икономическата пресметливост и прозорливост на стопанския деец. Той е бил известно време директор на завод в Канада, работил е в условията на другия начин на производство и реализация. Всеки ден е държал сметка за следните неща: колко е произведено през деня и на каква стойност; с какви резерви разполага; дали това производство отива на пазара или в склада; каква печалба има от произведеното.

В единството на двете начала — икономическото и научно-техническото, се осъществява дейността на двете най-големи средства за масова информация в Пилзенска област — радиото и вестник „Правда", орган на окръжния партиен комитет. И една втора характерност в този вид пропаганда в средствата за масова информация — битка, постоянна, настървена за младия читател, слушател, работник, изобретател. Защото в ума и сърцето на младата личност се създава утрешният факлоносец на научно-техническата мисъл.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

АПРИЛСКИ ДУХ В РАБОТАТА НА ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Сборник

Във връзка с десетгодишнината на Националното съвещание във Велико Търново за ролята на първичните партийни организации на 23 юли 1985 г. по инициатива на окръжния комитет на партията във Велико Търново се организира научно-практическа конференция на тема „Априлската линия на партията за утвърждаване на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на тяхното бъдещо състояние". Участие в конференцията взеха членът на Политбюро и секретар на Централния комитет на БКП Милко Балев, секретари на окръжни, общински и първични партийни организации от цялата страна, сътрудници на Централния комитет на БКП, научни работници и журналисти.

Изказванията (15 на брой) на участниците в научно-практическата конференция са поместени в настоящия сборник. В първата публикация на сборника другарят Милко Балев разглежда въпроса за ленинската априлска платформа за работата на първичните партийни организации. Никола Цонев се спира на априлската линия и издигането на ръководната роля на първичните партийни организации, Георги Бърдарев разглежда науката за партията и проблемите на първичната партийна организация. По-нататък авторите разработват въпросите за ролята на първичната партийна организация като представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията, за повишаване на качеството на продукцията, за ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и др.

ПЛАНИРАНЕ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА И ПОЛИТИКОВЪЗПИТАТЕЛНАТА РАБОТА

Б. М. Морозов, В. Е. Фадеев, В. В. Шинкаренко

В този колективен труд, в превод от руски и издаден от Партиздат в библиотека „Опитът на КПСС", се разглеждат функциите на планирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа, както и научните му основи. Авторите се опират и на опита в планирането на работата по комунистическото възпитание на трудещите се от партийните организации, анализират практиката на планирането и системата на идеологическата дейност, включително и планирането на работата с идеологическите кадри, развитието на материалната база на идейното възпитание, планирането на видовете, средствата, формите и методите на идейно въздействие и т. н. Централно място в книгата обаче заема анализът на най-важните партийни документи, определящи задачите на планирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа в съвременните условия, на постановките, съдържащи се в трудовете на ръководителите на партията и правителството, на отговорни партийни работници. При написването на своя труд авторите изхождат от необходимостта да се осигури единство на идейно-теоретичната, политиковъзпитателната, организаторската и стопанската работа на партийните организации.

КОНТРОЛЪТ, НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС И КАЧЕСТВОТО

В брой четвърти на библиотека „Наръчник на контрольора" на Партиздат са поместени материали, посветени на контрола по проблемите на качеството и научно-техническия прогрес. Те отразяват положителния опит в контролната дейност на комитети за държавен и народен контрол, изградени на производствен принцип, на комисии за народен контрол от различни отрасли на народното стопанство и на специализирани контролни органи. В брошурата е отразен опитът на комисии за народен контрол и комитети за държавен и народен контрол и специализирани контролни органи от Пловдивски окръг.

ОСИГУРЯВАНЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО С ИЗПЪЛНИТЕЛСКИ И РЪКОВОДНИ КАДРИ

проф. д-р к. и. н. Димитър Шопов, Стефан Досев

Брошурата съдържа разработка в помощ на пропагандистите и участниците в звената за изучаване материалите на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП от 1985 г. Авторите се спират на въпросите за подготовката на висококвалифицирани ръководни и изпълнителски кадри като постоянна грижа на партията, преустройството на средното образование — обективна необходимост, породена от съвременните изисквания и привеждането на висшето образование в съответствие с новите изисквания на научно-техническата революция.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ПРИЯТЕЛСКОТО ПОСЕЩЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА КПСС МИХАИЛ ГОРБАЧОВ В НР БЪЛГАРИЯ

24—25 октомври 1985 година

Под горното заглавие Партиздат издаде брошура за забележителното събитие, дало нов импулс за по-нататъшното развитие на вечната и нерушима българо-съветска дружба. В хронологически ред с информации и много снимки книгата отразява цялото посещение — от първите сърдечни срещи на генералния секретар на ЦК на КПСС със столичани до изпращането на софийското летище, когато другарите Михаил Горбачов и Тодор Живков направиха изявления пред Българската телевизия. Представени са всички прояви по време на двудневното посещение, речите на двамата ръководители на срещата с колектива на Научно-производствения комбинат за металорежещи машини и на официалната вечеря. Публикувани са също информации за заседанията на Политбюро на ЦК на БКП и на Политбюро на ЦК на КПСС, на които бе дадена висока оценка за резултатите от посещението.

ЛЮДМИЛА ЖИВКОВА

ИНТЕЛЕКТУАЛНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И ТВОРЧЕСКИТЕ СИЛИ НА ЛИЧНОСТТА

Запознаването с многобройните изследвания на Людмила Живкова ни позволява да се докоснем до духовните богатства на една творческа личност и до широтата на интересите ѝ на историк, политик, философ, естет, изкуствовед, теоретик на културата. Тази възможност ни предоставя Партиздат с публикуваний тематичен сборник под заглавие „Интелектуалните възможности и творческите сили на личността". В сборника са включени доклади, статии, речи и изказвания на Людмила Живкова през периода 1975—1981 г. в хронологичен ред, много от които се публикуват за първи път. Голяма част от тях са посветени на проблемите за развитието на духовния потенциал на нацията, хармоничното и всестранно развитие на човека, повишаване на интелектуалните възможности на личността и разгръщането на нейните творчески сили. В центъра на вниманието на Людмила Живкова винаги са били грижите за мира и културното сътрудничество между народите и преди всичко за процъфтяването на братската ни дружба с великия Съветски съюз.

Пламенна комунистка и дъщеря на своя народ, изтъкнат държавен, партиен и научен деец, бележит строител на социалистическа България, Людмила Живкова отдаде неукротимата си енергия и неспокойния си дух, отдаде своя живот на хората, на човека. Материалите, включени в сборника, показват ярки и силни страни във възходящото духовно развитие на априлска България, на културната и образователната политика на партията, на кипящата многостранна дейност на Людмила Живкова, утвърдила се естествено още приживе като мислител и организатор, като човек с голямо обаяние и пример за лично поведение.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

3

СОФИЯ, ФЕВРУАРИ 1986 ГОДИНА

MAY 29
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 3 ФЕВРУАРИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Най-важната партийна повеля 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Технологии в партийната дейност

М. Марков, В. Илиев, Г. Съйков — Ръководство на научно-техническия прогрес 10

ОБЩИНСКИТЕ ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИ КОНФЕРЕНЦИИ

Д. Петков — По направленията на интензификацията 29
Д. Кралев — С високи политически критерии 32
И. Мичев — Размисли по време и след конференциите 36
С. Ангелова — Широките крачки на малката селищна система . 39
Д. Радева — Гласове извън сценария 42

ПРЕД XIII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

С обогатени подходи и форми на работа 43
Г. Карашмалъков — Политически гарант за високо качество . . 44
Г. Николов — Стратегическа и тактическа задача 48
Г. Лазаров — Приносът на обществените организации 52
К. Телбизов — Ефективен партиен контрол 56
Х. Георгиева — Авангардната роля на комунистите 59
П. Дочев — Задължения, записани в личните страници . . . 62

Digitized by Google

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

П. Янакиева — С повишени изисквания към деловодната работа . 64
Л. Воденичаров — Местните кадри — жизнено важен проблем . 67

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Милев — В крак със съвременността 72

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

З. Филипова — Формиране на съвременно икономическо мислене . 75

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Николаев — Борба за всенародна трезвеност 82

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Х. Челебонов — Странни факти от старите бележници 86

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

М. Стефанов — Как се изчислява членският внос на комунистите пенсионери 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ И РЕЦЕНЗИИ

* — Местният печат — трибуна на техническия прогрес . . . 89

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 4. II. 1986 г. Подписана за печат на 18. II. 1986 г.
Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

НАЙ-ВАЖНАТА ПАРТИЙНА ПОВЕЛЯ

„Научно-техническата революция е средство, за да изградим обществото, в което свободният и творчески труд на всеки човек ще бъде условие за свободно и творческо развитие на всички хора."

Тодор ЖИВКОВ

Научно-техническата политика на партията непрекъснато се обогатява и разширява. Февруарският пленум на Централния комитет (1985) обоснова нейните основни принципи и главни направления. Януарският пленум насочи вниманието на партийните органи и организации към главните практически задачи, които ще осигурят максималното използване на резултатите от научно-техническата революция, разкри пътищата за най-активно участие на трудещите се в нейното осъществяване. Това са изключително важни решения, за чието изпълнение трябва да съсредоточат цялата си дейност партийните комитети и организации. Те са задължени да поемат политическата отговорност за техническото и технологическото превъоръжаване на производството. Именно те са призвани да организират безкомпромисната борба за по-нататъшното укрепване на съюза между науката и производството.

В годините след Дванадесетия конгрес партийните органи и организации натрупаха опит в политическата и организаторската работа за мобилизиране на комунистите и всички трудещи се, за приобщаването им към проблемите на научно-техническата революция. Усъвършенствуваха се техният стил и методите им на ръководство, засили се умелото направляване на творческата активност на трудещите се за ускоряване на научно-техническия прогрес. Но сега повече отвсякога е необходимо по-широка и последователна политическа работа на всички равнища, във всеки колектив. Докато в периода след Февруарския пленум кадрите получиха съответната нагласа и възприеха като вътрешна потребност проблемите на техническото и технологическото обновяване на производството, то сега за изпълнение на практическите задачи, които поставя Януарският пленум, е необходимо да се включат всички трудещи се.

Научно-техническата революция по своята същност е преди всичко технологична. Тази концепция насочва партийното ръководство към ускорено развитие и внедряване на съвременните технологии. Във всяко предприятие не е възможно веднага да се пристъпи към желаното обновление на техниката и технологията. Това налага добре пре-

Digitized by Google

сметнато и програмирано да се осигуряват преди всичко условия за технологични пробиви в най-перспективните области на икономиката и съобразно това да се въвеждат принципно нови форми за организация на труда, производството и управлението, да се извършват дълбоки и качествени промени в структурната политика. В останалите области и предприятия обаче не бива да се изчаква. Нужно е да се мобилизират специалистите и работниците за реконструкция и модернизация, подобрения и рационализации в съществуващата материална база. Необходимо е да се повишава трудовата дисциплина, да се съкращават загубите в работно време, да се намаляват разходите за суровини и материали за сметка на внедряването на икономични технологии и по-грижливото отношение към всички ресурси. Това е непосредствената задача. Другата е стратегическата — да се правят съответните разработки за бъдещите технологии. И когато условията назреят, трудовият колектив да бъде подготвен за качествения скок към автоматизираното производство. В тези случаи партийният контрол следва да се насочи против безрезултатната шетня, която най-често завършва с прибързано съставяне на програми за техническо и технологическо превъоръжаване на производството. А след тях няма реални стъпки, радикални решения. Програмите в случая служат за застраховка, за имитиране на далновидно решаване на въпросите. Измине определеният срок, стихне шумът около програмата, а резултатите не се появяват.

За нас сега е важно да внедряваме революционен подход към качествено нови решения и вземаме реални мерки за тяхното най-бързо и делово привеждане в действие. Понякога обаче на места се задоволяват с научно-техническа показност. Някое полезно, но единично локално нововъведение внася успокоение у партийното и стопанското ръководство, че са в крак с партийните изисквания. Без да се подценяват всички нововъведения, които имат ефект, нужно е да се гледа широко, в перспектива. Да има стратегически критерии за качествено изменение на техниката и технологията по цялата верига, което да довежда до сериозно изменение както на характера на производството, така и до рязко увеличаване на производителността и ефективността на труда. Много важно е това да стане неразделна част от цялостния процес на изготвянето и изпълнението на насрещните планове. Чрез него да се заинтересоват и въвлекат всички колективи за максимално използване на условията за обновяване на производството. Новото изискване сега е да се измени същността на плана, той да стане план за осъществяване на научно-техническата революция. Както се посочва в доклада на другаря Тодор Живков на Февруарския пленум (1985), „Или става дума **за превръщането по същество на плана за социално-икономическо развитие на страната в план за постигане на цели и задачи и в икономиката, и в социалната сфера, и така нататък ЧРЕЗ научно-техническата революция**“[1].

От друга страна, обособяването на самоуправляващите се организации изисква от партийните ръководства компетентно да направляват разностранния диалог, който трябва да доведе до сключване на реални договори между заинтересованите страни като краен завършек на насрещното планиране. Необходимо е партийният контрол да се насочва към ликвидиране на формализма при договарянето, към засилване на отговорността за стриктното изпълнение на поетите задължения.

---

[1] Т. Живков. За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ, Партиздат, С., 1985, с. 48.

Digitized by Google

●

Всеизвестно е, че глобалните проблеми на техническия прогрес се решават в научните институти и звена. Там се раждат и оттам тръгват авангардните технологии, най-важните съвременни технически решения, от които зависят най-много обликът и техническото равнище на производството. Но „може ли науката правилно да се развива и правилно да се ръководи, ако партийните органи и организации стоят настрана"[1]? Логично следват и други въпроси. Направили ли са те всичко за превръщането на научните учреждения в мощни бази за технически прогрес? Успехите им отговарят ли на повелята на времето, изразена в партийните документи? Или силите са разпокъсани, много от научните дейци все още се задоволяват с дребни теми, от които да излезе само някоя публикация. За комунистите в тези звена не може да има удовлетворение от научно-техническите и технологическите разработки и от създадената нагласа в съответните колективи, ако тяхното творчество не завършва с реални научни резултати, които съответствуват на най-доброто в света.

Непосредствената задача е да се обогатят формите и методите на партийно въздействие за засилване на процеса за органическото врастване на науката в производството, в практиката, а дейците на науката — в работническата класа. Както много пъти се е изразявал другарят Тодор Живков, необходимо е да се премахва „ничията земя" между тях при прилагането на научните резултати в практиката.

Февруарският и Януарският пленум посочиха редица нови полезни форми на работа, чрез които може да се постигне пълна интеграция на наука и производство, на научни работници, специалисти и работници с творчески заложби. Опитът потвърди ползата от съвместната дейност на комунистите от научните и производствените звена. Прекият контакт между тях дава възможност в по-кратки срокове да се решат редица организационни проблеми по внедряването и по-леко да се преодолеят ведомствените бариери. В столичната градска партийна организация, в Пловдивски окръг и на други места тази дейност се развива под девиза „Институт—завод—насрещен план". Тази инициатива се утвърди като действена форма за интегриране на науката с производството.

Естествено е след Януарския пленум връзките между партийните органи от научните институти и предприятията да се обогатяват с нови инициативи, да се изпълват с ново съдържание с едничката цел колкото се може по-бързо да се осъществява научно-техническата революция.

●

Неминуемо големите задачи, свързани с изпълнението на решенията и постановките на Януарския пленум, ще доведат и до съответни подобрения в организацията на труда в окръжните и общинските партийни комитети. Естествено е техните форми и методи на работа да се приведат в съответствие с новите задачи. Глобалните изменения, които чертае научно-техническата революция, ще могат да се възприемат и направляват от партийните комитети, в които организацията на труда е в съзвучие с новите изисквания.

Повечето от въпросите тук опират до стила и методите на работа. Проблем, който обстойно и задълбочено е разработен в Доклад-

[1] Т. Живков. За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ, Партиздат, С., 1985, с. 17—18.

Digitized by Google

ната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП от месец април 1985 година. Необходимо е партийните комитети отново и отново да се връщат към този документ, тъй като той посочва най-важните изисквания за стила и методите на работа при осъществяването на научно-техническата революция.

Един от основните проблеми сега е да се рационализира докрай трудът на партийния апарат, за да стане той максимално ефективен. Ще посочим само някои направления, пряко свързани с подобряване на партийното ръководство на научно-техническия прогрес.

Във всеки партиен комитет е необходимо да се въведе такава организация на труда, която да осигури участието на всички отдели в изпълнението на решенията на Февруарския пленум. Те не бива да се разглеждат като поредна задача или задължение само на определено звено в комитета. Като се анализират материалите по техническия прогрес, които се разглеждат в бюрата и пленумите на партийните комитети, се открива, че в повечето случаи те се внасят от икономическите отдели. Другите отдели почти не намират специфичното си място и със силата на своя арсенал от средства и форми на работа да съдействуват за засилване на партийното ръководство. Научно-техническите постижения и новостите се нуждаят от всекидневни грижи, поддръжка, специално внимание. На Февруарския пленум се посочи, че в значителен брой от случаите те се внедряват в практиката с по-малко или по-голямо закъснение от определения срок. Гъвкавостта при възприемане на новостите от партийните комитети е незадоволителна. Това означава, че не винаги добре се преценяват очакваните резултати. Страхът от негативните последици много често е силна спирачка. Нито за момент не бива да стихва непримиримостта към неоправданите разтакавания, свързани с бюрократизма, инерцията, безотговорността. А за това са необходими усилията на всички отдели.

Необходимо е да се обогати практиката на партийните комитети за повишаване на научността в тяхната работа. За някои от проблемите на научно-техническата революция се създават помощни органи към бюрата, в които се включват специалисти от различни области. Те съдействуват на партийните колективни органи по-точно да се ориентират в сложните проблеми на техниката и технологията и им помагат да вземат компетентни решения. Още по-добре следва да се използват и социологическите изследвания, които в много комитети се насочват към проблемите на техническия прогрес. Те дават възможност да се видят по-добре причините за пропуските в партийната и стопанската работа, да се намери най-верният път за бързото превъоръжаване на производството.

Естествено е да се повишат изискванията и към организационната култура на партийните работници. Обстановката около тях все по-често ще налага гъвкаво да прилагат отделните организационни форми и средства, без да се робува на формата и да се проявява нестандартно мислене и действие. Въпросите на научно-техническия прогрес твърде често ги изправят пред трудни ситуации, при които трябва свободно да избират, да действуват и оценяват с повишена политическа и морална отговорност. За да въздействуват на околните, те трябва да умеят да дискутират, творчески да обсъждат съвременните проблеми на техническия прогрес. Да умеят да оценят новаторските идеи, да вземат положителното отвсякъде, където е възможно. И може би най-необходимото им умение е да действуват незабавно за внедряването на съвременните технически постижения.

Когато се разглежда организацията на труда в партийния комитет и тя се свързва с научно-техническата революция, неминуемо се

Digitized by Google

стига до въпроса: научно-техническият прогрес ще засегне ли труда на партийния работник? Дълго ли все още телефонът ще бъде основно техническо средство? Все още политическият щаб на техническия прогрес незадоволително използва наличната информационна техника. И бедата не е в това, че тя липсва. В много комитети се появиха компютрите, но усилията за тяхното пълноценно използване ще трябва да продължат. Все още тази мощна информационна техника не е пригодена пълноценно към обществената работа. Твърде оскъдните програми служат в повечето случаи за демонстративни цели.

●

Политическият подход и принципите на партийното ръководство на икономиката остават неизменни и при внедряването на най-сложна техника и авангардна технология. Те не допускат да се подменят стопанските ръководства, да се опекунствува над тях или да се предрешават въпроси, които са от тяхната компетентност. Недопустимо е също партийните бюра и комитети да поемат стопанско-разпоредителни функции, а като органи на политическо ръководство следва да въздействуват с партийни методи и средства за развитието на научно-техническия прогрес. Това предполага да се засилва партийно-организаторската работа за повишаване на отговорността на административните и стопанските ръководители, да се повишава непрекъснато дееспособността на партийните организации при изпълнение на решенията на Януарския пленум.

Всяко отдалечаване от политическия подход влошава ефективността при ръководството на процесите на техническия прогрес. Много често, когато той се нарушава, се стига до обстоятелството, че от първичните партийни организации се изисква да бъдат едва ли не творци на техническите нововъведения. Поставя се непосилната задача те да решават въпросите на техническия прогрес в цеха, в предприятието. Едва ли не компетентността на партийните организации трябва да достигне тази на научното звено.

Друг е ъгълът, от който въпросите на техническия прогрес трябва да се обсъждат и решават от комунистите. Друг е стилът, който сполучливо се налага в много партийни органи и организации. Да се оценяват равнището на предлаганите решения, техните икономически и социални последици за колектива, за страната. Ако партийният орган трябва да даде мнението си за внедряване на гъвкава автоматизирана производствена система в предприятието, той се интересува предимно от това дали предлаганото нововъведение отговаря на съвременните постижения на научно-техническия прогрес и дали е икономически изгодно за предприятието. Оценяват се неговите предимства: подобрява ли качеството; как и с какво се повишава производителността на труда; работи ли се с по-малко, но по-сложни машини; икономисва ли се работна сила; намалява ли се трудоемкостта на продукцията; подобряват ли се условията на труда; какъв е крайният икономически ефект. Но същевременно трябва да се предвиди и по-високата отговорност на човека, който наблюдава дейността на автоматизираните системи, тъй като всяка минута престой довежда до загуби за хиляди. Партийната организация следва да реши също как трябва да бъде обучен работникът, специалистът, за такъв риск, за такава голяма отговорност.

Тъй като сърцевина на политическото ръководство е работата с хората, една от главните задачи на партийните организации е да се изявят като генератори на новото. Това означава те да подбуждат, да насочват, да стимулират всички, да използват налични-

Digitized by Google

те средства и форми на дейност за максимално активизиране на творческите възможности на всеки. Да насочват и да изискват от комсомолската и профсъюзната организация, от стопанското ръководство да създават максимално благоприятни условия за развитие и оползотворяване на творческия потенциал на всички членове на трудовия колектив.

●

С голяма острота и сила Февруарският и Януарският пленум поставиха въпроса за **кадрите като надеждно условие за осъществяването на научно-техническата революция.** Партийните органи и организации поемат задачата за обезпечаване на народното стопанство с кадри на качествено ново равнище. Само с обща култура и интуиция не могат да се овладеят върховете на научно-техническия прогрес. Сега, както никога по-рано, се налага нашата нация да стане нация техническа.

Новите задачи изискват да се задълбочи **идеологическата подготовка на кадрите.** Изключително значение придобиват възпитанието и превъзпитанието на човешкия фактор. Научно-техническата революция формира нови интереси, нови дейности, нови насоки на изява и поведение на хората. Изменят се техният начин на мислене, тяхното всекидневие. Тези процеси се наблюдават особено ясно в автоматизираните производства. Но за съжаление те все още бавно се обобщават и недостатъчно се изследват и обясняват. Много партийни комитети си служат със стари методи и форми на работа при съвсем новата обстановка. Необходимо е цялостно преустройство на идеологическата и възпитателната работа, като тя се обогати и се насочи изцяло към решаването на задачите на техническия прогрес. Партийните органи и партийните организации следва да изхождат от постановката, че научно-техническата революция е невъзможна без революция в съзнанието. Самата автоматизация е сложен и продължителен процес, но в човешкото съзнание понякога той е по-продължителен. Възпитателната работа трябва да се свързва с коренните изменения в условията на труда, с намаляване на физическото натоварване, с възникващите неблагоприятни фактори — монотонност на труда, нервнопсихическо пренапрежение...

Особено трудни и всеобхватни са проблемите пред партийните комитети и организации, свързани с необходимите изменения **в квалификацията на кадрите.** Изключително важен проблем тук е да се извърши поврат в технологичната подготовка, нагласа и мислене на кадрите. Това е проблем на цялото образователно дело и на квалификацията и преквалификацията. Специално внимание трябва да се отдели на талантливите, на тяхното развитие, дейност, изява. Партийните органи и организации следва активно да участвуват в разработващите се системи и мерки за създаване на социална психическа нагласа сред цялата общественост за осъществяване на дълбоки качествени изменения в учебното съдържание, в начина на обучение на кадрите. Те трябва да бъдат ориентирани към бърза квалификация, за да могат да осигурят формирането на новия технологичен тип работник, творчески мислещ, който да бъде двигател при внедряването на научно-техническите постижения и борбата за високо качество.

●

При овладяване постъпите на научно-техническата революция се изисква **да се засилват личната политическа позиция и авангард-**

Digitized by Google

ната роля на комунистите. Тук все още има много проблеми от обективен и личностен характер. Понякога е нужно по-бързо да се преодолеят вътрешните борби и противоречия у тях. Повелята е те да осъзнаят своите нови отговорности, за да бъдат в крак с времето, с повелята на партията за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Много от тях все още не са подготвени за това, нямат компетентност, съответната нагласа. Затова, ако комунистът има необосновани опасения за крайния резултат, как ще изпълни авангардната си роля, как ще разсее опасенията в другите.

За комуниста е задължително да внася около себе си творческо неспокойствие, дръзновеност, да подкрепя всяко ново начинание, което разширява научно-техническите завоевания. Да притежава готовност да поема отговорност върху себе си. Защото времето изисква дълбоки и революционни по своя характер преобразования, а не дребни подобрения. Нужен е скок, да се прекъсне постепенността. В противен случай ще се забавят темповете на жизненото равнище.

Към която и сфера да принадлежи комунистът, оценката за неговата личност се свързва с това дали е насочил своите способности, воля, усилия към по-бързо внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. Дали прави всичко възможно да повлияе на хората около себе си да заживеят с творческите пориви и търсения, да развият и изявят напълно своите новаторски възможности. Сега няма друга по-важна тема за делово обсъждане с комунистите. Към научно-техническия прогрес трябва да се насочват организационните форми и методите на работа с тях. Няма други по-преки пътища, за да стане проблемът за превъоръжаване на производството съдбовен въпрос.

Съществена слабост в дейността на някои комунисти е безкритичното им отношение към н[illegible]стите, към превъоръжаването на производството. Понякога по едн[illegible] или друга причина не им достигат компетентност и подготовка за техническите нововъведения. За да бъдат в крак с времето, с решенията на партията, те одобряват безкритично това, което се предлага на партийното събрание. Тази безкритичност е опасен род пасивност. Тези комунисти формално участвуват в борбата за технически прогрес. Всъщност те са извън нея.

Политическата изграденост на комуниста се оценява по способността му да предаде на околните своята убеденост, да организира и въодушевява хората, да ги мобилизира за бързото и на съвременно ниво технологическо превъоръжаване на производството.

Организационната култура на комуниста-ръководител се измерва със способността му да избира най-новите постижения в науката и техниката, да организира те да станат всенародно дело и да превърнат съвременното производство в мощно механизирано и автоматизирано средство за увеличаване на материалните богатства на страната, за подобряване на жизненото равнище на народа.

Комунистът трябва да има ясно оформена, смело изразена и устойчива позиция към научно-техническата политика на партията.

●

Всеизвестно е, че колкото по-дълбоки са преобразованията, които искаме да постигнем, в толкова по-висока степен трябва да се създадат интерес и нагласа, съзнателно отношение на трудещите се. Или колкото по-осезаеми резултати е необходимо да се получат при внедряването на научно-техническия прогрес в предприятието, института, организацията, толкова по-дълбоки трябва да бъдат изменениятa в стила и методите на работа.

Digitized by Google

ТЕХНОЛОГИИ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

РЪКОВОДСТВО НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Технологиите са необходимо условие за усъвършенстване на партийната дейност. Те не са еднакви по продължителност във времето и периодичност на осъществяването си. Има технологии, по които се реализират, макар и сложни, но еднократни, ограничени във времето, действия на партийните органи и организации като например замяната на партийните членски книжки, прегледа на силата и боеспособността на първичните партийни организации и др. Съществуват технологии за периодично (циклично) повтарящи се дейности — за провеждането на проверките на контролно-ревизионните комисии („Партиен живот", бр. 13, 1985 г.), за вземането на ръководни решения по важни въпроси и пр. Но в по-голямата си част партийните дейности са непрекъсваеми, което обуславя и ред специфични особености на технологиите, по които те се провеждат. Подобен характер има дейността на комитетите и организациите по партийното ръководство на различните социални явления и процеси.

Предмет на разговор сега са някои от съществените етапи от технологията на партийното ръководство на процеса на разгръщане на научно-техническия прогрес. Свои становища, мнения и идеи споделят **проф. Марко МАРКОВ**, доктор на философските науки, **Вичо ИЛИЕВ**, секретар на окръжния комитет на БКП — Бургас, и **Георги СЪЙКОВ** от сп. „Партиен живот".

НОВИ И „СТАРИ" ПРОБЛЕМИ

Георги Съйков: — Преди всичко е необходимо да разграничим и откроим двата процеса — научно-техническия прогрес и процеса на неговото партийно ръководство, да се опитаме да разкрием някои нови, специфични за сегашния етап на обществено-икономическо развитие черти и измерения. Това ще помогне в значителна степен по-задълбочено да вникнем в същността им и да очертаем както харак-

Digitized by Google

терните особености на технологията на партийното ръководство на научно-техническия прогрес, така и перспективите за нейното усъвършенстване.

Осъществяването на научно-техническата революция е обективна обществена закономерност. На Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.) тя бе определена от другаря Тодор Живков като суперключа на нашето обществено-икономическо развитие. Тя засяга всички сфери на обществото, коренно изменя не само производителните сили, но и начина на живот на социалистическия труженик, налага усъвършенстване на социалистическите обществени отношения. Нейното успешно разгръщане изисква преустройство на подхода към социално-икономическото планиране, подобряване на организацията на науката и научното обслужване, промени в професионалната квалификация на ръководните и изпълнителските кадри, прелом в отношението и нагласата им за бързо възприемане и внедряване на новостите в науката и техниката. Научно-техническата революция има свои обективни особености и характерни черти, свои закономерности и тенденции в развитието си — все по-пълно и настойчиво науката се превръща в непосредствена производителна сила, взривообразно се развиват технологиите, в ход е процесът на тяхната дълбока и всестранна интеграция, изменят се подходът и критериите в подготовката на ръководните и изпълнителските кадри, обогатява се участието на нашата страна в международното разделение на труда и пр.

Новите измерения в осъществяването на научно-техническата революция, а също и необходимостта от съобразяването с изискванията ѝ като обществена закономерност налагат адекватен „отзвук" в съдържанието, стила, формите и методите на партийното ръководство. И тук партийните органи и организации се сблъскват с множество проблеми и проблемни ситуации. Част от тях са нови, други са с по-дълъг „стаж", но сега изпъкват със своята актуална значимост. Ще посоча два момента.

Първият момент. Сега държавният и насрещният план в икономиката и социалната област плътно се обвързват с научно-техническата революция. Постановката на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП е планът да се превърне в план за научно-технически прогрес, който осигурява обществено-икономическото развитие на страната за дадения период. Заедно с това проблемите и потребностите на научно-техническия прогрес се поставят като основа и изходно начало на цялата наша социално-икономическа политика за изграждането на развития социализъм. Може да се каже, че сега цялата икономика и социалната сфера трябва да се развиват върху основата на научно-техническия прогрес. Тези изменения се отразяват и върху процесите на партийното ръководство. Доскоро партийното ръководство на научно-техническия прогрес се разглеждаше само като съставна част от партийното ръководство на икономиката. Сега може да се каже, че по същество **партийното ръководство на научно-техническия прогрес е партийно ръководство на икономиката. Следователно налице е едно чувствително разширяване на обхвата, на обекта и предмета на партийното ръководство на научно-техническия прогрес.**

Вторият момент е свързан със значителното разширяване на социалната база на научно-техническата революция. Ако преди години с научно-технически прогрес се занимаваше ограничен кръг от хора, сега в неговата „орбита" са включени милиони. И това е съвсем естествено и закономерно. Разширяването на социалната база на научно-техническия прогрес се обуславя от бързото навлизане на неговите постижения в народното стопанство. За много хора допирът с

Digitized by Google

научно-техническия прогрес е всекидневие. Постиженията на науката и техниката постепенно се утвърждават като неразделна част от бита на социалистическия труженик. Те навлязоха в управленската дейност, образованието, културата, изкуството и пр. Същевременно осъществяването на научно-техническата революция сега изисква активните усилия, творческото участие на всички. На Февруарския пленум на Централния комитет на БКП бе посочено, че научно-техническата революция не е и не може да бъде дело само на един управленски елит. Тя е дело на милиони хора. Характерна особеност в случая е обстоятелството, че **не става дума за участието на милиони хора само като изпълнители, а и като непосредствени участници в процесите на разгръщане и управление на научно-техническата революция.**

Ето защо разширяването на социалната база, наред с другите съществени фактори и обстоятелства, бе основно в мотивировката на решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП за усъвършенстване управлението на научно-техническия прогрес чрез творческо прилагане на принципа на **демократическия централизъм.** Всичко това намира съответно отражение във формите, средствата и подходите на партийното ръководство на научно-техническия прогрес.

Нека преминем към по-конкретно разглеждане на проблемите и особеностите на технологията на партийното ръководство на научно-техническия прогрес. Преди всичко да потърсим отговор на въпросите: **„Поддава ли се този процес, разглеждан в рамките на един окръг, на технологизиране? Отговаря ли той на изискванията?“**

На тези въпроси според мен може да се отговори утвърдително. Защо? **Първо.** Безспорен е фактът, че партийното ръководство на научно-техническия прогрес в окръга е **сложен процес, сложен вид партийна дейност,** която **се реализира с участието на много хора,** органи и организации. **Второ.** Не се нуждае също от особени доказателства обстоятелството, че той **може да се раздели на етапи,** които се осъществяват посредством взаимосвързани и относително самостоятелни процедури и операции (за тях ще стане дума по-нататък). **Трето.** Както посочва чл. кор. Н. Стефанов, технологията е немислима без съответната нормативна система. Партийното ръководство на научно-техническия прогрес се извършва върху определените в Програмата и Устава на БКП и в други партийни документи **правила във вид на принципи и норми.**

Следователно **партийното ръководство на научно-техническия прогрес отговаря на изискванията и досега то се е провеждало по определена технология, писана или неписана.** И ако тези въпроси отново излизат на преден план, то е поради обстоятелството, че Националната партийна конференция и особено Февруарският (1985 г.) и Януарският (1986 г.) пленум на ЦК на БКП поставиха нови цели и задачи в развитието на научно-техническата революция, нови изисквания за революционни пробиви и за поврат в мисленето и действията, издигнаха нови критерии в отношението към научно-техническата революция, към нейното управление и ръководство. Ясно е, че е нужна нова или поне усъвършенствувана технология на партийното ръководство на научно-техническия прогрес.

Вичо Илиев: — Макар че за технология на партийната работа започна отскоро да се говори, то това не означава, че дейността на партийните комитети и организации не се подчинява на определени технологични изисквания. Затова съм съгласен с изказаните мисли за възможностите да се технологизира партийното ръководство на

Digitized by Google

научно-техническия прогрес. Без това не може да се постигнат целенасоченост, системност, последователност, всеобхватност на партийното ръководство на тази изключително сложна сфера на човешката дейност. Научността на партийното ръководство е немислима без определена технология, която създава предпоставки за ефективно практическо реализиране на функциите на партийните комитети и организации като органи на политическо ръководство.

Много от технологиите в партийната работа са се утвърдили като традиции в партийната практика и без да са писани, са станали строго спазвани правила при осъществяване на ръководната дейност на партийните комитети и организации. През последните години окръжният комитет на партията на базата на опита, който имаме, и в съответствие с повишените изисквания за научност, политическа насоченост и ефективност на партийното ръководство, **разработи и утвърди писмени технологии по отделни направления или проблеми на партийната работа.** Наличието на яснота по технологията на партийната дейност, без да ограничава творчеството и инициативата на партийните комитети и организации, създава условия за правилен подход при изграждане на тяхната работа от възникването на проблема до неговото успешно решаване.

Пред окръжния комитет на партията, пред общинските, районните и заводските партийни комитети и партийните организации в отраслите на материалното производство проблемите за научно-техническия прогрес са стояли и досега. Благодарение на това са постигнати и определени положителни резултати в издигане на техническото и технологическото равнище на производството и повишаване на качеството и ефективността на редица от произвежданите в окръга изделия и продукция. Въпреки това напълно съм съгласен с изразеното тук становище, че **осъществяването на научно-техническата революция, новите измерения на научно-техническия прогрес обуславят нови изисквания към партийното ръководство на този сложен и динамичен процес.**

Преди всичко налага се да променим подхода си към проблема, **да разберем** неговата същност като „суперключ" за решаване на проблемите на нашето обществено-икономическо развитие. Да, наистина при новите условия партийното ръководство на икономиката, борбата за изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие на териториалните единици и трудовите колективи означава преди всичко партийно ръководство на научно-техническия прогрес, борба за ускорено внедряване на неговите постижения в практиката, което е най-важната предпоставка за успешно реализиране на икономическата стратегия на партията.

Качествено новите задачи и новият подход в партийното ръководство на научно-техническия прогрес изискват да се променят съдържанието, насоките, обхватът, формите и средствата на партийно-политическата, идеологическата и организаторската работа на партийните комитети и организации.

Внедряването на научно-техническите постижения е дълготраен, сложен и многоаспектен процес. Той се реализира с активното участие на научни работници, специалисти и стопански ръководители, на цели трудови колективи. Конкретни, точно определени задачи в този процес имат научните звена, стопанските и държавните органи, обществените организации. Всички те действуват с присъщите им подходи, методи и форми на работа. Свои функции и отговорности имат и партийните комитети и организации.

Основното им задължение е да внесат **целенасоченост и единство в действията на всички участници в ускореното внедряване на на-**

Digitized by Google

учно-техническия прогрес в окръга. Успешното изпълнение на това задължение е неразделно свързано с приложението, стриктното спазване на политическия подход при осъществяването на партийното ръководство на научно-техническия прогрес.

Мисля, че не е необходимо да се спирам на същността на политическия подход, тъй като по това е говорено и писано твърде много. Искам да подчертая, че в конкретния случай приложението на политическия подход ни даде възможност да разрешим няколко проблема, които имат особено значение за повишаване равнището и ефективността на партийното ръководство на научно-техническия прогрес в окръга.

Кои са те?

Първо. На базата на задълбочен анализ и оценка на състоянието на научно-техническото и технологическото равнище на производството и неговата ефективност, на базата на сравняването му с челните постижения в аналогични предприятия и отрасли у нас и в чужбина и в съответствие с повишените критерии и изисквания на партийните решения за ускореното внедряване на научно-техническия прогрес **конкретизирахме задачите на окръжната партийна организация за по-продължителен период.** За целта на няколко последователни пленума на окръжния комитет на партията бяха утвърдени програми за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в различните отрасли на окръжната икономика. Тези програми бяха конкретизирани във всяко предприятие, аграрно-промишлен комплекс и други производствени звена, научни институти и пр. По такъв начин всички партийни, стопански, обществени кадри и трудови колективи са въоръжени с конкретни разработки за осъществяване на научно-техническата политика на партията съобразно конкретните условия на Бургаски окръг.

Второ. В процеса на разясняване и разучаване на партийните решения и документи относно научно-техническия прогрес, повишаване качеството на продукцията, ефективното използване на енергийно-суровинните ресурси и др., както и в процеса на анализирането и оценката на положението по тези проблеми в трудовите колективи и утвърждаването на конкретните програми за изпълнение на поставените задачи **проблемите на научно-техническия прогрес стават достояние на всички комунисти, сдружени земеделци, комсомолци и трудещите се.** Реализирането на партийните решения за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес става тяхна непосредствена задача. Породиха се нови инициативи и форми на работа, особено място сред които има движението за изграждане на „Бригади за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес".

Трето. Проблемите на научно-техническия прогрес, задачите за реконструкция и модернизация на отделни предприятия и цехове, внедряването на нови технологии, обновяването на производството, борбата за икономия на материали, суровини и енергия и др. **стават обект на постоянно разглеждане и анализ на заседанията на партийните комитети и събранията на първичните партийни организации.** Тяхната организаторска и идейновъзпитателна работа по-тясно се обвърза с решаването на тези проблеми. Сега критерий за тяхната ефективност е степента на въздействието им за пълна мобилизация на творческата енергия и силите на трудовите колективи за изпълнение на задачите за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес.

Проф. Марко Марков: — Мисля, че нашият разговор тръгна по вярна насока. Обстоятелството, че научно-техническият прогрес се

Digitized by Google

превърна във фактор с тотално въздействие върху социалистическото общество и неговото развитие, изисква съществено да се промени и издигне на качествено нов етап партийното ръководство на икономиката и на социалните процеси. Партийният орган затова е партиен, защото вижда политическия аспект на даден проблем, търси и прилага политически подходи за неговото разрешаване. В случая това означава **така да се ръководи и направлява процесът на разгръщане на научно-техническата революция, че той да води до укрепване на социализма, до разгръщане на неговите същностни сили, до по-нататъшното утвърждаване в живота на ценностите на социализма.**

По същество партийните органи и организации имат **три основни задачи:** вярно да определят целите и критериите на научно-техническия прогрес в дадения регион; да приобщят масите към битката за тяхното осъществяване; да ръководят и направляват процеса на превръщане на целите в дела. Решаването на тези задачи, според мен, трябва да се технологизира, като се определят последователността и комплексът от процедури, които водят до желания резултат. В процеса на технологизиране следва да се спазва едно основно изискване — **правилно да се разграничат функциите между различните органи за ръководство и управление, да се осигури ефективна координация и интеграция на дейностите на отделните субекти,** които участвуват в управлението и осъществяването на научно-техническия прогрес.

Определянето на цели трябва да става на програмно-целева основа. Като се вземат предвид националните цели, дефинирани на конгреси и пленуми на Централния комитет на БКП, следва ясно, точно и конкретно да се реши какво да се достигне в дадения регион. Това не е обикновена аритметическа задача, при която делът на окръга и общината се определя като процент от националните цели и задачи, а сложен, поддаващ се и изискващ технологизация процес, в който партийният орган изпълнява функциите на политически ръководител. Техническите и технологическите аспекти на програмата, която се разработва, за да се осигури постигането на целите, трябва да се определят въз основа на експертните оценки на специалистите и научните дейци и на предложенията на трудовите колективи. При разработването на програми партията не само воюва за високи цели в научно-техническото и икономическото развитие, но и осъществява партиен контрол, непрекъснато следи и направлява практическата работа на лицата и колективите, на които е възложила разработването на техническите и технологическите раздели на съответните програми. Технологизирането на тази сложна и многоаспектна работа по формулиране на цели и разработване на програми би повишило тяхната обоснованост и действеност.

Останалите две задачи също са сложни и затова изискват и при тяхното осъществяване да се използва технологическият подход. Да се използва не като някаква бюрократична схема, а като целенасочен процес на подреждане във времето и рационализиране на дейностите, които са същностно необходими за постигане на съответните цели.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НАСОКИТЕ, ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

Г. Съйков: — Нека се опитаме да проследим последователно **основните етапи** в процеса на партийното ръководство на научно-техническия прогрес, да се спрем на **специфичните особености на процедурите и операциите** за тяхното осъществяване, да се опитаме да разкрием влиянието на различни фактори за повишаване **ефективността на използваната технология.** Като основа за разсъждения и изводи

Digitized by Google

ще използваме главно опита на партийните органи и организации от Бургаски окръг.

Подобно на партийното ръководство на другите обществени процеси и явления и тук **първият и много важен етап е определянето на насоките на развитие, формулирането на актуалните цели и задачи на научно-техническия прогрес.** Този етап е свързан и произтича от ръководната роля на партията във функционирането и развитието на социалистическото общество. В рамките на цялата страна стратегията и тактиката в развитието на научно-техническия прогрес бяха в значителна степен уточнени на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП, конкретизираха се в плановете за социално-икономическото развитие на първата година от деветата петилетка.

Политическата функция на местните партийни органи изисква във всеки окръг, община, предприятие също да се уточнят перспективите на развитие на научно-техническия прогрес, да се конкретизират общонационалните задачи в практически мерки и мероприятия съобразно възможностите и потребностите на отделните региони. За реализирането на този етап според технологията се предвижда извършването на редица процедури и операции — набиране на нужната информация, съставяне на научнообосновани прогнози, определяне полето на възможните варианти за прилагане постиженията на научно-техническия прогрес конкретно за всяко предприятие, избор на най-ефективния вариант и съгласуването му с компетентните органи, разпределение на задълженията и отговорностите за внедряването и пр. **Крайната цел на този етап са съставянето, обсъждането и приемането на реалистична, ресурсно обвързана, съобразена с изискванията на партийната политика комплексна програма за разгръщане на научно-техническия прогрес.**

Осъществяването на политическата функция от местните партийни органи често е свързано с преодоляването на редица трудности от обективен и субективен характер — недостиг на капитални вложения и ресурси, преодоляване на тесноведомствени интереси, местнически настроения и лични амбиции, на бюрократизма и заседателщината, липса на достатъчно кадри с нужната квалификация и пр. Недостатъчното прецизно реализиране на политическата функция, несъобразяването с изискванията на партийната политика, с потребностите на трудовите колективи и населението може да доведе до волунтаристични и бюрократични отклонения при определяне насоките, целите и задачите в развитието на научно-техническия прогрес.

Наскоро бях в един керамичен завод. Още преди две години ръководството на завода си бе поставило за задача на едно от работните места да внедри промишлен робот. Той би заменил труда на две работнички на смяна. Наистина поради трудности при програмирането му той все още не е въведен в действие. Това е друга страна на въпроса. Особеното в случая е, че усилията на ръководството на завода в областта на научно-техническия прогрес бяха съсредоточени изключително само върху внедряването на робота. Вярно е, че роботизацията на производството е перспективна насока в развитието на научно-техническия прогрес, но тя се бе превърнала в самоцел. Защото в завода имаше десетки работни места, на които хората полагаха тежък физически труд, който би могъл да се механизира и автоматизира. Би се облекчила работата на тези хора и, което е по-важното, биха се повишили рязко производителността на труда и качеството на произвежданата продукция. Този случай свидетелствува за едностранчив и ограничен подход при внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Можем да кажем направо — все пак значително по-

Digitized by Google

престижно е за ръководството на завода, за директора и партийния секретар да докладват, да се похвалят пред висшестоящите ръководства за успешно внедрен промишлен робот, откоякото да се захванат с делнична, без външни ефекти, но със значително по-голяма ефективност работа за издигане на научно-техническото равнище на производството.

В. Илиев: — Как постъпи окръжният комитет на партията при съставянето на комплексните програми за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес в окръга?

Към идеята за разработване на комплексна програма за окръжната икономика през осмата петилетка и на програми в отделни отрасли и направления ни насочи другарят Тодор Живков. С непосредственото участие на нашия пръв партиен и държавен ръководител бяха приети три от тях: „Програма за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес през осмата петилетка"; „Програма за интензификация на селскостопанското производство" и „Програма за ефективно използване на суровините, материалите, горивата и енергията".

Разработването и утвърждаването на програмите се превърна в отговорна партийна задача, в чието решаване бяха заангажирани силите и вниманието на партийните организации и трудовите колективи, научни работници и специалисти, министерства, държавни стопански обединения, научни институти и висши учебни заведения извън окръга.

Под ръководството на окръжния комитет на партията бе създадена **стройна организация за изучаване на състоянието на техническото и технологичното равнище на производството и технико-икономическите показатели на продукцията във всички предприятия.** Извършената фотография на съществуващото положение бе съпоставена с най-добрите наши и чужди постижения в съответната област. Резултатите от тези изисквания и съпоставки, изводите за равнището на производството и продукцията бяха обсъдени с колективите на всяко предприятие. Пред партийните организации се постави задачата да предизвикат творческата мисъл на специалистите и целите трудови колективи за разкриване на възможностите за внедряване на научно-техническите постижения на всяко работно място в цеховете и предприятията. Заедно с това бяха формирани работни групи, които се заеха с разработването на конкретни програми за решаване на проблемите. На този етап по инициатива на окръжния комитет на партията бяха привлечени за участие и ръководствата на стопанските организации, комбинатите, министерствата и специализираните научни звена и институти.

Направените разработки за внедряването на научно-техническия прогрес в отделните предприятия бяха обсъдени и утвърдени от трудовите колективи. При тяхното съставяне се вземаха предвид **не само предложенията на трудовите колективи, но и вижданията на висшестоящите стопански органи.** Това на практика допринесе тези разработки да се превърнат в част от програмата за научно-техническия прогрес на стопанските организации или съответния отрасъл.

Комплексната програма за научно-техническо развитие не е аритметичен сбор от програмите на отделните колективи. По своето съдържание тя представлява своеобразен разрез на националните програми по научно-техническия прогрес. В нея са включени задачи и проблеми, които надхвърлят рамките на отделното предприятие, а в някои отношения и границите на окръга — например по развитието на нефтохимията, кабелното производство, рибното стопанство и др. Затова при съставянето на тази програма окръжният комитет на партия-

Digitized by Google

та не само обобщи разработките в отделните предприятия и отрасли, но отдели голямо внимание за задълбочено **разработване на стратегията на окръга като цяло в областта на научно-техническия прогрес, за да се постигнат качествени изменения в окръжната икономика.**

С утвърждаването на комплексната програма за научно-технически прогрес в Бургаски окръг се определиха перспективите за развитието на научно-техническия прогрес в основните отрасли и дейности на територията на окръга. По-нататъшно нейно конкретизиране и допълнение в съответствие с новите изисквания са разработените и утвърдени програми: „Интензификация на селското стопанство", „Повишаване качеството на продукцията", „Ефективно използване на суровинно-енергийните ресурси", „Комплексна механизация и автоматизация на производството", „Развитието на транспортния комплекс" и др.

Взети в своето единство, тези програми са важен лост за единно, централизирано и компетентно ръководство на научно-техническия прогрес в окръга. Те служат като основа за разработването на годишните планове за социално-икономическото развитие и като средство за координация на дейността на всички участници по цялата верига „изследване—производство—потребление" в основните стопански единици на окръга.

Проф. М. Марков: — Опитът, който бе изнесен, е потвърждение на една отдавна лансирана от науката истина, че в наши дни проблемът не е в това дали да правим или да не правим социални и управленски технологии, а как да постъпваме, какви да бъдат те. Той опровергава скептиците, които гласно или негласно твърдят, че идеята за технологиите е парафраза на известни или безполезни неща. От казаното от др. Илиев се вижда, че **окръжният комитет е почувствувал потребност да технологизира своята собствена дейност по ръководството на процеса на внедряването на научно-техническия прогрес.** И още един извод: по своя характер, по мащабите си партийното ръководство на научно-техническия прогрес не само се поддава, но и повелително изисква технологизиране, т. е. определяне на система от последователно провеждани процедури и операции, които имат за задача да осигурят постигането на програмните цели.

Внедряването на научно-техническия прогрес е колкото примамливо, толкова и сложно дело. Вън от всякакво съмнение е, че то трябва да бъде поставено на съвременна програмна основа. Във връзка с това възникват няколко въпроса, които бих искал да засегна.

Първият въпрос е какво да разработваме: програма или програми? Опитът на Бургаски окръг, а и заключенията на науката са, че преустройството на икономиката на такъв мощен и икономически многоотраслов регион като окръга изисква да се разработи **комплекс от взаимно свързани по вертикал и хоризонтал програми за научно-технически прогрес.** Генералната програма, ако може така да я наречем, трябва да дава глобален и обоснован отговор на въпросите: как да се развива окръгът като цяло, какви цели и в какви срокове следва да се достигат, с какви ресурси разполага окръгът и как най-добре да се оползотворят и т. н. Но в нея не могат да намерят място конкретните технически, технологически и социални проблеми на развитите на територията на окръга по отрасли и производствени дейности. Това налага всяко крупно предприятие да има своя комплексна програма за научно-технически прогрес, в която трябва да се фиксират онези конкретни дейности и действия, които ще обновят производството, ще го интензифицират и ще повишат неговата ефективност. Разбира се, не става дума за излишно и самоцелно програмотворчество или за

Digitized by Google

програмомания. Разработването на програми има смисъл само тогава, когато осигуряват действителни пробиви в техниката и технологията. И ако търсим тук измеренията на политическия подход, бихме могли да кажем: партийният орган е длъжен да воюва за две неща — да не се подменя действителната работа с високопарни фрази и никому ненужни словесни манипулации и да осигурява вътрешен, бих казал, диалектически синтез на програмите от различен ранг, адрес и насоченост. Окръгът е относително самостоятелна социално-икономическа единица, която трябва да се развива комплексно, при достатъчно обвързване на отраслите и дейностите.

Вторият въпрос е за информационната основа и за инструментариума, които следва да се използват на този етап от реализация на технологията на партийното ръководство на научно-техническия прогрес в окръга. Няма нищо по-лесно от това целите да се изведат от немотивирани желания или амбиции. Лесно е, но е безполезно, а в редица случаи и вредно. Защото невярно определените цели насочват енергията по погрешна посока, обуславят неизбежно несъответствие между прокламирано и достигнато.

Управлението е информационен процес — това днес е азбучна истина. Същинският въпрос днес е не дали да се опираме или не на информацията при определянето на цели и вземането на ръководни и управленски решения, **а каква да бъде информацията и как да я използваме в процеса на целеполагане и програмиране.** Достоверността на информацията е елементарно условие. Всяко деформиране на информационните потоци, всяко произволно манипулиране с нея крие големи, а в някои случаи съдбоносни опасности. Затова не случайно партията и лично другарят Тодор Живков се възправиха с принципна непримиримост срещу онази „информация", която по същество е дезинформация и скрива действителното положение на нещата. **Само онази „фотография" на съществуващото положение, която е негово адекватно отражение, може да послужи за изходно начало на научно-технологизирания процес на съставянето на програми и определянето на цели.** Неотменен дълг на партийните органи е да пресичат безкомпромисно всеки опит да се изопачат информационните потоци, да се представя желаното за възможно или достигнато.

При разработването на програми за научно-технически прогрес широко се използват онези информационни масиви, които отразяват най-високите постижения в дадена област. Те са съсредоточени в Централния институт за научно-техническа информация, в организациите на научно-техническите съюзи, достояние са на специалистите, работещи в дадена област. В редица случаи информационните масиви са многообемни и съдържат понякога и неедноозначни данни. Да се ориентира в тази грамада от информация може само добрият специалист и добросъвестният ръководител. Партийният орган трябва да насочва съставителите на програми за научно-технически прогрес към дълбоко и обективно проучване на наличните данни, факти, лицензи, патенти и др. и да формира у тях способност за системно мислене и вариантно решаване на проблемите.

Да приемем, че тъкмо с такава информация — актуална и прогнозна — вече разполагаме. Как по-нататък да действуваме? Кои от постиженията в света да приемем за своя цел и как да стигнем до нея? Мисля, че най-верният път е програмно-целевата технология, която съдържа доказали своята жизненост правила и процедури за извеждане на цели с висока степен на обоснованост и действеност. Много важно е целите, които ще ни ръководят в бъдещата дейност, да отговарят на селективната ни стратегия в науката и техническия прогрес в онзи пеин вид, който бе определен на Февруарския пленум

Digitized by Google

на Централния комитет на БКП, с националните цели за даден исторически период.

Има и други научни подходи, които могат да бъдат използвани в процеса на съставянето на програми за научно-технически прогрес на регионално равнище. В някои случаи трябва да се прибягва до помощта на експерти. Техните оценки и препоръки могат да ни спестят не само време, но и да ни предпазят от бъдещи технически, технологически и социални трудности. Нека да не забравяме и големите, далеч неоползотворени възможности на мултипликационния подход. Съвременният научно-технически прогрес е с многопланово въздействие и многозначни възможности за оптимизация на съответни процеси и за повишаване на ефективността на стопанската и другите дейности. Тази негова особеност може и трябва да бъде рационално използвана в процеса на съставянето и осъществяването на програмите за научно-технически прогрес. Във връзка с това нараства значението на изискването **да се преодоляват ведомствените бариери, а проблемите да се решават комплексно, в тяхната взаимна връзка — така както стоят те в живота.** Партийните органи трябва да бъдат непримирими борци срещу ведомствеността и местничеството, да възпитават хора с държавническо мислене и поведение.

Третият въпрос е за стабилността и динамичността на програмите за научно-технически прогрес. Да се мисли и действува стратегически, а не от ден за ден означава да разработваме стабилни дългосрочни програми за действие. Но тази динамичност не означава закостенялост. Научно-техническият прогрес не е някаква константна величина, някакъв исконен Елбрус, който следва да изкачим и след това да си почиваме. Достигнем ли определени върхове, пред нашия поглед се изправят други, още по-примамливи. Това налага нашите програми да бъдат изградени върху нестационарен принцип, да бъдат отворени към новото, което идва и ще идва в науката и технологията. Да мислим и действуваме съобразно тази неумолима динамика на научно-техническата революция означава да мислим и действуваме революционно.

РЕСУРСНО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ

Г. Съйков: — Въпросът има и друга страна. В производството винаги се използват определени ресурси — без тях то не може да се осъществи. Колкото и да е съвършена дадена технология, тя не може да се реализира без определен по количество и качество обем от ресурси. Как стои този въпрос в сферата на партийната дейност и партийното ръководство?

Знаем, че партийното ръководство е политическо по своя характер. Следователно, когато говорим за неговото ресурсно осигуряване, нямаме предвид капиталните вложения, машините и съоръженията, авангардните производствени технологии или необходимите изменения в икономическия механизъм и в подготовката на кадри. Безусловно дейността на държавните и стопанските звена по правилното разпределение и използване на тези ресурси също е обект на внимание от страна на партийните органи. Но все пак **най-важното за процеса на партийното ръководство е преди всичко комплексът от организационни форми и механизми за неговото осъществяване, т. е. организационните ресурси.**

Да се занимаваме с партийно ръководство на научно-техническия прогрес това означава да ръководим и направляваме хората, кадрите, органите и звената, трудовите колективи. Местните партийни органи имат в свои ръце значителни организационни ресурси. Това са съществуващите в рамките на съответния регион части, звена и структури

Digitized by Google

от цялостната политическа система на социалистическото общество. Тук влизат ръководените от тях партийни комитети и организации, органите и звената на стопанското и държавното управление, масовите организации и пр.

Въпросите на организационното ресурсно осигуряване на партийното ръководство на научно-техническия прогрес обикновено се решават в **три основни направления:**

първо — партийните комитети насочват, организират и мобилизират усилията на всички съществуващи на територията на окръга органи и звена на социалното управление;

второ — при необходимост препоръчват да се усъвършенстват структурата и организацията на работа на някои от звената и особено на онези от тях, които пряко участвуват в осъществяването или управлението на научно-техническия прогрес;

трето — създават нови органи и звена като работни групи, програмни колективи и пр. Тук спадат и изгражданите върху основата на държавно-общественото начало органи за управление на научно-техническия прогрес и създаваните към окръжните и общинските комитети на БКП помощни комисии и съвети по научно-техническия прогрес.

Интересно е да чуем за опита на Бургаски окръг в тази насока.

В. Илиев: — Споделям възгледа, че трябва да изведем като отделен проблема за ресурсното осигуряване на партийното ръководство на научно-техническия прогрес. Нашият опит потвърждава, че за успешното реализиране на утвърдените програми са необходими и съответни организационни ресурси.

На първо място, това са силите и възможностите на партийните комитети и организации, на комунистите, заети в непосредственото реализиране на задачите по научно-техническия прогрес. Те са главният двигател, който привежда в движение целия механизъм на партийното ръководство и в областта на научно-техническия прогрес. Заедно с тях окръжният комитет привежда в движение и силите и възможностите на народните съвети, профсъюзните и комсомолските организации. Искам да посоча ролята на научно-техническите съюзи, които имат определено поле за действие и са важен фактор в реализирането на поставените цели и задачи. Пример за това са създадените по тяхна инициатива бригади за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес, разширяване на движението за техническо и научно творчество на младежта и по-тясното му обвързване с решаването на конкретни проблеми на производството и др.

На второ място, окръжният комитет на партията отдава голямо значение на дейността на научните звена, обслужващи производството, които са около 20 в окръга. Неотдавна бе проведен преглед на тяхната дейност и бе оценено състоянието на първичните партийни организации в тях. Направена бе оценка и бяха приети мерки за засилване на приноса им в осъществяване решенията на Февруарския (1985 г.) пленум на Централния комитет на БКП. По инициатива на окръжния комитет на партията се установи тясно сътрудничество с редица висши учебни заведения, Българската академия на науките и научни институти за решаването на особено важни проблеми на техническия прогрес. Потребностите от научно и информационно осигуряване на ръководството на научно-техническия прогрес извикаха на живот и редица нови звена в окръга като научния център за нови технологии и нови материали, филиала на Централния машиностроителен институт, филиала на Централния институт за научно-техническа информация и др.

Digitized by Google

Особено значение придаваме на **разширяването на общественодържавното начало в управлението на научно-техническия прогрес.**

На окръжно равнище това става чрез **програмен съвет,** чийто председател е първият секретар на окръжния комитет на партията Николай Жишев. В него са включени представители на стопанските, научните и инженерно-внедрителските организации, окръжния народен съвет и обществените организации; изградени са секции и проблемни групи, в които са включени научни работници, изтъкнати специалисти и новатори в производството. Програмният съвет работи по план, направлява и координира дейността по реализация на програмите. Той възлага конкретни задачи на секциите и проблемните групи, които оказват непосредствена и диференцирана помощ на партийните и стопанските ръководства за изпълнение на поставените в програмата задачи.

Обществено-държавното начало в управлението на научно-техническия прогрес се прилага и на равнище община и предприятие. Към тях също има изградени съвети, щабове, комисии и други специализирани органи. Те се утвърдиха като сполучлива форма за организирано използване на интелектуалния потенциал в общините и стопанските организации при решаване на проблемите, залегнали в програмите. Особено ефективна е дейността на тези помощни звена в стопанския комбинат „Нефтохим", стопанския комбинат „Вентилационна и пречиствателна техника", Пристанищния комплекс, кабелния завод „В. Коларов".

Всичко това значително разширява възможностите на партийните комитети и организации да въздействуват компетентно и системно за реализиране на приетите програми, за тяхното своевременно осъвременяване и особено за превръщането им в дело на всички.

Проф. М. Марков: — Въпросът за организационните ресурси, за тяхната специфика и оползотворяване е наистина много важен. Специалистите по управление са единодушни, че ролята на **организационните ресурси расте и ще расте.** Би могло да се каже, че колкото по-ограничени стават материално-вещественитe ресурси, толкова по-силно ще изпъква необходимостта по най-рационален начин да се организира производственият процес и с минимум материални ресурси да се произвеждат максимум доброкачествени стоки.

Да се организира даден процес означава да се приведе той в определен ред, да се установят и поддържат връзките между неговите съставни части, да се направлява по определен начин неговото протичане. Като изключим напълно автоматизираните процеси, които протичат по определена (но създадена и зададена пак от човека програма), всички останали процеси в обществото протичат при непосредственото участие на човека. Редът в тях, връзките между различните процедури и операции, които те включват, се създават от хората — субекти на производството.

Оттук следва един изключително важен извод — **технологията на човешката дейност, в това число и технологията на партийното ръководство на научно-техническата революция, трябва да съответствува на възприетата производствена технология и да я осигурява с високоефективни организационни средства и подходи.** С тяхна помощ да организира и стимулира социалния субект да действува така, както изисква дадената производствена технология, без да се пропуска или деформира която и да е процедура и операция.

Разбира се, когато казваме, че технологията на ръководство трябва да следва производствената технология, това съвсем не означава тъждество на двете технологии, нито тяхното консервиране веднъж за-

Digitized by Google

винаги. Технологията на ръководство има за свой обект хората и тяхното отношение към производството. А хората не са нито технически устройства, нито автомати, а дейни субекти на историята, притежаващи интереси, воля и съзнание. Това обстоятелство определя необходимостта в ръководния процес да се вграждат постиженията не само (и не толкова) на природните и техническите науки, а и на обществознанието. С тяхна помощ да оптимизира организационното въздействие върху хората.

И още нещо. Производствените технологии се създават и изоставят от хората. **Социално оправдано е използването на дадена технология само дотогава, докогато тя дава необходимия ефект, съответствува на целите на социалистическото общество, вписва се в съвременното състояние на науката и техниката.** Когато тя остарее, се подменя с нова, по-съвършена. Следователно хората не следват сляпо установените технологии — иначе не би имало развитие. Те ги усъвършенствуват или пък се прощават с тях, ако не съответствуват на изискванията на времето. Да направлява този колкото производствено-технически, толкова и социален процес е дълг на партията, на нейните органи и организации. Обновяването на технологиите в производството, а заедно с това обновяването на организационните и управленските технологии е първостепенна задача, поставена от Февруарския пленум на Централния комитет на БКП.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Г. Съйков: — Този етап обхваща действията на партийните органи и организации, насочени към **практическото изпълнение** на поставените цели и задачи в научно-техническия прогрес. Той е много важен етап от технологията на партийното ръководство. Общоприето е становището, че местните партийни органи общо взето сполучливо подготвят и приемат добри планове и програми, вземат верни, научно и политически издържани решения. Анализът на практиката показва обаче, че понякога се получават незадоволителни резултати поради слабости в организацията на тяхното изпълнение. **Крайният ефект от партийното ръководство в голяма степен зависи от непосредствената организаторска работа.**

Смисълът на организацията на изпълнение, както знаем, е да се интегрират и координират усилията на хората, на органите и колективите, да се регулира и направлява тяхното участие в осъществяването на набелязаните цели и задачи. **Разгледан като част от технологията на партийното ръководство, този етап включва провеждането на определени практически действия, които осигуряват пълноценното изпълнение на приетите комплексни програми.** Задължения имат не само окръжният комитет на БКП, а и всички партийни органи и организации в окръга. Те включват провежданата от тях чрез различни форми и средства дейност по идеологическото осигуряване, по създаването на предварителна организация и нагласа сред комунистите и безпартийните и най-важното по непосредственото изпълнение на задачите.

Без да се опитвам да изчерпвам въпросите и проблемите в този етап от технологията, бих искал да засегна два момента, които считам за особено важни:

Първо, декомпозирането на целите и задачите от програмата на окръжния комитет на БКП в конкретни мерки и действия на партийните комитети и организации, чрез които да се осигури тяхното пълно и качествено изпълнение. Това е едно от основните изисквания на комплексния подход. Тук понякога се допускат слабости. Например

Digitized by Google

съгласно програмата на окръжен комитет на БКП в един завод трябваше да се внедрява нова автоматизирана линия. Партийният комитет и първичните партийни организации в завода бяха конкретизирали тази задача и в своите планове бяха предвидили мерки за нейното осъществяване. За внедряване на линията определени задължения имаха един научен институт и строително-монтажното управление в окръга. В плановете на техните партийни организации обаче не бе предвидено нищо за организиране и мобилизиране усилията на комунистите и на целия колектив в решаването на общата задача. И съвсем естествено следствие бе неспазването на пусковите срокове.

Второ, новите критерии, цели и задачи в областта на научно-техническия прогрес предполагат, както посочи в своята Докладна записка от април 1985 г. другарят Тодор Живков, и нови подходи за тяхното достигане, безусловно изискват усъвършенствуване на стила и методите на партийното ръководство. Решително да се скъса с декларативността, с формализма и инерцията, с парадността и бюрократичните похвати. Сега са нужни решителен прелом, творческо мислене и революционни действия, конкретни дела и резултати. Това означава, че е необходимо да се обогатяват процедурите и операциите при осъществяване на този етап от технологията на партийното ръководство.

В. Илиев: — Организацията на изпълнението на приетите програми, практическото реализиране на поставените цели и задачи заема основно място във всекидневната организаторска и политиковъзпитателна работа на партийните комитети и организации в окръга.

Освен мерките за разясняване на задачите, обсъждането на хода на тяхното изпълнение и др. партийните комитети и организации използват и други форми, които позволяват да се възприемат бързо същността на новите задачи и подходите за тяхното решаване, а също и да се включат всички комунисти и трудещи се в борбата за технически прогрес. Такива са проведените научно-практически конференции, дните на научно-техническия прогрес и качеството, разговорите за личния принос в научно-техническия прогрес, възлагането на поръчения на комунистите, в т. ч. и поръчения на членовете на изборните партийни органи, връчени им на пленарни заседания на окръжния и общинските комитети, и изслушване на отчети за тяхното изпълнение.

В редица случаи се координират и интегрират усилията на партийните бюра и програмните съвети в научните звена и производствените единици, за да се въздействува по-ефективно за разработването и внедряването на определени теми.

Какви са резултатите от изпълнението на програмата за научно-техническия прогрес?

През последните четири години и половина са изпълнени и внедрени 218 задачи с потенциален икономически ефект близо 450 милиона лева, в т. ч. икономия на суровини, материали, горива и енергия за 336 хил. лева. От наблюдаваните на национално равнище 31 задачи са внедрени 26. Най-голям принос за това има колективът на стопанския комбинат „Нефтохим“, където освен въвеждането на нови производствени мощности се извършва интензивна работа за модернизация и усъвършенствуване на съществуващите технологии, усвояването на нови продукти и др. Извличането на светлите горива от 50,8 на сто достигна 60,3 на сто и е на световно равнище. Подобриха се качествените показатели на бензола, бензина, ацетона и др. Много добре се изпълняват задачите по техническия прогрес в кабелния завод „Васил Коларов“, където се изгради нова линия за производство на силови кабели с омрежевен полиетилен, вследствие на което производителността на труда при този вид кабели се повиши близо три пъти.

Digitized by Google

Голям е и народностопанският ефект от намаляване на експлоатационните разходи при използването им. В машиностроителния завод „Спартак“ се извърши значителна работа за внедряването на нови технологии, преструктуриране на производството и подобряване технико-икономическите параметри на някои от изделията — вентилатори, горелки и др. Голямо постижение е усвояването на производството на комплексен обект „Технологично чисти стаи клас 100“. В много други предприятия и аграрно-промишлени комплекси също има високи постижения. Общо в окръга са внедрени 33 автоматични линии. Повишава се и качеството на продукцията. През 1983 и 1984 г. Бургаски окръг бе класиран на първо място в страната за високо техническо ниво и качество на произвежданата продукция.

Въпреки безспорните успехи ние отчитаме, че изпълнението на програмата за научно-техническия прогрес не се изпълнява навсякъде с нужните темпове. Изостава решаването на задачите в хранителната промишленост, в отделни аграрно-промишлени комплекси, забавят се реконструкцията и модернизацията на някои предприятия на машиностроенето — корабостроителния завод „Илия Бояджиев“, машиностроителния завод „Петър Пенчев“, машиностроителния завод „Г. Димитров“ и др. Все още не ни удовлетворява приносът на научните звена в окръга за разработване и внедряване на нови технологии и изделия, залегнали в програмата. Има големи резерви и в активното включване на трудовите колективи в движението за научно-техническо творчество чрез бригадите за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и клубовете за техническо и научно творчество на младежта.

Преодоляването на тези слабости налага да се засилва организаторската работа на партийните организации и комитети, да стане тя още по-конкретна, целенасочена и ефективна.

Проф. М. Марков: — Правилно е, че отделихме подобаващо място на онзи етап от технологията на партийното ръководство, който обхваща организацията на процеса на изпълнение на взетите решения. Дори и най-хубавите концепции и програми остават, ако използваме един израз на Ленин, „нацапани хартийки“, ако не се осигури тяхното изпълнение. За силата и действеността на партийната политика милионите съдят не по прокламираните цели и разработените програми, а по крайните резултати, по постигнатия положителен ефект.

Мнозина са свикнали да гледат на организацията на изпълнението като на стандартен, лишен от творчество процес. Този възглед е неправилен. Нещо повече — вреден е. Защо?

Защото всяко решение (а програмата за научно-технически прогрес е вид решение), дори и най-обоснованото и балансираното, започва своя жизнен цикъл при наличието на цял ред съдействуващи и противодействуващи фактори и обстоятелства. Никоя социална потребност (и тогава, когато е изразена по възможно най-добър начин в управленското или ръководното решение) не се реализира автоматически, без организиращата функция на партията и на органите за социално управление. Тази функция, която е инвариантна характеристика на всеки ръководен и управленски процес, се изпълва с ново, по-богато съдържание под въздействието на потребността да се разгръща научно-техническата революция във всички отрасли и социални сфери.

Имах възможност още във встъпителната статия към разговора за технологиите в партийната дейност да подчертая, че наличието на технологични правила и процедури не отрича, а предполага творчество от страна на субективния фактор, че същината на творчеството е

Digitized by Google

в това всяка процедура да се реализира еднозначно по основните параметри, но различно в своята конкретна форма. Обстоятелствата, при които се прилага една технология, са винаги конкретни и тъкмо това налага да се подхожда творчески, в съответствие с особеностите на динамично променящата се обстановка.

Потвърждение на тази истина са изненадите и утежненията, които ни донесе 1985 г. Цял ред природни и социални фактори (небивалата суша, неблагоприятните климатични условия, влошаването на международната икономическа конюнктура, слабостите в дейността на някои планиращи и други ръководни органи и пр.) ни заставиха да внесем промени в плановете на предприятията и стопанските организации, да правим промяна в номенклатурата на произвежданата продукция, да заменяме едни материали с други и пр. Естествено при такива ситуации трябваше да променяме и комплекса от процедури, чрез които осигуряваме изпълнението на плана за 1985 г. и осмата петилетка като цяло.

КОНТРОЛ И ПРОВЕРКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Г. Съйков: — Като етап от технологията на партийното ръководство на научно-техническия прогрес той обхваща процедури и операции, които имат за цел да се провери доколко поставените цели „угасват" в процеса на конкретното им изпълнение, т. е. доколко практическите резултати от извършваната от партийните, стопанските и обществените органи и организации дейност съответстват на моделираните в решенията и програмите на окръжния комитет на БКП цели и задачи.

Обоснованите в Докладната записка на другаря Тодор Живков от април 1985 г. съвременни измерения и критерии за осъществяване на контролната дейност с пълна сила важат и за контрола и проверката на изпълнението в хода на партийното ръководство на научно-техническия прогрес. Сега партийните органи и организации се стремят да изменят и усъвършенстват своята контролна дейност в съответствие с новите изисквания. Това е един нелек процес поради обстоятелството, че е нужно да се преодоляват стари схващания, подходи и форми. Нужни са изменения по цялата верига на контролната дейност.

Да вземем например съществуващите в окръжните комитети на БКП стопански отдели. Те имат за задача да подпомагат осъществяването на контрол от бюрото и пленума на окръжния комитет, като им осигуряват необходимата икономическа и политическа информация. Но след като партийното ръководство на икономиката все повече се превръща в ръководство на научно-техническия прогрес, то вече не ходът на изпълнението на обемните показатели на плана, а осъществяването на задачите по научно-техническия прогрес следва да бъде в центъра на вниманието на тези отдели.

В. Илиев: — Окръжният комитет проведе контролен пленум, на който разгледа хода на изпълнението на програмата. На него тя бе допълнена с нови задачи. Отчети за изпълнение на задачите по техническия прогрес са изслушвани от пленумите на районния комитет на БКП при Нефтохимическия комбинат, общинските комитети на БКП в Бургас, Мичурин, Грудово, Несебър и др. На пленуми на окръжния комитет и на някои общински и районни комитети са се отчитали и техни членове за изпълнението на възложените им поръчения във връзка с реализация на приетите програми. Оценки, докла-

Digitized by Google

ди, отчети и информации за хода на изпълнението на задачите, за работата на партийните организации и комунисти се разглеждат редовно в заседания на бюрата на партийните комитети и на събрания на първичните партийни организации.

Периодични проверки и оценки за резултатите от изпълнението на програмите се правят и в програмния съвет. Утвърдена е временна методика и система за периодичен анализ и контрол, който дава възможност да се следи и отчита приносът на научно-техническите постижения в подобряване на икономическия ефект от стопанската дейност. През юли—август 1985 г. бе извършен широк обществен преглед по изпълнение на програмите за техническия прогрес, тематичните планове по рационализаторската дейност и инженерните проекти. Направени бяха нови допълнения в тях с икономически ефект за повече от 3,5 млн. лева.

Контрол за изпълнение на задачите по техническия прогрес в окръга осъществяват и държавните органи — окръжният народен съвет, окръжният комитет за държавен и народен контрол и други специализирани органи, които носят пряка отговорност за реализиране на държавната политика в тази област. При констатирани трудности, забавяне, неосигуряване с ресурси окръжният комитет на партията оказва непосредствена помощ на отделните предприятия и трудови колективи. Тези проблеми се разглеждат на място, като се осигурява участието на представители или ръководствата на съответните обединения, комбинати или министерства. В много случаи на срещи на бюрото и изпълнителния комитет на окръжния народен съвет с тези ръководства се разглеждат отделни проблеми и се постига договореност за решаването им. Само през последните 1—2 години се проведоха такива срещи с колегиумите на министерствата на химическата промишленост, транспорта, строителството и селищното устройство, търговията и производството на стоки за потребление с ръководството на Националния аграрно-промишлен съюз и др. Те също се оказаха ефективна форма за контрол и оценка на хода на изпълнение на приетите програми и тяхното периодично обогатяване с нови идеи и конкретни задачи.

Проф. М. Марков: — Бих искал да обърна внимание върху два аспекта на контрола в съвременните условия.

Първият — за спецификата на партийния контрол. Той е политически по съдържание и в този смисъл не повтаря и не измества специализирания технически, финансов и пр. контрол. Това разграничение на функциите особено се налага в процеса на ръководството на научно-техническия прогрес. Дори да се състои от специалисти — инженери, техници, агрономи и др., партийният орган не винаги е компетентен да се произнесе по техническото и технологическото равнище на провежданите в дадена стопанска организация мероприятия. В специалните въпроси той трябва да се опира на онези, които не просто познават техниката и технологията на производството, а имат достатъчно познания по съвременното състояние на науката и техниката в дадения отрасъл. Опитът на отделни партийни органи и ръководители да дават оценки и да контролират непосредствено технологическите процеси винаги носи риска на некомпетентността, а в някои случаи навреждa на започнатото дело.

Вторият аспект на проблема за контрола, който с особена сила бе подчертан на Февруарския пленум, се състои в това да се зачита статутът на стопанските организации като саморегулиращи се (самоуправляващи се) системи. След като планът им е утвърден и са им поставени целите и плановите задачи, те трябва да имат всички пра-

Digitized by Google

ва сами да организират своята собствена дейност. Те не се нуждаят от опекуни и дейността им да се оценява и контролира по крайните резултати. Разбира се, това не изключва политическа намеса още в етапа на изпълнението, ако е заплашено достигането на поставените цели.

Всичко това показва, **че контролът, оставяйки си имманентна страна на технологията на ръководната дейност, променя формите и съдържанието си под влияние на новите изисквания и задачи.** И колкото по-бързо ръководният орган осъзнае тези изисквания и в дейността си се съобразява с тях, толкова по-бързо ще расте ефективността на извършваната от него дейност.

НЕОБХОДИМОСТ ОТ УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ТЕХНОЛОГИЯТА

Г. Съйков: — Подобно на други социални процеси научно-техническият прогрес се характеризира с непрекъснато изменение. Под въздействието на различни фактори и условия той се ускорява или забавя, изменят се темповете и динамиката на развитието му, еволюционният ход се сменя с революционен скок, изчезват едни и се появяват други негови качествени характеристики и пр.

Следователно, **един от корените на необходимостта от непрекъснатото усъвършенствуване на технологията на партийното ръководство е заложен, тъй да се каже, в самата същност на процеса на научно-техническия прогрес,** в неговото непрекъснато развитие и обогатяване.

В. Илиев: — Нашият опит в партийното ръководство на научно-техническия прогрес е скромен. Резултатите, които имаме в практическата реализация на целите, които сме си поставили, сравнени с постановките и критериите на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП, са само **начало на голям път, който предстои да извървим до овладяването на върховете на съвременната научно-техническа революция.**

Затова е нужно да се обогатява и усъвършенствува и технологията на партийното ръководство, още по-плътно да се обвърже нашата организаторска, разяснителна, кадрова и контролна дейност с решаване на проблемите на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

ПО НАПРАВЛЕНИЯТА НА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯТА

Проблемите на икономиката основателно заемат централно място в работата на общинските конференции. Излишно е да се доказва значението на нейното развитие за състоянието на селищната система.

Партийната конференция в Каварна не съсредоточи вниманието си към общото развитие на икономиката в общината, а почти изцяло се зае да оцени изпълнението на главната задача, поставена от Дванадесетия конгрес на партията за поврат към нейната интензификация. Самият този факт достатъчно убедително доказва колко правилно е подходило бюрото на общинския комитет при подготовката на конференцията. Изнесеното в доклада и в разисканията показа, че този подход не е случаен. Той е естествено продължение на една линия, продължила успешно през цялата петилетка. И тя е провеждана последователно и в промишлеността, и в селското стопанство. Основните насоки, дадени от Дванадесетия конгрес за поврат към интензификация на производството чрез неговата автоматизация и механизация, чрез борба за най-рационално използване на трите му елемента, оръдията и предметите на труда и възможностите на работната сила, решенията на Националната партийна конференция за повишаване на качеството, са стояли действително в центъра на партийната и стопанската дейност. Обобщаващият резултат е намерил своето изражение в нарастването на производството предимно за сметка на интензивните фактори.

Средногодишно работната сила е нараствала с 0,7 на сто, а обемът на стоковата продукция — с 9,7 на сто. Материалните разходи за 100 лв. продукция са намалени с 6 лева. От тези два фактора идва преизпълнението с 6 на сто на обществената производителност на труда и намаляването на себестойността с 6,2 на сто. Спазването на едно основно изискване — тя да изпреварва растежа на работната заплата, е спомогнало печалбата да нараства средногодишно с 18,7 на сто и тя да надхвърли планирания обем с близо четири милиона лева. За петилетния период основните производствени фондове в тази малка община, известна преди главно с курортните си условия, са нараснали със 7,5 млн. лева, от които 3,5, или почти половината, са за модернизация и реконструкция.

Бързо обновление на продукцията, усвояване на 440 нови изделия, внедряване на 60 технологии, от които повече от половината през последните две години. Рязко съкращаване повече от два пъти на ръчния труд в двете основни предприятия — Машиностроителния завод за багери и товарачи и Завода за детска мебел. Цялата продукция — вече атестирана, макар и не в най-висша категория, но загубите от рекламации са намалени с 90 на сто. Икономии на материали, гориво и енергия за последните две години, надхвърлящи 420 000 лева. Такива са основните характеристики на положението в промишлеността.

Digitized by Google

Въпреки трудните условия през последните години общата продукция от селското стопанство е нараснала с 40 на сто — от 172 на 240 млн. лева, а обществената производителност на труда е повишена с 21 на сто.

И тук линията на интензификацията е следвана неотстъпно. За растениевъдството това е предимно внедряване на суперинтензивна технология на 65 000 декара пшеница и 3000 декара царевица, прилагане на лентова технология за отглеждане на соя и царевица. По-ярко е интензивното развитие на животновъдството. Почти е завършена концентрацията на говедовъдството, разширени са кравекомплексът и телекомплексът, въведена е нова доилна инсталация. Резултат? Общата продукция от животновъдството е нараснала значително и от губещо преди то вече е осигурило над 5 милиона лева печалба.

Млеконадоят е достигнал през миналата година 4350 литра, като средната продуктивност от крава е увеличена с 24 на сто. За петилетката вместо с 20—22 на сто кравето мляко е с 34 на сто повече, отколкото предишната петилетка, месото с 25 на сто, вълната с 30 на сто... Неблагоприятните условия са се отразили сериозно на растениевъдството, но все пак средногодишният добив от пшеницата е над 430 кг от декар, а само за първите две години на петилетката — над 600...

Една поредица от цифри, които сами за себе си говорят много.

За конференцията на политическия ръководен орган в общината, разбира се, е важно тези данни да се анализират. Това беше направено пестеливо, компетентно.

Петгодишният период позволява да се доловят трайни тенденции и да се оцени по-точно дейността на субектите, от които зависи икономическото развитие. От една страна, това са стопанските органи — умеят ли те правилно и творчески да изпълняват партийната политика, от друга страна, това са общинският партиен комитет и неговото бюро, партийните организации. Обобщаването на техния опит, разкриването на ускоряващите и противодействуващите фактори, на причините за успехите и за негативните явления са важни за усъвършенстването на партийното ръководство и на стила на управление в бъдеще.

Да считаме, че една конференция може да отговори на всички тези въпроси, едва ли е правилно. Но именно това е висшият ръководен орган, който се събира на две-три години веднъж. И неговата задача е да направи максимално възможното, за да извлече нужните поуки от собствения си опит, за да го развива и множи.

Какво успя да направи конференцията в Каварна и какво не ѝ достигаше?

Цялостният преглед върху доклада и изказванията налага по-висока оценка за анализа на икономическите факти и явления, отколкото вникването в дейността на субективния фактор.

Вярно е, че подходът бе критичен, без всякаква нотка на самодоволство или опит за скриване зад високите икономически резултати на недостатъците, резервите. Зад трудните природно-климатични условия бяха разкрити сериозни пропуски в приложението на технологиите за отглеждане на различни култури в почти всички бригади, в използването на техниката, чисто натоварване е намаляло с 15 на сто. Въпреки че в общината има две развойни звена и една от разработките е получила на Пловдивския панаир златен медал, бе направен извод, че още липсва афинитет у стопанските и партийните кадри към авангардните технологии, не се работи с необходимата убеденост и настойчивост за автоматизация на управлението, не се поддържа потребната квалификация у изпълнителите.

Така че в това отношение бе характерна не омаята от успехите, а неудовлетворението, подклаждано от съвременните позиции и критерии на Централния комитет пред прага на предстоящите дълбоки революционни промени, предизвикани от научно-техническата революция.

Всичко това е добре.

Очакванията обаче конференцията да стане една лаборатория за по-обстойно осмисляне на опита, на подхода на стопански и партийни

Digitized by Google

кадри, на другите обществени организации към интензификацията, извличането на поучителното и недостатъците не се оправдаха напълно. Тази важна страна, присъща за стила на политическия ръководител, остана на втори план. Някои елементи, факти бяха споменати, подразбират се. Личи, че дейността не е малка и в нея определящо е положителното. Може би на болшинството от делегатите тя е добре известна и поради това така мимоходом беше маркирана.

Разбира се, отчетно-изборната конференция не е научно-практическа по вътрешнопартийния живот и партийното ръководство. Но това не значи в доклада да се съдържат само кратки констатации, общи оценки. Бюрото на общинския комитет в Каварна по-добре е успяло да направи това по отношение на борбата за повишаване на качеството. Макар и в половин страничка, е сумирано главното: има перспективна програма, в действие е комплексна система за управление на качеството, целенасочено се работи за активизиране на самите трудови колективи, за заинтересоването им и за издигане на отговорността и самоконтрола им. Изградени са групи за обществен контрол и работят кабинети по качеството. Има обществени приемни. Правят се срещи с носителите на собствен качествен щемпел. Организирани са вътрешнозаводски и общински изложби на нови и висококачествени изделия. Комсомолските организации са поели шефство над еталонните работни места. И е направена общата оценка, че първичните партийни организации по-своевременно и пълно анализират и решават проблемите за повишаване на качеството. Може би, ако в още една страница тези форми на работа бяха намерили своя анализ и оценка, можеше този пример да посочим като образец.

В доклада имаше няколко думи за икономическите стимули, за бригадната организация, за насрещното планиране. Но за тях анализът е недостатъчен.

Всичко това повдига въпроса за мярата. Техническият прогрес, интензификацията, приложението на основните закономерности — издигането на колектива като стопанин, прилагането на икономическите лостове за управление, развитието на творчеството, инициативата — зависят от субективния фактор, от хората, от кадрите. Как те ги разбират, как ги прилагат. Какви форми и подходи за въздействие намират общинският комитет, първичните партийни организации, за да предизвикат, да ангажират, да впрегнат целия творчески потенциал на комунистите, на кадрите, на трудовите колективи. Кое е дало ефект, кое се е оказало неефективно. Именно тези въпроси изискват по-широко и главно внимание.

И ако търсим съотношение на икономически факти и явления и на въздействието, подхода, работата на субектите, които определят техния характер, съотношението би трябвало да бъде обратното от това, което често се наблюдава. На преден план, по-широко, по-пълно да се осмисли именно действието на партийните, стопанските, обществените субективни фактори, тяхното умение да дават една или друга насока на изменение на икономическите явления. А икономическите факти да бъдат един от главните критерии, за да оценим правотата, ефективността, качеството на субективните действия.

Размишлявам върху тези въпроси не за да упреквам другарите, а за да им помогна да направят още една крачка напред. Добрата дейност можеше по-аналитично да се обобщи и оцени. Защото трябва да се учим от своя опит и най-вече от онова, което не ни достига, за да вървим още по-уверено напред.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

С ВИСОКИ ПОЛИТИЧЕСКИ КРИТЕРИИ

ОТГОВОРНОСТТА. Комунистите носят отговорност за провеждането на партийната политика в живота — това бе отличителното в материалите на отчетната изборна конференция на общинската партийна организация — гр. Бяла. Подобна бе и водещата мисъл в изказванията на делегатите. Ние можем да разберем един подобен подход, той е проникнат от високото съзнание за съдбата на конкретните политически, социално-икономически, идеологически задачи на всяка първична партийна организация. Той очертава личната отговорност на всеки комунист за реализиране на партийната стратегия за динамично развитие на научно-техническата революция като първооснова на днешното и бъдещото икономическо и социално развитие на общината. Сегашният политически отчет на общинския партиен комитет има и по-сложен характер, той обхваща дейността не само за две-три години, а всички онези усилия на партийни органи и организации, на трудовите колективи, на цялата политическа система на общината за изтичащата петилетка; по своята същност това е равносметка и критичен анализ на ръководната способност на общинската партийна организация пред предстоящото голямо събитие в живота и историята на нашата страна — Тринадесетия партиен конгрес.

Конференцията в Бяла направи успешен опит да анализира в критичен план отговорността на ръководните партийни органи — общинския партиен комитет и неговото бюро, на първичните партийни организации, на другите органи на социално управление, как и доколко се е осъществявала и усъвършенствувала ръководната партийна дейност през отчетния период. Пръв и основен критерий за това е изпълнението на главната политическа задача, начертана от Дванадесетия конгрес: да се създадат необходимите предпоставки за повсеместна интензификация на народното стопанство, да се постигне високо качество на продукцията, да се повишава непрекъснато производителността на труда, за по-широк размах на социалистическата дисциплина. Изпълнението на тези задачи в техния конкретен вид е заемало централно място в работата на общинския партиен комитет. Под неговото ръководство партийните, стопанските, профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации са разгърнали ефективна организаторска дейност, по-динамични са били техните форми и механизми на работа за активизиране на социалната енергия на комунисти и на безпартийни, за създаване на по-добра работна среда, стимулираща творчеството и на ръководителя, и на изпълнителя.

Казват, че цифрите са скучни. Вероятно е така, когато се злоупотребява с езика на цифрите. Тяхното присъствие обаче е потребно. В отчетния доклад на общинския партиен комитет пред конференцията изводите и оценките бяха илюстрирани с цифри, които посочват магистрални моменти от социално-икономическото развитие на селищната система. У всички нас се възбудиха чувства на гордост, че социалноикономическата програма на общината за последните две години е изпълнена 112 процента, а за петилетката 111,7 процента; само през отминалата година съвкупната печалба, един важен показател за стопанска ефективност, е била 116,7 процента; средната работна заплата за петилетката е нараснала с 19 процента. В тези цифри ние можем

Digitized by Google

да огледаме политическата боеспособност, уменето да се ръководят от страна на партийните органи и организации производствените и социалните процеси в общината, да се оцени равнището на стила на колективните органи на ръководство и управление, личният стил на ръководителя. Много усилия са положили партийните органи и организации за разгръщане на творческата активност на специалисти, работници, стопански ръководители. Широко развитие е получила инициативата „Всеки специалист — с личен творчески план". В общинската партийна организация е извършена значителна разяснителна работа, за да получи призивът популярност, за да заинтригува и по свой начин възбуди научно-техническата мисъл. Личният план за техническо творчество е стъпка от голямата крачка на народното стопанство в общината по пътя на техническото и технологичното обновление. С висока ефективност се отличават постиженията, личните разработки на специалистите от заводите „Модул" и „Латекс", сполучливи са били редица разработки на рационализаторски колективи от Завода за печатни платки, на трудови колективи от селското стопанство, от транспорта, услугите. Заедно с това бяха направени сериозни критични бележки на партийните и стопанските ръководства на млекопреработването, Винпром, керамичния цех в Полско Косово, консервната фабрика в Копривец и някои други за недостатъчни грижи за повишаване на техническото и технологичното равнище на техните производства. Резерви съществуват, недостатъчни са на някои места грижите тези резерви да бъдат използвани рационално. И най-важният резерв — творческите заложби на хората, на кадрите — да се привлича всеки специалист и работник към голямата идея за непрекъснато техническо и технологично творчество. Това е големият проблем за активизиране, за ефективно използване на човешкия фактор, за формиране у всеки на съзнание за най-добро стопанисване на техниката, на комуникациите, на земята.

●

ПРИНОСЪТ на комунисите, на първичните партийни организации за изпълнението на социално-икономическите програми, за идейно-политическото възпитание на трудовите колективи бе предмет на коментар и в отчетните материали, и в изказванията на делегатите. Приносът, който може да се измери не толкова от думите, отколкото от делата. За да видим богатството на делата, пак трябва да се върнем към цифрите. Колективът на Завода за печатни платки под ръководството на своята първична партийна организация е работил така, че е постигнал за петилетката рекорден ръст на печалбата — 19 процента. Този икономически, нека добавим и политически успех е бил постигнат въпреки въздействието на кризисните явления от миналата и началото на тази година. Боеспособността на първичната партийна организация се проверява много повече в екстремални условия, тогава се подлага на изпитание нейната мобилизираща, сплотяваща роля. Така в Завода за печатни платки приемат допълнителна, компенсационна програма. Към заявените преди това 152 работнически предложения са направени нови 74; много от тях са съдържали рационални мерки и идеи за намаляване на отрицателния ефект от недостиг на електроенергия, неритмично снабдяване и др. За отминалата година са били утвърдени общо 12 колективни и 85 лични творчески плана с икономически, технически и технологически ефект върху производството; 37 от тях са били на комунисти. В този трудов колектив значително се отличава и работата на стопанските ръководители-комунисти като М. Михайлов, В. Кабакчиев, Р. Донев, Е. Брашнаров, инженерите Теодосиев и

Digitized by Google

Цветански и др. Заслуга на всички стопански ръководители е, че процентът на използваемост на машините е достигнал 97,3 на сто, което представлява един безспорен успех.

С повишено самочувствие посрещнаха своята отчетно-изборна конференция и комунистите от завод „Модул". Главният принос на тяхната организаторска и идейновъзпитателна работа са 998 хиляди лева съвкупна печалба за петилетката, те се гордеят със своите първенци Кръстьо Паскалев, Антон Кочев, Георги Хвърчилков, Иван Живков и др. Отличителното в работата на този завод е било, че комунистите са поели и шефството, и отговорността за реконструкция и модернизация, за внедряването на нова техника и нови технологии. Значителен е приносът на комунистите от завод „Латекс" за преизпълнението на основните показатели от производствената програма, за подобряване на качеството на голяма част от продукцията им; с положителни страни се отличава работата на комунистите в обществените организации и преди всичко в работата им по местоживеене и възпитание на младото поколение, на комунистите от районното управление на МВР по усъвършенствуване на реда и безопасността в общината, на комунистите от масовите комуникации на работещите в здравеопазването и културно-просветното дело.

●

КРИТИЧНАТА И САМОКРИТИЧНА ОЦЕНКА бе характерна черта на конференцията. Тон даде отчетният доклад на общинския партиен комитет. Остри критични бележки бяха отправени към стила на работа и ръководство на много партийни бюра и стопански ръководства. Упреците към партийното и стопанското ръководство на завод „Латекс" например бяха за по-бавните темпове по отстраняване на ръчния и тежкия физически труд в някои производствени участъци, за неритмичен контрол по качеството на продукцията, както и за прояви на небрежност в опазване на продукцията. Ръководствата на този завод бяха посочени за добър пример в много случаи, но не бяха премълчани и някои слабости, които спъват тяхната работа.

Доста бяха критичните бележки към комунистите, работещи в селското стопанство. Разбира се, съществували са редица обективни предпоставки за неизпълнението на някои важни показатели, каквито са били засушаванията през последните години, неритмичното енергоснабдяване и др. Критиката е за субективната вина. През миналата година са били допуснати редица отклонения от инженерните проекти, технологичните изисквания, в дисциплината. Тревожна е тенденцията, че намалява коефициентът на сменност, при това влошава се поддръжката на скъпа и модерна селскостопанска техника. Недостатъчни са грижите за подготовка и квалификация на селскостопанските кадри. Бавно се преодоляват слабостите при напояването, с това може да се обяснят слабите резултати от царевицата на поливни условия в Копривец, Стърмен и Бяла. Много въпроси са решени при животновъдството, много чакат да бъдат решени, един от тях — да бъде поевтинена продукция от животните.

Всички тези проблеми чакат в скоро време своето решение. Тяхното съществуване тревожи ръководството на аграрно-промишления комплекс и това прозвуча в изказването на заместник-председателя Тодор Дочев. Безспорно признанието на собствените слабости е вече успех, тревогата от съществуването им вдъхва оптимизъм; практическите мерки за промяна, за изменение на сегашното състояние ще бъдат най-достойният отговор. Общинската партийна организация в лицето на делегатите на конференцията е в очакване от ко-

Digitized by Google

мунистите, работещи в селското стопанство, за скорошна промяна, за преодоляване на изоставането.

Критиката на конференцията бе в хармонично съзвучие със самокритиката. Опитът да се вникне в слабостите на собствения стил на работа и ръководство се посреща добре от делегатите. Общинският партиен комитет и неговото бюро не прикриват слабостите от субективен характер. Този тон на самокритично вглеждане в своите дела продължи в изказванията на делегатите. Организацията на конференцията даде възможност да се изкажат повече делегати, шестнадесет души използваха отговорната трибуна, за да изразят позицията, своята и на организациите, които са ги делегирали. Иван Живков, пробивчик от завод „Модул", сподели своята тревога за качеството на една част от продукцията при тях; Христофор Ангелов, механизатор от Полско Косово, разказа за работата на групата механизатори при рисковите фактори от миналата година, сподели, че организацията на работата при тях не винаги се е отличавала с ритмичност и високо качество; Грета Димитрова, бригадирка в Завода за печатни платки, се безпокои, че рационализациите при тях изминават дълъг път от предложението до внедряването.

Направи впечатление, че някои от изказванията бяха много общи или не поставяха проблеми. При това не прозвуча дори критичен полутон за стила, за работата на отчитащия се орган за политическо ръководство на общината — общинския партиен комитет, на неговото бюро, на неговите помощни органи. Подобна безкритичност не може да бъде разбрана особено сега, когато стилът на критика, на самовглеждане и самоконтрол се формира като характерна черта в работата на Централния комитет, на останалите партийни органи.

●

СОЦИАЛНИЯТ ОПТИМИЗЪМ бе другата характерна черта на конференцията в Бяла. Ние попихме неговата свежест още преди конференцията с малката изложба на заводската продукция, уредена във фоайето на читалищната сграда. Съществуват спорове дали в работното време на конференцията трябва да се вместят и „други" дейности като изложби, кътове със справки, музикални атракции, приветствия, телеграми, които внасят повече елемент на тържественост, показност, отколкото на деловитост. Мисля, че въпросът се отнася до дозирането, до мярата. Мнозина от делегатите участвуват в тези събития за първи път, други нямат възможност да получат нагледна информация за това, което се произвежда в тяхната община. Подобни илюстрации информират делегатите и, второ, създават у тях чувство за особена празничност, без това да накърнява деловитостта, работния момент.

Социалният оптимизъм се излъчи от успеха на изпълнението на главните задачи през настоящата петилетка за общинската система в Бяла, от трудовия героизъм на хората, от неуморната политическа и организаторска работа на общинската партийна организация. Трудностите от последните две години са изпитали силите, способностите на комунистите, на първичните партийни организации и преодоляването на тези трудности е техният най-голям успех. Размахът на новите задачи и увереността на делегатите, че те ще бъдат изпълнени, придаде по-голяма сила на социалния оптимизъм.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

РАЗМИСЛИ ПО ВРЕМЕ И СЛЕД КОНФЕРЕНЦИИТЕ

Слушаме отчета на общинския комитет — гр. Пещера. Добро впечатление прави насоката за засилване деловитостта в работата на комитета. Така например подготовката на едно негово пленарно заседание започва с посещение на всичките му членове в първичните партийни организации. По предварително разпределение те участвуват в разширени заседания на заводските партийни комитети и партийните бюра от материалната сфера, където обсъждат изпълнението на програмите по внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. На тези заседания се поканват генералните и заместник генералните директори от съответните стопански организации и обединения. Това обсъждане се оказва полезно както за членовете на общинския комитет, така и за ръководствата на колективите и висшестоящите организации. Много от проблемите на предприятията се решават предварително. Самото заседание преминава делово. Всеки е запознат с въпросите, прави се конкретно преценка, вземат се точни решения.

Разчупва се шаблонът и при пленарното заседание за повишаване ролята на първичните партийни организации при изпълнение на задачите по интензификацията и подобряването на качеството. В подготвителния етап няколко групи, съставени от членове и сътрудници на общинския комитет, извършват задълбочена проверка в първичните партийни организации в материалната сфера. В процеса на анализиране на резултатите възниква идеята те да не се обобщават в един доклад, а работните групи да докладват направо на пленума. Съгласно предварително утвърдения график няколко членове на общинския комитет се отчитат за изпълнението на възложените им поръчения, свързани с основната тема.

Този подход към заседанията на общинския комитет засилва и заздравява връзките с първичните партийни организации, с комунистите и стопанските дейци, подобрява деловитостта и оперативността. Отпада необходимостта от предварителна подготовка на изказващите се. Вместо да се затворят в стаите и да пишат доклада, работниците от апарата на комитета проверяват и оказват помощ на партийните организации.

След конференцията запитахме първия секретар на общинския комитет на партията Димитър Бойков не би ли могло да се разчупи шаблонът и при провеждането на самата отчетно-изборна конференция.

— Лично аз смятам, че е възможно и необходимо. Но твърде силна е рутината. Не става въпрос да се излиза извън инструкцията и Устава, но има много елементи, които понижават ефективността на това важно събитие за общината. Особено ме безпокои това наглед гладко преминаване на конференцията. Въпреки че протича точно по сценария, това не е гаранция за ползотворен резултат. Но все още нямаме смелост да нарушим негласно установените правила. Такава нагласа според мен не съществува и в по-горните партийни органи.

Посоченият пример, както и другите наблюдения показват, че е необходимо да се внесат някои изменения в отчетно-изборните конференции на общинските партийни организации. Те трябва по-пълно да отговарят на изискванията, които се отправят към тези органи за делово и оперативно ръководство. Твърде много елементи се копират

Digitized by Google

от окръжните партийни комитети, които внасят излишна представителност и показност. Към тези отежняващи елементи ще насочим и следващите разсъждения.

На преден план излиза един наглед технически въпрос. Да се чете ли докладът или да се размножи предварително и да се раздаде на делегатите. В такъв случай се прочита само встъпително слово.

На много места се разпространява практиката за предварително раздаване на докладите. Така е и на окръжните партийни конференции. Аргументите са, че се спестява време, а и докладът може да се напише почти в неограничен брой страници и могат да се обхванат повече проблеми.

За общинските партийни комитети посочените аргументи не звучат убедително. Няколкото допитвания до делегатите показват, че някои от тях не са прочели докладите, а по-голямата част отговарят, че са го прехвърлили набързо. Като се има предвид, че те са с обем около 100 страници, може да се прецени, че за внимателно прочитане са необходими около 2 часа. За разлика от делегатите на окръжните партийни конференции в общинските те са в по-голямата си част от материалното производство. Това са хора, които не боравят всекидневно с подобен род четиво и им е необходимо повече време да го прочетат и осмислят. Или по-голямата част от делегатите разчитат на встъпителното слово. Но то е тезисно изложение на доклада и съдържа най-общите изводи за работата на общинската партийна организация.

Има и още един контрааргумент. Емоционалното въздействие на словото. Съвсем друго е да чуеш похвала или критика направо от трибуната, и то от първия секретар на общинския комитет. Това преживяване оставя по-трайни следи както за личността, така и за стоящите около нея. А критиката или похвалата в предварително раздадения обемист доклад могат да минат незабелязано за по-голямата част от делегатите. Че това е така може да се разбере от следния факт. Когато някой от изказващите се започне да се оправдава за отправена към него критика в доклада, в залата веднага повечето от делегатите започват да прелистват, за да се уверят или да узнаят за какво точно той е критикуван.

Истините за състоянието на проблемите в общината трябва да се казват кратко, ясно и очи в очи в свободен критичен дух, без да се създава официалност и индиректност даже и чрез писменото слово.

Правилно ли е да се засилва елементът на тържественост на отчетно-изборните конференции в общините? Необходимо и полезно ли е тя да измества деловата обстановка? Тържествеността съвместима ли е с критичния тон? Може би тук се нарушава мярата. В последните конференции преобладаваше тържественият отчет.

Няколко факта.

За всяка конференция се прави сценарий, който предвижда и най-малката подробност. На пръв поглед — какво по-хубаво от това. Но животът се оказва по-богат и ни поднася изненади, които не можем да предвидим. Тук се явява противоречието. Организаторите се стремят стриктно да спазят сценария дори и когато се вижда, че той не е издържан. Липсата на гъвкавост сковава свободната обмяна на мнения, ограничава споровете. Не всяка нагласена организация е полезна. Като че ли всичко е предвидено и нищо не се ражда в момента. Предварително е известно кой ще се изкаже, а на много места дори какво ще се говори. Цялата конференция би могло да се опише предварително и както доклада да се раздаде на участниците. Сценарият не предвижда самоинициатива и творчество. Като че ли всеки изиграва

Digitized by Google

предварително известната му роля и всичко протича гладко, организирано, безконфликтно, но същевременно и недотам ефективно.

Докато за окръжните партийни конференции такъв подход може да бъде оправдан, то в рамките на общината той спъва творческото и делово обсъждане на проблемите. Тук повечето от истините за партийната практика в голямата си степен са конкретни, по-остри, понеже произтичат от самия живот. За да се обобщи тази конкретна практика, са нужни повече мнения, спорове, по-остри сблъсъци. Противоречията като източник на развитието са най-необходими именно на първото равнище — живата партийна практика. Затова формата на двегодишното обсъждане на проблемите в общината трябва да предпазва от задушаващи шаблони, от ограничаващи коловози.

В някои конференции по време на деловото обсъждане между изказващите се се вмъкваха телеграми и рапорти от трудовите колективи. Те биваха прочитани с тържествен тон от председателстващия и накъсваха атмосферата. Дори след като се изказа един от представителите на едно от предприятията, който постави някои тревожни проблеми по техническия прогрес, непосредствено след това в дисонанс прозвуча тържественият рапорт на трудовия колектив. Много сполучлива беше забележката на един от делегатите: „Както на спектакъл, търси се „темпо-ритъм". Впрочем тази забележка е сполучлива само за момента, за случая. Според изискванията на психолозите всяко обществено мероприятие трябва да има определен вътрешен ритъм, динамика, които умело и неусетно за участниците да се направляват от съответните ръководства. То трябва да следи пулса на мероприятието, съдържанието и насоките на разисканията, да ги направлява и да осигурява пълен простор за ефективното му протичане. Затова се изисква подходящ педагогически такт и индивидуален подход от ръководещия. Оттук произтичат и задълженията за сполучлив избор на делови президиум.

В случая можеше накрая с едно обобщително слово кратко и делово ръководещият конференцията да съобщи за пристигналите поздравления от трудовите колективи. Така щеше да бъде по-естествено и нямаше да се почувствува от присъствуващите, че това е част от предварително подготвения сценарий.

Спряхме се само на някои страни от технологията на провеждането на общинските отчетно-изборни конференции. Те се отнасят повече до формата, но знаем, че тя в по-голямата си част определя и съдържанието, дава облик на качеството. Тъй като формата е по-консервативната страна, възможно е и е наложително да се обобщи по-задълбочено положителният опит. Това ще спомогне за утвърждаване на общинските партийни комитети като пълноценни органи за делово и конкретно пълноценно ръководство на социалните и икономическите процеси в селищните системи.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ШИРОКИТЕ КРАЧКИ НА МАЛКАТА СЕЛИЩНА СИСТЕМА

Отидох на отчетно-изборната конференция с предубеждение. Селищната система е малка, населението ѝ е около 9000 души. И общинската партийна организация не е голяма. Наброява 700 комунисти. Божурище се намира близо до София, което поражда редица проблеми. Пък и обликът на общинската икономика се определя главно от селското стопанство. Друго е да отидеш в промишлен район.

Предварителните ми опасения не се оправдаха. Имам предвид подготовката и организацията на конференцията, протичането ѝ, а така също и всичко, което можах да науча за работата на общинските партийни организации в малките селищни системи, за техните успехи, трудности и проблеми.

Анализът на извършената работа и на получените резултати през изтеклия период показва, че под ръководството на общинския партиен комитет и първичните организации успешно са мобилизирани усилията на всички комунисти и трудови колективи за изпълнение на поставените задачи. Те са били в центъра на полезрението им, което осигурява успешното икономическо развитие на общината. Селищната система е една от първите в окръга, която докладва пред ЦК на БКП за предсрочно изпълнение на плана за осмата петилетка и за 1985 г. Постигнати са добри резултати във всички сфери на обществения живот.

Получените резултати са основателен повод за гордост. Постигнат е ръст на чистата продукция и на съвкупната печалба с 39 на сто. Обществената производителност на труда е нараснала с 30,6 на сто. Реализирана е чиста продукция за 1803 хил. лева над плана. Средногодишният темп на нарастване на общата промишлена продукция през осмата петилетка е 8,6 на сто. Обликът на икономиката в селищната система се определя главно от селското стопанство. В сравнение със седмата петилетка производството на зърно е увеличено с 54,5 на сто, на мляко с 29,3 на сто. На държавата са предадени над плана 978 т мляко, 46 т месо, 405 хил. броя яйца. През последната година средният млеконадой от фуражна крава е достигнал 4200 литра. С изключение на агнетата процентът на смъртността при всички видове и групи животни е под средното за окръга.

На какво се дължат постигнатите успехи? Те са плод на големите усилия на общинския партиен комитет, на първичните партийни организации и на всички комунисти. През този период общинският комитет израства и се утвърждава като авторитетен непосредствен политически ръководител на многостранния живот в селищната система. Укрепват авторитетът и боеспособността и на първичните организации. Въпреки трудностите — обективни и субективни, налице са амбиция, инициатива и творчество, стремеж за постигането на по-добри резултати. А там, където има амбиция и инициатива, там рано или късно успехи ще има.

И в отчетния доклад, и в изказванията се отдели важно място на получените резултати и особено на подходите, формите и средствата на работа за тяхното постигане. Мисля, че няма да сгреша, ако спомена името на Цветанка Соколова от животновъдно-фураж-

Digitized by Google

ния комплекс в с. Гурмазово. По мое мнение нейното изказване беше едно от най-хубавите. Едно от най-хубавите не за това, че се отчитаха много добри резултати, а за това, че тя подробно разказа как е работила партийната група при фермата, какви форми и средства на партийно въздействие е използвала при решаването на всеки конкретен проблем. Или пък името на комуниста Стойко Николов, амбициозния, неуморим, вечно търсещ и вечно неудовлетворен от постигнатото председател на АПК.

Ударението в обсъжданията се постави на решаването на задачите, произтичащи от решенията на Дванадесетия конгрес на БКП, Националната партийна конференция и особено от решенията на Февруарския и Мартенския пленум на ЦК на БКП. През изтеклия период общинският комитет, първичните партийни организации и групи поставят тези проблеми и задачи в прицела на своята политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа.

За добрите резултати голяма роля играе използването на интензивните фактори и главно внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес. Веднага след Мартенския пленум общинският комитет със съдействието на сътрудници от редица научноизследователски институти разработва научнообоснована програма за изпълнение на решенията му. Към нейното изпълнение са насочени усилията на партийните организации и трудовите колективи. Постигнатите успехи се дължат и на правилния стил на работа на общинския партиен комитет, на първичните партийни организации и на всички ръководства. На заседания и събрания са обсъждани редица въпроси, свързани с устойчивото интензивно развитие на икономиката, с внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, с подобряване на качеството и дисциплината. Особен дял има и нарасналата роля на първичните партийни организации и преди всичко по-голямата конкретност, деловитост и ефективност на тяхната работа по мобилизиране на трудовите колективи. Определена положителна роля са изиграли и по-големите грижи на партийното и стопанското ръководство за повишаване квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. В селищната система са издигнати кадри, които с личния си пример, със своята компетентност, принципност и взискателност се утвърждават като политически ръководители и възпитатели на трудовите колективи.

Самоуспокоението, самодоволството, главозамайването от постигнатите успехи са явления, чужди на комуниста. Това се потвърди и на конференцията в Божурище. В материалите на конференцията и в изказванията успехите се споделяха накратко. Вниманието се насочваше главно към разкриване на слабостите и на нерешените въпроси. Правилно бяха очертани и насоките за бъдещата работа във всички области на обществено-икономическия живот. Значително място се отдели на задачите на общинския партиен комитет, на партийните органи, организации и групи, на всички органи на социалното управление за успешното решаване на задачите през деветата петилетка.

Въпреки високо критичния дух на конференцията преобладаващ бе количественият, а не качественият анализ на състоянието. Не се разкриваше в дълбочина същността на някои явления. Това бе подчертано и в изказването на Атанас Ивановски, секретар на Софийския окръжен комитет на БКП. Можеше и трябваше да се посочи, че все още задачите за интензификация, за научно-технически прогрес, за високо качество и дисциплина не са предмет и съдържание на дейността на всяка партийна организация, на всеки трудов колектив и труженик. И още нещо, ако този въпрос за АПК е решен, то общинският

Digitized by Google

партиен комитет, използвайки близостта си до висшестоящите организации, бързо трябва да уточни структурата на промишлеността.

Комунистите не подложиха на задълбочен анализ и факта, че в сравнение със седмата петилетка някои показатели са се влошили. И не се разкриха причините за това. Например за някои производства са увеличени материалните разходи, намалява фондоотдаването, нисък е коефициентът на сменност на машинния парк, темповете на нарастване на работната заплата неправилно изпреварват тези на производителността на труда. Не се осигурява постоянно увеличаване на добивите в зърнопроизводството, увеличени са разходите за 100 лв. продукция.

Не бе отделено полагащото се внимание на идеологическата работа и особено на грижите за възпитанието на подрастващото поколение.

Тревога беше изразена по отношение изпълнението на програмата за социалното развитие на селищната система. Изказващите се като че ли изразяваха безпомощност да ги решат сами и се обръщаха за съдействие към ръководството на окръга. А ясно е, че много от тези проблеми могат да се решат със собствени сили. Но затова са необходими по-голяма настойчивост, взискателност, борбеност и творческо търсене. Защото само през изминалата петилетка не са усвоени близо 3 млн. лева, предвидени за тези цели, за което вината трябва да се търси в местните органи и преди всичко в общинския народен съвет.

Недостатъчна беше и самокритиката. Някои изказвания имаха отчетнически характер. Отчет е необходим. Без него не може. Но след като сме разкрили пропуските, защо да не оценим и своя „принос" за тяхното съществуване, да предложим пътища за преодоляването им.

Посочените слабости не омаловажават постигнатите успехи в развитието на селищната система. Трудности винаги е имало и ще има. Те са породени от развитието. Важното е, че общинският комитет, общинската партийна организация ги улавят своевременно, набелязват мероприятия и предприемат конкретни действия за решаване на мащабните и отговорни задачи, като мобилизират всички фактори. И най-важното, имат амбицията да ги решават, оценявайки ги с високите критерии и изисквания на съвремието. Това, което чух на конференцията, ми дава основание да бъда убедена, че те ще успеят и достойно ще изпълнят високите цели и задачи.

И през следващия мандат общинският комитет ще се оглавява от неговия досегашен първи секретар Марин Тончев. Няма съмнение, че със своето доказано трудолюбие, принципност, взискателност, скромност и лично обаяние, със своя пример той ще увлича комунистите и всички трудещи се в борбата за успешно решаване на задачите, произтичащи от решенията на Януарския пленум (1986 г.), за достойна среща на Тринадесетия конгрес на БКП и в работата за претворяване на неговите предначертания в конкретните условия на селищната система.

Стефка АНГЕЛОВА

Digitized by Google

ГЛАСОВЕ ИЗВЪН СЦЕНАРИЯ...

Всъщност никакъв сценарий не съм видяла и не мога да твърдя, че той е съществувал в някаква определена писмена форма. Но като понятие и дори като дух той се прояви — и то не в най-истинския си смисъл...

— Досега са се изказали 14 човека, има записани още 10. Предлагам да се прекратят изказванията.

Времето напредваше, хората се бяха поизморили да слушат — естествено бе да подкрепят предложението. Но не успяха. Откъм балкона се чу:

— Имам въпрос.

— Настоявам да ми се даде думата!

— Стига с тези сценарии.

Оправдан е стремежът предварително добре да се организира протичането на отчетно-изборната конференция — събитие, особено важно за всяка партийна организация. Какво значи да се организира добре? Да се създадат всички условия пратениците на комунистите от заводите и учрежденията, от кварталите и тютюневите блокове най-пълно, най-вярно да видят изминатия път и проблемите, които стоят пред общинската организация, да определят най-правилно посоката на усилията през следващите години. Да им се предоставят материали, респектиращи с дълбочината на партийния анализ, с честното и принципно поставяне на въпросите, с точното назоваване на недостатъците и на техните носители, с конкретната и ясна перспектива за бъдещата работа.

В хода на тази подготовка може и да се поговори с някои делегати, да се обменят мисли, да се подскажат идеи на хора, от които се очаква, че думите им ще бъдат особено полезни, ще предизвикат размисли и активност в залата. Но и в този случай чувството за мярка е крайно необходимо.

Асен Стоянов, комунистът, който се опита да наруши установения ритъм на конференцията в гр. Станке Димитров, сметна за нужно да обясни на делегатите своята постъпка. Още сутринта, преди да започне конференцията, той помолил да бъде записан за изказване. И въпреки това между 14-те изказали се не си бе чул името. Или може би списъкът е направен от по-рано?

Предварителният и единствен списък на изказванията... Така организираността се превръща в самоцел. Докладът е раздаден предварително, резолюцията, дневният ред — да има достатъчно време всеки да обмисли. Но и кой ще се изкаже се знае предварително, дори и как в общи линии ще се изкаже. Грижата за деловото и организирано протичане на мероприятието е поела по посоката на своята противоположност — грижа организацията да се представи не откъм най-добрата, а откъм най-гладката си страна.

Президиумът знае — няма да има изненади.

Залата също знае това. Залата може да седи търпеливо и дисциплинирано, само отвреме-навреме да се поглеждат часовниците: ще му стигнат ли 20 минути на поредния оратор. Някои от изказващите се са слушани и друг път, някои мисли са чувани... И убеждението, че моделът и сега ще се повтори, може да попречи тревогата на човека от трибуната — че не достигат например млади и професионално умели работни ръце за станкедимитровската промишленост и не се прави нужното да се преодолее този недостиг — да не намери път до редиците в салона. В това е опасността: мисълта, че всичко се знае предварително, прави хората по-малко отговорни.

— Стига с тези сценарии!

Ритъмът на конференцията се наруши, но от това никой не загуби. Защото онези, които не фигурираха в списъка, също говореха важни и нужни неща. За обратната информация по критичните бележки и въпроси на комунистите, която се движи неоправдано бавно. За истинските критерии за ефективност на политико-възпитателната работа. За мотивите и стимулите за труд. За онези дребни уж неща в обслужването, които са опасни, защото накърняват самочувствието на хората, че са стопани на своя град. За състоянието на болничните сгради. За слуховете и информираността... Залата шумеше възбудено: значи може и така!

Предвиждам основателното възражение: така, без стриктно предварително уточняване, няма ли опасност от дребнотемие, от празнословие, няма ли малки лични обиди да затулят важното и голямото, потокът на факти да измести анализа? Може. Макар че това също е критерий — за зрелостта на комунистите. И тази зрелост се създава с всекидневна и упорита организаторска и възпитателна работа, с цялата атмосфера в общинската партийна организация — а в никакъв случай не с предписания. Но дори да се проявят такива неща, те ще се видят, ще се оценят, на тях ще се реагира в хода на самата конференция, а не преди това. И от всички делегати, а не от десетина комунисти, пък били те и най-компетентните.

Дарина РАДЕВА

Digitized by Google

С ОБОГАТЕНИ ПОДХОДИ И ФОРМИ НА РАБОТА

Динамични, богати и ефективни са подходите и методите на работа и ръководство на окръжния комитет на БКП, на партийните комитети и първичните организации в Старозагорски окръг след Дванадесетия конгрес на партията за изпълнение на неговите решения. На основата на теоретическите постановки и практическите подходи, разработени от другаря Тодор Живков в следконгресния период, те разнообразяват формите, обогатяват съдържанието на своята политическа, организаторска и идейновъзпитателна дейност. Главното в тях е стремежът да се усъвършенстват вътрешнопартийните отношения, да се разширява вътрешнопартийната демокрация, да се засилват контролът и взискателността към всеки, за да се създават благоприятни условия, обективни и субективни предпоставки за по-успешно мобилизиране на комунистите и безпартийните, на целите трудови колективи за претворяване в дела решенията на Дванадесетия конгрес, на Националната партийна конференция (1984 г.), на Февруарския и Мартенския пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.); да се постигнат по-голям напредък и по-високи резултати в осъществяването на курса на партията за повсеместна и всестранна интензификация на производството и за решително повишаване на качеството на продукцията.

В творческите си търсения за решаване на проблемите на интензификацията на производството и качеството на продукцията окръжният комитет на БКП в Стара Загора, партийните комитети и първичните организации в окръга подхващат разнообразни и плодотворни инициативи: на широка демократична основа разработват комплексни програми за повишаване на качеството навсякъде и във всичко; организират научно-практически конференции, на които многостранно осветляват проблемите и факторите, от които в най-голяма степен зависи тяхното решаване („Обновлението на технологичните процеси — повеля на времето“ и „Интелектуализацията — необходимост и дело на всеки“ — в КХИ „Хидравлика“ в Казанлък, „Научно-техническата революция в селското стопанство и проблемите на качеството на научната, внедрителската и производствената дейност“ — в Института по памука в Чирпан и други); свикват научни сесии с международно участие и симпозиуми с представители на производители, доставчици и потребители на изделия и продукция, на които извършват преглед на състоянието на производството, сравнено със световните постижения на науката и техниката; организират прегледи в трудовите колективи за разкриване на резерви и за обмяна на положителен опит; провеждат разговори на теми „Комунистът и качеството“ (в завод „Железник“ — Стара Загора), „Качеството и моят дълг“ от поредицата „Моите права и задължения“ (в КХИ „Хидравлика“) и много други; изслушват отчети от комунисти и безпартийни, от ръководители и изпълнители за активизиране на дейността им, за внасяне на личен принос от всеки в интензификацията на производството и за повишаване качеството на продукцията...

В Старозагорски окръг една от най-широките, комплексно замислена и последователно осъществявана, обогатила всички останали, е инициативата на окръжния комитет на БКП за провеждане на отчета „Първич-

Digitized by Google

ната партийна организация — политически гарант за високо качество". В тази инициатива всички комунисти и голяма част от безпартийните работници и ръководители в личните страници „Моят принос за високо качество" вписват обещания, ангажират се с конкретна дейност за усъвършенстване на организацията на труда и повишаване на неговата производителност, за укрепване на дисциплината във всичките ѝ разновидности, за рационализиране на производствени операции и технологии, за икономисване на суровини, материали и електроенергия и т. н. Тези обещания и ангажименти се обсъждат в събрания на първичните организации и партийните групи. На тях се отчитат и резултатите, открояват се нерешените проблеми, трудностите, противоречията, които спъват, забавят ускорения ход на социално-икономическото развитие на предприятието, комбината, окръга. Набелязват се и мерки за подобряване на работата, поемат се нови задължения.

Всичко това рефлектира в по-пълната изява на авангардната роля на комунистите, в порасналата активност на трудовите хора в производството, в решаването на социално-икономическите задачи на колективите. В крайна сметка резултатът е изпълнен план на окръга за осмата петилетка по основните качествени и натурални показатели.

Тук секретари на партийни комитети и организации от различни равнища и отрасли в Старозагорски окръг, организатори и изпълнители на инициативата „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество" разказват за същността ѝ, за нейното осъществяване, за приноса на различните органи и организации, на комунистите и безпартийните в борбата за високо качество навсякъде и във всичко, за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП.

ПОЛИТИЧЕСКИ ГАРАНТ ЗА ВИСОКО КАЧЕСТВО

ГЕОРГИ КАРАШМАЛЪКОВ
секретар на окръжния комитет
на БКП — Стара Загора

В работата на окръжната партийна организация за осъществяване на стратегическия курс на партията за интензификация съществено отражение дадоха идеите и подходите, развити в следконгресното творчество на др. Тодор Живков, на Националната партийна конференция и Февруарския пленум на Централния комитет на БКП. В годините на осмата петилетка в резултат на ускореното развитие на структуроопределящите подотрасли, носители на техническия прогрес — електрониката, роботиката, хидравликата, енергетиката, нарасна значително приносът на окръга за интензификацията на икономиката на страната. Всичко това поставя с по-голяма сила и острота въпросите за качеството на произвежданата продукция на основата на ускореното внедряване на върховите постижения на научно-техническата революция.

Голямата мащабност на задачите, произтичащи от последните партийни документи, изискваше създаването на адекватни организационни и идеологически предпоставки за тяхното практическо изпълнение. Водени от необходимостта за изменение на подхода в съответствие с качествено новите проблеми, ние потърсихме подходящи форми и механизми за непосредствено въздействие и повишаване активността на първичните партийни организации и комунистите. Сполучлива фор-

Digitized by Google

ма при нашите условия се оказа отчетът „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество", идеята за който възникна на отчетно-изборната конференция на окръжната партийна организация през 1984 година. По-късно практиката доказа, че той е добра основа за формиране на цялостен организационен механизъм за издигане ролята на първичните организации и всеки комунист в борбата за претворяване в дела на партийната политика.

Целта, която си поставихме с провеждането на отчета, бе да се съдействува в максимална степен за формиране на нова позиция в първичната партийна организация, позиция на авангард в борбата за високо качество и внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Постигането на тази цел би било възможно само ако се търсят, разкриват и експериментират нови форми и средства за повишаване качеството на партийно-организационната дейност на първичните организации, ако настъпват положителни промени в техния стил и методите им на работа и ръководство, ако умело се ангажира личното участие на комунистите и трудещите се в решаване проблемите на колективите. Добра основа при организацията и провеждането на отчета бе натрупаният положителен опит по време на прегледа за издигане на ролята и боеспособността им. Предпоставка за успешното провеждане на отчета бяха повишената активност в първичните организации, изграденото умение на партийните комитети за по-близка и конкретна работа с тях, за оказване на компетентна помощ чрез работни групи, специалисти, консултации и др. Стремежът на окръжния комитет на БКП бе да се отговори на изискванията на Националната партийна конференция за привеждане съдържанието и целия арсенал от подходи, форми и средства на партийната работа в по-пълно съответствие с потребностите от решително подобряване на качеството навсякъде и във всичко.

В нашия замисъл и при практическото реализиране на отчета се открояват два момента.

Първият се отнася до това всеки комунист сам добре да осмисли и прецени своите сили и възможности и да поеме конкретни задължения, свързани с повишаване равнището на собствената му дейност, на неговия личен принос в борбата за високо качество. Добре разбирахме, че известна част от комунистите сами трудно биха разкрили всички резерви в работата си, трудно биха реализирали поставените цели. Ето защо в този период се постарахме да разгърнем широка индивидуална политическа работа с комунистите, положихме усилия те своевременно да получат непосредствена помощ от специалисти и низови ръководители, опитахме се да стимулираме тяхната социална активност.

С близката подкрепа на партийните комитети, първичните организации и партийните групи, с участието на най-отговорния партиен и стопански актив комунистите поеха и записаха в личните си страници „Моят принос в борбата за високо качество" над 115 хиляди конкретни задължения. Те са израз на нов, по-висок етап на самооценка и лична ангажираност, израз на активност и отговорност пред първичната партийна организация и колектива. Основно тяхно съдържание е активното и творческо участие в подготовката на насрещните планове, подобряването на дисциплината, организацията на труда и производството, рационалното използване на суровините и материалите, разработването и внедряването на нови технологии и решения.

Вторият момент се отнася до първичната партийна организация. Тя като цяло да насочи и съсредоточи своето внимание преди всичко към такива промени, които да доведат до усъвършенствуване на нейния вътрешноорганизационен живот и до подобряване качеството на

Digitized by Google

собствената ѝ дейност, до издигане равнището и повишаване ефективността на партийното ръководство на трудовите колективи.

Отчетът се посрещна много добре от кадрите и актива, от комунистите в окръга като сполучлива форма за активизиране на трудещите се във всенародната борба за постигане на високо качество.

В процеса на практическото реализиране на поставените с отчета задачи първичните организации използваха разнообразни форми за индивидуална работа — отчети, оценки на стопански ръководители, специалисти и на отделни комунисти по въпросите на качеството. Според нас те се отразиха благоприятно върху живота и дейността на първичните организации. Настъпиха положителни изменения в техния стил и методите им на работа, нарасна активността им, засилиха се контролът и взискателността към ръководните и изпълнителските кадри. Проблемите на качеството заеха подобаващо място в дневния ред на партийните събрания.

Заслужава да се отбележи, че в редица партийни организации отчетът творчески се съчета с местните почини и инициативи: „Комунистът и дисциплината в колектива", „Работническа гаранция за високо качество", „Колективът — стопанин на социалистическата собственост" и др.

Създадоха се условия за още по-конкретна изява на партийните групи с предоставената им възможност за непосредствена организация и контрол върху дейността на комунистите за изпълнение на поетите задължения. Отчетът изпълни с по-богато съдържание проведения в някои общински организации преглед под наслов „Боева партийна група — високо качество и дисциплина в първичния трудов колектив". Сполучливи форми за индивидуална работа бяха отчетите на комунистите, разговорите за актуализирането на поетите задължения в съответствие с новите задачи.

Процесът на активизиране на първичните партийни организации оказа положително влияние и върху дейността на обществените организации, върху целите трудови колективи. Със своята съзнателна и целенасочена дейност, висока активност и личен пример комунистите увлякоха трудещите се в борбата за постигане на високо качество. В отговор на отчета възникна инициативата на Радневската общинска партийна организация „Рамо до рамо с комунистите в борбата за високо качество".

Решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.) за качествена промяна в подхода към проблемите на научно-техническия прогрес внесоха ново съдържание в целите и задачите на отчета. Положително според нас е това, че първичните партийни организации успяха да свържат тези задачи с борбата за високо качество, творчески подходиха към насочването на комунистите, на специалистите към поемането на допълнителни задължения за постигането на смели инженерни и организационно-технически решения. На партийни събрания една година след Националната партийна конференция бяха направени анализи и оценки на постигнатите резултати, на пропуските и слабостите и се набелязаха мерки за по-нататъшната работа. Актуализираха се плановете на организациите за провеждане на отчета и се направи пълен преглед на изпълнението на поетите задължения, коригираха се и се усъвършенствуваха онези, които имаха по-общ характер.

Под ръководството на партийните организации силите на трудовите колективи се мобилизираха за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове за 1985 г. и осмата петилетка, за преустройство на цялостната дейност в съответствие с изискванията за ускорено внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Ползотворно се отрази и експериментът на Централния комитет на БКП „Подходите на първичните партийни организации за създаване на атмосфера на инициативност и творчество в приложението на научно-техническия прогрес и в борбата за високо качество“ за създаване на нови форми и средства за подобряване на партийната работа при тези условия.

Оценката на окръжния комитет на БКП е, че значително нараснаха отговорността на партийните комитети и умението им да прилагат диференциран подход и да оказват конкретна помощ на първичните организации за по-нататъшно подобряване на качеството и равнището на тяхната дейност. В резултат на отчета се обогати арсеналът от организационни форми и механизми за активизиране дейността на първичните организации, партийните групи и отделните комунисти при решаване на конкретните задачи. Повиши се организационният им опит, разнообразиха се формите на работа, разшири се обхватът на контрола, значително се задълбочи индивидуалната работа с комунистите, създаде се нагласа у тях за съзнателно търсене на своето място в решаваните от първичните организации задачи. Подобри се качеството на дейността на партийните организации и те все повече се превръщат в образец със своята висока организираност и идейност, в образец с новото си отношение за внедряване на челните научно-технически постижения, в инициатори на новото и прогресивното. По-широко се популяризира създаденият положителен опит в първичните организации.

Разгърнатата широка организаторска и политическа работа в партийните организации на окръга за гарантиране приноса на трудовите колективи в борбата за високо качество съдействува в значителна степен за изпълнение на социално-икономическите задачи. Планът за социално-икономическото развитие на окръга за осмата петилетка бе изпълнен по основните натурални и качествени показатели на 20 декември 1985 година.

Успешно се внедрява утвърдената териториална система за управление на качеството, чиято неразделна част са регистрираните 27 комплексни системи в структуроопределящите предприятия. Трайни положителни резултати в подобряване на качеството постигнаха колективите на Обединени заводи за запаметяващи устройства, Стопанския химически комбинат, НПСКР „Берое“, пивоварния завод „Загорка“, КХИ „Хидравлика“, текстилния комбинат „Димитър Благоев“, „Винпром“ — Чирпан и др.

В навечерието на Тринадесетия конгрес на БКП предстои във всички първични партийни организации да се отчетат дейността и личният принос на всеки комунист за подобряване на качеството и внедряване на научно-техническите постижения, практическите промени в подходите на партийните организации по ръководството на многостранния живот и дейност на трудовите колективи.

Извършената политическа и възпитателна работа в първичните партийни организации и трудовите колективи, постигнатите високи и трайни резултати в изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие и курсът за повсеместна интензификация ни дават основание да направим извода, че отчетът се утвърди като сполучлива форма на работа в окръжната партийна организация. Той стимулира творчеството и активността на комунистите и в решителна степен допринася за постигане на значими социално-икономически резултати в окръга в чест на предстоящия партиен конгрес.

Digitized by Google

СТРАТЕГИЧЕСКА И ТАКТИЧЕСКА ЗАДАЧА

Институтът по памука и твърдата пшеница в Чирпан отговаря за научното обслужване на две важни култури на нашето земеделие — памука и твърдата пшеница. Това са култури на качеството. Памукът е основната качествена суровина (в технологично и санитарно-хигиенно отношение) на текстилната промишленост. Твърдата пшеница подобрява качеството на макаронените и на хлебните изделия. В предшествуващите петилетки, когато проблемите на производството се решаваха предимно откъм тяхната количествена страна, вниманието към тези важни култури на качеството беше намалено на национално, окръжно и местно равнище. Затова сега в изпълнение решенията на Националната партийна конференция учрежденският партиен комитет прие комплексна програма за повишаване на качеството, която насочи цялостната политическа и организаторска работа на институтската партийна организация. Тази програма през 1985 г. беше актуализирана в светлината на изискванията на Февруарския и на Мартенския пленум на Централния комитет на партията.

В съответствие с комплексната програма още през 1984 г. бяха преразгледани и актуализирани двете координационни програми за създаване и внедряване на нови сортове и на усъвършенствувани промишлени технологии за отглеждане на памук и твърда пшеница с цел да се повишат качествените им параметри в три основни направления.

Първо, да се намали до минимум, а в перспектива и да се ликвидира ръчният труд при отглеждането на памука, който сега се прилага за окопаване на защитната зона в реда и за дообиране след комбайните. Беше изградена динамична работна група за научноизследователска дейност в няколко аспекта — отглеждане на памука на гребени, интегрирана борба с плевелите, създаване на сортове с по-високо залагане на плодните клонки и кутийки.

Второ, да се повишат ранозрелостта, добивът и качеството на памука чрез създаване на нови сортове и усъвършенствуване на технологията на отглеждането му. Добре се посреща новият ранозрел, високодобивен и с подобрени стопански и технологически качества на влакното сорт „Балкан", а сортът „Бели извор" е отличен на първо място в международните сортоизпитвания в Италия, Испания и Франция. Бяха създадени нови ефективни звена на технологията: хидрофобизация на семената, повишена гъстота на посева, рационална обработка на почвата, система на торене, рационален поливен режим, третиране на посева с растежния регулатор флордимекс, нова система машини и др.

Трето, чрез нови сортове и технологии да се подобрят добивът и качеството на твърдата пшеница. Беше създаден и бързо се размножава новият сорт „Гергана".

Що се отнася до материално-техническата база на института, тук също има какво да се решава. Общата фондовъоръженост на едно лице в сферата на науката при нас е сравнително добро — 20 800 лв. основни фондове. Но по отношение на активните основни фондове (научна апаратура, малогабаритна техника и др.), които пряко участвуват в изследователския процес, фондовъоръжеността на едно лице в института е много ниска — едва 3800 лв. Затова вниманието на институтската партийна организация е насочено към доизграждането на материално-техническата база — насищане на лабораториите с научна апара-

Digitized by Google

тура и на експерименталното поле с малогабаритна техника, компютъризация на математическите анализи на данните, изграждане на лаборатория за тъканни култури и др.

В духа на решенията на Националната партийна конференция и особено на решенията на Февруарския и на Мартенския пленум на ЦК на БКП беше актуализирана и програмата за внедрителска дейност. Тази програма предвижда да се внедрят в производството получените в института високодобивни сортове памук „Бели извор" и „Гарант", твърда пшеница „Загорка" и „Чирпан" и разработените усъвършенствувани промишлени технологии за отглеждане на двете култури; да се внесат от СССР плугове за двуслойна оран за борба с многогодишните плевели при памука, нови памукокомбайни със спирално-ленточни шпиндели, кутийкоприбиращи машини и др.; да се осигури изпълнението на съвместната програма на Националния аграрно-промишлен съюз и на Министерството за производство и търговия с потребителски стоки за увеличаване поливните площи на памука и материално стимулиране на производството му.

Работна група от научни сътрудници и специалисти се зае с изработване и пробно производство на висококачествени макарони и на хляб от твърда пшеница. Новите продукти бяха пуснати на пазара в Стара Загора и в Чирпан и получиха много добри отзиви от потребителите. На среща с представители на Националния аграрно-промишлен съюз, ДСО „Зърнени храни и фуражна промишленост", окръжните аграрно-промишлени съюзи в Стара Загора, Хасково, Сливен и Ямбол беше договорено да се увеличат неколкократно площите на твърдата пшеница в страната с оглед напълно да се задоволят нуждите от висококачествена суровина на нашата макаронена и хлебна промишленост.

Актуализирана бе и програмата за социално развитие на колектива. Въпреки големите социални придобивки при нас — 40 на сто намаление на храната в стола, създаване на голям брой хигиенни бани, безплатна и топла храна за механизаторите през кампаниите и др., все още трудът на селскостопанския работник не е привлекателен. Задачата на програмата е да издигне равнището на този труд до труда на промишления работник.

В подготовката на тези програми, в обсъждането им на различните етапи от работата върху тях участвуваха повечето комунисти от института. Определянето на целите, изясняването на пътищата за тяхното постигане е много важен момент в политическото ръководство, което партийната организация осъществява в борбата за високо качество. Не по-малко важно е и умението, възможността на партийния комитет, на първичните организации да подкрепят комунистите и останалите научни кадри в техните търсения, да стимулират тяхната активност, да разкриват и да оценяват научната, икономическата, социалната стойност на техните усилия.

Инициативата на окръжния комитет на БКП „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество" даде реална възможност дейността на партийната организация да се свърже попълно с дейността на отделния комунист. Първият етап на отчета обхвана цялата 1984 г. Всички комунисти вписаха в личните си страници „Моят принос за високо качество" обещания, които бяха разгледани на събрания на партийните групи и по направления докладвани пред първичните партийни организации. Изпълнението на поетите през първия етап задължения бе отчетено в началото на 1985 г. Откроен бе приносът на партийните членове, разгърна се творческата им инициатива. През втория етап от отчета всеки комунист лично определи своя влог с допълнително поети задължения, имащи за цел, от една страна,

Digitized by Google

по-нататъшно развитие на научноизследователската работа по създаването на нови сортове и технологии, а, от друга страна, намиране на по-ефективни методи и средства за внедряване на научно-техническите постижения и на челния опит в производството. Бяха създадени работни групи за конкретизация на проблемите по микроколективи: група за научни решения за ликвидиране на ръчния труд в памукопроизводството; група за ограничаване на ръчния труд в експерименталните полски работи; група за повишаване степента на механизация в растениевъдството и животновъдството.

Ние сме научно учреждение. За нас жизнено важна е потребността от актуална научна информация за върховите постижения в областите, в които работим. Ръководството на института и партийният комитет в това число добре разбират тази потребност и правят онова, което е по силите им. Разполагаме с много богата библиотека, получаваме над 200 научни списания. Изучаваме съществуващия в селскостопанските научноизследователски институти положителен опит по повишаване качеството на изследователската и внедрителската дейност. Но възможностите ни са ограничени, нужна ни е помощ на по-високо равнище, за да ползваме по-задълбочено и системно челния световен опит.

Впрочем интересът към положителния опит не се ограничава само в областта на селскостопанската наука. Резултатни бяха например организираното посещение и обмяната на опит между партийната група към научните сътрудници с комунистите научни работници от Института по интродукция и растителни ресурси в Садово по проблемите на партийната дейност.

Въпросът за професионалната компетентност като предпоставка за качество на труда се отнася за всяка категория от членовете на колектива. Много полезен се оказа например едноседмичният курс с механизаторите за запознаването им с новите усъвършенствувани технологии и системи машини, с проблемите, по които работи сега целият колектив. Това не само повишава подготовката на хората по конкретната работа, която им е поверена, но ги прави съпричастни към цялостната дейност на института.

Обект на постоянна партийна грижа е внедряването на научно-техническите постижения както в нашата експериментална база, така и в масовото производство. Тук са включени всички научни работници. Наблюдава се и се контролира внедряването на 16 технологии и сортове на института, за които са сключени и договори с аграрно-промишлени комплекси. Разбира се, от първостепенно значение е да има научно-технически постижения, достигнали до етап внедряване. През последните две години експертният съвет на Селскостопанската академия утвърди за масово внедряване пет разработки на института, в това число такива крупни постижения като „Усъвършенствувана промишлена технология за производство на памук“ и „Технология за суперинтензивни посеви с памук при поливни условия“. Държавната сортова комисия утвърди два нови високодобивни и висококачествени сорта памук и твърда пшеница.

По решение на окръжния комитет на БКП в първичната партийна организация в сектор „Наука“ успешно се експериментира модел за подходите на първичната организация за създаване атмосфера на инициативност и творчество в приложението на научно-техническия прогрес и борбата за високо качество. При създаването на модела бяха осъществени твърде интересни инициативи. Усъвършенствува се например кодексът на колектива за трудова, технологична и финансова дисциплина. Работата по този кодекс е тясно свързана и със системата за водене на социалистическото съревнование, която сега се актуали-

Digitized by Google

зира в духа на новите критерии за създаване на благоприятна социална и творческа атмосфера в трудовите колективи.

Под знака на големия проблем за повишаване на качеството преминаха и чествуванията, посветени на 40-годишния юбилей на институтската партийна организация през септември 1984 г. и на 60-годишния юбилей на института през септември 1985 г., когато беше организирана научна сесия с международно участие на тема „Повишаване качеството и ефективността на производството на памук и твърда пшеница". Научната сесия излезе с предложения до Националния аграрно-промишлен съюз и Селскостопанската академия за подобряване на качеството в научноизследователската, внедрителската и производствената дейност с тези две култури.

Проблемите на качеството са постоянна тема в звената от системата на партийната просвета. Занятията на партийния семинар например приключиха с теоретико-практическа конференция „Научно-техническата революция в селското стопанство и проблемите на качеството на научната, внедрителската и производствената дейност", с основен доклад и четири съдоклада, конкретно свързани с нашите стратегически и тактически задачи в това направление. Към решаване проблемите на качеството и научно-техническия прогрес е насочена и дейността на първичната организация на дружеството за разпространение на научни знания „Г. Кирков", изградена към института. По нейния тематичен план са разработени 40 лекции по актуални проблеми на нашето земеделие. През 1985 г. пред селскостопански специалисти и механизатори са изнесени 45 лекции, пряко свързани с пропагандата и внедряването на научно-техническите постижения. Добре организираната научно-техническа пропаганда се превърна във важен лост за постигане на икономически успехи. Това е една от предпоставките за бързото внедряване на научно-техническите постижения в производството. Новите сортове памук и твърда пшеница и новите звена от технологиите за отглеждането им се внедряват в аграрно-промишлените комплекси обикновено през първите една-две години от създаването им.

Целенасочената работа на институтската партийна организация по повишаване на качеството допринася много за увеличаване активността и дееспособността както на комунистите, така и на целия трудов колектив за успешно изпълнение на задачите. Това съвсем не означава, че всички въпроси са решени. Предстои ни упорита и системна политическа и организаторска работа за повишаване на качеството и приложението на научно-техническия прогрес, за да отговорим на високите изисквания, поставени пред нас от Февруарския и от Мартенския пленум на Централния комитет на БКП.

ст. н. с. д-р с. н. Георги НИКОЛОВ
секретар на партийния комитет
в Института по памука — Чирпан

Digitized by Google

ПРИНОСЪТ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Многообразна е организаторската и политическата дейност, която извършват комбинатската партийна организация и първичните организации за успешното решаване на проблемите на качеството. Издигнатият от комбинатската партийна организация девиз „За нас, хидравличите, качеството на труда е въпрос на дълг, чест и съществуване" се оказа сполучлива конкретна форма, която най-добре се доближава до главното в решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция.

Комплексната програма, приета от комбинатския комитет на БКП след Националната партийна конференция, конкретизира усилията на стопанските, партийните и обществените органи и организации, внесе промяна в подхода на ръководните и изпълнителските кадри към качеството.

Новият подход и новите виждания по проблемите на качеството на продукцията, както подчерта другарят Тодор Живков в речта си пред Варненското съвещание, се заключават преди всичко в това то да се осигурява комплексно във всички фази на производствения процес. Тъкмо в такава насока се стремим да насочим усилията на първичните партийни организации и на трудовите колективи.

Сред кръга от фактори за решаване на проблемите на качеството през годините на осмата петилетка на първо място поставихме задачата за обновление на технологичните процеси. Решенията на Февруарския пленум (1985 г.) очертават нейната значимост и през годините на деветата петилетка. Проведените научно-практически конференции на теми „Обновлението на технологичните процеси — повеля на времето" и „Интелектуализацията — необходимост и дело на всички" позволиха да се изучат дълбокият смисъл и съдържанието на тези проблеми, да се превърнат в осъзната необходимост и дело на всеки член от колектива.

Симпозиумът по качеството, проведен през 1984 година с участието на доставчици на суровини и материали, от една страна, и с потребители на хидравлични изделия у нас и извън страната, от друга, направи генерален преглед на извършеното пред Националната партийна конференция. Важността на това мероприятие се определя от това, че се отрязва пътят за криене зад обективните причини, че „на живо" се предявиха изискванията към хидравличните изделия, сравниха се със световните постижения на науката и техниката.

В този период на търсене на организационни форми за стимулиране изпълнението на приетите програми и мероприятия, за активизиране на първичните организации и комунистите дойде инициативата на окръжния комитет на БКП в Стара Загора за отчета „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество". Възникналите в първичните организации редица други инициативи бяха насочени към стимулиране и активизиране дейността на отделните комунисти и трудовите колективи. Положително се отрази и обявеният от комбинатския комитет на БКП преглед на партийните групи, който подчинихме на отчета като негова неделима част.

Digitized by Google

Цялата наша работа насочихме към конкретния принос на комунистите и първичните организации за изпълнение на решенията на Националната партийна конференция по подобряване на качеството на собствената ни дейност, за издигане на равнището и повишаване на ефективността на партийното ръководство над трудовия колектив в борбата за високо качество. Проблемите на качеството станаха проблеми на вътрешнопартийния живот на първичните организации, поле за личен принос на всеки комунист. Нарасна активността, повишиха се контролът и взискателността към всички органи и кадри за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес и Националната партийна конференция.

Отчетно-изборната кампания подчинихме също на задачите на отчета. Проведоха се ударни десетдневки, предшествуващи отчетните събрания. На тях голяма част от комунистите направиха отчет за постигнатото.

Приетите и реализирани над 620 обещания от комунистите и първичните организации доведоха до значими практически резултати в подобряването на качеството на произвежданата продукция. Налице е комплексна система за управление на качеството на продукцията, състояща се от 28 броя нормали. Изграден е кабинет по качеството със свой статут за работа. Вследствие на положителните изменения в предпоставките за постигане на високо качество при произвеждане на продукцията непрекъснато се намалява процентът на брака спрямо стоковата продукция. Намаляха рекламациите от нашите основни потребители. Значително нарасна броят на носителите на собствен качествен щемпел. Това е характерно най-вече за колективите и първичните организации със секретари Стойко Трифонов, Васил Драгнев, Петър Донев, Генка Колева.

Оценявайки, че **въпросите на качеството ще се решават успешно, ако те станат дело на целия колектив,** първичните организации привлякоха към отчета комсомолските дружества и профсъюзните организации. Когато обсъждаха личните обещания, комунистите от ръководствата на обществените организации се задължиха да пренесат инициативата сред своите членове. С чувство на съпричастност тя се прие от безпартийните.

Под ръководството на комбинатската партийна организация главният въпрос, който днес решава комсомолската организация на комбината, е **гарантираното младежко участие в интензификацията на производствените процеси, при снижение на материалните разходи за единица продукция и рязко подобряване на качеството.** Сформира се младежка бригада с ръководител Ангел Морунов. В нея се включиха млади инженери като Андрей Цанов, Стоянка Грозева, Петър Михайлов и други. Промени се отношението на младите хора към проблемите на качеството. То намери потвърждение в завоюването и отстояването на оценка „К" на сервоклапана и разпределителя РХО6А. Поетите и осъществени от комсомолските дружества и младежките трудови колективи през последните две години над 92 младежки шефства касаеха пряко производството и качеството на произвежданите хидравлични изделия.

Към това насочи усилията си и клубът за ТНТМ, като се захвана с решаването на 19 задачи с икономически ефект 1 млн. лева.

Развиде се работата на комбинатската комсомолска организация и комсомолските дружества по непосредственото участие в автоматизацията и механизацията на производствените процеси. Младите специалисти и работници са начело в изграждането на автоматични технологични линии, участъци и комплекси със собствени сили, в бързото усвояване и подготовка за обслужване на техниката с цифрово-

Digitized by Google

програмно управление. По същество автоматизираният участък в комбината е младежко дело. Комбинатската комсомолска организация активно участвува в изпълнение на дългосрочната програма за обновление на технологиите и конструкциите.

Комбинатската профсъюзна организация търси своето място в изпълнението на програмата по качеството на комбинатския комитет на БКП **още в хода на насрещното планиране.** На широка основа се разяснява планът, изясняват се проблемите, търсят се мястото и приносът на всеки член на колектива. В продължение на цялата петилетка успешно се внедрява опитът на обединението „Хидроапарат" в гр. Ульяновск — СССР за „Защита на насрещния план на колектива" от бригадата до комбината. При подготовката на насрещния план ежегодно постъпват стотици работнически предложения, свързани с подобряване на качеството. Само за миналата година 310 предложения имат определен икономически ефект.

Важен фактор за реализирането на програмата за качеството е **повишаване квалификацията на изпълнителските и ръководните кадри** в комбината. Стопанският комитет и профкомитетът в края на 1985 г. приеха **програма за обучение на хората по работни места.** За разлика от програмата на професионално-учебния център, която е еднотипна и няма практическа насоченост, с програмата за квалификация на място се предвижда обучението да се извършва по равнища и специалности с откъсване от производството. Технолозите ще обучават работниците например по шлайфането, като се използва опитът на най-добрия.

Комбинатският профкомитет заедно със стопанското ръководство внимателно и задълбочено пристъпиха към **изменение на вътрешните правила за организация на работната заплата.** В решаването на задачата за обвързване на качеството с работната заплата се използва силата на колективния ум и колективните органи за управление. Сега 30 на сто от работната заплата се формира от качеството и рекламациите.

Съветът за организация на техническото творчество към комбинатския профкомитет насочи вниманието си към онези рационализаторски предложения, които носеха положителни изменения в качеството. Организирани бяха открити разглеждания и обществени оценки на отхвърлени рационализаторски предложения.

Положиха се усилия за **активизиране дейността на бюрата за обществен контрол по качеството.** Разширявайки общественото начало, и в тази сфера се осигури допълнителен контрол по спазване на технологичните режими; търси се отговорност от нарушителите, подсказват се пътища за предотвратяване на брака. Обществените бюра ежемесечно изнасят табла по качеството в бриигадите и цеховете. Роди се идеята за поемане на колективна отговорност по окачествяване на продукцията. Това наложи да се преразгледа и допълни системата за организация и ръководство на съревнованието. Появи се ново понятие — „Бригада—носител на собствен качествен щемпел", чийто първи носител е бригада „Юрий Гагарин" от цех „240".

В профгрупите се проведоха разговори на тема „Качеството и моят дълг" от поредицата „Моите права и моите задължения". Месец юни бе обявен за месец на качеството.

В дните на челния опит се организират срещи за обмяна на опит, срещи с носители на собствен качествен щемпел и др. В колективите се водят разговори по технологичната и метрологичната подготовка на производството. По инициатива на профсъюзната организация при техническата дирекция се организира подвижна обществена приемна по тези въпроси.

Вестник „Заводска борба" и комбинатското радио в разкритите

Digitized by Google

рубрики „Качеството — дълг и повеля на зрялото социалистическо общество“ вярно и навреме отразяват дейността в това направление. Домът за културата подготвя и изнася периодично пред колектива спектакли „Обществен съд на бракоделеца“ — с точна и конкретна насоченост към виновниците.

В борбата за високо качество особено се откроява **дейността на контролните органи.** Вниманието на контрольорите е насочено главно върху спазването на технологиите, на вътрешносменното работно време и отстраняването на недостатъците в цеховете и бригадите.

Нагледната агитация като средство за политическо въздействие на колектива редовно се обновява. В нея намират място актуални политически материали, стопански резултати на цеховете, протоколи на комисията за народен контрол от последните проверки, материали на контролните комсомолски щабове и др. А в цеховете „110“, „240“ и „270“ има подработени кътове на качеството, на които се поставя продукция с добро и лошо качество.

Първичните партийни организации редовно се информират от стопанските и обществените ръководства за извършената работа и набелязаните мерки за подобряване на качеството, те дават свои препоръки, казват кое не е решено, предвиждат отчети на комунисти, изпратени с поръчения в масовите организации. В комбинатския партиен комитет например се предвижда да се обсъди работата на профкомитета и профсъюзната организация по ангажирането на творчеството на членовете на колектива за подобряване на качеството и решаване на задачите, свързани с научно-техническия прогрес. Личните отчети на председателя на профкомитета и на секретаря на комбинатския комитет на Комсомола също ще се обсъдят в партийния комитет.

Положителното, за което стана дума, е добро начало, което утвърждаваме и развиваме. То обаче не е станало ежедневие на отделни първични организации, стопански и обществени органи и организации в комбината. Точно обратното, съпътствуват ни редица слабости. Недостатъчна е работата на част от партийните бюра и организации за разширяване на превантивния контрол по спазване на технологичната дисциплина и хигиената на производството. Подценяват се от стопанските и обществените органи и организации ролята и мястото на икономическия механизъм за подобряване на качеството на продукцията. Повикът за високо качество като патриотичен и интернационален дълг не се е превърнал в мотив за поведение и действие на всеки член на колектива и пр.

Разбира се, за нас е ясно, че проблемите на качеството не са кампанийна задача, а постоянно, основно направление в нашата работа. Затова вниманието на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство е насочено към разработване на реални насрещни планове за 1986 година и за деветата петилетка. Усилията на комбинатската партийна организация са съсредоточени да се активизира целият трудов колектив за повсеместно внедряване на научно-техническите постижения, за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП.

Ганчо ЛАЗАРОВ
секретар на комбинатския партиен комитет
при КХИ „Хидравлика“ — Казанлък

Digitized by Google

ЕФЕКТИВЕН ПАРТИЕН КОНТРОЛ

Към инициативата на окръжния комитет на БКП в Стара Загора „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество" подходихме съобразно условията, възможностите и опита на партийната организация при рудник „Трояново—север" на стопанския минноенергиен комплекс „Марица—изток". Специално внимание отделихме на партийния контрол за изпълнение на поетите задължения. В разработените програми и мероприятия, а също и в личните страници на комунистите са предвидени и контролни мерки.

В срещи и разговори с партийните членове и безпартийните ръководители на участъците най-напред изяснихме задачите и мястото на всекиго в осъществяването на инициативата. Наред с комунистите поеха задължения и някои безпартийни. В това отношение характерни са случаите с началниците на участъци Иван Тенев — „Разкривка—1", Атанас Желев — „Насипища—2", Сребри Сребрев — „Чакълен път", Иван Бинев — „Разкривка—3" и др. Тяхното включване в инициативата повиши чувството им за съпричастност и отговорност към задачите, засили се контролът за тяхното изпълнение, за спазване на трудовата и технологичната дисциплина, в резултат на което колективите на участъците предсрочно изпълниха петилетните и годишните си планове.

В участък „Добив" благоприятно отражение за подобряване на партийния контрол даде инициативата на първичната партийна организация за сключване на договори и поемане на двустранни задължения с първичната партийна организация при участък „Въглеподаване" на ТЕЦ „Марица—изток 2". Двете партийни организации насочиха вниманието на комунистите и безпартийните към непрекъснатото подобряване на качеството на въглищата, ритмичното подаване и шахтовката на горивото в централата. Миньорите се запознаха с основните изисквания на технологичната дисциплина в централата, а енергетиците — с условията на въгледобива, което спомогна за взаимното преодоляване на проблемите, които възникват в двата колектива. Първичните организации упражняват ежедневен контрол върху изпълнението на поетите задължения, а на тримесечие се срещат и правят анализ и оценка на съвместната работа за подобряване на качеството. В резултат на това настъпиха съществени изменения: ритмично се захранва централата с гориво, осигурява се складова наличност. Партийните бюра и организации осъществяват контрол над дейността на стопанските ръководства за развитието на минните работи, транспортната схема, спазването на технологичната дисциплина в багерните бригади, на електровоза, гумено-транспортната лента, финансовата дисциплина и ежедневното изпълнение на мерките по оперативно-стопанските въпроси. Изградените партийни ядра в тези звена повишиха ефективността на контрола със своето непосредствено участие в организацията за изпълнение на задълженията и с превантивните мерки за отстраняване на слабостите.

Особено ценен се оказа опитът на скоростната бригада на героя на социалистическия труд Алекси Стамов, която завоюва челно място в рудника и в страната. Поетите задължения от комунистите по окръжната инициатива да се осигурява благоприятен климат в бригадата, за да се създават условия за творчески труд, елиминираха проб-

Digitized by Google

лемите, които влияят отрицателно върху цялостната работа. Планът за петилетката и годината бе изпълнен предсрочно. Поетото задължение от комуниста орденоносец Велко Атанасов — електровозен машинист, ежегодно да дава по над един милион кубически метра откривка, породи движението на милионниците електровозни машинисти. Те вече станаха шестима, между които има и двама безпартийни.

Първичната партийна организация при железопътния транспорт взе на ежедневен контрол проблема за осигуряването на влаковете с електровозни машинисти. На съвместни заседания партийното бюро и стопанското ръководство анализират резултатите от изтеклата смяна, направените самоотлъчки и вземат мерки срещу нарушителите.

Под постоянен партиен контрол е и работата на бригадните съвети, които оценяват дейността на работниците и низовите ръководни кадри. Чрез контрола се повиши ефективността на работата им, значително намаляха нарушенията на дисциплината, самоотлъчките, а оттук и наказанията, налагани от административно-стопанските ръководства. Това особено е характерно за участък „Вътрешни насипища" с началник Митьо Владев, „Разкривка—1" с началник Иван Тенев, където работи и героят на социалистическия труд Огнян Петров. Нарушенията на трудовата и технологичната дисциплина са сведени до минимум и са незначителни.

През време на провеждането на отчета се разшири сферата на упражняване на партийния контрол, разпростря се и върху въпросите на социалното развитие на колективите. Партийните бюра и организации взеха на отчет мероприятията за подобряване на социално-битовите условия за всеки работник на всяко работно място. В това отношение спомогнаха и въведените ежемесечни съвместни приемни дни на партийните и стопанските ръководства на участъците. По този начин се изучават работническите предложения, бързо се решават проблемите. Така бяха рационализирани транспортната схема в „Разкривка—3", „Насипища—1" и „Насипища—2", подобрена беше технологията на насипване на участъците, разшири се втората употреба на баластировачния материал и възстановяването на железните траверси и др.

В рудничната партийна организация се експериментира модел за усъвършенствуване на подходите на първичните организации за създаване условия и предпоставки за инициативност и творчество в рационализаторското движение и приложението на челния производствен опит. Експериментирането започна в първичната партийна организация при разкривно-насипищния комплекс — 3 със секретар Стойно Рашков, тенденцията е да се разшири в цялата руднична партийна организация.

Моделът бе изграден на основата на главните насоки на работа на първичната партийна организация, върху които се съсредоточи и партийният контрол, а именно:

— Образцово водене на минните работи и стриктно спазване на технологията по дадените паспорти. За целта е изградена работна група от комунисти и безпартийни. Възложени са партийни поръчения. На шест месеца в събрания първичната организация обсъжда как хората спазват технологията и взема допълнителни решения. Групата се възглавява от комуниста Красимир Пейчев — заместник-началник на участък „Насипища—1".

— Поддържане и експлоатация на механичната част на роторните багери и насипообразователите. Начело на групата е орденоносецът комунист Петко Илчев, която работи за подобряване на почистването на съоръженията и контролира качеството на насипа.

Digitized by Google

— Поддържане и експлоатация на електрическите съоръжения и подобряване на тяхната надеждност на работа. Групата се възглавява от комуниста Георги Илев — енергетик на участък „Разкривка—3". Внедрени са теристорни съоръжения и се усвоява експлоатацията им, което подобрява качеството на работата на багерите, намалява консумацията на електроенергия.

— Изучаване на челния опит и неговото внедряване, на първо място се усвоява опитът на скоростната бригада на героя на социалистическия труд Алекси Стамов и на орденоносеца Илчо Бинев.

Моделът непрекъснато се обогатява особено след решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП.

Въпреки че рудникът като цяло изпълни плана за петилетката по рационализациите още през 1984 г., не можем да бъдем доволни, тъй като рационализаторското движение не е масовизирано, а на всяко работно място има какво да се подобрява, да се усъвършенствува.

Партийният комитет, бюрата и първичните организации направиха подробен анализ на работата на низовите ръководни кадри. Бяха разкрити и посочени техните слабости, набелязаха се мерки за подобряване на стила и методите им на работа и ръководство. Стигнахме до извода, че в ръцете на низовите ръководители е съдбата на проблемите на малкия колектив, на бригадата, на смяната. Те създават условията за изпълнение на задачите, те решават на място редица въпроси. Техният стил и методите им на работа и ръководство определят социалния резонанс на партийната политика, пряко влияят за формиране на общественото мнение и настроението на колективите. Чрез тяхната дейност в значителна степен се реализира принципът на социалната справедливост в нашето общество. Ето защо се преустройваме в духа на новите изисквания, стремим се своевременно да вникваме в динамиката на масовите настроения в колектива, да напипваме пулса на общественото мнение. Затова съсредоточаваме партийния контрол върху дейността на низовите ръководни кадри. Редовно на заседания на бюрата и на събрания на първичните организации се изслушват отчети, приемат се оценки за стила и методите на работа и ръководство на тези ръководители с хората.

Основна черта на ефикасния партиен контрол е неговата гласност. Разкриването и публичното критикуване на слабостите и недостатъците в работата на кадрите са мощни фактори за обществено въздействие. Чрез многобройни мълнии, тревоги, сигнали се бичуват нарушенията на технологията, лошото стопанисване на машините и съоръженията, отрицателните прояви и др. Фактът, че хората с такива прояви звънят и молят да бъдат снети материалите от таблата, тъй като са осъзнали вината си и изпитват неудобство, говори от само себе си за резултатите от гласността.

Ефективно средство за партиен контрол са проблемните комисии, които първичните организации изграждат. В тях се привлича широк актив от работници и специалисти и се разширява сферата на контрола. Комисиите помагат на партийните бюра да упражняват постоянен контрол в различните направления на дейност — организаторска, стопанска, идейновъзпитателна.

Значително се увеличиха задачите на партийните организации за изпълнението на плановете за социално-икономическото развитие на колективите, разшири се тяхната организаторска и политическа работа, обогатиха се формите и съдържанието на партийния контрол. Главното в контролната дейност на първичните организации е да се предотвратяват отрицателните явления, да се спазва от всички работници, специалисти и от целия колектив държавната, трудовата, технологичната и финансовата дисциплина, да се спазва социалистическата

Digitized by Google

собственост, да се утвърждават колективите на участъците като добри стопани. В това отношение важна роля изиграха събранията на първичните организации за анализиране и вземане на мерки срещу отрицателните явления. На тези събрания особено значение беше отделено на стила и методите на работа на низовите ръководни кадри, бяха разкрити много недостатъци, отчете се, че там, където са слаби ръководствата и взискателността, резултатите не са добри. Една от причините е незадоволителният контрол.

Какви нерешени въпроси във връзка с партийния контрол все още има?

На първо място, не винаги първичните организации и партийните бюра първи реагират срещу възникналите проблеми, в редица случаи други им подсказват, подсещат ги какво следва да предприемат. С други думи, понякога липсва превантивният, своевременният партиен контрол.

На второ място, налага се да се засили контролът в партийните организации в състава на първичните и в партийните групи. Опитът ни подсказва, че когато се пренесе партийният контрол във вътрешните звена на първичните организации, той винаги е по-ефективен, бързо се реагира на процесите и явленията, вземат се ефикасни мерки за преодоляване на слабости и недостатъци.

На трето място, заслужава да се засили партийният контрол върху стила и методите на работа и ръководство на стопанските ръководители, тъй като те са факторите, от които в най-голяма степен зависи качеството на всяка работа.

На четвърто място, от първичните организации очакваме да засилят партийния контрол върху дейността на стопанските ръководители за решаването на социалните проблеми, които зависят от тях.

В крайна сметка инициативата на окръжния комитет на БКП допринася за усвояването и прилагането на нови подходи при решаването на проблемите на качеството, за постигане на по-високи резултати от всяка дейност, в това число и от партийния контрол.

Карол ТЕЛБИЗОВ
секретар на партийния комитет
при рудник „Трояново—север"

АВАНГАРДНАТА РОЛЯ НА КОМУНИСТИТЕ

Радващ факт е, че в машиностроителния завод „Железник" рекламациите за произвежданата продукция са изключение. Разбира се, това не ни успокоява, стремим се непрекъснато да отстраняваме пропуските и слабостите в нашата работа, дори онези, които на пръв поглед изглеждат дребни.

Комплексната система за управление качеството на продукцията, разработена с участието и под ръководството на комунистите инженерно-технически работници, ясно очерта пътищата за контрол на качеството на продукцията. Но за да функционира успешно тази система, за да се прилага тя безкомпро-

Digitized by Google

мисно, е нужно да бъде осмислена, да бъде вътрешно приета от всеки човек. Тук първичната партийна организация извърши не само значителна разяснителна работа. За проучване мнението на клиентите и отстраняване на пропуските в работата по инициатива на организацията бе подготвена научно-практическа конференция по качеството. На партийно събрание на комунисти и безпартийни бяха поставени поръчения, свързани с прилагането на системата. А понеже първичната организация е многочислена (в нея членуват 70 комунисти), разговорите по темата „Комунистът и качеството" се съсредоточиха в партийните групи, където беше възможно чрез поръчения да се определи и конкретизира приносът на всекиго.

Не е случайно, че в партийните групи възникнаха редица инициативи. Например в групата, която обхваща комунистите от цеховете „Миячни машини" и „Стерилизатори", се зароди идеята бригадите да се борят за званието „Шлосерска бригада със собствен качествен щемпел", което да се присъди в чест на XIII конгрес на БКП. А починът, по който работеше в началото само бригадата на комуниста Дамян Вълков — „Наша работническа гаранция за продукцията за СССР", бе подета и от други бригади в завода.

В техническия отдел започнаха да се изработват паспорти на всички произвеждани от завода машини. Паспортите се подписват от качествените контрольори и от изпълнителите, които изготвят основните детайли и възли на машината. Така се издига личната отговорност за качеството на производството.

За засилване на обществения контрол и на взискателността към качеството на работата, спазването на технологичната дисциплина и опазването на социалистическата собственост изградихме щаб по качеството. Неговата дейност се ръководи от комуниста инж. Илиян Цанков. Неотдавна на събрание на първичната организация приехме оценка за извършеното от щаба, обърнахме внимание на пропуските, изяснихме къде да се съсредоточат усилията.

Инициативата на окръжния комитет на партията „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество" даде нов тласък на дейността на комунистите от завода. В нейния първи етап се изискваше всеки комунист, осъзнаващ важността на проблема, сам да прецени какво може и трябва да направи, сам да си възложи поръчения, като запише конкретни обещания в своя лична страница.

Когато една инициатива има масов характер, е възможно някой да подходи формално, едни и същи обещания да се повторят. За да избегнем това, за да помогнем на комунистите добре да си изяснят задачите, които в момента целият заводски колектив решава, да се съобразят с възможностите, с които разполагаме, с перспективите, които имаме, и на тази основа да определят конкретно своето място и своите задачи, под ръководството на партийното бюро сформирахме комисии, в които обикновено влизаха член на бюрото, стопански ръководител, отговорникът на партийната група. Всяка комисия работеше с по 10—12 комунисти — тя успя да ги ориентира не само в проблемите на цеха, но и в завода, по цялата технологична верига.

Изпълнението на поетите обещания се контролира чрез личните отчети на партийните членове. Поголямата част от комунистите се отчитат пред партийните групи, а ръководните кадри, чиято дейност всъщност излиза извън рамките на малкия трудов колектив, където е формирана групата, се отчитат на събрание на цялата организация.

През втория етап от работата по инициативата „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество" бяха обхванати не само комунистите, които, отчитайки се, поемат нови обещания, но и безпартийни — низови стопански ръководители, бригади-

Digitized by Google

ри, специалисти. Като хора, поставени на възлови места в производствения процес, те лично могат да допринесат за решаването на някои проблеми на научно-техническия прогрес, на рационализаторските изяви. На два пъти — през април 1985 г. и преди отчетно-изборното събрание — първичната организация направи преценка за работата си по инициативата: как се осъществява тя, какви са пропуските, кои са причините за тях.

Така съсредоточихме вниманието си към участието на всеки комунист в борбата за високо качество. При това не само към личния пример в труда — за нас е важна ролята на отделния партиен член като организатор, независимо от длъжността, която заема. Примери за такава активна организаторска работа имаме достатъчно.

Комунистът Стойчо Михалев например ръководи комсомолска бригада, която пое шефство над машините с цифрово-програмно устройство. Тя се грижи за тяхното прецизно настройване и поддържане, за тяхното опазване, което гарантира качеството на труда и по-нататък по технологичната верига. Предложеният от бригадата нов затегателен патронник позволи да се разшири обхватът на изработваните детайли.

С висок личен пример и с творческо търсене се отличава комунистът Веселин Василев, при когото думите и делата имат пълно покритие. Той не мисли, че авторитетът му на цехов технолог ще падне, ако облече работническата престилка и в напрегнати часове сам застане до машината.

В партийните групи се издават месечни бюлетини по качеството, в които се вижда прегледно какво всеки работник е извършил. Тази конкретност, точното назоваване на производителите на брак отначало смути някои членове на колектива, но партийните групи и техните отговорници не отстъпиха. Комунистът Кольо Стоянов от механичния цех например вписва всички нередности и забележки по качеството в специална тетрадка и на работнически събрания се търсят виновниците и причините за тези пропуски, вземат се бързи мерки за отстраняването им.

В завода добре е развито движението на наставниците. При това щафетата на наставничеството се предава. Млади работници, усвоили професионалните умения и придобили трайни трудови навици, сами обучават по-нататък новопостъпващите, какъвто е случаят с бригадира комунист Дечко Неделчев, отличник на Министерството на машиностроенето. Наставниците се чувствуват отговорни за професионалното израстване на своите подшефни. В цех „Миячни машини", преди младите работници да се явят на изпит за повишаване на разряда, държат този изпит пред своите взискателни колеги — затова провали при тях няма. А това също е предпоставка за високо качество на труда.

В същото време и партийното, и стопанското ръководство в завода добре разбират, че причините за добро или лошо качество са и субективни, и обективни. Волята и амбицията, съзнателното отношение към труда и професионалните умения си казват действително решаващата дума, но не са без значение условията, материалната база за производството. Нашите постижения имат особено висока стойност, защото са свързани с превъзмогването на значителни трудности: лошо качество на кооперираните изделия, недостиг на измервателни инструменти, морално и физически остарели машини. И задължение на стопанското и на партийното ръководство е не просто да отчитат това, а да търсят начини за промяна на обстановката, за създаване на технически възможности за повишаване на качеството. В това отношение заводът има хубави перспективи. Започнахме реконструкция и модернизация на съществуващата база. Монтирана е преса с цифрово-програмно управление за листови материали. Тя значително ще облекчи труда, ще помогне да се

Digitized by Google

повиши качеството на миячните машини и пастьоризаторите. Търсенията на специалистите от завода са по посока на нови конструкторски решения, нови технологии, нови измервателни уреди.

Но не отслабва и вниманието ни към субективния фактор. Добре разбираме, че имаме още много проблеми в работата с хората. Нужно е амбицията за високо качество да стане амбиция на всеки член на нашия колектив — на всеки комунист, на всеки безпартиен. Нужна ни е обстановка на настъпателна непримиримост към онези, които работят постарому, към безотговорните и недисциплинираните. Тук също могат да се намерят резерви...

инж. Христина ГЕОРГИЕВА
секретарка на първичната партийна организация в завод „Железник" — Стара Загора

ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ЗАПИСАНИ В ЛИЧНИТЕ СТРАНИЦИ

Комунистите от партийната група в контролния блок на стопанския минноенергиен комбинат „Марица—изток" — 14 на брой — работят в различни сектори: в ръководството на комбината, в контрола по качеството и в охраната на труда, в опазването на природната среда и в контрола и координацията на решенията. Характерът на задълженията е такъв, че качеството на изпълнението им рефлектира върху качеството на труда на хиляди хора.

Това определи и насоките за работа с членовете на групата, след като първичната партийна организация през юни 1984 г. прие план за протичането на отчета „Първичната организация — политически гарант за високо качество". Индивидуалните разговори нямаха за цел да изясняват обстановката, да очертават задачите. Комунистите имат богата, точна информация за това. Стремежът ни беше да се засили, да се задълбочи самоанализът в работата им, да се акцентира на личния им принос в борбата за качество — възможностите за такъв принос са твърде големи, като се има предвид, че всички работят на възлови места, упражняват контролни функции и извършват управленска дейност.

Задълженията на комунистите, записани в техните лични страници под наслов „Моят принос за високо качество", се контролират от партийната група и първичната организация. На събрание на групата бе отчетено изпълнението им на един определен етап, а събранието на първичната организация направи извода, че е извършена добра индивидуална работа с комунистите на поемането и отчитането на задълженията в личните страници, приети са и допълнителни мерки за издигане на авангардната им роля в борбата за високо качество.

Кое дава основание за подобни изводи, какви задължения поеха комунистите и как те изпълняват тези свои задължения, какви са практическите резултати?

Ако прелистим записаните в тетрадката на партийната група задължения, ще открием, че в тях става дума за засилване на контрола, за стриктно спазване на нормативните документи, за организиране на специалистите на различни равнища и т. н. В някои случаи поемането на лични задължения е съпроводено с конкретни

Digitized by Google

предложения към ръководството. Георги Георгиев например предлага: „За повишаване качеството на извършваните ремонти на електрофилтрите на централите да се сключи договор с научно-производственото предприятия „Техноенерго" — Раднево, за организиране на предремонтни и следремонтни изпитания на електрофилтрите".

Може да направи впечатление, че някои задължения в личните страници са в кръга на служебните, изискването е насочено само към по-голяма ефективост, инициативност, стриктност, активност. Преценихме, че това не е погрешно, качественото изпълнение на възложените на всекиго задачи, намирането на допълнителни резерви за повишаване равнището на това изпълнение имат твърде висока стойност. А поставянето на тези задължения под непосредствен партиен контрол, засилването на партийната взискателност към отделната личност неколкократно увеличава отговорността.

За това говорят и резултатите.

Комунистите, които отговарят за контрола по качеството в комбината, насочиха усилията си за внедряване на системата за диспечеризация на въглищата. Става дума добиваните въглища да се изпращат по предназначение в зависимост от качеството — за брикетната фабрика или за централите, т. е. да се гарантира качеството на брикетите, да се пресече нецелесъобразното използване на по-калорични въглища. Насочвайки дейността на контрольорите по качеството в рудниците, комунистите Нейко Славов, Трифон Аврамов, Никола Чепишев и Магдалена Юрукова имат свой дял в положителните резултати на минния колектив. За 11-те месеца на изтеклата 1985 г. добитите въглища са с 2,1 на сто по-ниско пепелно съдържание от определеното според норматива, с 0,02 на сто по-малко влага, калоричността им е с 66 к.кал/кг по-висока от норматива.

Не е малка отговорността на комунистите Кирил Стайков, Георги Латинов и Иван Бояджиев, които работят по въпросите на техническата безопасност и охраната на труда. Нарушенията и пропуските тук не просто затрудняват дейността на колектива, те могат да имат фатален изход. Акцент в личните страници на тези комунисти е поставен на задълженията им по внедряването на системата от профилактични мероприятия по охраната на труда, която дава възможност в решаването на въпросите по охраната на труда и намаляването на трудовия травматизъм да се включи целият колектив на комбината. А резултатът от работата им се изразява главно в намалените коефициенти на тежест и честотата на злополуките.

Тази година с оценка „отличен" бяха приети рекултивираните и предадени за обработка площи. С изграждането на шламова помпена станция от август 1985 г. наложените на брикетната фабрика санкции бяха намалени от 100 000 на 6000 лева. В това имат дял и усилията на комуниста Георги Георгиев, специалист по опазването на природната среда.

Приемайки оценките на своите членове по изпълнението на задълженията в личните страници, партийната група отбеляза подобряване качеството на партийната и стопанската дейност. С това, разбира се, не смятаме, че работата е приключила. Много от поетите от комунистите задължения имат по-траен характер, ще се реализират в един по-продължителен срок. Освен това постоянно възникват нови задачи. Личните страници „Моят принос за високо качество" показаха своята ефективност. Следователно имаме основание да ги включим и занапред в арсенала от средства за индивидуална работа, чрез които да издигаме авангардната роля на комунистите.

Петко ДОЧЕВ
отговорник на партийна група
в контролния блок на СМЕК —
„Марица—изток"

Digitized by Google

С ПОВИШЕНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ДЕЛОВОДНАТА РАБОТА

Неотменна част от организационната дейност на първичните партийни организации е работата с документите. Нейното непрекъснато усъвършенствуване е важно условие за повишаването на ефективността й. В тях се отразяват плановете, програмите, мероприятията за политическо ръководство, решенията за изпълнението им, жалбите, молбите, сигналите, предложенията, критичните бележки и въпроси на комунистите, данни за техните качествени характеристики и др. Без добра организация на деловодната дейност не може да се говори за планомерност и целенасоченост в работата на партийните бюра, за правилно изградена система на информация и отчетност. От състоянието на документацията се вижда до каква степен се спазват изискванията на Устава на БКП и ленинските принципи и норми на партиен живот.

В общинската партийна организация в Русе има добри традиции по работата с документите. Те са в пълно съответствие с инструкциите на Централния комитет на БКП. За правилното им тълкуване и прилагане общинският комитет на партията полага системни грижи. Израз на това бе и състоялата се съвместна сесия на отдел „Организационен" при комитета, общинската контролно-ревизионна комисия и научния център по партийно-организационните въпроси към окръжния комитет на БКП на тема „Състояние на работата с документите в първичните партийни организации в общинската партийна организация и насоки за по-нататъшното й усъвършенствуване".

Това мероприятие бе предшествувано от задълбочена проверка на партийната документация, от срещи-консултации със секретарите на първичните организации и членовете на партийните бюра и ревизионните комисии, със секциите към партийните кабинети. Направени бяха редица предложения за усъвършенствуване на практическата подготовка на кадрите за правилно водене на документацията. Изясниха се причините за допуснатите пропуски и слабости. Издаден бе свитък с въпроси и отговори в помощ на партийния актив за по-доброто използване на Инструкцията на Централния комитет на БКП за работа с документите в партийните организации. Разработени бяха тестове за персоналния компютър в научния център по партийно-организационните въпроси, които се използват за най-точно оценяване подготовката на кадрите по този въпрос. Оказана бе методическа помощ на 14 първични организации за привеждането на документацията им в образцов ред. Разработени бяха методически насоки в помощ на членовете

Digitized by Google

на общинската контролно-ревизионна комисия и заводските (учрежденските) партийни комитети при извършването на проверки.

В сесията участвуваха секретари на комбинатски и заводски партийни комитети и първични организации, председатели на ревизионни комисии, завеждащи партийни кабинети и членове на методически съвети и секции, политически сътрудници от апарата на окръжния и общинския комитет на БКП. Тя бе ръководена от Бойчин Бойчев, секретар на общинския комитет на партията, отговарящ по организационните въпроси и заместник-председател на научния център. Присъствува и единият от авторите на книжката „Документацията в първичните партийни организации". Основния доклад изнесе к. ф. н. Николай Винчев — председател на общинската контролно-ревизионна комисия и научен секретар на секция „Положителен опит" към центъра по партийно-организационните въпроси в окръжния комитет на БКП.

Какво показа анализът?

Постигнатото е значително подобрение в работата с документите. Най-ярко то е изразено в планирането на тяхната дейност. В плановете се включват най-важните въпроси, които решават съответните трудови колективи. Това е предпоставка за повишената активност на комунистите на партийни събрания. Документите са оформени на пишеща машина, а към протоколите са приложени съответните материали. Спазват се изискването за подреждането им в архивни единици и срокът за съхраняването и предаването в окръжния партиен архив. Упражнява се контрол за изпълнението на взетите решения. От общо 125 проверени първични организации в 119 са спазени изискванията на Инструкцията на Централния комитет на БКП за систематизиране в отделни дела на приетите програми, планове, мероприятия и други документи. Осигурени са необходимите условия за съхраняването им. За пример в това отношение са партийните организации в корабостроителния и кораборемонтен комбинат „Ив. Димитров", машиностроителния комбинат „Г. Димитров", стопанския химически комбинат „Г. Генов", комбината „Родопа", окръжното предприятие „Булгарплод", стопанската дирекция „Търговия", в Българско речно плаване, Строително-монтажния комбинат и други. Това е резултат на инициативността и упоритостта от страна на съответните партийни ръководства, на системната и конкретна помощ, оказвана от общинския комитет и общинската контролно-ревизионна комисия на БКП. Периодично в бюрото на комитета се обсъжда работата на отделни партийни комитети и организации с документацията. Практика е проверките по места да се извършват от комисията заедно с комитета, като всеки действува съобразно своята компетентност. През последните години са проверявани актуални въпроси като: икономията на суровини, горива, електроенергия, материали, качеството на търговското обслужване, партийното ръководство на ДКМС в учебните заведения, дисциплината и пр. Констатациите от всяка проверка се предоставят на общинския комитет на БКП, който взема съответни решения. Те се изнасят и на полудните със секретарите на първичните партийни организации, на срещите за обмяна на опит. Под методическото ръководство на научния център бяха организирани обсъждания и обмяна на опит по отделни въпроси на деловодната дейност, отразени в двутомното издание на Стоян Караджов — председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, „За чистотата, единството и боеспособността на партията". Състояха се много разговори по места за по-пълно изучаване и осмисляне от членовете на партийните бюра и ревизионните комисии на книжката „Документацията в първичните партийни организации", издание на Партиздат.

Съществуват и слабости. В какво главно се изразяват те?

Digitized by Google

Има първични партийни организации, които не отделят достатъчно внимание на съдържанието на документите, на политическия им характер. В 39 на сто от проверените доклади, оценки, информации и други материали не се отразява политическата и организаторската работа на партийните бюра по обсъждания въпрос, а имат чисто стопански характер. Подобни случаи съществуват в партийните организации при Обединените заводи за печатни платки и тестерно оборудване, Пристанищния комплекс, предприятието за международен автомобилен транспорт, Държавната филхармония, Народната опера и други. Това оказва влияние и върху характера на взетите решения. Близо 25 на сто от тях са със срок „постоянен", в близо 16 на сто не са посочени отговорници за изпълнението им. В 22 на сто от проверените организации взетите решения са редактирани приблизително така: „Партийната организация дава добра оценка по обсъждания проблем". Такива случаи има в заводите „Фазан", „Вела Пискова", „Жити", Стопанския комбинат за тежко машиностроене, стопанското предприятие „Трансстрой" и др. На някои места се допускат редица пропуски и при воденето на протоколите, не се спазва срокът за снемането на партийните наказания.

Проверката помогна да се разкрият някои слабости от вътрешнопартийния живот, да се надникне по-дълбоко в съставянето и оформянето на документите. Контролът върху работата с документацията в първичните организации не всякога разкрива причините за слабостите, не се оказва нужната помощ за преодоляването им. В редица случаи той има констативен характер.

Всичко това налага и бяха дадени насоки секретарите на партийните комитети и партийните бюра да отделят повече внимание на деловодната работа в партийните организации, да вземат мерки кадрите по места да изучат по-добре инструкциите на Централния комитет на БКП. Ценен помощник в тази връзка следва да бъдат и партийните кабинети. В тях всеки партиен секретар или съответната работна група трябва да намират необходимата методическа помощ. На още по-високо равнище следва да се издигне взаимодействието между заводските ревизионни комисии и заводските партийни комитети, за да може проверките да се превърнат във важен организационен ресурс за издигане качеството на деловодната работа.

Прецизното подготвяне на документите предпазва не само от някои прояви на формализъм и книжнина. То е солиден резерв задълбочено да се анализира състоянието на партийните организации и е активен фактор за обективно разкриване на положителните и слабите страни в работата, за вземането на ефективни решения. Като източник на информация документацията в първичните организации е най-правдивият защитник на тези, които казват истината и си служат с правилни методи за създаване обстановка на висока организираност и активност в постигането на максимално възможни резултати при изпълнението на поставените задачи. Докладната записка на другаря Тодор Живков от април 1985 година насочва да се създава здрава дисциплина, добра организация, повишена отговорност, строг ред и в деловодната работа на партийните организации.

Пенка ЯНАКИЕВА
кореспондентка на „Партиен живот"

Digitized by Google

МЕСТНИТЕ КАДРИ — ЖИЗНЕНО ВАЖЕН ПРОБЛЕМ

Септемврийската селищна система — Пазарджишки окръг, се развива с ускорени темпове, динамично. Само през последните 10 години промишлената продукция нарасна от 7—8 милиона лева на 110 млн. лева. Извърши се огромно строителство както за изграждането на базата за материалното производство, така и за социалната сфера.

За постигането на големите положителни резултати в икономическия и в социалния живот основен дял заемат творческата дейност, знанието, умението и инициативата на партийните комитети и организации, на ръководните кадри.

●

Жизнено важен въпрос за нас е въпросът за създаването на местни кадри, за тяхното и за идващите от други места задържане в нашата система. При нас голяма част от наличните ръководни кадри — особено специалисти, са, както се казва, на колела.

Откъде идват трудностите?

Големият град с неговите големи възможности винаги е бил притегателен център за хората. А до нашия град съвсем наблизо са и Пазарджик, и Пловдив. Разстоянието тук не е проблем, превозни средства има постоянно и хората предпочитат да живеят там. Макар и на работа при нас, винаги живеят с мисълта да намерят работа и да се установят там.

Нашите села включително и Септември са от бившата Пазарджишка околия и неслучайно гравитират към Пазарджик. Там ги тегли. Този въпрос не стои например за Велинград, Панагюрище и пр.

Ето защо при нас с много голяма сила стои въпросът да създаваме преди всичко местни кадри, да им осигуряваме условия за живот и работа. Вярно е, ние нямаме основание да се оплакваме от дейността на специалистите, които живеят в Пловдив и Пазарджик, пък дори и в София. Въпросът е там, че след приключване на работното време те си заминават, а на нас са ни необходими кадри, които активно да участвуват в обществено-политическия живот на селищната система, да ги включваме в апарата на държавните, стопанските и обществените органи и организации. Засега това е една голяма трудност за нас.

И не само това. Кадрите, които са дошли отвън или живеят извън селищната система, след изтичането на задълженията по договор или при намиране на подходяща работа търсят възможност за напускане.

Общината се развива с бързи темпове. Имаме заводи, развито селско стопанство. През следващата петилетка ще се строят още два завода, а това ще разкрие нови перспективи пред общината. А от селското стопанство, който излезе, не се връща. Голям проблем за нас е тютюнът, няма кой да го обработва и да го обере. Вярно, ние помагаме при обработката му, изпращаме бригади, но само с бригади работа не се върши, а дори и при брането трудно се справяме.

Макар че системата е интензивен район, голяма част от селскостопанските специалисти — агрономи, инженери и пр., също са се насо-

Digitized by Google

чили към Пазарджик и на други места и в тази връзка изградените бригади в двата комплекса, които са на стопанска сметка, не са наситени със селскостопански специалисти. Ето защо, когато говорим за създаване на местни кадри — и ръководни, и изпълнителски, — ние трябва да имаме предвид бъдещото развитие на селищната система, перспективата. Оттук и необходимостта партийното, държавното, обществените и стопанските ръководства да създадат свои концепции за по-нататъшното създаване и издигане на местни кадри, които ще останат и ще влагат всички сили за изграждането и укрепването на селищната система в гр. Септември.

Какви са вижданията и какви мерки предприемаме, за да можем успешно да решаваме големите задачи на нашата селищна система?

На първо място, ние сме завели на отчет всички кадри от общината, които се учат във висшите учебни заведения, независимо от дисциплините. Всяка година правим срещи с тях, запознаваме ги с проблемите и перспективите за развитие на общината, за да могат и те самите да се ориентират къде да се насочат. Обикновено на тези срещи присъствуват административните и партийните ръководства на предприятията, от които те са изпратени или са сключили договори. Така става едно опознаване и обмяна на мисли.

Например и двата комплекса в нашата община — аграрно-промишленият комплекс и научно-производственият лозаро-винарски комплекс, са сключили договори със студенти — било втора, трета или четвърта година, оказват им постоянна помощ, като, естествено, студентите са поели задължението след завършване на образованието си да се завърнат в тези комплекси и да останат на работа в тях. Сега особено са необходими икономически кадри и натам те главно са насочили своите усилия.

И не само това. Ние много държим на нашите сега действуващи кадри, които са доказали, че имат качества, изявили са се като добри бригадири, майстори и пр. Вземаме сериозни мерки да се включват в организираните 8-месечни курсове предимно изявени млади специалисти и работници със завършено средно образование, които са показали известни ръководни качества. В тези курсове обикновено те се подготвят и за висшите учебни заведения, след завършването на които те се връщат отново на работа в общината. Стремежът ни е всички, които сме изпратили във ВУЗ, да се завръщат отново в нашите редици. Считам, че им се създават условия за изграждане и израстване, стига и те да устояват на своите задължения, да полагат грижи да се развиват. Ще дам и някои примери: Петър Панайотов е директор на фабрика „Победа“ от 3 години — преди това беше заместник-директор. През този период, фактически за съвсем кратък срок, той успя да привлече редица млади специалисти — технолози, конструктори, които сега с успех решават проблемите на производството, осъществяват една отколешна мечта на колектива за реконструкция и модернизация на фабриката. Смятаме, че за 1—2 години тази мечта ще стане реална действителност. Голяма част от тези кадри са местни. Партийният секретар Тодор Маргитин живее в Пазарджик, но е роден в нашата община — с. Ветрен, и активно се включва не само в проблемите на фабриката, но и на общината.

Заместник-председателят на аграрно-промишления комплекс Руси Григоров беше завеждащ отдел, после и първи секретар на общинския комитет на ДКМС, а след това и секретар на общинския народен съвет. Завърши агрономство и от една година е в комплекса. При работата си с желание и много активно се включва в решаването на проблемите на АПК, които от редица години съвсем не са малко и особено по повишаване културата на земеделието, по прилагането на ико-

Digitized by Google

номическия механизъм, на стопанската сметка и пр. Другарят Григоров се ползва с голям авторитет сред бригадите, което се дължи както на неговите познания и опит, така и на постоянните му връзки с хората. Той е член на общинския комитет на БКП и общинския народен съвет, пропагандист в АПК, докладчик в групата на общинския комитет на БКП. По-рано живееше в Калугерово, а сега има апартамент тук, в Септември. Така че въпросът за жилището е много важен. Само с хубави идеи и пропаганда трудно могат да се привлекат и задържат кадрите.

Както казах, нашият стремеж е немногобройният кадрови потенциал да бъде от нашия район, да му създаваме всички условия за живот, включително и жилища. Ние имаме план и сме вече в договорни отношения с окръга за изграждане на жилищен блок към общинския народен съвет, за да можем да отговорим на някои искания на редица специалисти и ръководни кадри като архитекти, висш медицински персонал, инженери, юристи. От друга страна, когато им са решени тези въпроси, исканията, критериите към тях ще бъдат подруги. Ще се решават и много въпроси на обслужването, транспорта и пр.

През последните години с помощта на общинския народен съвет, на стопанските и профсъюзните ръководства решихме въпроса за подобряване на здравната помощ на населението от общината, обогати се търговското обслужване, културният живот.

Иска ми се да кажа няколко думи и за Петко Рашков — с висше агрономическо образование. Той беше партиен секретар в научно-производствения лозарски комплекс и ръководеше оранжерийното производство. Преди две години беше изпратен в с. Виноградец, откъдето е и самият той. Благодарение на неговото трудолюбие, амбиции и повишения контрол и взискателност, на неговия опит и знания Виноградец през 1984 г. приключи успешно годината, разплати се с кооператорите, образува собствени фондове и независимо от трудностите и през 1985 г. бяха завоювани големи постижения както в лозарството, така и в животновъдството.

Научно-производственият лозаро-винарски комплекс заедно с кметствата на територията на комплекса подбират и предлагат на общинския партиен комитет младежи, завършили гимназия, които да бъдат изпратени да се учат във висши учебни заведения по различни специалности, като после, в процеса на работата, чрез конкурсното начало се издигат и за ръководни кадри.

Много кадри са необходими и на аграрно-промишления комплекс, но там като че ли по-бавно се придвижва този въпрос, в някои отношения се разчита повече на кадри отвън. Затова пътят е да се подбират и изпращат във ВУЗ младежи из средата на нашите работници, първенци в производството, които могат да станат добри специалисти, а и ръководители в нашата община.

Ние отдаваме голямо значение на факта, че ако досега успешно се решаваха например задачите на Комбината за стоманени тръби, това се дължи на ограниченото текучество, плод, от една страна, на условията на битово устройство и, от друга — на взетите мерки за обучението на трудещите се, за повишаване на тяхната квалификация, за повишаване разредите им. В тази връзка голяма роля изиграха и кадрите, които повишаваха своята квалификация в заводите за тръби в СССР, където те добиха много добра професионална подготовка. А преди това те и хабер си нямаха от тръби, дойдоха направо от блоковете и фермите на селското стопанство.

В Завода за листови и метални конструкции работи млад колектив, който с помощта на комбината направи немалко за изучаване опи-

Digitized by Google

та на сродни предприятия извън страната — Чехословакия, Япония и др. Сега заводът разполага с едни от най-добрите заварчици, изработва много сложни конструкции за АЕЦ — Козлодуй, Комбината за машиностроене край Радомир, помпено-акумулиращата водноелектрическа централа „Чаира", „Марица—изток" и др.

●

При утвърждаване на кадри в бюрото на общинския партиен комитет изискваме да им се дава пълна и всестранна характеристика, за да можем правилно да се ориентираме има ли качества предложеният за определена ръководна длъжност, отговаря ли на изискванията да бъде включен в номенклатурата на комитета. Особено се интересуваме какво е отношението на първичната партийна организация, на колектива към него. Стремежът ни е в стопанските, естествено, и в другите ръководства да се издигат политически зрели личности, които не само имат политическа подготовка, но и умеят да работят с хората, да ги водят, да ги вдигат за изпълнение на задачите, които стоят пред ръководения от тях сектор. Успехите на вагоноремонтната база например се свързват с личните качества на директора Стоян Владов, компетентен, непринуден, строг, но справедлив. Той е в състояние да реши със своя трудов колектив най-отговорни задачи. Особено голяма е неговата роля за издигане ролята на първичната организация, на колектива.

Нашите бригади в селското стопанство са на самостоятелна банкова сметка. Това изисква тук да се изпращат и добри икономисти. Стремежът ни е всяко село да има икономист, който живее и работи там. По наше искане окръжният аграрно-промишлен съюз организира курсове за икономическото обучение на счетоводители, икономисти и пр., като ние също следим какви са резултатите и се стремим да оказваме своевременна помощ. Дори при срещи на бюрото с млади специалисти-комунисти ние им възлагаме поръчения да продължат образованието си, да повишават квалификацията си. Контролираме изпълнението на тези поръчения, за да се знае, че това е сериозна задача и стриктно бдим тя да се изпълнява.

Немалки са грижите ни в това отношение с резервните кадри, макар че тук има още какво да се желае. Нашият подход към тях е конкретен — не с всички заедно, а както се казва, по ешелони, т. е. според направлението, в което работят. Два пъти годишно въпросът за работата с резервните кадри се обсъжда в бюрото на общинския комитет на БКП. Особено много се интересуваме как изпълняват производствените си задължения и как работят в обществените организации, какво е тяхното влияние там, където живеят. Защото може да е много добър специалист, но като се затвори в себе си, откъсне се от хората, оеснафи се, едва ли такъв кадър трябва да се издига за ръководител.

Ние смятаме, че мнозинството от издигнатите кадри оправдават нашето доверие, отговарят на изискванията за длъжностите, които заемат. Пред нас сега стои преди всичко проблемът за тяхното по-нататъшно възпитание и обучение. Общинският партиен комитет следи отблизо участието на ръководните кадри в окръжния партиен университет, в учебните звена на партията. По такъв начин смятаме, че осигуряваме изпреварващо, конкретно и диференцирано обучение.

На сегашния етап обаче изпъква с голяма сила и острота проблемът за следдипломно обучение на ръководните кадри. Затова по решение на общинския партиен комитет набелязахме мерки съвместно с висшестоящите ръководства на обществените, държавните и стопан-

Digitized by Google

ските организации за следдипломно обучение на кадри от номенклатурата на комитета.

Една задача, която с голяма сила стои пред общинския комитет на БКП, е отсега да мислим за кадри за завода за горещо валцувани тръби, който ще започне да се строи наскоро. Ориентираме се към местни кадри, защото може да се изградят мощностите, а да не могат да започнат да работят с пълен ход. Този проблем стои и пред завод „Победа", Завода за листови метални конструкции във връзка с тяхната реконструкция и модернизация.

Имаме училище за средни професионално-технически кадри. То подготвя кадри за селското стопанство. Но под влияние на развиващата се промишленост имаме вече паралелки, които подготвят изпълнителски кадри и за промишлеността, особено за двата завода, които ще се изграждат.

Всяка година, когато се провежда практиката, в заводите създаваме обстановка още с влизането си младите работници, учениците да почувствуват отношението към тях. И голяма част после остават на работа в завода. Особено големи в това отношение са изискванията ни към партийните комитети и първичните организации, към стопанските ръководства.

●

Най-голямото завоевание на общинската партийна организация са кадрите. Ние сме убедени, че те не се раждат наготово. Те се изграждат с упорит, всеотдаен и продължителен труд. Здравият, сплотен и боеви кадрови състав и потенциал е гаранция за бъдещите ни успехи.

Лука ВОДЕНИЧАРОВ
първи секретар на общинския
комитет на БКП — гр. Септември

Digitized by Google

В КРАК СЪС СЪВРЕМЕННОСТТА

к. т. н. инж. ПЕТЪР МИЛЕВ
зам.-директор на научно-производственото предприятие „КАМ" — Пловдив

Устойчивото постъпателно развитие на социалистическото производство и преминаването на икономиката на нашата страна на интензивен път на развитие са невъзможни без постоянното му усъвършенстуване на базата на челните световни постижения на науката и техниката на управление и организация на производството във всички отрасли на народното стопанство.

В съответствие с утвърдения от XII партиен конгрес стратегически курс за внедряване на комплексната автоматизация на производството Февруарският пленум на ЦК на БКП (1985 г.) постави задачата **за решително подобряване на организацията, планирането и осъществяването на дейността в областта на научно-техническия прогрес, като бе подчертана необходимостта от нов „технологичен" подход при създаването, усвояването и производството на изделия.**

С навременната си обективна оценка на ролята, състоянието, закономерностите и тенденциите в развитието на технологиите Февруарският пленум определи основните насоки на политиката на партията и страната в осъществяването на научно-техническата революция у нас. Принципно новите постановки и подходи, утвърдени от пленума, са израз на обективно настъпилите изменения в характера и ролята на световната научно-техническа революция, на нарасналите възможности на научно-техническия и икономическия потенциал на нашата страна, на далновидността на Българската комунистическа партия.

●

На всички нас ни е пределно ясно, че наред с увеличаване на мобилността на производството, съкращаване на сроковете за усвояване, повишаване на производителността и качеството и т. н. в напълно интегрираното, гъвкаво и автоматизирано производство ще се осъществи сливане на мисловните и физическите действия, на творческите и изпълнителските функции, на физическия и умствения труд. Практиката показа, че **всички операции по изготвянето на изделието, неговите комплекти и техният монтаж ще се контролират централизирано от електронноизчислителни машини.** При това ще се осигури бързо (точно по графика) преминаване на всеки детайл на изделието по целия цикъл без резерви, с минимални запаси от суровини, инструменти, екипировка, комплектуващи изделия.

Водещо място в реализирането на този процес заема **автоматизацията на монтажните процеси като върхова технология и организация, влияеща комплексно и положително над целия производствен цикъл и неговата социално-икономическа ефективност.**

Комплексната автоматизация на монтажните процеси на основата на модулно изграждани, автоматизирани и автоматични технологични модули, линии и комплекси води до рязко повишаване на производителността на труда. Елиминира се влиянието на субективния фактор върху организацията на производството и качеството на продукцията. Силно намалява потребността от работна сила. В крайна сметка всичко това влияе положително върху целия производствен цикъл.

Поради тези причини **автоматизацията на монтажа се очертава като стратегическо направление** в дейността както на всички водещи фирми в развитите промишлени страни, така и у нас.

За постигане на по-висока начална база в монтажните процеси бе закупен лиценз за основни градивни единици за създаване на гъвкави средства за изпълнение на първични технологични операции и монтаж.

Ръководейки се от съвременните тенденции за решаване на въпросите по комплексната автоматизация на монтажните процеси, за усвояване и производство на тези градивни единици, бе създадено в Пловдив Научно-производствено предприятие за комплексна автоматизация на монтажа с предмет на дейност проучване,

Digitized by Google

оферираме, проектиране, производство, комплектовка, доставка, шефмонтаж и гаранционен сервиз в областта на комплексната автоматизация на монтажните процеси предимно в електротехническата и електронната промишленост и приборостроенето — за нуждите на страната и за износ.

В НПП „КАМ" се адаптира към изискванията на ЕДС документация за механичната част на:

— гама монтажни работи тип „Кадратик";

— гама манипулатори тип „Браматик";

— гама въртящи делителни маси на фирмата „Сормел" и се внедриха създадените от катедра „Автоматизация на дискретното производство" на ВМЕИ „Ленин" модули от гъвкава манипулационна система „АДП—200" и „АДП—1000".

На базата на български решения се развива производството на електронни управления за тези гъвкавни единици.

Основен, стро. задължителен за нашето предприятие е планът по научно-техническия прогрес. Неговото изпълнение се контролира от партийното бюро и служебното ръководство. Разглеждаме изпълнението му както на заседания, така и на партийни събрания. Докладваха както директорът, така и заместник-директорите.

В резултат на усилията на парийната организация, масовите организации, специалистите и кадрите през тази трета година от самостоятелната дейност на колектива постигнахме следните основни резултати:

— през март успешно защитихме усвояването на изделията пред представителите на фирмата, от която са купени лицензите;

— през май проведохме изпитанията на пробната серия на манипулаторите и въртящата делителна маса, за които през III тримесечие излезе заповед за редовно производство;

— второто тримесечие на годината бе изпълнено с напрегнат труд. Отчетохме етап опитен образец на модули от гъвкава манипулационна система „АДП—200";

— произведени са вече опитните образци на „АДП—1000".

Ускореното внедряване и производството на средствата за автоматизация на монтажа се съпътствуваха с изграждането на материално-техническата база на нашето предприятие. То ще стане на два етапа до края на IX петилетка.

Основа за комплексната автоматизация на монтажните процеси е усъвършенстване на двете взаимно свързани направления — технология и средства за реализирането им. Доколкото технологията се базира на оборудването, с което се реализира, условие за ефективно повишаване на степента на автоматизация на монтажните процеси са техническите и експлоатационните възможности на средствата за монтаж.

Основна насока е внедряването на типови пренастройващи се гъвкави технически средства, изградени на агрегатно-модулен принцип, на тяхна основа създаване на автоматизирани технологични модули, комплекси и линии (АТМ, АТК, АТЛ); автоматизирани работни места (АРМ); гъвкави автоматизирани производствени комплекси и системи (ГАПК), (ГАПС) и др.

Особено място в създаването на интегрирани организационно-технологични системи заема създаването на гъвкави автоматизирани производствени комплекси за монтажни процеси на основата на автоматизирани технологични линии, автоматизиран транспорт, складово стопанство, йерархични системи за управление и информационно обслужване на две и повече нива.

С участието си на панаира с „АТЛ—32П" и АПК ние изпълнихме рекламната си програма. Сега обаче предстои по-трудният етап — разширяване на проблема и организиране на редовно производство на роботи, манипулатори, АТМ, АТЛ, ГАПС в количества и качество, необходими на клиентите както от страната, така и за износ.

Внедрените досега **автоматизирани технологични модули значително повишават производителността на труда и качеството на произвежданите изделия, рязко намаляват ръчния, физически тежкия и непривлекателен труд.**

Освен в електропромишлените предприятия те ще се мултиплицират и в други производства, в т. ч. общото машиностроене, електрониката, приборостроенето, изделията от производството на ДСО „Металхим".

Особено ефективно ще е създаването и изграждането на автоматизирани и автоматични модули и комплекси в областта на електронната промишленост за монтаж на кабелни форми и елементи на печатни платки, където преобладава масовото използване на ръчен труд.

До края на март 1986 г. в Електроапаратурния завод — Пловдив ще бъде внедрена автоматична технологична линия за монтаж на част, подвижна от контактора „К6Е" и „К10Е". Разработена е документация и започна изработването на още четири автоматизирани технологични линии за заводите на промишлено-търговското обединение „Елпром" и ГАПК за нуждите на комбинат „ЕАЗ", които ще бъдат внедрени в производството през тази година.

На база на внедряваните средства за автоматизация на монтажа ще се създават нови автоматични технологични модули, автоматизирани работни места и участъци, като се разширява сферата на приложение и на номенклатурата на произвежданите съоръжения. До края на IX петилетка с изграждането на материално-техническата база на предприятието ще се осигуряг високи ръстове на производството,

Digitized by Google

Ние си даваме сметка, че тази високо отговорна задача **може успешно да бъде решена единствено ако партийната организация застане начело на този процес, ако всички партийни членове са проникнати от съзнанието, че всеки трябва да служи с личния си пример на останалите членове на колектива, да мобилизира, да агитира, да дава незабавен отпор на недисциплинираните и нарушителите.** Проведохме открито партийно събрание, среща с колективите, поставихме партийни поръчения на комунистите и номенклатурните кадри. Партийното бюро, партийната организация, стопанското ръководство водят на постоянен отчет изпълнението на производствените задачи.

Имайки предвид мястото на нашето предприятие в решаването на високо отговорната задача за автоматизация на монтажните процеси — една от основните задачи на икономическата политика на партията, поставени от XII конгрес и Февруарския пленум, насочихме своята политическа и идейновъзпитателна работа към сплотяване на трудовия колектив, подобряване на микроклимата и обединяване всички сили за постигане на поставените цели.

За резултатите от извършената работа можем да съдим по постигнатите изменения в съзнанието, от непримиримостта към инерцията и шаблона, към разхищенията и нарушенията, към изграждане на активна жизнена позиция и борбеност при изпълнение на поставените задачи, от постигнатите положителни резултати в трудовата дейност.

В резултат на възпитателната работа не можем да не отбележим и духа на взаимопомощ, който цари между работници, конструктори, технолози, програмисти, дизайнери и др.

Но постигнатото не ни задоволява. Все още безкомпромисност се проявява само към детайлите за лицензионните изделия. Този подход не е пренесен към останалите задачи. Необходим е единен почерк. **Има какво да се прави по завишаване още повече взискателността към всички нива, разширяване на самоконтрола, непрекъснато повишаване квалификацията на всички работници и проектанти.** Различни са формите за това: участие в курсове, симпозиуми, изнасяне на доклади, учредяване на постоянно действуващ семинар по автоматизация на монтажните процеси, изучаване на челния наш и чужд опит.

Освен това в предприятието има изпитана система за работа с наставниците. Първичната партийна организация редовно разглежда как се решават проблемите по научно-техническия прогрес и поставените задачи, взема конкретни решения. Редовно се информират партийните членове за организационно-структурните промени, за кадровите решения в предприятието.

Нашето производство — симбиоза на точна механика и електроника, поставя високи изисквания към предприятията — кооперирани доставчици, и към подготовката на кадрите. Тук засега съществуват проблеми по усвояването на елементи и възли (които сега са внос) от отделите на стопанските обединения на Министерството на машиностроенето и на други министерства.

Особено внимание обръщаме на подготовката на кадрите със средно и висше образование. Сключили сме договори с над 40 стипендианти от висшите учебни заведения и средните училища. Разширяваме конкурсите за научни сътрудници и увеличаваме броя на специалистите, които са включени в следдипломна квалификация. Наред с това обаче остро стои проблемът за подготовка на „мехатроници" със стабилни знания в областта на механиката и електрониката. За решаването на тази задача е необходимо създаването в Пловдив на филиал на катедрата „Автоматизация на дискретното производство" на ВМЕИ „Ленин".

В комплексната програма за промишлено-търговското обединение „Елпром" се предвиждат мултиплициране на опита от първите разработки и ускорена дейност по автоматизиране на монтажните операции за структуроопределящи изделия от стратегическите направления, в т. ч.:

— автоматизиран монтаж на възли от ръчни електроинструменти — „Елпром" — Ловеч;

— автоматизиран монтаж на възли от изделия на завод „Динамо" — Сливен — стартери и генератори;

— автоматизиран монтаж на вентилатори от производствената програма на завод „А. Иванов" — Етрополе;

— автоматизиране на обработващи и монтажни операции за К „ЕАЗ" — Пловдив и др.

Към момента за промишлено-търговското обединение „Елпром" са проучени над 80 обекта (изделия), за които е ефективно и икономически целесъобразно внедряването на средства за автоматичен и автоматизиран монтаж.

Конкретните задачи ще бъдат уточнявани с годишните планове по научно-техническия прогрес, като след внедряването се очаква получаването на икономически ефект в рамките на петилетката над 18 млн. лв. при условно освобождаване на над 1500 работници.

Извършената досега от нашето научно-производствено предприятие дейност по усвояване на лицензионните изделия, изграждането на първите модули, линии и автоматизирани системи за монтаж, както и разработените програми за целенасочена, планомерна научноизследователска, развойна и внедрителска дейност до 1990 г. и след това са солидна основа за по-мащабно разгръщане и създаване на адекватна материално-техническа база с цел задоволяване на нуждите на ПТО „Елпром", други стопански организации, както и завоюване на пазарни позиции.

Закупуването на лиценз, **създаването на единственото в страната специализирано**

Digitized by Google

предприятие за комплексна автоматизация на монтажа е в унисон с новите виждания на Централния комитет на БКП и лично на другаря Тодор Живков за формиране на нов „технологичен" подход при създаването, усвояването и производството на изделия, в т. ч. в електротехниката.

●

Нашето партийно и стопанско ръководство, изпълнителските кадри добре разбираме, че извършеното досега и очертаните насоки за развитие съответстват на съвременните схващания и насоки за автоматизацията на монтажните процеси. Това е едно стратегическо направление и авангардна технология в процеса на производство на изделия. По този начин ще осигурим предимство на нашата страна не само като производител, но и като износител на специализирани монтажни роботи и гъвкави автоматизирани технически средства за монтаж, които имат особено голямо значение за издигане на страната ни на равнището на най-развитите в техническо отношение държави.

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

ФОРМИРАНЕ НА СЪВРЕМЕННО ИКОНОМИЧЕСКО МИСЛЕНЕ

Възпитаването у трудещите се на съвременно икономическо мислене е важен фактор и показател за психологическо пренастройване на кадрите, на трудещите се, необходима предпоставка за новаторски подход към решаването на научно-техническите проблеми. Не случайно в доклада си пред Февруарския пленум на Централния комитет на БКП, като отчете изключително важната роля на икономическата мисъл при решаване на отговорните задачи, които стоят пред страната в областта на внедряването на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, другарят Тодор Живков посочи, че сега е необходимо „у всеки член на обществото да се утвърждава ново икономическо мислене, ново икономическо съзнание", че „ни е потребна нова икономическа връзка между човека и средствата за производство, между човека и държавата, между самите хора в производствения процес."

Какво да разбираме под съвременно икономическо мислене и какви са пътищата за неговото формиране?

Партията разглежда работата по икономическото образование и възпитание на трудещите се като съставна част от формирането у тях на научен мироглед, като действено средство за повишаване на социалната и трудовата им активност.

Икономическото мислене като духовно образуване винаги е било тясно вплетено в производствено-икономическата дейност на хората. То е момент от нея и се определя от нея. Поради това, най-общо казано, икономическото мислене може да бъде определено като интелектуално свой-

Digitized by Google

ство на човека от позициите на обективно действуващите икономически закони да осмисля заобикалящите го икономически явления и процеси. А по-точно: икономическото мислене е свойство на човека, от една страна, да опознава икономическия живот, да натрупва знания за него, от друга страна, да умее да оперира с тези знания или то е средство и за познаване на действителността, и за нейното преобразуване.

Равнището на икономическото мислене зависи както от степента на икономическата подготовка на хората, така и от развитието на техните интереси и от характера на производствено-стопанската активност на социалните субекти. И това е естествено. Колкото по-богата, по-разнообразна е дейността на субектите на производството, толкова по-развито е тяхното икономическо мислене, тяхното икономическо съзнание.

Известно е, че най-характерният, най-същественият белег на социалистическото общество е неговата съзнателност, неговата висока организираност. Съзнателно управляваното в обществен мащаб производство обаче предполага определени обществени действия, определени взаимно свързани процеси. Това са, от една страна, научното познаване на обективните икономически закономерности, които характеризират дадения етап на развитие, и, от друга страна, умението върху тази основа правилно да се предвиждат настъпващите явления и процеси, да се осигурява най-рационален подход при реализирането на приеманите решения, да се използват най-целесъобразно силата и творческата енергия на народа чрез формирания за целта икономически механизъм.

С формирането на отговарящо на времето икономическо мислене, със съществено повишаване равнището на икономическата култура на всички трудещи се и особено на младите хора може да се постигне решителен прелом в процеса на привеждането на икономиката върху интензивен път на развитие, ускорено да се внедрят у нас водещите в света постижения на научно-техническия прогрес.

●

Формирането на съвременно икономическо мислене е сложен и многопланов процес. За повишаване на неговата ефективност е необходимо да се използват всички фактори: идеологически, организационно-икономически, социални, правни и даже емоционално-психически. Затова в работата по формиране на икономическо мислене партийните комитети и организации в Пловдивски окръг отделят голямо внимание на много процеси и задачи, в това число и на системата на икономическото образование, на взаимната връзка на икономическото и професионалното обучение. Те насочват своята работа към решаването на две основни задачи: формиране у всеки трудещ се висока идейност, дълбока убеденост в правилността на икономическата политика на партията, вътрешна потребност да осъществяват тази политика на практика; подчиняване на икономическата пропаганда на потребностите на живота, приближаването ѝ към онези проблеми, от които на първо място зависят осъществяването на плановите задачи, работата в трудовите колективи.

През настоящата учебна година броят на слушателите в системата на политическото и икономическото обучение по тези въпроси порасна. Немалко е направено и се прави за повишаване действеността и качеството на икономическото обучение, за засилването на неговата практическа насоченост. Порасна ролята на системата за икономическо обучение за разпространяването на колективните форми на организация и заплащане на труда. Партийните организации полагат усилия знанията, получени от слушателите, да намират практическо приложение в грамотно стопанисване, високопроизводителен труд.

Възпитателното въздействие на икономическото обучение е толкова по-успешно, колкото по-ефективно е поставено информирането на хората по въпросите на икономическия живот, икономическото положение в страната, отрасъла, окръга, общината, трудовия колектив. Информирането е важно средство за събуждането и развитието на интереса към различни страни на икономическия живот и дейност на колективите. В този смисъл голямо внимание партийните комитети и организации в окръга отделят за разясняването на въпросите на икономическата и социалната политика на партията, пропагандиране предимствата на социалистическия начин на живот, разобличаване идеологическата диверсия на Запада. Широка подкрепа намират ценни инициативи и предложения. За тях формирането на икономическото мислене у трудещите се не е самоцел, негова непосредствена задача е общото повишаване на икономическата грамотност, дълбокото разбиране на икономическите закономерности да се отразява в съзнанието на хората от гледна точка на практическото им прилагане на конкретното работно място. Затова едно от задължителните условия е непосредственото участие на трудещите се в решаването на стоящите пред обществото задачи на всеки конкретен участък на стопанисване. С включване на трудещите се в управлението на производството чрез социалистическото съревнование, постояннодействуващите производствени съвещания и други у тях се раждат почини, инициативи, които стават важен фактор за интензификация на икономиката, за повишаване ефективността на производството. Сега в нашия окръг е широко разгърнато съревнование за рационално използване на електроенергията, топливата, водите, суровините. Това има първостепенно значение за интензификацията на народното стопанство,

Digitized by Google

за ускоряване цялостното развитие на нашето общество.

●

Голямо значение за съвременното икономическо мислене имат организацията на производството и благоприятният морално-психически климат в колектива. Ниското равнище на организацията на труда, нерешаването на производствени и социални въпроси разклащат трудовата дисциплина, действуват отрицателно върху поведението на хората, на техните мисли и настроения. Затова партийните комитети в окръга всячески поддържат онези колективи, които отделят внимание на намаляването на ръчния труд, на механизацията и автоматизацията на производството, на подобряване битовите условия на работниците.

Партийните организации се грижат да възпитават качества, с които се характеризира съвременното икономическо мислене: неудовлетвореност от постигнатото, критическо осмисляне и дълбок анализ на положението на нещата, търсене пътища за постигане по-високи показатели на развитие, съответствуващи на изискванията на икономиката и обществения живот, да изключат равнодушното отношение към работата.

Като пропагандист с дългогодишен опит смятам, че наше задължение е не само да даваме знания на слушателите, а да ги научим да мислят самостоятелно и творчески...

В края на миналата година, когато се подготвяше практическо занятие по качеството, имах среща с пропагандисти от четвърти район на Пловдив. Реших разговора с тях да превърна в дискусия — подсказвах идеи, търсех съвети и мнения, провокирах с мои размишления, т. е. предизвиках ги да мислят самостоятелно. Дискусията ни доведе до интересни разсъждения и предложения по редица въпроси. Ще разкажа за един от тях. С данни и цифри доказахме, че всяка година обемите на произвежданите в окръга стоки за потребление — обувки, облекло и т. н., и средствата за производство — машини, съоръжения, материали, нарастват. В резултат на това отчитаме, от една страна, стабилен икономически растеж, а, от друга, като че ли все повече се изострява противоречието между производство и потребление. Понеже сме свикнали да мислим по стар стереотип, считаме, че в този случай трябва да се увеличава производството, за да се задоволяват по-добре потребностите. Но на сегашния етап на развитие, когато се разгръща научно-техническата революция, определящо условие за по-пълно задоволяване на потребностите са качеството и техническото равнище на продукцията. Ако изработваме металорежещи машини от класически образец, за да задоволим нарастващите потребности от тях, трябва да се произвеждат все по-големи количества. Или, ако пускаме на пазара ботуши „еднодневки", с ниски потребителски качества, лесно можем да направим сметка колко чифта са необходими само за една година. Тогава увеличеното производство дава ли реалния темп на икономическия растеж, на нарастване богатството на нашия народ, равнището на задоволеност? Какво можем ние да направим? Възникнаха въпроси, които имат както теоретическо, така и практическо значение — достатъчно надежден ли е количественият измерител на икономическия растеж, трябва ли да говорим, че производството изостава от потреблението, след като се произвеждат големи количества продукция, но поради ниски потребителски качества част от нея не се купува, и, за да се задоволи потребността, се налага да се произвеждат все по-големи количества. А това води до все по-нарастващ разход на обществен труд. Така че налага се да се намери измерител на динамиката на качеството, за да можем и от него да съдим за равнището на задоволеност и за икономическия растеж.

В тази дискусия пропагандистите мислеха творчески, анализираха съществуващата практика, даваха идеи, правеха обобщения, предлагаха пътища за повишаване ефективността на производството, за подобряване качеството на продукцията, за висока дисциплина и организираност на всяко работно място. Сигурна съм, че повечето от тях използваха нашата дискусия в своите практически занятия, като я „приземиха" в конкретните условия.

При социализма обществената собственост върху средствата за производство обуславя еднопосочността на интересите — лични, колективни, обществени. Това е основата за проявление на другарско сътрудничество и взаимопомощ в труда. Тя може да се обоснове и с примери от практиката, и при теоретическото изясняване на проблема. Пропагандистът Васил Маколов — заместник-директор по икономическите въпроси в завод „Химик" — Асеновград, разкрива съдържанието на категориите, които характеризират работата на колектива — себестойност, печалба, рентабилност и др., в тясна връзка с категориите, които характеризират труда на отделния работник — трудова норма, разценка, работна заплата, производителност на труда. По този начин показва пред слушателите връзката между резултатите от работата на колектива и на отделния работник и еднопосочността на личните и колективните интереси.

Заедно с това следва да признаем, че не сме успели на редица места да постигнем ясно разбиране от ръководители и специалисти, от всички трудещи се същността и значението на новите изисквания. Мнозина не са усвоили знания по политикономия, не всички схващат процесите и тенденциите, които се извършват в икономиката. Срещат се ръководители, които още от първите месеци на годината доказват много „аргументирано" колко е висок, нарса-

Digitized by Google

лен планът на предприятието, за да се коригира. А през ноември, началото на декември рапортуват, че предсрочно са го изпълнили. Къде е личният пример на ръководителя, който пред очите на колектива лъже държавата, обществото и после пак пред този колектив взема премии. Или недооценяват се обективните икономически закони, някои се стремят да ги заобиколят или надхитрят. Колко пъти е говорено и писано за недопустимостта да се нарушава обективното икономическо изискване за изпреварващия ръст на производителността на труда. И въпреки това периодически се налага да се критикуват ръководители на отделни обединения и предприятия, че тук-там работната заплата се повишава без тясна връзка с повишаване производителността на труда. А нали специфична черта на съвременното икономическо мислене е умението да се разглежда всеки производствен въпрос през призмата на ново предприятие, внедрявайки нови машини или утвърждавайки пускането на стоки за народно потребление, е необходимо да се вижда крайният резултат, безпогрешно да се оценяват потребителските свойства, необходимостта от бъдещото изделие. Немалка роля играе отчитането икономическите последствия от едни или други решения, защото в ред случаи, преследвайки тесноведомствени интереси, някои стопански дейци се стараят да построят обект, без да се грижат за това, че отпадъците от производството могат да повлияят отрицателно на атмосферата, да речем, на цял град.

Новото икономическо мислене не може да се затваря зад вратата на собственото предприятие. Превръщането на „мозъ" в „наше" трябва да става по пътя на грижливо отношение към интересите на другите колективи, на обществото като цяло, на строгото изпълнение на договорните задължения. Не можем да приемем за нормално, че предприятия често пускат продукция, която явно не се търси, а ръководителите на предприятието, обществените организации в него не се вълнуват от това — само да са в ред общите показатели... Партийни комитети бяха принудени в някои случаи да поставят въпроса за замяна на работници, неуспели да се преустроят за работа при новия ритъм. А ми се иска да подчертая особената роля на комунистите, техния личен пример. Много е важно именно те да дават тон, да умеят да мислят със съвременни икономически категории, от правилни, партийни позиции да оценяват състоянието на нещата в своя трудов колектив, да дават максимален принос в борбата за интензификация на производството. Сега главните лозунги в предконгресната работа са творчески труд, единство между думи и дела, инициатива и отговорност, взискателност към себе си и към другите. Комунистите да дават пример. Да се засили взискателността към всеки член на партията за отношението му към обществения дълг, за изпълнение на партийните решения, за честен и чист облик на партиеца. Комунистът се оценява по постъпките и делата. Други критерии няма и не може да има. Във всеки трудов колектив, във всяка партийна организация има хора, които се отличават с висока политическа съзнателност, правилно разбират своя дълг, имат развито чувство на стопани на производството, умеят на практика да направят всичко, за да бъде по-ефективен общият ни труд. Техният опит, жизнена позиция, дела и планове са необходими да се обобщават, умело да се пропагандират и разпространяват. В това виждаме едно от условията за формиране у трудещите се съвременно икономическо мислене, което се изработва в напрегнат труд, в постоянно обновяване знанията и преустройване психиката на хората. Ще посоча пример. Звеното с ръководни кадри в Тютюневия комбинат — Асеновград с ръководител Асен Божков изучава проблемите на научно-техническия прогрес. В две практически занятия участниците направиха 11 предложения за подобряване на качеството на продукцията, за намаляване на ръчния труд. Много от тях са изпълнени. Например: имаше предложение научно-техническата информация да стане масово достояние и в резултат се създаде бюро за научно-техническа информация на обществени начала; за да се намали никотиновото съдържание на цигарите, да се започне изследователска работа по този въпрос. Интерес, мисля, представлява издигането и реализирането на идеята за създаването на собствен водоизточник. В цигареното производство количеството вода, което се използва, не е голямо в сравнение примерно с консервното производство, но е необходима вода. Селищната система изпитва недостиг и когато няма вода, спира и производството на комбината. В занятието започва да се обсъжда този въпрос. Няколко души дават идеята да се създаде собствен водоизточник, като се използва опитът на комбината за цветни метали „Димитър Благоев". Има „за" и „против", но ръководството възприема предложението, правят се проучвания... Сега комбинатът има своя вода за промишлени цели, в скоро време ще се използва и за пиене, облекчи се и селищното водоснабдяване.

●

Новаторски подход към своята работа, умение да мисли със социално-икономически категории и да ги превежда на конкретния език на практиката, творческо търсене на пътища, водещи към най-добри крайни резултати, грижа за интересите на целия народ — всичко това е присъщо на първо място на хора, идейно убедени, дълбоко предани на идеалите на комунизма, с изградена активна жизнена позиция. Именно идейната убеденост подбужда човека творчески да се отнася към труда, да

Digitized by Google

проявява непримиримост към недостатъците, да се стреми да внася максимален личен принос в решаването на поставените от партията задачи. Ето защо, когато говорим за формирането на съвременно икономическо мислене у трудещите се, трябва при всички случаи да виждаме връзката на този проблем с проблема за формиране у членовете на нашето общество здрав марксистко-ленински мироглед.

Окръжният комитет на партията в Пловдив се стреми да подхожда комплексно към изработване у трудещите се съвременно икономическо мислене, а не да ориентира към решаване на тази сложна и отговорна задача само системата на икономическото образование. А такъв подход има място в някои партийни организации, с което не можем да се съгласим. Считаме, че всички пропагандисти, в това число и работещите в системата на политическата просвета, са призвани да проявяват постоянна грижа за формирането у слушателите съвременно икономическо мислене като един от важните показатели за ефективността на марксистко-ленинското обучение. Идейната убеденост на комунистите намира израз и в това как човек се отнася към работата си, умее ли да подчини личните си интереси на обществените, да намери и използва резерви за интензификация на производството, да действува като стопанин, творчески при решаването на стоящите пред колектива задачи.

Проблемът за собственика и стопанина, както е известно, е основополагащ и всяка икономическа тема дава възможност да се развият отделни негови страни и да се очертаят правата и задълженията на стопанина при решаването на едни или други стопански задачи. Когато обсъждат встъпителното и заключителното слово на другаря Тодор Живков пред Националната партийна конференция, участниците в учебното звено в дирекция „Хранителни стоки" — Пловдив с пропагандист Елена Димитрова, заедно с теоретичната обосновка на въпросите, поставят ударението на отношението собственик — стопанин с анализ на конкретния опит в дирекцията. На занятие възниква идея във всички звена да се обсъди темата „Какъв трябва да бъде стопанинът на търговския обект". Този разговор излиза извън рамките на учебните звена и се подема в повечето от търговските обекти. Участниците оглеждат работата си, подреждат обектите, правят списъци на залежали стоки, на стоки с преминал срок, с лоши опаковки, с паднали етикети. На разговорите дават вярна, справедлива оценка на своята и на другарите си работа като стопани, какво още могат да подобрят, какво не зависи от тях. И мнението на купувачите искаха, те потвърждаваха: в магазините има застояли стоки, липсват търсените, да се развиват обслужването по домовете, продажбата по образци и заявки по телефона. Зареждането на магазините в работно време е отдавна болен въпрос и все още друго разрешение не е намерено. Тези разговори показаха, че хората се учат да мислят като стопани, но трябва да се поддържат в „движение" всички онези механизми, които карат хората да мислят и работят творчески. А те, тези механизми, не са малко: това е и правилната организация на работната заплата, и социалистическото съревнование, условията и организацията на труда, материалното и моралното стимулиране, взискателността и отговорността, дисциплината.

Ръководител на предприятие, който е и пропагандист, веднъж сподели: „Нашият колектив изпълнява насрещния си план редовно и в срок изнасяме договоренатa продукция за социалистическите страни. Участниците в учебното звено знаят, че средствата за нашата социална програма зависят от труда и усилията на всички в завода. Това ги прави по-грижовни, гледат да не се похабяват суровини, да не спират машините, помагат си взаимно. Но какво се получава? Някои предприятия не изпълняват плановете си, може и не по тяхна вина, но все някой някъде е виновен. За да се компенсира неизпълнението им и да се издължи общинската икономика, на нас, а и на други предприятия, възлагат допълнителни задачи. Колективът ни е добросъвестен и се справя и с тях. Но това се утвърди като практика. Участниците в учебното звено разсъждават по този въпрос и, трябва да ви кажа, не изхождат само от своите лични интереси, а мислят държавнически. Считат, че тази практика приучва някои колективи да работят по порочния принцип „ден да миче, друг да дойде", а други колективи се пренапрягат. Но по-важното е, че и на хората, и на народното стопанство са нужни всеки вид продукция и такава компенсация рано или късно ще създаде затруднения в икономиката ни. Затова считаме, че всеки колектив трябва да изпълнява плана си и икономическият механизъм да действува безусловно и безотказно."

Изучаването теорията и политиката на партията, постоянното развитие и усъвършенстване навиците за политическо самообразование — всичко това активно влияе на човека, дисциплинира неговия ум, изработва и укрепва трудолюбието, упорството, волята, организираността, способствува за творческо мислене, възпитава комунистическа убеденост. Разбира се, това не става механически, а при направляващото въздействие на пропагандиста, от когото преди всичко зависи повишаването на резултатността от марксистко-ленинското обучение. Ако ръководителят на политшколата или семинара е успял да постигне високо идейно равнище, да засили практическата насоченост на занятието, да осигури тясна връзка с решаването на конкретните задачи за изграждането на развития социализъм, ускоряването на социално-икономическия прогрес на страната, то политическото обучение неминуемо ще се отрази положително на формирането и развитието у слушателите на съвременно икономическо мислене.

Digitized by Google

Разбира се, ролята на пропагандиста не се свежда само до провеждане на политически занятия, до образователна, учебна работа. С всяка измината година много от тях отделят все повече внимание на всекидневната организаторска и възпитателна дейност сред слушателите и това се подкрепя от партийните организации в окръга. Ето защо те поставят особено ударение на движението „Пропагандистът — активен борец за качество". Движението придобива не само масов характер, но се и обогатява с ново съдържание и интересни форми.

В много партийни организации пропагандистите се заеха да възпитават у слушателите образцова дисциплина. Но в интерес на истината е да кажем, че някои се опитват да сведат тази задача само до изпълнението на най-елементарните изисквания: да не се допускат отсъствия, закъснения, да не се нарушава трудовият разпорядък. Не ще и дума, това е важно. Но проблемът е значително по-широк. Пропагандистите са призвани да разясняват въпросите на интензификацията, ускоряването на социално-икономическия прогрес на нашето общество, политическия смисъл на смелите решения и енергичните действия на партията за укрепване на реда и дисциплината, необходимостта от непримиримост към разточителството, кражбите, злоупотребите и други отрицателни явления. Активната жизнена позиция по тези въпроси, правилното разбиране на личната отговорност за тяхното решаване е необходима съставна част от съвременното икономическо мислене. Всеки да може отчетливо да си представя, че дисциплината сега това е и държавнически да подхожда към оценката на своята работа, към труда на своите другари, и активно да се включва в отстраняването на недостатъците в производството, в бита — всичко, което ни пречи да вървим напред.

Бюрото на общинския комитет на партията в Асеновград одобри инициативата на пропагандистите в Тютюневия комбинат, които набелязаха конкретни мерки за повишаване ролята на идеологическите кадри в мобилизирането на трудещите се за интензификация на производството, ускоряване на научно-техническия прогрес. Тази дейност на пропагандистите сега добива особена актуалност. На заключителните занятия в системата на марксистко-ленинското образование миналата учебна година вниманието на участниците беше привлечено към въпросите на интензификацията на икономиката, бързо ускорение на научно-техническия прогрес, достигане на световно равнище производителността на труда, подобряване качеството на цигарената продукция, усъвършенствуване на икономическия механизъм. Води се сериозен разговор как да се умножат усилията на участниците, на всички членове на колектива за решаване насъщните проблеми на завършващата година на петилетката. При това работата не се ограничи само до обсъждане. Направените конкретни предложения дадоха практически резултати. За ръководителката на школата за челен опит, водачката на цигарена машина Елена Михайлова, носителка на орден „Червено знаме на труда", са характерни висок професионализъм, пестеливост, рационалност и грижливо отношение към машината. Тези качества тя се старае да предава на участничките в школата. А инженер-техноложката Стефка Василева запознава работничките с новостите в техниката и технологията, с организацията на труда в цигареното производство и по-специално с бригадната организация на труда, като обръща внимание на взаимозаменяемостта и взаимопомощта за постигане на високи крайни резултати. Това става в производствени условия и въздействува силно върху съзнанието на хората.

Въпреки добрата работа на пропагандистите има и много пропуски и отрицателни явления в работата и в живота на трудовите колективи, които показват, че е все още малък приносът на системата на икономическото образование за формиране на висока съзнателност и отговорност към работата, за изграждане на правилно икономическо мислене у трудовите хора. Предстои ни още много да направим, за да използваме в по-голяма степен възможностите на пропагандисткото въздействие върху участниците в школите и семинарите. Главният резерв тук е засилване индивидуалната възпитателна работа. В много партийни организации ръководителите на политически занятия се интересуват как техните слушатели се трудят, какви задължения са поели, участвуват ли в рационализаторското движение. И това е добре. А работи ли този или онзи член на колектива с пълни сили? Как участвува в настъплението за технически прогрес? Как възприема челния опит, споделя ли тайните на своето майсторство? Умее ли да пресмята държавния лев за обща полза, да намира и използва резерви за повишаване ефективността на производството? Каква активност проявява в решаването на икономически проблеми, възникващи в конкретните условия? Трябва да признаем, че далеч не всички пропагандисти могат по същество да отговорят на такива въпроси.

В личните творчески планове на някои ръководители на политшколи и семинари в последно време се появиха специални пунктове, предвиждащи формиране у слушателите съвременно икономическо мислене. Но това изисква упорита индивидуална възпитателна работа, при която да се вземат под внимание способностите на човека, неговите нужди, интереси, мотиви за трудова и обществена дейност, квалификация, равнище на политическа и икономическа подготовка и много други обстоятелства. А за това някои пропагандисти просто не са подготвени, преди всичко в педагогическо отношение. И домът за политическа просвета започна на курсовете и семинарите за пропагандистите почесто да организира лекции по педагогика в

Digitized by Google

партийната работа, което предполагаме ще даде положителни резултати.

Стоящите пред пропагандистите задачи по формирането у слушателите на съвременно икономическо мислене е свързано с възпитаването на хората или с тяхното превъзпитание. Но сега далеч не всички пропагандисти умеят да формулират такива задачи и да действуват на основата на анализа на конкретната ситуация, на оценката на възможни варианти за тяхното решаване, за избора на най-подходящото от тях. Провеждат занятия, дават практически задания, така или иначе реагират, ако някой от слушателите се държи неправилно, но понякога не се замислят над това как се съотнасят пропагандистките мероприятия с новите задачи, които стоят сега пред колектива, пред партийната организация, какво още може и е нужно да направят за подобряване качеството на своята работа. Особено значение придобива умението на пропагандиста, ако може така да се каже, да трансформира стопанските, икономическите задачи в педагогически, да ги разглежда в органическо единство. Това ще помогне да се активизират хората. При едно условие: съвременно икономическо мислене да бъде присъщо на самия пропагандист. Независимо каква дисциплина води, в каква област на обществените науки се специализира. А за това на всеки ръководител на политшкола, на семинар са необходими задълбочена икономическа подготовка, добро познаване категориите на политическата икономия на социализма, икономиката на конкретното производство. В едно предприятие в разговор с началник на цех се поинтересувах как в колектива се използват производствените оборотни фондове, в каква степен планът на производството, показателите на планирането и оценките за дейността на цеха са свързани с плана за доставка на продукцията. Той не можа да отговори и ми поясни: аз по образование не съм икономист, а инженер. Оказа се, че той е пропагандист, ръководи една от школите в системата на политическото образование. Попитах го не среща ли трудности, като недостатъчно познава икономиката, а той ме успокои: в нашата школа не се изучава икономика, а научен комунизъм. По негово мнение икономическа подготовка като че не му е нужна. А така ли е? Може да се каже с пълно основание, че в бъдеще, колкото повече се усложняват стопанските задачи с ускоряване интензификацията на производството, с внедряване на нова техника, изискванията към икономическата подготовка на кадрите ще нарастват.

Разбира се, далеч сме от мисълта компетентността по икономическите въпроси да противопоставяме на общата теоретическа подготовка на пропагандиста. Резултати ще има, когато се съчетава едното с другото. Без дълбоки знания, широк политически и културен кръгозор, без всестранна марксистко-ленинска образованост не може успешно да се води пропагандистка работа, точно както и без познаване на производството, на икономиката пропагандистът не може да учи хората на марксистко-ленинска наука в тясна връзка с практиката, всекидневно да въздействува на постъпките и действията на своите слушатели, да повишава тяхната творческа активност.

С всичко това, струва ми се, се доказва, че икономическите знания повече от другите са свързани с всекидневната практика на стопанисване, почти с всички видове човешка дейност. И колкото по-високо е равнището на икономическата подготовка на кадрите, икономическата култура, толкова по-успешно се решават народностопанските задачи. От друга страна, колкото по-целенасочено е въздействието на нашия стопански живот, толкова по-активно и компетентно участвуват трудещите се в управлението на производството. А именно това е осъществяване на дело многостранното развитие на личността, която умее да определя своето място в обществения живот, органически да съчетава своите интереси с интересите на обществото, да бъде не страничен наблюдател, а активен съзидател и преобразовател на обществено-производствената практика.

Зоя ФИЛИПОВА
главен асистент в АОНСУ
при ЦК на БКП — филиал Пловдив

Digitized by Google

БОРБА ЗА ВСЕНАРОДНА ТРЕЗВЕНОСТ

Нашата партия, осъществявайки идеята за преобразуване на обществото на социалистически, комунистически начала, винаги е била поборник за трезвеност, за изкореняване на вредните традиции и обичаи от живота на трудещите се, за утвърждаване на здрави нравствени норми на социалистическо общежитие и поведение на хората.

„Сега ние разгръщаме борба с едно такова опасно и твърде вкоренило се социално зло като пиянството и алкохолизма. Това е общопартийна и общодържавна задача. Ние сме реалисти и добре разбираме, че тук предстои продължителна борба. Успех ще постигнем само в случай, че се заемем здраво с тази работа. Ако я провеждаме неотслабващо и решително, без да правим каквито и да е компромиси" — каза генералният секретар на ЦК на КПСС М. С. Горбачов. Именно от тези позиции е разгърната борбата за трезв и здрав начин на живот в Уляновска област, родния край на В. И. Ленин.

При това в областта тази работа беше започната дълго преди да излезе постановлението на ЦК на КПСС „За мерките за преодоляване на пиянството и алкохолизма". Напоследък областният комитет на партията в Уляновск на три пъти с писма призова трудовите колективи да се води борба с пиянството, за по-нататъшно укрепване на реда и дисциплината, за засилване на борбата с антиобщественото прояви. При обсъждането на писмата трудещите се изразиха всеобща подкрепа и одобрение на мерките за борба с негативните явления. На събранията в трудовите колективи бяха направени голям брой конкретни предложения и пожелания за по-скорошно въвеждане на ред. Всички те бяха проучени и отчетени в практическата работа. Обсъждането на писмата не остави равнодушен нито един жител на областта, а, от друга страна, допринесе за създаване на отрицателно обществено мнение към лицата, злоупотребяващи със спиртни напитки, създаде се база за осъществяване на комплекс от организационни, икономически, административно-правни и възпитателни мерки, насочени към преодоляване на това социално зло.

За да имат морално право да търсят отговорност от другите, партийните, държавните и стопанските ръководители трябва най-напред сами да си дадат сметка. Бяха привлечени към строга отговорност всички, които са били инициатори да се организират гуляи, да се изразходват за тази цел народни средства, като при това те бяха заставени да възстановят парите на държавата. Сред тях са и първите секретари на Инзенския, Радищевския, Староукраинския и Цилинския районен комитет на партията, около 40 ръководители на стопанства и секретари на партийни комитети на предприятия, колхози и совхози. Средствата за масова информация дадоха широка гласност на случилото се и информираха жителите на областта за взетите мерки. И това е логично и справедливо, защото не може да се поверява ръководството на хора, които, призвани да възпитават, да се борят за висока организираност и дисциплина в поверените им райони и колективи, сами правят нарушения. Членовете на партията, а още повече ръководителите трябва да бъдат образец в това отношение.

Сега в партийните организации на областта се изгражда система за проучване на деловите и политическите качества на кадрите. Поставена е задача всеки член на КПСС да бъде „като на длан" пред своите другари, за да може партийната организация да знае неговите силни и слаби качества. Големи възможности за това предоставят отчетите на комунистите на партийни събрания и на заседания на партийните комитети, обновяването на техните характеристики. На тези събрания комунистите разказват за себе си, като започват от своята автобиография, за своето семейство, за отношението си към производствената и обществената работа, за

Digitized by Google

това как се борят с недостатъците. Ако при отчета на даден комунист колегите му — другари по партия, открият недостатъци в неговия живот и дейност, те имат право да му наложат партийно наказание, което се отразява или в характеристиката на комуниста, или в неговата отчетна партийна карта. В хода на тези отчети имаше случаи, когато комунистите убеждаваха, че е невъзможно в партията да останат хора, които петнят високото звание комунист, чиито действия са несъвместими с изискванията на Устава на КПСС.

Борбата с пиянството изисква грамотен, научен подход, търсене на такива пътища и мерки, които да дадат резултат, да изменят рязко положението на нещата по всички направления на тази многостранна работа.

В съответствие с Указа на Президиума на Върховния съвет на СССР „За засилване на борбата с пиянството" в областта бе регламентирана строго търговията с алкохолни напитки. Намали се много броят на магазините, където те могат да бъдат купени. Беше прекратена търговията със спиртни напитки в близост до промишлени предприятия, културни и спортни учреждения, учебни заведения, места за масов отдих на трудещите се, в много предприятия на общественото хранене. Същевременно се засили борбата със спекулацията с алкохолни напитки и варенето на домашна ракия. Ежемесечният анализ на структурата на стокооборота показа, че в резултат на намалената употреба на алкохол след публикуването на Указа за борба с пиянството стокооборотът се е съкратил през май с 1,2 млн. рубли, през юни—август средно с по 6 млн. рубли. А до края на годината се предвижда съкращение с 46—50 млн. рубли. Ясно е, че само с регламентиращи мерки ще бъде много трудно да се надвие пиянството. Ето защо наред с ограничаването на продажбата на спиртни напитки се осигурява конкретен подход към различните категории хора, съответствуващ на тяхното отношение към пиенето.

Има хора, които са загубили чувството за мярка при употребата на алкохолни напитки. Тези хора са болни и това изисква голяма грижа за тяхното излекуване. Мнозина употребяват спиртни напитки умерено и отнасят себе си към категорията на спазващите „културата на пиенето". Има и много хора, които изобщо не пият.

Работата с първата категория лица протича по следния начин: комисиите за борба с пиянството при изпълнителните комитети на градските и районните съвети на народните депутати разглеждат всяка седмица на заседания въпроси, свързани с лица, които страдат от алкохолизъм, и вземат решение за изпращането им на диспансерно лечение, като посочват кога трябва да започне лечението и предписват строго спазване на всички лечебни процедури. В случай на отказ или нарушаване на установения ред за лечение комисиите имат право да изпращат тези хора чрез съдебните органи на принудително лечение в лечебните трудови профилакториуми за срок до две години. Контролът върху провеждането на курса на лечение в медицинските кабинети и лечебно-трудовите профилакториуми се осъществява от депутатския актив и членовете на доброволното дружество за борба за трезвеност.

Много по-сложно е да се превъзпитат онези, които се смятат за „умерено пиещи". Те по принцип одобряват мерките от горе, но продължават да „пият културно", като са сигурни, че ще избягнат тези мерки и в тяхното съзнание засега не е узряло убеждението, че са необходими и „мерки от долу", т. е. изхождащи от всички хора, които смятат себе си за непиещи.

По отношение на тези хора е особено действен комплексът от административно-правни и възпитателни мерки. В случай че се появят в нетрезво състояние на обществени места и в зоните за масов отдих, те биват задържани от мобилните дружини, създадени във всички районни центрове на областта и в Уляновск. За всеки от тях се съобщава на месторабота-та му, за да се вземат съответни мерки за въздействие. Спектърът на тези мерки е много широк. Първо, лицата, задържани в нетрезво състояние, се глобяват. При това, за да не страда бюджетът на семейството на глобения, комисиите за борба с пиянството при местните съвети предлагат на нарушителите на закона да отработят сумата на глобата в извънработно време чрез физическа работа. Второ, в предприятията нарушителите като правило се лишават напълно от текущи премии и премии в края на годината. Съгласувано с профсъюзния комитет, може да им се премести отпуската от летния през зимния сезон, да бъдат изместени по-назад в списъка за получаване на жилище, да бъдат лишени от други социални блага. В много предприятия на тези нарушители се издават специални пропуски и са въведени „Книги на съвестта", в които се описват нарушенията, а самият нарушител дава писмено обещание да не ги повтаря.

В областта се разпространява инициатива за колективна материална отговорност за състоянието на трудовата дисциплина и обществения ред в бригадите. Колективите на бригадите сключват договори с администрацията. Същността на договора е такава: ако колективът на бригадата работи без нарушения през годината, всички нейни членове получават надбавка към годишните премии в размер на 10—15 процента, а ако има нарушения, те се лишават от премии в същия размер. Повишена е отговорността на ръководителите на предприятия и техни поделения, на началниците на цехове, на майсторите и бригадирите. Онези ръководители, чиито работници са забелязани да

Digitized by Google

идват на работа в нетрезво състояние или са извършили някакво правонарушение, също се лишават от определена част от премията.

Провежданата работа даде определени положителни резултати. Непроизводителните загуби на работно време през миналата година се съкратиха за един работен ден почти с 20 процента, включително от самоотлъчки — с 14,5 и текучеството на кадри — с 0,5 процента. Забележимо се намали броят на закъсняванията за работа, случаите на преждевременно завършване на смените, нарушенията на продължителността на обедните почивки. Намаляват се загубите на работно време и през текущата година.

Особено място се отрежда на възпитателното въздействие върху нарушителите. Това са и влезлите в практиката дни на дисциплината, и беседите за недопустимостта на пиянството, водени от представители на администрацията, партийния, профсъюзния и комсомолския комитет в дните, когато се получава заплата; обсъждане поведението на нарушителите на заседания на бригадните съвети, другарските съдилища. Тяхната цел е около лицата, склонни към пиянство, да се създаде обстановка на всеобщо осъждане, да премахнат причините, пораждащи пиянството.

Стремим се да се намесваме по-ефективно в сферата на отношенията между хората, създаващи се непосредствено на основата на традициите и обичаите, за да можем, давайки им високонравствена насоченост, да формираме правилно обществено поведение, изключващо пиянството и нарушаването на дисциплината. На състоялата се областна научно-практическа конференция „Новите съветски празници и обреди — неразделна част от социалистическия начин на живот, на духовната култура на нашия народ" бяха посочени пътищата за борба с пиянството чрез изкореняване на вредния обичай, преди всичко битов, свързан с употребата на спиртни напитки. Не е тайна, че различните празници и тържества се превръщат само в благовиден предлог за злоупотреба с алкохол. Това се отнася и за общодържавните революционни и трудови празници и семейно-битовите тържества, и за гражданските обреди. Разбира се, не става дума да се забранява или да се заплашват организаторите на семейни и битови тържества с наказателни санкции, става дума да се намират тактични форми на влияние: доверителни беседи, съвети, доброжелателни препоръки и т. н., които имат за цел хората да могат да разберат колко нелепо е да се правят неоправдани разходи и се хабят усилия за организиране на гуляи.

Така в определени дни, когато младите хора подават заявления за сключване на брак, в гражданските отделения във всички градове и райони с тях се провеждат беседи за рационално организиране на сватбените тържества, в доброжелателна форма се дават препоръки да не се допускат двудневни и тридневни запои, които водят до разстройване на здравето на хората. Същата работа се провежда в тактична форма с младоженците и с родителите им. На младоженците се предлагат туристически курортни карти за сватбено пътешествие. В областта вече станаха немалко сватби, на които изобщо нямаше алкохол и които бяха посвоему интересни и запомнящи се.

Предмет на особена грижа са младите. Не случайно е забранено да се продават спиртни напитки на хора, които нямат 21 години. Тук е необходимо да се постави такава преграда пред въвличането им в блатото на пиянството, че подрастващите да се възпитават в дух на комунистическия морал. Именно с тази цел в областта е разгърната работа за привличане на младите хора в доброволното дружество за трезвеност и преди всичко на донаборниците, които скоро ще служат в редовете на Съветската армия. На техните родители се изпращат писма с молба да помогнат на младите хора да привикнат към трезв начин на живот, да не правят никакви домашни тържества с употреба на спиртни напитки и особено преди изпращането и в периода на изпращането на младежите в армията.

Свой принос в противоалкохолната пропаганда дават създаваните в предприятията, колхозите и совхозите, в учрежденията и учебните заведения, както и по местожителство при домсъветите и в работническите общежития, клубове и дружества за борба за трезвеност. Техният брой расте с всеки изминат ден, а дейността им се координира и насочва от областното доброволно дружество за борба за трезвеност. Сред ставащите членове на клубовете и дружествата има хора с най-различни професии. Хора, които не пият и водят безпощадна борба с пиянството. А има и такива, които са се разделили с пагубното пристрастие към алкохола и сега се стремят да напълнят живота си с ново съдържание. Формите на работа на тези клубове са разнообразни: участие в общественополезен труд, в благоустройването на градовете и селата, в различни културно-масови, спортни и туристически мероприятия — във всичко, което допринася за рационално организиране на използването на свободното време.

На състоялата се на 25 септември м. г. в Москва учредителна конференция на Всесъюзното доброволно дружество за борба за трезвеност беше отбелязано, че то е призвано заедно с държавните и стопанските органи, профсъюзите и Комсомола да помага активно на партията да решава този проблем, който има огромна социалнополитическа важност. Дружеството трябва да стане организация на непримирими ентусиасти, които да са образец на пълен отказ от алкохолния опиум и пример за активна борба за трезвеност.

Digitized by Google

Целенасочената работа за преодоляване на пиянството и алкохолизма е немислима без засилване на цялата масовополитическа и културно-просветна дейност. Културните домове и клубове, библиотеките и музеите, парковете и стадионите, червените кътове и летните агитационни площадки — цялата тази съвкупност от средства е подчинена на възпитаването на хората да умеят да се разпореждат със своето време, да го запълват с полезни дела.

Скептиците и песимистите, които възприемат борбата за трезвеност като временна кампания, смятат, че животът ще ни застави да се върнем отново към предишния „пиян" тезгях, тъй като ще възникне дефицит в изпълнението на касовия план. В своето постановление Централният комитет на КПСС отговори на този въпрос съвсем определено. От 1986 г. в плановете за икономическо и социално развитие на СССР планирането на стокооборота на дребно ще се осъществява, като от него се отделят обемите на реализацията на алкохолни напитки. Оценката за дейността на работниците от предприятията на търговията, както и тяхното материално стимулиране ще се извършва, без да се отчита обемът на продажбите на алкохолна продукция.

Изключването на водката и друг опиум от стокооборота не е самоцел, а необходимост, продиктувана от интересите на населението, възникнали вследствие намаляването на употребата на спиртни напитки, не трябва да става за сметка на какво да е, а главно за сметка на онова, което не вреди на нашите идеали, което допринася за подобряване на благосъстоянието, за духовния растеж на хората.

След като проучиха внимателно резервите и търсенето на стоки и услуги от страна на населението, в областния комитет на партията набелязаха точна програма, гарантираща възвръщането на средствата, излезли от стокооборота в резултат на намаляната употреба на спиртни напитки.

Така в търговията структурата на стоковата маса се привежда в съответствие с търсенето на купувачите, разширява се мрежата от безалкохолни кафе-сладкарници и барове. Само през второто полугодие в магазините ще постъпят стоки за народно потребление, произведени в предприятията на промишлеността и строителството, на сума около 17 млн. рубли. Търговските предприятия преустройват формите на обслужване на населението, организират разширена продажба на стоки в самите предприятия в деня, когато се получават заплати, устройват разпродажби в съботните и неделните дни.

Значително внимание се отделя за разширяване на различни услуги, като се започне от битовите и жилищно-комуналните и се завърши с културните. Предвижда се към 1989 г. кооперативното жилищно строителство да се увеличи два пъти, да се осъществява програма за изграждане на вили и гаражи, строителство на автомобилни стоянки срещу заплащане. Още през тази година предприятията на строителната промишленост ще започнат да пускат на пазара сглобяеми железобетонни конструкции за строителство на гаражи и малки вилички.

Добре се оценява от жителите това, че се увеличи помощта към довършителните работи в жилищата по поръчка на новодомците, предаването на квартири с пълно обзавеждане, изработването на мебели, поставянето по поръчка на наемателите в строящите се серийно жилищни блокове на корнизи, полици, екрани за отоплителните радиатори и т. н.

Активизираха дейността си туристическите учреждения, разработени са нови маршрути, решава се въпросът да се предоставят допълнителни курортни карти за общосъюзни маршрути и задгранични туристически пътувания. През дванадесетата петилетка се планира да се укрепи здравословното състояние на около 25 хил. души. В областта се решава въпросът културните и спортните учреждения да предоставят на населението комплексни услуги срещу заплащане.

Предвижда се да се проведат редица други мерки, насочени към утвърждаване на разумни потребности у хората при изразходване на семейния бюджет, създаване на вкус към красивия бит, към уюта, т. е. към всичко онова, което дава все повече блага на съветския човек. Предвидено е да се направи много за повишаване на общата култура на хората: да се научат да разбират и да слушат музика, да посещават театри, концерти и кино, да участвуват в колективни обсъждания на тяхното съдържание, да умеят да се обличат красиво и с вкус, да изключат от ежедневието си немарливостта и безразличието към външния вид и много други неща.

Предстои упорита борба, за да се сплотят привърженците на антиалкохолния начин на живот, да се формира у тях желание и главното — умение да се борят практически за всеки човек, склонен към употреба на алкохол, да се засили личната им отговорност за преодоляване на пиянството в техните трудови колективи, в жилищните микрорайони, в градовете и селищата на областта. Това изискване съвпада с изискванията на нашата партия, с онази голяма задача, която си поставиха улановци — да превърнат родния край на В. И. Ленин в град и област с висока култура и образцов обществен ред.

Виктор НИКОЛАЕВ

Digitized by Google

СТРАННИ ФАКТИ ОТ СТАРИТЕ БЕЛЕЖНИЦИ

ИЗКАЗВАНИЯ

Докладът беше кратък.

— А сега имате думата вие — обърна се председателят на събранието към присъствуващите, след като докладчикът седна зад покритата със зелено сукно маса. — Хайде, другари, да не губим време. Кой ще започне?

Той обгърна с поглед малкото салонче. Около четиридесет-петдесет човека седяха кротко на столовете си.

— Иска ли някой думата?

Мълчание.

— Моля ви, другари... Чухме един интересен, аналитичен и изчерпателен доклад. Всеки от нас трябва да вземе отношение по поставените в него въпроси...

Мълчание...

След десетина минути събранието бе закрито.

Запитах един от присъствуващите, мой познат:

— Защо никой не се изказа?

—Никой? — изгледа ме той, като че хем изненадан, хем недоволен от въпроса ми. — Мигар не видя, че всички се изказахме?

— Видях, че всички мълчаха. Но не чух никого.

— Има — въздъхна моят познат — изказвания, които се чуват, но има и други, които само се виждат.

— Но как сте се изказали, като...

— С мълчанието си — ме прекъсна той.

БИВОЛИ, БИВОЛИ...

Заръчаха на другарката Б. да замине за село Г. — да „направи инструктаж" по грижите за биволите. Дадоха й няколко „ориентировъчни" страници, отпечатани на циклостил — да знае какви въпроси да постави, какви изказвания да предяви, какви указания да даде... Тя обаче не можеше да се задоволи само с тях. Затова отиде в окръжната библиотека и оттам взе кажи-речи цял куп биволска литература. Благодарение на нея в няколкото ориентировъчни циклостилни страници бяха направени важни допълнения — кога и къде за пръв път е започнало отглеждането на биволите като домашни животни, кога каква храна трябва да им се дава, за да бъде по-маслено млякото им, какви грижи са необходими за малките биволчета и защо на някои места ги наричат турмета...

Активистите и животновъдите в село Г., събрали се в една от канцеларите на стопанството, изслушаха с голям интерес инструктажа на другарката от окръга. Най-накрая тя завърши с думите:

— Всичко, което ви казах, другари, трябва да го имате предвид при всекидневните ви грижи за биволите.

И тогава някой се обади:

— Указанията, които чухме, са много интересни и полезни. Жалко само, че в нашето село нямаме нито един бивол...

НАЧАЛНИЦИ

Петракиев разбираше нещичко от работата, която трябваше да ръководи. Подчинените му бяха се примирили с това. Бедата беше в друго — Петракиев смяташе, че разбира тази работа по-добре от тях и непрекъснато им даваше заповеди, с които все повече и повече я объркваше. За късмет, когато всичко стигна — както се казва — до задънена улица, той си отиде. Казаха му, че се налага да оглави с вещото си ръководство по-важен и по-труден отдел.

Подчинените му си отдъхнаха. Но не задълго. Новият началник, другарят Калинов, дето им пратиха, не разбираше нищо от тяхната работа. Ха иди, че се оправяй

Digitized by Google

и с плана, и с нормите, и с разните там други показатели.

Калинов обаче побърза да ги успокои:

— Момчета — каза, — на вас дали ви е ясно, не зная, но за мене е повече от ясно, че тук съм по някакво недоразумение. Утешавам се с мисълта, че няма да се задържа дълго на това място. Единственото хубаво, което мога със сигурност да ви обещая сега, е, че няма да се бъркам в работата ви.

Въздъхнаха с облекчение. И той наистина удържа на думата си. А когато след няколко месеца се сбогува с тях, всички искрено съжаляваха, че се разделят с него.

„НЕ СЪМ ОТ ВАШИТЕ"...

Случи се беда с една жена от бригадата. Разболяха се и двете й деца и се наложи няколко месеца да си остане у дома. Сама жена, мъжът й отдавна беше починал и сега единственото богатство, което имаше и над което трепереше, бяха децата.

Веднъж, в деня, когато касиерът изплащаше заплатите, някой от бригадата подхвърли:

— Да съберем по няколко лева и да купим нещо за Денка и за децата й.

Приеха предложението с някакво угризение на съвестта — защо не бяха се сетили за това по-рано, ами чак сега... Бригадирът извади списъка на хората си и срещу всяко име записваше кой колко лева е дал. Накрая остана едно име — срещу него не бе отбелязано нищо.

—Хм... Васил... Кой беше този Васил?... Ха, сетих се. Я, кой ще прескочи до касиера и да му каже, като дойде Васил, да ми се обади.

Отиде едно девойче.

След около час в работното помещение на бригадата влезе висок младеж.

— Кой е бригадирът тук?

— Аз съм — обади се бригадирът.

— Викал си ме за нещо. Аз съм Васил.

— А, ти ли си? Още не съм те виждал. Виж какво, децата на една жена от нашата бригада...

Младежът го изслуша мълчаливо, после махна с ръка:

— А защо и от мен ще искате пари? Аз не съм от вашия колектив.

— Даа, прав си — отвърна след кратко мълчание бригадирът. — Ти какъв беше... някакъв футболист, самодеец ли... Вярно е, че не си от нашия колектив. Само дето те водим в списъка на бригадата и изкарваме и твоята норма, и твоята заплата... Е, прощавай, че ти загубих времето!

Хаския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

КАК СЕ ИЗЧИСЛЯВА ЧЛЕНСКИЯТ ВНОС НА КОМУНИСТИТЕ ПЕНСИОНЕРИ

Във връзка с начисляването и събирането на партийния членски внос група пенсионери, членуващи в квартална партийна организация, поставя следните въпроси:

Следва ли да се включва към пенсията увеличението, което се даде в размер на 10 лв., и членският внос да се събира върху общата сума?

Получените допълнителни доходи — били те еднократни или не — от пенсионери, работещи на обществени начала, следва ли да се включват при изчисляване на партийния членски внос? Ако трябва да се декларират те, кога да стане това — предварително, след получаването им или в края на отчетната година?

При изчисляването на членския внос от допълнителни доходи кое се взема предвид — брутният доход или чистият, получен след приспадането на данъците и другите удръжки?

Ако комунистът е получил допълнителен доход през минали години и не го е декларирал тогава, следва ли да му се събере членски внос и за него? Има ли някакъв давностен срок в тези случаи? Следва ли например да се вземе членски внос за еднократен доход, получен преди 5 или повече години? Към какво се прибавя този допълнителен доход — към пенсията за месеца, когато той е получен, или към получаваната сега пенсия? А може би членският внос за този допълнителен доход се изчислява отделно, в процент съгласно таблицата?

Михаил СТЕФАНОВ
Търговище

— Увеличението от 10 лв. към минималните пенсии, което се даде на 1 октомври 1985 г., е съставна част от пенсията, следователно то се включва в сумата, върху която се изчислява членският внос. Естествено, вземат се предвид и доходите, получавани от пенсионерите за допълнителна работа. Тук спадат и всички видове хонорари, сумите, които се изплащат при пенсиониране, съкращаване от работа или преместване в друг населен пункт, за извънредна работа, работа по съвместителство и с поверителни документи, всякакъв вид надбавки, за званията „народен"; „заслужил", „активен борец против фашизма и капитализма", за военно звание, научна степен, премии и т. и. Инструкцията за определянето и отчитането на членския внос уточнява, че членски внос не се събира върху димитровски награди, семейни добавки, еднократни награди и помощи, командировъчни, стойността на форменото облекло, на даваната в някои ведомства безплатна храна и квартира, печалбите от държавни заеми и лотарии, паричните дарения, сумите от покупко-продажба на жилища.

При това съгласно инструкцията при изчисляването на членския внос се взема предвид брутният доход, т. е. тук се включва и сумата на данъка върху общия доход.

Допълнителният доход се декларира през месеца, в който е получен, независимо кога е извършена работата, за която се начислява възнаграждението.

В случаите, когато членският внос не е платен на основата на целия получен доход, секретарят и членовете на бюрото са длъжни да поговорят с комуниста, да си изяснят причините за това и ако се прецени, партийната организация също следва да му потърси обяснение и отговорност. В партийните документи не е отбелязан давностен срок за събирането на членския внос върху недекларираи навреме доход.

Във ведомостта за събиране на членския внос, в графата за минали месеци, се отбелязва „доплащане" и сумата, изчислена на основата на недекларирания навреме доход. В членската книжка се нанася сборът от членския внос за месеца плюс доплащането.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

МЕСТНИЯТ ПЕЧАТ—ТРИБУНА НА ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Колкото повече наближава най-забележителното събитие в живота и дейността на комунистите, на всички трудещи се — Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, толкова повече нарастват дългът и отговорността буквално на всеки един за осъществяване на стратегията, която тя чертае, за изпълнение решенията на историческия Февруарски пленум на Централния комитет.

Неотменна, жизнено важна е повелята сега във всички сфери на народното стопанство да се внедряват съвременните постижения на научно-техническата революция. Във всички дейности да заемат подобаващо място комплексната автоматизация и комплексната механизация на производството. Непрекъснато да се изучава, анализира и творчески прилага в специфичните условия на всяка териториална единица, на всеки отрасъл, стопанска организация, комбинат, аграрно-промишлен комплекс челният наш и чужд опит. И особено опитът на братската съветска страна, на останалите социалистически страни, с които вече имаме обща програма за действие и дела. Стратегия на приноса на всеки да бъде непрекъснатото издигане техническото равнище на производството и качеството на сътворяваната продукция.

Да, сега критерий за оценка на позицията и действията на всеки от субектите на социално управление е неговата отговорност, дисциплина и новаторски дух за най-пълно използване достиженията на научно-техническия прогрес.

От тази позиция по зони в страната се събраха журналистите, работещи в местните вестници — общински, градски, районни, комбинатски, — задълбочено, критично и самокритично да оценят своята дейност. Да си отговорят — стоят ли в авангарда на най-прогресивното социалистическо развитие на нашето общество. Използват ли силата на перото си, на партийното слово за безкомпромисна борба срещу традиционните способи на работа, инертността, шаблона.

Местният печат е силна трибуна за осъществяване на идеите и политиката на партията. Той действува в специфични условия. Тази специфика има своите производствено-икономически, социални, културни и други особености. Ако те и традициите, близките и по-далечните перспективи за развитието на селищната система, на трудовите колективи, са в центъра на вниманието на всеки вестник, той ще бъде близък другар и помощник на трудещите се. Те ще го търсят, ще му помагат. Сами ще разказват за успехите — как са постигнати, кои са пътищата за тяхното умножаване, но и за сблъсъците, за преодолените трудности.

Главното, решаващото за успеха на всеки местен вестник е на страниците му не само да се описват събития и факти, но и да бъдат те анализирани, коментирани. Като се познават задълбочено перспективите, проблемите, които в конкретните условия се решават, да се заема формираща позиция, да се откриват новостите, многообразието в подходите, формите и средствата на работа за провеждане в живота решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП. Да им се оказва подкрепа, а не да се чака да не се утвърдят и тогава да се бие тревога, да се критикува.

Това означава списващите, правещите вестника задълбочено да изучават и творчески да прилагат политиката и стратегията, която партията чертае. Да помагат на местните държавни, стопански и обществени органи и организации да отразяват различните страни на тяхната дейност. Особено важно е системно, задълбочено да се анализира дейността на партийните комитети и организации. Да се разкрива сборът от приноси на всички останали фактори. Как в своето поле на действие, със свои специфични форми профсъюзната и комсомолската организация, научно-техническите дружества допринасят за издигане техническото равнище на производството, за комплексно изпълнение на плановете и

Digitized by Google

програмите за социално-икономическото развитие на селищната система, комбината, аграрно-промишления комплекс. Как решават кардиналния проблем за използване нашироко постиженията на научно-техническия прогрес за високо качество и ефективност навсякъде и във всичко.

Радващо е, че изказванията на редакторите бяха едно критично вглеждане във времето между Дванадесетия и предстоящия Тринадесети конгрес на Българската комунистическа партия. Проявен бе стремеж за задълбочен анализ и самоанализ, оценка и самооценка на приноса на вестниците в осъществяване стратегията за повсеместна интензификация, за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. А също — за политическата зрялост и професионалната компетентност на журналистите за неотстъпна, целенасочена работа за постигане целите и задачите, начертани от Февруарския пленум.

Прегледът и оценката на извършеното досега бяха една полезна форма за обмяна на опит. Да се види как в съответния район, комбинат, аграрно-промишлен комплекс... се разработват и практически осъществяват постановките и задачите, които партията чертае. Кои са най-действените фактори и средства за тяхното изпълнение. Защо в редица случаи от брой в брой се губи безценна територия за повтарящи се уводни постановки, за доминираща в четивата декларативност, просветителство, вместо да се разкрива реалното състояние на нещата по техническото равнище, ефективността и качеството на продукцията. Да се преценява какви конкретни решения се вземат в това отношение, какви програми се съставят, програмни колективи се изграждат. Какъв е ефектът в светлината на критериите за революционно мислене и действие от стопанско-организаторската, научно-развойната, производствено-технологичната дейност. Как стоят нещата с усъвършенстването на контрола в подготвителния процес на производството, през времето на същинската съзидателна дейност и накрая всичко това отразено в състоянието на качеството на крайния продукт. В неговата оценка от потребителите на вътрешния и международния пазар. И като цяло овладяват ли се и творчески ли се прилагат теоретическите разработки и практическите подходи, с които Централният комитет на партията и лично другарят Тодор Живков въоръжават кадрите.

Ускоряването на научно-техническия прогрес поставя качествено нови задачи първо пред главния субективен фактор — партийните комитети и първичните партийни организации. И, естествено, пред всички останали органи и организации. За популяризирането на положителния опит в тяхната работа, за комплексен анализ на слабостите и недостатъците в дейността им от съответните автори се изисква висока политическа зрялост и компетентност, професионални умения. От това се определя и необходимостта непрекъснато да се разширява мрежата на сътрудниците на всеки вестник. За автори да се спечелят най-авторитетните, с признати способности ръководни кадри, специалисти, конструктори, рационализатори, изобретатели. Особено наложително и полезно е по проблемите на партийното ръководство на процесите и явленията, свързани с осъществяване на научно-техническата политика на партията, по-често автори да бъдат работниците на партийните комитети, партийните секретари. Но досега неоправдано този проблем е незадоволително решен...

В изказванията на някои от редакторите, които публикуваме в настоящия брой, са разкрити ценен опит, полезни инициативи за още по-творчески, съзидателен труд от всеки трудов колектив във всяко кътче на родината за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, а след това и за изпълнение на неговите решения.

ДАЛЕЧ СЪМ ОТ МИСЪЛТА да твърдя и да си представям, че напълно сме разбрали историческото значение на Февруарския пленум на Централния комитет на нашата партия, който чрез доклада на др. Тодор Живков влезе в ума и сърцата ни. Накара ни да се замислим как по-задълбочено, системно и последователно да осветляваме поставените проблеми, новите виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България.

Ще се спра на някои страни от възможностите и делата на нашата редакция за изпълнение на партийната стратегия.

Задача над задачите пред вестника ни „Червено знаме", орган на районния комитет на партията в Сливен, е да бъде максимално полезен за научно-техническия прогрес в селското стопанство. Успехите в това отношение са немислими без системното конкретно партийно ръководство, помощ и контрол от страна на районния комитет на партията. Ето защо връзката ни с бюрото и секретарите на районния комитет е близка, непосредствена. От тях получаваме навременни поръчения, политическа подкрепа, взискателност, за да сме в унисон с живота на трудовите колективи, по-близо до проблемите, които те решават. Без никакво успокоение от постигнатото да се борим с бариерите пред техническия прогрес, със задръжките от каквото и да е естество на техническото равнище на производството и качеството на продукцията. Това е сърцевина на всичко, което публикуваме на страниците на вестника.

Все по-често и компетентно например разказваме за системата от машини за широкоредовите лозя. Тя е създадена в Научноизследователския институт по автоматизация и електронизация на селското стопанство в София. С нея производителността на труда се увеличава три пъти, ефективността от торенето и пръскането е голяма, освобождава се много техника и се пренасочва към други дейности и т. н. Когато пишем за полезната във всяко от-

Digitized by Google

ношение система за прибиране на царевицата за зърно, за много доброто поддържане на селскостопанската техника в АПК „Ленин“ — национален комплексен първенец, не акцентуваме направо на технологията, на машините, а главно анализираме организацията и стила на работа на кадрите, с какви форми се създават новата нагласа за стопанисване, по-високата съзнателност и мобилизираност у всеки член на трудовия колектив. А за да се постига всичко това, от изключителна важност е дейността на партийната организация.

В постоянната ни рубрика „Партиен живот“ в сатиричните кътове, наречени „Осили“, ние държим на прицел негативното, спъващото развитието, пречките по внедряването. Разказваме как сами стопанските дейци търсят и откриват слабостите, нерешените проблеми. Това е много трудно, създава ни грижи, но и възможности за активна, градивна позиция на вестника.

Въпросите на научно-техническата революция са свързани с цялостния социално-икономически живот на селищата от района. Ето защо на специално посветени страници на отделни селища ние обстойно анализираме, разказваме за тяхното динамично развитие, за духовното извисяване и добруване на хората. Сега подехме инициативата всеки кмет, всяко ръководство да разкаже за конкретните дела, в които намира израз революционното мислене, за прогреса, за новото. Защото не е вече голяма заслуга да асфалтираш пет улици, да направиш пивница или засадиш хиляда розички в лехите зад тротоарите.

Докладната записка на др. Тодор Живков за стила и методите на работа ни кара да осветляваме от нов ъгъл въпросите за придобивките на хората, за дълга и отговорността, да разчепкваме въпросите на образованието, културата. Вестникът се стреми по-конкретно и задълбочено да отразява стила и методите на работа на партийните органи и организации, живота в бригадите, проблема за дисциплината и високото качество навсякъде и във всичко. Сега по-голямо внимание отделяме и на въпросите на планирането, на икономическите лостове, които движат нашето развитие напред...

Константин ШАРКОВ
главен редактор на вестник „Червено знаме“ — Сливен

ПРЕДИ 18 ГОДИНИ, когато беше построена цигарената фабрика „Тракия“ в Хасково, се смяташе, че тя е модерна и съвременна, поради което проблемите на техническия прогрес са решени и няма дълги години да става дума за това. Но животът много скоро опроверга това мнение. Оказа се, че даже и в такова съвременно предприятие има широко поле за творчество и развитие. Само след четири години дойде време тя да се разшири, а след това бяха извършени редица усъвършенствувания и модернизации именно на основата на техническия прогрес.

През изминалите 18 години фабриката даде на народното стопанство надпланова продукция за около 70 милиона лева.

Всичко това е свързано с онзи дух на творчество и прилагане на много новости, който определя трудовата дейност на тютюноработниците.

В такава обстановка решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП намират тук благоприятна почва. Само за няколко месеца колектив от трима души изобрети българска кашонир-машина и по този начин ликвидира единственото работно място, където се работеше ръчно. Икономическият ефект от това изобретение е 1 128 000 лева, а социалният — освобождаване на 46 работнички от тежък непривлекателен ръчен труд. В бр. 8 на в. „Тютюноработническа дума“ от 8 май беше публикувана голяма кореспонденция, озаглавена „Сбогуване с ръчния труд“. В тази кореспонденция не само е описано самото изобретение, посочени са икономическият и социалният ефект, но и пътят, по който то се появи на бял свят. На изобретателите най-активно са оказали съдействие ръководителите на предприятието, а и други работници. Създадена е атмосфера на обща загриженост и заинтересованост, довела до изработването на машината в самия комбинат и по-точно от колектива на нейната експериментална работилница.

По-късно в брой 23 вестникът отново се връща към темата ръчен труд. В кореспонденцията „Срещу ръчния труд — със свои сили“ се спира на други решения, осъществени по пътя на рационализаторството, които са създали един широк фронт в тази област, довел до механизиране на работата на около 100 човека в различни участъци.

Решенията на Февруарския пленум завариха колектива на тютюневия комбинат при друга обстановка. Машините и съоръженията са вече физически и морално остарели, което налага повече грижи за тяхното поддържане, а също така и други мерки за повишаване на производителността на труда и облекчаване труда на работниците. Във връзка с това е приета програма за реконструкция и модернизация на подготвителния цех, която предвижда 70 на сто увеличаване производителността на труда, както и редица нови технологически решения, които ще доведат до осъвременяване на производството, подобряване на асортиментните структури и качеството на продукцията. С други думи, тази програма предвижда издигане равнището на производството на цигари на световно равнище. В този смисъл подготвителният цех стана обект с най-голямо значение. Преценявайки това, редакцията на вестника откри временен кореспондентски пункт, чиято задача е да отразява новостите, да допринася да се организират силите на колектива за по-скорошно реали-

Digitized by Google

зиране на тази стратегическа задача.

Инициативата на вестника е открита със статия на началника на цеха, озаглавена „Стопаните сме ние", в която, разказвайки за успехите си по стопанисването, той информира и за успешното претворяване на програмата за модернизация и реконструкция. А именно — удвояване възела „Смесване", което дава възможност да се подобри технологията на производството и да се икономисва 6 процента от основната суровина — тютюна, при първоначално предвиждане 3 процента.

В бр. 13 на вестника се съобщава за още една трудова победа на тружениците от подготвителния цех. Това е преустройството на възел „Рязане на жили", което довежда до утрояване на производството, до облекчаване труда на работниците. Този репортаж е озаглавен „Новият цех", като се уточнява, че всъщност нов цех няма, но така е наречен новият възел за рязането на жилите, който е и една голяма крачка по модернизацията и реконструкцията на подготвителния цех.

Същевременно със съдействието на временния кореспондентски пост редовно във вестника се поместват очеркови скици за трудовите хора, които допринасят да се решават успешно задачите по техническия прогрес, като се използват и по-раншните рубрики във вестника. Например очеркът „Дялан камък" за един от изтъкнатите производственици, овладял няколко професии, в бр. 2, очерковата скица „Намерено призвание", също за такъв производственик, в бр. 11, очеркът „Стопанинът на силозите", поместен в бр. 12. Така се съединяват в едно цяло идеята за отразяване на направеното във фабриката с отразяване на вълненията, постиженията и творчеството на създателите му — трудовите хора.

Всички знаят, че рационализаторите и изобретателите са активни деятели на техническия прогрес, творци на много нови предложения, които водят до подобряване на производствената дейност, до намаляване на ръчния труд, до повишаване на качеството. В плана на редакцията се предвижда среща с рационализатори около редакционната маса. От опит сме установили, че такива срещи допринасят да осветлим по-широко и по-дълбоко даден проблем. А проблеми около рационализаторската дейност има доста. И ние се надяваме, че те ще бъдат отразени в тази среща с тях, че ще стане един интересен и полезен разговор с дейците на техническия прогрес.

Атанас ХАДЖИКОЛЕВ
редактор на в. „Тютюноработническа дума" — Хасково

СПОРЕД ВЪЗМОЖНОСТИТЕ на вестник „Димитровска правда" редакционният колектив потърси най-ефективните форми за въздействие върху широката читателска аудитория по проблемите на техническия прогрес. Ние също приехме рубриката на в. „Работническо дело" „Революционно мислене, революционно действие". В строго определена периодичност се публикуват материали, които засягат най-злободневните проблеми на града и общината. А тези проблеми не са малко. И те са значими не само за общината, а и в по-голям мащаб, защото промишлеността на Димитровград е от значение за националната ни икономика.

На страниците на вестника под посочената рубрика бе отпечатан критичен материал за новия цех за производство на сяра след реконструкцията, модернизацията и разширението на Химкомбината. На прицел бе поставена една грешка, която струва милиони. Само няколко дни след 72-часовите проби новият цех за сярна киселина бе подложен на капитален ремонт. Кой е виновникът, който трябва да заплаща грешките? Материалът бе посрещнат добре от читателите и с насмешка от страна на ръководството на Химкомбината. Реакция — почти никаква. Резултати — няма! Тази борба „с вятърни мелници" е все още редовен спътник на журналистите от местния печат.

И въпреки тези случаи на пренебрежение редакционният колектив води упорита борба за подготовка на общественото мнение в духа на партийните решения. Търси разнообразни форми за най-ефективно въздействие. Чрез популяризиране на опита ние стимулираме хората, за които качествената работа е станала основно средство в борбата за техническото превъоръжаване на производството.

Ефективна форма се оказа редакционната проверка на тема „Как се изпълняват задачите от Дългосрочната програма за подобряване на качеството". Поместените материали имаха широк отзвук и почти винаги получавахме отговор от ръководствата на промишлените предприятия. Това доказва, че когато редакционният труд е съобразен с партийните решения, дава добър резултат. Административните ръководства не могат да обвиняват редакционния колектив в субективни пристрастия.

Но и тази ефективна за нас форма крие една опасност, ако се използва елементарно, по един и същ начин. Понякога редакционните проверки с нищо не се отличават от проверките на комисиите за народен контрол. При такъв подход, когато изглеждаме защитени отвсякъде, ние сме уязвими от друга страна — журналистическото майсторство. Възниква парадоксът — да се пише некачествено за качеството.

Ако се направи една проверка на броя на публикуваните материали във вестника, свързани с борбата за високото качество и техническия прогрес, сигурно ще предизвика видимо задоволство. Но старателно поддържаните рубрики, разнообразните теми и жанрове сами по себе си не решават въпроса, щом не водят до генерални решения.

Digitized by Google

Затова на партийно събрание редакционният колектив обсъди откровено и делово своята работа. И членовете на първичната партийна организация дадоха една обективна самооценка, че професионалната защита на тези теми не е достатъчна за коренен поврат.

Борбата за качеството на продукцията и за техническия прогрес е истинска революционна борба. Нужна е не само описателност, не само старателно водене на рубриките, а задълбочено и целенасочено настъпление в дълбочина — към човешкото съзнание.

Леко СЛАВОВ
завеждащ отдел „Партиен живот" в „Димитровградска правда" — Димитровград

ПРОБЛЕМЪТ ни се вижда сложен и труден, защото все още не е на необходимата висота нашето професионално умение. Един пример. Колежка от общински вестник имаше задача да напише материал за качеството. Срещна се и разговаря с хората от колектива и след това сподели, че не е наясно с някои термини на качествените показатели, чрез които колективът анализира своята работа. Явно е, че с тези знания трудно би могла да прецени задълбочено дейността на колектива. От този и други подобни случаи считам, че нашите търсения би трябвало да бъдат насочени най-вече към самоподготовката, преди да се заемем да третираме проблемите на качеството и научно-техническия прогрес. В тази самоподготовка задължително трябва да се включи задълбочено изучаване на партийните документи.

Прави впечатление, че в журналистическите материали преобладава техническата терминология. Мисля, че това е характерно за голяма част от местните средства за масова информация. Защо е така? Всеки журналист сам предварително трябва да се запознае с основните понятия и проблеми в областта, където ще проявява творческото си умение. Но ние, от местния печат, не сме профилирани по отдели и се налага да пишем материали от различни сфери на икономическия и социалния живот на трудовите колективи и често изпадаме в затруднено положение. Неподготвени, често пишем повърхностни материали, защото не е в нашите възможности да им кажем нещо ново. А само от красиви и добре подредени изрази няма полза.

Във всенародната борба за високо качество и научно-технически прогрес местният вестник все още непълноценно изпълнява функциите си на колективен агитатор, пропагандист и организатор на трудовия колектив. Журналистическите материали често са популяризаторски, липсват проблемите, нерешените въпроси. Когато се опитаме да направим това, не съумяваме докрай да се борим за действеност на журналистическите си публикации. Наскоро в заводския вестник потърсихме виновника за това, че вносна газорежеща машина стои няколко години, без да е монтирана. Ръководството на комбината отговори, че машината не е заприходена. Проверката установи, че тя вече е негодна за производство, а резервни части за нея не се изработват.

Редакцията се задоволи с публикуването на отговора. А машината би повишила производителността на труда два и половина пъти. За нея бяха дадени хиляди валутни лева. Тя все още стои ничия в ремонтно-механичния завод. Ние констатирахме факта, отговориха ни, и толкоз. Не намерихме пътя как да се борим за резултатите от своята публикация.

Каролина КРАЕВА
главен редактор на в. „Работнически пламък" — Стопански химически комбинат — Враца

В ИЗЛЕЗЛИТЕ СЛЕД ФЕВРУАРСКИЯ ПЛЕНУМ броеве на в. „Нови хоризонти" — гр. Раковски, са публикувани над трийсетина материала, свързани с научно-техническия прогрес и качеството на продукцията.

Още в уводната статия на бр. 1 непосредствено под заглавието е цитирана мисълта на другаря Тодор Живков: „Време е да разберем, да осъзнаем истината, че работим и живеем в друго време, че без научно-техническа революция не можем да развиваме повече нито материално-техническата база, нито обществените отношения на социализма. В това е новият подход, в това е смисълът на революционното мислене."

Значимостта на публикуваните материали, свързани с качеството и научно-техническия прогрес, се определя преди всичко от тяхната проблематика. Още при планирането сме се старали да хванем основни, възлови проблеми, от решаването на които зависят и успехите на общинската икономика, и изпълнението на плана като цяло.

Стана правило и традиция при нас един от материалите — най-значимият и актуалният — да бъде водещ, т. е. върху него да пада акцентът, той да бъде темата на броя. Такива са публикациите по техническото и научното творчество на младежта, за входящия контрол, зърнения и фуражния проблем, трудовите ресурси, младежката база в общината, за материалните разходи на 100 лв. продукция, за акордната система и други.

Това са все проблеми, свързани и с качеството, и с научно-техническия прогрес. На тях посвещаваме най-силните ни творчески изяви. В едни от материалите конкретно се разработва темата за качество-

Digitized by Google

то. Така например в репортажа „За самочувствието се воюва“ думата е дадена на четирима стопански дейци (търговия, животновъдство, растениевъдство и услуги), които споделят опит, сочат слабости, дават препоръки.

В проблемната статия „Утрешният ден се ражда днес“ широко бе отразен пленумът на общинския комитет на БКП, който конкретно се занимава с проблемите на качеството в общинската икономика. Предмет на конкретен анализ са били и въпросите на научно-техническия прогрес. Ще посоча публикацията „С поглед напред“ — за рационализаторското движение в Стоманолеярния завод, „Стига с констатациите“! — за техническото и научното творчество на нашите младежи.

И тъй, когато говорим за ролята на нашите вестници в борбата за технически прогрес и високо качество, от изключително значение е да се напипат онези проблеми, които имат решаващо значение за икономиката на дадена община, окръг и пр. Това обаче е само едната страна на въпроса. Втората не маловажна задача е как се разработват тези проблеми. Това опира както до критичността, така и до журналистическото майсторство. Наскоро трябваше да дам една справка в общинския народен съвет за критичните материали в нашия вестник. Оказа се, че те са 32. Имам предвид не само заглавията, които споменах, но и публикации, свързани с други рубрики, каквито са „На точен адрес“, „Писма на читателите“, „Отзвук“. Ще посоча само един пример. В материала „Къде се къса веригата?“ (за входящия контрол) ние получихме и публикувахме отговорите на 8 от критикуваните предприятия.

Вижда се, че и малкият вестник може да върши същата работа, както централните и окръжните вестници, ако се пише обаче проблемно и критично, с разбиране и познаване на онова, което е предмет на нашите материали. А това, както вече подчертах, опира до нашето журналистическо майсторство, до професионализма. Защото не можем да говорим за ролята на местния печат във всенародната борба за високо качество, ако нашата работа като журналисти е некачествена. Много са изискванията в това отношение, но те опират преди всичко до таланта и труда на журналиста, до неговия класово-партиен подход, до умението му да напипа проблема и да го разработи интересно.

Случайно ли е например, че повечето от нашите вестници си приличат. Не само по графичното си оформление, но и по тематиката, по начина на разработка и пр. Да говорим ли за жанровото еднообразие, сивотата и безкрилието на мисълта, щампата, шаблона? Няма търсене, няма обновление, няма творческо горене. Дори ако вземем отделни наши броеве и ги сравним, ще видим, че са направени по един и същи калъп, макар че и темите, и събитията, намерили място на страниците им, са били други. Струва ми се, че този шаблон, това унифициране на хора, събития, душевни преживявания, плод на нетворческо и схематично мислене, е враг № 1 на журналистиката. Съгласен съм, че в повечето случаи ние пишем за всичко, тъй като в нашите вестници няма обособени отдели. Днес отидеш в кравекомплекса, утре — в завода, вдругиден нагазиш в проблемите на културата, образованието, здравеопазването... За износване и изстрадване на темата и дума не може да става. И все пак в редакциите на нашите местни вестници двамата или тримата редакционни работници са с различна нагласа, с различни предпочитания и интереси като хора, като личности и журналисти. Поне това трябва да се има предвид, когато се набелязват темите и се разпределят задачите.

Разбира се, добрият журналистически материал не може да бъде плод само на талант и вдъхновение, ако липсва онази задълбочена предварителна подготовка, която ние често подценяваме.

С казаното дотук изискванията към нашите журналистически кадри не се изчерпват. От решаващо значение например са личността на журналиста, неговата идейна, нравствена и гражданска позиция, убедеността му в това, което пише и защитава. Може да е умен, ерудиран и талантлив, но ако страни и бяга от острите и парещи проблеми на деня, ако търси спокойствие и удобно укритие, ако се съобразява с конюнктурата и с посоката на вятъра, ако му липсва смелост да установява и брани голямата истина на нашето време, такъв човек не може да бъде журналист. Защото журналистиката е „актуално творчество“, проверка на верността и на дълга. Сега повече откогато и да било словото на журналиста следва да бъде не само обич и човешка ласка, не само доверие, но и меч, насочен срещу инертността и застоя, срещу подлостта и лъжата. Към всичко, което спъва и забавя нашето развитие напред.

Вярно, една смело написана статия, един остро поставен проблем понякога носи на автора много безсънни нощи, огорчения и заплахи, но едва ли има по-голямо удовлетворение и радост от това, пренебрегвайки собствения си страх и колебания, собственото си спокойствие, да изобличиш една безпринципна позиция, да заклеймиш една неправда.

Янко ГОВЕДАРОВ
редактор на в. „Нови хоризонти“ —
гр. Раковски

КАТО ОРГАН НА РАЙОННИЯ КОМИТЕТ при Нефтохимическия комбинат — Бургас, вестник „Нефтохимик“ има свой дял в мобилизирането на колективите, популяризирането и активизирането на творческата дейност на изобретателите и рационализаторите от района, на младите творци на техническия прогрес.

Digitized by Google

Най-популярна е рубриката ни „Научно-техническата революция — глобална стратегия". Целите, които си поставихме, бяха точни и конкретни — чрез средствата на журналистиката да популяризираме успехите и проблемите на научните работници, изобретателите и рационализаторите от района. Да разказваме за внедряването на научните разработки и ако можем, да влияем за ускоряването на процеса внедряване, да стимулираме младите творци на техническия прогрес.

Вестникът ни е един от най-ефективните пропагандатори на бригадите за ускорено внедряване на техническия прогрес. Това е една нова форма за решаване на „тесните места" в производството, чиито инициатори и пионери са бургаските нефтохимици. Проявяваме подчертан интерес към развитието на тази инициатива и в сътрудничество с комбинатския профкомитет редовно публикуваме материали за работата на тези бригади под наслов „Инициатива с големи възможности". Редовно се дава информация за хода на социалистическото съревнование между бригадите, печатат се очерци за ръководители на бригади за ускорено внедряване, както и кореспонденции за ефекта от тяхната работа. Успоредно с това присъствува и темата за участието на младите хора от района в развитието на научно-техническия прогрес. Разказваме за изявите на нашите млади творци, за приложението на техните разработки.

През последните месеци много често поместваме материали за нови идеи и разработки, за внедрени системи за автоматизирано управление на производството, дело на специалисти и научни работници. Безотпадните технологии, задачите по дълбочинната преработка на нефта стоят с еднаква важност както пред тях, така и пред вестника.

Вестникът редовно отразява работата на партийните комитети за активизиране на изобретателската и рационализаторската дейност. Партийните секретари споделят опит в провеждането на различни инициативи като вечери на рационализаторите, срещите на бюрото на районния комитет с изобретателите и рационализаторите. Стремим се да популяризираме масово-политическата и организаторската работа, която извършват районният комитет и партийните комитети за изпълнение решенията на Февруарския пленум в комбината.

Гинка НИКОЛОВА
редактор на в. „Нефтохимик" — Бургас

ВЕСТНИК „БЕЛОСЛАВ" е орган на общинския комитет на партията, общинския народен съвет и общинския комитет на Отечествения фронт в Белославската селищна система.

Мнозина може би си спомнят, че доскоро Белослав беше най-голямото село в България. От четири години той е град, средище на Белославската селищна система. Някогашната слава на този край са били гебеджанската стъклария, гебеджанските раци и гаричката. Днес Белославската община е промишлен район със сериозен, неоспорим влог в икономиката на Варненски окръг, на страната. На неголяма територия са съсредоточени важни центрове, солидни производствени фондове. Гордост за хората от нашия край е ферибоотната връзка „Варна—Иличовск".

Току-що беше „стартирал" вестник „Белослав" като седмичник, и се състоя Февруарският пленум на Централния комитет на партията, който набеляза стратегията за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Своя дял пое и редакцията ни. Присъединихме се към инициативата на в. „Работническо дело" за разговор на тема „Революционно мислене, революционно действие". Помислихме и за свои инициативи и форми за осветляване и интерпретиране на голямата тема.

Като използвахме инициативата за национален конкурс-съревнование „Изследване—внедряване—световно равнище", препечатахме публикуваното предложение номер 6 на авторски колектив от стъкларския завод „Васил Коларов" — Сливен. В него бе представена технологията на инжекционен способ, заменяща ръчното производство на крачетата за кристални чаши. Дадохме думата и на инж. Николай Петков, началник на цеха за цветно и кристално стъкло при нашия стъкларски завод, да коментира предложението. Той сподели, че методът се ползва в завода от една година, но не е така усъвършенствуван. С още отпечатани материали по този проблем станахме, така да се каже, посредници на едно научно постижение. Раздвижихме амбиции, дадохме гласност на идеи, „подпалихме фитила" на белославските стъклари. Още в следващия брой началникът на отдел „Технически прогрес" разказа за ускореното внедряване на съвременните технологии в стъклопроизводството. По-нататък в брой 10 заместник-директорът по икономическите въпроси на завода доразви темата за домакинската стъклария и даде конкретни предложения за обновление. В брой 12 отново редове за стъклото — представят се предимствата на белославския кристал, т. е. внедрената за първи път у нас разработка за получаване на 32 процента тежък оловен кристал в трикомпонентна система. В брой 15 проблемната ситуация „Нестихващият фронт" постави на вниманието на стопанското обединение „Кварц" проблема за формовото стопанство и значението му за качеството на продукцията. По-късно в своя отговор обединението даде до известна степен задоволителни обяснения.

Редакцията е трибуна за мнения, предложения, идеи на ръководители, новатори, рационализатори. На сблъсъци и бор-

Digitized by Google

ба против консерватизма, бюрократичните бариери.

В такава посока бяха и публикациите за ТЕЦ „Варна" и за транспортното строителство. Темата „Индустриализацията — стратегия за развитието на строителството" коментира заместник-директорът по научно-техническите въпроси на стопанско предприятие „Трансстрой" — Белослав инж. Георги Янакиев. По наше предложение в цеха за бетонови изделия се разгледа статията на главния редактор на съветския вестник „Труд" Леонид Кравченко — „Стимули на растежа", която представя реорганизацията в строителния отрасъл и новите материални стимули за строителите. Във вестник „Белослав" се направи паралел с нашата практика и съответните предложения, които изпратихме до заинтересованите инстанции. С всичко това ние целим да предизвикаме новаторско мислене, да „атакуваме" по най-невралгичните места на производството, да популяризираме рационалното и прогресивното. По проблемите на проектантската дейност например с активна позиция във вестника се изяви рационализаторът инж. Христо Иванов — началник на отдел „Технически" от стопанското предприятие „Трансстрой" — Белослав.

Под нашата рубрика „Пред XIII конгрес на партията" най-често място имат проблемите за ускореното внедряване на научно-техническите постижения. Периодично в рубриките „Ключ към качеството", „Курс: интензификация", „Кореспондентски пост", „Територия с гарантирано качество", „Моето работно място" излизат публикации, които търсят промяната в подходите, в практиката на заводи, цехове, на колективите, на отделни хора. Често публикуваме и мнения на комунисти, на секретари на цехови и заводски партийни комитети по конкретни въпроси от партийното ръководство на научно-техническия прогрес, за взаимоотношенията в колективите. Членовете на редакционния колектив редовно присъствуват на събрания на партийни организации, на заседания на заводски комитети и партийни бюра, на оперативки в предприятията, поддържат постоянни контакти с профкомитетите и комсомолските комитети.

Тринадесетият конгрес ще дойде с повишени критерии и изисквания към всеки един от нас. А това означава по-висока журналистическа компетентност. Да усъвършенствуваме подхода си при избора на темите, разработките, да бъдем по-смели, действени в публикациите си, да даваме тон с настъпателността си.

Величка ИВАНОВА
главен редактор на в. „Белослав"

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СОЦИАЛИЗМЪТ И ИДЕАЛИТЕ

Васил Проданов

В книгата се прави социологически, етически, социалнопсихологически анализ на сложното отношение между социализма като идеал и като действителност. Специално внимание се обръща на социалните противоречия и отрицателните явления като израз на несъвпадението на идеал и действителност. В тази връзка се анализира отношението между материални и духовни стимули и мотиви в поведението на личността на различните етапи от развитието на социализма. Авторът показва главните насоки в усъвършенстването на регулиращата и мотивиращата роля на идеала в човешкото поведение днес, както и съдържанието на непосредствените исторически идеали — за многостранно развита личност и за зряло социалистическо общество. Във връзка с формирането на днешното младо поколение се поставя въпросът за причините за така наречения от другаря Тодор Живков „омагьосан кръг" във възпитанието на личността, състоящ се в несъответствие между представите и идеите, които се предлагат на младите хора, и реалната действителност. Сочат се насоките и механизмите за неговото преодоляване.

МАСОВИТЕ КОМУНИКАЦИИ В СЪВРЕМЕННАТА ИДЕОЛОГИЧЕСКА БОРБА

Надка Гъркова

Основната цел на тази книга е да покаже ролята, мястото и значимостта на средствата за масова комуникация в международния информационно-пропаганден процес, да очертае тяхната специфика и тенденции на развитие. Наред с това да анализира от позициите на марксистко-ленинската теория на пропагандата основните буржоазни концепции и модели, свързани с въздействието на масовите комуникации върху индивидуалното и масовото съзнание, и да посочи пътищата за решаване на проблема в социалистическите средства за масова информация. Авторката разкрива органичната връзка между спекулативната буржоазна теория на масовите комуникации и широко разеръщащата се практика на антихуманна и дълбоко консервативна манипулация на общественото мнение в рамките на съвременната „пропагандна война" на империализма срещу социализма, мира и социалния прогрес.

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ — ОПОРА НА КОМУНИСТИТЕ

Георги Илиев

Настоящата брошура от библиотечка на партийния секретар на Партиздат е опит да се очертаят условията, съдържанието, подходите, начините, средствата и формите на работа, които характеризират дейността на първичната партийна организация като сигурна колективна опора и важен фактор за развитието на своите членове. Авторът разглежда развитието и обогатяването на вътрешнопартийните отношения като важна предпоставка за превръщането на партийната организация в действителна опора на своите членове. В отделни раздели той разглежда социалното развитие на партийните членове, както и партийната организация като опора и в трудовия колектив, изяснява кога именно първичната организация може да бъде наистина опора на своите членове.

ИНФЛАЦИЯТА

Никола Чонов

В изданието се дава отговор на редица актуални въпроси, свързани с инфлацията. Разкрива се връзката ѝ с безработицата и икономическите кризи. Авторът прави критика на някои съвременни буржоазни теории за инфлацията и доказва, че и най-новите „рецепти" за лечението на тази хроническа болест на капитализма не дават желаните резултати. Породена преди всичко от монополистичния капитал, инфлацията се превръща в неотменим елемент на капиталистическото възпроизводство.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ВАРШАВСКИЯ ДОГОВОР

Документи и материали — 1955—1985 г.

Този сборник се издава по случай тридесетгодишнината на Варшавския договор, която широко бе отбелязана в страните от социалистическата общност. Той е подготвен съвместно от министерствата на външните работи на държавите — участнички във Варшавския договор. Сборникът съдържа декларации, заявления, комюникета за съвещанията на Политическия консултативен комитет, комюникета и съобщения за заседанията на комитетите на министрите на външните работи и министрите на отбраната на държавите — участнички във Варшавския договор, други важни документи и материали от подписването на Варшавския договор през 1955 г. до 1985 година.

В документите се изтъква, че заедно със Съвета за икономическа взаимопомощ Организацията на Варшавския договор образува трайната основа на многостранното политическо, икономическо и военно сътрудничество между братските социалистически държави, представлява действен инструмент за последователното укрепване на тяхното единство и сплотеност. В политическата практика този съюз действува на основата на принципите на социалистическия интернационализъм, осигурява на държавите-участнички братска взаимопомощ и подкрепа при решаването на задачите на социалистическото и комунистическото строителство. Когато братските социалистически страни на 26 април 1985 г. във Варшава единодушно подписаха „Протокола за продължаването на срока на действие на Варшавския договор, те изхождаха от натрупания в дейността на своя съюз опит за осигуряването на мира и от изискванията на сегашната усложнена международна обстановка.

ЕВРОПА: ДА БЪДЕ ИЛИ ДА НЕ БЪДЕ?

Сборник

Институтът за съвременни социални теории стана инициатор за написването на това обширно издание, което има за задача със силата на аргументите, а също и с компетентността и авторитета на своите автори да покаже истината за разполагането на американските ракети за първи ядрен удар в Западна Европа като заплаха за всички страни, народи и хора на нашия континент, за Европа. В изданието са поставени на обсъждане основните аспекти и последици от разполагането на новите американски ракети със среден радиус на действие в Западна Европа. Авторите на книгата — широкоизвестни и крупни съветски учени и специалисти, а също така и компетентни български изследователи, — анализират тези проблеми и излагат възгледите, позициите и политиката на социалистическите страни за тяхното решаване. В книгата аргументирано се излагат разбирания, позиции и аргументи за катастрофалните заплахи, надвиснали над Европа, от една евентуална термоядрена война и по-специално от настаняването на нови американски ракети на европейска територия. Тези аргументи са обосновани и отразяват миролюбивата и хуманна природа на нашия строй. Книгата според замисъла на редколегията и на авторите не само трябва вярно да обяснява събитията и техните последствия, но най-вече да призовава към активни действия, да внушава енергичност и оптимизъм, твърдост и настъпателност в ежедневната борба против империалистическия авантюризъм, да съдействува за укрепването на идейно-политическото единство на нашите народи около правилния и мъдър външнополитически курс на СССР и социалистическата общност.

Digitized by Google

20700

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

4 СОФИЯ, МАРТ 1986 ГОДИНА

LIBRARY
JUN 02 1986
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 4 *МАРТ* *1986 година* *XXXIII*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

XXVII КОНГРЕС НА КПСС

Конгрес на историческо обновление

Заключително слово на МИХАИЛ ГОРБАЧОВ 5

ПРЕД XIII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

Творчески търсения и обновления в Софийската градска организация

М. Чунтов — Работата с кадрите — решаващо звено на партийното ръководство 10
Д. Градев — Проблемната ситуация при нововъведенията . . . 16
С. Николов — Носители на новото, на прогресивното 20
Н. Златанов — Качествено развитие на партийния контрол . . 27
К. Дилчев — Творчество в колективното действие 32
П. Петков — Новата социална позиция на първичните организации 38
А. Диреков — Разговорът „Комунистът и дисциплината“ . . . 42
А. Атанасов — Промени в партийната работа в условията на изграждане на ГАПС 46
К. Зарев — Да променяме себе си и хората покрай нас . . . 49

Digitized by Google

ПАРТИЙНА ОТГОВОРНОСТ ЗА КАЧЕСТВОТО

И. Дамянов — Проблем на всекидневието 53
Х. Манджуков — Тревога, която не раздвижва 55
П. Живов — Комунистите намират себе си 59
М. Лазаров — Да се преодолеят пропуските 61

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

П. Ганчев — Отговорността на комуниста и ръководителя . . 63

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

• — Заедно в една цел 71

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Н. Адушкин — С диплом на специалист 82

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

М. Манчоров — Две противоположни становища 88

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Колева — На псковска земя 89

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Х. Николов — На прицел — слабостите 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 25. II. 1986 г. Подписана за печат на 11. III. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

XXVII КОНГРЕС НА КПСС

КОНГРЕС НА ИСТОРИЧЕСКО ОБНОВЛЕНИЕ

Ние, българските комунисти, следяхме с огромно вълнение и възхищение Двадесет и седмия конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз.

Висшият форум на партията в първата страна на социализма като маяк прикова вниманието на човечеството, което очакваше отговор на най-големите въпроси на съвремието. И този отговор дойде. Изумително точен. Дойде, пълен с неугасима вяра в живота и светлото бъдеще на човечеството. Дойде, за да посее в нашия тревожен век дух на исторически оптимизъм, нова надежда, предизвикващ воля за борба за живот, ентусиазъм за градивно творчество. Дойде още веднъж да покаже мъдростта на авангарда на световния прогрес. Затова с не по-малко основание сега можем да повторим блестящите думи на Смирненски, изказани преди повече от шест десетилетия, че целият свят гледа Москва стреснат, трогнат, очарован, гледа я с надежда и любов...

Конгресът даде ясен отговор на главния въпрос на съвременността. Човечеството може и трябва да бъде спасено от ядреното унищожение, което са надвесили над нашата земя империалистическите сили. Може и трябва да бъде прогонен страхът пред неизвестната бездна на мрака. Може, като се унищожи последователно до края на века ядреното и всякакъв род друго оръжие за масово унищожение. Трябва да бъдат уредени на политическа основа международните отношения — на основата на мирното съжителство и сътрудничество. Друга алтернатива няма!

Сега вече и глухите могат да чуят, и слепите могат да видят: КПСС и Съветският съюз нямат друга по-важна историческа задача в момента. Империалистическите войнолюбци са изправени пред исторически избор, който ги принуждава да кажат ясно: ако са за мир, да преговарят честно за унищожаване на зловещите оръжия. Ако откажат, те се разобличават окончателно и се изолират от народите като лицемери, демагози, които с античовешка ненавист галопират необуздано и безразсъдно към края на света.

Заедно с този въпрос на въпросите за съдбините на човечеството на конгреса на КПСС ярко доминираше смайващата градивна перспектива за бъдещето на съветската страна, на развитото социалистическо общество. Доминираше с реализъм, прост човешки тон и изумителен новаторски подход. Той пронизва най-напред новата редакция на Програмата на КПСС. От позициите на съвременните условия и задачи КПСС осъвремени своята стратегия за бъдещето.

С новите теоретически виждания, залегнали в нея, с новата си стратегия, с цялостния си подход към съвременните международни и вътрешни задачи, които набелязват качествени преобразования в съветското общество, конгресът придоби огромно вдъхновяващо значение за цялото комунистическо и работническо движение, за всички прогресивни сили.

Digitized by Google

Накъде и как да се развива реалният социализъм сега, в края на двадесетия век? С проницателността и силата на преобразователния дух на марксизма-ленинизма КПСС очерта контурите на измененията в съветската страна до началото на двадесет и първия век. Казано с няколко думи, това е стратегия на ускорение на социално-икономическото и духовното развитие на реалния социализъм в СССР през следващите петнадесет години на основата на цялостната му научно-техническа реконструкция. В края на века икономическата му мощ ще се удвои, производителността на труда ще нарасне повече от два пъти, а благосъстоянието на хората ще нарасне с 60—80 на сто. Това ще стане чрез насочване на цялото внимание за развитието и прилагането на постиженията на научно-техническия прогрес, за да се постигнат и надминат върховете на световния прогрес във всички области на живота. На тази основа ще се изменят обществените отношения, начинът на живот, перспективите за развитие на личността, нейният духовен мир и творчески талант.

Двадесет и седмият конгрес покорява със своя неподправен дух на марксистко-ленинската принципност, критичност, искреност. Пред лицето на целия свят бе направен строг и взискателен анализ на съвременната съветска действителност. Остро и откровено, открито и смело бяха разкрити и решително и безкомпромисно отхвърлени всички задържащи причини, всичко чуждо или несъответствуващо на комунистическите принципи. Даден беше пример на непримиримост към консерватизма, застоя, рутината, субективизма, на неукротим стремеж критически да се преосмисли постигнатото и неизползваните възможности. Критиката, това най-силно оръжие на нашия строй, чрез което той се очиства от плевелите на отрицателните явления и застоя и се устремява напред. Видяхме ярка обстановка на единство на думи и дела.

Цялата тази атмосфера на взискателна преоценка на действителността и на творческо търсене на пътищата за бъдещето беше съпроводена с максимално приобщаване и впрягане на енергията и творческия потенциал на всички комунисти, на цялото съветско общество.

Естествено е в такъв рязък завой на развитието на страната да се търси съответно преустройство и на партийната работа, на ролята и мястото на ръководната сила в борбата за изграждане на социализма и комунизма. Главната сила за това преустройство е партийната организация — от републиканско равнище до първичната основа на партията. То ще се изрази в активната борба за претворяване на стратегията за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната. Всяко партийно звено да се изпълни с дух на активно търсене и обогатяване на формите и методите на работа, да въвлече всички комунисти в активно обществено творчество, всестранно да се развие демокрацията в самата партия, като основа за максималното разгръщане на демокрацията в съветското общество. Ще се постигне със силата на укрепването на колективното ръководство, на критиката и самокритиката, със смелост да се разкрива истинското състояние на нещата и да се измеря, да се работи с ясна перспектива. За това се изисква още непреклонна борба за чист и честен облик на комуниста, да бъде той безупречен пример във всичко: и в работата, и в поведението си. В тази градивна работа да се впрегне и идеологическата дейност, която тясно да се обвърже с живота.

Това преустройство е гарантирано с измененията, които бяха внесени в Устава на КПСС.

„Партиен живот — здрав, делови, многообразен в своите конкретни прояви и грижи, характеризиращ се с откровеност, гласност на плановете и решенията, с човечност, скромност на комунистите — ето какво ни е нужно днес... И колкото по-светъл и по-чист е животът в партийния дом, толкова по-скоро ще се справим с онези нелеки задачи, които са характерни за сегашното преломно време“ — се заявява в политическия доклад на Централния комитет пред конгреса, изнесен от Михаил Сергеевич Горбачов.

Двадесет и седмият конгрес на КПСС предизвика изключителния интерес и отклик у нас не случайно. За нас опитът, примерът на КПСС винаги са били неизчерпаем източник за обогатяване, ориентир за равнение. Този отклик е естествен и за това, че сега ние решаваме аналогични качествено нови задачи, търсим начините и подходите за успешното им довеждане докрай. Затова в приветственото си слово пред конгреса от името на българските комунисти другарят Тодор Живков каза:

„Широкомащабната настъпателна работа на КПСС срещу инерцията, консерватизма, за ред и дисциплина, за обновление на обществения климат, за интензификация на народното стопанство върху основата на науката и техниката окрили всички нас, вдъхва ни нови сили и увереност“.

Остава ни да добавим: скъпи съветски комунисти, вървете смело по избрания курс!

Digitized by Google

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО СЛОВО НА МИХАИЛ ГОРБАЧОВ

Скъпи другари,

Двадесет и седмият конгрес завършва.

Историята ще оцени обективно неговото значение. Но още днес може да се каже: конгресът премина в атмосфера на партийна принципност и единство, на взискателност и болшевишка правда, на разкриване на недостатъците и пропуските, на задълбочен анализ на вътрешните и външните условия за развитие на нашето общество. Той даде висок нравствен, духовен тон за дейността на партията, за живота на цялата страна. От тази трибуна делегатите поставяха въпросите откровено, остро разкривайки онова, което пречи на нашето общо дело и ни дърпа назад. Изказани бяха немалко критични мисли за работата на всички звена на партията, на държавните и стопанските организации — и централни, и местни. Всъщност нито една сфера на нашия живот не остана извън критическия анализ. Всичко това, другари, е в духа на най-добрите партийни традиции, в духа на болшевизма. Преди повече от шест десетилетия, обобщавайки разисканията по политическия отчет на ЦК на РКП (б) на XI конгрес, В. И. Ленин изказа мисъл с принципно значение: „Всички революционни партии, които са загивали досега — са загивали от това, че са се самозабравяли и не са умеели да виждат в какво е тяхната сила и са се страхували да говорят за своите слабости. А ние няма да загинем, защото не се страхуваме да говорим за своите слабости и ще се научим да преодоляваме слабостите“ (Ленин, Събр. съч., т. 45, с. 120).

Точно така, по ленински, работихме ние и на нашия конгрес. Точно така ще действуваме и занапред!

Конгресът отговори на основните въпроси, които животът постави пред партията и пред обществото, въоръжи всеки комунист и всеки съветски човек с ясно виждане на предстоящите задачи. Той показа колко правилно сме постъпили, когато на Априлския пленум предложихме концепцията за социално-икономическото ускоряване. Идеята за ускоряването пронизваше цялата наша предконгресна дейност, тя беше в центъра на вниманието на конгреса, тя бе въплътена в политическия доклад на Централния комитет, в новата редакция на Програмата на партията и в промените на нейния Устав, както и в Основните насоки на икономическото и социалното развитие на страната през дванадесетата петилетка и до 2000 година. Делегатите на конгреса напълно подкрепиха и одобриха тези документи.

Приетата и утвърдена генерална линия на вътрешната и външната политика на партията е линия на ускоряване на социално-икономическото развитие на страната, на укрепване на мира на Земята. Това е главният политически резултат от XXVII конгрес на КПСС. Отсега нататък тази линия става закон на живота за партията, за всяка нейна организация, ръководство за действие на всички комунисти и на всички трудещи се.

Ние разбираме каква висока отговорност пред историята поема върху себе си КПСС, какъв огромен товар поема тя, като предлага стратегията на ускоряването. Но ние сме убедени в жизнената необ-

Digitized by Google

ходимост именно от такава стратегия. Уверени сме, че тя е реалистична. Опирайки се на неизчерпаемите възможности и предимства на социализма и на живото творчество на народа, ние ще успеем да осъществим всичко замислено.

Да се постигне ускоряване на социално-икономическото развитие на страната означава, като се усъвършенствува икономическата система на социализма, да се придадат нови мощни стимули на нарастването на производителните сили, на научно-техническия процес и да се задействуват огромните резерви на нашето народно стопанство.

Да се постигне ускоряване означава, като се свързва тясно повишаването на благосъстоянието на трудещите се с ефективността на труда, като се обединява всестранната грижа за човека с последователното осъществяване на принципите за социална справедливост, да се осигури воденето на активна и силна социална политика.

Да се постигне ускоряване означава, като се задълбочава демокрацията, като се развива неотклонно социалистическото самоуправление на народа, като се разширява гласността в живота на партията и обществото, да се разкрие простор за инициативата и самодейността на всеки трудещ се, на всеки колектив.

Да се постигне ускоряване означава, като се свързва по-тясно идеологическата и организаторската работа с реалните проблеми на живота, като се избавим от празнословието и назидателността, като се повишава отговорността за възложената работа, да се доближи тя до човека, да се насочи към преодоляване на трудностите, към практическо решаване на стоящите пред нас задачи.

Всичко това, другари, ние можем и трябва да направим!

КПСС навлиза в следконгресния период по-организирана, сплотена и боеспособна, с обмислена дългогодишна политика. Тя е изпълнена с решителност да действува целенасочено, като вижда цялата сложност, мащабност и новост на задачите, които трябва да решава, без да се плаши от трудности и пречки.

Предстои ни да запознаем всеки съветски човек със същността и духа на конгресните решения. И не само да разясним неговите принципни постановки, но и практически да организираме работата в съответствие със съвременните изисквания.

На нашия конгрес и в предконгресния период бяха направени много интересни предложения, изказани бяха немалко дълбоки мисли. Те трябва да бъдат разгледани внимателно и да се действува така, че всичко ценно и разумно да бъде постигнато.

Най-важното сега е да се превърне енергията на намеренията в енергия на конкретните действия. Хубаво го каза делегатът на нашия конгрес — председателят на белгородския колхоз Василий Яковлевич Горин: „В цялата страна, във всеки трудов колектив се извършва сложен, но ние сме уверени, необратим процес на обновяване и преустройство. Той преминава през умовете и сърцата на съветските хора и изисква от всеки пълно самоотдаване. Преди всичко в труда."

Да, другари, ускоряване и радикални промени във всички сфери на нашия живот — това не е просто лозунг, а курс, който партията ще поеме твърдо и неотклонно.

Много делегати посочиха, че сериозна пречка за новото, прогресивното, са криво разбраните ведомствени и местни интереси, бумащината и другите бюрократични спънки. Искам да ви уверя, другари, че Централният комитет ще отстранява решително всички пречки по пътя към ускоряването на социално-икономическия прогрес, ще укрепва дисциплината и реда, ще създава организационни, морални и материални предпоставки за всестранно разгръщане на творчеството, на смелите търсения на социалистическата предприемчивост, че те ще

Digitized by Google

имат широката и активна подкрепа на цялата партия, на всички трудещи се.

Организатори на работата по изпълнение на постановките на конгреса са партийните комитети от горе до долу. Необходимият сега стил — това е конкретността, деловитостта, последователността, единството между думи и дела, изборът на най-ефикасни методи и средства, внимателното съобразяване с мнението на хората, умелото координиране на действията на всички обществени сили.

Необходимо е да бъдат напълно преодолени инертността, формализмът, равнодушието, навикът живото дело да бъде удавяно в празни, безкрайни и общи словоизлияния, както и опитите „за нагаждане" към промяната.

Един от главните изводи на конгреса е, че всички партийни комитети трябва да действуват като истински органи на политическо ръководство. В крайна сметка успехът на цялата наша борба за осъществяване на генералната линия на XXVII партиен конгрес ще се определя от съзнателното участие на най-широките народни маси в изграждането на комунизма. Всичко зависи от нас, другари, дойде време за енергични и сплотени действия. Партията призовава всеки комунист, всеки съветски човек да се включи активно в голямото дело за осъществяване на нашите планове, за усъвършенствуване на съветското общество, за обновяване на родния социалистически дом.

Другари, конгресът отново показа убедително неразривната връзка между социализма и мира, между мира и съзиданието. Социализмът не ще изпълни своята историческа мисия, ако не оглавява борбата за избавяне на човечеството от бремето на военните тревоги и насилието.

Главната цел на съветската политика е сигурен и справедлив свят за всички народи. На борбата срещу войната и военните приготовления, срещу проповядването на омраза и насилие ние гледаме като на неразделна част от демократизирането на всички международни отношения, от действителното оздравяване на политическия климат на планетата.

Ядрената опасност изравнява държавите по едно: в голямата война никой няма да остане настрана или да се възползва от чуждата беда. Еднаква сигурност — това е властната повеля на времето. И гарантирането ѝ все повече се превръща в политическа задача, която може да се реши само с политически средства. Време е отношенията между държавите да бъдат поставени на по-здрава основа, отколкото са оръжията. Алтернативата ние не виждаме и не търсим.

Но за съжаление в международната общност още не са се свършили претенциите за специална, приспособена само за тях сигурност. Това личи от настроенията във Вашингтон. Там както досега са в ход призивите за използване на сила, в която продължават да виждат най-убедителния аргумент в световната политика, изглежда, че някои просто се страхуват от появилата се възможност за сериозно и трайно затопляне в съветско-американските отношения и в цялата международна обстановка.

Ние не за пръв път се сблъскваме с такова положение. Разбира се, милитаристичните и агресивните сили и сега биха предпочели да замразят, да увековечат конфронтацията. А какво, другари, да правим ние? Да затръшнем вратата? Не е изключено да ни подтикват именно към това. Но ние прекрасно съзнаваме отговорността си за съдбините на страната, за съдбините на света. И поради това ние не възнамеряваме да пригласяме на онези, които искат да накарат човечеството да свикне с ядрената заплаха и с надпреварата във въоръжаването.

Digitized by Google

Съветската външна политика е ориентирана към търсене на взаимно разбирателство, на диалог, към утвърждаване на мирното съвместно съществуване като универсална норма в отношенията между държавите. Ние имаме и ясна представа как да се постигне това, и конкретна програма за работа в името на запазването и укрепването на мира.

Съветският съюз действува и ще действува сериозно и открито, активно и честно на световната арена. Ние възнамеряваме настойчиво и инициативно да се стремим към ликвидиране на ядреното оръжие, към радикално ограничаване на надпреварата във въоръжаването, към изграждане на стабилна и еднаква за всички държави международна сигурност. В изказванията на делегатите на нашия конгрес силно и страстно прозвуча призив да се запази мирът и да бъде обуздана надпреварата във въоръжаването. Този призив партията ще следва неотклонно.

Ние призоваваме ръководителите на държавите от другата обществена система да се отнесат с чувство за отговорност към най-главния проблем днес в световната политика — проблема за войната и мира.

Ръководството на КПСС и на съветската държава ще прави всичко, за да осигури на нашия народ възможност да се труди в условията на траен мир и свобода. Нашата партия, страната на съветите, както конгресът потвърди още веднъж, имат зад граница много съюзници, привърженици и партньори в борбата за мир, свобода и прогрес на човечеството.

Искрено се радваме, че виждаме тук ръководителите на социалистическите държави. Позволете ми от името на конгреса да изразя сърдечна, признателност на комунистическите партии и на народите на тези страни за тяхната солидарност с КПСС, със Съветския съюз.

За редица братски партии от социалистическите държави тази година също е конгресна. До голяма степен са сходни проблемите и задачите, които самото развитие на историята поставя пред управляващите комунистически партии. И отговаряйки на тях, всяка дава своя принос в съкровищницата на общия опит на световния социализъм. Желаем ви успехи, скъпи другари!

КПСС е благодарна за топлите думи, отправени към нея от представителите на комунистическите, революционно-демократичните, социалистическите и социалдемократическите партии, на демократичните и освободителните движения и на антивоенните сили. Ние ценим високо тяхното разбиране и подкрепа за издигнатата от конгреса идея да се създаде всеобхватна система за международна сигурност, за плана да бъде ликвидирано ядреното оръжие до края на сегашното столетие. КПСС е убедена, че те отговарят на истинските интереси на всички народи, на всички страни, на цялото човечество.

Другари, нашият конгрес показа, че в сегашния преломен етап от общественото развитие ленинската партия е на висотата на историческите задачи. От името на делегатите, които представят цялата наша партия, от тази трибуна искам да кажа: ние, комунистите, ценим доверието на работническата класа, на селячеството и интелигенцията, на всички съветски хора. За нас над всичко стоят интересите на народа, на отечеството на социализма и мира. Няма да пожалим нито сили, нито енергия, за да изпълним решенията на XXVII конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз.

Digitized by Google

ПРЕД XIII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

ТВОРЧЕСКИ ТЪРСЕНИЯ И ОБНОВЛЕНИЯ В СОФИЙСКАТА ГРАДСКА ОРГАНИЗАЦИЯ

Мощният отряд на столичната партийна организация се явява на Тринадесетия конгрес монолитно сплотен около априлската линия на партията, превъоръжен, с обновени сили и средства за предстоящите социални преобразования. В движение преустройва себе си, стила и методите, с които ще издига и ръководи подема на работническата класа и на трудещите се към върховете на научно-техническия прогрес. Критично се вглежда в изминатия път през априлските петилетки, темповете, с които се е движил и обновявал. За да стигне до предконгресния ден, за който с гордост може да каже — днес създадохме обществен продукт, равен на произведения в страната през 1956 година!

Промените в общото и частното са вече несравними с миналото. Ще сравнява динамичния растеж с образа на бъдещето, проектиран в целите и прогнозите за идната петилетка и до следващия век.

Какво ще вземат от досегашния партиен опит, ще го обогатяват, развиват и прилагат в новата обществена ситуация, ускорител на която отново ще бъде човешкият фактор на научно-техническия прогрес. С кое от него, изчерпало предишните си възможности, ще се разделят и с какво ново ще го обновяват, за да нараства вдъхновяващата и организиращата мощ на градската партийна организация, на нейните комитети, бюра и членове. Защото предвижданото качествено прераждане на обществения организъм ще зависи от пулсацията на неговото „сърце".

Отговори на част от тези страни на обновителните процеси читателите ще намерят в творческите търсения и в практическите действия на столицата между двата партийни конгреса.

Digitized by Google

Минчо ЧУНТОВ
секретар на градския комитет
на БКП — София

РАБОТАТА С КАДРИТЕ — РЕШАВАЩО ЗВЕНО НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Софийският градски комитет на партията гледа на работата с кадрите като на решаващо звено от партийното ръководство. И това е естествено, защото априлската генерална линия на БКП включва в своята дълбока същност последователното прилагане на ленинските принципи в кадровата дейност.

Дванадесетият партиен конгрес и последвалите го теоретични постановки и практически подходи, разработени от ЦК на БКП и другаря Тодор Живков, поставиха нови задачи пред кадрите и за работата с тях. Особено важно значение имат решенията на историческия Февруарски пленум на ЦК на БКП (1985 г.). В доклада, изнесен пред пленума, се подчертава: „На нашето общество са нужни не технократи, а хора с висока професионална квалификация, които притежават широка обща култура и са идейно изградени личности, готови да отдават своите сили и знания за делото на социализма, за разцвета на нашата родина". Качествено новите по съдържание задачи и изисквания са в основата на кадровата работа на градския и районните комитети, на партийните органи и организации от столицата през следконгресния период.

Януарският пленум на ЦК на БКП от тази година постави нови изисквания към работата с кадрите. В тази област става дума за завой на 180 градуса. Очевидно истинско преустройство може да се извърши, само ако съблюдаваме ленинските норми на кадрова работа и тясно ги свържем с изискванията на партийната работа в условията на извършващата се научно-техническа революция, в условията на изграждането на развитото социалистическо общество. Въпросът тук е да проявяваме по-голяма гъвкавост и динамизъм при изграждането на структурата на партийните организации, при номенклатурата на кадрите и т. н. Това се предопределя от **постановката за самоуправляващите се организации, която е нова, голяма и отговорна, и изисква адекватна и изпреварваща по форма и съдържание партийно-организационна дейност.** Изграждането например на програмни колективи, на елитни ядра в трудовите колективи, на звена, които ще внедряват съвременните технологии, налага нов подход, ново съдържание, нови форми на партийно въздействие. А нима ще убегнат от вниманието на партийните органи тяхната номенклатура от технолози, конструктори, отделните внедрители, изобретатели и рационализатори. Безспорно не! А повсеместното внедряване на конкурсното и изборното начало — от министерството до бригадата — не повдига ли властно въпроса за счупване рамките на безметежния традиционализъм в отношението, оценката, в подготовката, въобще в цялостната индивидуална работа с кадрите? Колко много сега ни е необходим строго диференциран подход, реално познаване на възможностите и подготовката, който да отговаря на съвременните изисквания на научно-

Digitized by Google

техническия прогрес, на всеки специалист, на всеки „кадър", който ние водим на отчет.

От тези позиции очевидно трябва да тръгнем, за да създадем **най-напред у кадрите такава настройка, че тя в най-голяма степен да съответствува на новия икономически, политически и идеологически климат, който се създава у нас след забележителните Февруарски и Януарски пленуми на Централния комитет.** Тези въпроси вълнуват и градския комитет на БКП в София, като се отчита голямата отговорност, която той носи за реализиране на партийните решения за по-нататъшно изграждане на развития социализъм у нас върху основата на научно-техническата революция. В столицата е съсредоточен огромен икономически, образователен, идеологически, културен, научно-технически и кадрови потенциал. От него в значителна степен зависи изпълнението на задачата социалистическа България да навлезе в XXI век като страна с развита икономика, с богата материална и духовна култура, с високо жизнено равнище на народа.

Главното в нашата дейност е стремежът да съчетаваме ленинското априлско доверие към кадрите със засилено внимание и грижи за тяхното политическо и делово израстване и развитие, за нравствена чистота в поведението и дейността им, със строга взискателност и повишена отговорност за съдбата на поръчаното дело. Това е и определящата характеристика на кадровата работа в градската партийна организация през последните години, даваща отговор на предявените към нас нови критерии.

След двегодишна изследователска и практическа дейност през март миналата година градският комитет на партията на пленарно заседание обстойно обсъди работата на партийните органи и на ръководните кадри по внедряването на новостите в практиката. Редица други партийни комитети и организации също разгледаха работата с и на кадрите. Пленумът оцени, че в градската партийна организация съществуват необходимите условия и предпоставки за ускорено преустройство на кадрите за революционно мислене и действие. В по-голямата част от тях се формира убеждението, че не може да се разчита на успехи в коя и да е област, ако се действува от позицията на стари знания, мислене и подходи. Същевременно дейността на редица дейци се съпътствува от консерватизъм, бюрократизъм, страх от сблъсък с новото. Недостатъчни са тяхната професионална подготовка и психичната им нагласа да решават новите задачи. Потвърждение на това са резултатите от проведеното изследване, които показват, че само 25 на сто от ръководните кадри в столицата имат висока степен на готовност да прилагат научно-техническите и технологичните новости в практиката. Градският комитет прие нужните мерки и извършва системна работа за привеждане във все по-пълно съответствие дейността на кадрите към новите условия.

Съществени страни от работата с кадрите комитетът обсъди и през декември 1985 година. Пленумът открои водещата роля и отговорността на ръководните дейци за преодоляване на съществуващите отрицателни явления и социални деформации в столичния град. В изпълнение са приетите мероприятия, към които ни насочи другарят Тодор Живков, за създаване на висока организация, образцов ред и съзнателна дисциплина навсякъде и във всичко. Партийните органи и организации засилват взискателността, контрола и проверката към дейността на комунистите, дават широка гласност както на положителните, така и на отрицателните им прояви. Полагат се грижи за по-нататъшното разгръщане на критиката и самокритиката в трудовите колективи.

Digitized by Google

Изключително мащабна работа бе извършена по време на прегледа за състоянието и работата с резервните кадри от номенклатурата на партийните органи на всички равнища — от партийните бюра до градския комитет на партията. Прегледът бе наш насрещен отговор на повишените изисквания и критерии на ЦК на БКП за работата на кадрите. Целите, които си поставихме с него, изискваха задълбочено да анализираме и оценим фактическото състояние и собствената си работа с резервните кадри, да обновим техния състав и да постигнем по-дълбоко ешелониране, да разкрием нерешените проблеми и да набележим действени мерки за по-нататъшното подобряване на цялостната дейност на партийните органи в това направление.

С прегледа бяха ангажирани отделите на градския и районните комитети, ръководствата на обществените организации и административно-стопанските ръководители. За оказване на непосредствена помощ се възлагаха поръчения на дейци от изборните органи за работа в определени организации. Организираха се срещи, разговори, обмяна на опит по провеждането на прегледа. Градският и районните комитети осъществяваха контрол и проверка, изслушваха отчети от партийните органи, обсъждаха етапни оценки за хода на прегледа. През този период бе събрана и обработена значителна по обем информация, характеризираща състоянието и работата с резервните кадри. Извърши се задълбочено изучаване на политическите, деловите и нравствените им качества. Направи се оценка на тяхната подготовка и степен на готовност за реализация.

Главният резултат от прегледа бе, че той помогна на партийните органи по-добре да осмислят, усвоят и приложат новите подходи и критерии в работата в това направление. До голяма степен се преодоляват досегашните подходи с присъщите им слабости — прекомерна секретност, формализъм, бедност на формите и ниска ефективност в работата с резерва. Партийните органи започнаха по-открито да обсъждат с участието на по-широк актив качествата на дейците за включването им в резервния фонд и в направленията, за които ще се готвят.

В Националния аграрно-промишлен съюз, Министерството на външната търговия, НПО „Ветеринарно дело", СМК „Леонид Брежнев", в системите на образованието, здравеопазването и други демократичното начало се утвърди като основна форма за издигане на кадрите. Ценен опит по прилагането на конкурсите и изборите се създава в Столичния народен съвет и неговите звена. За една година в столицата се проведоха над 2200 конкурса и над 6500 избора за издигане на низови, средни и висши ръководни кадри.

На базата на по-доброто изясняване на потребностите и на по-високите критерии при подбора се постига по-дълбоко ешелониране и перспективност в работата с резерва. **Резервният кадрови фонд се обнови и се подобри в количествено и качествено отношение.** Степента на осигуреност средно за номенклатурните длъжности на партийните органи вече е над 2,6 процента при 1,5 в предишния период. **Постига се над 65 на сто реализация на резервните кадри.** Подбрани са повече, по-млади, надеждни хора с добри политически качества, с по-висока научна и професионална подготовка, със заложби и способности успешно да решават новите задачи в направленията, за които са предназначени.

Такива прегледи на кадрите се проведоха в профсъюзните и комсомолските органи и организации: на кадрите, работещи в системата на държавния и народен контрол. Готвим се да изучим положението и в системата на народните съвети.

Digitized by Google

С прегледите разкрихме редица пропуски и слабости в кадровата работа на немалко органи и организации. Недостатъчно са младите хора на ръководна работа. От общия брой резервни кадри само около 18 на сто са до 30-годишна възраст. Недостатъчен е в количествено и качествено отношение резервът за административно-стопанските длъжности. Изследванията показват, че над 40 на сто от действуващите кадри нямат низов опит. Твърде малко се прави за издигане на повече дейци за обществено-политическите организации, движения и съюзи от средата на безпартийните. Същевременно ниско е партийното ядро сред ръководителите на бригадите, едва 35 на сто от тях са комунисти. Съществуват сериозни слабости в изучаването на потребностите, в организацията и провеждането на обучението на кадровия резерв. Сериозността на проблема се определя от обстоятелството, че става въпрос за повече от 80 000 души, от които 40 на сто нямат висше образование, а само 12 на сто са с партийно-политическа подготовка.

Утвърдената от нас система за работа с ръководните кадри е добра методологическа и нормативна основа за правилно организиране и по-пълно привеждане на кадровата дейност в крак със съвременните партийни изисквания.

Системата определя цялостната дейност с действуващите и резервните кадри от основната и отчетно-контролната номенклатура на градския комитет на партията. Тя създава условия и предпоставки във всички звена и участъци да се поставят добре подготвени, знаещи и опитни ръководители, които умеят да решават новите сложни и мащабни задачи. Внася единен подход и последователност в кадровата работа на градската партийна организация и на останалите органи за социално управление, регулира връзките и взаимодействието между тях по целия цикъл: подбор — подготовка — реализация.

Системата урежда въпросите, свързани с прогнозирането и дългосрочното планиране, подбора, разпределението и движението на действуващите и резервните кадри. Внася единни критерии към подготовката, квалификацията и възпитанието на дейците, въвежда стройна организация и ред в информационното осигуряване на кадровата дейност.

За внедряването на системата градският и районните комитети на партията предприеха свои конкретни мерки. Създадена бе обстановка всички органи да изучат и осмислят изискванията и постановките, съдържащи се в нея. Засилват се взискателността и контролът към дейността на отделите на градския комитет, към районните комитети за пълноценното функциониране на системата.

Партийните органи приеха свои нормативни документи, регламентиращи работата в тази област. Изпълнителният комитет на СНС и бюрата на градския съвет на БПС и градския комитет на ДКМС също изградиха свои системи за работа с кадрите.

Кое е главното и новото, характеризиращо работата ни сега, при внедряването на тези нормативни документи?

Стремежът е при неотклонното прилагане на класово-партийния подход при подбора и издигането на кадрите да се постига органическо единство на техните политически, делови и нравствени качества с резултатите от работата им: на доверието с високата взискателност.

Непрекъснато се издигат ролята и отговорността на колективните партийни органи за осъществяване на действено политическо ръководство и контрол за провеждане на ефективна кадрова политика за успешното изпълнение на новите задачи, които постави Февруарският пленум на ЦК на БКП от 1985 година. Партийните органи по-умело разкриват реалните способности на хората да прилагат най-новите постижения на науката и техническия прогрес, да разгръщат и стиму-

Digitized by Google

лират творческите сили на трудовия колектив за тяхното внедряване в практиката.

Поставено е началото за обективизиране оценките на ръководните дейци по пътя на демократическия подход. Оценките, приети в партийните органи във връзка с последната отчетно-изборна кампания и приключването на осмата петилетка, предварително се обсъждаха в първичната партийна организация, където членува или работи оценяваният. В район „Васил Левски", Кирковски, Ботевски и в други райони при издигането на кадрите се взема също така мнението на партийните организации, на комунистите.

Конкретна бе работата с кадрите във връзка с разговора „Комунистът и дисциплината", който водим в градската партийна организация през последните две години. В повечето райони като Благоевски, Коларовски, Кремиковски и други разговорът в първичните партийни организации започна с ръководните дейци. По-нататък всеки партиен орган проведе събеседване с кадрите от своята номенклатура. Това позволи по-добре да се оценят техните възможности и резултати и в значителна степен стимулира активността и засили отговорността у тях. Към дейността на част от тях се предявиха нови, по-високи изисквания, възложиха се и конкретни поръчения, чието изпълнение периодично се оценява.

В резултат на извършената целенасочена и последователна работа ние имаме изяснен социален и качествен портрет на кадрите. Знаем много за тяхното състояние, за възможностите и резултатите от работата им. Това ни дава основание да заявим, че столичната партийна организация разполага със значителен кадрови потенциал, с кадри, верни и предани на делото на партията, с добра марксистко-ленинска подготовка и практически опит да решават новите задачи.

Същевременно оценяваме, че кадрите, с които разполагаме, не съответствуват напълно на потребностите и изискванията за реализиране на стратегическия курс на партията за пълно разгръщане предимствата на развитото социалистическо общество в условията на научно-техническата революция.

От такава позиция съществено значение за нашата работа имат правилното формиране и пълната изява на някои основни качествени характеристики на кадрите.

По своя социален произход и идейна закалка те проявяват висока политическа съзнателност и чувство на дълг и отговорност за претворяване на партийните предначертания. Расте тяхната способност да осмислят и конкретизират партийната политика в икономически, технологически и идеологически задачи на колективите.

Създава се положителен опит за приобщаването на трудовите колективи към решаването на новите задачи, разширяват се демократизмът, критиката и самокритиката в дейността им. Практика е при изготвянето на насрещните планове да участвуват целите трудови колективи, на общи събрания да се обсъждат и решават важни страни от тяхната дейност.

Същевременно редица ръководители не прилагат ефективно политическия подход във всекидневната си работа. Не умеят задълбочено да анализират обстановката в колективите, на научна основа да разкриват и преодоляват противоречията. На думи подкрепят новото, а в практическата си дейност бавно го осъществяват.

Градският комитет повишава изискванията и критериите към дейността на кадрите като политически ръководители на колективите. Стремим се чрез формите и средствата за индивидуална работа, за подготовка и възпитание да развиваме у тях политическо, революционно мислене и действие при решаването на новите задачи.

Digitized by Google

За формирането на новия тип ръководител съществена роля имат грижите за развитието на деловите му качества. В последните години в резултат на целенасочени партийни действия деловитостта се превръща в отличителен белег на стила на кадрите от столицата. Повишават се инициативността и целенасочеността в тяхната работа. В по-голямата си част те добре познават и прилагат съвременните методи на работа и ръководство.

Наред с това разговорът „Комунистът и дисциплината" и особено проведените събрания на първичните организации и заседанията на партийните комитети за обсъждане на стила и методите на работа в духа на Докладната записка на др. Тодор Живков разкриха немалко слабости и недостатъци. Изостава организационно-управленското умение на кадрите. Затова част от тях трудно извършват организационни пробиви в социалната практика, сраснали са се с остарели форми и отношения. Изследването в Димитровски район на столицата разкри, че над 31 на сто от ръководните кадри и почти 29 на сто от специалистите не са се изявявали в разработването и внедряването на нововъведенията. Това показва, че на дневен ред стоят редица съществени проблеми в сферата на новаторската активност.

Градският комитет на партията непрекъснато засилва взискателността, контрола и проверката, оказва непосредствена помощ за утвърждаването на делови стил в ръководната дейност.

Нравствената характеристика на ръководните дейци се развива и обогатява. В дейността им по-отчетливо се наблюдават проявите на смелост, решителност, упоритост, дръзновение и всеотдайност. Повишава се тяхната отговорност, лично обаяние и авторитет. Очевиден е стремежът им да подчинят личния интерес на колективните и обществените интереси.

Наред с това в трудовите колективи и в дейността на редица кадри съществуват немалко отклонения от партийния морал, от нравствените норми и принципи на обществения живот. Те се изразяват в нарушаване на законността и професионалната етика, в прояви на несигурност, примиренчество и опрощаване на слабостите и грешките. Такива случаи в градската партийна организация има немалко. Само по време на събранията и заседанията на партийните органи и организации, проведени във връзка с обсъждането на „Съображения по някои актуални проблеми от нашето развитие", за допуснати нарушения бяха изключени 32-ма комунисти, на 138 бяха наложени други партийни наказания и над 56 бяха снети от ръководна работа.

Непосредствена задача, с която сме се заели, е да усъвършенстваме нашата работа по обучението на кадрите и актива на градската партийна организация. За целта разработваме система, която да внесе нужните изменения както в съдържанието на учебния процес в звената за обучение, така и да гарантира необходимата последователност и системност в подготовката им.

Съществен резерв за усъвършенстване работата на партийните органи и организации ние виждаме в непрекъснатото подобряване на цялостния процес на оценяването на кадрите. Задачата е да усъвършенстваме механизма за изготвянето на оценките, да постигаме по-тясно свързване на качествата на оценяваните с резултатите от тяхната дейност. Чрез оценката постоянно да привеждаме в съответствие критериите и изискванията към дейността им с новите задачи, които се решават.

Всички наши начинания ще се реализират по-успешно, ако постоянно поддържаме необходимия ред, организация и дисциплина в работата на хората на всички равнища и в нашата кадрова работа.

Digitized by Google

Това предполага още по-точно да разгръщаме функциите на изпълнителите, да използваме по-високи и съвременни критерии при контрола и проверката както в планирането, така и в изпълнението на решенията. Партийните органи и ръководните кадри да овладяват и прилагат най-нови и съвременни технологии и средства в управленската си дейност. Ориентацията на градския и районните комитети, на комитетите, бюрата и първичните партийни организации е да повишават взискателността си и да търсят най-строга отговорност от нарушителите на дисциплината, особено от ръководителите, при които има разминаване между думи и дела.

Градският комитет на БКП разчита на своите кадри, опира се на тях при решаването на всички задачи. Няма съмнение, че те ще посрещнат Тринадесетия конгрес с достойни дела и с повишено чувство за дълг и отговорност ще поемат и изпълняват неговите решения.

доц. Дончо ГРАДЕВ
кандидат на философските науки

ПРОБЛЕМНАТА СИТУАЦИЯ ПРИ НОВОВЪВЕДЕНИЯТА

Постъпателните прогресивни изменения, чиито темпове нарастват особено забележимо на съвременния етап, представляват обективна закономерност на развитието на социализма. Но те се реализират единствено в и чрез съзнателната, целенасочената дейност на хората, на човешкия фактор. Човешкият принос е решаващ за появата, възприемането и утвърждаването на новостите — и на равнището на високоорганизираните, сплотени действия на народа, класата и партията, и на нивото на спонтанните изяви на малките човешки общности и отделните индивиди. Именно човекът — и като творец, и като крайна цел — стои в основата на решаващата закономерност в развитието на нашето общество — осъществяването на техническата революция.

При това става дума не за свръхчовеци, за ограничен кръг от избраници. От трибуната на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП другарят Тодор Живков подчерта: „Научно-техническата революция не е и не може да бъде само дело на един управленски елит. Тя е дело на милионите хора."[1] Ето защо днес пред партията, пред нейните органи, организации и ръководни кадри от различните сфери и равнища, пред обществените науки се поставя изключително важната задача за мобилизиране на най-широките слоеве на трудещите се за ускоряване и изпълване с ново съдържание на научно-техническия прогрес, за осъществяване на научно-техническата революция посредством използването на същностните предимства на социалистическия строй у нас.

Именно поради специфичната си същност на явление, обхващащо най-широките кръгове на обществото, процесите на създаване, възприемане и утвърждаване на нововъведенията зависят в решаваща степен от човешкия фактор, от неговата подготовка и компетентност, от социално-психичната му нагласа и готовност да ги овладява и прилага при решаването на непрекъснато усложняващите се социални задачи. Но, от друга страна, самите особености на масовата психика, на характеризиращите я тенденции на динамика

[1] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България, С., 1985.

Digitized by Google

нерядко пораждат определени бариери пред нововъведенията, забавят успешното им внедряване и мултиплициране. Подобни проблеми се очертават особено ярко в моментите, когато в социално-икономическата стратегия се внасят решителни корекции, когато се издигат нови, мащабни цели и задачи. В подобни обстоятелства може да се говори за възникване на специфична проблемна ситуация при нововъведенията или в хода на тяхното постъпателно възприемане и утвърждаване.

На настоящия етап за подобна проблемна ситуация може да се говори на първо място във връзка с необходимостта от най-бързо и ефективно внедряване на върховите научно-технически и технологически постижения в различните отрасли на нашата икономика. Но анализираните проблеми не се ограничават в рамките на производствената сфера. Стремежът към оптимално вграждане на нововъведенията в социалната практика е валиден и за сферата на образованието, науката, функционирането на политическата система, идеологическата работа — т. е. и за всички непроизводствени области на социалната дейност на хората. Тези проблеми бяха разработени по един оригинален, творчески начин от другаря Тодор Живков в цикъла лекции, изнесени от него пред слушателите и преподавателите в АОНСУ при ЦК на БКП.

Ако обобщим, очертават се ключовите въпроси: кои са основните измерения на актуалната проблемна ситуация при нововъведенията? С какви най-сериозни проблеми се сблъсква тяхното пълноценно възприемане и утвърждаване? Може ли да се счита, че в последно време са постигнати известни положителни промени, че е създадена една по-благоприятна цялостна обществена атмосфера и условия за разгръщане на иновационните процеси?

Отговор на въпроса за социалнопсихическата готовност на ръководните кадри от столицата за възприемане и утвърждаване на нововъведенията в практиката потърсиха градският комитет и някои районни комитети на партията в София. Съществена опора те намериха в емпиричните данни, натрупани от няколко социалнопсихологически изследвания, посветени на въпроса.[1]

Когато става дума за проблемите, възникващи пред нововъведенията, за съпротивителните сили, възпиращи пълноценната им социална реализация, неминуемо възниква и въпросът за източниците на тези проблеми, за техните социални носители. Като споменавам тези явления — антиподи на новаторството и инициативата, имам предвид т. нар. „социалистически консерватизъм" (по думите на Ст. Михайлов) — консервативния начин на мислене, консервативната личностна позиция и свързаните с тях насоки на социално поведение. Известно е, че това е явление, което възниква „... в социалистически условия, което не идва от капитализма, не е наследство от него. То се ражда върху социалистическа основа, произтича от специфични за социализма вътрешни противоречия."[2]

Корените на явлението могат да бъдат преоткрити на различни равнища, в много обособени сфери — от специфичните индивидуално-психични особености до трайно установените групови и колективни интереси, които понякога противоречат на обществените потребности от активно обновяване на социалната практика. Тези консервативни явления „пронизват" цялата проблемна ситуация при нововъведенията — от момента на първия „сблъсък" на личността и колектива с тях до точката, в която следва да се постави закономерният успешен завършек на внедряването и утвърждаването им. И тъй като от подобен ъгъл на зрение проблемната ситуация придобива известни процесуални свойства, би било интересно те да се проследят именно през призмата на динамиката им.

Първата среща на човека — бил той работник, специалист или ръководител — с нововъведението обикновено придобива характера на някаква информационна „атака", на придобиване на определени знания относно нещо, което се отличава решително от досега познатото. Социалната психология е установила с положителност, че усвояването и оценката на новата информация не протичат независимо от актуалните ценности, интереси, стереотипи, даже предразсъдъци на човека. Но това е само едната страна на въпроса. В генерален план активното включване на човешкия фактор в научно-техническия прогрес, в създаването, възприемането и утвърждаването на нововъведенията „тръгва" от пълноценната информационна осигуреност на новостите.

В по-конкретен смисъл се очертава потребността от своевременно осигуряване на ръководните кадри и специалистите с актуализирана технико-технологическа, икономико-производствена, пазарна и друга информация. Както показват данните от емпиричните изследвания в столицата, все още в

---

1 Д. Градев, Ал. Маринов, Н. Златанов, М. Лазаров, Социалнопсихичната готовност на ръководните кадри от столицата за възприемане и утвърждаване на нововъведенията в практиката (Социалнопсихологическо изследване). Изд. Соф. гр. комитет на БКП, С., 1984. Градев, Маринов, Лазаров, Камбуров. Иновационно поведение и развитие на научно-техническия прогрес (Социалнопсихологическо изследване сред ръководните кадри и специалистите от промишлеността и строителството на Димитровски район). Изд. Димитровски РК на БКП, С., 1985.

2 Ст. Михайлов, Решенията на Февруарския пленум и задачите на идеологическия фронт. В: Социални фактори на научно-техническата революция, С., 1985.

Digitized by Google

тази област се срещат редица трудности и нерешени проблеми. Но не по-малко значима е и другата страна на въпроса: информираността на всеки трудещ се за основните социални и персонални последици от внедряването на новостите, за предизвиканите от тях нови изисквания (квалификационни, технологически, психологически и т. н.). Очевидно става дума за проблем с първостепенно идеологическо значение, своеобразен ключ за мултиплициране новаторската активност на трудовите колективи. И тук трудностите и слабостите са немалко, а в някои случаи даже ръководителите на основните структурни единици на предприятията не са запознати с перспективите и последниците на научно-техническото обновяване на поверените им звена.

Разбира се, следва да се отбележи, че актуалната проблемна ситуация в нейните информационни аспекти има и още един специфичен нюанс. Невинаги и не всички ръководни кадри (да не говорим за изпълнителските) са достатъчно подготвени да се справят с информацията, да извлекат от нея най-ценното, най-същественото за дадения етап на внедряване на нововъведенията. Така се стига до редица смущения в успешния ход на иновационните процеси.

На едно второ, по-широко равнище въпросите на приобщаването на човешкия фактор към прогресивните обновителни промени по неизбежност се свързват с нивото на професионалната подготовка и компетентност на ръководните и изпълнителските кадри. Авангардните съоръжения и технологии, новите методи на организация и управление несъмнено изискват качествено по-добри и по-задълбочени познания, широка езикова подготовка, ерудиция и усет към новите тенденции в развитието на дадената област. За съжаление натрупаните факти говорят, че все още високият професионализъм не е издигнат в култ, че не се проявява повсеместна взискателност към равнището на всеки и всички, които са пряко ангажирани в създаването и внедряването на новостите. Затова понякога става и така, че създадените от нас „нововъведения“ са изостанали безнадеждно от върховите световни постижения или че внедрените съоръжения са вече морално остарели.

Феномените на професионалната подготвеност и компетентност в неразривна връзка с редица социалнопсихични и индивидуалнопсихични особености на личността и колектива очертават кръга на доминиращото лично и групово отношение към новостите или, казано с понятията на социалната психология, равнището на готовността за пълноценно включване в иновационните процеси. Факторите от социалнопсихично естество са обвързани с редица други условия и обстоятелства, но често издиганите от тях бариери са фатални за своевременното осъществяване на творческите, даже на революционните инициативи. В тази връзка следва да се отбележи, че данните от нашите проучвания показват необходимостта от задълбочено изучаване на колективната социалнопсихична атмосфера като първостепенна по своята значимост среда на новаторските изяви и начинания.

По-нататък, разгръщайки измеренията на проблемната ситуация при нововъведенията, се сблъскваме с редица нерешени проблеми и допускани слабости в стила и методите на работа и ръководство в областите и сферите, пряко свързани с обновителните процеси. Тези проблеми бяха обсъждани широко и критично във връзка с Докладната записка на другаря Тодор Живков, затова ще подчертая само твърде наболелия въпрос за единството на думи и дела в отношението към новостите. И редица факти, изнесени в средствата за масова информация, и данните, натрупани от нашите проучвания, показват, че за някои ръководители, специалисти и работници словесната подкрепа на новото не се обвързва със съответни последователни, принципни действия. Както посочи др. Тодор Живков от трибуната на Националната партийна конференция: „... борбата за високо качество не е и не може да бъде поприще за ония, които вдигат ръка и гласуват за новото, но в същото време не желаят да изменят своя начин на мислене и на действие“[1]. А едва ли трябва да се доказва, че и най-радушната подкрепа на нововъведенията се оказва неефективна, ако остане гола декларация, ако не бъде подкрепена с конкретни, целенасочени действия за внедряването и утвърждаването им.

Някои от най-съществените аспекти на проблемите, изправящи се пред успешния ход на новостите — както в производствената, така и в извънпроизводствената сфера, — могат да бъдат обвързани с все още неефективната намеса на социалния контрол в подкрепа на нововъведенията. При това става дума както за институционно организирания, така и за неформалния контрол в производствените, научните и други колективи. Емпиричните факти показват, че слабостите могат най-общо да бъдат обобщени в две тенденции:

— не се прилагат достатъчно ефективни икономически, административни, морални, емоционално въздействуващи стимули за поощряване на новаторите, на тези трудещи се, които имат своя реален дял в създаването, внедряването и утвърждаването на научно-техническите и другите новости;

— не се е формирала повсеместна атмосфера на взискателност и категорична непримиримост спрямо носителите на консерватизма и рутината, спрямо тези, които не

[1] Т. Живков, Заключително слово пред Националната партийна конференция. В: Национална партийна конференция. С., 1984, с. 70.

Digitized by Google

могат или не желаят да работят съобразно новите критерии и изисквания.

Значението на последователното създаване и консолидиране на творческа, конструктивна атмосфера, благоприятствуваща иновационната активност на ръководните и изпълнителските кадри, е огромно, тъй като именно трудовият колектив е тази социална единица, която трябва да се превърне, по думите на другаря Тодор Живков, от обект в реален, пълнокръвен субект на научно-техническия прогрес. Именно тогава цялостният ход на нововъведенията — от идейния проект до окончателната им реализация — ще има своята наистина масова, здрава основа и на свой ред ще поощрява новаторската активност на трудещите се в останалите сфери на социалния живот.

Смисълът на разгърнатата от партийните органи и организации, от стопанско-административните ръководства, профсъюзните и комсомолските организации организаторска и възпитателна работа се свежда в края на краищата до един от водещите аспекти на проблемната ситуация при нововъведенията: необходимостта от революционен прелом в начина на мислене и действие на социалистическата личност, от определено преструктуриране на нейната ценностна система, от формиране на нови потребности и мотиви за социалнозначима изява. Този прелом означава „. . . да превърнем научно-техническия прогрес в основна нравствено-политическа ценност и да изискваме това да бъде вътрешно разбиране на всекиго — на всеки гражданин и същевременно да бъде линия на практическо поведение във всекидневието — в труда, в обществено-политическия живот“[1]. Това положение безспорно има своята непосредствена връзка с проблема за издигане готовността на ръководните и изпълнителските кадри за възприемане и утвърждаване на нововъведенията, защото става дума за такава основна нравствено-политическа ценност, „с помощта на която да измерваме хората, да измерваме трудовите колективи, да измерваме ръководителите, да преценяваме до каква степен те се борят за осъществяване на партийната стратегия за високо качество“[2].

В тази връзка трябва да се отбележи, че в принципно нов план изпъкват проблемите на личната и колективната отговорност в хода на иновационните процеси. Вече става дума не само за взискателност към стриктното изпълнение на поставените задачи (въпреки че, както отбелязва другарят Михаил Горбачов, понякога не достига и „обикновената“ изпълнителност). Необходимо е всеки ръководител, специалист, работник да възприеме активното позитивно отношение към нововъведенията като водещ компонент на една нова норма на партийна и социална отговорност, в която да доминират самовзискателността и самоконтролът, в която да внася своя принос по-високият „градус“ на политическия живот в трудовия колектив, по-съвършеният стил и методи на работа и ръководство.

В заключение бих посочил, че времето след Февруарския пленум на Централния комитет на БКП се характеризира с редица плодотворни усилия да се осъществи необходимият прелом в начина на мислене и действие, в реалната личностна и колективна позиция спрямо нововъведенията. В това отношение като пример може да служи разгърнатата от Софийската партийна организация и Софийския градски комитет на БКП организаторска и идейновъзпитателна работа. Както е известно, градският комитет организира специален пленум на тема „Работата и задачите на партийните органи и организации и на ръководните кадри за създаване и внедряване на новостите в практиката“. На него бяха приети решения и програма за усъвършенствуване работата за пълноценното и своевременно създаване, внедряване и утвърждаване на нововъведенията в производството и останалите сфери на социалната практика в столицата. Както показва сравнителният анализ на данните от изследванията, проведени с едногодишен интервал, вече може да се говори за определени положителни промени в нагласите на ръководните и изпълнителските кадри, както и в реалните резултати от новаторската им активност. Без да се абсолютизират, тези данни потвърждават правилната насоченост на разгърнатата широка партийна и обществена работа, очертаваща по-нататъшните насоки за мобилизиране на творческия потенциал на столичните кадри, на производствените, научните и други колективи от София.

Сам по себе си е обнадеждаващ фактът, че партийните органи и организации, обществените науки и идеологическите институции откликнаха своевременно на високите задачи, поставени от трибуната на Февруарския пленум. Този задълбочен, научнообоснован и практически ориентиран интерес към проблемите на социалистическия човек като водеща фигура в съвременната проблемна ситуация при нововъведенията несъмнено ще даде своите богати плодове.

---

[1] Ст. Михайлов, Проблемът за качеството и субективния фактор. В: Стратегия за високо качество и идеологическа работа, 1984, с. 11.

[2] Пак там, с. 13.

Digitized by Google

Станчо НИКОЛОВ
кандидат на философските науки

НОСИТЕЛИ НА НОВОТО, НА ПРОГРЕСИВНОТО

Творческият подход в партийната работа непосредствено е свързан с природата и характера на Комунистическата партия. Той е бил неин атрибут от създаването ѝ до ден-днешен, развивал се е заедно с нейното извисяване и израстване. Тя не би била партия от ленински тип, ако не отделя достатъчно внимание, ако не воюва постоянно за създаването и внедряването на новото, прогресивното в живота.

Новото в партийната работа е насъщна необходимост, обусловена от непрекъснатото нарастване на ръководната и направляващата роля на партията в социално-икономическото развитие на страната. На сегашния етап потребността от неговото създаване произтича от задачите, поставени от Дванадесетия конгрес, Националната партийна конференция (1984 г.), Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП за ускорено внедряване на постиженията на научно-техническата революция. Тази потребност с оригинално марксистко-ленинско прозрение е определена от другаря Тодор Живков като необходимост от „ново виждане, ново разбиране на социалната практика, скъсване не само с остарели представи, но и с остарели методи на работа и ръководство..."[1] Оттук и изискването **„да нараства преобразуващата сила на партията, да се издига нейната ръководна роля като фактор, който прокарва пътя на новите прогресивни процеси и тенденции в социалистическото строителство"[2]**. Затова др. Тодор Живков посочва, че какъвто и въпрос да поставим, той в края на краищата опира до едно — до необходимостта от нов, революционен подход в мисленето и действията, че това, което е било досега, е вече вчерашен ден, че досегашните подходи не могат да ни удовлетворяват.

Категорична със своя замисъл и значение в това направление е и постановката на Националната партийна конференция, че първичната партийна организация трябва да се утвърждава като **генератор и носител на новото, като водеща сила, която подкрепя новаторите и първенците, работещите качествено и ефективно.**

Какво означава първичната партийна организация да се превръща в генератор на новото, на прогресивното?

Това означава тя да го предизвиква, да го отглежда, да го съхранява, да го множи. С всички сили и с разнообразни средства да оказва помощ и закрила, да подкрепя носителите му, да ги обгръща с внимание и грижи, материално и морално да ги стимулира за внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес. Да насърчава кадрите в поемането и осъществяването на разумния, обновителния риск. Наред с това във всекидневната си дейност да утвърждава новото в самата себе си: да усъвършенствува своя вътрешнопартиен живот и

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984 г., с. 211.
[2] Пак там, с. 212.

Digitized by Google

вътрешнопартийните отношения, да разширява демократизма и да укрепва дисциплината, да прилага творческия подход. По всяко време да живее с пулса на партийната политика и настъпателно да воюва за нейното претворяване в дела.

Новото в дейността на първичните партийни организации изисква смели идеи, високо социалистическо съзнание, по-задълбочено усвояване на марксистко-ленинската теория и на партийната политика от комунистите, принципно отношение към дейността, поведението и взаимодействието с хората. Новото в работата им преминава през редица етапи и стадии. То се ражда, развива се, разширява се и отмира, като създава предпоставки за появата на друго, по-съвършено качество. Създаването му обхваща целия цикъл на партийната работа — формулирането на целите и задачите, организацията и контрола за тяхното изпълнение, обобщаването, анализа и оценката на извършената дейност и на получените резултати. Така че, когато говорим за новото в работата на първичната партийна организация, ние по същество говорим за **нейната същност.**

Успешното повсеместно внедряване на новото изисква от първичните организации, от техните структурни звена пълно съгласуване на работата, редовно да се изучава и обменя челният опит, да се стимулират най-добрите кадри, да се възпитава у тях революционно мислене и действие. Защото ново в дейността на първичните организации може да има само тогава, когато у комунистите е налице стремеж да откриват неизвестното, да го изучават, да го осмислят и най-важното да го внедряват. И още да го откриват и изучават навреме, да го прилагат полезотворно. Затова е наложително да се влагат много старание и настойчивост за усъвършенствуване на формите, за използването на по-ефективни методи и средства на работа.

Прекрасен пример за творчески подход, за революционно мислене и действие, пример за дълбокоешелонизирани пробиви в една или друга област на науката и на социалистическото строителство ни дава др. Тодор Живков. В своите трудове след Дванадесетия конгрес той разработи стройна, дълбоко мотивирана система от постановки и подходи, от цели и задачи за изграждането на зрялото социалистическо общество у нас. Блестящо доказателство в това направление е и Докладната му записка за стила и методите на работа. Тя е изцяло пропита с нови виждания и подходи на нашата партия, характерни за нейния следаприлски период. Стилът и методите на работа се разглеждат в качествено нова светлина — и като съдържание, и като форма, и като начин на проявление. Задълбочено се анализира нашето съвремие и с марксистко-ленинско прозрение се чертае сегашният етап в строителството на зрелия социализъм.

●

Нашата страна навлезе в отговорен етап — изпълнението на стратегическата задача, поставена от Националната партийна конференция, за **подобряване на качеството върху основата на върховите постижения на научно-техническата революция.** В условията на повсеместното им внедряване възникват принципно нови задачи и изисквания към първичните партийни организации за формиране у комунистите, специалистите, изпълнителите и преди всичко у ръководните кадри от всички равнища на високи качества, усет към прогресивното. Тези изисквания са ясно очертани и конкретизирани от партийните форуми в редица документи. Още на Декемврийския пленум на ЦК на БКП (1972 г.) др. Тодор Живков подчерта необходимостта от възпитаване

Digitized by Google

у съвременния ръководител, независимо от неговия ранг и място, на високи и делови качества:

Ръководителят — партиен или стопански — няма да може да **отговори на съвременните високи изисквания,** без да познава в дълбочина теорията и практиката, без да следи новостите, да обобщава натрупания опит, да обогатява формите и съдържанието на своята работа с върховите постижения на науката и техниката. От решаващо значение тук е вкусът, нагласата към новото, прогресивното, към най-доброто в областта, в която работи.

Особена роля за внедряването на новостите играят **ръководните и изпълнителските кадри.** Разбира се, когато в дейността им са утвърдени високите критерии и изисквания, посочени в разработките на др. Тодор Живков, за внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, на челния световен и наш опит, за прилагането на постановката за стопанина и собственика; умението при утвърждаването на новото да се рискува, готовността да се поема риск. И не на последно място да се направляват интересите и потребностите на хората, да се съчетават с интересите на обществото.

За да бъде един ръководител от нов, социалистически тип, новатор, творец, **на първо място,** той трябва да бъде враг на формализма, на бюрократизма, на бездушието, на традиционното спокойствие.

На второ място, да бъде добре информиран за постиженията и тенденциите в развитието на съответния отрасъл, да бъде добър специалист. Новатор в определена област може да бъде само добрият, знаещият специалист.

На трето място, самият ръководител да бъде генератор на нови, съвременни идеи, като същевременно умее да акумулира у себе си идеите и интересите на хората, да се вслушва в предложенията на тези, с които работи. Изобщо стремежът към иновация е една от определящите черти на съвременния социалистически ръководител. От съществено значение за него са умението и готовността му да поема риск. Всяко нововъведение е придружено с преодоляване на традиционализма, на застоя и в много отношения със загубване на безоблачния ден. Ето защо тук следва ясно да бъде откроена от първичната организация, от комунистите обществената оценка на риска, за да се осигурява необходимата помощ, другарското рамо на разумно пресметнатия, прогнозирания риск.

Градската партийна организация в София разполага с огромен отряд високоподготвени кадри, които отдават ум, знания и енергия за претворяване в дела изискванията, които животът поставя. В това отношение добри резултати дава системата на градския комитет на БКП за работа с резервните кадри. За нейното прилагане е извършена и се извършва разнообразна по количество и широка по мащаби партийно-организаторска и политическа дейност. Под ръководството на партийните организации в редица колективи от материалното производство, от научновнедрителските дейности, административно-стопанските ръководства се издават наредби за прилагането на **конкурсното и изборното начало** при издигането на кадрите (Завода за изчислителна техника, Химикофармацевтичния комбинат, ДСО „Редки метали", научно-производствения комбинат „Оптика", вълненотекстилния комбинат „Н. Иванов", ДСО „Български държавни железници" и др.). Актуализирани са съществуващите длъжностни характеристики, в които са заложени по-високи научнообосновани критерии за подбор на резервните и действуващите кадри. Провеждат се открити разговори с тях за въвеждането им в направлението, за което се подготвят. Масова е практиката те да се утвърждават на открити партийни събрания.

Digitized by Google

Като спазват ленинските принципи за подбора, подготовката и разпределението на кадрите, партийните организации в столицата извършиха сериозни **качествени изменения** в състава на резервните кадри. В него са включени над 80 000 души. Преобладаващата част от тях са членове на БКП. Техният дял в номенклатурата на градския комитет на БКП е 93,7 на сто; на районните комитети на БКП — 33,4 на сто; на партийните комитети — 66,6 на сто; на партийните бюра — 49,3 на сто; на градския съвет на Българските професионални съюзи — 75,3 на сто; на градския комитет на ДКМС — 58,4 на сто.

Расте и делът на работниците в състава на резервните кадри. В районните комитети на БКП той достигна 10,3 на сто; в партийните комитети — 19,2 на сто; в партийните бюра — 31,3 на сто; за секретари на партийни организации — 26,9 на сто; за ръководители на обществени организации — 30,4 на сто... По-значителен е работническият състав на резервните кадри в район „Девети септември" и Коларовски, Кремиковски, Искърски район. Значително нарасна делът на **резервните кадри с висше образование.** За номенклатурата на градския комитет на БКП той е 98,2 на сто.

Първичните партийни организации отделят голямо внимание и грижи за усъвършенствуване на подготовката на средни специалисти по роботика, лазерна и оптико-електронна техника, гъвкави производствени системи и биотехнологични процеси в съответствие с изискванията на столичния териториално-производствен комплекс. В София функционират 45 клуба „Компютър", успешно работят районните центрове за подготовка и преподготовка на кадри. В район „Христо Ботев" например сега 24 на сто от работниците до 30 години в отраслите на материалното производство са с висока квалификация, 44 на сто — със средна и 32 на сто — с ниска. В действителност са необходими: с висока квалификация 60 на сто и със средна — 35—36 на сто. За последните три години 3338 младежи и девойки са повишили своята квалификация, 1300 комсомолци са овладели две и повече професии, работни места и операции. Успехите в това направление са насърчителни, но темповете не удовлетворяват. В столицата 29,6 на сто от работниците са с висока и средна квалификация, но за да се решават задачите, които партията поставя, са необходими 60—70 на сто.

Всичко това опира до подхода в работата на партийните органи и организации за преодоляване на традиционализма, за внедряване на новото, на прогресивното във всички звена, във всички направления на партийната дейност.

●

В столицата нарасна уменето на първичните партийни организации да прилагат **политическия подход в работата си с трудовите колективи,** в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, за конкретизация и осъществяване в практиката теоретическите разработки и практическите подходи, развити в следконгресното творчество на др. Тодор Живков.

В резултат на разнообразната организаторска и политическа работа на градската партийна организация расте активността на хората за подобряване на качеството на продукцията, за приложение на новото, на прогресивното. Сега с право на собствен контрол върху качеството на произвежданата продукция в столичния териториално-производствен комплекс работят над 580 колектива с повече от 15 000 участници; 973 са завоювали званието „Колектив за високо качество"; 876 нямат рекламации. Интересна като замисъл и проявление е инициативата „Ра-

Digitized by Google

ботническа гаранция на продукцията за СССР", която се превръща в инициатива на всички трудещи се от София.

Много грижи и амбиции влагат партийните организации и ръководните кадри в процеса на внедряването на новостите в практиката. Чрез разговора „Комунистът и дисциплината", който се води в партийните организации в столицата, конкретно се преценява делът на всеки член на партията в решаването на проблемите, поставени от Националната партийна конференция. Положителни резултати се получават и от разговора, който се проведе в столицата с ръководните кадри за внедряване на новото, на прогресивното в практиката. Досега в София са направени 73 822 работнически предложения, от които 27 800 са приети и включени в насрещните планове, с икономически ефект над 10 000 000 лева. По инициатива на трудовите колективи предстои да се внедрят 900 нови изделия, 671 усъвършенствувани технологии, 380 разработки за автоматизация на производството. Съгласно програмите „Столица" ще се внедрят допълнително 720 разработки. Икономическият ефект от внедрителската дейност ще възлезе над 122 000 000 лева.

Подходът на градския комитет на БКП към практическото реализиране на задачата за комплексна автоматизация на производството се утвърждава като всекидневен стил на работа. Той се превръща в едно от главните условия за висока ефективност на всеки нов проект, на всяко ново изделие.

В хода на решаването на проблемите на автоматизацията на дискретното производство центърът на политическата и организаторската работа беше пренесен върху ускореното развитие и внедряване на гъвкавите автоматизирани производствени системи (ГАПС). Под ръководството на партийните организации, с активното участие на комунистите са изградени първите ГАПС-ове в НПК „Металорежещи машини" и ЗЕМ „Средец". Внедрени са 650 механизирани и автоматизирани линии и технологични модули, които дадоха възможност чувствително да нарасне степента на автоматизацията и да намалее обемът на ръчния и непривлекателния труд. За осмата петилетка в столицата са внедрени нови 2250 технологии и са усвоени над 2500 нови изделия. Направени са насърчителни стъпки в по-нататъшното внедряване на електронизацията, приложението на биотехнологиите и създаването на нови материали. Само през 1985 г. са произведени над 180 струга с цифрово-програмно управление и обработващи центри, 40 технологични модули и други градивни единици за ГАПС.

Положителна оценка заслужава дейността на **Кирковската районна партийна организация** в борбата за внедряване на новото, на прогресивното, за създаването на нужната нагласа към неговото внедряване. Отделя се подчертано внимание към развитието на **рационализаторското и изобретателското движение.** С внимание и много грижи са обградени изобретателите и рационализаторите. Съществен дял в изобретателската дейност има носителят на златен медал на Международната организация за интелектуална собственост, заслужилият деятел на техниката комунистът Стоян Люцканов. От внедряването на неговото изобретение в страната е получен икономически ефект за над 440 000 лв., а от продажбата на лиценза са реализирани над 110 000 лева. Комунистът Георги Митов разработи и внедри модификация на технологията „преномит", от която е реализиран икономически ефект 2 240 000 лв. Неговата разработка „БИФ—1" получи златен медал на „ЕКСПО—85". Увеличава се броят на младите изобретатели и рационализатори. Само за изтеклата година от района са отличени 50 млади изобретатели, двама от които със златни и трима със специални награди на „ЕКСПО—85".

Digitized by Google

В Коларовски район на столицата по пътя на внедряването на новото са разкрити допълнителни резерви. В разработките на районния комитет на БКП се предвижда да бъдат изградени 9 малки и средни предприятия, в които средната изработка на едно лице ще бъде над 97 000 лева без допълнителен персонал.

Ботевският районен комитет на БКП, като отчита големите възможности на кадровия потенциал, е насочил усилията си към рязко подобряване на планирането на научно-техническия прогрес, на въвеждането на програмната организация в науката. Укрепна и се разви инициативата „Институт (ВУЗ) — завод — съвместен насрещен план". По този начин се постигна по-високо равнище на концентрация при инвестирането на научния потенциал. Разширява се информационният канал между науката и производството. Усъвършенстват се планирането, отчетът и контролът на изпълнението на договорите за научно осигуряване на производството. През последните години се внедряват нови форми на съвместна дейност — сдружения на асоциативен принцип, научно-творчески обединения и др. Десет предприятия от района работят по съвместни договори с ВУЗ за внедряване на научно-техническите постижения. С непосредственото участие на специалисти от ВМЕИ и ЗЕПЕ успешно се внедри системата за автоматизиран контрол на градивните елементи. В завод „Електра" се унифицира надстройката на електромери, а с интеграционните усилия на колективите от ЦИИТ и ЗИС се внедрява метричният процесор.

В съответствие с новите принципи на планирането **районният комитет на БКП „Девети септември"** насочва силите на трудовите колективи към успешното изпълнение на научно-техническите програми. Под ръководството на партийните организации през последните години се получава чувствително нарастване на относителния дял на новата и усъвършенствувана продукция, като само през 1985 г. тя е с 3 150 000 лв. повече в сравнение с 1984 г. В съвместната работа с редица научни звена на договорна основа в района се разработват и внедряват 108 съвременни технологии и изделия с икономически ефект над 6 600 000 лева. В СХД „Димитър Тошков" се усвоиха нови епоксидни смоли, емайллакове за кари, лакове за рулонна ламарина, водоразредими грундове и др. В ЗТКИ „Зебра" е внедрено производството на три размера суперпластични гуми, нови модели подови настилки и др. Във фабрика „Красная звезда" са усвоени 19 нови технологии и изделия — химически реактиви и 4 вида гранулиран чай.

Комунистите от столицата успешно изпълняват указанията на др. Тодор Живков за ускорено внедряване на новото, на прогресивното. Изградени са над 30 програмни колектива за решаване на важни проблеми на научно-техническия прогрес. Колективите на научните и инженерно-внедрителските организации завършиха над 8300 теми, активно участвуват във внедряването на повече от 2150 научно-технически разработки. Реализираният ефект от тях само за последните две години е над 120 000 000 лева.

Трудовите колективи, отчитайки новите изисквания и критерии на Националната партийна конференция (1984 г.) и Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.), предложиха и съответните органи приеха да бъдат снети от производството 17 морално остарели и неефективни изделия. Наред с това обаче в редица предприятия и организации се сблъскваме с ненавременна и неефективна информация, с липса на аналитичност в подхода при оценката на работата, което пречи за вземане на правилни и действени управленски решения, за ускоряването на процеса „изследване — внедряване".

Digitized by Google

Софийският градски комитет на БКП проведе специален пленум на тема „Работата на партийните органи и ръководните кадри за внедряването на новостите в практиката". Той по категоричен начин показа, че старото мислене, самодоволството, рутината, консерватизмът са главното препятствие при утвърждаването на новостите в практиката. Затова пленумът с острота постави задачата за коренно преустройство на стила, методите и подходите в работата на всички органи и организации. Това по същество означава да се работи делово, компетентно, научно, с високо чувство за отговорност, т. е. да се утвърждава революционното мислене и действие в работата на всички и на всекиго.

Сега показател за добра организаторска и ръководна работа не е броят на взетите решения, а умението да се работи в първичната партийна организация, чрез нея, за нея, в трудовия колектив, с всеки човек. По същество това означава да се пренесе цялата организаторска, политическа и идеологическа дейност в партийната организация за обогатяване и разнообразяване на нейния вътрешнопартиен живот и формите ѝ на работа.

Да се работи чрез първичната партийна организация означава да се ангажират и да се вдигнат на крак всички комунисти за изпълнение на социално-икономическите задачи, стоящи пред съответната партийна организация.

Да се работи за партийната организация означава да се насочи дейността ѝ към отделния човек, към комуниста, да се откроява неговият личен принос за решаване на проблемите, а оттук и влиянието на първичната партийна организация върху колектива, върху трудовия човек.

В новите условия по думите на др. Тодор Живков първичната партийна организация е не само представител на партията в трудовия колектив, тя е и представител на трудовия колектив в партията. Оттук произтича необходимостта тя да се превръща в ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние. Постигането на тази цел поставя на преден план въпроса за подобряване на политическата, идеологическата и организаторската работа на първичните партийни организации. Именно те са призвани да станат носители на новото, на революционното мислене и действие, да довеждат докрай практическата реализация на партийната политика и да застанат начело за нейното реализиране.

Digitized by Google

к. ф. н. Нарцис ЗЛАТАНОВ
първи секретар на Благоевски
районен комитет на БКП
(бивш зав. отел „Организационен"
на Софийския ГК на БКП)

КАЧЕСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА ПАРТИЙНИЯ КОНТРОЛ

След Дванадесетия конгрес на БКП ръководната роля на столичната партийна организация се издигна на качествено ново равнище. Партийните органи и организации овладяват и успешно прилагат политическия подход в своята дейност.

Съществено място в този процес заема изпълнението на задачата за решително подобряване на партийния контрол върху работата на държавните, стопанските и обществените органи и организации, върху политическата система в града като цяло. **Стремежът е контролът да се разпростира върху утвърдените вече насоки, програми, планове, решения, мероприятия и т. н.**

Главното, на което обръщат внимание градският и районните комитети, партийните органи и организации, се свежда до изискванията на конгреса за „контрол и помощ, помощ и контрол; контрол умен, проницателен, грижлив, постоянен и преди всичко превантивен партиен контрол върху работата на различните органи и институти и техните ръководни кадри". Идеите и постановките за контрола бяха обогатени и доразвити в следконгресното творчество на др. Тодор Живков. Качествено нови постановки и задачи постави пред нас историческият Февруарски пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.).

Един от главните въпроси при осъществяване на партийния контрол е правилно да се определи неговото съдържание. Контролната дейност по своята същност е сложен и многостранен процес, определящ количествените и качествените характеристики, внасящ корекции в изпълняваната работа с оглед най-пълно и точно да се постигнат набелязаните цели и задачи. Градският и районните комитети на партията разбират ролята и отговорността си в осъществяване на тази своя функция, в упражняването ѝ от останалите партийни органи и организации в столицата. Ето защо те отделят повишено внимание в практическата си дейност на планирането, на научнообоснованото формиране на плановете за социално-икономическото развитие на града, районите и трудовите колективи. Стремят се най-съществените проблеми на развитието в града да се обсъждат задълбочено и навреме от пленумите и бюрата на градския и районните комитети на партията. Утвърждава се практиката част от тях да се разглеждат съвместно с ръководствата на съответните компетентни органи и организации.

През последните години расте компетентността на колективните обсъждания. Обогатяват се подходите, механизмите за решаване на задачите и при упражняване на партийния контрол. Така например редица нови моменти характеризират приемането на плановете за социално-икономическо развитие, осигуряването на високо качество на тези планове, изпълнението и крайната оценка на резултатите от тяхната реализация. Бюрата на съв-

Digitized by Google

местни заседания с изпълнителните комитети на народните съвети анализират и оценяват развитието на районите.

Съществен момент в работата на градския комитет е приемането на целеви програми за решаването на крупни задачи с общоградско значение и определяне на контрола за тяхното изпълнение. Създаден е вече положителен опит. Достатъчно е да посочим утвърдените по лично указание на другаря Тодор Живков комплексни програми за развитието на жилищното строителство, транспортното, търговското и битовото обслужване, за подготовката на столицата за Тринадесетия конгрес на партията и други. Тяхното успешно изпълнение води до сериозни положителни промени в живота на града.

Интересен и резултатен опит е формиран за съвместната работа на градския комитет с министерствата и централните ведомства. Разширява се практиката най-важните въпроси от развитието на отраслите и дейностите в града да се разглеждат със съответните ръководства. Само през 1985 година са проведени такива съвместни заседания на бюрото на градския комитет с колегиумите на министерствата на машиностроенето, на химическата промишленост, на транспорта, на народното здраве.

Обсъжданите въпроси и приетите решения за утвърждаване на актуализирана програма за интензивно развитие на машиностроенето в София до 1990 г., за развитие на софийските предприятия на химическата промишленост, за развитието на производствено-техническата база на транспорта през деветата петилетка, за утвърждаването на държавно-общественото начало в управлението на столичното здравеопазване и други са от изключително значение за столицата.

На съвместно заседание на бюрата на Софийския и на Старозагорския окръжен комитет бе утвърдена обща програма за развитието на електронноизчислителната техника, роботиката и ГАПС.

Тук се позоваваме на опита главно на градския и районните комитети на партията. Но могат да се посочат още много други примери от дейността на градската организация. Този подход за научнообосновано формиране на плановете и програмите и за правилно определяне на съдържанието на контролната дейност се превръща в стил на работа и ръководство на все повече партийни комитети, бюра и организации в столицата.

В ръководната си дейност партийните комитети и организации **посистемно и последователно, на по-широк фронт прилагат научните методи, използват богатия кадрови научен потенциал** на столицата. Научните подходи са основата за изучаването на най-важните явления, процеси и тенденции в градската организация и в сложния градски организъм. Те са доминиращ подход при вземането, организацията и изпълнението на решенията. Науката е базата за по-широко внедряване и прилагане на автоматизирани системи в организацията на контрола и изпълнението на партийните решения.

Разширява се практиката изучаването на явленията, процесите и тенденциите и контролът на всички решения да се извършва с помощта на социологически, икономически, социалнопсихически и други методи, с участието на изявени работници и специалисти. Направеното през 1984 година изследване за социалнопсихичната готовност на ръководните кадри от столицата за възприемане и утвърждаване на нововъведенията в практиката ни въоръжи с важни резултати и изводи. От една страна, то помогна вярно да се прецени нагласата на ръководителите за претворяване на новите задачи. От друга, изводите послужиха непосредствено при подготовката на пленум на Софийския градски комитет на партията, посветен на работата за своевременно прилагане на новостите в практиката. Интересно изследване беше организирано и осъществено от Димитровския районен комитет на

Digitized by Google

БКП за „Иновационното поведение и развитие на научно-техническия прогрес“, обхванало въпросите и проблемите на новаторските изяви на ръководните кадри и специалистите от промишлеността и строителството. Неотдавна бюрото на градския комитет утвърди програма за внедряване на бригадната организация на труда в 35 еталонни предприятия в града. Решението беше изработено въз основа на предварително проучване и проверка на състоянието в тези колективи от група учени и специалисти.

Интересна и полезна форма на контрол, за оценка на състоянието по различни изключително важни за развитието на града проблеми са организираните и провежданите научно-практически конференции, „кръгли маси“, дискусии и др.

Конкретните примери за резултатите от обсъждането на такива въпроси като: интеграция на образованието с науката, културата и производството; новото в партийната работа; правото на контрол на първичните организации в Ленински район; партийната организация — генератор и носител на новото в борбата за реализиране на научно-техническата политика в Благоевски район и др. потвърждават възприетия подход. Такива подходи позволяват да се привличат и използват мненията, становищата на широк кръг партийни, държавни, обществени и стопански кадри, научни работници и специалисти, дейци на културата и образованието и др.

Направени са сериозни стъпки в града за използването на нови технологии в организацията на контрола и изпълнението на решенията. Ръководната дейност се усъвършенствува на основата на тези технологии. Важно значение има подсистемата за контрол в рамките на внедряваната АСУ „София“.

Нашият стремеж е всички информационни потоци за градообразуващата и градообслужващата дейност в столичния град да се обхващат с помощта на нови схемни, програмни и технически решения в тази система. Осъществяването на обратна връзка посредством нея позволява да се вземат оптимални управленски решения.

Нови подходи се прилагат и в контролната дейност, свързана с подбора и разпределението на кадрите и управлението на качествения състав на градската партийна организация. Внедряваните сега системи за управление от информационен и експертен тип разкриват качествено нови възможности за обогатяване на контрола, за превръщането му в действен фактор за усъвършенствуване на партийното ръководство на процесите и тенденциите. Може да се предполага, че в скоро време двете системи ще бъдат завършени и ще се прилагат широко в работата на градския и районните комитети на партията.

В процеса на усъвършенствуване на контрола градският комитет обогатява практиката на партийната организация чрез експериментиране и създаване на нов положителен опит. Така например повече от година по указание на ЦК на БКП и по решение на бюрото се експериментират редица новости в осъществяването на правото на контрол на партийните организации над държавните, стопанските и други управленски органи и кадри. За успешно провеждане на експеримента в 18 партийни комитети и организации бяха определени научни ръководства. Проведената разяснителна, организационно-методическа, проучвателна и експериментаторска работа въоръжи кадрите и актива с нови познания и умения. Разработени бяха прогнози и модели за развитието на контролната дейност в определените партийни организации, утвърдени от експертния съвет при градския комитет.

Експериментът още не е приключил, но могат да се открият някои съществени резултати. Обогатяват се съдържанието и формите на партийния контрол — подобрява се планирането на контролната дейност, утвърждава се нейният комплексен и демократичен характер. Изменя се подходът в работата с кадрите.

Digitized by Google

По-умело се прилагат постановките за обективност и действеност на контрола като средство за проверка на техните политически, делови и нравствени качества. Редица партийни организации формираха съществен опит върху основата на разработените прогнози и модели: в Централния кооперативен съюз по правото на контрол над дейността на административните ръководители; във ВИИ „Карл Маркс" за правото на контрол над административните ръководства във ВУЗ; в СД „Градски транспорт" по правото на контрол за въвеждане бригадната организация на труда, в Държавния комитет за наука и технически прогрес за внедряване на научно-техническия прогрес и ролята на контрола.

Проверката на изпълнението на задачите, произтичащи от ръководните партийни документи и от конкретните решения, е съществен елемент в дейността на партийната организация. Стремежът на градския и районните комитети е отблизо, на място и конкретно да следят хода на изпълнението на различни важни решения. Практиката показва, че правилно организираната и качествено проведената проверка разкрива най-пълно и обективно истинското състояние на работата. И не само това. Разкрива възможности за приемането на допълнителни мерки, които осигуряват изпълнението на съответните задачи докрай. Наскоро беше извършена цялостна проверка в редица районни организации за изпълнението на решенията на градския комитет за внедряването на новостите в практиката. Предстои констатациите и изводите да бъдат обсъдени в бюрото на комитета. Сега пред цялата столична организация стои крупна задача — прегледът-проверка за изпълнение на решението на Политбюро на ЦК на БКП от 18 септември 1985 г.

При провеждането на проверките градският комитет се стреми да утвърждава метода на критиката и самокритиката. С проверка на изпълнението на решенията непосредствено се занимават всички партийни органи и кадри в града. Някои районни комитети — Коларовски, Димитровски, район „В. Левски", Искърски и др., създадоха свой положителен опит. Важен момент в процеса на осъществяването на проверката е **да се създаде съответствуващо разделение на труда,** което се налага от съдържателната характеристика на контролираните въпроси, а също така и от конкретното разпределение на задълженията между звената и кадрите в партийните комитети.

Партийните комитети и бюра съзнават голямото значение на проверката на изпълнението. Тя става съществена черта от стила на все повече партийни органи и дейци. Това несъмнено издига равнището на партийното ръководство на цялостната дейност в столичния град, повишава ролята и отговорността на ръководните и изпълнителските кадри за поръчаното дело.

Специално внимание бе отделено на **контрола върху дейността на ръководителите.** След Февруарския пленум на ЦК на БКП от изключителна важност са непосредственото наблюдение и навременните мерки за ускорено внедряване на новостите в практиката. Ролята на ръководителите в този процес е огромна. Според цитираното вече социалнопсихологическо изследване над 70 на сто от ръководните кадри придават голямо значение на партийния контрол и подкрепата му в борбата за овладяването и прилагането на нововъведенията. Същевременно само една четвърт от тях смятат, че такова условие е налице у тях в много голяма степен.

Чрез контрола и проверката партийните органи и организации се стремят да насърчават и подкрепят кадрите, които проявяват смелост и инициатива. И обратно, да засилват взискателността си към тези, които изчакват, които трудно преодоляват ведомствената ограниченост и административно-бюрократичните методи на ръководство.

Качеството на партийния контрол зависи от компетентността на орга-

Digitized by Google

ните и кадрите, които го осъществяват. **Компетентност, проницателност, дълбочина, грижливост към кадрите и тяхната работа, постоянство, компетентност при определянето на съдържанието, при избора на методиката, при оценката, изводите и препоръките, които контролиращите предлагат.** Практиката показва, че не са малко отклоненията от тези изисквания. Често контролът е общ, не достига до същността на проблемите, не разкрива причините за неуспехите и слабостите.

Основен въпрос на партийния контрол върху работата на ръководителите е **оценката** от проверката на техните способности. Сега в навечерието на Тринадесетия конгрес бяха приети оценки на всички ръководни кадри. Периодичното оценяване е повсеместна практика. Но градският комитет си е поставил задачата да усъвършенствува системата.

Важна задача **е непрекъснато да се подобрява партийното ръководство на контролната система.** През 1983 година бюрото на градския комитет прие решения, целящи понататъшното подобряване дейността на контролните органи и усъвършенствуване на партийното ръководство на системата за държавен и народен контрол в столицата. Градският и районните комитети на партията преориентираха вниманието на контролната система към стратегическите задачи на градската партийна организация. Налице е стремеж за уеднаквяване на подходите на отделните звена от системата, да се съгласуват правилно във времето техните интереси, сили и цели. Издига се ролята на контролните органи в борбата срещу отрицателните явления.

Постоянна задача на партийното ръководство е **грижата за кадрите и кадровото укрепване на контролните органи.** В тях сега работят дейци, притежаващи необходимите политически, делови и нравствени качества. В органите за държавен и народен контрол в столицата са избрани 30 490 народни контрольори. От тях 51 на сто са комунисти, 40 на сто са с висше образование, а заместник-секретари на партийни комитети и бюра са 87 на сто от тях. Положителна е работата на отряда от инспектори, три четвърти от които са с висше образование. Значителни са грижите за системно и целенасочено обучение и квалификация на кадрите. Особено внимание се отделя за конкретна работа с председателите на комисиите, народните контрольори и инспекторите.

Постигнатите положителни промени в работата за подобряване на партийното ръководство на контролната система разглеждаме като етап на една по-целенасочена и системна работа. Главното сега е в партийното ръководство на софийската контролна система да се постигне ново, по-високо качество, качество, съответствуващо в най-пълна степен на изискванията на Януарския пленум на ЦК на БКП (1986 г.). Ще осигуряваме нов тип контрол — оперативен и действен, изграден върху основата на правата, задълженията и отговорността на съответните звена и равнища на управление. Ще създаваме нужните икономически и политически условия и предпоставки, съответствуваща обстановка за разгръщане на контрола в органическо единство с развитието на самоконтрола в самоуправляващите се организации.

Digitized by Google

доц. Константин ДИЛЧЕВ

ТВОРЧЕСТВО В КОЛЕКТИВНОТО ДЕЙСТВИЕ

Непрекъснатото развитие на вътрешнопартийната демокрация е израз на най-дълбоката същност на априлската линия на партията. Да се създават оптимални условия за свободно, делово и творческо участие на комунистите и на всички трудещи се в разработването, в конкретизирането и реализирането на партийната политика — това е една от най-важните задачи на партията. Нейната актуалност нараства особено много в условията на разгръщащата се масова активност и инициатива на партийните органи и организации за реализирането на научно-техническата политика на партията, за превръщане на конгресните предначертания в собствено, живо и творческо дело на комунистите и на трудещите се.

●

Разгръщането на вътрешнопартийната демокрация в Кирковската районна организация на партията е процес, ръководен планомерно и целенасочено.

Тон, пример и фактор на нейното развитие даде ръководният орган — районният комитет.

Този проблем стана предмет на обсъждане на пленарно заседание, което набеляза направления и мерки за издигане ролята на районния комитет като колективен орган за политическо ръководство. Тяхното изпълнение на практика доведе до някои изменения в начина на неговото функциониране.

Порасна ролята на членовете на комитета в генерирането на идеи и концепции за развитието на района и районната партийна организация. През изтеклия период например в основата на редица решения на районния комитет залягат идеи и виждания, породени в проблемните направления от състава на комитета. Особено полезна и ефективна беше работата на проблемното направление за развитието на социалистическата демокрация и въвличането на трудещите се в социалното управление, която се оглавяваше от работник, член на бюрото на районния комитет. Прилагането на такъв подход спомага за развитието на колективността, за засилване приноса на изборния актив в работата му между пленарните заседания.

За развитието на вътрешнопартийната демокрация в работата на комитета допринесе и поставянето на обсъждане по няколко варианта за отделни решения. Този начин се възприема от членовете на комитета и спомага за създаването на атмосфера на дискусии, за изразяване на различни мнения.

В материалите на последната отчетно-изборна конференция на районната партийна организация се отбелязва: „Заседанията на районния комитет протичат в делова обстановка, създадена е атмосфера на свободно изразяване на мненията. Ликвидирано е режисирането на изказванията. Все повече заседанията се превръщат в действително

Digitized by Google

работен форум". Ликвидирането на всякакви елементи на предварително режисиране на изказванията, на проверка на тяхното съдържание е от особено значение за развитието на демократизма. Може да се каже, че в това отношение комитетът постигна определени резултати. Постепенно, от заседание на заседание, се формираше нагласа и готовност изказващите се да изразяват своето мнение, да споделят онова, което чувствуват техните колеги от трудовия колектив.

Това се утвърждава като стил на работа, нетърпящ алтернатива. Един пример — за последния пленум, посветен на борбата срещу отрицателните явления в живота на района, бюрото определи предварително няколко ръководители, които да вземат отношение по отделни проблеми на търговията, обслужването, транспорта и др. Когато председателствуващият се опита да излезе „със стария номер" за „предварително записалите се за изказване", последва остра реакция от членовете на пленума. Не може да не радва такова явление — то показва, че последователната работа и борба срещу робуването на сценариите и режисурата дава своите плодове, води до необратими положителни изменения в духа и атмосферата на пленарните заседания.

Разбира се, това не означава, че всичко е постигнато или че има място за самодоволство. Преди всичко става дума за продължителен процес на преодоляване на дълбоко наслоени слабости, недостатъци, прояви на бюрократизъм и формализъм в работата, за изменение на онова, което не отговаря на принципите и нормите на партията и нейната дейност. Това са първи стъпки, предстои още много да се направи. Не е постигнато включване на всички членове в работата на комитета между пленумите, в генерирането на идеите. **Трудности създават големият състав на комитета, неговият представителен в много отношения характер.** А това е резултат също от робуването на криворазбрани принципни положения. Не са намерени ефективни пътища и механизми за по-активното включване на членовете на районния комитет в организацията на изпълнението на неговите решения. Системата на пълномощничеството, разпределението на членовете като пропагандисти в звената на марксистко-ленинското образование на комунистите и трудещите се са все още частични решения. **Не е създадена ефективна система за обучение и повишаване компетентността на представителите на работническата класа в пленарния състав,** важна предпоставка, за да участвуват с по-голямо самочувствие в неговата работа. Много са проблемите, които чакат своето решение...

Другият момент е свързан с **развитието на демократизма в отношенията по вертикала** — между районния комитет и неговото бюро, от една страна, и по-нисшестоящите партийни органи и организации и трудещите се, от друга.

Стремежът на районния комитет е да се свеждат до минимум регламентираните мероприятия. Данните показват, че през отчетния период само 17 на сто от обсъжданите въпроси на партийни събрания са по решение на висшестоящите органи. (Става дума най-вече за събрания на първичните организации, които се провеждат по решение на Централния комитет на БКП за обсъждане на важни общопартийни проблеми.) Тоест преобладаващата част, 83 на сто, от разглежданите въпроси се определя от самите първични организации.

В аналогично направление са насочени и усилията на комитета за засилване демократичния характер на партийното ръководство по отношение на другите компоненти на районната политическа система. Целта е да се намалява броят на регламентираните задачи, да се създават условия за разгръщане творчеството и самоинициативата на държавните и обществените органи и организации в реализирането на замислите и решенията на районния комитет на БКП. Във връзка с

Digitized by Google

това беше организирана поредица от целенасочени инициативи и мероприятия — **делегатско събрание по проблемите на участието на работниците и трудещите се в социалното управление, подготовката на което създаде условия за творческа реализация на новите изисквания към профсъюзните органи и организации, към трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост;** пленум за работата на партийните, държавните и обществените органи и организации по местоживеене, който беше предшествуван от широка политическа и организаторска дейност за укрепване на кметствата, микрорайоните, на първичните звена в кварталите. По такъв начин се създадоха поблагоприятни условия за проява на творчество от страна на районния народен съвет, на районния комитет на ОФ и други звена на районната политическа система. Друг пример. По плана на отдел „Организационен" на Централния комитет на БКП **в районната партийна организация се формира опит по проблемите за издигане ролята на партийните комитети и организации в разкриването, разрешаването и преодоляването на противоречията в трудовите колективи.** Бюрото на комитета утвърди примерен модел на работа за провеждане на експеримента. В него се предвижда за времетраенето на експеримента да се изградят работни групи към партийните бюра, които да следят по-отблизо процесите на разкриването и разрешаването на противоречията. Реши се тези групи да се оглавяват от заместник-секретарите на първичните организации. И тъй като в огромното си мнозинство това са председатели на комисии за народен контрол с това се създават условия за мобилизиране усилията на системата за народен контрол в решаването на тази отговорна задача, за издигане научното равнище на контролната дейност.

Още веднъж ще подчертаем — казаното по-горе е израз на търсенията на районния комитет да осъществява ефективно политическо ръководство, като залага върху развитието на инициативата на съответните звена и компоненти на районната политическа система, като **разширява възможностите за изява на самодейността и творчеството.**

Разбира се, нещата са по-дълбоки. Да се намалява регламентирането, да се разширяват възможностите за творческа изява е необходимо, но недостатъчно. Тук също трябва да се преодоляват някои специфични проявления на рутината и традиционализма. Става дума за доста силно изразената нагласа у някои ръководства да възприемат по бюрократичен начин решенията на висшестоящия партиен орган. Запознал си се с решението. **Ако има пункт, директно и конкретно адресиран към теб, към съответното партийно бюро или организация — заемаш се с неговото изпълнение. Останалото отива на по-заден план. Това е широко разпространена практика — много по-голяма е вероятността да се изпълни решение, което регламентира, отколкото такова, в което се разчита на съзнателност, воля и самоинициатива.** Добре ли е това или не? Не може да се отговори еднозначно. Това е въпрос на отделен разговор. Безспорно е обаче, че намаляването на регламентиращия елемент трябва да бъде съпроводено с близка, конкретна, непосредствена работа на място за развитието на творчеството в работата от долу, за такава помощ, при която на преден план изпъкват самодейността и самоинициативата на съответния първичен партиен колектив.

Във връзка с развитието на вътрешнопартийната демокрация и издигане ролята, инициативата, творчеството на първичните партийни организации във формирането и реализирането на партийната политика районният комитет на БКП търси нови, нетрадиционни форми на дейност.

Тук ще се спрем на две от тях.

Digitized by Google

Съгласно чл. 23 от Устава на партията общинските, районните, градските, комбинатските, заводските и други подобни партийни комитети могат да свикват делегатски събрания на комунистите от съответните организации за обсъждане на важни въпроси на общината, района, града, комбината, завода и други.

Въпросът за делегатското събрание, за неговия характер и роля като специфична форма на партиен живот и ръководство недостатъчно е изследван както в теоретико-методологически, така и в практико-приложен план. Това се отнася особено за делегатските събрания на комунистите на равнище район, община, които все още не са заели подобаващото им се място в практиката на съответните организации.

Районният комитет на партията взе решение да проведе **делегатско събрание на комунистите от районната партийна организация за обсъждане на важния въпрос, за издигане ролята на трудовите колективи, на работниците и трудещите се в изпълнението на партийната политика и за достойно посрещане на XIII конгрес.**

Изборът на темата беше продиктуван от възловия проблем на съвременното ни развитие — за утвърждаване новите позиции и новите функции на трудовия колектив в изграждането на развития социализъм. Тя е и конкретен отговор на проведения през 1985 година Февруарски пленум на Централния комитет на БКП. Изведеният от пленума глобален проблем за осъществяването на научно-техническата революция е свързан най-непосредствено с по-нататъшното издигане на ролята на трудовите колективи, на работническата класа и трудещите се във всички сфери на обществения живот.

Сложността на проблематиката изискваше участието на широк кръг комунисти и трудещи се в нейното обсъждане и разработване. Стремежът на районния комитет беше **провеждането на делегатско събрание да се превърне в колективно дело на комунистите и трудовите хора в района.** Бюрото организира **открити събрания на партийните групи, на които бе обсъден тезисен материал по темата на делегатското събрание.**

Целта на обсъждането беше: на основата на поставените в материала проблеми и насоки, в светлината на следконгресното творчество на другаря Тодор Живков и особено на решенията на Февруарския пленум да се открои мястото на всяка партийна група, на трудовия колектив, мястото на всеки комунист и трудещ се в претворяване на дело стратегията на партията за ускоряване на научно-техническия прогрес, за разгръщане на творческите съзидателни сили на всеки работник и специалист.

Какво показаха резултатите от проведеното обсъждане в партийните групи? Преди всичко следва да се отбележи творческата активност, с която те подходиха към поставената задача. В кратки срокове бе създадена необходимата организация така, че всеки партиен член и огромното мнозинство от безпартийните да се запознаят с проблемите, да изкажат своето мнение, да дадат своите предложения.

Разгърналата се дискусия в партийните групи и организации позволи да се разкрият нерешените проблеми и горещите точки в живота на колективите. Тя се оказа и много удачна форма за търсенето и намирането на **реалните измерения** на постановките на Февруарския пленум съобразно конкретните условия в предприятията и звената.

Бяха получени над 1200 предложения — индивидуални и колективни. Особено активни бяха трудовите хора и комунистите от звената на материалното производство, от инженерно-внедрителските организации и проектантските институти, от здравните заведения и об-

Digitized by Google

разованието. Голямата част от предложенията имат конкретен характер и адресат, което ги прави изключително ценни за бъдещата работа.

Най-активно отношение беше проявено към проблемите на научно-техническия прогрес, към внедряването на научно-техническите постижения, към решаването на въпросите, свързани с квалификацията и компетентността на кадрите. На тази проблематика бяха посветени повече от 50 на сто от направените предложения.

По-характерните предложения в нередактиран вид бяха отпечатани в свитъци и предоставени на вниманието на делегатите на делегатското събрание.

Всички предложения бяха обобщени от работна група на районния комитет и залегнаха в основата на приетата от събранието програма по разглеждания въпрос. Предложеният подход, предоставената възможност на всеки участник в работата на събранието да вземе отношение по повдигнатите въпроси устно или в писмена форма спомогнаха разработването на програмата да се превърне в творческо колективно дело на комунистите и трудещите се в района.

При подготовката и провеждането на делегатското събрание се откроиха и някои пропуски, спорни моменти и др.

Преди всичко оказа се, че темата е доста широка. В хода на работата бяха направени опити тя да се стесни, но остава открит въпросът дали на характера и спецификата на делегатското събрание не би отговорила по-добре една по-конкретно формулирана тема.

Определени проблеми поражда подходът към избора на делегатите. Те бяха избирани на годишните отчетно-изборни събрания през 1984—1985 година. Може би щеше да бъде по-добре, ако този избор беше съчетан с обсъждането на тезисния материал в партийните групи. Защото именно тогава се откроиха онези комунисти, които имаха по-активно и творческо отношение към обсъжданите въпроси.

Не е изяснен въпросът дали трябва районният комитет да утвърждава решенията на делегатското събрание и пр.

Има и други спорни въпроси, но това е неизбежно, тъй като става дума за форма, която все още не се е утвърдила и тепърва си пробива път..

В същото време постигнатите резултати позволяват да се направи заключението, че делегатското събрание разкрива богати възможности за развитие на вътрешнопартийната демокрация, на творчеството на комунистите, за преодоляване на отделни елементи на формализъм в ръководната дейност на районния комитет.

Ето защо една от най-съществените препоръки на участниците в делегатското събрание бяха както самата форма, така и приложеният подход към нейното използване да се утвърждават по-нататък в дейността на районната партийна организация.

●

Едно от важните изисквания на Дванадесетия конгрес е **да се развива вътрешнопартийната демокрация не само при обсъждането и решаването, но и в процеса на осъществяването на задачите.** През последните години районният комитет целенасочено действуваше за реализирането на тази конгресна постановка в практиката, за активизиране дейността на партийните организации, за повишаване на тяхната авангардна роля и по-нататъшното им утвърждаване като представители на партията в трудовите колективи и на трудовите колективи в партията. Това намери обобщен израз в организирането на **действено съревнование в района — „Всяка партийна организация, все-**

Digitized by Google

ки трудов колектив — с творчески принос за достойно посрещане на Тринадесетия партиен конгрес".

Може да се каже, че това е ново по своя характер и специфика съревнование между първичните партийни организации. То не означава откъсване на организацията от нейната социална среда, от трудовия колектив. Тъкмо обратното — съревнованието е насочено към по-нататъшното обогатяване съдържанието на авангардната роля на първичната и на комунистите в трудовите колективи за изпълнението на актуалните задачи от политиката на партията, към развитието на партийната организация като първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи. Важно е да се знае например какво е участието на колектива във внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, но също така важно е да се отчитат приносът, авангардната роля на комунистите в този процес.

Съревнователната надпревара се разгръща на основата на конкретни показатели, отразяващи както резултатите на колектива като цяло, така и авангардната роля на комунистите в изпълнението и преизпълнението на насрещните планове, в рационализаторското и изобретателското движение, в борбата за икономии и др. Включени са и показатели, отразяващи специфични особености на партийната дейност — изграденост на партийното ядро във всеки първичен колектив, смяна, звено, участък и др.; внедрено конкурсно и изборно начало при издигането на ръководни кадри; стопроцентов обхват на комунистите до 40-годишна възраст без средно образование във форми за повишаване на образователното си равнище; провеждане на експерименти и формиране на положителен опит в партийната дейност и др.

В системата на съревнованието различните първични партийни организации са разделени в 8 групи в зависимост от отрасъла, спецификата и пр. По такъв начин са създадени приблизително еднакви условия за участие, което е важна предпоставка за развитие на демократичната основа на съревнователната надпревара.

Първите резултати са насърчителни. Отчетно-изборната конференция на районната партийна организация реши — съревнованието понататък да се развива и утвърждава в живота на първичните партийни организации, да се усъвършенстват неговите показатели така, че то **да бъде реален и нагледен измерител на способността на първичната организация и комунистите да осъществяват своята авангардна роля в съвременните условия на борба за внедряването на научно-техническите постижения и за решаването на другите задачи, произтичащи от политиката на партията.**

●

Това са някои моменти от творческите търсения в Кирковската районна партийна организация за развитието на вътрешнопартийната демокрация. Практиката ще потвърди някои от начинанията, ще допълни, обогати или ще отхвърли други. Това е неминуемо. По-важно е непрекъснато да се разширяват възможностите за изява на колективния ум и творчество, на колективното действие на комунистите и трудещите се в конкретизирането и реализирането на партийната политика.

Такъв подход отразява най-дълбоката същност на партията. Неговото приложение е продиктувано и от актуалните проблеми и задачи за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес и подемането на широка масова, демократична основа изпълнението на неговите решения.

Digitized by Google

Петко ПЕТКОВ
секретар на районния комитет
на БКП „Васил Левски"

НОВАТА СОЦИАЛНА ПОЗИЦИЯ НА ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Главното, характеризиращо динамиката и развитието на партийно-организационната работа в район „Васил Левски" след XII конгрес, е повишената мобилизираща сила на първичните партийни организации при разгръщането на творчеството и инициативността на трудовите колективи за предсрочно изпълнение на плана за социално-икономическото развитие през VIII петилетка. Налице е трайна тенденция за подобряване на политическата, идеологическата и организаторската работа на първичните партийни организации, която се проявява в нарастващата им дееспособност на политически ръководители на трудовите колективи.

Тази тенденция не е стихийна. Тя е израз на повишените грижи от градския и районните комитети на партията за подобряване на качествения състав на комунистите, за издигане на ръководната способност и авторитета на партийните организации, за усъвършенстване на техния вътрешнопартиен живот и заздравяване на връзките им с трудовите колективи.

Потвърждение за порасналия авторитет на първичните партийни организации, на умението им да ръководят колективите са резултатите от изпълнението на петилетния план по всички показатели в чест на Великата октомврийска социалистическа революция и на плана за 1985 г. 4 дни предсрочно.

Новите теоретически разработки и практически подходи, както и обективните закономерности, разкрити и обосновани след конгреса от др. Т. Живков: научно-техническата революция, усъвършенстване на социалистическите производствени отношения, разгръщането на социалистическата демокрация и др., наложиха коренна промяна в нашата работа, да привеждаме своята дейност в съответствие с тези закономерности, да овладяваме новата социална позиция на първичните партийни организации. Тази позиция се изразява преди всичко в умението и усилията на партийните комитети и бюра да развиват преобразуващата роля на партийните организации, тяхната способност да търсят и намират творческо продължение на партийната политика в практическата дейност на трудовите колективи, във всички техни звена.

Преобразуващата роля на първичните организации е зависима от умението им да опознават социалната среда и социалната практика, да изучават новите факти и явления в тях, да осмислят същността на политическата линия, да я конкретизират, извеждайки на преден план задачите, произтичащи от нея за трудовите колективи. В условията на научно-техническата революция това е възможно, ако широко и активно включваме висококвалифицирани кадри и специалисти при изследване и формулиране на проблемите, при задължително отчитане на мнението на трудовите колективи. Сключените договори за съвместна дейност с ВМЕИ „В. И. Ленин", ВИИ „Карл Маркс", корпорация „Програмни продукти и системи" и др., както и използването на специалисти от министерствата и ведомствата (ДПК, МХП, СНС и др.), създадоха условията да поставим на анализ и експертна оценка състоянието на множество колективи. По този начин открихме възможност 62 на сто от провежданите събрания в първичните партийни организации да са плод на предварително извършена подготовка, проучвания и изследвания на обсъжданите въпроси, подготовка на съответни политически решения, връчване на конкретни партийни задачи и поръчения.

Нов момент в стила на бюрата и на партийните организации е търсенето на способи за по-пълно съчетаване на политическия с икономическия подход, за разкриване и използване на всички фактори и механизми, влияещи върху социалната активност на трудещите се, ускоряващи интелектуализацията и рационализацията на новите форми за организация на труда. Към тези проблеми са ориентирани партийните събрания, сбирките на групите, прегледът „Комунистът и дисциплината".

Разработени бяха социални паспорти, социално-демографски характеристики, съпътствувани от изследвания и експертни оценки за степента на овладяване на икономическия механизъм. Експертно-консултативните оценки, извършени под ръководството на районния комитет, от районния народен съвет и специалисти от министерствата и централните ведомства, ни разкриха възможности за изменение на технологията за планиране и формиране на

Digitized by Google

насрещните планове в трудовите колективи, а експертният съвет към районния съвет на БПС заедно с научни работници от Комитета по труда и социалното дело и Института по труда съдействува за изграждането на компетентни оценки за това — до каква степен дадените бригади отговарят на изискванията за бригади от нов тип. Прилагането в единство на политическия и икономическия подход способствува за повишаване на ръководната политическа роля на първичните партийни организации, за утвърждаване на тяхната преобразуваща сила.

Под тяхно ръководство се изведоха редица инициативи за ефективно стопанисване и използване на основните производствени фондове, за икономия на жив труд, за разкриване на резервите в използването на материално-техническата и енергийно-суровинната база. Повишената инициативност на трудовите колективи намери израз в направените над 12 000 работнически предложения, 53 на сто от които са свързани с икономията на суровинно-енергийни ресурси, повишиха се фондоотдаването и рентабилността. Стремежът в района 40 на сто от промишлената продукция да се формира в автоматизирани участъци, цехове и предприятия изискваше нова социална позиция на първичните организации при изграждането на структурата на производство на стопанските организации, при разширяване на високоефективните производства върху основата на нови технологии. Неотменим качествен белег на съвременните технологии на управлението на производствените процеси, на изследователската, на инженерно-внедрителската и проектантската дейност е високата степен на автоматизация и комплексна механизация. Тези условия по настояване на първичните организации задължително присъствуват във всяка разработка, в проектите за модернизация и реконструкция, във всяко ново изделие, те лягат в основата на плана на всяко предприятие. Такава позиция сега се формира в партийните организации на СК „Булгарплод", на управление „Строителни разтвори" и гара Подуяне — разпределителна. Този опит се пренася и в другите организации и колективи. По-широко в този смисъл ще се използва опитът от съвместната дейност на научно-производствената лаборатория АСУ — София и специализираното предприятие за програмно осигуряване „Микроинвест" с Хлебозавод—2 и фабрика „Д. Стефанов" по прилагането на научен подход и съвременна техника в насрещното планиране.

Стратегическата за нас задача да усъвършенствуваме структурата на районната икономика и на всяко предприятие чрез технологично развитие, нови мощности, обновяване на производствата и услугите ще бъде успешно решена, ако залегне в центъра на политическата, организаторската и идеологическата работа и формира активна позиция на първичните организации при разработването и изпълнението на насрещните планове за настоящата година. Но за това е нужна научност, инициативност, перспективно мислене и новаторски резултати и действия от всеки комунист, от всеки член на колектива.

Задачите за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес изискват нов подход, променено отношение и въздействие на партийните организации при осъществяване на ефективна връзка и взаимодействие между наука и производство. Това означава — друго качество на взискателност и отговорност от кадрите, на партийния контрол по научното обслужване на производството с различни форми, изграждане на програмни колективи, формиране на елитни ядра в трудовите колективи. Партийното въздействие ще ускори формирането у кадрите на високи критерии за оценка и самооценка, на траен стремеж за създаване или използване на научно-техническите продукти на световно ниво и тяхното внедряване в производството. Такива възможности ние открихме с изграждането на МК „Н. Й. Вапцаров", в перспективното развитие на Централната лаборатория по автоматизация при МХП.

Изследването на някои противоречия в колективите и проведените експертни оценки разкриха проблеми, които трябва да преодоляваме. Въпреки предприетите мерки не можем да кажем, че се използват всички възможности за интензивно развитие, че са разкрити и оползотворени наличните вътрешни резерви, че при планирането и вземането на решения се отчита органическото единство между стопанска, идейновъзпитателна и организаторска работа, че партийните организации осигуряват изпреварващо разработване, експериментиране и въвеждане на образци от нови форми и методи за успешно решаване на нововъзникналите проблеми. На базата на новия подход, очертан от Февруарския пленум на ЦК на БКП, след задълбочен анализ на процесите и явленията, протичащи в колективите, и реална оценка на непосредствената връзка с трудовите хора първичните партийни организации ще се утвърждават като генератори на идеи, революционно обновяващи живота, ще разработват и създават необходимите условия за тяхното реализиране в трудовите колективи.

След XII партиен конгрес бяха положени много усилия за утвърждаване на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост. Новата теоретическа постановка, развита от др. Т. Живков, изискваше внимание и грижи на първичните партийни организации за практическото овладяване от колективите на новите си функции.

В условията на икономическата демокрация ръководното политическо ядро при решаването на стратегическите въпроси за развитие се явява политически гарант за превръщането на трудовия колектив в стопанин на социалистическата собственост. Това е нова отговорност и нова позиция на партийните организации, изискваща про-

Digitized by Google

мени в съдържанието на техните функции. Тези промени са продиктувани от потребността всяка партийна организация да взема отношение по най-важните показатели за икономическото развитие на своя колектив, да търси отговора осигурява ли се нужното техническо и технологическо равнище и развитие, какво преустройство в съдържанието и механизмите на политическото ръководство е необходимо за реализиране на социално-икономическата стратегия на партията в трудовия колектив. Важен момент в обединителния процес е успешното утвърждаване на бригадата от нов тип като фактор за изграждането на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Проведеният преглед и пленумът на районния комитет за бригадната организация на труда анализираха състоянието на бригадите, очертаха пътищата за тяхното развитие. Създадоха се по-добри условия и предпоставки бригадните колективи да поемат своята нова функция на стопани на социалистическата собственост. В редица партийни организации като тези при Хлебозавод—2, Хладилно депо, ОП „Таксиметров превоз" и др. главен обект на партийно-организационната работа става именно бригадата, защото в нея практически се внедрява икономическият механизъм, в нея се формират и протичат сложните социално-икономически и духовни процеси.

Под непосредственото ръководство на партийните организации по-нататъшно развитие получи социалистическият демократизъм при изграждането и функционирането на бригадите от нов тип, утвърди се изборното начало, нараснаха значението и правата на стопанските съвети на предприятията и организациите, издигна се ролята на бригадните събрания.

Сега в духа на новите постановки на др. Т. Живков пред Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП усилията на първичните организации и на кадрите отново са насочени към бригадните колективи за овладяване на правата и отговорностите им на самоуправляващи се системи. Това означава, първо, да създаваме условия на бригадните колективи не само да стопанисват обществената собственост, но и максимално да я използват, като въвеждат най-новите научно-технически постижения, предоставения им производствен потенциал, материалните и трудовите ресурси; второ, да разгръщаме и усъвършенстваме самоинициативата и самоуправлението в трудовите (бригадни) колективи, а това предполага да се води борба на два фронта: от една страна, за по-съвършени икономически връзки между членовете на колективите, между взаимосвързаните бригади, между бригадите и стопанските ръководства и, от друга, за изграждане на насрещните планове върху основата на научно-техническия прогрес, за оценка на личния принос в тяхното изпълнение и на тази основа да бъдат усъвършенствувани разпределителните процеси и решавани социалните проблеми на хората. Решаването на тези задачи с политически средства определя новата социална позиция на партийните организации от района и столицата, която успешно се овладява след Дванадесетия конгрес на партията.

Изграждането на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост и разгръщането на социалистическата демокрация е в пряка зависимост от развитието и утвърждаването на първичните организации като представители на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив пред партията. Диалектиката на процеса изисква постоянни изменения на вътрешнопартийния им живот както по форма, така и по съдържание, които да развиват самодейността и творчеството, да осъществяват непосредствен диалог с хората. Научно-техническата революция слага отпечатък върху организираността и конкретността в партийната работа, успешното решаване на проблемите, произтичащи от нея, стават главен критерий за оценка на дейността на всяка първична организация. Основната им грижа и отговорност на сегашния етап е да определят конкретния дял от отговорност на всеки комунист за решаването на задачите, стоящи пред колектива.

В редица партийни организации като тези при фабрика „Д. Стефанов", III строителен участък на СП—1 при СКОПС, „Технически прогрес и инвестиции" при МССУ значителни изменения настъпиха в развитието на вътрешнопартийния демократизъм, който все повече се доближава до изискването на Дванадесетия конгрес за превръщането му в образец на социалистическа демокрация. Това е резултат на усилията и уменията на партийните комитети и бюра да включат все по-голям брой от комунисти и изтъкнати специалисти в изследването на проблемите и в обсъждането на партийните решения, в борбата за преодоляване на пасивността и инертността, на безкритичността и благодушието, на самоуспокоението и самодоволството, за повишаване на активността и отговорността на всички партийни членове.

Повишаването на качеството на партийно-организационната работа, нейното привеждане в съответствие с динамичните социално-икономически процеси в голяма степен зависи от качествата на комунистите. Ето защо новата социална позиция на първичните партийни организации, осъществяването на преобразуващата им роля ние разглеждаме в непосредствена връзка с израстването на всеки комунист, с формирането на неговия марксистко-ленински мироглед, на неговата жизнена позиция. Тези въпроси заемат все по-голямо място в дневния ред на събранията на партийните организации, непрестанно се усъвършенствуват средствата и формите за въздействие върху отделния партиен член, за издигане на авангградната му роля. Провежданият преглед „Комунистът и дисциплината", единните политически дни, дните на открит прием, на въпроси и отговори в колективите създадоха възможност за повишаване активността на комунистите, за

Digitized by Google

тяхното израстване и възпитание. Системно подобрение бележи индивидуалната работа с хората. В редица партийни организации на ОП „Таксиметрови превози", ел. депо „Н. Коларов", фабрика „Д. Стефанов" се усъвършенстват формите и средствата за работа в това отношение, формира се положителен опит. Чрез проблемно съдържателните страни на идеологическата работа, които обсъждаме и подобряваме, се създават условия за многостранно развитие, за по-висока и постоянна взискателност и самовзискателност, за повишаване творческата активност на комунистите. Заедно с това считаме, че първичните партийни организации могат още по-гъвкаво, по-динамично и реактивно да насочват масовополитическата и индивидуалната работа към проблемите на научно-техническата революция, към създаване атмосфера на организираност, дисциплинираност и ред, към развитие у всеки комунист на вкус към новото, за стимулиране на творческата инициатива, проблемното мислене и организационната култура. Необходимо е да ги насочваме и да искаме от тях да овладяват и прилагат във всекидневната си практика механизмите на социалния контрол, да използват неговото превантивно и санкциониращо въздействие върху поведението на личността.

Изграждането на такива качества у комунистите и кадрите е свързано с умението на първичните партийни организации да работят системно за тяхната подготовка и квалификация. В условията на научно-техническата революция квалификацията на кадрите е свързана преди всичко с качеството на труда, води до промяна в съотношението на нестандартен и стандартен вид дейност с преобладаването на творчески елемент. Ето защо се ориентираме към активните методи с използването на съвременна техника, към интензификацията на обучението, тясно свързано с конкретните условия и перспективните потребности. Същевременно резултатите от квалификацията следва да получат стойността на важен елемент при атестацията на кадрите, да се превърнат в лост за тяхното израстване. Ще се повишава ефективността на партийния контрол за нарастване резултативността на системата за повишаване на квалификацията и преквалификацията. От друга страна, новата позиция, първичните партийни организации могат да реализират само с кадри с вярно чувство към новото, с нагласа и способност да мислят революционно, да подемат и решават новите задачи, които партията поставя. „Ние трябва, както се казва, да търсим с лупа хората, способни да се преустроят с оглед новата обстановка, с оглед на историческите задачи, които решаваме и ще решаваме занапред". Тази постановка на др. Т. Живков постепенно става сърцевина на работата на партийните организации, изпълва се с конкретно съдържание.

Очевидна е необходимостта от нови форми и средства за нейната практическа реализация, от нови подходи за подбор на такива кадри. Положителен опит по привличане на хора с творчески способности има в партийните организации на корпорация „Програмни продукти и системи" в стопанските комбинати, изградени към нея, в ел. депо „Н. Коларов". Този опит ще се пренася в останалите колективи, ще го превръщаме в масова практика. По нов начин ще организираме работата си с резервните кадри. Извършеният преглед в районната организация изясни въпросите на кадровото състояние, пътя за създаване на реален ешелон от резервни кадри с нови качествени характеристики. Сега усилията на първичните организации се насочват към съвременна, съобразена с изискванията на научно-техническата революция, системна подготовка на човешкия фактор, която да осигурява реални възможности за неговата пълноценна реализация.

Пред партийните органи и организации от район „В. Левски" стоят високи цели, ясни задачи, верни подходи. От нас се иска мащабност и инициативност в политическата и организаторската работа, дълбочина на идеологическото въздействие върху интензивното развитие на района, за утвърждаването на висока организираност, ред и дисциплина. В това виждаме главната отговорност на партийните организации, развитието на тяхната нова социална позиция.

Digitized by Google

Атанас ДИРЕКОВ
секретар на районния комитет на БКП „Девети септември“

РАЗГОВОРЪТ «КОМУНИСТЪТ И ДИСЦИПЛИНАТА»

Втора година в столичната партийна организация се води целеви тематичен разговор за комуниста и дисциплината. Решението на Софийския градски комитет на партията за него бе продиктувано от важността на задачите, поставени от Националната партийна конференция по качеството и от Дванадесетия партиен конгрес.

В районната партийна организация „Девети септември“ бе извършена значителна работа за разясняването на целите и задачите, за организацията и провеждането на разговора.

Веднага искам да спомена, че в програмата на районния комитет за по-нататъшно издигане на ръководната роля на районната партийна организация в борбата за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес, която пленумът утвърди преди две години, бяхме решили да проведем преглед — самоотчет на комунистите на тема „Моят личен принос за достойно посрещане на Националната партийна конференция и на 40-годишнината от победата на Деветосептемврийската социалистическа революция“. Бяхме създали условия да навлезем в новия разговор с известен опит, с изяснени конкретни цели и задачи за подобряване на качеството и организацията на труда.

В партийните комитети и в първичните организации бе осъзната потребността от такъв разговор, с помощта на който ще повишаваме дисциплината, взискателността и отговорността на комунистите и ръководните кадри като необходимо условие за подобряване на качеството. От друга страна, партийните ръководства оцениха възможностите на разговора за издигане на авангардната роля на комунистите, за изпълнение на уставното изискване да бъдат образец на дисциплинираност навсякъде и във всичко. Потребността от инициативата се свързва с личния пример на комунистите и ръководните кадри, с тяхното отношение към проблемите на качеството, което оказа положително въздействие в трудовите колективи. Необходимостта от нея още повече се почувствува след обсъждането в партийните организации на съображенията, изложени от др. Тодор Живков. Проведените по този повод пленум и събрания показаха, че има комунисти и безпартийни, които допускат сериозни отклонения от ленинския стил на работа и ръководство. На някои от тях бе потърсена строга отговорност.

Разговорът по време съвпадна с разгръщането на движението в района „За образцов дом, улица, предприятие — образцово селище“. То в най-голяма степен определя индивидуалната работа на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации с населението и трудещите се от района. Тон за реализирането на неговите високи цели дадоха комунистите. **Получи се взаимна връзка и зависимост — движението създаде благоприятна обстановка за провеждането на разговора, а разговорът от своя страна задълбочи мащабното разгръщане на движението.**

Digitized by Google

Целите, които си поставихме в началото, не се различаваха от тези, посочени в указанията на градския комитет на БКП — разговорът да съдействува за по-нататъшното разгръщане на **активността на комунистите и кадрите, на партийните комитети и организации за укрепване на дисциплината в трудовите колективи в борбата им за изпълнение на решенията на Дванадесетия партиен конгрес и Националната партийна конференция по качеството.** В хода на процеса да се откроят личният принос и отговорността на комунистите за състоянието на дисциплината, да се анализират причините на допусканите нарушения, да се предприемат мерки за нейното укрепване. Веднага обаче искам да кажа, че в процеса на разговора районният комитет разширяваше целите и задачите, повишаваше критериите за ефективността от него. Това обогатяване произтичаше от новите постановки и задачи, залегнали в разработките на другаря Тодор Живков. Докладните му записки до Политбюро на Централния комитет на БКП изискват по-тясно да се свързва дисциплината на кадрите с понататъшното израстване на колективите като стопани и на социалистическата собственост. След Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1985 година **разговорът обхвана още един критерий — какъв е личният принос на комунистите за внедряването на научно-техническите постижения в практиката.**

Отчитайки целите и задачите, поставени от градския комитет на партията, районният комитет изгради стройна система от конкретни мероприятия за провеждане на диалога. Те определиха характера на комплексния подход за постигане на основния замисъл да получим резултати, равнозначни на поставените цели. На партийните комитети и първичните организации беше предоставена възможност сами да си избират формите и да определят на какво равнище ще се разговаря с всеки комунист. Районният комитет определи само най-важните изисквания за висока критичност и самокритичност, за принципна взискателност към дейността и дисциплината на комунистите.

Многообразна и резултатна работа бе извършена от партийните комитети и организации в хода на разговора. На събрания комунистите бяха запознати с неговите цели и задачи. Обсъдиха и приеха конкретни механизми и план-графици за провеждането му. Проверките в организациите разкриха **огромно богатство от различни подходи за постигането на целите.** В по-голяма част от партийните организации от промишлеността и търговията центърът на разговора бе изнесен в партийните групи. На отделни места той стана на **открити събрания.** Стройна организация бе създадена в комбинатите и предприятията „Чавдар", „Зебра", „Красная звезда", „Янко Бакалов", „Наркооп" и други. Характерното за тези организации е предварителната подготовка на комунистите, с които ще се разговаря. Те своевременно се уведомяваха за датата на срещата, насочваха се към определени проблеми, за да не се превърне диалогът в обикновен стопански отчет за тяхната трудова дейност. Искам да подчертая обмислената целенасочена подготовка и на партийните бюра, изразяваща се в предварително обсъждане на информацията за работата и поведението на комуниста, с който предстои да се разговаря, среща с неговите преки ръководители, с безпартийни от непосредственото му обкръжение, уточняване на препоръките, които ще му се възложат, и т. н.

В селското стопанство, научните институти, строителството, училищата и учрежденията разговорите се провеждаха главно в първичните организации. На отделни места се изградиха работни комисии за предварителна подготовка.

В бюрото на районния комитет на БКП се проведоха разговорите с номенклатурните кадри.

Към тях бе подходено диференцирано, съобразно условията и сре-

Digitized by Google

дата, в която работи комунистът, според неговата професионална и образователна подготовка. Това даде възможност реално да се определи приносът на всеки и да се прецени доколко той съответствува на неговите лични възможности и способности. Към част от кадрите бяха предявени изисквания за активно творческо участие в трудовия процес.

В началото разговорът започна под форма на отчет и самоотчет. Районният комитет бързо реагира. На полуден с партийните секретари поиска от тях да потърсят и да прилагат повече творчество в подготовката на диалозите. След него успешно започнаха да се прилагат груповите и индивидуалните беседи, дискусиите, възлагането на поръчения и оценките за тяхното изпълнение, разговорите в групите и съставните организации. На единните политически дни се обсъждаше дисциплината на отделни звена, бригади и цехове, като подготовката се свързваше с широка лекционна и масовополитическа дейност. Темата и целите се отразяваха на страниците на вестник „Девети септември", в предавания по радиоуредбите, нагледните материали. **На разговора се придаде гласност, придоби белези на публичен диалог.**

По-късно партийните комитети и организации обърнаха сериозно внимание на отчетността и контрола при провеждането на разговора. Районният комитет обобщаваше постъпилата информация и имаше представа за резултатите, от които правеше изводи. Партийните комитети изслушваха отчети на отделни първични организации. Най-важното за нас беше чрез отчетността да регистрираме установените слабости и дадените препоръки към отделните комунисти. В мнозинството от организациите това бе постигнато. Създадени бяха условия и възможности да се отчитат измененията в дейността и поведението на кадрите. Те послужиха по-късно като база при изготвянето на преценките за тяхното развитие.

Анализът на обобщената информация ни позволява да правим изводи за резултатите. В количествено отношение те се изразяват в 5323 проведени разговора, по-голямата част от тях осъществени в партийните групи. В голяма част от партийните организации и трудовите колективи бе създадена атмосфера на непримиримост към рушителите на дисциплината. Към 104 комунисти са предявени строгите изисквания на Устава, като от тях един изключен, пет са освободени от длъжност, към 93 са приложени мерки на партийно въздействие.

Резултатите на разговора ние преценяваме главно в две основни направления. **Първо,** в благоприятното отражение върху икономическите резултати. Укрепването на дисциплината все повече се утвърждава като основен фактор за ускорена интензификация на производството. Голяма част от партийните и стопанските ръководители създават условия за висока взискателност към ръководните и изпълнителските кадри, прилагат икономически санкции към недисциплинираните. Това проличава от успешното изпълнение на плана за осмата петилетка и от борбата за разработването на насрещните планове на колективите за 1986 г. като планове на научно-техническия прогрес.

В тази борба все повече се откроява личният пример на комунистите за разгръщане на научно-техническата революция, за внедряване на нови технологии и лицензи, за разкриване на резервите, за икономии на суровини, горива и енергия. Показателен пример за водещата роля на комунистите е откритото писмо на партийния комитет в комбинат „Чавдар" до колектива, за монтаж със собствени сили на технологичните линии на новото лицензионно производство. Начело застанаха комунистите, с личния си пример увлякоха останалите и задачата беше приключена успешно и в срок.

Digitized by Google

Второ направление считаме понататъшното издигане на ролята и боеспособността на първичните организации. Разговорът допринесе за тяхното утвърждаване в опора на комунистите, за засилване на тяхната организчраност и инициативност, за издигане на правото им на контрол над стопанските ръководства. Задълбоченото вникване и влияние върху поведението и развитието на всеки комунист го утвърждава в ролята на представител на партията в колектива и представител на колектива в партията. По-широко развитие получиха вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката.

Положителни резултати от разговора ще открием и в качествените изменения, настъпили в членския състав. Не е достатъчно, че в първичните организации членуват немалко млади и образовани комунисти. Боеспособността на организациите в най-голяма степен зависи от дисциплинираността и готовността на техните членове да изпълняват съвременните сложни и отговорни задачи. В това отношение разговорът е школа за всеки член на районната партийна организация.

Индивидуализирани бяха контролът и взискателността за изпълнението на партийните препоръки и поръчения. Повиши се ефективността от тях.

Разговорът е форма на конкретна партийна помощ към кадрите. На него ние гледаме като на част от кадровата работа на партийните органи. В много от насоките на проведените диалози са залегнали въпросите на образованието, обучението и квалификацията на комунистите. Високата принципност и взискателност при беседите възпитава в тях чувство за отговорност, инициативност и взискателност, води до усъвършенствуване на стила и методите на работа. Разговорът е удачна форма за своевременно коригиране на отношението и поведението, съдействува за тяхното правилно развитие.

Като споделям положителните резултати от градската инициатива „Комунистът и дисциплината", не искам да оставя впечатление, че в районната организация работата е преминала гладко и без слабости. Трудности има. Те бяха обсъждани на много събрания, в това число и на тези, посветени на докладните записки на др. Тодор Живков до Политбюро на Централния комитет на БКП и по време на отчетно-изборните кампании. Главната причина за слабостите е омаловажаването на диалога в някои организации като форма за взискателна проверка, като ефективен начин за мобилизиране на комунистите и издигане на авангардната им роля. На отделни места се подхождаше шаблонно, липсваше творчество и взискателност.

Сега сме в последния етап. В партийните комитети и в първичните организации започна обобщаването и оценяването на резултатите. Ще се отчете личният принос на всеки комунист за достойна среща на Тринадесетия конгрес на партията и ще се приемат допълнителни мерки, усилващи организираността, реда и дисциплината. Мнозинството комунисти изразяват мнение, че разговорът е необходима форма за работа с хората и смятат, че той трябва да продължи и в бъдеще, да обхване задачите, които ще постави пред комунистите най-висшият форум на партията.

Digitized by Google

инж. Атанас АТАНАСОВ
секретар на комбинатския
партиен комитет при НПК „ЗММ“

ПРОМЕНИ В ПАРТИЙНАТА РАБОТА В УСЛОВИЯТА НА ИЗГРАЖДАНЕ НА ГАПС

Партийната работа започва с определянето на целта, с поставянето на задачите. Какви бяха нашите? Мога да кажа — амбициозни по замисъл и мащаби.

Ще бъда откровен, с трудностите се срещнахме още от самото начало. Но големите цели изменят начина на мислене и волята на хората. Те израстват в борбата с тях. Именно големите цели помагат на колектива да расте. За нашия колектив такава цел бе изграждането и внедряването на гъвкавата автоматизирана производствена система за призматично-корпусни детайли и гъвкавата автоматизирана производствена система за ротационно-симетрични детайли. Те ще бъдат и визитната ни картичка за Тринадесетия конгрес.

Често е ставало дума защо точно гъвкави автоматизирани производствени системи (ГАПС) трябва да правим и защо именно в НПК „ЗММ“. Преди всичко, защото пътят за развитие на нашето машиностроене минава през постоянно растящата производителност, точност и гъвкавост на самото производство. Защото въпросът за качеството на продукцията, която творим, е от жизнено важно значение. А то може да бъде повишено само с въвеждането на все по-модерна и прецизна техника, която да съперничи на най-добрите образци в света. И накрая, защото от НПК „ЗММ“ в София се роят всички сродни заводи в страната. Тук е съсредоточен голям научен и производствен потенциал, с богат практически опит. Логично е такъв колектив и неговата партийна организация да поемат върху плещите си отговорната и трудна задача за изграждането и внедряването на ГАПС. Не се стремим към лична престижност и самочувствие, че ще работим със свръхмодерна техника, оборудване и технологии. С вдъхновение и вяра в силите и възможностите си изпълняваме партийната повеля за автоматизация и роботизация на производството. При това към проблема, който решаваме, подхождаме икономически най-целесъобразно и политически трезво.

Откъде тръгнахме?

С доверието в способностите на хората. Вярно е, че имаме немалко кадрови проблеми. Най-голяма е нуждата ни от специалисти с висше образование. Правим всичко възможно това да не пречи на нормалния ритъм на работата ни. И ако действително имаме успехи, те се дължат на осъзнатата отговорност на работниците и специалистите от софийската площадка на „ЗММ“. На тях може да се разчита. Особено в такива трудни за колектива проверки.

Партийната организация е водещото ядро на колектива, което без колебание тръгва напред, увличайки останалите сили. Така стана и сега. Когато преди две години поставихме основите на изграждането на ГАПС в комбината, ние възложихме конкретни поръчения на партийните организации и на отделните комунисти. Под тяхно ръководство бяха съставени проектите за разстановка на машините,

Digitized by Google

осигуряваща най-висока степен на производителност. Изградихме оптимална организация на труда и производствения процес, при която с най-малко участие на човека машините най-ефективно ще бъдат използвани. Конкретните партийни поръчения на ръководителите на трите основни колектива на софийската площадка включват: създаване на оптимални условия за организация и творческа изява на специалистите от поверения им колектив; осигуряване на най-подходящи условия за създаването на гапсопригодни машини и съоръжения (тук искам да спомена, че за кратко време получихме очакваните резултати); изграждане на оптимална организация за влизане в действие на ГАПС.

По всички основни въпроси са разработени точни програми от ръководствата на колективите, утвърдени от градския комитет на БКП и ДСО „ЗММ".

Тук ми се иска да очертая и настъпилите промени в цялостната партийна работа на комбинатската партийна организация в условията на изграждане на ГАПС, да откроя новото в нея.

Стремежът ни към нов тип производство неусетно промени стила и метода на нашата партийно-политическа работа. Наложи се да детайлизираме и прецизираме цялостната си дейност. Променихме своя подход към задачите. Най-голямото ни завоевание, с което основателно се гордеем, е новото съзнание на хората — у всички без изключение (комунисти и безпартийни) — с еднаква отговорност да се отчитат пред комбинатския партиен комитет, пред партийните бюра и първичните партийни организации. Питат ме — как постигаме това? Тайна няма. Партийното доверие в човека, в работника и специалиста, откровено споделеният проблем пораждат съпричастност и отговорност на всеки за развитието на комбината, за изпълнението на всяка задача. Няма да скрия един секрет, който тук, на площадката, всички ясно виждат — отговорните задачи поверяваме на най-подготвените, на инициативните, на новаторите. Това са предимно младите хора. В тях има усет, стремеж и нагласа. Те сами търсят това ново и го вграждат в труда си. На такива търсачи на новото помагаме — изпращаме ги на курсове за специализация, за изучаване на чужди езици, командироваме ги в чужбина — да споделят опит, да търсят идеи, новости от изложения и панаири от световно известни центрове на машиностроенето. Те имат достъп до разнообразни материали от чуждестранния печат — преводи и оригинални статии, студии и изследвания. Ползваме всички звена в националната ни информационна система. С една дума — за творците създаваме добри условия за работа и развитие.

Разбира се, имаме проблеми, които чакат решение. Грижата ни е те да намаляват. Затова създадохме гъвкава организация на работа и контрол върху изпълнението на задачите. Какво значи това? Да се решават проблемите на място, веднага. Веднъж чрез уточняването им на ежеседмични оперативки, провеждани в комбината под ръководството на градския комитет на партията. На следващо място — в оперативен ред обсъждаме със съответните ръководители възникналите трудности и веднага ги отстраняваме. На трето място — всички въпроси по изграждането на ГАПС се водят на партиен отчет в комбинатския комитет и в партийните бюра, които периодически отчитат тяхното изпълнение.

Неведнъж колективът на комбината е решавал сложни и отговорни задачи. Винаги е търсел и намирал най-верния път. Новите задачи през последните години искаха и [illegible] за организационна форма на работа. Практиката потвърди полезността от създаването на

Digitized by Google

програмни колективи, натоварени с изпълнението на определени задачи за даден период от време. В тях са включени специалисти, добре запознати със спецификата на възложената им конкретна цел. Ходът на тяхната работа е под партиен контрол и отчет. В какво е предимството на тази форма? Преди всичко в две неща: на търсещия специалист му трябва добър ръководител, който да го води към върховете на науката, на професията, на която се е посветил. И второ — да вижда резултатите от своята работа. За програмните колективи тези два фактора са решаващи и ние строго следим те да действуват в оптимална степен.

В началото на 1985 година такива колективи създадохме към НПК „ЗММ" и ЦНИИММ. В тях влизат предимно млади инженери, технолози, програмисти. Основните им задължения са включени пряко в партийни поръчения за комунистите и в комсомолски — за комсомолците.

Непрекъснато изменящите се условия на работа при изграждането и внедряването на ГАПС ни подсказаха нова форма за организация на тяхното обслужване. Част от специалистите от специално изградения към „Техническа дирекция" отдел ГАПС бяха зачислени към съставите на цеховете, където се изграждат гъвкавите системи.

В какво е предимството от него? Преди всичко в това, че техните теоретически познания намират пряко приложение в процеса на самото изграждане и внедряване на ГАПС. От друга страна, усвоените от тях практически умения ги доизграждат като добри специалисти в тази област.

Логично беше те да запитат какво ще стане по-нататък с тяхното професионално израстване. Оттук тръгва нашата идея за усъвършенствуване на организацията на производствения процес и развитието на кадрите. Това са хората, преминали през стружките и огъня. Те са ядрото при изграждането на следващите гъвкави системи, които предстои да създаваме и внедряваме не само в нашия комбинат, но и в страната, а занапред — и в чужбина. Те са основните ни кадри и в развитието на инженерингова организация, грижата за създаването на която е залегнала в приетата неотдавна резолюция на комбинатската партийна конференция. Те ще останат в производството, докато напълно не бъдат извършени всички изпитания на системите и не бъде внедрена предвидената за обработка номенклатура от детайли.

Защо предприехме тази стъпка? Защото в известен смисъл цеховете стояха встрани от големите проблеми по изграждането на системите. Сега техните ръководства имат интерес да помагат с каквото трябва, защото изпълнението на производствените им задания пряко зависят от успеха на инженерите-внедрители. От друга страна, тези специалисти постепенно изграждат своите сменници — т. е. хората, които ще експлоатират машините и цялата автоматизирана система. И всичко това става естествено, в процеса на работа. Не без спънки и без грешки. В производството нещата са сложни, пресичат се множество интереси, субективният фактор нерядко има решаващо значение за изпълнението на задачите и на плана като цяло. **Точно тази сфера е суверенната територия на партийно-политическата работа.** Тук се открояват силата и авторитетът на нашата партийна организация и на нейните звена по цехове, бригади и отдели. Сила и авторитет, които градим от години, грижливо пазим и заедно с това мислим как ще се развиваме в бъдеще.

Какво ни предстои? Ще усъвършенствуваме и утвърждаваме тези форми на партийно-политическа работа при внедряването на

Digitized by Google

върховите постижения на техниката и технологиите. Гъвкавата автоматизирана производствена система е отворена система, която позволява с партийни въздействия върху човешкия фактор да я усъвършенстваме, да създаваме условия, когато ще прекрачим прага към безлюдни технологии в производството.

Партийната работа започва с поставянето на целта, с определянето на задачите. Нашите са достатъчно амбициозни, за да ни стимулират да търсим нови по-точни и ефективни подходи и решения в политическата работа, за да станат те реалност за колективите, които ни вярват и заедно с комунистите скоро ще прекрачат в следващия век.

Кирил ЗАРЕВ
от завод „Електроника"

ДА ПРОМЕНЯМЕ СЕБЕ СИ И ХОРАТА ПОКРАЙ НАС

В навечерието сме на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Особено важно е сега, в дните преди него, да направим задълбочен обстоен анализ на свършеното и на недовършеното в партийната и стопанската ни дейност, да потърсим реалната полза от успехите и заедно с тях да отчетем трезво и критично неудачите, да потърсим къде от избрания път сме се отклонили, да бръкнем дълбоко, да извлечем нужните поуки и което е най-важното, да набележим нови форми, методи и подходи за изпълнението на отговорните задачи, които времето ще ни постави.

Дванадесетият конгрес, последвалите го политически и обществени форуми, решенията на Централния комитет, а и самите ни дела доказват, че вървим по правилен път в своето развитие, че присъствието ни в световната общност се откроява ярко, че 1300 години съществуване са доказателство за силен дух и непримиримост, несломима вяра в собствените сили.

Въпреки това като комунисти и реалисти трябва да си кажем, че бъдещето от нас ще изисква много повече от вчера. Светът върви напред и ще бъде пагубно, ако изостанем дори за миг. Ето защо сега основното, жизнено необходимото за развитието на нашата страна е интензификацията на народното стопанство, на всички сфери на обществения ни живот. От всеки и от всички се иска рязко да повишаваме качеството и ефективността на производството и най-важното, да притежаваме и отстояваме качествено нова жизнена позиция като членове на обществото, което градим и в което живеем.

Да изградим нова жизнена позиция, да променим своето мислене, да погледнем от друг ъгъл на нещата около себе си е повеля на партията и ако вникнем по-дълбоко в същността ѝ, ще разберем колко е важна, колко ни е необходима сега.

Защо са наложителни всички тези промени? Защо е необходима революция в подхода и действията ни? Може би ще има различни отговори в зависимост от позицията, от която разглеждаме въпроса, от вътрешната ни убеденост реално да гледаме нещата, от партийната ни закалка, от чувството ни за отговорност пред обществото, пред самите себе си.

Но каквито и отговори да имаме, един е особено важен и по него всички трябва да мислим еднакво.

Живеем в ново време. Време с тревожната повеля да превърнем в дела научно-техническата революция. Условие, което променя всички реалности около нас, трасира пътя на нашето развитие. И ако ние останем същите, ако се затворим в черупката на самодоволството и робуваме на стари, тесногръди подхо-

Digitized by Google

ди и нереални представи, крачката назад е неизбежна. Тя няма да ни върне в миналото, но достатъчно ще ни отдалечи от желаното бъдеще — развитото социалистическо общество.

Основен решаващ дял за този поврат е отреден на БКП, на нейните членове. Затова пред нас сега застава неизбежният въпрос — достатъчно ли сме изградени партийно? Можем ли с партийни средства да извършим прелом в цялата си дейност?

Отговаряме утвърдително, понякога с прекалено самочувствие, с лековата, недоказана преценка. Но вярна ли е всъщност? Нека да отговорим на този въпрос. Не бих се наел да обобщавам, но изхождайки от обективната обстановка, която е около мен, считам, че са налице редица сериозни проблеми.

В годините между двата конгреса определени постановки на Централния комитет, както и на градския комитет дадоха на всеки от нас достатъчно възможност да провери себе си, да докаже авангардната роля, която играе в колектива. Припомням само две от тях. Разговора „Комунистът и дисциплината" от столичен мащаб и прегледа за боеспособността на партийните организации.

Защо споменавам тези обновителни процеси? Защото именно в тях при изпълнението на поставените цели трябваше да проличи един изключително съществен в нашата дейност момент. А именно можем ли, имаме ли сили критично и самокритично да оценяваме дейността на околните и най-вече собствените си прояви. Защо важен момент? Защото много бих искал да ви убедя и да се съгласите с мен, че зад този въпрос се крият най-съществените ни пропуски от партийно и стопанско естество. Като че ли прекалено свикнахме да казваме нещата меко, по заобиколен начин, с дълги предисловия. Започна да липсва откровеиата, градивната и правдива критика, казана право в очите.

Ежедневно сме свидетели на редица отрицателни явления около нас, но ги пропускаме с леко притворени очи, страхувайки се да не докоснем властната личност на ръководителя над нас или прегрешилия до нас другар и приятел. Именно от тези наши прояви на порочен либерализъм стигнахме до Докладната записка за негативните явления в нашия живот. И правейки равносметка за наличието им в средата, в която работим и живеем, им даваме оценка, търсейки оправдание в цялата ни дейност като партийни членове, като партийна група, като партийна организация.

Не само този момент ме кара да считам, че приглушената критичност и самокритичност към себе си и останалите е много сериозна слабост в цялостната ни дейност.

Да огледаме критично една друга изпитана форма за самопреценка в партийния живот — отчета на комуниста. Да си кажем задоволява ли ни начинът, по който всеки от нас разисква върху собственото аз. Откровенно бих казал не! Тези отчети твърде често звучат фалшиво. Самобичуваме се там, където най-малко ще ни заболи, с тихата надежда, която често се сбъдва, че големият ни недостатък и този път ще остане подминат. Ползата от всичко това е ничия. В тази посока се изявяват нещата и на по-горни нива. Например в заводския или в учрежденския партиен комитет при изготвянето на преценки по различни поводи.

Твърде важно е добре да оценим човека. Да посочим неговите слабости и добри качества. Но залитането към безсмислени възхвали и тук е традиционно. Пишем и оценяваме по шаблон. Така че понякога оценяваният съзира у себе си дори неподозирани качества.

Кому е нужно това? Каква е ползата, че не отсяваме важното от маловажното, делничното от празничното?

Тази порочна практика прониква и в други сфери на нашия живот и за да се убедим в това, нека погледнем процедурата в началото на годината при атестирането на щатните работници и служители... Реално ли преценяваме и тук? Или определяме първо необходимата заплата, а после нагаждаме точките за нея, оставили далеч настрани реалните качества и възможности на човека. Звучи грубо, но според мен е така, макар че по-добре би било да бъда упрекнат в некомпетентност по въпроса.

Спирам се на тези ежедневни за нас проблеми, за да си припомним, че дълбоко в себе си, в партийната и стопанската дейност, имаме вредни навици, отклонения от ленинския стил на работа, порядки, чужди и пагубни, с които час по-скоро трябва да се разделим.

Казахме, че сега е време за отчет с дела. Време да огледаме всичко онова, което сме сторили между двата конгреса, и това, което ще изпълва бъдещето ни.

Питам се имаме ли вяра и самочувствие да кажем, че тези години не са минали напразно, че всички предначертания на Дванадесетия конгрес са превърнати в реалност, че оглеждайки се около себе си, виждаме хора нови, порационално мислещи, по-дейни от всеки друг път. С гордост ще видим, че успехите са с нас, те изпълват ежедневието ни, осмислят живота ни, пораждат нови надежди.

Но проблемите, тревогите остават и те също в нас, защото ние си ги създаваме и ние сме тези, които ще ги превъзмогваме.

Затова нека бъдем непримирими, критични към тях и най-вече да оценим вярно ролята си като комунисти, като обществеици в преодоляването на трудностите.

Digitized by Google

Ние членуваме в партия на целия народ и едва ли е допустимо, ако не бъдем начело, не бъдем в авангарда във всяко начинание. Това е единствената ни привилегия. Това осмисля живота и делата ни.

Членувайки в партията на българските комунисти, ние сме тези, които ще пренесат нейните идеи и предначертания сред колектива, сред хората, с които работим и живеем. И пак ние сме тези, които в партията ще изразяваме стремежите, болките и тежненията на трудовите хора. Затова самите ние, делата ни трябва да бъдат заразителни, носителите на новото трябва да увличат, в тях да се оглеждат останалите и да не бъдат излъгани.

А твърде често се разминаваме с това. Допускаме принизяване, безразличие и малодушие, безпринципност и кариеризъм, язви, чужди и отречени от партията. А трябва да се борим с тях. Най-вече да се разделим с порочното чувство, че единствено ние умеем да преценяваме себе си и не бихме допуснали друг да изправя кривините ни.

Сблъсъкът между собственото мнение за себе си и мнението на околните за тебе е неизбежен, но и необходим. Важното е умеем ли да извличаме полза от този сблъсък. Достойно ли посрещаме критиката, вслушваме ли се в мнението на останалите, умеем ли да пречупваме себе си, може ли да се променяме?

Колко ни е необходима сега тази промяна. Непрекъснато да променяме себе си, околните. Изискват го времето, обществото, в което живеем, целите, които сме си поставили, задачите, които решаваме.

Този процес е труден и дълъг. Добре знаем това. С воля се изтръгва закоравялото. Ще ни бъде трудно да се разделим със старите разбирания за труд и отговорност, със старите порядки, системи и подходи и най-вече обреченото старо схващане, че тъй както сме мислили и работили вчера и днес, тъй ще бъде и утре. С нови мерки ще се равняваме с големите, с тези, които са пред нас.

Февруарският пленум на БКП показа, че има път. Себеотдаване, дръзновение, новаторство и вяра. Труден, но единствен за нас.

И сега, осъзнавайки всичко това, нека потърсим средствата, с които ще се променяме и ще вървим напред.

Едва ли има точна рецепта, изпитана методика за действие. Би трябвало във всяка партийна организация, във всеки партиен комитет да се подхожда различно според реалната обстановка. Но все пак има неща, които са общи, твърде необходими и важни. Преди всичко конкретните дела от цялата ни дейност трябва да станат за нас закон и критерии за оценка.

Неуморно да се борим с формализма и бездушието, с твърде често спохождащото ни безразличие, измамната надежда, че някой друг ще ни свърши работата.

Това е наша задача, на партийните организации, на техните ръководства, на членовете им. Решаването на проблемите не би трябвало да търсим встрани или някъде далеч от нас. Ние сме тези, които най-добре познаваме себе си и лекът за болката ще си приготвяме сами.

Нека превърнем партийните събрания в истинска трибуна за откровен разговор, за преценка, за търсене на пътища за цялостното ни преустройство. А преустройството на партийната ни работа е повече от наложително. Поне така мисля аз.

Макар и дръзко да звучи, нека оценката за дейността на специалиста, на работника, на обикновения труженик, бих казал и тяхното възнаграждение, да бъдат пряко зависими от реалния им принос към научно-техническия прогрес.

За комуниста дейното участие в научно-техническата революция да не бъде пожелание, а едно сериозно изпитание, едно от основните му задължения, критерий, с който ще бъде оценяван приносът му към партията и народа...

Смело, без страх и опасения да издигаме на ръководни постове хора, които умеят да организират, да приемат новото, да вървят в крак с времето, да не са им чужди дръзката мисъл и смелите оправдани действия.

Да издигнем на много по-високо ниво чувството за отговорност към самите нас, към тези, които ръководим, с които живеем и работим.

Личният пример, примерът на изявения, доказал своите безспорни качества комунист, да не остава незабелязан. Това е основното, с което ще влияем на останалите, ще ги въвличаме в революционни действия, ще ги тласкаме към новото.

И това, в което много вярвам и е в основата, бих казал, на всичко останало, е неуморно да насаждаме най-вече в младото поколение — бъдещето на страната, чувството на гордост, че живеем в това общество. Да утвърждаваме вярата, че сме дали и още много ще дадем на този свят. И не на последно място твърдата убеденост, че със своя живот, със своя труд си полезен на хората, на обществото, на самия себе си, че оставяш диря, макар и малка, но диря, която има кой да я запомни.

Digitized by Google

ПАРТИЙНА ОТГОВОРНОСТ ЗА КАЧЕСТВОТО

Две години след Националната партийна конференция проблемът за качеството стои пред трудовите колективи и партийните организации с неотслабваща сила. Неговата актуалност се подсилва и от новите пътища, които дава научно-техническата революция — пътища на технологиите, от критериите, които поставя световното равнище. Практиката в този период показа недвусмислено, че качеството няма да се решава от затворен кръг специалисти, че както и за научно-техническата революция, така и за него е наложително да се разширява социалната база, или, както изтъкна в заключителното си слово пред Националната партийна конференция другарят Тодор Живков, за решаването на проблема са необходими ръцете на милионите, ръцете на всеки човек.

Необходимостта от всеобща отговорност за съдбата на качеството бе потвърдена от практиката. Резултатите съответствуват на решителните мерки, на тяхната навременност и безкомпромисност. В поместените няколко материала се откроява ролята на деловитостта, на дисциплината и отговорността. Комунистите поставят на своите събрания на предно място ролята на субективния фактор. Ще цитираме отделни мисли, изказани на събрание на първичната организация при Пивоварния завод — Благоевград:

„... Трябва да погледнем нещата от друга страна, да видим какви са нашите позиции по отношение на качеството". „... Трябва да си говорим за качеството с открит поглед", „... Да вземем решение за комплексно решаване на качеството... по-професионално да се направят мероприятията". „... не сме успели с практическа работа да променим отношението си отпреди няколко години към качеството".

Обобщения няма да правим. Само ще предоставим на вниманието на съответните ръководни органи и икономически партньори онази проблематика, за която сега повече от всякога са необходими диалогът, икономическата аргументация и партийната отговорност.

На вниманието на ръководствата на ДСО „Българско пиво", „Млечна промишленост", „Зърнени храни и фуражна промишленост".

Кога ще бъде включен Пивоварният завод в Лом в обектите за техническо превъоръжаване?

Реконструкцията и модернизацията ще засегнат ли в следващите години комбинат „Млечна промишленост" във Враца?

Какво може да се направи за стабилизиране на кадрите, работещи във фуражната промишленост?

На вниманието на ръководството на ОАПС във Враца.

Ежегодно „Млечна промишленост" предоставя на АПК сто-двеста хиляди лева за хладилни съоръжения, приемателни пунктове, пътища около фермите. Голяма част от тези средства не се усвояват.

На вниманието на общинския комитет на партията в Оряхово.

През 1985 г. АПК — Оряхово е предал на млекокомбината 535 т второкачествено и 158 т оводнено мляко.

Редакцията поставя тези проблеми, за да се оцени какво е необходимо като обективна предпоставка за прелом в повишаване качеството на продукцията. Тук има два съществени момента. Първо, не е възможно обновяването на материалната база едновременно и навсякъде. Това е процес, но той изисква изясняване както по време, така и по направление, изисква ясна перспектива за трудовия колектив, за да се създаде спокойствие и увереност. Второ, не винаги в старото оборудване е главната вина за неудовлетворителното равнище на качеството. В тютюневия комбинат „Родопи" — Пловдив работят едни от най-старите машини в системата на ТПО „Булгартабак", но винаги когато стане дума за факторите на успехите, на първо място се поставят предприемчивото стопанско ръководство, настъпателната партийно-политическа работа на партийния комитет, стегнатите трудови колективи. В този смисъл очакваме становището на посочените партийни и стопански ръководни звена, което ще поместим на страниците на списанието.

Digitized by Google

ПРОБЛЕМ НА ВСЕКИДНЕВИЕТО

Тютюневият комбинат „Родопи" — Пловдив е крупно предприятие в системата на ТПО „Булгартабак", което произвежда 24 на сто от тютюневите изделия и преработва 13 на сто ферментирал и манипулиран тютюн. Трихилядният тютюноработнически колектив завоюва нова, поредна победа, изпълнен е планът за социално-икономическото развитие за осмата петилетка по всички показатели с 251 дни предсрочно. Относителният дял на продукцията от висша категория нарасна от 28 процента през 1980 г. на 65 в края на петилетката. Обогати се и асортиментната структура. През годините на осмата петилетка комбинатът бе удостоен два пъти с „Диплом за високо качество" в интернационалното съревнование за страните — членки на СИВ.

Главна грижа през този период на комбинатския партиен комитет и на първичните организации беше борбата за ефективно производство и високо качество. След Варненското съвещание от май 1983 г. до 30 септември 1983 г. основните задачи се определяха от протичащия държавно-обществен преглед за повишаване на качеството. Високата творческа активност на всички специалисти и работници се формира под въздействието на организаторската работа на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство. Съществена роля изигра научно-практическата конференция по качеството на продукцията. Тя премина при висока организация и творчество, защото на нея присъствуваха всички доставчици и специалисти от научни институти, обслужващи производството на комбината. Създаде се възможност те да чуят откровеното и точно мнение на производителя за качеството на доставяните материали.

Като завършек на обществения преглед бяха проведени събрания по цехове и делегатско събрание, където в дух на взискателност се разгледаха обобщените резултати от анализите и бяха приети програми за повишаване на качеството. В тях бяха застъпени важни и значими по обем технически и технологични мероприятия, свързани с подобряване условията на преработката на тютюна и използваемостта му, на пушателните качества на тютюневите изделия, на опаковките и други мероприятия. С изпълнението им се реши комплекс от въпроси. За да се уеднаквят критериите при разработването на програмите, бе извършена обмяна на опит чрез взаимни проверки с предприятия в рамките на общината.

Под ръководството на комбинатския партиен комитет програмата по качеството бе приведена в съответствие с Дългосрочната програма, приета от Националната партийна конференция и актуализирана съгласно постановките на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП от 1985 г. Съществена роля за създаването на изпълнима програма, наситена с амбициозни задачи за повишаване на техническото и технологичното равнище на производството, има и проведената в комбината научно-техническа конференция по качеството и техническия прогрес. С нея се даде тласък към завишаване на критериите, към поставянето на по-високи цели на базата на върховите научно-технически постижения.

Вече може да се отчете, че в комбината системно и целенасочено се изпълняват мероприятията от програмата по качеството. Усъвършенствува се асортиментната структура на производството. Повишено е техническото равнище на производството по линията на научно-тех-

Digitized by Google

ническото творчество. Усъвършенствува се и се задълбочава бригадната организация. Въвеждането й даде възможност по-тясно да се обвържат индивидуалната работна заплата с резултатите на бригадата по изпълнение на качествените показатели и икономията на материални и енергийни ресурси. Повишава се непрекъснато квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Активна, системна и целенасочена е политическата работа.

Проявлението на горните фактори в конкретните условия на тютюневия комбинат „Родопи" е осигурено със следните по-главни мероприятия. Картотекирани бяха всички задачи от програмата по качеството по срокове и отговорници. Същото бе изпълнено и за съвместната програма с технологично свързаните предприятия на територията на Пловдивската община. Тримесечно се разглеждаше изпълнението на програмата по качеството на равнище „цех" и „комбинат". Сполучлива форма за контрол и помощ се оказа денят на качеството. Редовното му провеждане по бригади, цехове и дейности спомогна за своевременно решаване на производствените проблеми и поддържането на стабилно качество на произвежданата продукция.

Ускореното внедряване на постиженията на научно-техническата революция беше една от основните задачи на партийното и стопанското ръководство. Под ръководството на комитета бе извършена значителна организаторска и политическа работа за създаване на условия за интеграция на науката с практиката, за развитието на рационализаторското движение, за масовизиране движението за техническо и научно творчество. Постигнати бяха значителни промени. Формира се ново отношение у членовете на трудовите колективи към ускорено внедряване на научно-техническия прогрес, към активизиране на рационализаторското движение. Успешно се изпълни задачата за ускоряване на масовото производство на нови асортименти, които увеличиха относителния дял на атестираната продукция от висока категория. В резултат на съвместната работа с интегрираните колективи от научни институти се реализираха 24 разработки.

В комбината е изградена и функционира стройна система за контрол и управление на качеството на продукцията. Отделът за технически контрол е комплектован от специалисти с висше и средно специално образование, разпределени по дейности и технологични процеси. Съставна част на отдела са производствено-химично-технологичната лаборатория и звеното за входящ контрол за суровини и материали. Оперативният контрол се провежда по целия цикъл на технологичните процеси. Качеството на готовата продукция се удостоверява със съответни сертификати за качество. На обществени начала по цехове и бригади има изградени комисии. Добра работа се върши от кабинета по качеството и неговите секции по управление на качеството, метрологичното осигуряване на производството и по стандартизацията.

Чрез методите на електронната обработка на информацията количествените характеристики на качеството ще намерят израз в обобщени аналитични и графични документи на база първична информация, събирана от: бригада, цех, дейност, заводско управление, висшестоящи и външни организации. Анализът ще дава възможност за сравнимост на ефективността на контрола за различните равнища и оценка по периоди. Всичко това ще ни даде възможност системно да оценяваме по единни критерии качеството на нашата продукция спрямо това на най-добрите световни образци.

Определен дял за подобряване качеството на продукцията има повишената грижа от страна на партийното и стопанското ръководство за квалификацията на работниците и реализацията на младите хора

Digitized by Google

в труда. Повишиха квалификацията си 2919 работници, а 652 се преквалифицираха. В школите за челен опит се обучиха 167 работници. Всички ръководни кадри преминаха курс за управление на качеството.

Идейновъзпитателната работа на партийната, профсъюзната и комсомолската организация в комбината са обединени под девиза „Всеки колектив — с паспорт за високо качество". Бяха възложени партийни и профсъюзни поръчения не само за пряко участие, но и за съдействие. Главната задача на вестник „Тютюноработник" е да отразява широко на страниците си борбата за висококачествена продукция, като издига опита на първенците, челниците в производството и показва по какъв начин научно-техническите постижения влияят върху ефективността и качеството на продукцията.

Иван ДАМЯНОВ
секретар на комбинатския
комитет на партията

ТРЕВОГА, КОЯТО НЕ РАЗДВИЖВА

През последните няколко години Заводът за производство на комбинирани фуражи в Дулово заплаща ежегодно на потребителите на неговата продукция по 70—72 хиляди лева обезщетение. В същото време получава обезщетение от стопански организации и предприятия, доставящи му суровини — зърно, шротове, минерални добавки и други компоненти, в размер на около две хиляди и петстотин лева. И в двете посоки — на доставяне на суровини и на реализация на готовата продукция — обезщетенията за некачествена продукция са получавани и изплащани, без да се търсят посредничеството и решението на арбитражния съд, а само на основата на лабораторните анализи на качеството на суровините и продукцията, т. е. и доставчикът на суровини, и заводът признават, че са произвели некачествена продукция. Голямата разлика между обезщетенията обаче показва, че вината за производството на нестандартна продукция е предимно в завода, затова и работата му стана обект на редица обследвания и анализи от страна на окръжния комитет на партията в Силистра, на главната инспекция за контрол на фуражите при Националния аграрно-промишлен съюз, на районния център по метрология и контрол на качеството на фуражите в Плевен. С представители на всички тези органи, инспекции и центрове се състояха в завода специални съвещания, даваха се указания и препоръки; бюрото на окръжния комитет на партията изслуша информация за работата на първичните партийни организации при завода и набеляза мерки за подобряване работата на партийната организация, за решаване на някои социални въпроси на трудовия колектив, за привеждане работата на завода в съответствие с изискванията на новия икономически механизъм и на Националната партийна конференция по качеството.

От Националното съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив във Варна по въпросите на качеството от 30 май 1983 г. изминаха почти три години, а от Националната партийна конференция по същия въпрос — две, време достатъчно, за да бъде поставена работата за изпълнение на техните решения на добра организационна, икономическа и политическа основа и за получаване на първите добри производствени резултати. С постановките и изискванията са запознати всички ръководители, специалисти и работници, всички партийни и профсъюзни членове, всички комсомолци от Завода за комбинирани фуражи в Дулово. Разглеждани са в системата на партийната, комсомолската и профсъюзната учебна година. В семина-

Digitized by Google

ра е проведено и практическо занятие на тема „Влиянието на нашата продукция върху производствените резултати на животновъдните ферми и комплекси в окръга“.

Качеството, като изискване на партията и решаващ фактор за по-нататъшното ни развитие, не слиза от дневния ред на партийните събрания и събранията на трудовия колектив, дните на качеството се провеждат редовно. Почти няма събрание на партийната организация, на което независимо от въпросите, включени в дневния ред, да не се говори за качеството на работата и на продукцията. За ръководителите, партийните членове и трудовите колективи нестандартното производство е станало тревожен проблем. Но тази тревога, с която живее заводът, като че сковава оперативността и взискателността на ръководството и независимо че се познава работата направените предложения бавно се реализират в производствената практика.

Не е приета програма за подобряване на качеството, в която съгласно указанията на другаря Тодор Живков от заключителното му слово на Националната партийна конференция трябва „да намери своето конкретно място всеки работник, всеки специалист, всяка партийна и обществена организация, всеки стопански орган“. И това се е отразило върху цялостната работа, допринесло е за нерешаване на много от обикновените, традиционните, общовалидните изисквания за една целенасочена и резултатна производствена дейност.

По-нататък. Недостатъчно добре е решен въпросът със специалистите. С изключение на директора — машинен инженер — друг висшист в завода не работи. А производството изисква специалисти — технолози, електроинженери, икономисти. Засега ръководството е изпратило един редовен студент-стипендиант и един студент-задочник, които се учат в Института по хранително-вкусова промишленост в Пловдив. Вероятността да се подобри съставът на специалистите в бъдеще е налице, но все пак е само вероятност. Защото възможностите на завода да задържа нужните му специалисти са минимални, дори и по отношение на трудовото възнаграждение. Не по-големи са възможностите за производствениците, затова текучеството е значително — над 13 на сто от състава на трудовия колектив ежегодно се подменя.

От всички работещи в завода 18 на сто са със средно специално образование, 29 на сто — със средно общо образование и останалите 53 на сто — с основно образование. Разбира се, има какво да се прави за изменение на това съотношение, но главните проблеми, които изискват бързо решение, са системното повишаване и поддържане на квалификацията на всеки работник, стимулирането на членовете на колектива според приноса им за производството на качествена продукция, непрекъснатото укрепване на трудовата и технологичната дисциплина, постоянното внушаване и възпитаване на чувство за отговорност за качеството на работата и продукцията.

Интересно е, че тези въпроси са почти дежурни в дневния ред на събранията на партийната организация и трудовия колектив, а не намират практическо решение, съответствуващо на изискванията на Националната партийна конференция: несистемно се организират курсове, лектории и беседи по въпросите на техниката и технологията на производството; не се води последователна работа за разясняване успехите и разкриване на причините за допуснатите грешки и слабости. Например трудовият колектив не винаги се информира за сериозността на критиката, която неколкократно бе отправена през 1985 г. за некачествена продукция, трудовата дисциплина е сравнително добра — през 1985 г. са отбелязани само 25 самоотлъчки, работниците се отзовават на призивите на ръководството при организиране на бригади,

Digitized by Google

при почистване на стопанския двор на завода и др. Равнището на технологичната дисциплина обаче не удовлетворява, а, както е известно, нейното съдържание е многостранно и опира до знания, опит, квалификация, чувство за отговорност.

Не е подет нито един от изпитаните почини като кабинети по качеството, витрина на качеството, контролни комсомолски постове, обществени инспекции по качеството, съвети по качеството и т. н., много от които препоръча Националната партийна конференция и които съществено биха подпомогнали работата. Единствено е внедрено само наставничеството — за известно време, до навлизане в работата, новоприетите се прикрепват към опитни работници, имащи по-продължителен трудов стаж, за да бъдат ръководени и обучавани. Този начин е правилен, но той единствен не може да им даде съвременна квалификация. Затова е нужна цялостна, разгърната, постояннодействуваща система, за каквато неведнъж е ставало дума.

Доскоро в завода не беше решен напълно и въпросът с непосредствения производствен контрол. Контролът на качеството на продукцията бе предоставен почти изцяло на окръжната инспекция за контрол на фуражите. Тя контролира заделянето на нужните количества компоненти за различните видове комбинирани фуражи съгласно държавния стандарт и предоставя на завода резултатите от анализа, който е направила на отделните партиди. Това става едва четири дни след производството на фуражите, т. е. когато те са вече изхранени на животните. За да се ликвидира тази закъсняла констативност, която служеше главно за обезщетенията и плащанията между завода и потребителите, от 15 ноември м. г. е въведен непосредствен контрол при влагането на всички компоненти по рецептата. Резултатите веднага се подобряват. При отсъствието на програмиста за около десетина дни в началото на януари т. г. рязко се влошава качеството на произвежданите фуражи. Този случай навежда ръководството на окръжното зърнено-фуражно предприятие, чието поделение е заводът, към мисълта да назначи още един програмист-контрольор и този непосредствен контрол да обхване всички смени. Още по-добре би било, ако се внедри непосредствен експресивен автоматичен контрол, за какъвто вече се говори в световната практика. Тогава биха се избегнали всякакъв субективизъм и възможни пропуски от човека — производственик и контрольор.

При така създадената обстановка качеството не е излязло на предно място в системата на материалното стимулиране на труда в завода. Въобще въпросът за материалната заинтересованост е принизен: бригадната организация на труда още не е внедрена; при формирането на работната заплата се прилага отдавна отречената от теорията и практиката уравниловка; новият икономически механизъм не се прилага в основните си аспекти, стимулиращи качествената работа. Ето защо не може да се приложи съревнованието като важен лост за решаване проблемите на качеството. По този начин не се възпитава у трудовия колектив и у всеки негов член съзнателна отговорност.

Критиката за некачествено производство е и критика към окръжното зърнено-фуражно предприятие. Тя подействува положително — предприятието реши някои въпроси на контрола и придвижва работата по усъвършенстуването и конкретизацията на предложения от завода преди 8—9 месеца проект за правилник за организация на труда и на работната заплата, в който се предвижда да се въведе бригадната организация, като работната заплата на всеки член на трудовия колектив да се формира в зависимост от приноса му за постигнатите резултати.

Digitized by Google

Партийната организация при завода разглежда немалко въпроси, свързани с работата на трудовия колектив и изпълнението на производствения план. Но в работата за високо качество нейното въздействие, помощ и контрол не са насочени преди всичко върху подходите, методите и стила на работа на стопанските органи и на ръководните кадри, каквито са изискванията на Националната партийна конференция.

Взискателността на партийната организация е принизена. През 1985 г. тя е направила оценка само на един свой член — на работата му за подобряване качеството на продукцията, информирала се е за хода на изпълнението на плана, а е било нужно да се направи толкова много за усъвършенствуване организацията на труда, работната заплата, съревнованието и контрола, за издигане ролята на трудовия колектив при решаване въпросите на производството и реалното му утвърждаване като стопанин на завода, за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. Въобще в партийната организация, а оттам и в колектива се е установила търпимост към допусканите слабости и техните носители. Затова на партийни събрания се чуват оценки от редовите комунисти: „Нашето ръководство е много добро, от което страда целият завод..."

Цялата тази търпимост на първичната организация към слабостите започва да формира у партийните членове равнодушие. Показателен е фактът, че отправената от висшестоящите ръководни органи критика налага да се проведе партийно събрание, на което се изказва само директорът. Без да засяга причини и виновници, той уточнява някои задачи и с това откроява част от недостатъците на партийната организация и на стопанския съвет: да се отчитат даваните на партийните членове поръчения и за неизпълнението им да се търси отговорност; да се завиши взискателността към низовите ръководители за допусканата от тях снизходителност към нарушителите на технологичната дисциплина; периодично да се оценява работата на специалистите; да се прави критичен анализ на допусканите грешки и слабости, за да се стигне до този, който ги е допуснал и т. н., все в този дух.

Тази обстановка предизвиква основателно безпокойство в общинския партиен комитет, който направи оценка на дейността на първичната партийна организация при Завода за комбинирани фуражи. На годишното събрание бе обновено партийното бюро, избран е и нов партиен секретар. Вече в работата на организацията се чувствува нов полъх. Наистина засега само полъх, но той вдъхва надежди — направени са размествания сред ръководителите на отделните смени и се преодолява срастването им с недостатъците на ръководените от тях низови трудови колективи; уточнени са насоките и изискванията към разработената програма за намаляване до 1,5 на сто на нестандартната продукция, която заводът ще произведе през 1986 година; обмислят се форми и средства за подобряване на работата с трудовия колектив и с отделните производственици и др. Явно пътят, по който следва да се върви, се знае. Нужни са само воля, деловитост, последователност и принципност.

Христо МАНДЖУКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ НАМИРАТ СЕБЕ СИ

За четиридесет и двамата комунисти и двеста и петдесет членният трудов колектив на пивоварния завод „Дунав“ — Лом повишаването на качеството на произвежданото пиво е въпрос на чест и дълг в името на бъдещето на колектива. Ако се върнем в началото на 1983 г., ще видим колко трудни бяха времената за този колектив — техника и съоръжения остарели, недостиг на специалисти и изпълнителски кадри, неизпълнение на плановите показатели, ниско качество и др.

Под ръководството на партийната организация бяха създадени необходимите организационни, морално-психически и кадрови предпоставки и с въвеждането на новата бутилираща линия комунистите и трудовият колектив намериха себе си. Планът за изтеклата година бе изпълнен по всички показатели. Произведено е над плана 1368 хиляди литра пиво, като цялата продукция е с оценка „1“.

Настъпиха положителни изменения в стила и подходите, в критериите за работата на партийната организация и стопанското ръководство. Формира се ново отношение към работата и личния принос на ръководните кадри и комунистите. Повишиха се критичността и самокритичността, търси се общественото въздействие за формиране на качествено нова обстановка в трудовия колектив.

С пораснало самочувствие и отговорност партийната организация и стопанското ръководство обсъдиха в края на годината състоянието на качеството на труда и на произвежданата продукция в завода. Самочувствието идва от това, че вече се виждат големите възможности на трудовия колектив. Отговорността идва от факта, че все още претенциите на потребителя към количеството и качеството на произвежданото пиво не се задоволяват. Всеобщо е убеждението, че наред с необходимостта от основно техническо превъоръжаване на производството е задължително повишаването на технологичната дисциплина и социалната ефективност на организационните и идеологическите мероприятия.

Особено внимание комунистите отделят на въпросите за политическото обезпечаване на решаването на основните проблеми и задачи. Анализът на досегашната работа на първичната партийна организация показва, че не винаги след обсъждане на въпросите на трудовата и технологичната дисциплина, на степента на използване на техниката, на качеството на продукцията и др. настъпват желаните изменения. Също така редица въпроси на кадровата работа, изпълнението на партийните решения, личният пример и авангардната роля на комунистите остават настрана. В хода на обсъждане на качеството разговорите показаха, че и в партийната работа има редица пропуски и недостатъци. Всеобщо е мнението на членовете на партийното бюро, че годишният план за работата на партийната организация е претрупан, тромав, лишен от основната нишка.

На настоящия етап поновому се осмислят задачите на трудовия колектив и мястото на първичната организация за мобилизиране на комунистите за широко внедряване на достиженията на научно-технически прогрес и повишаване качеството и ефективността. Чрез новата структура на годишния план и по-пълното му съобразяване с изискванията на политическия подход комунистите последователно ще намират своето място за решаване на качествено новите задачи. Идеята е в плана за работата на ППО през 1986 година да се осигури ор-

Digitized by Google

ганическа връзка между отделните функции на партийната работа в решаването на стратегическите задачи, които ще постави XIII конгрес.

В центъра на своята работа партийното бюро поставя въпросите за равнището на подготовката и провеждането на партийните събрания, за ефективността от тяхната дейност. Споделя се мнението, че досегашната работа в определена степен е носела белега на формализма. Често се обсъждат основни въпроси, а по тях партийното събрание или взема решения, които в себе си не носят идеята за промяна, или решения няма. А иначе комунистите от собствен опит се убедиха, че когато задълбочено и критично обсъдят даден въпрос и взетите решения се изпълняват, тогава и проблемите се решават. Пример в това отношение е чувствителното подобряване на равнището на технологичната дисциплина и хигиената (тя е лимитиращ фактор за качеството на пивото) в резултат на повишената партийна взискателност и отговорност. Положителни изменения има в засилване самодейния характер на живота и дейността на изградените 5 партийни групи. Системни са станали сбирките им всяка втора и четвърта сряда от месеца за обсъждане на наболели въпроси и за повишаване дела на комунистите в тяхното решаване.

От няколко години на дневен ред стои големият проблем — необходимостта от основно техническо превъоръжаване на производството. Съществуващите технически мощности са морално и физически остарели. В такива условия е невъзможно производството на пиво от висша категория. Не е възможно производството и на необходимото количество пиво в периодите на най-голямо търсене. Под ръководството на партийната организация бяха мобилизирани усилията на ръководните кадри, специалистите и изявените производственици за разработване на плана за научно-техническия прогрес за 1986 г. в съответствие с равнището на водещите производители на пиво у нас и с реалните потребности. Предвижда се решаването на десет задачи, за което са необходими 120 хиляди лева, с което биха се подобрили всички параметри и капацитетни възможности на производствения процес. Тревожен е фактът, че ДСО „Българско пиво" е одобрило само едно мероприятие на стойност 2 хиляди лева, но има увереното, че заводът е включен в обектите за техническо превъоръжаване през годините на деветата петилетка.

Този факт внесе нови моменти в цялостната работа на първичната партийна организация през настоящата година. На преден план излизат задачите за изпреварващо осигуряване на необходимия потенциал ръководни и изпълнителски кадри за работа в качествено новите условия в бъдеще. Полагат се усилия работата с действуващите и резервните кадри да бъде поставена на по-системна основа. Критично се отнасят комунистите към обучението на ръководните кадри за повишаване на техните организаторски способности и делова квалификация. Все по-пълно оценката на низовите ръководители се свързва с необходимостта за утвърждаването им като организатори и възпитатели на трудовите колективи, с формирането на необходимите нравствени качества у тях.

Заводът е предоставил база на учебно-производствения комплекс, поддържа тесни връзки със средното професионално-техническо училище. Особено внимание се отделя за обучението и възпитанието на учащите се в реалните условия на трудовия колектив. За задоволяване на потребностите от специалисти с висше образование заводът има трима стипендианти, с които се поддържат постоянни контакти.

В максимална степен се реализира дейността на профсъюзната и комсомолската организация за непрекъснато повишаване на знанията и квалификацията на изпълнителските кадри. През 1985 г. в про-

Digitized by Google

мишлено-учебния център на завода 110 души са преминали курсове за опресняване на знанията и за преквалификация. Ударението сега се поставя преди всичко върху качествената страна на цялостния процес на обучение и възпитание, за максимална творческа реализация на кадрите в процеса на повишаване на ефективността на производството.

Петър ЖИВОВ
кореспондент на „Партиен живот"

ДА СЕ ПРЕОДОЛЕЯТ ПРОПУСКИТЕ

Загубите от нестандартна продукция на комбинат „Млечна промишленост" — Враца възлязоха за деветмесечието на миналата година на 107 хиляди лева. Това наложи на събрание да се обсъди оценката на партийното бюро за състоянието на работата по подобряване на качеството и за произтичащите задачи на първичната партийна организация и трудовия колектив. За подобряване на работата бяха предложени съответни партийно-политически и организационно-технически мероприятия, на петима комунисти, предимно ръководители и технолози, бяха възложени конкретни поръчения.

Комунистите приеха справедливите критични бележки, намериха за необходимо да се мобилизира целият колектив, като се започне от ръководството и се стигне до всеки работник. В ежедневната работа да се осъществява здрав входящ и технологически контрол без отклонения от държавните стандарти. В това отношение значително да се подобри трудовата и технологичната дисциплина и прилагането на комплексната система за управление на качеството.

По обсъждания въпрос се изказаха четирима комунисти. Те остро реагираха на някои външни фактори, които до голяма степен предопределят качеството на продукцията. Единият от тях е чистотата на доставената суровина — през 1985 г. от обществения сектор е изкупено над два милиона литра краве мляко, което е било II качество, а млякото, което се изкупува от личния сектор, често пъти е оводнено. Другият е обновлението на техниката и съоръженията и внедряването на научно-техническия прогрес и на нови технологии. Комбинатът работи със стара техника, която е нископроизводителна, няма достатъчно вани, хладилното стопанство е недостатъчно, малко се прави за механизиране на ръчните операции. Сега се вземат мерки за реконструкция и модернизация на цеха в Бяла Слатина, но във Враца, където е основното производство, този въпрос не се решава от ДСО „Млечна промишленост", а старите съоръжения са „отеснели" за постоянно увеличаващите се количества мляко.

Независимо от влиянието на тези фактори първичната партийна организация направи трезва оценка и на субективния фактор. При създадените условия се допуска нарушаване на технологията, не навсякъ-

Digitized by Google

де хигиената се поддържа на необходимата висота, взискателността на началниците на цехове и технолозите в някои случаи е принизена, не се използват достатъчно специалистите в изобретателската дейност за внедряването на нови технологии и намаляването на ръчния труд. Ето защо бяха приети конкретни мероприятия, свързани с подобряване организацията на труда по извозването на млякото, със засилването на контрола върху неговото окачествяване, с актуализирането на системата за комплексно управление на качеството, с внедряването на нови производи и др. На стопанската дейност неминуемо ще окажат влияние повишаването на авангардната роля на комунистите, увеличаването на партийното ядро в някои цехове, засилената индивидуална политическа работа в трудовите колективи и решителното подобряване на ролята на нагледната агитация и на радиовъзела в предприятието.

Преодоляването на пропуските в качеството на продукцията е по силите на първичната партийна организация и на трудовия колектив, гаранция за това са завоюваните позиции и преизпълнението на плана за атестираната продукция през миналата година във висша категория „К" на 111,46 процента, за което комбинатът през 1985 г. е получил надбавки в размер на 39 хиляди лева. Три от основните асортимента — овчето сирене, кашкавалът и овчето мляко „Балкан", са с оценка „К".

Тревогата, с която първичната партийна организация разгледа пропуските и приетите мероприятия, значително ще помогнат проблемите на качеството да застанат в центъра на организаторската и политическата работа, да станат постоянна и неотменна задача на всеки комунист и всеки член на трудовия колектив.

Михаил ЛАЗАРОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТТА НА КОМУНИСТА И РЪКОВОДИТЕЛЯ

проф. ПЕТКО ГАНЧЕВ
доктор на философските науки

Може определено да се каже, че широкият кръг от проблеми, които стоят пред партията на настоящия етап, в навечерието на нейния Тринадесети конгрес, се свежда до своеобразно интегриращия ги проблем за отговорността.

Отговорността на комуниста изразява диалектическото единство от идеи, възгледи, убеждения, поведение и действие на всеки член на комунистическата партия независимо от неговото образование и квалификация, място и роля в обществото в отговор на обективните изисквания и необходимост на всеки конкретен етап на общественото развитие, в борбата за утвърждаването и усъвършенстването на социализма, в борбата за комунизъм. Отговорността е готовност и умение да се приемат оценките и последствията за осъществените действия и поведение.

●

Многостранни са измеренията на отговорността. Те произтичат от особеното, от авангардното място и роля на комунистите и на ръководителите в системата на субективния фактор на социализма. Известно е, че на всички етапи от борбата за победата и утвърждаването на социализма, на строителството на самото социалистическо общество ролята на прогресивния субективен фактор в лицето на организираната и революционно действуващата работническа класа и другите трудещи се маси начело със своя авангард — комунистическите партии, е абсолютно необходима и решаваща за реализиране изискванията на обективните закони на общественото развитие. По степента на нарастване развитието на обществото, на нарастване сложността на системата на обществените отношения, на различните обществени дейности и връзки между отделните сфери и звена ролята на субективния фактор непрекъснато нараства. Закономерно нараства и ролята на комунистическата партия, а оттук и отговорността на комунистите. Това означава, че ако не искат да изостанат от живота, да отстъпят от прин-

Digitized by Google

ципите на марксизма-ленинизма и от принципите на социализма и по такъв начин да станат причина да се възроди стихийността на обществените процеси и явления с всичките отрицателни явления и деформации, комунистите трябва да прилагат в своята дейност адекватни на обективните потребности и възможности форми и методи на работа. Така да организират своята дейност и дейността на трудещите се, че да се получава един планомерно нарастващ ефект, да се създават условия и обстоятелства за постигане на пълното благополучие на всички трудещи се и всестранното и хармонично развитие на всяка личност.

Нарастването на решаващата роля на социалистическия субективен фактор, на комунистическата партия и на всеки нейн член — от работника до министъра, от секретаря на първичната организация до Централния комитет и Политбюро, означава заедно с това, че са се разширили принципите на свободата — „опознатата и овладяна обективна необходимост" (Енгелс), върху основата на овладяното учение на марксизма-ленинизма и постиженията на съвременната духовна култура. Но всяка свобода е по същество отговорност за свободния избор и свободно действие, отговорност за последствията в широкия обществено-исторически смисъл на тази дума. Следователно **може твърдо да се формулира една нова закономерност** в дейността на социалистическия субективен фактор, на комунистическата партия, на всеки комунист — **закономерното нарастване на решаващата роля изисква и предполага нарастване на свободата, изисква и предполага в последна сметка и нарастване на отговорността.** Тук има и една друга закономерност, която на емпирично равнище се установява от всеки член на комунистическата партия, от всеки трудещ се. А именно, **колкото е по-широк реалният кръг от връзките и отношенията в обществото, в дейността на определена личност и колкото по-големи са правата на тази личност да взема решения и да разполага с определени средства и възможности на социалистическата обществена собственост, толкова повече нараства и отговорността на тази личност.** Тази закономерност е конкретен израз на единството на правата и задълженията на всяка личност в условията на колективистичните обществени отношения на социализма.[1] В своето действие тези закономерности изразяват същността и съдържанието на процесите, свързани с усъвършенстване на социалистическата демокрация, на приложението на непрекъснато обогатяващия се основен принцип на управлението при социализма — принципа на демократическия централизъм.

Нарастването на отговорността на всеки комунист през този етап — от редовия труженик до ръководителя, независимо от неговия ранг и мащаб, се диктува от закономерното развитие на социалистическото общество, от необходимостта да се изпълняват неговите стратегически цели и задачи за интензификацията на народностопанските дейности върху основата на повсеместното приложение постиженията на научно-техническия прогрес. **Това първо. На второ място,** тази необходимост произтича от опасността, надвиснала над съдбата на социализма и човешката цивилизация в резултат от непознатата досега конфронтация със силите на империализма и реакцията. **И на трето място,** тази отговорност нараства в резултат на допуснатите отрицателни явления и деформации, заплашващи основните принципи и същността на социалистическия обществен строй.

Българката комунистическа партия, като пази свято благоевско-димитровските традиции, ценния нравствено-идеен капитал, натрупан в годините на революционни битки и изпитания, на подем и успехи в

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на БКП, за усъвършенстване на нейната политическа и идеологическа работа. С., Партиздат, 1983, с. 35.

Digitized by Google

социалистическото преустройство на родината ни, като следва непоколебимо ленинската априлска линия в дейността на своя Централен комитет, на неговия генерален секретар, на всеки комунист, смело показва, че е в състояние и поема отговорността за своята ръководна дейност. Проведените през изминалите месеци събрания на партийните организации, конференции и пленуми на окръжните комитети на БКП, на които откровено и остро се разглеждаха въпросите на стила и методите на работа и ръководство, на борбата срещу отрицателните явления в нашия живот, показват възможностите на Българската комунистическа партия, нейната боеспособност и решимост да разреши стоящите пред нея проблеми.

Отговорността пред партия и народ, пред името и идеала на комунизма, пред настоящето и бъдещето на човечеството е безспорно **интегриращото звено на многостранната дейност на комунистите**, на **единството на** техните права и задължения, на тяхната „особеност" да бъдат начело в най-трудните изпитания като първопроходчици на човешкия напредък. И днес с оглед на обективните условия и реалностите в съвременния свят и в нашето общество повече отвсякога „грижа на **първичната** партийна организация — както посочва другарят Тодор Живков — трябва да бъде издигането на отговорността на всеки отделен комунист при осъществяването на авангардната роля на партията"[1].

На сегашния етап от общественото ни развитие отговорността на комуниста и ръководителя има своите конкретни реални измерения в овладяването на ленинския стил на работа и ръководство. Той следва да се разбира в неговата диалектическа природа — като стил на организация и ръководство на работата на всеки комунист, от една страна, и на всички трудещи се от страна на комунистите, на Комунистическата партия, от друга.

От особено значение е да се подчертае, че **главното в ленинския стил на работа и ръководство**, което обхваща неговите многостранни черти и характеристики, са **диалектико-материалистическият метод, принципите на материалистическата диалектика**. „Прилагането на материалистическата диалектика към преработката на цялата политическа икономия от основаването ѝ към историята, към естествознанието, към философията, към политиката и тактиката на работническата класа — писа Ленин по повод на публикуваната кореспонденция между К. Маркс и Ф. Енгелс — ето в какво се състои тяхната гениална крачка напред в историята на революционната мисъл."[2]

Именно защото постави в центъра на своята огромна по мащаби и многостранна работа материалистическата диалектика, В. И. Ленин развиде марксизма като цялостна система. Прилагането ѝ като най-общ метод на научно познание и революционно действие в единство с останалите методи позволи на В. И. Ленин както при разработването на теоретическите основи и програмата на партията на болшевиките, така и при нейното практическо ръководство и дейност в новите исторически условия да я предпази от всякакви форми на ревизионизъм и отклонения от основните принципи и положения на марксизма. И ако главното в ленинизма е несравнимото съединяване на основните принципи и положения на марксизма, на материалистическата диалектика с практиката, с борбата на работническата класа против буржоазията и в строителството на социализма, то оста, гръбнакът на тази историческа дейност безспорно беше ленинският стил на работа и партийно ръководство.

---

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на БКП, за усъвършенстване на нейната политическа и идеологическа работа..., с. 22.

[2] В. И. Ленин, Маркс, Енгелс — марксизъм, С., 1975, с. 19.

Digitized by Google

Цялата многостранна дейност на Георги Димитров беше демонстрация на блестящото практическо владеене на основните принципи и положения на материалистическата диалектика, на ленинския стил на работа и партийно ръководство. Ленинската априлска линия на Българската комунистическа партия е преди всичко и главно въплъщение в цялостната ръководна, политическа, организационна и идейновъзпитателна дейност на партията на основните принципи и положения на материалистическата диалектика, на изискванията на диалектико-материалистическия метод. Накратко казано, на ленинския стил на работа и ръководство.

Но днес, в условията на изграждането на развития социализъм, на бурно разгръщащата се научно-техническа революция, предлагаща могъщи средства за решаване стратегическите задачи на социализма, **ленинският стил на работа и ръководство трябва да стане стил, начин на работа и ръководство на всеки комунист, на всеки ръководител.** Такива са изискванията на времето. И те са особено остри и неотложни днес, когато, както констатира ръководството на нашата партия, немалък брой ръководни кадри не владеят и не прилагат този стил в своята работа. По такъв начин се пропиляват огромните възможности на социалистическата обществена собственост, на социалистическата колективна организация на труда, на инициативата и творчеството на масите, на социалистическата демокрация. И като следствие на това се възраждат различните форми на отчуждение към социалистическата обществена собственост, различни деформации на основния принцип на социализма, редица отрицателни явления. Но невежеството, незнанието и нежеланието да се овладеят принципите и изискванията на ленинския стил като единствено научен стил не освобождава никого от отговорност, не намалява ничия отговорност.

Да се владее ленинският стил на работа и ръководство това означава да се владеят всички изисквания на неговата диалектическа природа, съединяваща висшата марксистко-ленинска наука и постиженията на прогресивната духовна култура с потребностите и възможностите на обществената практика на всеки конкретен етап, на всяко конкретно равнище.

Това означава всеки комунист, а още повече ръководител, да има, на първо място, ясна и вярна представа за характера и тенденциите на протичащите обществени процеси и явления в звеното, колектива, предприятието, учреждението, института и т. н., в които работи или който ръководи. А също и за информационните, вещественитe и енергийните връзки на това звено с другите, както и с висшестоящите органи и инстанции или с подчинените на него организации и т. н.

Дейността на една организация, на партията като цяло не може да бъде резултатна, ако не се опира на познанието на истината за процесите и явленията в тази организация, в цялото общество, ако няма вярна информация, ако не прави своите изводи на основата на „абсолютно точно установени факти“[1]. Отговорност за истината, за вярното оценяване на действителността е, може да се каже, едно от първите условия за вярност към принципите на марксизма-ленинизма, на комунизма. Само върху основата на вярното оценяване на действителността, на причините и характера на протичащите процеси и явления може да се изгражда научнообоснована програма за действие. Всяко прикриване на истината, премълчаване на действителността, представяне на желаното за действително, поднасяне на удобна, „приятна“ информация за по-горестоящите инстанции е фактически безотговорност за поетото дело. Такава безотговорност се връща с много-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., с. 36, с. 46.

Digitized by Google

кратно по-неприятни последици, с развихряне на отрицателните явления, със създаване на социално напрежение, а понякога и на конфликти, политически и социални кризи и т. н. Опитът на някои социалистически страни в това отношение е показателен. Всяко премълчаване на отрицателните явления, на неблагополучията, на проблемите, които възникват и неизбежно ще възникват и занапред в хода на живия исторически процес, в който се вплитат обективни причини и субективни действия, логически ще води до тяхното нарастване, до задълбочаване и създаване на реална заплаха за дадената организация, учреждение, предприятие, отрасъл, регион, за цялото общество. Тук не може да има никакви оправдателни причини. И най-добрите намерения за премълчаването на някои отрицателни явления няма да помогнат те да се преодолеят. На дело това ще доведе до тяхното нарастване. И, второ, онези проблеми, които комунистите премълчават и не поставят открито на обсъждане в събранията на своите първични партийни организации и не ги решават принципно, в съответствие с изискванията и духа на марксизма-ленинизма, се подемат от нашите идеологически противници — буржоазните идеолози и ревизионистите, които им дават своя интерпретация, свои изводи. Следователно всяко премълчаване от страна на когото и да е е отстъпление от марксизма-ленинизма, е в последна сметка насочено против социализма.

Последователното приложение на ленинския стил на работа и ръководство изисква отговорност не само за характера и обективността на информацията, с която разполагат комунистите на дадена организация за самата нея, както и за подаваната като отчет информация за по-висшестоящите звена, но също така и за характера на информацията от по-висшестоящите звена за по-нисшестоящите. В тези условия, както се подчертава в основните документи на партията, в материалите на Дванадесетия конгрес, в речите, статиите, лекциите и указанията на другаря Тодор Живков, трябва да се осигури пълен простор за действието на принципа на демократическия централизъм. Наред с разгръщането на инициативността и творчеството на първичните партийни организации и на трудовите колективи и с повишаване на отговорността за тяхната дейност централните органи и звена следва да осъществяват едно действително стратегическо ръководство и стратегически контрол за изпълнение на главните цели и задачи, показатели и величини. Само така ще се преодолеят проявите на бюрократизъм, на прекомерно централизиране, опекунство и надзираване. Колкото и да са привидно прикрити зад отговорността, бюрократизмът, опекунството и т. н. са по-същество бягство от отговорност, а в последна сметка и безотговорност. Те са начин, стил на работа и ръководство, в който живият конкретен процес се подменя от формални схеми, указания, разпоредби от някого и т. н. Бюрократическият централизъм не само сваля отговорността от по-нисшестоящите, ръководените звена, но в последна сметка е безотговорност и на висшестоящите, защото поражда своеволия, деформации във взаимоотношенията между различните звена и т. н.

Изключително нараства днес отговорността на комуниста и ръководителя за организирането и осъществяването на контрол върху дейността на организацията, на колектива, в който работят. За да бъде високоефективен контролът, е необходимо да се рационализира и оптимизира нормативната база на контролната дейност в съответствие с потребностите и възможностите на всяка сфера. Освен това те да имат ясна представа за целите, към които е насочена дейността на организацията, на колектива. При това контролът трябва да се разгърне по цялата технологична верига — от предвижданията и прогнозите, избора на целите и решенията до резултатите. Ефективността на контролната дейност ще нараства с превръщането на контрола от

Digitized by Google

предимно последваща в стратегическа и превантивна дейност. И още. Отговорността на комуниста и ръководителя се отнася не само до рационализирането на контролната дейност, но и до нейния цялостен ефект. Немалко значение тук имат ленинските принципи за гласността и публичността на контролната дейност, както и за адекватността на санкциите или стимулите съответно за допуснати нарушения от когото и да било или за проявено творческо отношение и инициатива, довели до умножаване на общественото богатство.

На сегашния етап, в условията на усложняващите се връзки, зависимости и отношения в производството и в цялата обществена система особено нараства отговорността на комунистите за спазването на социалистическата дисциплина. Достатъчно е да си представим какви отрицателни последици по силата на верижната реакция поражда след себе си нарушаването например на договорната дисциплина. Заради безотговорността в едно предприятие спира производството на много, свързани непосредствено или опосредствено с него, предприятия. Или транспортната дисциплина. Заради един човек стотици хора закъсняват за работа, получават се блъсканици, разстроени нерви, като вследствие се нарушава работата на други хиляди, свързани с тези стотици. Така стои въпросът и с финансовата, и с технологичната, и с плановата, и с всички видове дисциплини. Като цяло в резултат от такова повсеместно нарушаване на дисциплината всеки ден обществото губи стотици, хиляди лева непроизведена или произведена некачествена продукция. Тези цифри са гигантски за месец, а за година? В „невинната" на пръв поглед безотговорност е вложен заряд за огромно социално напрежение, за отрицателни явления и т. н.

Изискването за дисциплина не е изискване за някакъв формален порядък. Това е изискване на обективните условия на живота, на обществените отношения. Социалистическата обществена и трудова дисциплина е, както писа В. И. Ленин, най-висшият тип, защото изразява особена форма на обществената връзка между хората, която произтича от материалните условия на социалистическото производство, от социалистическата обществена собственост и въобще от обществените отношения, които регулират дейността на членовете на обществото за поддържане на порядъка, необходим за нормално и ефективно функциониране на обществото.

Спазването на този порядък от всеки член на обществото е абсолютно задължително. Комунистите и ръководителите следва да дават своя пример и да търсят отговорност от всички онези, които със своята безсъзнателност пречат за ритмичното протичане на всяка производствена и обществена дейност. При това тази дисциплина изисква да се съчетават точността с творчеството, безпрекословно да се съединяват изпълнителността със съзнателността. Накратко, както посочва другарят Тодор Живков, това е дисциплина крепка, съзнателна и задължителна за всички, независимо от заемания пост, дисциплина, уважаваща човека и защитаваща интересите на обществото и човека.

Да си отговорен означава, че веднъж приел нормите и правилата на определена сфера на дейност и живот, целите и задачите, които си е поставил колективът, организацията, обществото, трябва да направиш всичко за тяхното постигане. Това означава, че всеки опит за либералничене, за намаляване на показателите, за снижаване на критериите за благодушно отношение към нарушения и отклонения от страна на комунистите и ръководителите на дело се превръща в съучастничество, в безотговорност, а не в грижа за човека, за колектива.

Не може да се смята, че даден комунист ръководител е проявил отговорност, ако непрекъснато не се стреми да рационализира,

Digitized by Google

да оптимизира процесите в своя колектив или организация, за да постигат те непрекъснато нарастващ ефект. Става дума за системата и структурата на управлението, за ефективността на управленската дейност. Още през 1968 г. Централният комитет на БКП разработи основните принципи на преустройство на системата на нашето социално управление в етапа на изграждане на развития социализъм. На Юлския пленум (1976 г.) на Централния комитет на БКП тревожно беше констатирана субстратната и функционалната претовареност на системата на социалното управление, спадането на ефективността на управленския труд. И въпреки това и до ден днешен непрекъснато се създават нови управленски звена, раздува се техният щат. Време е комунистите, всички ръководители решително да преминат към опростяване и рационализиране на управленските структури в различните области на народното стопанство в съответствие с разработените и доказали своята ефективност принципи на теорията на социалното управление.

Отговорността на комунистите днес да привеждат повсеместно своята дейност върху релсите на интензификацията, за да се получат необходимите обществена производителност, ефективност и високо качество на произвежданата продукция, закономерно ги насочва към главното средство за това — научно-техническия прогрес. Едва ли има по-важна задача в нашия живот от задачата, поставена с такава сила и убедителност от Февруарския пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.). Непростимо ще бъде, ако тази задача остане само лозунг и не се превръща всекидневно във факт на дейността. Няма и не може да има решителен прогрес по-нататъшното строителство на социализма, постигане на необходимите средства и блага за задоволяване на непрекъснато нарастващите потребности на трудещите се, създаване на условия за развитието на силите и способностите на всички без научно-техническата революция. Днес, както никога досега, е необходима мобилизация на обществения интелект на народа ни. И комунистите са тези, които навсякъде, на всички участъци трябва да дадат своя пример, за да изпълним стратегическата задача, поставена от партията. В предстоящите 10—15 години ние трябва да осъществим решителен скок и да постигнем онова, което други развити страни са постигнали за 25—30 години. А това може да стане само чрез впрягане в дейност на могъщите сили на научно-техническия прогрес. Чрез търсене, откриване и въвеждане не само на челните световни постижения, а на качествено нови научни и технически решения и технологии. Социализмът има възможности за това и те трябва да бъдат реализирани.

●

Призивите за повишаване отговорността на комунистите обаче биха увиснали във въздуха като благодушно, но безрезултатно морализиране, ако не се свържат в дейността на всеки един член на партията, от работника до министъра, с решаването на икономическите проблеми на обществото, с материалните потребности и интереси. Не може да се говори и да се търси отговорност днес, ако не се провежда последователно икономическият подход, ако всяка дейност, на всеки, не се оценява от гледна точка на основния принцип на социализма „от всекиго според способностите, на всекиго според труда". При това днес е важно не само и не толкова количеството на произведените продукти, а тяхното качество. При това да се отчита на каква цена, с какви разходи на жив труд, енергия и материали е постигнато това качество. Интензификацията означава производител-

Digitized by Google

ност, ефективност, икономия на материали, енергия, жив труд. Това е рационализация на обществените процеси, преодоляване на напрежението между отделните сфери. В последна сметка това е икономия на време, която К. Маркс дълбоко разглеждаше като „пространство" за развитието на човешките същностни сили.

Комунистът е постоянно отговорен за единството между думите и делата, за изпълнението на партийната програма, която е жизнената програма на всеки член на комунистическата партия. Няма и не може да има доверие към комунисти и ръководители, чиито дела се разминават с техните призиви, с партийната програма и устав. И в този смисъл отговорността на комуниста е отговорност към името „комунист", към идеала за комунизъм. Това име и този идеал са се слагали вече повече от столетие като символи на чистота, хуманизъм, принципност, всеотдайност към делото на прогреса. И всеки комунист е длъжен да спазва свята зестрата, предадена му от предхождащите поколения борци и революционери, и да умножава народното благосъстояние. Няма и не може да има оправдание за безотговорността, безстопанствеността, разсипничеството, корупцията на който и да е член на партията, на който и да е ръководител, защото „сме били още на етапа на изграждане на зрял социализъм, а пък до истинския комунизъм имало много време". Подобен политически цинизъм, признаван или непризнаван гласно, няма нищо общо с „марксисткия революционен реализъм" (Ленин), той е негова деформация и трябва без колебание да се жигосва, да се отхвърля заедно с всичките мерзости на стария строй, които тук и там все още се възпроизвеждат.

Когато се говори за отговорността на комуниста към името и идеала на комунизма, означава всеки един член на партията всекичасно, всекидневно да сверява своята дейност, своите постъпки и резултати с високите изисквания на това име, на този идеал. „От примера и въздействието на отделния комунист — посочва другарят Тодор Живков, — от неговия труд и начин на живот, дръзновение и отговорност, от неговите лични и обществени качества зависи в голяма степен авторитетът на нашето партийно дело."[1] Историята на революционните борби, на комунистическото движение има много ярки примери на такава висша отговорност.

Днес повече отвсякога е необходимо всеки комунист, независимо от своята професия, място и пост в обществената система, да се проникне от мисълта и отговорността, че от неговата дейност, от дейността на членовете на колектива, в който работи или който ръководи, от дейността на всички се формират слагаемите, факторите на прогреса на социализма, на човечеството на този етап, на човешката цивилизация. От тях в голяма степен зависи решаването на въпроса за бъдещето на цивилизацията в най-пълния смисъл на тази дума.

[1] Т. Живков, За повишаване ръководната роля на Българската комунистическа партия..., с. 22.

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

ЗАЕДНО В ЕДНА ЦЕЛ

Опитът на общинската контролно-ревизионна комисия на БКП в Русе за разширяването на взаимодействието ѝ с общинския комитет на партията при решаването на важни проблеми от живота на общинската партийна организация е насърчителен. Преди всичко чрез съвместната дейност по-задълбочено се вниква във вътрешнопартийния живот на първичните партийни организации, по-сполучливо се помага за отстраняването на допусканите слабости и пропуски. По този път се върви и на други места и резултатите са обнадеждаващи.

Неотдавна по инициатива на списание „Партиен живот" съвместно с „Направление за нарушения в областта на вътрешнопартийния живот" към бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП в Сливен се състоя среща-разговор, където бе обменен опит на някои общински ревизионни комисии по работата им с партийните комитети за издигане ролята на първичните партийни организации.

Повод за този разговор са решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и последвалите го пленуми на Централния комитет на партията, а така също и постановките на другаря Тодор Живков в някои негови разработки, които недвусмислено обосновават необходимостта постоянно да се повишава боеспособността на партийните организации.

Дял в тази дейност имат и общинските ревизионни комисии. Уставът на партията и други партийни нормативни документи определят тяхното място и задачи. Като контролни органи на партията, които бдят за спазването на строго определени въпроси, те постоянно търсят и намират своето място в общата борба на партията за издигане авторитета на първичните партийни организации и на комунистите, за превръщането им в политически ръководители на трудовите колективи.

Каква беше целта на този разговор?

Преди всичко стремежът бе да се обобщи опитът от съвместната работа на комисиите с партийните комитети, да се помогне на общинските ревизионни комисии да усъвършенстват стила и методите си на работа, да се види какво е отражението им в живота на първичните партийни организации.

Искахме да видим какви проверки извършват комисиите, как те контролират изпълнението на даваните от тях препоръки, какви изменения настъпват след това.

Наред с това желаехме да разберем в какво се изразява съвместната работа на ревизионните комисии с партийните комитети — каква е организацията на работата им, по чия инициатива стават проверките, какви са резултатите от даваните препоръки и пр.

Целта бе също така да се разкрие как чрез съвместната дейност се допринася да се усъвършенстват стилът и методите на работа на партийните организации, какъв е приносът за повишаването на дисциплината и пр.

Една от задачите бе да покажем как партийните комитети и организации чувстват съдействието на ревизионните комисии за нарастване авторитета на първичните организации.

Споделени бяха и някои мисли за ролята на общинските ревизионни комисии във връзка с Тринадесетия конгрес на БКП.

Не на последно място по важност целяхме да разкрием има ли формализъм в проверките и как се води борба за преодоляването му.

В разговора участвуваха: Александър ТОДОРОВ — заместник-председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП; Георги БОНЧЕВ —

Digitized by Google

председател на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП; Генчо ДИМИТРОВ — заместник-председател на същата комисия; Иван ПЕЕВ — секретар на общинския комитет на партията в Сливен; Лиляна ИВАНОВА — секретарка на районния комитет на БКП в Сливен; Николай НИКОЛОВ — първи секретар на районния комитет на БКП — Сливен, бивш секретар на общинския комитет на партията в Нова Загора; Йордан СИВКОВ — секретар на общинския комитет на БКП в Котел; Петър МАРКОВ — председател на ревизионната комисия на районната партийна организация в Сливен; Димитър БЪНОВ — председател на общинската ревизионна комисия в Нова Загора; Витан ТОДОРОВ — председател на общинската ревизионна комисия в Котел; Христо ЧЕНКОВ — секретар на партийния комитет във фабрика „Възраждане" в Котел; Иван ДИМОВ — секретар на първична партийна организация в с. Омарчево; Донка ДАРАКЧИЕВА — секретарка на първична партийна организация в стопанското предприятие „Сливенска комуна" в Сливен; Стоян ГЕОРГИЕВ — член на бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия и завеждащ сектор в окръжния комитет на партията, и Димитър ДИМЧЕВ от списание „Партиен живот".

Срещата бе ръководена от Александър ТОДОРОВ.

Във встъпителното си слово той прикани към прям разговор, като се покажат не само постиженията, но и допуснатите слабости и недостатъци в работата. Да се сподели опит, да се изтъкнат и трудностите, с които се сблъскват ревизионните комисии в дейността им за издигане ролята на първичните партийни организации.

ПЕТЪР МАРКОВ:

— Нашата комисия е създадена през 1979 г., откогато и аз съм нейн председател. През тези години тя е натрупала опит, търсила е помощта на окръжната контролно-ревизионна комисия, изграждала е свой стил и метод на работа. И сега, когато излязоха нови документи на другаря Тодор Живков с особена важност, ние насочихме вниманието си върху задачите, които произтичат от тях, стремим се да даваме своя принос за повишаването на дисциплината и взискателността. По моя преценка обаче без активната намеса на районния комитет на партията комисията сама не е в състояние да изпълни тези задачи. Има партийни секретари, които търсят помощта ни за консултации и съвети, а има и такива, които незадоволително движат работата. В района съществуват малки селца, където са останали само възрастни хора. Там при някои от проверките занижаваме нашата взискателност. Що се отнася обаче до редовността на документацията и тук не отстъпваме. Заедно с районния комитет на БКП оказваме постоянна помощ за добро съставяне на плановете, за правилно водене на дневника за числения състав на партийната организация и на протоколите. Искаме плановете да са добре подредени и да се реализират, решенията да са заведени на отчет и да се изпълняват навреме.

Ревизионната комисия се състои от 13 членове. Обръщаме внимание на качеството на нейния състав за подготовката на новоизбраните. С тях организираме показни проверки по един, а понякога по два и повече пъти. Разработваме паметни бележки за всеки един от тях. При обучението на новоизбраните партийни секретари се отделя внимание и по проблемите на документацията. Наред с това им се оказва помощ на място. При всяка проверка един екземпляр от протоколите представяме на завеждащия отдел „Организационен" на районния комитет на БКП. За по-особените случаи запознаваме секретаря, който отговаря по организационните въпроси, и първия секретар на комитета. Стремим се да не се бъркаме в задачите, които не са в нашата компетентност. Какво обаче се получава понякога? Отидеш в дадено село, в една партийна организация — хората ни търсят по редица проблеми. Дори и онова, с което се обръщат към нас, да не е в обсега на дейността ни, те трябва да почувстват, че им се отделя внимание. Получи се например изложение от бившия секретар на общоселския комитет в с. Крушаре. Запознах се с изнесеното в него, ходих на място, срещнах се с отговорни хора от селото. Оказа се, че в голяма степен жалбата почива на болни амбиции. Изясни се положението. Имаше и някои грешки, допускани от страна на партийния секретар, на когото бе обърнато внимание.

Понякога установяваме, че отделни членове на партията или партийни секретари не отразяват вярно доходите на комунистите при плащането на членския внос. В нерядки случаи извършваме проверки по сигнали или по наши съображения. Практиката е най-малко един, два дни преди отиването ни в дадена първична организация да известяваме партийните секретари. Това позволява те да прегледат документацията, да я подготвят за проверка. Има случаи да проверяваме и внезапно, но това е рядко явление. То е свързано с някакви съображения. Миналата година, а и сега съвместно с отдел „Организационен" на районния комитет на партията под ръководството на Лиляна Иванова, секретарка на комитета, проверихме каква е съдбата на приетите решения в първичните организации. Те имат комплексен характер. Това помага много за издигане авторитета на партий-

Digitized by Google

ните организации, за разгръщането на самоинициативността им.

Онзи ден например извършихме проверка в с. Ичера. Там партийният секретар от началото на годината досега е предоставил своята работа на заместник-секретаря. В лошо състояние беше документацията по финансовата отчетност. Поставихме задачата в кратък срок да се въведе добър ред. С Петър Караколев, член на комисията и инструктор в комитета, сме правили проверки. По негова молба посетихме няколко партийни организации. Оказа се, че там работата беше сравнително добра. Много важно е навреме и конкретно да се помага за подобряване дейността на първичните организации.

Като имаме предвид състоянието на дадената първична организация, ние даваме препоръка за осъществяването на нерешените проблеми за дисциплината, повишаване отговорността на комунистите и пр. От съществено значение за успеха на всяка проверка е предварителната подготовка. Ето как подхождам аз: преглеждам протоколите, препоръките и решенията от предишните ревизии. С инструктора, който отговаря за съответната партийна организация, обсъждаме някои въпроси, за да има и той по-ясна представа за онова, което предстои да извършим и какви препоръки да направим. Човек трябва да отива в първичната организация с добра подготовка. Липсва ли това, хората ще кажат „дошли само да отбият номера". В подобни случаи няма никаква полза.

Когато установим по-сериозни пропуски от организационен характер например, ги обсъждаме заедно със завеждащия отдела на районния комитет на БКП и набелязваме съответни мерки. Протоколите от проверките при нужда предоставяме и на секретарите на комитета. В някои случаи те са наказвали партийни секретари за немарливост. Стремим се да издигаме ролята на тези хора, на чийто плещи в повечето случаи пада тежестта на цялостната работа на първичната организация. При нашите ревизии използваме и местни сътрудници, които са запознати с проблемите, които проверяваме. Понякога на тях предоставяме и те сами добре се справят с поставените им задачи. По този начин разширяваме общественото начало в ревизионната дейност, постоянно държим под свое наблюдение повече партийни организации.

ЛИЛЯНА ИВАНОВА:

— Определено мога да кажа, че характерно за стила на нашата работа е засилването на съвместната работа на отдел „Организационен" с районната ревизионна комисия. От няколко години комисията е не само орган за контролиране на финансово-деловодната дейност. Тя се превърна в неразделна част от организаторската и политическата работа в районната партийна организация за извисяване ролята и авторитета на първичните партийни организации. Ние считаме, че проблемите за членския внос, за деловодната дейност и т. н. са монопол на ревизионната комисия. Не бих могла да си представя на наша оперативка при обсъждането на даден въпрос да не се заангажира комисията. Отивам и по-нататък. Когато се насочим да оказваме конкретна помощ на някоя слаба в организационно отношение първична организация, включваме и членовете на ревизионната комисия, които най-добре могат да помогнат. Председателят на комисията присъствува на оперативките ни, когато се изясняват задачите за седмицата или за един по-дълъг период. Инициативите за съвместни проверки се зараждат и от наша, и от тяхна страна, но ние често казваме: добре ще бъде, ако организираме проверка с комисията.

Какво по-характерно през последните години сме свършили заедно? Сега проверяваме как се спазват отделни страни на вътрешнопартийния живот, на идеологическата работа, на финансово-деловодната дейност в първичните партийни организации и как те изучават общественото мнение и настроение. Това беше предизвикано от желанието ни да отидем на партийните събрания, когато се обсъждат самоотчетите на комунистите, да съзрем как те допринасят за издигане ролята и авторитета на първичната партийна организация. Извършихме три тематични проверки по проблемите на планирането, за равнището на партийното събрание, по подготовката, вземането и изпълнението на решенията. Двете бяха във връзка с подготовката на пленум на районния комитет на БКП. Натъкнахме се на редица слабости. Целта ни бе да окажем конкретна помощ на членовете на партийните бюра, на партийните секретари. Водихме много разговори, организирахме срещи с група секретари на първични организации, където в детайли дискутирахме по редица въпроси. Мисля, че тук определена положителна роля изиграла ревизионната комисия. Прието е препоръките от проверките да се записват в дневника на партийния секретар. Когато работниците на комитета отидат в дадена първична организация, те проверяват и какво е препоръчано, проявяват взискателност за спазването на сроковете. Желанието ни е да навлизаме в дълбочина на проблемите, като разширяваме взаимодействието си с ревизионната комисия. Всеки от своите позиции да допринася за подобряването на работата в първичните организации, за стриктното претворяване в дела решенията на партията.

Заслужава да се отбележи, че ревизионната комисия играе голяма роля за повишаване авторитета на партийните секретари. Благодарение на упоритостта и настойчивостта на П. Марков правилно бе уреден въпросът за материалното им стимулиране и за определянето на стаи за тях. Това повдигна самочувствието им, създадоха се въз-

Digitized by Google

можности хората спокойно да бъдат изслушвани, да споделят болките и радостите си с партийния секретар. За стореното ние изразяваме нашата удовлетвореност от работата на районната ревизионна комисия. По всички направления работим на широк фронт. Взаимно си помагаме и съдействуваме за правилното решаване на задачите.

В това отношение имаме стремеж дейността да се разширява. Инициатори за взаимодействието са и двете страни. Важното е, че ревизионната комисия и районният комитет на БКП насочват усилията си към обща цел. В какво се изразяват например първоначалните стъпки за оказване помощ на новоизбраните партийни секретари? След годишното събрание комисията съдействува бързо да се извърши предаването и приемането на документацията, а сътрудниците на комитета ги насочваха как по-добре да изпълняват задачите, които стоят пред тях. В крайна сметка това спомага да се подобрява работата в първичните партийни организации.

ДИМИТЪР БЪНОВ:

— Ето един въпрос, който е много важен — къде е нашето място, за да се издигнат ролята и авторитетът на първичните партийни организации? Съобразно техния брой комисията изгради 12 групи с 16 души, които обхващат по 6—7 организации. Ние работим в тесен контакт с общинския комитет на партията и най-вече с отдел „Организационен" и със секретаря, който отговаря по организационните въпроси.

Наше задължение е да проверяваме състоянието на финансовата отчетност. В много случаи при проверките, които извършваме, сме подпомагани от комитета. Практика е констатациите да предоставяме на бюрото на общинския комитет на БКП. То приема решения, с които задължава първичните организации да подобряват дейността си в една или друга насока. По редица проблеми проверяваме съвместно с комитета. Пред погледа на двата органа са проблемите на дисциплината, качеството на продукцията и пр. Когато вникваме в тяхното състояние, всеки действува съобразно уставните си задължения или според компетентността, която им е предоставена от съответни нормативни документи. Установеното при нашите проверки внасяме за обсъждане в комисията, а после в бюрото на комитета. След това се срещаме с партийния секретар или партийното бюро на проверената организация. Там се разговаря за откритото при проверката, като се предлагат и мерки за подобряване на работата. Това съдействува да се отстраняват слабостите, да се издига ролята на първичните партийни организации като политически ръководители в трудовите колективи. Имахме 3—4 партийни организации, които бяха в по-лошо организационно състояние. По наше предложение и със съгласието на комитета бяха сменени партийните секретари, които мудно изпълняваха възложените им задачи. Може да се каже, че вече се чувствува подобрение на работата.

Хората имат голямо доверие в ревизионната комисия. Навярно това е заслужено, защото се стремим гласът им да не отива в забрава. По дадените сигнали и критични бележки с общинския комитет на БКП своевременно извършваме проверка и за установеното даваме гласност. Това вдъхва вяра, кара хората да не премълчават слабостите. В крайна сметка се допринася да расте влиянието на партията сред трудещите се.

Смятам, че на XIII конгрес на БКП може да се помислим на общинските ревизионни комисии да се дадат по-големи права. Защо например те да не се занимават и с въпросите като личния пример на комунистите, злоупотребите и пр. От всичко това ще спечели партията, социалистическото ни общество. Защото с нарастването на контрола ще се пресичат пътищата на отрицателните явления. Много е важно да оказваме помощ на партийните секретари, за да се обогатява опитът и издига авторитетът им. Тогава и първичните организации по-успешно ще изпълняват възложените им задачи. Затова ревизионната комисия се стреми в тази насока да дава по-съществен принос. В своята дейност ние се учим и от опита на други ревизионни комисии. Миналата година например проведохме семинар за обмяна на опит с Казанлъшката общинска ревизионна комисия, където бе разгледан въпросът за ролята на комисията за укрепване авторитета на партията.

НИКОЛАЙ НИКОЛОВ:

— Трудно бих могъл да си представя живота на комитета, на отдел „Организационен" без активната дейност на общинската ревизионна комисия. Аз я оприличавам като регулатор в работата ни. При нас всеки ден задачите стават по-трудни и по-сложни за решаване. Често пъти, заангажирани с осъществяването на редица проблеми, изпускаме работата в някои първични организации. Др. Бънов, когато почувствува тези неща, предлага да се извърши проверка в отделни организации. Това се прави с желание, за да се издига авторитетът им. В противен случай не можем да бъдем силно политическо ръководство, да ръководим резултатно общинската партийна организация. Председателят на нашата ревизионна комисия разка-

Digitized by Google

за как осъществяваме съвместната си дейност. Искам да потвърдя, че след проверката установеното се обсъжда в комитета, после се внася докладна записка в неговото бюро, което приема съответно решение. Този начин на взаимодействие дава добри резултати. То ни подтиква и в бъдеще да вървим по същия път. Бих посочил редица примери на съвместна дейност. Един от тях е проверката за състоянието на партийната дисциплина. И при нас има кадри, които не винаги се считат с дисциплината и партийния морал, в резултат на което се развиха някои неблагоприятни тенденции. По сигнали на Бънов на пленум бяха разгледани проблемите за стила и метода на работа. Това помогна на някои кадри да се съобразяват с партийните норми на поведение, да огледат по-добре дейността си.

Тук стана дума за партийните секретари. Често пъти в стремежа си да спазим дадени изисквания, пренебрегваме някои страни от качествата, които притежават тези хора. По този начин издигаме кадри, които не са подготвени добре. Би трябвало да се преразгледат класификаторите, защото сега има много и най-различни длъжности, които заслужава да се преосмислят. Да вземем например длъжността технолог. Какъв служител е той? Това е човек, пряко свързан с производството, непосредствен участник в него, но когато решиш да го приемеш за партиен член, той се води служещ!

Искам да споделя, че заедно с общинската ревизионна комисия отделяме голямо внимание за редовно провеждане на партийните събрания и повишаване активността на комунистите. По този начин успяхме да подобрим работата на партийната организация в с. Съдиево. Чрез съвместни проверки изменихме нещата и сега няма партийна организация, която да не провежда редовно партийни събрания.

Успешната ни взаимна работа много зависи от качествата на кадрите, които работят в комитета и комисията, на хората, заангажирани в проверките. Ние отделяме много внимание на това, като определяме хора с богат опит и авторитет, с добра обща и партийно-организационна култура. И още. С голяма компетентност, с политически подход при изпълнението на задачите. Защото е безспорно, че когато проверяващият има авторитет, неминуемо към проверката ще се отнесат сериозно и проверяваните.

Много е важно умението да се разграничават функциите на ревизионната комисия и на партийния комитет. Истина е, че те имат свое поле на действие, с което трябва да се съобразяваме. Грешно е да се мисли, че работата на двата органа винаги ще се отмерва на везни. Защото теглилката ще наклонява ту на едната, ту на другата страна. По-важно е обаче друго — майсторлъкът им да се насочват в една цел.

Практиката доказа, че тогава и успехите са по-добри. Досега нямаме случаи, когато др. Бънов да е поставил въпрос пред мен или отдела, и да отговорим, че това не е наша работа. Подаваме си ръка и се насочваме към едно — да расте влиянието сред трудещите се на общинската партийна организация. Искам да кажа няколко думи и за председателя на ревизионната комисия. Той не е по-малко заангажиран от един работник на комитета. Участвува във всички мероприятия — в работата на бюрото на комитета и на другите обществени организации. Отговаря за дадено селище в отделните кампании и пр. В края на краищата всичко, което се прави, е за повишаване силата на първичните партийни организации.

ИВАН ПЕЕВ:

— В Сливенската община има традиции в съвместната работа между общинската контролно-ревизионна комисия и общинския комитет на БКП и най-вече с отдел „Организационен". Главната ни грижа е да се подпомагат първичните организации за тяхното израстване, да се следи за спазването на Устава на БКП за опазване чистотата на партийните редици. Това са основни проблеми от съвместната ни дейност. Трудно е стриктно да се разграничава докъде се разпростират задачите на комисията и докъде на отдела. Ние сполучихме в изграждането им. Благодарни сме на окръжната контролно-ревизионна комисия, че разреши да увеличим състава на нашата комисия в максимален вид, което позволи в проверките по-сполучливо да се обхващат всички партийни комитети и организации. В нея са привлечени хора с опит, активисти, които умело се справят с възложените им задачи. Взаимодействието ни с комисията се изразява в проверяването на проблеми по деловодната и финансовата отчетност и по опазването на партийните редици в общинската партийна организация. Има много случаи, където вървим заедно ръка за ръка до пълно изясняване на положението. За едно лице например, което кандидатствуваше за член на БКП, се получи лошо сведение от родното му място. Определихме група за изясняване на фактите. Въпросът бе внесен в бюрото на комитета и този човек не бе утвърден за партиен член. Ако стопански ръководител допусне нарушение, комисията заедно с отдел „Стопански" проучват случая. След това се предлага и с него се занимава бюрото на комитета. То взема и съответно решение.

Всяка година съвместно с председателя на комисията обсъждаме тематиката на проверките. Това позволява вниманието ни да се насочва към значими неща, което допринася работата да се изменя в положителна насока. Закон е планът за годишните й проверки да се съгласува с отдела. Не за опекунство, а заедно да оп-

Digitized by Google

ределим въпросите, които вълнуват и нас, и тях. Общинският комитет на БКП проведе пленум за подобряване на качествения и социалния състав на общинската партийна организация. Мина година и ние почувствувахме, че нещата не се променят. Заедно с общинската контролно-ревизионна комисия проверихме 75 първични организации. Обобщените резултати разгледахме на контролен пленум, на който присъствуваха и партийните секретари на проверяваните организации. Искахме те да чуят нашите констатации. Останахме доволни от извършената работа.

Заедно извършихме проверка и по наложените партийни наказания. И тук постигнахме определени резултати. Внасяли сме материали в бюрото на комитета, с което сме се стремели съвместните действия да не са самоцелни, а практически да се помага на първичните организации. Възникват и някои проблеми. Кои са те? Струва ми се, че **трябва да се оказва не само методическа, но и организационна помощ на заводските ревизионни комисии.** Защо? В полето, където те се трудят, е събрана по-голямата част от работническата класа. Както ние организационно ръководим и отговаряме за проблемите, които стоят на вниманието на отделните колективи, за кадрите на отделно звено, за състоянието в дадена първична организация, така би трябвало да се ръководят и заводските ревизионни комисии. Защото ние сме спокойни, че има звено, което да извършва проверки, и не вникваме в дейността им. А в тяхната работа трябва да надничат по-дълбоко общинската и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП.

В съвместната ни дейност **следва да се утвърждават тематичните проверки** по определени въпроси. Това ще позволява да се оказва и по-добра практическа помощ. **Силата ни ще расте,** ако се занимаваме с решаването на проблемите на вътрешнопартийната демокрация, със спазването на Устава на БКП, с редовното провеждане на събранията, с изпълнението на решенията. **Не трябва да залитаме по проблеми, които не са в кръга на нашата компетентност.**

Струва ми се, че не използваме добре проверките по отраслови групи. Там те са по-задълбочени, по-канализирани по дадена тема и резултатите са по-добри. Заслужава да се помисли и за възнаграждението на хората в ревизионните комисии. Сега на отделни места то е различно, а това оказва влияние върху качеството и ефективността на тяхната дейност. Това би следвало да се регламентира с документ на ЦК на партията.

ЙОРДАН СИВКОВ:

— В нашата практика широко се прилагат различни форми на работа с общинската ревизионна комисия. Едни от тях са съвместните проверки, в които участвуват сътрудниците на отдел „Организационен“ и членовете на комисията, взаимното информиране за извършената работа в първичните организации и пр. Задачите по взаимодействието ни се уточняват при срещи на председателя на комисията със секретаря на комитета, отговарящ по организационните въпроси, или със завеждащия отдел „Организационен“.

През май 1985 г. по решение на окръжния комитет и окръжната контролно-ревизионна комисия на партията заедно с комисията извършихме проверка по дадени проблеми в някои първични организации. Констатациите послужиха за набелязването на конкретни мерки за отстраняване на слабостите и недостатъците.

Преди няколко месеца общинската ревизионна комисия и отдел „Организационен“ внесоха оценка в бюрото на комитета за резултатите от проведения преглед на финансово-деловодното състояние в първичните партийни организации. Приетите решения помогнаха да настъпи значително подобрение в тази насока.

Установено е добро взаимодействие между отдел „Организационен“ и общинската ревизионна комисия. Всички протоколи от проверката се предоставят на отдела и се вземат навреме мерки за отстраняването на установените пропуски и недостатъци в работата на партийните секретари и бюрата на първичните организации.

Убедени сме, че съвместната дейност повишава ролята на отдел „Организационен“ и на ревизионната комисия. Тя спомага за подобряването на партийно-организационното състояние на партийните организации.

ВИТАН ТОДОРОВ:

— Безспорно е, че работата с партийните документи като форма на политическа и организационна дейност допринася за издигане ролята на партията. След Дванадесетия конгрес на БКП вниманието на нашата ревизионна комисия беше насочено към провеждането на мероприятия, които осигуряват по-качествена и ефективна ревизионна дейност. С това оказваме по-осезателно въздействие на партийните организации за издигане на тяхната роля и боеспособност.

Всяка година комисията приема план за работа, в който са отразени: пленарните заседания, финансово-деловодните и тематичните проверки; съвместната дейност с

Digitized by Google

отдел „Организационен" на общинския комитет на БКП. Заедно с плана се приема и график за извършването на проверките от отделните нейни членове. Оценката е, че това допринася да се подобрява финансово-деловодната отчетност в първичните организации, да се повишава тяхната роля в трудовия колектив.

При извършването на проверките по финансовата дейност се ръководи от съответната инструкция. Повечето партийни организации спазват изискванията за правилното събиране и отчитане на членския внос, точно оформят ведомостите и останалите приходно-разходни документи. На отделни места се допускат пропуски и нарушения. Затова своевременно уведомяваме отдел „Организационен" на общинския комитет на БКП и секретаря, който го наблюдава. Предмет на ревизионната дейност е и документацията на първичните организации. Извършените проверки по деловодната отчетност показаха, че в голяма част от партийните организации се проявява стремеж работата с документите да е в съответствие с нормативните актове на партията. Свой принос в тази насока има и общинската ревизионна комисия. Практика е най-малко веднъж в годината да се ревизират всички първични партийни организации по деловодната и финансовата отчетност. Констатациите се отразяват в протоколите, които се предоставят на съответните партийните организации и на общинския комитет на БКП заедно с препоръки за бъдещата работа. Съществуват някои пропуски и недостатъци. При проверките се установи, че те опират главно до изготвянето на плановете, нередовното водене на протоколите от заседанията на някои партийни бюра, нерегистрирането на жалбите и пр.

Наш дълг е да държим под погледа си работата с молбите, жалбите и предложенията на трудещите се в първичните организации и тя да е в добър порядък. Установихме, че на редица места не се изпълняват съответните изисквания. Препоръчахме какво да се направи за отстраняване на слабостите. С това не се задоволяваме. Предвиждаме да проведем контролни проверки, за да установим какви изменения са настъпили след нашата намеса.

С препоръките целим да подпомагаме партийните секретари и бюрата на първичните организации да преодоляват някои недостатъци. Ползата е безспорна. Практиката показва, че колкото по-активно се намесваме, толкова и резултатите са по-добри. Има обаче партийни секретари, които не се съобразяват с препоръките ни. В тези случаи предлагаме и общинският комитет на партията да взема съответни мерки.

През първото шестмесечие на 1985 година проверихме финансово-деловодното състояние на първичните организации в общинската партийна организация. Комисията съгласувано с отдел „Организационен" на комитета внесе оценка в неговото бюро, като предложи и проект за решение. С някои допълнения то бе прието. Непосредствено след това оценката бе разгледана на полуденя на партийните секретари, които бяха задължени да предприемат конкретни мерки за подобряването на работата. На пленарно заседание на комисията оценката бе обсъдена в присъствието на секретаря на общинския комитет на партията, който отговаря по организационните въпроси, и завеждащия отдел „Организационен". Обърнато бе сериозно внимание и на някои членове на комисията, които не изпълняват добросъвестно задълженията си.

Няма съмнение, че нашата работа, за да бъде на висотата на изискванията, е наложително всеки член на комисията да познава и прилага изискванията на съответните инструкции на Централния комитет на БКП и Централната контролно-ревизионна комисия. Преди да се отиде в първичните организации, трябва да се знае какво ще се проверява и как да става това, какви са нашите задължения и права, как и с какво ще помогнем, за да се издига тяхната роля.

ХРИСТО ЧЕНКОВ:

— Дванадесетият конгрес на БКП и Националната партийна конференция отново поставиха с голяма актуалност задачата решително да се усъвършенствува качеството навсякъде и във всички дейности. Това неминуемо налага да се укрепват стилът и методите на работа на ревизионните комисии.

През декември 1983 година при учредяването на партийния комитет се изгради и ревизионна комисия. Със своята досегашна дейност заводската и общинската ревизионна комисия спомагат да се издига ролята на първичните партийни организации. В началото на януари 1984 г. приехме двегодишен план за работа. През 1984 и 1985 г. например проверихме какво е изпълнението на взетите решения; състоянието на жалбите и предложенията на работниците и специалистите и пр. Това ние вършим съгласувано с партийния комитет, като от своя позиция вникваме как тези проблеми са отразени в документацията на първичните организации. Установеното предоставяме на вниманието на комитета. Той от своя страна приема решения, които способствуват по-добре да се изпълни една или друга задача. Погледът ни бе насочен да се узнае своевременно ли се разглеждат жалбите, дават ли се правилни и конкретни отговори на жалбоподателите, търси ли се отговорност от тези, които не изпълняват решенията в срок. Обект на дейността на ревизионната комисия е свикват ли се редовно партийни събрания и заседания на партийните бюра,

Digitized by Google

информират ли се своевременно комунистите за изпълнението на решенията, как се води финансовата отчетност и пр. По тези проблеми ние даваме препоръки за подобряване дейността на партийните организации. **С установеното запознаваме партийния комитет, който възлага на партийните секретари да предприемат мерки за отстраняване на слабостите и недостатъците.** Контролът за даваните препоръки се осъществява от заместник-секретаря на комитета, който отговаря по организационните въпроси.

Общинската ревизионна комисия периодично извършва проверки. Това допринася да се усъвършенствува дейността на заводската партийна организация. В резултат значително е подобрено финансовото и деловодното състояние на първичните организации.

Положителна форма в дейността на ревизионната комисия е съвместната работа със заводския партиен комитет и с комисията за народен контрол. Всичко, което се предприема в тази насока, се съгласува с партийния комитет. Комисията вниква главно в документацията, а останалите органи действуват съобразно своята компетентност. Заедно със заводската комисия за народен контрол и заводския профкомитет проверихме проблемите: борбата за икономия на суровини, материали, горива и електроенергия; опазването на социалистическата собственост и трудовата дисциплина. В проведените три проверки участвуваха 18 души. По указание на партийния комитет установеното бе обсъдено в първичните партийни организации, а оттам разговорът се пренесе в отделни бригади на трудовия колектив. Това спомогна за увеличаване икономиите на суровини и материали и за опазването на социалистическата собственост. То е положителна стъпка за повишаване ефективността на контролната дейност.

Като секретар на заводската партийна организация съм доволен от дейността на общинската и заводската ревизионни комисии, които с висока партийна отговорност, с много упоритост изпълняват своите задължения.

Какви по-важни качествени изменения настъпиха в живота на заводската партийна организация в резултат на взаимодействието между партийния комитет и ревизионната комисия?

Усъвършенствува се политическата и организаторската дейност на първичните организации при изпълнението на основните задачи за социално-икономическото развитие на предприятието. Те успешно се изявяват като политически ядра на трудовите колективи по цехове, по-резултатно се реализира постановката на Дванадесетия конгрес на партията за развитието им като представители на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив в партията. Повечето партийни организации провеждат добра политическа работа за подобряването на атмосферата в бригадите, живо се интересуват от проблемите, които вълнуват хората, и своевременно откликват на тях. Сега център на тяхната организаторска и възпитателна дейност са въпросите за качеството на продукцията, пълноценното използване на производствените мощности, укрепването на дисциплината, подобряването на стила и метода на работа и организацията на труда.

СТОЯН ГЕОРГИЕВ:

— Нашите грижи са насочени към строго съблюдаване изискванията на Устава и Програмата на БКП, опазване чистотата на партийните редове, развитието и утвърждаването на първичните организации като политическо ядро на трудовите колективи. Това всъщност е и съдържанието на съвместната дейност на отдел „Организационен" на окръжния комитет на партията с окръжната контролно-ревизионна комисия.

В какво по-конкретно се изразява тя?

Участието в съвместни проверки като например тази за клубната база. Основно бяха изучени състоянието на клубовете и перспективите за строителството на нови. Този въпрос бе обсъден на пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия с участието на отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП. Подготвеният материал бе предоставен на вниманието на бюрото на комитета.

Във всички общински комитети бяха водени разговори за работата с наказаните комунисти. След това продължихме да наблюдаваме развитието на този процес. Внимателно изучаваме причините за извършените нарушения, стремим се да създаваме обстановка, която да премахва условията за допускането им. Проведе се съвместна среща на отдел „Организационен" и ръководството на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП с участието на секретарите на общинските комитети по организационните въпроси. Там бе обсъден въпросът за работата с наказаните комунисти, за воденето и отчитането на Система—5. Набелязани бяха конкретни мероприятия, в резултат на които общинските комитети на БКП по-отблизо се занимават със санкционираните партийни членове. **Тесните връзки между отдел „Организационен" и окръжната контролно-ревизионна комисия се пренасят в общинските, районната и заводските партийни организации.** По време на посещенията си по места сътрудниците на комитета съдействуват за засилването на тези връзки. Какви проблеми има пред нас?

Ще повишаваме взискателността си към партийните организации успешно да решават задачите, които стоят пред тях, свос-

Digitized by Google

временно да реагират на отрицателните прояви, допускани от отделни комунисти. В тази насока ще се засилва отговорността и на сътрудниците на отдел „Организационен". Общите ни усилия ще бъдат насочени към оказването на конкретна и своевременна помощ на първичните организации за успешно осъществяване на актуалните проблеми на трудовите колективи.

ИВАН ДИМОВ:

— Връзката ни с общинската ревизионна комисия в Нова Загора е постоянна. Както те, така и ние се търсим взаимно. Всяка година ни проверяват и ни оказват конкретна помощ при планиране работата на организацията. Главните въпроси, които бяха записани в нашите планове, са свързани с жизненото развитие на селището ни. При проверките се държи за изпълнението на решенията, за правилното водене на деловодната и финансовата отчетност. Това спомага по-добре да изпълняваме изискванията на Устава на БКП и съответните институции, да се повишава авторитетът на партийната организация.

ДОНКА ДАРАКЧИЕВА:

— Всяка година общинската контролно-ревизионна комисия ни проверява, като повечето от проверките са тематични. От това имаме голяма полза. Стремим се да ползваме опита на комисията, като полагаме усилия за спазване указанията на общинската контролно-ревизионна комисия и изискванията на Устава на БКП. В процеса на работата допускаме и пропуски. Бихме желали да ни се оказва по-голяма помощ при проучването на младите комунисти.

ГЕНЧО ДИМИТРОВ:

— Повече от 15 години съм в окръжната контролно-ревизионна комисия и имам впечатления от работата на ревизионните комисии. Мога да кажа, че те бележат голям ръст. Желанието ни е още повече да ги подпомагаме за укрепването им, за изпълването им с по-богато съдържание. С провеждането на пленумите на нашата комисия и на общинските ревизионни комисии се цели да се подобрява и качеството на извършените проверки. Действуваме заедно с отделите на окръжния комитет на БКП и най-вече с отдел „Организационен".

В дейността на ревизионните комисии има много положителни неща, но има и какво още да се желае. Налага се по-задълбочено да се вниква в тяхната работа, да им се оказва навременна и компетентна помощ, за да може те по-успешно да изпълняват възложените им задачи.

Настоящият разговор е много полезен. Той ни подсеща за някои неща от нашата дейност, доказва също, че ревизионните комисии имат укрепнал стил на работа.

ГЕОРГИ БОНЧЕВ:

— Смятам, че се проведе полезна среща-разговор, като се обмени положителен опит в нашата работа. Какво още е необходимо в бъдещата ни дейност?

— Да полагаме системни усилия за издигане ролята на първичните организации, на окръжната контролно-ревизионна комисия, на ревизионните комисии като политически органи на окръжната партийна организация.

— Вниманието ни да бъде насочено за подобряването на стила и метода на работа, на вътрешнопартийния живот, за спазването на партийната дисциплина, за по-нататъшното укрепване единството на първичните организации, за опазване чистотата на партийните редове, за строго съблюдаване изискванията на Устава на БКП.

ДИМИТЪР ДИМЧЕВ:

— Разговорът показва, че общинските ревизионни комисии на партията оправдават гласуваното им доверие. Във всекидневната си работа те са се ръководили от изискванията на Устава и съответните инструкции, които регламентират тяхната дейност. Стремежът е бил да действуват от позициите на своята компетентност в унисон с онова, което стои пред съответните партийни комитети. Това е пра-

Digitized by Google

вилно. Защото в противен случай ще има разминаване, разнопосочност и самоцелност. Радостно е, че общинските комитети на партията имат правилно разбиране за мястото на ревизионните комисии и са полагали усилия да се издига техният авторитет. Те са чувствували нуждата от този политически орган и затова съвместно или самостоятелно са го подтиквали за извършването на проверки, които са спомагали да се въвежда по-добър ред в деловодната и финансовата отченост на първичните партийни организации, по-успешно да се решават жалбите, молбите, сигналите и предложенията на трудещите се и пр.

Онова, което бе споделено тук, подсказва, че е нужно да се отделя по-сериозно внимание, за да се отговори напълно на изискванията на съответните нормативни актове, които третират проблема за жалбите и критичните бележки на комунистите и безпартийните.

Изнесеното на днешната среща свидетелствува, че ревизионните комисии намират своето място и в издигане равнището на партийните събрания, в слагането на подобър порядък в клубната база. И тук те са проявявали разбиране, като са действували съобразно своята компетентност. Всичко това те са правили съгласувано или съвместно с партийните комитети. То е правилно, така трябва да е и в бъдеще.

Има въпроси обаче, които са извън правата на ревизионните комисии. А тук проличаха нотки в тази насока. Неправилно е например те да се превръщат едва ли не в контролно-ревизионни органи на партията, да се вмесват във функциите на партийните комитети. Погрешно е, че на някои места се чува глас те да имат пръст и в проблемите около приемането на нови партийни членове. Това е предоставено на партийните комитети и ревизионните комисии не следва да навлизат в чужда територия.

Има какво да се помисли и по един друг въпрос, който е от съществено значение. Не са редки случаите, когато някои членове на ревизионни комисии извършват формални проверки. Те отиват в първичните организации неподготвени, не вникват в същността на проблемите. Понякога прикриват установените слабости. Това се прави от криворазбрана колегиалност, от желание да не си развалят взаимоотношенията с партийните секретари. Забравя се обаче, че с това се прави „мечешка" услуга, не се допринася да се повишава ефективността на контрола, да намаляват допусканите слабости и недостатъци.

Ревизионните комисии имат предостатъчно богато поле за действие. Устремът им, методическата помощ, която получават от окръжната контролно-ревизионна комисия и партийните комитети, би следвало да се насочат към една цел — да се подобряват техният стил и методите им на работа и да расте авторитетът им сред трудовите колективи. Само тогава те по-успешно ще решават отговорните задачи като политически орган на партията.

Безспорно е, че на годишните отчетно-изборни конференции в ревизионните комисии ще бъдат избрани хора с богат политически опит, комунисти знаещи и можещи, които с любов ще извършват поверената им работа. Сега обаче това е недостатъчно. Наложително е тези хора да отговарят на високите критерии, които се предявяват от партията към комунистите, към хората от контролно-ревизионните и ревизионните органи на БКП. Задачата е обаче след това да им се оказва конкретна методическа помощ, за да може те да обогатяват своята квалификация по проблемите на ревизионната дейност, да дават своя принос за повишаване ролята на първичните партийни организации.

АЛЕКСАНДЪР ТОДОРОВ:

— Подобряването на работата на ревизионните комисии и издигането на ролята им като политически органи на партията има изключително значение, защото те са най-близко до първичните партийни организации и могат да им оказват конкретна квалифицирана помощ.

Сега цялата партия решава важни задачи в областта на икономиката и културата, за издигането на социалистическата съзнателност на комунистите и всички трудещи се. Ревизионните комисии не могат да стоят настрана от тези проблеми. Те трябва да заемат подобаващото им се място и със специфичните си форми и средства да съдействуват за усъвършенстването и издигането на по-високо равнище дейността на първичните партийни организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи.

Кои са обективните и субективните фактори, които трябва да се използват за успешна реализация на тези уставни изисквания?

Първо — окръжният комитет на БКП е създал добри условия за работа, ползвате се с доверие и уважение. Получавате пълна подкрепа и помощ, за да се реализират всички ваши инициативи в живота на окръжната партийна организация. Извършвате съвместни проверки по много въпроси в първичните организации.

Второ — другият фактор сте вие. От подготовката и от качеството на дейността ви зависи ревизионните комисии да се издигат като политически органи на окръжната партийна организация, да се оказва действена помощ на първичните партийни организации.

Ревизионните комисии са длъжни компетентно и задълбочено да вникват в документацията на партийните организации, да разкриват положителните страни в тяхната работа и отрицателните тенденции

Digitized by Google

във вътрешнопартийния им живот. С политически подход съвместно с партийните комитети да установяват причините, които са ги породили, да оказват конкретна помощ на партийните бюра за тяхното отстраняване.

Издигането на ревизионната дейност на равнището на политическите задачи може да става в две направления:

а) Председателят на ревизионната комисия да е осъзнал добре мястото и ролята на комисията като политически орган, избран от съответната отчетно-изборна конференция, да се отчита пред нея за своята дейност и да носи отговорност като политически деец.

б) Членовете на ревизионната комисия активно да подпомагат председателя в усилията му да се издига на по-голяма висота работата на комисията, да повишават компетентността си по онова, което извършват.

Този стил и методи на работа трябва да се утвърждават в дейността на ревизионните комисии. Това е гаранция за повече успехи, за повишаване качеството на тяхната дейност.

Вие се стремите да изучавате и прилагате опита на отделни ревизионни комисии. Това е правилно и много полезно. Защото има въпроси, които важат за всички комисии, каквито са тези за организацията на работата, за плановостта, за качеството на проверките в първичните партийни организации и пр. Но има и специфични проблеми в зависимост от отрасъла, в който те се трудят — промишлеността, строителството, селското стопанство, търговията, транспорта и др. И тук следва да се проявяват умение и компетентност.

Безспорно е, че ревизионните комисии са политически органи на партията. Но те могат да се изявяват като такива само тогава, когато се действува компетентно, когато се дава превес на политическата страна на проверките, които се извършват в първичните организации. Организирането на съвместни проверки с партийните комитети спомага да се издига авторитетът на ревизионните комисии. Необходимо е в тези случаи да се обръща по-голямо внимание на съдържанието и състоянието на документацията, на контрола и проверката на изпълнението на взетите решения.

Напълно подкрепям казаното от др. Димчев, че посоченото по-горе може да се осъществява от хора, които са в съответствие с високите критерии, които партията предявява към политическите дейци, иначе ще съществуват и формални проверки, и слаба ефективност от партийния контрол.

Известно е, че в дейността на ревизионните комисии си пробиват път и контролните проверки. На тях обаче трябва да се отдава по-голямо значение, защото те допринасят да се издига авторитетът на ревизионните комисии. Системният и задълбочен контрол по изпълнението на препоръките от предните проверки ще спомага за слагането на по-добър ред и прегледност в документацията, да не се повтарят едни и същи слабости.

Няма съмнение, че председателят е водеща фигура в комисията. От неговата политическа закалка и подготовка, от компетентността му, от авторитета му сред колектива зависят много и успехите от дейността на дадена комисия. Авторитетът на тази личност, а и на членовете на ревизионната комисия се изгражда по две линии. Преди всичко това става от самите тях, от умението им да се вслушват и общуват с хората, от принципността им при обсъждането и решаването на проблемите, от политическия им подход към фактите и явленията в живота.

Наред с това обаче е нужно партийният комитет да прави всичко, което зависи от него, за да издига авторитета на ревизионната комисия. Това налага да се изтъкват нейната роля, помощта, която тя оказва на първичните партийни организации, да се слага добър ред по деловодната и финансовата отчетност. Необходимо е да се изпълняват препоръките, давани от ревизионните комисии, да се търси отговорност от онези, които ги пренебрегват. Нужно е да се създават условия ревизионните комисии да докладват на партийните събрания резултатите от своите проверки. Полезно би било техните членове да се канят на тържествени събрания и други мероприятия, които се организират от партийните комитети и организации.

Стана практика председателите на ревизионните комисии да присъствуват и активно да участвуват в заседанията на партийните комитети. Те се заангажират и в общи проверки, които се правят в първичните организации. Участвуват и в случаите, когато партийните комитети или окръжните контролно-ревизионни комисии комплексно проверяват дадеи проблем.

Анализът от редица проверки, които се извършват от Централната и окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП, показва, че благодарение на оказваната методическа помощ, на правилния подбор на хората, които се трудят в ревизионните комисии, на близкото им взаимодействие с партийните комитети те се утвърждават като политически органи, които с успех извършват възложените им задачи, дават своя принос за издигане авторитета на първичните партийни организации, за успешното решаване на задачите в окръга.

Digitized by Google

С ДИПЛОМ НА СПЕЦИАЛИСТ

НИКОЛАЙ АДУШКИН
секретар на партийния комитет
на Мордовския държавен университет
„Н. П. Огарьов"

За нас лятото винаги е период на вълнения: завършили петгодишния срок на обучение, випускниците напускат университета, а на тяхно място идват стотици младежи и девойки, решили да станат специалисти с висока квалификация. За една година университетът подготви 2400 дипломирани специалисти и изпълни успешно своята петгодишна програма за подготовка на кадри. През единадесетата петилетка в различните отрасли на народното стопанство са изпратени рекорден брой наши випускници — 13 300 души.

Главната мисия

Нашият ВУЗ е на около 30 години. Отначало той имаше само шест факултета, но с годините се разрасна.

Главната мисия на университета, определена при създаването му, е да осигурява нуждите на народното стопанство на Мордовия — автономна съветска република в Средното Поволжие — от висококвалифицирани кадри. А тези нужди се увеличават паралелно с постоянното развитие на производителните сили на републиката и растежа на много съвременни отрасли на промишлеността.

Естествено, това намира отражение и в структурата на университета. Освен традиционните хуманитарни факултети в университета има математически и физически, химически и медицински, биологически и селскостопански факултети, факултет по икономика на селското стопанство, по механизация и електрификация на селското стопанство, строителен факултет и други. С челните отрасли на икономиката на републиката са свързани пряко факултетите по електронна техника, по осветителна техника и машиностроителният. Сега университетът има 19 факултета и подготвя кадри по 25 специалности и почти сто специализации. При това около 40 процента от студентите в редовното обучение са представители на мордовската националност, на нейните две етнически групи — ерзи и мокши.

През годините на съществуването си университетът е подготвил около 49 хиляди специалисти, които работят не само в Мордовия, но и в други райони на Съветския съюз. Нашият университет (а в столицата на републиката град Саранск, който е побратимен с българския Ботевград, има педагогически институт) задоволява около половината от потребностите на Мордовия от учителски кадри и практически изцяло от специалисти за промишлеността, агропромишления комплекс, строителството, здравеопазването и управлението.

Но каквито и да са успехите на университета в подготовката на кадри, не миналите успехи определят днес същността на работата на неговия ректорат и партийна организация, която наброява 1150 комунисти, включително 420 студенти. В документите на КПСС и съветското правителство от последните години за осъществяване на реформа в общообразователното и професионалното училище и в спе-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

циалните постановления се придава голямо значение на развитието и усъвършенстването на висшите учебни заведения, на повишаването на качеството на професионалната подготовка и идейно-политическото възпитание на новите поколения интелигенция.

На Априлския пленум на ЦК на КПСС (1984 г.), който обсъди въпроса за училищната реформа, беше казано, че за да може съветското общество да напредва, всяко поколение трябва да се издига на по-високо равнище на образованост и обща култура, на професионална квалификация и гражданска активност. Пленумът подчерта специално, че в развитието на цялата система на народното образование се отрежда важно място на висшите учебни заведения, „които влияят съществено върху темповете на нашия икономически, социален и духовен прогрес, пък и върху отбранителната способност на страната. Именно тук се създават човешките предпоставки за онова, което е наша първостепенна грижа — органичното съчетаване на социалистическата система на стопанисване с най-новите постижения на научно-техническата революция".

Именно тези изисквания на партията и най-важните положения на нейните документи залегнаха в основата на усилията на почти хилядния професорско-преподавателски корпус на университета за по-нататъшно усъвършенстване на учебния, практическия и научния процес и за всемерно повишаване качеството на подготовката на кадри с висша квалификация. Партийният комитет на университета (сред неговите 15 членове са ректорът, докторът на философските науки професор А. И. Сухарев, и десет други сътрудници с научни степени и звания), 23 партийни партийни организации и 136 партийни групи станаха онази сила, която постоянно подбужда както преподавателите, така и студентите да търсят нови, по-действени пътища за подобряване подготовката на специалистите. И през последните години нямаше инициатива в тази област, нямаше нововъведение или начинание, които да не бяха разглеждани и обсъждани както в ректората, факултетите и катедрите, така и на събрания на партийния актив, в партийния комитет, първичните организации и партийните групи. Така ние се стремим по всички въпроси на усъвършенстването на подготовката на кадри да изработим единно мнение с ректората и на всичко полезно да окажем пълна и действена партийна подкрепа.

По комплексна програма

Партийният комитет винаги е създавал и поддържа в професорско-преподавателския колектив атмосфера на творческо търсене, най-активно участвува в разработването и осъществяването на много мероприятия, насочени към подобряване на учебно-възпитателната работа.

От множеството мерки, които учебно-методическият съвет на университета препоръча за реализиране, ще се спра на двете най-значителни. Те дават добра представа за главните насоки на работата.

Изработването на качествата, които се предявяват към съвременния специалист, изисква целенасочена работа и колективни усилия от страна на професорско-преподавателския състав, академичната група и всички обществени организации — партийна, комсомолска и профсъюзна. Отчитайки тези обстоятелства, през 1978 година подготвихме „Комплексна програма за формирането на всеки съветски специалист в университета като всестранно развита личност". Ние се придържаме към най-важните положения на този документ и периодично внасяме в него изменения и допълнения, които ни диктува животът. Тя е утвърдена от партийния комитет и съвета на университета като пособие за перспективно и текущо планиране дейността на всички поделения на ВУЗ, на неговите обществени организации, преподаватели и студенти. Този методически документ помага да се обединят усилията на всички звена, които управляват процеса на подготовка на съвременния специалист.

Ценността на програмата — а това е потвърдено от многогодишната практика — е голяма. Тя предвижда всестранна и активна дейност на студента по всички нейни главни направления: по учебната и научната, обществено-политическата и извънучебната трудова дейност, а също така по общокултурното развитие. В комплексното съчетаване на тези направления на дейност ние виждаме залог за качествена подготовка на специалиста.

За постигането на тази цел в немалка степен съдействува и характерът на програмата. Тя е разчетена за целия срок на обучение на студента, разбита е по години и е съставена по принципа от простото към по-сложното. За студентите от всеки курс са определени цели и задачи по всичките четири направления на дейност.

Всяка катедра и академична група се грижи за реализирането на най-важните положения на програмата. Въз основа на нея студентите съставят с помощта на преподавателите-наставници свои лични комплексни планове за всеки семестър, чието изпълнение се контролира периодично от груповите ръководители.

Важна съставна част на комплексната програма за формирането на всеки съветски специалист като всестранно развита личност е „общокултурният минимум" на студента в университета, който е разчетен за студентите от всички специалности и форми на обучение. Неговата основна задача е да помогне на студентите да усвоят класическите произведения на художестве-

Digitized by Google

ната литература, музиката, изобразителното изкуство, да разширят кръгозора си с помощта на научнопопулярната литература. „Общокултурният минимум" включва списък на източници по шест раздела: художествена литература, изобразително изкуство, музикално изкуство, история на страната в научната, мемоарната и художествената литература, научнопопулярна литература по различни отрасли на знанието и шестият раздел, който е много интересен — „Култура на общуването. Възпитание на децата". В предисловието към „общокултурния минимум" се казва, че нуждата от него е доказана в процеса на обсъждане проекта на този документ. „Това са действително важни проблеми — се подчертава в предисловието, — тъй като човек не може да бъде културен, ако не усвои нормите на социалистическия етикет, ако не умее да контролира чувствата си, ако няма представа какъв е механизмът за създаване на дружеска обстановка, какво значи тактично поведение, ако не знае, че способността да се дружи, обича и възпитава също е наука и изкуство, на което всеки може и трябва да се научи."

Усвояването на „общокултурния минимум" допринася за възпитаването на всестранно развита личност.

Ние смятаме, че за теоретическата и практическата подготовка на специалиста е много важно у него да се създаде интерес към обществено-политическата дейност и да се изработят навици за такава работа. Затова вече години наред в университета действува система за обществено-политическа практика на студентите. Методическите разработки по този проблем са разгледани и утвърдени от ректората, партийния комитет и комитета на ВЛКСМ. Но особена отговорност за внедряването на обществено-политическата практика носи партийната организация, под чието пряко ръководство се провежда тази работа. По установила се у нас традиция начело на общоуниверситетски съвет по обществено-политическа практика стои секретарят на партийния комитет, а на факултетските съвети — секретарите на партийните бюра на съответните първични организации.

В тази дейност също се спазва принципът на постепенно привличане на студентите към изпълнение на едни или други поръчения, изискващи придобитите теоретични знания да се използват на практика. Практиката има непрекъснат, комплексен характер, провежда се във всички курсове и съответствува на степента на сложност при изучаването на марксистко-ленинската теория.

В зависимост от изучаваните обществени и други науки обществено-политическата практика на студентите се усложнява последователно. Диференцираният подход към нейната организация позволява във всеки курс да се определят основните видове и задачи на тази дейност. Така за студентите от началните курсове имат важно значение запознаването с дейността на обществените организации на вуза или мястото на производствената практика (училище, предприятие, учреждение), изучаването на основите на пропагандата, агитацията и възпитателната работа и участието на всеки един от тях в обществено-политическа работа, която е по силите му. А пък студентите от последните курсове вече трябва да затвърдяват получените навици, да натрупват опит в провеждането на организаторска, масовополитическа, агитационно-пропагандна и възпитателна работа в трудовия колектив, във всички звена на съветската политическа система.

Ние не се отнасяме към обществено-политическата практика като към нещо неизменно, нещо, дадено веднъж завинаги. Напротив. Постоянно усъвършенствуваме нейното съдържание, доработваме и уточняваме методическите препоръки за нейното провеждане. Така, ако през първите години от действието на тази система ние се стараехме да възпитаваме у студентите навици за обществено-политическа дейност предимно в рамките на нашия университет (примерният списък на обществените поръчения на студентите се състои от над 30 точки), то напоследък тази работа беше пренесена в условия, максимално близки до бъдещата професия. За педагогическите факултети това е преди всичко работа в училищата, техникумите и производствено-техническите училища, а за инженерните и естествените — в предприятията и учрежденията.

За да се повиши ефективността на тази практика, ние включваме в нея ръководителите на трудовите колективи и техните обществени организации. Сега университетът сключва договори между факултетите, от една страна, и базовите предприятия и училища — от друга. Факултетът се задължава да подготви и изпраща в предприятията студенти като възпитатели, организатори на културно-масови мероприятия и лектори, а предприятието организира тяхната работа, контролира я и оказва необходимата помощ. Студентите се привличат и към работа в партийните, държавните, комсомолските и профсъюзните органи.

Обучението в действуващия при университета институт по обществени професии с неговите факултети и отделения оказва голяма помощ на студентите, за да придобият необходимите навици. Обществено-политическата практика на студентите се атестира периодично, което помага на бъдещите специалисти да овладяват успешно система от знания и навици за провеждане на обществена работа. Сега над 90 процента от студентите от очното отделение изпълняват постоянни обществени поръчения. 5130 от тях са избрани на комсомолска работа и 49 — на партийна работа, 11 са депутати на местните съвети на народните депутати, а седмина са избрани в състава на ръководните партийни и комсомолски органи на нашия Ленински район и на град Саранск. В университета действуват 17 студентски лекторски

Digitized by Google

групи. Техният ежегоден принос в масово-политическата работа са над 6000 лекции и беседи в предприятия, учреждения, културни домове и клубове. Всяка година повече от 600 студенти са заети с възпитателна работа с деца в училищата, детските стаи на милицията и по местожителство.

Продължаване на търсенето

Сред недостатъците на висшите учебни заведения, отбелязани в партийните документи през последните години, беше и това, че в тях преобладават просветните методи на обучение, че е слаба връзката с производството и живота. Тяхното преодоляване е актуален въпрос особено в светлината на подготовката за предстоящия XXVII конгрес на КПСС. Партията разработва стратегически курс на по-нататъшно ускорено развитие на съветското общество, на всемерна интензификация на икономиката и внедряване на най-добрите постижения на научно-техническата мисъл. Успешното решаване на тези отговорни задачи зависи в голяма степен и от специалистите, излизащи от висшето учебно заведение.

Навремето недостатъчната връзка на студентите с практиката се чувствуваше и в нашия университет. Затова партийната организация и ректоратът ориентираха комунистите и всички преподаватели да търсят пътища, позволяващи да се измени съотношението на теоретическата и практическата подготовка на студентите. Роди се идея учебният, научният и възпитателният процес да бъде организиран така, че да позволява всеки студент да бъде привличан последователно към съзидателна дейност, към създаване на необходимите за обществото духовни и материални ценности. На решаването на тази задача е подчинено внедреното в университета системно-методологическо обучение, насочено към максимално използване в практиката, при това още в периода на обучение, на получените от студентите знания.

Ние започнахме търсенето в две главни насоки — вътрешна и външна. Решихме да определим преди всичко какво и как можем да направим за засилване на практическото начало в самия университет и какво трябва да търсим извън него — в училищата, предприятията и учрежденията.

Една от първите наши находки е създаването на студентските научно-внедрителски отряди. Тези отряди се формират от студенти, които през учебната година се занимават в катедрите и лабораторните с научни търсения, със създаване на разработки, необходими за народното стопанство. А през летния период в състава на отряда те отиват непосредствено на обектите, където внедряват получените научни резултати. Например през 1984 година бяха създадени 32 такива отряда. Те извършиха работа за 429 хиляди рубли.

Развитието на навици у студентите още на студентската скамейка изисква добра материална база и създаване на съвременни работни места за тях. В този смисъл в нашия университет е направено немалко. Около 80 процента от производствените помещения представляват специализирани лекционни зали, кабинети и лаборатории, снабдени с модерна техника и прибори. Има научна библиотека с почти 1,5 милиона екземпляра книги, голям изчислителен център, телевизионен център. Освен традиционните учебно-производствени работилници, учебно-опитна градина, ботаническа градина и биостанции в университета са създадени две нови поделения: експериментално-опитно производство и конструкторски отдел. В тези поделения се създава реална продукция почти за 1 милион рубли годишно, а в перспектива се планира нейният обем да се увеличи няколко пъти.

Всичко това, взето заедно, ни позволява да направим още една важна крачка. Ние изключихме „игровите" теми при подготовката на курсовите работи и особено на дипломни работи и проекти от страна на студентите. Започнахме да ги привличаме повече към изпълнението на конкретните научноизследователски работи, които се провеждат в катедрите и факултетите. И това даде чувствителен резултат. Повиши се качеството на знанията на студентите, станаха по-устойчиви техните практически навици, те се научиха по-добре да анализират, да правят изводи, по-самостоятелно да решават дори трудни задачи. Тези качества се отразиха върху съдържанието на дипломните работи и проектите, които бяха изпълнени изцяло върху реални теми на катедрите, а някои дори по задачи на предприятия и организации. Само през 1984 година държавните изпитни комисии препоръчаха да се внедрят в производството 940 дипломни работи и проекти или 38,5 процента от общия брой на защитените. Само внедряването на 226 дипломни разработки осигури икономически ефект от около един милион рубли.

Но освен вътрешноуниверситетските възможности за укрепване на практическите навици трябваше да се използват по-добре и потенциалните външни възможности, които предоставят предприятията и учрежденията. Разбира се, работата на студентите в строителните отряди по време на летния трудов семестър (а всяка година ние изпращаме на строежите на републиката повече от 2000 души) им помага да натрупат опит и умения да се трудят в колектив, да живеят с неговите нужди и грижи. Но с тази работа студентът е зает само през определен период.

Digitized by Google

Как практиката на студента да се направи постоянна, непрекъсната, позволяваща му да се вживее по-добре в колектива, за пет години да премине последователно всички участъци на работа, които той трябва да познава като бъдещ специалист? Роди се идеята в учебния процес да се внедри непрекъсната професионална практика на студентите. Но само желанието на ръководството на университета не беше достатъчно за нейното реализиране. Трябваше да убедим във важността на тази крачка онези предприятия, колхози, совхози и учреждения, в които нашите студенти обикновено преминават практика и за които главно готвим специалисти. Сложността се състоеше в това, че трябваше да се предоставят съответни работни места за студентите. Ние се обърнахме към съвета на директорите на промишлените предприятия в Саранск, съвета на агропромишленото обединение на републиката, републиканските министерства на просветата, здравеопазването и други. Областният комитет на партията, правителството на републиката и ръководителите на обществените организации ни подкрепиха активно.

И ето от 1983/1984 учебна година нашият университет внедрява като експеримент непрекъсната професионална практика, при това не само за студентите от педагогическите факултети, а за всички студенти. Разбира се, беше необходимо да се проведе голяма организаторска работа, да се внесат корекции в учебните планове. За практика на студентите се предоставя един ден седмично. Но за производствените колективи, където се изисква студентите да усвоят съответни навици, тяхното идване за един ден се оказа неудобно. Наложи се да се направи поредното „преустрояване": сега студентите ходят на практика една седмица месечно. Тази форма е по-ефективна и за тях, и за предприятията и учрежденията.

Като обобщихме първия опит, ние съставихме за 1984/1985 учебна година програми за непрекъсната практика за всяка специалност и специализация. Голяма полза за университета донесе и създаването на филиали на катедрите в предприятията и учрежденията, където нашите студенти преминават практика. Сега тези филиали са 21. Те се ръководят от водещи специалисти на предприятията и организациите. Съвместно с преподавателите от университета те помагат да се организира непрекъсната практика, да се събира необходимият материал за курсовите работи и дипломните проекти.

Голяма активност в организирането на практическата работа проявяват нашите комсомолци. Преди няколко години комитетът на Комсомола и щабът на студентските строителни отряди на университета издигнаха лозунг: „Всеки студент — с работна професия". На този призив се отзоваха охотно преподавателите и студентите от редица факултети — строителния, по механизация и електрификация на селското стопанство, по електронна и по осветителна техника. Водещите строителни организации на Мордовия предоставиха на студентите своите учебни комбинати и полигони, помагаха им да овладеят професиите на строителите, механизаторите и други. Това позволи на членовете на студентските строителни отряди да придобият необходимата квалификация и да постигнат висока производителност на труда.

А преди две години комсомолците излязоха с още една важна инициатива, която ректоратът и партийният комитет подкрепиха. Те предложиха да се създаде постояннодействуваща студентска строителна организация, която да бъде наречена „Вузстрой". Това не е съвсем обикновена организация и раждането ѝ е свързано с голямата строителна програма за по-нататъшно развитие на материалната база на университета. Сега ние строим корпус за електротехническите факултети, комплекс за селскостопанските факултети, жилищен блок, общежития за студентите и аспирантите. Всяка година усвояваме по 2 милиона рубли капитални вложения. Ръководството на строителния факултет и комсомолската организация предложиха студентите от всеки трети курс да работят наред със строителите като щатни съвместители, т. е. в продължение на една година денем те да работят, а вечер да учат. Това решение се оказа изключително ефективно за студентите от строителния факултет, защото така те на практика овладяват всички тънкости на своята професия. И което е особено важно, във „Вузстрой" работят по специален график и студентите от другите факултети.

Така реализирането на инициативата помага на бъдещите специалисти да придобиват необходимите практически навици.

Ако надзърнем в протоколите...

Възпитанието на бъдещите специалисти, формирането на всеки випускник като всестранно развита личност е процес многостранен и сложен. Той изисква да се обединят усилията на всички поделения, които имат отношение към този проблем. Ролята на генератор на идеи, на политически ръководител на колектива и координатор на дейността на администрацията и обществените организации на университета изпълнява партийната организация. Чрез комунистите, които работят във факултетите, катедрите и лабораториите или се учат в академичните групи, тя провежда политиката на партията, насочена към понататъшно усъвършенстване на кадрите с висша квалификация. Партийната организация изисква от комунистите да изпълняват добросъвестно задълженията си на преподаватели и възпитатели, с което оказ-

Digitized by Google

ва влияние върху много страни на учебния процес.

Ако надзърнем в протоколите от събранията на партийния актив и заседанията на партийния комитет поне за последните три години, то можем да се убедим, че в тях са намерили отражение всички най-важни проблеми на подготовката на кадри. Работейки в тесен контакт, партийният комитет и ректоратът съсредоточават вниманието си върху три главни направления. Това са, първо, повишаването на научното и методическото равнище на учебния процес и по-нататъшното укрепване на връзката на обучението с производството. Второ, много внимание отделяме за повишаване на квалификацията на преподавателските кадри, за засилване на тяхната отговорност за обучението и възпитанието на бъдещите специалисти. През последните години равнището на квалификацията на професорско-преподавателския състав значително се повиши. Днес с подготовката на кадри се занимават 567 доктори и кандидати на науките, професори и доценти. Сега ежегодно защитават докторски дисертации средно 5 сътрудници. Заедно с ректората ние провеждаме курс на активна подготовка на нови поколения преподавателски кадри и преди всичко сред най-подготвените випускници на нашия университет. Трето, постоянно се занимаваме с въпроси, свързани с подобряването на материалната и техническата база на учебния процес и създаването на най-добри условия за обучение, практическа и обществена работа на студентите.

Ние смятаме, че важен канал за партийно влияние върху различните страни на дейността за подготовка на кадри е редовното изслушване на отчети пред партийния комитет на университета или партийните бюра на първичните партийни организации.

Например напоследък ние обсъдихме на заседания на партийния комитет работата на комунистите от катедрата по обща и вузовска педагогика за изпълнение постановленията на партията и правителството за висшите учебни заведения, организаторската и политическата работа на партийното бюро, деканата и катедрите на строителния, както и на юридическия факултет за изпълнение решенията на XXVI конгрес на КПСС и други партийни документи. По различни проблеми на подготовката на кадри на заседания на партийния комитет се отчетоха комунистите от катедрите по обществени науки, факултета по електронна техника, филологическия и медицинския факултет. Тези обсъждания позволиха да се разкрият както постиженията, така и слабите страни в дейността на учебните поделения, да се набележат конкретни пътища за усъвършенствуване на работата.

Ние ценим традицията, която следваме вече в продължение на много години. Всяко лято партийният комитет обсъжда отчет на ректора на университета комуниста А. И. Сухарев за задачите на партийната организация и целия колектив по подготовката за следващата учебна година. В решението отбелязваме основните насоки на дейността през предстоящата година и проблемите, които изискват решение. Това дава добър заряд за по-нататъшната работа.

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

ДВЕ ПРОТИВОПОЛОЖНИ СТАНОВИЩА

В чест на 40-годишнината от победата над фашистка Германия бях включен в екскурзия по стъпките на Първа българска армия в Унгария. Част от средствата за екскурзията бяха осигурени от строителното управление „Белмекен-Сестримо" и от обществено-политическите организации. Бях награден и от първичната партийна организация при обект „Чаира", в която не членувам.

Ревизионната комисия на общостроителната партийна организация при проверка на касата на първичната организация изказа несъгласие с наградата. Мотивите й бяха, че тя е неоснователна, тъй като не съм член на тази първична партийна организация. Комисията за проверка на касата на отчетно-изборното събрание обаче докладва, че през годината всички средства на организацията са изразходвани целесъобразно. С други думи, налице са две противоположни становища.

Моят въпрос е: има ли право първична партийна организация да награждава комунист от друга първична партийна организация?

Марин МАНЧОРОВ
Пазарджик

— В точка 12 от Инструкцията на Централния комитет на БКП за определянето и отчитането на членския внос е записано, че паричните средства трябва да се изразходват само за партийни нужди и се изброяват какви могат да бъдат те: плащане на наем, отопление, осветление, украса на партийни клубове и тяхното обзавеждане с най-необходимите вещи — столове, маси, печки и др.; за закупуване на канцеларски материали за нуждите на организацията; за абонамент на вестници и списания и др. Посочва се, че **те могат да се използват и за награждаване на проявили се комунисти.**

Съгласно член 16 от Устава на БКП първичната партийна организация е автономна да прецени за какви партийни нужди да използва своите средства, в това число и да награждава членовете си, ако са заслужили. Партийният комитет също може да награждава комунисти от първичните партийни организации, които ръководи. Но като правило една първична партийна организация не е прието да награждава комунисти от друга организация, така както не може да наказва партийни членове от друга организация. Ако извърши едното или другото, по същество ще наруши членове 1 и 16 от Устава на БКП, принципите и нормите на вътрешнопартийния живот, ще изземе чужди функции, ще се намеси във вътрешния живот на друга организация.

В практиката се срещат случаи, в които комунисти от една първична партийна организация биват изпращани с поръчения в помощ на друга партийна организация най-често като пропагандисти и за добре свършена работа биват награждавани от нея с предметни награди, предимно книги. В тези и други подобни случаи двете партийни организации чрез своите членове взаимно си помагат, едната от тях не изземва правата и задълженията на другата без нейно знание и съгласие.

Във вашия случай мотивите на ревизионната комисия на общостроителната партийна организация са уставно съобразени, а първичната партийна организация при обект „Чаира" не е постъпила правилно, като е отделила от средствата си за нужди, за каквито не се предвижда в Инструкцията на Централния комитет на БКП за определянето и отчитането на членския внос и в други партийни документи.

Digitized by Google

НА ПСКОВСКА ЗЕМЯ

Когато за първи път попаднеш в Псковска област, един от граничните райони на северозападната част на съветската страна, трудно можеш да определиш кое повече те привлича — древността на този край или съвременността.

Земята тук е осеяна с уникални архитектурни паметници — крепостни стени и бойници, манастири и църкви, произведения на изкуството и културата, свързани с многовековната история на този край.

На псковска земя са живели и творили велики деятели на руската култура. Тук се е родил и творил големият композитор Модест Мусоргски. Село Михайловское, Пушкиногорски район, е свързано с името на Александър Сергеевич Пушкин. В Михайловское той е написал много от своите художествени произведения като „Борис Годунов", отделни части от „Евгений Онегин" и много други. Недалеч от селото, в Светогорския манастир, край могъщи стари липи е погребан поетът. На скромния белокаменен паметник през всички сезони на годината има цветя — израз на всенародната любов и почит.

Псковският край е свързан с героичното време на Великата октомврийска социалистическа революция. През март 1900 година след заточение в Сибир за кратко време Владимир Илич Ленин се установил на жителство в Псков. Престоят и връзките му с местните кадри помогнали много за активизиране на нелегалната революционна дейност. Много от тях през 1917 година застанали начело на въстаналия народ за установяването на съветската власт. В началото на 1918 година в околностите на Псков са сформирани и получили бойното си кръщение първите отряди на Червената армия. Признателността на псковчани към подвизите на участниците във Великата октомврийска социалистическа революция е увековечена във внушителен паметник, издигнат в чест на рождението на Съветската армия.

Мъчителни дни и нощи са преживели хората от този край по време на немско-фашистката окупация. В тригодишната партизанска борба участвували стари и млади. Тук хората с дълбока признателност почитат героичния подвиг на Александър Матросов, Клава Назарова, Алия Молдагулова, Маншук Маметова, Матвей Кузмин и на хиляди други герои, загинали на псковска земя. В почетната книга на псковчани са вписани имената на повече от 150 души, удостоени с най-високото отличие — „Герой на Съветския съюз". Символ на голямата народна скръб по загиналите във Великата отечествена война е паметникът, издигнат на мястото на опожареното заедно с хората село Красуха. Монументалната фигура на „Вечно скърбящата майка", която чака завръщането на своите деца, напомня на сегашните поколения за цената на победата на съветския народ над хитлерофашизма, зове към борба да не се допусне никога и никъде нещастието на красухчани.

Много сили са изразходвали трудещите се от Псковска област, много умение са приложили за бързото възстановяване на народното стопанство през следвоенните години. Областта разполага с голям икономически, научно-технически и културен потенциал, което е здравата основа за успешното изпълнение на петилетните планове във всички области на живота. Добре развитото селско стопанство се допълва със съвременна модерна индустрия. Към голямата им слава като производители на висококачествен лен, на животинска продукция сега се прибавя промишлената продукция на заводите за тежко електрозаваряване, за радиодетайли, за високоволтова апаратура, за електротехнически порцелан и др. Качеството на промишлената продукция я прави желана не само в страната, но и в чужбина.

●

За полезните, творчески незабравими срещи, които имахме на псковска земя, допринесоха много нашите любезни домакини. Те с готовност, компетентно, обстойно ни въведоха в обстановката на трудовите колективи, направиха ни съпричастни към

Digitized by Google

вълненията им, към творческата атмосфера, която е създадена сред хората за успешното решаване на големите задачи, които XXVII конгрес на КПСС поставя пред трудещите се от областта.

Главната тема на разговора ни със секретаря на областния комитет на партията **ОЛЕГ КОЛОСОВ** бе за грижата, доверието, помощта и отговорността на партийните органи и организации към Комсомола и цялата младеж, за умението им да търсят най-подходящи форми на работа за въвличането на всеки млад човек в голямата битка за изпълнението на социално-икономическите програми на трудовите колективи.

— И в нашата област, както във цялата страна, партийните кадри, партийните организации гледаме на Комсомола като на свой верен помощник и резерв — сподели другарят Колосов. — Когато Централният комитет на партията изведе на преден план решаването на проблема за преобразуването на нечерноземната зона на РСФСР, в която се намира и нашата област, младежите застанаха в първите редици за решаването на тази задача, важна за цялата страна. През изтеклата петилетка те успешно работиха за повишаване производителността на труда в промишлеността, селското стопанство и другите отрасли на народното стопанство.

Сега, през новата петилетка на преден план поставихме проблемите за всестранната интензификация, за повишаване ефективността на производството върху базата на научно-техническия прогрес. Областният комитет на партията отдава важно място в решаването на тези проблеми на младежкото участие. Предвиждаме с неотслабващи темпове да продължим внедряването на съвременна техника, на нови технологии, с една дума — да осъществяваме научно-техническата революция във всички сфери на живота. За успешното решаване на тези важни за икономическото и социалното развитие на областта изисквания разчитаме много на комсомолските комитети и организации, на цялата младеж.

От срещите и разговорите ни с партийни и стопански ръководители се убедихме, че комсомолците са в челните редици на трудовите колективи, водят младежта в борбата за успешно решаване на задачите за икономическото и социалното развитие на областта. Комсомолско-младежките трудови колективи все по-успешно се утвърждават като форма за най-правилно съчетаване на трудовата с възпитателната дейност, за въвличане на младите хора в социалистическото съревнование. Много от тях са истински лаборатории за челен опит, формират у своите членове чувство за отговорност, дисциплинираност, другарска взаимопомощ.

Партийните организации в областта, стопанските ръководства създават благоприятни условия в промишлените предприятия, в колхозите и совхозите за осъществяването на младежките инициативи, за трудовата и обществената им реализация. Партийна оценка дават на ръководните кадри за работата им с Комсомола и младежта на пленуми на областния, градските и районните комитети на партията. Приели са конкретни мерки за по-нататъшното подобряване на партийното ръководство на Комсомола, обсъдили са проблемите за социално-икономическото и културното преобразуване на селата с оглед в тях да се подобрят условията на живот и труд съобразно съвременните изисквания, което е важна предпоставка за задържането на повече млади хора там.

Сега по-често комсомолските секретари участвуват в заседания на партийните комитети, бюрата изслушват доклади по младежките проблеми освен от ръководните комсомолски кадри и от партийните дейци, които непосредствено следят живота на младежта.

Партийна подкрепа и помощ намира всяка полезна младежка инициатива. Утвърдили са практиката ръководни партийни и стопански кадри да участвуват в комсомолски събрания, на срещи с младежките трудови колективи. Така те следят пулса на живота им и са задължени бързо да реагират и решават проблемите, възникнали в работата им.

Активното младежко присъствие при решаването на проблемите на научно-техническия прогрес в промишленото производство почувствувахме при посещението ни в Завода за тежко електрозаваръчно оборудване. В просторните корпуси вместо обичайния шум от човешка реч ни посрещна отмереният ритъм на автоматите. Младежи, застанали пред тях, умело управляват производствения процес.

Макар че вниманието на бригадира на младежката бригада от механичния цех **АНАТОЛИЙ ЯКОВЛЕВ** бе заето с производствената операция, която в момента извършваше, не устояхме на изкушението да го отклоним за малко и да го попитаме как оценява работата на своите 28 момчета в бригадата.

— Вярвам в тях — каза ни той, — те никога няма да ме подведат. Познават работата си и когато става дума за изпълнението на плана, аз съм спокоен.

Ние нямахме основание да не му повярваме. Тук той е по призвание. В завода постъпил след завършването на промишлено техническо училище. В трудовия колектив усъвършенствува професията си, изгражда и себе си като личност. Другарите му по достойнство оценяват неговите знания, умението да работи с хората, да учи начинаещите в професията, вярват в искреността и доброжелателността му към тях. За всичко това те много години го избират за свой бригадир. Като председател на съвета на бригадирите организира бързото разпространяване на положителния опит в работата, помага за разгаряне на социалистическото съревнование в трудовия колектив. Заслугите му за срочното изпълнение на производствените задачи и активната му обществена

Digitized by Google

дейност са получили висока оценка — носител е на ордена „Дружба на народите".

По-късно в беседата ни със секретаря на заводския партиен комитет **ГЕНАДИ СУДАКОВ** ще стане дума за грижите на партийното и стопанското ръководство за повишаване квалификацията на младите работници.

— За бързото внедряване на научно-техническия прогрес в областта на нашето производство ние разчитаме много на младежта в завода — сподели той. — Това е така, защото 80 процента от работниците ни са до 35-годишна възраст. Основната част от тях имат добра квалификация, но ние не разчитаме само на знанията им, добити в учебните заведения. Осигуряваме условия за методично и целенасочено повишаване на квалификацията на кадрите ни. Всяка година 50—60 младежи повишават степента на образованието си в техникуми и висши учебни заведения.

За мерките, които вземат в завода бързо да се внедряват новостите в тежкото електрозаваряване, ни разказа и главният конструктор **ГЕНАДИ СУРКОВ.**

— В конструкторското бюро — сподели той — сме включили заедно с висококвалифицираните кадри с дългогодишен производствен опит и младежи с проявени данни за конструктивно мислене, с усет към новостите. Практическите резултати са редица нововъведения в производствената технология: автоматизирани линии; лиценз за електрозаваряване на тръби за газопроводи; роботизация на някои операции и др.

Активното участие на младежите в научно-техническото творчество е съдействувало да достигат висока степен на професионализъм, отразява се положително на производствената им работа. Четирима специалисти са получили научна степен „Кандидат на техническите науки". Темите, които разработват, са пряко свързани с потребностите на производството, заложени са в производствения план, подсигурени са със средства и техническа база за реализирането им.

Постоянни грижи полагат в областта и за селската младеж. Стремежът на партийните и комсомолските ръководства е да направят от младите хора, които живеят на село, бъдещи истински стопани на родния си край. Секретарят на областния комитет на Комсомола **СЕРГЕЙ КРИЛОВ** в беседата си с нас се спря на някои основни моменти от комплексната програма на комитета за работата със селската младеж. Ударението е сложено на тясната връзка между комсомолските комитети и училищните ръководства. Основната цел на възпитателната работа с учениците е у тях да се поражда любов към селскостопанския труд, да виждат своята трудова реализация в животновъдните ферми, в механизираните отряди. Специални грижи полагат за подобряване на културната дейност в село. Всяка година повече от 300 младежи се насочват на работа в културните учреждения в селските райони. Непрекъснато подобряват условията на работа в селскостопанското производство — въвеждат по-добри, по-високо производителни машини, подобряват битовите условия, засилват връзките на културните учреждения от района и областния център със селата. Всичко това е насочено към задържане на младите хора в селата.

Учителите търсят различни форми на работа със своите възпитаници, за да предизвикат у тях размисъл за бъдещата им реализация в обществото. В беседите на класния ръководител, в задаваните теми за домашни съчинения те успяват да разберат жизнените им позиции, в каква област желаят да работят, как виждат перспективите на родния колхоз. В училищата организират кръжоци и с помощта на селскостопански научни кадри младежите изучават отделни проблеми на селското стопанство.

Този положителен опит за правилното професионално ориентиране и трудово възпитание на учащата се младеж те са разпространили в широки размери. Училищата са създали здрави връзки и с предприятията, регламентирани със съответни нормативни документи. В тях са определени точно задълженията на договорните страни — училището и предприятието. Условията за работа са съобразени с възрастта и възможностите на децата. За усвояването на определеното производство те получават помощ от опитни работници. За произведената продукция учениците получават полагаемото се възнаграждение. Това издига самочувствието им, приобщава ги към трудовия колектив.

Целенасочената съвместна дейност на комсомолските комитети и училищните ръководства е съчетана и с грижите на стопанските ръководства. Те създават добри трудови и битови условия на младежките трудови колективи, поверяват им високопроизводителна техника, гласуват им доверие. Всичко това повишава самочувствието на младежите, формира правилно отношение към труда, към професията, на която са се посветили.

Сергей Крилов се спря и на мерките, които областният комитет на Комсомола взема за усъвършенстване на организаторската работа на кадрите и комитетите. В областния комитет на Комсомола сега по-често се отчитат организациите. Увеличен е броят на младите комунисти с поръчения да работят сред младежта, намалено е текучеството на ръководните и комсомолските кадри. Имало е време, когато секретар на комсомолски комитет работи половин година и минава на друга работа. Това, естествено, се отразява зле на работата. Сега от ръководните кадри изискват да прекарват повече време в комсомолските организации, в комсомолско-младежките трудови колективи. И това е така, защото една непринудена, откровена беседа с младия човек може да даде на комсомолския ръководител много по-бога-

Digitized by Google

та информация, отколкото обичайните съвещания. Но затова се изисква от него умение да отчита настроението на хората, умение да общува с тях, да създава обстановка на доверие, на откровеност.

Важна страна от партийното ръководство на младежта е грижата за нейното класово-партийно възпитание. Псковската младеж расте политически подготвена, идейно закалена с висок патриотичен и интернационален дух. Партийните и комсомолските организации провеждат постоянна, целенасочена марксистко-ленинска подготовка на младежта, която участвува в звената за политическа просвета, учи се в партийни школи и университети. Една част от комсомолските активисти са завършили централната школа на ВЛКСМ, други Академията за обществени науки към ЦК на КПСС. В областната партийна школа организационните кадри на Комсомола преминават опреснителни курсове по актуални политически проблеми.

Класово-партийното възпитание на младежта започва още от училищна възраст. Ролята на училището в това отношение е голяма. Задълбоченото усвояване на идеологическите дисциплини е постоянна грижа на учителските партийни организации, на комсомолските кадри, които работят по проблемите на учащата се младеж. За утвърждаването на правилен политически мироглед у подрастващото поколение допринася и дейността на музейните експозиции.

— При нас не прекъсва потокът от ученици, студенти, младежи, работници, служещи — сподели директорката на двата музея в Псков, свързани с революционната дейност на Владимир Илич Ленин, **ИННА ЛУКИНА**. — Тук те се запознават с научно-теоретическото творчество на вожда на Великата октомврийска социалистическа революция. В експозицията са показани ръкописи от трудове на Ленин, лична кореспонденция с майка му и сестрите му, богата библиотека с политическа, философска, художествена литература. В музея пионерите и комсомолците провеждат срещи с ветерани от Великата отечествена война, с герои на труда. След задушевни беседи на новоприетите пионери завързват червените връзки, на комсомолците връчват членските книжки. В навечерието на големи празници при отчитане на съревнованието първенците добиват право да се фотографират пред бойното знаме на Комсомола, оставено тук на вечно съхранение.

Впечатленията ни за широката програма, по която работят в областта за патриотичното възпитание на младите хора, се допълниха и от това, което научихме в редакцията на в. „Псковская правда".

— Усилията на редакционния колектив на вестника са насочени към използване революционното минало на родния край за патриотичното възпитание на младежта — сподели **АЛЕКСАНДЪР МОРОЗОВ**, завеждащ отдел. — Според проблема, който сме поставили на дневен ред, определяме и рубриката, в която отпечатваме подборка от материали с тематична насоченост.

В специалната рубрика, посветена на 40-годишнината от победата над хитлерофашизма, дали гласност на подетите инициативи от трудещите се за ознаменуване на тази дата, съхранена дълбоко в сърцата на съветските хора. На страниците на вестника разказвали за трудовите дела на псковчани, извършени в 40 последователни неделни дни, посветени на юбилея. С много документален материал, спомени на ветерани от войната са възкресени героичните подвизи на загиналите за свободата червеноармейци. С голям интерес младежите са посрещали публикуваните материали под наслов „Никой не е забравен, нищо не е забравено". Много пионерски отряди станали ревностни сътрудници на вестника. Изучавали живота и подвига на загинали герои, чиито имена носят пионерски отряди, комсомолски дружества, младежки трудови колективи. Редакцията помага на комсомолските организации да поддържат тесни връзки с младите воини от полка, в който е служил Александър Матросов, отпечатват материали за проведени срещи между тях. Постъпването на воинска служба в полка се оценява като голяма чест и достойнство и младежите защитават това право с високи трудови дела и активна обществена дейност.

Партийните комитети и кадри в Псковска област отделят внимание и за повишаване социалната активност на младежта. В Пушкиногорския районен комитет на партията ни разказаха за активното участие на младежта в провеждания от комитета ден на открито писмо. Това е една вече добре утвърдила се форма на допитване до трудещите се, каква е тяхната оценка, какви предложения имат по редица проблеми от обществено-политически характер, от битовото обслужване на населението, от търговията и други. Когато подготвяли деня на откритото писмо по търговията, в районния вестник отпечатали анкетна карта, в която посочили по какви въпроси чакат отговор. На всеки, който желае да сподели своето мнение по посочените въпроси, му е предоставена възможност да отговори и изпрати анкетната карта в районния комитет на партията, като посочи удовлетворява ли го: работното време на магазините; културата на обслужване; асортиментът на стоките. По битовото обслужване на населението на обществена оценка са поставили освен работното време и културата на обслужване още вида на предоставените услуги и качеството на изпълнените поръчки.

След задълбочен анализ на поставените от населението въпроси ръководни кадри от районния комитет на партията, от районния народен съвет, от търговските организации отиват в трудовите колективи и там отговарят на поставените от населението въпроси кое може да се изпълни, кое не може и защо. В тези срещи активното участие на младите хора винаги е допринасяло за бързото реагиране от ръководните органи за допусканите слабости, за несвършената качествено работа.

Digitized by Google

●

Както казва народната поговорка, „Всяко хубаво начало има край", така и ние трябваше да се сбогуваме с нашите любезни, сърдечни и гостоприемни приятели. Това, което видяхме и научихме от тях, ни разкри част от творческата атмосфера, която цари в Псковска област, готовността на трудещите се, на младежта да претворят в дела решенията на Двадесет и седмия конгрес на КПСС.

Деля КОЛЕВА

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

НА ПРИЦЕЛ—СЛАБОСТИТЕ

Едва ли е необходимо да се изтъква значението на критиката като движеща сила в развитието на социалистическото общество, а оттук и на критиката в средствата за масова информация. На този въпрос партията е обръщала и продължава да обръща изключително внимание. С оглед на нейната оптимална ефективност в практиката са се формирали принципи и критерии, спазването на които вече се счита задължително.

Обект на нашия анализ сега е критиката в пазарджишкия окръжен вестник „Септемврийско знаме". Още в началото ще отбележим, че редакцията на този вестник разбира правилно задълженията си и отделя достатъчно място на критичните материали. Тя помества публикации, които съдържат в по-голяма или в по-малка степен критични елементи съобразно обективното състояние на проверявания обект, което е напълно правилно. Критични материали вестникът публикува почти във всичките си броеве, включително и в така наречените „тържествени" или „празнични".

Във връзка с дозирането на критичните материали вниманието на редакцията обаче не винаги обхваща в еднаква степен цялата сложна социално-икономическа, обществено-политическа и културна действителност на окръга и често необосновано съсредоточава вниманието си продължително време върху отделни, за сметка на другите също така много важни области на тази действителност. Такъв е случаят с взетата през второто шестмесечие на м. г. на концентриран прицел обслужваща сфера и по-специално търговията и общественото хранене. Една от причините за явното предпочитание на тази сфера вероятно е фактът, че там най-често и най-остро рефлектират тревогите и недоволството на хиляди граждани. Голяма част от този род материали са написани по повод на конкретни читателски писма и сигнали, пристигнали в редакцията. И все пак не бива да се забравя, че „Септемврийско знаме" не е ведомствен вестник, а орган на партийното, стопанското и административното ръководство на целия окръг.

Известно е обаче, че колкото и да е важно количеството, тематичната структура и правилното разпределение на критичните материали върху територията на вестника, не по-малко внимание заслужава и качеството на тези материали. Редакцията явно се стреми да осигурява критиката от ясни партийни позиции, без дребнаво заяждане

Digitized by Google

и високомерно самоизтъкване. Почти във всички материали личи благородният стремеж на автора като представител на вестника да внесе свой личен принос за отстраняването на констатираните слабости и грешки. И макар понякога полемиката със засегнатите да е по-остра, тонът общо взето е отмерен и сдържан.

Като стана дума, че не съвсем обосновано вестникът отделя много голямо място за критика на търговското обслужване, съвсем не следва, че това става за сметка на качеството. Това са също материали, написани с ярка публицистична страст и с подчертано желание да се помогне, без да се създава сензация и да се настройват хората. За настъпателния порив и в тази област говори и публикуваният в бр. 143 материал, подзаглавието на който е „Как един контрольор става съучастник в укриването на дефицитни стоки".

Критичните си материали „Септемврийско знаме" публикува под рубриките: **„Грижовни стопани ли сме?", „Тема от всекидневието", „Септемврийско знаме" проверява", „Ресурсите — резерви и възможности" „Проблеми на селищните системи", „Подсказано от читателя"** и др. Това разнообразие от рубрики в повечето случаи се използва умело.

В подкрепа на горните общи изводи би могло да се посочат много примери, които говорят за едно зряло равнище на критиката в „Септемврийско знаме". Ето един от тях.

В бр. 82 от 11 юли м. г. под рубриката „Ресурсите — резерв и възможности" в едро набрано заглавие журналистът Васил Канджаров пита „Боледува" ли ПП „Чико"? В резултат на много разговори с работници и специалисти и по други пътища авторът се ориентира добре в нерадостната картина на това изоставащо пещерско предприятие. Той изнася, че само за първото тримесечие на миналата година не е произведена планирана продукция за повече от един милион лева! Разработената програма за наваксване на загубеното не се изпълнява. Ръководителите изтъкват като главна причина липсата на редовна електроенергия. Без да отрича тази причина, авторът обаче правилно не се съгласява да я приеме като единствена. Той казва: „Обективните затруднения в повечето случаи служат за прикриване на... субективни пропуски и недомислия". И продължава: „Неизпълнението се дължи както на липсата на някои видове материали — иглолистни дъски, ламарина, парен бук, прежда и т. н., така и на непълноценното използване на работното време в цеховете, на ненавременното пускане и осигуряване работа на чорапните автомати и на тъкачните станове."

И още две сериозни причини. На първо място, бавното обновяване на продукцията. Бавно се внедряват например тютюневите чулове, фургоните с плоски покриви, новата холова гарнитура, изолационният плат с полиестерна коприна и т. н. Поради всичко това складовете са задръстени с нереализирана продукция, като например капачки тип „Омния", които сега никой не търси, но неизвестно защо производството им не е спряно. В складовете лежат също големи количества ненужни суровини, материали, резервни части и т. н., които тежат на и без това неблаговидното финансово състояние на предприятието.

Бариера има и пред научно-техническия прогрес, що се отнася до модернизацията на машини и съоръжения, които са много остарели. Стопанското ръководство, първичната партийна организация и профорганизацията не разгръщат творческата инициатива на колектива в това отношение, не правят всичко възможно и тази стара техника да се използва най-резултатно от всички звена на предприятието. А че това е напълно възможно авторът се аргументира с пример, взет от практиката на самото предприятие. „От няколко дни — пише той — бригадата в мебелния цех е на акордна система и вместо по 500, на смяна обработва по над 1200 детайла, нищо че банцингът и абрихтът им са на почетна възраст."

След този конкретен и ясен анализ на разкритите факти естествено и убедително звучи обобщаващият извод на журналиста: „Ако така стопанисват повереното им имущество и така се трудят всички... състоянието на ПП „Чико" ще бъде бързо подобрено."

През второто полугодие на м. г. редакцията е публикувала критични материали и за редица други промишлени комбинати и заводи, за АПК и производствени бригади, за търговски обекти, транспортни предприятия и т. н. Не убягват от критичния й поглед и морално-етичните проблеми. Запомнят се няколко публикации от този род, в които вестникът атакува зловонната атмосфера, която се е създала в някои нощни барове и други подобни заведения, които са се превърнали в сборища на безделници в повечето случаи младежи.

Специално ни се ще да отбележим интеграцията на усилията на пет окръжни вестника за борба против замърсяването на р. Марица. Тази интеграция е също израз на амбицията и на „Септемврийско знаме" да бъде максимално полезен дори при решаването на проблеми, които надхвърлят кръга на неговите възможности.

Освен под посочените рубрики „Септемврийско знаме" публикува критични материали и в два обособени седмични блока — всеки вторник на втора страница под общия наслов „Драга редакция", предназначен само за писма, сигнали и предложения на читателите, и всяка събота на четвърта страница под наслов „Бодлив пазар" — хумористично-сатиричен блок, на четири колони до подлистник.

Идеята на редакцията да групира получаваните през седмицата читателски писма е повече от похвална. Това говори за уважението на вестника към читателите, макар че, както бе отбелязано, това не е единствената връзка на редакцията с тях. Много от сериозните проверки са направени по

Digitized by Google

сигнали на читатели. Очевиден е стремежът на редакцията да разнообразява по съдържание и графично този блок, да прави критиката, идваща „от долу", все по-целенасочена и ефективна.

Безспорен успех за „Септемврийско знаме" е и хумористичният блок „Бодлив пазар", особено като се има предвид колко трудно се пишат и осигуряват хумористично-сатиричните материали за вестника. Внимателният анализ на този блок говори недвусмислено в негова полза. Несъмнен е неговият принос в търсенето и въздействието особено на критичните материали на „Септемврийско знаме". Разбира се, и тук би могло да се желае повече. На първо място полезно би било едно по-голямо разнообразие — тематично и по начина на разработка на материалите; да се подобри карикатурата. Добре е да се избягва дребнотемието, което се промъква обикновено чрез малките хумористични форми като „Внезапни изречения", епиграми, „Откровения", „Кратки обяви" и др. Те често неоснователно заемат по-голямо място в блока, отколкото им се полага. Сами по себе си те са любопитно и полезно попълнение, но когато се използват с мярка и не самоцелно. Понякога в този блок се появяват и твърде големи материали, някои от които не са издържани в стила на един хумористичен блок. Други пък, какъвто е случаят с фейлетона „Актуализиране на киносценарии" от Марин Крусев, освен че са много дълги, едва ли са за окръжен вестник, тъй като с усмиваната дейност в окръга не се занимава никой и няма кому да въздействува.

Един от недостатъците, който се среща честичко, е, че в разработката на някои критични материали авторите обикновено стигат само до констатиране на отрицателните факти и нямат сила по-нататък да разкрият истинските причини за слабата организация на работата в колектива, на недостатъците в стила на стопанското и партийното ръководство. Такива са например кореспонденциите „Важна задача на днешния ден" в бр. 79 — за комплексното обслужване в Черногорово; „Суша" в чешмите, суша в контрола за потребяване" в бр. 82, в който пък се борави с един единствен конкретен факт, при това анонимен; „Кой ще сложи ред в охраната на стопанските дворове" в бр. 85, със силни конкретни констатации при проверката, но без необходимите обобщения и поименно посочване на виновниците и т. н. Голяма полза вестник „Септемврийско знаме" ще допринесе със своите критични материали, ако повече насочи своя аналитичен поглед върху дейността на първичните партийни организации в борбата им срещу отрицателните явления в обществения живот, сред трудовите колективи. Първичната организация е политическото ядро на всеки колектив. Тя внася съзнателност и организираност в него, тя формира ново отношение към производствения процес, нови производствени отношения, тя води с политически средства борба за добър психически климат, за организиране на висококачествена продукция и резултатен труд. Именно тя, използвайки правото си на контрол, воюва срещу всички слабости, които пречат на производството, на възпитателната работа сред колектива. В отношенията си към другите, с конкретните си дела, с личния си пример комунистите са най-силната спирачка за неорганизираността, за немарливостта, за недисциплинираността, за бракоделството. **Със средствата на печатното слово окръжният вестник като орган на окръжния комитет на партията е длъжен да изнася положителния опит на първичните партийни организации в окръга в борбата им против слабостите, да изтъква какво не им достига в това отношение.** Редакцията понякога си осигурява задълбочени публикации от този род, като привлича за автори или съавтори партийни работници от окръжния и общинските комитети. Едно по-тясно сътрудничество в тази насока обаче може да даде много по-добър резултат.

Понякога посочените слабости се дължат на бързото или по-точно — прибързаното писане на критични материали. В такива случаи на преден план излиза грижата навреме да се изпълни редакционното поръчение или личната инициатива. И работата на автора остава недовършена, без да се посочи ясно кой е виновен за изнесените слабости и кой трябва да поправи всичко това, за което пишем. В бр. 90 е публикувана бележката „Изоставените грейдери". Чест прави на журналиста, че не е останал безразличен към този потънал вече в ръжда куп земеделски машини, забравени на къра от години. Но за жалост той не се е постарал да установи категорично адреса на виновниците, макар че проверката не би го затруднила кой знае колко. И ето каква безпомощност звучи в неговото заключение: „Засега (?) критичната бележка адресираме до ръководителите на предприятието за селскостопанска механизация и борба с ерозията в гр. Септември, за което злите езици (?) в с. Добровница говорят (?), че въпросните грейдери са тяхна собственост!"

Критиката е ефективна, когато стига до истинските виновници за пропуските и ги заставя да вземат бързи мерки за отстраняването им. За въздействието на критичните материали, публикувани в „Септемврийско знаме", можем да съдим и по двете рубрики: „Отговарят ни от...", която се появява главно в блока от писма и сигнали на читателите, и „След нашата критика", която е предназначена за отговори на критикуваните в по-солидни публикации. Въвеждането на подобни рубрики е задължително за всяка редакция, която следи какви са отгласът и резултатът от нейните критични материали. Трябва да се отбележи обаче, че особено втората, всъщност и по-важната, рубрика се появява твърде рядко в пазарджишкия окръжен вестник. Освен това тя не винаги удовлетворява. Най-често тук се публикуват отговори, които сами по себе си са твърде формални и не са достатъчна гаранция, че нещата са видени добре от критикуваните, **осъзнати са и ще бъдат взети необходими-**

Digitized by Google

те мерки за поправяне на положението. В един от броевете пък е отпечатан дълъг и предълъг отговор, в който явно критикуваните се опитват да се скрият зад обективни причини и да хвърлят прах в очите на редакцията. Но към този „чаршаф" редакцията не е прибавила своя бележка, в която да каже на читателя приема ли всичко и ако не — кое според нея не отговаря на истината.

Във въвеждащата бележка към общата публикация на посочените пет окръжни вестника за почистването на р. Марица четем: „Изпреварвайки времето, отсега можем да оповестим какво ще се съдържа в отговорите на засегнатите институции и организации: „Ние сме твърдо убедени, че трябва да почистваме водите", „обърнато е внимание", „възложено е", „изнесеното отговаря на истината", „благодарим за критичния материал" и т. н. Че такава е много често досегашната практика, спор няма. Но и че не бива редакцията да скръства ръце пред рутината и формализма, също е повече от ясно. В нейни ръце има още много неизчерпани възможности да накара критикуваните да видят слабостите си и да ги отстранят своевременно.

Тук ще си позволим да препоръчаме едно от тези средства. Други редакции го използват широко и с успех. Става дума за привличането на авторитетни автори и съавтори на критични материали извън редакцията. Такива автори — специалисти в съответната област, биха допринесли много за още по-правилното определяне на „диагнозата" на критикуваното предприятие и да се направят възможните най-правилни изводи и препоръки за тяхното лекуване. В Пазарджик например има контролни органи — и ведомствени, и извънведомствени, но редакцията на „Септемврийско знаме" не прибягва до тяхната услуга в борбата срещу недостатъците. Нима тя не е убедена, че използването на специалистите, особено от органите на държавния и народния контрол, ще ѝ бъде само от полза? Че тук не всичко е в ред, говори категоричният факт, че по страниците на вестника не се явяват съавторски материали или материали — критични — написани от извънщатни автори, няма рейдови бригади, рядко се получават и материали от собствени кореспонденти на вестника в селищната система, които познават много добре обстановката на „своята" територия. А такъв подход при организирането на проверките непременно ще повдигне авторитета на вестника, ще засили въздействието на неговите критични материали.

Що се отнася до професионалното равнище, на което се поднасят на читателите критичните материали, би могло също да се желае повече. Тяхното жанрово разнообразие засега е бедно. Заглавията и подзаглавията често са формулирани небрежно или пък не отговарят на съдържанието под тях. Езикът и стилът в някои случаи са затормозени с канцеларско-бюрократични и технически думи и изрази. А това не само прави материалите труднораз бираеми за читателя, но е и един от важните канали за затлачване на езика ни с всякакви съмнителни наноси.

От прегледаните броеве на вестника се налага изводът, че критиката на страниците на пазарджишкия окръжен вестник „Септемврийско знаме" е на прилично съдържателно равнище. Отстраняването на посочените недостатъци и пропуски е напълно по силите на редакционния колектив, ще я направи още по-ефективна, силна и полезна, ще внесе съществени подобрения в професионалното ѝ поднасяне. От това вестникът ще спечели още повече.

Христо НИКОЛОВ

Digitized by Google

ПРИМЕРЕН ТЕМАТИЧЕН ПЛАН

за лекции, доклади и беседи по материалите на Януарския пленум на ЦК на БКП (1986 г.)

1. Документите на Януарския пленум на ЦК на БКП — програма за осъществяване на научно-техническата политика на БКП.

2. Съвременната научно-техническа революция — революция преди всичко на технологиите.

3. Внедряването на световния челен опит — важен фактор при изграждането на развитото социалистическо общество.

4. Качественото усъвършенстване на планирането и на икономическия механизъм — необходимо условие за научно-техническия прогрес.

5. Изграждането на самоуправляващи се организации — възлов въпрос в осъществяването на научно-техническата политика на страната.

6. Науката и образованието в условията на научно-техническата революция.

7. Научно-техническата революция — дело на народните маси.

8. Усъвършенстване на политическата надстройка в условията на научно-техническата революция.

9. Стил и методи на ръководна дейност при осъществяването на научно-техническата революция.

10. Повишаване на квалификацията на кадрите — решаващо условие за осъществяване на научно-техническата революция у нас.

11. Икономическата интеграция между страните—членки на СИВ, и осъществяването на научно-техническата революция.

12. Човекът — главен фактор за реализирането на научно-техническата революция.

13. Растящата роля на идеологическата работа на партията в борбата за научно-технически прогрес.

14. Идейни и нравствени аспекти на научно-техническата революция.

15. Ролята на младежта за решаване задачите на научно-техническата революция у нас.

16. Идеологическата борба между двете световни социални системи в условията на научно-техническата революция.

Отдел „Идеологическа политика“
на ЦК на БКП

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

ПОЛИТИЧЕСКИ ОТЧЕТ НА ЦК НА БРП (к) ПРЕД ПЕТИЯ КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

В първия раздел на брошурата са дадени главните периоди в развитието на партията: тесносоциалистическият ѝ период, влизането на нашата партия в Комунистическия интернационал и началото на нейната болшевизация, разглеждането на Септемврийското въстание през 1923 г. като преломен момент в болшевизацията на партията, борбата ѝ против лявото сектантство и неговото преодоляване и новият, болшевишкият курс на партията. Във втория раздел се разглежда историческият прелом — Деветосептемврийското народно въстание, което откри пътя за построяване на социализма в нашата страна. Този период се анализира в рамките на времето от 9 септември 1944 г. до изборите за Велико народно събрание и преминаване към изграждане основите на социализма у нас. В третия раздел се определят характерът, ролята и перспективите на народната демокрация и народнодемократичната държава. В четвъртия раздел се прави анализ на международната обстановка и нашата външна политика. Следват разделите за перспективите и задачите в стопанската и културната ни дейност и партията като решаваща, движеща и ръководна сила. Накрая брошурата завършва със заключителното слово пред Петия конгрес на партията на 25 декември 1948 година.

ФРЕНСКИЯТ МАТЕРИАЛИЗЪМ ОТ XVIII ВЕК

ВИТАЛИЙ КУЗНЕЦОВ

Книгата (в превод от руски език) е първото в съветската литература обобщаващо изследване на френския материализъм от XVIII век. Тя има за цел да даде на съвременно научно равнище в съответствие с постиженията на съветската и чуждестранната изследователска мисъл обобщена и в същото време достатъчно диференцирана картина на френския материализъм от XVIII век в процеса на неговото зараждане, развитие и борба с противостоящите му философски и религиозно-теологически концепции. В монографията се осветлява учението на френските материалисти за природата, концепцията им за съзнанието, разбирането им за човека и обществото. В нея се изяснява значението на това учение в съвременната конфронтация на основните философски направления. Авторът, който се занимава с изследването на това течение в общата му сложност повече от четвърт век, повече от 20 години чете лекции за него във философския факултет на Московския университет. Той постоянно се е стремял да обърне особено внимание на аспектите, имащи актуално значение и представляващи жив интерес за съвременния етап от борбата между материализма, висша форма на който е марксистко-ленинската философия, и идеализма, представен от многобройни и разнообразни течения на буржоазната философия.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

PARTIEN ZHIVOT.

MAIN/UC-B1

ПАРТИЕН ЖИВОТ

5

СОФИЯ, МАРТ 1986 ГОДИНА

LIBRARY
JUL 11 1986
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 5 *АПРИЛ* *1986 година* *XXXIII*

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Политикоразяснителна работа в подготовката на изборите 3

30 ГОДИНИ ОТ АПРИЛСКИЯ ПЛЕНУМ

С. Караджов — Непримиримост към отрицателните явления . . . 10
И. Домусчиев — Априлският етап в развитието на партията . . . 20
Ц. Драгойчева, Й. Кръстев — Партията в моя живот 27
Г. Бърдаров — Развитието на партийното строителство 37
Д. Колева, П. Станчев — Априлско съзидание 44

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

*** — Откритите партийни събрания** 50

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Т. Джоков — Работата с новоприетите членове на партията . . . 55
Б. Алексиев — Общото или делегатското събрание на комунистите 59

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стамов — Обстановка и за труда, и за вдъхновението . . . 62
Д. Кралев — Дарение 65
В. Костадинов — Помощни органи за ръководство на техническия прогрес 70

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Г. Цонков — Съвременни аспекти на културата на труда . . . 73
Г. Иванов — Качество и на пропагандистката дейност 80

КПСС — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Г. Шахназаров — Общност на историческите съдби 86

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

И. Мичев — Щрихи от братска Унгария 91

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Й. Цонев — Черта на ленинския стил 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 18. III. 1986 г. Подписана за печат на 2. IV. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ПОЛИТИКОРАЗЯСНИТЕЛНАТА РАБОТА В ПОДГОТОВКАТА НА ИЗБОРИТЕ

В съответствие с Конституцията на Народна република България, със Закона за народните съвети и с избирателния закон и в изпълнение Указа на Държавния съвет на Народна република България от 7 март т. г. на 8 юни 1986 г. ще се произведат избори за Девето Народно събрание, народни съвети и кметове, народни съветници в кметствата и съдебни заседатели в окръжните и районните съдилища.

Изборната кампания, както и досега, ще се организира от Отечествения фронт, под ръководството на Българската комунистическа партия, с активното участие на Българския земеделски народен съюз, Българските професионални съюзи, Димитровския комунистически младежки съюз и други обществени организации и движения.

Десетилетни са традициите изборите за органи на властта у нас да се предшествуват от многообхватна и активна политическа и организационна дейност. Така ще бъде и сега. Тя ще се води под ръководството на окръжните, общинските, районните, градските и общоселските комитети на Българската комунистическа партия. Нейно съсредоточие ще са селата и кварталите в градовете. Следователно естествено е моторът на тази дейност да бъдат териториалните първични партийни организации и партийните комитети. Под тяхно ръководство на преден план ще излязат отечественофронтовските организации. В масовата политическа предизборна дейност ще намерят специфичното си място и партийните организации в трудовите колективи. Във всенародния политически разговор за повишаване предизборната трудова активност на милионите е голяма ролята на агитаторите и докладчиците, тяхната масова и индивидуална политикоразяснителна работа.

Благоприятно обстоятелство за предизборната политическа работа е, че подготовката и произвеждането на изборите става наскоро след XIII конгрес на БКП. Това означава, че тя трябва много тясно да се обвърже с концентрираната идеологическа работа за разясняване и изучаване решенията на конгреса, за тяхното разбиране и усвояване. Това е времето на конкретна организационна, управленска и стопанска дейност за осъществяване на конгресните предначертания във всички области на народностопанския, обществения и духовния живот.

Сега сме не само в първото шестмесечие на първата планова година на деветата петилетка, а и в първата планова година, когато организирано и на широк фронт се подемат решенията на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП, които определиха цялостната стратегия за нашето развитие чрез осъществяване на научно-техническата революция. През тази го-

Digitized by Google

дина се набелязват мерки, мобилизират се усилията на националния човешки, материален, научен и обществено-политически потенциал за реализиране на тази съдбовна за развитието на страната и за задоволяване на потребностите на народа партийна политика.

Предприемат се практически действия за усъвършенстване на политическата надстройка за изменение на обществените отношения, за издигане ролята на трудовия колектив като добър стопанин на социалистическата собственост, на самоуправленските функции на стопанските организации и предприятия. За всичко това благотворно ще се отрази и новият Кодекс на труда, който вече е приет.

С ярки инициативи и творчески размах се характеризира духовният живот. Осъществява се образователната реформа, която ще има найголям дял за коренно изменение подхода и цялостната дейност за подготовката на изпълнителските кадри.

Далеч непълни ще останат основните характеристики на вътрешнополитическата обстановка, ако не изтъкнем благотворното влияние на чествуването на 30-годишнината от историческия Априлски пленум на Централния комитет на партията.

Подготовката и произвеждането на изборите ще премине и при особена международна обстановка.

Цялата световна общественост е под впечатлението и неотразимото влияние на състоялия се от 25 февруари до 6 март XXVII конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз, който обяви, че „и в бъдеще магистралните направления в дейността на партията на международната арена трябва да остане борбата против ядрената опасност, против надпреварата във въоръжаването, за запазване и укрепване на всеобщия мир". Централно направление във външната политика на СССР през следващите години ще бъде борбата за изпълнение на предложената в декларацията на генералния секретар на ЦК на КПСС от 15 януари 1986 г. програма за унищожаване на оръжието за масово изтребление и за предотвратяване на опасността от война. Българската комунистическа партия и целият наш народ безрезервно подкрепят тази историческа по мащаби и значение програма.

Конгресът развиваше набелязаната на Априлския (1985 г.) пленум на Централния комитет линия за обновление в цялостния обществено-политически живот, утвърди стратегическия курс за ускорено социално-икономическо развитие на съветската страна.

Всичко това вдъхновява прогресивните сили в света и им дава нова енергия, вяра и надежда в борбата за мир и социален прогрес.

Няма съмнение, че болшевишкият дух на конгреса за обновление, за преломност и качествено преустройство на съветското общество, дух на открита принципна критика и самокритика не само извисява авторитета на КПСС, но оказва благотворно влияние върху цялото световно комунистическо движение. Вдъхва нова увереност и сили в братските партии в борбата им за социализъм и мир на земята.

Неделима част от социалистическата общност, Народна република България провежда последователна, конструктивна външна политика, основана върху принципите на социалистическия и пролетарския интернационализъм, на мир и мирно съвместно съществуване на държавите с различен обществен строй. Нашите инициативи за обявяване Балканите за район, свободен от ядрено и химическо оръжие, за подписване с балканските страни на широки двустранни споразумения, включващи кодекс на добросъседски отношения, красноречиво потвърждава това.

Отличителна черта на предизборната масова и индивидуална политикоразяснителна работа винаги е било тяхното богато съдържание.

Digitized by Google

Това богатство е обективно отражение на повода, по който ще се води политикоразяснителната работа — изборите за всички равнища органи на държавната власт. Но тази с толкова широк диапазон дейност крие опасност и от определени усложнения, които следва да бъдат добре преценени и взети предвид от партийните комитети и организации. Става дума най-вече за многообразието на въпросите и проблемите, които ще бъдат обект на политикоразяснителна работа, на различието на техните равнища, на различието в подготовката на докладчиците и агитаторите, на краткия период, през който ще се осъществи. Нейното съдържание обхваща, условно казано, два успоредни блока от дейности, проблеми и задачи.

Единият — това е съдържанието по направлението на обществените дейности: производствено-икономически, научно-технически, социални, битови, духовни, образователни, външнополитически и т. н. Сложността е, че в предизборната политикоразяснителна работа следва едновременно и да се информира за състоянието на нещата, и да се отчита какво е направено, какво не е постигнато през изборния мандат, в това число и за изпълнение поръченията на избирателите; и да се разяснят бъдещите задачи и намерения. На какво заслужава да обърнат най-голямо внимание докладчиците и агитаторите в съдържателните направления?

Икономическият и техническият напредък на нашата родина, на съответния окръг, община, град, село и трудов колектив сега и занапред ще зависят, от една страна, от това как се осъществява научно-техническата революция, как се внедряват нейните постижения преди всичко в технологиите, електронизацията и новите материали и, от друга, на какво качество и в какъв обем се изпълняват натуралните показатели на насрещния план, показателите за повишаване обществената производителност на труда, за снижение на материалните разходи и себестойността, за икономия на енергия, суровини и материали. Полезността от разясняването на тези и на други сродни проблеми и задачи ще зависи в най-голяма степен от умението на агитаторите заедно с осветляването на принципното им състояние на национално, окръжно и общинско равнище да разкрият какво е положението в отрасъла, в предприятието, в бригадата.

В социалната област. Социалното развитие на страната, града, селото, бригадата, учреждението е в органическа зависимост от изпълнението на икономическите и производствено-техническите задачи. Всеки колектив, населено място и отделен човек може да очаква и има право да получи (заплата, от обществените фондове, жилища и т. н.) според количеството и качеството на вложения общественополезен труд, правопропорционално на своя принос за изпълнение на производствено-икономическите планове и други задачи. Това сега е главното в борбата за социална справедливост, което агитаторите предстои да разяснят на всеки гражданин на нашата страна.

В духовната област. Линията на партията за многостранно развитие на социалистическата личност има много измерения. Основа за нейното реализиране са нашите икономически и производствено-технически постижения. Това не бива никой и никога да пренебрегва и забравя. Съвременният човек — ръководител, специалист и изпълнител, следва да обогатява своята ценностна система, да формира у себе си нови нравствени добродетели и ново отношение към техниката, да бъде творец в работата си, с висока трудова и технологическа дисциплина, непримирим в защита на обществената собственост и народните блага.

Неимоверно по-високи задачи сега се поставят в областта на **образованието и квалификацията.** В Тезисите на XIII конгрес е записано:

Digitized by Google

„До края на деветата петилетка образователната и квалификационната структура на работната сила да се приведат в качествено ново състояние". Това е обективна потребност, наложена от научно-техническата революция. И освен нейното изпълнение друга алтернатива няма. Затова е нужно, от една страна, да се създава във всеки трудов колектив атмосфера, която да подтиква всеки трудещ се да повишава знанията и образованието, квалификацията и компетенцията си и, от друга, да се осигурят условия за това.

Определено място в масовата политическа дейност безспорно ще заемат **съвременните външнополитически събития и явления.** Но следва да се предпазим от едно повтарящо се увлечение — понякога те да доминират в устната агитация. Докладчиците и агитаторите да имат предвид, че огромното мнозинство от гражданите на България получават значителна информация от радиото, телевизията, печата. В предизборната агитация е потребно да се обръща внимание преди всичко на висококомпетентния коментар, на умелото свързване на разглеждането на вътрешнополитическите и особено на нашите производственоикономически проблеми и задачи с международните отношения. Високите изисквания към външноикономическите ни връзки предполагат и агитаторите поновому да разглеждат и разясняват конкретните задължения на окръзите, градовете и трудовите колективи към външния пазар.

Специфично за предизборната агитация е умението органически да се обвързва разяснителната и другата подготвителна работа и самото произвеждане на изборите с по-нататъшното **разгръщане на социалистическата демокрация** у нас чрез най-широкото и активно участие на милионите граждани в управлението на обществените дела и на производството. Тази кампания е подходящ повод за непринуден аргументиран разговор за реалната социалистическа и за капиталистическата демокрация, за прехвалените свободи на личността в буржоазните държави, в много от които има назначаеми членове на парламентите, в някои от които не е представен нито един работник, и практиката в социалистическа България; за съществуването в тези страни на редица ограничения (имуществени, расови, възрастови и др.) и за избираемите, и за избирателите.

Най-специфичното направление на съдържанието на политикоразяснителната работа в предизборната кампания обаче е свързано с **личностните** (морални, политически, делови, професионални) **качества на кандидата за народен избраник.** Известно е, че тази агитационна работа започва в момента на обявяването на името на кандидата, когото избирателната общественост ще предложи на отечественофронтовските организации и комитети да регистрират в съответните районни избирателни комисии. При срещите с избирателите да се създава подходяща обстановка да се гарантират условия за всестранно обсъждане на кандидатите, на техните личностни качества. Да се проявява грижливо отношение към основателните критични бележки от хората. Истински се разгръща агитационната дейност след регистрирането на кандидата. Тя има за цел да убеди избирателите в положителните качества на предложения кандидат, за да гласуват за избирането му. Тази дейност се характеризира с някои особености. Например пряката обвързаност и зависимост на качествата и възможностите на бъдещия народен избраник за решаването на едни или други стопански, социални, благоустройствени и т. н. задачи на избирателния район, село, квартал с компетенцията, възможността и практическата дейност на народния съвет от съответното равнище или кметството. Тук следва умно да се изясняват нещата. И все пак на преден план в конкретната агитационна работа следва да застанат личностните каче-

Digitized by Google

ства на кандидата. Ако не се отчете в достатъчна степен това, изборният резултат някъде може да се окаже неблагоприятен за него.

Характерна особеност е личното участие на кандидата в предизборната агитация, при която хората ще го видят, ще го опознаят. Той не само ще разяснява състоянието на нещата, ще отчита какво е извършено през изминалия мандат (и първоначално планираното, и програмата по поръченията), но и ще информира какви са новите планове и задачи, ще приема и уточнява поръченията на избирателите. Така той косвено агитира избирателите да гласуват за него, той да стане техен представител, довереник и пълномощник за изпълнение и на плановете, и на поръченията им.

Другият съдържателен блок на агитационната предизборна кампания е разглеждането на проблемите по вертикала, т. е. според равнищата на съветите (кметство, община, район, окръг, Народното събрание). Това предполага умело да се разясняват, реално да се казват нещата, точно да се открояват проблемите съгласно тяхното равнище, т. е. потребна е точна мяра и висока диференцираност. Не бива да се прекалява с проблемите на едно равнище за сметка на пренебрегването на друго, нито пък да се противопоставят. Това зависи както от организаторите на предизборната агитация, така и от подготовката на докладчиците и агитаторите. Полезно ще бъде своевременно да им се предоставят необходимите справочно-информативни материали.

В съдържанието на агитационната дейност в зависимост от условно наречения блок по равнища заслужава да се обърне внимание върху няколко неща.

Ярко и убедително да се разкриват постиженията ни през VIII петилетка и годините на мандата на Народното събрание и народните съвети като естествено продължение на постигнатото в предишните години от социалистическа България; като плод на героичния труд на работническата класа, на селскостопанските труженици, на интелигенцията под ръководството на Комунистическата партия; като реален принос от непрестанно крепнещата и обогатяваща се българо-съветска дружба, включително и взаимните връзки между побратимените наши и съветски окръзи, области, градове, райони, трудови колективи; от разширяващото се сътрудничество и взаимопомощ с другите братски страни от социалистическата общност. И за бъдещите ни успехи като равностойни партньори ние разчитаме на социалистическото сътрудничество и взаимопомощ.

Целокупната ни дейност през VIII петилетка и изтичащия мандат се осъществяваше при твърде усложнена международна обстановка, което влияеше неблагоприятно на нашето развитие. Народна република България и социалистическата общност в следващите петнадесетина години си поставят задача чрез ускорено социално-икономическо развитие и провеждане на научно-техническата революция да постигнат и в икономическата област паритет с империалистическите страни.

Така че през времето на предизборната подготовка се очаква агитацията съществено да допринесе за активизиране на трудещите се, по-широко разгръщане на социалистическото съревнование, създаване на пълен простор за творчество и инициативност в борбата за изпълнение на насрещните планове. В периода на подготовката на изборите се приемат нови задължения от трудовите колективи, от младите избиратели, от кандидатите за народни избраници за изпълнение и преизпълнение на плановете за първото полугодие. В това ярко се проявява еднопосочността на личните, груповите, колективните и обществените интереси, морално-политическото единство на народа.

В предизборната обстановка има условия още по-решително да се настъпва срещу рутината, застоя и пречещото на нашия напредък,

Digitized by Google

срещу отрицателното и деформациите в обществения живот, решително да се воюва за създаване атмосфера за ликвидиране причините и условията, които ги пораждат.

В съответствие с партийните изисквания за идеологическата работа, издигнати от XIII конгрес, в тона и стила, в подходите на предизборната агитация следва да доминират настъпателност и убеденост, деловитост и конструктивност, критичност и самокритичност.

Естествено, най-голям дял в предизборната политикоразяснителна работа се пада на устната агитация с изпитаните нейни масови форми и средства: събрания, срещи с избиратели, жилищни конференции, седенки, вечери на въпроси и отговори, единни политически дни. Да има полза от тези масови прояви най-много зависи от умението на агитаторите компетентно да разглеждат действително интересуващите хората въпроси, да стигат до всеки избирател, да се прави всичко възможно да се обхваща най-голям брой от населението, без да се допускат дублиране и преследване на самоцелни количествени показатели.

Още по-умело следва да се осъществява диференцираният и конкретен подход като съществено условие за ефективност на политикоразяснителната дейност. От по-специално внимание се нуждаят избирателите, които ще гласуват за първи път, пенсионерите в напреднала възраст и особено самотно живеещите, работниците, които всекидневно продължително пътуват до месторабoтата си. Специфични проблеми възникват в новонаселените квартали и жилищни блокове. При всички тези случаи очевидно срещата и беседата на седянката и жилищната конференция ще бъдат много полезни. Има случаи, когато най-резултатен ще се окаже индивидуалният разговор, междуличностното общуване. А това най-естествено ще се получи при гостувания в семейството, където в неформална обстановка и в неформален разговор, с конкретни факти от всекидневната действителност може най-непосредствено да се въздействува върху съзнанието на всеки избирател, на всеки български гражданин. Участието в тази дейност на партийните, обществените, държавните и стопанските ръководители, на кандидатите за народни избраници е изключително полезно.

Съчетаването на масовата устна агитация с културно-масовите форми на възпитателно и политическо въздействие допринася съществено за по-ефективна предизборна дейност. Това са: аудивизуалните средства, документалните филми, проявите на самодейното и професионалното изкуство. За осъществяването на тази дейност е наложителна взаимната работа на обществено-политическите организации от селата и кварталите и от трудовите колективи.

По време на предизборната дейност по-широко се използват и възможностите на нагледната агитация. Повече материали ще се издадат и изпратят от центъра, свои плакати, лозунги и табла следва да издадат окръзите, инициативи да проявят и в градовете, селата и кварталите. Първостепенно изискване е нагледната агитация да бъде актуална, конкретна и на високо идейно и художествено равнище, да не се допуска примитивизъм и претрупаност. Материалите своевременно да се поставят и подменят. С обединените усилия на обществените организации от предприятията и населените места по-широко могат да се използват динамичните светлинни средства и фотоизкуството.

Незаменими в предизборната политикоразяснителна дейност са средствата за масова информация и пропаганда. Окръжните и общинските вестници, местните радиовъзли и радиоуредби находчиво могат да информират, да питат и да дават отговори, да призовават и организират.

Предизборната агитация се нуждае от близко и компетентно политическо ръководство. Опитът от миналите кампании подсказва верните

Digitized by Google

подходи за това. Разбира се, не могат да не се вземат предвид и съвременните изисквания.

Преди всичко следва да се укрепят и разширят единните агитационни колективи към територриалните партийни организации и комитетите на Отечествения фронт. Както е известно, по решение на събранието на първичната партийна организация в техните състави са включени членовете на партийното бюро, на ръководствата на отечественофронтовските организации и Комсомола, народни съветници и други обществени активисти; ръководители и активисти на дружбите на БЗНС. Многогодишен положителен опит има в агитационните колективи допълнително да се включват ръководещи кадри, подготвени и авторитетни общественици, дейци на науката, културата и образованието, челници, новатори и технически специалисти. С една дума, агитаторите по местоживеене да се ползват с доверието на хората, да умеят търпеливо и убедително да разясняват актуалните задачи, които партията и държавата решават сега. Следва да даде свой принос всеки член на Комунистическата партия. Това налага с партийни поръчения да се изпратят за политическа работа по местоживеене комунисти от предприятия и учреждения, на които след изборите да се направи персонална оценка как са изпълнили задълженията си. Широко поле за дейност се открива и пред временните партийни групи по местоживеене. Както в миналото, така и сега под ръководството на общинските, районните, градските и общоселските комитети на партията и с активното участие на Отечествения фронт редовно и навреме да се организира методическо обучение и инструктаж на агитаторите, които участвуват в кампанията.

В масовата предизборна политикоразяснителна работа важно място се отрежда и на групите докладчици към окръжните, общинските, районните, градските и общоселските комитети на партията. Висока активност се очаква от докладчиците, които са били досегашни съветници, от всички кандидати за народни избраници; от лекторите на дружеството за разпространение на научни знания „Г. Кирков" и най-вече международниците и икономистите.

Опитът е показал, че има ефект, когато цялата масовополитическа предизборна дейност е добре координирана. Задачата е да няма претрупаност и дублиране, в масовите мероприятия да не се обхващат едни и същи хора, а мнозина да остават встрани. Естествено е ръководството на цялата организационна и политикоразяснителна дейност да се съсредоточи в агитационните пунктове. Те да се превърнат в методически центрове за организация и средище за многостранни прояви. Ето защо и с материалната помощ на народните съвети те следва своевременно да се потегнат и подредят, да се украсят, в тях да се установи дежурство и т. н. В общините и районите може да се организират обществени прегледи за най-добре подредени и с най-богата политическа дейност агитационни пунктове.

Дълг на агитаторите в настоящата предизборна кампания е с добре премислена и умело осъществена масова и индивидуална политикоразяснителна работа да допринесат за още по-висока обществена и трудова активност на хората, която да доведе не само до желаните изборни резултати, но и до успешното изпълнение на планираните производствено-икономически и социални задачи.

Няма съмнение, че напред в предизборната политическа дейност ще бъдат комунистите, че първичните партийни организации ще разкрият нови страни в своята ръководна дейност като политически ядра и на трудовите колективи, и на населението в селата и кварталите.

Digitized by Google

НЕПРИМИРИМОСТ КЪМ ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ЯВЛЕНИЯ

СТОЯН КАРАДЖОВ
председател на Централната
контролно-ревизионна комисия на БКП

Героични предконгресни дни! Всенароден съзидателен априлски подем за ускорено изграждане на зрелия социализъм върху основата на върховите постижения на научно-техническата революция! Такова е времето, в което живеем и творим.

Две събития подхранват творческото мислене и действие — предстоящият **Тринадесети конгрес** на Българската комунистическа партия и съвпадащата с него тридесетгодишнина от историческия **Априлски пленум** на ЦК на БКП от 1956 година. Две събития, които са взаимно свързани. Тринадесетият конгрес е следващият етап от обновителния процес, който господствува в партията и страната вече три десетилетия и коренно измени нейния облик в областта на икономиката, в духовната сфера и във вътрешнопартийния живот.

Априлската линия е линия на непрекъснато нарастване на **ръководната роля на марксистко-ленинската партия** като основна закономерност в построяването на развитото социалистическо общество. То се осъществява чрез укрепване на самата партия, чрез усъвършенствуване на нейния стил и методи на ръководство, чрез издигане на политическата съзнателност и активност на комунистите.

Важно звено в развитието на априлската линия са решенията на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП за някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на **научно-техническата политика** на Народна република България. Решения, които изискват от всички комунисти преди всичко дълбоко осъзнаване на стратегията и тактиката на партията в съвременните условия, решително психологическо преустройство, умение да се мисли и работи поновому.

Априлската линия е линията на непрекъснато усъвършенствуване стила и методите на работа, на решителна **борба срещу отрицателните явления** в нашия живот, намерила ярък израз особено в решенията на Политбюро по Докладната записка на другаря Тодор Живков. Те имат важно теоретическо и идеологическо значение за практическата

Digitized by Google

работа на партийните комитети и организации, за укрепването на социалнополитическия живот и морално-политическото единство около линията на партията, за издигане възпитанието и личния пример на комуниста, за неговата нравствена чистота и челна роля в труда и обществения живот.

Априлският подход е подход, който носи висок ефект във всички сфери на общественото производство. Характерна същностна негова черта, на първо място, е желязната, проникната от високо съзнание за партиен и обществен дълг дисциплина от всички и във всичко. Тази именно дисциплина лежи в основата на истинския скок, който социалистическа България направи за краткия исторически срок, какъвто са трите десетилетия. Ето само някои негови ярки измерители: увеличени са основните фондове в народното стопанство 10 пъти, националният доход 8 пъти, специалистите с висше образование повече от 5 пъти.

Начело на този стремителен възход стоят комунистите, които са верни на уставното задължение да спазват партийната и трудовата дисциплина, да създават асмосфера на нетърпимост към нарушенията.

Важно условие за засилване борбата срещу отрицателните явления е по-нататъшното разгръщане на вътрешнопартийната демокрация — сърцевина на априлското обновление.

Дванадесетият конгрес на партията с нова сила потвърди курса за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация, за повишаване активността на комунистите.

В Отчетния доклад пред конгреса другарят Тодор Живков посочи: **„Първичната партийна организация следва да полага системни грижи за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация като образец на социалистическата демокрация“**[1].

Известни са ленинските норми за осъществяване демокрацията в партията — изборност, отчетност и сменяемост на всички ръководни партийни органи, прилагане принципа на колективността в ръководството, разгръщане на критиката и самокритиката, подобряване на вътрешнопартийната информация.

Непримиримостта срещу нарушаването на тези принципи и норми е важно изискване за борбата срещу отрицателните явления.

Демократизмът в партията е неразривно свързан със съзнателната дисциплина, активността на комунистите, с личния им пример в изпълнение на задачите, с повишаване взискателността на партийните членове един към друг. От примера и въздействието на отделния комунист, от неговия труд и начин на живот, дръзновение и отговорност, от неговите лични качества и обществени изяви зависи в голяма степен авторитетът на нашето партийно дело.

Отличителна черта на нашата партия, силно проявена през априлския период, е нейната постоянна неудовлетвореност от постигнатото, непрекъснатият ѝ стремеж да се завоюват нови победи, да се изобличават и отстраняват слабости и недостатъци, независимо от носителите им.

От опита на КПСС знаем с каква непримиримост В. И. Ленин се е борил след победата на пролетарската революция за чистотата на партийните редове, за изкореняването на отрицателните явления, които дискредитират партията пред трудещите се.

По повод на неправилно решение на Московския градски съвет Ленин пише до Политбюро на ЦК на РКП(б):

---

[1] Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия, стенографски протокол, част първа, с. 96.

Digitized by Google

„Московският комитет (и др. Зеленски включително) не за пръв път вече фактически проявява снизходителност към престъпниците-комунисти, които трябва да бъдат обесвани...

2. Да се направи строго мъмрене на Московския комитет за отстъпки на комунистите...

4. С окръжно писмо да се съобщи на Народния комисариат на правосъдието (копия до губернските комитети на партията), че комунистите трябва да бъдат осъждани от съдилищата по-строго, отколкото некомунистите."[1]

Образец за такава висока ленинска принципност и последователност даде XXVII конгрес на КПСС.

Георги Димитров, верен на ленинските принципи, винаги ни е учил непрестанно да повишаваме ръководната роля на партията, авангардната роля на комунистите, да се издига нравствената им чистота.

Непосредствено след 9. IX. 1944 г., отчитайки, че завземането на властта може да замъгли главите на някои дейци, той изпраща телеграма до ЦК на БРП(к) относно моралния облик на комуниста:

„Желателно е да бъде проведена вътрешнопартийна разяснителна работа в печата против тенденцията към службогонство и лично устройване, против опасността от битово разложение в условията, когато партиите на ОФ са на власт. За тази цел трябва добре да бъдат използвани наличните конкретни факти. Дейците на ОФ и служещите на новата демократична държава трябва да бъдат образец на честна и предана служба на народа, а комунистите трябва да стоят в това отношение най-високо от всички."[2]

Особена роля и значение в живота на партията имат принципната взискателност, сериозната критика и самокритика, проявена от историческия Априлски пленум на ЦК на БКП от 1956 година.

Във връзка с подготовката на Тринадесетия партиен конгрес Централният комитет на партията с нова сила изтъкна необходимостта от решителна борба срещу отрицателните явления в нашия живот. В Докладната записка на генералния секретар Тодор Живков с ленинска непримиримост беше поставен въпросът за наличието на негативни прояви в икономическия и в обществения живот на страната, които са бреме за обществото и спъват цялостната политическа дейност на партията. По инициатива на Централния комитет в цялата партия беше проведен широк, принципен и откровен разговор по проблеми и слабости, свързани с недостатъци в стила и методите на работа.

Корените на отрицателните явления са от различен характер: остатъци от буржоазната идеология в съзнанието на хората, идеологическата диверсия на империализма, недостатъчна зрелост на материално-техническата база и обществените отношения на съвременния етап от нашето развитие и прочее. Сред тези корени особено значение имат разпределителните отношения.

Когато нашата партия поведе работниците, селяните и народната интелигенция на борба с капиталистическия строй, тя високо издигна на своето знаме лозунга за социална справедливост и човешко равенство.

Народът тръгна по кървавия път на борбата, за да има работа за всички, да няма хора, които да живеят за сметка на труда на другите. Образованието да не е само за богатите, а за целия народ. От здравна помощ да се ползва всеки нуждаещ се, а не само този, който може да плати. Ценностите на културата да са за всички, а не само за един тесен кръг от „елита" на обществото.

---

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 45, с. 54.
[2] Г. Димитров, Писма. Издателство на БКП, С., 1962, с. 419.

Digitized by Google

В условията на народнодемократичната власт партията с чест изпълни своите обещания. В Народна република България се изгради и продължава да укрепва обществото на социална справедливост и равенство.

При социализма хората са изравнени по отношение на средствата за производство. Премахната е икономическата основа на експлоатацията на човек от човека и на различните форми на социална несправедливост. Те са равни и по отношение на труда, който се превръща във всеобща мярка, която определя мястото на човека в обществото. Всеки гражданин има еднакви права да ползва обществените фондове за потребление: безплатно образование, медицинска помощ и пр.

Основа на основите на равенството при социализма е принципът на разпределение според количеството и качеството на труда.

Същевременно партията неведнъж е посочвала, че в нашето общество има и ще има хора, които робуват на потребителски настроения и непрекъснато искат да получават все повече и повече, без да държат сметка колко и какво дават на обществото.

Нарушаването на основния принцип на социализма „от всеки според способностите, всекиму според количеството и качеството на труда" е един от главните източници на отрицателните явления в нашия живот.

Борбата срещу тях е преди всичко борба срещу нарушаването на социалистическия принцип на разпределение. А такова нарушаване още се среща тук или там. На едни места „отрязват" този принцип, не дават на човека това, което честно и почтено е заработил, убиват стимула за неговата социална активност. Другаде още намира почва уравниловката, при която съвестният и всеотдаен работник се приравнява с мързеливия, с безотговорния към трудовите си задължения. А колко пъти част от спечеленото от добре организирания и ефективен труд се взема от едни и се дава на други, с което се нанася удар на израстването на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост!

Партийните комитети и организации все по-страстно воюват срещу отделните случаи на подкупи, печалбарство, кражби, бакшиши, използване на служебното положение за лично облагодетелствуване и пр. Това са все пътища и пътеки на нетрудови доходи, които подкопават най-градивния принцип за оценка на човека според количеството и качеството на неговия труд.

Сред най-ефикасните оръжия, които партията изкова в борбата срещу отрицателните явления, е масовият, повсеместен, превантивен и действен контрол.

Успехите в социално-икономическото развитие на нашето общество са немислими без по-нататъшното усъвършенствуване на контрола и проверката на изпълнението.

Утвърждавайки ленинския стил в работата, партията разглежда въпроса за контрола и проверката на изпълнението като изпитано средство за подобряване дейността на партийните, държавните и обществените органи, като средство за подобряване организираността и дисциплината, за повишаване отговорността на комунистите за поръчаното дело, като средство против бездействието, търпимостта, покровителственото отношение към нарушителите на партийния и обществения морал, на нравствените принципи на социализма, на социалистическата законност. Сега става дума не просто за усъвършенствуване на контрола, а за нов тип контрол.

Българската комунистическа партия е давала и дава пример на все по-добре организиран контрол срещу отрицателните явления в своя

Digitized by Google

живот и обществото. Тя още през 1905 г. по инициатива на своя основоположник Димитър Благоев изгради специализиран орган — Контролна комисия. Една от първите грижи на Георги Димитров след победата на Деветосептемврийската социалистическа революция беше да се създадат и укрепят органите на новата власт, включително и контролните и ревизионните комисии.

Силата на априлската линия на партията се прояви и в областта на контрола, в грижите да бъде издигнат той до изискванията на съвременния етап в строителството на развито социалистическо общество. На всички първични партийни организации беше дадено право на контрол. Провежда се неотклонно линия да се поставят пред партийните организации основните въпроси в съответния сектор, системно да се отчитат ръководителите и всички комунисти пред партийното събрание. С тези и други форми и средства все по-последователно се прилага принципът на всеобхватност на контрола.

Обновителният априлски процес даде обилни плодове и в областта на контролно-ревизионната дейност. На Деветия конгрес на партията бяха обединени контролната комисия при Централния комитет на БКП и Централната ревизионна комисия и избрана Централна контролно-ревизионна комисия на Българската комунистическа партия. Изграден беше до известна степен нов мощен колективен политически орган за контрол срещу отрицателните явления в партийните редове и в обществото.

Днес контролно-ревизионната дейност е широкообхватна. Основна част от нея вече е координираният контрол със съответните държавни и обществени звена. Контролно-ревизионните комисии все по-успешно държат под свой поглед отрицателните явления в икономическия, обществено-политическия, духовния и вътрешнопартийния живот. Комисиите не само по-пълно разкриват причинно-следствените връзки за нарушенията на Програмата, Устава на партията, на партийната дисциплина и морал, но много по-определено се оформят като органи за методическа помощ на партийните комитети и организации за правилното използване на партийното наказание като средство за възпитание.

Практиката на Централната контролно-ревизионна комисия потвърждава извода, че при разглеждане провинение на партиен член все по-ясно се отразяват стилът и методите на работа на партийните комитети и организации, които проявяват търпимост, либерализъм или субективизъм при разглеждане поведението на провинил се комунист. Не вземат предвид общественото мнение, отражението, което са дали в съзнанието и поведението на хората, противоуставните и противозаконните действия на комунистите, особено на ръководните дейци.

Бюрото на окръжния комитет на БКП в Ловеч например разглежда закононарушенията, допуснати от бившия секретар на общоселския партиен комитет в Орешак. Той използвал служебното си положение за лично облагодетелствуване, като закупил незаконно от Вторични суровини автомобил „Джип“, присвоил дървен материал и т. н. Бюрото взема решение: „Снема се политическото доверие от него и се предоставя на партийната организация да разгледа простъпките му и му наложи партийно наказание. Възлага на районното управление на МВР — Троян да изясни случаите на извършените закононарушения.“ Секретарят на партийния комитет в Орешак е кандидат-член на окръжния комитет на БКП. Въпросът е, щом се снема политическото доверие от него като комунист, може ли той да бъде член на партията с тези провинения? Явно е, че тук е проявена снизходителност, занижена е взискателността.

Твърдата непримиримост и взискателност към нарушителите е

Digitized by Google

необходимо условие в борбата срещу отрицателните явления. Основното за нас си остават обаче системните другарски грижи за развитието на комунистическите добродетели.

В Тезисите на Дванадесетия конгрес на БКП се посочва, че трудещите се встъпват в партийните редове, ако притежават определени качества, изисквани от партийния Устав. Първостепенен дълг на партийните организации е да се грижат тези качества да се развиват и обогатяват, да се разширява политическата и професионалната подготовка, да се засилва отговорността на всеки комунист както за собствената му работа и поведение, така и за състоянието на трудовия колектив, в който работи.

За съжаление някои партийни комитети и организации не винаги подхождат така. Партийният член Ангел Георгиев Цеков от окръжното управление на МВР в Михайловград например има наложени седем административни наказания за пропуски и нарушения в служебната си дейност, някои от които твърде тежки, но партийната организация не е взела отношение към нито един от случаите, не му е помогнала своевременно да види своите грешки и недостатъци. Основателно Дванадесетият конгрес на БКП посочва, че първичната партийна организация трябва да бъде постоянна колективна опора на своите членове в стремежа им да се развиват и усъвършенстват като комунисти и граждани. Нейно първостепенно задължение е да работи за издигането на отговорността на всеки отделен комунист при осъществяването на авангардната роля на партията и укрепването на дисциплината.

Партийната дисциплина е широко понятие. Тя не може да се свежда предимно до редовното посещение на партийните събрания и до навременното плащане на членския внос. Става дума за безупречно спазване на Устава на БКП, на принципите и нормите на партиен живот и ръководство. Те са задължителни за всички, независимо от поста, който заемат.

В това отношение твърде убедителна е информацията от Системата за регистриране, справки и анализ на нарушенията на Програмата и Устава на партията и наложените партийни наказания.

Тя показва, че с всяка година се засилва борбата на партийните органи и организации за укрепването на дисциплината в партията като ядро на обществената дисциплина. В резултат на тази засилваща се борба наказанията за нарушение на партийната дисциплина заемат висок дял в скалата на предприетите санкции. Въпреки това няма място за доволство от извършеното. По-дълбокият анализ разкрива, че е търсена отговорност предимно за отсъствие от партийни събрания, от занятия на учебните звена, нередовно плащане на членски внос, неизпълнение на поръчения и др. Наистина това са сериозни нарушения на Устава и борбата срещу тях правилно се засилва.

Но само това вече не може да отговори на съвременните изисквания. Развитието и внедряването на научно-техническия прогрес, по-сложните задачи на социалистическото строителство, нарасналата политическа и обща култура на трудещите се предявяват към комунистическия авангард революционна позиция, дълбоко осмисляне на новите задачи и активно действие за тяхното изпълнение, изискват от всеки партиен член не само да стои в челните редици на борците за новото, но и да организира, да води хората, да ги възпитава.

Това сега е сърцевината на високата съзнателна партийна дисциплина. Пасивното поведение, безразличието, бюрократичното разтакаване, формалното изпълнение на решенията и поръченията, търпимостта към отрицателните явления, потискането на критиката и преследването за критика са в разрез с ленинския априлски курс на пар-

Digitized by Google

тията и са несъвместими със званието „член на Българската комунистическа партия". Единични са обаче случаите на наложени наказания за провинения от такъв характер.

Затова контролно-ревизионните комисии считат за първостепенен дълг да държат будно вниманието на партийните комитети и организации срещу подценяването и либералното отношение към тези най-съществени проявления в областта на нарушенията на партийната дисциплина, да вникват в причините за тях и да предлагат мерки за тяхното изкореняване, за издигането на партийната дисциплина на равнището на съвременните изисквания.

За разгръщане на решителна, действена и безкомпромисна борба срещу отрицателните явления и социалните деформации е необходимо, както се посочва и в решенията на Дванадесетия конгрес, да се въведе всенароден, тотален контрол от горе на долу и от долу на горе.

Централната, а с нейната методическа помощ и местните контролно-ревизионни комисии отиват към Тринадесетия конгрес и 30-годишнината от Априлския пленум въоръжени с нова организационна структура, отговаряща на задачите за тотален контрол срещу отрицателните явления.

На базата на решенията на Януарския пленум на ЦК на БКП (1984 г.) и в съответствие с усъвършенстване функциите, структурата и организацията на работа на апарата на Централния комитет на БКП, на Юнския пленум на ЦКРК на БКП (1984 г.) беше утвърдено ново структурно-функционално устройство. Прилагайки териториално-функционалния признак, бяха създадени като помощни органи на комисията пет направления за контрол и привличане към отговорност за нарушения в областта на икономическата, научно-техническата и социалната политика, в духовната сфера, във вътрешнопартийния живот, по ревизионните въпроси и за усъвършенстване методиката на контрола.

Животът по безспорен начин потвърди, че новото структурно-функционално устройство е здрава организационна основа за осъществяване на тотален, действен, висококачествен и превантивен контрол срещу отрицателните явления.

Достатъчно е да посочим само някои цифрови показатели, които дават основание да се направи този извод.

През периода след Дванадесетия конгрес партийните комитети, съвместно с Централната, окръжните, общинските и районните контролно-ревизионни комисии и с държавните и обществените звена са направили над 200 проверки по въпроси от икономическата, научно-техническата и социалната политика. Голяма част от работата е извършена в условията на новото структурно-функционално устройство. По-успешно са разкривани слабостите, недостатъците и задържащите явления при прилагането на новия икономически подход и издигането ролята на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, внедряването на научно-техническия прогрес, подобряването качеството на продукцията, търговското, телефонното и транспортното обслужване на населението и др. В областта на духовната сфера е проявена висока принципност към отделни случаи на отклонения от марксистко-ленинската идеология, нарушения от морално-етичен характер, класово-партийното и патриотичното възпитание, при работата за издигане политическата подготовка, квалификацията и образованието на комунистите и трудовите колективи до съвременните изисквания и др.

Голям размах придоби контролът срещу слабостите и недостатъците и във вътрешнопартийния живот и преди всичко в работата на първичните партийни организации.

Digitized by Google

В това отношение Дванадесетият партиен конгрес постави конкретната задача: контролно-ревизионните органи да „променят своя подход и енергично помагат да се издига ролята, да се развива самодейността и да се разгръща творческата активност на първичните партийни организации“[1].

Предмет на проверки на партийните комитети и на контролно-ревизионните и ревизионните комисии са били такива основни задачи като издигане самодейността на първичните партийни организации, ролята на събранието, разгръщането на критиката и самокритиката, подобряването качеството на членския състав, деловодната дейност.

Изводът е, че в контролната дейност все по-пълно се обхващат основните задачи във всички социални сфери и във вътрешнопартийния живот. Направена е сериозна крачка към действително тотален контрол срещу отрицателните явления в партията и обществото.

Справедливостта изисква обаче да признаем, че на слабостите в областта на духовната сфера и по-специално по въпросите за подготовката и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри не е обръщано достатъчно внимание. Задачата за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес налага бързо да се изкорени тази слабост.

Крачка към нов априлски подход в контрола е, че при проверките по основни задачи от всички социални сфери се осъществява все по-тясно взаимодействие на контролно-ревизионните комисии с партийните комитети и с цялата система техни спомагателни органи, с Националната контролна система и нейните поделения, с органите на МВР, съда, прокуратурата, с обществено-политическите организации. Висока оценка заслужава все по-активното взаимодействие с Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, с научни органи, дейци и специалисти в областта на партийното строителство, социологията, икономическите науки, правото и други, което прави контрола много по-задълбочен, конкретен, компетентен и действен. С тяхна помощ се разкриват много по-пълно отрицателните явления и причините, които ги пораждат, правят се компетентни предложения за отстраняването им, за оздравяването на обстановката. Съчетават се административните с партийните санкции и възпитателните мерки за издигане дисциплината на всички и навсякъде. Резултатите от стотиците проверки се поставят на вниманието на партийните комитети и организации, упражнява се принципна и градивна критика на хиляди комунисти и ръководители, дава се по-широка гласност.

Всичко това и особено разкриването на деформациите и задържащите процеси по време на изпълнение на задачите засилва превантивната роля на контрола, повишава неговата ефективност.

Неправилно и вредно е обаче да се направи изводът, че с тези успехи, които особено се проявиха при новото структурно-функционално устройство, контролно-ревизионната дейност непълно изпълнява функциите си на гарант за подобряване работата на политическата система на обществото.

Решенията на Февруарския и Януарския пленум на ЦК на БКП ни въоръжават с верен компас за голямата работа, която предстои. Необходимо е особено координираният контрол да се подобри в качествено отношение, като се прилагат много по-пълно началата на програмната организация. Декемврийският пленум на ЦКРК (1985 г.) с право посочи конкретните стъпки към такава организация: по-пълното включване в контрола специалистите от партийните органи, от Националната контролна система, МВР, съда, прокуратурата, обще-

[1] Дванадесети конгрес на БКП, стенографски протокол, част първа, с. 97.

Digitized by Google

ствените организации и пр. Неотложна необходимост е създаването на още по-широка и здрава научна опора, като се привличат изтъкнати дейци от различните клонове на обществените, техническите и други науки в центъра и по места.

Поставянето на контрола върху началата на програмната организация изисква също така новосъздадените направления в контролно-ревизионните комисии **да не работят откъснато едно от друго, а по основните задачи, особено по внедряването на техническия прогрес, да съгласуват своите усилия, да осъществяват координиран настъпление, да постигнат пробив в борбата срещу отрицателните и задържащите явления и деформации.**

Главен критерий за оценка на ефективността на партийния и държавния контрол е как той съдействува за стесняване полето на отрицателните явления. От тази позиция трябва да отчетем, че все още контролът на някои места не е действен.

В много окръзи контролно-ревизионните комисии и комитетите за държавен и народен контрол са правили проверки за нарушенията на социалистическата законност, посегателствата и разхищенията на социалистическата собственост, но резултатите са незадоволителни. Главна причина за това е, че често те се ограничават да констатират негативните прояви и не предлагат ефикасни мерки до органите за социално управление и контрол, до първичните партийни организации и трудовите колективи, рядко привличат виновните към строга партийна отговорност. Поради това на някои места нарушенията на социалистическата законност и посегателствата върху социалистическата собственост продължават да тровят социалната атмосфера, да деформират общественото съзнание, да спъват нашето движение напред.

Успешното решаване на социално-икономическите, политическите, културните и други задачи на социалистическото строителство зависи не само от изработената научнообоснована партийна политика, но и от качеството на онези, които са в авангарда на борбата за нейното осъществяване — **ръководните партийни и административни дейци.**

Главното в априлската партийна политика към кадрите е било и е **уважението и доверието, съчетано с високата принципност и строгата взискателност към тяхното поведение и работа.**

Особено след Априлския пленум израсна могъщо ядро от кадри, които отговарят на високите изисквания на нашето време.

Но проверките показват, че една, макар и малка, част от ръководителите допуска съществени слабости и грешки, нарушава Програмата и Устава на партията. Налице са редица отрицателни прояви във възпитанието и поведението на някои ръководители.

Най-честите нарушения от тези кадри са неизпълнението на държавния план, нарушаването на трудовата, финансовата и технологичната дисциплина, слабостите в стила и методите на работа и ръководство, нарушаването на социалистическата законност, използването на служебното положение за лично облагодетелствуване и др.

Централният комитет на БКП с особена сила сочи, че въвеждането на конкурсното и консурсно-изборното начало е основен път за премахване на субективизма при издигането на кадрите, за засилване контрола на колективите в тази основна част от управленската дейност. След като се осигури правилен подбор на ръководителите, успехите зависят от това, как ще се осъществява контролът от страна на партийните и административните органи, особено що се отнася до стила и методите на тяхната работа.

След последните разработки на др. Тодор Живков въпросът за стила и методите добива още по-голяма актуалност.

Digitized by Google

Трябва откровено да признаем, че тук сега се къса веригата в много звена на всички равнища. Стилът на работа в тях не е на висотата на новите постановки и изисквания, които партията утвърждава след Дванадесетия партиен конгрес, и води до извращения и деформации, до сриване на големите замисли и проекти. Оттук и задължението на партийните и държавните контролни органи — всемерно да съдействуват за **осигуряването на информация,** която вярно и обективно да представя състоянието, своевременно да разкрива слабостите на всички равнища. Всяка проверка, всяко дело на провинил се комунист е повод за контролните звена незабавно да информират висшестоящите партийни и държавни органи за нарушаването на ленинските принципи и норми за партиен живот, стила на работа, за психическия климат в колектива, за настроенията на комунистите и трудещите се и т. н. От друга страна, в контролните органи всекидневно пристигат **жалби, възражения и писма.** В тях са отразени мислите и настроенията на хиляди хора, активната им позиция в борбата срещу отрицателните явления. И затова те са важен канал за живата връзка на партията с масите, един от най-ценните източници за информация. Те ни помагат да се ориентираме в обстановката по-ясно да видим недостатъците, причините за негативните прояви. За съжаление не са малко фактите на бездушно отношение към жалбите и писмата на трудещите се. Някои партийни и държавни органи не проявяват достатъчно принципност и взискателност към ръководни кадри, които не реагират остро на сигналите за безстопанственост, за нарушения на социалистическата законност и пр. **Точната проверка и принципната оценка на фактите ни помага да разкриваме причините за едни или други отрицателни прояви.**

Битката срещу отрицателните явления в нашия живот трябва да се води с априлска непримиримост на широк, всенароден фронт, за да се реализират в живота предначертанията на партията. **В челните редици са стояли и следва още по-решително да стоят комунистите, партийните организации.**

Както се посочва в разработките на др. Тодор Живков, свързани с подготовката за Тринадесетия конгрес, нужна е обстановка, при която всяка първична партийна организация да може открито да посочи тези, които не изпълняват взетите решения, превишават предоставените им права, крадат и пилеят. Нужно е да се търси своевременна отговорност от всички — ръководители, партийни органи, първични партийни организации, които под един или друг предлог се отклоняват от борбата срещу социалните деформации.

Времето, в което живеем, и задачите, които решаваме, изискват да бъдем твърди, решителни и мъдри, изискват организираност и дисциплина. **Висока дисциплина и деловитост, инициатива и творчество в работата — това е законът за изпълнение на поставените задачи.**

Живеем в славно време, в навечерието на 30-годишнината от историческия Априлски пленум и Тринадесетия конгрес на БКП, който ще постави още по-големи цели за ускореното изграждане на зрелия социализъм върху основата на бързото внедряване на научно-техническите новости.

Верни на решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.), партийните ръководни и контролни органи ще засилят борбата и ще издигнат на по-високо равнище контрола срещу отрицателните явления при осъществяване на икономическата и научно-техническата и социална политика на партията.

С цялата си енергия ще съдействуват за още по-монолитната сплотеност на партийните редове около Централния комитет под ленинското априлско знаме на нашата славна Благоевско-Димитровска партия.

Digitized by Google

АПРИЛСКИЯТ ЕТАП В РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЯТА

доц. ИВАН ДОМУСЧИЕВ
кандидат на историческите науки

Априлският етап в партийната история започва в средата на 50-те години. Неговото начало поставя Априлският пленум на ЦК на БКП през 1956 г. Значението на Априлския пленум се определя, от една страна, от историческото му място и роля, а от друга, от качествено новото съдържание, което неговите решения внасят в партийната стратегия и тактика, в партийната политика.

Априлският пленум отразява реалното състояние на нашето общество, което към 1956 г. е пред завършване на преходния период и на прага на етапа на изграждане на зрелия социализъм. В България се формират условия за пълно проявление на обективните закономерности на социализма, във всички сфери на обществото възникват нови исторически задачи, които изискват ръководният субективен фактор да ги превърне в своя стратегия, да организира тяхното съзнателно и целенасочено осъществяване. Това означава преди всичко да се издигнат на качествено ново равнище политиката и дейността на Българската комунистическа партия, да се издигне ръководната ѝ роля на височината на обективните тенденции на нашия напредък и новите насоки на световния революционен процес. А затова е потребно да се преодолеят грешките и слабостите, допускани през годините на култа към личността, неговата теория и практика, която влиза в остро противоречие с марксизма-ленинизма, със същността на социалистическото общество и закономерностите на неговото изграждане.[1]

Чрез своите решения **Априлският пленум възстановява и обогатява ленинските принципи и норми на партиен живот и партийно ръководство.** Той създава условия за разгръщане творческите сили на всички комунисти, за повишаване ръководната роля на Комунистическата партия и ролята на обществените организации, за разгръщане на социалистическата демокрация. Априлският пленум поставя цялата дейност на партията, творческите усилия на народните маси в съответствие с изискванията на обективните закони на социализма, усъвършенствува политическата система и управлението на обществото.[2]

Капитална заслуга на Априлския пленум, изтъква Дванадесетият конгрес на БКП, „е формирането на априлската линия на партията"[3]. Тази линия е действена проява на марксизма-ленинизма в специфичните условия на нашата страна. Тя е жизнено единство и взаимодействие между творчески развиващата се теория на научния социализъм и съзидателната обществено-историческа практика на работническата класа и народа в изграждането и усъвършенстването на социализма в България.

---

[1] История на БКП. С., 1979, с. 508—510, 511—518.

[2] Програма на БКП. С., 1971, с. 6; БКП в резолюции и решения, т. V, 1956—1962, С., 1965, с. 9.

[3] Дванадесети конгрес на БКП. Доклади и решения. С., 1981, с. 132.

Digitized by Google

Априлската линия е ленинската генерална линия на БКП за завършване на преходния период в условията на победилия у нас социализъм, за изграждане на зрелия социализъм и постепенния преход към строителството на комунизма в НР България.[1] В своето развитие априлската линия се изгражда върху интересите и потребностите на народните маси, опирайки се на тяхното съзнателно историческо творчество. Основа и ръководно начало на априлската линия са общите принципи и закономерности на социалистическото строителство, творчески съобразени с историческите, икономическите и културните особености на България. Нейната жизненост и сила се определят в значителна степен от способността ѝ критично да оценява своите слабости и недостатъци и решително да ги отхвърля, да включва в съдържанието си най-ценното и перспективното от интернационалния и българския опит и най-новите постижения на науката.

Още в своето начало, при формирането си, **априлската линия изявява своята ленинска същност.** „Априлският пленум — пише др. Тодор Живков — даде пълен простор за цялостното утвърждаване и творческо развитие на ленинските принципи и норми на партиен живот, за пълна изява на Лениновите завети във всички области на нашия живот."[2]

Формирайки основите на генералната линия за изграждане на зрелия социализъм, Априлският пленум утвърждава в тях ленинското творческо начало на Комунистическата партия — своевременно, перспективно, в съответствие с обективния ход на историята да решава назрелите проблеми, да чертае стратегическите задачи на общественото развитие. Той отстоява и продължава идеите, политиката и традициите, завещани от Георги Димитров, като осъществява диалектическа приемственост между линията, начертана от Петия конгрес на БКП, и линията за изграждане на зрелия социализъм. В неговите решения идеите и постановките на Петия партиен конгрес се обогатяват и издигат на качествено ново равнище в съответствие с новата реалност и новите перспективи на социалистическото строителство в България и движението на света към социален прогрес и социализъм.

Априлската линия изразява творческия дух и творческите възможности на ленинизма, на революционната пролетарска теория и в същото време потвърждава непримиримостта на БКП към всички отклонения от марксистко-ленинското учение. Тя обогатява революционната идеология и практиката на социалистическото строителство, осветлявайки характера и закономерностите на етапа на изграждане на зрелия социализъм, проблемите на изграждането на материално-техническата база на нашето общество в диалектическа връзка с научно-техническата революция, на усъвършенстването на обществените отношения, на комунистическото възпитание и формирането на социалистическата личност.

Процесът на обогатяване и развитие на априлската линия на партията е непрекъснат и възходящ. Той обхваща всички сфери на обществото, всички проблеми, насоки, задачи, всички социални групи, всички организации, целия наш живот и целия наш народ. Това безспорно положение още веднъж доказва ленинската същност на априлската линия и потвърждава, че тя е линия на Комунистическата партия и в същото време линия на целия български народ. В нея плодоносно се развиват най-драгоценните традиции и добродетели на БКП, творчески се използва огромният положителен опит на КПСС и

[1] Дванадесети конгрес на БКП. Доклади и решения с. 133.
[2] Т. Живков, Избр. съч., т. 17, С., 1975, с. 372.

Digitized by Google

другите комунистически партии. Априлската линия е линия на новаторство и дръзновение, на исторически победи и завоевания на българския народ в строителството на новото общество, характеризираща Българската комунистическа партия като партия, способна мъдро и отговорно да решава най-сложните проблеми на епохата, на българския народ и да има свой принос в развитието на световния революционен процес.

Именно цялостният смисъл, цялостното теоретическо, идеологическо и политическо съдържание на априлската линия на партията, което е качествено нов момент в развитието на програмата, на стратегията и тактиката на БКП, дава основание убедително да се обоснове априлският етап в партийната история. Тази оценка започва с ясното виждане на историческата роля на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. в развитието на Комунистическата партия и на социалистическото общество. „Периодът след Априлския пленум — посочва Дванадесетият конгрес на БКП — сложи началото на изключително важни социални и вътрешнопартийни процеси и с право влезе в нашата история като априлски етап в дейността и развитието на партията и на социалистическото общество у нас."[1] Най-пълно и в разгърнат вид идейната, теоретичната и политическата същност, равнище и приноси на БКП в марксизма-ленинизма се изразяват в **Програмата на партията за изграждане на зрелия социализъм,** приета през 1971 г. от Десетия конгрес. Нови крачки напред в развитието на априлската линия са решенията на Единадесетия и Дванадесетия конгрес, на националните партийни конференции, на пленумите на Централния комитет, творческите приноси на др. Тодор Живков в неговите речи, трудове и лекции.

Февруарският пленум на ЦК на БКП (1985 г.) с научна дълбочина, с голяма политическа сила и перспективност развива и обогатява априлската линия с най-нови виждания и подходи за осъществяването на научно-техническата революция у нас, за излизането на нашия народ със свои високи постижения в челните редици на това основно полесражение на напредъка, от което зависи щастието и благоденствието на народа. В документите на Февруарския (1985 г.) и Януарския пленум на ЦК на БКП (1986 г.) и в Тезисите на XIII партиен конгрес всестранно се разработват проблемите на научно-техническата революция като обективна закономерност. В тях се очертава и практическата програма за придвижването на България по тази основна насока на развитието, която има решаващо икономическо, политическо, идеологическо и международно значение. Техните решения са мощно идейно-политическо оръжие на партията, на работническата класа и целия народ за дълбоки, исторически изменения в базата и надстройката, в производствените отношения и социалното управление, в структурата и в технологиите на производството.

Върху основите на априлската линия **през изтеклите три десетилетия в Комунистическата партия протичат нови по характер процеси, формират се нови нейни черти.** Най-всеобхватно значение сред тях има **развитието на БКП като авангард на работническата класа и в същото време като авангард на целия наш народ.** В началото на 60-те години, като отчита условията на победилия у нас социализъм и перспективите на изграждането на зрялото социалистическо общество, партията посочва началото на тази тенденция. Десетият партиен конгрес изтъква, че в България се създават политически и социалноикономически предпоставки Комунистическата партия, авангардът на работническата класа, постепенно да прераства в марксистко-ленин-

[1] Дванадесети конгрес на БКП. Доклади и решения, с. 133.

Digitized by Google

ски авангард на народа, да става партия на целия народ. Тази насока в развитието на БКП най-цялостно се изразява във взаимоотношенията ѝ с народа, в историческото равнище на ръководната ѝ роля.

В Програмата на БКП (1971 г.) се анализират и оценяват **новите измерения и черти на политическата и идейната зрелост на народа, единството и сплотеността му около априлската линия.** В нея се осветляват реално протичащите в тази насока процеси: сближаването на класите и социалните групи; повишаването на социалистическата съзнателност на масите; разгръщането на социалистическата демокрация; още по-голямото нарастване на ролята и значението на Комунистическата партия като ръководна и направляваща сила, нейното прерастване в партия на целия народ.

Дванадесетият конгрес изтъква, че БКП е здрава и силна марксистко-ленинска партия, кръвно свързана с народа, дълбоко патриотична и интернационалистична, единна и сплотена около своята линия и Централния комитет, притежаваща верни съюзници и съратници, изпитан, мъдър политически вожд на българския народ в борбата за изграждане на зрелия социализъм.[1]

В Тезисите на Тринадесетия конгрес се изтъква възходящото организационно и идейно-политическо укрепване на БКП и на нейното единство, повишаването на ръководната ѝ роля. Ярко се очертават и новите ѝ задачи, които произтичат от необходимостта съдържанието, формите и стилът на партийната работа да се привеждат в съответствие с изискванията на научно-техническата революция.

Основна черта в живота и делото на партията след Априлския пленум е развитието и обогатяването на нейния ленински стил и дух на работа. С цялата си енергия и с всички свои средства партията осигурява приложението на **принципа на колективността** във всички ръководни органи, във всички организации, в целия си живот. Обсъждането и приемането на нейните стратегически решения става дело на всички комунисти, на работническата класа, на целия народ. Това още веднъж се потвърждава от включването на творческите сили на партията и страната в подготовката на Тезисите на Тринадесетия конгрес. Много усилия партията полага, за да формира и гарантира условия за **разгръщането на критиката и самокритиката.** Тя се бори неотклонно да се спазват и развиват **демократическият централизъм и вътрешнопартийната демокрация,** да се утвърждават и издигат навсякъде **партийната дисциплина, принципност и морал, изискванията към партийните кадри и членове, партийният контрол.**

Научният характер на априлската линия е основа и за издигане на научността във всестранната дейност на партийните органи и организации. От една страна, това е последователна вярност към марксистко-ленинската теория и грижа за творческото ѝ развитие. От друга страна, това е реално, влязло в практиката умение да се използват най-новите постижения на редица частни науки, които осигуряват повисока ефективност на организаторските и ръководните усилия на партийните органи и организации.[2]

Нарастващо значение в живота на БКП придобива **повишаването на ролята на първичните партийни организации,** тяхното превръщане в политически ръководители на крупни производствени и социални единици. В априлската линия и в мащабните партийни мероприятия в тази насока първичната партийна организация се оценява и утвърждава като звено, от чието състояние, равнище на дейност и бое-

---

[1] Дванадесети конгрес на БКП, Доклади и решения, с. 138.
[2] Девети конгрес на БКП. Стеногр. протокол, С., 1967, с. 91—92.

Digitized by Google

способност зависят боеспособността и равнището на работа на цялата партия.

Именно чрез дейността на първичните организации се формират доверието и връзките на народа с Комунистическата партия. Те се превръщат в ръководно политическо ядро на трудовия колектив, в образец на неговото бъдещо състояние. Те са представител на партията в своя трудов колектив и представител на своя трудов колектив пред партията. Животът им и особено разгръщането и обогатяването на вътрешнопартийната демокрация, на критиката и самокритиката, на контрола, на взискателността към делата на всеки партиен член е пример за социалистически отношения, образец на социалистическа демокрация, стимулатор на обществена активност.

Новите задачи на нашето време поставят още по-високи изисквания пред първичните партийни организации — да се утвърждават като авангард в осъществяването на научно-техническата революция, като генератор на творчески идеи, като откриватели и горещи поддръжници и защитници на новото.

Като се търсят основните очертания на априлския етап в партийната история, наложително е да се посочат и тенденциите в развитието на нейния количествен и качествен състав. През 1958 г. в редовете на БКП членуват 484 255 членове и кандидат-членове. Основната социална група в партията са работниците — 36,09 на сто. Селяните са 34,16 на сто и служащите — 21,72 на сто.[1] През 1981 г. в БКП членуват 825 876 комунисти. От тях вече 42,7 на сто са работници, като се увеличава предимно броят на партийните членове от решаващите отрасли в народното стопанство — машиностроенето, металургията, химията, строителството. От новоприетите партийни членове 83,9 на сто са с висше, полувисше и средно образование, над 50 на сто са работници, 76 на сто са под 30 години, 36,3 на сто са жени.[2] Видими са тенденциите на подмладяване на партийните редици, на издигане на образователното равнище на партийните членове, на увеличаване на относителния дял на жените в общия състав на партията.

Нови положителни явления характеризират и състава на партийните кадри. През 1981 г. 91,5 на сто от секретарите на първичните партийни организации, 83,9 на сто от членовете на общинските партийни комитети и 88,9 на сто от членовете на окръжните комитети имат висше, полувисше и средно образование. Изпълнението на задачите на обществения прогрес се гарантира от съответствуващата им компетентност на партийните ръководители — 68,2 на сто от секретарите на първичните партийни организации, 67 на сто от членовете на общинските партийни комитети и 67,3 на сто от членовете на окръжните комитети са инженери, техници, икономисти или селскостопански специалисти.[3]

Съществена черта на партията и на целия ни живот е все по-високата отговорност на партийните членове за общите задачи на страната, за своя трудов колектив, за своя град, село, квартал, за възпитанието на децата и младежите, за съдбата на възрастните хора. Линията за подмладяване състава на партийните организации се свързва с обективната потребност и с изискването в партийните редове да встъпват млади хора с вече изграден трудов и граждански авторитет. В същото време партията решително се освобождава от тези членове, които са изгубили качествата си на комунисти, които хвърлят

[1] Седми конгрес на БКП, Стеногр. протокол, с. 97—98.
[2] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, С., 1981, с. 105—106.
[3] Пак там, с. 73—74, 74—76.

Digitized by Google

сянка върху нейното име и подронват авторитета ѝ сред народните маси.

Във връзка с всичко това основателен е изводът, че в нашата съвременност партията решава предимно не проблемите на количественото си нарастване, а на качеството на своите членове в съответствие с новите по-мащабни и по-сложни задачи на социално-икономическия напредък, с процесите на развитие на българската социалистическа нация и социалистическия начин на живот, както и в съответствие с изострящата се идеологическа борба.

За историческото развитие на БКП в периода 1956—1986 г. ярки изводи се съдържат и в нейните взаимоотношения с **Българския земеделски народен съюз.** В негово лице партията има свой верен и последователен съюзник в социалистическото строителство, достоен партньор в социалното управление. През всички тези години укрепва и се задълбочава комунистическо-земеделското единство. Взаимоотношенията на БКП с БЗНС са образец на творческо приложение на Лениновото учение за работническо-селския съюз, обогатяване на теорията и практиката на социалистическата демокрация и на политическата система на социализма.

Новите черти на партията, на нейната априлска линия и на нейната дейност се изявяват и в грижата ѝ за **издигането на ролята и значението на обществените организации и движения у нас.**

Априлският етап в партийната история се потвърждава и от дълбоките процеси, които под ръководството на БКП протичат в **усъвършенстването на държавата и социалистическата демокрация.** Характерни тенденции в тази сфера са преустройството на управлението съобразно с обективните закономерности на изграждането на зрелия социализъм, разширяването на обществено-държавното и държавно-общественото начало, включването на народните маси в решаването на държавните дела, по-нататъшните положителни промени в стила и методите на работа и ръководство. Оценявайки завоеванията в тази насока, в Тезисите на Тринадесетия конгрес се изтъква, че главното в усъвършенстването на политическата надстройка е по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация и на социалистическото самоуправление. В своята цялост този процес трябва да съдействува за ускореното развитие и ефективното преустройство на материално-техническата база на нашето общество, за осъществяването на научно-техническата революция.

В априлския етап на своята история партията утвърждава като нерушима основа на своята външна политика **братския съюз и тясното взаимодействие с КПСС,** развива и обогатява всестранната интеграция между двете страни и двата народа. На по-високо равнище се издигат и нейните взаимоотношения с братските партии на социалистическите страни. БКП с цялото си съзидателно дело и с цялата си международна дейност потвърждава своята **солидарност с народите от Азия, Африка и Латинска Америка,** които се борят против империализма. Тя отделя особено внимание на своите **връзки със страните със социалистическа ориентация.**

Като прави значителен принос със своята активност и с високия си авторитет за разширяване на сътрудничеството, за укрепване на солидарността и взаимодействието на комунистическите партии, във взаимоотношенията си с тях **БКП неотклонно се придържа към принципа на пролетарския интернационализъм,** който органично съчетава революционната солидарност с пълната самостоятелност и равноправие. Комунистическата партия и Народна република България е цялата си енергия подкрепят новите инициативи и усилия на КПСС и СССР

Digitized by Google

в защита на мира, за предотвратяване на ядрената катастрофа. Нашата държава неизменно следва политиката на мирно съвместно съществуване, изявява се като съществен фактор за запазването на мира, доверието и добросъседските отношения на Балканите, в защитата на живота и бъдещето на цялото човечество.

Сред най-съществените характеристики на априлския етап в партийната история е, че през него в лицето на другаря Тодор Живков Българската комунистическа партия формира своя най-крупен теоретик и ръководител. Безспорни са неговите заслуги за подготовката и провеждането на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. С ленинско прозрение на изискванията на епохата, на нашия напредък и на бъдещето той е негов организатор и вдъхновител.

Няма радостно събитие в живота на Българската комунистическа партия и нашия народ, в основата на което да не стоят новаторските теоретически идеи и политически ръководни решения. Тяхна характерна черта са високата принципност, марксистко-ленинската последователност, творческата смелост и размах, дълбокият усет към новото и перспективното в живота.

Историческо значение за партията, държавата, обществото имат теоретическите разработки и практическите подходи за последователно, неотклонно и творческо утвърждаване и развитие на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство, за повишаване на ръководната роля на партията, за развитието на социалистическата демокрация, за въвличането на най-широките слоеве на народа в управлението на обществото. Голямо значение имат теоретическите идеи за етапа на изграждане на зрелия социализъм, за диалектиката на усъвършенстването на социалистическото общество и за научно-техническата революция — за цялостния наш по-нататъшен напредък.

●

Утвърждаването на БКП като всепризнат ръководител на народа, колективността и творческият дух в живота и дейността на партийните органи и организации създават и непрекъснато обогатяват атмосферата на творчество и съзидание във всички обществени сфери. Милиони маси на българския народ с високо чувство на отговорност за бъдещето на социализма участвуват във формирането и изпълнението на сложните и огромни по мащабите си задачи на обществения прогрес, в управлението на държавата, производството, културата.

В историческия факт, че априлската линия е убеждение и главен ръководен мотив в труда и живота на един цял народ, се проявява една от най-внушителните черти на партийната история на българската действителност. Пълното единство на комунистите под знамето на априлската линия, пълното единство на народа около Комунистическата партия са неоспоримо доказателство за дълбоката ленинска научност, за високата творческа принципност, за историческата перспективност, за патриотичната и интернационалната същност на стратегическия курс, по който партията и народните маси завоюват все по-значителни победи в изграждането на социализма и продължават своя път напред.

Digitized by Google

ПАРТИЯТА В МОЯ ЖИВОТ

Всяка среща с другарката ЦОЛА ДРАГОЙЧЕВА — една от ветеранките, изпитаната и заслужила революционерка, видната партийна и държавна деятелка, неразривно свързала своя съзнателен живот, своята обществена и лична съдба с партията, с нейните борби и съзидателни дела, е школа. В живота си покой тя не е имала. Винаги е в талвега на борбата на партията. Много пъти съм си мислел откъде е събирала сили тази крехка жена, за да оцелее в преизподнята на полицейските участъци, фашистките тюрми и концлагери, да издържи тормоза и тежестите на нелегалния живот, да носи две смъртни присъди и нито за миг да не спре да работи. Всъщност нейният живот и преди, и след победата е неразделен от живота на партията. Ще спомена само няколко цифри, които не се нуждаят от коментар. Другарката Драгойчева е в редовете на партията вече 67 години, от които 49 — член на Централния комитет и 25 години член на Политбюро на ЦК на БКП. Четвърт век е председател, а сега почетен председател на Общонародния комитет за българо-съветска дружба. Малко хора могат да се похвалят с такава биография и такъв напрегнат живот. И сега, когато на плещите ѝ тежат 87 години, тя непрекъснато работи — пише летописа на своето време, среща се с избиратели, беседва с партийни дейци. Днес разговорът ни тръгна от детството. Може би защото на прага, когато ме посрещна, изпращаше група пионери, гостите, които обича най-много...

— Какво от детството сте скътали като най-свиден спомен?

— Най-свидният спомен това е многолюдното ни семейство. Бяхме пет деца. Обичахме се, гледахме се едни други и се мъчехме във всичко да отменяме тате и мама, да облекчим техния труд и грижи. Баща ми беше тесен социалист, един от основателите на Белослатинската партийна организация. Както единни и сговорни бяхме у дома, така единни всички встъпихме в редовете на партията.

И както бяхме си помагали у дома, така по-късно си помагахме в борбата. Често пъти обстоятелствата ни пръскаха на различни посоки и ние губехме дирите си — един минал в нелегалност, друг — току-що влязал в затвора или излязъл оттам, трети — под арест или изправен на съд. Това го намирахме за нормално, като изпълнение на дълга към партията. С това растеше ненавистта ни към класовия враг.

Наистина многодетното семейство е незаменимо богатство и за самото него, и за обществото. Въпреки неизбежните житейски трудности многодетното семейство е един щастлив свят, в него се формират първите и най-важни черти на бъдещия характер, там човек поставя началото на своя утрешен ден.

— Какво наследихте от родословното си дърво?

— Най-напред здраве и дълголетие. Наред с това любов към дома и семейството, към родния край. И още — чувство за колективизъм, трудолюбие (у дома никой никога не можеше да стои „празен" — това би било странно, неестествено), усещане за семейна и обществена отговорност.

Наред с всичко това — кълновете на класовото съзнание. Баща ми бе сметнал като свое неотменимо задължение да посее в душите на децата си семената на социалистическите идеи.

Бяхме здраво споени като семейство: в родния край ни наричаха Драгойчевото ято. И макар да бе жестоко блъскано от бурите, разделяно и гърмяно, това ято летя неотделимо от великото ято на пар-

Digitized by Google

тията през всичките десетилетия на свирепите битки чак до победата. Никой от нас не измени на клетвата, която бяхме дали при встъпването си в редовете на партията през историческата 1919 г., когато тя стана партия, съоснователка на Третия ленински комунистически интернационал и се преименува Комунистическа.

— Защитата на правдата изглежда е в кръвта Ви? Как стигнахте до партията?

— В партията не се влиза изведнъж. Преди да встъпиш в нейните редове, трябва ясно да осъзнаеш какво ти предстои, какви качества и добродетели трябва задължително да притежаваш, какви нови задължения ще носиш като човек и като гражданин, като борец за делото на трудовия народ.

Тази истина осъзнах още в самото начало. И през целия си живот съм се стремяла да бъда полезна и необходима. Дали винаги съм успявала — това моите другари трябва да съдят, но аз винаги съм била неудовлетворена от това, което съм научила или извършила, винаги съм живяла с мисълта за ненапълно изплатен дълг към партията, към народа. Това ме е подтиквало, подтиква ме и днес към работа; напразно пропилян ми се струва всеки ден или час, минал без работа, без нещо полезно за хората.

— На какво Ви научи партията?

— От ранна младост и до днес моята среда е средата на комунистите. По силата на това мога да кажа, че аз съм формирана и възпитана от партията. Тя ме научи на честност и самоотверженост; тя ме научи на жертвеност, когато борбата го изисква; тя ме научи на преданост, преданост до смърт в името на великия идеал — освобождението на трудовия човек от гнета на капитала; тя ме научи на любов и преклонение пред безсмъртното ленинско дело, към заветите на Великия октомври; тя ме научи на твърдост и устойчивост в борбата. Партията най-сетне ме научи безпределно да вярвам в победата на комунистическите идеи; но вяра не мистична, а основана върху убедеността и знанието на обективните закономерности на общественото развитие; именно тези закономерности, съчетани с действената роля и неизтощимата социална активност на комунистите, доведоха до победата на социалистическата революция, ще доведат до всемирно тържество на комунистическите идеи.

— Как с времето и политическите събития се изменяха изискванията на партията към Вас?

— Изискванията на партията към всички комунисти и към мен винаги са били високи. Това произтича закономерно от високите цели, които тя си е поставила — коренната промяна на обществото, изграждането на съвършено нови социално-икономически и политически отношения, основавани върху пълното освобождаване на човека от експлоатация, неговото всестранно хармонично развитие, материално благополучие и духовен разцвет.

Разбира се, в различни периоди изискванията са били различни, понякога неимоверно високи. Поради това случвало се е част от комунистите, макар и непоколебимо верни на идеалите, да не са били в състояние пълноценно да отговорят на тези изисквания. Такива бяха изискванията например през втората половина на 30-те години, когато трябваше да преодоляваме левосектантския уклон и да внедряваме новия, Димитровския, курс в партията; особено високи бяха изискванията след Петия конгрес и най-вече след Априлския пленум. Изключително високи изисквания партията поставя и днес на своя

Digitized by Google

Тринадесети конгрес, когато пред партията и цялата нация е поставена задачата да изгради зрялото социалистическо общество, като впрегне могъщите творчески сили на научно-техническата революция. Тя е средство да изградим обществото, в което свободният и творчески труд на всеки човек ще бъде условие за свободата и творческото развитие на всички хора. Научно-техническата революция ще даде възможност на младите хора да изпитват нова гордост и нова радост от труда, с още по-голямо дръзновение да се борят за осъществяването на комунистическия идеал. В този смисъл другарят Тодор Живков не случайно подчертава: „Изграждането на развития социализъм у нас означава да извършим научно-техническата революция. Да извършим научно-техническата революция означава да изградим успешно развития социализъм в Народна република България."

Тези задачи бяха пределно ясно формулирани в докладите на другаря Тодор Живков пред Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП, те са подробно разработени и в доклада и Тезисите на XIII конгрес на Българската комунистическа партия за работата на партията, за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през деветата петилетка (1986—1990 г.) и до 2000-та година.

Що се отнася до мен лично, ще бъда искрена и ще кажа, че макар неизменно да съм подкрепяла конгресните решения и решенията на пленумите, може би не винаги съм отговаряла в пълна степен на партийните изисквания; винаги изпитвам чувството, че все нещо не ми достига да съм в крак с новото и в унисон с растежа на кадрите. Затова съм напълно съгласна с казаното от другаря Тодор Живков в Докладната му записка от август 1985 г., че политическите и деловите качества на комуниста трябва да се оценяват в тяхното единство върху основата на делата, на реално постигнатите резултати, а не по други съображения.

Съгласна съм също така с констатацията, че най-новите партийни пленуми и решения поставиха такива високи изисквания, на които някои от партийните кадри не са в състояние да отговарят. Тъкмо това налага да се вземат неотложни мерки, да се положат специални грижи за тяхната всестранна преподготовка, развитие, интелектуален растеж. И това се отнася до всички звена на партийното ръководство и държавното управление. Никой, от горе до долу, вече не може да живее с измамното предположение, че новото не се отнася до него, че той е извън партийната оценка, недосегаем и незаменим.

— Какво още бихте казали за Докладната записка на другаря Живков за някои отрицателни явления в нашия живот?

— Накратко бих определила този важен документ като едно огледало, в което всеки комунист трябва самокритично да огледа себе си, да преоцени своето собствено равнище, знания, опит и способности, да преогледа поведението си, откровено да види своите грешки, слабости и недостатъци. Само в такъв случай може да се очаква истински ефект в голямата борба срещу социалните деформации.

В това огледало трябва да се огледат всички, които се смятат за комунисти, от горе до долу, без всякакво изключение. Принципите на партийния морал и партийното поведение важат с еднаква сила и в еднаква степен за всеки член на партията.

Разбира се, и за мен. Макар да съм натрупала вече пребогат партиен стаж, не мога да твърдя, че в миналото или сега съм застрахована от грешки, недостатъци, увлечения. Мисля, че страшни са не толкова грешките сами по себе си, колкото нежеланието или неуме-

Digitized by Google

нието да ги видиш и изправиш навреме. Умният съумява да ги забележи отрано и полага усилия да ги коригира; ограниченият и посредственият упорствува пред критиката на колектива, поставяйки високомерно себе си над мнението на останалите. Разбира се, тази категория хора не ще може да оцелее (и слава богу) пред напора на новите, безпощадно категорични, неотменими изисквания на времето.

Затова XIII конгрес и периодът след него трябва да бъдат етап на енергична, действена и безкомпромисна борба срещу всички отрицателни явления, социални деформации и техните конкретни носители, на каквото и равнище в партийния и в държавния апарат да се намират те. Като комунистка аз неотменно ще следвам предначертанията на априлската линия и решенията на XIII конгрес. Дълбоко вярвам, че те ще отговорят на задачите на историческия момент, ще отприщят пред партията и страната нови пътища за развитие и възход.

— Може ли комунистът да каже, че се е издължил на партията?

— Докато е жив, комунистът е длъжен да бъде боец за тържеството на комунистическите идеи. Бойците не минават в пенсия. До сетния си ден и с всичките си сили те подпомагат великото дело, то е плът от плътта им и кръв от кръвта им. Дългът към партията и народа е безсрочен. Не е комунист оня, който в един момент решава, че достатъчно е дал и че отсега нататък следва само да получава, че партията и цялото общество са длъжни да го издигат на пиедестал, да го обкръжават с доживотна слава и благодарност. За добрата дума, за добрата оценка на партията и народа комунистът трябва да воюва до сетния си дъх...

— Как мислите, има ли разлика в ценностната система на комунистите от Вашата младост и в днешните млади комунисти?

— Безспорно има. И доколкото съществува, тя е резултат от сложилите се обективни закономерности в общественото развитие. И партията, и младите комунисти, които встъпват в нейните редове, са длъжни да се съобразяват с тях и да ги съблюдават. Всяко отклонение от тези закономерности води до деформации в психиката, в поведението, в творческото начало у комуниста, в неговата вярност към марксистко-ленинските идеи, към социалистическата революция, която и днес продължава.

А що се отнася до разликата между сегашните млади комунисти и онези от моето време, то тя в известен смисъл е голяма. Защото е колосална и разликата в икономическото, политическото, социалното и културното положение на народа ни в онова трудно, но славно революционно време и днешния ден — забързан, светъл, стремителен. Порано нашата ценностна система се изграждаше и беше подчинена главно на социалистическата революция. Да победим! При изпълнението на партийната задача тогава, в условията на безмилостна борба, се каляваше нашето чувство за дълг и отговорност, граничещо със саможертва.

Сега изискванията пред младите комунисти са други, а това променя много нещо и в ценностната система. Искат се солидни знания, максимално усвояване и внедряване в живота на най-доброто от световната наука и практика. Длъжни са да бъдат по-умни, по-знаещи, по-делови, пределно точни и организирани. Само така ще можем да използваме пълните възможности и реалните предимства на социалистическата обществена система.

Неотдавна при среща група журналисти ме попитаха дали според мен през годините на социалистическото изграждане хората ста-

Digitized by Google

наха по-добри граждани. Споделих тревогата си, че в стремежа си да осигурим всичко на своите деца, „да не се мъчат като нас“, ние им даваме максимално възможното. Но това лишава мнозина от младежите от онази борбеност, настъпателност, настървеност към труда и науката като ценностна характеристика и в същото време отнема на човека и на обществото като цяло един много важен лост за по-бързо развитие. Искам да бъда правилно разбрана — постигнатото от нас и в духовната, и в материалната, и в социалната сфера е нещо невероятно, безспорно, трудно измеримо. Тук думата ми е за онова, което не ни достига. И ми се ще да кажа пред голямата аудитория на сп. „Партиен живот“, че най-ранното обкръжение на човека е много важно за неговото израстване и изграждане като гражданин и комунист. Имам предвид семейството, обществената и партийната среда. Този въпрос за нас като управляваща партия е от първостепенно значение, защото само добре възпитани нови поколения ще бъдат в състояние вдъхновено да градят развития социализъм и комунизма.

— Как по време на съпротивителното движение сте се отнасяли към честните, но слаби хора, които не са издържали на издевателствата на фашистите и са стигнали до предателство?

— И в миналото, пък и днес в редовете на комунистите са попадали и попадат слаби хора, с неустойчив характер, колебливи. Слабостта у човека не е изписана на челото му: тя се проявява в кризисни времена, в моменти на тежки изпитания. В миналото тези изпитания носеха голям риск дори за живота. Не всички устояваха на жестоките и невъобразими мъчения от страна на врага. Едни се огъваха, правеха признания или дори извършваха предателство, но след това, попаднали сред другарите си в затвора, честно признаваха вината си и тихо изтърпяваха наложените от партията санкции. Имаше и други, които не само не признаваха стореното предателство, а поемаха гнусната роля да служат на врага като агент-провокатори. За щастие такива бяха редки единици. И едните, и другите, независимо от мотивите, са предатели. В моята ценностна система няма място за „честни“ или „нечестни“ предатели. Разбира се, отделям едните от другите. Агент-провокаторите са най-черните изчадия на ада, в миналото ние ги покривахме с позор, а често ги помилвахме по ботевски, с куршума на възмездието. Що се отнася до другите, тях държахме далеч от партията и нелегалните дела — за своя собствена, а и за тяхна сигурност. Не ги считахме за врагове, а и повечето от тях по-късно, дълбоко разкаяни, осъзнали грешките си и дали доказателства, че са готови да ги изкупят с дела, полагаха усилия отново да заслужат нашето доверие, подпомагаха легалната, понякога и нелегалната дейност на партията.

Не искам да манифестирам собственото си поведение пред врага в ония години. Защото подобно поведение имаха стотици и хиляди комунисти. Не мога обаче да не отбележа, че физическата слабост не е оправдание за предателството.

Зная, че далеч не всички могат да бъдат — и не бяха — герои. Но всеки комунист трябва да има готовността, силата и доблестта да защитава докрай собствената си чест и честта на партията.

В миналото някои другари, когато осъзнаваха, че не ще имат сидата да понесат всички инквизиции на врага, сами слагаха край на живота си. Предпочитаха собствената си смърт пред гибелта на другарите си и провала на делото. Партията беше против самоубийството, но в случая, когато то бе единствено възможният изход от предателството или за спасение на организацията, тя го приемаше. Лично познавах и другари, които се самоубиха, защото знаеха, че смъртта

Digitized by Google

е неизбежна, но ще настъпи след свирепи, нечовешки инквизиции. Това бяха мъжествени, силни, непреклонни бойци. При тях самоубийството бе не бягство от живота, а саможертва в името на делото.

— На какво няма право комунистът?

— Комунистът е комунист именно защото е готов да се отрече от собственото си благо, от силите и здравето си, от свободата си, понякога и от живота заради свободата и благото на всички. Това беше валидно в миналото, то е валидно, макар при нови условия, в по-друга степен и днес.

Комунистът няма право на самозабрава и самодоволство от постигнатото; няма право да бъде користен; няма право да пази своето със зъби и нокти и да граби общественото; няма право да се затваря в еснафска черупка и заради личното спокойствие да отминава проявите на безчестие край себе си; няма право да бъде експлоататор на чужд труд, нито насилник; няма право и да бъде подмазвач — той буди отвращение. Званието комунист трябва да пазим чисто и неопетнено, да го носим като светло знаме. И да помним, че това знаме е червено, защото е напоено с пролятата кръв на най-свидните синове и дъщери на човечеството, а ние трябва да бъдем техни достойни приемници и следовници.

— Като партиен ръководител правили ли сте компромиси?

— Вероятно. Животът, работата с хората са немислими без взаимни отстъпки, без компромиси. Никога не съм смятала, че единствено моето и само моето мнение трябва да бъде уважавано и зачитано, че то стои над мнението на другите. Открай време съм възпитавала у себе си респект към становището на колектива, следователно на партията. И наред с това съм се школувала да потискам собственото си притеснение или огорчение, ако това мнение не се е схождало с моето. Това е труден процес, но мисля, че всеки комунист трябва да възпита тази черта у себе си.

Разбира се, комунистът далеч не винаги трябва да е готов на компромиси. Не помня през съзнателния си живот да съм правила компромиси със своите комунистически принципи и убеждения — никога, каквото и огорчение, болка, страдание да ми е струвало това.

— Кой е най-трудният момент в живота Ви?

— Не е лесно да отговоря на този въпрос. Преживях големи страдания и навремето това бе неизбежно, защото ние, комунистите, бяхме безпощадно, жестоко преследвани от врага. Труден момент в живота ми бе поражението през Септември 1923 г. и първото ми попадане в затвора. Много труден момент бе второто ми залавяне от врага през дните на кървавия терор през април-май 1925 година. Инквизициите бяха неописуеми, но като че най-страшно бе да наблюдавам инквизициите над бойните си другари, попаднали в ареста заедно с мен... Трудни бяха месеците в пловдивския затвор, когато почти цяла година над главата ми висеше примката на бесилото и всяка утрин очаквах да бъда изведена за екзекуция... Трудна, неимоверно трудна беше за мен и дългогодишната ми раздяла с Чавдар, моя син. Трудни бяха след това още много моменти в живота ми, особено през времената на въоръжената съпротива 1941—1944 г., когато с втора смъртна присъда цели четири години живях в нелегалност. Неимоверно мъчителни бяха и моментите, когато виждах край мен да загиват скъпи, непрежалими бойни другари. Тогава заедно с тях у мен самата умираше по нещо...

Digitized by Google

— А най-щастливият?

— На този въпрос няма да се колебая — Девети септември! Толкова страдания бяхме изживели заради победата, толкова кръв се проля — кръвта на най-достойните, толкова мъки и теглила бе претеглила сиромашията на България, че когато призори на 9 септември чух по радното гласа на Кимон Георгиев, който четеше прокламацията на Отечествения фронт, душата ми запя. Вървях по опустелия булевард „Руски", а мислех, че мога да полетя — сякаш криле като на птица бяха ми израсли. Криле за нов живот; избликнаха у мен сили, неподозирани дотогава; изригна още по-ярко вярата, че щом можахме да сринем ненавистния фашизъм, непременно ще можем да изградим новия свят, за който бяхме мечтали и страдали...

— Вие сте участничка в много съдбовни, преломни исторически събития в по-новата история на партията. Сега, когато сме отдалечени от тях, каква е личната Ви равносметка? И по-конкретно, в какво се корени преобразяващата сила на априлската линия на партията?

— Нашата Благоевско-Димитровска комунистическа партия има славна и драматична история. Тя мина през неимоверно трудни периоди, които искаха от всички нас да се преустройваме коренно, да овладяваме в движение новите тактически оръжия, оставайки верни на великата цел — победата на социалистическата революция.

Това никога не е минавало лесно и безболезнено. Отлично знам какво е да се пренастройваш на нова вълна. Да изоставяш форми и методи на работа, с които си се сраснал, да се разделяш с другари, които си ценил, и с нови сили, нови идеи и ентусиазъм, пречистен, да да вървиш по новия път. Тук не става дума за сантименталност, за липса на гъвкавост, а за един много сериозен вътрешен самосъд: да се освободиш от старото и консервативното, да избереш най-вярната линия и, предпазвайки се от стихията, честно да намериш своето място в партията. В този смисъл голямо изпитание за нас беше периодът на култа към личността и възстановяването на ленинските принципи и норми на партиен живот. Ето с този исторически прелом е свързан Априлският пленум на партията от 1956 г., чиято тридесетгодишнина отбелязваме сега. Той откри една нова страница в историята на партията, а бих казала, и нова страница в моя собствен живот, като частица от партийния жив организъм.

Намирам за правилно и напълно справедливо, че последните десетилетия — изключително богати и плодоносни за нашето развитие — ние свързваме с името на другаря Тодор Живков и сочим историческите му заслуги в теоретическата разработка, политическата стратегия, практическото осъществяване на априлската линия. С висока принципност и марксистко-ленинска последователност, с размах и творческа смелост, с дълбок усет към новото, реализъм и прозорливост той вече три десетилетия води партията и страната към всестранен социалистически възход.

Искам да подчертая, че осъждането и отхвърлянето на култовските извращения, възстановяването на ленинските принципи и норми е велика заслуга на априлската линия. Но не е само отрицанието и възстановяването, което я прави историческа. Априлската линия е нещо живо, постоянно, развиващо се. Нейният смисъл е в ленинската творческа способност на партията своевременно и правилно да решава назрелите проблеми на нашето обществено развитие. Настъпилите изменения през последните тридесет години са блестящо доказателство за това.

Априлската линия издигна на още по-висока степен теоретичната зрелост на БКП, научната обоснованост на нейните решения и дей-

Digitized by Google

ствия. Разгърна на широк фронт целокупната ѝ дейност, отприщи творческите сили и способности на партийните организации и кадри, на идеологическите органи и дейци, на трудовите колективи и ръководители от всички равнища в партията и обществото. Априлската линия ускори движението на страната по пътя на развития социализъм, включи в съзнателно действие целия икономически и духовен потенциал на народа, роди нова енергия и вдъхновение у всички поколения и слоеве на нашата социалистическа нация.

Напълно се потвърди правилността на курса, възприет от Априлския пленум, за най-тясното ни сближаване със СССР. Кристално чистата българо-съветска дружба е велика движеща сила за нашия социалистически възход, гаранция за нашите успехи, свобода и независимост. Тази дружба е кръвно дело, съдба на целия наш народ.

Що се отнася до личната ми равносметка, аз съм щастлива, че последните тридесет години от живота ми са свързани именно с претворяването в живота на априлските предначертания, за всестранно сътрудничество и сближаване между партиите, страните и народите на България и на Съветския съюз.

— Коя житейска добродетел цените най-много?

— Честността! Над всичко! Убедена съм, че само истински честният човек може искрено да прегърне такива благородни идеи, каквито са комунистическите, и безкористно да им служи докрай.

— Често казвате: „Времето към нас, комунистите, винаги е било строго“. Или: „Нямаме право да хленчим“. Какво отличава комуниста от другите хора?

— На този въпрос, струва ми се, в значителна степен вече отговорих. Към нас, комунистите, времето винаги е било най-строго. И това е логично. Щом сме поели доброволно отговорната мисия да бъдем авангард на работническата класа и целия трудов народ; щом сме бойният отряд, който пръв трябва да разбива пъртина за останалите. Трудна, тежка и отговорна е мисията на комуниста, но затова пък е славна. А славата му е Ботевска: „да каже нявга народът, умря сиромахът за правда, за правда и за свобода“. Това признание навремето ни стигаше.

— В какво сте търсили радостта от живота?

— Голямата радост винаги е била неделима от радостта на всички останали: радвала съм се и се радвам при изгледа на съвременната наша свидна България — красива, спретната, заета с вдъхновен труд, преуспяваща. Ние, ветераните, помним откъде тръгна тя преди четири десетилетия, помним покъртващата сиромашия, помним окъсаните и обосели деца, потъналите в нищета села и градски покрайнини, помним голите рафтове от магазините, опушените работилници, помним жестоката безработица, хванала народа за гърлото... От онази отчаяна и безнадеждна, от онази бедняшка България не е останал нито помен. Новите поколения трудно могат да добият представа за огромния път, изминат само за тези четири десетилетия, ако не си дават сметка за началото. Днешната априлска България е дело на нашите ръце, творение на нашия ум и сърце. Нашето поколение стори всичко, на което беше способно. Сега новите поколения имат щастливата мисия да продължат нашето дело, за да стане свидното ни отечество още по-богато, силно и преуспяващо.

Що се касае до радостта от живота в ежедневието, търся я в труда. Няма за мен по-голяма радост от радостта за добре свършената работа. Денят ми не е минал добре, ако съм оставила работата си

Digitized by Google

свършена наполовина; тогава всички други радости някак помръкват... Другата ми голяма радост са хората около мен — роднини и близки, другари, познати и съратници — да са добре със здравето, да живеят пълноценно, овладени от добри помисли и полезни амбиции, успяващи в професията си. Защото нашето отечество е сбор от милиони отделни хора, щастието на всички заедно съставлява щастието на България.

— За Вас родината на Ленин е втора родина. С какво Ви пленява съветският човек?

— На този въпрос съм отговаряла многократно. За мен, както и за мнозина други български комунисти, СССР действително е втора родина. Съветската страна завладя моето съзнание задочно — чрез Ленин и Октомврийската социалистическа революция, чрез първите колхози и електрификацията, чрез големите социалистически строежи и първите произведения на съветското изкуство. Зад всичко това се криеше цяло ново мироздание. Имаше на света Москва, имаше Съветска Русия! Аз съзрявах като личност и революционер под могъщото влияние на първите всемирноисторически победи на социалистическата революция.

А по-късно видях съветската страна реална, с нейните големи дела и невероятни трудности, с ентусиазма и борбата за хляб, с несъкрушимата вяра в победата на комунизма. Тя ни даваше морална сила, даваше ни покрив в най-прекия смисъл, когато развилнелият се фашизъм ни преследваше от България; приласка и възпита нашите деца — децата на професионалните революционери, обрекли се в името на родината и революцията. Даваше ни образование и всестранна подготовка. Това беше една неоценима школа по всичко и най-вече по вярност и мъжество. Затова винаги, до края на дните си дълбоко ще обичам великата съветска страна и решително ще я браня от хули и клевети.

Ако в дългия си живот съм устоявала срещу всякакви несгоди, мисля, че наред с коравия и бунтарски български дух в мен винаги са оживявали и са ми давали сила прекрасните морални добродетели на съветския човек — фанатична любов към съветската родина, несъкрушима вяра в нейното комунистическо бъдеще, готовност за саможертва. Безизкуствена скромност. И над всичко — един изключителен хуманизъм. Хуманизъм не абстрактен, а конкретен, горещ и реален.

И още нещо — безгранична готовност за солидарност, последователен интернационализъм. Това винаги е извеждало и извежда съветския човек на най-предните линии на интернационалния дълг в борбата на народите за мир, свобода и социален прогрес.

— С какви мисли посрещнахте XXVII конгрес на КПСС и XIII конгрес на БКП?

— Преди всичко като български комунист, който не може да си представи нито ден без партията, без грижата за младото поколение, без мисълта за бъдещето. И тъкмо като български комунист дълбоко и искрено, завинаги свързан с великата страна на Ленин, на славната Октомврийска социалистическа революция, със затаен дъх следях XXVII конгрес на КПСС и големия партиен форум на БКП.

Стана практика конгресите на нашата партия да следват конгресите на съветските комунисти. В това може би има известен символичен смисъл, но главното е, че конгресите на КПСС винаги са били събития със световно значение и особено за нас. За изключителното им въздействие върху хода на световното развитие определящ е фак-

Digitized by Google

тът, че КПСС е най-опитният, най-зрелият и закален отряд на международното комунистическо движение, че СССР е първата и най-могъща социалистическа държава в света, а нейната водеща роля в социалистическата общност и на международната арена е неоспорима. Този път документите и духът на XXVII конгрес надхвърлиха нашите очаквания. Той издигна още по-високо святото и чисто знаме на марксистко-ленинските идеи, утвърди най-доброто, най-ценното в социалистическата практика, трасира по-нататъшния път на социалистическото общество.

С огромно удовлетворение прочетох новата редакция на Програмата на КПСС — ярко доказателство за вечно развиващото се марксистко-ленинско учение. Убедена съм, че благородните цели, разработени с нея, ще тласнат с нова сила борбата на прогресивното човечество против ядрената катастрофа, за мир и социален прогрес.

В този дух искам да подчертая, че ние, българските комунисти, с много надежди и симпатия следим конкретната, смела, творческа и конструктивна дейност на ЦК на КПСС и на Михаил Сергеевич Горбачов в това направление. Неговата Декларация от 15 януари т. г. е ново внушително продължение на започнатия с американския президент диалог в Женева. В тази декларация, както и в останалите си международни изяви, писма, обръщения, КПСС творчески прилага ленинските идеи за правилното решаване проблемите на нашето съвремие, очертава исторически конкретна революционна програма за свят без оръжие, без войни, мобилизира силите на цялото прогресивно човечество за още по-решителна борба.

Все още съм под силното впечатление от Януарския пленум на ЦК на БКП. Той направи критичен анализ на практическата реализация на научно-техническата стратегия, утвърдена от Февруарския пленум (1985 г.) на ЦК на БКП. Изводите и целите на нашето по-нататъшно стратегическо развитие са блестящо разработени в Тезисите. Поставили сме си трудни, но изпълними задачи: да свържем интелектуалния, материално-техническия и трудовия потенциал на нацията с най-прогресивните постижения в световната научно-техническа революция. Върху тази основа ще повишаваме жизненото равнище на народа, ще изграждаме бъдещето си. Тези задачи стоят и в центъра на конгресната работа, на конкретните решения. За много поколения комунисти ще има поле за дейност в изпълнението на изключително важните задачи, които конгресът постави пред цялата нация.

1986 година — годината на конгресите на КПСС и БКП — съвпада с годината на мира. Не се боя да се върна отново към тази тема. Нека не жалим сили, време, енергия, да бъдем действени участници в борбата за избавяне на човечеството от самоунищожение. Това можем да сторим на първо място с безупречния си творчески труд, който гарантира икономическия напредък на нашата социалистическа родина. За всички ни е ясно, че само чрез силна икономика можем да докажем предимствата на социализма като обществена система, да защитим своите завоевания. Дълбоко вярвам в осъществяването на нашите съзидателни програми, които ще подпомогнат победата на разума над безумието.

Разговора води Йото КРЪСТЕВ

Digitized by Google

РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

доц. ГЕОРГИ БЪРДАРОВ
доктор на философските науки

Едно от основните и най-важни направления на априлската линия **е повишаването на ръководната и направляващата роля на Българската комунистическа партия в изграждането на социалистическото общество.** Тази закономерност предполага цялата нейна дейност да бъде изградена върху научни основи, да се прилагат най-съвършени средства, форми и методи на работа. За ръководно начало беше възприета постановката, че ефективността на партийното ръководство зависи от състоянието на самата партия, от нейния идеен и организационен живот, отчиташе се също положението, че научната организация на вътрешнопартийния живот оказва огромно въздействие върху цялостния живот на обществото. Всичко това разкри и обоснова необходимостта от развитието на науката партийно строителство като действен фактор за повишаване ролята на партийните органи и организации в революционното преобразуване на социалната действителност.

Партийното строителство заема важно място в изграждането на научните основи на целокупната дейност на партията. Затова с основание в решението на Политбюро на ЦК на БКП за подобряване на работата в областта на партийното строителство се подчертава, че задълбоченото познаване и творческото разработване и прилагане на основните положения на партийното строителство е важно условие, за да се развива успешно партията като жив политически организъм, да се издига нейната ръководна роля, да се усъвършенствува работата на партийните органи и организации във всички сектори на обществено-политическия, стопанския и културния живот на обществото. Затова нашата партия постоянно се грижи партийното строителство като важна обществена наука да се изучава и овладява от комунистите и в същото време то да се обогатява и развива на основата на нашия опит, опита на КПСС и на другите братски комунистически партии[1].

Априлската линия по отношение на науката партийно строителство е линия на съзнателно и целенасочено развитие на основните нейни направления, разработени в най-тясна връзка със задоволяване на потребностите на общественото развитие. Тяхното предназначение е да се развива ленинското наследство за партията в новите условия, теоретически да се обоснове и практически да се осъществи нарастването на ръководната и направляващата роля на БКП, да се изследват новите явления и процеси в обществения живот, да се усъвършенствува приложението на политическия подход, да се развива вътрешнопартийната демокрация, да се разширят и задълбочат връзките на партията с трудещите се, да се утвърждават още по-последователно научността, творчеството и деловитостта в работата на партийните органи и организации.

---

[1] Сп. „Партиен живот", 1975, кн. 8.

Digitized by Google

Развитието на науката партийно строителство в Народна република България се осъществява върху теоретическото наследство на К. Маркс, Фр. Енгелс и В. И. Ленин, върху традициите на нашата партия, оставени от Димитър Благоев, Георги Димитров, Васил Коларов, а също въз основа на богатия и неизчерпаем теоретически и практически опит на КПСС. В годините след Априлския пленум на Централния комитет на БКП се създадоха изключително благоприятни условия и нарастваща потребност за развитието на тази наука.

За удовлетворяването на тази потребност конгресите, а също и Централният комитет на БКП навреме определяха основните насоки и пътища за развитието и работата на партията, на нейните органи и организации.

Изключително големи са и заслугите на генералния секретар на Централния комитет на БКП Тодор Живков, който в продължение на повече от 30 години системно, задълбочено и комплексно разработва проблемите на науката партийно строителство. Без неговите трудове: тритомника „За партийното строителство"; избраните му съчинения: „Дванадесетият конгрес на БКП и по-нататъшното изграждане на зрелия социализъм. Проблеми, задачи, подходи"; „Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в Народна република България"; „За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България" и други, е невъзможно човек да си представи развитието и сегашното състояние на науката партийно строителство. С това обаче не се изчерпват заслугите на другаря Тодор Живков. Тук е необходимо да се подчертае общоизвестният, но много важен факт, че той създаваше благоприятни условия за изследване и разработване на тези сложни и трудни въпроси както от партийните, така и от научните работници.

В резултат на последователното провеждане на априлската линия на партията се създадоха Център по партийно строителство към АОНСУ и самостоятелни секции по партийно строителство във филиалите на АОНСУ в Пловдив, Варна и Русе.

В годините след Априлския пленум на ЦК на БКП (1956 г.) партийното строителство у нас се разви като наука, учебна и приложна дисциплина. Всяка от тях изпълнява определени функции, използва специфични форми, методи и средства, има сложна вътрешна структура. Развитието им се осъществява по перспективни и оперативни планове и програми, при обединяване на силите и възможностите на почти целия кадрови потенциал.

ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО КАТО НАУКА

Партийното строителство се утвърди като наука за закономерностите и законите на изграждането, развитието и функционирането на марксистко-ленинската партия и за произтичащите от тях принципи и норми на вътрешнопартийния живот и на ръководната дейност на партията. Освен закономерностите тази наука изследва и разработва средствата, формите, методите и организацията на партийната дейност.

Науката партийно строителство у нас все по-пълно обхваща своя предмет. Върху него оказват силно влияние и решенията на партийните конгреси, на пленумите на Централния комитет на БКП, на Националните партийни конференции. Те насочват научноизследователската дейност към най-важните проблеми от дейността на партийните органи и организации.

Основните направления на науката партийно строителство, които се утвърдиха по време на априлската линия на партията, са: обща

Digitized by Google

теория на партийното строителство; вътрешнопартиен живот; партийно ръководство на обществото; история на партийното строителство.

Особено внимание през последните десет години беше отделено на **общата теория, предмета, методологията и основните категории на науката партийно строителство.** По тези важни теоретико-методологически проблеми са отпечатани редица монографии като: „Наука за партията", „Методологически проблеми на партийното строителство", „Закономерности на развитието на комунистическата партия", „Партия—класа—народ" „За ленински стил", „Партийната дейност: същност, качество и ефективност"; „Партийна практика" и други. Заслужава да се открои голямата научна и практическа стойност на Речника по партийно строителство, в който са разработени основните категории и понятия на науката партийно строителство.

Друго основно направление в развитието на науката партийно строителство обхваща **теорията и методите на вътрешнопартийния живот и по-конкретно организационните проблеми и идеологическата дейност на Българската комунистическа партия.** През годините след Априлския пленум и най-вече през последните години се разработиха такива теми като: развитието на БКП като организирана система; организационните принципи на БКП и тяхното развитие след Дванадесетия конгрес на партията; съставът на партията; вътрешнопартийните отношения; планиране на дейността на партийните органи и организации; организация на изпълнението; работата с кадрите в условията на научно-техническия прогрес; критиката и самокритиката, работата на първичните партийни организации; научната организация на работата на партийните органи и на техния апарат; контролно-ревизионните органи на БКП и др. Бяха отпечатани и редица фундаментални и приложни разработки, посветени на идеологическата дейност. Всички тези разработки имат актуално теоретико-приложно значение и оказват влияние върху повишаването на качеството и ефективността на партийната дейност.

Широко развитие получи едно от най-важните направления на партийното строителство — **партийното ръководство на социалистическото общество.** То е най-тясно свързано с априлската линия за нарастване на ръководната роля на партията. Основният предмет в разработката на това направление, от една страна, е същността, структурата, принципите и механизмите на партийното ръководство на обществото, а от друга, спецификата на партийното ръководство на политическата, икономическата, социалната, духовно-идеологическата и международните системи на обществото. От общите теоретико-методологически проблеми на ръководството бяха разработени темите: за партийното ръководство на социалистическото общество; системност и комплексност на партийното ръководство; социалната роля на партийния контрол; партията и общественото мнение и други. С тези изследвания се създаде здрав теоретико-методологически фундамент за още по-широко и задълбочено разработване на партийното ръководство на социалистическото общество.

Нарастващо внимание се отдели на **партийното ръководство на политическата система.** Разработени бяха проблемите: БКП и развитието на политическите отношения в НР България през осмата петилетка; партийното ръководство на държавния апарат; партийното ръководство на професионалните съюзи; партийното ръководство на ДКМС и работата с младежта; партийното ръководство и развитието на Отечествения фронт в съвременните условия и други.

Съществено развитие получи разработката **на партийното ръководство на икономиката.** По-голямо внимание се отдели на изследва-

Digitized by Google

нето на теоретико-методологическите проблеми на партийното ръководство на икономиката на НР България; на актуалните проблеми на партийното ръководство на икономиката; на особеностите на партийното ръководство на промишлеността в условията на повсеместна интензификация; партийно ръководство на системата на националния аграрно-промишлен комплекс; партийно ръководство на териториалните производствени комплекси.

Успешно се развива едно ново направление — **история на партийното строителство.** Бяха разработени няколко много важни теми: проблемите на партийното строителство в творчеството на К. Маркс, Фр. Енгелс и В. И. Ленин; Димитър Благоев за партийното строителство; Георги Димитров за партийното строителство; развитието на първичните партийни организации на Българската комунистическа партия от нейното създаване до септември 1944 година, ръководната роля на партията през етапа на социалистическото преустройство на обществото (1944—1958 г.).

Това направление показва, от една страна, развитието на науката партийно строителство у нас, а, от друга, че тези разработки са много полезни в учебно-възпитателния процес с кадри от братски партии и революционни движения, тъй като в тях се обобщава и анализира богатият теоретически и практически опит на нашата партия.

Направени са и първите стъпки за разработването на някои педагогически и психологически страни на партийната дейност като: възпитателения характер на партийно-организационната дейност, социалнопсихологически аспекти на политическите отношения в НРБ; педагогически аспекти на усъвършенстването на организационното състояние и дейност на БКП.

В науката партийно строителство все по-голямо място се отделя на критиката на буржоазните идеолози, а също на десните и левите ревизионисти, на техните антимарксистки схващания за комунистическата партия. В научните разработки обосновано се анализира антинаучната им същност по въпросите на ръководната роля на партията, демократическия централизъм, колективността, вътрешнопартийната демокрация, за работата на партийния апарат и други.

Организираха се редица научни конференции, симпозиуми и кръгли маси с международно участие по важни проблеми на науката партийно строителство: за научността в партийно-организационната работа; за ленинския стил; развитието на науката партийно строителство в периода на изграждане на социализма в Народна република България; Георги Димитров и проблемите на партийното строителство; Дванадесетият конгрес на БКП и развитието на науката партийно строителство и други.

Важно постижение при изследванията по партийно строителство е, че те се основават на марксистко-ленинската философска методология, при най-тясно взаимодействие с политическата икономия, научния комунизъм, социологията, педагогиката, психологията, теорията за социалното управление и другите частни науки. По този начин научните изследвания по партийно строителство навлизат по-дълбоко в същността на изучаваните явления и процеси от социалната и партийната действителност.

Със съвместните усилия и на представители на другите обществени науки успешно се разработват общонаучните подходи и методи като: диалектическия метод, политическия подход, програмно-целевия, комплексния, системния, структурния, функционалния, мултипликационния и други подходи и тяхното приложение в дейността на партийните комитети и организации.

Digitized by Google

Резултатите от научноизследователската дейност по партийно строителство се публикуват под формата на монографии, студии, статии, брошури, речници и пр. от Партиздат, печатните органи на ЦК на БКП, от информационно-издателския център на АОНСУ, от Републиканския съвет на дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков" и други. Само за периода от 1981 до 1985 г. преподавателите от Центъра по партийно строителство са разработили и публикували: 32 монографии, 71 студии, 23 брошури.[1]

Научноизследователската дейност е придружена с някои слабости и недостатъци. Остават неразработени редица проблеми на партийното строителство като: бюджета на времето на партийния работник и активист; спазването на принципите и нормите на партиен живот; личния пример на комуниста: проявите на либерализъм, формализъм и администриране в партийната дейност; противоречията в работата на партийните комитети и организации; разграничаването на функциите между партийните, държавните и обществените органи и организации; партийната дейност в различните отрасли и подотрасли на народното стопанство и в другите сфери на обществения живот.

Съществена слабост е, че в значителна част от общометодологическите разработки по партийно строителство не се използват достатъчно статистически и други данни, поради което преобладават абстрактно-теоретическите моменти.

ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО КАТО УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА

През годините след Априлския пленум на Централния комитет на БКП партийното строителство се развви и като учебна дисциплина. Познавателният интерес към нея от страна на обучаващите се е много голям. Днес е невъзможно да се осигури качествена подготовка на кадрите без задълбоченото и всестранно изучаване на партийното строителство. Известно е, че партийното строителство като учебна дисциплина не се покрива с науката партийно строителство. В учебновъзпитателния процес, в зависимост от целите и задачите, които са определени за отделните курсове, се организира и самото обучение. Характерни негови моменти са: основен курс за изучаване на партийното строителство, който обхваща всички тематични направления, специализирани курсове, курсове по избор и др.

През последните години се утвърдиха като сполучлива форма школите за подготовка на новоприетите партийни членове по въпросите на партийното строителство. В тях са обхванати почти всички новоприети комунисти. Така още в първите месеци от встъпването им в партията се запознават с теорията и практиката на партийното строителство, с основните партийни документи — Програмата, Устава и конгресните решения, което им позволява да се включат по-бързо и да участвуват по-активно в цялостния живот на първичната организация.

Като учебна дисциплина партийното строителство намери своето място и в системата на марксистко-ленинското образование на комунистите. Към нея нарасна познавателният интерес, вследствие на което се увеличиха учебните звена и броят на обучаващите се. Беше написан и издаден нов учебник. По-сполучливо се свързва изучаваният материал с дейността на съответните партийни комитети и организации, което съдействува за подобряване на тяхната дейност.

В учебно-възпитателния процес по партийно строителство кадрите се запознават с новия опит в партийната дейност.

За изучаването на партийното строителство съобразно характера

[1] Текущ архив на ЦПС на АОНСУ.

Digitized by Google

на курсовете и другите форми се разработват тематични планове, програми, методики, учебници, учебни помагала, лекции, нагледни материали и пр., които подпомагат учащите се.

В обучението по партийно строителство много широко се използват произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, на ръководителите на КПСС, на БКП и на други комунистически партии, документи на партийните конгреси, на националните партийни конференции, на пленумите на Централния комитет на БКП, монографии, студии, статии и други. Наред с тях са отпечатани и широко се използват няколко учебника по партийно строителство, единадесет сборника с лекции, 8 учебни помагала, над 20 самостоятелни лекции.

В обучението по проблемите на партийното строителство съществуват и някои слабости и недостатъци. Значителна част от партийните кадри, активисти и членове не са обхванати в организационните форми за изучаване на тази дисциплина, поради което не познават важни въпроси на теорията и практиката на партийното строителство; някои от занятията не се провеждат качествено; малко се прави за формирането на умения и навици за работа с хората. Има какво да се усъвършенствува и за още по-тясното свързване на обучението с партийната практика.

Изключително полезна е многостранната и богата дейност за разпространение на научни знания по партийно строителство, която се извършва от Републиканския и окръжните съвети на дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков". За развитието и мащабите на тази дейност най-добре говорят следните обобщени данни: за периода от 1979 до 1981 година от лекторите по партийно строителство към дружество „Георги Кирков" са изнесени 5637 лекции пред 288 166 слушатели, а за периода от 1981 до 1985 г. броят на лекциите нараства на 28 475 с 2 260 000 слушатели.

НАУЧНА ПОМОЩ НА ПРАКТИКАТА

Априлската генерална линия на Централния комитет на БКП помогна да се повиши ролята на партийното строителство **в издигане научното равнище на практическата дейност на партийните комитети и организации.** С основание може да се посочи, че бе направен прелом в свързването на научноизследователската и учебно-възпитателната дейност по партийно строителство с практиката. По този начин научната помощ се утвърди като едно от най-важните направления на партийното строителство. Тази помощ се извършва на три равнища: първо, за висшите партийни органи и за цялата партия; второ, за местните партийни органи и за съответните партийни организации и, трето, за низовите партийни органи и организации.

Широкото навлизане на постиженията на партийното строителство в практическата дейност на комитетите и организациите дава положително отражение при: планирането на тяхната дейност; подготовката и провеждането на партийните събрания и вземането на партийни решения; организирането на прегледа за работата на първичните организации и на партийните групи; работата с критичните бележки; партийните поръчения; отчетите на комунистите пред първичната организация и др.

По-значимите мероприятия на специалистите по партийно строителство в помощ на партийната практика са: участието във формирането, обобщаването и разпространението на положителен опит по различни въпроси в окръжните партийни организации; оказването на теоретическа и методическа помощ при подготовката, провеждането и обобщаването на резултатите от прегледа за повишаване на ролята и

Digitized by Google

боеспособността на първичните партийни организации; осигуряването на научно ръководство по моделиране и експериментиране на образци в партийно-организационната работа; участие в социологическите изследвания по въпроса за събранията на първичните партийни организации, организирани от отдел „Организационен“ и Информационно-социологическия център на ЦК на БКП.

Широко и системно е участието на научните кадри по партийно строителство в разработването на партийни документи, в научно-практически конференции, в различни методически съвети.

Голямо приложно значение имат редица от разработените теми, посветени на различните страни от работата на първичните партийни организации, на актуалните проблеми на партийно-организационната дейност, на единството между идеологическата и организационната дейност, на критериите в партийната дейност, както и поредицата от брошури в помощ на партийния секретар. Някои от тях обаче са на много ниско теоретико-методическо равнище, което понижава ефективността от въздействието им.

Едни от най-действените форми за свързване на науката партийно строителство с партийната практика се оказаха дните на партийното строителство, научно-приложните конференции, кръглите маси, които се организират ежегодно в редица окръжни партийни организации.

Многостранна, богата и разнообразна е **дейността на центровете и кабинетите по партийно-организационната работа** на партийните комитети за оказване научна помощ на практиката. Те се превърнаха в търсени звена за повишаване знанията на кадрите и комунистите по проблемите на партийното строителство, за изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит в дейността на партийните комитети и организации, за моделирането и експериментирането на нови форми, методи и средства на работа. Наскоро завършилият преглед на дейността на центровете и кабинетите показа големите възможности, които имат тези научно-методически звена.

Налице са и немалко слабости и нерешени въпроси по използване постиженията на науката партийно строителство в практиката: недооценяване на този вид дейност при научното израстване на кадрите, недостатъчна координираност и съгласуваност в работата между различните органи и звена, имащи отношение по този въпрос, подценяване на мястото и ролята на науката партийно строителство от страна на някои партийни работници и други.

Постигнатото в осъществяването на априлската линия за развитието на науката партийно строителство е впечатляващо. Практиката обаче показва, че има противоречие между нарастващите потребности от научни знания по проблемите на партийното строителство и тяхното непълно задоволяване. Това противоречие много ярко изпъква на фона на документите на XXVII конгрес на КПСС и на XIII конгрес на БКП. Сега особено значение има разработването на теоретико-приложните проблеми на партийната дейност за осъществяване на научно-техническата революция и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, а също извършването на необходимите качествени изменения в партийната дейност и привеждането ѝ в съответствие с решенията на XIII конгрес на партията. Успехът в бъдещата работа на партийните органи и организации в още по-голяма степен ще зависи от взаимодействието между теорията и практиката, между научноизследователската и практико-приложната дейност.

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

ЗЕМЯ И ПРОГРЕС

съвместна публикация

АПРИЛСКО СЪЗИДАНИЕ

Много скоро нашият народ ще ознаменува тридесетгодишния юбилей на историческия Априлски пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 година. Настъпилите положителни промени в икономическото възмогване на страната ни през този период, постигнатите значителни успехи в областта на науката, техниката, културата и образованието, повишеното жизнено равнище на народа и разгръщането на неговата творческа енергия са неопровержимо потвърждение на голямата теоретическа ценност, програмния характер и огромното практическо значение на постановките, дадени от другаря ТОДОР ЖИВКОВ на пленума, и на правилността на очертаната априлска генерална линия на партията.

Изминалите три десетилетия са забележителни и с постоянното утвърждаване на ленинския стил на работа и ръководство, с непрекъснатото разширяване и задълбочаване на единството и единодействието между Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз. Верни на животворната априлска линия, комунистите и сдружените земеделци рамо до рамо застанаха в авангарда на социалистическото съзиждане на родината, която завоюва високи върхове на материален и духовен разцвет.

Желанието ни да видим конкретни резултати от благотворното въздействие на априлската генерална линия на партията ни отведе в Благоевградски окръг. Оценки, виждания и перспективи за по-нататъшното развитие на съвместната работа на комунистите и сдружените земеделци дадоха на организираната среща: **Никола ТОНЧЕВ,** секретар на окръжния комитет на БКП, понастоящем председател на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет; **Велик СОТИРОВ,** секретар на окръжното ръководство на БЗНС; **Страхил ИЛИЕВ,** първи секретар на общинския комитет на БКП в Кресна; **Борис САНДАНСКИ,** председател на общинското ръководство на БЗНС в Кресна, и други ръководители на Кресненската селищна система и аграрно-промишления комплекс.

— Сегашната ни съвместна работа и общи усилия за решаването на проблемите на икономическото, политическото и културното развитие на окръга е естествено продължение на старите бойни традиции на нашето единодействие — сподели другарят Никола Тончев. — Безкомпромисната ни дружба е споена с кръвта на загиналите през 1923 година борци, проверена бе през антифашистката съпротива и укрепна още повече в строителството на развитото социалистическо общество.

Сп. „Земя и прогрес" отпечата статията в бр. 2 т. г.

Digitized by Google

При нас е традиция периодически да правим оценка на съвместната ни работа в изпълнение на задачите по петилетните програми, за интензивното развитие на окръжната икономика, за подобряване културата на земеделието, внедряването на новата техника и съвременните авангардни технологии в селскостопанското производство.

Когато оценяваме благотворното влияние на решенията на Априлския пленум, политическите, икономическите и културните мероприятия, проведени през тези тридесет години, ние не можем да не подчертаем положителния резултат от взетите мерки за възходящо развитие на нашата икономика през последните години. Осезаемо затихнаха миграционните процеси. Разкриването на малки предприятия и цехове за промишлена продукция спомогна за стабилизиране на работната сила, за задържане на специалисти и младежи в окръга и общините.

Съвместната оценка, която сега правят ръководствата на партийните и съюзните организации в Благоевградски окръг, е насочена не само към отчет на постигнатото през годините на осмата петилетка, а е и един задълбочен анализ на нерешените проблеми и предстоящите задачи в изпълнение на решенията на Февруарския и Мартенския пленум на ЦК на БКП (1985 г.). Предвижда се усилията им да бъдат насочени към предприемане на мерки за най-ефективно използване на земята и техниката, за повишаване продуктивността на животните и подобряване на развъдно-подобрителната работа на основата на внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес. Особено внимание се отделя на подготовката и квалификацията на кадрите, за да могат те да отговарят на новите високоотговорни изисквания. Обогатява се натрупаният опит за увеличаване броя на местните кадри с висше образование, на които от аграрно-промишлените комплекси и предприятията се отпускат стипендии при условие същите да се завърнат на работа по родните места.

Обща грижа на партийното и съюзното ръководство на окръга е подобряването и издигането на качествено по-високо равнище на идейновъзпитателната работа сред комунистите и сдружените земеделци, за да може тя да способствува за формиране у тях на активна жизнена позиция. Да подхождат към решаването на всеки въпрос мащабно и перспективно. Да воюват безкомпромисно против застоя и успокоението. Да долавят новото и бързо да го внедряват в живота — това е важно и необходимо условие за активното им участие в борбата за високо качество на произвежданата продукция, висока трудова дисциплина и повишаване производителността на труда. Тяхна постоянна грижа е строго да спазват социалистическата законност в трудовите колективи, да пресичат всякакви опити за разхищения на общественото богатство — земя, техника, продукция.

— Нашите усилия са насочени дейността на местните земеделски дружби да бъде подчинена на грижата за изпълнение на програмите на аграрно-промишлените комплекси по всички показатели — сподели другарят Велик Сотиров. — Изискваме от съюзните членове да са в редиците на високодобивниците във всички отрасли на селскостопанското производство.

Голяма е помощта, която получаваме от окръжния комитет на партията за политическата подготовка на ръководните кадри на земеделските дружби от всички нива. Ползваме учебната база на междуокръжната партийна школа. През последните няколко години в едномесечните курсове за обучение са преминали всички ръководни кадри на нашите низови организации. В много села обучението на комунисти и сдружени земеделци се провежда в общи учебни звена. В курсовете за пропагандисти, организирани от окръжния комитет на партията, участвуват и нашите кадри. Това ни дава възможност да ползваме

Digitized by Google

квалифицирани лектори от Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП и от дружество „Георги Кирков“.

ЕДИНОДЕЙСТВИЕ, ПОТВЪРДЕНО ОТ ЖИВОТА

В многобройните ни срещи и разговори с комунистите и сдружените земеделци от Благоевградски окръг единодушно бе споделено мнението, че плодовете на обогатената организационна, политическа и идеологическа съвместна работа на партийните и съюзните организации се вижда най-ярко в укрепването на селищните системи. То се изразява в изпълнението и преизпълнението на социално-икономическите им програми, в променения им облик, в порасналото съзнание на техните жители. Тяхното творческо участие в изпълнение на задачите на селищните системи е принос в борбата за осъществяване на програмните задачи на Българската комунистическа партия.

Ето защо отидохме в една от малките селищни системи на окръга — Кресненската.

Социалното положение на населението в общината има следната картина: работещи в промишлеността — 903 души; в селското стопанство — 1527 човека; в други сфери — 1561 души; учащи — 1134 младежи.

Основните производствени фондове на общината — 18 228 хил. лв., се разпределят както следва: промишлеността — 10 334 хил. лв.; селското стопанство — 6214 хил. лв., търговията — 1420 хил. лв.; строителството — 260 хил. лева.

Изменението на икономическата структура на селищната система е създало условия да се увеличи промишлената продукция, която за осмата петилетка възлиза на 8136 хил. лева.

По някои от основните показатели на плана селищната система е изпълнила петилетната програма за тютюна 102 процента, за гроздето — 107 процента, за месото и млякото — 100 процента. Земите ѝ са пръснати по планинските склонове, затова и трудът на хората тук не е никак лек. А това още повече подчертава значението на взаимопомощта, на братски подадената ръка, на общите усилия на комунисти и сдружени земеделци за преодоляване на трудностите и овладяване на земната щедрост.

Валиден тук е народният израз: „На баир лозе“.

А да е само лозе — и ще му баем: керацудата за лек се прави! А то... тютюниша, люцерни, царевици, кое на рът, кое по в ниското, но все на баир; единият пирински, другият малашевски, а двата заедно жива мъка за работа, ала като и сам си отчуван на стръмно, мило ти е и запуснатото хей там на баира село. Кръпка по кръпка е все, що се види на Струма, ама припечна е, добра земя, само дето хора и машини ѝ трябват. А младите!...

Кой се изплака?...

Синкаво е от дим в стаята. Само мъже са. Разни са, а за дележ не стават, нито като човеци, щото са все от един кресненски корен, нито по партийна принадлежност. Славчо Сапунджиев, после ще разберем, е комунист, Борис Маламов — сдружен земеделец. Е, добре, какво от това — и споменът ще тръгне, пак по стръмното, където земята е като жена, дето лесно се не дава; сила иска и инат иска, но като няма нафта — иди се оправяй с нея на половината бразда! Прекиха тракторът, прехълца и спря. Беше машина за работа, стана мъртво желязо. Стига да може — и ще го бута, че тая оран него чака, а без нея — ниши отписана и реколтата нататък; ще подрязват, ще пръскат, ще гърлят, ала не се ли обърне земята, и то в тия дни — загубена работа! Поне тук да беше свършил!...

Дотук беше Борис.

Оттук ще продължи Славчо:

— Не се виждахме, че бях някъде в хлътнало, ала все на два гласа си карахме и като спря неговият, пък мина и време, нещо ме бодна, че Борис не е от тия, дето

Digitized by Google

спират насред пътя. Все се гоним с него — кога аз изскоча напред, кога той, но иначе — и на баира, и в живота сме си все рамо до рамо. И като ми оглуша ухото от едната страна, ударих контра на машината и право при него. А нататък — какво да разправям: разбрах, че му свършила нафтата, пресипахме от моята така, че да стигне и за двама ни до привечер и пак тръгнахме — на два гласа.

И тук вече има нещо, върху което трябва да се замислим: да имаш нафта в резервоара значи да имаш и декари мека оран в книжката си, което пък се отразява право пропорционално на заплащането. Но ето, че Славчо му отлял от своята — без дори да се замисли, макар да е можел, сигурно е можел да се направи на глух. На събранието, което ще стане по-късно — едно и за двете организации в Долна Градешница, — този случай ще мине под общия знаменател: „...че и през тази година комунисти и сдружени земеделци са работили ръка за ръка в изпълнение на всички селскостопански задачи". Че то листи няма да стигнат, ако вземат да бележат, де какво е станало, за да бъдат за пример и едните, и другите! И в работата, както на всяко събрание, влизат купешките думи, щото другото не е за описване, когато хората си знаят и кътните зъби — другото е делник, другото е живот под един покрив. А туй ще бъде казано вече от Седмака — дребен, изчернял от ветрища и слънце по баирите, а голям, страшно голям овчар е този сдружен земеделец! И не само щото жилката му е чобанска! И други има от такава жилка, ала двайсет тона мляко от стадо годишно и насън не са виждали.

Овца по овца, на брой четиристотин, а овцата, казва той, е като пчелата, обича чистото, с претенции е животното и ако не сменяш пасището, ако не го търсиш — хич и не чакай да ти даде, каквото може. То и другите знаят тая истина, ала крака се иска за това — не гега; и още — на пръсти да знаеш балкана с усойното и припеците му, с рътовете, долчинките и водите му, че по всяко време да си правиш сметката къде ще бъде най-добре за животното. И за твоето, и за другото, като стане нужда някой от звеното на Андрей (той пък е комунист) да се сурне по своя си работа я в Кресна, я у дома. Всеки, както му е редът, си има своя сметка, но почне ли мъзгането — в планината няма чуждо стадо, — едно стават хората от двете звена и така чак... докато изцедят млякото, а и себе си от работа.

Та въпросът за съвместната работа не е в примерите, а в принципа, в традициите. Тя е като в песните, които някога са се редели на кавал и с дума: ще се смени думата, че и тя е според времето, а мелодията същата, тръгнала още от годините, когато се е плащала с живот. Едните са месели хляба, другите са презрамвали торбите на рамо с манлихерите. А са били едно — още от Яне, още от Градевските събития, още в антифашистката борба, когато са смесвали и кръвта си, за да я сгъстят с надеждите и идеалите си. Пък тя, на цвят е една — на българи, изкачили и своите си хребети, за да стигнат до голямата истина, че на баир лозе се прави само ако си ръка за ръка с другия до теб.

Че то иначе и долината на Струма да е мъртва сега!

Изтече Бодилци. Опустя Моравска. На кръст са заковани и много от прозорците на Влахи. А земята не иска да знае има ли, няма ли села — хора ѝ трябват на нея! Ей такива като Илия Карамфилов, „стиснатия" бригадир, който мери нафтата на грамове, или като другия до него, който не знае къде да си дене ръцете, щото без работа и те току вземат да съхнат. Ожулени ръце. Смазани и с втвърдени стави, а жадни за лост и мотика, за тютюнев лист и тежък грозд; ръце, наляни с мъжка сила или със запазена моминска нежност във вкоравените от този непрекъснат допир със земята пръсти, през които са минали — нито по-малко, нито повече, а точно 41 милиона лева обща

Digitized by Google

продукция, изработена от тружениците в аграрно-промишления комплекс „Яне Сандански“ в град Кресна през осмата петилетка.

А от нищо са почнали, ако се върнем в оная трудна 56-а година, когато хората са късали пъпната си връв, за да заживеят наедно. Само който не е опитал, той не знае как боли! Нивичка, колкото педя, ама твоя, скъпа ти, не ти се дава. И за какво — за един-два кибрита, толкова даваха тогава, ще си спомни старец времето, което сега можем да оприличим с легенда за издръжливост и вяра. Да я е описал някой — пий направо от извора, за да разбереш какво им е било на хората и как бащите на тия, дето кадят сега стаичката — и те от двата клона на едно и също дърво! — са катерили стръмното от двете страни на Кресна. Тогава нищо и никаква гара — сега градче със своя си хубост и най-главното — с хора от същия жилав корен, който никакви бури от житейско естество не успяха да изтръгнат от мястото му.

Тук, да запомним, няма хора на колела! От първия секретар на общинския партиен комитет Страхил Илиев — млад, някак ъгловат на вид, а целият — слънчев и безкрайно земен, до Борис Сандански, председател на общинската земеделска дружба, далечна издънка на Яневия род, копач на старини, издирвач на писмена и председател на контролния съвет на аграрно-промишления комплекс, от Никола Петров, заместник-председател на аграрно-промишления комплекс, до Владимир Димитров, директор на предприятието на „Енергоремонт“, което водят като остров на младите, задържани с фреза или струг, а и всички други ръководители, с които се срещнахме в това пътуване по Струма с априлски адрес — до един са тукашни. Запалени хора. Влюбени хора. Мислещи. А и все от нещо или за нещо разтревожени. С предприятието — добре, ще се разширява още и може би ще се наложи и хора отвън да търсят. И ето ти проблем: Кресненската селищна система, макар и с два „баира“ от двете ѝ страни, не влиза в списъка на 22-ро постановление, от което следва, че нито местен, нито външен човек може да ползва привилегиите му. Както, да речем, в съседното Струмяни, чиито села са разхвърляни по Огражден. Дере, дето се казва, я дели нея от Малашевската, но... такова е положението, ще приключи секретарят този парещ въпрос от дневния ред на живота им, за да премине и към точка втора на тяхната обща партийна и съюзна тревога: за младите в селското стопанство.

— Съвсем оредяха те, само бабички останаха по баирите, ще се вреже повече с болка, отколкото с ирония Борис, а ние ще се върнем отново при „бабичките“ на двама технолози от Градешница Димитър Чобанов и Борис Монев (единият партиен секретар, другият току-що избран за председател на местната земеделска дружба) — на години само внуци да гледат, а още не се дават; понякога и душа стиснали в зъби, че без ръка по тия баири нищо не се ражда и не става; светици, каквито и в църковния календар няма, без които — да не питаме — и земята да е издъхнала. Две звена са: на Димитър — тютюнджийско, на Борис — градинарско, всяко на своя стопанска сметка, но опре ли някъде ножът на кокал — няма твое, няма мое. Дойде ли ред да чистят каналите — до една са в калищата; стане ли дума за връзване на доматите — пак до една са в градината, че не се ли свърши тая работа до десетина дни — не чакай добив! Димитър ще говори за Борис и неговите праведни в обичта и труда си жени, а Борис ще притуря какво той пък е направил с неговите, за да преизпълнят плана за доматите с близо 60 тона. А ние ще запишем в бележниците поредното потвърждение на живота за братското единодействие между комунисти и сдружени земеделци, което на тази земя, хем плодна, хем трудна, не се нуждае от думи. Стига дори и това като обобщение на

Digitized by Google

плодоносните им усилия, че планът за осмата петилетка на комплекса е преизпълнен и до края на миналата година селскостопанските труженици са получили 4000 тона тютюн, 8000 тона домати, 5000 тона грозде, 1400 тона зърно, 1900 тона краве мляко и още 500 — овче.

И пак ще се върнем при младите: в завода и в цеха за готово облекло, на чашка кафе в кресненския клуб, но и по баирите, където всъщност ги няма. А ги няма, защото все още не е направено всичко, което трябва да стане час по-скоро, за да поемат нагоре. Имат си вече свои агрономи. Имат и свои стипендианти с други специалности. Но трябват и пътища до отдалечените села и клубове — във всяко село, и заплащането да бъде според трудностите, а битовите условия за работа — такива, че и на овцекомплекса да се чувствуват младите като у дома си! Ето, това им е сега голямата грижа.

В рамките на прозореца, блеснал под слънцето, се открояват заснежените върхове на Пирин. Красиви и може би тъкмо поради това недействителни и далечни като на ония илюстровани картички, които понякога получаваме от непознати страни. А не сме нито в подножието на австрийските, нито в предпланините на швейцарските Алпи — в Кресна сме! Вече казахме — бивша гара.

И ще добавим — градче, общо взето, без минало: през 15-а година драки по баирите, а в драките — разбойници, че иначе е сгодно място, през 23-а — училище за колибарчета, девет години по-късно — влак, на който товарят дърва, но от който слизат само акцизният или полицейският началник, а на Девети — цифром и словом 120 къщи, кажи го съборетини.

Сега, ще подчертае летописецът Борис Сандански, са хиляда. По дължина — три и половина километра. С четири хиляди записани в регистрите на Кресна граждани и още толкова в останалите шест села, от които три хиляди и петстотин работоспособни, а половината от тях — АПК-то. Така че и в това отношение няма дележ на граждани и селяни, всички сме кресненци, ще вземе отново думата първият секретар на общинския партиен комитет Илиев, който — това вече ще научим на „ухо“ — е шурей на... Сандански. Това — между другото, но дори взето като частен случай, благословен от любов, то си е още един аргумент, че тук всички са от един корен — в камък хванат, от камък поникнал и като камък монолитен и здрав.

Това, което видяхме с очите си и почувствувахме със сърцата си в Кресненската селищна система, бе само част от атмосферата в Благоевградски окръг. В уверената и спокойната крачка, в еднопосочните усилия на комунистите и сдружените земеделци от този край, в благородните им амбиции да наситят предконгресните дни с достойни дела усетихме полъха на април, неговия творчески съзидателен дух.

Деля КОЛЕВА
Петър СТАНЧЕВ

Digitized by Google

ОТКРИТИТЕ ПАРТИЙНИ СЪБРАНИЯ

Консултация

Ярко изразена черта на априлската линия на нашата партия в областта на партийното строителство са изключителното внимание и постоянните усилия за издигане ролята и дееспособността на първичните партийни организации. Нейни акценти са преди всичко такива крупни събития в партията като Националното съвещание във Велико Търново през 1975 г., замяната на членските книжки (1978—1980 г.), прегледа на първичните партийни организации (1982—1983 г.). Значението на първичните партийни организации още веднъж бе изтъкнато в лекциите на др. Т. Живков, изнесени в АОНСУ. „Партията — казва той, — това са преди всичко първичните партийни организации, това са комунистите, тяхното единомислие и единодействие. Ето защо грижата на Централния комитет и на всички партийни ръководства за укрепване и издигане дееспособността и боеспособността на всяка първична партийна организация, на всеки комунист е и ще бъде първостепенна грижа."[1]

Сред комплекса от проблеми, форми, методи и механизми за издигане ролята на първичните партийни организации **централно място заема партийното събрание.** То е висш орган на първичната партийна организация и е упълномощено да решава всички проблеми, свързани с вътрешния живот и ръководната й дейност. На събранието се формира единството на мнения, отношения, мисли на комунистите по най-важните задачи, които първичната партийна организация решава, а също и пътищата и средствата за изпълнението им. На основата на обсъждането на задачите и единомислието по тях се постига единодействие и мобилизация на комунистите за решаването им. Още в началото на борбата за създаване на класова партия на работническата класа К. Маркс и Ф. Енгелс писаха, че комунистите трябва преди всичко да постигат яснота в собствената си среда, което не може да стане без редовни събрания, свикани за обсъждане въпросите на комунизма.

На партийните събрания комунистите се учат политически да подхождат при анализа и оценката на фактите, процесите, събитията, да свързват своята работа с дейността на партийната организация, с политиката на партията. А това допринася за утвърждаването у тях на чувство, че те са част от организацията, от партията, да се формира съзнание за отговорност пред нея, което е важна предпоставка за развитието на потенциалните им възможности, за израстването им като действени политически ръководители и организатори на трудещите се за изпълнение на партийната политика.

На партийните събрания комунистите имат възможност за творческа изява, да правят предложения, да изказват съображения по проблемите, които се обсъждат, и да вземат по тях решения. Поради това В. И. Ленин препоръчва да се провеждат „редовно и по-широки събрания за развитието на самодейността на комунистите"[2]. Партийното събрание е масова форма за развитие на пряката демокрация в партията.

Голямото значение, което има партийното събрание, е наложило да се запише в Устава на БКП като твърда норма на партийния живот всеки месец да се провежда най-малко едно събрание. Тя има принципиално значение, защото с нейното спазване се осигурява възможност комунистите да осъществяват своите права, да бъдат не само обект, но и субект на партийната политика и на партийните решения. В Устава на БКП е записано и положението, че партиен член, който не е

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 223.

[2] В. И. Ленин, Събрани съчинения, т. 41, с. 293.

Digitized by Google

посещавал събранията на първичната партийна организация в продължение на три месеца, тя трябва да обсъди неговото партийно положение, да реши дали той може да бъде член на партията или не. Както се вижда, редовното посещаване на партийните събрания е издигнато в условие за членуване в БКП.

В практиката се използват няколко вида партийни събрания. В зависимост от проблемите, които се обсъждат на тях, или от дневния им ред те могат да бъдат **организационни, просветни и със смесена тематика.** А в зависимост от присъстващите на тях — **закрити и открити.**

Провеждат се и **съвместни събрания** на партийни и комсомолски организации, на партийни организации и дружби на БЗНС. Много добре е известно какво представлява годишното отчетно-изборно събрание. В последните години, съгласувано със съответния партиен комитет, все повече се провеждат съвместни събрания на две или три първични партийни организации за обсъждане на проблеми, за чието качествено и ефективно решаване носят отговорност те и колективите, в които са изградени. Следователно разнообразието на партийните събрания произлиза от различните признаци, с които се определя техният вид, характерът им. Когато се пренебрегва това принципно положение, не може вярно да се определи какви по своя вид събрания провеждат една или друга първична партийна организация. Ето такъв пример. „От началото на 1984 г. до 25 април 1985 г. са проведени 15 партийни събрания... От тях 8 са закрити, 4 организационни и 3 просветни."[1] Излиза, че организационните събрания не могат да бъдат нито открити, нито закрити. Авторът на материала няма определен критерий за квалификацията на партийните събрания.

1. ОТКРИТОТО ПАРТИЙНО СЪБРАНИЕ — ВАЖНА ФОРМА ЗА РАЗВИТИЕТО НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

В практиката и в печата срещаме различно тълкуване и използване на понятието **открито партийно събрание.** Най-често за открито партийно събрание се смята онова, „на което се канят да присъствуват и безпартийни труженици, членове на БЗНС и Комсомола"[2]. С такова определение се дава възможност на него да присъствуват само твърде ограничен брой поканени безпартийни, членове на БЗНС, комсомолци. Има и случаи, когато съвместни събрания (партийно-комсомолски, събрания на партийната организация с дружбата) се считат за открити партийни събрания.[3] Но между откритото и съвместното събрание има съществени различия. Първо, при съвместното задължително е присъствието на членовете на организациите, които го организират и провеждат. Второ, съвместното събрание предполага равноправие на всички членове на двете организации. При откритото партийно събрание задължително е присъствието само на комунистите, само те са с право на решаващ глас. Безпартийните не могат да участвуват в гласуването за вземане на решение и да бъдат избирани в ръководството на събранието.

Няма никакво основание да се ограничава присъствието на безпартийните на откритите партийни събрания. В съветския печат неведнъж остро се осъждат случаите, при които „откритите партийни събрания се превръщат по същество в закрити с това, че на тях канят „подбрани" безпартийни, повечето от които са ръководители и които са били длъжни поради служебното си положение да присъствуват, за да могат в случай на необходимост, да отговарят на критическите бележки, направени по техен адрес"[4].

А на поставен въпрос колко безпартийни могат да присъствуват на откритото партийно събрание списание „Партийная жизнь" отговаря: „Партийната организация се старае така да подготви откритите партийни събрания, за да могат на тях да дойдат широките безпартийни маси. Ето защо не е необходимо да се ограничава участието на безпартийните другари на откритите партийни събрания."[5] Следователно откритото партийно събрание е това, което предварително е обявено за открито и на което освен комунистите се канят да присъствуват всички членове на трудовия колектив, сред който е изградена първичната партийна организация. Събранието не е открито, ако на него присъствуват някои безпартийни, ръководители на предприятието, цеха, бригадата, учреждението, обществените организации, чиято дейност се обсъжда. Не се наричат открити пленумите на Централния комитет и на други партийни комитети, в които вземат участие и дейци, които не са техни членове или кандидат-членове.

---

[1] И. Петков, Ревизионната комисия е съпричастна, сп. „Партиен живот", кн. 14, 1985, с. 69.

[2] Г. Илиев, Откритите партийни събрания, Партиздат, 1982, с. 17.

[3] С. Петрушкова, Партиен опит, кн. 3, 1982.

[4] С. Лющенков, Партийное собрание и активност коммунистов, сп. „Коммунист", кн. 7, 1970.

[5] Сп. „Партийная жизнь", кн. 10, 1984, с. 81.

Digitized by Google

Целта на откритото партийно събрание е отразена в Отчетния доклад на Централния комитет пред Дванадесетия конгрес. В него др. Тодор Живков подчертава: „Ние отдаваме голямо значение на **откритите партийни събрания** като действена форма за запознаване на трудещите се с въпросите на партийната политика, за укрепване на връзките на партийните организации с масите, за засилване на тяхното взаимодействие"[1]. Цитираният текст съвсем ясно и убедително говори за необходимостта от присъствието на колкото се може повече безпартийни на откритите партийни събрания. Партията се стреми и полага усилия нейната дума да стигне до всеки трудещ се, всекиму да са ясни целите и задачите, които тя поставя, и всички съзнателно, въз основа на дълбоко убеждение да участвуват в изпълнението им.

Откритото партийно събрание е **един от важните фактори за изява и реализация на априлската линия на партията за развитието на социалистическата демокрация.** Неин изключително съществен аспект е установяване на нови взаимоотношения между партията и трудещите се. В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество, когато значително пораснат социалната и моралната еднородност на обществото, когато програмата и политиката на партията се възприемат от целия народ, **отпада необходимостта основните въпроси от развитието на страната да се обсъждат и решават само от членовете на партията, а след това да се поставят за обсъждане и от безпартийните. Нашата партия е всепризнат ръководител на целия народ, негов политически авангард, все повече се превръща в партия на целия народ.** И съвсем естествено е да провежда линия на съвместно обсъждане с народа основните въпроси на развитието на страната. Тази практика е много важно условие за разширяване и задълбочаване на връзките на партията с масите. Още в доклада си пред съвещанието със секретарите на общинските, градските, районните и окръжните комитети на партията (1960 г.) др. Т. Живков обоснова необходимостта от развитието на социалистическата демокрация като неотменима предпоставка за разширяване и задълбочаване на връзките на партията с целия народ.[2] Априлската линия за взаимоотношенията на партията с народа изразява голямото й доверие към него, към опита и мъдростта му. Тя е израз на необходимостта да се използват те за правилно решаване на проблемите. Партията все повече утвърждава, развива и обогатява тази линия през последните години. Задачите за ускорено използване на постиженията на научно-техническата революция, за високо качество и ефективност тя решава, като отчита такава важна закономерност в етапа на изграждането на зрелия социализъм, каквато е порасналата роля на народните маси като главни творци на историческия процес и опита и творчеството на всеки социалистически труженик. „На нашето общество — подчертава др. Т. Живков — са необходими мненията и предложенията на всеки трудов човек и на всеки трудов колектив — как да се работи, какво и как да се подобри, за да се постига все по-високо качество."[3] Релефен израз на линията на партията за взаимоотношенията й с народа са всенародните обсъждания на най-важните проблеми на общественото развитие на страната, станали вече утвърдена норма на партийната дейност. Такава норма на равнище трудов колектив и на първична партийна организация трябва да бъде откритото партийно събрание.

2. ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ

Задачата за засилване на ролята на откритите партийни събрания изисква да се усъвършенстват подготовката и провеждането им. Свикването на открити партийни събрания става най-вече по решение на партийното бюро, а по-рядко — по указание на висшестоящи партийни организации. Не може да се каже какво да бъде съотношението между открити и закрити партийни събрания. Откритите партийни събрания на първичните партийни организации в Габровски окръг са вече повече от 30 на сто от общия брой на събранията. В някои областни организации на КПСС процентът достига до 60, което се счита за нормално. Закономерно е да нараства броят на откритите партийни събрания.

В подготовката на откритите партийни събрания е необходимо **грижливо да се подбират проблемите**, които ще се обсъждат на тях. Това са най-вече проблеми, които имат първостепенно значение за изпълнението на производствените, служебните, научно-педагогическите, социалните и пр. задачи, поставени пред целия колектив. Най-честа тема на откритите партийни събрания сега е работата на административното и стопанското ръководство за своевременно и широко използване върховите постижения на научно-техническия прогрес и челния опит, за правилно прилагане на новия икономически подход и неговия механизъм, за усъвършенстване на бригадната организация на труда, повишаване на трудовата, технологичната, произ-

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, Партиздат, С., 1981, с. 118.

[2] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., 1978, т. 2, с. 34.

[3] Национална партийна конференция, Партиздат, С., 1984, с. 30.

Digitized by Google

водствената, финансовата дисциплина и личната отговорност на всеки член на трудовия колектив за изпълнение на задачите; проблемите на качеството и ефективността и др.

Практиката показва, че твърде целесъобразно е на откритите партийни събрания **да се обсъждат и проблемите на стила и методите на работа** на стопанските и административните ръководители, социалното развитие на трудовия колектив. При обсъждането на стила и методите на ръководителите комунисти и безпартийните се изказват по цялостната им дейност, по отношението им към подчинените, доколко умеят да работят с хората, да ги уважават. Откритото партийно събрание става ефективна форма за масов контрол от долу. „А ценна е всяка крачка към широката гласност — изтъква др. М. С. Горбачов, — към засилване на контрола от долу."[1]

В първичните партийни организации на КПСС отдавна е утвърдена практиката на откритите партийни събрания да се обсъждат такива въпроси: авангардната роля на комунистите; отчет на отделни членове за изпълнение на уставните задължения и партийните поръчения; оценка на работата на партийните групи и др. По такъв начин и безпартийните с конкретни примери се убеждават във високите изисквания, които партията предявява към своите членове.

Много са дейците на първичните партийни организации и общинските комитети у нас, които все още не са се освободили напълно от неправилното разбиране, че на открити партийни събрания не се разглеждат проблеми на вътрешнопартийния живот. Даже в някои организации откритите партийни събрания се ограничават само до просветни.

Засега най-често открити партийни събрания се провеждат за приемане на нови членове на партията. Те са една от формите за съобразяване с изискването на Дванадесетия конгрес **„да попълваме партийните редици из средата на трудещите се, които вече са се утвърдили, спечелили са партийно и обществено признание със своите нови качества — висока култура, професионална подготовка, политическа зрялост и авторитет сред народа"**[2]. Това налага да се разширяват и формите, с които се зачита общественото мнение при приемането на нови членове. Откритото партийно събрание обезпечава възможност за първичната партийна организация да отчита мнението на трудовия колектив за качествата на кандидата за член на партията. Но в случаите, когато първичната партийна организация обединява комунистите от няколко производствени и други звена и е невъзможно събирането на целия трудов колектив в едно помещение, то ще се поканят да присъствуват безпартийните от онова звено, в което работи кандидатът за член на партията.

До Дванадесетия конгрес приемането на нови членове на открити партийни събрания беше рядко изключение, въпреки че Инструкцията на Централния комитет за членство в партията допускаше такава практика. Партийната статистика показва, че след Дванадесетия конгрес 22 на сто от всички новоприети членове са приети на открити партийни събрания. В КПСС техният брой е над 80 на сто.

В КПСС, както и у нас, новото партийно попълнение на открити партийни събрания става въз основа на инструкция на Централния комитет на КПСС. С промените в Устава, които се обсъдиха на XXVII конгрес на КПСС, се записа, че приемането на нови членове като правило става на закрити или открити партийни събрания. С новия текст се подчертава поголямото значение на извършването на новото попълнение на открити партийни събрания.

Приемането на нови членове с активното участие на безпартийните не само допринася за разширяване на информацията за кандидатите и на тази основа да се вземе правилно решение, но извънредно много засилва спойката между партийната организация и трудовия колектив. Предоставената възможност на безпартийните да се изказват при приемането на нови партийни членове е също израз на доверие на партията към тях при решаване на основен въпрос на вътрешнопартийния живот. А правилните взаимоотношения между партията и народа предполагат взаимно доверие между тях. Окръжните и общинските комитети дават висока положителна оценка на приемането на нови партийни членове на открити събрания.

За конкретизирането и уточняването на дневния ред на откритите партийни събрания някои първични партийни организации провеждат **анкети, предварителни разговори с комунисти и безпартийни.** Дневният ред в значителна степен отразява умението на партийното бюро да степенува по значимост и неотложност проблемите, които ще се решават от партийната организация и трудовия колектив, и на тях съсредоточава вниманието и усилията им. Добре подреденият дневен ред, както знаем, предизвиква интерес у членовете на трудовия колектив за присъствие и активно участие в събранието.

Както при подготовката на всяко, така и на откритото партийно събрание се прави обмислен и грижлив **подбор на докладчика.** За такъв се определя комунист, който познава детайлно същината и съвременните аспекти на проблема, на нашия и чуждия челен опит в практическото му решаване. При разглеждането на проблемите се прави анализ и оценка на партийното бюро, на партийната органи-

[1] В. „Работническо дело", 15 октомври 1985 г.

[2] Г. Живков. Отчет на Централния комитет на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи на партията, с. 112.

Digitized by Google

зация, на комунистите. Разбира се, членовете на партията са тези, които познават по-добре работата им и могат да направят обективна оценка за тях. Освен това неестествено е безпартиен да поставя задачи на първичната партийна организация. В отделни случаи съдокладчици, с цел да се изяснят някои страни на проблема, могат да бъдат и безпартийни. Безспорно, независимо от характера на въпроса, е задължително последователно да се прилага политическият подход при неговото разглеждане. Неотменимо изискване към докладчика и съдокладчика, ако има такъв, е да се ползват с авторитет сред колектива, да има единство между думите и делата им.

Съвсем правилно постъпват бюрата на първичните партийни организации, когато **при подготовката на събранието включват и безпартийни.** Те участвуват в набирането на информация, в разработването на доклада и проекта за решение, в разгласяването. Не са единици, значителен е вече броят на безпартийните, които със своята обща и професионална култура, а също и с политическата си зрелост ще бъдат полезни при подготовката на събранието.

Много усилия бюрата на първичните партийни организации полагат за разгласяването на дневния ред на събранието. Използват се известните в практиката разнообразни форми, методи и средства, търсят се нови. С тях се цели и комунистите, и безпартийните да разберат обществената и за колектива значимост на обсъждания проблем. Особено е важно безпартийните да почувствуват, че към тях първичната партийна организация се обръща за съвет, опит и мъдрост и че те не бива да стоят настрана от събранието.

Безпартийните не могат да почувствуват, че към тях се проявява пълно доверие в случаите, когато събранието е обявено за открито и те са дошли на него, но след изчерпване на една или две точки от дневния ред председателствуващият им предлага да напуснат, а да останат само членовете на партията. Така се постъпва вследствие неизживени стари схващания и стереотипи във взаимоотношенията между комунисти и безпартийни. Не се дооценяват изискванията на днешното време за доверие към безпартийните. Уместно е да припомним думите на др. Т. Живков пред Дванадесетия конгрес, когато подчертава голямото политическо значение на работата за информирането на народните маси, както и изучаването на тяхното мнение. „Българският гражданин — казва той — има право редовно да бъде информиран за дейността на държавните и стопанските органи. Социалистическата държава е силна със съзнателността на масите, както се изразяваше Ленин."[1] И още: „Няма да бъдем наивни. Има работи, които са и ще си останат държавна тайна. Но това са малка част от държавните дела и те са поставени под надежден партиен контрол. Всичко друго не е и не може да бъде тайна за гражданите на нашата страна."[2]

На равнище трудов колектив и първична партийна организация като правило твърде малко са въпросите, които биха представлявали държавна или партийна тайна, което дава основание разглеждането им да става само в присъствието на комунистите. Разбира се, бюрото и партийната организация могат да имат и други някои особени съображения за провеждане на закрито, а не на открито партийно събрание, от каквато възможност никой не ги лишава. Опитът на КПСС показва, че добре се възприема от безпартийните, когато в ръководството на откритите партийни събрания се избират отличилите се в трудовата си дейност комунисти.

Разширяването на практиката да се провеждат открити партийни събрания предполага **системна помощ на първичните организации от общинските комитети.** Те могат да използват разнообразни форми за убеждаване бюрата и комунистите в необходимостта и целесъобразността от провеждането на открити партийни събрания: семинари, деня на секретаря, научно-практически конференции, предоставяне на библиографска справка за литература, в която се разглеждат проблемите. Чувствителна е помощта, когато се препоръчва добре проучен ефективен челен опит, непосредствено участвуват представители на общиския комитет в подготовката и провеждането на открити партийни събрания. Партийните комитети и първичните организации използват и морален стимул, отдават подобаващо партийно и обществено признание на комунистите и безпартийните, изпълняващи възложените им задължения с подготовката и провеждането на откритите партийни събрания.

Безспорно ролята и на откритото партийно събрание в немалка степен зависи от **редовното отчитане на изпълнението на взетите от тях решения.** Безпартийните се интересуват, искат да знаят на дело зачетена ли е тяхната дума, да знаят, че и те имат дял в положителните изменения, които настъпват в трудовия колектив, предприятието, учреждението и пр. под ръководството на първичната организация.

Подготовката и равнището на откритите партийни събрания са един от показателите за стила и методите на работа на първичната организация. Тяхното усъвършенствуване е важна предпоставка за решаването на голямата задача за последователно прилагане на ленински стил в съвременните условия. Не само това, те могат да изиграят **ролята на образец** на социално управление и самоуправление, да станат **основна форма за пренасяне добродетелите** на вътрешнопартийните отношения от първообраза в отношенията на колективите.

---

[1] Т. Живков, Отчет на Централния комитет на БКП пред Дванадесетия конгрес и предстоящите задачи, с. 94—95.

[2] Пак там.

Digitized by Google

РАБОТАТА С НОВОПРИЕТИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА ПАРТИЯТА

В Благоевската районна партийна организация в последните години се отделят изключително внимание и грижи за обучението и възпитанието на новоприетите комунисти. Това се обуславя и от обстоятелството, че всяка година техният дял в районната организация расте.

В изпълнение решенията на XII конгрес на БКП непрекъснато се подобрява работата по приема на младите комунисти в редовете на БКП. Само през последните две години са приети 1357 младежи и девойки. От тях 48,6 на сто са с висше образование, 2,4 на сто с полувисше и 47,1 на сто със средно образование и с основно 1,9 на сто. Целта е непрекъснато да се повишава качественият състав и да се осигури партийно ядро във всички сектори и звена на материалната и духовната сфера.

Основна форма за работа с новоприетите комунисти е постоянно-действуващата районна школа за обучение. За учебната 1985—1986 година 650 новоприети комунисти са включени в 4 теоретически семинари и 15 школи към промишлеността, строителството, автотранспорта, вътрешната и външната търговия и др. съобразно образованието им.

Програмата, по която се води обучението, се утвърждава всяка година от бюрото на РК на партията. В нея се предвиждат главно въпроси, свързани с партийното строителство и някои актуални проблеми от политиката на партията на съвременния етап. Освен лекции в програмата са предвидени и активни форми като семинари, обмяна на опит между младите комунисти, споделяне на опит по отделни проблеми от секретари на първични партийни организации и др.

На всеки млад комунист се възлага да разработи реферат, като се ползва практиката на партийната организация, в която членува. През учебната 1984—1985 г. беше създадена стройна организация на защита на рефератите в партийните комитети. Всеки партиен комитет определя комисия, която предварително се запознава с реферата, след което всеки един се явява пред нея и го защитава. Едно от изискванията е всеки да сподели своите виждания и впечатления за това, каква е практиката по дадения проблем в първичната организация, в която членува.

На най-високо равнище премина защитата на рефератите в партийните комитети към Министерството на търговията, Централния комитет на ДКМС, Народния дворец на културата „Людмила Живкова“ и др. Характерно например за партийния комитет към Министерството на търговията е това, че комисията, председател на която е секретарят на комитета Митко Вълчев, създаде обстановка на откровен

Digitized by Google

диалог с младите комунисти, които споделят освен положителните и някои отрицателни страни в дейността на партийната организация.

Някои от рефератите бяха върнати за допълнителна разработка — главно да се обвържат още по-тясно с практическата дейност. След одобрението им от комисията те бяха изнесени пред звената на партийната учебна година и партийните групи.

Активна дейност в тази насока проявява кабинетът по партийно-организационна работа, където младите комунисти получават квалифицирана, компетентна консултация. Посочва им се каква литература могат да ползват по темите, как да подходят при проучването на проблема в съответната партийна организация и пр.

Много добре се приемат от младите комунисти активните форми на обучение в районната школа — събеседванията и решаването на тестове. Те много често прерастват в дискусии, където сполучливо се свързва теорията с практиката.

По наша преценка резултатите от обучението на младите комунисти в школата са добри. Тя в значителна степен допринася те да придобият по-системни и задълбочени познания по въпросите на партийното строителство, което пък от своя страна повишава тяхната компетентност и активно участие в живота на първичната партийна организация.

Работата с новоприетите комунисти все повече се утвърждава като важно направление от дейността на партийните комитети и първичните организации. Налице е стремеж да формират у младите комунисти съзнание за активна и резултатна трудова дейност, като осъществяват авангардната си роля и личния пример в труда. Практика стана в болшинството от първичните организации да се поставят поръчения на изтъкнати производственици, общественици и наставници за работа с младите комунисти. Те им помагат да придобият по-богат практически опит и умение в производствената работа, да изпълняват партийните си поръчения и същевременно да израстват като челници в труда, носители на техническия прогрес.

Положителна и резултатна в тази насока е дейността на първичната организация при завода за безалкохолни напитки „Стоян Сюлемезов“ с партийна секретарка Лилия Енчева. Работата с новоприетите комунисти там е поставена на планови начала. В началото на всяка година партийното бюро обсъжда и приема специален план за работа с новото попълнение в партията. В него се предвиждат срещи с ветерани на партията, поставяне поръчения на по-стари комунисти за индивидуална работа с определени млади комунисти, обсъждане участието им в школата, даване оценка за работата и поведението на новоприетите след изтичане на една година от приемането им и др. Сега в заводската партийна организация има 20 млади комунисти. С тях се работи съвсем конкретно. На други 200 души са поставени поръчения да им помагат всестранно, за да се изявят като добри производственици. Периодически на събрания на първичната организация и партийните групи те дават отчет за работата, която вършат с младите комунисти, и за резултатите, които са постигнали. Равносметката показва, че те успешно се справят с възложените им поръчения и оказват положително влияние върху новоприетите. В това отношение най-силно се открояват Тинка Данова, Сашо Йорданов, Нестор Еков и др.

За положителното въздействие, което се оказва, говори и фактът, че повечето млади комунисти са в челните редици на завода. Например Славчо Крумов Стоичков — шофьор-пласьор, изпълнява 200 на сто трудовите си норми, за което многократно е награждаван. Съще-

Digitized by Google

временно той е и отговорник на партийна група и се ползва с безспорен авторитет сред колектива.

Мнозинството млади комунисти са включени в обществено-политическия живот на завода. Седем души са получили поръчение да работят в комитета като комсомолски секретари, двама са избрани в профсъюзни ръководства, а останалите са включени в комисията за народен контрол, клуба за ТНТМ и др.

Определено може да се каже, че новоприетите членове на БКП дават своя дял за успешното изпълнение на задачите, поставени пред завода, който през юли м. г. рапортува в районния комитет на партията за изпълнението на петилетния си план.

Положителна и резултатна в тази насока е и работата на първичната организация при фабрика „Леда" със секретарка Елинка Михайлова. Там се работи целенасочено и конкретно с всеки млад комунист, като дейността е пренесена главно в деветте партийни групи на организацията. Системно на критичен анализ се подлагат работата и поведението на новоприетите. Повечето от тях досега са се отчели. Партийната секретарка следи отблизо развитието им, редовно организира с тях срещи и непринудени индивидуални разговори по вълнуващите ги въпроси. Комунистите Невена Билярска, Хриска Шеварова, Кирил Гогов, Драгомир Мишев и др. успешно влияят на младото попълнение за професионалното им израстване и утвърждаване в колективите.

В резултат на тази целенасочена, системна и конкретна работа младите комунисти са в челните редици на борбата за високо качество и дисциплина. Осем от тях са носители на званието „Най-добър в професията", трима — „Най-добър млад крояч" и петима са ударници.

Новаторството, усетът към новото са характерни за младите хора. Те не само участвуват в новите почини и инициативи, но с присъщата на младостта упоритост и вдъхновение често пъти застават начело на борбата за технически прогрес. Повечето партийни комитети и първични организации особено след Февруарския пленум на Централния комитет на БКП правилно насочват ентусиазма на младите комунисти към градивни дела, поощряват творческите им амбиции.

Положителна е дейността в това отношение на първичната организация при Института по електропромишленост, където е създадена благоприятна обстановка за разгръщане на инициативата и творческата активност на младите комунисти, които са предимно инженери. Те вече съставляват около 20 на сто от комунистите в института. На тях много се разчита за разгръщането на научно-техническия прогрес. Утвърдена е практиката непрекъснато да им се възлагат нови задачи и поръчения, свързани с нови разработки. В това отношение положително влияние върху тях оказва положителният пример на новаторите, на изобретателите в института Енчо Попов, Румен Атанасов, Георги Атанасов и др.

Партийният комитет и партийните бюра отблизо следят работата на новоприетите, като ги подкрепят и насърчават в творческите им амбиции. И не е случаен фактът, че те са едни от най-изявените носители на авангардни разработки и технологии. Една справка в патентната служба на института показва, че на младите комунисти принадлежи голям дял от разработените и внедрени изобретения. Заслужават внимание в това отношение разработките в областта на електрозадвижването за металорежещи машини. Сергей Илиев, Захари Мавров, Алберт Романов и др. внедриха в тях пакет нови изобретения с голям икономически ефект.

Младите комунисти са начело и на движението за ТНТМ в института. Под ръководството на Огнян Върбев и Венета Първанова клубът за ТНТМ рязко увеличи обема на разработваните теми и за-

Digitized by Google

дачи, които през 1985 г. достигнаха 12 на обща стойност 100 хил. лева. Много полезен за творческото развитие на младите специалисти беше организираният през ноември м. г. със собствени сили международен младежки симпозиум „СИЕЛТ—85“.

Важно направление на работата с младите комунисти е своевременното им включване в пълнокръвен организационен живот, в активна обществена дейност.

Най-успешно те се изявяват в комсомолските организации и дружества. Образно казано, те са мостът между партийните организации и Комсомола.

Заслужават внимание в това отношение добрата работа и положителният опит на първичната партийна организация при катедрите по епидемиология, паразитология, микробиология и вирусология при Института за заразни болести на Медицинската академия с партиен секретар Юри Венедиктович Тегоненко. В тази организация има 28 млади комунисти, членуващи в една партийна студентска група, на която е възложено да осъществява с помощта на бюрото партийно влияние върху четвърти медицински студентски курс, където са изградени 12 комсомолски дружества. Първичната организация е осигурила партийно ядро в Комсомола, като е изпратила с поръчения 6 души за секретари и още толкова за членове на дружествени комитети, а 9 души са в курсовия комитет. Освен това членът на партийното бюро д-р Димитър Вучев непосредствено отговаря за работата с новоприетите комунисти и младежката организация. Той редовно участвува в живота на студентската партийна група, помага на нейния отговорник, информира бюрото за работата и поведението на младите комунисти. Системни са срещите и на партийния секретар с комунистите от групата по различни злободневни въпроси. Изобщо може да се каже, че в тези първични организации младите комунисти са взети на специален отчет и се полагат особени грижи и внимание за тяхното изграждане и възпитание. В резултат на конкретната работа с тях те проявяват висока активност на партийните събрания, повишават непрекъснато успеха и дисциплината, успешно осъществяват авангардната си роля сред студентите комсомолци.

Голямо значение за възпитанието на новоприетите имат равнището на вътрешнопартийния живот, обстановката, създадена в първичните партийни организации, примерът, който дават комунистите с голям стаж и богат опит. Заслужава внимание в тази насока опитът на първичната организация в „Индустриалимпорт“, където е създадена принципна и творческа обстановка в колектива, която благоприятствува за активността и възпитанието на младите комунисти. Принципните взаимоотношения и личният пример на комунистите от по-старото поколение допринасят много за това. Създадена е обстановка за свободна изява на мнения, своевременно се реагира на критичните бележки. Това е един от съществените фактори за активността на новоприетите на партийни събрания и изобщо в живота на организацията и колектива. От 28 отдела в предприятието десет са оглавени от млади комунисти, които успешно се справят със задълженията си. Партийният секретар Недко Недков полага системни грижи да се повишава квалификацията им и да се усъвършенствува техният стил и метод на работа като млади ръководители. Повишеното внимание и грижите в тази организация към новоприетите членове се диктуват и от това, че те съставляват над една трета от състава ѝ.

Районният комитет, партийните комитети и организации си дават ясна сметка, че от успешната работа с новоприетите комунисти до голяма степен зависи подобряването на качествения състав на първич-

Digitized by Google

ните организации, поради което отделят и ще отделят и в бъдеще още по-голямо внимание на този въпрос.

Това се диктува и от обстоятелството, че в района има и организации, които не полагат достатъчно грижи за възпитанието и изграждането на приетите членове, за бързата им адаптация към живота на първичните организации.

В бъдещата си дейност районният комитет на БКП ще търси и други форми и средства за подобряване работата с новото попълнение в партията, защото разбираме, че грижите за неговото възпитание са грижи за настоящето и бъдещето на партията.

Тодор ДЖОКОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационна работа в Благоевски районен комитет на БКП

ОБЩОТО ИЛИ ДЕЛЕГАТСКОТО СЪБРАНИЕ НА КОМУНИСТИТЕ

В Устава на БКП е записано, че общинските, районните, градските, комбинатските, заводските и други подобни партийни комитети могат да свикват събрания на всички комунисти или делегатски събрания на комунистите от съответните организации за обсъждане и решаване на важни въпроси на общината, района, града, комбината, завода и други с оглед на тяхното по-правилно решаване.

Периодът след Дванадесетия конгрес на БКП се характеризира с активна работа и борба за претворяване в дела на конгресните решения, за осмисляне, овладяване и прилагане в практическата дейност на новите задачи, съдържащи се в следконгресното творчество на другаря Тодор Живков. Партийните комитети още повече се утвърждават като органи за политическо ръководство. Засилва се тяхното умение да повишават политическата, моралната и социалната активност на комунистите и трудещите се за претворяване в дела на партийните предначертания.

Организирането и провеждането на общи или делегатски събрания на комунистите от партийните комитети е израз на усъвършенстване на стила и методите на работа, на вътрешнопартийната демокрация и колективността в партията.

В практиката по-често се провеждат общи събрания на всички комунисти от цеха, рудника, завода или учреждението. В комбинатските, някои заводски и други по-големи партийни организации, където няма необходимите условия да се свикват общи събрания, се организират делегатски. Въпросите за характера на тези събрания, за подхода при подготовката и провеждането им, тяхната роля като специфична форма на партиен живот не са подробно теоретически изяснени, не е известен и достатъчно практически опит. Затова ще се опитам да изразя някои съображения в тази насока на основата на практиката на Пернишката общинска партийна организация.

Digitized by Google

Общото или делегатското събрание трябва да се изявява преди всичко като важен форум за конкретизация на актуалните проблеми на партийната политика според специфичните условия на всеки трудов колектив, като действен орган за нейното реализиране в живота. То трябва да представлява изключително важна форма за изява на колективния ум на комунистите, изразител в най-висша степен на вътрешнопартийната демокрация.

Така че основният въпрос е изборът на проблема за обсъждане на тези събрания на комунистите. Тук можем да отнесем задачите, свързани с по-нататъшното изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция, на последвалите ги пленуми на Централния комитет на партията и особено на Февруарския (1985 г.) пленум, за усъвършенстване стила и методите на работа на партийните комитети и първичните партийни организации, на кадрите, на органите за социално управление.

Много важно е редовното провеждане на общите или на делегатските събрания в предприятията, поделенията и учрежденията. Чрез тях комунистите имат възможност да участвуват по-пълно и по-пряко в осъществяването на партийния контрол над дейността на административно-стопанските ръководства, да си кажат думата не само на отчетно-изборните събрания (конференции), но и в периода между тях по редица важни въпроси от развитието на целия район, комбинат, завод и т. н., да вземат непосредствено участие в обсъждането на много съществени проблеми на партийната и стопанската работа, да изслушат отчети от съответните партийни комитети за тяхната дейност.

Няма партиен документ, който точно да определя срока за свикване на общите или на делегатските събрания. Това става според нуждите на партийната, стопанската и пр. работа. Редица партийни комитети ги организират редовно по един-два пъти в годината. На тях се обсъждат различни проблеми, като изпълнението на плановете за социално-икономическо развитие, подобряване качеството на труда и произвежданата продукция, трудовата дисциплина и други.

Свикването на тези събрания по-често, примерно на три месеца, не дава възможност да се подготвят добре. На някои от тях се изнасят беседи по международното положение, доклади, посветени на бележити дати и годишнини, и т. н. В такъв случай те губят своето предназначение, превръщат се в общи събрания на трудовите колективи, не играят определената им роля от партийния Устав.

Възниква въпросът, делегатските събрания не се ли дублират с отчетно-изборните конференции на районните, комбинатските, заводските и други подобни партийни организации, кое е общото и по какво се различават те от пленумите на партийните комитети?

Несъмнено между делегатското събрание и отчетно-изборната конференция на съответната партийна организация и пленарните заседания на партийния комитет има редица общи неща. Общото е, че на тях се обсъждат и решават актуални задачи на партийната политика и се набелязват мерки за тяхната реализация в живота, оценяват се важни страни на партийно-политическата и организаторската дейност на партийните организации и пр.

Както отчетно-изборната конференция, така и делегатското събрание е представителен форум, за които предварително се избират делегати. Но конференцията е най-висшият ръководен орган на съответната районна, комбинатска, заводска и друга партийна организация, обсъжда цялостната дейност, приема резолюция и избира партиен комитет и ревизионна (контролно-ревизионна) комисия. Делегатското събрание обсъжда един или отделна група проблеми, приема конкретно решение и не избира ръководни органи.

Digitized by Google

Делегатските събрания на комунистите обикновено се заплануват и свикват от съответния партиен комитет, но те могат да се организират и по препоръка на висшестоящите партийни органи. Партийните комитети определят нормата на представителство за избиране на делегати от всички първични партийни организации.

Различен може да бъде подходът при избора на делегатите на събранията на първичните партийни организации. Те могат да се избират за целия период между отчетно-изборните конференции, за една година, шест месеца или за всяко отделно делегатско събрание. Най-целесъобразно е да бъдат избирани за всяко събрание. По такъв начин ще се осигури възможност делегатското събрание да решава по-задълбочено и компетентно въпросите, защото в зависимост от характера на обсъжданите проблеми първичните партийни организации ще изпратят едни или други свои представители. По-пълно ще се прилага и вътрешнопартийната демокрация, повече комунисти ще вземат участие в този представителен форум.

Делегатските събрания на комунистите не могат да се заменят с провеждането на разширени пленарни заседания на партийните комитети или съвещания с партийния актив. Разширените пленуми все повече навлизат в партийната практика. В това няма нищо лошо. Прекаляването с разширени пленуми обаче, с участието на много комунисти, не членове на партийния орган, считам за неправилно. Пленумът се превръща в съвещание на актива, разводнява се неговата работа и в някои случаи може да се загуби като изборен орган. Изказват се и голяма част от активистите за сметка на членовете на комитета, на които остава възможността едва ли не само да гласуват. Следва сериозно да се преценява кога и по кои въпроси трябва да се провеждат разширени пленуми и кои точно кадри трябва да се канят да участвуват в тяхната работа. Ако вместо разширени пленуми районните и комбинатските партийни комитети организират делегатски събрания, то биха се създали условия за по-широка представителност, за участие на делегати от всички първични партийни организации, което дава възможност по-пълно да се използват колективният ум и опитът на комунистите при решаване на проблемите.

Партийният актив играе важна роля в живота и дейността на партийните комитети и организации, той е тяхна опора в разясняване и претворяване в дела на партийната политика. Помага им да проучват по-задълбочено и всестранно въпросите, да вземат научнообосновани политически решения, да организират по-резултатно тяхното изпълнение. Активът се свиква за разясняване и изпълнение на важни решения и задачи, за предварително обсъждане на актуални проблеми, може да излиза с предложения и да оказва практическа помощ за тяхното реализиране. Според Устава на партията активът обаче не е звено в системата на ръководните партийни органи и не може да взема решения. Така че съвещанието на партийния актив в никакъв случай не може да замени делегатското събрание на комунистите.

Общите или делегатските събрания на комунистите са много важен момент от живота на партийните организации. На тях се приемат ръководни решения, които са задължителни за съответния партиен комитет, първичните организации и всички комунисти. Усъвършенстването на работата по подготовката и провеждането на тези събрания ще доведат до по-нататъшно утвърждаване на тази специфична форма на партиен живот, до подобряване стила и методите на работа и ръководство на партийните комитети и организации, съответствуващи на обективните потребности на нашето съвременно развитие.

Богдан АЛЕКСИЕВ

Digitized by Google

ОБСТАНОВКА И ЗА ТРУДА, И ЗА ВДЪХНОВЕНИЕТО

Разширяването на социалната база на научно-техническата революция е немислимо без рационализатора и изобретателя (често пъти двете качества прерастват), хората, които живеят с непресъхващия оптимизъм, че може да се направи нещо повече от онова, което съществува, което е утвърдено. Хората, които с малкото не се задоволяват, а мисълта им трудно се откъсва от загнездилата се идея, та ги кара да смесват често деня с нощта и да забравят кога свършва седмицата. Има ги тези хора и ще се увеличава техният брой, защото има условия за разцъфтяване на талантите, но сега въпросът е не просто да отчитаме по няколко процента ръст, а да изясним дали това е таванът на възможностите. Само един пример може да ни подскаже къде се намираме и какво се иска от нас в динамиката на века. През 1983 г. на десет хиляди души от населението у нас се падат по 57 одобрени рационализаторски предложения, а в Германската демократична република те са 362. Това е общо, с данни за селското стопанство не разполагаме, но вероятно съотношението не е обратно. А това, че нещата не вървят с необходимия за времето темп, има редица причини.

Вярно е, че в селското стопанство броят на техническите кадри е относително малък, но само този фактор ще ни успокои и ще замъгли другите, значението на които не е малко. Икономическата обусловеност има своето решаващо място, защото, от една страна, като всяко икономическо мероприятие и то следва да се самооткупува, а от друга, необходимо е мерило, по което да се оцени трудът на хората. Това мерило засега е някъде между окомерната оценка и счетоводителската небрежност. Как иначе може да се обясни фактът, че през 1985 г. Селскостопанската академия издава бюлетин, в който са посочени 49 внедрени рационализации в селското стопанство, от които само на 27 има изчислен икономически ефект.

Причините са различни. На едни места сочат, че икономическите кадри не са обучени, за да изчислят ефекта, на други — счетоводителите отбягват да заделят предвидените 30 процента от ефекта във фонд „Рационализации" и т. н. — все дребни причини и криви сметки, които препречват някоя голяма идея.

Във всекидневието си човек разчита на трудовото възнаграждение, което, ако е регулярно (заплата и аванс), е за предпочитане. Трудно се изчакват резултатите, колкото по-отдалечени са от момента на полагането на труда, толкова намалява и заинтересоваността. Тогава къде остава трудът на рационализатора? Труд, отдавна отминал, отделен от продукта не само с времето за внедряване, но и с времето за доказване на предимствата, с главоблъсканиците кой ще одобри, кой ще внедри...

Digitized by Google

Нека оставим възнаграждението за законно получения ефект, сравненията между създадената машина и другата, която купуваме два-три пъти по-скъпо от чужбина; тъниките сметки какво би спечелило обществото и какво от тази печалба е законно притежание на откривателя. Да се спрем само на един факт, трудно възприеман в нашата делнична залисия. Идва време идеята да стане реалност, а реалността е нов комбайн за прибиране на домати. Авторът бърза да го построи, но за това са необходими материали, средства. С две думи, трябва да се плаща и той вади от собствени пари и плаща с тях, не лев и два, а хиляда; плаща, без да знае кой ще му ги върне.

В случая Дженьо Караколев, рационализаторът от експерименталната база на НПСК „Г. Димитров" — Пловдив се радва на висококачествената машина, на златния медал, а за останалото маха досадно с ръка: „Остави я..."

„Това ли е най-важното?" — би се задал обичайният за такъв случай въпрос. Трудно ми е да отговоря, да степенувам важности, но зная, че да си откривател, е трудно, а особено да се откажеш от осигуреното съществуване и да поемеш неизвестността — това е рядкост, която, добре че съществува, за да ни подсеща, че и днес има хора, които могат, макар и по друг начин да свържат собствената загуба с печалбата за обществото. Особено, когато се заловят с работи, обявени за безсмислени. Когато отхвърлят идеята на Живко Пеев за създаване на машина за калибриране на лозови резници, учени специалисти и всеможещи началници се мъчат да го отрезвят с факта, че досега в света има около сто идеи по този проблем, но машина не е създадена, че това е нещо като вечен двигател. Живко зарязва работата си на главен агроном, намират се хора, които го подкрепят, създават му работилница и въпреки че заплатата му пада с около сто лева, той устоява на амбицията си и за две години създава машината. Единствена в света! И то не за тридесет хиляди, колкото са му отпуснали, а за двадесет хиляди — колкото той е заявил, че ще струва. Колко нерви му е струвало, само той си знае, обикаляйки да търси понякога едно болтче, или да защитава очевидната изгода от внедряването. Като прибавим, че три ведомства спориха, за да отклонят зачисляването му на щат към тях, става ясна цената на „Макрол" — машината, конструирана от Живко Пеев и патентована в редица индустриални страни.

Неверието съпътствува не само агронома, заел се да направи това, което в други страни не са успели, но и зоотехника, който на базата на развъдноподобрителната работа се стреми да постигне нова порода. Вълчо Иванов — син на овчар, внук на овчар, тръгнал целенасочено към професията на зоотехник, знае най-добре какви са изискванията за една нова порода, за един нов организъм, който ще понесе тежестта на новото руно. Преди двадесет години тръгва да обикаля отначало плахо опитните институти, станциите и базите, по-късно все по-настойчиво и въпреки присмеха успява да докаже, че главното е да се създаде животно със стабилна конструкция. Ония времена са отминали, зоотехникът стана герой на социалистическия труд, вече поне на вид никой не му маха пренебрежително с ръка, а пред овцефермата в с. Макариополско, Търговищки окръг, са спирали много лимузини на делегации от различни страни, дошли да видят невероятните постижения от новата порода българска тънкорунна овца. Но и до ден днешен Вълчо Иванов не е получил нито лев за създаването на новата порода, въпреки че колективът, който работи в това направление, е използвал немалко от резултатите на ръководената от него ферма. Питам го защо не е включен в научния колектив, а той вдига рамене и досадно казва: „Остави я, тя не е за приказване..."

Digitized by Google

Не става дума да подценяваме или да изместваме научния работник, но защо да обричаме специалиста единствено на репродуктивните технологични решения. Щом човекът се учи цял живот, той може и да твори цял живот. Не случайно сега проблемите на внедрителската дейност се поставят като задача не само на отделен елитен кръг, а на всички участници в материалното производство. Съчетаването на научните идеи с търсенията на практиката доведоха до създаването на колективи за внедряване, наречени на много места бригади за ускорено внедряване. Така например в Научно-производствения лозаро-винарски комплекс в гр. Септември са изградени 43 групи. В тях са включени научни работници от местната внедрителска база, от научни институти, специалисти от управлението, технолози, изтъкнати производственици и рационализатори от бригадите. Между тези групи се води съревнование, тяхната работа е на постоянен отчет. В тях има място за всекиго и най-вече за такива като Дженьо Караколев, който в откровение споделя: „Аз не съм по-умен от машиностроителите, но аз вървя две години по нивите след машината и виждам какво трябва да се усъвършенствува".

Вярно е, че от всекиго рационализатор не става, но колко таланта са затрити от липсата на всички ония фактори, наречени социалнопсихическа среда. Нека споменем равнодушието, криворазбраната финансова дисциплина, която не дава да се използват дори и бракувани машини, та да стигнем дори до изкористяването, което кара рационализатора да записва за съавтори всички онези, от които зависи приемането и внедряването на рационализацията. Компетентните хора ще ми възразят, че съществуват „ТИС" и „БРИЗ", че в закона изрично е записано: „...автори са лица, които със собствена творческа дейност са създали изобретение или рационализация", че има наказателни санкции за лъжесъавторство, а аз ще им посоча не един случай, когато в така наречените колективи са включвани икономисти, та дори и снабдители. Ще се съглася, че много пъти правдата побеждава, но кого точно побеждава, къде са победените и утре те няма ли отново да задушат (уж от грижи) друг рационализатор...

За рационализаторското движение е необходима здравата творческа атмосфера, за която главна отговорност носят партийните организации и комитети. Естествено е, че са необходими стимулиращи механизми: партийно доверие, партийна подкрепа, партийно поръчение, партийна оценка, защото участието в научно-техническото творчество е един от компонентите за създаването на социалната активност. Едновременно с това е необходим партиен контрол, насочен предимно към стопанските ръководства, към професионалните организации и научно-техническите дружества. Само така ще се получи вплитане на организационни и финансови предпоставки; отговорност на всички управленски равнища.

Така например в Научно-производствения винаро-лозарски комплекс в гр. Септември комисия в състав председателят на научно-техническото дружество (който е и заместник-председател на АПК), председателят на профкомитета и секретарят на първичната организация при управлението на АПК ежемесечно изслушва информация от ръководителите на групите по внедряването, което спомага бързо да се пренасят проблемите в партийната и в профсъюзната организация, в стопанското ръководство. План-програмата по внедряването се разглежда в началото на всяка година на партийно събрание. Тази година например съгласно решението на събранието стопанското ръководство връща плановете за внедрителска дейност за доусъвършенствуване от бригадите. Още от вратата на управлението вниманието е приковано от голямо табло, на което са поставени необходимите образци

Digitized by Google

на документи за оформяне на рационализаторските предложения. Изкачваш се по стълбите и следващото табло подсеща по коя разработка изтича срокът. В бригадните станове също рационализаторската и внедрителската дейност са свързани с пропагандната и организиращата дейност на профорганизациите и групите: знае се кои теми трябва да се разработят, какви са стимулите. Като се прибави, че сега се изгражда кабинет на рационализатора, че с всички бригадири се правят демонстрационни съвещания на обектите, където има въведени новости, оформя се онази обстановка, която вече формулирахме като творческа атмосфера. В тази атмосфера е лесно да работи не само утвърденият рационализатор Стойчо Комсийски, но постоянно да се създават колективи, да се редят имената на механизаторите от Бошуля, на главните специалисти от управлението, та дори да се залови и кметът от Карабунар да създава система за локализирано напояване.

Не, не е само лична работа рационализаторството, не бива да го виждаме единствено и в измерението му на икономическия ефект. То е озонирането на колектива, където се трудим, то е първата лястовица на онова явление, което се нарича глад за научно-технически постижения. И затова на рационализатора не бива да гледаме или да го третираме от позицията на средния критерий, да се оценява от позицията на високомерното среднячество, да се укорява за несполуката, да носи присмеха на онези, които не могат или не желаят. Преди години съветското списание „Рационализатор и изобретател" организира постоянен конкурс „Техниката — колесница на прогреса" и учреди медал, известен под названието „Златна колесница". На едната му страна е написано: „Направих, каквото можах, който може, да го направи по-добре!".

Петко СТАМОВ

ДАРЕНИЕ

БЪЛГАРИНЪТ открай време е извисявал почитта към стопанина със златни ръце, към онзи, който може и умее повече от другите, който, щом изработи нещо, то „ляга" на мястото си. В този смисъл искам да разбера трудовото ежедневие на Георги Гайдажиев от Елхово, ежедневието на инженера и ръководителя на предприятието за ремонт на селскостопанска техника на агрокомплекса „Ангел Вълев", на човека и комуниста. Прочетох веднъж в един вестник за гражданина, който направил дарение от 50 лева по някакъв повод. Като намерение бе похвално, като жест — ефектно и най-вече — впечатляващо. Спомних си това, когато с Гайдажиев бяхме в ремонтната база за комбайни, установена в двора на бившето държавно земеделско стопанство — Гранитово. Вървим край машините, подредени в чистия двор, спираме край стендове, където той обяснява какво се експериментира в момента, какви приспособления са направили на стандартни машини, за да работят по-добре или по-безопасно, за колко дни са изградили халето или са направили мостовия кран, а мен не ме напускат мислите за особения вид дарителство на първенците в труда,

Digitized by Google

на изобретателите и рационализаторите. Повече от двадесет години Гайдажиев бе дарявал агрокомплекса с плодовете на едно непрекъснато техническо творчество. Вероятно непосветеният, още повече предубеденият ще махне пренебрежително с ръка и ще изрече: сега всеки участвува в научно-техническия процес. Участвува, но всеки по свой начин: безспорно добрият стопанин много повече от другите. Понякога собствената ни нескромност не ни позволява да признаем скромността на другия до нас, нашата сивота пречи да видим богатството на духа у другия. Скромността, която струи от цялостното поведение на Гайдажиев, би ни заблудила и ние не бихме видели и по-малко разбрали неговата неспокойна душа, напористо устремена към нови и все нови технически претворения. Слушал съм го на пленуми на общинския партиен комитет, на конференции и по други поводи и съм оставал с впечатление за ярко изразено лично мнение спрямо днешните проблеми на агрокомплекса; спокойният разказ не може да прикрие неспокойната мисъл; неговите критични бележки са конструктивни, предложенията му — рационални. Нямало е случай през последните години, когато съм бил в Елховския край, било в разговор, било в някакъв текст или по друг повод да не се преплете неговото име. И ако поискаме да съберем впечатленията от чутото, от прочетеното за Гайдажиев в няколко думи, те биха се побрали в сентенцията: малко говори, много прави. Така ми казаха веднъж и в общинския партиен комитет за него: той не е щедър на едри думи и обещания, щедър е на големи дела.

НАЧАЛОТО на тези дела е 1969 г., когато започва работа в ремонтната работилница на бившето кооперативно стопанство. По-късно в условията на аграрно-промишления комплекс му се наложи да работи с различни хора, мнозина от тях бяха с висока квалификация и дългогодишен опит. Той не скриваше влечението си към техническите новости, към техническите открития и приспособления. Правеше му впечатление, че някои от механизаторите, от преките и непреките им ръководители бяха склонни на тихи, безтревожни делници, боричкаха се да получат нови машини и малко внимание отделяха на старите, на по-износените, дори се намираха случаи, когато се бракуваха машини, все още пригодни за работа. Като че ли ги разбираше, наистина защо да се тревожат за нещо, което не им принадлежи, техниката бе кооперативна, държавна, обща, с една дума, то и грижата, болката за нея следва да бъде обща, а не на отделния механизатор. Запомнил е добре как с лека ръка се пращаха на „Вторични суровини“ машини, части от машини. Според него животът на тези машини още не бе угаснал, би могло след малък ремонт или чрез приспособления и промяна на предназначението трудовата им биография да продължи. И щеше да бъде изгодно за стопанството, много изгодно. Тези мисли го спохождаха често, те поддържаха у него чувство за неудовлетвореност от работата си в ремонтната работилница, подтикваха го към по-смели решения. Това са онези трудни стъпки на първите рационализации и изобретения. В скоро време механизаторите и селскостопанските деятели от агрокомплекса научават, че Гайдажиев се е заел от два трактора, предоставени за бракуване, да направи един. Огледал той кое е здраво и кое не, заедно с помощниците си събрал здравото, монтирали го в работилницата и се получил нов трактор. От двата — един! Машината не изглеждала като новите, но най-важното било постигнато, тя получила свидетелство за техническа годност и била зачислена в бригадата за работа. След първия опит следва втори, трети — все сполучливи. Трактористите са доволни от тези трактори, доволно е и ръководството на агрокомплекса, тъй като това носи голяма икономическа изгода.

Digitized by Google

Идеята да се възстановят техническият и работният потенциал на старите машини подтиква към нови проекти, подсказва други не по-малко смели и оригинални решения; дали е възможно опитът да се приложи и към другите селскостопански машини, към комбайните например. Било е преди десет-петнадесет години. Нека сега надникнем в ремонтната база за комбайни. Ще видим много комбайноподобни машини, чудновати и непознати. Основните части — мотори, носещи рами, трансмисии, ходови части са на стари, бракувани комбайни. Бракувани, после моделирани в други машини за транспорт, работа по зърноплощадките, в складовете, за обработка на различните видове фуражи за животновъдството, за други операции по култивиране на почвата. Тези машини не се срещат в каталозите на заводските производства. Те са създадени тук. Като казвам тук, аз имам предвид целия цикъл от проектирането на новите технически агрегати, изработване на частите, монтиране, изпробване и предаване за постоянно ползване. Така ден след ден расте семейството на възстановените машини, на работните площадки се появяват нови агрегати. Идеите, творческите хрумвания подклаждат амбицията да се направи повече; на свой ред амбициозността ражда нови и нови идеи. И една от тях, най-голямата — да се създаде нова структура на техническата база на агрокомплекса, като ориентиращата цел бъде специализацията и пооперативното ръководство и използване на селскостопанската техника. Намеренията имат и по-далечен прицел — да се създадат не само специализирани бази, машини, съоръжения за ремонт и поддържане на селскостопанската техника, но и да се обучат кадри, добри специалисти в ремонтните работи.

ИДЕИТЕ се срещат с разбиране от ръководството на аграрно-промишления комплекс, допълват се с нови виждания и се приема вариантът за три ремонтни бази: една в Бояново за ремонт на сложна прикачна техника и две в Елхово — за ремонт на останалата селскостопанска техника. Нека надникнем в една от тях — централната ремонтна база. Тя заема неголяма площ между брега на Тунджа и южните покрайнини на града. Над крайпътните дървета надничат сивите покриви на невисоките постройки. Черната лепкава кал, която есенно време се разнася чак до центъра на града, е отстъпила на асфалта. Дворните площи, пътищата към базата са изравнени и покрити с асфалт. По същия начин е променен и екстериорът на останалите две бази. Можем да разберем елховските механизатори, санитарно-хигиенните условия са част от работната среда, те са така необходими за ефективността на производството както новите технологии.

Промяната е настъпвала бавно и властно. Бавно, защото не са достигали пари, строителни материали, работници, специално оборудване за ремонтните работи. И все пак изграждането на базите е завършило за няколко години. Случило се е като в приказките, само че вълшебната пръчка е била в ръцете на механизаторите. Те са били конструктори, изпълнители, строителни работници, бетонджии, изобретатели при техническото оборудване на халетата, контрольори на собствения си труд. Георги Гайдажиев сега разказва увлекателно за историята на всяка работилница, на всяка машина, монтирана в тях. На част от тях той е проектант, други са създадени с негова помощ или са монтирани под негов контрол. Работилниците и машините за ремонт са част от трудовата биография на Гайдажиев, както и в живота на тези съоръжения е вплетена част от живота на главния инженер. Място за съмнение няма. Късната есенна привечер бе одимила дърветата и покривите, ние с него притичваме от работилница в работилница. Той отваря вратите, без да потърси помощта на пазача, и оставя ключовете на определени места, с увереност напипва ключовете на

Digitized by Google

електрическото осветление, с още по-голяма сигурност натиска бутоните, за да пусне в ход една или друга машина. И всичко това вършеше с онази лекота, с която човек се движи из своя дом. Той познава всяко работно място, всяка машина, а най-добре познава хората, с които работи.

Седалището на дирекцията, която той ръководи, е в централната ремонтна база, но рядко ще го намерите в кабинета. У него се е оформил стил на ръководство да бъде непрекъснато сред хората, не си пести труда да надникне в участъците, където вчера е бил, щом знае, че неговото посещение е потребно. А работните участъци са толкова много. Само в централната ремонтна база са уредени следните дейности: ремонт на всички марки трактори, диагностичен пункт, ремонт и опазване на 70 поливни агрегата, централен склад за резервни части на трактори и селскостопански машини. Списъкът на дейностите може да бъде продължен, като в него се включат: цех за ремонт и поддържане на електрическите съоръжения, цех за обслужване на механизацията в животновъдството, експериментална база за рационализаторска дейност. Не трябва да се подмине и столът на базата. Направили са си хубав стол с двеста места, сами са го започнали, сами са го довършили и обзавели. Веднъж председателят на Елховския агрокомплекс Георги Димитров сравни техните механизатори с раменете на митичния Атлас, върху чийто рамене се крепи селското стопанство. Мисля, към това определение следва да се добави: крепи се още на инициативата, на всеотдайността към професията, на техническото творчество на механизаторите, което не знае почивен ден.

БЛАГОРОДНИТЕ МЪКИ на създателите правят труда по-лек, по-резултатен. За десетина години механизаторите, ръководени от Георги Гайдажиев, успяха да монтират 25 мостови крана. На онзи, който борави с големи цифри, това едва ли ще направи впечатление. Нека обаче си представим стопански двор на една бригада, в едно село в тази част на Странджа, почти примитивните условия за работа в малките ремонтни бази и изведнъж на помощ идва мостовият кран. В живота на малкия колектив това има значение на събитие. Нека прибавим и другото — всички операции за проектирането, за монтирането на тези кранове са извършени със собствени сили. Да повторим това със собствени сили, тъй като то има значение не само като морален подвиг, но е измеримо в материални и парични средства: икономисва се, пести се, поддръжката на машините е по-евтина. В ремонтната база за комбайните например е създаден цех за възстановяване на резервните части. Всяка година този цех носи печалба от 40 000 лв. или агрокомплексът спестява тези пари от покупката на нови части. Изградили са цех за регенериране на гуми, складове за резервни части на самоходните комбайни, пак със собствени сили са изработили и монтирали зърночистачни инсталации и зърносушилни; почти всички съоръжения за животновъдството са изработени и се изработват в ремонтната работилница на агрокомплекса...

Всичко създадено, изобретено през последните десет години като че ли е необхватно. Може би стойностното изражение ще ни ориентира в размерите. „Икономисваме годишно— казва Гайдажиев — около 95 хиляди лева от горивно-смазочни материали, а от икономия на резервни части — от 110 до 180 хиляди лева.“ Вероятно у някого ще се появят съмнения: възможно ли е икономисването на материали за толкова средства; не се ли върши за сметка на други несвършени или „спестени“ операции, които влошават качеството на селскостопанските работи. Нека на подобни съмнения отговори самият Гайдажиев: „От 1976 година и досега в нашия агрокомплекс натоварването на тракторите е най-голямо в целия окръг. Намалихме до минимум

Digitized by Google

загубите при прибирането на реколтата чрез талонната система за контрол и чрез материалните стимули."

ТЕХНИЧЕСКОТО ТВОРЧЕСТВО не е самоцел за елховските механизатори, свободно занимание през свободното време, то е пряко свързано с изпълнението на социално-производствената програма на бригадите, на агрокомплекса; то непрекъснато се стреми към друга голяма цел — икономическа ефективност. Икономическият анализ, сметката, стопанската полезност са в неговата основа. Разгръщам тематичния план за рационализаторската и изобретателската дейност в агрокомплекса за тази година. Поставена е за решаване следната задача: да се механизират операциите при товаро-разтоварните работи от вагоните на автомобилите. Очакван икономически ефект — 20 000 лв. Следват други задачи за техническото творчество, неизбежно придружени с предполагаемия икономически ефект. Иначе и не може да бъде. Стопанската сметка е важен стимулатор на техническото откривателство, без нея трудът на изобретателя и рационализатора ще изгуби своя голям смисъл, ще се изравни до сизифовския — напрегнат и безцелен. Така техническата и икономическата мисъл са в неразривно единство, две страни на едно и също нещо, онова главно, съществено, което характеризира техническото творчество в елховския агрокомплекс, работата на неговите постоянни автори — механизаторите. Казвам механизаторите и все пак имам предвид не всички, а част от тях, онези, които се изявяват най-добре, които са първи между останалите. И безспорният лидер сред тях — Георги Гайдажиев. Мисля, няма да се отклоним от истината, ако кажем, че всяка техническа новост през последните десетина години носи по някакъв начин частица от неговата същност: неговото лично авторство или той като консултант на рационализатора, или като организатор на техническото творчество на другите. И това не трябва да ни учудва. Както останалите човешки дейности, белязани с духа на творческото пресъздаване, така и научно-техническите претворявания се извършват от малцина, макар че призивът е до всички. Един от малцината, призвани да направят, да сътворят повече от другите, така може да се каже за Георги Гайдажиев. Негласното доверие, незаписаното поръчение на обществото към него удвояват творческата устременост на неговата личност. Той не се бои от големите откривателски идеи, не подминава и дребните технически открития, тъй като потребностите на живота се нуждаят и от новата машина, и от новия детайл. Новата изобретателска или рационализаторска идея зрее у него бавно, а понякога съзрява за миг. Така веднъж в 4 часа сутринта идва решението на едно изобретение, което е носил дълго време в себе си като идея. Той нахвърля чертежите, изработват детайлите и „машината заспа". Той не казва завърших, довърших, сглобихме, а „машината заспа". Могат ли да се измерят нежността, любовта и радостта, съдържащи се в тези две думи, в това „заспа". Одухотворяване на измайстореното е в мисловния стил на народния майстор, той не само хаби сили за сътворяването на нещо, но и изстрадва сътвореното, затова в неговата представа то е като живо, като една от рожбите на неговото духовно семейство.

УСПЕХИТЕ подклаждат у Гайдажиев амбиция за нови и нови технически открития. Неотдавна колективът на централната ремонтна база под неговото ръководство се зае да изобрети машина за низане на тютюн. Отглеждането на тютюна открай време е било трудовата мъка за населението от този край, а най-досадната операция е низането на тютюневите листа. В другите работни процеси при отглеждането на тютюна механизацията навлиза, макар все още бавно, при низането — не... И ето заемат се елховските механизатори и ус-

Digitized by Google

пяват. Пробните изпитания на машината показали отлични качества. Видели я хора с опитно око, също преценили нейните качества и поръчали 1500 броя за нуждите на останалите агрокомплекси. В тези зимни дни базата бе заета с изработването им, а както ми довери Гайдажиев, към нея проявявали интерес и от други окръзи.

По същество настъпват важни изменения в досегашната дейност на ремонтната работилнита, тя не само поддържа селскостопанските машини, но е направила сериозна крачка към моделиране на нови машини, агрегати, приспособления, оригинални по своята техническа природа. За тази цел са си създали и специален цех за техническите новости и ако някъде в бригадите, у механизаторите, в другите бази се появи нова идея, хрумване, предложение, именно в този цех се изработва, експериментира и определя икономическата ефективност на техническото откритие. Оттук **дарителството** на елховските механизатори-изобретатели прави първата си стъпка. И се множи това дарителство катадневно. Към името на Георги Гайдажиев се прибавят имената на Александър Скляров, Тодор Стойков, Илия Митев, Добри Янков, Стоян Киров и на много други: комунисти, сдружени земеделци, комсомолци. На мнозина от тях той е помогнал да направят свои рационализации и изобретения, насърчавал е у тях любовта към техниката; на свой ред колективът на сръчните майстори помага на Гайдажиев и в неговата организаторска и технико-творческа предприемчивост; заедно всичките — ръководители, монтьори, заварчици, механизатори, даряват с техническо творчество целия агрокомплекс. Мисля съдружието на този колектив е дало и дава сила на новаторския размах в работата на предприятието за ремонт на селскостопанска техника. Този дух на откривателство се поддържа и поощрява от първичната партийна организация към предприятието. Според Гайдажиев най-голямото достойнство на партийното бюро, на цялата организация е в това, че тя окриля новаторската техническа мисъл сред колектива, създава атмосфера за творчество, воюва за създаване на стабилна политика за материално и морално стимулиране. И нещо много важно според него — преобладаващата част от комунистите при тях са рационализатори и изобретатели, добри майстори в професията си и което е една трайна гаранция да не пресъхва изворът на техническото творчество. Да не пресъхва изворът на дарителството на елховските механизатори.

Димитър КРАЛЕВ

ПОМОЩНИ ОРГАНИ ЗА РЪКОВОДСТВО НА ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Курсът за повсеместна интензификация на основата на най-бързо и пълно внедряване постиженията на научно-техническия прогрес се оказа сложна и трудна задача. Необходима е голяма компетентност, самоинициативност и отговорност, най-пълно приложение на комплексния подход. Съчетаването на политическия с икономическия подход е свързано с преодоляването на редица барнери и упорита борба за премахване на традиционизма, шаблонността и пасивността.

Digitized by Google

Оценявайки тези условия, заводският партиен комитет и първичните партийни организации при дървообработващия завод „Г. Димитров“ — Велинград търсят нови организационни форми за засилване на демократизма и общественото начало при разгръщането на техническия прогрес.

Особено внимание отделяме на актуализирането и творческото прилагане на системата за управление на научно-техническия прогрес в селищната система Велинград, на чиято основа още в началото на петилетката в завода бе избран съвет по научно-техническия прогрес. Съветът се оглавява от секретаря на партийния комитет. В състава му влизат: заместник-директорът по техническите въпроси, завеждащият рационализаторското бюро, председателят на технико-икономическия съвет, профпредседателят, председателят на клуба за техническо и научно творчество на младежта, специалисти и рационализатори. Основните функции на съвета се свеждат до наблюдение и направляване на цялата дейност по техническото усъвършенствуване на труда.

Съветът провежда заседания всеки месец. Секретарят на съвета е отговорно техническо лице, което служебно е свързано с техническия прогрес в предприятието. Той подготвя материалите за обсъждане в съвета, води организацията и следи за хода на изпълнение на взетите решения.

Помощни органи на съвета са програмните и работните групи.

Програмната група се изгражда на административно-обществен принцип. Състои се от ръководител — обикновено зам.-директор, и специалисти. Тя се утвърждава от съвета и има следните задачи: разработва програми и задачи по отделни страни на научно-техническия съвет; извършва количествена и качествена оценка на програмите и задачите; прави разчети за обезпечаване на програмите и задачите със средства и материали; предлага изпълнители и срокове.

Работните групи се изграждат на същия принцип и имат конкретни задачи за решаване на теми по плана на научно-техническия прогрес. Тук спадат: бригади за ускорено внедряване на научно-техническите разработки; младежки технологически колективи; групи от клуба за младежко творчество; рационализаторски групи...

С решение на заводския партиен комитет от началото на 1983 година към първичните партийни организации бяха сформирани комисии по техническия прогрес. В състава им влизат: секретарят на първичната партийна организация, ръководителят на звеното, специалисти и рационализатори, първенци в производството. Те разглеждат всички задачи по техническия прогрес в съответното звено и контролират изпълнението, предлагат за стимулиране и санкциониране и мерки за повишаване на квалификацията.

Комисията има право да внася информация, сигнали и оценки във всички органи на предприятието.

Успехите на завода показват, че изградените структури за усвояване техническия прогрес не са формален акт. Трудовият колектив е непрекъснато в челните редици на обединението. Очакваният за петилетката ръст на обществената производителност на труда е около 115 на сто, при снижение на материалните разходи на 100 лв. стокова продукция с 5 пункта.

Особено добри резултати бяха постигнати в производството на трислойни плочи от дървесни частици, където очакваният ръст надминава 112 процента. Високи резултати са постигнати и в производството на ламинирани плочи. Всичко това е в зависимост от планомерно извършената реконструкция и модернизация и широко разгърната рационализаторска дейност. Предприятието е еталонно в системата по социалистическата организация на труда, по управлението на качеството, по внедряването на вътрешностопанската сметка и по усъвършенствуването на бригадната организация на труда.

Digitized by Google

Постигнатото не може и не бива да ни задоволява. Особено опасно е самоуспокоението и сравнението с вчерашния ден. Тревожно стои въпросът за ежедневното настъпателно и компетентно партийно ръководство и контрол за идеологическото обезпечаване на възникващите процеси, за разгръщане на самоинициативата, за подкрепата на новаторите.

Анализирайки тези явления, ние се стремим да насочим организаторската, идеологическата и политическата работа преди всичко към кадрите за формиране на нов подход и стил на творческата им активност. В тази връзка в партийните и обществените органи се поставят все по-умело и задълбочено за разглеждане такива важни въпроси като: утвърждаване на работни групи за перспективата на предприятието и кадрите до 2000-та година; извеждане на челен опит за работата на партийните органи и организации в условията на новия икономически механизъм; създаване на бригади за ускорено внедряване на научно-техническите разработки, творчески групи по качеството и др. Благодарение на повишената взискателност към програмните и работните групи планът по научно-техническия прогрес се превръща в неделима част от насрещния план. Неговите проблеми заемат централно място в колективния трудов договор, в програмата за подобряване на качеството, в програмата за намаляване на ръчния, тежък и непривлекателен труд, в плана за рационализаторската дейност, в мероприятията на компенсационната програма.

Специалистите от завода поемат лични творчески планове и обезателства, а бригадните колективи — творчески планове. Непрекъснато се увеличават колективите за решаване на „тесните места" в производството, като те умело се съчетават с основните ремонти, с внедрителската дейност. Ето някои от успехите:

Младежките творчески колективи с ръководители Иван Касев и инж. Димитър Маринов завоюваха . і-ни места в общинския и окръжния преглед на клубовете по техническото и научното творчество на младежта. Колектив с ръководител Михаил Михайлов конструира многолистов циркуляр за разкрояване на дървесина с икономически ефект над 800 хил. лева. Група с ръководител инж. Ангелина Фурнаджиева успешно внедрява нова технология на производство на изкуствено фолио за мебелната промишленост с очакван икономически ефект над 400 хил. лева.

Утвърждаването на програмните колективи и работните групи като форма на организация на научно-техническия прогрес е само началото. За цялостното разгръщане на тяхната творческа активност е необходимо комплекс от мерки — икономически, социални и идеологически.

Решаващ въпрос е квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. Понастоящем около 30 на сто от колектива е със средно образование. Нивото на средните технически кадри се подобрява чрез организирания към завода професионално-учебен център и с помощта на базовото средно професионално училище по дървообработване.

Разговорите по повод докладните записки на другаря Тодор Живков до Политбюро и във връзка с прегледа по опазване на собствеността показаха, че предстои упорита работа, в която начело трябва да бъдат партийните органи. Натрупаният, макар и малък опит в създаването на съвети и комисии по научно-техническия прогрес се оказа полезен и ще го обогатяваме.

инж. Васил КОСТАДИНОВ
секретар на заводския партиен комитет на ДЗ „Г. Димитров" — Велинград

Digitized by Google

СЪВРЕМЕННИ АСПЕКТИ НА КУЛТУРАТА НА ТРУДА

проф. д-р ГЕНО ЦОНКОВ

Февруарският пленум на Централния комитет на БКП от 1985 г. създаде нови политически условия партийните и държавните органи да преосмислят и коренно да преустроят своите понятия и жизнени позиции по проблемите за културата на труда, от което зависи по-нататъшното повишаване на качеството на продукцията. Програмата на нашата трудова дейност, която начерта пленумът, ще помогне „да намерим най-подходящите за условията на нашата страна пътища и форми за действително органическо свързване на научно-техническата революция с предимствата на социалистическия строй"[1].

●

Още К. Маркс, Ф. Енгелс и В. И. Ленин доказаха, че културата е продукт на труда, основният му и най-висш резултат и едновременно в концентрирана съвсем типична форма негов най-качествен изразител. „Само благодарение на труда — писа К. Маркс, — благодарение на приспособяването към все по-нови операции човешката ръка е достигнала онази висока степен на съвършенство, която тя е можела, като че със силата на вълшебството да извика на живот картините на Рафаел, статуите на Корвалсен, музиката на Паганини."[2] Затова те никога не са откъсвали разсъжденията си за културата от човека, от неговата трудова творческа дейност (особено производствената), от историческото развитие на човечеството.

Марксистко-ленинската характеристика на понятието култура правилно разкрива този феномен не просто „като съвкупност от завършени постижения на изкуството, науката, техниката", а като система от такива и комплекс от процеси, включващи създаването и използването на културните богатства съобразно с обективните закономерности на природата и обществото и съобразно с неговите задачи."[3]

[1] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ, С., Партиздат, 1985, с. 133.
[2] Маркс, Енгелс, Изкуството, С., 1951, с. 37.
[3] К. Попов, Културата, изд. „Народна младеж", 1979, с. 42.

Digitized by Google

Някои марксистки автори определят понятието „култура“ като „съвкупност от материални и духовни ценности, създадени и създавани от човечеството в обществено-историческата му практика“[1]. Други я разглеждат като човешки материални и духовни творчески продукти. За тях „културата е всичко онова, което е създадено от човека като социален субект в процеса на неговата творческа преобразователна дейност“[2].

Понятието култура на труда е производно на понятието култура като родово, но се намира в особено отношение с него. Внимателният анализ на неговото съвременно съдържание показва, че в сферата на производството като основна то отразява най-новите комплексни научни знания за високоефективна и качествена производствена дейност, въоръжена с модерна техника, авангардни технологии, научнообоснована организация, планиране, стимулиране, контрол и цялостно управление. В неговото съдържание намират израз и съвременните практико-приложни принципи, методи, средства и форми на работа, производствен опит за приложение на тези знания, за да се постигнат висок ефект и качество на продукцията. Но социалистическото му съдържание в съвременните условия не може да не обхване и материалните (технически, икономически, социално-битови) и духовните (политически, правни, морални, естетически и социалнопсихологически) условия, при които се осъществява трудът, тяхната благоприятност, хуманност, както и социалистическите начини, форми на разпределение и потребление на производствените материални и духовни блага, ценности, грижите за развитието и доброто на трудещите се. Тук бихме причислили още демократичните и другарските отношения между тях, възникващите неантагонистични противоречия в трудовия процес и специфичните рационални методи, форми за тяхното разрешаване и т. н.

Научно-техническата революция създава условия и изисквания за развитие на качествено нови структурни елементи на индивидуалната и колективната култура на труда на съвременния етап на социализма като творческо научно мислене за научно-техническо преустройство и въоръжаване на трудовата дейност с най-нови технологии, комплексна автоматизация, комплексна механизация, електронизация, роботизация и пр. Тук са характерни също висока организираност и плановост, голяма компетентност, изобретателност в труда, находчивост, смелост и гъвкавост за най-ефективно решаване на всеки трудов въпрос; научнообосновани икономии на средства, материали, горива; снижаване себестойността и високо качество на продукцията, за да се задоволяват максимално потребностите на населението.

Културата на труда е онзи най-висш, обобщен, комплексен критерий, по който в съвременния етап от обществения прогрес партийните органи и организации могат да съдят не само за качеството на материалната и духовната продукция на отделните предприятия, институти, организации, но и за техния исторически натрупан опит да си служат с техника, с технология, с наука, с висока организация на труда, ред и дисциплина в трудовия процес, с отговорност за сътвореното. Това е важен критерий за разбиране и използване на културата на труда.

Вникването в същността на този проблем позволява да бъде внедрявана все по-съвършена техника и технология в трудовия процес, да се развиват образованието и квалификацията на работниците, се-

---

[1] В. Гурбанов, Социалистическая культура, М., 1972, с. 25.

[2] Хр. Карагьозов, Духовната култура и младежта, изд. „Народна младеж“, 1984, с. 41.

Digitized by Google

ляните и интелигенцията, да се усъвършенствува организацията на труда, на планирането, на управлението, на производствената, стопанската, културно-творческата, обслужващата дейност. Партийните органи и организации осъществяват задачата да изграждат образци на култура на труда във всички сфери, защото в това са заложени наймощните сили, които повишават производителността на труда и качеството на продукцията.

●

В. И. Ленин обогати с много идеи и подходи революционното развитие на икономиката, на културата на труда на новото общество през всички негови етапи. Той предвиждаше и консерватизма, с който комунистическата партия ще се сблъска при неговото осъществяване, и съветваше да се търсят обективни критерии за измерване на постигнатото, да не се търпи застой, кадрите да не се главозамайват от успехите. Още през 1923 година Ленин говореше, че ако се оставят настрана международните проблеми и се „ограничим с вътрешните икономически отношения, то и за нас действително сега центърът на тежестта на работата се свежда към културата"[1]. При това той не свързва културата само с образованието, науката и изкуството, а я търси като социално явление, което обуславя, обхваща и пронизва всички страни на човешкия живот, на човешките качества, дейности и резултати. Във всички негови произведения след победата на революцията проблемите на културата на труда, на критериите за нейната оценка и усъвършенствуване заемат централно място в теоретическите му анализи, планове и препоръки.

В периода след разгрома на контрареволюцията, на империалистическата интервенция, на преден план излизат въпросите за коренно революционно изменение и развитие на културата на икономическите отношения. От съвременна гледна точка, ако вникнем в тях, ще открием, че анализът на културата на икономическите отношения, като отношения към труда („Великият почин" и др.), към неговата производителност и качество („По-добре по-малко, но по-добре"), като отношение към продукцията, която представя родината и социализма пред другите народи („Доклад на II всесъюзен конгрес на професионалните съюзи"), като отношение към образованието и квалификацията на работниците, селяните и младежта, което е главна предпоставка за повишаване производителността на труда („XI конгрес на РКП (б)"), е основен акцент на развитието на културата в съветската страна, който гарантира обогатяването на усъвършенствуването на културата на труда във всички сфери.

Ленин нагледно ни показва приложението на диалектико-материалистическия подход към критериите за партийно ръководство на управлението на културата на труда и на целия социалистически начин на живот. В духа на този негов подход не може да не приемем като основен критерий за развитието и равнището на културата на труда на всяко промишлено или обслужващо предприятие, АПК, строителна организация, научен институт и пр. големия, икономически ефект на конкретния труд, взет като икономия на време, материали, енергия, средства, като снижаване себестойността и като високо количество и качество на продукцията. Този обективен критерий за висока култура на труда е ядрото, главният измерител в комплекса от критерии, който позволява на партийните органи и организации в съвре-

[1] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 45, с. 376.

Digitized by Google

менния период политически да ръководят, точно да оценяват труда на отделния работник, специалист и колектив, за да утвърждават и усъвършенстуват справедливостта в разпределението на благата и да преодоляват възникващите противоречия. Той разкрива възможност в отделните сфери на народното стопанство, в научното, художественото творчество, в социалното управление под ръководството на партийните организации научнообосновано и справедливо да се измери и докаже развитието на качеството на труда в отделните сфери, да се обобщава и разпространява творчески челният опит.

●

Равнището на качеството на всеки материален и духовен продукт по същество е равнище на съвременна култура на труда и винаги се измерва наред и в комплекс с други, специфични за дадената сфера критерии. Не само от внедряването на съвременна най-ефективна техника и технология в материалното и в духовното производство, но и в създаването на наука, на естетически ценности, социалистическото общество преследва главно икономически ефект, защото по силата на обективната диалектика на развитието той е в основата на политическия, нравствения, научно-творческия, художествения и пр. социален ефект, детерминира ги. Практиката и в нашата страна показва, че техническото, научното откритие, което не даде пряко или косвено икономически ефект, в крайна сметка не е истински полезно, защото не би могло да се откъсва нито теоретически, нито практически ефектът от научната, техническата, идеологическата, политическата, художествено-творческата дейност от икономическия ефект.

Хуманните цели в производството — творчеството, удовлетворението от труда — не пренебрегват в оценката на културата на труда и на неговите резултати като определящ икономическия критерий. Февруарският пленум на Централния комитет на БКП, както и Дългосрочната програма за подобряване на качеството на продукцията са категорични в постановките си, че внедряването на най-новите постижения на науката и техниката цели рязко да повиши производителността на труда, да снижи себестойността на продукцията, да направи по-големи икономии на суровини, енергия и да издигне качеството на продукцията. Това означава, че партийните организации както в производството и в социалното управление, така и в сферата на науката следва да водят борба за висок икономически ефект. Още К. Маркс изтъква: „Какво да се мисли за такава наука, която високомерно се абстрахира от огромната част от човешкия труд и не чувствува неговата социална непълнота, когато цялото това богатство на човешката дейност не ѝ говори нищо друго освен това, което може да се изрази с един термин „потребност“ . . .“[1]

Икономическият ефект като основен критерий за културата на труда не е откъснат, „оголен“ от всички други критерии, с които бихме могли да измерваме, оценяваме нейното равнище и да работим за усъвършенстуването ѝ, за успешното реализиране политиката на БКП. С този критерий могат комплексно да се свържат такива критерии като високонаучно обоснована организация на трудовия процес, строго планово осъществяване на неговите задачи с многостранни прогнози за целевите резултати, здрава трудова дисциплина на работната сила при спазване на техническите, технологическите, икономи-

[1] К. Маркс, Ф. Енгелс, Соч., т. 42, с. 123.

Digitized by Google

ческите, политическите, правните, нравствените, естетическите норми на обществото.

Партийните организации в цялата своя ръководна дейност са длъжни с политически, идеологически, организационни средства при оценяване на културата на труда в материалното производство, към определящия критерий да добавят и такива, които показват равнището на качеството на продукцията и обикновено се характеризират като трайност, трудоемкост, енергоемкост, техничност, функционалност, естетичност и др. Тези критерии по същество са конкретизация на основния критерий от гледна точка на различните видове човешки потребности, които също са се формирали върху основата на натрупания опит. А в духовното производство е необходимо към основния критерий съответните ръководни органи и институти да прибавят комплексно изискванията, с които се измерва нивото на резултатите от този труд, като висока идейност, художественост, научност, класовост, партийност, народност.

Освен това на съвременния етап партийните организации би следвало в ръководството на стопанските, образователните, научните и други органи да отчитат и факта, че културата на труда винаги е свързана с културата на условията, в които се извършва той. Техните критерии за изследване и оценка са неделими от споменатия основен критерий — икономическия ефект, защото условията закономерно обуславят резултата. Такива показатели, като свобода на трудовата дейност за творческа инициатива и изява на отделния човек и трудов колектив, като охрана, безопасност, хигиена на труда, стимулиране и управление на трудовата дейност и други, имат голямо оценъчно и контролно значение. Те много допринасят партийните организации по-дълбоко да проникнат в социалното управление на развитието на културата на труда и по-умело да осъществяват своето политическо ръководство на този процес в сложните условия, които създава научно-техническата революция.

●

Научно-техническият прогрес е мощно средство в ръцете на партията и народните маси за развитие на качествено ново, по-високо равнище на културата на труда в промишленото и селскостопанското производство, в обслужването, в социалното управление и пр. Той е главният революционен преобразовател, носител на културата на труда във всички обществени сфери. Внедряването на най-новите постижения на световно равнище повишава не с проценти, а няколко пъти производителността на труда, качеството на продукцията. Особено голямо значение за тези високи трудови резултати има внедряването на новите, авангардните технологии. С развитието на научно-техническата революция във всички сфери на труда в нашата страна, както бе изтъкнато на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.), „ще разкрепостим духа и енергията на нашия народ, ще извисим културата на цялата нация, ще умножим нейния интелектуален потенциал".

Научно-техническата революция изменя характера, съдържанието и резултатите от културата на труда. Науката и нейните материални продукти — електронните машини, роботите, автоматизираните системи, биотехнически и други технологии станаха главно съдържание, облик на труда в съвременните условия. Тук следва да добавим и високата научно-техническа образованост, квалификацията на инженерите, техниците, работниците, боравещи с модерна техника и технология, които постигат съвременни темпове на производството, производител-

Digitized by Google

ност на труда и качество на продукцията. Показател за създаването на ново, много по-високо качество на културата на труда са и новите обществени и лични отношения, които съществуват между членовете на трудовите колективи и между самите колективи в хоризонтално и вертикално направление. Тези отношения изискват изключително голяма точност и прецизност в работата (каквито има в съвременната научна и техническа дейност), многостранно творческо революционно мислене и размах, голяма динамика, гъвкавост в практическата дейност, безкомпромисна дисциплина, ред, взискателност на хората и колективите един към друг, безпощадна борба срещу нарушителите на социалистическите норми на живот и работа и т. н.

Изучаването и детайлното познаване както на характера, облика, така и на съдържанието на културата на труда в условията на научно-техническата революция е жизнено необходимо за партийните органи и организации, за да могат успешно да ръководят и организират изпълнението на задачите, които стоят пред тях. То им е необходимо, за да се изработи съвременен научен подход към стопанските органи, към научните и културните институти, за да ръководят успешно тяхната дейност за осъществяване на високоефективен труд, за изработването на висококачествена продукция. Затова именно другарят Тодор Живков посочва, че „изграждането на развития социализъм у нас означава да извършим научно-техническа революция. Да извършим научно-техническата революция — това означава успешно да изградим развития социализъм в Народна република България". А научният мироглед в съвременния етап от развитието на социализма, който всеки член на нашето общество гради върху изискванията на обективните закони и закономерности, е ядрото на културата на труда на личността, на трудовия колектив и на народа, които решават тази своя историческа задача. Този мироглед обединява всички други структурни елементи на социалистическото отношение към труда на отделната личност, колектив и насочва тяхната практическа роля и функции за постигане на висок ефект и високо качество на продукцията. Неговото изграждане у всеки социалистически труженик не с една лекция или един курс, а с продължително организирана и целенасочена теоретическа подготовка и практическо обучение е първостепенна задача на партийните организации.

Изучаването, дълбокото познаване и политическото ръководство на съвременното развитие на културата на труда в условията на научно-техническата революция е необходимо на партийните органи и организации, за да изменят коренно стила и методите си на работа по внедряването на най-новите постижения на науката и техниката и особено на авангардни технологии. Главното в този стил, който носи съвременно отношение към труда, е актуалната строго организирана, дисциплинирана работа за внедряване на научно-техническите открития, за постигане на големи икономии на материали, суровини, енергия, средства за повишаване производителността на труда и качеството на неговата продукция на световно равнище. Това е стил на нови практически промени в самата работа на партийните, държавните, стопанските, обществените органи и организации, в мисленето и дейността на отделните личности. Само той може да доведе до големи резултати в стопанската, културната, обслужващата сфера.

Изучаването и ръководството на развитието на съвременната култура на труда в условията на научно-техническата революция е важна задача на партийните организации и за да могат успешно да се борят срещу нарушителите на техническите, технологическите, икономическите, правните, нравствените норми и принципи, срещу консерватизма в мисленето и поведението на отделните личности, които спъват

Digitized by Google

активността на трудещите се и нанасят големи загуби на обществото. Този консерватизъм пречи да се разгърне енергията на трудовите колективи за решаване на грандиозните производствени, управленски и други задачи. Срещу него може да се води битка само от позициите на една съвременна култура на труда, с нейните средства и методи, които на първо място е нужно да овладеят партийните членове и ръководните кадри.

Но решаването на тази задача от партийните органи и организации въпреки общо чувствителните успехи на редица места върви все още мудно, без необходимия размах и решителност. На него много кадри все още не гледат като на важен политически проблем. Забавя се на редица места внедряването на икономическия подход и механизъм, които целят именно да стимулират прилагането на най-новите постижения на науката и техниката, най-модерни и ефективни технологии. А партийните организации на тези места, вместо да вземат решителни мерки за точното използване на икономическия механизъм, още водят разяснителна работа. Периодът на разясняването на тези задачи отдавна мина, а все още някои директори на заводи не познават всички документи по стимулирането. От проведена малка анкета от директора на Научния център по организация, икономика и управление на научно-техническия прогрес Бенко Бенев с директори на предприятия е станало ясно, че от 24 присъствуващи на едно съвещание. 17 не знаят за съществуването на фонд „Стимулиране на техническия прогрес". Как може да се говори, че при такава незаинтересованост партийните организации в подобни предприятия и заводи гледат на внедряването на най-новото от науката и техниката в производството като на изключително важен проблем. Печатът изнася факти за прилагане на стари технологии в немалко предприятия в промишлеността и в селското стопанство, за пилеене на електроенергия, суровини и материали, за едностранно разбиране на задачите, които постави Февруарският пленум на Централния комитет на БКП от 1985 г. Всичко това показва, че на някои места партийните организации все още не работят достатъчно за създаване на нов подход и стил, на нови средства и методи за съвременно развитие на културата на труда.

Януарският пленум и Тринадесетият конгрес на партията мобилизират трудовите колективи за успешно решаване и на тази отговорна задача. Води се битка с консерватизма, дезорганизацията и недисциплинираността, с еснафското самодоволство. Всичко това ще помогне да се рушат консервативните бариери, ще даде простор на съвременните действени сили в трудовите колективи все повече да утвърждават новото в работата си, повишавайки културата във всички сфери на нашия живот.

Digitized by Google

КАЧЕСТВО И НА ПРОПАГАНДИСТКАТА ДЕЙНОСТ

Въпросите за качеството на партийната пропаганда в окръжната партийна организация във Велико Търново се свързват с грижите за повишаване теоретическото и методическото равнище на пропагандистите. Утвърждава се и се издига техният социален престиж. Нараства умението им да си служат с активизиращи форми и методи на обучение, по-компетентно да организират учебно-възпитателния процес, та участниците в школите и семинарите не на думи, а на дело да проявяват инициатива в решаването на задачите, свързани с интензификацията на производството, с ускоряване на научно-техническия прогрес.

Стремежът марксистко-ленинското обучение да стане по-резултатно сега е характерен за много наши пропагандисти. На срещи и разговори с тях постоянно чувствуваш желанието им да се преборят с формализма в учебния процес, да засилват практическата насоченост на теоретическото обучение. Мнозина търсят пътища да изменят стила на работа в учебните звена. Наблягат на това колко е важно в съвременните условия да се осигури единство в думите и делата на всеки пропагандист.

Ето какво мисли **инж. Иван Цанков**, пропагандист при Завода за телферни електродвигатели във Велико Търново.

„В нашата партийна организация пропагандистите винаги са се стремели добре да познават своите слушатели, да помагат практически в овладяването на теорията и политиката на партията, в икономическото обосноваване на насрещните планове. Но сега от нас се изисква повече, да се интересуваме как слушателите използват знанията, които получават в процеса на марксистко-ленинското обучение в производството, в обществения живот, доколко са си изработили активна жизнена позиция, проявяват ли висока взискателност към себе си и към другарите си.

Търсим подходящи форми за резултатно водене на занятията. Практикуваме две форми. Едната — предварително поставяне на въпроси, които събираме с помощта на репортажния магнетофон към радиоуредбата. Искаме мнението на хората, които са непосредствено на машините или контролират качеството на детайлите. Психологично въздействие оказва и фактът, че някои от мненията вземаме на работното място на анкетирания. Когато обсъждахме въпросите по качеството на продукцията, включихме и мнението на нашите потребители за качеството на двигателите. Отговори обикновено получаваме от съответния специалист по обработката или ръководител. Обратната връзка с хората, които поставят въпроси, осъществяваме с повторен разговор с тях. Така получаваме възможност за оценка на отговора от непосредствените изпълнители.

Другата форма — всеки си написва предварително предложения и мнението по разглеждания проблем. Въпреки че се допуска представянето на лист с „нямам мнение“, досега никой не е прибягнал до него. Това говори, че всички малко или много са мислили по поставената задача. Три дни преди практическото занятие се събират анкетните листи. Обобщават се резултатите и на самото занятие се съобщават с коментар, свързан с изучаваната дисциплина. Ако има противоречия в предложенията или неправилни предложения (несвърза-

Digitized by Google

ни с разглежданата тема или без връзка с масовата практика), започваме дискусия, докато правилно и детайлно изясним проблема.

Някои от предложенията, поставени на практическите занятия, се оформят от авторите им като рационализаторски. Но обща слабост и на двете форми е, че все още не можем да намерим начин на отчет и следенето на решаването им в определените срокове."

Качествата на пропагандиста в съвременните условия трябва да се допълнят и с умение в спокойна, делова обстановка да се организират хората за решаване конкретните проблеми, за реализиране постъпилите от слушателите подходящи предложения. Мисля, че такова умение притежава инженер Иван Цанков. Голяма част от неговите слушатели са станали рационализатори. В това той вижда проявлението на тяхната активна жизнена позиция. Всички заедно набелязват кои участници от производството се нуждаят от техническо усъвършенстуване, в решаването на какви проблеми може да се окаже необходима и полезна търсещата мисъл на новаторите. Заедно със своите слушатели пропагандистът настоява всяко ценно предложение да бъде внедрено, да даде реален икономически ефект. Няма да сгрешим, ако наречем неговото учебно звено колектив от единомишленици, ентусиасти, за които участието в борбата за технически прогрес е свое, близко дело.

Така гледа на своята работа и **Лазар Лалев**, пропагандист при ТИЦ в Свищов.

„Необходимо е да се разчупи схемата на обучение в политическата учебна година, като се видоизмени ролята на обучаваните и обучаващите с въвеждане на активни методи. В подготовката на всяко занятие като основен метод предвиждам събеседването. Изисквам отделният участник не само да се подготви по един въпрос, а да има познания и становище по всички проблеми от темата. Главното в случая е обучаваните да вникнат дълбоко в същността на проблемите, да видят по-добре своето място в колектива и конкретните задачи. Предварителната подготовка на всеки за всичко още не означава, че всеки участник самостоятелно ще намери правилното решение на въпросите. Случвало се е при събеседване разисканията да се изместят от основната тема, дори да се стигне до известно разколебаване и объркване на някои от участниците. Подходящата ми намеса помага да се стигне в крайна сметка до правилни изводи, без те да се натрапват отвън, от горе. Наред с основния метод на обучение използвам и редица помощни методи като ситуационния анализ, обучението по казуси, тестове и др. Обучението по метода на ситуационния анализ при нас се свежда до подбиране и обсъждане на практически примери като:

— Избирам за обсъждане реални ситуации, които имат казусен характер.

— Подбирам поучителен материал, като ситуациите се извличат от непосредствената социална практика. По този начин се стремя да се боря с формалното отношение към задачите на политическата просвета, да възпитавам непримиримост към собствените ни недостатъци и отрицателните явления. Новост при нас е използването на програмирани тестове и като средство за обучение, и като средство за проверка на знанията. За нас не крайният резултат от теста е най-важен. По-важното е, че благодарение на интересната форма обучаваните се подготвят старателно, проучват допълнителна литература, проявяват по-голям интерес и участвуват по-активно при обсъждането на проблемите, поставят на дискусия вълнуващите ги въпроси и колективно търсят тяхното решение."

Милка Цонева, пропагандистка в „Плодови сокове" в Павликени.

Digitized by Google

„Творческият подход в пропагандистката работа е особено необходим при изучаването и внедряването на положителния опит. Използвам различни методи и форми, споделени и от други пропагандисти, прочетени от списания или вестници. Но от всички най-добре прилегнаха на колектива на нашата школа практическите занятия. За тяхното организиране отначало отделях много време — близо цял месец. Сега е достатъчно участниците да знаят в коя група за какви наблюдения, изследвания или събиране на факти са и сами намират най-добрия начин за анализиране на събрания материал. В предприятието ни има още две школи — към Комсомола и профорганизацията, — пренасяме нашия опит и в тяхната работа. По наша инициатива практическото занятие за връзката между квалификацията на кадрите и ефективността на производството проведохме общо трите школи. Обявихме занятието за открито и имахме голяма активност, защото участниците виждат, че не си играят на училище или кръжок, а изказват своето лично мнение по важни актуални въпроси, правят предложения. По този начин творческото изучаване на положителния опит води до неговото обогатяване, до неговото издигане на по-високо идейнополитическо равнище.

Антипод на творчеството и творческия стил са шаблонът и формализмът, които в идеологическата работа за съжаление намират място. За това допринася и недостатъчната теоретическа и методическа подготовка на пропагандиста. Много ми помагат организираните курсове и семинари за обучение на пропагандистите, но те не винаги са образец на творчество, на високо качество и високо пропагандистко майсторство. За съжаление една част от учебниците също не са пример за творческия стил, за новаторство, за високо качество на идеологическата работа. Често страниците са много, а фактическият материал — несистематизиран, с много излишни данни, без изводи, без подчертаване на главното. Това понякога обърква участниците, не им помага да отделят голямото от малкото.“

Широка подкрепа, признание и развитие получи движението **„Пропагандистът — борец за високо качество и висока ефективност“**, в което през миналата година участвуваха 85 процента от пропагандистите.

В същото време изменящите се условия, големите и отговорни задачи непрекъснато поставят на дневен ред нови изисквания към качеството на пропагандата, нови критерии за оценка на нейната ефективност.

Велико Амброзов, пропагандист в щапелния завод в Свищов, счита, че „качеството на партийната пропаганда се определя от отговора на въпросите. Какво се поднася, кой го поднася и как го поднася. Поддържам мнението, че партийната пропаганда е колкото теория, колкото наука, точно в такава степен е и изкуство. Не е лесно да бъдеш пропагандист. В това се убедих от собствения си неколкогодишен опит. Времената се менят, изискванията към нас растат. Сега става по-трудно, защото хората понякога са уморени, бързат. В някои отношения участниците знаят повече, имат по-широки интереси. Ако не успеем да поднесем материала убедително и завладяващо, ако не предизвикаме у тях размисъл, занятието не постига целта си. Ефективна партийна пропаганда и реализирането на пропагандиста като активен борец за високо качество и ефективност може да се осъществи, ако той работи творчески, ако съдействува за въвличането на обучаваните в борбата за внедряване на научно-техническия прогрес, за разгръщане на социалистическото съревнование, рационализаторското движение и новите почини. Задачата сега е не толкова да се информират и да им се разяснява, колкото да се възпитават политически, да се развива у тях самостоятелно и творческо мислене, да се превръща учебният процес

Digitized by Google

в активен диалог по актуалните проблеми на обществено-икономическото ни развитие, т. е., без да подценяваме познавателната страна на партийната пропаганда, да засилваме нейните конкретни приложни и критично преобразуващи функции."

Голямо значение за повишаване ефективността на пропагандата има самоподготовката на ръководителите на учебните звена. На два особено важни момента от самоподготовката много държи **д-р Христо Миланов,** пропагандист от град Елена.

„В началото на всяка учебна година си правя личен творчески план, който включва определянето на целите, задачите, сроковете, съдържанието, формите и средствата за постигане на поставената цел, съобразно със специфичните особености на партийната пропаганда и на трудовия колектив. За мен личният план не е схема, нещо дадено и неизменно. Приемам го като динамична система за повишаване активността на участниците и търпи непрекъснато допълване и обновление. Ръководя се от плана, но не винаги спазвам последователността на темите. Считам, че това не е необходимо, защото възникват редица ситуации от самия живот, от задачите, които предстои да изпълнява трудовият колектив.

Срещам затруднение да търся непрекъснато практическата връзка на разглеждания материал със задачите на колектива от непроизводствената сфера. Например въпросът за интензификацията на медицинския труд — как да се разглежда и какви ще бъдат резултатите за трудовия колектив? Затова се стремя чрез плана да давам възможност на участниците за самоподготовка, за индивидуална работа, за да намират отговор на вълнуващи ни въпроси, за повишаване на тяхната трудова и обществено-политическа активност. Считам, че на пропагандистите трябва да се поднася навреме по-широка и обективна информация със съвременни обяснения на социалните и икономическите проблеми на нашия живот.

За самоподготовката е нужно да се ползва допълнителна литература. А това зависи от правилното разпределение на свободното време. Въпрос на личен вкус и възможности е да се чете всеки ден по-кратко време или няколко дни по-продължително. При всички случаи обаче е необходима помощта на пропагандиста — умело да разкрива целите и задачите на самостоятелната работа, да посочва основната литература за четене, непрекъснато да контролира, да насочва и организира цялостната дейност на участвуващите в семинара. Голямо значение има организирането на дискусии, теоретико-практически конференции и други, което дава възможност за активна изява на участниците, самостоятелно изучавали трудовете на класиците на марксизма-ленинизма и на партийни документи. Стремя се така да постъпвам. Не бива да се счита, че всичко върви идеално и без сътресения. Напротив, именно поради неправилно разпределение на времето си някой път не успявам да се подготвя достатъчно за събеседването и чувствувам, че „нещо не върви", трудно се води занятието."

Неправилно е на пропагандиста да се отрежда пасивна роля. Практиката показва, че хората ценят в него не само знанията и методическото майсторство, но и неговата принципност, настойчивост при решаване на въпросите, свързани с трудовата, производствената дейност. Не може да спечели авторитет сред слушателите онзи ръководител на школа или семинар, който заема примиренческа позиция по недостатъците в производството, не реагира на острите въпроси, възникващи в колектива, ограничава се с общи призиви. Та нали конкретната постъпка, реалното дело са не само резултат от възпитателната работа, но и фактор за самото възпитание. Именно от тези позиции окръжният комитет на партията оценява дейността на партийните пропагандисти.

Digitized by Google

През октомври 1985 г. се проведе заключителният етап на окръжната научно-практическа конференция на тема „За по-нататъшно издигане качеството на пропагандистката дейност". Тя активизира и мобилизира идеологическия актив на окръжната партийна организация. Повиши се чувството за отговорност. Положителни изменения настъпиха в качествения състав на пропагандистките кадри — с висше и полувисше образование са 85 на сто, а партийни, стопански и административни ръководители са близо 60 на сто. Домът за политическа просвета организира редица мероприятия за повишаване теоретическата и методическата подготовка на пропагандистките кадри. Засили се контролът на окръжния и общинските комитети на БКП за спазването на графиците и установения ритъм на обучение. Занятията на голяма част от звената преминават под формата на оживени разговори по проблемите на качеството на труда и на произвеждата продукция. По-широко се използва възлагането на доклади, реферати, съобщения, конкретни разработки с практическа насоченост. Внимание заслужава инициативата на стопанския химически комбинат „Свилоза" — Свищов, Комбината за захар — Горна Оряховица, Завода за телферни електродвигатели и фабрика „Васил Мавриков" — Велико Търново и други, където по решение на партийните комитети се проведе практическо занятие по проблемите на качеството. Поставени бяха за предварително самостоятелно проучване въпроси като: състояние на качеството на продукцията в цеха, причини за незадоволителното качество — обективни и субективни, пътища за повишаване на качеството; качеството на продукцията и социалистическата дисциплина и т. н. Общо в системата на политическата просвета са направени над 3300 предложения, от които 1155 намериха реализация в разработването на насрещните планове, на компенсационните програми, при разкриване на допълнителни резерви.

Ръководствата по места по-бързо откликват на възникнали важни проблеми в социалната практика и своевременно насочваха партийната просвета към съдействие за тяхното решаване. На повечето места — Лясковец, Павликени, Свищов, гр. Елена, в учебните звена се разискваха въпросите, свързани със затрудненията в енергийната система и изпълнението на компенсационните програми, реагира се на потребностите по възродителния процес сред насилствено помохамеданчените българи, като са увеличени звената по дисциплината „България — наша социалистическа родина". Общинските комитети в Стражица, Свищов, Златарица проявиха активност и творчество в провеждането на заключителните занятия на тема „Родината и социализмът".

Конкретно и с чувство за отговорност се подходи към подготовката и провеждането на първия етап на окръжната научно-практическа конференция. Във Велико Търново, Горна Оряховица, Свищов по инициатива на партийните кабинети подготовката на конференциите се съпътстваше от разнообразни инициативи: разговори-дискусии с пропагандистите във Велико Търново и Свищов, научно-практически конференции на комбинатско и заводско равнище в КРТА, МЗ „Червена звезда", стопанския химически комбинат „Свилоза", захарния комбинат.

В първия етап на конференцията взеха участие над 1200 пропагандисти, беше проучен и споделен опитът на 86 изявени ръководители на просветни звена. Като положителни резултати може да се посочат повишеното внимание на комбинатските и общинските партийни кабинети към проблемите и квалификацията на пропагандистите, заседеният интерес на пропагандистите към собствената им подготовка за издигане качеството на занятията. По-широко се използваха ак-

Digitized by Google

тивизиращи форми, средства и методи на обучение, по-умело се свързваха теоретичните разработки с реалните проблеми на трудовите колективи.

Тинка Попова, заместник-секретарка на комбинатския партиен комитет при Комбината за радиотехническа апаратура във Велико Търново, сподели:

„В секцията по идеологически въпроси към кабинета по партийно-организационни и идеологически въпроси през последните години се проявяват постоянни грижи с различни форми и средства да се повишава ефективността на пропагандистката работа.

Комбинатският партиен комитет оценява ролята на пропагандистите за ефективността на политическата просвета — 99 на сто са с висше образование, двама са научни работници, петима са директори и заместник-директори и други стопански ръководители и специалисти. Всички приемат това партийно поръчение с убеждение и високо чувство за отговорност. Движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност“ успешно се разгръща. Показателите и изискванията на движението намират конкретен израз в личните творчески планове на пропагандистите. Все повече практически занятия се планират и провеждат в семинарите и школите. В комбината се организират и открити занятия под методическото ръководство на кабинета, където се споделя опит, дават се методически указания. Тази практика ще се разширява и обогатява.

По решение на комбинатския партиен комитет се сформира клуб на пропагандиста. Целта е да се подпомогнат нашите пропагандисти, имаме предвид и тези в Комсомола и профсъюзната организация, да повишават методическото си майсторство и оттам ефективността от своята дейност. Създали сме статут, който ще обогатяваме на базата на наш и съветски опит. Особено много се нуждаят нашите пропагандисти от методическа помощ.“

Извършената разнообразна и съдържателна работа в окръжната партийна организация за повишаване качеството на пропагандистката дейност не може да бъде повод за самоуспокоение. Бюрото на окръжния комитет на БКП оценява, че поради недостатъчен контрол и взискателност от отдел „Пропаганда и агитация“, от общинските комитети на БКП в някои колективи не са осигурени необходимото време и условия за нормална работа на звената, нарушават се утвърдените графици за провеждане на учебните занятия, недостатъчно системна и целенасочена е работата с предложенията, направени от участниците на учебните занятия.

Съществуват пропуски в подбора и работата с пропагандистките кадри. Въпреки че в много колективи резерви има, не е решен докрай въпросът за специализацията на пропагандистите по отделните направления. Не са достатъчни грижите и взискателността към комунистите, ръководители на комсомолските просветни звена.

Бюрото на окръжния комитет на БКП насочва партийните комитети и организации да осигурят висок процент пропагандисти на ръководни длъжности. Още по-широко ръководителите по места да участвуват като консултанти на пропагандистите по отделни проблеми, да излизат пред участниците в звената с отговори на въпроси. По-системни грижи да се полагат за повишаване специалната и методическата подготовка на пропагандистите, да се преодолее докрай формализмът и абстрактното просветителство, да се проявява творчество и инициатива в пропагандистката дейност.

Георги ИВАНОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ОБЩНОСТ НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ СЪДБИ

Георгий ШАХНАЗАРОВ
доктор на юридическите науки
председател на Съветската асоциация за политически науки

От момента на появяването си на бял свят теорията на научния комунизъм разглежда създаването на новия обществен строй като общосветовно дело, като интернационално начинание. Кой не знае, че Манифестът на комунистическата партия на К. Маркс и Ф. Енгелс завършва с лозунга „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!". Тази мисъл на първата партийна програма на комунистите е била и си остава ядро на комунистическия мироглед. Тя стана задължителен девиз на всички програми на КПСС, пък и на много други братски партии. И днес, обогатена с почти век и половина опит на международното работническо движение, тя не просто изпреварва проекта за нова редакция на Програмата на КПСС, но и представлява негова носеща конструкция, негов идеен гръбнак.

Да обърнем внимание на логиката на предконгресния документ. След кратко описание на резултатите от преобразователната дейност на нашата партия и съветската власт в страната се дава задълбочена и разгърната характеристика на борбата между силите на прогреса и реакцията в съвременния свят. Този подход е продиктуван от много причини и преди всичко — от методологическа. Ленин учеше комунистите винаги да започват с изясняване на общите въпроси, за да не се объркат след това в частните. Един генерален или, ако може да се каже така, космически поглед върху планетата позволява картината на съвременния свят да се обхване в цялата ѝ сложност и многообразие, да се види истинският мащаб на съставящите я елементи и начинът, по който те се свързват и си взаимодействуват.

Друг момент. Процесът на интернационализация на стопанския и на целия обществен живот на човечеството в наше време е отишъл толкова далеч, че някои страни, дори най-могъщите и „самозадоволяващи се", не могат да градят плановете си за бъдещето, без да вземат под внимание тенденциите на световното развитие — накъде духат политическите ветрове, каква стопанска конюнктура се очертава на световния пазар, какво готово има в научните лаборатории и т. н.

Още по-важен момент: надвисналият над света дамоклев меч на ядрената опасност задължава всички, които имат нещо общо с властта — партии, правителства, лидери, — да смятат за най-важна задачата предотвратяването на трета световна война. Да програмира човек бъдещето в ядрената ера, без да отчита този фактор, би означавало да се занимава с фантазьорство.

И накрая — една от най-важните причини, която изисква нашият утрешен ден да се обмисля в международен контекст. Това е принадлежността на нашата велика страна към още по-великото цяло — световната система на социализма. Това е общността на историческите съдбини на Съветския съюз и братските страни от социалистическата общност. Ние отдавна не сме сами, ние се опираме на солидарността на милиони и милиони хора, изграждащи новия свят в други страни, така както и те на свой ред се опират на нашата солидарност. Оттук нашите планове за бъдещето са неотделими от плановете на нашите социалистически приятели и съюзници. Оттук е и онова голямо внимание, което се отделя в предконгресните документи на КПСС на развитието на отношенията на Съветския съюз с другите братски страни, нашата готовност да дадем достоен принос за укрепване позициите на световния социализъм.

Една от най-големите сложности при съставянето на програмен документ е необходимостта от изобилния наличен теоретичен и практически материал да се отбере най-главното. В проекта за нова редакция на Програмата на КПСС и по-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

конкретно в онези нейни раздели, които са посветени на проблематиката на социалистическите страни, тази задача е решена успешно. От огромното множество идеи и съждения, които описват сегашното състояние на световната социалистическа система и перспективите за нейното развитие, са избрани трите най-важни.

Първа мисъл: социализмът стана реалност. Той се утвърди на огромни територии на Земята, примерът на цяла група страни нагледно потвърждава неговите безспорни предимства, към такова обществено устройство упорито се стремят все нови и нови народи, загубили доверие в капитализма.

Втора мисъл: многообразие на формите на социализма и единство на неговите закономерности. Всеки, който направи пътешествие по социалистическия свят, разпрострял се върху огромни територии на три континента, ще получи възможност нагледно да се убеди колко оригинално е революционното творчество на комунистическите партии, на работническата класа, на народите. Тази самобитност е обусловена от националната специфика, особеностите на историческото развитие и географското положение на една или друга страна, от традициите на работническото и демократичното движение. Проявяват се и различия, произтичащи от политическия опит на всяка комунистическа партия, от утвърдилия се в нея стил и начин на мислене на нейното ръководство.

С една дума, действителността нагледно опровергава необоснованите догадки на нашите идейни опоненти, които твърдят, че в света на социализма всичко се установявало по един образец, че всичко изкуствено се слагало под един усреднен знаменател, че се оцветявало в сиво. В различните страни могат да се наблюдават нестандартни решения в организацията на производствения процес, разнообразие в методите на стопанисване и управление на икономиката, в устройството на отделните звена на политическата система, включително в реда на изборите на държавната власт, в областта на народното образование и в сферата на културата. При това разнообразието никак не е по-малко от, да речем, разликата между страните от Западна Европа, САЩ, Канада и Япония.

Но както множествеността на конкретните форми и начини на организация на обществения живот при капитализма не отменя неговата единна същност (частната собственост върху средствата за производство, експлоатацията на труда от капитала, политическото господство на монополистичната буржоазия и др.), така в различните форми, използвани в страните на социализма, се проявяват закономерностите на социалистическото строителство и развитие. Отразявайки опита на следвоенния период, проектът за нова редакция на Програмата на КПСС посочва такива закономерности като властта на трудещите се при водеща роля на работническата класа, ръководството на развитието на обществото от страна на комунистическата партия, въоръжена с идеологията на научния социализъм, утвърждаването на обществената собственост и други.

Пределният лаконизъм на текста на проекта за нова редакция на програмния документ принуждава да се избягва излагането на следствията, които произтичат от един или друг тезис. Но ако мисълта е изразена нагледно и релефно, то тези следствия сами идват наум. Зад формулата за новите народи, които упорито се стремят към социализма, в нашите представи веднага изплуват Ангола, Етиопия, Южен Йемен и други страни със социалистическа ориентация, народи и революционно-демократични партии, които са избрали пътя за изграждане на новия живот в съответствие с идеите на Маркс и Ленин. Идва ти наум и това, че десетки развиващи се страни от Азия, Африка и Латинска Америка, включително и такива големи като Индия, също търсят своето бъдеще по пътя на социализма, като се ръководят от своя идеология и версия на социалистическото учение. А международното работническо движение, в чийто авангард вървят комунистите, а десетките милиони хора в развитите капиталистически страни, които гласуват за левите партии, в чиито програми се съдържат социалистически лозунги — нима всичко това не е пряко и косвено свидетелство за популярността на идеите на социализма? Нима, от друга страна, това не говори, че опитите на империалистическата реакция да спре непреодолимото движение на човечеството по този път са безполезни и безплодни?

И накрая, трета мисъл, на която е отделено най-голямо внимание в проекта за нова редакция на Програмата на КПСС. Това е раждането на новия тип международни отношения, изграждащи се между страните на социализма. Характерни негови черти са равенството, взаимното уважение, независимостта и суверенитетът на всяка държава, т. е. общодемократични принципи. Освен това — дружба, сътрудничество и взаимопомощ при решаването на задачите на съзиданието и защитата на новото общество, класова солидарност, т. е. социалистически принципи, произтичащи от общността на марксистко-ленинската идеология, от пролетарския, социалистическия интернационализъм.

Нов тип международни отношения

Ако е уместно да се прави разлика между аритметиката и алгебрата на политиката, то с пълно основание може да се каже, че формирането на новия тип международни отношения се отнася към задачите именно от алгебричен порядък с висша степен на сложност. Та нали всъщност става дума да се преобърне, да се обнови радикално, да се построи наново зданието на международния политически

Digitized by Google

ред. Векове за него е било свойствено господството на силата. През XX век, при това в значителна степен под влияние на социализма, стана общопризнато (поне на думи) господството на правото като върховен арбитър в решаването на международните проблеми. Именно чрез своето разпространение и своята способност с примера си да оказва въздействие върху разделената световна общност социализмът прави крачка по-нататък — към утвърждаване идеите на справедливостта на световната арена.

Ясно е какъв огромен обем работа трябва да се извърши, за да се разчисти почвата за изграждане на нови международни отношения в света — почва, замърсена от вкоренените в историческото минало вражда и недоверие. Може би още по-сложно е да се намерят подходи и методика за решаване на огромното множество проблеми, които възникват всекидневно в междудържавните отношения. Да вземем един толкова прост, хилядократно повтарящ се в практиката въпрос, като определянето на цените на продуктите във взаимния обмен. Какви трябва да бъдат те, за да отразят в максимална степен вложения в тях труд, да стимулират производителя на продукция и да отговарят на възможностите на потребителя? При това не бива да се забравя, че едва ли не всяка крачка в изграждането и развитието на новия тип международни отношения трябваше да се прави на експериментална основа, ръководейки се само от указанията на теорията и класовото чувство. В редица случаи някои грешки и неправилни предвиждания по този път, свързани с опити да се прескочат някои етапи или обратно — с консервативност на мисленето, а най-често с прояви на национален егоизъм, не можаха да бъдат избегнати.

Но като цяло развитието на новите международни отношения в света на социализма през цялото време вървеше по възходяща линия. Разбира се, този процес е още далеч от завършване, по своята природа той неизбежно ще заеме цяла историческа епоха. Но сега това вече не е експеримент, а реалност, не контури на проект, а надеждно построено здание, изпробвано за здравина. Създадени са и успешно функционират колективните организации на социалистическите страни — Съветът за икономическа взаимопомощ и Военнополитическият съюз на държавите — участнички във Варшавския договор, инструмент за колективна отбрана против агресивните стремежи на империализма, за съвместна борба за траен мир и разширяване на международното сътрудничество. Създадена е разклонена мрежа от връзки по държавна, партийна, обществена и производствена линия. Днес в тях участват милиони, десетки милиони хора. Затова в проекта за нова редакция на Програмата с пълно основание е казано, че в рамките на социалистическата общност международните отношения действително са се превърнали в отношения между нациите.

Когато говорим за изграждането на новия тип международни отношения, не е възможно да отминем въпроса как този процес въздействува върху вътрешното развитие на социалистическите страни, върху решаването на техните насъщни национални задачи. Та нали сътрудничеството само по себе си не е самоцел. Неговата истинска ценност се определя от степента, в която то служи на интересите на социалния прогрес. Не само от историята, но и от съвременната практика на капиталистическия свят ние знаем много примери как един твърде развит икономически обмен се използва за ограбване на едни страни от други.

Въпреки широко рекламираните на Запад програми за помощ на развитите капиталистически страни за развиващите се държави, пропастта между едните и другите продължава да се увеличава, така както продължава да се разширява зоната на глада, нищетата, неграмотността и невежеството. Какви ли не само сладки приказки за хуманността и цивилизаторската мисия на Запада, за необходимостта да се протегне ръка за помощ на бедните нации и т. н. не са се чували през последните години от столиците на империалистическите държави! А на практика чрез принудително внедряване неоколониалистични методи, чрез ножиците между цените на промишлените и суровинните стоки, повишаването на лихвените проценти за предоставяне кредити и други подобни методи Западът буквално обираше Юга. Кризисното състояние на международната валутно-финансова система, настъпило във връзка с това, че кредитната задължеността в света достигна астрономическа цифра — почти един трилион долара, е може би най-суровата присъда за създадения от капитализма и отразяващ неговата потисническа природа международен икономически ред, чието запазване става все по-нетърпимо.

Тежестта на тази присъда се увеличава многократно от факта, че вече съществува съвършено друг ред на отношения между държави, при който сътрудничеството е средство да се ускори развитието на онези страни, които се намират горе-долу на едно равнище, и се помогне на изоставащите по-бързо да се изравнят с челните. „Колкото по-високо и колкото по-близко е равнището на общественото развитие на социалистическите страни, толкова по-богато и дълбоко е тяхното сътрудничество, толкова по-ограничен е процесът на тяхното сближаване" — така в проекта за нова редакция на Програмата се разкрива диалектиката на общественото развитие на международните отношения в условията на социализма.

Ще повторим: изграждането на новия тип международни отношения е далеч от завършване. Предстои още немалко да се потрудим за усъвършенстуването, за шлифоването на неговия механизъм. И разбира се, макар че този процес има обективен характер, волята и политическите намерения на участващите в него партии

Digitized by Google

и държави имат огромно значение. Сред главните цели и насоки на международната политика на партията проектът за нова редакция на Програмата на КПСС посочва всемерното съдействие за укрепването и прогреса на световната система на социализма.

Стремейки се към здрави другарски отношения и разностранно сътрудничество на Съветския съюз с всички държави от световната социалистическа система, КПСС същевременно смята, че предмет на особена нейна грижа е всемерното укрепване на дружбата, развитието и усъвършенстването на връзките на СССР със страните от социалистическата общност. Струва си да се кажат няколко думи за значението на понятията „световна социалистическа система" и „социалистическа общност", които нерядко се тълкуват превратно, уж като свидетелство за изкуствено разделение на страните на социализма, за обособяване на някаква „привилегирована група" сред тях. Разбира се, това е най-чиста проба политическа спекулация и точните формулировки на проекта за нова редакция на Програмата на партията внасят необходимата яснота по този въпрос.

Под световна система на социализма марксистите-ленинци разбират цялата съвкупност от социалистически страни. Що се отнася до понятието общност, то акцентира вниманието именно върху характера на взаимоотношенията между социалистическите държави — тяхното участие в многостранни организации, такива като Съвета за икономическа взаимопомощ и Варшавския договор, наличието на интензивно многопланово сътрудничество между тях, координацията на действията на международната арена, широката мрежа от междупартийни връзки, обхващащи всички звена на партиите — от централните комитети до първичните партийни организации. Проектът подчертава, че в социалистическата общност отношенията на социалистически интернационализъм се вплъщават с най-голяма пълнота. И разбира се, всяка социалистическа страна сама, суверенно и доброволно определя своето отношение към общността. Това зависи от желанието и готовността да встъпи в тесни съюзнически отношения в областта на икономиката и политиката, да обедини усилията си с другите братски страни за защита на сигурността и т. н.

Една от главните насоки на сътрудничеството в рамките на социалистическата общност е съгласуването на външнополитическата линия на държавите. Запазването и заздравяването на мира, създаването на благоприятни международни условия за социалистическото строителство, обезпечаването на колективната сигурност и отпор срещу силите на империализма и реакцията — напълно разбираемо е, че обединяването на усилията по тези направления многократно увеличава съвкупната политическа мощ на социалистическите държави, позволява им да оказват значително по-голямо влияние върху хода на събитията. Разбира се, съгласуването на външнополитическия курс в главното в ни най-малка степен не означава да се пренебрегват конкретните национални интереси на братските страни в световните работи. Именно съгласуваният курс позволява да се постигат по-ефективно не само общите, но и частните цели. Примери за това има много. Достатъчно е да се напомни изключителната роля, която изигра солидарността на социалистическата общност за победата на виетнамския народ над американските агресори, за осигуряването на независимостта на Куба, за международно-правното признаване на ГДР и т. н.

Общността на целите и интересите в корените, фундаменталните проблеми на световната политика осигурява обективна възможност за съгласуване на външнополитическата линия на държавите от социалистическата общност.

Сливане на теорията и практиката

Известно е, че понякога теорията и практиката, програмата и животът вървят успоредно, а дори и се разминават. Едно от главните достойнства на проекта за нова редакция на Програмата на КПСС, свидетелство за правилното предвиждане на бъдещето и значимостта на изразените намерения, се състои в пресичането, а дори и в сливането на програмните изисквания с текущата политика. Именно това стана пред очите ни през октомври: на 26 октомври беше публикуван проектът за нова редакция на Програмата на КПСС, а всичко на всичко три дни преди това — на 22—23 октомври, в София се състоя съвещание на Политическия консултативен комитет на държавите — участнички във Варшавския договор. На него беше направен дълбок колективен анализ на сегашната ситуация, бяха потвърдени предишните и издигнати нови крупни миролюбиви инициативи и фактически бе формулирана единната позиция на съюзните социалистически държави в навечерието на съветско-американската среща на най-високо равнище.

И веднага след нея, на срещата в Прага генералният секретар на ЦК на КПСС информира ръководителите на братските страни за резултатите от преговорите с президента на САЩ Рейгън. Ето нагледна илюстрация на това, колко тясно и оперативно се координират действията на съюзните държави в световните работи. Няма съмнение, че и в бъдеще това ще бъде важен фактор за успеха на съгласуваната линия на заздравяване на мира в Европа и в целия свят, на разведряване и разоръжаване.

КПСС смята, че в работата за по-нататъшно задълбочаване на социалистическата икономическа интеграция като матери-

Digitized by Google

ална основа за сплотяване на страните на социализма е особено важно братските страни последователно да обединяват усилията си по ключовите направления на интензификацията на производството и ускоряването на научно-техническия прогрес за съвместно решаване на задачи с историческа значимост — излизане на челни позиции в науката и техниката с цел по-нататъшно повишаване благосъстоянието на техните народи и укрепване на сигурността им.

И тук е напълно правомерно да се говори за пресичане и дори за слизане на теорията с практиката. Ще напомним, че на Икономическото съвещание на страните — членки на СИВ, на най-високо равнище през юни 1984 година бе прието решение да се разработи съвместна комплексна програма за научно-технически прогрес, разчетена за едно и половина-две десетилетия. При това бяха определени пет приоритетни направления на сътрудничеството: електронизация (на основата на електронноизчислителната и микропроцесорната техника); създаване на нови материали (полимерни, керамични и композиционни) и технологии (праховата металургия, лазерната техника); комплексна автоматизация (включително гъвкавите производства); широко използване на атомната енергия в народното стопанство; развитие на биотехнологиите.

Доколко е реална задачата да се излезе на челни позиции по всички основни направления на научно-техническия прогрес, може да се съди по един такъв факт. В страните от социалистическата общност в сферата на науката са заети общо 5 млн. души, при това една трета от тях се занимават непосредствено с изследователска работа. Що се отнася до разходите за фундаментални изследвания и опитно-конструкторски разработки, то такива страни като Съветския съюз, ГДР и Чехословакия са сред първите по тези показатели. Сега същността на нещата се състои в това, да се повиши ефективността на големите вложения в науката и да се ускори внедряването на нейните постижения в производството. Тези задачи могат да бъдат решени най-добре с помощта на научно-производствените обединения, включително и с международен характер. Напоследък бяха създадени редица именно такива обединения с ГДР, Чехословакия, България и Полша.

Влагането на големи средства за развитие на научно-техническия прогрес не е привилегия на социализма. В Съединените американски щати, Япония и Западна Европа за тази работа се отделят огромни средства. И те дават значителен ефект. Както е известно, сега западните държави полагат особени усилия за форсиране на НТР по горепосочените направления. Във връзка с това принципно значение придобива въпросът за целта — защо се залага върху ускоряването на научно-техническия прогрес, в името на какви приоритети? Именно тук се проявява принципната разлика между капиталистическия и социалистическия подход.

Не е тайна, че така наречена инициатива за стратегическата отбрана е ориентирана изцяло към милитаристично използване, макар че едни или други научни открития и технически постижения в рамките на този проект ще намерят, разбира се, приложение в гражданското производство. Що се отнася до западноевропейската „Еврика", издигната от Франция, то засега нейната насоченост все още не е изяснена. Дори ако тя бъде във висша степен гражданска, остава си фактът, че тя е замислена и се провежда главно като затворена програма на групата най-развити империалистически държави, които, изглежда, не искат да делят своите технически постижения с други страни.

Пълен контраст на това е подходът на държавите — участнички във Варшавския договор. В своята Декларация, приета в София, ръководителите на тези страни счетоха за необходимо да подчертаят, че в съвременните условия международното сътрудничество трябва да се подчини изключително на мирни цели и да му се придаде глобален характер. Те издигнаха идеята за единна глобална програма за научно-технически прогрес, която би била най-сигурната гаранция, че новите постижения на човешкия гений няма да се превърнат в ябълка на раздора между нациите, а ще бъдат използвани колективно в общ интерес. Социалистическите държави заявиха, че са готови да дадат значителен принос за разработването и осъществяването на такава програма.

Връщайки се към процеса на интеграция, ще кажем, че той намира впечатляващ израз в общите цифри на стокообмена между социалистическите страни. Например след състоялото се неотдавна съгласуване на плановете съвкупният износ и внос между СССР, от една страна, и Полша, ГДР и Чехословакия — от друга, достигна огромна цифра — над 215 милиарда рубли. Световната практика почти не познава подобни примери.

Разбира се, общите цифри и насоки още не дават зрима представа какви проекти са на дневен ред. Данни за това намираме в предконгресния документ „Основни насоки за икономическо и социално развитие на СССР през 1986—1990 г. и за периода до 2000 година". Тук се отбелязва, че съвместно със страните — членки на СИВ, ще бъдат осъществени редица едромащабни проекти: строителството на магистралния газопровод Ямбург — Западната граница на СССР (той ще бъде дълъг повече от 5 хиляди километра), на атомни електроцентрали и атомни централи за топлоснабдяване, на Криворожкия минообогатителен комбинат, усвояването на находищата за нефт и газ в Прикаспийската низина, по-нататъшното разширяване на Обединената енергийна система на страните от общността. Ще продължат да се осъществяват съвместно разработените мероприятия за развитие на материално-техническата база на селското стопанство,

Digitized by Google

преоборудването на предприятията на леката и хранителната промишленост, разширяването на взаимните доставки на продоволствени и промишлени стоки за народно потребление.

В програмните документи на XXVII конгрес се съдържа широка перспектива за развитие на всестранното сътрудничество с нашите приятели и съюзници. Какво би могло да стане неин общ знаменател?

Икономическото сътрудничество е дело във висша степен важно, отнасящо се до материалната тъкан на отношенията между братските страни. Размяната на опит в социалния и политическия живот е неоценима. Тя позволява да се избират най-оптималните, преминали проверка форми и да се избягват грешките. Съгласуваната външна политика на братските държави умножава тяхната сила, укрепва общите позиции на социализма. Всичко това е било и продължава да бъде в центъра на вниманието на управляващите комунистически и работнически партии.

Но над всичко КПСС поставя задачата за заздравяване на дружбата между народите, които вървят заедно към бъдещето. Колкото по-здрава, колкото по-надеждна е тази дружба, толкова по-бързо и успешно ще се осъществяват разностранните планове за развитие на сътрудничеството и съвместните действия на международната арена.

Интернационалните чувства винаги са били свойствени за съветските хора, станали са наша втора природа. Принципно важно е тези чувства да се предадат на младите поколения строители на комунизма, на които предстои да продължат работата за развитие и усъвършенстване на новия исторически тип международни отношения.

Из живота на братските партии

ЩРИХИ ОТ БРАТСКА УНГАРИЯ

Завод за медицинска апаратура и инструменти в Будапеща. Приятният събеседник е Габор Петер, секретар на заводския партиен комитет. Разговорът ни е за техническия прогрес в предприятието.

Още от началото събеседникът ни иска да уточни, че според него не е правилно да се говори за научно-технически прогрес, а за иновация. И то не за иновация в буквалния ѝ смисъл на нововъведение. В заводския комитет гледат на иновацията като на процес, който съдържа комплексен подход към новостите в техниката и технологията, към организацията на труда, към пазара, към потребителя. И всичко това да става, като се съчетават възможностите с действителността. Когато се определя номенклатурата, се изисква да си кажат думата потребителските звена, инженерната мисъл да оцени техническите параметри, търговците да си кажат съображенията за цената. Възможно е продукцията да е на техническо равнище, но цената да не е възприемчива за потребителя.

Всички тези аспекти се съчетават в иновацията и на тази база се гради партийната работа. Големият проблем е ускоряването на този процес. Да се скъсява времето за пазара и да се намаляват разхо-

Digitized by Google

дите, тъй като въпросът не е само за техническото равнище, но и за печалбата за държавата и колектива за даден период.

Изменят се и изискванията към ръководителите. Досега в повечето случаи е било задоволително те да бъдат само добри специалисти. Но при такъв комплексен подход към обновлението на производството са необходими много организаторски качества. Способността да организираш хората и производството придобива все по-голямо значение.

Според събеседника ни изменения настъпват и в управлението на предприятието. Насоката е да се засилват демократичното начало и самостоятелността. Заводският колектив приема правилник за работата, според който най-важният ръководен орган е заводският съвет. Броят на неговите членове се определя от колектива. По правило половината от неговите членове се избират чрез тайно гласуване. Останалите се назначават от директора, който също се избира чрез тайно гласуване. Ръководителят се счита за избран, ако е спечелил две трети от всички гласове. Ако не може да се назначи чрез избор, директорът се определя чрез конкурс.

Заводският съвет взема решение по всички по-важни проблеми на предприятието — утвърждава годишния план и отчета за даден период, определя производствения профил, сътрудничеството с други предприятия...

●

Всеки вложен форинт за научни изследвания има възвръщаемост 5 форинта. Това сравнително високо постижение на Института по преработка на нефт и газ и опазване на природната среда в окръг Веспрем ни заинтригува да се запознаем по-подробно с неговата дейност. Събеседниците ни се надпреварваха да свързват успехите на института с доктор Режьо Чикош, негов дългогодишен директор. И наистина цялата производствена и социална история на научното звено е низ от успехи и възходящо развитие. Отначало то е било бюджетно предприятие, а от 1968 година работи на самоиздръжка. Основният източник за работа и доходи са договорите, които се сключват с предприятия, министерства и други органи и организации.

Повечето от разработките на института са с практическо приложение. Според създадения икономически механизъм голям процент от печалбата се отделя за разширяване на основните фондове. Това от своя страна обогатява възможностите на института да поема повече научни поръчки. В последно време разработките излизат извън рамките на страната, като се сключват договори с предприятия от социалистическите страни.

Последните години са твърде благоприятни за разработването на института. Резултатно се използва нуждата от нова техника и технологии. Енергийната криза дава път на много нови технологии за по-пълното оползотворяване на нефта. Много от договорите с предприятията са свързани със заменяне на скъпите вносни суровини от местно производство. Друга важна насока в работата е да се произвежда с по-малко разход на енергия повече продукция. В тази област институтът има сериозни завоевания. Например по тяхна разработка чрез едно органично вещество многократно се повишава чистотата на алуминиев окис и се намалява с 25 на сто разходът на електроенергия. С подобен препарат се подобрява и студената обработка на металите. За тези продукти институтът създава свой собствен завод.

При тези условия партийната работа е насочена предимно към творческото участие на комунистите в техническите разработки. Особено разпространена форма е отчетът на комунистите на партийно събрание. Когато се забележи, че в по-продължителен период комунистът не дава нищо ново в научните разработки, той се призовава на разговор в партийната организация. Целта е да се изяснят причините, да се активизират неговите творчески възможности.

●

На територията на Унгарската народна република има пет академични комисии, като всяка от тях обслужва няколко окръга. Спираме се на тях поради специфичността на тяхната дейност. Въпреки че са подразделение на Унгарската академия на науките, те се доближават и имат характер на обществено държавен орган. Практически те не са филиали на академията, а органи, които да координират и подпомагат работата на териториалните научни институти.

Задачите на академичните комисии са да пропагандират научната дейност в страната; да подпомагат научните кадри в съответните окръзи в научноизследователската им работа и за хабилитиране; да разпространяват положителния опит между научните институти и звена.

Между научните институти и звена и академичната комисия няма йерархическа зависимост. Всички те се ръководят от съответните ведомства, а научните степени се получават от държавната комисия към Министерския съвет. Академичната комисия осигурява координиращи функции.

Работи се по годишен план, който обхваща дейността на десетте отраслови комисии. Включват се провеждането на научни конференции, лекционна дейност, срещи с научни дейци, дискусии по научни проблеми, обявяване на конкурси за решаване на конкретни научно-технически проблеми...

Много тясна е връзката на академичната комисия с окръжните партийни комитети. Твърде често комитетите се обръщат към нея за помощ при решаването на даден научно-технически проблем. Компетентната консултация им помага да вземат

Digitized by Google

най-правилното решение. Ускорява се и свързването на науката с практиката.

Важно място заема и издателската дейност. Всяка научна проява се публикува в специален бюлетин, а информационният фонд на комисията е на разположение на научните работници по всяко време.

В заключение бихме могли да кажем, че академичните комисии се утвърждават като необходими обществено-държавни организации за разширяване на успехите на науката и техническия прогрес.

●

Едно от местата, където могат да се видят и почувствуват успехите на унгарското земеделие, е Държавното земеделско стопанство в град Папа, окръг Веспрем. Но освен това се убедихме и в силите и възможностите на човешкия фактор. Инициативата и научният подход са двата най-важни аргумента в ръцете на ръководството за разширяване на успехите във всички въдства и стопанството. „Стопанската сметка и самостоятелността ни накараха да мислим, анализираме и бързо да решаваме проблемите". Тези думи на директора на Държавното земеделско стопанство очертаха стила и методите на работа на ръководството. През време на беседата като че ли ставаше въпрос за дребни подобрения на техниката, в технологията, но сборът от тези „дребни" неща издига стопанството на едно от челните места в страната.

Най-голяма възвръщаемост има растениевъдството. Тука особено внимание се отделя на наторяването, което става по специални генетични карти на почвата. Така подобреното качество на почвата се отразява особено добре на животновъдството. Последните десет години продукцията се удвоява, а печалбата се увеличава три пъти.

Ето някои примери от дейността и подхода на ръководството.

Въвежда се безпочвена обработка с директно засяване. Спестяват се много средства от намаляване разходите за машини и енергия.

Спестява се енергия от сушенето на царевицата. За гориво се използват смлени стебла от царевица и слънчоглед. По този начин за една година са спестени 5500 тона нафта. Реорганизира се използването на електроенергията, като се увеличава делът на нощната енергия. Тези и други наглед дребни въведения спомагат да се произведе повече продукция в селското стопанство с по-малко разход на енергия.

В свиневъдството се внедрява изчислителна техника за дозиране на хранене и следене на целия производствен процес. За две години скъпата техника е изплатена от повишаване на продукцията. Печалбата нараства три пъти. За първи път при тях отпадъчното месо се обработва с пара при висока температура и получената каша се използва при храненето.

В говедовъдството се преминава на удължаване периода на зеленото хранене. Сполучливо се използват есенният ечемик и вторите култури. Въпреки съпротивата на много специалисти стопанството доказва, че есенниците могат да се засаждат като втори култури. Засажда се специален сорт зеле, което дава 900 кг зелена маса от декар. Много още нововъведения изредиха домакините. Както те казват, сега са още в началото. Респектират ни успехите — 5660 литра среден млеконадой от крава. В момента бяха постигнали 5800 литра.

Успехите са заздравили вярата в хората, че трудът им правилно е насочен и той е продуктивен. Затова и работната ръка е постоянна, и хората се чувствуват истински стопани на земята, във фермите, в допълнителните дейности на стопанството. Държавното земеделско стопанство в гр. Папа е пример как далновидността на неговото ръководство доказа на дело предимствата на социалистическото стопанисване на земята.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ЧЕРТА НА ЛЕНИНСКИЯ СТИЛ

Нарастването броя на партийните членове, сложните идеологически, политически, икономически и възпитателни проблеми днес правят партийната работа все по-напрегната и трудна. Сега се изискват много повече, отколкото преди, знания, опит, политически подход от партийните секретари на първичните партийни организации, от техните бюра, от партийните комитети. Те са длъжни внимателно да изучават и анализират политическите събития и да правят верни изводи, за което е необходимо постоянно да увеличават специалните си знания, както и общата си култура.

Партийният работник не е и не може да бъде обаче само личност с безпогрешна политическа ориентация, със солидни специални знания и богата обща култура. Негово неизменно задължение е да общува с отделния човек, с колектива, с масите. Защото тъкмо чрез това общуване той напипва пулса в живота на хората, ориентира се в проблемите, които вълнуват трудещите се, открива кои въпроси ги интересуват и трябва да бъдат навреме проучени и решени. Партийният работник е преди всичко политически ръководител. Той не бива да се откъсва от текущата действителност, в която назряват и търсят разгадката си важните задачи, не трябва да отминава съществените проблеми за оглавяването на прогресивните обществени тенденции, за осигуряване партийно ръководство на новаторството, за вярното насочване на политически зрелите хора към задачите, които се решават от партийния, обществения и държавния апарат.

Комунистическата партия още в началото на своето съществуване се е стремяла да бъде политически ръководител и възпитател на масите, преден отряд на работническата класа. За разлика от буржоазните и дребнобуржоазните партии тя е целяла и цели и да възпитава не само своите членове, но и обществото в духа на революционния хуманизъм.

Тъкмо възпитателната дейност на партията в сегашния етап на развитие разглежда и книгата на съветския автор **Станислав Захаров „Педагогиката в партийната работа“**, преведена на български език и публикувана от Партиздат в нейната библиотека „Опитът на КПСС“. Написан с дълбоко познание на проблемите, на ясен и достъпен език и изпъстрен с обилие от нагледни примери, взети от дейността на КПСС, трудът е ценно помагало за разширяване партийните знания и за солидна ориентация в една област, която придобива все по-голяма актуалност.

За теоретична основа на своята книга Захаров взема мисълта на В. И. Ленин за същността на диктатурата на пролетариата. „...Буржоазията — пише той — се старае колкото може повече да замъглява още повече важната роля на диктатурата на пролетариата, нейната възпитателна задача... А между това... тази задача трябва да се издигне на пръв план, тъй като ние трябва да подготвим масите за социалистическото строителство.“[1]

Като се опира също така на редица изказвания и на М. И. Калинин, Н. К. Крупская, С. М. Киров и др., авторът широко и добре обосновано разглежда взаимодействието на политиката и педагогиката, като отдава особено значение на педагогиката в партийното строителство, в партийното ръководство на стопанското строителство, в партийно-организационната работа, в повишаване ефективността на партийната пропаганда. **Две специални глави на книгата са посветени на педагогическите принципи и методи за повишаване научното равнище и ефективността на партийната работа и за педагогическата култура и педагогическия такт на партийните кадри.**

Както отбелязахме, партийната работа протича при едно неизменно условие —

Станислав Захаров, Педагогиката в партийната работа, Партиздат, С., 1985, 288 с.

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 10, с. 157.

Digitized by Google

общуване с хората. Затова и „педагогическият елемент" прониква във всички сфери на тази работа. Известно е, че съветската педагогика има за цел да формира човека на новото комунистическо общество, а всестранното и хармонично развитие на личността същевременно е цел на комунистическото строителство, формулирана в Програмата на КПСС. Партийният работник обаче, който не познава принципите на съветската педагогика и няма съвременна педагогическа култура, трудно ще може да осигури онзи подбор, разпределение и възпитание на кадрите, който е едно от най-важните условия за комунистическото строителство. Той едва ли ще може творчески да приложи на практика и тъй съществения и важен метод на критика и самокритика, който трябва да пронизва работата по строежа на новото общество, от горе до долу.

Особено силно изпъкват педагогическите аспекти на партийното ръководство на стопанското строителство. Авторът на книгата правилно посочва, че „съвременното социалистическо производство е не само много сложен технико-икономически организъм, но и сложен социален организъм с присъщите му социални закономерности и определена социалнопсихологическа структура" (с. 56). Захаров проследява как хората трябва да се възпитават в труд, в активна трудова дейност и по какъв начин следва да се върши тази възпитателна работа в колектива и чрез колектива. Важно място в трудовата дейност на съвременния човек, за неговото възпитание като активен строител, авторът отделя на **социалистическото съревнование,** на моралното и материалното стимулиране. Тъкмо в правилното и ефективното организиране на съревнованието, в умението то да се превърне във важен фактор за укрепване на дисциплината, за увеличаване производителността на труда и получаване на качествена продукция, за ярка изява на челниците в производството и подтикване на изоставащите да се равняват с тях се проявява зрелостта в мисленето и действието на профкомитетите и профорганизациите, както и на самите партийни комитети и организации, които ги напътстват и политически ръководят. Ценното в книгата на Захаров е това, че той, като поставя проблемите за социалистическото съревнование, детайлно, с оглед на основната си тема, разглежда при кои форми на организация то ще даде максимални възпитателни ефекти.

Многоаспектно в книгата е разгледан въпросът и за използването на **педагогическите знания в някои направления на партийно-организационната работа:** социалистическо планиране, изискване към кадрите, партийни събрания, индивидуален подбор за партията и възпитание на младите комунисти, партийни поръчения и др. Интересното тук е това, че в духа на социалистическия хуманизъм, на вярата в човека, авторът препоръчва всяка една от тези форми на партийно-организационна работа да не се изсушава от вътрешно съдържание, да не се превръща във формален ритуал, а да се използват нейните възможности за стимулиране положителния потенциал на труженика, за неговото идейно, нравствено и професионално израстване, за възпитанието му в комунистически дух.

В последния раздел на първата глава са изразени някои основни мисли за значението на **педагогическите знания за повишаване ефективността на партийната пропаганда.** Като остава верен на възприетия принцип, Захаров изтъква творческия път на пропагандата, в който възпитанието и обучението се сливат в едно. В такъв смисъл партийната пропаганда и изобщо идеологическата работа е тясно свързана с теорията на комунистическото възпитание и обучението — съветската педагогика. Авторът внимателно, обстойно и последователно разяснява както основополагащия принцип на комунистическата просвета — принципа на партийността, така и такива важни пропагандистки и същевременно педагогически правила, каквито са последователността на обучението, съзнателността, активността и самостоятелността на обучението, достъпността и трайността на знанията, нагледността, както и съобразяването с индивидуалните особености на учащите се. Изучаването на учебния материал обаче не е самоцелно. То пряко се свързва с комунистическото строителство и така се достига неразривната връзка между теория и практика. Или с други думи предназначението на партийните знания е да се укрепи още повече вярата в комунистическия идеал, да се подготвят чрез партийната пропаганда хората за още по-широко, съзнателно и компетентно участие в комунистическото строителство.

Партийната работа трябва да се организира така, че да се повиши нейното научно равнище, за да получи тя висока ефективност. И тук някои основни педагогически принципи и методи могат да бъдат и всъщност са особено необходими и полезни. На около стотина страници във втора глава на книгата авторът разглежда с необходимата сериозност, теоретическа въоръженост и широко ползване на целия опит на КПСС въпросите на комунистическата партийност и целенасоченост, деловитост и оперативност. Именно тези най-съществени и важни качества на комуниста издигат равнището на партийната работа, допринасят много за нейните положителни резултати. В тази връзка се подчертава мисълта на Ленин, че човек може да стане истински комунист само в съвместния труд с работници и селяни (с. 144). Честният, добросъвестният, организираният, производителният труд в колектива, трудът, съобразен с изискванията на съвременната наука и техника, е посочен и като качество на комуниста, и като средство, чрез което той ще влияе особено силно на околните. Авторът изтъква, че идеите за възпитанието в колектива и чрез колектива са разработени от съветски педагози, пси-

Digitized by Google

холози, философи, социолози, както и от организатори на народното образование, учители-практици и партийни кадри. Именно трудовите колективи са основните клетки на социалистическото общество и същевременно главна възпитателна сила, а ядрото и душата на трудовия колектив, неговата водеща сила е първичната партийна организация. Оттук се налага и изводът, „че колективът не само допринася за формирането на най-добрите качества на личността, но и определя нейното отношение към заобикалящия я свят, нейната социална насоченост“ (с. 159).

Като се опира на теорията на А. С. Макаренко във връзка с педагогическото въздействие, авторът развива въпросите в тази глава от книгата, като по-специално се спира върху теорията и практиката за възпитателната роля на колектива и на някои аспекти от социалистическия хуманизъм, каквито са съчетаването на високата взискателност към човека с уважението и доверието към него, издирване на положителното и ценното у човека и опиране върху тях при възпитателния процес.

Последната трета глава на труда на Захаров, като прибавя редица нови положения във връзка с темата, същевременно е и обобщаваща в известен смисъл, защото разглежда генералния проблем за политическата и педагогическата култура на партийния работник. Безспорно, както утвърждава авторът, в съотношението между политическата и педагогическата култура на партийния деец първенстващо място заема политическата култура. А това понятие включва поредица от компоненти като комунистическа идейна убеденост, политическа ерудиция, умение за съобразяване с индивидуалните и груповите черти на хората, с техните интереси и наклонности и т. н. Партийният работник обаче не бива в никакъв случай да е лишен от педагогическо майсторство и техника, защото те са предпоставки за резултатността на неговата работа. И в това майсторство и техника, важни съставки на педагогическата му култура, влизат такт, наблюдателност, предвиждане, единство на рационалност и емоционалност на словото, доброжелателност, деликатност, грижовно отношение към хората и т. н.

Когато затваряме последната страница от книгата „Педагогиката в партийната работа“ на Станислав Захаров, ние чувствуваме доволство и вътрешна удовлетвореност. Благодарни сме на автора, че с присъщата си на истински учен теоретична подготовка, внимание и грижливост и със свойственото на съветския общественик уважение към партийния живот е съумял да ни даде толкова ценни знания, да разкрие богатия опит на КПСС, да ни насочи към творческото използване на теорията и практиката. Тъкмо затова този негов труд трябва да стане наръчник на повече хора от нашия партиен апарат.

доц. Йордан ЦОНЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИЗБОРНИЯТ ПАРТИЕВ АКТИВ

Атанас Бабалеев

В тази книга от „Библиотека за партийния работник" на Партиздат се разкрива опитът на общинската партийна организация в град Сандански в работата с изборния партиен актив. В общината е изградена стройна система за участието на членовете на общинския комитет на БКП в работата на първичните организации, за ролята на стопанските ръководители за издигане авторитета и повишаване боеспособността на първичната партийна организация, за диференцираното обучение на партийния актив. В създадената от общинския комитет система от комисии, групи, съвети участвуват всички, които са избрани в партийните бюра и общинския комитет. Те взаимно се проверяват, заедно формират положителен опит, обсъждат резултатите, помагат си в практическата работа. Опитът на изборния партиен актив в град Сандански представлява интерес за общинските, градските, районните партийни комитети.

СЪС СЛОВОТО В АТАКА

Пенчо Пенчев

Изграждането на зряло социалистическо общество е немислимо без разпространение на знания, без умения страстно да се убеждават и мобилизират масите за изпълнение на партийните решения. Авторът на тази книжка от библиотека на дружество „Георги Кирков" ни запознава със способите, чрез които да доведем знанието до всеки. Защото най-често, казва той, не владеем силата на словото като класически способ за пренасяне на информация от обучаващия субект към обучавания обект. Предмет на неговия разговор тук с читателя е именно проблемът за въздействието на живото слово върху неговия възприемател чрез ораторската реч и лекцията на пропагандиста. Той изтъква, че музикално-пластичното богатство на живата реч при непосредственото общуване с хората притежава значително по-голям запас от информация, отколкото писмената. В тонално-пластичните нюанси на живото слово са закодирани такива елементи от информация, които не могат да се предадат с писмената реч. Към музикалните нюанси на фразата се прибавят и съответствуващите й елементи на пластичния израз (мимиката, жестът, позата), които обогатяват, доуточняват и често остроумно апострофират онова, което поднася речта, правейки комуникацията по-съвършена.

ЕСТЕТИЗАЦИЯТА

Димитър Ченешев

Теоретико-приложните моменти на естетизацията в настоящия труд са разработени в контекста на социалната поръчка, съдържаща се в Програмата на БКП, приета на X конгрес на партията. Като отчита многоаспектния характер на проблематиката, авторът се ограничава с анализа на два важни момента: творчество по законите на красотата и многостранно развита личност. В духа на Марксовата постановка за същността на законите на красотата той предлага „функционален модел" на същите. Предимствата на последния са в това, че на преден план изпъква социалната функция на дизайна в решаването на проблемите на естетизираната жизнена среда. Сериозно внимание той отделя на използването на изкуството в проблемното обучение. Като изследва комуникативните, ергономическите, евристичните и възпитателните функции на естетическите ценности, авторът обосновава тяхното място и значение във формирането на двата основни компонента на многостранно развитата личност: комунистическа идейност и фундаментална подготовка.

ДИДАКТИЧЕСКИ ФОРМИ И МЕТОДИ В СЛЕДУЧИЛИЩНОТО ОБУЧЕНИЕ

Милка Василева

Проблемите на следучилищното обучение придобиват все по-голямо значение в съвременната педагогическа наука и образователна практика. Във връзка с това активно се работи за обогатяване на съществуващите форми и методи на обучение и за създаване на нови, специфични за различните системи на следучилищното обучение. Целта на настоящата разработка е да запознае читателите — лектори и преподаватели, пропагандисти, методисти, организатори, с някои основни теоретични постановки за дидактическите форми и методи в следучилищното обучение и тяхното творческо приложение при конкретни условия. Прави се опит да се обобщи сегашната практика на използването им — във висшите учебни заведения, политическото обучение, в лекционната пропаганда, при обучението на ръководни кадри, следдипломното обучение на специалисти и др. Акцентът на изложението е поставен върху някои активизиращи нови форми и методи. Утвърждава се тезата, че комплексното използване на разнообразни форми и методи е основна предпоставка за високо качество и ефективност на следучилищното обучение, важен белег на педагогическото майсторство на преподавателя.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

XIII КОНГРЕС НА УНГАРСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА РАБОТНИЧЕСКА ПАРТИЯ

Доклади и решения

В изданието са включени предварителният отчет на Централния комитет на Унгарската социалистическа работническа партия за делегатите на XIII конгрес, отчетният доклад на ЦК на УСРП за изпълнение решенията на XII партиен конгрес и за задачите на партията, устното допълнение на Янош Кадър към отчетния доклад на Централния комитет, отчетът на Централната контролна комисия пред XIII конгрес и устното допълнение на нейния председател Андраш Денеш, заключителното слово на Янош Кадър, решението на XIII конгрес на УСРП за работата на партията и понататъшните й задачи, Уставът на партията и накрая се съобщават централните ръководни органи на партията. В началото на книгата е поместено приветствието на ЦК на БКП до XIII конгрес на Унгарската социалистическа работническа партия, връчено от Чудомир Александров, член на Политбюро на Централния комитет на нашата партия.

В решението на XIII конгрес на УСРП се изтъква, че в резултат на единството на най-важните интереси и цели на всички обществени класи и слоеве в страната се развива социалистическо национално единство на всички творчески сили на обществото: партийни и безпартийни, атеисти и вярващи, трудещи се от унгарски и други национални общности, всички граждани на републиката. Подчертава се, че работническата класа играе ръководна роля в обществото. И при сложните съвременни условия народното стопанство се е развивало в съответствие с определения от XII конгрес курс в областта на икономическата политика и страната е успяла да запази стабилност в икономиката и основните социалистически завоевания.

Най-важната икономическа цел през периода на VII петгодишен план е да се разгърнат методите на интензивното развитие във всички елементи на производствения процес. Основно изискване е да се подобри качеството на продукцията, да се издигне техническото равнище и постепенно да се доближава до световните стандарти. Рентабилността на производството трябва да стане обща норма в стопанската дейност. Необходимо е да се подобри организацията на труда, да се повиши културата на производството, да се укрепи трудовата дисциплина, да се развиват инициативата и гъвкавостта на стопанските организации и сътрудничеството между отделните предприятия.

•

НАВЕКИ В НАРОДНАТА ПАМЕТ

Сборник биографични очерци за загинали антифашистки дейци от Хасковски окръг

В борбата срещу фашизма и капитализма Хасковски окръг е дал скъпа дан: 202 загинали, 1032 политзатворници, интернирани и въдворени над 330, ятаци и помагачи 1454 души. В името на комунистическия идеал, се казва в предговора от др. Стоян Стоянов, първи секретар на окръжния комитет на БКП в Хасково, те с готовност заменяха топлината на родния дом със студените килии на затвора и партизанските землянки, жертвуваха своето лично щастие за бъдещото щастие на утрудените и потиснати свои братя и сестри. В полицейски участъци и в тъмни подземия, по затвори и концлагери строшиха костите им, ала не можаха да пречупят вярата им в крайната победа на комунизма, вярата им в братския и непобедим Съветски съюз.

За тези герои, верни синове и дъщери на народа, разказват очерците в тази книга.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

MAIN/UC.B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
JUL 11 1986
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

6 СОФИЯ, АПРИЛ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 6 АПРИЛ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

XIII КОНГРЕС НА БКП

Встъпително слово на другаря ТОДОР ЖИВКОВ 8

Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес 24

Заключително слово на другаря ТОДОР ЖИВКОВ 78

Резолюция на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия 82

Решение на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия 83

Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия 84

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

С. Ангелова — Демократизмът в работата с кадрите 85

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Т. Досев — Пътуващ семинар 93

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

А. Манолов — Отново за партийните поръчения 96

Digitized by Google

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 8. IV. 1986 г. Подписана за печат на 22. IV. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ВСТЪПИТЕЛНО СЛОВО
на другаря ТОДОР ЖИВКОВ

Другарки и другари делегати,
Уважаеми представители на комунистически, работнически и демократични партии и движения,

Драги гости,
Започва своята делова работа Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия.

Това е нашият девети конгрес след победата на Деветосептемврийската социалистическа революция, която откри нова епоха в историята на България. Работата и решенията на партийните конгреси заемат важно място в развитието на нашата страна. Всеки един от тези конгреси разглеждаше и решаваше възлови въпроси на своето време, чертаеше пътищата на строителството на социалистическото общество у нас.

В центъра на работата на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия ще бъдат проблемите на развитието на страната през следващите петнадесет години, последните години от нашия бурен и велик двадесети век.

Кои са тези проблеми?

От вътрешна гледна точка — това са проблемите, които сега остро и неотложно стоят пред нас, за всестранен напредък на социалистическото общество, за коренни промени в неговата икономика и политика, в културата и начина на живот, в управлението, във всички области на живота.

Главното сега за нас е осъществяването на научно-техническата революция, разгръщането върху тази основа на предимствата на социалистическия обществен строй, на социалистическата демокрация и все по-пълното задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на народа. Такъв е нашият курс, на неговото осъществяване партията и всички трудещи се ще посветят ум, талант и енергия.

От гледна точка на международните отношения — това е кардиналният проблем за запазването на мира и живота на земята, за оцеляването на човешката цивилизация. Надпреварата във въоръжаването, раздухвана от най-реакционните кръгове на империализма, изправя в края на двадесетия век човечеството пред алтернативата да бъде или да не бъде, да оцелее или да загине в пламъците на ядрената война.

Digitized by Google

От гледна точка на развитието на социализма — това са проблемите на овладяването на диалектиката на съвременното социалистическо обществено развитие, по-нататъшното задълбочаване и укрепване на връзката между предначертанията на комунистическите партии и въжделенията на милионите трудови хора.

Историческо събитие в развитието на социалистическия свят е завършилият неотдавна Двадесет и седми конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз. Ако трябва пределно кратко да определим неговото значение, то е: ускорение и достигане на ново качествено състояние на социалистическото общество в Съветския съюз. Конгресът ще изиграе изключителна роля за динамичното икономическо и политическо развитие на световната социалистическа система, за осъществяването на ленинския курс на мирно съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй, за сътрудничеството и мирното съревнование за благото на човечеството.

Както ви е известно, на Двадесет и седмия конгрес на КПСС присъствуваше и наша партийна делегация. Ние се върнахме от Москва вдъхновени, с още по-голяма решимост да продължим линията на социалистическото изграждане в България, да извършим на дело историческия прелом, с който сме се заели и ние, за да изведем България в челните редици на човешкия прогрес.

С тази решимост ние пристъпваме към Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, убедени, че добре сме го подготвили с теоретическата и практическата работа на партията след нейния Дванадесети конгрес и особено — с разработките на Февруарския пленум през 1985 година и на неотдавнашния Януарски пленум на Централния комитет.

Другари,

Проектотезисите на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, в които са набелязани насоките на социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през деветата петилетка и до 2000 година, бяха публикувани и всенародно обсъдени. На делегатите са раздадени Отчетът на Централния комитет на партията за времето от Дванадесетия до Тринадесетия конгрес и предложение за някои изменения и допълнения в Устава на партията.

Поради това във встъпителното слово ще се спра само на някои основни проблеми.

Ако трябва да дадем синтезирана оценка на изминалите пет години, следва да кажем: въпреки трудностите, произтичащи не само от сложността на проблемите, които решавахме, но и от собствените ни грешки и недостатъци, периодът беше плодотворен: осъществявайки Програмата на Българската комунистическа партия за изграждане на развития социализъм, нашата партия, нашият народ в основни линии изпълниха задачите, поставени от Дванадесетия партиен конгрес.

Както е известно, Програмата на партията беше приета преди петнадесет години. В нея е направен изводът, че след преходния период от капитализма към социализма съществува етап, през който социализмът се развива върху собствена основа, за да стигне до онова състояние, наречено от Ленин „развито социалистическо общество". Изхождайки от този извод, нашата партия формулира като своя непосредствена историческа задача изграждането на развития социализъм в България и осветли неговите основни характеристики.

Още при приемането на Програмата от Десетия партиен конгрес ние изхождаме от убеждението, че по този въпрос партийната мисъл не е казала последната си дума, че животът е по-сложен и по-богат

Digitized by Google

от теоретическите постановки. Същественото обаче беше — и животът изцяло го потвърди: **възникващите проблеми, пъстротата и многообразието на обществената практика се проявяваха в рамките на магистралния път, очертан от Програмата.** Що се отнася до теоретичната работа, свързана с изграждането на развития социализъм у нас, тя продължи и след приемането на Програмата.

Както показва досегашното изграждане на развития социализъм, това ще бъде етап, през който съзряват и базата, и надстройката, съзнанието и поведението на хората и т. н. Това е продължителен и противоречив процес, върху който оказват влияние равнището на овладяване на обществените закономерности, степента на задълбочаване на международното социалистическо разделение на труда, сложността на международното положение, динамиката на световния прогрес.

Когато подготвяхме партийната Програма, не можехме да имаме яснота по въпроса колко време ще трае изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна. Затова и в Програмата не са поставени срокове. Животът показа, че този етап ще продължи по-дълго време, отколкото ние си представяхме.

Какво е обаче главното?

Главното е, че при изграждането на развито социалистическо общество производствените отношения все повече се усъвършенстват, предимствата, заложени в социализма като първа фаза на комунистическата обществено-икономическа формация, се проявяват с нарастваща сила.

Същевременно още при социализма, в хода на строителството и усъвършенстването му, се появяват кълновете на комунизма, създават се предпоставки за постепенен преход към комунистическата фаза на формацията.

Марксизмът-ленинизмът е ръководство за действие, вечно живо учение, което се развива и обогатява заедно с развитието на историческия процес, на световния революционен опит. Нашата партия смята за свой интернационален дълг изучаването и осмислянето на теоретичния и практическия опит на комунистическите партии и преди всичко на опита на КПСС. Заедно с това нашата партия се стреми да дава свой принос в общия опит в изучаването и разработването на проблемите на социалистическото общество.

Развитието на обществото се подчинява на изискванията на обективни закони. Тези закони не зависят от волята и съзнанието на хората, на „началството", както се изразява Ленин. При всяко тяхно нарушаване ние тежко се разплащаме. Нашата свобода на действие, нашите възможности като субективен фактор са в опознаването и съобразяването с изискванията на тези закони, в създаването на условия за все по-пълната им проява, за активно изменение на действителността. Именно към това беше насочена теоретичната и практическата дейност на нашата партия през този период.

Обективните закони на обществото се проявяват чрез хората, чрез техните действия, както изтъкваше още Енгелс. В хода на социалистическото строителство **нашата партия последователно работи за издигане ролята на субективния фактор, за разгръщане инициативата и творчеството на отделния човек, на трудовите колективи, на народните маси.**

Другари,

На днешния ден преди тридесет години започна своята работа Априлският пленум на Централния комитет на БКП от 1956 година. Той постави началото на генералната политическа линия на Българската комунистическа партия, линия, наречена от нашия народ ап-

Digitized by Google

рилска. Отчетният период е период на нейното последователно осъществяване, развитие и обогатяване.

Априлската генерална линия на партията е линия марксистко-ленинска, съобразена с конкретните условия на България. Тя беше извикана на живот от създалата се тежка обстановка в периода след смъртта на нашия вожд и учител Георги Димитров. През времето на култа към личността платихме данък на догматизма, на сектантството и субективизма.

Априлският пленум на Централния комитет извърши дълбок поврат в развитието ни. Той възстанови ленинските принципи и норми в живота на партията и на обществото, обърна партията с лице към изискванията на обективните закономерности в икономиката, в политиката, във всички области на живота, с лице към потребностите и интересите на народа.

Априлският пленум даде нов ускорителен тласък на индустриализацията на страната, на развитието на социалистическото селско стопанство, на подема на науката и културата, разкрепости силите и енергията на трудещите се.

Априлската линия е линия на разгръщане на социалистическата демокрация, на издигане ролята на личността и на народните маси в управлението на производството, на политическия и на обществения живот, в развитието на социалните процеси.

И в материалната, и в духовната област България е обновена. Това се признава от всички — и от приятели, и от недоброжелатели.

Както се посочва в Отчета на Централния комитет, нашата страна постигна високи и стабилни темпове на икономически и индустриален растеж. След Априлския пленум, през годините 1956—1985, основните фондове в народното стопанство се увеличиха 10 пъти, обществената производителност на труда — 8,4 пъти, националният доход — 8 пъти. Настъпиха дълбоки изменения в структурата на промишлеността. Най-бързо се развиха такива важни за икономиката на страната отрасли като металургията, машиностроенето, химическата промишленост и енергетиката. Силно развитие получиха електрониката, микроелектрониката, роботостроенето и електрокарното производство. Средногодишното производство на зърно през осмата петилетка е два пъти по-голямо от производството през 1953—1957 година. За три десетилетия външният стокообмен на страната се увеличи 29 пъти, а износът —33 пъти. Във външноикономическо отношение България се утвърждава предимно като промишлен партньор.

Значителни са и социалните придобивки на нашия народ през този период. Средногодишната работна заплата се увеличи 3,3 пъти. Обществените фондове за потребление нараснаха 12 пъти.

Рязко се повишиха образованието и културата на народа. В ръководството на тези области беше внедрено обществено-държавното и държавно-обществеото начало. Дейците на художествената култура получиха простор за свободно творчество, за творчество, което обогатява светогледа и душевността на социалистическия труженик и активно съдействува за формиране на новата личност.

Голямо наше завоевание е, че марксистко-ленинската теория е господствуваща теория, че тя се въплъщава в съзнанието и поведението на милионите хора у нас.

Позволете ми, драги другари, от трибуната на Тринадесетия конгрес на партията да изкажа на нашата героична работническа класа, на самоотвержените труженици в селското стопанство, на нашата славна народна интелигенция най-сърдечна благодарност за техния голям принос в делото на социализма и социалния прогрес, за възхода на нашата социалистическа родина.

Digitized by Google

Другари,

Нашите успехи са безспорни. Същевременно ние си даваме сметка, **че редица от факторите, които съдействуваха за досегашния ни напредък, изчерпаха своите възможности. Като партия и като страна ние сме изправени пред нови реалности.** Днес научно-техническата революция — може да се каже — е закономерност и на социалистическото, и на капиталистическото общество. За нас въпросът днес стои така: да осъществим научно-техническата революция — значи да изградим развито социалистическо общество; да изградим развито социалистическо общество — значи да осъществим научно-техническата революция.

Забележително е мястото, което Февруарският пленум от 1985 и Януарският пленум от тази година ще заемат в живота на партията и на страната. На тях ние разработихме нашите нови виждания за научно-техническата политика, набелязахме подходите и средствата за нейното осъществяване.

Преустройството, което започнахме, е не само мащабно и сложно, то е трудно. Ще се наложи да вървим и по непрокарани пътища, ще се сблъскваме с много неизвестности. Но ние пристъпваме към него твърдо решени да го извършим в името на хората и за тяхното добруване, в името на социалния прогрес.

Ние добре разбираме, че за това историята ни е предоставила кратък срок. За този именно кратък срок трябва да изведем страната на челни позиции.

Въпросът не е вече в това — да осъзнаваме значението на съвременния научно-технически прогрес. **Нужна е дълбока промяна. Нужно е, образно казано, като нация, като страна „да яхнем" научно-техническата революция,** да се опрем на нейните вътрешни закономерности, да дадем пълен простор на обективните и субективните фактори за нейното разгръщане!

На този конгрес ние си поставяме задачата да ускорим темповете на нашето икономическо развитие, да му придадем още по-голяма динамиката, максимално да използваме всички фактори на интензивния растеж. Това ще позволи нашата страна да се развива по-бързо и плътно да върви с най-напредналите социалистически страни, още по-активно да участвува в международното социалистическо разделение на труда, да осигурява все по-пълното задоволяване на потребностите на народа.

Следователно, става дума за принципно нова ситуация, за принципно нова постановка.

Кои са двигателите, кои са факторите за постигане на тази цел?

На първо място— това е науката.

Науката има свой определен дял и в досегашното икономическо и социалнополитическо развитие на социалистическа България.

Заедно с това в принципно новата ситуация, в която се намираме, трябва ясно да се разбере: необходима е качествена промяна в нашето мислене за ролята на науката в обществения живот, нов мащаб на това, което правим и даваме за нея. Такъв е именно дълбокият смисъл на решенията на Февруарския и Януарския пленум на Централния комитет на партията.

Ако обаче не осъществим набелязаните промени — и в материалната база на науката, и в нейната организация и управление, и в нейния кадрови потенциал, и във формите и начините на стимулиране на научното творчество, ако не създадем условия за бързо и масово прилагане на собствените и чуждестранните научни продукти в производството и в другите сфери на практиката — **ще се разминем, и то жестоко ще се разминем със собствените си намерения.** Защото, от-

Digitized by Google

крито трябва да кажем: въпреки положените досега усилия и постигнатите отделни успехи нашата наука в голяма степен е откъсната от практиката и в материалната, и в духовната, и в социалната сфера. Тя не се е превърнала в универсална производителна сила, която движи, която неудържимо влече напред всички области на обществото.

Вярно е: ние разполагаме с множество звена, които пряко обслужват производствените предприятия. Но те продължават да стоят настрана от най-важните, от най-перспективните проблеми в съответните производства.

Все още не си даваме сметка колко ни струва недооценяването на Българската академия на науките, от една страна, и практиката, от друга. На ново равнище трябва да се издигне работата на Селскостопанската и Медицинската академия.

Все още не си даваме сметка колко ни струва недооценяването на науката във висшите учебни заведения.

Недостатъчно използваме и чуждия овеществен научен труд, който за нас, като страна с ограничени материални и човешки ресурси, има и ще има изключително голяма стойност.

Трябва да ни е пределно ясно: в нашето по-нататъшно развитие няма място за „ничия земя" между научно-техническите разработки и тяхното практическо прилагане.

Както се изтъква в Отчета на Централния комитет, научният фронт трябва цялостно да се преустрои. Неговата организационна структура, материално-техническото му превъоръжаване, кадровото развитие и особено тематичното му съдържание трябва решително да се приведат в съответствие с единната национална стратегия за технологическо превъоръжаване и за социално-икономическо развитие на България през деветата петилетка и до 2000 година.

Изграждането на технологичната инфраструктура на народното стопанство, свързана с трансфера и с развитието на технологиите, рязко да се ускори. Без никакво бавене да започне създаването на технологични центрове и на технологични институти по определени направления.

В приоритетните за нас области на научно-техническия прогрес, както показва и опитът в Съветския съюз и в други страни, технологичните центрове трябва организационно да обединяват фундаменталните и приложните изследвания, експерименталната база, да имат инструментално звено за разработване на необходимите уникални прибори, опитнопроизводствени участъци. В тях да се провежда и обучение на студентите, да се готвят изпълнителски кадри.

Значителни промени са необходими в начина на заплащане и стимулиране, във формите и правилата на професионалното израстване на научните работници, технолозите, конструкторите, висококвалифицираните специалисти. **Престижът на творците и носителите на научно-техническия прогрес в нашето общество трябва решително да се издига.**

Усилията на братските социалистически страни сега са насочени към създаване и усвояване на върхови научно-технически постижения. Комплексната програма за научно-техническия прогрес на страните — членки на СИВ, бележи качествено нов момент в задълбочаването на нашата интеграция в тази област. Ние сме кръвно заинтересовани да изпълняваме на високо равнище предвидените за нашата страна задължения и същевременно максимално да използваме научните продукти, създадени в социалистическите страни.

Нашата линия в научното и технологичното развитие трябва да бъде линия на все по-тясно свързване с научно-техническия фронт на Съветския съюз. И тук трябва да търсим такива форми на сътрудничество и интеграция, каквито вече създаваме в промишлеността.

Digitized by Google

На второ място — това е технологичното обновяване на производството и усъвършенстването на структурната политика за развитие на народното стопанство.

Съвременната научно-техническа революция е преди всичко технологична. Естествено възниква въпросът каква ще бъде **нашата концепция за технологично обновяване на страната,** ще ускорим ли чрез нейното изпълнение развитието на материалната, социалната и духовната сфера.

От само себе си се разбира колко е важно правилно да изберем приоритетите, да набележим етапите на тяхната реализация, паралелно да решаваме проблемите на преходния период на обновяване и на генералната перспектива в тази област. Необходимо е да създадем принципно ново звено в националната икономика — **звеното за трансфер на технологии.** Усилията, както се посочва в Отчета на Централния комитет, трябва да се насочат в областта на електронните технологии, на биотехнологиите и на технологиите, свързани с производството и приложението на нови материали.

Що се отнася до **структурната политика,** в нея като във фокус се събират проблемите на развитието на производителните сили и в отраслов, и в териториален аспект, на организацията на производството и на управлението, на суровинната база, на външнотърговската дейност.

През следващия период трябва още по-силно **да се открои ролята на машиностроенето** като основен носител на съвременния научно-технически прогрес. Ние и занапред ще слагаме ударението върху развитието на електрониката и преди всичко на производството и внедряването на **кибернетични автоматизирани системи.** Това ще ни даде възможност да решим генералния въпрос за автоматизацията на нашата промишленост, където продължаваме сериозно да изоставаме. Такива системи трябва да създаваме и прилагаме и в управлението, в културата, в селското стопанство, в транспорта, в търговското обслужване и в другите области.

Принципен въпрос в развитието на нашата електроника е постигането на максимална унификация със страните — членки на СИВ, още по-настойчиво да развиваме програмната индустрия, да задълбочаваме нашата интеграция в създаването на програмни продукти.

Да продължи линията на устойчиво развитие на химическата промишленост. Предстои усвояването на мощностите на тежкото машиностроене. Всяко протакане тук води до огромни загуби. Неотложни проблеми за решаване, свързани с обновяването на техническата и ресурсната база, има и в другите отрасли на народното стопанство. Не търпят повече никакво отлагане и въпросите на качеството на продукцията, на технологичната и финансовата дисциплина, на квалификационния растеж на трудовия потенциал у нас.

Всичко това налага въпросите на технологичното обновяване на производствения апарат на страната и провеждането на структурната политика да се поставят и решават в единно цяло.

На трето място— това е изграждането и укрепването на социалистическите самоуправляващи се организации.

Искам и от конгресната трибуна отново да подчертая, че ако на практика не се създадат всички необходими предпоставки стопанските организации и съответните научни звена да работят наистина като самоуправляващи се организации, това ще нанесе тежък удар на нашата икономическа и социалнополитическа стратегия.

Задачата е да се преодолее ведомственият подход в икономиката, да се ликвидира бюрократизмът, да се премине към нов начин на планиране и управление.

Digitized by Google

Ведомственият и отрасловият подход изиграха положителна роля в нашето развитие, но те изчерпаха вече своите възможности, влизат в дълбоко противоречие с новите тенденции на научно-техническия прогрес. Новите условия засилват интеграционните връзки между отраслите, изискват да се събарят ведомствените бариери, стратегическото планиране да се съчетава с широки права и самоинициатива на самоуправляващите се социалистически организации.

Това означава върху основата на предоставената ѝ за стопанисване социалистическа собственост, определена държавна задача и ресурси самоуправляващата се организация да разполага с всички необходими права да взема самостоятелни решения по планирането и развитието на производствената, търговската, научната, развойната и внедрителската дейност.

Очевидно е, че **става дума не за козметични мерки, а за качествени промени,** както беше категорично заявено на Февруарския пленум на Централния комитет от миналата година и особено на тазгодишния Януарски пленум.

Съгласно утвърдения статут на самоуправляващите се организации и новия Кодекс на труда трудовият колектив е основен фактор за функциониране и развитие на новите организационни структури именно като самоуправляващи се.

Самоуправляващата се организация функционира и се развива въз основа на **съчетанието на принципа на колективността и единоначалието.** Ръководителят на организацията е член на трудовия колектив и в същото време той носи лична отговорност за правилното стопанисване и умножаване на социалистическата собственост, за изпълнението на държавните поръчки, за резултатите от работата на организацията. Единоначалието и колективният принцип на ръководство се намират в диалектическо единство. Защото интересите на трудовия колектив и на самоуправляващата се организация съвпадат в главното, в основното с общонародните интереси.

Както е известно, във връзка с всичко това към Министерския съвет е създаден **Стопански съвет** като негов помощен орган за провеждане на стопанската политика на страната. Съветът не е орган за оперативно управление на икономиката, нито суперминистерство. В кръга на неговите компетенции решенията му имат силата на актове на Министерския съвет.

Стопанският съвет провежда политиката по суровинно-енергийните ресурси, политиката по новите технологии, плановата и пазарната политика не от камбанарията на едно или друго министерство, на едно или друго ведомство, а изхождайки от потребностите и интересите на цялото народно стопанство. Основният метод за разработването и осъществяването на стопанската политика от страна на Стопанския съвет става **диалогът** със самоуправляващите се стопански организации. Върху този принцип се изграждат и взаимоотношенията на Съвета с Държавната планова комисия.

Това е подходът, който трябва да пронизва методологията и технологията на планирането, икономическия механизъм, нормативните документи, стила на ръководство, управлението на самоуправляващите се организации и техните взаимоотношения. С две думи — правата и отговорностите на всички равнища в управлението на икономиката и на всички участници в държавното и насрещното планиране.

Принципът на самоуправлението, другари, на който ние отдаваме изключително значение в този етап от нашето развитие, засега обхваща само икономиката и науката. Вероятно животът ще изисква **постепенно да се създават самоуправляващи се организации и в други области на духовния живот,** разбира се, в съответствие с тяхната спе-

Digitized by Google

цифика. Целта е просветата все повече да се обърне към науката, науката — към просветата, културата — към науката и т. н.

У нас е натрупан положителен опит в прилагането на обществено-държавното начало в областта на културата и просветата. Този опит безспорно ще улесни изграждането на самоуправляващите се организации в тази област, ще обогати тяхното съдържание. Но и тук не бива да се допуска каквото и да е форсиране, какъвто и да е субективизъм.

На четвърто място — това е превръщането на социалистическите самоуправляващи се организации в действителни стокопроизводители.

Самоуправляващите се стопански организации са моторът на икономическата дейност. Те са именно социалистическите стокопроизводители, които реализират стопанската политика в практиката. Между стопанските организации и държавните органи сега са необходими връзки от нов тип, които им осигуряват условия да действуват като стокопроизводители по цялата верига на възпроизводствения процес върху принципите на самоуправлението. Това е главното, това е новото, което трябва последователно и неотстъпно да прилагаме в нашата управленска и производствена дейност.

Самоуправляващите се стопански организации работят в условия, когато **законът за стойността и стоково-паричните отношения,** макар и в изменен вид, действуват и при социализма. Но от това следва и един съществен извод: икономическо съревнование, конкуренция — и вътре в страната, и на международния пазар.

Смятам, че няма никакво основание да се плашим, като говорим за конкуренция. Нищо не налага да продължаваме да държим стокопроизводителите в парникови условия. От собствен опит знаем, че те се намират постоянно в състояние на конкуренция.

Държавата дава на „входа" на самоуправляващата се организация съответна поръчка и необходимите ресурси, а вътре в организацията трудовият колектив, органите на самоуправлението, ръководителят на организацията, професионалните съюзи организират и разгръщат съревнование за нейното изпълнение и преизпълнение. Ако **държавната поръчка** отговаря на съвременния научно-технически прогрес и е в интерес на народа, ако тя е поръчка не на вчерашния, а на днешния и на утрешния ден, това ще насърчава стопанските организации да се съревновават, да се конкурират помежду си.

При социализма главният мотив, главната движеща сила на производството е задоволяването на потребностите на народа. **Ето кое задължава всички, които разработват и провеждат нашата социално-икономическа политика, всички самоуправляващи се организации да поставят производството в съответствие с потребностите и изискванията на вътрешния и на международния пазар за количество, асортимент, качество и себестойност.** Това са условията, които ще осигурят конкурентоспособността на нашата продукция.

Какво следва от всичко това?

От това следва, че икономическият механизъм трябва да бъде ефикасно средство за разгаряне на съревнование между социалистическите организации и да съдействува за тяхната конкурентоспособност. Той трябва да отчита интересите и на потребителите, и на стокопроизводителите. **Така разбираме ние философията на икономическия механизъм.** Само по този път ще може да се насърчават икономическата инициатива, заинтересоваността и отговорността на трудовите колективи от крайните производствено-стопански резултати. Само по този път социалистическите организации ще бъдат заинтересовани да внедряват постиженията на съвременната научно-техническа революция, да поемат инициативата за бързо технологично превъоръ-

Digitized by Google

жаване, за качествено обновяване на продукцията, за завоюване на трайни позиции на международния пазар.

Затова е необходимо **системата от баланси, нормативната база** и икономическите условия за изпълнение на стопанските задачи да осигуряват по-голяма гъвкавост и маневреност в дейността на самоуправляващите се организации. Същевременно нормативните документи да имат **по-висока устойчивост и стабилност, да не се допуска по принцип тяхното изменение през целия текущ петгодишен период.**

Наша сериозна грижа е усъвършенстването на управлението на народното стопанство върху основата на последователното прилагане и развитие на ленинския принцип на демократическия централизъм, усъвършенстването на плановото начало в социалното и икономическото развитие на нашето общество.

В Отчета на Централния комитет се отбелязва, че сегашната система на управление все още не създава всички необходими предпоставки за по-нататъшното ускорено социално-икономическо развитие на страната. Налице е несъответствие между взетите решения и организаторската и практическата работа за тяхното изпълнение.

Развитието на народното стопанство и на другите сфери сега поставя изключително високи изисквания. Производствените и социалните взаимоотношения толкова се усложниха, че всяко дилетантство и импровизации в управлението са противопоказни. Осигуряването на висок професионализъм в дейността на управленските кадри на всички равнища става вече **първостепенен политически въпрос.**

Нужно е постоянно да се усъвършенстват стилът и методите на ръководство. Назряла е необходимостта да се въвеждат и овладяват съвременна компютърна техника и принципно нови информационни технологии в управленската практика.

Тук отново искам да повторя, че е нужно решително усъвършенстване на **системата на стопанската информация.** Да се води безпощадна война срещу всяко деформиране на тази информация, срещу измислените отчети и парадността. **Нашата икономика не се нуждае от лустросване. Не прикриване на слабостите и недостатъците, не замазване на причините за тяхното допускане, а тяхното преодоляване и изкореняване, повсеместното издигане на ефективността на цялата икономика — това е нашата задача.**

Другарки и другари,

Насоките, които чертаем в стопанското развитие, в научно-техническия прогрес, в усъвършенстването на организационните структури и управленски механизми, не са някаква самоцел. Те са обективно необходими за осъществяването на нашата социална политика, в центъра на която са човекът, неговото щастие и благоденствие. Това са началото и завършекът на всеки наш стремеж, на всяко начинание на Българската комунистическа партия.

Какво е сегашното ни разбиране за социалната политика?

Отмина етапът, когато нашите стремежи бяха насочени главно към задоволяване на основните жизнени потребности на хората — правото на труд, безплатно здравеопазване и образование, равноправие между половете и верите.

Сега нашата социална политика обхваща всички страни на общественото положение на личността и на нейното осъществяване. Чрез тази политика конкретно и осезаемо се свързва това, което човекът дава, и това, което получава от обществото. Тя осигурява пълното разгръщане на човешкия фактор като движеща сила на всестранния напредък, създава обществени условия за проявата на тази сила.

Digitized by Google

Централното значение на социалната политика в нашата стратегия се определя от хуманността на нашите социалистически идеи, от хуманната природа на нашия строй. Не случайно именно в нея се проявява основният принцип на социалистическото общество, в името на който то бе създадено и в името на който то се развива — **принципът на социалната справедливост.**

Когато нашата партия поведе работниците, селяните, народната интелигенция на борба с буржоазния строй, ние обещахме на народа социална справедливост и човешко равенство.

Излъгахме ли работническата класа, трудовите хора?

Не, не ги излъгахме. Партията удържа своята дума. **Днес хората в социалистическа България са един до друг, а не един срещу друг; днес хората се мерят с равно мерило, с един аршин.**

Ние знаем, че социалистическият тип социално равенство не е най-висшият. Но на сегашния етап, при сегашното равнище на производителните сили и на обществената производителност на труда, той е единствено възможен.

Равенството е в това, че хората са изравнени по отношение на средствата за производство. Премахната е икономическата основа за експлоатация на човек от човека.

Равенството е в това, че социализмът изравнява хората по отношение на труда като източник и всеобща мярка на техните доходи, на тяхното място в обществото.

Равенството е и в това, че всеки гражданин на социалистическото общество има равни права да ползва обществените фондове за потребление — безплатно образование, безплатна медицинска помощ и т. н.

Това е главното в равенството при социализма.

Основа на основите на това равенство е социалистическият принцип на разпределение според количеството и качеството на труда. На този етап няма и не може да има друга основа на социалното равенство.

Не бива обаче да се забравя, че този принцип има две страни:

— за равен труд — равни доходи;

— за неравен труд — неравни доходи.

Нарушаването на принципа на разпределение „от всекиго според способностите, всекиму според количеството и качеството на труда“ неизбежно води до нарушаване на равенството.

Колко пъти се случва човек да не получава това, което честно и почтено е заработил с труда си!

И колко пъти част от спечеленото от по-добре организирания и по-ефективен колективен труд на едни го вземаме и го даваме на други!

Тези нарушения на социалистическия принцип на разпределение, проявите на уравниловка ни създават сериозни трудности както в осъществяването на социалната политика, така и във възпитателната работа, в идеологическата дейност. Те водят до застой, до деформации. Може ли да бъде другояче, ако приравняваме трудолюбивия работник с мързеливия, талантливия с посредствения, по-квалифицирания с по-малко подготвения?

Сега тук проблемът е да преразгледаме цялата система на заплащане, да осигурим такива **гъвкави форми на образуване на работната заплата,** които да я държат винаги в съответствие с действителните резултати, с действителния принос на всеки отделен работник и специалист.

В решенията на Дванадесетия конгрес на партията е записано, че важна задача на нашата социална политика е **комплексното задоволяване на материалните и културните потребности на трудещите се в съответствие с растежа на тяхната покупателна способност.** Тази

Digitized by Google

постановка изисква да стимулираме трудовата активност на хората, да задоволяваме техния стремеж да живеят по-добре с парите, които заработват.

Ние и занапред ще спазваме изискването значителна част от обществените фондове за потребление да се изразходва според потребностите. Това е справедливо и хуманно. **Обществените фондове обаче не бива да подкопават действието на принципа за материалната заинтересованост,** който е главен и определящ за социализма.

Както се изтъква в Тезисите и в Отчета на Централния комитет, партията и занапред ще работи за непрекъснато подобряване благосъстоянието на народа, за все по-пълното задоволяване на неговите потребности; ще се полагат грижи за осигуряване на висока жизненост на нацията, като се подобрят и интегрират здравеопазването, масовата физкултура и почивното дело; ще се полагат по-големи грижи за жената майка и за жената труженичка, за укрепване на социалистическото семейство, за увеличаване на раждаемостта; ще се осигури по-съдържателно оползотворяване на свободното време.

Новите подходи и задачи в социалната политика поставят по нов начин въпроса за **борбата срещу отрицателните явления** в нашия живот. Трябва да признаем: някои отрицателни явления в нашия живот придобиха **характер на социални деформации.** Те дълбоко засягат чувствата на народа за социална справедливост и човешко равенство, подронват силата и обаянието на нашия идеал. Нашият народ, работническата класа, тружениците в селското стопанство, интелигенцията, младежта са в правото си **да искат от своята власт мерки и гаранции за предпазване от извращения и деформации,** чужди на природата на новия обществен строй.

Откровеният, неприятен за някои разговор, който водим в цялата партия и извън нея, показа, че задачата за решителна борба срещу отрицателните явления и социалните деформации в нашето общество **не е кампанийна, не е еднократна акция.**

Това е част от задачата за създаване на обстановка, при която всеки трябва да получава заслуженото — и хубавото, и лошото, и всеки да стои на място, което заслужава с личните си качества и дела.

Другари,

Априлската генерална линия на нашата партия е линия на създаване условия за издигане ролята на субективния фактор, линия на непрекъснато разширяване и задълбочаване на социалистическата демокрация.

В изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес партията проведе широка теоретична и практическа работа в това направление, която завърши с приемането на новия Кодекс на труда и с утвърждаването на принципите на самоуправляващите се организации. Без да смятаме, че всичко е свършено и отсега нататък работите ще вървят гладко и без проблеми, можем по съвест да кажем: **днес в социалистическа България трудовият колектив и трудовият човек имат права и възможности, каквито не са имали в цялата ни история и на каквито могат да се радват малко народи от днешния свят.**

Това е забележително дело и постижение на партията и народа и трябва свято да тачим и пазим нашата нова трудова Конституция.

Ние навлизаме в нов етап от развитието и разгръщането на социалистическата демокрация.

Кое е същественото и специфичното в този нов етап?

Досега ние търсехме в икономическата сфера възможности за засилване на обществената, трудовата и личната активност на човека, за реализацията на възможностите и способностите на трудовите

Digitized by Google

колективи. Ние бяхме прави, защото без икономическа основа демократичният процес не може да бъде ефективен.

Сега трудовият колектив чрез избраните от него колективни органи ще ръководи своята самоуправляваща се организация. Това е **качествено нова политическа задача и функция, защото става дума не за участие в управлението, а за самоуправление, за нова, историческа крачка по пътя на превръщането на трудовия човек и колектив от обект в субект на социалното управление. Става дума за постепенен преход от „власт в името на народа" към власт чрез самия народ.**

За такова развитие на социалистическия демократизъм са създадени обективни условия.

На първо място, това е същността на самоуправляващата се организация като висша за цялата ни досегашна история **форма на единство на обществените, колективните и личните интереси.**

Чрез тези организации обществото ще постига целите на своето развитие и то е заинтересовано всячески те да се развиват и укрепват. От ефективното развитие на самоуправляващите се организации са дълбоко заинтересовани трудовите колективи, защото в тях и чрез тях те ще се реализират като истински, пълноправни стопани на обществената собственост, стопани, които решават как да работят, изпълняват своите решения и разполагат с това, което са постигнали с труда си. За отделния трудов човек самоуправляващата се организация трябва да стане място, където неговият глас решава, където неговата работа се цени според количеството и качеството.

На второ място, това е формата на диалога между държавните органи и самоуправляващите се организации в процеса на планирането и изпълнението на плана. Става дума за **диалог между две равноправни страни на базата на стопански договори,** в който всяка от страните ще отстоява своите интереси в съответствие с обществените цели.

На трето място, това е преодоляването на ограничения ведомствен хоризонт, цялостното осигуряване на интересите на държавата.

Както виждате, ние вървим напред, като прилагаме творчески ленинския принцип на демократическия централизъм. Това и само това е основата за **съчетаване на най-широк демократизъм с централизираното управление и на свободата на творческия труд с необходимата обществена дисциплина.** По този начин ще се предпазим от бюрократичните явления, които могат да се проявяват и в самоуправляващите се организации.

На четвърто място, това е развитието на процеса за все по-голямо сближаване между законодателната и изпълнителната власт.

Ние, марксистите-ленинци, знаем, че творецът на обществената история са народните маси, че за измененията в обществото е необходима тяхната практическа енергия и сила. В условията на социалистическото строителство и особено на етапа на осъществяването на научно-техническата революция значението на тази обективна закономерност нараства. **Сега се нуждаем не само от изпълнението на готовите решения на ръководните органи, а и от самостоятелната творческа способност на всеки трудов колектив, на всеки трудов човек.** Настъпи времето на широката и многостранна умствена дейност на масите за създаването и внедряването на нови технологии и производства, за формирането на нови елементи в обществените отношения, за управлението на производствения процес и другите форми на обществения живот.

Оттук произтича дълбоката необходимост да доведем до успешен край новите решения за разгръщане на социалистическата демокрация.

Digitized by Google

Кои са главните практически проблеми, които следва да решим в предстоящия период?

Първо. Необходимо е да се осигури нормален, естествен процес на формиране и функциониране на колективните органи на самоуправляващите се организации и на другите ръководни структури чрез прилагането на изборното и конкурсното начало.

Главното тук е да се гарантира правото на всеки трудов човек, член на партията, на БЗНС или безпартиен, да заема ръководна длъжност в зависимост от своите политически, делови и творчески качества.

Новото тук са творческите качества. Политическата преданост, способностите да се сплотяват хората, да се създава организация за изпълнение на задачите са нужни, но вече не са достатъчни. Необходимо е ръководителят да е способен да предлага и организира прилагането на нови решения за организацията на работата и за издигане на нейната ефективност.

Извънредно важен принцип, както вече отбелязах, сега е и широкото прилагане на конкурсното начало. Практика в това отношение имаме. В нея има достатъчно успехи и достатъчно опорочени конкурси. Затова сме длъжни ясно да заявим: партията ще си казва думата кой има политически качества да участвува в даден конкурс, но кой ще го спечели — това ще се определя от съревнованието на способностите. Тук ни трябват ефикасна процедура и публичен обществен контрол.

Тук специално искам да подчертая **ролята на профсъюзите.** В процеса на формиране и функциониране на колективните органи на самоуправляващите се организации профсъюзите трябва да бъдат **гарант на обществените интереси и на правата на трудовата личност,** на идейно-нравствената атмосфера, която ще осигури творческата свобода и обществената отговорност на ръководители и изпълнители, на целите колективи.

Второ. Необходимо е да се разгори истинска борба за спазване на правата и задълженията на трудовите хора и колективи, на всеки гражданин за **отговорност, ред и дисциплина.** В нашата партия се състоя разговор по този проблем. Взеха се и редица мерки. Истината обаче е, че коренна промяна няма, че не сме създали атмосфера на нетърпимост за безотговорността към задълженията, на неприкосновеност и уважение към правата на личността и колектива.

Не са единични случаите човек без угризение да не ходи на работа или да закъснява за работа. Не са малко работниците, служителите и специалистите, които гледат през пръсти на работата си. Доста са и началниците, чиновниците, търговците, хората от сферата на услугите и други, които спят спокойно, след като са ощетили обикновения гражданин, след като са нанесли вреда на общественото имущество и ред.

Святото понятие слуга на народа е забравено от много хора. Време е не само да говорим, че правата и задълженията са неотделими едно от друго, че редът и дисциплината не са въпрос на желание, на добра воля. Дълг на цялата общественост, на всички органи на държавата, на всички обществени сили, на всички партийни органи и организации, на всички комунисти е да сложим ред във всички сфери на обществения живот!

Отговорност, ред, дисциплина — това е една от неотменните обществени основи на живота и нека никой не разчита на либерализъм, на каквито и да е привилегии, които го освобождават от дълга да бъде истински гражданин на социалистическа България.

Digitized by Google

Отговорност, ред, дисциплина — това значи да се дава път не на подмазвачите, не на хората без инициатива, а на кадърните, на способните да поемат отговорност и дори да отиват на обоснован риск.

Трето. Сега, когато въвличаме много нови хора в управленските процеси, неизмеримо нараства **ролята на социалната информация.** Без такава информация нито ръководните кадри, нито трудовите хора могат правилно да обосновават своите мнения и инициативи. А това значи — **нужна е гласност на взетите решения и мероприятия,** които не са и не могат да бъдат привилегия на подбран актив или на личното обкръжение на ръководителите.

Това значи между другото и публичност на резултатите от социологическите проучвания. Общественото мнение трябва да бие камбаната, когато има слабости и безобразия, и на висок глас да утвърждава хубавото в нашия живот. Допитванията са важна форма на социалистическия демократизъм и вместо да събират прах по рафтове и чекмеджета, резултатите от тях трябва да бъдат ефикасен инструмент в ръцете на народа и партията за усъвършенстване на нашето общество.

На четвърто място е въпросът за критиката и самокритиката. Какво е критика и самокритика — знаем добре. И все пак — прощаваме, прекалено много прощаваме на онези, които не разбират от дума, от критика. Все още търпим и преследването на критиката, опитите на някои хора да се поставят извън критиката. Имахме пленуми, докладни записки, общопартийни и общонародни разговори, които ни помогнаха да се отървем от редица слаби страни в нашата дейност. И мисля, че сега сме наясно: дошло е времето да се освободим от така наречената „доброта", от нашия либерализъм и да издигнем критиката на мястото, което ѝ се полага като една от движещите сили на нашето развитие.

Нашата партия и занапред още по-решително и на дело ще осигурява нужните гаранции социалистическата демокрация плодотворно да влияе върху всички области на живота.

Другарки и другари,

Повратът, който трябва да извършим, в решаваща степен зависи от единството и боеспособността на партията, от равнището на нейната ръководна роля.

Нашата партия разполага с всичко, което ѝ е необходимо, за да възглави и гарантира обновителните процеси, да формира нов икономически, политически и идеологически климат, да осигури висока социална активност и творчество на масите в борбата за извършване на научно-техническата революция и за усъвършенстване на социалистическите обществени отношения.

Сегашният етап изисква в партийно-организационната и идеологическата дейност да се внесат качествено нови моменти; формите, методите и стилът на работа да се приведат в съответствие с новите условия.

Кои са основните елементи на това преустройство?

Издигането на ръководната роля на партията ще осъществяваме не чрез разширяване и засилване на директивните методи, а като **повишаваме научнообоснования и стратегически характер в работата на централните партийни органи, като разгръщаме инициативата и самоинициативата на партийните органи и организации, като се вслушваме внимателно в мнението на трудещите се.**

Всички ние трябва да се проникнем от разбирането, че повишаването на ръководната роля на партията ще се осъществява предимно чрез **издигане на мястото и отговорността на низовите партийни звена в пред-**

Digitized by Google

приятията и заводите, в учебните заведения и в научните организации, в селищните системи, във всички сфери. Сега вътрешният живот на много организации е скован и скучен. Дирижираните изказвания пропъждат остротата и доверието в техния живот. Създава се обстановка на пасивност и благодушие, на парадност и показност. Нека си спомним Лениновото изискване за отпор на шумотевицата и на самоцелните мероприятия; за повече непосредствена, жива практическа работа особено в първичните партийни организации.

В сегашните условия се засилва още повече ролята на **общинските партийни комитети.** От тях най-вече зависи как ще се подеме работата по места, как ще се решават неотложните политически и социални проблеми на трудовите хора.

Сега всеки комунист според силите и уменията си трябва да участвува в изпълнението на научно-техническата стратегия на страната. По това участие, по неговите резултати ще се оценява и дейността му. Разбира се, нашата партия винаги е била и ще бъде против тясно технократското отношение към научно-техническия прогрес. **За нас участието в научно-техническата революция е преди всичко политически въпрос, въпрос на човешки взаимоотношения и интереси, на взискателност и самовзискателност, на израстване на личността, на енергична подкрепа на новото, на прогреса на цялото ни общество.**

Ние трябва да мобилизираме всички сили срещу бюрократичните извращения от горе, които потискат инициативата и творчеството на хората. Ние трябва да водим борба и срещу бюрократичните извращения от долу — като се започне от ведомствеността и местничеството и се свърши с криворазбрания либерализъм в много трудови колективи и първични партийни организации.

Нужно е сериозно да подобрим работата с кадрите. Как при новите условия ще откриваме и подбираме способни и делови кадри? Такива кадри има навсякъде в България. Можем да ги открием в практическата работа. Можем да ги подберем, като се опрем на първичните партийни организации и на трудовите колективи. Всеки от нас добре знае, че колективът точно премерва колко тежи всеки негов член, познава отлично и предимствата, и недостатъците му.

Длъжни сме да проявяваме разбиране и търпение, да изчакваме естествения период от време за израстване, да окриляме с доверие търсенията и делата на ръководните кадри. Разбира се, не всички инициативи и действия на дадени ръководители ще бъдат сполучливи. **Главното е да оценяваме работата на кадрите не по отделни грешки и успехи, а по резултатите от тяхната цялостна дейност.**

Длъжни сме да се отнасяме внимателно към неблагополучията в работата на отделни ръководители, да вземаме принципни решения за всеки конкретен случай, без оглед на поста и предишните заслуги. Назряла е необходимостта от най-широка гласност както на постигнатите реални успехи, така и на наложените санкции.

Преустройството на партийно-организационната работа засяга и проблема **за състава на партията.** Както се вижда от Отчета на Централния комитет, партията правилно регулира своя състав. **Ние ще продължаваме да укрепваме нейния работнически характер, да засилваме партийното присъствие във всички социални дейности, да увеличаваме притока на млади хора.** Сега е особено важно да създаваме мощни партийни ядра сред научните работници, сред инженерно-техническите кадри и висококвалифицираните специалисти.

В борбата за радикални промени на базата и надстройката, в борбата за собственото си развитие партията разчита на активната и настъпателна **идеологическа работа във всички области на обществения живот.**

Digitized by Google

Работата на идеологическия фронт се води в много насоки — от формирането на марксистко-ленински мироглед до осигуряването на подходяща нагласа и атмосфера за текущите стопански и политически задачи. Досегашната постановка изискваше от идеологическия фронт да съдействува за изпълнението на задачите, които се формулират и решават в социално-икономическата и културната сфера. Тази постановка вече не е достатъчна.

Повишаването на ролята на човешкия фактор в нашето развитие — това е сега основната задача на идеологическия фронт.

От идеологическата работа партията изисква да формира ясна и привлекателна представа за това какво означават съвременният научно-технически и социален прогрес за всеки човек, какво цени обществото у хората, какво очаква от тях. Идеологическата работа трябва да отстоява високите критерии и мерки, с които партията и обществото оценяват качествата и заслугите на всеки, да дава незабавен публичен отговор на опитите за тяхното принизяване, на опитите за тяхното заобикаляне.

Развитието на нашата марксистко-ленинска идеология трябва да бъде в крак с новаторските търсения на партийната мисъл и на обществените науки, да изразява творческия дух на марксистко-ленинското учение и да възпитава в този дух. Заедно с това с неотслабваща сила да продължава борбата за опазване чистотата на нашите идеи и идеали, борбата срещу опитите на буржоазната идеология и пропаганда да ерозират ценностите на социализма.

От политическата и идеологическата работа, от средствата за масова информация, от формите за публична изява на личното и на общественото мнение на хората трябва непрекъснато да постъпва озонът в новия социален климат, така жизнено необходим за осъществяването на нашата стратегия.

Специално искам да отбележа **нарастващото значение на обществените науки** в по-нататъшното разработване и осъществяване на нашия политически курс. Имам предвид както обогатяването на тяхното проблемно съдържание, така и прилагането на техните резултати в социалната практика. Ние очакваме задълбочено разкриване на закономерностите на нашето развитие; комплексно изучаване на икономическите и социалните аспекти на научно-техническата революция; изследване на диалектиката между обективните условия и съзнателната дейност на хората, на диалектиката на израстването на човека като творец на материални и духовни блага; като субект на политиката и управлението; като носител и изразител на постоянно развиващи се потребности и интереси.

Такива са, другарки и другари, основните пътища и задачи на развитието на Народна република България през следващата петилетка и до 2000 година. Тези наши перспективи са част от общите перспективи на света, на социализма. Те са част от общия социален прогрес, от борбата на народите за по-добър и справедлив живот. **Ние сме убедени в тържеството на комунистическия идеал и твърдо вярваме: нашите днешни намерения и планове за бъдещето утре, когато българският народ ще приветствува третото хилядолетие, ще бъдат негово настояще.**

Другари,

Векове наред човечеството изпитва тежестта на огромните социални и класови бедствия на капитализма. Маркс и Енгелс разкриха, че той е общество на експлоатацията на човек от човека, на национално и расово потисничество, на изтребителни и разрушителни войни.

Ленин задълбочи анализа на капитализма в неговия висш и последен стадий — империализма.

Digitized by Google

В условията на настъплението на фашизма от трибуната на Седмия конгрес на Коминтерна Георги Димитров определи неговата класова същност като „открита терористична диктатура на най-реакционните, най-шовинистичните и най-империалистическите елементи на финансовия капитал".

Историята напълно потвърди правилността на марксистко-ленинския анализ за антихуманната същност на капитализма, за реакционната роля на империализма в историческия процес.

Победата на Великата октомврийска социалистическа революция сложи край на господството на империализма и откри нова ера в световната история.

Възникването на световната социалистическа система коренно промени съотношението на силите на международната арена, пресече усилията на империализма да върне назад развитието на обективния исторически процес.

В наше време капитализмът все още е силен и опасен противник. Най-реакционните империалистически сили са непосредствена заплаха за самото съществуване на човечеството, на света.

Използването на съвременната наука и техника във високоразвитите капиталистически страни в интерес на държавно-монополистическия капитал засилва **поляризацията в буржоазното общество.** На единия полюс продължава да се трупа богатството, на другия се засилва масовата безработица, изостря се структурната криза на капиталистическата икономика, задълбочават се екологическите проблеми. Империалистическите държави се опитват да координират своята икономическа, политическа и идеологическа стратегия. Те полагат усилия да създадат **общ фронт срещу социализма,** срещу международното комунистическо и работническо движение, срещу националноосвободителните сили, срещу всички сили на прогреса. Казано накратко, **монополистическата буржоазия търси изход от кризата в настъплението срещу правата и жизненото равнище на трудещите се, срещу свободата и суверенитета на редица държави.**

Главното през последните десетилетия е, че **най-реакционните империалистически кръгове хладнокръвно подготвят унищожаването на човечеството.** От трибуната на Двадесет и седмия конгрес на КПСС другарят Михаил Горбачов изтъкна, че империализмът се стреми да се задържи на седлото на историята, като прибягва до всевъзможни средства. Сред тях е милитаризмът, „най-уродливото и опасно чудовище на XX век".

Известно е, че в края на 70-те години САЩ и техните съюзници отново поеха курса на конфронтация, на яростна антикомунистическа кампания. Но те не посмяха да преминат границата, отвъд която животът на човечеството би бил поставен на карта. Защо? Защото има световна социалистическа система, защото има сплотена и боеспособна Организация на Варшавския договор. Защото Съветският съюз с неговия огромен икономически, научен и военен потенциал постигна историческо завоевание — паритет с империализма във военната област. Няма съмнение, че братските социалистически страни ще правят всичко необходимо, за да не допуснат военният паритет да бъде нарушен.

Народна република България и занапред ще укрепва своята отбрана и своите въоръжени сили, ще дава принос в Организацията на Варшавския договор.

При сегашната обстановка в света основания за самоуспокоение няма. Администрацията на Съединените американски щати продължава надпреварата във въоръжаването, пренебрегва и призивите, и предложенията, и доброволните едностранни мораториуми, провежда нови ядрени опити и се готви да превърне мирния Космос в театър на

Digitized by Google

военни действия. Като не се съобразява с реалностите на съвременността, американският империализъм се опитва да провежда стратегия на неоглобализъм, която — както се вижда и от последните събития — води до цялостно дестабилизиране на международното положение. А оттук до ядрения конфликт разстоянието е само една крачка.

Ето защо **проблемът за мира и войната сега е проблем над проблемите.** Той е съдбоносен не само за социалистическите страни, а и за всички народи, за всички хора по света. Защото човечеството, независимо от расови, национални, политически и религиозни различия, има един общ враг — заплахата от ядрено унищожение, и една обща задача — ликвидирането на тази заплаха, съхраняването на цивилизацията.

Това изисква **да се прокара водораздел между милионите, съзнаващи необходимостта да се предотврати ядрената катастрофа, и шепата заслепени от своите груби класови интереси войнолюбци и техните помагачи.** Днес съществуват практически неограничени по своя мащаб сили и кръгове, заинтересовани от спасяването и укрепването на мира — работници и селяни, интелектуалци, дребна, средна и дори известна част от едрата буржоазия, демократични, либерални партии, Движението на необвързаните страни, реалистично мислещи политически и държавни дейци.

Удари часът, когато трябва да надделеят разумът, чувството за отговорност пред сегашното и идните поколения.

Мирната програма, която начерта Двадесет и седмият конгрес на КПСС, открива перспективи човечеството да навлезе в двадесет и първия век под мирно небе, без страх от ядрена зима и от „звездни войни".

Няма нормален човек на тази заплашена от гибел Земя, който да не се вълнува и да не подкрепя призива на другаря Михаил Горбачов за нова и неотложна среща с президента Рейгън за слагане край на ядрените опити.

Позволете ми, другарки и другари, от името на всички български комунисти, на целия наш народ да изразя още веднъж пламенна подкрепа на съветските инициативи, които отговарят на въжделенията на всички народи на планетата.

За нас, комунистите, предотвратяването на ядрената катастрофа и запазването на световния мир е висша цел, израз на хуманизма и нравствеността на нашата идеология и на нашия строй.

Другари,

Народна република България и занапред ще дава своя принос за укрепване единството и сплотеността на братските социалистически страни. Ние ще работим за осъществяване на приетата в София платформа на държавите — участнички във Варшавския договор, за съвместни действия в борбата за премахване на ядрената заплаха и за положителен поврат в Европа и в света; за международно сътрудничество при решаване на глобални проблеми на съвременността.

Народна република България активно ще участвува в Комплексната програма за научно-технически прогрес на страните — членки на СИВ, до 2000 година.

Ние и занапред ще **осъществяваме курса на всестранно сътрудничество и сближаване със Съветския съюз, с КПСС, със съветския народ.** Българо-съветското сътрудничество навлиза в качествено нов етап, пред него се откриват изключително големи възможности на всички равнища, във всички области.

Дълбоко привързана към принципите на интернационализма, **Българската комунистическа партия отдава огромно значение на развитието на взаимоотношенията с всички социалистически страни.** Пълно-

Digitized by Google

кръвните и плодотворни връзки между социалистическите държави са извънредно важни и нужни при сегашната напрегната международна обстановка, в борбата за отстояване на мира. Те са особено нужни, защото пред всички нас стоят големите и сложни въпроси за интензификация и ефективност на общественото производство.

Българската комунистическа партия развива и непрестанно ще задълбочава своите връзки с **международното комунистическо и работническо движение**, част от което е и самата тя. В тази своя дейност партията се ръководи от разбирането, че в съвременните условия за нашето движение няма по-важна задача от спасяването на човешката цивилизация.

Ние сме за по-нататъшно засилване на **взаимодействието и солидарността с различни течения в работническото движение, със социалистически и социалдемократически партии, с революционно-демократични и националноосвободителни движения, с международни организации, с аграрни партии, с профсъюзни, младежки и женски организации, с антивоенни и антиядрени движения.** Към това ни задължава повелята на епохата — да запазим и заздравим мира!

Неизменна е нашата позиция в отношенията ни **с развиващите се страни.** Ние сме солидарни с борбата против империализма и неоколониализма, против расизма и апартейда. Ние напълно подкрепяме исканията на развиващите се страни за преустройство на международните отношения върху демократична и справедлива основа, за установяване на нов международен икономически ред.

Както се изтъква в Отчета на Централния комитет, **ние сме за равноправни и взаимноизгодни отношения с развитите капиталистически държави**, за политически диалог, за икономическо, научно-техническо и културно сътрудничество без дискриминация, в интерес на мирното съвместно съществуване.

Нашата партия, и това е напълно обяснимо, отделя значително внимание на **взимоотношенията с балканските държави.** Политиката ни на Балканите е принципна, градивна и реалистична. Тя е и ще бъде насочена към мир, добросъседство и сътрудничество, към задълбочаване на взаимноизгодни двустранни и многостранни отношения.

Ние и занапред ще работим за осъществяване на инициативите за превръщане на Балканите в район, свободен от ядрено и от химическо оръжие. Смятаме, че е назряла потребността балканските държави да разработят и подпишат договор за екологическа защита на нашия полуостров и да приемат обръщение по този въпрос към всички страни и народи от Европейския континент.

Заявявали сме и отново ще заявим: **нашият народ, зает с градивен труд, повече от всичко се нуждае от разведряване и мир, от добросъседски отношения, от доверие и разбирателство!**

Другарки и другари делегати,
Драги гости,

Българският народ винаги се е славил със своето родолюбие. Но ако някога нашите деди са били патриоти на своята бедна, грабена от чужди и свои, едва свързваща двата края родина, колко по-обоснована, колко по-силна е нашата синовна обич към днешна, към социалистическа България!

Не ще и дума, красив е този край на земята, в който са живели нашите деди и в който сме се родили ние!

Като всеки роден край, той има право на обич и преданост. Но земята, в която не само си се родил, земята, за чиято свобода си се борил, която е просмукала твоята пот, в която си вложил всичко — ум, способности, сили, мечти и планове, — тази земя е и наша родна майка,

Digitized by Google

наша свидна рожба, защото на нея минава нашият единствен живот. За всеки един от нас, за целия наш народ такава земя е социалистическата ни родина Народна република България.

Някога нашите врагове ни обвиняваха в недостиг на обич към България, защото от своето основаване нашата партия е класова партия — част от световния пролетариат, партия интернационалистическа. Едно обаче са клеветите, за друго говорят бесилата и разстрелите по нашия героичен път, друга истина осветяват пожарите на въстанията, ръководени от партията на комунистите. И тази истина — истината за патриотизма и интернационализма на Българската комунистическа партия — ние доказвахме с делата си година след година и ден след ден през десетилетията на социалистическото строителство, за да засияе тя като могъща движеща сила на напредъка на социалистическа България.

Борбите, пораженията и победите на всеки национален пролетариат са борби, поражения и победи на световното комунистическо и работническо движение, на цялото трудово човечество. На Девети септември 1944 година нашият народ смъкна ярема, в който беше запрегнат от капитала. Повече от четири десетилетия вече ние изграждаме новия, социалистическия живот в нашата родина. Ние знаем своите грешки и слабости, добре виждаме неизвършеното и пътя, който ни предстои да извървим. Но ние с право се гордеем с извършеното от нас на българска земя.

Историята ни отреди щастието да бъдем строители на социализма. Тя ни възложи отговорността да се наредим сред народите, които проправят пътя на трудовото човечество към комунистическото общество. В изграждането на социализма в България нашият народ не е сам. Той върви редом и разчита на могъщата подкрепа на Съветския съюз, на другите социалистически страни. И сам дава своя принос в тяхното развитие. Той черпи вдъхновение от героичните борби на световния пролетариат, на народите, които отстояват своята свобода и независимост, на всички прогресивни сили. И сам дава пример и подкрепа. Това на дело е единство на социалистически патриотизъм и интернационализъм.

Нашият социалистически патриотизъм извира от пламенното родолюбие на българските възрожденци и борци за национална свобода, от най-високите върхове на българския дух — българските революционери — патриоти и интернационалисти — Раковски, Левски, Ботев; той се обогати от идеите и безпримерния живот на Благоев и Димитров, от славните битки на работническата класа; той се пречисти и закали в огъня на три въстания — Владайското, Септемврийското и Деветосептемврийското, — за да се разлее широк и пълноводен, непознаващ мътилката на шовинизма и космополитизма, в горещата обич на един народ към своята родина — социалистическа България.

Социалистическа България — това днес е преди всичко нашето поле за труд и съзидание. Няма никакво съмнение: българските комунисти, нашите верни съюзници — сдружените земеделци, отечественофронтовците и комсомолците, всички български патриоти ще вложат своите сили, талант, умение и труд, за да издигнат нашата родина на равнището, което новото време и борбата за социален прогрес неотменно и настоятелно изискват от нас. Това е нашият патриотичен и интернационален дълг.

От висотата на решенията, които ще приеме Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, пред нашите очи ще се откроява обликът на България в прехода към двадесет и първия век, уверено крачеща в предните редици на народите.

Защото такава искаме да я видим и защото такава ще бъде тя — възпятата в нашия национален химн мила родина — Народна република България!

Digitized by Google

ОТЧЕТ
НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ ПРЕД ТРИНАДЕСЕТИЯ ПАРТИЕН КОНГРЕС

Изминаха пет години от Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Това бяха години, богати на събития от вътрешен и международен характер, които ще оставят значителна диря в най-новата история на страната. Това бяха години на вдъхновен труд и творчество за претворяване в живота предначертанията на Дванадесетия конгрес, за разкриване, осмисляне и решаване на нововъзникналите проблеми, за изграждане на зряло социалистическо общество. Това бяха години на по-нататъшно осъществяване и обогатяване на априлската генерална линия на партията.

Тринадесетият партиен конгрес има задачата да направи равносметка на постигнатото през тези години, да анализира нерешените въпроси, да очертае насоките за развитието на партията и страната през деветата петилетка, а в перспектива и до 2000 година.

Централният комитет докладва пред конгреса:

През отчетния период Българската комунистическа партия извърши огромна политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа сред трудещите се и целия народ за изпълнение на поставените от Дванадесетия конгрес високоотговорни задачи. Тя следеше внимателно състоянието на отделните отрасли и сфери на дейност и насочваше тяхното развитие в съответствие с изискванията на обективните обществени закони. Партията полагаше усилия за своевременно разкриване на възникващите трудности и противоречия в живота на обществото и предприемаше енергични мерки за тяхното преодоляване, за използване на големите резерви, с които разполага социалистическият ни обществен строй.

В резултат на това планът за социалноикономическото развитие през осмата петилетка като цяло беше изпълнен. Нарасна икономическият потенциал на страната. Продължи на широк фронт изграждането на материално-техническата база на социализма, като все по-пълно се използват постиженията на съвременния научно-технически прогрес. Разгръща се процесът за повсеместна интензификация на народното стопанство. Приета бе и се пристъпи към изпълнение на Дългосрочна програма за подобряване на качеството като неделима част от общата стратегия за изграждане на зрелия социализъм. Усъвършенствуваха се социалистическите производствени отношения, нови прогресивни изменения настъпиха в социално-класовата структура на обществото.

В своята всекидневна многостранна и динамична дейност **партията се ръководеше от една грижа — грижата за човека, имаше една цел — щастието и благоденствието на трудовите хора.**

Успешното развитие на икономиката осигури благоприятни условия и предпоставки за нов подем на науката, културата и образованието, за издигане жизненото равнище на народа, за по-нататъшно усъвършенствуване и утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Още повече укрепнаха социалиополитическото и идейното единство на народа, неговата сплотеност около политиката на Българската комунистическа партия. На по-високо равнище се издигна класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта. Качествено нова крачка напред в своето развитие направи българската социалистическа нация.

С тези успехи България отбеляза достойно 40-годишнината на своята Девето-септемврийска социалистическа революция.

Разбира се, нашият път през изминалите пет години не беше лек и гладък. Твърде неблагоприятни бяха природно-климатичните условия за развитието на народното стопанство, особено през 1984—1985 година. Определени трудности възникнаха в резултат на усложнената по вина на империализма международна обстановка. Слабостите и грешките на субективния фактор в някои звена предизвикаха допълнителни трудности. Въпреки това партията и народът не отпуснаха ръце. Из-

Digitized by Google

вършена беше огромна работа за компенсиране на нанесените щети, за пестеливо изразходване на наличните ресурси, за преодоляване на възникналите трудности. И в тази сложна обстановка решенията на Дванадесетия конгрес се изпълняваха успешно. Не само че не се допусна да се загубят завоювани по-рано позиции в развитието на икономиката и да се намали жизненото равнище на народа, но се осигуриха нови условия и предпоставки за по-нататъшен възход на нашето общество.

Централният комитет на партията изказва гореща благодарност на комунистите, сдружените земеделци и безпартийните, на младежта и жените, на целия наш трудов народ за проявените политическа зрелост и висока обществена активност, за упорития и вдъхновен труд в името на комунизма, за щастието на социалистическата ни родина.

През отчетния период **партията следваше неотклонно курса на интеграция с братските социалистически страни, на всестранно сътрудничество и сближаване на Народна република България със Съветския съюз.** Този курс даде нови богати плодове. Задълбочи се специализацията на нашата страна в рамките на Съвета за икономическа взаимопомощ по развитието на изключително важни и перспективни отрасли на производството. Разшири се научно-техническото сътрудничество. Нов голям ръст отбеляза външноикономическият ни стокообмен.

В силно изострената международна обстановка, настъпила в края на 70-те и началото на 80-те години, **Централният комитет на партията и правителството на Народна република България провеждаха активна миролюбива външна политика.** Нашата страна излезе с редица важни инициативи и конструктивни предложения за укрепване на мира и добросъседските отношения на Балканите и в Европа. Тази политика увеличи международния авторитет на Българската комунистическа партия и българската държава.

Тринадесетият конгрес започва своята работа в деня, в който точно преди 30 години беше открит историческият Априлски пленум на Централния комитет на БКП, положил началото на ленинската априлска линия на нашата партия като творческо продължение и развитие при новите условия на нейните благоевско-димитровски традиции. Поради това **отчетът на Централния комитет за дейността на партията след Дванадесетия конгрес има и смисъла на равносметка за жизнеността и резултатите на априлската линия, постигнати през изминалите три десетилетия.**

Годините след Дванадесетия конгрес отново показаха, че априлската линия не е нещо застинало, не е кодекс от сухи правила и норми, формулирани веднъж завинаги. В точния смисъл на думата това е линия, отворена за живота, от него тя черпи своята сила и жизненост, към него е насочено нейното благотворно въздействие.

Широкообхватната политико-теоретична дейност за изработване върху основата на марксизма-ленинизма на цялостно виждане за основните проблеми и практически подходи в социалистическото изграждане обхвана всички сфери на нашето икономическо, социално и културно развитие. Особено значение имат разработките: за материално-техническата база на зрелия социализъм и пътищата на нейното изграждане; за разграничаването и изявата на функциите на държавата като собственик и на трудовия колектив като стопанин на единната социалистическа собственост; за действието на закона за стойността при социализма и за използването на стоково-паричните отношения; за подобряването на качеството като ключов проблем на нашето всестранно развитие; за използването на обществените фондове за потребление и по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на народа; за усъвършенстуването на политическата система и разширяването на социалистическата демокрация; за издигането на ролята на духовната култура в изграждането на развито социалистическо общество; за извършването на революционен обрат в мисленето и действието, в подходите и функционирането на субективния фактор на всички равнища; за усъвършенстуването на стила и методите на работа, преодоляването на възникващите противоречия и борбата срещу отрицателните явления и деформации в живота на обществото.

Най-висок връх в развитието на политико-теоретичната мисъл на партията през периода между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес са разработките за новите виждания и подходи в научно-техническата политика на НР България. По своя характер и значение тези разработки представляват научнообоснована програма за непосредствено осъществяване на научно-техническата революция в нашата страна, широка практическа платформа за резултатно свързване предимствата на социализма с най-новите постижения на научно-техническия прогрес.

Всички тези разработки, въплътили колективната научна мисъл и богатия практически опит на партията, издигат на нова висота теорията и практиката на изграждането на зрелия социализъм в нашата страна. Те са ярко доказателство за марксистко-ленинската зрелост на Българската комунистическа партия, за верността ѝ към принципите на научния социализъм и пролетарския интернационализъм, за способността ѝ да прилага творчески великото марксистко-ленинско учение при конкретните условия на страната.

Най-голям принос в разкриването и политико-теоретичното осветляване на новите проблеми има архитектът и първостроителят на априлската линия на партията, генералният секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България другарят Тодор Живков. През периода след Дванадесетия конгрес, както и

Digitized by Google

през цялото априлско тридесетилетие на България, той беше инициатор, организатор и непосредствен ръководител на всички крупни разработки по кардиналните въпроси на нашето обществено развитие, в очертаването на пътищата и механизмите за практическото им решаване. Неговият труд „Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България", издаден през 1984 г., разработените от него „Основни насоки на партийната концепция за нов Кодекс на труда", докладите и встъпителните му слова пред Националната партийна конференция (1984 г.), пред Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет, докладните му записки за стила и методите на работа и за борбата срещу отрицателните явления в нашия живот (1985 г.), както и редица други негови доклади, речи и статии, публикувани през отчетния период, са резултат от дълбок анализ на ключовите проблеми на развитието ни и представляват незаменимо ръководство за тяхното практическо решаване.

Тези разработки, получили широка известност сред партията и народа като **следконгресно творчество на другаря Тодор Живков**, са ярко въплъщение на генералната априлска линия в действие, нейно по-нататъшно развитие и обогатяване.

Породена от самия живот, априлската линия на партията получава именно от живота най-силно потвърждение на своята правота и жизненост. През изминалите три априлски десетилетия социалистическа България се преобрази из основи, във всички сфери на обществото настъпиха дълбоки прогресивни изменения.

От икономически изостанала, предимно аграрна в миналото, днес **нашата страна се нареди сред индустриално развитите държави с модерно селско стопанство.** Тя постигна един от най-високите темпове на икономически и индустриален растеж. През периода 1956—1985 г. националният доход се увеличи 8 пъти, основните фондове в народното стопанство — 10 пъти, обществената производителност на труда — 8,4 пъти.

Силно нарасна промишленият потенциал на страната. Произведената през цялата 1956 г. промишлена продукция сега се постига за по-малко от месец, произведената тогава електроенергия — за 21 дни, стомана и азотни торове — за 15—17 дни, двигатели с вътрешно горене и сярна киселина — за 13 дни, прокат от черни метали — за 10 дни, и така нататък.

В структурата на промишлеността настъпиха дълбоки качествени изменения. Най-бързо развитие получиха такива важни за икономиката на страната отрасли като енергетиката, металургията, машиностроенето, химическата промишленост. Така например, докато през 1956 г. машиностроенето осигуряваше 11,5 на сто от общия обем на промишлената продукция, през 1985 г. неговият дял вече надхвърли 26 на сто. **На основата на международната** специализация и кооперирание със страните — членки на СИВ, силно се развиха електрониката и микроелектрониката, роботостроенето, електрокарното, мотокарното и електротелферното производство.

В годините след Априлския пленум завърши кооперирането и се осъществи крупна концентрация на селскостопанското производство, пристъпи се решително към неговата интензификация. Средногодишното производство на зърно през осмата петилетка е два пъти по-голямо от производството през 1953—1957 година. През 1985 г. се произведе 3 пъти повече мляко и 1,5 пъти повече месо, отколкото през 1956 година.

Успешно се провеждаше линията на равномерно и ефективно **териториално разположение на производителните сили**, която позволи по-добре да се използват териториалните фактори за развитието на икономиката, да се осигури все по-голямо сближаване на икономическите и социалните равнища на окръзите и селищните системи. Коренно се измени обликът на градовете и селата, обнови се жилищният фонд, изгради се съвременна териториална инфраструктура.

През 1985 г. външният стокообмен на страната се увеличи 29 пъти в сравнение с 1956 г., а само износът — 33 пъти. При това относителният дял на изнесените промишлени стоки от неселскостопански произход нарасна от 26,6 на сто на 78,6 на сто, от които 54,6 на сто са машини и съоръжения с производствено предназначение. В същото време делът на промишлените стоки от селскостопански произход спадна от 58,7 на сто на 19,9 на сто, а на непреработените селскостопански продукти — от 14,7 на сто на 1,5 на сто. Тези данни са още едно доказателство за все по-голямото утвърждаване на България като предимно промишлен партньор във външноикономическите отношения.

Значително се повиши жизненото равнище на народа. През разглеждания период средногодишната заплата на работниците и служещите се увеличи 3,3 пъти. Обществените фондове за потребление нараснаха 12 пъти, а реалните доходи на населението — 4,3 пъти.

Априлският период от новата история на България по своето съдържание **е нов златен век за развитието на българската наука, култура и просвета.** През този период рязко се повиши образователното, квалификационното и културното равнище на народа, измени се качеството на неговия живот. Броят на специалистите с висше и средно специално образование се увеличи 5,9 пъти, а само на специалистите с висше образование — повече от 4,5 пъти. Успешно се осъществява преустройството на образователното дело, като все по-тясно се свързва с проблемите на социалната практика, с изискванията на живота. Броят на научните работници нарасна 4,5 пъти, което създава възможности научният фронт да решава по-успешно сложните задачи на **научно-техническата революция. Дейците на**

Digitized by Google

художествената култура получиха истински простор за свободно творчество. Те създадоха произведения, които ще влязат в съкровищницата на българската социалистическа духовна култура, обогатяват светогледа и психиката на социалистическия труженик и разнасят славата на родината ни далеч зад нейните предели.

Сътвореното от нашия народ в годините на априлското обновление дава своите обилни плодове във всички сфери на обществения живот. В същото време то е незаменима основа и гаранция за по-нататъшния материален и духовен разцвет на социалистическа България.

Тринадесетият конгрес на нашата партия се свиква във време, когато светът живее под неотразимото въздействие на Двадесет и седмия конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз. Това е събитие с преломно значение за възхода на Съветския съюз, могъщ ускорител на развитието на световната система на социализма, на социалния прогрес в света.

Яркият политически доклад на другаря Михаил Горбачов, новата редакция на Програмата на КПСС, Основните насоки за икономическото и социалното развитие на СССР и другите документи на конгреса са неоценимо богатство на идеи и практически опит, които вдъхновяват и окрилят милионите борци за мир и социализъм на планетата. Те са красноречиво доказателство, че великата партия на Ленин посреща предизвикателството на времето на всеоръжие, мобилизира неизчерпаемите сили и възможности на съветския народ на вдъхновен труд за ускоряване на социално-икономическото развитие, за свързване предимствата на социалистическия строй с постиженията на научно-техническата революция, за по-нататъшно разгръщане на социалистическата демокрация, за повишаване жизненото равнище на съветските хора.

В тревожните години на нашия ядрен век отново звучи гласът на Лениновата партия — глас на мъдростта и трезвия разум — за спасяване на света от ядрената катастрофа, за утвърждаване и зачитане на принципите на мирното съвместно съществуване като гаранция за мир, за културен и социален напредък на човечеството.

Българската комунистическа партия дълбоко съзнава, че сега е изключително важно и необходимо да се активизира и усъвършенствува работата на всички органи и организации, на всички трудещи се, във всички отрасли и сфери на дейност с цел да се осигури всестранна интензификация на народното стопанство, да се увеличи производителността на труда и се постигне по-нататъшно повишаване на материалното и културното благоденствие на нашия трудолюбив и героичен народ.

I. МЕЖДУНАРОДНАТА ДЕЙНОСТ НА ПАРТИЯТА И ДЪРЖАВАТА

В периода след Дванадесетия конгрес на БКП дейността на партията и държавата се осъществяваше в усложнена международна обстановка. В резултат от реакционната политика на империализма и особено на американския, заплахата от световна война нарасна както никога досега. Натрупани са оръжия с такава разрушителна мощ, която е достатъчна многократно да унищожи самия живот на Земята. Човечеството е изправено пред прага на ядрена гибел.

В края на миналото десетилетие управляващите империалистически среди, водени от своите егоистични класови интереси и търсейки изход от общата криза на капитализма, с присъщите й непреодолима безработица и хронична инфлация, рязко се отклониха от курса на разведряване и се върнаха към стереотипите на „студената война". На политическата авансцена в империалистическите държави излязоха неоконсервативни и реакционни екстремистки сили, които виждат света като арена не на мирно съревнование, а на конфронтация. САЩ и НАТО форсираха надпреварата във въоръжаването в мащаби, каквито не познава цялата история, пуснаха в ход нови военни програми, прибягнаха до най-груби и агресивни форми на идеологическа и икономическа война.

Ключов елемент в стратегията на напрежение сега е подготовката на САЩ за „звездни войни", или така наречената инициатива за стратегическа отбрана. Осъществяването на тази програма би предизвикало неограничена и неподдаваща се на контрол надпревара във въоръжаването, би превърнало сегашния стратегически баланс в стратегически хаос. Именно тази програма днес най-силно преграждa пътя към ядрено разоръжаване.

Стремежът на империализма е да постигне военно превъзходство над Съветския съюз и над другите страни — участнички във Варшавския договор, за целите на социалния реванш на най-широк фронт — срещу социалистическите страни, срещу държавите, освободили се от колониален гнет, срещу националноосвободителните движения и трудещите се в капиталистическите страни. Заедно с това САЩ се стремят да наложат своето господство в целия свят. Тази политика цели да отслаби икономически социалистическите страни, да пречи на съвременния на-

Digitized by Google

учно-технически прогрес в тях.

Всичко това превърна проблема за мира и войната в най-остър, съдбоносен проблем на съвременността. Имперските амбиции, стремежът да се предизвика обрат в световното развитие се сблъсках с обективните закономерности и съвременните реалности, с интересите на всички хора на Земята.

Главният фактор, който даваше отпор на стратегията на напрежение и създаваше предпоставки за положителен поврат в международния живот, бяха страните от социалистическата общност — тяхната активна и конструктивна политика, тясното им взаимодействие на международната арена, техният икономически и отбранителен потенциал. Историческото завоевание на социализма — постигнатият военностратегически паритет между СССР и САЩ, между Варшавския договор и НАТО, се утвърди като гаранция за мира и сигурността в света.

Против политиката на конфронтация, на надпревара във въоръжаването все по-активно се обявяват международното комунистическо движение, социалистически и социалдемократически партии, извоювалите независимостта си страни и националноосвободителни движения, всички миролюбиви сили.

Взаимодействието и натискът на тези разнородни фактори допринесоха САЩ да приемат провеждането на нови преговори по космическите и ядрените оръжия.

Голямото значение на срещата между генералния секретар на ЦК на КПСС Михаил Горбачов и президента на САЩ Роналд Рейгън в Женева е, че тя откри пътя за нормализиране на съветско-американските отношения, а с това — и на международните отношения. От принципна важност са постигнатите договорености и особено съвместно потвърденото разбиране, че ядрена война не бива да се допусне, че всякаква война между СССР и САЩ — ядрена или обикновена — трябва да бъде предотвратена, че двете страни няма да се стремят към военно превъзходство една над друга.

Становището на нашата партия и държава е, че най-важното сега е да не се допускат действия, които биха довели до спиране на диалога. Народите са в правото си да изискват от САЩ да последват примера на Съветския съюз, чиято решимост и искрена готовност да върви по пътя, начертан в Женева, са доказани на дело.

През отчетния период Съветският съюз, Народна република България и другите братски социалистически страни последователно провеждаха миролюбива външна политика, издигнаха конструктивни мирни инициативи, отнасящи се до цялостното оздравяване на съвременните международни отношения. Те са насочени към прекратяване на надпреварата във въоръжаването на Земята и предотвратяването ѝ в Космоса, към укрепване на доверието и международната сигурност. Софийското съвещание на Политическия консултативен комитет на държавите — участнички във Варшавския договор (1985 г.), изработи широка и всеобхватна платформа за решаване на най-назрелите международни проблеми за запазване на световния мир. Много от инициативите на Варшавския договор станаха програмни искания на различни миролюбиви сили.

Широк международен отзвук и силно политическо въздействие предизвикват многобройните предложения и смели едностранни стъпки на добра воля на Съветския съюз. Сред тях особено се откроява със своята всеобхватност и конкретност декларацията на другаря Михаил Горбачов от 15 януари т. г. Това е вдъхновяваща конкретна и реалистична платформа за освобождаване до 2000 г. на планетата от оръжията за масово унищожаване и преди всичко от ядреното, която отговаря на коренните интереси на всички хора по света. Тя е красноречив израз на новия динамичен стил на съветското ръководство в международните отношения, на настъпателността на неговите външнополитически инициативи, съобразени не само със собствените интереси, но и с интересите на партньора.

Българската комунистическа партия и Народна република България високо оценяват и безрезервно подкрепят провъзгласената от XXVII конгрес на КПСС Програма за създаване на всеобхватна система на международна сигурност. Изпълнението ѝ, както заяви другарят Михаил Горбачов, ще създаде условия „мирното съвместно съществуване да стане висш универсален принцип в междудържавните отношения". Тази програма е ярка проява на хуманизъм и революционно мислене, на единство между думи и дела, образец на политически реализъм. Тя е продължение в нашите условия на очертания от В. И. Ленин в знаменития Декрет на мира единствено разумен път за запазването на мира, цивилизацията и живота на планетата.

Миналата година цялото човечество отбеляза тържествено 40-годишнината от победата над хитлерофашизма и японския милитаризъм. Това беше още един повод да се напомни историческата поука: сътрудничеството между държавите с различен обществен строй, съвместните действия на миролюбивите сили, независимо от тяхната политическа ориентация и мироглед, са възможни и необходими. Такова сътрудничество е особено нужно сега за запазване живота на планетата, преди да е станало късно.

За да се предотврати ядрената война, е необходим нов подход — издигане над ограниченото разбиране на класовите и националните интереси, над идеологическите и други различия. Двете световни обществени системи са съперници в борбата на идеи, но те трябва да бъдат партньори в борбата за запазване живота на Земята.

В ядрения век, в епохата на ускорено развитие на научно-техническата революция е нужно да се мисли и да се дейст-

Digitized by Google

вува в планетарни измерения, да се поставят на преден план общочовешките интереси, да се овладее трудното изкуство да живеем един с друг, а не един против друг. Опитът от 70-те години показва, че такъв подход е не само необходим, но и възможен.

Съобразно със съвременните условия и реалности нашата партия посочва необходимостта от качествено ново обединяване на разностранните сили, борещи се за мир. Срещу опасността от ядрена война трябва **да се мобилизират всички антивоенни сили и фактори за създаване на максимално широк фронт на мира,** включващ: социалистическите и развиващите се държави, представители на различните класи, политически партии и обществени организации, антивоенни и антиядрени движения, представители на социални, религиозни и други групи, реалистично мислещи политически и държавни дейци, а също правителства на някои капиталистически държави.

През отчетния период, въпреки усложнената международна обстановка, прогресивните и миролюбиви сили завоюваха нови успехи. Страните от социалистическата общност продължиха изграждането на новото общество. Техните икономики като цяло стъпиха на пътя на интензивното развитие, на засиленото внедряване на постиженията на научно-техническата революция в производството и живота. Повиши се жизненото равнище на техните народи.

В Съветския съюз е разработена и се осъществява разгърната програма за ускоряване на социално-икономическото развитие, която ще изведе съветското общество в качествено ново състояние. Това има принципно значение за социализма, мира и социалния прогрес в света.

Израз на нарасналите възможности на братските страни да разкриват ефективни пътища за съвместно решаване на най-важните проблеми, които животът поставя, са Московското икономическо съвещание на най-високо равнище (1984 г.) и Комплексната програма за научно-техническо сътрудничество на страните — членки на СИВ, до 2000 година.

Братските партии извършиха огромна работа за усъвършенстване на социалистическия обществен строй, за успешно преодоляване на трудностите, възникващи по техния път, за отпор на засиления политически, идеологически и икономически натиск на империализма. Политическото влияние и авторитетът на социализма на международната арена продължават да нарастват.

През отчетния период **външнополитическата дейност на Българската комунистическа партия и Народна република България,** осъществявана в тясно взаимодействие със Съветския съюз и другите братски социалистически страни, беше насочена главно към премахване на опасността от нова война, за утвърждаване на мирното съвместно съществуване на държавите с различен обществен строй.

Основно направление в международната дейност на партията и държавата беше **укрепването на единството и сплотеността, задълбочаването на сътрудничеството с нашите най-близки съюзници — страните от социалистическата общност.**

Връзките между братските комунистически партии от социалистическите страни са основната движеща сила за укрепване на отношенията и задълбочаване на взаимното разбирателство и единодействието между тях. Междупартийното сътрудничество през последните години става все по-ефективно. Деловите срещи и контакти на двустранна и многостранна основа стават по-системни, дават все по-добри практически резултати. Българската комунистическа партия и занапред ще работи за разширяване и интензифициране на отношенията и за обмяна на опит между братските партии на всички равнища.

Народна република България непосредствено участвува във формирането и провеждането на съгласуваната външна политика на братските страни. Варшавският договор, чийто срок на действие беше продължен с още 20 години, играе решаваща роля за отстояване завоеванията на социализма и запазване на мира в Европа и в света.

Нашата страна активно участвува във всички форуми на държавите — участнички във Варшавския договор, по-важни от които през отчетния период бяха: Съвещанието на Политическия консултативен комитет в Прага (1983 г.), срещата на първите партийни ръководители в Москва (1983 г.), срещата в Прага (1985 г.). Съвещанието на Политическия консултативен комитет, проведено през октомври 1985 г. в София, се превърна във важно политическо събитие в международния живот. Народна република България и занапред ще изпълнява интернационалния си дълг, като дава своя принос в разработването и осъществяването на общия, съгласуван външнополитически курс, като съдействува за укрепване на отбранителната мощ на Организацията на държавите — участнички във Варшавския договор, и за усъвършенствуване на механизма на нейната дейност.

Участието на НР България в Съвета за икономическа взаимопомощ и в социалистическата икономическа интеграция е било и е жизненоважно за успешното социално-икономическо развитие на страната. За периода 1981—1985 г. стокообменът ни със страните — членки на СИВ, е нарастнал с 49,8 на сто, относителният дял на тези страни в общия ни стокообмен представлява 78 на сто, в това число със СССР — 56,3 на сто.

Особено значение придаваме на Комплексната програма за научно-технически прогрес на страните — членки на СИВ, до 2000 година. Нейното изпълнение ще позволи да се достигне много по-високо равнище в науката, техниката и производството, ще осигури технологична неуязвимост на страните ни и ще гарантира все по-пълно задоволяване на растящите материални и духовни потребности на на-

Digitized by Google

шите народи. Научно-техническият потенциал на България ще се включи най-непосредствено в осъществяването на програмата, ще изпълнява произтичащите от нея задължения.

В съответствие с решенията на Московското икономическо съвещание на най-високо равнище (1984 г.) ще работим активно за издигане на социалистическата интеграция на качествено ново равнище, за провеждане на съгласувана, а по определени въпроси и на единна икономическа политика между братските страни.

Участието ни в нови, прогресивни форми на двустранно и многостранно сътрудничество, като преките връзки между предприятия и научни институти и създаването на съвместни стопански научно-производствени и други организации, разкрива нови възможности за успешно решаване на важни задачи на икономическото развитие. Принципно значение в тази насока имат образуваните първи съвместни научно-производствени обединения между НРБ и СССР в областта на машиностроенето.

Върху основата на научно-техническата революция се създават предпоставки за излизане на братските социалистически страни на предни икономически и технологически позиции в света, за още по-широко сътрудничество и сближаване в икономическата и политическата област.

Българската комунистическа партия се ръководи от разбирането, че колкото повече се издигат и изравняват равнищата на обществено развитие на социалистическите страни, толкова по-дълбок и органичен става процесът на тяхното сближаване. Този обективен процес изисква правилно да се съчетават интересите на общността като цяло и интересите на отделните страни.

Единството и класовата солидарност между братските социалистически страни придобиват още по-голямо значение сега, когато империализмът все повече използва диференциран подход с цел да ги разедини и противопостави една на друга.

Основа на нашата външна политика е курсът на братско взаимодействие, дружба и всестранно сближаване с КПСС и Съветския съюз. Този курс допринесе в решаваща степен за последователно материализиране на априлската генерална линия на Българската комунистическа партия за изграждане на развито социалистическо общество. Той получи нови силни импулси на срещите и разговорите на другарите Тодор Живков и Михаил Горбачов през юни 1985 г. в Москва и октомври същата година в София. Преминали в атмосфера на пълно доверие и искрена братска дружба, те потвърдиха единството на възгледите по всички въпроси на строителството на новото общество и на външната политика на БКП и КПСС, на НРБ и СССР, начертаха нови стратегически насоки на българо-съветското сътрудничество и сближаване.

Сега нашите взаимоотношения със Съветския съюз навлизат в нов етап, при който политиката на всестранно сближаване е станала дело на милионите хора в нашата страна, намира израз в нови форми на стопанско и политическо сътрудничество, в конкретни, с историческо значение начинания в интерес както на двете страни, така и на цялата социалистическа общност. Оттук произтичат още по-високи изисквания към работата ни във всички области. Особено важни и мащабни са задачите, свързани с изпълнението на Дългосрочната програма за развитие на икономическото и научно-техническото сътрудничество между НРБ и СССР до 2000 година.

Нов мощен тласък за задълбочаване на връзките на нашите партии и страни даде историческият XXVII конгрес на КПСС.

Ние изразяваме най-дълбока признателност и искрена благодарност на партията на съветските комунисти, на партийното и държавното ръководство на Съветския съюз, на целия съветски народ за всичко, което правят за развитието на братската българо-съветска дружба и всестранното сътрудничество между двете страни. Както и досега, ние ще вървим рамо до рамо с нашите съветски братя при всички обстоятелства в борбата за мир, за укрепване на единството, сплотеността и могъществото на социалистическата общност, за засилване на класовата солидарност в международното комунистическо и работническо движение, в борбата за комунизъм.

На ново, по-високо равнище през отчетния период се издигнаха отношенията на НР България със страните от социалистическата общност.

Отношенията ни с Виетнам, Германската демократична република, Куба, Лаос, Монголия, Полша, Румъния, Унгария и Чехословакия се изграждат върху принципите на марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм, развиват се във всички области, на всички равнища, отличават се със стабилност и дългосрочност. Нашите усилия ще бъдат насочени към повишаване на качеството и ефективността на братското взаимодействие с тези страни за успешно решаване на стратегическите задачи на сегашния етап.

Българската комунистическа партия и всички трудещи се в нашата страна изразяват братска солидарност със социалистическа Куба в борбата против империалистическите посегателства. Ние високо ценим нейния принос за оздравяване на обстановката и укрепване на мира на американския континент и в Движението на необвързаните страни.

Българската комунистическа партия, българският народ са солидарни с борбата на народите на Виетнам, Лаос и Кампучия за превръщане на Югоизточна Азия в зона на мир, стабилност и сътрудничество и с тяхната готовност за конструктивен диалог със страните от АСЕАН.

Както и досега, ние подкрепяме усилията на Корейската народнодемократична ре-

Digitized by Google

публика за мирно, демократично обединяване на Корея, предложението й за изтегляне на американските войски от Южна Корея.

Народна република България изразява готовност за по-нататъшно развитие на двустранните отношения с Китайската народна република. Готови сме да взаимодействуваме с КНР в борбата за мир, социализъм, срещу империализма.

Българската комунистическа партия и Народна република България и занапред ще дават своя принос за укрепване на световната система на социализма. Ние се ръководим от убеждението, че по-тясното взаимодействие в борбата за мир и социализъм, против войната и империализма отговаря на жизнените интереси на народите от всички социалистически страни.

В съответствие с предначертанията на Дванадесетия конгрес Народна република България **активно и последователно провежда политика на добросъседство и приятелство, на сътрудничество и разбирателство с балканските страни и народи, на укрепване на мира и сигурността в нашия район.**

Напълно се потвърди оценката на Дванадесетия конгрес на БКП за обстановката на Балканите. Въпреки засилените опити на империализма и реакцията да подкопават доверието, да създават напрежение между отделните балкански страни положението на Балканите е относително стабилно и спокойно. Разбира се, ние не си затваряме очите пред опитите на реакционните сили то да бъде променено. Вярваме обаче, че при реалистичен подход и съвместни усилия отношенията между балканските страни ще издържат и сегашните изпитания. НР България ще работи упорито за това.

Предложението за превръщане на Балканите в зона, свободна от ядрено оръжие, получи широк отзвук и подкрепа не само от народите и управляващите среди на повечето балкански държави, но и от миролюбивите сили в други страни. Направени бяха и първите стъпки към осъществяването на това предложение. Сега, през Международната година на мира, е особено належащо да се търсят нови възможности за неговото предотвратяване в живота. Според нас биха могли да се предприемат следните практически стъпки:

— Правителствата на балканските страни да излязат едностранно с тържествена декларация, че няма да разполагат на своя територия ядрено оръжие или там, където то е разположено, няма да приемат ново и ще намалят съществуващите запаси от такова оръжие.

— Да се проведе асамблея на народите от балканските страни с участието на политически дейци, представители на движенията за мир, на профсъюзни, женски, младежки, студентски организации, на църквите и други среди, които да обсъдят проблемите, свързани с освобождаването на Балканите от ядрено оръжие.

— Да се проведе среща на парламентаристите от балканските страни, на която да се обсъдят тези проблеми.

Благоприятен отзвук получи и съвместното предложение на Народна република България и Социалистическа република Румъния за превръщането на Балканите в зона, свободна от химическо оръжие. Няма съмнение, че създаването на такива зони на Балканите и в други райони на Европа ще допринесе за по-бързо сключване на международна конвенция за забрана на химическото оръжие. Готови сме да пристъпим към обсъждане с балканските страни на всички подробности, свързани с тези инициативи, по всяко време и на всякакво равнище.

И занапред ще работим за осъществяване на предложението, което издигнахме на Дванадесетия конгрес — да подпишем с всички балкански страни двустранни споразумения, които да включват кодекс на добросъседски отношения. Като първа стъпка в съответствие със Заключителния акт от Хелзинки могат да бъдат сключени двустранни споразумения за неупотреба на сила и за мирно решаване на споровете, които представляват заплаха за мира и сигурността в района.

Народна република България се застъпва за по-нататъшно развитие на многостранното сътрудничество в конкретни области, където съществува общ интерес, като транспорта, енергетиката, науката, културата, спорта и други. Необходимо е да се осъществяват съвместни мерки за опазване на природната среда в района. Особено належащо е заинтересованите страни да насочат вниманието си към опазване чистотата на Черно море, както и за опазване на горите. Първоначално би могло да се възложи на експерти да извършат проучвания на екологичната обстановка и да информират правителствата за нейното състояние и за мерките, които следва да се предприемат на едностранна, двустранна и многостранна основа.

НР България работи активно за развитие на двустранните отношения с балканските държави.

В българо-югославските отношения са постигнати положителни резултати в политическите контакти на високо равнище, в икономическото, научно-техническото и културното сътрудничество. Съществен фактор за това развитие са връзките между БКП и СЮК. Ние гледаме с оптимизъм към бъдещето на българо-югославските отношения въпреки някои неизживени трудности и различия между нас. Наличието на такива различия, както показва досегашният опит, не може и не трябва да бъде пречка за развитието на широко и плодотворно сътрудничество в интерес на нашите народи, за укрепването на мира на Балканите, в Европа и в света, като се спазват принципите на равноправието, ненамесата във вътрешните работи, ненакърнимостта на държавните граници.

Неизменна остава нашата готовност за по-нататъшно развитие на отношенията с

Digitized by Google

Народна социалистическа република Албания върху основата на равенството, взаимната изгода и уважение. Това е в духа на традиционната дружба и сътрудничество между нашите два народа, в интерес на социализма и мира.

Отношенията ни с Гърция — добър пример за мирно съвместно съществуване на държави с различен обществен строй — допринасят за политическата стабилност на Балканите. Срещите на най-високо равнище станаха традиционни.

Отношенията ни с Турция до неотдавна се развиваха в положителна насока. В последно време обаче опитите на турската страна да се намесва във вътрешните работи на нашата държава дават неблагоприятно отражение. Ние потвърждаваме готовността си за развитие на отношенията в интерес на двата народа при строго спазване на принципите на суверенитета, ненамесата във вътрешните работи и взаимното уважение. Това би било от полза и за стабилността в района.

Българо-кипърските отношения се развиват в дух на приятелство и взаимна изгода. Позицията на НР България по кипърския въпрос е ясна и принципна. Пътят към неговото мирно решаване в рамките на ООН и на основата на нейните резолюции минава през гарантирането на независимостта, суверенитета, териториалната цялост, единството и необвързаността на Република Кипър, зачитането на интересите както на кипърските гърци, така и на кипърските турци. Ние подкрепяме новите съветски предложения за справедливо решаване на кипърския въпрос.

Вярна на своята миролюбива и градивна политика, НР България и занапред ще работи за развитие на добросъседството и сътрудничеството, ще дава своя принос за икономическото и културното процъфтяване на балканските народи.

Важна насока във външната политика на нашата партия и държава са отношенията със страните от Азия, Африка и Латинска Америка. НР България поддържа с повечето от тези страни активни политически и културни отношения, осъществява широко взаимноизгодно сътрудничество в икономическата и научно-техническата област.

Колкото и да се различават тези страни, по какъвто и път да вървят, стремежът им да се развиват самостоятелно, без външна намеса, ги обединява. Те все повече осъзнават връзката между проблемите на вътрешното им развитие и борбата за мир, сигурност и разоръжаване, все по-активно се обявяват против военната заплаха, все по-широко става тяхното сътрудничество със социалистическите страни.

Българската комунистическа партия и Народна република България придават голямо значение на отношенията със страните, възприели социалистическа ориентация. Тези отношения се изграждат върху основата на антиимпериалистическата солидарност и общите интереси в борбата за социален напредък, на равноправието и приятелството. Ние и в бъдеще ще им оказваме според възможностите си помощ в борбата за укрепване на тяхната независимост, в защита на революционните завоевания в строителството на ново общество. Българската комунистическа партия ще задълбочава сътрудничеството си с революционнодемократичните партии. Тя е за по-нататъшно развитие на връзките с националнопрогресивните партии, които се борят против империализма.

Ние поддържаме законните стремежи на народите и държавите от Азия, Африка и Латинска Америка за самостоятелно развитие, истинска национална независимост и равноправни международни отношения в тяхната борба срещу неоколониалната политика, хегемонистичните и експанзионистични действия на империализма.

Решително се обявяваме против политиката на САЩ и други империалистически държави, която намира израз в брутални интервенции, открити агресии, терористични актове, необявени тайни и явни войни против новоосвободилите се страни.

Неизменна е нашата позиция в подкрепа на арабските народи срещу империализма, ционизма и реакцията, против сепаративните сделки, за всеобхватно, справедливо и трайно решение на близкоизточния конфликт. Ние сме за свикване под егидата на ООН на международна конференция с участието на всички заинтересовани страни, включително на Организацията за освобождение на Палестина — единствен законен представител на арабския палестински народ.

Позицията на НР България по конфликта между Иран и Ирак е известна — необходимо е да се сложи край на войната, споровете да бъдат решени с мирни средства.

Българската комунистическа партия и Народна република България, които винаги са били на страната на народите, борещи се за свобода, национална независимост и социален напредък, ще подкрепят и по-нататък борбата за премахване на остатъците от колониализма, против неоколониализма, расизма и апартейда, против диктаторските и антинародните режими.

Потвърждаваме нашата солидарност с борбата на Афганистан, Кампучия, Етиопия, Ангола, Мозамбик и Никарагуа срещу агресивните действия на империализма, с народите на Южна Африка, вдигнали се срещу позорния режим на апартейда, с патриотичните антидиктаторски сили в Салвадор, Гватемала, Чили и в други страни от Латинска Америка.

Нашата страна оценява високо нарастващата роля и значение на Движението на необвързаните страни в съвременните международни отношения, в борбата против империализма, колониализма и неоколониализма, расизма и апартейда, за укрепване на мира и намаляване на международното напрежение.

Народна република България активно подкрепя исканията за преустройство на

Digitized by Google

цялата система на международните икономически отношения на справедлива и демократична основа, за установяване на нов международен икономически ред, за неотложно и справедливо уреждане на проблема за външния дълг — една от най-тежките последици от колониализма и неоколониализма.

В съответствие с принципите на мирното съвместно съществуване и през отчетния период нашата страна се стремеше към по-нататъшно развитие на равноправни и взаимноизгодни отношения с развитите капиталистически държави. Въпреки усложнената и напрегната международна обстановка, благодарение на нашите конструктивни действия и инициативи и на реалистичните позиции на правителствата на повечето от тях продължи редовният политически диалог на различни равнища. Като цяло бе запазено постигнатото в икономическите и научно-техническите връзки, в културното сътрудничество.

През отчетния период НР България бе подложена на непознати по своите мащаби и интензивност клеветнически кампании, антибългарски по насоченост и антисоциалистически по характер. Без да жалят сили и средства и без да подбират методи империалистическите сили организираха тези кампании, за да омаловажат нашите успехи и да подкопаят високия авторитет на България като социалистическа държава, нейния нерушим съюз със СССР, верността ѝ към съгласуваната политика на държавите — участнички във Варшавския договор и в СИВ, и ролята ѝ на стабилизиращ фактор на Балканите.

Злонамерените опити да се опетни името на социалистическа България срещат решителния отпор на нашата партия, на цялата българска общественост. За тяхното разобличаване и проваляне активно съдействие оказват братските партии и държави, широки среди на демократичната общественост в много страни.

Външнополитическият курс на партията и държавата се провеждаше последователно и динамично. Сега ние поддържаме дипломатически отношения със 120 страни от цял свят. През отчетния период у нас се води диалог на най-високо равнище с 43 държавни глави, а председателят на Държавния съвет на НР България направи 34 посещения в различни страни за разговори и преговори с техните ръководители.

НР България придава важно значение на по-нататъшното развитие на отношенията със страните от Западна Европа. Континент с богата история и огромен принос в човешката цивилизация, Европа има своята важна роля за политическия климат в света. При всичките различия общо е желанието на европейските народи да живеят в условията на мир и сигурност, да развиват взаимноизгодно икономическо и културно сътрудничество, да решават съвместно кардиналните проблеми на съвремието. След подписването на Заключителния акт от Хелзинки бе направено много за сигурността и сътрудничеството на европейските държави. Състоя се Мадридската среща.

През отчетния период нашата страна заедно с братските социалистически държави правеше всичко възможно за преодоляване на политиката на конфронтация, насочена срещу разведряването. НР България точно спазва съдържащите се в Заключителния акт договорености и ги провежда последователно. Наше твърдо убеждение е, че сигурността в Европа, както и международната сигурност изобщо, не може да бъде гарантирана с военни средства. Затова е необходим последователен, конструктивен диалог. Ние ще правим всичко, което зависи от нас, за премахване на наслоенията от конфронтацията през последните години, за постигане успех на Стокхолмската конференция, на предстоящата Виенска среща на представителите на страните — участнички в Хелзинкското съвещание, както и на преговорите за съкращаване на въоръжените сили и въоръженията в Централна Европа и други общоевропейски форуми.

Народна република България ще продължава да работи за широко, дългосрочно и стабилно сътрудничество на равноправна основа в сферата на икономиката, науката и техниката, което има и голямо политическо значение като материална база на разбирателството и доверието. Именно затова ние ще даваме своя принос за осъществяване на предложението на Софийското съвещание на Политическия консултативен комитет на Организацията на Варшавския договор да бъдат разработени и реализирани международни програми в областта на научноизследователската дейност, открити за участие на всички заинтересовани страни и подчинени изцяло на мирни цели. На тези цели служи и предложението на СИВ за установяване на преки делови отношения с ЕИО, както и взаимните контакти по конкретни въпроси.

Същевременно ние ще се противопоставяме на всякакви форми на дискриминация, санкции и ембарго, на опитите да се използват търговските и научно-техническите връзки като средство за натиск, за накърняване сигурността на държавите, за поставянето им във финансово-икономическа и технологическа зависимост.

НР България е за широко сътрудничество в хуманитарната област, което служи за духовното обогатяване на народите, утвърждава доверието и взаимното уважение.

През последните години империализмът използва въпросите за правата на човека изключително за целите на своята „психологическа война" срещу социализма, срещу Съветския съюз и другите братски страни, срещу нашата страна. Примерите за това са достатъчно многобройни и добре известни. Опитите да се спекулира с правата на човека са безплодни и безперспективни. Именно при социализма правата и свободите на човека се гарантират чрез цялостното социално-икономическо, политическо и културно развитие на обще-

Digitized by Google

ството. Българският народ е уверен в своя утрешен ден и никакви злобни кампании на пропагандната машина на империализма не могат да го отклонят от избрания от него път.

Подписът на България стои под всички най-важни международни конвенции в областта на правата на човека. И в бъдеще ние ще участвуваме най-активно в международното сътрудничество за осъществяване и гарантиране на човешките права при зачитане суверенитета на държавите.

Народна република България дава свой градивен принос в дейността на много международни организации и форуми и преди всичко в Организацията на обединените нации, чиято 40-годишнина тържествено отбелязахме преди няколко месеца. В центъра на нашата работа в ООН винаги е бил стремежът да се решават такива кардинални проблеми като премахването на опасността от ядрена война, спирането на надпреварата във въоръжаването във всички нейни аспекти и пристъпването към реално разоръжаване, мирното и справедливото разрешаване на споровете, развитието на международното сътрудничество. Нашата страна повторно беше избрана за член на Съвета за сигурност — органа, който в рамките на ООН носи главната отговорност за поддържането на международния мир и сигурност. България и занапред ще оказва подкрепа на ООН и с чест ще изпълнява задълженията си като член на Съвета за сигурност.

Значителен е приносът ни в работата на ЮНЕСКО. Признание за това е и обстоятелството, че в София се състоя 23-тата сесия на Генералната конференция на организацията в извънредно сложен момент от нейната дейност, която благодарение на създадения конструктивен дух приключи успешно. НР България работи дейно и в много други международни организации, давайки своя влог за решаването на такива глобални проблеми като преодоляването на икономическата изостаналост, ликвидирането на обширните зони на глад, мизерия, епидемии, задоволяването на растящите потребности на човечеството от енергийни, суровинни и продоволствени ресурси, опазването на природната среда, мирното усвояване на Световния океан и Космоса.

Вярна на своите интернационалистически традиции, Българската комунистическа партия полагаше непрестанни усилия **за понататъшно разширяване и задълбочаване на връзките и сътрудничеството с комунистическите и работническите партии.** Тя поддържа редовни връзки с 91 комунистически и работнически партии. Разнообразяват се формите на междупартийния обмен, повишава се неговата ефективност.

Международната дейност на партията се осъществява под ръководството на Централния комитет и с най-активното лично участие на другаря Тодор Живков. През отчетния период той проведе срещи и разговори у нас със 135 първи ръководители на комунистически и работнически партии.

По същото време ние сме приели 383 делегации и работни групи и сме изпратили 225. Ръководни дейци на нашата партия активно и редовно са участвували в съвещанията на секретарите на централните комитети на братските партии от социалистическата общност по международните и идеологическите, по организационните и по икономическите въпроси, в редица двустранни и многостранни срещи и други.

Принос за сплотяването на комунистите, на всички революционни, прогресивни и демократични сили бе организираната в София международна теоретична конференция „Делото на Георги Димитров и нашата съвременност", в която взеха участие 148 делегации на партии, организации и движения от 104 страни. Нашата партия продължи да участвува активно в разнообразната дейност на общото информационно теоретично списание на комунистически и работнически партии „Проблеми на мира и социализма".

В своята международна дейност БКП се ръководи от разбирането, че в съвременните условия главна стратегическа задача на комунистическото движение е запазването и укрепването на мира, на човешката цивилизация от ядрена война.

В бързо променящата се икономическа, социална, идеологическа и политическа обстановка **пред комунистическото движение се очертават нови перспективи. Възникват нови и сложни проблеми и задачи, за решаването на които в историческия опит** няма готови рецепти, отговор на които нашата наука още не е дала. Нарастващото разнообразие и широкият диапазон в условията и формите на класовата борба водят до различия в подходите и оценките на отделните партии. На тази основа понякога възникват и разногласия по принципни въпроси. Влияние оказват и засиленият натиск на класовия враг, неговите целенасочени усилия да се противопоставят едни комунистически партии на други, да се подкопават единството и боеспособността на нашето движение.

Въпреки някои противоречия и затруднения в овладяването на особеностите на новия етап международното комунистическо движение запазва и утвърждава ролята си на най-влиятелна идейна и политическа сила на нашето съвремие в името на мира и социалния прогрес. В последно време значително се активизират творческите търсения на комунистическите партии в теорията и практиката. Като дава своя принос в това общо дело, БКП се отнася с уважение към усилията на братските партии да търсят нови политико-теоретически решения и практически подходи съобразно със собствения и международния опит, националната специфика и конкретните исторически условия.

Историята ни убеждава в непреходното значение на марксизма-ленинизма като идейна и теоретична основа на комунистическото движение. Няма друга научна теория, **която да дава ключ за опознаването**

Digitized by Google

и революционното преобразуване на света в интерес на човека, да сочи пътя към комунистическия идеал. Верността към класовия и революционния дух на нашето учение не само не изключва, но настоятелно изисква неговото творческо прилагане и развитие. Заедно с това нашата партия и занапред от принципни позиции ще дава отпор на опортюнизма, на догматизма и сектантството, на проявите на антисъветизъм, на опитите да се изопачават същността и ролята на реалния социализъм.

Сложността и голямата отговорност на задачите, пред които са изправени комунистите от цял свят, превръщат в жизнена необходимост **широкия и редовния обмен на информация и опит, засилването на теоретическото и политическото сътрудничество между братските партии.** С нова острота се поставя въпросът за укрепване единството на нашето движение.

Като се ръководи от принципа на пролетарския интернационализъм, който органично съчетава революционната солидарност с пълната самостоятелност и равноправието, Българската комунистическа партия и занапред ще работи за сплотяване на комунистите от всички страни, за разширяване на сътрудничеството с братските партии на двустранна основа, ще участвува в многостранни срещи, в регионални и по-широки международни съвещания.

В съвременните условия се откриват нови възможности за **засилване на взаимодействието между различните течения в работническото движение,** включително между комунисти и социалдемократи, по такива кардинални въпроси като премахването на заплахата от война, намаляването на междунродното напрежение, ликвидирането на остатъците от колониализма, защитата на интересите и правата на трудещите се.

През отчетния период Българската комунистическа партия поддържаше отношения с революционно-демократични и национално-патриотични партии, националноосвободителни фронтове и движения, социалистически и социалдемократически партии. Опитът показва, че съвместните действия са възможни и плодотворни, когато идеологическите различия не се издигат изкуствено като пречка и е налице общ стремеж към равноправен диалог. Нашата партия и в бъдеще ще се стреми към разширяване на връзките и сътрудничеството със социалистическите и социалдемократическите партии.

Българската комунистическа партия **високо оценява широката и активна международна дейност на БЗНС,** която значително допринесе за популяризиране успехите на нашата страна, особено в строителството на социализма в българското село, както и приноса му за сплотяване и засилване на единодействието на международното аграрно движение и други сродни демократични партии и сили в борбата за запазване на мира в света.

Активна международна дейност провежда **Народното събрание.** Чрез нея то съдействува да се осъществява външнополитическият курс на партията и страната, да се укрепват мирът и разбирателството между народите, да се издига международният авторитет на НР България.

През отчетния период под ръководството на партията **обществените организации чрез специфичните си форми на работа дадоха ценен принос за успешното осъществяване на априлската външнополитическа линия,** за утвърждаване на международния авторитет на нашата страна, за пропагандиране на реалистичните и конструктивните предложения на СССР и братските социалистически страни за укрепване на мирното съвместно съществуване на държавите с различен обществен строй, за взаимноизгодно международно сътрудничество и социален напредък в света.

Обществените организации развиха активна и разностранна дейност във връзка с отбелязването на различни международни акции и събития като Международния ден на мира, Седмицата на ООН за разоръжаване, Международния ден за действие за забрана на ядреното оръжие, 40-годишнината от победата над германския фашизъм и японския милитаризъм, 30-годишнината от създаването на Организацията на Варшавския договор и 10-годишнината от подписването на Заключителния акт на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа.

Признание за високия международен авторитет на България и растящата активност на българската общественост в борбата за мир са проведените през последните години у нас широко представителни международни форуми като профсъюзната среща-диалог „Мирът и профсъюзите" (1984 г.), международните писателски срещи „Мирът — надежда на планетата" (1982 и 1984 г.), международните срещи на деловите кръгове по проблемите на икономическото сътрудничество „Изток—Запад" (1982 и 1985 г.), международните детски асамблеи „Знаме на мира" (1982 и 1985 г.), Световната изложба на младите изобретатели (1985 г.), XIV конгрес на Международния студентски съюз (1984 г.) и други.

Активно беше участието на българските обществени организации и в много международни срещи, конференции, конгреси и други мероприятия в чужбина, на които те допринасяха за осъществяване на политиката ни за запазване на мира и за сътрудничеството и разбирателството между народите.

Редица съдържателни инициативи осъществиха обществените организации в подкрепа на усилията на нашата партия и държава за утвърждаване на мира и добросъседството на Балканите, за укрепване на мира в Европа и света. Обществените организации оказаха голяма морално-политическа подкрепа на справедливата борба на народите от Азия, Африка и Латинска Америка за национална и социална независимост. Активизирайки и разнообразявайки формите на своята дейност,

Digitized by Google

те и занапред следва да работят неуморно за изграждане на широк антивоенен фронт, за по-нататъшен подем на борбата за съхраняване на мира на нашата планета.

Българската комунистическа партия като част от международното комунистическо движение, ръководейки се от марксистко-ленинското учение и принципите на пролетарския интернационализъм, следвайки традициите на Благоев и Димитров, продължавайки своята ленинска априлска линия, и занапред рамо до рамо с КПСС, с комунистическите партии на страните от социалистическата общност, с всички братски комунистически и работнически партии ще бъде в челните редици на борбата против империализма, за премахване на заплахата от ядрена война, за траен мир, демокрация и социален прогрес.

II. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС

Социално-икономическото развитие на НР България през периода на осмата петилетка е ново потвърждение на жизнеността и действената сила на генералната априлска линия на Българската комунистическа партия. В изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес и в съответствие със следконгресните партийни разработки икономиката на страната продължи да се развива стабилно и динамично. **Главната социално-икономическа задача на осмата петилетка в основни линии е изпълнена.**

През отчетния период се разгърна работата за **повсеместна интензификация** на народното стопанство. Особено внимание бе отделено на ускореното внедряване на постиженията на науката и техниката, на нашия и чуждестранния челен опит, на усъвършенстването на социалистическата организация на труда и повишаването квалификацията на кадрите. Съществено нарасна научно-техническият и икономическият потенциал на страната. Изпълнява се Декемврийската програма на партията за все по-пълно задоволяване на материалните и духовните потребности на народа. Разшири се и се задълбочи участието на България в социалистическата икономическа интеграция.

Националният доход се увеличи с 20 на сто, като всеки процент прираст сега е равен на 224 млн. лева, което е с 29 на сто повече от седмата и с 81 на сто повече от шестата петилетка.

Продължи да се усъвършенствува отрасловата структура на народното стопанство. Промишлеността като водещ отрасъл на икономиката осигурява вече 60,2 на сто от националния доход при 51,3 на сто през 1980 година. Обществената производителност на труда се повиши с 18,3 на сто. В съответствие с Тезисите, утвърдени от Дванадесетия партиен конгрес, все по-голяма част от прираста на националния доход се осигуряваше чрез нарастване на производителността на труда. През 1984 и 1985 г. целият му прираст е постигнат в резултат на нейното увеличаване.

За развитие на материално-техническата база през петилетката в народното стопанство бяха инвестирани близо 40 млрд. лева капитални вложения. Обемът на основните фондове в края на 1985 г. надхвърли 104 млрд. лева, а само на основните производствени фондове — 71 млрд. лева.

През 1985 г. материалните разходи на единица промишлена продукция бяха намалени в сравнение с 1980 г. с 2,5 пункта. Подобри се използването на енергията, горивата, суровините и материалите.

Като докладва тези основни завоевания в социално-икономическото развитие през отчетния период, Централният комитет смята за необходимо да посочи открито и неизпълнените задачи, допуснатите слабости и недостатъци. Преди всичко планът за петилетката не беше изпълнен по някои натурални показатели. Влошиха се и отделни качествени показатели и особено показателят за фондоотдаването. Материалните разходи на 100 лева продукция в някои отрасли отбелязаха увеличение. Появиха се определени трудности в енергоснабдяването на народното стопанство и населението.

Съществено значение за това имаха някои причини от обективен характер — продължителната суша, тежката зима, влошената конюнктура на международния пазар и други. Не бяха маловажни и причините от субективно естество — несвоевременното обновяване и недоброто поддържане на производствените мощности; допускането на някои пропуски в планирането; недостатъците на икономическия механизъм и неговото непоследователно прилагане и други.

Като цяло постигнатите резултати през осмата петилетка потвърждават правилността и действеността на стратегическия курс на партията за повсеместна интензификация на народното стопанство, очертан от Дванадесетия партиен конгрес. Икономиката на страната развиваше и затвърди своите международни позиции и в машиностроенето, и в електрониката, и в други производства. Заедно с това натрупаният опит потвърди необходимостта от решителен прелом в ускоряването на научно-техническия прогрес, от преустройство в стила и методите на стопанско ръководство,

Digitized by Google

1. НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС

През отчетния период проблемите на научно-техническата революция заемаха първостепенно място в дейността на Централния комитет, на местните партийни органи, на цялата партия.

Значително внимание и усилия Централният комитет отдели на разработването на научнообоснована програма за осъществяване на научно-техническата революция, на очертаването на основните насоки на научно-техническия прогрес в различните отрасли, на уточняването на най-важните икономически и организационни механизми за неговото ускоряване.

Съществена роля за изпълнението на тази задача изиграха националните съвещания на партийния, държавния, стопанския и обществения актив, състояли се на 24 октомври 1981 г. в София и на 30 май 1983 г. във Варна. Важно събитие беше и Националната партийна конференция по проблемите на качеството от март 1984 година. Пленумът на Централния комитет, проведен през март 1985 г. в Пловдив, изясни неотложните задачи и насоки на интензификацията в селското стопанство.

Истински връх в творческото разработване на научно-техническата политика на НР България са решенията на Февруарския (1985 г.) и на Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на партията. Определяйки целите и очертавайки пътищата за свързване предимствата на социализма с постиженията на научно-техническата революция, а оттук за по-нататъшното изграждане на развито социалистическо общество, те имат програмно значение за бъдещето на страната.

Сега партията и държавата разполагат с цялостна концепция за осъществяване на научно-техническата революция в страната, която е едно от най-големите завоевания на партийната работа и ръководство през периода между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес.

Тази концепция е колективно дело на Централния комитет. В нейното разработване взеха участие голям брой научни работници и специалисти, държавни, стопански и обществени дейци и ръководители. Но най-значителен тук е личният принос на другаря Тодор Живков както за теоретичното извисяване на тези проблеми, така и за непосредственото очертаване на приоритетните насоки на нашето научно-техническо развитие, за осигуряването на необходимите икономически, организационни и управленски механизми и структури за неговото ускоряване.

Едновременно с това бяха положени усилия материално-техническата база на обществото да се развива върху основата на най-новите постижения на научно-техническия прогрес.

— За развитието на науката и научно-техническия прогрес бяха отделени значителни финансови и материални ресурси — разходите за наука и научно обслужване нараснаха с 20 на сто, разшири се материално-техническата база на научните и инженерно-внедрителските организации.

— Ускори се обновяването на произвежданите изделия. Относителният дял на новата и усъвършенствувана продукция нарасна от 6,1 на сто през 1981 г. на 13,3 на сто през 1985 година.

— Повиши се ролята на стандартизацията и метрологията за обновяване на продукцията и повишаване на нейното техническо равнище и качество. Особено внимание се обърна на стандартизацията в областта на електрониката и микроелектрониката, на каростроенето и роботостроенето.

— Разшири се участието на страната в международното научно-техническо сътрудничество, като се премина към нови форми на неговото осъществяване. Съвместно с научни колективи от СССР и другите братски социалистически страни се разработиха важни научно-технически задачи. Изградиха се двустранни и многостранни научно-технически и производствени организации в областта на научното приборостроене, електронноизчислителната техника, робототехниката, металорежещите машини и други. Комплексната програма за научно-технически прогрес на страните — членки на СИВ, до 2000 година и Дългосрочната програма за икономическо и научно-техническо сътрудничество между НРБ и СССР бележат нов етап в развитието на научно-техническото сътрудничество между братските социалистически страни както на многостранна, така и на двустранна основа.

— Масовизира се изобретателската и рационализаторската дейност и се повиши ефективността им. От внедрените през петилетката изобретения и рационализации е реализиран икономически ефект за около 1 млрд. и 226 млн. лева.

Внедрени са и 24 на сто повече лицензи, отколкото през седмата петилетка. Но в тази област все още не се отговаря напълно на съвременните изисквания.

През петилетката бе осигурено приоритетно развитие на електрониката и електронизацията. Разшири се елементната база, усвоени бяха нови изчислителни машини и системи, мини- и микрокомпютри, редица прибори и средства за автоматизация. Голям успех за нашата научно-техническа мисъл е създаването на първата българска високопроизводителна изчислителна машина от четвърто поколение.

Голямо внимание беше отделено на комплексната автоматизация на технологичните процеси. Разшири се производството на прибори и средства за автоматизация, роботи, машини с цифрово-програмно управление, управляващи линии и микроизчислителни устройства и системи. Започна изграждането на програмна индустрия. Бяха създадени и внедрени автоматизирани технологични модули и линии, роботизирани комплекси и системи за

Digitized by Google

автоматизация на редица производства. Изграждат се първите български автоматизирани производствени системи. Внедриха се и децентрализирани системи за автоматизирано управление на непрекъснати технологични процеси в химическата промишленост, циментовото производство, енергетиката и цветната металургия. В над 20 големи предприятия, предимно на машиностроенето, бяха изградени системи за автоматизирано организационно-икономическо управление. Продължи работата по автоматизацията на проектно-конструкторската дейност на научните и експерименталните изследвания.

Към края на петилетката в промишлеността, строителството, транспорта и съобщенията са автоматизирани комплексно 157 производства, 244 цеха и 145 участъка и комплексно механизирани 1256 участъка, цехове и производства.

Определени успехи бяха постигнати и в механизирането на производството, в резултат на което около 140 хил. работници бяха освободени от ръчен и тежък физически труд.

Независимо от получените резултати нашата икономика е все още под световното равнище в областта на автоматизацията. Докато в развитите страни отношението на стойността на техническите средства за автоматизация към стойността на технологичното оборудване достига до 30 на сто, в преобладаващия брой предприятия у нас то не надминава 5—7 на сто, което показва, че нашите производствени мощности са все още с ниска степен на автоматизация. През новата петилетка следва да се отдели особено внимание на внедряването на високоавтоматизирани технологии и производства при изграждането на нови мощности и при реконструкцията и модернизацията на съществуващите.

— Съществени успехи бяха постигнати в химизацията на народното стопанство. Разшири се асортиментът от химически продукти за селското стопанство, строителството, машиностроенето и леката промишленост. Внедриха се нови технологии за дълбочинно и комплексно преработване на основните суровини, материали и съпътствуващи продукти, които осигуряват намаляване на разходите и по-висока ефективност.

— Изминалият петгодишен период има особено значение за биологизацията на народното стопанство. Заложени бяха необходимите предпоставки за широко навлизане на биотехнологичните методи и средства в селскостопанското производство, в здравеопазването, в редица промишлени отрасли, във възстановяването и запазването на екологичното равновесие. Новите биотехнологични обекти, модерните лаборатории по тъканни култури и по генно инженерство, първите успехи на биотехниката и биоприборостроенето са доказателство, че нашата биологична наука на практика се включва в осъществяването на научно-техническата революция.

— С активната помощ на Съветския съюз през петилетката у нас се разви ново направление на научно-техническия прогрес — оптоелектрониката и лазерната техника. Усвои се производството на лазери и лазерни технологични системи, които се внедряват в машиностроенето, електрониката, леката промишленост, медицината и други области. Започна производството на оптични влакна и се работи ускорено за създаването и внедряването на оптични съобщителни системи.

Днес може да се каже, че въз основа на български научни открития и изобретения през осмата петилетка бяха извършени истински технологични пробиви с внедряването на метода за леене с противоналягане в производството на отливки от цветни метали и на изделия от пластмаси; с приложението на метода за хидропластична обработка на металите, на метода за центробежно леене, на някои нови методи и технологии в текстилната и химико-фармацевтичната промишленост.

Тези постижения на научно-техническото развитие след Дванадесетия партиен конгрес са резултат на политическата и организаторската работа на партийните комитети и организации, на стопанските ръководства, на усилията на трудовите колективи. През този период започна формирането на ново отношение на кадрите, на трудещите се към проблемите на научно-техническия прогрес.

Трябва обаче ясно и категорично да се каже, че нашата страна е още в самото начало на големия и труден път към върховете на съвременния научно-технически прогрес. Има още много нерешени проблеми. Предстои да бъде извършена огромна по мащаби и сложност работа.

Един от най-важните проблеми в тази област се отнася до усъвършенстване на плановото начало в управлението на научно-техническия прогрес. Държавният план трябва да се разработва като комплексен документ за научно, техническо, икономическо и социално развитие на страната. Негово главно съдържание следва да бъде научно-техническият прогрес, въз основа на който и чрез който да се определят и осъществяват целите на цялостното развитие на обществото.

Това изисква решително да се преустрои дейността на планиращите органи, на ръководствата на самоуправляващите се организации на всички равнища, като социално-икономическите цели и задачи се определят върху основата на най-новите постижения и тенденции на научно-техническия прогрес, на челния опит в света.

Същият подход е необходим и при разработването на балансите в народното стопанство, особено на баланса на технологичните връзки.

Другият голям проблем е свързан със засилването заинтересуваността и възприемчивостта на самоуправляващите се организации към всичко ново в областта на науката и техниката, за възбуждане и стимулиране у тях на истински глад за научно-технически прогрес. Научно-техническият прогрес трябва да стане кръвно

Digitized by Google

дело на стопанските обединения, комбинатите, предприятията и техните трудови колективи, от неговото ускоряване да бъдат материално заинтересовани всички, които имат отношение към даденото производство.

За тази цел е необходимо да се преустрои решително цялата система от лостове и механизми за управление на икономическия и социалния живот.

Това се отнася особено до ценообразуването. То следва да се освободи от всякакви прояви на бюрократизъм и субективизъм. Необходимо е строго да се спазва принципът: чрез цените да се гарантира внедряване и развитие на върховите постижения на научно-техническата революция, повишаване на качеството и спиране производството на морално остарялата и нискокачествена продукция. Цените следва да гарантират повишаване на качеството, конкурентоспособност и ефективност на продукцията.

Не удовлетворява и въздействието на лостовете на финансово-кредитната система — кредита, данъците, таксите, лихвите, митата — върху активността на стопанските организации за използване на научно-техническите постижения. Тук са необходими не дребнаво опекунство, а стабилни и сигурни стимули, които да отразяват високите критерии на вътрешния и външния пазар. Това означава да се създават и прилагат такива лостове на финансово-кредитния механизъм, които да подтикват към ускоряване на научно-техническия прогрес и да санкционират всеки, който поставя бариери по пътя на неговото разгръщане. Свое, решаващо място в него следва да заемат организацията и заплащането на труда.

Следващият голям проблем на научно-техническия прогрес се отнася до съдържанието и насоките на политиката за технологично обновяване на народното стопанство. Като формулира своята стратегия за осъществяване на научно-техническата революция в страната, Централният комитет се ръководи от дълбокото убеждение, че съвременната научно-техническа революция е преди всичко технологична. Оттук произтича необходимостта да се разработи единна национална концепция за технологично обновяване на народното стопанство, като се приложи нов подход в овладяването, развитието, каталогизирането и използването на съвременни и перспективни технологии.

Повтарящите се, еднотипните научни и технически решения и характеристики на технологиите създават обективни условия за широката им интеграция, която улеснява тяхното мултиплициране, прилагането им не само в сродни производства, но и в цели отрасли на материалното и извънматериалното производство.

Стратегическо приоритетно значение за нашата страна имат електронните технологии, биотехнологиите и технологиите, свързани с производството и приложението на нови материали. Те съответстват най-точно на специфичните условия на нашето народно стопанство и отговарят най-пълно на националните ни цели, на икономическото и научно-техническото развитие.

За нашата технологична политика е особено важно да концентрираме усилията за постигане на паритет с водещите световни производители в областите, в които се специализираме или подготвяме технологични и пазарни пробиви.

За да се разбират правилно и се решават ефективно проблемите на технологичното обновяване, изключително важно е да се подготвят кадри по въпросите на технологиите, да се издига, с помощта на материални и духовни стимули, престижът на технолозите в производството, да се развива и утвърждава у всички умението да мислят технологично.

Друг ключов проблем, пряко свързан с научно-техническия прогрес, е проблемът за инвестиционната политика. В тази област съществуват редица недостатъци, които вече стават традиционни и създават значителни трудности в развитието на нашата икономика. Не е тайна например, че като правило капиталните вложения „се усвояват", но в резултат на това не настъпва сериозно обновяване на технологиите и техниката, не се постига съществено повишаване на производителността на труда. От друга страна, голям е делът на капиталните вложения за пасивни основни фондове, а ниската им концентрация забавя завършването и въвеждането в експлоатация на обектите. Продължава да е твърде голям обемът на незавършеното строителство.

Всичко това налага да се направят дълбоки и същностни промени в инвестиционната политика, като преобладаващата част от капиталните вложения се използват за обновяване на технологиите и оборудването. Съществена роля в това отношение се отрежда на проектирането.

Голямо значение има и проблемът за икономическите, социалните и културните аспекти на научно-техническия прогрес. Неговото организиране и ускоряване не е и не трябва да бъде самоцел. Партията гледа на научно-техническия прогрес като на могъщо средство за постигане на своите политически, икономически и социални цели. Той е велико средство за напредъка на човека, за облекчаване и обогатяване на неговия труд и живот, за умножаване на възможностите му да развива своите способности в избраното от него поприще на труд и творчество.

Ето защо е изключително важно правилно да се формулират и последователно да се реализират целите на научно-техническия прогрес. Главното и определящото се свежда до следното:

— Научно-техническият прогрес да води до решително подобряване на икономическите показатели на производството. Върху основата на съвременните технологии и оборудване той трябва да спомага за съкращаване разхода на суровини, мате-

Digitized by Google

риали, енергия и труд на единица продукция.

— Научно-техническият прогрес да способствува за подобряване на социалните показатели на производството. Новите технологии и техника следва да усъвършенствуват условията за работата на човека, рязко да намаляват тежкия физически и ръчния труд, да засилват безопасността на труда, да спомагат за опазване на природната среда.

— Научно-техническият прогрес да създава условия за духовно израстване на човека. Организацията на производството при съвременния научно-технически прогрес е нужно да изисква и да подпомага повишаването на образованието и квалификацията на кадрите, разширяването на техническия им кръгозор, обогатяването на общата и информационната им култура.

Това означава, че научно-техническият прогрес следва да се насочва така, че да води до ускоряване на икономическото и културното развитие, да подпомага като цяло социалния прогрес на обществото.

2. ОТРАСЛИТЕ НА ИКОНОМИКАТА

Политиката за технологично обновяване на страната не може да се разработва откъснато от структурната политика за развитие на икономиката. Само съвременните технологии позволяват да се осъществява ефективна структурна политика, да се увеличава производството, като едновременно с това относително се намалява потреблението на материални ресурси и енергия. Ето защо структурната и научно-техническата политика трябва да се развиват и прилагат в органическо единство.

И през отчетния период най-ускорено се развиваше промишлеността. Нейният дял в произведения обществен продукт нарасна от 66,4 на сто през 1980 г. на 70 на сто през 1985 година. През осмата петилетка се очерта тенденцията на сближаване темповете на развитие на отраслите, произвеждащи средства за производство (група „А"), и отраслите, произвеждащи предмети за потребление (група „Б"), което е израз на следваната от партията линия развитието на икономиката да бъде подчинено на грижата за повишаване жизненото равнище на народа.

Съществени изменения настъпиха във вътрешноотрасловата структура на промишлеността. Бързо се развиха машиностроенето и химическата промишленост. С изпреварващи темпове се увеличи продукцията на подотраслите и производствата, създаващи средства и условия за интензификация и интелектуализация на производството. Продукцията на човек от населението на електронната и електротехническата промишленост достигна 610 лева при 331 лева през 1980 година. Произведената електроенергия на човек от населението е със 716 кВт. ч повече от 1980 г., стомана — с 37 кг, прокат от черни метали — с 23 кг, азотни торове — с 3 кг, хартия — с 6 кг, месо и месни произведения — с 8 килограма.

В съответствие с разработената програма малките и средните предприятия се утвърждават като необходими високотехнологични и високоавтоматизирани производствени звена в развитието на икономиката. Те спомагат за оптимизиране на производителните сили, за преодоляване на дефицита от търсена промишлена продукция и обогатяване на вътрешния пазар с нови изделия и услуги. Необходимо е да продължи понататъшното им изграждане на основата на модерна технологична база и особено в селищните системи с недостатъчно развито промишлено производство.

Благодарение на постоянните грижи на Централния комитет на партията все по-ярко се откроява водещата роля на машиностроенето като основен носител на научно-техническия прогрес. Неговата продукция се увеличи с 52 на сто, т. е. 2 пъти по-бързо от общата промишлена продукция. Това оказа благоприятно въздействие върху целия възпроизводствен процес. Повиши се значението на отрасъла за техническото и технологическото превъоръжаване на всички отрасли на народното стопанство, за комплексната механизация и автоматизация на производството, за увеличаването на експортните възможности на страната.

В рамките на машиностроенето с изпреварващи темпове се развиваше електрониката. През 1985 г. производството на изчислителна техника се увеличи 2,6 пъти в сравнение с 1980 година. Усвоени бяха в серийно производство миникомпютри, запомнящи устройства на магнитен диск с голям капацитет, персонални компютри и други. Продукцията на отрасъла намира добър прием на международния пазар.

Голям успех за нашата микроелектроника е усвояването в редовно производство на микропроцесорна фамилия, нови запомнящи интегрални схеми и други. Внедрени са редица технологични процеси на съвременно равнище. Независимо от тези резултати производството на пасивни и активни електронни елементи продължава да изостава от потребностите.

Производството на съобщителна техника се увеличи 1,9 пъти. Премина се към усъвършенствуван нов тип селищна автоматична телефонна централа с микропроцесорно управление, електронна учрежденска централа, ново поколение преносна техника и радиорелейна апаратура.

Обогати се номенклатурата на електротехническата промишленост. Усвоена е широка гама комплектни електрозадвижвания на металорежещи машини с цифрово-програмно управление и роботи.

В съответствие с решенията на Дванаде-

Digitized by Google

сетия конгрес се разшири производството на средства за комплексна автоматизация. Усвоени са промишлени роботи за боядисване, за обслужване на металорежещи машини, за автоматизация на заваръчни и монтажни процеси и други. Премина се към по-широко производство на високопроизводителни металорежещи машини с цифрово-програмно управление и автоматични технологични модули за механична обработка. Започна производството и въвеждането в експлоатация на гъвкави автоматизирани производствени системи (ГАПС). Но по-ефективното използване на високопроизводителното оборудване налага решително да се подобри сервизното и експлоатационното му обслужване, както и да се повиши надеждността на някои градивни елементи.

Нарасна производството на подемно-транспортна техника, особено на мотокари, но все още не се задоволяват потребностите на пазара от мотокари с повишена и висока проходимост и голяма товароподемност.

Продължи изграждането на мощностите на тежкото машиностроене. Усвои се производството на крупногабаритни изделия като роторен екскаватор, възли на инсталация за непрекъснато разливане на стомана, прокатни валци за металургията и други. Наред с това обаче сравнително бавно и некомплектно се изграждат част от мощностите на тежкото машиностроене, а част от изградените не се използват пълно. В недостатъчна степен се задоволяват потребностите на енергетиката, химията, металургията и добивната промишленост от някои уникални машини, комплексно оборудване и резервни части.

Корабостроенето усвои производството на многоцелеви и специализирани кораби. Внедрени са нови авангардни технологии. В експлоатация е автоматизирана система за проектиране на кораби и корабно оборудване. Недостатъчно е обаче производството на комплектуващи изделия, апаратура, корабни съоръжения и други.

Известно развитие получиха тиловите ешелони на машиностроенето. В леярското производство се внедриха механизирани и автоматизирани формовъчни линии и съвременни машини за производство на леярски сърца. Но все още остава нерешен проблемът за повишаване степента на механизация и автоматизация на основните и спомагателните процеси, прилагането на нови материали, на нискоенергийни и малкоотпадъчни технологии. Непълно се задоволяват потребностите от инструментална екипировка и специфично технологично оборудване.

През годините на осмата петилетка продължи развитието и изграждането на мощностите на втория ешелон на машиностроенето. Нарасна производството на дизелови двигатели, внедри се нова фамилия хидродинамични предаватели за мотокари. Усвоиха се редица изделия за карастроенето, автомобилостроенето, селскостопанското и строително-пътното машиностроене, за манипулатори и роботи, за технологични модули и автоматични технологични линии. Постави се началото на производството на най-прецизни хидравлични и пневматични елементи.

Развитието на суровинно-енергийната база се осъществява в съответствие с очертаната в решенията на Дванадесетия конгрес линия за увеличаване дела на собствените първични енергийно-суровинни ресурси, комплексното и дълбочинното преработване на суровините, намаляване енергоемкостта и материалоемкостта на продукцията и усвояването на нови видове материали. Започна практическа работа за създаване на собствена, качествено нова суровинна база на народното стопанство.

В енергетиката продължи да нараства производството и да се усъвършенствува структурата на енергийния баланс. През 1985 г. са произведени 41,6 млрд. кВт. ч електроенергия, което е 19,5 на сто повече от 1980 година. Добивът на въглища достигна 32,5 млн. тона. Разшири се и се модернизира комплексът „Марица-изток". Увеличи се производството на електроенергия на основата на лигнитните въглища. Непрекъснато нараства значението на атомната енергетика — произведената електроенергия от АЕЦ се удвои и достигна през 1985 г. 31,5 на сто от общото производство на страната. Започна внедряването на слънчеви колектори и на инсталации за оползотворяване на топлинната енергия на геотермалните води.

Възникналите в края на 1985 г. трудности в електроснабдяването на народното стопанство и населението са резултат както на тежката зима и продължителната суша, така и на някои субективни слабости. Закъснява се с изграждането на отделни енергопроизводствени мощности, допуснати бяха недостатъци в експлоатацията, ремонта и поддържането на оборудването. Допълнителни трудности се създадоха и вследствие на неикономичното използване на електроенергията в производството, комуналния сектор и бита. Взетите срочни мерки за ремонтиране на топлоцентралите, за въвеждане на нови електроенергийни мощности, както и значителната разяснителна и организаторска работа за икономично изразходване на електроенергията, в голяма степен нормализираха електроснабдяването.

Предприятията на черната металургия увеличиха производството на чугун с 10,8 на сто, на стомана — с 14,1 на сто, на прокат от черни метали — със 7,6 на сто. Нарасна производството на изделия с повишена степен на преработка — ламарина с цинково и пластмасово покритие, спирално заварени тръби, качествени телове и други.

В годините на петилетката в металургията бяха внедрени нови прогресивни технологии като непрекъснато разливане, извънпещна обработка и продухване на стоманата с инертни газове и други. Усвоиха се нови марки нисколегирани конструкционни, инструментални, азотирани и други висококачествени стомани. Върху основата на дълбочинната преработка на суровините и приложението на съвременни технологии се

Digitized by Google

пристъпи към малотонажно производство на специални феросплави и някои нови видове ефективни огнеупорни материали.

Независимо от постигнатите резултати **структурата, асортиментът и качеството на произвежданите черни метали не задоволяват нарастващите изисквания на потребителите.** Допускат се отклонения от якостните параметри и размерите на валцуваните метали от стандартните показатели.

През осмата петилетка продължи разширяването на суровинната база на **цветната металургия** чрез изграждането и въвеждането в действие на нови миннообогатителни предприятия. Усъвършенствувани бяха съществуващите и се внедриха нови технологии за химикобактериално извличане на мед от извънбалансови руди, използването на кислород за интензификация на металургичните процеси и други. Това доведе до увеличаване на комплексното оползотворяване на суровините и до намаляване на отпадъчните продукти.

Модернизирани и доокомплектовани бяха голяма част от мощностите за производство на прокат от цветни метали, но с недостатъчни темпове се извършва модернизацията на медното производство, както и усвояването на нови материали за нуждите на електрониката.

Разработи се разгърната **програма за развитие на металургията**, която предвижда ускорено технологично превъоръжаване на действуващите миннообогатителни и металургични предприятия, изграждане на нови малки мощности, увеличаване на дълбочинното преработване на суровините, разширяване на номенклатурата и подобряване на качеството на продукцията. Към 1990 г. със собствено производство трябва да се задоволяват 85—90 на сто от потребностите на страната от черни метали и почти 100 на сто потребностите от цветни метали.

В съответствие с постановката на Дванадесетия конгрес за превръщането на химическия отрасъл в един от основните фактори за интензификация на производството **химическата промишленост се развиваше с изпреварващи темпове.** Повиши се нейната роля за разширяване на суровинната база на страната и по-пълно задоволяване потребностите на населението от продукти на битовата химия. Продукцията на отрасъла се увеличи спрямо 1980 г. с 40,5 на сто. С по-високи от средните за отрасъла темпове се развиваше производството на медикаменти, парфюмерийни и козметични изделия и продукти на битовата и малотонажната химия, на полимерни продукти и продукти на промишлената микробиология. Разшири се производството на антибиотици, минерални торове, средства за растителна защита и други препарати за селското стопанство.

По-ускорено се внедряваха научно-техническите постижения в областта на химията, като например някои съвременни биотехнологии, каталитични, мембранни и полимеризационни технологии. Чрез внедряване на нови, по-ефективни микробиални щамове производителността на ферментационните мощности в антибиотичното производство се повиши над 2 пъти. В областта на малотонажната химия започна производството на нови синтетични перилни средства, химикали, бои, лакове, компаунди и лепила със специално предназначение, включително и за електрониката.

В химическата промишленост обаче бавно се изграждат новите мощности, застаряват основните производствени фондове и се забавят специализираните ремонти. Не бяха постигнати предвидените темпове в производството на сярна киселина, калцинирана сода, сода каустик и фосфорни торове. С недостатъчни темпове се развиваше производството на нови химически материали за нуждите на електрониката, машиностроенето, строителството, леката промишленост и другите отрасли.

През следващите години усилията трябва да се насочат към технологично превъоръжаване на химическото производство и усвояване на нови суровини и материали. Особено внимание следва да се отдели на **производството на конструкционни пластмаси, композиционни материали, чисти и особено чисти химически вещества** за нуждите на микроелектрониката, оптоелектрониката и лазерната техника, за развитие на малотонажната химия и други.

През периода 1981—1985 г. продукцията на леката промишленост се увеличи със 17,6 на сто. Основното внимание беше насочено към повишаване степента на обновяване на постиженията при широко използване на постиженията и опита както на водещите чуждестранни фирми, така и на националния художественотворчески потенциал. Производството все повече се приспособява към бързо изменящите се изисквания на потребителите и здравите тенденции в модата. С изграждането на малки и средни мощности и предприятия асортиментът се обогати с нови изделия. Обновиха се и се модернизираха редица производствени мощности.

С по-нисък темп се увеличаваше производството на някои основни изделия, като ученически облекла, трикотаж и дамски манта. В недостатъчна степен се задоволяват потребностите от съвременни работни облекла, дрехи, обувки за деца и юноши, някои видове трикотажни изделия и други.

През следващите години е необходимо да се модернизира материално-техническата база на леката промишленост чрез ускорено технологично превъоръжаване, да се осигурят по-нататъшно увеличаване на продукцията, разширяване на асортимента и повишаване на качеството.

Продължи индустриализацията на строителството и развитието на производственотехническата му база. Строителната продукция нарасна над 26 на сто. Увеличи се делът на произвежданите в промишлени условия конструкции, елементи, изделия и детайли и степента на заводската им завършеност. Повиши се равнището на механизацията на строителните процеси.

През петилетката бяха въведени в действие основни фондове в размер на около

Digitized by Google

35 млрд. лева. Пуснати са в експлоатация важни за народното стопанство обекти като АЕЦ „Козлодуй" — трети и четвърти реактор, разширението на ТЕЦ „Марица-изток", на ТЕЦ „Трайчо Костов" и на СК „Нефтохим" — Бургас, завършени са модернизацията и реконструкцията на СМК „Ленин" за производство на електростомана и на много други обекти.

Независимо от постигнатото обаче не бе изпълнена изцяло партийната постановка за осигуряване на по-нататъшна интензификация на строителството. Не се осигуриха условия за оптимално повишаване степента на индустриализация на процесите в отрасъла. Изоставят индустриализацията и механизацията на довършителните работи. В недостатъчна степен се разширява асортиментът на новите строителни материали и изделия от химически произход, вторични и отпадъчни продукти, на топло-, звуко- и хидроизолационни и градивни материали с комплексни конструктивно-изолационни качества. Необходимо е върху основата на разработения комплексен инженерен проект да се осигури технологично превъоръжаване на строителното производство и да се създадат условия за значително повишаване степента на индустриализираното изпълнение на строителните и монтажните работи, за превръщане на строителната площадка в монтажна. От коренно подобряване се нуждаят организацията и системата на заплащане на труда, трудовата, технологичната и финансовата дисциплина, борбата за решително подобряване на качеството на изгражданите обекти.

В резултат на последователното осъществяване на априлската аграрна политика на партията селското стопанство продължи да се развива по интензивен път. Средногодишният обем на продукцията на отрасъла през осмата петилетка е с 6,3 на сто по-голям в сравнение със седмата петилетка. Добри резултати бяха постигнати в зърненото производство и животновъдството. Средногодишното производство на зърно се увеличи с 3,4 на сто в сравнение със седмата петилетка, включително на хлебното зърно с 19,1 на сто, а на слънчогледовото семе — с 14,2 на сто. Животинската продукция нарасна с 13,2 на сто, на мляко — със 17,4 на сто, и на яйца — с 20,9 на сто. Делът на продукцията от животновъдството в общия обем на селскостопанската продукция се увеличи от 49 на сто през седмата петилетка на 53,1 на сто през осмата. Неблагоприятните природно-климатични условия през отделните години затрудниха изпълнението на задачите за нарастване на селскостопанското производство, поставени от Дванадесетия конгрес.

Увеличаването на производството през отчетния период е постигнато главно в резултат на нарастването на средните добиви и средната продуктивност. Определен принос за увеличаване на производството на месо, мляко и зеленчуци имат системата за самозадоволяване на селищните системи и личното стопанство.

В селското стопанство започна технологично обновяване на производството върху принципно нови критерии и подходи. Ресурсоикономичните минимални обработки се извършват на 85 на сто от площите на есенните житни култури. Малообемното пръскане се прилага на 8 млн. дка селскостопански култури. Осъществени са важни мероприятия за по-широко прилагане на метода за трансплантация на ембриони в говедовъдството и за производство на посевен и посадъчен материал по метода на тъканните култури. Това обаче е само едно добро начало.

През последните години бяха извършени дълбоки качествени изменения в организацията и управлението на селското стопанство. От съществуващите 14 хил. бригади се създадоха 3150 бригади от нов тип на стопанска сметка и самоиздръжка. Делът на квалифицираните работници достигна $^1/_3$ от заетите в отрасъла, а броят на механизаторите — 122 хиляди души.

Равносметката от развитието на селското стопанство през осмата петилетка е положителна. При други условия продължителната суша, особено през 1985 г., би имала катастрофални последици. Нарасналите възможности на нашата икономика и на едрото социалистическо селско стопанство позволиха да бъдат преодолени трудностите без сериозни смущения в развитието на отрасъла и страната.

Претворяването в живота на решенията на Февруарския пленум от 1985 г. трябва да доведе до прелом в интензификацията на селскостопанското производство. За това е необходимо бързо да се преодолеят някои слабости, да се заработи с нови мащаби и критерии. Ние разполагаме с генерация от наши и чужди високодобивни и високопродуктивни сортове, хибриди и породи селскостопански растения и животни с големи възможности, които сега не се използват напълно. В растениевъдството ресурсоикономичните технологии не се прилагат повсеместно поради консерватизма в мисленето и в действията на част от кадрите. В животновъдството се забавя широкото внедряване на специализацията по направления, особено на специализираното месодайно говедовъдство и млекодайно овцевъдство. Не се изпълнява задачата, поставена от Дванадесетия конгрес за оползотворяване големите възможности на планинските райони за бързо и ефективно увеличаване на производството на месо. Години наред не се внедрява типизираното хранене на преживните животни.

Все още бавно се внедряват научнообосновани системи на земеделие и интензивни сеитбообръщения, поради което не е постигнат съществен напредък в уплътненото използване на земята и нейните продуктивни възможности.

В много АПК и бригади не се осигурява ефективно използване на материално-техническата база, особено на машините. Една от главните причини за това е бавното създаване на съвременна организация за използване на машините и нерационалното насочване на инвестициите за технологично обновяване на стратегическите производства с високопроизводителни комплекси ма-

Digitized by Google

шини, особено наше производство. Наред с това значителна част от материално-техническата база в животновъдството и растениевъдството е остаряла и се нуждае от решително обновяване.

Новият етап изисква да се отдели по-голямо внимание на качеството на работната сила в селското стопанство, като цялата система за квалификация и преквалификация на кадрите се преустрои и подчини на задачата за овладяване и внедряване на нови технологии. През последните години все повече се влошава възрастовата структура на заетите в селското стопанство. Очевидно са необходими комплексни социални, икономически и културно-битови мероприятия за задържането на работната сила на село, особено на младежта.

Заедно с прилагането на новите технологии следва да се внесат и принципни изменения в структурата на селскостопанското производство, като се даде предимство на стратегическите и наукоемките производства, съответстващи на изменящите се изисквания на вътрешния и международния пазар и развитието на най-новите направления на научно-техническия прогрес.

Обемът на стоковата продукция на **хранително-вкусовата промишленост** през 1985 г. нарасна с 14,4 на сто в сравнение с 1980 година. Увеличи се производството на готови, полуготови и детски храни. Но все още бавно се обновява продукцията, ниска е степента на комплексното и дълбочинното оползотворяване на суровините.

В горското стопанство са създадени 1620 хил. дка нови насаждения, което е с 60 на сто повече от седмата петилетка. Все повече се нормализира ползването на горите и се подобряват техните екологични и други полезни функции.

В дървообработващата и мебелната промишленост с предимство се развиваха структуроопределящите производства. При общо нарастване на стоковата продукция с 10,5 на сто производството на дървесни плочи се увеличи с 18,5 на сто, на мебелните — с 34,3 на сто, на дограмата — с 16,3 на сто. Забавя се внедряването на авангардни технологии при производството на дървесни и дървесновлакнести плочи, което задържа повишаването на ефективността на производството на целия отрасъл.

През отчетния период бе осигурено по-широко внедряване на научно-техническите постижения за комплексно решаване на екологичните проблеми. За внедряването на безотпадъчни и малкоотпадъчни технологии и системи за оборотно използване на водите са изразходвани значителни средства. Годишно се оползотворяват по около 2,5 млн. т отпадъчни материали. Относителният дял на пречистените отпадъчни води достигна 55 на сто, а делът на уловените вредни вещества от изхвърлените в атмосферата достигна 78 на сто.

Екологичният ефект обаче в голяма част от населените места и промишлените райони не съответствува на разходите за опазването на природната среда. Основна причина за това е неизпълнението на плана за строителството на основни пречиствателни съоръжения и нарушаването на природозащитното законодателство. Недостатъчно се работи за промишлено използване на огромните количества шлака, пепел и други ценни материали, които отпадат в металургичните заводи и топлоелектрическите централи.

Наложително е решително да се подобри работата на всички държавни органи и стопански организации при осъществяване на мерките за опазване на природната среда, като с годишните и перспективните планове се осигури приоритетното им решаване.

През осмата петилетка **транспортната система** на страната се развиваше в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на партията. Продължиха реконструкцията и модернизацията на материално-техническа база, внедряването на комплексна механизация и автоматизация в отделни обекти и на нови високоефективни технологии във всички видове транспорт.

В изпълнение на конгресните решения са електрифицирани 697 км и са удвоени 367 км железопътни линии. Сега електрифицираните жп линии са около 53 на сто от общата им дължина, а удвоените — около 21 на сто. Въвеждат се съвременни системи за управление на движението. Превозените товари с железопътен транспорт се увеличиха със 6,5 на сто, а относителният дял на превозите с електрическа тяга — от 59 на сто на 74 на сто.

Подобри се структурата на автомобилния парк. В транспорта за общо ползване средната товароносимост през петилетката нарасна от 7,1 на 9,0 т, а дизелизацията обхваща 80,0 на сто от товарните автомобили. Делът на специализираните автомобили е увеличен с 8 на сто.

Водният и международният автомобилен транспорт независимо от неблагоприятната конюнктура запазиха авторитета си на уважаван партньор в международните превози.

Същевременно в развитието на транспорта през петилетката не бяха доведени докрай някои важни направления и задачи. Незадоволително е например състоянието на масовия градски транспорт в големите градове, особено в София. Забавиха се обновяването и усъвършенстването на флота, особено на речния, и структурата на автомобилния парк. Не се решиха изцяло проблемите за качеството на транспортното обслужване, преди всичко в малките селищни системи. Не настъпиха очакваните подобрения в обслужването на населението с товарен таксиметров транспорт. Санитарно-хигиенното състояние на част от превозните средства и обслужването на пътниците не отговарят на растящите изисквания.

Нараснаха услугите, извършвани от въздушния транспорт, и се усъвършенствува структурата на самолетния парк. Продължи изграждането на автомагистралния пръстен на страната, като бяха въведени нови 113 км при предвидени за петилетката 78 километра.

Не бе преодоляно неблагоприятното съот-

Digitized by Google

шение между превозите, извършвани с ведомствен и с транспорт за общо ползване. Главно поради това относителният дял на превозите с железопътен транспорт се увеличи. Изостава изграждането на високопроизводителни претоварни комплекси в пристанищата, основните гари и складовото стопанство. Наличната товаро-разтоварна механизация не съответствува на изискванията за ускорено внедряване на съвременни транспортно-манипулационни технологии.

Продължи да се разширява и модернизира материално-техническата база на съобщенията. По-нататък се развиха селищните и междуселищните телефонни връзки. Разшири се мрежата за далечно автоматично избиране. Въпреки това е налице сериозно изоставане на този важен отрасъл от нуждите на народното стопанство и на трудещите се. Ниско е качеството на съобщителните услуги. Забавя се механизирането и автоматизирането на производствените процеси в пощенските съобщения, както и внедряването на съвременни електронни, цифрови и оптични съобщителни системи.

Развитието на съобщителните услуги следва да се насочи към по-нататъшно усъвършенствуване на материално-техническата база, към рязко подобряване на качеството на съобщителното обслужване и осигуряване на пълно покритие на страната с качествен радио- и телевизионен сигнал.

Значително се разшириха и задълбочиха през петилетката външноикономическите връзки на страната. Темпът на нарастване на общия стокообмен на страната през осмата петилетка беше по-висок от темпа на нарастване на националния доход. Успешно се осъществява линията на партията за все по-активно участие в социалистическата икономическа интеграция и преди всичко за всестранно сътрудничество и сближаване със Съветския съюз. Стокооборотът със СССР се увеличи със 70 на сто.

Благодарение на участието на нашата страна в международното социалистическо разделение на труда бяха извършени прогресивни структурни изменения и нарасна производството в редица отрасли. С изпреварващи темпове се повиши износът на специализирана и кооперирана продукция. Започна производството на нови изделия, усъвършенствувани бяха технико-икономическите параметри и бе подобрено качеството на редица структуроопределящи продукти.

Продължи да се развива външнотърговският стокообмен и с несоциалистическите страни. Успешно се развиват нашите икономически отношения с развиващите се страни.

В областта на стокообмена задача от особена важност е стриктното изпълнение на поетите задължения по договорите за специализация и кооперирание. По-голямо внимание следва да се обърне на сътрудничеството в приоритетните направления и на усъвършенствуването на неговите форми.

Успешно се развива стопанският туризъм. Построени са редица нови модерни хотели и е реконструирана част от старите. Усъвършенствува се туристическата и инженерната инфраструктура на туристическите комплекси, изградиха се ваканционни селища. В процес на внедряване са съвременни технологии, които допринасят за разнообразяване и подобряване на обслужването в нашите курорти. Постепенно се преминава към използване на материално-техническата база през всички сезони на годината. Увеличи се броят на работниците, селскостопанските труженици и служещите, които почиват в базите за отдих и туристическите комплекси. Но в тази сфера съществуват и определени недостатъци. Забавя се внедряването на нови технологии при модернизирането на туристическата база. Недостатъчна е квалификацията на част от кадрите. Необходимо е да се усъвършенствува организацията, да се подобрят обслужването и използването на материалната база.

Наред с динамичното развитие на отраслите на икономиката и постигнатите от тях успехи през отчетния период в областта на икономиката се проявиха и немалко слабости.

Въпреки извършената голяма работа за разясняване и осъществяване решенията на Националната партийна конференция от 1984 г. не беше постигнат необходимият прелом в подобряването на качеството на продукцията. В тази област бяха направени само отделни пробиви в леката промишленост, машиностроенето, химико-фармацевтичната промишленост и други. Но като цяло подобряването на качеството не е станало сърцевина и главно съдържание в работата на преобладаващата част от партийните и стопанските организации. Не се използват пълно възможностите на научно-техническия потенциал, не са преодолени слабостите, свързани с технологичната подготовка и метрологичното осигуряване на производството, подценяват се въпросите на технологичната дисциплина, на повишаването квалификацията на кадрите и други. Качеството на продукцията все още не се стимулира в необходимата степен с лостовете на икономическия механизъм.

В някои отрасли и производства не се отделя достатъчно внимание за своевременно и качествено извършване на основните ремонти на технологичното оборудване и на пълното използване на производствените мощности. Икономическият механизъм не стимулира в достатъчна степен заинтересоваността от подобряване на ремонтната дейност в съответствие със съвременните изисквания за технологично обновяване и повишаване ефективността на производството.

Негативно влияние върху ускореното развитие на отраслите и растежа на националния доход оказа ведомственият подход в управлението на народното стопанство. Създадоха се проблеми и трудности в балансирането и пропорционалното развитие на икономиката. Творчеството и инициативността, стопанският риск нерядко се натъкваха на прояви на бюрократизъм и инерция.

Digitized by Google

Сложността и мащабността на новите решения и задачи изискват преустройство в работата на всички равнища, съчетаване на революционното мислене с революционното действие като гаранция за изпълнение на партийните предначертания.

3. СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА И ЖИЗНЕНОТО РАВНИЩЕ

В съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и в изпълнение на Декемврийската програма на партията социалната политика бе насочена към по-нататъшно повишаване на жизненото равнище, към усъвършенстване на социалистическия начин на живот. Заедно с това конгресът постави задачата повишаването на жизненото равнище все повече да се превръща във фактор и мощен стимул за развитието на икономиката, за усъвършенстването на дейността във всички сфери на обществения живот.

Постигнатите резултати от икономиката през осмата петилетка създадоха условия за **все по-пълно задоволяване на материалните и духовните потребности на народа.** Реалните доходи на човек от населението се увеличиха с 19,5 на сто. Главен източник за тяхното нарастване продължи да бъде **работната заплата,** която се увеличи със 17 на сто. Минималната месечна работна заплата нарасна от 100 на 120 лева. Увеличиха се началните заплати на младите специалисти със средно и висше образование. Повишиха се заплатите на някои категории трудещи се — лекари, учители, механизатори, заетите в добивната промишленост, енергодобива и други.

Повишаването на реалните доходи на населението през петилетката се дължи в значителна степен на увеличаването на **обществените фондове за потребление,** които нараснаха с 31 на сто. Все по-голяма част от тях се формират от предприятията и стопанските организации. Предприеха се някои мерки за по-тясно обвързване на разпределението на обществените фондове за потребление с личното участие на трудещите се в увеличаването на производството, с което се засили тяхната икономическа и социална ефективност.

Значителна част от обществените фондове за потребление се насочи за повишаване на раждаемостта и подобряване на условията за отглеждане на децата. Увеличени бяха месечните добавки за деца, удължен бе допълнителният платен отпуск за отглеждането им до навършване на 2-годишна възраст. На децата до навършване на 6-годишна възраст се дават безплатни лекарства. Увеличиха се средствата за подпомагане на самотните майки и за издръжка на домовете за деца. Отпускат се заеми за жилища и домакински нужди на млади семейства, част от които не се връщат след раждане на второ и трето дете.

Въпреки това обаче **демографският проблем** продължава да бъде един от най-важните въпроси на нашето общество. Ниска е раждаемостта и е малък естественият прираст на населението. В неговата структура все по-голям става относителният дял на високите възрастови групи. Нужно е още повече да се издигне общественият престиж на майчинството и многодетството, да се увеличават грижите за укрепването на семейството, за отглеждането и възпитаването на жизнено и дееспособно младо поколение.

Повишиха се минималните месечни пенсии за прослужено време и старост, наследствените и личните инвалидни пенсии, както и пенсиите на земеделските стопани кооператори. Сумата на изплатените пенсии през 1985 г. достигна 2397 млн. лв. и е с над 42 на сто по-голяма от 1980 **година.** Увеличението на пенсиите за старост на земеделските стопани кооператори обхвана 550 хил. души. Решен бе въпросът за пенсиониране на механизаторите в селското стопанство при условията на втора категория труд.

През осмата петилетка бяха положени значителни грижи за **комплексно задоволяване на потребностите на населението от стоки и услуги.** Разшири се кръгът на производителите на стоки и услуги, осъществи се интеграция между леката и местната промишленост, изградиха се редица малки и средни предприятия. Подобри се структурата на изделията, обогати се асортиментът, усвоиха се изделия, задоволяващи нови потребности, свързани с бита и отдиха на трудещите се.

Увеличи се производството на стоки за дълготрайна употреба, както и на луксозни, деликатесни и нови изделия. Нарасна количеството на стоките, произвеждани от битовото машиностроене, битовата химия и други. Общо за годините на петилетката стоковите фондове нараснаха с 25,9 на сто.

Върху основата на нарасналите доходи на населението и увеличените стокови фондове по-нататъшно развитие получи **стокооборотът на дребно,** който през петилетката нарасна с 21 на сто. Разшири се приложението на новите прогресивни форми на търговия — самообслужване, открит показ на стоките, доставка на стоките в дома, изпълнение на поръчки по предварителна заявка и други. Започна изграждането на районни търговски центрове и специализирани мебелни къщи, разшири се мрежата от фирмени магазини и търговски обекти по месторабота, подобряват се връзките между производители и търговци.

Увеличи се потреблението на редица основни хранителни и нехранителни стоки, което през 1985 г. достигна средно на човек от населението: месо — 71,3 кг; риба — 8,3 кг; яйца — 239 бр.; мляко (при 3,5 на сто масленост) — 215,2 л; памучни платове — 26,6 м²; вълнени платове — 4,8 м²; копринени платове — 4,4 м²; трикотажни

Digitized by Google

изделия — 132 бр.; обувки — 2,2 чифта. Подобри се обзавеждането на българския дом. Сега снабдеността на 100 домакинства с телевизори възлиза на 93 бр., с перални машини — 89 бр.; с хладилници — 94 бр.; с леки коли — 37 бр.; с телефонни постове — 42 броя.

Но въпреки постигнатите резултати търговията изостава от реалните потребности на пазара. Намали се делът, а в някои случаи и абсолютното количество на стоките от отделни, търсени от населението, асортименти. Чести са прекъсванията на продажбата на редица необходими стоки. Недостатъчно се изучава потребителското търсене, бавно се реагира на нововъзникналите потребности. Търговията все още не се е превърнала в бариера за некачествените стоки, изнасяни на пазара. Изостава предлагането на търсени изделия с по-високи технически параметри като цветни телевизори, автоматични перални машини, двукамерни хладилници и други предмети с културно-битово предназначение. Все още нарастването на стоковите фондове изостава от увеличаването на паричните доходи на населението, с което се създават определени затруднения на пазара.

Незадоволителна е **културата на търговското обслужване**, не са решени докрай въпросите на организацията на търговията и особено тези за движението на стоките, специализацията и разположението на магазинната мрежа, за внедряването на съвременни технологични и технически средства.

Необходимо е през деветата петилетка да се вземат допълнителни мерки за гарантиране ритмично и целогодишно осигуряване на вътрешния пазар с разнообразни и висококачествени стоки. Следва още по-широко да се прилагат **комплексната механизация и автоматизация, както и палетно-контейнерната технология** при обработката на стоките и зареждането на магазините, да се дава път на съвременните **прогресивни форми на търговско обслужване.**

С ускорени темпове трябва да продължи развитието на **общественото хранене**, като решително се подобрят хигиената и качеството на обслужването. Да се разшири промишленото производство и предлагането на търсени полуфабрикати, на полуготови и готови ястия в подходящи опаковки и разфасовки. Да се увеличи делът на ястията от българската национална кухня. По-нататъшно развитие следва да получи столовото хранене на трудещите се и на всички учащи се.

През годините на осмата петилетка продължава да се развива **битовото обслужване** на населението и се подобри неговата материално-техническа база. Изградиха се районни комбинати и малки предприятия, обособиха се улици и зони на услугите, разшири се мрежата от ателиета и приемателни пунктове. Подобри се обслужването на трудещите се по месторабота. Чрез нови организационни форми се подобрява обслужването на малките населени места. Бързите и експресните услуги, абонаметното обслужване, предоставянето на вещи под наем и други се посрещат добре от населението.

Но и тук още не е извършен прелом в развитието на услугите и подобряването на качеството им в съответствие с нарастващите изисквания. Културата на обслужването и обхватът на услугите продължават да бъдат най-слабата им страна. Далеч непълно се задоволява търсенето на автосервизни, дърводелски, железарски и особено строително-ремонтни услуги. Развитието на битовите услуги е неравномерно в териториален разрез. Работното време не съответствува на свободното време на трудещите се. Понижени са контролът и взискателността за качественото и срочното извършване на услугите.

Необходимо е още през деветата петилетка да се преодолее изоставането в развитието на битовото обслужване, като се осигурят предпоставките услугите да нараснат със 70—80 на сто. Решително следва да се подобри качеството на услугите и значително да се разшири тяхната номенклатура. Специално внимание трябва да се обърне на услугите по месторабота и в малките населени места.

Разширяването на **жилищното строителство** и решаването на жилищния проблем заемат важно място в социалната политика на партията. През годините на петилетката са завършени 343 хил. жилища, което е по-малко от предвиденото в Тезисите на Дванадесетия конгрес. Жилищната площ на човек от населението нарасна с 1,8 м². Специално внимание се обръща на задоволяване потребностите от жилища на младите семейства. В жилищното строителство се включват предприятия и техните трудови колективи. В столицата и в някои големи градове и национални промишлени комплекси потребностите от жилища все още не са задоволени напълно. Качеството на жилищното строителство продължава да бъде незадоволително.

През следващите години трябва да се разшири обновяването на жилищния фонд и да се усъвършенствува системата на разпределението на жилищата. Относителният дял на жилищата с 3 и повече стаи следва да се увеличи над 50 на сто от общия брой на новоизградените жилища. През годините на деветата петилетка да се изградят около 360 хил. жилища, от които 100 хил. в столицата. В новостроящите се жилищни райони едновременно с жилищата да се изграждат необходимите обекти за комплексно обслужване на населението.

Важна **съставна част** на социалната политика на **партията** е подобряването на **медицинското обслужване** на населението. През 1985 г. всеки 10 хил. жители в страната са се обслужвали от 35 лекари и стоматолози. Все по-големи грижи се полагат за майките и децата. Около 2500 женски и детски консултации следят и поддържат здравето на бременните жени и децата до 3-годишна възраст. Детската смъртност у нас намаля на 15,8 на хиляда живородени деца през 1985 г. срещу 20,3 през 1980 г., но е все още далече от най-добрите постиже-

Digitized by Google

ния в света. Смъртността на децата в селата е по-висока от средната за страната.

Нарасна броят на децата в постоянните детски ясли и домовете за майка и дете. Все повече грижи се полагат за старите хора и за самотните граждани в страната. Разшири се домашният социален патронаж.

Подобри се материално-техническата база на здравеопазването. Въведоха се най-съвременни диагностични и лечебни методи като ултразвукова и ендоскопска диагностика, копютърна томография и други. Създадените във всички окръзи хемодиализни центрове удължиха живота на болните от тежка бъбречна недостатъчност. Значителен напредък през последните години отбелязаха диагностиката и лечението на сърдечносъдовите заболявания.

Качеството на медицинското обслужване на населението и приближаването на специализираната медицинска помощ до населението и до работните места не съответствуват на изискванията. Недостатъчни са мерките за ограничаване и лечение на социално значимите заболявания и за разширяване на здравната профилактика. Все още не задоволяват равнището и ефективността на здравната закрила на майките и децата и хората в активна възраст.

С оглед по-пълното задоволяване на здравните потребности на населението е необходимо да се преструктурира болничният леглови фонд, да се прилагат повсеместно нови методи и медицинска апаратура за лечение на съвременно равнище, да се подобрят профилактичната дейност, качеството и културата на медицинското обслужване в трудовите колективи и в жилищните квартали.

Значително по-нататъшно развитие получи почивното дело. Построени бяха нови почивни домове. Увеличи се броят на почиващите през всички сезони на годината.

Масовата физкултура, спортът и туризмът трябва да се развиват като важно условие за смислено използване свободното време на трудещите се и младежта, за подобряване здравословното състояние на народа и за поддържане на висока трудоспособност. Тяхното развитие не бива да се ограничава с грижите за високо спортно майсторство. Наложително е да се създават най-благоприятни условия за масов спорт и туризъм, като се усъвършенствуват и обогатяват спортната и туристическата база, като се разширяват организираните форми за годишни почивки и краткотраен отдих.

Необходими са комплексни мерки за по-пълно и рационално използване на трудовите ресурси и умствения потенциал на нацията. С технологичното обновяване на производството следва съществено да се подобрят организацията и условията на труда, да се постига по-пълноценна социална реализация на всеки член на социалистическото общество.

III. ДУХОВНАТА КУЛТУРА

Българската комунистическа партия още от своето създаване винаги е разглеждала духовната сфера в неотделимо единство с материалния живот на обществото и същевременно като фактор за неговото по-нататъшно развитие и усъвършенствуване. Съединила вековната борба на нашия народ за духовен напредък с марксистко-ленинските идеи за революционно преустройство на обществото, партията още преди победата на социалистическата революция сплоти около себе си в името на борбата срещу фашизма и капитализма нашите най-талантливи творци. Тя се ползваше с авторитет и признание сред най-широките кръгове на прогресивната интелигенция.

В условията на социализма и особено през априлския период в страната настъпи истински подем в духовната култура. Убедително бе потвърдена забележителната мисъл на Георги Димитров, че в културата няма малки и големи народи, че всеки народ е в състояние да даде свой принос за обогатяване на културната съкровищница на човечеството.

Постигнатото равнище в относително самостоятелното развитие на науката и образованието, на художествената култура и средствата за масова информация след Дванадесетия партиен конгрес изостри необходимостта от техния органичен синтез, за още по-тясното им взаимодействие като цялостна система. Сега духовната сфера става все по-широко поле за творческа изява и същевременно се засилва нейната роля в изграждането на човешкия фактор, който има водеща роля в извършващата се научно-техническа революция. Това още повече налага да продължи да се разширява и задълбочава процесът на интеграция между различните сфери на духовната култура, да се засилва взаимното им проникване и обогатяване с оглед по-ефективното осъществяване на техните социални функции.

Съществена характеристика на духовната сфера е засиленото демократизиране на културните процеси. Значително се разшири достъпът на трудещите се до културните ценности. В съответствие с разгръщащата се социалистическа демокрация, с нарастващото културно равнище на народа и обществена активност на културните дейци преустройството на ръководството на духовната сфера върху основата на обществено-държавното начало в областта на художествената култура в периода след Дванадесетия конгрес се разшири и в сферата на образованието. Предстои по-пълно да се при-

Digitized by Google

ложи този принцип и при усъвършенстването ръководството на науката. С това ще завърши цялостният цикъл в преустройството на управлението на духовния живот, което ще разкрие благоприятни възможности за по-нататъшно преодоляване на междуведомствените бариери и за издигане на цялостната му роля в обществения живот.

Нашата духовна култура все повече се утвърждава като **отворена система.** Като запазва и развива класовия си характер и родолюбивото социалистическо съдържание, тя възприема всичко ценно от прогресивната духовна култура на другите народи и същевременно според възможностите си дава своя принос за обогатяване на духовната култура на човечеството.

1. НАУКАТА И НЕЙНАТА НАРАСТВАЩА РОЛЯ

По-нататъшното изграждане на развито социалистическо общество у нас изисква да се съчетава научно-техническата революция във всички сфери и дейности с предимствата на социалистическия обществен строй. Това неимоверно много издига ролята и отговорността на нашия научен фронт както за осъществяването на оригинални изследвания и разработки, така и за изучаването и използването на световния научен опит и постижения.

След Априлския пленум на ЦК на БКП бяха постигнати значителни успехи в областта на науката и научно-техническия прогрес. Изграден е значителен за мащабите на нашата страна научен фронт. Формираха се организационните структури на академиите, висшите училища и отрасловите инженерно-внедрителски организации. В основните научни направления е създаден кадрови потенциал с нарастващи възможности за съвременни комплексни решения, за възпроизводство на националната наука. Все повече се издигат ролята и приносът на българската научна мисъл в изпълнението на целите и задачите на социалистическото общество. Повиши се международният авторитет на българската наука.

След Дванадесетия партиен конгрес се увеличиха грижите за науката и научното обслужване. През 1985 г. разходите за тях достигнаха 2,8 на сто от националния доход срещу 2,3 на сто през 1981 година. В науката и научното обслужване работят над 80 000 души, което е около 1,8 на сто от всички заети в народното стопанство. Сега у нас има 51 академици, 78 член-кореспонденти, около 1200 професори и 2500 доценти.

През отчетния период се положиха усилия за формиране на необходимото съотношение между фундаменталните и приложните изследвания и разработки.

Успешно продължи да се развива международното научно-техническо сътрудничество със социалистическите страни и преди всичко със Съветския съюз. Увеличиха се подписаните договори и спогодби за научно-техническо сътрудничество с капиталистическите страни и фирми.

Високите изисквания и разработената **селективна стратегия за развитие на науката** ориентираха научните и внедрителските звена към решаване на редица съществени суровинно-енергийни проблеми, усъвършенстване на технологиите, повишаване на техническото равнище, подобряване на качеството и обновяване на продукцията, по-пълно използване на трудовия потенциал, на почвено-климатичните условия и биологичните възможности на растителните култури и селскостопанските животни, към подобряване на трудовата среда, към решаване на проблемите на комплексното невробиологично и психо-социално развитие на човека и така нататък.

Осъществени са определени технологични пробиви върху основата на оригинални разработки и открития на наши учени. Научните и развойните организации имат главната заслуга за превръщането на електрониката и електронната промишленост във водещ отрасъл на машиностроенето, за развитие на биотехнологиите, оптоелектрониката, лазерната техника и производството на нови материали.

Централният комитет високо оценява постигнатото от дейците на науката и техниката в борбата за по-нататъшен технико-икономически, социален и духовен напредък на обществото.

Наред с това трябва да се отбележи, че **в сферата на науката са налице редица нерешени проблеми, има немалко трудности и слабости от обективен и субективен характер.** Не бе изпълнена задачата науката и научно-техническият прогрес да се поставят в основата на социално-икономическото ни развитие. Икономическият механизъм не създава необходимите предпоставки за формиране у стопанските организации на „глад" за научни продукти, а у научните колективи — стремеж към оригинални и мащабни разработки с висока ефективност. Налице са сериозни слабости в планирането, финансирането и ценообразуването на научните, технологичните и информационните продукти. Хронична болест са както ниското равнище, така и нерационалното използване на материално-техническата и информационната база на науката. В продължение на много години не получиха задоволително решение проблемите на подбора, стимулирането и подобряването на квалификационната и възрастовата структура на научните кадри. Изостава от потребностите развитието на младите научни работници.

Незадоволително е състоянието на научната критика. В немалко научни области тя е плаха, неубедителна и субективна, а в други — „забранена зона", грижливо ограждавана от лъженаучни авторитети. Много от научните издания, както

Digitized by Google

и научните, факултетните, специализираните и експертните съвети не подпомагат достатъчно и не разгръщат критиката. За съжаление и административно-научните ръководства, и партийните организации не използват научната критика като инструмент за помощ и контрол.

Сегашната система на управление на науката в значителна степен е бюрократизирана, в нея съществуват голям брой „сенчести места", тя създава условия за дребнотемие, консерватизъм и бягство от парливите въпроси на деня. Твърде често в научната работа **отсъствува диалогът с практиката.** Това я превръща в монолог, който не напуска „домашния терен" на катедрата, секцията или института.

Взети заедно, всички тези слабости намаляват ефективността на научната мисъл и в редица случаи превръщат творческите замисли в „сив поток" от самоцелни научни разработки и публикации.

Очевидно **необходим е нов подход, при който да се избегне дублирането на структури и да се осигури по-голяма гъвкавост и оперативност на управлението на научноизследователската дейност. Крайно време е да се въведат по-широко проблемният принцип и програмният подход** при изграждането на научните колективи и решително да се преодолеят съществуващите организационни бариери, които спъват въвеждането на нови, по-ефективни форми на работа.

Главното изискване към научния фронт през деветата петилетка и до 2000 г. е да пренасочи своите усилия за комплексно решаване **на фундаменталните теоретични и приложни проблеми** на: технологичното превъоръжаване на народното стопанство; усъвършенствуването на структурата и интензифицирането на целия народностопански комплекс; повишаването на ефективността на социалистическата икономическа и научно-техническа интеграция; издигането на научното равнище на социалното управление, формирането на социалистическата личност.

Тези важни изисквания налагат **научният фронт да се преустрои и целево да се ориентира, цялостно да се преразгледа неговата организационна и тематично-функционална структура в съответствие с единната национална стратегия за социално-икономическото и технологичното развитие на България** през деветата петилетка и до 2000 година. В тази стратегия основно място трябва да заемат приоритетните направления за развитие и мултиплициране на интегрираните и типизираните технологии както в областите, в които досега сме се специализирали, така и в нови перспективни насоки с решаващо значение за нашата страна през следващите десетилетия.

Необходимо е да се започне създаването на специализирани организации за изучаване и внедряване на технологии, на цялостна мрежа на технологичната инфраструктура на народното стопанство.

Такава нова дългосрочна стратегия за **технологично развитие на страната предполага и нов подход в развитието на фундаменталните изследвания** като теоретична и методологична основа, като надежден източник за обогатяване на фонда на българската наука. Това налага формирането на **национална програма за фундаментални изследвания,** като особено внимание се обърне на оригиналните изследвания и на изследванията, към които се тръгва от даден приложен резултат, от материализирания световен научен продукт, от усвояването на научни знания от други страни. Решително да се преодолее монополното право на една или друга научна организация, на един или друг научен колектив върху определени изследвания. Дълг на академиите и висшите училища е още по-задълбочено да следят и да изучават постиженията на науката и техниката в света и да осигуряват предпоставки за бързо развитие по всяко направление, което излиза на преден план в световната наука.

Националната програма за фундаментални изследвания трябва да бъде изградена върху принципа на **взаимното проникване и допълване на обществените, природните и техническите науки.** В нея да намерят място изследванията на научно-техническата революция от позициите на междудисциплинарния подход, на вътрешната логика и методологичните потребности на развитието на самата наука. Програмата следва да бъде построена върху основата на непрекъснатото разширяване и развитие на преките научни и научно-технически връзки със СССР, на кооперирането, специализацията и интеграцията между научните институти на двете страни.

Решителното усъвършенствуване на организацията и управлението на науката налага по-нататъшно осъществяване на постановката за засилване на **самоуправляващия се характер на научните организации** чрез съчетаване на целевото планиране и централизираното управление с инициативата и свободата за научно творчество; на спазване спецификата на научния труд с необходимата държавна, финансова, трудова и технологична дисциплина. Това трябва да намери нормативен израз в икономическия механизъм; в прилагането на програмната организация; в конкурсното начало; във формите за обединяване и интеграция на сили и ресурси; в оценяването, заплащането и стимулирането на кадрите.

Превръщането на научните организации в самоуправляващи се трябва да съдействува за **засилване на връзката между науката и производството,** за премахване на „ничията земя" между науката и обществената практика, за най-бързо внедряване на научните резултати. На сегашния етап науката трябва органично да се свързва с производството, а дейците на науката — с работническата класа. Наред с това науката трябва широко да се отвори към образованието и културата.

От друга страна, превръщането на научните организации в самоуправляващи се трябва да създава нови възможности за

Digitized by Google

ускорено развитие на самата наука, на нейния кадрови потенциал. Нужно е без отлагане да се пристъпи към решително обновяване, комплексно развитие и пълно използване на материално-техническата база на научния фронт, защото сериозни научни резултати могат да се постигнат само в съвременни научни лаборатории, с научна апаратура и организация на световно равнище.

При развитието на научно-кадровия потенциал особено значение придобива работата с младите кадри. Много важно е също да се усъвършенстват механизмите за по-непосредствено свързване на творческия растеж и професионалното развитие на кадрите с конкретния им принос в научните изследвания и производството. Нужни са по-ефикасни, по-смели и по-гъвкави форми и методи за стимулиране на кадрите. Целесъобразно е в сферата на промишлеността да се въведе адекватна на научните степени и звания опростена, но достатъчно разнообразна система от длъжности за технолози, проектанти и конструктори, която да отчита сложността на труда, правата и отговорностите на кадрите. Да се приведе заплащането на труда в науката в съответствие с неговата обществена роля и значимост.

Новите задачи налагат цялостно усъвършенстване и прилагане на държавно-общественото и обществено-държавното начало в управлението на науката, търсене на нови, по-ефективни форми за разгръщане на научното и техническото творчество сред научно-техническата интелигенция, трудещите се и особено сред младежта.

Принципно значение имат въпросите за засилване на партийното въздействие върху науката, за морално-психическото пренастройване на научните кадри в духа на най-новите партийни решения. Партийните комитети и организации трябва да вникват по-дълбоко и компетентно в задачите на научните организации и колективи, да създават нов политически климат за насочването им към особено важни научни проблеми, чието решаване ускорява по-нататъшното социално-икономическо и духовно развитие на страната.

2. ХУДОЖЕСТВЕНОТО ТВОРЧЕСТВО И КУЛТУРНАТА ДЕЙНОСТ

Годините след Дванадесетия конгрес на партията бяха плодоносни за българската художествена култура. Тя продължи да се утвърждава като активен фактор за социално-икономическия и духовния напредък на обществото, за хармоничното развитие на социалистическата личност.

Благодарение на последователно осъществяваната вече 30 години априлска културна политика социалистическа България с основание се гордее с постиженията на своя културен фронт. Днес той има сили и възможности да решава все по-сложни творчески и обществени задачи. Определено може да се каже, че редица постижения в областта на художествената литература, изобразителното изкуство, киното, театъра, музиката, танцовото изкуство, архитектурата се наложиха не само като национално духовно богатство, но и предизвикаха широк международен интерес. Осъществяваното всенародно естетическо възпитание, разностранната културна дейност, уникалното движение „Знаме на мира", развитието на интеграционните процеси в духовната сфера се превърнаха в мощно средство за идейно въздействие, за разгръщане на творческите заложби на народа и особено на подрастващите поколения. Хубава традиция станаха международните писателски срещи, както и някои други културни форуми, провеждани в нашата страна. В тези завоевания на съвременната ни духовна култура са вплътени и мащабните идеи на талантливата радетелка за творчество и красота в труда и живота Людмила Живкова.

Литературата и изкуството направиха значителна крачка напред в изпълнението на партийната повеля за високохудожествено претворяване на социалистическата действителност. Те насочиха още по-определено своето внимание към изграждане на образа на положителния герой, към творческо осмисляне и пресъздаване на противоречията в нашето общество и на борбата срещу отрицателните явления. Голям патриотичен и възпитателен заряд съдържат произведенията, разкриващи важни етапи от историческата съдба и революционните борби на народа. Засилва се ангажираността на нашето изкуство с кардиналния проблем на човечеството — борбата за мир, против опасността от ядрена катастрофа. Нарастването на професионалното майсторство, многообразието на индивидуалните стилове и почерци, широтата и богатството на творческия процес са драгоценно завоевание на нашия културен фронт, което и занапред следва да се развива върху идейно-естетическата основа на метода на социалистическия реализъм. В това преди всичко партията вижда пътя за по-нататъшно издигане на качеството и социалната ефективност на художественото творчество.

По традиция художественотворческите съюзи у нас работят активно и плодотворно за правилно насочване на творческия процес, за издигане на неговото идейно и естетическо равнище. Като развиват този значителен положителен опит, с още по-голяма последователност те съсредоточават своето внимание към нерешените проблеми и новите задачи. Необходимо е да се отделят повече грижи за съвременните творчески проблеми, за работата на всяко звено, редакция и издание, на отделния творец.

Расте международният престиж на българската култура. Тя активно съдействува

Digitized by Google

за пропагандиране на миролюбивата политика на нашата партия и държава, за понататъшно задълбочаване на процесите на духовното сближаване със съветския народ и народите от социалистическата общност. В контактите с другите страни българската култура води убедителен диалог, разкривайки предимствата на реалния социализъм, дълбокия демократизъм и хуманизъм на неговите цели. НР България се утвърждава успешно като активен център на крупни културни прояви, като деен и уважаван член на ЮНЕСКО и на други международни културни организации.

Участието на България заедно със Съветския съюз и другите социалистически страни в обогатяването на световната социалистическа култура и занапред следва да бъде главна насока в осъществяването на международната ни културна дейност. В условията на изострена идеологическа и политическа обстановка в света нараства значението на културата като мост за взаимно опознаване и мирно разбирателство между народите. Това налага да се обръща много по-голямо внимание на качествените измерения на културния обмен, на неговата гъвкавост и нарастващо въздействие.

Съвременното културно равнище на българския народ, широките и активни международни политически, икономически и културни връзки и интензивното развитие на нашата страна повишават изискванията към идейното съдържание и естетическите качества на художественото творчество и културната дейност. В съответствие с тези по-високи изисквания следва да се оценяват както несъмнените завоевания, така и неизживените слабости в нашия културен живот. Много факти свидетелстват за прояви на принизена взискателност и самовзискателност на отделни творци и художествени съвети, на редакции и издателства, на ръководства на културни институти и художественотворчески съюзи. Недостатъчно ефективни са обществените, художествените и икономическите противодействия срещу слабите, тематично и идейно ограничени творби, срещу безличните, скучни и маниерно усложнени произведения. Срещат се за съжаление и случаи на едностранчиво отразяване на съвременната действителност, на робуване на естетически възгледи и концепции, чужди на природата на социалистическото изкуство. Взискателната публика с основание смята, че една част от произведенията на литературата и изкуството не отразяват в достатъчна степен труда и борбата на нашия народ за изграждане на зрелия социализъм.

Партията многократно е изтъквала значението на литературната и художествената критика като форма на партийно ръководство на художественотворческия процес, като негов ценностен регулатор. В условията на всенародно естетическо възпитание тя все повече се утвърждава като ценностно ориентиращ и насочващ фактор и в естетиковъзпитателния процес. В областта на художествената критика през последните години настъпиха положителни изменения, но все още не е постигната желаната непримиримост срещу принизената идейност, незадоволителното професионално равнище и субективните пристрастия. Необходими са по-висока компетентност и отговорност на теорията и критиката за степенуване от ясни класово-партийни и естетически позиции на художествените ценности, а работещите в тази област творци по-умело да съизмерват художествените факти с фактите на живота.

Потребностите на общественото развитие изискват да се изградят социалистическият хуманизъм и историческият оптимизъм на нашето изкуство, да се умножава неговият идеологически и възпитателен заряд, да се извисява гражданският му патос. Задачата е със силата на художественото въздействие да се формират високи нравствени добродетели и активно човеколюбие, да се разкрива оптимистичната концепция за човека. Важно значение при решаването на тази задача, както и в борбата с отрицателните явления и отклоненията от социалистическия хуманизъм, имат гражданската позиция и будната съвест на твореца, умението да се обрисува с верен творчески усет конкретно-историческата диалектика на нашата действителност.

Нови проблеми възникват пред изкуството и културата във връзка с ускоряването на научно-техническия прогрес. Научно-техническата революция предизвиква все по-дълбоки промени в индивидуалното и общественото битие, в психиката и общата култура на отделната личност, в начина на живот. Заедно с това възникват и някои противоречия в личностното развитие, прояви на едностранчивост в интересите, елементи на духовна ограниченост и потребителска ориентация. Тази малко разработена у нас проблематика поставя пред художествените творци, пред естетическата наука, художественотворческите съюзи и органите за управление на културата качествено нови задачи и отговорности.

През изминалия период бяха предприети конкретни действия за усъвършенстване на планирането и подготовката, на разпределението и реализацията на кадрите в сферата на художествената култура. Сега партията поставя задачи с дълготрайно значение, които изискват да се извърши сериозно преустройство за по-нататъшна интензификация на учебния процес, за интегриране на близки и сродни специалности, за по-тясно сътрудничество между учебни заведения и научни институти при обучението на бъдещите специалисти. Необходими са и по-целенасочени грижи за идейно-политическото възпитание и професионалната квалификация на младата художественотворческа интелигенция и учащите се. Във връзка с това могат да се предявят сериозни претенции към професионалното равнище, към идеологическата и педагогическата подготовка на преподавателските кадри в учебните заведения по изкуства. Нараства значението на проблема за подобряване на перспективното планиране, подбора и подготовката на кадрите в съответствие с реалните потребности.

Digitized by Google

След Дванадесетия конгрес бяха положени значителни усилия за усъвършенстване на цялостната културна дейност сред народа, за повишаване на нейната социална ефективност. Нашата страна разполага с развита система от културни институции, които дават своя принос за задоволяване на духовните потребности и издигане на културното равнище на трудещите се, за тяхното естетическо възпитание. В резултат на последователно провежданата политика за децентрализация на културните дейности започна процес на активизиране на културния живот в селищните системи, в трудовите колективи, в учебните заведения и армейските подразделения. В развитието на художествената самодейност се утвърдиха положителни тенденции, свързани преди всичко с издигане равнището на културните изяви.

Измененията в социално-икономическото и духовното развитие на нацията, задълбочаващата се демокрация на културата изискват **промени и в подхода за осъществяване на връзките на изкуството с живота на народа.** Много по-действени и трайни следва да станат контактите на творците с обикновените хора, с трудовите колективи. От по-нататъшно усъвършенстване се нуждаят формите за художествено преотворяване на новите явления и тенденции в нашето обществено развитие. Художественотворческите съюзи и органите за управление на културата не използват докрай **възможностите на моралните и материалните стимули, механизма на социалната поръчка за насочване на творците към значими актуални теми.**

От сериозна промяна се нуждае отношението на съответните държавни и обществени органи към **народните читалища,** които следва да се утвърждават като център на културния живот в селищата. Известно е, че години наред те изпитват непреодолими трудности от материален, финансов и кадрови характер. От критична оценка и конкретно съдействие се нуждае дейността на такива мощни системи за масово културно въздействие като киноразпространението, библиотечното дело и музеите.

Анализът на разпространението на културните ценности и проведените социологически изследвания сочат наличието на някои **диспропорции в структурата и динамиката на културните потребности на различните слоеве на трудещите се и младежта общо в страната и по териториални общности.** Причините и пътищата за преодоляване на тези диспропорции се анализират и отчитат недостатъчно от културните институти, органи и организации. В тази насока особени грижи заслужава развитието на културния живот в малките селища и в селищните системи, които са сравнително по-отдалечени от националните и окръжните средища.

Опитът показва, че без достатъчна и достоверна информация за настъпващите в съзнанието и поведението на хората качествени промени не е възможно да се насочват идейно и да се управляват резултатно съвременните процеси в културния живот. Тази сложна и назряла задача следва да се решава много по-настойчиво и комплексно от компетентните органи в системата на културата и съответните науки.

През отчетния период продължи да се разгръща и обогатява **всенародното движение за естетическо възпитание,** да се засилва ролята на естетическото начало в труда и бита на хората. В Комплексната програма за всенародно естетическо възпитание и в дългосрочните програми на Комитета за култура и художественотворческите съюзи се съдържат богат идеен заряд и насоки за възпитание чрез художествено-естетическите ценности, чрез творчеството и живота на велики личности, в т. ч. на редица бележити българи. Основното внимание при тази дейност и свързаните с нея инициативи занапред следва да се насочи към по-рационално използване на наличните възможности към постигане на по-широк обхват на въздействие и по-диференцираното му осъществяване при различните социално-професионални групи и особено сред младежта.

Въпреки предприетите през последните години мерки за нова организация на масовата **музикално-артистична дейност,** и по-специално в заведенията за обществено хранене и дискотеките, за преодоляване на проявите на принизен вкус и денационализация на музикалната среда, постигнатите изменения не отговарят на изискванията. Ведомственият подход се преодолява бавно, **което** създава разнопосочност в действията на различните организации и институти.

Постигнатото в областта на **културно-историческото наследство** е значително, но в същото време при издирването и особено при опазването на културно-историческите паметници и реликви изпъкват редица остри проблеми и изисквания пред специализираните органи на културата. Не са малко случаите на безотговорно отношение към значими обекти на културно-историческото ни наследство. Опазването и поддържането на тези обекти следва да бъдат грижа и отговорност не само на специализираните институти, а на цялата наша общественост. Нужно е да се усъвършенствува цялостно работата на музеите, да се подобрят рязко условията за опазване, поддържане и използване на архивите и други документи от културно-историческото наследство.

През отчетния период значително се обогати **материално-техническата база на културата.** Изградени бяха крупни национални, с огромно културно-идеологическо значение обекти като Дом паметника „Бузлуджа", Народния дворец на културата „Л. Живкова" и други. Чрез изграждане на нови обекти или преустройство на досегашни се подобри материалната база на редица художествени галерии, музеи и библиотеки, на някои театри. Благотворно се отрази в това отношение възродената у нас високопатриотична традиция на дарителството.

Същевременно трябва да се има предвид,

Digitized by Google

че на редица места в страната материално-техническата база на културата сериозно се подценява. При нейното изграждане и обогатяване много по-активно участие следва да имат стопанските органи и организации по места. Крайно наложително е интегрирано да се използва материално-техническата база за културни нужди независимо от нейната ведомствена подчиненост. Още по-радикални мерки са нужни за превъоръжаването на културата и нейните обекти със съвременни технически средства.

Априлската културна политика на партията е основа и източник **за непрекъснато усъвършенстване на управлението на художественото творчество и културната дейност.** В периода между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес на партията по-нататъшно развитие получи **обществено-държавното начало** като израз на социалистическия демократизъм в ръководството и управлението на художествената култура. Комитетът за култура и съветите за култура се утвърдиха като обществено-държавни органи, които успешно координират, мобилизират и използват материалните и кадровите възможности на различните институти и организации. Нарасна и ролята на художественотворческите съюзи в дейността на Националния културен комплекс.

Същевременно в управлението на художествената култура има редица недостатъци, които пречат за ефективно прилагане на обществено-държавния принцип. Недостатъчно се използват възможностите на някои обществено-държавни органи като колективни ръководства. Налице са прояви на бюрократизъм в дейността на някои дейци и съвети за култура, на неумение да се използват опитът и възможностите на масовите организации, както и на други обществени и държавни органи.

Постигнатите през отчетния период положителни изменения свидетелстват за зрелостта на **партийното ръководство на многостранната културна дейност,** за неговата способност своевременно и творчески да решава възникващите на всеки нов етап проблеми и задачи. Партийните комитети и организации се занимават по-системно и задълбочено с актуалните проблеми на художествено-културния живот. Усъвършенстват се връзките на окръжните комитети на БКП с Комитета за култура и художественотворческите съюзи. Обогатява се съдържанието на работата на партийните организации в художественотворческите съюзи и националните културни институти. И занапред тези положителни тенденции следва да се задълбочават, **да се издигат ролята и отговорността на партийните организации и личният пример на комунистите на ръководни длъжности в системата на културата, да се усъвършенстват стилът и методите на тяхната работа.**

Дейците на изкуството и културата осъществяват своята високохуманна мисия **единни и сплотени около ленинската априлска политика на партията.** Централният комитет високо цени техния принос в духовното развитие на нашия народ и изразява своята увереност, че те още по-вдъхновено и с нова творческа енергия ще съдействуват за успешно изпълнение на смелите предначертания на Тринадесетия партиен конгрес.

3. ОБРАЗОВАНИЕТО И ПОДГОТОВКАТА НА КАДРИ

През годините на осмата петилетка се направиха нови крачки напред в преустройството на образованието, в развитието на системата за повишаване на квалификацията на кадрите и по-ефективното им използване. В изпълнение на Тезисите за развитие на образователното дело, приети от ЦК на БКП (1979 г.), на решенията на XII партиен конгрес бе извършена значителна работа за създаване на необходимите организационни, кадрови и материално-технически условия за многостранно развитие на личността и нейната пълноценна реализация в живота.

Започна успешно преустройство на нашето образование. Изгражда се новото единно средно политехническо училище. Създадени са и успешно се утвърждават учебно-професионалните комплекси. В основни линии е решен въпросът за обучението на 6-годишните деца в първи клас при ново съдържание и организация на учебно-възпитателния процес. В детските градини са обхванати общо 80 на сто от децата и над 90 на сто от тези, които предстои да постъпят в първи клас. Усъвършенствува се учебно-възпитателният процес в средните професионално-технически **училища и техникумите по посока на** по-нататъшното сближаване на общообразователния и професионалния клон в образованието.

Положителни са измененията в съдържанието, формите и организацията на висшето образование. Направени са първите крачки към подобряване на практическата подготовка на студентите. Обучението във висшите училища все повече се приближава към изискванията и потребностите на обществената практика. Положителни са резултатите от дейността на новоразкритите учебно-производствени бази и висши учебно-производствени центрове за профилирана подготовка на студентите при третата степен на обучение и при следдипломната квалификация. Значителен брой ръководители, специалисти и работници преминаха през различните форми за повишаване на квалификацията.

Партията и държавата взеха редица мерки за разгръщане на творческите възможности на **учителите и преподавателите** във ВУЗ. Започна преходът към подготовка на учителски кадри с висше образование за всички степени на единното училище и предучилищното възпитание. През последни-

Digitized by Google

те години бяха решени редица социални проблеми на учителите. Осигурени са необходимите кадри за училищата в някои окръзи и райони на страната, в които досега преобладаваха учители без съответното образование и квалификация.

С активната помощ на обществеността се разкриха нови 39 хил. места в детските градини и бяха изградени 2300 класни стаи. Разшири се базата за труд и отдих на учащите се.

Развиха се и укрепнаха училищните настоятелства и съветите за народна просвета. Те все по-уверено се утвърждават като качествено нови **държавно-обществени органи за управление на образованието.** Подготовката и възпитанието на младото поколение стават дело на цялото общество.

Равносметката на изминалия период показва, че е извършена значителна и успешна работа от партията и държавата, от стопанските и обществените организации, от българското учителство за подготовката на младежта и кадровото осигуряване на народното стопанство. Тези проблеми редовно се обсъждат на пленуми на партийните комитети и сесии на народните съвети. Полагат се ползотворни усилия за мобилизиране на всички обществени фактори, от които зависи тяхното решаване.

Провежда се кадрова политика, насочена към по-добро задоволяване със специалисти и квалифицирани работници на всички отрасли на народното стопанство и на различните селища на територията на страната. Започна подготовката на специалисти за качествено нови направления — биотехнология, информатика, микроелектроника, нови материали и други. Броят на завършилите средно образование **през** 1985 г. достигна 97,4 хиляди. За пръв път всички завършили получиха и определена професионална подготовка, а около три четвърти от випусклиците на единните средни политехнически училища, непродължаващи своето образование, постъпват на работа по специалността, която са изучавали, или по сродна на нея професия.

Наред с това трябва да се подчертае, че в образованието все още съществуват значителни слабости и нерешени проблеми. При наличието на ясни постановки и конкретни програми невинаги се действува с необходимата последователност. **С твърде бавни темпове се развиват положителните процеси** в преустройството на средните и висшите училища, в повишаването на квалификацията на кадрите и тяхното ефективно използване. В средното училище **не са постигнати значими изменения в осъществяването на учебно-възпитателния процес, в съдържанието на учебните дисциплини, в методите на обучение и възпитание.** И досега не са утвърдени стабилни програми, които да осигуряват пълноценно творческо развитие на способностите от най-ранна възраст и през целия курс на обучение. Продължава, а в някои случаи и се увеличава, **информационната и режимната** претовареност на значителна част от учениците. Забавя се въвеждането на свободноизбираемата и факултативната подготовка.

След първите положителни крачки **има определен застой в осъществяването на професионалната подготовка. Твърде често по съдържание и организация тя е на примитивно равнище** и не отговаря на интересите на младите хора, както и на потребностите на икономиката на страната. Училищните и стопанските ръководства не полагат необходимите усилия за ефективна учебно-производствена дейност. Това, както и недостатъчно целенасоченото и координирано въздействие на различните социални фактори, води до някои неблагополучия в трудовото възпитание и професионалното ориентиране на подрастващите. Не са малко младите хора, които проявяват нежелание да работят в материалното производство, които се отнасят с пренебрежение към професиите в областта на техниката и технологичното осигуряване на производството.

Не е направено необходимото от училището, от съответните държавни ведомства и обществени организации **за физическото и здравното укрепване на учащите се. Неправилен е подходът и далеч не** удовлетворява работата на спортните организации за развитието на масовия младежки спорт и туризъм. Формално и без необходимата база преминават часовете по физическо възпитание в много училища на страната. Не е решен цялостно и въпросът за училищното здравеопазване.

Партията оценява като **крайно недостатъчно направеното през петилетката в областта на материално-техническата база на училището.** Тази дейност е подценена на всички равнища — от плановите органи и съответните министерства до народните съвети и строителните организации. Години наред не се изпълняват плановете за строителството на училища и детски заведения. Всичко това значително затруднява нормалната работа в училищата, а в някои големи градове поставя сериозни въпроси пред по-нататъшния ход на преустройството на образователната система.

Много са проблемите и в областта на висшето образование. И тук има значително забавяне на преустройството. Не се подготвят необходимите кадри за редица отрасли на народното стопанство и особено за новите стратегически направления в развитието на производството. Значителни са пропуските в научната и практическата подготовка на младите специалисти. Необосновано диференцирана е все още номенклатурата на специалностите, недостатъчно развити са връзките и взаимодействието между отделните факултети и висши училища. Малко е направено за изграждането на съвременна експериментална база за научноизследователска дейност във ВУЗ.

Недостатъчно ефективна е работата за

Digitized by Google

повишаване на образованието и квалификацията на заетите в народното стопанство. С бавни темпове се осъществява изграждането на единна система за следдипломна квалификация и специализация. Продължава използването на нискоефективни и еднообразни форми за квалификация, които не спомагат за повишаване качеството на работната сила.

Трябва да се отчете, че не всички органи в областта на образованието действуваха с необходимата целенасоченост и последователност. Министерството на народната просвета допусна забавяне в редица направления на преустройството. Не се използваха пълноценно възможностите на Висшия учебен съвет и на Съвета за средно образование.

Възприетият от партията курс за ускорено развитие на научно-техническия прогрес изисква съществени изменения в образователната система. Необходим е нов подход в работата за развитието и използването на кадровия потенциал на страната. Партията разработи цялостна концепция за действие в тази насока. Целта е рязко да се подобри подготовката на младото поколение, да се задоволяват потребностите на страната от нов тип кадри с развито технологично и евристично мислене, способни да генерират и синтезират оригинални идеи и решения, да се борят настойчиво и последователно за тяхното практическо осъществяване.

Основното, главното сега е кадровата политика още по-тясно да се свърже с нуждите на икономиката, науката и културата, в много по-голяма степен да отговаря на бързо променящите се потребности на страната. Задоволяването на кадровите нужди да се постига преди всичко чрез повишаване на качествените показатели на работната сила. Всичко това налага да се подобри работата на различните равнища и с още по-голяма последователност и настойчивост да продължат измененията по цялата верига на планирането, подготовката и използването на кадрите.

Необходимо е да се осигури хармонично задоволяване с кадри на всички отрасли и сфери в народното стопанство, като се обърне особено внимание на потребностите на научно-техническия прогрес, на овладяването и внедряването на нови и прогресивни технологии, на стратегическите направления в производството и науката.

Годините на деветата петилетка трябва да станат период на решително сближаване на общото и професионалното образование, да продължи изграждането на новото единно средно политехническо училище. Вниманието следва да се насочи преди всичко към решително издигане качеството на учебния процес и подобряване трудовата подготовка и професионалната ориентация на средношколската младеж. Необходимо е да се усъвършенствуват организацията и интензификацията на учебния процес, за да се постига единство в усвояването, преработването и активното използване на информацията. Последователно да се развиват дейностите, свързани с овладяването на компютърната грамотност от цялото младо поколение. Необходимо е широко да се разгърне практиката в училището да преподават изтъкнати специалисти, научни работници, дейци на културата и изкуството, изявени спортисти и физкултурни специалисти.

На качествено нова основа следва да се организират физическото възпитание и развитие на децата и учащите се и укрепването на тяхното здраве. За това са необходими средства, материална база и кадри.

Нужно е цялостно да се подобри научното обслужване на образователната система и решително да се издигне квалификацията на учителските кадри. За тази цел следва значително да се разширят и задълбочат научно-педагогическите изследвания по основните теоретико-методологични и с важно приложно значение проблеми.

Необходимо е да се ускори процесът на преустройство на висшето образование и да се подобри всестранно работата за подготовката на специалисти от нов тип, способни да участвуват в научно-техническата революция, в духовното израстване на нацията. С ускорени темпове да се завърши изграждането на тристепенната структура на обучение, която да създава специалисти с широка интегрална подготовка, професионална мобилност, гъвкавост и адаптивност. По-благоприятни условия са необходими за научното израстване на преподавателските кадри във ВУЗ, като умело се съчетават научноизследователската и преподавателската работа.

Нашите средни и висши училища имат добри традиции в областта на възпитателната дейност. Преустройството на висшето и средното образование следва да осигури в пълна степен формирането на комунистически светоглед, на високи нравствени добродетели и здрав естетически вкус, на готовност у младите хора да участвуват активно в социално-икономическото изграждане на страната и културния напредък на народа. Необходимо е да се изменят тонът и стилът на идейно-възпитателната работа с учащите се, да се преодолеят декларативността, назиданието и дребнавото опекунство. Нужни са решителни мерки за преодоляване на някои слабости в изучаването на марксистко-ленинската теория, което да се свързва още по-тясно с практическите проблеми на нашето съвремие. С по-голямо умение и последователност да се формират класови критерии за научно-техническия прогрес на Запад, за модата, за изкуството, за неформалните групи по интереси и така нататък.

Комсомолът и пионерската организация трябва да намерят своето истинско място в осъществяването на ученическото самоуправление, при формирането на нови от-

Digitized by Google

ношения „учител—комсомолски колектив—ученик".

Необходимо е да се преустрои работата за повишаване на образованието и квалификацията на заетите в народното стопанство. Наред с усъвършенстването на задочното и вечерното обучение, на формите за повишаване на квалификацията и за преквалификация да се използват и нови отраслови и териториални целеви форми за обучение. С тяхна помощ специалистите от дадена професионална област следва да овладяват в съкратен срок новите технологии, да получават нова или по-висока квалификация.

Животът налага съществено да се подобрят изграждането и използването на материално-техническата база на образованието. С оглед на това следва да се търсят възможности за общи решения в сферата на образованието, науката, културата, спорта, почивното дело и така нататък. Последователно да се реализират програмите за изграждане на качествено нов вид училища, разполагащи с необходимите учебни кабинети и лаборатории, наситени с електронна и друга учебна апаратура, с видеотехника и вътрешна телевизия, с база за игра и спорт, с условия за научно-техническа, художествена и обществено-политическа изява, с работилници за съвременна трудово-професионална подготовка.

Наред с усъвършенстването на подготовката на кадрите с голяма сила стои проблемът за най-пълноценното използване на трудовите ресурси на страната. При сегашните условия е недопустимо да се пилеят силите и възможностите на висококвалифицирани специалисти и изпълнители, да се разхищава работното им време, да се товарят те с дейности, несвойствени за тяхната подготовка и квалификация. Необходимо е постепенно да се постигне съответствие между заеманите длъжности и изпълняваните функции, между равнището на квалификацията и поставяните задачи, между стремежа за трудова изява и възможностите за ефективна реализация на кадрите. На всички равнища на управление, във всички отрасли и сфери на дейност да се създадат необходимите организационни условия, ред и дисциплина за пълноценно и ефективно използване на интелектуалните способности, професионалните знания и умения на ръководителите, специалистите и работниците. Върху тази основа да се определят потребностите от кадри, да се планират тяхната подготовка и разпределение.

С голяма отговорност следва да се пристъпи към решаването на въпросите, свързани с подобряването на квалификацията и стимулирането на инженерно-техническите кадри, с издигането на техния статус и социален престиж. Решително да се преустроят характерът и съдържанието на тяхната квалификация, за да отговарят те още по-пълно на високите изисквания на нашето съвремие.

Качествено новите задачи в областта на образованието и подготовката на кадри изискват от партийните органи на всички равнища, от държавните, стопанските и обществените организации, от дейците на просветата, от цялото общество още по целенасочена работа за създаване на комплексни условия за непрестанно усъвършенстване и издигане на човека — и в образователен, и в общокултурен, и в социален план. От това в най-голяма степен зависи успешното изпълнение на задачите, които си поставяме, зависят днешният и утрешният ден на страната ни.

Българската комунистическа партия е уверена, че различните отряди на нашата славна интелигенция — научните работници, художествените и просветните дейци, вдъхновени от решенията на Тринадесетия партиен конгрес, не ще пожалят ум, талант и енергия за претворяване в живота на тези предначертания, за издигане на духовния живот на социалистическа България на качествено нов етап.

IV. СОЦИАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ И СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

Пълното използване на историческите предимства на социализма в условията на научно-техническата революция е неразривно свързано с усъвършенстването на социалното управление и разширяването на социалистическата демокрация.

В годините след XII конгрес на БКП натрупаният опит в изграждането на социалистическото общество у нас, в Съветския съюз и в останалите социалистически страни създаде необходимите предпоставки за нов етап в усъвършенстването на социалистическите обществени отношения в съответствие с ленинския принцип за демократическия централизъм. Очерта се необходимостта от дълбоки, качествени преобразования във всички сфери на управлението на нашия обществено-политически и социално-икономически живот.

Партията отдели особено внимание на въпросите за установяването на правилна пропорция между правата и отговорностите на централните и низовите звена в управлението, между икономическите и административните методи. Дейността по усъвършенстване системата за управление се определяше от изискванията на основните закономерности на нашето обществено развитие.

През отчетния период се подобри взаи-

Digitized by Google

модействието между различните сфери на обществената дейност и между различните равнища на управление, разшириха се социалистическата демокрация и самоуправлението. Повиши се активността на трудовите колективи в решаването на обществените въпроси. Широкото обсъждане на важни за страната проблеми даде възможност на милиони хора да участвуват непосредствено в управлението на съвременните сложни икономически и социални процеси.

Заедно с това отчетният период беше и период на сблъсък на новите решения с консерватизма и инертността, на обективните възможности за интензивно развитие с неумението на субективния фактор да ги реализира пълноценно. Това време в дейността на партията не мина без сътресения и конфликти. На редица места се проявиха формализъм и инертност при осъществяването на партийните решения по усъвършенстване на управлението.

Партията проведе откровен и конструктивен разговор за негативните явления и процеси в обществото, направи задълбочен анализ на причините за бюрократизма в работата на редица звена от системата за управление.

Смисълът и съдържанието на възприетия курс на усъвършенстване на социалното управление има две основни насоки. **В социално-икономическата област** — това е пълноценното използване на постиженията на научно-техническата революция, както и на стоково-паричните отношения в интерес на обществото и за издигане ролята на трудовите колективи като стопани на поверената им социалистическа собственост.

В политическата област — това е усъвършенстването на структурата и функциите на държавните органи и обществените организации така, че те активно да разработват и подпомагат прилагането на икономическите и политическите подходи, да съчетават творчески централизма и децентрализма, правата и задълженията, да привличат още по-широко трудещите се в управлението на обществения живот.

1. УПРАВЛЕНИЕТО НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО

През отчетния период комплексното усъвършенстване на системата за управление на народното стопанство се осъществяваше в няколко главни направления:

— **Разработени бяха основните положения на партийната концепция** за ролята на трудовия колектив и за трудовите отношения при социализма, която беше подложена на всенародно обсъждане. На тази основа беше подготвен и приет нов Кодекс на труда, който има извънредно важно значение за подобряване организацията и дисциплината на труда, за увеличаване на социалната справедливост, за осъществяване социалната политика на партията.

—**Януарският пленум на ЦК на БКП (1984 г.)** обсъди и прие насоки за последователно прилагане на икономическия подход в управлението на народното стопанство.

— **Националната партийна конференция (1984 г.)** прие Дългосрочна програма за създаване на политически, организационни, управленски и икономически предпоставки за гарантиране на високо качество във всички сфери и отрасли на народното стопанство.

— Новите виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика намериха най-висш и конкретен израз в решенията на **Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.)**, който постави задачата за поврат в управлението с оглед овладяването на научно-техническата революция.

— **Януарският пленум (1986 г.)** очерта всеобхватни и мащабни задачи за качествени изменения в системата на управление, за съществени промени в структурата на **държавния и стопанския апарат** и нормативната система, в методите и стила на управление.

В резултат на всичко това **се усъвършенстват организационната и управленската структура на народното стопанство.** Изясниха се функциите, компетенциите и отговорностите на различните равнища на управление. Необходимо е **държавните** органи да се освободят от несвойствените оперативни функции и да насочат своето внимание към решаването на стратегическите проблеми на народното стопанство. За да се преодолее решително ведомственият подход в управлението на икономиката и другите сфери на обществения живот, към Министерския съвет бяха създадени принципно нови органи — съвети и други звена, с важни функции по разработването и провеждането на държавната политика.

Съществено се повишиха **ролята и отговорността на стопанския ръководител** като представител, от една страна, на трудовия колектив в отношенията с държавата и, от друга, като представител на държавата в отношенията с трудовия колектив.

Издигна се ролята на предприятието като основна стопанскоорганизационна форма. По-нататъшно развитие получиха **стопанските комбинати и обединения** като форми за концентрация и специализация на производството.

На практика промените във взаимоотношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост наложиха необходимостта от още по-тясно и органично съчетаване на централизираното държавно планово управление на народното стопанство с насрещното планиране. Стремежът е централизираното държавно планиране да се насочва все пове-

че към стратегическите проблеми на развитието на икономиката, а не да се занимава с несвойствени за него текущи въпроси. Разширява се програмното начало при разработването и изпълнението на народностопанските планове. Ограничават се някои централно определени задължителни планови показатели и се подобрява нормативната база на планирането.

В същото време насрещните планове се утвърждават като основно средство за реализиране на държавните задачи, за разгръщане активността на трудещите се в стопанското управление и за осигуряване на социално-икономическото развитие на трудовите колективи.

През отчетния период се предприе широкомащабен експеримент по прилагането на новия икономически подход и неговия механизъм, който потвърди правилността на разработените от Централния комитет нови виждания и подходи. Продължи усъвършенстването на механизма с оглед насърчаването на икономическата инициатива, заинтересоваността и отговорността на трудовите колективи от крайните производствено-стопански резултати. Утвърждават се нови критерии за оценка на стопанската дейност, които да стимулират внедряването на научно-техническия прогрес, повишаването на качеството на продукцията, икономията на материално-енергийни ресурси и постигането на висока икономическа ефективност. Започна постепенното привеждане на стопанските организации на пълна самоиздръжка. Намалява се участието на бюджета във финансирането на стопанската дейност. Все по-широко се прилага принципът за резултативност на работната заплата. Въвежда се конкурсното начало при получаването на кредити. Все по-непосредствени стават връзките на производителите с вътрешния и международния пазар. Развива се плановоформиращата функция на стопанските договори.

Разнообразиха се формите за организиране на съвместна стопанска дейност чрез създаване на сдружения, дружества, отраслови и териториални асоциации и други. Социалистическите предприятия се утвърждават като относително обособени стокопроизводители, свързани с останалите звена в народното стопанство чрез социалистическия пазар. Повишава се ролята на потребителя във взаимоотношенията производител—потребител.

Независимо от постигнатите резултати, в усъвършенстването на системата за управление на редица места все още се проявяват слабости и недостатъци в стила и методите на работа. Допуска се несъответствие между равнището и мащаба на взетите решения, от една страна, и равнището на организаторската и практическата работа за тяхното изпълнение, от друга. Не се създават достатъчно стимули както в централните държавни органи, така и в самите стопански организации за интензификация на производството, за прелом в качеството на продукцията. Допускат се отклонения или формално се прилага икономическият подход в редица предприятия, стопански комбинати и обединения. Не се осъществяват ефективна координация и контрол в работата на партийните, държавните и стопанските органи по усъвършенстване на управлението.

Съществуват прояви на безотговорно отношение към социалистическата собственост. Похабяват се ценни и дефицитни ресурси на обществото, разпиляват се и се изразходват суровини и енергия над нормативите и лимитите, допуска се висок процент на негодна или некачествена продукция. Тази безстопанственост създава условия за злоупотреби и използване на социалистическата собственост за лични и користни цели, за получаване на незаконни, нетрудови доходи.

Министерският съвет и министерствата прекалено често внасят изменения в икономическия механизъм и в другите нормативни документи, а често пъти грубо накърняват правата на предприятията, като изземват средства от собствените им фондове.

Конкурсното и изборното начало при назначаването на кадрите не е намерило широко приложение в управленската практика. Някои ръководители и ръководни органи не се отчитат редовно пред трудовите колективи, не се дава необходимата гласност на постигнатите резултати и допуснатите слабости.

Остава нерешен проблемът за издигане равнището на правната, икономическата и управленската подготовка на ръководните кадри и специалисти до съвременните изисквания на практиката на социалното управление.

Всичко това налага партийните комитети и организации да се отнасят с още по-голямо внимание към проблемите на управлението, към създаването на по-ефективна система за координация и контрол за изпълнението на взетите решения.

Обогатяването на социалистическите обществени отношения и засилването на взаимната зависимост между отделните области на обществения живот усложняват задачите на управлението и издигат неговата роля в общественото развитие. Усъвършенстването на управлението се превръща все повече в решаващ фактор за ускоряване на научно-техническия прогрес, за революционизиране на материално-техническата база, за своевременно разкриване и решаване на възникващите противоречия между съвременното състояние на производителните сили и достигнатото равнище на производствените отношения.

Сега е необходимо да се създадат политически, икономически и организационни условия за последователно провеждане на набелязания стратегически курс за усъвършенстване на управлението на народното стопанство върху основата на последователното прилагане и развитие на ленинския принцип на демократическия централизъм.

В тази насока ключово значение има въпросът за усъвършенстване на плановото

Digitized by Google

начало в социалното и икономическото развитие на нашето общество. **Държавният план** трябва да съдържа в себе си преди всичко националните цели, показателите за темповете и пропорциите на обществено-икономическото развитие и за всички необходими икономически условия за тяхното постигане.

По нов начин следва да се подхожда към **формирането на балансите.** Необходимо е да се премахне практиката балансите да се съставят върху основата главно на количествените показатели. Проблемите за количеството трябва да се решават все повече върху основата на качествените показатели за използването на суровините, материалите, технологиите, човешките ресурси и така нататък. Ядро на системата от баланси трябва да стане **балансът на технологичните връзки,** с който да се обхванат и отчетат както връзките между технологиите по вертикала — от изходната суровина до крайния продукт, — така и хоризонталните връзки в технологично свързаните отрасли и производства. Необходимо е и занапред да се повишава ролята на **стойностните баланси** при определянето на комплекса от икономически измерители и лостове при избора на най-ефективни варианти на планови решения в областта на технологичните структури, на вътрешната и международната специализация, на производството.

Развитието на договорните отношения между самоуправляващите се организации, както и между тях и съответните държавни органи, трябва да бъде основата за изграждането на насрещния план. Без разширяване и значително издигане ролята на договорната система не може да има завършен процес на планиране, няма и не може да има насрещен план.

Необходимо е по-нататъшното усъвършенстване на икономическите отношения в народното стопанство да се осъществява с оглед превръщането на социалистическите организации в самоуправляващи се. Това изисква да се разгърнат с пълна сила възможностите за използване на икономическите лостове и интереси, да се повишат гъвкавостта и ефективността на социалистическото производство, като се запазят предимствата на централизираното планиране. На самоуправляващите се организации трябва да се предостави съответната икономическа, производствено-стопанска и юридическа самостоятелност. Те следва да функционират върху основата на определени от държавата поръчки, икономически условия и нормативи и в пълно съответствие с принципите на стопанската сметка. Икономическите условия и лостове, определящи поведението на самоуправляващите се организации, трябва да се формират върху основата на системата от баланси и на качествено нова нормативна база, осигуряваща висока рентабилност и конкурентоспособност на общественото производство. Разработването и прилагането на система от баланси, усъвършенстването на нормативната база и на икономическите условия за изпълнение на стопанските задачи трябва да осигуряват гъвкавост и маневреност в дейността на самоуправляващите се организации.

Необходимо е да се разширяват в единство техните **права и отговорности** както във вътрешноикономическите, така и във външноикономическите отношения. Самоуправляващите се организации следва да осъществяват пряка връзка с пазара, като резултатите от реализацията на продукцията се довеждат до непосредствените производители.

От по-нататъшно усъвършенстване се нуждае и **системата на социалния контрол.** Без постоянен повсеместен, компетентен и преди всичко превантивен контрол трудно ще се реализират основните задачи на социалистическото строителство. Трябва да се воюва безпощадно срещу всяко деформиране в информацията за контрола, срещу прикриването на недостатъците, срещу измислените отчети и парадността. Самоконтролът в трудовите колективи върху основата на активната дейност на партийните ядра в тях трябва да стане едно от главните средства за осъществяване на самоуправлението на трудовите колективи.

Управленската практика трябва да се развива и усъвършенствува с помощта на съвременна компютърна техника и принципно нови информационни технологии.

Особено внимание сега следва да се отдели на управленската подготовка на кадрите от всички равнища. Необходимо е да се осигури висок професионализъм в дейността на управленските кадри, качествено ново равнище на управленската подготовка на ръководителите и специалистите, на всички трудещи се.

Мащабните задачи, поставени за решаване на сегашния етап, налагат решително да се усъвършенстват стилът и методите на ръководство, като се осъществи поврат в мисленето и действията. Нужно е да се стимулират творчеството, новаторството, дръзновението и стратегическото мислене, организирането и използването на колективния ум на масите във всички сфери на обществения живот.

Усъвършенстването на управлението на народното стопанство трябва да доведе до висока устойчивост и стабилност както на нормативните документи, така и на организационните форми в тази област. В бъдеще те следва да се преразглеждат веднъж на пет години, в края на всяка петилетка, като това бъде тясно свързано с подготовката на новия петгодишен план.

Преустройството на системата за управление е сложен и многостранен процес. Необходимо е да се създадат условия, при които дейността по усъвършенстването на управлението и практическата реализация на новите постановки да се подеме непосредствено от трудовите колективи, от бригадите, от партийните комитети и организации, да стане дело на милионите трудови хора.

Digitized by Google

2. ДЪРЖАВАТА И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ДВИЖЕНИЯ

Благодарение на всестранните успехи в социалистическото изграждане и върху основата на постоянно растящата социално-класова еднородност на нашето общество процесът на прерастване на социалистическата държава в общонародна се задълбочи и обогати с нови форми. Сега тя по-добре, по-пълно изразява волята и интересите на работническата класа, на селскостопанските труженици и на народната интелигенция. Селищните системи и общинските народни съвети заеха в живота на народа и в управлението на страната по-голямо място. Създадоха се нови, по-широки възможности за участие на трудещите се в управлението на социалните и икономическите процеси, за по-нататъшно развитие на самоуправлението на народа.

Представителните органи на държавната власт, активно подпомагани от Отечествения фронт и другите обществени организации, по-добре използваха колективния ум при подготовката на приетите през отчетния период решения и закони. Продължиха да се развиват и обогатяват формите на обществено-държавното и държавно-общественото начало в областта на културата и народната просвета, в управлението на труда и социалното дело.

Заедно с това през отчетния период в работата на държавните органи не бяха превъзмогнати проявите на бюрократизъм, формализъм и ведомственост. В редица звена на държавния апарат трудно се преодоляваха централистично-бюрократичните стил и методи на работа.

Главните насоки в бъдещото развитие на социалистическата държава следва да бъдат по-нататъшното разширяване на пряката и представителната демокрация, усъвършенстването на организацията и дейността на държавния апарат и засилването на контрола на народа, на трудовите колективи и на обществените организации върху дейността на държавните органи.

Сега е нужно да се осигури още по-активно участие на трудещите се и цялото население в дейността на държавните органи за изпълнение на задачите на общественото развитие.

През отчетния период се подобри законодателната и контролната дейност на Народното събрание. По-широко и задълбочено бяха обсъждани и решавани основни въпроси на обществено-икономическото развитие на страната. Активизира се контролът върху централните и местните държавни органи. Голям принос за това имат постоянните комисии. Подобрената връзка на народните представители с населението и активната им работа в избирателните райони позволи да се изпълняват с успех поръченията на избирателите и да се решат значителен брой обществени и лични проблеми.

Главна насока в издигане ролята на Народното събрание занапред трябва да бъде усъвършенстването на законодателната и контролната му дейност за успешно изпълнение на социалнополитическата и социално-икономическата стратегия на партията, създаването на още по-благоприятни условия и предпоставки за активно участие на Народното събрание и неговите постоянни комисии в процеса на съставянето на плановете за обществено-икономическо развитие и на бюджета. Следва да се разширява върховният контрол, осъществяван от Народното събрание, върху дейността на изпълнително-разпоредителните органи.

Необходимо е последователно да се издига ролята на постоянните комисии, да се активизира тяхното участие при предварителната подготовка на законопроектите и на други въпроси, които предстои да бъдат внасяни за разглеждане в Народното събрание. Целесъобразно ще бъде на постоянните комисии да се предостави правото да дават задължителни указания на органите и ведомствата, дейността на които те проверяват.

Държавният съвет следва да усъвършенствува структурата и организацията на своята работа. В съответствие с определените му от Конституцията на Народна република България задачи да осигурява тяхното изпълнение на още по-високо равнище.

Министерският съвет положи значителни усилия за усъвършенстване управлението на народното стопанство. За да се изпълнят предстоящите задачи, е необходимо да се изменят структурата и организацията, а също така и стилът на работа на Министерския съвет. Създадените съвети към Министерския съвет и извършените промени в стопанските министерства откриват нови възможности за преодоляване на ведомствеността и повишаване на самостоятелността на самоуправляващите се организации. Това ще допринесе за издигане ролята на Министерския съвет като висш изпълнителен орган на държавната власт.

Ползотворен беше отчетният период и за народните съвети. Те по-добре осигуряваха включването на населението в работата за изграждане на селищните системи, за все по-пълно задоволяване на неговите материални и духовни потребности, за по-нататъшно издигане на жизненото равнище на народа. За това спомогнаха подобреният състав и повишената активност на народните съветници и предоставените им по-големи организационни, политически и икономически възможности.

Но въпреки това тяхната дейност продължава да изостава от потребностите на общественото развитие. Незадоволителен е приносът им в реализирането на плановете за социално-икономическото развитие и в осигуряването на комплексно административно обслужване на населението. Главната причина за това е бавно извършващото се преустройство в стила и

методите на работа и ръководство на народните съвети, на кадрите, които работят в тях. Предоставените им правомощия не се реализират пълноценно, особено при организацията на комплексното административно обслужване на гражданите.

Основното съдържание в дейността на народните съвети и занапред следва да бъде комплексното социално-икономическо изграждане на селищните системи, насочено към още по-пълно задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на населението. Необходимо е те да се утвърждават като активни фактори за осъществяването на социално-икономическата и научно-техническата стратегия на страната чрез по-пълно разкриване и използване на териториалните ресурси. Народните съвети трябва да подобрят решително своята работа за бързо осъществяване на реформата на народното образование, за повишаване на квалификацията на кадрите и за рационално използване на трудовите ресурси. Това означава да се ускори хармоничното изграждане на условията за живот, труд и отдих. В активен диалог със стопанските организации те следва да осигуряват участието им в единното изграждане на социалната инфраструктура на всяка териториална единица.

Задача от първостепенно значение е утвърждаването на селищните системи като основни социалио-икономически и териториални единици в страната, а на общинските народни съвети — като техни стопани, като пълноценни местни органи на държавната власт и народното самоуправление. Важно условие за това е да се ликвидират проявите на опекунство над тях и на изземване на нормативно предоставените им средства за издръжка и развитие. Наложително е и приемането на нов Закон за народните съвети, чрез който да им се дадат допълнителни правомощия.

След Дванадесетия конгрес на БКП нарасна ролята и на правозащитните органи в борбата за спазване на социлистическата законност и правовия ред, за ограничаване на престъпленията и другите отрицателни явления в нашия живот. Извършена бе значителна работа за усъвършенствуване на законодателството и привеждането му в съответствие с развитието на социалистическите обществени отношения. След всенародно обсъждане бяха приети нов Кодекс на труда, нов Семеен кодекс и други важни закони. Проведена бе цялостна реформа на съдебната система, чрез която правораздаването се доближи до населението. Въведе се нов начин за избиране и освобождаване на съдиите.

В работата на прокурорските, съдебните и арбитражните органи съществуват и редица слабости — мудност и в редица случаи ниско качество на правораздаването, неизпълнение на съдебните актове, недостатъци при извършването на правно-административните услуги и други. Някои от тези органи не проявяват необходимата активност в борбата срещу безстопанствеността и посегателствата срещу социалистическата собственост. Те невинаги упражняват пълноценно предоставените им широки правомощия.

Необходимо е и в бъдеще да продължат усилията за усъвършенствуване на социалистическия правов ред, като се проявява още по-голяма непримиримост към престъпленията, като се активизира превантивната дейност и се полагат грижи за строго спазване на законите навсякъде и от всички, следи се за опазването на социалистическата собственост, за охраната на личното имущество, честта и достойнството на гражданите.

През отчетния период държавният и народният контрол разшириха своята социална база и допринесоха за преодоляването на редица недостатъци и слабости в нашия обществено-икономически живот.

В годините след Дванадесетия партиен конгрес продължиха да се развиват и укрепват неразривните връзки на партията с БЗНС. Новата социално-икономическа стратегия на партията налага още повече да се укрепва единодействието между Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз. Техническото превъоръжаване на селското стопанство, внедряването на нови технологии, увеличаването на добивите в растениевъдството, на продуктивността в животновъдството и повишаването на ефективността на производството и занапред ще бъдат важно поле на общата борба на комунисти и сдружени земеделци.

След Дванадесетия конгрес партията разви постановката за нарастващата роля на обществените организации, за тяхното утвърждаване като обществени гаранти при реализирането на партийната политика в отделните сфери на обществения живот. Практиката потвърди правилността на тази партийна постановка. Постоянно нараства приносът на обществените организации и движения в социално-икономическото развитие на страната, в укрепването на идейно-политическото единство на народа около априлската политика на БКП, в разгръщането на социалистическото творчество и възпитанието на трудещите се.

През отчетния период Отечественият фронт успешно изпълняваше ролята си за укрепване на морално-политическото и идейното единство на народа, за разгръщане на социалистическата демокрация. Нарасна неговият принос в развитието на селищните системи. Органите и организациите на Отечествения фронт по-резултатно сътрудничат както със селскостопанските организации по проблемите на самозадоволяването и развитието на личното стопанство, така и с народните съвети и кметствата за задоволяване на социалните, културните, възпитателните, благоустройствените и други потребности на населението по местоживеене.

С присъщите си специфични форми и средства на работа Отечественият фронт, като разгръща още повече своята координира-

Digitized by Google

ша функция при решаването на важни проблеми от общонароден характер, сега е призван да съдействува за внедряване на научно-техническите постижения в сферата на бита и обслужването, за икономии на материали, електроенергия и вода, за събиране и оползотворяване на вторичните суровини, за цялостно естетизиране на жизнената среда. Идейновъзпитателната работа по местоживеене трябва да стане по-конкретна и диференцирана, като се насочи към патриотичното, нравственото, трудовото и интернационалното възпитание, за повишаване на възпроизводствената роля на семейството, за укрепване и развитие на семейните традиции, за засилване на борбата срещу злоупотребата с алкохол и тютюнопушенето. Важна задача на Отечествения фронт е своевременно да изучава общественото мнение, бързо да реагира на жалбите и предложенията на населението, по-активно да използва правото си на контрол и в сътрудничество с държавните органи да съдействува за опазването на обществения ред и околната среда по местоживеене.

Партията високо цени дейността на Българските професионални съюзи. Голям е техният принос за осъществяване на икономическата и социалната политика. Те се утвърждават като обществена сила в насрещното планиране, като непосредствен организатор на социалистическото съревнование и на масовото научно и техническо творчество на трудещите се. Нарасна тяхната роля за решаване на животрептящите социални проблеми на трудовите колективи, за по-широко и ефективно участие на работническата класа в управлението на производството.

Приемането на новия Кодекс на труда открива нови възможности пред профсъюзите в областта на труда. Очертаните насоки за усъвършенствуване на трудовите отношения и за утвърждаване на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост поставят пред профсъюзните органи и организации качествено нови задачи за усъвършенствуване на трудовите отношения, за защита на правата на трудовите колективи, за по-пълна реализация на правата и задълженията на всеки трудов човек.

Голяма е отговорността на Българските професионални съюзи в осъществяването на научно-техническата революция. Това е отговорност за точно спазване на технологичната дисциплина, за охраната на труда, за повишаване на образованието и квалификацията на изпълнителските кадри и на специалистите. Наред с утвърдилите се трябва да се търсят и нови, по-ефективни форми за организация и заплащане на труда, за материално и духовно стимулиране, за решително повишаване на качеството на труда и на продукцията, за съблюдаване на социалистическата справедливост в разпределителните отношения, за възпитание на чувството за пестеливост при изразходването на материалите, суровините, горивата и енергията.

В работата с младежта и Комсомола през периода между двата конгреса настъпиха положителни изменения. Младото поколение на България вгражда още по-активно своите растящи творчески, интелектуални и професионални способности в социално-икономическия напредък на страната, в ръководството на обществените дела. Трябва да отдадем заслуженото на Димитровския комсомол за неговото умение да се насочва към възлови и перспективни задачи.

Сега научно-техническата революция става основна територия за ефективна подготовка и реализация на младежта. Тук тя ще калява своите политически, идейни и организационни качества, ще задоволява социалните и духовните си потребности, ще проявява естествената си склонност към новото и прогресивното.

Предстои да се извърши огромна работа за издигане равнището на образованието и квалификацията на младежта, за достигане върховете на професионализма още от младежка възраст, за ефективна изява на младите научни работници и специалисти. Движението за техническо и научно творчество на младежта трябва да се изведе на качествено нов етап, да стане истинска школа за технологическо мислене и подход, да бъде кипящ източник на новаторски идеи.

В последно време отново се поведе разговор за отрицателните явления сред част от нашата младеж. Комсомолските дружества и организации невинаги реагират настъпателно на потребителските настроения, подражателството и пасивността на някои младежи. Очакваме от Комсомола решително да засили дейността си в училищата и висшите учебни заведения, да прояви по-голяма инициатива за осмисляне на свободното време на младежта, да предприеме конкретни действия срещу безделниците и рушителите на обществения ред и дисциплина, да води ефективна борба срещу употребата на алкохол и тютюнопушенето, взели немалки размери сред някои среди на младежта. Необходимо е да се преодолеят увлеченията в представителност и излишна книжнина. Проблемите на младежта са общонародно дело — това е априлска традиция на нашата работа и всяка партийна организация, всеки комунист следва да внесат своя принос за нейното обогатяване.

Под ръководството на партията успешно се развиват Българският съюз за физическа култура и спорт, Българският туристически съюз и Съюзът на българските автомобилисти и Българският ловно-рибарски съюз, които завоюваха добри постижения в спортното майсторство. Но резултатите от работата за масовизиране на спорта и туризма са съвършено недостатъчни. Главният проблем сега са повишаването на здравната и социалната ефективност от заниманията с физически упражнения, спорт и туризъм, разкриването, развиването и оползотворяването на физическите и интелектуалните възможности на всеки български граж-

Digitized by Google

данин. Пътят за решаването му е един — масовизиране, пълен обхват на населението от всички възрасти в системни физкултурни и спортни занимания.

Необходимо е да продължи линията на укрепване на спортните организации, да се заздравява дисциплината, да не се допускат извращения под каквато и да е форма в тяхната дейност, строго да се спазва социалистическият морал.

Комитетите за българо-съветска дружба, Движението на българските жени, комитетите за мир, Организацията за съдействие на отбраната, Движението за трезвеност, Българският есперантски съюз, научните и художественотворческите съюзи и други разгърнаха целенасочена и ползотворна дейност за по-пълно задоволяване многостранните обществени и социални интереси на българските граждани. Необходимо е и в бъдеще всички те, в съответствие с предмета на своята дейност, със специфичните си форми и средства на работа, да търсят и изпълняват своята роля в борбата за осъществяване на научно-техническата революция, за социалистическото изграждане на страната, за развитието на социалистическата личност.

Сложната международна обстановка и нарастващата военна заплаха от империализма заставиха партията и през този период да полага непрестанни грижи за укрепване отбранителната способност и сигурността на страната, за повишаване бойната готовност на въоръжените сили. Сега Българската народна армия разполага с безрезервно предани на партията кадри. Осигурена е със съвременно въоръжение и бойна техника, повишено е равнището на нейната бойна и мобилизационна готовност. В съюз със Съветската армия и армиите на другите социалистически страни — участнички във Варшавския договор, тя е надежден защитник на мира и социалистическите завоевания на народа.

Органите на Министерството на вътрешните работи зорко охраняват сигурността, спокойствието и безопасността на българските граждани, своевременно разкриват и пресичат опитите на империалистическите централи да подкопаят социалистическите устои на нашата държава.

Защитата на социалистическото отечество, укрепването на отбраната на страната и гарантирането на нейната сигурност трябва да бъдат първостепенна грижа и задължение на всички партийни и държавни органи, на всеки комунист, на всеки български гражданин.

V. ПАРТИЯТА

В борбата за осъществяване решенията на Дванадесетия партиен конгрес израсна и самата партия, разгръщайки широка теоретическа и организаторска работа за разкриване и овладяване на качествено новите процеси в общественото развитие.

Творческият подход към претворяването в живота на партийните решения намери ярък израз в следконгресните теоретически и практически разработки, в решенията на Националната партийна конференция по качеството и на проведените 18 пленума на ЦК на БКП. Тази широкомащабна дейност на партията оказа трайно въздействие върху цялостния живот на страната.

Нарасна преобразуващата сила на партията в борбата не само с остарелите представи, но и с остарелите методи на работа и ръководство. Повиши се нейната роля като фактор, който проправя пътя на новите прогресивни тенденции и процеси в общественото развитие. Централният комитет, местните партийни органи и първичните партийни организации извършиха огромна политическа и организаторска работа за издигане авангардната роля на комунистите и партийните организации, за усъвършенствуване подходите, формите и методите на партийно ръководство. Укрепна още повече единството на народа около ленинската априлска генерална линия на партията. То се прояви особено ярко през последната година на петилетката, когато нашата икономика се изправи пред сериозни затруднения. Партията бързо и целенасочено овладя създалата се сложна обстановка, не допусна смут и песимизъм, наложи динамичен стил и делова атмосфера за работа.

Характерна черта в живота и дейността на партийните органи и организации е по-нататъшното утвърждаване на творческия подход към проблемите, нарастващата непримиримост към ниските критерии в работата, към слабостите и недостатъците. Върху тази основа идейният и организационният живот и вътрешнопартийните отношения се издигнаха на ново равнище, повиши се активността на комунистите. Партийните комитети и организации успешно използваха критиката и самокритиката като градивна сила в нашия живот. Израз на активната и целеустремена политика на партията, на силата на партийните организации станаха завършилите неотдавна отчетно-изборни събрания и конференции. Те показаха порасналата идейно-политическа зрелост на комунистите, умението на партийните организации бързо да улавят повика на новото и да мобилизират трудещите се за неговото осъществяване в живота.

На сегашния етап партията подготвя условия и разгръща повсеместна борба за

Digitized by Google

осъществяване на научно-техническата революция. Това налага да се извърши дълбоко преустройство в партийната работа на всички равница, за да може партията да стои начело на обновителните процеси, да води народа по пътя на дълбоки преобразувания в икономиката и в целия обществен живот.

1. СЪСТАВЪТ НА ПАРТИЯТА И ПОДГОТОВКАТА НА КОМУНИСТИТЕ

През отчетния период продължи укрепването на партийното ядро във всички териториални и производствени структури в страната. Партийните организации подхождат внимателно при подбора на новите попълнения, повишават изискванията към кандидатите, утвърждават практиката приемането им да се извършва и на открити партийни събрания. Между двата конгреса членският състав на партията нарасна с 12,8 на сто. В нейните редове се вляха нови 157 837 членове. Сега тя наброява 932 055 членове.

В състава на партията настъпиха редица положителни промени. **Укрепи се нейният работнически характер.** След Дванадесетия конгрес относителният дял на работниците се увеличи с 1,7 на сто. Днес в партията членуват 413 420 работници, което представлява 44,36 на сто от нейния състав. Повече от половината от новоприетите са работници от различните отрасли на народното стопанство. Близо 90 на сто от новоприетите работници са с висше, полувисше и средно образование. Делът на селскостопанските труженици в партията съставлява 16,31 на сто. За осъществяване на политическата линия особено важно значение има фактът, че около 61 на сто от членовете на партията работят непосредствено в решаващите участъци на материалното производство.

Сега в партията по-добре отвсякога са представени всички обществени групи. Увеличен е броят на комунистите сред научните и инженерно-техническите работници, сред преподавателите, учителите, лекарите и художественотворческата интелигенция. В партията членуват 67 на сто от научните работници със звания и степени, 38 на сто от инженерите и архитектите, 33 на сто от техниците, 54 на сто от селскостопанските специалисти и 31 на сто от лекарите.

Увеличено е партийното ядро в новите направления и дейности — носители на научно-техническия прогрес. За последните пет години съществено нарасна броят на комунистите в приборостроенето, пневматиката, хидравликата и роботиката, в комплексно механизираните производства, в научноизследователските институти по електроника и микроелектроника, по генетика, молекулярна биология и микробиология.

В редовете на партията встъпиха много млади хора. Сред приетите в периода между двата конгреса около 70 на сто са на възраст под 30 години. Сега членовете на възраст до 30 години са 11,9 на сто, до 40 години — 38,6 на сто, до 50 години — 60,6 на сто. Същевременно в партията има голям брой комунисти с дълъг стаж в революционните борби.

Увеличи се броят на жените. От 29,7 на сто през 1980 г. сега те са 32,7 на сто от всички партийни членове. От новоприетите комунисти 44,2 на сто са жени.

Една от най-силно изразените тенденции в подобряването на качествения състав на партията е бързото **повишаване на образователното равнище на комунистите.** Днес 64,6 на сто от партийните членове са с висше, полувисше и средно образование, а от новоприетите те са 91,2 на сто.

Изводът е, че партията правилно регулира и развива своя членски състав. Неговите социални, образователни, квалификационни и възрастови характеристики отговарят на съвременните високи изисквания и осигуряват възможност за засилване на връзките на партията с работническата класа, със селскостопанските труженици и интелигенцията, с жените и младото поколение.

В бъдеще още по-голямо внимание следва да се отделя на по-нататъшното разширяване на партийното ядро в новите и перспективни социални дейности. В това отношение следва да се обогатят критериите и подходите, за да се повиши партийното влияние в производствата и секторите, от които в най-голяма степен зависи социалният прогрес на обществото.

Необходимо е да се засили партийното ядро в такива важни отрасли и производства в народното стопанство, каквито са електрониката, биотехнологиите, енергетиката, металургията и селското стопанство, науката и образованието. По-голямо внимание следва да се отдели за увеличаване на притока на млади хора в партията, за тяхното възпитание и израстване като предани комунисти. Особено важно е измененията в партийния състав навреме и цялостно да отразяват не само междукласовите, но и вътрешнокласовите промени.

Днес нашата социална практика изисква от комунистите да проявяват висока активност за ускорено внедряване и използване на съвременните постижения на науката и техниката, да повишават своята квалификация в съответствие с новите потребности, да овладяват организационно-управленското майсторство. **Дълг на партийните организации е да стимулират и поощряват самоусъвършенстването на членовете на партията, да им помагат да развиват творческите си заложби и наклонности, за да се изявява с още по-голяма сила тяхната авангардна роля.**

Партията и занапред трябва да се освобождава от всеки, който с работата и по-

Digitized by Google

ведението си петни нейното име. Проведеният през миналата година откровен разговор за борбата срещу отклоненията и деформациите в нашия живот съдействува за издигане боеспособността на първичните партийни организации, мобилизира силите на партията. Особено взискателни следва да бъдат партийните организации към тези, които нарушават партийната дисциплина и моралните норми, злоупотребяват със служебното си положение, разхищават социалистическата собственост, вземат или създават условия за даване на подкупи, представят тенденциозно действителността в благоприятна светлина и фалшифицират отчетните данни.

2. СЪДЪРЖАНИЕТО НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ, СТИЛЪТ И МЕТОДИТЕ НА РАБОТА

Днес организираността, деловитостта и творчеството в живота на партийните организации се превръщат във важен фактор за осъществяване на прелом в отношението на комунистите към научно-техническия прогрес. Първостепенна задача на първичните звена е да въвличат всички комунисти в борбата за усъвършенстване на управлението, за внедряване и развитие на научно-техническото творчество, за повишаване на квалификацията и преквалификацията на кадрите. Дневният ред на събранията, целият партиен живот, е призван да държи будно съзнанието на комунистите по отношение на научно-техническите проблеми, да издига критериите им, да разпалва у тях творчески стремеж, технологическо мислене и политическа активност.

Залог за това са **по-нататъшното идейно и организационно укрепване на първичните партийни организации,** повишаването на тяхната роля като ръководни политически ядра на трудовите колективи и първообраз на бъдещото им състояние. Сега в партията има 28 806 първични организации. Няма важен участък в социалистическото строителство, където те да не са водеща политическа сила, която мобилизира масите за осъществяване на партийните решения.

Централният комитет проявяваше специални грижи за повишаване ролята на първичните партийни организации в борбата за изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес. Проведеният преглед на боеспособността на първичните партийни организации издигна на ново равнище тяхната политическа зрелост и идейно единство, стимулира развитието на вътрешния им живот върху основата на ленинските принципи и норми, затвърди благотворната априлска атмосфера на доверие и взискателност към комунистите, на неудовлетвореност от постигнатото.

Сред партийните организации има много добри, има и по-слаби, но най-същественото е, че няма организации с нарушено идейно-политическо и организационно единство. Новите задачи изискват да се засилва влиянието на първичните партийни организации и да се издига тяхната ръководна роля. Те са призвани да бъдат генератори и носители на новото и прогресивното, да формират нов социалнопсихичен климат в трудовите колективи и населените места, като насърчават, подкрепят и защитават всеки, който проявява смелост и поема разумен риск. Затова в бъдеще боеспособността на партийните организации следва да се оценява не по липсата на конфликти, а по наличието на здрава и принципна борба против старото, по готовността да се воюва за интересите на обществото.

Важен момент от работата на партийните организации сега е **утвърждаването на правата и отговорностите на низовите държавни, стопански и обществени звена, превръщането им в самоуправляващи се организации.** Техният контрол трябва да бъде насочен към премахване на деформациите в прилагането на демократическия централизъм, за формиране и утвърждаване на демократичен стил в дейността на административно-стопанските ръководства. Особено важно е първичните партийни организации със своята дейност да гарантират правата на трудовия колектив, да обогатяват неговите качества като стопанин на социалистическата собственост. Първичното звено на партията е политическият организатор и сигурният гарант на борбата за новото и прогресивното в трудовия колектив.

Важна предпоставка за това е по-нататъшното развитие на вътрешнопартийните отношения. Централният комитет, от една страна, следва линия на развитие и обогатяване на централизма, за да се осигурява здрава организационна спойка и единодействие между всички звена и ръководни равнища в партийния организъм, а от друга — стимулира творческата енергия на комунистите, на партийните органи и организации.

Партията и в бъдеще неотклонно ще продължава курса на развитие на партийната демокрация, на спазване на принципите на изборността и колективността, на поддържане на критичен и самокритичен дух в партийните организации. Сега в партийния живот и дейност съществуват прояви, които водят до подменяне на демократическия с бюрократически централизъм. На някои места вътрешнопартийните отношения се заменят със служебни, длъжностни и йерархични отношения. Има случаи на неспазване правата на партийните членове и на незачитане или игнориране на техните мнения и предложения. Една част от членовете на партията не изпол-

Digitized by Google

зват своите права, не са достатъчно активни при обсъждането и решаването на проблемите.

По-нататъшното издигане на ръководната роля на партията предполага още повече да се укрепват единомислието и единодействието в партийните редове и същевременно да се утвърждават нови форми за инициатива от долу. Това изисква **ново качество на вътрешнопартийните отношения, при което най-пълно да се проявяват местният партиен почин, активността и творчеството на комунистите.**

Необходимо е последователно да се усъвършенствува работата на висшите органи на партията, като се задълбочи нейният стратегически и действен характер. На всички равнища на партийната структура решително да се преодоляват проявите на дублиране и изместване на други органи, като ударението се поставя не върху директното ръководство, а върху създаването на най-благоприятни условия за проява на инициативата и творчеството. **По-нататъшното издигане на ръководната роля на партията в обществото трябва да се осъществява преди всичко чрез повишаване ролята и активността на първичните партийни организации, на комунистите.**

На ново равнище следва да се издигне демократичното начало в партийния живот. Задачата е вътрешнопартийната демокрация да се превърне в решаващ фактор за приобщаване на комунистите към острите и нерешените проблеми на социалната практика. За тази цел се налага последователно да се разширяват правата, задълженията и отговорностите на партийните организации. Необходимо е да се намалят указанията, директивите и изискваната от горе информация. Това ще позволи силите да се концентрират върху изпълнението на основните задачи, да се засили и да стане по-действен партийният контрол. Критиката и самокритиката в партията следва да се разгръщат и в бъдеще като важен фактор за разкриване на реалните противоречия и проблеми, както и на пътищата за тяхното решаване.

През отчетния период дейността на **местните партийни органи** се изпълни с ново съдържание. В центъра на вниманието на окръжните и общинските партийни комитети стояха новите проблеми и задачи на партийната политика. За това красноречиво говори фактът, че от проведените за изминалите пет години 660 пленума на ОК на БКП 275 са посветени на проблемите на партийното ръководство на икономиката. Това са преди всичко проблеми на автоматизацията и комплексната механизация, подобряването на качеството, внедряването на нови технологии, реконструкцията и модернизацията на производствените мощности, изпълнението на плановете за научно-техническия прогрес и така нататък. В областта на идеологическата и партийноорганизационната работа местните партийни комитети неотклонно се ръководеха от необходимостта цялостната партийна дейност да се провежда в тясна връзка с потребностите на социално-икономическото развитие.

Съвременното прилагане на демократическия централизъм изисква съдържанието на функциите, правата и отговорностите на местните партийни органи да се приведат в пълно съответствие със задачите на партията за осъществяване на научно-техническата революция. Те трябва да пренастроят цялата своя дейност за практическо внедряване на постиженията на науката и техниката, на прогресивните технологии.

Необходимо е и в бъдеще да се повишава ролята на **окръжните комитети на партията.** Тяхна основна задача е да разкриват и своевременно да решават регионалните проблеми, като отчитат териториалната специфика и местните резерви за научно-технически прогрес, да осигуряват необходимите условия за разгръщане инициативата на общинските комитети, за преодоляване на излишната регламентация в тяхната дейност.

Отговорни са задачите и на **общинските комитети на партията** за утвърждаване на селищните системи като основни териториални единици, за нарастване на социалната активност на населението и на трудовите колективи, за изграждане на инфраструктурата и повишаване на техническото равнище на производствената и обслужващата сфера. Наложително е да се преодолеят решително проявите на излишна книжнина и заседателщина в тяхната дейност. Най-важното е те да осъществяват здрава връзка с първичните партийни организации и населението.

Развитието на вътрешнопартийните отношения, тяхното качествено обогатяване изисква да бъдат извършени и някои изменения и допълнения в Устава на БКП. Предлаганите изменения и допълнения отразяват новите условия, при които работи партията, произтичащите от тях задачи, по-високото равнище на нейния идеен и организационен живот, разработените от нея теоретични постановки и практически подходи. Те са насочени към по-нататъшно повишаване на ръководната роля на партията, демократизиране на вътрешнопартийните отношения, издигане на авторитета и моралното поведение на комуниста, обогатяване на функциите на партийните органи и на първичните организации. Същевременно те имат за цел по-нататъшно усъвършенствуване на взаимоотношенията на партията с държавните и обществените органи и организации, засилване на участието на трудещите се в управлението, разгръщане на социалистическата демокрация и самоуправление.

С приемането на предлаганите изменения и допълнения Уставът ще стане още по-силно оръжие за изява на революционно-преобразуващата роля на партията.

Успешното решаване на новите задачи зависи в голяма степен от **преустройството в стила и методите на работа.** След Дванадесетия конгрес Централният комитет постоянно държеше будно вниманието на ця-

Digitized by Google

лата партия към подходите, методите и формите на партийната работа. В отговорни документи своевременно и творчески се поставяха актуалните въпроси на стила, кадрите се насочваха към овладяване на новите изисквания.

Усъвършенстването на стила и методите на работа даде положително отражение върху живота на цялата партия и страна. То се превърна във важна предпоставка за повишаване ефективността на партийното ръководство. В резултат на това новите социално-икономически задачи станаха централна тема на вътрешнопартийния живот. През изтеклата петилетка по-широко се използваха постиженията на науката и на челния опит при формирането и осъществяването на партийната политика. Борбата с отрицателните явления и социалните деформации стана по-организирана, целенасочена и непримирима.

Осъществените положителни изменения в стила и методите на работа са значителни, но следва да се подчертае, че те продължават да изостават от динамичното развитие на живата практика. Бавно се преодоляват проявите на безкритичност, бюрократизъм, парадност и либерализъм в работата на някои органи и дейци. Разгръщането на научно-техническата революция е възможно само върху основата на нова нагласа и решителен завой в стила и методите на работа. Нужно е дълбоко преустройство на партийната дейност, на нейното управление, контрол и оценка.

Обективните потребности наложиха нашата партия да постави изискването за съвременно революционно мислене и действие като основно съдържание на стила и методите на работа — от Централния комитет до редовия партиен член. Революционното мислене и действие сега са равнозначни на постоянен устрем към новото, на творчески размах във вижданията, в търсенето на принципно нови, изпреварващи решения във всички области на живота, на безкомпромисна борба с остарялото и отживялото. Те са несъвместими с частичните „козметични" подобрения и изменения в работата.

На сегашния етап засилването на творчеството, деловитостта и оперативността се превръща в задължително условие за развитието и прилагането на постиженията на научно-техническия прогрес. Това налага решително да се издигне организираността в работата, да не се пилее времето и „въртят хората на празен ход", рязко да се съкратят регламентираните мероприятия и количеството на обсъжданите въпроси на пленуми, заседания и събрания. Партийната работа безкомпромисно трябва да се освободи от балансираните и невернитe отчети, от канцеларското подемане на почини и тържествени обещания. Не трябва да се забравя, че политическата активност има реален смисъл само тогава, когато е творческо дело на първичните партийни организации, на трудовите колективи.

С неотслабваща сила следва да продължи борбата за укрепване на дисциплината и повишаване на отговорността в работата. Комунистите и всички трудещи се са за по-твърди и ефикасни мерки срещу недисциплинираността, безстопанствеността и разхищенията. С основание те очакват порешителни действия от партийните и държавните органи, които открито и своевременно да разкриват коренните причини за допусканите слабости и недостатъци, да разобличават носителите на извращенията и деформациите в нашия живот.

Необходимо е да се издига ролята на личния пример и грижовното отношение към труда, на нравствената чистота и обществената активност. Както никога досега се нуждаем от внимателно отношение към сигналите за неблагополучия и негативни прояви, от принципно становище по всеки конкретен случай без оглед на поста и предишните заслуги на провинилия се. Назряла е потребността от най-широка гласност на наложените наказания, за да се засилва вярата на хората в социалната справедливост на нашия строй.

Съвременните условия налагат да се формира нов тип контрол и в партийните органи и организации, който да осигурява гъвкаво и превантивно въздействие, навременно и качествено изпълнение на набелязаните цели и взетите решения. Той трябва да започва с подготовката на решенията, с анализ на обстановката и на средствата за тяхното изпълнение, да дава вярна картина на практическата реализация на взетите решения и да осъществява постоянна връзка с комунистите и трудовите колективи. Така не само ще бъдат констатирани фактите, но и ще се осигуряват необходимите промени, ще се гарантира постигането на желаните резултати.

Такъв контрол изисква и нов тип вътрешнопартийна информация. На съвременния етап нараства ролята на информацията за целите на партийното ръководство и управлението. Това се обуславя преди всичко от мащабите и усложняването на явленията в живота на обществото. Да се работи без пълна, точна и навременна информация, осланяйки се главно на интуицията и практическия опит, това означава да се работи слепешком, да се вземат необосновани решения.

Ето защо след Дванадесетия конгрес на партията бяха предприети мерки за усъвършенстване на информационното обслужване на ръководната дейност, продължи изграждането на информационната инфраструктура в партията и обществото. Компютърната техника навлезе по-широко в обработката на социалната информация. Системно се провеждат социологически изследвания по актуални проблеми. По-редовно и задълбочено се изучават общественото мнение и политическите настроения на трудещите се, подобрява се работата с критичните бележки и предложенията на комунистите и гражданите.

Въпреки това проблемите в тази област не са решени цялостно и докрай. В едни случаи се чувствува недостиг на информа-

Digitized by Google

ция по важни въпроси на икономическото, научно-техническото и социалното развитие, а в други се събира излишна или дублираща се информация. Понякога тя е недостоверна, откъсната от потребностите на партийното ръководство и социалното управление или се предоставя със закъснение, поради което не може да бъде сигурна основа за вземането на навременни, обосновани и ефикасни решения.

Всичко това налага решително да се усъвършенствува цялата информационна система така, че да осигурява своевременност, обективност и независимост на информацията на всички равнища. Необходимо е да се активизира и издигне нейната роля като действено средство за ръководство и управление, за контрол и възпитание. Информационните потоци в партийните комитети следва по-пълно да отговарят на техните действителни потребности, да се опират на първичната партийна организация като на един от основните източници на социална информация, да се изграждат на широка обществена основа.

Много важно е да се осигурят единство и съгласуваност между информационната система на партията и системата за социална информация на различните равнища. Наред с подсистемите за научно-техническа и социално-икономическа информация следва да се доизгради върху единна методологическа и методическа основа подсистемата за обществено-политическа информация, която да осигурява редовни и пълни сведения за състоянието и развитието на съвкупния субективен фактор в рамките на страната, в окръзите и селищните системи.

Нужно е последователно да се провежда линия на интензификация на информационното обслужване, като се внедряват ефективни информационни технологии и компютърна техника, в т. ч. и персонални микрокомпютри, като се прилагат широко програмна организация на информационната дейност и съвременни надеждни методи за анализ и оценка на информацията, като се издига непрестанно равнището на информационната култура на ръководните кадри.

3. РАБОТАТА НА ПАРТИЯТА С КАДРИТЕ

През отчетния период партията придаваше голямо значение на работата за привеждане на качествения състав на партийните, държавните, стопанските и обществените кадри в по-пълно съответствие с потребностите на общественото развитие. Сега партията разполага с многоброен, солиден и постоянно подобряващ се в качествено отношение потенциал от ръководни кадри.

Мнозинството от партийния актив е от средата на работническата класа и селскостопанските труженици. Близо 82 на сто от секретарите и членовете на бюрата на първичните партийни организации, 87 на сто от секретарите и членовете на общинските комитети на партията, 75 на сто от секретарите и 82 на сто от членовете на окръжните комитети на партията са синове и дъщери на работници и селскостопански труженици. Анализът показва също така, че 44,4 на сто от секретарите на първичните партийни организации в промишлеността, 59,8 на сто в транспорта и 58,5 на сто в съобщенията са работници, непосредствено заети в материалното производство.

Висока е и образователната подготовка на партийните кадри. От секретарите на първичните организации 76,3 на сто са с висше, полувисше и средно специално образование и 47 на сто със завършени различни курсове и школи за партийнополитическа подготовка. От секретарите на общинските и окръжните комитети на партията съответно 88,8 на сто и 99,5 на сто са с висше образование.

Анализът на възрастовата структура на партийните кадри разкрива, че се осигурява приемственост между поколенията, съчетаване на младите с опитните кадри. През отчетния период последователно се осъществяваше принципът на сменяемост и обновяване на партийните кадри. На отчетно-изборните събрания и конференции това обновяване е средно 22 на сто за секретарите на първичните организации и 37,5 на сто за секретарите на общинските комитети на партията.

Централният комитет преценява резултатите от усъвършенстуването на кадровата работа като положителни. В същото време на редица места не са създадени необходимите условия за пълноценна реализация на най-способните кадри. Бавно се преустройват стилът и методите на работа и ръководство. Мисленето и действията на немалко ръководни дейци изостават от новите потребности. Допуска се прибързано издигане на неподходящи хора. Обучението на кадрите продължава да е обременено с много формализъм, традиционализъм и откъснатост от практическите потребности.

Сега на преден план в кадровата работа излиза проблемът за решително издигане равнището на политико-идеологическата, теоретическата и професионалната подготовка на ръководните кадри в съответствие с новите критерии и изисквания. Дълбоко следва да се осъзнае от всички кадри необходимостта да се учат и преквалифицират. За тази цел е нужно да се доизгради националната система за допълнителна подготовка и преподготовка на кадрите, да се осигуряват техният постоянен интелектуален растеж и професионализъм в управлението, да се формират нагласа за творческо и критично мислене, умение да се прилагат придобитите знания в практическата дейност.

На качествено ново равнище трябва да се издигнат теоретичната мисъл и учебно-подготвителната работа на научно-учебния комплекс на Централния комитет на

Digitized by Google

партията. Необходимо е съдържанието, формите и методите на работа в Академията за обществени науки и социално управление, в нейните филиали и в междуокръжните партийни школи още по-тясно да се свързват с изискванията на научно-техническата революция, с актуалните социално-икономически задачи.

Необходимо е да се утвърждават съвременни изисквания и критерии за подбор, оценка и развитие на ръководните и изпълнителските кадри. Партийните органи и организации следва да дават път и да укрепват авторитета на тези ръководители, които се отличават с партийна целеустременост и принципност, с компетентност и технологическо мислене, с високи нравствени добродетели, активност и деловитост. Решаващо значение придобива умението на кадрите да общуват с хората, да се вслушват в техния глас, да създават условия за разгръщане на социалното им творчество и инициатива.

Политическите, деловите и моралните качества на кадрите да се оценяват в тяхното единство върху основата на постигнатите практически резултати. Това налага да се усъвършенствува системата за стимулиране на кадрите така, че те да развиват и реализират максимално своите творчески сили и организаторски талант.

С още по-голяма последователност и настойчивост трябва да се укрепва и развива демократизмът при подбора и издигането на кадрите. Необходимо е да се извърши дълбоко преустройство в подхода и стила на работа на партийните комитети и организации в това отношение. Най-пълно да се използват неизчерпаемите възможности на социалистическото общество за подбор на талантливи организатори из средата на трудещите се, да се освободи кадровият процес от елементите на тайнственост и монополизъм. Подборът и развитието на кадрите да стават пред очите на всички и под контрола на всички. За тази цел следва да се приложи повсеместно конкурсно-изборното начало, като се води борба срещу случаите на неговото формално приложение. По този начин ще се разкрие простор за изява на способни и талантливи кадри, които притежават качества на съвременни ръководители, но които за съжаление понякога стоят на по-заден план и не им се дава път за изява и развитие. С това несъмнено ще се повиши интелектуалното, организаторското и нравственото равнище на кадровия потенциал, ще се разкъса порочният кръг да се въртим около едни и същи хора.

От решително подобряване се нуждае работата с резервните кадри.

Всичко това очертава параметрите на необходимото дълбоко преустройство в партийноорганизационната дейност. Нужен е **смел пробив в работата на партийните органи и организации,** чрез който да се издигне на още по-високо равнище ръководната роля на партията в обществения живот, в борбата за осъществяване на **научно-техническата революция.**

4. КАЧЕСТВОТО И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

В периода след Дванадесетия конгрес се постигна още по-пълно взаимодействие между марксистко-ленинската теория и социалната практика, засилиха се настъпателността и практическата насоченост на идеологическата работа. **Издигнаха се марксистко-ленинското съзнание на трудещите се и тяхната сплотеност около априлската политика на партията.**

Обективните потребности породиха нови елементи в съдържанието и нови форми в дейността за идеологическото осигуряване на социално-икономическата политика при преминаването към интензивно развитие на икономиката. **Повишената активност на личността при решаването на актуалните стопански, политически и културни задачи все повече се утвърждава като основен критерий за оценка на ефективността на идеологическата работа.**

Постигнатите успехи са следствие от порасналото умение на идеологическите кадри комплексно да решават възникналите проблеми и да използват активни форми, да усъвършенствуват всекидневната пропагандна, агитационна и възпитателна работа в трудовия колектив и в населеното място.

Февруарският (1985 г.) и Януарският (1986 г.) пленум на ЦК на БКП изискват да се усъвършенствуват творческата нагласа и реализаторските качества на субективния фактор. В съответствие с това беше проведена широка дейност сред трудещите се и младежта за придобиване на съвременни знания и формиране на активна идейна позиция по въпросите на научно-техническата революция. Тези проблеми бяха поставени в центъра на марксистко-ленинската просвета и лекционната пропаганда, в дейността за издигане на теоретичната подготовка на агитационно-пропагандистките, лекторските и ръководните идеологически кадри. Нарасна ролята на телевизията, радиото, печата и книгоиздаването за популяризиране на научно-техническите постижения, за преодоляване на субективните слабости и психичните бариери. Партията положи системни усилия за привеждане на масовополитическата и организаторската дейност на обществените, държавните и стопанските органи и организации в съответствие с новите изисквания. Сега идеологическата работа все по-активно съдействува за формиране на новаторско мислене и творчески подход, на нови професионални и идейно-нравствени качества. С увереност може да се каже, че **комунистите и трудещите се в нашата страна възприемат партийните постановки за ускоре-**

Digitized by Google

но внедряване на научно-техническия прогрес като назряла потребност.

В същото време темповете, с които се развива обновителният процес на идеологическия фронт, са незадоволителни. Необходимите качествени изменения настъпват бавно и все още не са повсеместни. За съжаление много партийни и стопански кадри робуват на остарели представи, на закостенели методи и форми на работа. Практическата реализация на новаторската политика на партията се съпътствува с редица противоречия и трудности, с противодействие на старото и рутината, с недостатъчна политико-морална отговорност и страх от поемането на творчески риск. Това свидетелствува, че поставената задача да се осъществи пробив в бюрократичната нагласа, в традиционния подход към проблемите на научно-техническия прогрес не е осмислена докрай политически и идеологически, не е направена съществена крачка към нейното трайно решаване. Причините за тези проблеми са дълбоки и комплексни. Те се коренят преди всичко в някои традиционни слабости на идеологическата работа, в неизживените **прояви на досадна тромавост, формализъм и декларативност.**

В съвременните условия са необходими точно познаване на същността и логиката на обективните закономерности на общественото развитие, верен марксистко-ленински анализ на живата практика. Вредни за идеологическата работа на партията са както проявите на пасивност и догматизъм, така и примитивният практицизъм. Партийните кадри от всички равнища трябва да имат вкус към теорията, широка ерудиция и професионална подготовка. Те ще могат успешно да решават задачите на новото време само ако се научат умело да боравят с марксистко-ленинската методология при анализа на социалните процеси и явления.

Сега основна задача на идеологическата работа е да съдействува още по-активно за формиране на идейно-политическа и морално-психична обстановка в трудовите колективи и обществото, при която повсеместното внедряване на научно-техническите новости, повишаването на производителността на труда и качеството на производството да се утвърждават като висш обществен и морален дълг. Това означава с формите и средствата на идеологическата работа да се издига социалният престиж на творческата личност, да се формират нови нравствени критерии и образци на поведение. Идеологическата работа следва да се утвърждава все повече като реален фактор на социалните промени. Тя е призвана да участвува още по-активно в борбата за ускорено развитие на научно-техническия прогрес, за икономии и пестеливост, за организираност, ред и дисциплина.

Заедно с това идеологическата работа се нуждае от подкрепата на реалните факти, които характеризират икономическото и духовното развитие на обществото. Идеологическото осмисляне на социално-икономическите задачи не е и не може да бъде **дело само на идеологическите кадри.** Опитът показва, че е необходимо не само грижливо и компетентно да се осъществява идейното въздействие, но и внимателно да се анализира породеният от реалното състояние на социално-икономическата и политическата практика идеологически отзвук. Много фактори потвърждават, че действена и ефективна е само тази идейновъзпитателна работа на партийните и обществените организации, която органично е вплетена във всекидневието на трудовите колективи, в тяхната производствена и политико-организаторска практика. В новите условия резултатите от тази дейност зависят не само от компетентността и деловите качества на идеологическите кадри. Огромна помощ оказват и стопанските ръководители, които все повече се утвърждават и като политически възпитатели в завода, цеха, бригадата.

Научно-техническото развитие при социализма не е възможно без **усъвършенстване на човека, на човешките отношения в трудовия процес.** По своята дълбока социална природа това е масово творчество на милионите трудещи се. Затова партията оказва всестранна морална и материална подкрепа на движението за масово научно-техническо творчество, особено сред младежта. Повишаването на обществения престиж на тези, които работят за внедряване на съвременните постижения на науката и техническия прогрес, се поставя в центъра на пропагандната и агитационната работа. **Това следва да бъде един от основните критерии при оценката на отделния деец и на трудовите колективи.**

Настъпващите в резултат на научно-техническата революция промени в психиката и поведението на човека са все още недостатъчно проучени от обществените науки и идеологическите кадри. Значителното разширяване на творческите възможности на човека в съвременния производствен процес повишава неговата отговорност, разширява границите на разумния риск във всекидневната стопанска дейност. Формирането на **нагласа и готовност за поемане на последиците от рисковите решения** е важен проблем на идеологическата работа в трудовия колектив.

Създаването на благоприятна социална обстановка за ускорено развитие на научно-техническия прогрес предполага идеологически да се осмислят промените, които той внася в съдържанието на всички социални дейности. А това изисква решително да **се идеологизира работата за ускореното внедряване на съвременните постижения на научно-техническата революция.** Необходимо е много по-бързо да се адаптират и по-смело да се обновяват формите и средствата за идейно и организационно въздействие, да се усъвършенствува цялостният арсенал от средства и методи за управление на идеологическия процес.

В условията на изострената идеологическа борба между двете световни системи проблемът за формиране на **класови критерии за оценка на научно-техническите постижения** на развитите капиталистически страни придобива особено значение. Има хора, **които зад икономическите и техни-**

Digitized by Google

ческите постижения на капитализма не виждат и не осъзнават реално острите антагонистични противоречия на съвременното буржоазно общество. Това създава предпоставки за непоследователно прилагане на класовия марксистко-ленински подход при анализа на научно-техническите постижения на капитализма и затруднява реалната оценка за собствените ни успехи и възможности. Необходимо е в идеологическата работа да се прави критичен класово-исторически анализ на протичащите в капиталистическите страни обществени процеси, да се утвърждава разбирането, че както сътрудничеството, така и съревнованието и борбата между двете противоположни социални системи се пренасят все повече върху попрището на научно-техническия прогрес.

В този смисъл от съществено подобряване се нуждае дейността, свързана с широкото информиране на обществеността както за световните постижения, така и за нашите успехи. **Проблемите на научно-техническия прогрес следва да станат водеща тема в средствата за масова информация, в лекционната пропаганда и политическата агитация.** Необходимо е широко да се разясняват и пропагандират задачите и резултатите от изпълнението на Комплексната програма на страните — членки на СИВ, за развитие на научно-техническия прогрес до 2000 г. и на Дългосрочната програма за икономическо и научно-техническо сътрудничество между НРБ и СССР до 2000 година. Още по-убедително да се разкрива нарастващото значение на сътрудничеството и интеграцията на нашия научен потенциал с научните потенциали на СССР и другите социалистически страни.

Партията води широк и открит диалог с трудещите се по проблемите на научно-техническата революция. Идеологическата работа в тази посока издига политическата съзнателност, моралните изисквания и интелектуалните възможности на българския гражданин. Тя ще осъществява тази мисия толкова по-добре, колкото по-успешно се утвърждава нейният настъпателен и борбен характер. Това изисква решително да се преодолеят някои остарели форми и методи на политическата агитация, като всекидневната масовополитическа работа в трудовия колектив се въоръжава с необходимата изпреварваща информация и с нови, още по-активни средства за въздействие върху съзнанието на личността. Влиянието на пропагандата, агитацията и информационната дейност понякога отслабва поради липса на убедителност, късно реагиране на събитията, недооценяване на диференцирания подход и конкретния анализ на създадената обществено-политическа и социално-икономическа ситуация.

Пример на конкретна и непримирима политическа и идеологическа работа е организираната под ръководството на Централния комитет на партията борба срещу отрицателните явления в нашето общество. С реализъм и политическа смелост партията разработи стратегическите направления на идейновъзпитателната и административно-правната дейност за преодоляването им. Сега идеологическата и възпитателната работа на партията и Комсомола, на обществено-политическите организации и органите на управлението се насочват към диференциране и конкретизиране на тези постановки, за да се отстранят негативните явления. Промените в съзнанието и поведението на хората, тяхната активна позиция към острите и нерешени въпроси на деня — ето обективния показател за ефективността на идеологическото въздействие в тази насока.

През отчетния период се издигнаха на по-високо равнище контролните функции на идеологическата работа, повиши се тяхната въздействуваща сила при формирането на съвременния морален облик на социалистическата личност. Разгръщането на пряката социалистическа демокрация и преди всичко в трудовия колектив издигна ролята на морално-политическото въздействие в трудовите отношения. Динамичните форми на масовополитическата работа — особено единните политически дни — помагат не само за укрепване на духовната връзка с народа, но се утвърждават и като трибуна за действен обществен контрол върху стопанските и другите ръководни органи.

В същото време социалната практика поставя по-високи изисквания за съчетаване на морално-политическото въздействие с превантивния контрол и наказателната дейност на държавните институции, упълномощени да поддържат социалистическия правов ред и законност. Немалко граждани безнаказано заобикалят не само основните морални принципи на социализма, но грубо погазват някои от елементарните правила на социалистическото общежитие. Наред с това се забелязват прояви на равнодушие, егоизъм и затваряне в себе си, на пасивно отношение към отрицателните явления. Идеологическата работа на партийните и обществените организации ненавсякъде е активен фактор срещу безделието, недисциплинираността и потребителството, срещу формалното и бездушно изпълнение на трудовите и обществените задължения.

През последните години социалният опит и проведените експерименти показват, че много низови кадри разглеждат опростено контролните функции на идейновъзпитателната работа — само като ограничаване поведението на човека в трудовия колектив и населеното място. Подобно разбиране е дълбоко погрешно. Идеологическият контрол е призван да стимулира естествения стремеж на човека да се самоутвърждава като личност, творчески да се реализира в труда и ученето.

Важен аспект на настъпателния характер на идеологическата работа е борбата срещу опитите на буржоазната пропаганда да засили своето влияние сред отделни групи от населението. Съществуващите прояви на идейна дезориентация и отклонение от социалистическите принципи и норми на поведение у някои граждани са несъвместими със социалистическия начин на живот. Възникването на неформални младежки групи върху основата на съмнителни по своето съдържание идейно-естетически увлечения,

Digitized by Google

както и устойчивостта на младежката престъпност, разкриват първостепенната важност на проблема за издигане равнището на политико-нравственото възпитание на трудещите се и младежта. Необходимо е с формите на идеологическата работа, чрез възпитателното въздействие на общественото мнение и респектиращата сила на социалния контрол да се противодействува активно на чуждото идейно влияние.

5. УКРЕПВАНЕТО НА ДУХОВНАТА ВРЪЗКА НА ПАРТИЯТА С НАРОДА

Политиката на всестранна интензификация и ускорено внедряване на съвременните постижения на науката и техническия прогрес засилва социалната динамика. Създава се политическа ситуация, при която **комплексното изучаване и формиране на общественото мнение се превръщат в изключително важен фактор за укрепване и развитие на непосредствените духовни връзки на партията с народа.** Нарастват ролята и значението на общественото мнение при вземането на политически и стопански решения, при мобилизирането на трудещите се за тяхното изпълнение.

Нашата партия винаги е била чувствителна към мнението и масовите настроения на трудещите се по основните проблеми, засягащи жизнените и трудовите интереси на хората. В това тя вижда един от главните механизми за по-нататъшно укрепване на своите връзки с масите, за активното им въвличане в управлението на страната. Опитът показва, че идеологическото общуване е толкова по-богато, колкото по-разнообразен и съдържателен е социалният живот в трудовия колектив, колкото по-високи са политическото и културното равнище на трудовите хора, колкото по-дееспособни са партийните организации.

След Дванадесетия конгрес на партията системата за изучаване на общественото мнение се разви и усъвършенствува. Сега тя дава възможност всеки добронамерено подаден сигнал, всяка справедлива критична бележка и обосновано предложение да се използват за преодоляване на допуснати слабости и за решаване на обсъждани проблеми.

У нас изучаването на общественото мнение не е въпрос на добра воля, а първостепенен дълг на органите на социалното управление, на всички кадри. Те не могат успешно да изпълняват своите ръководни функции, ако не си осигуряват навременна, представителна и обективна информация. Главното в изучаването на общественото мнение е използването на събраната информация за своевременно и правилно решаване на назрелите въпроси. В противен случай тази дейност се превръща в самоцел. Необходимо е да се осигурява публичност на резултатите от изучаването на общественото мнение, да се правят те достояние на всички, от които зависи съдбата на решаваните задачи.

Социалният опит напоследък потвърждава, че **противоречията** в ускореното развитие на нашето общество и икономическите трудности пораждат повишена нравствена възбудимост в общественото мнение. Понякога възникват опростени или погрешни възгледи за ролята на субективния фактор при социализма. Смущенията в общественото мислене в много случаи отразяват реални проблеми и тревоги, но в същото време показват и недостатъци в нашата агитационно-пропагандна работа, в дейността за своевременното изучаване и овладяване на настъпващите в масовото съзнание промени.

За съжаление нерядко се подценяват **качественото осмисляне и интерпретиране** на информацията, което намалява ефекта от идеологическото въздействие. Информационната система има задачата да разкрива качествените промени в базата и надстройката, да осигурява бързина на политическото и социалнопсихичното въздействие на общественото мнение. Трудещите се, цялата наша общественост трябва да получават достоверна и своевременна информация за актуалните вътрешни и международни събития, за трудностите и противоречията в социално-икономическия живот на страната.

През отчетния период нарасна ролята на идеологическата работа за по-нататъшно укрепване на морално-политическото единство на българския народ, за развитие на българската социалистическа нация, за издигане на патриотичното и интернационалното съзнание. Разшириха се по обхват и се обогатиха по съдържание предпоставките, които обединяват българските граждани като народ. Върху основата на класово-партийните критерии настъпи подем в историческото мислене. Повиши се интересът към родната история, към борческите трудови и народностни традиции. Засили се чувството за интернационална солидарност, за единство и сплотеност на нашия народ със Съветския съюз и с народите от социалистическата общност.

През този период се осъществиха активна пропагандна, възпитателна и организаторска дейност при **ознаменуването на юбилейни годишнини** с важно историческо и идейно-политическо значение — 1300-годишнината от образуването на българската държава, 100-годишнината от рождението на Георги Димитров, 40-годишнината от победата на социалистическата революция, 40-годишнината от разгрома на фашизма и японския милитаризъм, 1100-годишнината от смъртта на Методий, 100-годишнината от Съединението, 800-годишнината от въстанието на Асен и Петър и други. По повод на тези събития бяха осъществени системни изследвания на културно-историческото ни наследство и се появиха крупни художествени произведения със силен патриотичен заряд.

Тези обновителни промени и идеологическото въздействие на юбилейните четву-

Digitized by Google

вания, последователно осъществяваната от партията политическа и възпитателна дейност издигнаха на по-високо равнище патриотичното съзнание на трудещите се и младежта. Утвърди се още повече социалистическото самосъзнание и националната гордост у тези наши сънародници, които в миналото поради трагични превратности на историята са били отчуждавани в една или друга степен от българския народ. Този революционен по своята същност процес заличава една от най-тежките национални рани, останали от петвековното турско иго, поражда обновителни промени в начина на живот, културата и политическия светоглед на тези наши сънародници, създава условия за още по-активното им включване в социалистическото строителство.

Ускореното развитие на нашето общество се съпровожда с масово освобождаване от религиозните предразсъдъци. **Социалистическите празници и обреди** все по-дълбоко навлизат в живота на народа, утвърждават се като важен фактор за неговото класово и патриотично възпитание, за издигане на духовната му култура. Едновременно с това съществува неоправдана търпимост към някои слабости и неблагоприятни тенденции. Не се противодействува с необходимата настойчивост срещу потребителското отношение в празнично-обредната система. Значително изостава решаването на редица въпроси, свързани с изграждането на съвременна материална база и с подготовката на необходимите кадри за тази специфична дейност.

След Дванадесетия конгрес партията продължи да отделя особено внимание за **понататъшното издигане на марксистко-ленинския светоглед, на класовите позиции и активното обществено поведение на социалистическата личност.** Идеологическите кадри все по-дълбоко възприемат разбирането, че нашата социалистическа идеология е органично единство на знание и воля, мисъл и действие. Цялата партия, окръжните и общинските комитети и първичните партийни организации полагаха системни грижи за подобряване качеството на пропагандата на марксизма-ленинизма, за привеждане на тази дейност в съответствие с актуалните проблеми на икономическия, политическия и духовния живот на обществото.

През отчетния период ежегодно повече от един милион участници в партийната просвета изучаваха актуалните проблеми на марксистко-ленинската идеология и политиката на партията. Значително се засили приносът на икономическото образование за идеологическото осигуряване на стопанските задачи. В тази дейност водещо място заемат въпросите на научно-техническия прогрес, на организацията на труда и производството, на икономическия подход и качеството.

Широк обхват придоби и масовата лекционна пропаганда, организирана от Дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков". Само през 1985 г. са изнесени над 270 000 лекции. Заедно с това се усъвършенствуваха организацията и управлението на тази дейност. Експериментира се положителен опит за повишаване качеството на лекционния процес, за по-бързо реагиране и контрапропаганда.

За успешно реализиране на най-новите партийни изисквания в идеологическата пропаганда, за преодоляване на традиционните прояви на формално и самоцелно изучаване на политическите знания, на пасивно отношение на аудиторията към предаваната информация партията и занапред ще разчита на многохилядния отряд пропагандисти и лектори. Днес тези идеологически кадри следва да бъдат не само високо подготвени специалисти в своята професионална област, майстори на словото, но и политически и нравствени възпитатели, които да развиват самостоятелно творческо мислене у трудещите се, да бъдат проводници на най-напредничавите идеи. Необходимо е да се издигнат решително методическата подготовка и педагогическото майсторство на пропагандистите и агитаторите. Реална гаранция за нарастналите им възможности да отговарят на новите по-високи изисквания са настъпилите качествени изменения в техния състав. Сега пропагандистите с висше образование са над 70 на сто от общия им брой, около 64 на сто са партийни, стопански и административни ръководители. В тази апостолска дейност са ангажирани 11 хил. икономисти и агрономи, 10 хил. инженери, 7 хил. учители и хиляда други кадри от материалната и духовната сфера.

Едно от главните направления в тяхната по-нататъшна отговорна идеологическа работа е възпитанието на трудещите се в дух на комунистическа идейност, на преданост към социалистическата ни родина, на съзнателно отношение към труда и обществената собственост, на непримиримост в борбата с отрицателните прояви в нашия живот.

Теоретично обогатена след Дванадесетия партиен конгрес, **априлската концепция за развитие на средствата за масова информация създаде условия да се разшири и обогати тяхната роля за укрепване на духовните връзки на партията с народа.** Безспорна е тук ролята на „Работническо дело", „Ново време", „Партиен живот", „Политическа просвета" и другите издания на Централния комитет, както и на Партийното издателство. Сега средствата за масова информация още повсеобхватно осветляват проблемите на социално-икономическото и духовното развитие на обществото и личността. Българските журналисти с по-голям размах и порасналo професионално майсторство, с по-богат арсенал от изразни средства и аргументи разясняват актуалните партийни документи и решения, осмислят и компетентно коментират протичащите у нас и по света събития и процеси. Пропагандно-информационната система все по-успешно съчетава политическото, естетическото и нравственото въздействие, утвърждава нови форми и възможности за синтез на идеология, култура и наука. Обогати се

Digitized by Google

опитът в планирането и осъществяването на крупни пропагандни кампании. Непрестанно расте и читателската поща на редакциите. Това показва, че трудовите хора високо ценят информационните средства като своя трибуна и участвуват активно в тяхната многостранна дейност.

Издига се ролята на книгата в духовното развитие на народа. Книгоиздателската дейност все по-активно съдействува за научнотеоретичното осветляване на основните проблеми на социализма, за по-пълно задоволяване на читателските интереси. Повиши се отговорността за издигане качеството на книжовната продукция. Тези успехи повеляват издателската система да търси още по-активно читателя, да формира у него нови потребности в духа на времето, на текущата партийна политика.

Въпреки безспорните успехи цялостната работа на средствата за масова информация все още не отговаря на порасналите потребности, а постиженията не са валидни с еднаква сила за целия журналистически фронт. Още повече че в епохата на компютрите пред масовото информационно въздействие се предявяват качествено нови изисквания. Информацията все още не е достатъчно аналитична и концентрирана, наситена с новаторски идеи и проблеми, за да се виждат отделните явления в общата им диалектическа връзка и взаимозависимост. Трябва да се полагат още по-големи усилия за повишаване политическата и специалната култура, публицистичното майсторство и оперативността на журналистическите кадри, за издигане на идейната яснота, яркост и достъпност на публикациите. Днес с особена острота възниква проблемът не само за това, колко, но и какви вестници, списания и книги издаваме, какви програми подготвяме.

Главното за печата, радиото, телевизията и книгоиздаването е проблемният подход, прилаган в съзвучие с партийната политика и в тясна връзка с живота, с изискванията за висок професионализъм. Последователното усъвършенствуване на този принцип предполага: аналитичност, изпреварващ ефект, реактивност и оперативност. В този смисъл **възлово значение има правилният тон на многостранните журналистически изяви.** Тъкмо чрез телевизията, печата и радиото, с помощта на книгоиздаването, видеото и другите форми за масова информация нашата партия води всекидневен диалог с целия народ по актуалните проблеми на деня. Публикациите в печата, предаванията на телевизията и радиото трябва да дават тон на деловитост, на висока и принципна взискателност, да бъдат чужди на празнословието и самохвалството.

Нашата социалистическа действителност ражда масово положителни герои. Необходимо е още по-ярко, по-убедително и талантливо да се пише и разказва за тях, да се показват истинските борци за новото, да се откроява образът на всеотдайните трудови хора — творци на блага. Средствата за масова информация имат отговорната задача чрез живия пример на най-добрите да възпитават нашия съвременник на трудолюбие и пестеливост, на дисциплина и ред, на новаторство в труда.

От журналистите се изисква да имат зорки очи и остри пера, пламенно и страстно да утвърждават новото и прогресивното, да воюват с отрицателните явления, с бюрокрацията и безобразията, никога да не притъпяват своето идейно оръжие. Известно е, че критиката чрез средствата за масова информация играе голяма роля за оздравяване на обществото. Не от вчера говорим за публичност и гласност на борбата с отрицателните явления, с проявите на „малката правда". Време е да настъпи качествен прелом, да се преодолее докрай количественият подход. Важно е не само да се изнасят факти, но и да се разкриват причините, които пораждат констатираните нарушения и недостатъци, да се мобилизира общественото мнение за тяхното преодоляване. Прошка, както се казва, не бива да има за никого. **Пред закона, а може да се добави — и пред критиката на средствата за масова информация, всички са равни.**

Особено внимание заслужават програмите и публикациите със **забавна и развлекателна насоченост.** Проблемът е да се повиши тяхното идейно-художествено и професионално равнище, умело да се политизират забавните и естрадните предавания на телевизията и радиото, да се проучват действителните интереси на зрителите и слушателите и най-вече на младежта. Необходимо е да се усъвършенствува съотношението между сериозното и развлекателното изкуство, да се утвърждават високи естетически критерии и духовни потребности, като се води решителна борба срещу идейно и художествено слабите творби, срещу неверните оценки и нездравите вкусове. Изпълнението на тази задача предполага цялостно да се усъвършенствуват телевизионните и радиопрограмите.

Развитието на спътниковата, кабелната и касетната телевизия поражда нови сложни проблеми. Изостря се въпросът за качеството и конкурентоспособността на нашите телевизионни програми и покритието на страната с качествен телевизионен сигнал. В тази област е нужно да се ускорят сътрудничеството и интеграцията между социалистическите страни, като се изработи обща стратегия за използване предимствата на космическата телевизия.

6. НАУЧНОТО РАВНИЩЕ И ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

В нашето общество идеологическите явления се обогатяват и изменят особено динамично. По-непосредствени и по-сложни стават връзките и взаимодействието на

Digitized by Google

идеологията с останалите сфери на обществено-политическия и социално-икономическия живот. Това засилва значението, от една страна, на обективния класово-партиен анализ, а от друга — на умението на ръководните партийни органи вярно да определят целите, задачите и методите на идеологическата работа на национално, регионално и местно равнище. Социалната практика поставя качествено нови изисквания за издигане на научното равнище и подобряване на партийното ръководство на идеологическата работа.

Нараства ролята на програмно-целевия подход в планирането и партийното ръководство на идейновъзпитателния процес. Високата степен на организираност на социалистическото общество изисква правилно да се съчетават и обединяват въздействията на многобройните обективни и субективни фактори. Съществуващите все още слабости във взаимодействието между пропагандата и агитацията, културата и образованието, средствата за масова информация и социалната теория, между всички сфери на духовния живот са съществена пречка за ефективно ръководство и управление на цялостния идеологически процес. Все по-остро възниква необходимостта от по-оперативно и по-гъвкаво партийно ръководство на идеологическата практика с цел да се намира главното звено, около което да се обединяват етапните задачи, водещи към очаквания практически резултат. Във връзка с това животът предявява сериозни претенции към компетентността на идеологическите кадри по въпросите на управлението на идейновъзпитателния процес, към тяхната организационна култура и морална позиция.

В съвременните условия особено значение придобиват ускоряването на идеологическия отзвук и оперативното използване на обратната връзка. Някои партийни комитети и първични партийни организации са привикнали да изчакват указания „от горе" за всичко, дори за решаването на своите специфични проблеми. Често пъти по вина на общинските и окръжните комитети или на централни органи и ведомства неоправдано се забавят отговорите на поставени от трудещите се въпроси. Тази порочна практика противоречи на съвременните изисквания за изпреварващо въздействие на идеологическата работа. Тя влиза в противоречие с необходимостта да се формира активно обществено мнение, което да мобилизира трудещите се за творческо изпълнение на партийните решения.

Първостепенна роля за издигане равнището на идеологическата работа, за усъвършенстване на формите и методите на идеологическо въздействие има развитието на обществените науки. През отчетния период предоставените на социалната практика широки по обхват и съдържателни научни изследвания показват, че много от творческите търсения и постижения на обществоведите съответстват на съвременните изисквания на социално-икономическата и идеологическата политика на партията.

Положителни резултати са постигнати в областта на философско-социологическото осмисляне на новите обществени процеси и явления и противоречията в тяхното развитие. Обогати се социологическият анализ по проблемите на трудовата реализация на личността в условията на бързо променящата се социално-класова структура на обществото. Полезни за обществената практика са резултатите от комплексното изучаване на човека, социалната среда, начина на живот и възпитанието на личността. Специално внимание заслужават предприетите изследвания на мозъка и интелектуалните възможности на човека. Изследванията на идеологическия процес, на неговите социологични и нравствено-психологични проблеми, на управлението му съдействуват за развитието на идеологическата теория и практика. Проучванията на националноисторическото наследство и съвременния духовен живот на българина разкриват нови възможности за усъвършенствуване на дейността за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта. В тази насока важно значение има работата по издаването на многотомната история на България, което неоправдано се удължава, и по разработването на въпросите за единството на българския език в миналото и днес, разгръщането на регионалните изследвания. Проведен беше и Първият международен конгрес по българистика. Особено политическо значение придобива критиката на съвременните буржоазни социални теории и идеология.

Независимо от постигнатите успехи бавно се извършва преориентацията на обществените науки към изучаването и решаването на назрелите проблеми на социалната практика и научно-техническия прогрес в съответствие с обективните закономерности. Успешното изпълнение на съвременните теоретични и приложни задачи изисква по-нататъшно творческо развитие и умело прилагане на марксистко-ленинската методология, на проверения в социалната практика и научното познание диалектикоматериалистически метод. Само на основата на съвременни методологични критерии е възможно да се утвърждава творческият революционен стил на мислене, коренно различен от схоластичните разсъждения и безсперспективния емпиризъм. Само от такива позиции може да се утвърждава успешно и активната политико-морална позиция на учения. Това означава, че обществените науки не трябва само да калкулират фактите, както това се прави от много обществоведи, а да чертаят нови алтернативи за практическо действие на субективния фактор, да активизират творческата енергия на народа в името на набелязаните цели.

Съвременният стил на мислене изисква програмно организиране на изследователската работа и радикална промяна на ориентацията към актуалните проблеми на идеологическата политика на партията. Все още съответните институти и научни дейци не са осъзнали докрай, че развитието

Digitized by Google

на обществените науки е основен фактор за обогатяване на идейно-теоретичния, методологическия и методическия арсенал на идеологическата работа и следователно — за засилване на нейния творчески характер, на нейната активна преобразуваща роля. Сега на преден план изпъква задачата за решително интензифициране на специализираните изследвания на идеологическия процес, за съществено подобряване на качеството и практическата приложимост на научните резултати, за разработване на методологията на практическото действие. Обществените науки трябва да откликват оперативно на обективно възникналите потребности на обществения живот, да разработват обосновани прогнози и конструктивни препоръки за нуждите на практиката.

Подобряването на организацията и управлението на обществените науки трябва да създаде необходимите условия и предпоставки за съществено издигане на теоретичното равнище на научните изследвания и разработки, за засилване на тяхната практическа насоченост и социално значение. Обществената и идеологическата практика предявяват това свое изискване с все по-голяма настойчивост и взискателност. Партийните кадри на всички равнища следва по-смело и компетентно да използват постиженията на обществените науки, да търсят активно помощта на научната мисъл чрез целево възлагане на теми за научни изследвания и разработки, пряко свързани с тяхната непосредствена обществено-политическа и идеологическа работа. Необходимо е настойчиво и последователно да се развиват и укрепват връзките на обществените науки с идеологическата практика. Това е вярната насока в борбата срещу елементите на формализъм, опростенчество и самоцелност, които все още намират място в много от идеологическите дейности.

Важно значение за по-нататъшното издигане на ефективността и научното равнище на идеологическата работа има и подобряването на нейната материално-техническа база. Необходими са съвременни аудиовизуални технически средства, богати по съдържание и естетически добре оформени нагледни материали, учебна, помощна и пропагандна литература. В съответствие с нарасналото интелектуално равнище на българския народ партийната пропаганда и агитация следва още по-активно да използват възможностите на печата, радиото и телевизията. Днес за високо качество на идеологическата работа може да се говори само тогава, когато тя е организирана в съответствие с най-новите изисквания и възможности на научно-техническия прогрес.

През отчетния период важен ориентир за правилния избор на главните моменти и насоки в идеологическата и партийноорганизационната работа на БКП беше опитът на КПСС. Творческото прилагане на ленинския стил на мислене и действие, ускореното развитие на социалистическото общество в СССР разкриват пред нашата партия нови, още по-широки възможности за ползване на богатия съветски опит. В тази насока успешно се развива и българо-съветското междупартийно, включително и идеологическо сътрудничество. Системно провежданите делови срещи, научно-практически конференции и симпозиуми дават възможност на партийните кадри да се информират взаимно за творческите търсения на двете братски партии в областта на теорията и да обменят опит в практическото решаване на актуалните въпроси. Определено може да се каже, че българо-съветското сътрудничество, активното ползване на богатия опит на КПСС и на другите марксистко-ленински партии издигат теоретичното равнище и обогатяват проблемното съдържание на организационно-политическата и идейновъзпитателната работа на БКП.

●

Отчетът на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес убедително показва, че в периода след Дванадесетия конгрес — период на напрегнат и съзидателен труд — е постигнат значителен напредък във всички области на живота. С чувство на законна гордост от постигнатото, следвайки неотклонно своята научнообоснована политика, партията на българските комунисти отива към 100-годишния си юбилей с ясна програма за действие.

Набелязаните перспективи за развитие на обществено-икономическия живот на страната през деветата петилетка и до 2000 г. имат историческо значение. Те се отличават с нов подход към практическото осъществяване на политиката за ускорено икономическо и научно-техническо развитие, за решително подобряване на качеството, за повишаване на производителността на труда и ефективността на производството.

Избраният път не е лек. Животът поставя пред нас изключително сложни, уникални по характер организационни, икономически, идеологически и научно-технически задачи. В тясно сътрудничество с великия Съветски съюз и страните от братската социалистическа общност нашата страна има щастието и историческата отговорност да участвува в борбата за изграждането на един нов свят — свят на мирен и съзидателен труд в името и за благото на човека, свят на социализма и комунизма.

Digitized by Google

Заключително слово на другаря ТОДОР ЖИВКОВ

Другарки и другари делегати,
Драги гости,
Завърши работата на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.
Какво най-общо може да се каже за него?

Първо. Конгресът конкретизира и обогати програмата на партията в новите условия на вътрешното и международното положение; начерта пътищата и постави задачите, които ще осигурят по-нататъшното строителство и усъвършенстване на социалистическото общество в Народна република България до края на века.

Второ. Решенията на конгреса издигат ленинската априлска генерална линия на качествено ново равнище, за да може нашата родина да се развива по-интензивно и да крачи плътно до най-напредналите социалистически страни в изграждането и разцвета на социалистическата цивилизация. **(Продължителни ръкоплясканя.)**

Трето. Нашият конгрес е устремен към бъдещето. С измененията, които извършваме и в базата, и в надстройката, ние създаваме необходимите предпоставки България да стане високоразвита, социалистическа държава, способна да посрещне предизвикателствата на двадесет и първия век. **(Продължителни ръкоплясканя.)**

Другари,
В центъра на работата на конгреса стояха проблемите на извършването на научно-техническата революция у нас.

С дълбоко удовлетворение можем да кажем: готовността на партията да оглави това крупно дело се прояви в съзидателната дейност на нашия народ след Дванадесетия конгрес и особено след Февруарския пленум на Централния комитет. Тя се прояви и по време на отчетно-изборната кампания. Тя беше убедително манифестирана и тук, на Тринадесетия конгрес.

Това показва, че сме на прав път, изпълнени с вяра в нашия успех.

Тази вяра е реална, защото комунистите, нашата чудесна младеж, българският народ са подготвени за делото, с което се заехме. Тя е реална, защото участвуваме и все по-активно ще участвуваме в специализацията и интеграцията с братските социалистически страни. Тя е реална, защото се опираме преди всичко на огромните възможности, които разкрива пред нас курсът на сътрудничество и всестранно сближаване на Народна република България със Съветския съюз. (Бурни продължителни ръкоплясканя.)

Digitized by Google

Другарки и другари,

През последните години, както знаете, изключително много наблягаме върху проблемите на научно-техническата революция, говорим за технологии, за структурна политика, за икономически механизъм и така нататък. Може би някои си задават въпроса: не се ли поддава нашата партия на модни увлечения, не проявява ли техиократски уклон? Не се ли отдалечаваме от проблемите на човека, на трудовите хора у нас?

Историческа заслуга на създателите на нашето учение е, че те разкриха и доказаха: решаващото за развитието на човека, на нашия строй — това е икономиката, нейният напредък. Както казва Ленин, всяко наше намерение в социалната област не струва пукната пара, ако не е икономически подплатено. Ето защо, изпълнявайки решенията на сегашния конгрес, умножавайки материалните и духовните богатства на страната, ние ще създаваме все по-добри условия за разгръщане на жизнения и творческия потенциал на нацията, на нейните сили и способности.

Същевременно с цялата си досегашна работа и с решенията на конгреса ние издигаме на нов етап социалистическия демократизъм. И то не само с добри пожелания, а с политически, икономически и правни гаранции.

Това е новият Кодекс на труда — трудовата конституция на България, в която се уреждат основните проблеми на труда и трудовите отношения и се узаконява ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

Това е изграждането на самоуправляващите се организации, на които предоставяме широки права и отговорности, за да бъдат те действителни социалистически стокопроизводители.

Това са мерките против уравниловката, против нарушаването на принципа на заплащане според количеството и качеството на труда.

Това са нашите подходи и действия, нашите намерения, развити и тук, на конгреса, за преустройство на управленския апарат от горе до долу, за да заживее той с новите задачи, с проблемите и вълненията на народа.

Както се вижда, **в съответствие с принципа на самоуправлението ние извършваме сериозни промени в структурата, стила и методите на работа на редица звена. На този принцип ние отдаваме огромно значение и постепенно ще разширяваме неговото прилагане във всички области на обществения живот.**

В името на човека конгресът постави по нов начин и въпросите на социалната политика. В социалистическото общество комплексното задоволяване на материалните, духовните и социалните потребности на народа трябва да става в съответствие с растежа на покупателната му способност. Но, както правилно беше изтъкнато и тук, вече не е достатъчно да расте само покупателната способност. Необходимо е да се разчупят бариерите на производствения монополизъм, да се премахва недостигът на стоки и да не се принуждава труженикът да купува с парите, спечелени с честен труд, не това, което желае, а това, което му се натрапва. Това се отнася и за производството на предмети за потребление, и за търговията, и за сферата на услугите, за всичко, което има отношение към труда, към бита и отдиха на гражданите в социалистическа България.

Социалната политика, възприета от Тринадесетия конгрес, далеч не се изчерпва с материалните потребности на трудещите се. Тя е подчинена на идейно-политическото и културното израстване на нашата младеж, на нашия народ, на борбата за обогатяване и задоволяване на духовните потребности на хората.

Digitized by Google

За нас, за Българската комунистическа партия, няма по-висша ценност от човека. Грижата за човека пронизва и цялата работа на сегашния конгрес. Развитието на социалистическата личност, зачитането и издигането на достойнството на човека, формирането на другарски отношения, утвърждаването на социалистическия начин на живот и занапред ще бъдат сърцевина на нашата политика. (Бурни продължителни ръкопляскания.)

Другари,

Ние добре съзнаваме, че в изпълнението на задачите, поставени от конгреса, неизбежно ще срещаме трудности. Имам предвид трудностите, свързани преди всичко със сложния характер на задачите. Горчиво ще се разочароват онези от нас, които напуснат конгресната зала с илюзията, че всичко, както се казва, ще бъде поднесено на тепсия. Научно-техническата революция няма да ни реши проблемите автоматично. Създаването на наши и пренасянето на чужди научни продукти и тяхното прилагане в практиката изисква борба, упоритост, непреклонност. Вярно е, че сега на социалистическите стокопроизводители се предоставя голяма свобода на действие. Но това в никакъв случай не означава, че резултатите ще дойдат сами. Големите права налагат и големи отговорности.

Ние трябва да гледаме реалистично на нещата. Макар че сме разработили съвременна научно-техническа стратегия, трябва да ни бъде ясно: ние няма да можем още утре навсякъде и изцяло да внедрим модерна техника и технология. Техниката в някои наши предприятия е не само морално, а и физически остаряла, някъде тя дори е в аварийно състояние. Да, в редица предприятия ще ни се наложи и занапред да работим с досегашната техника и технология. Само че и тук трябва да работим поновому. Както изтъкнаха редица другари, и при такива условия е нужна сериозна работа за усъвършенстване на организацията на труда, за обновяване на изделията, за най-пълноценно използване на ресурсите, за издигане качеството на продукцията.

Когато говоря за трудности, имам предвид също така скритата и явната съпротива на онези кадри, които или не са в състояние, или не искат да изменят своя стил на работа. Част от кадрите просто не са подготвени за новото, което подемаме. И това е обяснимо. И преодолимо. В тази насока набелязахме и вземаме мерки. Далеч по-трудно обаче ще се справим с манталитета на онези кадри, които са свикнали да командуват, а не да ръководят. И особено с онези от тях, които при сегашното преустройство се съобразяват единствено със своите лични интереси, страхуват се, че „изпускат" властта.

Разбира се, **нашата страна разполага с огромен отряд от подготвени, честни и предани кадри, които умеят да се вслушват в гласа на трудещите се, опират се на тях, ползват се с тяхното доверие. Тези именно кадри ще дават тон, те именно ще организират изпълнението** на конгресните решения.

От всички нас, другарки и другари, се изисква да преодолеем едно специфично, може би чисто нашенско, българско противоречие, вкоренило се в живота. Това е честото разминаване между думи и дела, недовеждането докрай на наши замисли и решения. Това противоречие трябва да преодолеем и у себе си, и у всички.

Сега са ни нужни практически действия, нужни са ни ред, дисциплина и организираност. Нужна ни е работа — целенасочена, огромна по размах, интензивност и резултатност.

Открито искаме да кажем на всички: от линията, начертана на конгреса, ние не можем и няма да отстъпим, ще я провеждаме после-

Digitized by Google

довително и твърдо в живота! (Бурни продължителни ръкопляскания.) **Защото за социалистическа България друг път към бъдещето няма! (Продължителни ръкопляскания.)**

Другари,

Ценна традиция на партията на българските комунисти е да дава широка гласност на своите решения, нищо да не скрива от народа, винаги да върви с народа. Цялата работа на конгреса — от откриването до закриването — стана непосредствено достояние на широките народни маси, защото се предаваше по радиото и телевизията, отразяваше се в печата. Може да се каже, че с нас в тази зала на Народния дворец на културата беше целият народ. **(Бурни продължителни ръкопляскания.)**

И ние сме твърдо убедени, че милионите хора в нашата страна приемат като свои конгресните предначертания и ще се борят за тяхното осъществяване като за свое собствено, кръвно дело. (Бурни продължителни ръкопляскания.)

Позволете ми отново да изкажа най-сърдечна благодарност на работническата класа, на селскостопанските труженици и на народната интелигенция, на целия български трудов народ за подкрепата, за всичко сторено досега. **(Бурни продължителни ръкопляскания.)**

Нека си пожелаем нови успехи в изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България. (Бурни продължителни ръкопляскания.)

Позволете ми също да изкажа най-сърдечна благодарност на чуждестранните делегации за тяхното участие в нашия конгрес, за поддръжката, която ни оказват техните партии и движения, техните страни.**(Продължителни ръкопляскания.)** Искам да ги уверя, че **българските комунисти, българският народ винаги ще бъдат верни на своя интернационален дълг, ще дават своя принос за развитие на разбирателството и сътрудничеството между народите, за траен мир в света.** (Бурни продължителни ръкопляскания.)

От името на новоизбрания Централен комитет на партията искам да ви благодаря, скъпи другарки и другари делегати, за доверието, което ни гласувахте. **(Продължителни ръкопляскания.) Искам да уверя и вас, и всички, които ви изпратиха тук, че не ще пожалим сили, за да оправдаем това високо доверие.** (Бурни продължителни ръкопляскания.)

Закривам Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

Digitized by Google

РЕЗОЛЮЦИЯ

НА ТРИНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ ПО ОТЧЕТА НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ И ВСТЪПИТЕЛНОТО СЛОВО НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ ПРЕД КОНГРЕСА

Като обсъди обстойно Отчета на Централния комитет на Българската комунистическа партия и Встъпителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков, Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия

РЕШИ:

1. Изцяло и напълно одобрява политическата линия и практическата дейност на Централния комитет на партията след Дванадесетия конгрес на БКП.

2. Одобрява Отчета на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия конгрес и оценява Встъпителното слово на другаря Тодор Живков като документ с програмно значение, определящ стратегията на партията до края на века. Всички партийни органи и организации в своята дейност да се ръководят от постановките и задачите, разработени във Встъпителното слово и в Отчета на Централния комитет.

3. Призовава всички комунисти и трудещи се в нашата страна, следвайки неотклонно ленинската априлска генерална линия на партията, да вложат творчески сили, инициатива и съзидателен труд за практическото осъществяване на стратегическите задачи, поставени от Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, за благото на човека, за по-нататъшното изграждане на социализма в Народна република България.

Digitized by Google

РЕШЕНИЕ

НА ТРИНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ ЗА ТЕЗИСИ ЗА РАБОТАТА НА ПАРТИЯТА, ЗА СОЦИАЛНОТО, ИКОНОМИЧЕСКОТО И КУЛТУРНОТО РАЗВИТИЕ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ДЕВЕТАТА ПЕТИЛЕТКА (1986—1990 Г.) И ДО 2000 ГОДИНА

Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, като взе предвид резултатите от всенародното обсъждане на проекта за Тезиси и изказванията и предложенията на делегатите на конгреса,

РЕШИ:

Утвърждава Тезиси за работата на партията, за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през деветата петилетка (1986—1990 г.) и до 2000 година.

Министерският съвет на Народна република България в съответствие с Отчета на Централния комитет на партията, Встъпителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП и Тезисите на конгреса да подготви окончателен проект на плана за социално-икономическото развитие на страната през деветата петилетка и да го внесе за утвърждаване от Народното събрание.

Предложенията, направени по време на общонародното обсъждане на проекта за Тезиси и в разисквания на конгреса, които имат оперативно-изпълнителски характер, да се картотекират от съответните ведомства и организации и да се вземат необходимите организаторски и политически мерки за тяхното осъществяване.

Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия изразява увереност, че комунистите, сдружените земеделци, комсомолците, работническата класа, народната интелигенция и всички трудещи се в нашата страна ще вложат своя труд, творчество и енергия за реализирането в живота на задачите, залегнали в Тезисите, за всестранния възход на скъпото ни отечество — Народна република България.

Digitized by Google

Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия

На 5 април се състоя първото заседание на новоизбрания от Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия Централен комитет на БКП.

Пленумът с пълно единодушие избра за генерален секретар на ЦК на БКП другаря ТОДОР ЖИВКОВ.

За членове на Политбюро на ЦК на БКП единодушно бяха избрани другарите:

ГЕОРГИ АТАНАСОВ, ГРИША ФИЛИПОВ, ДОБРИ ДЖУРОВ, ЙОРДАН ЙОТОВ, МИЛКО БАЛЕВ, ОГНЯН ДОЙНОВ, ПЕНЧО КУБАДИНСКИ, ПЕТЪР МЛАДЕНОВ, СТАНКО ТОДОРОВ, ТОДОР ЖИВКОВ, ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ.

За кандидат-членове на Политбюро на ЦК на БКП единодушно бяха избрани другарите:

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ, ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ, ГРИГОР СТОИЧКОВ, ДИМИТЪР СТОЯНОВ, ПЕТЪР ДЮЛГЕРОВ, СТОЯН МАРКОВ.

За секретари на ЦК на БКП единодушно бяха избрани другарите:

ГРИША ФИЛИПОВ, ЙОРДАН ЙОТОВ, МИЛКО БАЛЕВ, ЧУДОМИР АЛЕКСАНДРОВ, ВАСИЛ ЦАНОВ, ДИМИТЪР СТАНИШЕВ, ЕМИЛ ХРИСТОВ, КИРИЛ ЗАРЕВ, СТОЯН МИХАЙЛОВ.

Digitized by Google

ДЕМОКРАТИЗМЪТ В РАБОТАТА С КАДРИТЕ

СТЕФКА АНГЕЛОВА
кандидат на философските науки

„Извънредно важен принцип... сега е и широкото прилагане на конкурсното начало. Практика в това отношение имаме. В нея има достатъчно успехи и достатъчно опорочени конкурси. Затова сме длъжни ясно да заявим: след като се установят политическите качества на участниците в даден конкурс, кой ще го спечели — това ще се определя от съревнованието на способностите. Тук ни трябва ефикасна процедура и публичен обществен контрол."

Тодор ЖИВКОВ
Из Встъпителното слово пред Тринадесетия конгрес на БКП

На сегашния етап от нашето социално-икономическо развитие, в условията на бурно протичащата научно-техническа революция, на непрекъснатата интелектуализация и повсеместна интензификация на човешките дейности, на упорита работа за повишаване качеството навсякъде и във всичко, изключително много нараства ролята на субективния фактор. Въпросът сега опира до мобилизирането и пълноценното използване на силите и възможностите на големия трудов, научно-технически и кадрови потенциал на нашата държава. Ето защо партията обръща погледа си към кадрите, към тяхната подготовка и способност да разбират новите задачи, да овладяват и направляват новите процеси, свързани с интензивното социално-икономическо развитие.

Пред нас се изправят в нова светлина, с цялата им сериозност и острота проблемите на кадрите и за качеството на работата ни с тях. Ето защо въпросите за овладяване на новите подходи за работа с кадрите, разработени от другаря Тодор Живков, за решително преустройство на стила и методите на нашата кадрова работа придобиват принципиално, решаващо значение за осъществяване стратегията на партията.

Digitized by Google

През последните години и особено след решението на Секретариата на Централния комитет на БКП „За работата на Русенската окръжна партийна организация по подбора, подготовката и възпитанието на резервните кадри“ от 14 декември 1977 г. в работата с кадрите настъпват съществени положителни изменения. На основата на проверения в практиката опит по-широко приложение получава демократичното начало при подбора и издигането им. Повишава се ролята и отговорността на партийните и обществените органи и организации, на трудовите колективи при обсъждането и решаването на кадровите въпроси.

Кои са предимствата на демократичните форми? Те са твърде съществени и се потвърждават в практиката на всички органи и организации, които ги прилагат. Поради това се посрещат с интерес, с одобрение и пълна подкрепа от трудовите колективи. За тях е ставало дума неведнъж. Ще се спрем само на по-важните от тях.

Правилно проведените конкурси и избори могат да се използват като надежден инструмент за справедлив подбор, разпределение и ефективно използване на висококвалифицираните кадри и специалисти. Внедряването им засилва ролята и мястото на трудовите колективи при решаването на кадровите въпроси. И открива широки възможности за пълноценна социална реализация на специалистите според техните политически, делови и нравствени качества.

Демократичното начало стимулира кадрите към непрекъснато самоусъвършенстване. То поражда стремеж за творческа изява и готовност винаги да бъдат на равнището на изискванията, поставени от партията. Освен това е ефективна форма за подбор на такива дейци, които успешно могат да ръководят трудовите колективи в условията на всенародния подем за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, за създаване на ред, организираност и висока дисциплина.

Конкурсът и изборът способствуват по-решително да се ограничава субективизмът и свързаните с него отрицателни явления. Чрез тях в голяма степен се обективизират оценките за знанията и възможностите на кандидатите. От социологическото проучване във Варненски окръг 90 на сто от спечелилите и 70 на сто от некласиралите се сочат, че конкурсното начало създава еднакви възможности за изява на кандидатите. В по-голяма степен се открояват изискванията към личностните качества и способностите на ръководителите. След като колективът в последна сметка си е казал тежката дума дали кандидатът ще бъде негов ръководител или не, тогава той се приема по-добре от него, скъсява се процесът на адаптирането му, по-бързо се преодолява психологическата бариера, когато не е от същия колектив. И още нещо. Конкурсът е публичен ангажимент. Ръководителят знае, че всяко негово действие, поведението му като цяло се оценяват от колектива, поради което се стреми съвестно да изпълнява не само служебните си задължения, но и да бъде за пример с личния и обществения си живот. Поради това значително се повишава и неговата обществена активност.

Издигането на ръководни кадри чрез конкурс и избор в сегашните условия значително повишава отговорността им пред трудовия колектив, който ги е избрал и им е гласувал доверие. Това, от една страна. От друга страна, създава увереност в колектива за реалните му възможности да се изявява не само като стопанин на социалистическата собственост, но и като непосредствен участник в управлението на предприятието, учреждението, организацията. Натрупаният опит

Digitized by Google

показва, че в бригадите и цеховете, в които цялостно е внедрена стопанската сметка, се създават по-добри възможности за изява на политическата зрелост на колектива, за обективна оценка на качествата на кандидатите на основата на по-тясното обвързване на обществените, колективните и личните интереси.

Твърде съществено предимство е и това, че много от участниците в конкурсите и изборите предлагат нови, научнообосновани проекти и решения за усъвършенстване на организацията и ръководството на производството и управлението, на съществуващата технология и качеството на изделията. А това е изключително важно условие за успешно осъществяване курса на партията за повсеместна интензификация и научно-технически прогрес.

Анализът на практическия опит показва, че **въпреки съществуващите трудности,** главно от субективен характер, **конкурсното и изборното начало постепенно си пробиват път.** В редица трудови колективи те изместват традиционните подходи при назначаването на ръководните кадри и специалисти.

Нашироко бе популяризиран опитът на пионера в това отношение — Русенската окръжна партийна организация. Бързо набираше скорост и градската партийна организация в София и особено партийната организация в Кирковски район. На нейния опит също е отделено значително място в печата. Поради това в настоящата статия не се спираме на техните успехи.

Многобройни са работните групи от различни окръзи, които изучават опита на русенци и правят първите си крачки в приложението му. Нещо повече. Някои са постигнали и определени положителни резултати, от които могат да се учат и други. Например във Варненски окръг демократичното начало започва да се прилага едва през втората половина на 1982 г., а досега са проведени вече около 650 конкурса. Партийните комитети и бюра са разработили и използват научнообосновани системи и методики за работа с резервните кадри и за подбора на административни и стопански кадри чрез конкурс и избор. Разработени са нормативните документи. Провежда се широка разяснителна работа. Все по-голяма е убеждеността на партийните органи и организации, на трудовите колективи, че тези форми не само демократизират кадровата работа, но са и ефективно средство за компетентно решаване на кадровите въпроси, за преодоляване елементите на субективизъм, за предоставяне на по-добри възможности на кадрите да се реализират като ръководители.

Критичният анализ на направеното досега в редица окръзи обаче показва, че прилагането на конкурсното и изборното начало както по своите мащаби, така и по отношение на качеството и ефективността му не отговаря на партийните изисквания, на реалните възможности и потребности на съвременния етап. За какво става дума? **Първо, за количеството.** В преобладаващата част от окръзите проведените конкурси се броят на пръстите на едната ръка. В редица окръжни комитети не е направено нищо сериозно в тази насока. Други още не са и започнали. Някои от тях дори смятат, че то е неприложимо при техните конкретни условия. И за собствено успокоение търсят различни аргументи — например близостта до друг голям окръжен център, към който се засилват миграционните процеси, недостигът на кадри и т. н. А проведените единични конкурси са плод на усилията и творчеството на пионери, които не получават почти никаква помощ и подкрепа от по-горе стоящите партийни органи. Една от причините за това е може би голямата трудоемкост на подготовката на нормативните документи и на провеждането на самата процедура по конкурса и избора.

Digitized by Google

Анализът показва, че конкурсът се прилага главно в научните институти и в учебните заведения, а в промишлеността — и конкурсът, и изборът. По-трудно те си пробиват път в селското стопанство, строителството, търговията, здравеопазването, услугите. Аргументът е, че в тези отрасли и сфери на дейност недостигът на кадри предопределя неприложимостта им. Практиката показва и това, че те се използват много слабо в министерствата, в централните ведомства и в учрежденията.

Причините? Съществуват редица нерешени или незадоволително решени проблеми, които пречат да се даде широк простор, размах и действеност на тези нови форми на работа с кадрите, да се утвърждават те като стил в дейността на партийните и административно-стопанските ръководства и да се постига в максимална степен техният възможен социално-икономически и възпитателен ефект. Кои са посъществените от тях?

С бавни темпове се извършва работата по **създаване на необходимите организационни, идеологически и нормативни предпоставки** за по-широкото внедряване на демократичното начало в работата с кадрите. Въпреки че са изминали доста години от решението на Секретариата на Централния комитет на БКП за Русенската окръжна партийна организация, че многократно другарят Тодор Живков обосновава необходимостта от разширяване, а в последно време и за неговото повсеместно приложение, малко, твърде малко са звената, които са разработили свои нормативни документи.

Тъй като все още не е излязъл **законът за прилагане на конкурсното начало,** не са малко ръководителите, които прекалено много изчакват и без „писмена заповед от горе" не предприемат практически стъпки за усъвършенстване на работата си с кадрите. С липсата на закон те се опитват да оправдаят консерватизма и инертността си. Тази инерция се предава по веригата надолу, мултиплицира се нейният отрицателен ефект и се превръща в сериозна бариера за прилагането на конкурсното и изборното начало. Назряла е необходимостта от такъв закон. Но в същото време не бива да си правим илюзията, че той ще даде точна методика как то да се прилага в специфичните условия на всеки отрасъл, на всяка стопанска организация и трудов колектив.

Една от главните причини за такава пасивност е, че **все още не е преодолян консерватизмът** на редица административно-стопански дейци на различни равнища. На думи те декларират, че са за новите подходи, но не са узрели да ги прилагат на дело. Избягват да се опират на колективните партийни и обществени органи, да се доверяват на трудовите колективи при обсъждането и решаването на кадровите въпроси. У тях освен това се поражда и **страх,** че по този начин си отварят повече работа. Пък и възприемат демократичните форми като посегателство върху личната им власт да се разпореждат със съдбите на хората, които ръководят, като посегателство върху личния им авторитет и влияние. Това затруднява партийните комитети и организации, тъй като те са принудени да насочват усилията си и към неутрализирането на това противодействие.

Друг нерешен проблем е, че досегашната система дава възможност да се оценяват главно знанията. Все още обаче няма разработена система от научнообосновани надеждни методи за оценка и на възможностите и способностите на кандидатите.

Там, където има известни успехи в количеството на проведените конкурси и избори, сега усилията следва да се насочат предимно към **решително подобряване на тяхното качество.** Защо? Анализът на натрупания опит показва, че се **допускат редица слабости.** Тях можем

Digitized by Google

да срещнем на различните етапи и в осъществяването на немалко процедури по прилагането им. Изясняването им има важно значение и за тези, които сега ще започнат да ги прилагат. **Кои са най-важните от тях?**

На първо място, не навсякъде сполучливо е определено кои длъжности ще се заемат с конкурс, кои с избор и кои при съчетаване на конкурса с избора. Допускат се редица слабости и **при разработване на нормативните документи.** Често те са твърде обемисти — по 150—200 страници, което предопределя тяхната неприложимост.

На следващо място, за разлика от избора, правилното провеждане на конкурса изисква много сили и време. Практиката показва, че за да се проведе качествен конкурс, е необходимо в най-добрия случай поне 3—4 месеца време — от обявяването до провеждането му. А понякога е наложително бързо да се заеме освободената длъжност. Особено в материалното производство. Това е една от причините **конкурсите да се обявяват и провеждат набързо, да се „претупват".** В някои окръжни вестници срещаме обяви за конкурси със срок 5 дни. Учудващ факт. За толкова време кандидатът не може дори документите си да събере. А кога ще се готви за конкурса? Още самата обява вдъхва неверие. Създава се убеденост, че той е формален, че за него вече има готов човек. Няма ли опасност в такъв случай да се изпадне на шопската позиция: „Пена че се яви на конкурс за убаво тело и че го спечели, оти Нане и Вуте са у журито". По същия начин стои въпросът и с провеждането на конкурси по документи.

Друга слабост е и тази, **че участвуващите в конкурса по време на подготовката си не получават никаква или получават минимална помощ.** Това потвърждават и данните от социологическото проучване във Варненски окръг. От анкетираните 50 на сто от некласиралите се и 20 на сто от спечелилите сочат, че не им е оказана никаква помощ по време на подготовката за конкурса. Това е съществен недостатък в работата на партийните органи и организации и на административно-стопанските ръководства. Защо? Кандидатите може да имат добра подготовка във висшите учебни заведения и средните специални училища. Може да имат, ако са с по-голям трудов стаж и повече практически опит. Но обикновено те кандидатстват за длъжност, която не са заемали досега. Твърде чести са и случаите, когато идват от други предприятия, учреждения и организации. При това положение те не познават трудовите колективи, които ще ръководят, и съществуващите в тях проблеми. За преодоляването на тази слабост партийните комитети и организации могат много да направят. Освен че самите те трябва да помагат, могат да осъществяват контрол и да търсят отговорност от административно-стопанските ръководители за това, каква помощ оказват на кандидатите по време на подготовката им за конкурса — осигуряват ли им интересуващата ги информация, необходимите срещи, беседи, консултации и т. н.

Практиката показва, че една значителна част от спечелилите конкурс (около 25—35 на сто) не оправдават гласуваното им доверие. Причините за това се съдържат в качеството на самото провеждане на конкурса. Малко са случаите на възлагането на практическа задача, на разработването на проект и т. н. Предпочита се провеждането на писмен и устен изпит. Така се дава превес на теоретическата подготовка, на знанията на кандидатите. А практическите им умения и способностите им да работят с хората остават непроверени и неоценени. Това е и една от съществените причини кандидатите да бъдат предимно млади хора. Те не се страхуват от теоретически изпит. А онези, които познават работата и имат голям опит, са по-възрастни. Теоретическият изпит в известна степен ги плаши, поради което

Digitized by Google

и предпочитат да не се кандидатират въпреки големите си възможности.

Проявява се неумение и формализъм и при съчетаването на конкурса с избор. На някои места дори изборът въобще не съществува. Счита се, че комисията е най-компетентна и тя може да реши най-правилно. Така се проявява голямо неверие в зрелостта на колектива. На други места пък се провежда и избор, но той по същество е формален. Защо? Комисията обявява кой печели конкурса. След което се представя в колектива. И се отива на открит избор. Това по същество е представяне, но не и избор. След като няма никаква беседа и от по-горестоящото ръководство ти се представя бъдещият началник, след като и гласуването е явно, естествено е, че ще гласуваш „за него".

Досегашната практика показва, че е **малък и броят на кандидатите — по двама-трима за едно място.** Понякога само един или пък нито един. Причините за това са много. Важно значение имат условията, характерът на работата, престижът на длъжността и т. н. Изпитът е също солидна психическа бариера. Така например, когато се освобождава длъжността директор на училище във Варна, апетитите за нея не са малки. Но когато се обявява конкурс, не се явява нито един кандидат. Особено трудно е в по-малките селищни системи, където има недостиг на кадри и редица конкурси не се провеждат поради липса на кандидати. Разбира се, тук съществуват и други причини. Немалка част от хората отбягват да стават ръководители, защото напрежението и отговорността нарастват в много по-голяма степен от възнаграждението. Освен това срещат се и такива ръководни дейци, които не разрешават на свои подчинени да се явяват на конкурси в други предприятия, учреждения и организации.

Основателна е тревогата за слабото, **много слабото участие в конкурсите на резервните кадри.** Обикновено те са около 15—20 на сто от кандидатите. Можем да направим извода, че това явление е резултат и на слабата работа в тази насока. Разработени бяха системи за работа с тях, позаговори се, че са постигнати определени положителни резултати, популяризиран бе опитът на редица заводски, общински и окръжни организации. Анализът на практическото състояние показва обаче, че след разработването на системата в преобладаващата част от комитетите се слага точка на този въпрос. А именно оттук нататък трябва да започне истинската работа, партийната грижа за техния подбор, подготовка, реализация.

Явно е, че са необходими много сериозни усилия за подобряване на работата с резервните кадри. Да се проучат и причините за нежеланието им да се кандидатират за обявеното чрез конкурс място. И именно в тази насока да се съсредоточат усилията им. Нормално ще бъде, ако 70—80 на сто от конкурсите се спечелят от резервните кадри. Но сега на практика не е така. Не бива да се пренебрегват някои психологически моменти. Голяма част от тях не желаят да се кандидатират, страхувайки се, че близките им ще ги упрекнат в кариеризъм. Други пък смятат, че щом като са резервен кадър за дадена длъжност, мястото им е предопределено.

Още не са преодолени и предразсъдъците, страхът от пренебрежителното отношение към тях, от иронията, ако са се явили, но не са успели. Тогава, макар и да обичат работата си, са принудени да напуснат. Дори да спечелят, възнаграждението им може и да не се увеличи, но отговорността нараства многократно. Освен това партийните комитети, бюра и организации не работят достатъчно системно с резервните кадри, не вникват задълбочено в съдържанието и равнището на подготовката им, прилагат груповите форми на обучение, без

Digitized by Google

да се съобразяват с индивидуалното равнище, а също и с прогнозите и плановете за развитието на съответните колективи. Често те се обучават по програма, която твърде много се разминава с въпросника, по който се подготвят за конкурса. Необходима е всекидневна конкретна, индивидуална работа и партийна взискателност, за да се осигури пълноценна подготовка и реализация на кадрите чрез конкурс и избор. На демократичното начало трябва да се гледа не толкова като на форма за привличане на кадри от други предприятия и общини, а преди всичко като на система за проверка на качествата на местните, на резервните кадри, за тяхната пълноценна реализация. Особено остро стои този въпрос за по-малките селищни системи, където местните кадри не достигат, а трудно може да се разчита на приток от по-големите общини.

Причините за незадоволителното състояние на работата по прилагането на конкурсното и изборното начало се коренят главно в недостатъчно действеното и непосредствено партийно ръководство на този процес. В много партийни комитети и бюра тази важна партийна задача е подценена. Не се осъществява системно партийно ръководство и контрол над административно-стопанските органи за преустройство на техния стил и методи на работа при провеждане на кадровата политика. Не е тайна, че е занижена отговорността към тях в това отношение. Засега те стоят по-настрана и разчитат главно на работата на партийните органи и организации.

Практиката показва, че не във всички организации и не във всички сфери и отрасли се работи с еднаква отговорност. Този въпрос се разглежда ограничено и едностранчиво. Не се разбира, че тук става дума за цялостно преустройство на подхода, на стила и методите при осъществяване на кадровата политика на всички органи на социалното управление и нейното привеждане в съответствие с обективните потребности на сегашния етап от социалистическото строителство.

За съжаление има, макар и единични случаи, когато партийните комитети и бюра считат, че прилагането на конкурсното и изборното начало е задължение само на административното и стопанското ръководство. В голям наш комбинат се поинтересувахме от тяхната система за управление на кадрите. Сигурно е излязла доста скъпичка, тъй като в преобладаващата си част авторският колектив е изграден от научни работници от столични институти. За съжаление обаче в партийния комитет не можаха да ни кажат почти нищо по този въпрос и ни отпратиха към началника на отдел „Труд и работна заплата", който се занимава конкретно с прилагането на системата и с активното му съдействие вече са проведени два конкурса. Без да коментираме този случай, бихме попитали само какво е партийното ръководство на този важен процес?

Определена в това отношение е вината на по-горестоящите, на окръжните партийни и административно-стопански органи. Много от тях си затварят очите пред този въпрос, дори и дума не отварят за него. А дори и когато я има инициативата, тя идва „от долу", тя е дело на самодейци, което не се оценява, не се насърчава, не се помага. Не е ли това проява на ниска дисциплина, взискателност, отговорност и контрол за изпълнение на партийно решение, на нарушаване принципите на демократизма?

Друга причина е и тази, че работата в това отношение неоправдано дълго остава на равнището на извеждане на експерименти в отделни колективи. В част от разработките няма яснота за етапите, през които трябва да се премине, за да се доведе докрай подетата работа. Отдавна отмина времето на извеждането на положителен опит. Сега е време за планомерна, системна, целенасочена, организирана и ре-

Digitized by Google

зултатна работа за масово внедряване в практиката на конкурсното и изборното начало, доказало вече своите предимства.

Няма съмнение, че посочените слабости могат да се преодолеят и може да се пристъпи към по-широкото, дори към повсеместното приложение на конкурсното и изборното начало, ако **усилията на партийните органи и организации, на административно-стопанските ръководства се насочат сега към решаването на следните задачи:**

На първо място, във всяка партийна организация, във всеки трудов колектив да се създадат необходимите политически, идеологически и организационни условия за прилагането им.

На второ място, срочно да се разработят, а където ги има, да се прецизират и актуализират необходимите нормативни документи. Това ще даде възможност своевременно и ефективно да се прилагат те в конкретните условия на отделните отрасли, сфери на дейност и трудови колективи.

На трето място, решително да се засили партийната взискателност и отговорност към партийните комитети и организации, към административно-стопанските ръководства за това как прилагат демократичното начало в своята кадрова работа.

На следващо място, да се внесат качествени промени в работата с резервните кадри. И тъй като те са много важен фактор в процеса на прилагането на демократичните форми, на първо време да се започне с преглед на тяхното състояние и на работата с тях, да се попълни съставът им за всички длъжности от номенклатурата, като се планира подготовката на не по-малко от двама-трима души за всяка от тях и се извърши тяхното ешелониране.

Очевидна е потребността от всекидневен системен и взискателен партиен контрол, от непосредствена практическа помощ, от популяризиране и внедряване на положителния опит.

●

Внедряването на конкурсното и изборното начало във всички отрасли на народното стопанство и във всички общини е задача със стратегическо значение. Тя е в съответствие с разгръщането на демократизма в нашата партия и държава като необходимо условие и закономерност на изграждането на развитото социалистическо общество. Заедно с разширяване възможностите на трудещите се да участвуват непосредствено при избора на техните ръководители нарастват отговорността и задълженията на партийните и административно-стопанските органи. Провеждането на предварителна политическа и организаторска работа, правилното ръководство на процеса на приложението на демократичните форми за подбор и издигане на кадрите е един от пътищата за издигане ролята на низовите звена и трудовата личност в управлението на стопанската дейност, за успешно решаване на задачите за интензификация и научно-технически прогрес.

Digitized by Google

ПЪТУВАЩ СЕМИНАР

В Кюстендилски окръг, въпреки трудностите, които изпитва нашата икономика, е създадена здрава основа за успешен старт в деветата петилетка. Добрите стопански резултати са съпроводени и до голяма степен се дължат на положителните промени в стила и методите на работа и ръководство на партийните организации и комитети, на кадрите, на порасналото им умение да реагират и решават възловите проблеми на развитието, които поставя съвременният етап. В тази насока окръжният комитет на БКП извършва системна и целенасочена работа за усъвършенствуване на средствата и формите на ръководния процес. Наред с търсенето и прилагането на ефективни пътища за решаване на възловите, глобалните въпроси, характерни черти на неговия стил са конкретността, оперативността, насочването към главното и основното в делничната работа. Особено силно трябва да се подчертае това, че окръжното партийно ръководство се опира на широките слоеве на обществеността, поддържа непосредствена, жива връзка с трудовите колективи, с населението.

В отговор на постановката да се овладява нов подход в мисленето и действията, решително да се усъвършенствуват стилът и методите на работа, да се оказва ефективна помощ и превантивен контрол на място, от една година в окръжната партийна организация се прилага нова форма на работа — пътуващ семинар. В него под ръководството на първия секретар на ОК на БКП участвуват членовете на бюрото на ОК на БКП и ИК на ОНС, завеждащите отдели на ОК на БКП, първите секретари на общинските партийни комитети, председателите на общинските народни съвети и сътрудници на отдел „Организационен" на ОК на БКП.

Семинарът се провежда в различните селищни системи от окръга през месец. Планирането на посещенията в селищните системи мобилизира всички ръководни звена на общините — общинския комитет на БКП, общинския народен съвет, общинските ръководства на Отечествения фронт, профсъюзите и Комсомола. В плана се записват много показатели, но главното в него е изпълнението на социално-икономическите и политическите задачи, анализират се стилът и методите и преди всичко какво ново е настъпило в подхода, в практическия опит на ръководните органи на селищните системи, което да направи впечатление, да се използва и популяризира. Затова през 1985 г. обект на пътуващия семинар бяха селищните системи, които приключиха 1984 г. без изоставащи трудови колективи и продължават да изпълняват успешно задачите си. Има се предвид и готовността — организационна, стопанска и политическа — на ръководствата на селищните системи да посрещнат достойно гостите.

Чрез семинара ръководството на окръга и общините счупва някои досегашни форми, отива на място, запознава се с работата непосредствено, обсъждат се колективно най-

Digitized by Google

актуалните проблеми. Това са своеобразни заседания, подвижни щабове за оперативно решаване на местните и общите задачи. Вниманието е насочено не само към демонстрация на опита и постиженията на най-добрите, но към недостатъците, като по такъв начин се постига в голяма степен тяхното демократично изясняване и решаване.

Успехите както навсякъде, така и при нас са само част от истината, едната страна на дейността, образно казано, полуистината. В това отношение пътуващият семинар много помага бързо да се достигне до същността на нещата както на успехите, така и на слабостите, директно да се търси отговорност, оперативно да се набелязват пътищата и средствата за изпълнение на задачите, да се поддържа връзка и непосредствена визуална информираност на ръководните кадри и колективите.

На практика пътуващият семинар е своеобразно работно заседание на бюрото на ОК на БКП и ИК на ОНС в разширен състав, посветено на проблемите на отделна селищна система. Замислена в началото като форма за запознаване с постиженията и обмяна на положителен опит, тя все повече се превръща в работен орган, който решава редица конкретни задачи.

Съгласно плана до Тринадесетия конгрес бяха посетени всички селищни системи. В съдържателен аспект пътуващият семинар се посвещава на най-важните проблеми, перспективите, тесните места, невралгичните точки. При изготвянето на плана основната тема на семинара се предлага от общинския комитет на БКП, а редица други въпроси се включват допълнително от ОК на БКП. Така например семинарът в селищна система Невестино бе посветен преди всичко на подходите на общинските ръководства за изпълнение на задачите, произтичащи от девиза, издигнат от окръжната партийна конференция, за ударна и ритмична работа, без изоставащи трудови колективи, а в Сапарева баня — на развитието на производителните сили в съответствие с изискванията и потребностите на научно-техническите постижения.

В селищна система Бобов дол се произвеждат въглища и електроенергия — продукти с национално значение. Ръководствата на окръга и общините имаха възможност непосредствено да проверят как се реализират на практика взетите решения — в случая мерките, предвидени от бюрото на ОК на БКП и ИК на ОНС във връзка със стабилизирането на добива на въглища и производството на електроенергия. Там в центъра излязоха напред и други въпроси — особено по засаждането на тютюна, което беше слабото място в момента.

Наред с това общинският и рудничните партийни комитети споделиха опита си как оказват помощ и ръководят партийните организации, какво се прави за включването на целия общински ръководен състав в живота и работата на организациите. Открои се какво ново е постигнато в тази насока особено след прегледа за повишаване ролята и боеспособността на първичните организации в борбата за изпълнение решенията на Дванадесетия конгрес на БКП.

Пътуващият семинар помогна да се изяснят и решат редица въпроси, без да се пишат дълги информации или да се провеждат сесии, конференции и съвещания.

Семинарът в селищна система Рила разгледа резултатите от социално-икономическото развитие на общината, подходите и методите на работа на общинския партиен комитет и общинския народен съвет за решаването на актуалните задачи и работа на някои трудови колективи — Завода за релета, Опитната станция по тютюна, Националния музей „Рилски манастир“ и др.

Подходът на общинските ръководства при създаването на малки предприятия и връзката с научни звена беше темата на семинара, проведен в Бобошевската община.

При всички срещи на семинара

Digitized by Google

се обсъждат и въпросите за практическата дейност и инициативността за изграждането и архитектурното оформяне на селищните системи. Намериха бързо решение проблеми в строителството и от благоустройствен характер в посочените селищни системи. Това пролича особено в Невестино, където само за периода, през който общинското ръководство се подготвяше за провеждането на семинара, се построиха 11 обекта — две детски градини, училище, младежки дом, парк, летен театър и др. Там се обсъди строителството и се посетиха новите обекти за 1986 г. — кравеферма, стол на АПК, дом на специалиста, ветеринарна лечебница, противопожарно депо, младежки клуб в с. Ваксево и др. Опитът показа, че дори в селищна система с неблагоприятна демографска характеристика има сили и е необходимо да се създават съвременни условия за работа и живот.

В селищна система Рила бяха разгледани проектът и ходът на реализацията на туристическия и търговския център, обновяването на сградите, фасадното оформяне, новото в подхода, което е опит да се пречупи създадената обществена психология и практика при решаването на тези въпроси. Националният комитет по хигиенизирането и благоустрояването високо оцени и препоръча този опит да се изучи и да се разширява.

Не на последно място по време на семинара се разглежда организацията на работа на общинските комитети на БКП и другите ръководни органи на селищните системи. За обстановката в селищните системи, за постиженията на трудовите колективи в стопанската, политическата и културната дейност докладват първите секретари на общинските партийни комитети. На заключителния етап на семинара присъствува по-широк актив от селищната система домакин. Тогава първият секретар на ОК на БКП прави обобщение на резултатите от посещението и посочва най-актуалните и неотложни задачи във всички области за предстоящия период. Обикновено на обсъжданията се канят и ръководители на висшестоящите организации, които имат обекти на територията на селищната система — ДСО, научно-производствени комбинати и др. Наред с отбелязване на положителното поставят се и претенции към тях, обсъждат се новите проблеми. Така пътуващият семинар се използва и като ускорител за решаване на задачите в общественото развитие, поставени от Централния комитет, особено след Докладната записка за стила и методите на работа. Той е място, където, без да пречат текущите задачи и телефоните, се мисли по тези проблеми и се набелязват колективно пътищата за тяхното решаване.

Материалите от пътуващия семинар след всяко посещение се издават от кабинета по партийно-организационната работа при окръжния комитет на БКП в бюлетина „Партиен опит“ и се предоставят за ползване на всички партийни комитети и голяма част от първичните партийни организации.

След Тринадесетия конгрес на БКП пътуващият семинар ще направи обобщена оценка за ефективността от използването на тази форма, ще се помисли за някои усъвършенствувания. Няма съмнение, че оценката ще бъде положителна, защото това не е опит, отгледан в саксия, а жива, практическа, постоянна работа, подход и елемент от стила на окръжното ръководство, която вече даде реални положителни резултати. Повечето от селищните системи в Кюстендилски окръг работят без изоставащи трудови колективи и рапортуваха за предсрочно изпълнение на плана за осмата петилетка, създават се условия за нова мобилизация, организация и реализация на конгресните решения.

к. ф. н. Теодоси ДОСЕВ
кореспондент на „Партиен живот“ за Кюстендилски окръг

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

ОТНОВО ЗА ПАРТИЙНИТЕ ПОРЪЧЕНИЯ

В нашата квартална партийна организация често се получава разлика в мненията за възлагането на партийните поръчения. Едни другари смятат, че партийни поръчения са само тези, които се поставят на комуниста от кварталната организация, в която той членува. Други са на мнение, че поръчения са и онези задължения, които партийният член изпълнява в предприятието, учреждението или организацията, където е работил, преди да се пенсионира, срещу заплащане или безплатно. Има и становище, че партийни поръчения са само онези задължения извън първичната организация, в която сега членува комунистът, които се осъществяват напълно безплатно. А съществува и мнение, че задълженията на комуниста извън организацията, в която членува, не бива да се приемат и отчитат като поръчения, а могат само да се вземат под внимание, когато му се възлагат задачи.

Какво е становището на редакцията по тези въпроси?

Александър МАНОЛОВ
София

— Всъщност, поставени са два въпроса: каква е същността на партийните поръчения и кой ги възлага.

Партийното поръчение е задача със задължителен обществено-политически характер. То е насочено към решаването на политическите, идеологическите, икономическите и организационните задачи на партийната организация и на колектива. Без да дублира служебните задължения, то може да е свързано с тях. Но и тогава поръчението има обществен отзвук и изисква от комуниста допълнително напрежение.

Най-често поръчения възлага първичната организация или партийната група на свои събрания, партийното бюро. Те са форма, чрез която комунистът осъществява уставното изискване да работи в една партийна организация, свързани са с изпълнението на поставените пред нея задачи. Освен това първичната организация и партийната група най-отблизо познават наклонностите и интересите на своите членове, в състояние са да подберат такива задачи, които да отговарят на възможностите и характерите им. Тук може да се организира системен контрол за изпълнението.

В някои случаи, в зависимост от партийните потребности и интереси, поставят поръчения и висшестоящи партийни органи. Изпълнението им е въпрос на отговорност и за комуниста, и за организацията, в която той членува.

Когато даден член на кварталната партийна организация работи, той не може и в трудовия колектив да не осъществява своята авангардна роля, не може да стои настрана от обществено-политическия живот там. И ако се наложи, по инициатива на комуниста или на първичната организация в предприятието или учреждението, където той се труди, може да му бъде възложена конкретна партийна задача. Но работата с поръчението не се ограничава само с възлагането му. Оттук произтича и необходимостта между двете първични организации да съществува връзка, кварталната организация да е информирана за възложените задачи, защото нейна е преди всичко непосредствената отговорност за активността на комуниста, за неговото партийно възпитание.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

ОСНОВНИ НАСОКИ И ЗАДАЧИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯТА НА ФЕВРУАРСКИЯ ПЛЕНУМ НА ЦК НА БКП ОТ 1985 ГОДИНА

Партиздат публикува в отделна брошура внесените от генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков „Основни насоки и задачи за изпълнение на решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1985 г." на Пленума на Централния комитет на партията, състоял се на 24 и 25 януари 1986 година. Брошурата започва с Решението на този пленум. В „Основни насоки и задачи за изпълнение на решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП" са разработени въпросите за принципните изменения в управлението и планирането, които трябва да настъпят, за превръщането на социалистическите организации в самоуправляващи се организации; за ускореното развитие и внедряване на съвременните технологии; за организацията и управлението на науката. Разглеждат се и някои проблеми на кадровото осигуряване на народното стопанство. В брошурата са публикувани и Встъпителното слово на другаря Тодор Живков пред Политбюро на ЦК на БКП на 7 януари 1986 г., Встъпителното му слово пред пленума на ЦК на БКП (стенографски занис) на 24 януари 1986 г. и Заключителното му слово пред пленума на ЦК на БКП на 25 януари 1986 година.

МИХАИЛ ГОРБАЧОВ

ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКЛАД НА ЦК НА КПСС ПРЕД XXVII КОНГРЕС НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ НА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ

В шест раздела на доклада се анализират следните проблеми: основните тенденции и противоречия в съвременния свят; ускоряването на социално-икономическото развитие на страната — стратегически курс. В този раздел се показват резултатите от социално-икономическото развитие на страната и необходимостта от неговото ускоряване, очертават се основните насоки на икономическата и социалната политика. В следващите — трети и четвърти раздел, се разглеждат въпросите за по-нататъшната демократизация на обществото, задълбочаването на социалистическото самоуправление на народа и основните цели и насоки на външнополитическата стратегия на партията. В пети раздел — по въпроса за партията, се поставя задачата да се работи по-новому, да се повишават ролята и отговорността на партийните организации, за чист и честен облик на партийния член, за принципна кадрова политика. Да се укрепва връзката на идеологията с живота, да се обогатява духовният свят на човека. В последния раздел се прави анализ на резултатите от обсъждането на новата редакция на Програмата и изменения в Устава на партията.

ПРОГРАМА НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ НА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ

Нова редакция, приета на XXVII конгрес на КПСС

В увода на брошурата, публикувана от Партиздат, се подчертава в синтезиран вид значението на третата Програма на КПСС в сегашната ѝ редакция, която е „програма за планомерно и всестранно усъвършенстване на социализма, за по-нататъшен напредък на съветското общество към комунизма върху основата на ускоряването на социално-икономическото развитие на страната. Това е програма за борба за мир и социален прогрес".

ОСНОВНИ НАСОКИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА СССР ПРЕЗ 1986—1990 г. и до 2000 ГОДИНА

Основните насоки за икономическото и социалното развитие на СССР през 1986—1990 и до 2000 година определят конкретните планови задачи за реализирането на програмните цели на КПСС. На първо място се поставя задачата за ускоряването на научно-техническия прогрес и развитието на науката. В отделни раздели в брошурата се разглеждат въпросите за развитието на тежката промишленост, на аграрно-промишления комплекс и реализирането на продоволствената програма, на производството на стоки за народно потребление и сферата на услугите, на капиталното строителство, за социалното развитие и повишаването на жизненото равнище на народа, за усъвършенстване на управлението на народното стопанство, за развитие на външноикономическите връзки и други.

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛ
ПРЕДЛАГА

ОТНОВО ЗА

В нашата
мненията за въ
тийни поръчени
организация, в к
зи задължения,
нието или орган
плащане или бе
зи задължения и
които се осъщест
нията на комуни
емат и отчитат к
то му се възлагат
Какво е стан

— Всъщност, поста
ръчения и кой ги възлага
Партийното поръче
рактер. То е насочено к
ческите и организационни
дублира служебните зад
чението има обществен о
Най-често поръчени
свои събрания, партийнот
уставното изискване да р
нението на поставените п
тийната група най-отблизо
състояние са да подберат
рактерите им. Тук може да
В някои случаи, в з
поръчения и висшестоящи
ност и за комуниста, и за
Когато даден член н
и в трудовия колектив да
настрана от обществено-по
на комуниста или на първи
дето той се труди, може д
ботата с поръчението не се
обходимостта между двете
ната организация да е ин
всичко непосредствената от
тийно възпитание.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

PARTIEN ZHIVOT.

ПАРТИЕН ЖИВОТ

7 СОФИЯ, МАЙ 1986 ГОДИНА

LIBRARY
JUL 15 1986
Digitized by Google
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ISSN 0204—8574

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

Съчинения

Том 9

В този том са включени 99 произведения на Георги Димитров, написани от май 1919 до февруари 1920 година. От тях 72 се публикуват за първи път. Върху теоретическата, публицистичната и организаторската дейност на Георги Димитров в този период оказват влияние събитията в света и в България.През 1919 г. редица страни са обхванати от революционен подем. В Бавария, Унгария, Словакия временно е установена съветска власт. Разраства се националноосвободителното движение на колониалните и зависимите народи. Съставна част от революционната борба на трудещите се в света е движението за солидарност със Съветска Русия, която води тежка борба с империалистическите интервенти и вътрешната контрареволюция. Учредителният конгрес на Комунистическия интернационал (1919 г.), състоял се в условията на нарастващ революционен подем в света, изразява вяра в близката победа на революцията и изтъква необходимостта комунистическите партии да се готвят за завоюване на политическата власт. Последиците от участието на България в империалистическата война се чувствуват особено осезателно. Жестокият Ньойски мирен договор налага тежки репарации, откъсва от родината значителни територии, населени с българи, наранява националното чувство на народа. Икономическото положение на трудещите се става все по-тежко. Сред масите все повече нараства недоволство от буржоазията, която довежда страната до две национални катастрофи, до международна изолация и огромни икономически трудности. В парламентарните избори през август 1919 г. две трети от подадените гласове са за БЗНС, БКП, БРСДП(о) и Радикалната партия. Александър Стамболийски съставя коалиционно правителство, което поставя началото на реформената дейност на БЗНС.

Първият конгрес на Българската комунистическа партия приема Програмна декларация, в която определя задачите на работническата класа в новата епоха, настъпила след победата на Великата октомврийска социалистическа революция: създадени са икономически условия за победата на революцията, завоуването на политическата власт е близка, непосредствена задача на пролетариата. Заедно с другите членове на Централния комитет Георги Димитров върви начело на интензивното теоретическо преустройство на партията на основите на ленинизма. Изхождайки от становището на партията, че социалистическата революция е близка непосредствена цел на работническата класа, той сочи ролята и мястото на професионалните съюзи в борбата за завладяването на политическата власт, техните задачи в условията на пролетарската диктатура.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN ZHIVOT.]

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

7 СОФИЯ, МАЙ 1986 ГОДИНА

LIBRARY
JUL 15 1986
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 7 МАЙ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Повелята на партията — наш дълг 3
Устав на Българската комунистическа партия 11
Д. Ананиев — Обогатяване на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство 24
* — Науката — могъща производителна сила 34

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

И. Михайлов — Изборът на средствата 36

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

В. Дойчинова — Първичната организация и колективът — стопанин 40
Б. Ангелов — Да се усъвършенствува партийното ръководство на контролната дейност 44

Коментар на публициста

Д. Димчев — В тесен кръг 51

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Н. Цонев — Ролята на субективния фактор в технологичното обновяване 54
И. Пенев — Какво ни разкри едно документално изследване . . 59
И. Васев — Промяната 64
Х. Колева — Взаимоотношения с бригадата 68

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Г. Спасов — „Баш майстори облог сторват" 73
М. Дойков — Многообразна културна дейност 78

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Т. Петков — Изменения след преустройството 84

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Петренко — Партийно ръководство над средствата за масова информация 89

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

М. Тодоров, Г. Гърков — Решаващ фактор за всестранен напредък 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 22. IV. 1986 г. Подписана за печат на 6. V. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ПОВЕЛЯТА НА ПАРТИЯТА — НАШ ДЪЛГ

„Сега главното е незабавно да се подеме работата за претворяване в дело на разработената от конгреса стратегия. Това изисква: да се овладяват закономерностите на научно-техническата революция, да се дава широк простор на обективните и субективните фактори за нейното разгръщане; да се изграждат и укрепват социалистическите самоуправляващи се организации, максимално да се използва създаденият огромен производствен и кадрови потенциал на страната; да се преустроят съзнанието на кадрите, на комунистите, мислите и действията на всички трудещи се, подходите, стилът и методите на работа. Изискват се практически действия, ред, здрава дисциплина и организираност навсякъде и във всичко, изисква се всеки да се труди творчески и всеотдайно.“

Из решението на Политбюро на ЦК на БКП

Отминаха априлските конгресни дни. Те ни оставиха задоволството, предизвикано от анализа на извървения път през последната петилетка и през изминалите тридесет години от славния Априлски пленум, с чиято годишнина съвпада откриването на конгресните дискусии. Оставиха ни и приповдигнато настроение от ясно очертаните впечатляващи научнообосновани перспективи до края на текущия двадесети век. И ако трябва да кажем най-точно, най-важното, което ни оставиха, то е голямата грижа: **още отсега да се заловим делово да изпълним неговите решения.** Тези решения изискват само едно: единство на думи и дела, на замисли, решения и действия. Така че сега са излишни всякаква суетня, всякакви многословни общи разсъждения и празни дискусии. Нужно е цялото внимание, всичките ни действия да се настроят към делова работа. Делова работа, само че от ново качествено състояние, с нови критерии, съобразно високите цели.

Всички наши конгреси след Деветосептемврийската социалистическа революция са давали свой значителен принос в трасирането на постъпателния исторически ход на новия обществен строй в България. Те разкриваха на основата на обективните закони на общественото развитие стратегията, конкретизираха целите, пътищата, по които да вървим през определен период от време, очертаваха рамките на изменението на обществото, съобразно нашите възможности.

Тринадесетият конгрес конкретизира и обогати програмата за изграждане на развитото социалистическо общество. От приемането на програмата изминаха 15 години. Направено беше много за осъществя-

Digitized by Google

ване на нейните предвиждания. Особено ползотворен беше периодът след Дванадесетия конгрес, когато партията се обогати и теоретически, и практически и се подготви за новите предстоящи големи задачи. През това време Националната партийна конференция от 1984 г. и Февруарският и Януарският пленум на Централния комитет на БКП със своите решения траснраха пътя за решенията на Тринадесетия конгрес, предопределиха техния крупен, новаторски заряд. По този начин **конгресът издигна на качествено ново равнище ленинската априлска генерална линия на партията. Той начерта стратегия на качествено нов растеж** чрез привеждане на базата преди всичко на производителните сили на реалния социализъм у нас, а също така на социалната сфера и духовния живот в съответствие със съвременните постижения и изисквания на научно-техническата революция. Така че **предстоящите петнадесет години до края на двадесетия век се очертават като особено важен период в най-новата ни история,** като време на дълбоки всестранни качествени промени.

Една задача колкото голяма, толкова и ангажираща!

Този нов период е пределно точно определен в Отчетния доклад на Централния комитет и в Тезисите на конгреса за социално-икономическото и духовното развитие на страната през деветата петилетка и до 2000 година, във Встъпителното слово на другаря Тодор Живков.

Главната задача на партийната политика за все по-пълно задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на народа до края на века ще се осъществява чрез рязък поврат към внедряване на челните постижения на научно-техническата революция. Стратегията на Февруарския и Януарския пленум в областта на науката и техниката е залегнала в основата на решенията на конгреса за ускорено развитие на всички сфери на обществения живот. Това става алфата и омегата на работата на партията, на народа. Това е единствено възможната политика, позволяваща да се разкрият и напълно да се оползотворят предимствата на социализма като нов обществен строй.

Синтезирано, ясно и точно е формулирана **същността на нашата** стратегия в Тезисите на конгреса:

„Периодът на деветата петилетка и до 2000 година ще бъде време, когато трябва да превърнем научно-техническата революция в основа, в същина на борбата за изграждането на развито социалистическо общество и за по-нататъшното ни придвижване към подстъпите на комунизма.“

По-конкретно тази линия предвижда **в следващите три петилетки нашата страна да постигне ново качествено състояние на развития социализъм. Негова основа да бъде преустройството в основни линии на материално-техническата база в съответствие с челните достижения на научно-техническата революция.** Това, естествено, се отнася преди всичко до изграждането на съвременна научно-техническа и технологическа инфраструктура на производството. От това, дали ще направим всичко, за да преобладава в икономиката делът на високоавтоматизираните, наукоемките и ресурсоикономисващите производства, ще зависи дали за кратък исторически срок ще увеличим с предвидения темп производителността на обществения труд 2—2,5 пъти, а в решаващите направления и до три-четири пъти. Това е единственият път едновременно с това да удвоим и националния доход — базата и за научно-техническа реконструкция на производството, и за развитие на социалната сфера, и за повишаване на материалното и духовното благосъстояние на народа.

Както се вижда, предстои ни още в това столетие да удвоим сегашната икономическа мощ на родината. Да постигнем толкова, кол-

Digitized by Google

кото за целите четиридесет години социалистическо съзидание. Да го постигнем при това на съвършено нова по своето качество материално-техническа основа.

Такива са сегашните виждания на партията за бъдещото развитие на страната. Тези перспективи с право срещнаха горещата акламация и активната поддръжка на целия народ.

Така че Тринадесетият конгрес ни изправи срещу предизвикателството на двадесет и първия век.

Да посрещнем достойно, на всеоръжие това предизвикателство. Да се окажем достойни за времето, в което живеем. Достойни поддръжници и последователи на преобразуващите замисли на партията, готови да дадем всичко за използване на огромните възможности, които ни разкриват изискванията на обективните закони и реалния социализъм.

В центъра на тези качествени промени моторът за тяхното осъществяване е и ще бъде партията. Без да пренастроим себе си, няма да преустроим икономиката. Това за нас е азбучна истина. От позицията, инициативността, настойчивостта и деловитостта в работата на нейните звена, от активността и творчеството на първичните партийни организации и комунистите най-вече зависи подетото от партията велико дело да бъде доведено до успешен резултат. Важно е да се осъзнаят докрай големите отговорности, които поемат те. Отговорност пред партията, отговорност пред народа, отговорност пред своя трудов колектив. Изискванията за тяхната позиция са пределно ясни: **да бъдат неотстъпно в авангарда на борбата за реално осъществяване на конгресната линия, за развитие и внедряване на най-новите научно-технически постижения, за привеждане на целия наш живот в съответствие с новите обществени потребности.**

Налагащата се от тези качествено нови задачи и от условията на разгръщане на социалистическото самоуправление на стопанските организации и на трудовите колективи нараснала ръководна роля на партийните комитети и организации, както и по-голямата творческа и инициативна роля на комунистите е нормативно осигурена с приетите от конгреса изменения и допълнения на Устава на партията. Нужно е да се разберат и усвоят добре както досегашните, така и новите норми, права и задължения. Особено внимание следва да се обърне на заложените в Устава възможности за издигане на вътрешнопартийната демокрация. Естествено е тя да бъде образец на социалистическата демокрация. За нея да бъдат характерни другарската градивна принципна дискусия, откритата, честна и конструктивна критика и самокритика, всестранното свободно и конструктивно участие в обсъждането на проблемите, строгото изпълнение на приетите решения, високата отговорност и ефективност във всяка работа и действие. Значителни нови изисквания са предявени към идейно-политическото и нравственото възпитание и усъвършенствуване на комуниста, на вътрешнопартийните отношения, по-пълното овладяване на комунистическите морални добродетели и последователността и непримиримостта към отклоненията в поведението и действията от тях, борба срещу всякакви прояви на деформация, на деградация. Ние ще строим развития социализъм както на основата на челните постижения на научно-техническата революция, така и на изграждането на комуниста на базата на чистите и свети принципи на нашето марксистко-ленинско учение. Борбата за правилното комунистическо възпитание на партийния член, на

Digitized by Google

всеки гражданин е една от най-важните задачи на изграждането на новия строй.

Цялата дейност на партията се основава на проверените в живота ленински принципи и норми. И в предстоящия период това ще бъдат основните и незаменими оръжия в упражняването на тяхната отговорна функция в обществото. Но **изменените условия налагат да се обогатяват и обновяват средствата за борба и действие, да се търсят и прилагат нови подходи на работа.** Само така партийните органи и организации ще могат успешно да вървят в крак с новите задачи. Затова в Тезисите на конгреса е поставена задачата в духа на изискванията на научно-техническата революция **да се обогатява партийната работа както по съдържание, така и по форми и стил.** Коренно да преобразува живота може само субект, който не робува на закостенели догми, а сам може да се развива и изменя, за да бъде винаги на височината на стоящите пред него задачи. Нашата партия досега неизменно е показвала тази своя творческа способност. Трябва да я реализира и сега.

В дните след конгреса партийните комитети и организации се заеха да уточнят своите работни програми, плановете си за действие в духа на новите изисквания. В тях трябва да се предвидят освен задачите за изпълнение на конгресните решения и мерки за усъвършенстване на партийната работа, на подхода, формите и методите на действие, за да се поддържа на висота ръководната им способност.

През изтеклия период след Февруарския пленум на Централния комитет от 1985 година партийните комитети и организации направиха първите крачки в съдържателното обогатяване на партийната дейност. В дневния ред на пленуми, заседания и събрания все по-често се появяват проблемите, произтичащи от научно-техническата революция. Сега подетата работа трябва да продължи.

В центъра на вниманието на всички партийни органи и организации на комунистите трябва да бъдат постиженията на науката и техниката. Борбата за внедряването им да стане първостепенна тяхна задача. Същевременно трябва да се използват максимално всички интензивни фактори за ускоряване на икономическото развитие. В това отношение голямо значение има утвърденият от Политбюро документ „За качествено нов растеж", разработен под ръководството на др. Тодор Живков. Темата за техническия прогрес за партията сега е огромен политически въпрос. Партийните комитети и организации, разбира се, няма непосредствено да разработват технологии, да отговарят за създаване на нови машини, за тяхното внедряване. За това си има компетентни органи. **Ролята на партийните органи и организации е да станат генератори и носители на новото,** да изискват, възлагат и контролират компетентните органи да изучават най-новото, да развиват техниката и технологиите. На партийния форум да дават политическа оценка на направения избор за действие от гледна точка на най-добрите световни постижения. Да преценят икономическата и социалната ефективност на новото, доколко то води и до духовно обогатяване на колектива. Това означава, че съдържателното обогатяване на партийната работа не налага на събранията и заседанията да се обсъждат само или преди всичко технически и технологически въпроси. За политическия ръководител еднакво важни са всички възникващи проблеми както свързаните с предпоставките за развитие и подготовка за внедряване на новото, така и предизвиканите от това социални, духовни, професионални и други последствия. Следователно **партийните организации трябва да подхождат към проблемите комплексно и поли-**

Digitized by Google

тически. Едно от най-важните им задължения е да създадат необходимия нов социалнопсихически и политически климат, пропит от духа на научно-техническата революция. Чрез средствата на идейновъзпитателната дейност да формират съзнание, нагласа и практическо действие за използване на нейните челни постижения. Да предизвикат непримиримост, борбеност срещу всяко отпускане, мудност, нерешителност, изчакване.

Промените в стила, в методите и формите на вътрешнопартийния живот трябва да усъвършенстват многообразието от средства и подходи, чрез които се осъществява политическото ръководство съобразно новите условия на широкото разгръщане на социалистическото самоуправление. В тези условия няма място за директивно въздействие. Колективът се издига като решаващ субект в системата на обществените отношения. Той ще приема много от решенията, нужни за правилното стопанисване на социалистическата собственост, ще се разпорежда с резултатите от своя труд. Тези негови функции вече законодателно са закрепени с новия Кодекс на труда, приет от Народното събрание преди конгреса. За партийната организация от това произлизат по-големи отговорности. Тя трябва да се грижи тези широко демократични права и отговорности на стопанина да бъдат овладени и правилно упражнявани. На колектива да бъдат предлагани актуални и съзвучни с партийната линия проекторешения по основните проблеми на дейността му. Силата на партийното ръководство да бъде в научната обоснованост на решенията на комунистите, в убеждението, че предлаганите от тях цели и действия задоволяват едновременно общонародните, колективните и личните интереси и потребности на всеки труженик. За тази цел партийните комитети и организации трябва да се съветват с колективите, когато приемат важни решения, засягащи интересите им. Пример за това дава Централният комитет. По Тезисите станаха над 50 000 събрания, постъпиха над 80 000 предложения.

Най-важното, сърцевината на политическата и организаторската им дейност е да въвличат всички членове на своя колектив в една ангажирана и активна дейност в духа на конгресните решения. Това означава да се обогати духовният, идеологическият арсенал от средства за контакт и въздействие на колектива. Правдивото слово, убедителната агитация, високите цели, взискателността и непримиримостта към отклоненията, жигосването на всичко чуждо на принципите на нашия социалистически строй, борбата за висока справедливост навсякъде и във всичко — това са силните оръжия на партийната организация, с които тя ще мобилизира всички за активна борба на фронта на научно-техническото и социалното обновление на страната. Те следва да се допълнят с богата гама от средства за социалнопсихическо влияние върху личността.

Особено наложително е да се изменят методите и формите на кадровата работа, за да се помогне на всички да се преустроят съобразно новите задачи и изисквания. А които не могат, естествено е да отидат там, закъдето са способни. Поставената задача широко да се приложи конкурсното и изборното начало в подбора и издигането на кадрите изменя съществено подхода на партийните комитети и организации в това отношение. Тяхната грижа е да дадат своята преценка за наличието на съответни политически качества на ръководителя. А деловите качества, компетентността следва да се доказват или признават било чрез обективно проведен конкурс, било чрез избор, но непременно в реалната практика. Това влече след себе си и промяна в начина на подбор и подготовка на резервни кадри. Възпитателната и котролната работа над кадрите следва да осигури те с най-голям успех да изпълняват партийната политика, като стриктно спазват правата и пра-

Digitized by Google

вомощията на колектива и прилагат такъв стил на работа, който съответствува на ленинските принципи на стопанисване. Засилването на демократизма в решаването на въпросите съвсем обаче не намалява разпоредителните права и отговорности на ръководителя да доведе докрай и с най-голям успех приетите решения.

Чрез средствата за духовно общуване партийните комитети и организации следва да осигурят богата информация на всички за най-новото, да ги подтикват и да им гарантират условия за повишаване на общото и професионалното обучение. Да изясняват възможностите и условията за внедряване на новото. Да разкриват какво е сътворено в дадената област и да пробуждат творческа енергия и устрем, творческо горене и деловитост.

Преди всичко у кадрите, а след това и у всички членове на колектива да формират научно-техническа и технологическа ориентация. Колкото повече са хората, придобили такава ориентация, толкова повече ще имаме и глад, и стръв към научно-техническите новости, толкова повече и по-бързо ще търсим, създаваме, внедряваме. В това отношение трябва да се създаде обстановка и на съревнователност, на състезание, на постоянно съпоставяне на гледища, на идеи, на предложения и на внедрено. Както с тези средства, така и чрез социалната санкция на идеологическия и организационния контрол да създадат атмосфера на настойчивост, постоянство, организираност, деловитост, на единство на делата с думите, с решенията.

Партийните организации трябва да овладеят всички механизми за действие, чрез които ще се превърнат в генератори на новото.

Когато пристъпваме към глобално изпълнение на такива мащабни задачи, една от големите политически задачи на партийните комитети и организации е да разкриват, включват в действие и оползотворяват творческия потенциал на нацията. Научно-техническата революция е дело на таланти. Да се издирят и впрегнат те в активно творчество, и то на най-високо равнище, е изключително важно сега. Същевременно следва максимално да се оползотвори творческата заложба на всеки. В това е една от големите идеи на разширяването на социалистическата демокрация, на нашето социалистическо самоуправление. Неговата сърцевина не е правото на всички да вдигнат ръка за едни или други решения. Това е само част от работата. По-важно е всеки да осъзнае своето място и отговорност като творец на историята и с максимална инициатива да го изяви съзнателно и активно. В това се крие едно от главните предимства на нашия обществен строй. Ръководителите и партийните организации, които не осъзнаят това, не са разбрали най-важните теоретически разработки на партията, съдържащи се както в нейните решения в последно време, така и в докладите и речите на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков.

Сега талантливите хора трябва да бъдат оградени с грижи и уважение, с всестранна поддръжка. Ненормално е често те да преминават през иглени уши, за да защитават своите предложения. Партийната организация трябва да наблюдава творческото горене на такива творци, да ги насърчава, да ги подтиква, да ги защитава. **Те са най-великият наш национален капитал,** защото трудно измерим е огромният им принос за нашето материално, социално и духовно преуспяване. Всяка пречка, създадена пред тях, трябва да се разглежда като обществено престъпление.

Какво представлява нашият национален творчески капитал? Частичен отговор за това ни дават данните за рационализаторската и изобретателската дейност през изминалата петилетка. Само в материалното производство са постъпили над 432 000 рационализаторски и икономически ефективни предложения. Те са дело на 250 000 предложи-

Digitized by Google

тели. Внедрените предложения са 191 000 с ефект близо 1,4 млрд. лева.

Малко или много са те? Бихме могли да кажем, че не са толкова малко и да останем доволни. По-важно е друго. Всички ли, които имат някаква способност, са могли да я проявят изцяло? Практиката показва, че далече не сме могли да включим целия наличен творчески потенциал в действие. Той стои все още пред нас като неизползван голям резерв за научно-технически прогрес.

Едни от най-съществените причини да не се оползотворява той е липсата на ред както за въвличане в творческа дейност на всички, така и за бързо внедряване на вече сътвореното. Фактът, че през петилетката повече от половината от направените и доказани с ефекта си предложения не са намерили път към практиката, е многозначителен. И на конгреса бяха отправени остри критики срещу безплодието и дребнотемието в работата на някои научни кадри. Изтъкнато бе, че дори на институтите на Академията на науките се налага за някои фундаментални и приложни разработки да търсят къде и кой да ги внедри. Такова явление е недопустимо. То говори, от една страна, за липса на съгласуваност на научни изследвания и производство. За това могат много да помогнат партийните комитети и организации. От друга страна, такива факти говорят за липсата на изработен глад, за възникнала стръв към научните постижения у стопанските кадри.

Промените в икономическия механизъм ще създадат икономически предпоставки и лостове за преодоляване на такива явления. Но партийните организации не бива да очакват само на действието на икономически или други фактори. Те разполагат с широка гама от средства, които трябва да включват комплексно в действие.

Една от важните мерки е намирането на форми за творчески ангажимент на всеки и всички. Не само да се поиска идея, предложение от всеки. А партийните организации да бъдат инициатори за интегриране на силите на най-добрите творци и за осигуряване пред тях на простор да решават крупни научно-технически въпроси, а не да си губят силите по незначителни теми. На комунистите да дават специални поръчения. Известен опит в това отношение са натрупали вече в Габровски окръг, където са създадени помощни органи по научно-техническия прогрес към всички партийни комитети и организации. Съветите и комисиите, а също така асоциираните сили на ВМЕИ — Габрово, на ведомствените институти, базите за развитие и най-добрите кадри на стопанските организации и предприятия, създаването и на стопански сдружения е помогнало да се обединят творческите сили и да се разшири кръгът на онези, които пряко за заети с търсенето, сътворяването и прилагането на новото. В Комбината за дизелови двигатели във Варна са създадени технико-икономически съвети към всяка бригада със задача да организират и отговарят за събирането, оценката и внедряването на предложенията на колектива. Тази форма на работа наред с реалното издигане ролята на колектива като стопанин доведе до това, че творческата инициативност в комбината нарасна четири пъти и сега всеки втори негов член дава предложение с технически, технологически, социален или икономически ефект. Този опит демонстрира какви неподозирани, неизползвани творчески възможности има в работническата класа.

Нужно е още под въздействие на партийните бюра и организации да се изграждат наред със съществуващите звена и програмни колективи, бригади, дружества, кръжоци, групи и други за научно-техническо творчество, за внедряване и дейността им да бъде поставена под специални партийни грижи.

Digitized by Google

Конгресът уточни и задачите за текущата девета петилетка. В Тезисите и в Отчетния доклад на Централния комитет те са изяснени подробно както за цялата страна, така и за основните отрасли, производства и за приоритетните направления на нашето развитие. Естествено е те да се изучат и въз основа на тях да се конкретизират задачите на всяка стопанска организация, за всеки окръг и община, за всеки комбинат, АПК, предприятие, колектив.

В заключителното си слово при закриването на конгреса другарят Тодор Живков предупреди, че ние не можем като с магическа пръчка да превъоръжим цялата икономика с най-съвършена техника и технологии. Това ще стане постепенно. Затова едновременно с насочването на вниманието към научно-техническия прогрес нито за миг не бива да се изоставят грижите за изпълнение на плановете, за използване на съществуващата техника, за най-икономично и рационално оползотворяване на материалните и трудовите ресурси за добросъвестно и с най-високо качество извършване на всяка работа. Качествен поврат може и трябва да се постига и със съществуващата база. Това е най-голямата ни непосредствена задача. Защото и сега имаме големи преразходи на суровини и енергия, неизползвани пълноценно производителни сили. С цялата си сериозност стои задачата за повишаване на качеството. Решаването на стратегическите и ежедневните задачи трябва да върви ръка за ръка. И в едните, и в другите има големи резерви за интензификация на икономиката, за по-добро задоволяване на потребностите на хората.

Всички планове на партията са насочени към осигуряването на максимално благоприятни условия за мирен живот, за благодатен труд и за духовно развитие на личността, на трудещите се. В това е тяхната завладяваща сила.

Тези планове, както и досега, трябва да станат кръвно дело на всеки комунист, на всеки трудещ се. В това е залогът за изпълнението им.

Но трябва добре да се разбере, че успехът на нашата стратегическа и текуща политика зависи твърде много от дълбочината и ефективността на нашата интеграция със социалистическите страни и преди всичко на все по-голямото ни сближаване със Съветския съюз както на национално равнище, така и чрез отделни научни и производствени колективи. Такава е мъдрата политика на нашата партия, която и досега позволяваше да се развиваме с ускорени темпове. Такъв е и сега залогът за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната и за решаването на крупните научно-технически задачи на страната до края на века. В единен строй, с общи усилия към общи цели!

Сега ние знаем какво и как да правим през деветата петилетка и до 2000 година.

Знаем с какви сили разполагаме.

Трябва да се научим да го правим най-добре. Трябва да сме готови да преодоляваме немалко трудности, да разрешаваме противоречия, да изчистваме плевелите на отрицателните явления, да бъдем непримирими към всичко, което ни пречи. Да внасяме организираност, дисциплина, отговорност и творчески кипеж навсякъде и във всичко.

Чрез включване на цялата енергия в действие да превърнем замисленото в дело!

Digitized by Google

УСТАВ
на Българската комунистическа партия

Приет единодушно от Осмия конгрес на БКП

(С изменения и допълнения, направени на Деветия, Десетия, Дванадесетия и Тринадесетия конгрес на партията)

Българската комунистическа партия е челен отряд на работническата класа и всепризнат ръководител на народа в борбата за социализъм и комунизъм в Народна република България. В партията е организирана на доброволни начала най-съзнателната част на работническата класа, селскостопанските труженици и народната интелигенция.

Българската комунистическа партия като марксистка партия води началото си от Бузлуджанския конгрес — 1891 година. В безпощадна борба с буржоазията и опортюнизма тя израсна и се утвърди като революционен авангард на българската работническа класа, продължи и издигна на качествено нова степен демократичните и революционните традиции на българския народ. Под влияние на Великата октомврийска социалистическа революция партията на тесните социалисти възприе идеите на ленинизма и през 1919 г. стана съоснователка на Третия, Комунистическия интернационал, преименува се в Българска комунистическа партия. Учейки се непрестанно от Комунистическата партия на Съветския съюз и въз основа на своя собствен опит, БКП се преобразува и израсна като боева и закалена марксистко-ленинска партия, създаде и възглави съюза на работническата класа и селяните за борба против капиталистическото господство.

През годините на Втората световна война партията сплоти патриотичните сили на народа в Отечествения фронт против фашизма и капитализма, за национална независимост и социално освобождение. Като се опираше непосредствено на победоносното настъпление на Съветската армия на Балканите, тя организира народното въоръжено въстание, което на 9 септември 1944 г. осигури победата на социалистическата революция в България. Съборена бе буржоазно-фашисткатa диктатура, страната бе освободена от империалистическата зависимост и бе установена народнодемократична власт като своеобразна форма на пролетарската диктатура. С това бе открита ерата на социалистическото развитие на България. Под ръководството на партията, с безкористната и всестранна помощ на Съветския съюз, в братско сътрудничество с другите социалистически страни в нашата страна бе ликвидиран капитализмът и унищожена експлоатацията на човек от човека, създадено бе и все повече укрепва морално-политическото единство на народа, осигурена бе победата на социалистическия обществен строй. Българската комунистическа партия — партията на работническата класа, която винаги е изразявала коренните интереси на всички трудещи се, спечели доверието на българския народ и уверено го води по пътя на социализма и комунизма.

Априлският пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 г. сложи началото на каче-

Digitized by Google

ствено нов етап в развитието на партията и на обществото. Априлската линия на партията осигури условия за широко разгръщане на творческата инициатива и енергията на комунистите и на целия народ, за бързо развитие на материалните и духовните сили на страната. Това е ленинската генерална линия на Българската комунистическа партия за изграждането на развито социалистическо общество, за постепенния преход към комунизма. Тя е марксизъм-ленинизъм в действие, живо единство и взаимодействие между теория и практика, концентриран израз на революционно мислене и действие.

Българската комунистическа партия е висша форма на политическа организация на обществото, ядро на политическата система, ръководна и направляваща сила на социалистическото общество. Партията придава организиран, планомерен и научнообоснован характер на борбата и творчеството на трудещите се за постигане на крайната цел — победата на комунизма. В процеса на изграждането на развитото социалистическо общество нейната ръководна роля закономерно нараства и тя от партия на работническата класа постепенно прераства в марксистко-ленински авангард на народа, става партия на целия народ.

В целокупната си дейност партията се ръководи неизменно от марксистко-ленинското учение, от разработената върху неговата основа програма за изграждане на развито социалистическо общество в България. Тя дава свой принос в творческото развитие на марксизма-ленинизма, в обогатяването на теорията и практиката на социализма, възпитава работническата класа и всички трудещи се в идеите на научния социализъм, води решителна борба против буржоазната идеология и против всички прояви на ревизионизма и догматизма.

На всеки етап от развитието на обществото партията дава път на новото, стои начело на обновителните процеси. Нейна съдбовна грижа е да свързва предимствата на социализма с научно-техническата революция, да създава икономически, политически и идеологически климат за осъществяването ѝ в нашата страна, да я превърне в основен фактор на общественоикономическото развитие.

Българската комунистическа партия се гради и развива своята дейност върху принципа на демократическия централизъм, строго спазва и обогатява ленинските норми на партиен живот и принципи на ръководство. Тя неотклонно прилага колективността в ръководството и метода на критиката и самокритиката, всестранно развива вътрешнопартийната демокрация. Главно условие за силата и могъществото на Българската комунистическа партия са неразривните ѝ връзки с работническата класа и всички трудещи се, нейното идейно и организационно единство и съзнателната желязна дисциплина на комунистите. В партията не се търпят прояви на фракционност и груповщина.

Българската комунистическа партия е неделима част от международното комунистическо и работническо движение. Тя твърдо и непоколебимо се ръководи от изпитаните принципи на пролетарския интернационализъм и смята за свой висш дълг да съдействува за укрепване единството и сплотеността на световната социалистическа общност, на международното комунистическо и работническо движение, да оказва всестранна подкрепа на борбата на пролетариата и демократичните сили в света за национално и социално освобождение, за мир, демокрация и социализъм. За тази цел развива и задълбочава братските връзки с комунистическите и работническите партии и особено с великата Комунистическа партия на Съветския съюз — авангард на световното комунистическо движение.

Българската комунистическа партия следва неотклонно и последователно външнополитически курс на мирно съвместно съществуване, на доверие, добросъседство и разбирателство между народите на Балканите, в Европа и в света, против надпреварата във въоръжаването и опасността от термоядрена война, като установява връзки и единодействие с всички революционни, демократични и миролюбиви сили, подпомага за изграждането на максимално широк фронт на мира.

I

ЧЛЕНОВЕ НА ПАРТИЯТА, ТЕХНИТЕ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ПРАВА

1. Член на Българската комунистическа партия може да бъде всеки гражданин на Народна република България, който признава и в дейността си се ръководи от Програмата и Устава на партията, активно участвува и увлича трудещите се в строителството на развито социалистическо общество, работи в една от първичните партийни организации, изпълнява партийните решения и плаща членски внос.

2. Всеки член на партията е длъжен:

а) активно да участвува в живота и дейността на партията, да пази и укрепва идейно-политическото и организационното ѝ единство — залог за нейната сила и непобедимост;

б) да служи за пример с трудовата си дейност, да съдействува за пълно разгръщане на силите на колектива, където работи; грижливо да стопанисва социалистическата собственост и да я умножава; непрекъснато да повишава ефективността на

Digitized by Google

производството, производителността на труда, качеството на продукцията и услугите; активно да работи за внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда; постоянно да повишава своята професионална подготовка, квалификация и обща култура, да изучава и прилага челния опит; да развива и подкрепя новото и прогресивното, да се бори против застоя, бюрократизма, формализма, шаблона и консерватизма;

в) непрекъснато да укрепва връзките на партията с народа, да се отзовава своевременно на нуждите на трудещите се, да разяснява на безпартийните политиката и решенията на партията и да съдействува за активното им участие в тяхното изпълнение;

г) да участвува дейно в обществено-политическия живот, в управлението на държавните и обществените работи; да допринася за разгръщането на социалистическия демократизъм и за изява на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост; да дава пример за изпълнение на обществения дълг; да спомага за развитието на социалистическите обществени отношения, за разгръщането на социалистическото съревнование и за утвърждаването на социалистическия начин на живот; да се включва в обществения живот по местоживеене;

д) да усвоява идеите на марксизма-ленинизма и да ги разпространява сред трудещите се; постоянно да работи за формиране у себе си качества на многостранно развита личност и за повишаване на възпитанието и съзнателността на трудещите се; решително да се бори срещу влиянието на буржоазната идеология и религиозните предразсъдъци, против всякакви отклонения от марксизма-ленинизма, против проявите на антикомунизъм и антисъветизъм;

е) да служи с личния си живот за пример на строго спазване нормите на комунистическия морал; активно да се бори срещу проявите на безстопанственост, потребителски подход, еснафщина, кариеризъм, корупция, морална разпуснатост и ходатайство и други отрицателни явления;

ж) да възпитава трудещите се в духа на идеите на социалистически патриотизъм и интернационализъм, да се бори срещу остатъците от национализма и националния нихилизъм, да работи за непрекъснато укрепване и обогатяване на българо-съветската дружба, на единството и сплотеността на страните от социалистическата система, на световното комунистическо и работническо движение, на движението за национално и социално освобождение, за заздравяване на братските връзки с работниците и другите трудещи се от всички страни;

з) да съдействува за развитието на критиката и самокритиката в партията и обществото; да бъде непримирим към всякакви прояви, които спъват критиката; да бъде пример на самокритичност и да се бори против самодоволството и възгордяването от постигнатото, против парадността и празнословието; своевременно да съобщава в ръководните партийни органи, включително и в ЦК на партията, за слабостите и грешките в работата без оглед на лицата, които ги допускат; периодично да се отчита пред първичната организация и съответните партийни органи за изпълнението на уставните си задължения и за възложените му задачи; да спомага за развитието и издигането на ролята на контрола и самоконтрола в живота на трудовия колектив и в обществото;

и) на всеки пост, който му е поверен, да спазва винаги ленинските принципи за подбор на кадрите според техните политически, делови и морални качества, да се бори против издигането на кадри въз основа на приятелството, личната привързаност, землячеството и роднинството, да допринася за развитието на демократичното начало в работата с кадрите;

к) да спазва най-строго партийната и държавната дисциплина и социалистическата законност, еднакво задължителни за всички членове на партията; да бъде непримирим към всеки, който нарушава дисциплината и законността, независимо от заемания пост; да бъде правдив и честен пред партията и народа; да пази партийната и държавната тайна; да проявява висока политическа бдителност;

л) да съдействува за укрепване на отбранителната мощ и сигурността на Народна република България, неуморно да се бори за мир и дружба между народите.

3. Всеки член на партията има право:

а) да избира и да бъде избиран в партийните органи;

б) да получава информация и да участвува в обсъждането на въпросите на политиката и практическата дейност на партията на партийни събрания, конференции, конгреси, заседания на партийните комитети, бюра и в партийния печат; свободно да се изказва, да прави предложения и открито да отстоява мнението си при приемане на решения по обсъжданите въпроси;

в) да критикува на партийни събрания, конференции, конгреси и заседания на партийните комитети и бюра слабостите и грешките в работата и поведението на всеки комунист, независимо от това, дали е редови член или ръководител, както и на всяка партийна организация и орган. Всеки, който потиска или преследва за критика, се подвежда под партийна отговорност, включително и до изключване от БКП;

г) да участвува лично винаги, когато се взема решение за неговата дейност и поведение;

д) да се обръща с всякакви въпроси, предложения и молби към която и да е партийна инстанция, включително и към ЦК на партията и конгреса, и да иска отговор на тях.

4. Приемането на членове на партията става само индивидуално. За членове на партията се приемат най-съзнателните, активни и предани на делото на комунизма работници, селскостопански труженици и интелигенти, навършили 18 години.

Digitized by Google

Младежите от 18 до 24 навършени години се приемат в партията само ако са членове на ДКМС.

Редът за приемане на членове на партията е следният:

а) желаещият да встъпи в БКП подава заявление до първичната партийна организация, придружено с препоръки от трима членове на партията, които имат наймалко тригодишен партиен стаж и добре познават кандидата в продължение на не по-малко от две години.

Член на ДКМС, който желае да встъпи в партията, задължително представя от комитета на ДКМС, имащ право да утвърждава приемането на комсомолци, препоръка, обсъдена от дружеството на ДКМС, където той членува. Тази препоръка е равна на препоръката на един партиен член.

Членовете и кандидат-членовете на ЦК на БКП и членовете на ЦКРК на партията се въздържат да дават препоръки;

б) въпросът за приемане в партията след внимателно проучване се обсъжда и решава като правило на открито събрание на първичната партийна организация в присъствието на кандидата. За приет в партията се счита онзи, за когото са гласували повече от половината от членовете на партийната организация. Решението влиза в сила след утвърждаването му от градския, районния или общинския комитет.

При обсъждането на въпроса за приемане в партията присъствието на поръчителите не е задължително;

в) български граждани, които са били членове на други марксистко-ленински комунистически и работнически партии, се превеждат в Българската комунистическа партия съгласно с инструкция на ЦК на БКП.

5. Поръчителите носят отговорност за достоверността на данните в своите препоръки.

6. Партийният стаж на приетия за член на партията се брои от деня, когато събранието на първичната партийна организация е взело решение за приемането му.

7. Редът за приемане в партията, за издаване и отчитане на членските книжки, за отчисляване на член на партията от една организация и зачисляването му в друга се определя с инструкции на ЦК на БКП.

8. Партийното положение на член на БКП, който не е платил членския си внос или не е посещавал последователно събрания на първичната партийна организация в продължение на 3 месеца, се обсъжда на партийно събрание. Ако се установи, че комуинистът без уважителни причини фактически е прекъснал връзка с партийната организация, тя взема решение за отпадането му от партията. Решението подлежи на утвърждаване от градския, районния или общинския комитет.

9. За нарушаване на Устава на БКП и за други провинения на комунисти се налагат следните партийни наказания: бележка, мъмрене, порицание, строго мъмрене с предупреждение, което се вписва в партийните документи.

Най-тежкото партийно наказание е изключване от партията.

Когато се разглежда въпросът за налагане на партийно наказание и особено за изключване от партията, трябва да се проявят най-голямо внимание и другарска грижа, като щателно се разгледа доколко са обосновани обвиненията, предявени срещу партийния член.

За незначителни провинения се прилагат мерки за партийно въздействие: другарска критика, предупреждение, обръщане на вниманне и др.

Провиненията на комунистите се разглеждат от първичната партийна организация, в която членуват. В случай че това се извърши от висшестоящ партиен орган, той е задължен да информира първичната партийна организация.

Не по-късно от една година след наказването на партийния член първичната партийна организация прави преценка на поведението и работата му за изправяне на допуснатите провинения.

Редът за налагане, снемане и отменяне на партийните наказания се определя с инструкция на ЦК на БКП и ЦКРК.

10. Въпросът за изключване на комунист от партията се решава от събранне на първичната партийна организация, в която той членува. Решението за изключване се счита за прието, ако за него са гласували повече от половината от членовете на организацията. То влиза в сила само след като бъде утвърдено от градския, районния или общинския комитет.

Докато решението за изключване не се утвърди, членската книжка остава в партийния член, той посещава партийни събрания и плаща членски внос.

Изключеният, отпадналият и наказаният има право в тримесечен срок да подаде жалба или възражение до по-висшите органи, включително и до Централната контролно-ревизионна комисия.

11. Въпросът за привличане към партийна отговорност на член или кандидат-член на окръжен, общински, районен, градски или друг комитет и на съответна контролно-ревизионна или ревизионна комисия се обсъжда и решава от първичната партийна организация, в която той членува.

В случаите, когато се предлага изключване от партията на член или кандидат-член на партиен комитет и на член на контролно-ревизионна или ревизионна комисия, предложението на първичната партийна организация се съобщава на съответния комитет, за да вземе решение. Решението се смята за прието, ако за него са гласували не по-малко от две трети от броя на членовете на комитета.

Въпросът за привличане към партийна отговорност на член или кандидат-член на Централния комитет на Българската комунистическа партия и на член на Централната контролно-ревизионна комисия се решава от Централния комитет. Въпросът за изключване от партията на член или кандидат-член на Централния комитет на БКП и на член на Централната контролно-ревизионна комисия се решава от конгреса

Digitized by Google

на партията, а между конгресите — от пленум на Централния комитет. Решението се смята за прието, ако за него са гласували не по-малко от две трети от броя на членовете на Централния комитет.

12. Когато партиен член е извършил престъпление, той се изключва от партията.

13. Решенията на партийните организации за изключване от партията, както и жалбите на изключените от партията и на получилите други наказания се разглеждат от съответните партийни органи в срок, не по-голям от 2 месеца от деня на постъпването им.

II

ОРГАНИЗАЦИОНЕН СТРОЕЖ НА ПАРТИЯТА. ВЪТРЕШНОПАРТИЙНА ДЕМОКРАЦИЯ

14. Основен принцип в организационния строеж и в дейността на партията е демократическият централизъм, който означава:

а) изборност на всички ръководни органи на партията от долу до горе;

б) периодична отчетност на партийните органи пред своите партийни организации и пред по-висшите органи;

в) строга и еднакво задължителна за всички партийна дисциплина и подчинение на малцинството на мнозинството;

г) безусловна задължителност на решенията на по-висшите органи за по-низшите;

д) строго съблюдаване на правата, задълженията и отговорностите на партийните членове, органи и организации;

е) автономност на партийните организации при решаване на местните въпроси, доколкото техните решения не противоречат на политиката на партията;

ж) гласност и публичност на работата на партийните органи и организации.

15. Отношенията между комунистите се изграждат върху партийната принципност, искреното другарство и взаимопомощта, взаимното уважение, критичността и самокритичността. Те се развиват като образец на социалистически обществени отношения.

В партията всички членове са равноправни; не се допускат никакви привилегии или ограничения, основани на длъжност, минало, заслуга, образование.

16. Партията се гради върху основата на териториално-производствения признак: първичните партийни организации се създават по мястото на работа и живеене на комунистите и се обединяват в градски, районни, общински и окръжни партийни организации.

17. Висш орган на първичната партийна организация е събранието; на заводската, комбинатската, учрежденската, общоселската или друга подобна организация, на градската, районната и общинската партийна организация — конференцията или общото събрание; на окръжната партийна организация — конференцията; на цялата партия — конгресът. Те могат да вземат решения, ако присъствуват повече от половината от членовете на партийната организация или от избраните делегати.

18. Събранието избира бюро или комитет, а конференцията и конгресът — комитет, които ръководят цялата работа на съответната организация. Решенията на партийните органи и организации се вземат с обикновено мнозинство, с изключение на случаите, посочени в членове 4, 10, 11 и 21 на Устава. Кандидат-членовете на партийните органи участвуват в пленумите и заседанията с право на съвещателен глас.

19. Избирането на партийни органи става чрез тайно гласуване и се определя с инструкция на ЦК на БКП. Обсъждането на кандидатурите става поотделно за всеки кандидат, при което всеки партиен член (делегат) има неограничено право да ги подкрепя или критикува, да прави отвод, да предлага нови кандидати. За избрани се считат онези кандидати, за които са гласували повече от половината от присъствуващите, които имат право да гласуват.

20. При избора на партийни органи се прилага принципът на системно обновяване и приемственост на техния състав.

21. Членът и кандидат-членът на ЦК на БКП, на окръжния, общинския, районния, градския и друг партиен комитет, членът на Централната контролно-ревизионна комисия, на контролно-ревизионните (ревизионни) комисии на местните партийни организации с цялата своя дейност и поведение трябва да оправдава оказаното му от партията високо доверие. Ако не оправдае това доверие, той не може да остане в състава на съответния партиен комитет и контролно-ревизионна (ревизионна) комисия.

Въпросът за отстраняване на член и кандидат-член на партиен комитет, на член на контролно-ревизионна (ревизионна) комисия от техния състав се решава от пленум на съответния комитет или комисия. Решението се смята за прието, ако за него са гласували не по-малко от две трети от броя на членовете им.

22. Висш принцип на партийното ръководство е колективността.

Култът към личността и свързаните с него нарушения на колективността и вътрешнопартийната демокрация са несъв-

Digitized by Google

местими с ленинските норми на партиен живот и принципи на ръководство.

Колективността на ръководството не освобождава дейците от лична отговорност за възложената им работа.

23. Партийните органи и организации осъществяват своята ръководна и направляваща роля в рамките на Конституцията и законите на страната, като се опират на държавните и обществените органи и организации.

Те осъществяват политическо ръководство за правилното функциониране на органите на държавната власт и управление, за развитието на дейността на обществените организации и различните форми на самоуправление на трудещите се, като зачитат тяхната организационна самостоятелност и не изземват функциите и задачите им.

24. За обсъждане на важни въпроси от развитието на страната, окръга, общината, района, града, селото, на трудовите колективи и др. с оглед на тяхното по-правилно решаване, както и за обсъждане на мерки за изпълнение на основни решения на ЦК и на местните партийни органи могат да се свикват делегатски събрания и съвещания на партийните активи или събрания на всички комунисти.

25. Участието в свободното и делово обсъждане на въпросите на партийната политика в отделните организации или в цялата партия е неотменимо право на всеки член на партията. Само въз основа на вътрешнопартийната демокрация може да бъдат разгърнати смела критика и самокритика и да бъде укрепена партийната дисциплина.

Общопартийната дискусия по важни въпроси на партийната политика се допуска по решение на ЦК на БКП. Тя трябва да бъде провеждана така, че в нея да може свободно да участвува всеки комунист и същевременно да не се допусне образуване на фракционни групировки и разцепление в партията.

26. Всички партийни органи и организации осъществяват системен контрол за изпълнението на собствените си решения и решенията на по-висшите органи.

Централният комитет на партията може да разформирова партиен орган и организация, чиято дейност противоречи на идейните и организационните принципи на партията, на политическата линия.

III

ВИСШИ ОРГАНИ НА ПАРТИЯТА

27. Върховен орган на Българската комунистическа партия е нейният конгрес. Редовен конгрес се свиква от Централния комитет не по-рядко от един път на пет години. Извънреден конгрес се свиква по почин на Централния комитет или по искане на не по-малко от една трета от общия брой на членовете, които са били представени на последния конгрес. Свикването на партиен конгрес и дневният му ред се обявяват не по-късно от два месеца преди конгреса. Свикването на извънвяват не по-късно от два месеца и половина преди конгреса.

Конгресът се смята за действителен, ако присъствуващите на него делегати представляват не по-малко от половината от броя на партийните членове, които са били представени на последния редовен конгрес.

Нормите за представителство на конгреса и начинът за избиране на делегатите се определят от Централния комитет.

28. В случай че Централният комитет на партията не свика извънреден конгрес в посочения от чл. 27 срок, организациите, реден конгрес и дневният му ред се обякоито са поискали да бъде свикан, могат да образуват организационен комитет с правата на Централния комитет на партията за свикване на извънреден конгрес.

29. Конгресът:

а) обсъжда отчетите на Централния комитет и на Централната контролно-ревизионна комисия и приема решения по тях;

б) приема, допълва и изменя Програмата и Устава на партията;

в) определя линията на партията във вътрешната и външната политика;

г) избира Централен комитет и Централна контролно-ревизионна комисия.

30. Централният комитет на партията и Централната контролно-ревизионна комисия се избират в състав, определен от конгреса. В случай на излизане на членове от състава на Централния комитет той се попълва на пленум измежду избраните от конгреса кандидат-членове на ЦК на БКП.

31. За времето между конгресите партията се ръководи от Централния комитет, който:

а) конкретизира и развива решенията на конгресите на партията и осъществява ръководството за тяхното изпълнение;

б) теоретично осветлява назрелите проблеми на обществото;

в) направлява работата и се грижи за развитието на централните органи на държавата и на масовите организации;

г) извършва подбор и разпределение на ръководните кадри;

д) разпределя средствата на партията, ръководи и контролира изпълнението на нейния бюджет;

е) представлява партията във взаимоотношенията й с други партии.

32. Централният комитет на Българската комунистическа партия информира редов-

Digitized by Google

но партийните организации за своята работа.

33. Централният комитет на Българската комунистическа партия свиква не по-малко от едно пленарно заседание на четири месеца.

34. Задачите на Централната контролно-ревизионна комисия са:

а) да привлича към партийна отговорност комунисти, които са нарушили Програмата и Устава на партията, партийната и държавната дисциплина и партийния морал, да съдействува за чистотата, единството и боеспособността на партията;

б) да разглежда жалби и възражения срещу решения на местните партийни органи и организации за изключване от партията и за други партийни наказания;

в) да следи доколко срочно и правилно се извършва деловодната работа в апарата на Централния комитет, своевременно и правилно ли се разглеждат предложенията, писмата, сигналите, молбите, жалбите и възраженията, постъпили в Централния комитет;

г) да дава мнение по съставянето и да проверява как се изпълнява бюджетът, правилно ли се изразходват паричните и материалните средства на партията и добре ли се стопанисва партийното имущество.

Когато е необходимо, във връзка със своята дейност Централната контролно-ревизионна комисия прави предложения пред Централния комитет.

Централната контролно-ревизионна комисия избира бюро, председател и заместник-председатели. Свиква заседания не по-рядко от веднъж на 6 месеца.

Начинът за осъществяване на функциите на Централната контролно-ревизионна комисия и другите контролно-ревизионни и ревизионни партийни органи се определя с инструкция на ЦК на БКП и ЦКРК.

35. Централният комитет на Българската комунистическа партия избира: Политбюро — за ръководене на работата на партията между пленумите, и Секретариат — за текущата работа от организационно-изпълнителен характер и за проверка на изпълнението на партийните решения.

Централният комитет избира генерален секретар на ЦК на БКП.

36. За да се засилят ръководството и политическата работа в отделни участъци на социалистическото строителство, които имат особено важно значение за общественото развитие, Централният комитет на партията има право да създава политически отдели и други постоянни и временни звена и да изпраща партийни организатори на ЦК. Те работят въз основа на инструкции на Централния комитет.

37. В периода между партийните конгреси Централният комитет на БКП може да свика национална партийна конференция за обсъждане на важни въпроси на партийната политика. Редът за провеждане на национална партийна конференция се определя от ЦК на БКП.

IV

ОКРЪЖНИ, ОБЩИНСКИ, РАЙОННИ И ГРАДСКИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ПАРТИЯТА

38. Окръжната организация обединява всички общински организации в окръга. Градската партийна организация в София е с права на окръжна организация и се състои от районни организации, които имат права на общински организации.

Общинската организация обединява всички първични партийни организации в общината. В общините могат да се създават градски и районни организации.

Окръжните, общинските, районните, градските партийни организации и техните комитети в своята дейност се ръководят от Програмата и Устава на партията, от решенията на конгресите и на Централния комитет на партията и организират изпълнението им в своята територия.

Основните задачи на окръжните, общинските, районните и градските организации и техните комитети са:

а) да осигуряват точно и докрай реализиране на партийната и държавната политика, да осъществяват политическо ръководство за постигане на високоефективно и високоорганизирано развитие на социално-икономическия и културния живот на териториалните единици, за използване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, да намират и прилагат нови подходи, методи и форми в ръководството.

Да изучават обективните процеси и явления, общественото мнение, настроенията на трудещите се и натрупания практически опит, да разкриват и решават назряващите проблеми;

б) да насочват и контролират дейността на народните съвети, административните и стопанските органи и организации и да им помагат да прилагат правилен стил и методи на работа;

в) да осъществяват правилен подбор и разпределение на ръководните кадри, да се грижат за издигане на тяхната комунистическа идейност, подготовка и квалификация, да ги контролират системно и да им оказват конкретна помощ за подобряване на техния стил и методи на работа, да издигат чувството им за отговорност пред партията и народа за възложената им работа;

Digitized by Google

г) да ръководят първичните партийни организации, да повишават тяхната роля и активност в живота на трудовите колективи, да зачитат самостоятелността и да разгръщат самодейността и инициативата им, да ги информират за своята работа;

д) да осъществяват системен контрол за изпълнение на партийните решения, да водят непримирима борба срещу отрицателните явления и техните носители;

е) да провеждат политическа и организаторска работа сред трудещите се за повишаване на тяхната социална активност в изпълнението на задачите на социалистическото строителство, за разгръщане на критиката сред трудещите се, за създаване на условия непрекъснато да се разширява и развива социалистическата демокрация;

ж) да организират идеологическата работа, изучаването и усвояването на марксизма-ленинизма, новите теоретични разработки и практически подходи на партията, да се грижат за повишаване на комунистическата съзнателност на трудещите се, да ръководят местния печат и културно-просветните учреждения;

з) да направляват дейността на обществените организации и движения, да повишават тяхната роля за въвличане на населението в изпълнението на задачите на стопанското и културното строителство и в политическия живот на страната, да утвърждават организациите на Профсъюзите, Отечествения фронт, Комсомола и други като обществени гаранти за изпълнение на отделни страни от партийната политика;

и) да внедряват широко общественото начало в работата на партийните, държавните и обществените органи и организации, да утвърждават и развиват държавно-общественото и обществено-държавното начало в управлението;

к) да информират своевременно, пълно и правдиво висшестоящите партийни органи и първичните организации, да се отчитат пред тях за своята дейност;

л) да насочват партийните организации, държавните органи, стопанските и обществените организации за качествено изпълнение на задачите по укрепването на отбраната на страната, сигурността, обществения ред и социалистическата законност.

39. Окръжните партийни организации и техните комитети осъществяват политиката на партията, като се опират на общинските, районните и градските организации, разгръщат тяхната самоинициатива, правилно съчетават отрасловото и териториалното ръководство на икономиката и другите сфери, укрепват и развиват органическото единство на политическата, организаторската и стопанската дейност.

40. Общинските, районните и градските партийни организации и техните комитети осъществяват политическо ръководство на всестранния живот на общините, районите и градовете; непосредствено ръководят първичните партийни организации, комбинатските, заводските, учрежденските, общоселските и другите партийни комитети, насочват усилията им за осъществяване на партийната политика; направляват дейността на кметствата, народните съвети, стопанските и обществените организации за осигуряване на високоефективно и високоорганизирано развитие на селищните системи във всички области на обществения живот.

Ръководни органи на окръжните организации на партията

41. Висш орган на окръжната партийна организация е окръжната партийна конференция. През времето между конференциите окръжният комитет ръководи цялостната дейност на организацията.

42. Редовна окръжна конференция се свиква от окръжния комитет един път на две или три години, а извънредна — по решение на окръжния комитет или по искане на една трета от общия брой на членовете на окръжната партийна организация.

Нормите за представителство на окръжната партийна конференция се определят от окръжния комитет.

Окръжната конференция обсъжда отчетите на окръжния комитет и на окръжната контролно-ревизионна комисия; разглежда при необходимост и други въпроси на партийния, стопанския и културния живот; избира окръжен комитет, окръжна контролно-ревизионна комисия и делегати за конгреса на БКП.

43. Окръжният комитет избира бюро, включително необходимия брой секретари. Бюрото се утвърждава от Централния комитет. За секретарите е задължително да имат партиен стаж не по-малко от пет години.

44. Пленумът на окръжния комитет се свиква не по-рядко от един път на три месеца.

45. Задачите на окръжната контролно-ревизионна комисия са:

а) да привлича към партийна отговорност комунисти, които са нарушили Устава на партията, партийната и държавната дисциплина и партийния морал;

б) да разглежда молби и възражения срещу решения на общинските, районните и градските комитети и първичните партийни организации, както и на съответните контролно-ревизионни комисии за изключване от партията и за други партийни наказания;

в) да следи доколко срочно и правилно се извършва деловодната работа в апарата на окръжния комитет, своевременно ли се разглеждат и правилно ли се решават поставените въпроси в предложенията, писмата, жалбите и възраженията, постъпва-

Digitized by Google

щи в окръжния комитет;

г) да проверява как се изпълнява бюджетът, правилно ли се изразходват паричните и материалните средства и добре ли се стопанисва партийното имущество.

Когато е необходимо, във връзка със своята дейност окръжната контролно-ревизионна комисия прави предложения пред окръжния комитет.

Окръжната контролно-ревизионна комисия избира бюро, включително председател и заместник-председатели. Окръжната контролно-ревизионна комисия свиква заседания по-рядко от веднъж на 4 месеца.

Ръководни органи на общинските, районните и градските организации

46. Висш орган на общинската, районната и градската партийна организация е общинската, районната и градската конференция (събрание), която се свиква от съответния общински, районен и градски комитет един път на две или три години, а извънредно — по решение на съответния комитет или по искане на една трета от общия брой на членовете на съответната партийна организация. През времето между конференциите работата им се ръководи от съответните комитети.

Нормите за представителство на конференцията се определят от съответния партиен комитет.

Общинската, районната и градската конференция (събрание) обсъжда отчетите на съответния комитет и контролно-ревизионна (ревизионна) комисия и приема решения по тях; разглежда при необходимост и други въпроси на партийния, стопанския и културния живот; избира общински, районен и градски комитет, общинска, районна и градска контролно-ревизионна (ревизионна) комисия и делегати за конференцията на висшестоящата партийна организация.

Отчетно-изборните конференции на общинските, районните и градските организации на партията с над 3000 членове избират контролно-ревизионни комисии. Задачите на тези комисии са както на окръжните контролно-ревизионни комисии. Общинските, районните и градските контролно-ревизионни комисии избират бюро, включително председател и заместник-председател.

47. Общинският, районният и градският комитет избира бюро, включително секретари на комитета. Бюрото и секретарите се утвърждават от окръжния комитет на БКП. Секретарите трябва да имат партиен стаж не по-малко от три години.

Общинските, районните и градските комитети в малките общини, райони и градове не избират бюро, а само секретари, които трябва да имат партиен стаж не по-малко от три години.

48. Пленумът на общинския, районния и градския комитет се свиква не по-рядко от един път на три месеца.

V

ПЪРВИЧНИ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

49. Първичните партийни организации са основа на партията. Те са ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние.

Първичните партийни организации се създават в трудовите колективи на материалната и извънматериалната сфера, в поделенията на въоръжените сили, а също така в махали, квартали и други при наличието на не по-малко от трима членове на партията.

В отделни случаи с разрешение на окръжния комитет първичната партийна организация може да се създаде в рамките на няколко трудови колектива, влизащи в стопански комплекс или друго обединение и разположени главно върху територията на един район или на няколко района в един град.

Първичните партийни организации се утвърждават от градските, районните, общинските и окръжните комитети на партията или от съответните политически отдели.

50. В състава на първичната партийна организация, която обхваща комунистите от целия трудов колектив (комбинат, завод, предприятие, учреждение и др.), могат да бъдат създадени съставни организации по цехове, секции, участъци, отдели, бригади, ферми и пр. с решение на съответния партиен комитет или политически отдел.

Съставните организации имат всички функции, права и задължения на първична партийна организация освен правото да приемат и изключват партийни членове, както и да решават общи въпроси на предприятието, учреждението и др., каквито права има първичната партийна организация.

В първичните и съставните партийни организации могат да се създават партийни и партийно-комсомолски групи в цехове, бригади, ферми, отдели, служби, секции, по местоживеене и в други обособени участъци.

Изграждането и работата на партийните групи се урежда с инструкция на ЦК на БКП.

Digitized by Google

51. Висш орган на първичната партийна организация е партийното събрание, което се свиква не по-рядко от един път месечно. В първични партийни организации, които имат съставни организации, общо партийно събрание се свиква не по-рядко от един път на три месеца.

52. За водене на текущата работа първичната и съставната партийна организация избират за две-три години бюро в състав, определен от партийното събрание.

Партийното бюро: избира секретар, заместник-секретари и разпределя задълженията между останалите членове; подготвя и свиква събранията на първичната партийна организация; организира изпълнението на решенията на първичната партийна организация и на висшестоящите партийни органи.

Организация, която наброява до 10 членове, избира само секретар и заместник-секретар.

Секретарят организира работата на бюрото на първичната организация, оказва помощ на комунистите в тяхната дейност, осъществява връзките с партийните органи и с ръководствата на стопанските, административните и обществените органи и организации. Той трябва да има партиен стаж не по-малко от една година. Секретарите на първичните и съставните партийни организации се утвърждават от съответното партийно ръководство (комитет, бюро).

Партийната група избира свой отговорник, който се утвърждава от бюрото на организацията.

53. В трудови колективи на материалната и извънматериалната сфера, както и в села, жилищни райони и други с голям брой комунисти могат с разрешение на окръжния комитет да се създават организации с партийни комитети, които да обединяват и насочват дейността на първичните партийни организации в тях. Тези партийни комитети са подчинени на общинските, районните или градските комитети и се избират на общи партийни събрания (конференции) в състав, определен от събранието (конференцията), за срок от две или три години. Секретарите на тези комитети трябва да имат партиен стаж не по-малко от три години.

На партийни комитети, които ръководят не по-малко от 200 комунисти, с разрешение на окръжния комитет може да се предостави правото да утвърждават приемането, изключването и отпадането на комунисти. Комитетите на партийни организации, които обединяват над 800 комунисти, с разрешение на окръжния комитет могат да избират свои бюра.

В най-големите села на общините с разрешение на окръжния комитет могат да се създават общоселски партийни комитети.

Партийните организации, които имат комитети, избират и ревизионни комисии в състав, определен от събранието (конференцията), за срок от две или три години.

В стопански и други организации, чиито поделения са разположени в различни населени места, както и в големи села, може с решение на Централния комитет или окръжните комитети на БКП да се създават съвети на партийните секретари, които да координират работата на партийните организации по някои общи задачи. Функциите и задачите им се определят с инструкция на ЦК на БКП.

54. Първичната партийна организация непосредствено провежда политиката на партията сред масите, свързва трудещите се с ръководните органи на партията.

Основните задачи на първичната партийна организация са:

а) да конкретизира и обогатява партийната политика в условията на трудовия колектив и селището, да определя конкретните пътища за тяхното икономическо, социално и духовно развитие, да се утвърждава като носител на новото и прогресивното;

б) да създава политически условия за самоуправлението на трудовия колектив, за утвърждаването му като стопанин на социалистическата собственост; да организира трудещите се за разкриване на резервите, разработването на плановете, приемането и изпълнението им; да полага грижи за укрепване на социалистическата дисциплина, максимално оползотворяване на предметите и средствата на труда, пълно и икономично използване на трудовите ресурси и осигуряване на висококачествена продукция;

в) да полага грижи за ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и за широко използване на челния наш и чуждестранен опит;

г) да се грижи за социалното развитие на трудовия колектив, за подобряването на производствените и културно-битовите условия, както и за опазването на здравето на работниците, служителите и селскостопанските труженици;

д) да полага постоянни грижи за повишаване на активността на комунистите, за издигане на тяхната авангардна роля и отговорността им за изпълнение на задачите в областта на обществено-политическия, стопанския и културния живот; да създава у комунистите и у всички трудещи се умение да управляват държавните и обществените работи;

е) да организира и ръководи марксистко-ленинското обучение и възпитание на комунистите в тясна връзка със задачите на изграждането на развито социалистическо общество; да води агитационната и пропагандната работа сред масите за възпитанието им в духа на комунистическите идеи, да изучава и формира общественото мнение и политическите настроения на трудещите се, да ги възпитава в дух на непримиримост към недостатъците, към буржоазната идеология и морал, да ръководи низовия печат;

ж) да приема нови членове на партията;

з) да развива вътрешнопартийните отношения като образец на социалистически обществени отношения; да разгръща широко критиката и самокритиката; да защитава и поощрява инициативните и творчески мис-

Digitized by Google

лещите комунисти, които поемат разумен риск;

и) да се бори против проявите на корупция, използване на служебното положение за лично облагодетелствуване, пасивност, равнодушие, бюрократизъм и разточителство, против местничеството, нарушенията на социалистическата дисциплина, против деформациите и отклоненията от принципите и нормите на социалистическия начин на живот;

к) да осъществява политическо ръководство на дейността на низовите звена на масовите и обществените организации и движения, да издига тяхната роля като органическа част на политическата система и обществени гаранти за изпълнение на партийната политика;

л) да съдействува на градския, районния, общинския или окръжния комитет на партията и политическия отдел в цялата му дейност, да го информира по своя инициатива за проблеми, които вълнуват комунистите и трудещите се, за зараждащи се неблагоприятни тенденции или отклонения от набелязаните цели и да се отчита пред него за своята работа;

м) партийната организация трябва постоянно да възпитава у комунистите и безпартийните високи нравствени ценности и комунистически добродетели:

— социалистически патриотизъм и интернационализъм, преданост към делото на партията, любов към социалистическата родина и към Съветския съюз, братска солидарност с народите от социалистическата общност и от всички страни, борещи се за свобода, национална независимост, мир и социализъм;

— ненавист към враговете на комунизма, социалния прогрес и мирното съжителство между народите, готовност за защита на родината и завоеванията на социализма;

— готовност за съзнателен и високоефективен труд за благото на обществото, нетърпимост към безделието и социалния паразитизъм;

— нетърпимост към нарушителите на обществените интереси, грижи за опазване и увеличаване на социалистическата собственост;

— високо чувство за колективизъм, обществен дълг и отговорност;

— другарска взаимопомощ и хуманни отношения между хората;

— единство на думи и дела, на права и задължения;

— отговорност за здравината на семейството, усвояване на здравословен начин на живот и комунистическо възпитание на децата;

— честност и правдивост, критичност, самокритичност и скромност в личния и обществения живот;

— непримиримост към проявите на карериризъм и еснафското благополучие, към нарушенията на принципите на социалистическата социална справедливост;

— отговорност за опазване на природната среда.

55. Първичните партийни организации в трудовите колективи на промишлените, строителните, транспортните, търговските, селскостопанските и за услугите предприятия, трудово-производителните кооперации, стопанските обединения, научните институти, учебните, културно-просветните и здравните заведения, проектантските и инженерно-внедрителските организации, технологическите центрове и институти имат право на контрол над дейността на административните и на стопанските ръководства.

Централният комитет може да предоставя право на контрол и на други първични партийни организации.

Партийните организации в министерствата и другите централни и местни учреждения и ведомства имат право на контрол върху работата на апарата за изпълнение на решенията на партийните и държавните органи, за спазване на социалистическата законност, за издигане на отговорността и строго съблюдаване на партийната и държавната дисциплина, за подготовката, квалификацията и възпитанието на кадрите. Те са длъжни: активно да помагат непрекъснато да се подобрява работата на апарата, грижливо и внимателно да се обслужва населението; да възпитават у служителите чувство на висока отговорност пред народа, деловитост и оперативност; да водят борба против бюрократизма и книжността; своевременно да сигнализират пред ръководителите на учрежденията и пред съответните партийни органи, включително и пред ЦК на БКП, за недостатъците в работата на учреждението и на отделните работници, за нарушенията на партийната и държавната дисциплина.

Осъществяването на правото на контрол се урежда с инструкция на ЦК на БКП.

VI

ПАРТИЯТА И ДИМИТРОВСКИЯТ КОМУНИСТИЧЕСКИ МЛАДЕЖКИ СЪЮЗ

56. Димитровският комунистически младежки съюз е масова самодейна обществено-политическа организация на българската младеж, пръв помощник и резерв на партията в работата ѝ за комунистическото възпитание и многостранно развитие на младото поколение, за неговата пълноценна и високоефективна социална реализация, за активното му участие в изграждането на развито социалистическо общество върху

Digitized by Google

постиженията на научно-техническата революция.

57. Димитровският комунистически младежки съюз работи под ръководството на Българската комунистическа партия. Комсомолските организации активно способстват за изпълнението на Програмата и политиката на партията във всички области на социалистическото строителство.

Организациите на ДКМС имат право на широка инициатива за обсъждане и поставяне пред съответните партийни органи и организации на всички въпроси, отнасящи се до тяхната дейност и до подобряване работата на предприятията, стопанските организации, учреждения, учебните заведения, културните и научните институти.

Партийните органи и организации полагат системни грижи за развитието на самодейността и инициативата на комсомолските органи, организации и дружества, за укрепването на дисциплината и отговорността в младежките колективи, за разпространението на положителния опит и за осъществяване правото на Комсомола на обществен контрол над държавните и стопанските органи и обществени организации по изпълнение на техните задължения към младото поколение.

Партията създава условия за по-нататъшно утвърждаване на позицията на Комсомола в системата за социално управление, за повишаване на неговата роля като непосредствен изразител и защитник на интересите на българската младеж, политически организатор и главен обществен гарант за ефективна реализация на младото поколение.

Партийните органи и първичните партийни организации се опират на комсомолските организации и дружества в дейността си за комунистическото възпитание на младите хора, за формирането у тях на марксистко-ленински светоглед и социалистическа съзнателност, класово-партиен подход към обществените явления, за изграждането им като пламенни патриоти и интернационалисти, смели защитници на родината и завоеванията на социализма, идейно устойчиви и политически бдителни; за придобиване на образование, професионална подготовка, технологично мислене и социален опит, отговарящи на социалистическия начин на живот, за приобщаване към естетическите ценности и тяхното обогатяване; за укрепване на здравето и физическата дееспособност; за решително издигане ролята и отговорността на семейството за възпитанието на децата.

Партийните органи и организации насочват и контролират държавните и стопанските организации и институти за създаване на комплексни условия за подготовка и реализация на младежта.

58. Членовете на ДКМС след приемането им в БКП престават да членуват в Комсомола от деня на встъпването си в партията, ако не са включени в негови изборни органи.

VII

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ ВЪВ ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА СТРАНАТА

59. Ръководството на партийните организации във въоръжените сили се осъществява от Централния комитет на партията чрез Главното политическо управление на Народната армия, което има права на отдел на ЦК на БКП, Политическото управление на Строителните войски, политическите отдели на Граничните и Вътрешните войски, както и на войските на Министерството на транспорта.

За началниците на политическите управления (отдели) на видовете въоръжени сили, обединенията, съединенията и приравнените към тях войскови формирования е задължително да имат петгодишен партиен стаж.

60. Партийните организации във въоръжените сили в своята дейност се ръководят от Програмата и Устава на партията, от решенията на конгресите и на ЦК на БКП и работят въз основа на инструкции, утвърдени от Централния комитет.

Те провеждат последователно политиката на Българската комунистическа партия във въоръжените сили, сплотяват личния състав около партията и го мобилизират за изпълнение на задачите, свързани с бойната и политическата подготовка, за овладяване на техниката и оръжието и внедряване на научно-техническите постижения във военното дело, за поддържане на висока бойна готовност на поделенията. Те се грижат за укрепване на морално-политическото състояние на личния състав, на военната дисциплина, единоначалието, за патриотичното и интернационалното възпитание на бойците и командирите, формират у тях преданост към родината и народа, бдителност, мъжество, храброст, самоотверженост и героизъм, дружба със Съветската армия и армиите на държавите — участнички във Варшавския договор.

61. Партийните организации и политическите органи във въоръжените сили активно съдействуват за укрепване единството и дружбата с народа, поддържат тясна връзка с местните партийни, административни и обществени органи и организации,

Digitized by Google

системно информират партийните органи за провежданата политическа работа в поделенията. Секретарите на партийните комитети и организации във въоръжените сили, командирите и началниците на политическите органи участвуват в работата на местните партийни и държавни органи и могат да бъдат избирани в тях.

Местните партийни комитети информират личния състав на поделенията за социалноикономическото развитие на съответния окръг и селищна система и им съдействуват за повишаване на тяхната мобилизационно-бойна готовност.

VIII

ПАРТИЙНИ ГРУПИ ИЗВЪН СЪСТАВА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

62. На сесиите и в изпълкомите на народните съвети, на конгресите, конференциите и други форуми на масовите и обществените организации и движения, в изборните им органи, а също така в държавно-обществените органи, където има не по-малко от трима членове на партията, по преценка на съответните партийни органи могат да се образуват партийни групи. Такива групи могат да се изграждат при необходимост и по низовите организации на Отечествения фронт.

Задача на тези групи е всестранно да засилват влиянието на партията и да провеждат нейната политика сред безпартийните, да укрепват партийната и държавната дисциплина, да се борят против бюрократизма, да проверяват изпълнението на партийните и правителствените директиви. За текущата работа партийната група избира секретар.

63. Партийните групи в държавните, обществено-политическите и масовите организации и движения се подчиняват на съответните партийни органи — Централния, окръжния, общинския, районния и градския комитет на БКП, и се ръководят от техните решения.

IX

ПАРИЧНИ СРЕДСТВА НА ПАРТИЯТА

64. Паричните средства на партията и на нейните организации се набират от членски внос, от доходите от предприятията на партията и от други постъпления.

65. Месечният членски внос на комунистите се установява с инструкция на ЦК на БКП.

66. Всеки, който бъде приет за член на партията, плаща встъпителен внос в размер на 1 на сто от получавания месечен доход.

Най-малкият встъпителен внос е един лев.

Digitized by Google

ОБОГАТЯВАНЕ НА ЛЕНИНСКИТЕ ПРИНЦИПИ И НОРМИ НА ПАРТИЕН ЖИВОТ И РЪКОВОДСТВО

По повод на измененията в Устава, направени от Тринадесетия конгрес на БКП

ДИМИТЪР АНАНИЕВ

Най-малко три са функциите, които изпълнява Уставът на всяка комунистическа и работническа партия. **Първата е да съхрани, пренесе и осигури приемственост на коренния марксистко-ленински тип партия, да запази и възпроизведе нейните непоклатими идейни и организационни основи, принципи, ценности и добродетели.** Тази функция произтича от отразяваната в Устава обективна роля и място на партията в работническото движение и в социалистическото общество. Известно е, че принципите, от които се ръководи партията във всестранната си ръководна дейност, и нормите, които регулират отношенията както между комунистите, партийните органи и организации, така и между тях и партията като цялостност, изразяват и отразяват обективни закономерности на общественото и вътрешнопартийното развитие. Съзнателното придържане и съобразяване на партийния живот и дейност към техните изисквания е всъщност вярност към принципите и нормите, чрез които се изразяват. Тези закономерности запазват своята сила и изисквания дотогава, докато въплъщават в себе си повтарящите се, трайни и съществени връзки, отношения и взаимодействия. А това е времето до пълната победа на комунизма, когато те ще изчезнат и изгубят своето обществено-политическо значение. Оттук необходимостта Уставът да гарантира приемственост на изискванията на обективните закономерности и на конкретизиращите ги идейни и организационни принципи и норми, да ги репродуктира във всички конкретноисторически условия.

Втората функция на Устава е да осигури единство и еднопосочност между генералната политическа линия на партията, нейните цели и задачи и организационните форми, методи и подходи за практическото им постигане. За да може партията да бъде революционно-преобразуваща сила и активновъздействуващ фактор, да реагира на

Digitized by Google

назряващите потребности и възможности, трябва да съществува пълно съответствие и хармония между преследваните от нея социално-икономически, политически и културно-идеологически цели, от една страна, и характера и съдържанието на вътрешнопартийните отношения, правата и задълженията на членовете, функциите и задачите на партийните органи и организации, отношенията на партията с държавните и обществените организации. Това може да се осъществи посредством организационно творчество, насочено към постоянно усъвършенствуване и обогатяване на съдържанието на Устава на партията и на включените в него принципи на ръководство и норми на партиен живот. То се реализира чрез периодично внасяните в Устава допълнения и изменения, които отразяват промените в обстановката и условията на работа на партията. Целта е съдържанието на принципите на ръководство и нормите на партиен живот, както и начините на осъществяването им да се намират във възможно най-пълно съответствие с конкретноисторическите задачи на партията.

Третата функция на Устава на партията е да бъде средство за регулиране на основните отношения, взаимоотношения и взаимодействия вътре в партийния организъм, както и на отношенията му с държавата и обществото. Затова в него се определят главните и принципните норми и правила на партийния живот, най-важните права, задължения и задачи на партийните членове, органи и организации, формите на изграждане на партията и начинът на практическата дейност на партийните организации. С това Уставът се отличава от инструкциите, които подробно и детайлно изясняват операциите и процедурите при осъществяването на различните видове партийни дейности и регулират възникващите по техен повод отношения.

Тринадесетият конгрес на нашата партия внесе значителен принос за по-нататъшното разгръщане на посочените функции на Устава. Направените от него изменения и допълнения в партийната конституция я превръщат в още по-силно оръжие за регулиране на вътрешнопартийните отношения, за съхраняване и развитие на ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот, за осигуряване на единство и еднопосочност между априлската генерална политическа линия на партията и организационните форми, методи и подходи на работа за нейното осъществяване. С тях се откриват благоприятни възможности за издигане авангардната роля на партията в борбата за осъществяване на научно-техническата революция и утвърждаването на самоуправлението на трудовите колективи. Това е така, защото направените изменения и допълнения в Устава по-добре адаптират партията към новите условия, при които работи, ориентират я към произтичащите от тях задачи, създават организационни предпоставки за повишаване на равнището на нейния живот, за реализиране на разработените от нея теоретични постановки и практически подходи. Измененията и допълненията са насочени към по-нататъшното повишаване на ръководната роля на партията, демократизиране на вътрешнопартийните отношения, издигане авторитета и моралното поведение на комуниста, обогатяване на функциите на партийните органи и първичните организации. Същевременно те имат за цел по-нататъшно усъвършенствуване на взаимоотношенията на партията с държавните и обществените органи и организации, засилване на участието на трудещите се в управлението, разгръщане на социалистическата демокрация и самоуправление.[1]

---

[1] Отчет на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес, С., 1986, с. 141.

Digitized by Google

1. НАРАСТВАНЕ НА РЪКОВОДНАТА И НАПРАВЛЯВАЩАТА РОЛЯ НА ПАРТИЯТА В ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТОТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО

Встъпителното и Заключителното слово на другаря Тодор Живков, Отчетът на Централния комитет и Тезисите на конгреса поставят пред партията и народа трудната, но почетна задача да се осъществи научно-техническата революция у нас. Това е глобална стратегия и практическа платформа за свързване на предимствата на социализма с постиженията на съвременния научно-технически прогрес, за успешно решаване на историческата задача — изграждане на развито социалистическо общество в нашата страна. Реализирането на тази задача закономерно изисква да се издигне на ново равнище ръководната и направляващата роля на партията. Това по-конкретно означава да се извърши дълбоко преустройство на политическата, организаторската и идеологическата работа на партията, да се привеждат тяхното съдържание, форми и методи в съответствие с изискванията на научно-техническата революция, да се изграждат у комунистите качества, добродетели и критерии, които ще позволят на партията да върви начело на обновителните процеси и в базата, и в надстройката, да формира нов икономически, политически и идеологически климат в страната.

Като изхождат от тези задачи и изисквания, **допълненията и измененията в Устава по-точно определят ролята, мястото и функциите на партията в социалистическото общество.** Досега партията се характеризираше като висша форма на класова организация. Това означава, че сред различните видове работнически организации — профсъюзни, културно-просветни, кооперативни, младежки, женски, физкултурни и други, партията има ръководно положение, изпълнява функциите на висша форма. В условията на социализма, когато ръководната и направляващата роля на партията се разширява и разпростира сред цялото общество, ленинското определение за висша форма на организация трябва да отразява новото място и роля на партията и естествено е да се обогатява. **Партията е вече не само висша форма на организация на работническата класа, но и висша форма на политическа организация на обществото.** Това означава, че всички обществено-политически организации признават нейната ръководна и направляваща роля, имат за цел построяването на социализма и комунизма, светогледът им е марксистко-ленинската теория.

Включването на формулировката за партията като висша форма на политическа организация на обществото в Устава отразява и вътрешната еволюция на партията през периода след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. Най-важната особеност в развитието на партията през този период — посочва др. Тодор Живков — е превръщането ѝ в политически авангард не само на работническата класа, но и на целия народ. Тази качествена промяна в обществено-историческата роля на партията е закономерно свързана с измененията в социално-класовата структура на нашето общество, с усъвършенстването на социалистическите обществени отношения, с изграждането на развития социализъм. Тя е закономерен резултат и от нарасналата способност на партията да поддържа пълнокръвна връзка с трудещите се, с всички среди на народа, да ги насочва, организира и мобилизира за изпълнението на ясни практически задачи във всички области на обществения живот.[1]

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България. С., 1984, с. 211.

Digitized by Google

Ново положение в Устава е определението на партията като ядро на политическата система на социалистическото общество. То отразява фактическото положение на партията сред сложния и динамичен комплекс от държавни и недържавни политически организации и учреждения. Това място и роля на партията произтичат от ръководната роля на работническата класа в социалистическото общество, от опита ѝ в революционното преустройство на обществения строй, централното ѝ място в системата на общественото производство, както и от нейната идеология. Естествено е ядро на политическата система да бъде партията, която е авангард на класата — хегемон на обществените преобразования. Партията въплъщава в себе си революционната енергия на работническата класа, циментира и интегрира усилията на властта и политическите институти за строителството на социализма и комунизма и формирането на новия човек.

Научно-техническата революция упражнява въздействие и върху партията. Това изисква тя да определи отношението си към този обществен феномен чрез уставни норми. Досега това бе изразявано индиректно, и то главно чрез задълженията на партийните членове и функциите на първичните организации и партийните органи. Сега е **въведен нов текст, който определя принципното отношение на партията към творчеството, новаторството, откривателството в науката и техниката.** В своя Устав партията едновременно обявява и се задължава на всеки етап от развитието на обществото да дава път на новото, да стои начело на обновителните процеси. Нейна съдбовна грижа е да свързва предимствата на социализма с научно-техническата революция, да създава икономически, политически и идеологически климат за осъществяването ѝ в нашата страна, да я превърне в основен фактор на обществено-икономическото развитие. Значението на тази нова партийна норма тепърва ще се разкрива. Но още сега е ясно, че партийното целеустремено въздействие към научно-техническите процеси става изключително важно направление в политическите, организаторските и идеологическите функции на партията.

Партията и мирът са неделими. Този принцип на външнополитическата дейност на партията има особено значение днес, когато мирът е най-важното от всичко, защото запазването му в нашата ядрена епоха е предпоставка за съхранението на живота на човечеството. И естествено е, че той **намери отражение в Устава на партията.** В него специално се посочва, че Българската комунистическа партия следва неотклонно и последователно външнополитически курс на мирно съвместно съществуване, на доверие, добросъседство и разбирателство между народите на Балканите, в Европа и в света, против надпреварата във въоръжаването и опасността от термоядрена война, като установява връзки и взаимодействие с всички революционни, демократични и миролюбиви сили, подпомага изграждането на максимално широк фронт на мира.

Важно значение за идейно-политическото възпитание на партийните членове в духа на революционните ценности и добродетели в развитието на партията имат **допълненията в историческата част на Устава.** В нея се внасят две нови положения. Първото подчертава, че партията продължи и издигна на качествено нова степен демократичните и революционните традиции на българския народ. Второто разкрива ролята и значението на Априлския пленум на Централния комитет на БКП от 1956 година като начало на качествено нов етап в развитието на партията и на обществото. Същевременно се допълва характеристиката на априлската генерална политическа линия като марксизъм-ленинизъм в действие, живо единство и взаимодействие

Digitized by Google

между теория и практика, концентриран израз на революционно мислене и действие.

2. ДЕМОКРАТИЗИРАНЕ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Изходен и основен принцип, който регулира вътрешнопартийните отношения, е демократическият централизъм. Той пронизва организационния строеж и дейността на партията, дава отражение върху цялостната уставна регламентация. Демократическият централизъм осигурява възможност ръководството на партийния живот да се извършва в съответствие с коренните интереси на работническата класа и на народа, с марксистко-ленинската идеология и морал, с генералната политическа линия на партията. Той способствува за създаването на такъв ред в партията, който да съответствува на философските, политическите и етическите възгледи, както и на изискващите се революционно-практически действия на партийните членове и следователно да регулира вътрешнопартийните отношения съобразно волята на работническата класа и на народа.

Тринадесетият конгрес на партията внесе изключително **важни допълнения към характеристиката на демократическия централизъм.** Те обогатяват и създават предпоставки за по-интензивно разгръщане на демократизма във вътрешнопартийните отношения. Норма на партиен живот става строгото съблюдаване на правата, задълженията и отговорностите на партийните членове, органи и организации. Спазването на това изискване е основа за проявление на самоорганизацията, самоуправлението, самодейността и самоконтрола в партията. Неделима част от демократическия централизъм е автономността на партийните организации при решаване на местните въпроси, доколкото техните решения не противоречат на политиката на партията. С тази норма се подчертава голямото значение на относителната самостоятелност на партийните организации при избора на форми, методи и подходи за решаване на поставените им задачи, необходимостта те да проявяват самоинициатива и почин, да не чакат указания, регламентация и директиви, да търсят адекватни на условията, традициите и възможностите начини за решаване на проблемите.

Сега и особено в перспектива благоприятно отражение върху партийния живот ще оказва нормата, изискваща гласност и публичност на работата на партийните органи и организации. Нейното включване в Устава на партията свидетелствува за високата степен на народност на партията, на сближение между партия и народ, на неразделност и органическо свързване на партията с народния живот, бит и психология, с народните потребности, въжделения и очаквания. С това и уставно се подчертава, че партията съществува и работи за народа, тя няма тайни от народа, цялата ѝ дейност е пред очите и под контрола на народа. На тази основа по-ефективна ще бъде борбата срещу прояви на сектантски предразсъдъци, ограниченост, местничество, ведомственост и злоупотреба с партийната тайна.

Новост в Устава на партията е определението на отношенията между комунистите и изискванията, върху които се изграждат те. Като единомислещи и единодействуващи, комунистите не могат да имат други отношения освен основани на партийната принципност, искреното другарство и взаимопомощ, взаимното уважение, критичността и самокритичността. Оттук необходимостта те да се развиват като образец на социалистически обществени отношения, да въплъщават в себе си социалистическия демократизъм, хуманизъм и справедливост.

Digitized by Google

В системата на вътрешнопартийните отношения и механизмите за тяхното демократично развитие и регулиране централно място заема **принципът на равноправието на комунистите.** По своята същност на борческа, революционнопреобразуваща и колективистична организация партията предполага равенство между членовете си. Макар че се подразбираше, този принцип досега не бе включван в Устава на партията. Сега той получава цялостен и категоричен израз в алинея втора на чл. 15, според който в партията всички членове са равноправни. Не се допускат никакви привилегии или ограничения, основани на длъжност, минало, заслуга, образование. Специфичност на принципа за равноправието в партията е, че той предполага не само равни права но и равни задължения на комунистите, както и че осигурява условия, възможности и гаранции за упражняване на правата и за изпълнение на задълженията им.

Процесът на демократизацията на вътрешнопартийните отношения се разгръща и чрез **разширяване на контролните функции на партийните органи и организации.** Това намира уставно закрепване в чл. 26, който изисква всички партийни органи и организации да осъществяват системен контрол за изпълнение на собствените си решения и решенията на по-висшите органи. В тази връзка се дава право на Централния комитет на партията да разформирова партиен орган и организация, чиято дейност противоречи на идейните и организационните принципи на партията, на политическата линия.

С оглед да се утвърждава демократичното начало в партийната работа получават съответно **детайлизиране редица уставни норми.** Преди всичко регламентира се, че партийните събрания, конференции и конгресът могат да вземат решения, ако присъствуват повече от половината от членовете на партийната организация или от избраните делегати. Освен това уточнява се, че кандидат-членовете на партийните органи участвуват в пленумите и заседанията с право на съвещателен глас. Демократизмът в партийния живот намира израз и в правото на всеки партиен член не само неограничено да критикува, прави отвод и предлага нови кандидати за избиране, но и да подкрепя тези, които са предложени.

3. ИЗДИГАНЕ АВТОРИТЕТА И МОРАЛНОТО ПОВЕДЕНИЕ НА КОМУНИСТА

От комунистите винаги се е изисквало повече и по-трудното. Такава е тяхната човешка съдба. Откакто на света се е появило това звание, то винаги е било синоним на мъжественост, неподкупност, самопожертвувателност, обществен дълг, целеустременост, идейна и морална чистота, справедливост. Много поколения пламенни борци воюваха за това звание през целия си живот и с целия си живот.

Не правят изключение и съвременните поколения комунисти. От тях днес се иска много повече както в труда и обществения живот, така и в бита и в семейството. Проблемите и задачите, които те решават, са по-сложни, по-мащабни, по-комплексни. Разбира се, и техните възможности сега са далеч по-големи в материално, политическо, организационно и културно отношение.

Авторитетът на комуниста в колектива, където работи, и в населеното място, където живее, зависи от авангардността в мисленето, поведението и действията му, от неговата подготвеност, опитност, човещина, нравственост, всеотдайност. Тъкмо затова допълненията и изменения в Устава, направени от Тринадесетия конгрес на партията, са насочени към **издигане авангардната роля и личния пример на комунистите в изграждането на зрялото социалистическо общество, в**

Digitized by Google

утвърждаването на неговия начин на живот, демократизъм, хуманизъм, законност и справедливост. Те ги ориентират към съвременните социално-икономически, политически и културни потребности и задачи.

В областта на труда задължение на комуниста става не само да служи за пример с труда си, но и да съдействува за пълно разгръщане на силите на колектива, където се труди, активно да работи за внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, да умножава социалистическата собственост и грижливо да я стопанисва, постоянно да повишава своята професионална подготовка, квалификация и обща култура. Ново задължение на комуниста е да развива и подкрепя новото и прогресивното, да се бори против застоя, бюрократизма, формализма, шаблона и консерватизма.

Обществено-политическите задължения на комуниста се допълват с изискванията да допринася за разгръщането на социалистическия демократизъм и за изява на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, да се включва в обществения живот по местоживеене, да бъде самокритичен, да се бори против парадността и празнословието, да спомага за развитието и издигането на ролята на контрола и самоконтрола в живота на трудовия колектив и в обществото, както и да допринася за развитието на демократичното начало в работата с кадрите.

Към идеологическите задължения на комуниста се прибавят изискванията да работи постоянно за формиране у себе си качества на многостранно развита личност и за повишаване на възпитанието и съзнателността на трудещите се, да се бори срещу остатъците от национален нихилизъм.

С оглед значението на моралните фактори за авторитета на комуниста силно **завишени са изискванията към неговия чист и честен облик.** Той трябва да служи с личния си живот за пример на строго спазване нормите на комунистическия морал, активно да се бори срещу проявите на безстопанственост, потребителски подход, еснафщина, карнеризъм, корупция, морална разпуснатост, ходатайство и други отрицателни явления.

За да изпълняват новите повишени задължения и отговорности, комунистите се нуждаят и от **по-широки права.** Тъкмо затова редица допълнения в Устава разширяват и обогатяват правата на членовете. Въвежда се правото да получават информация, както и правото открито да изразяват мнението си при приемане на решения по обсъжданите въпроси. Правото да критикува разширява обхвата си, като в него се включва работата и поведението не само на всеки комунист, но и на всяка партийна организация и орган. Освен това то се гарантира с нормата, че всеки, който потиска или преследва за критика, се подвежда под партийна отговорност, включително и до изключване от БКП.

Издигането на авторитета и моралното поведение на комуниста се осигурява и чрез направените допълнения в Устава, засягащи **процедурата за приемане на нови членове.** По-твърди, високи и тежки стават условията за встъпване в партията. Вече не е достатъчно гражданинът, желаещ да встъпи в партията, да признава, но и в дейността си да се ръководи от Програмата и Устава на партията. От него се изисква не само активно да участвува, но и да увлича трудещите се в строителството на развито социалистическо общество.

В Устава на партията е включена една нова норма от съществено значение. Става дума за изискването обсъждането и решаването на въпроса за **приемането в партията да става като правило на открито събрание на първичната партийна организация.** И това не е

Digitized by Google

случайно. Под влияние на опита на КПСС тази практика си проби път и се масовизира. Тя показа предимствата си и способствува за подобряване качеството на новоприеманите членове. Съвсем логично бе тя да стане задължителна партийна норма. Но не е в традициите на нашата партия да се абсолютизира и догматизира която и да е норма. Още повече че самата формулировка на новото изискване допуска възможността за изключения от правилото по убедителни и наложителни причини.

За високия авторитет и морален престиж на комунистите се грижат първичните партийни организации, в които те членуват. С оглед да се повиши тяхната възпитателна роля, въведена е нова норма, съгласно която **провиненията на комунистите се разглеждат от първичната партийна организация, в която членуват.** Това се отнася и до членовете и кандидат-членовете на окръжните, общинските, районните, градските и други комитети, както и на членовете на съответната контролно-ревизионна (ревизионна) комисия. В случай че това се извърши от висшестоящ орган, той е задължен да информира първичната партийна организация.

4. ОБОГАТЯВАНЕ ФУНКЦИИТЕ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ И ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Повишаването на ръководната и направляващата роля на партията в борбата за осъществяване на научно-техническата революция и за разгръщане на самоуправлението на трудовите колективи е най-непосредствено свързано с рационалното и оптимално функциониране на нейния организационен механизъм, т. е. на системата от партийни органи и организации. Тяхната ефективна работа зависи от това, доколко пълно възпроизвеждат изискванията на обективните обществени закономерности и максимално приспособяват своята дейност към тях. Промените в целите и задачите обуславят изменения във функциите, стила и методите на партийните органи и организации. Тъкмо към това са насочени измененията и допълненията в Устава, отнасящи се до висшите, местните и първичните партийни организации.

Специално за **върховния и висшите органи на партията** те имат главно редакционен характер, уточняват и конкретизират някои функции и задачи на Централния комитет и Централната контролно-ревизионна комисия, внася се повече логика в изложението на материята.

Преобладаващата част от измененията и допълненията са свързани с **актуализиране на функциите и задачите на окръжните, общинските, районните и градските партийни организации.** Към съществуващите основни задачи на местните партийни организации и органи се прибавят и задачите, свързани с осъществяване на политическо ръководство за използване на върховите постижения на научно-техническия прогрес, за повишаване ролята на първичните партийни организации в живота на трудовите колективи и за зачитане на самостоятелността им. От тях се иска да водят непримирима борба срещу отрицателните явления и техните носители, да изучават и усвояват новите теоретични разработки и практически подходи на партията, да утвърждават обществените организации като обществени гаранти за изпълнение на отделни страни от партийната политика, да утвърждават и развиват държавно-общественото и обществено-държавното начало в управлението. Голямото значение в сегашната обстановка на проблемите на отбраната, сигурността и обществения ред предизвиква необходимостта от обособяване на специална задача на местните организации в тези области. Освен това с цел да се разши-

Digitized by Google

ри контролно-ревизионната дейност на общинско, районно и градско равнище, намалена е нормата от 10 000 на 3 000 членове на съответните организации, които могат да избират контролно-ревизионни комисии.

През последните години в живота и дейността на първичните партийни организации се появи много ново, положително, ефективно. Натрупан е богат и многостранен опит в партийното ръководство на производствения, служебния, научния, социалния и духовния живот на трудовите колективи и населените места, в организацията и протичането на вътрешнопартийните процеси. Всичко това намира отражение **в нормите на Устава, регулиращи живота и дейността на първичните партийни организации.** За основа на изграждането на първичните партийни организации служат трудовите колективи в материалната и извънматериалната сфера. За първи път в Устава се изясняват главните функции на бюрото на първичната партийна организация и на нейния секретар. Въведена е нова периодичност на отчетно-изборни събрания, които вече ще стават на две-три години. Допуска се възможността с решение на Централния или окръжните комитети на БКП да се създават съвети на партийните секретари в стопански и други организации, чиито поделения са разположени в различни населени места, както и в големи села.

Силно разширение бележат политическите функции и задачите на първичната партийна организация. Тя е призвана да конкретизира и обогатява партийната политика в условията на трудовия колектив и селището, да определя конкретните пътища на тяхното икономическо, социално и духовно развитие, да се утвърждава като носител на новото и прогресивното. От нея сега се изисква да създава политически условия за самоуправление на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, да организира трудещите се за разкриването на резервите, разработването на плановете, приемането и изпълнението им, да полага грижи за укрепване на социалистическата дисциплина, максимално оползотворяване на предметите и средствата на труда, пълно и икономично използване на трудовите ресурси и осигуряване на висококачествена продукция. Важна основна задача на първичната партийна организация става грижата ѝ за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и за широкото използване на челния наш и чуждестранен опит. Тя е призвана да защитава инициативните и творчески мислещите комунисти, които поемат разумен риск, да осъществява политическо ръководство на дейността на низовите звена на масовите и обществените организации, да издига тяхната роля като органическа част на политическата система и обществени гаранти за изпълнение на партийната политика.

В Устава е направено **съществено осъвременяване на комунистическите добродетели,** които първичната партийна организация трябва да възпитава у комунистите и безпартийните.

5. ПО-НАТАТЪШНО УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА НА ПАРТИЯТА С ДЪРЖАВНИТЕ И ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ

Уставът на партията не регулира само вътрешнопартийните отношения. Заедно с тях той определя основните принципи и норми на отношенията на партията с държавата и обществото, с техните органи и организации. Допълненията, които направи в Устава Тринадесетият конгрес на партията в тази област, са от изключително важно значение. Те уставно оформят априлската линия на партията, насочена към

Digitized by Google

непрекъснато усъвършенствуване и обогатяване на взаимоотношенията между партията и държавните и обществените органи и организации. Член 23 от Устава провъзгласява **принципът, че партийните органи и организации осъществяват своята ръководна и направляваща роля в рамките на Конституцията и законите на страната,** като се опират на държавните и обществените органи и организации. Те осъществяват политическо ръководство за правилното функциониране на органите на държавната власт и управление, за развитието на дейността на обществените организации и различните форми на самоуправление на трудещите се, като зачитат тяхната организационна самостоятелност и не изземват функциите и задачите им.

В допълненията към Устава е отделено значително място за актуализиране на **отношенията между партията и Димитровския комсомол.** Върху основата на изискванията на известното Писмо на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС по-цялостно са определени задачите и задълженията на партията към младежта и Комсомола, както и нейните функции за координиране усилията на държавните и обществените органи, за създаване на комплексни условия за реализиране на младежта.

Направени са също така и редица налагащи се главно редакционни поправки в разделите на Устава за **партийните организации във въоръжените сили и за партийните групи извън състава на партийните организации.**

От казаното се вижда, че с измененията и допълненията в Устава, които направи Тринадесетият конгрес на партията, се създадоха по-благоприятни организационни предпоставки за привеждане на формите, методите и подходите на партийния живот и дейност в по-пълно съответствие със съвременните обществени и вътрешнопартийни потребности и задачи. Включените положения, принципи, норми и функции са действително завоювани и осигурени от развитието на партията и обществото, от партийната практика. С това че са вярно отражение на обективната действителност, те са реални, осъществими и действени. Това е гаранция, че обратно ще въздействуват върху развитието на партията като самодеен социално-политически организъм, ще бъдат силно оръжие в ръцете на комунистите, партийните органи и организации за издигане ръководната и направляващата роля на партията, за практическо реализиране на задачите, които постави Тринадесетият конгрес на партията.

Digitized by Google

НАУКАТА—МОГЪЩА ПРОИЗВОДИТЕЛНА СИЛА

Издаден е двутомник с трудове на другаря Тодор ЖИВКОВ

С изключителна актуалност и политическа тежест се отличава сборникът на другаря Тодор Живков „Науката — могъща производителна сила", който Партиздат предостави най-напред на делегатите на XIII конгрес на Българската комунистическа партия, а сега — и на цялата наша общественост. Актуалността и важността на разглежданите проблеми се потвърждават от факта, че те бяха в центъра на вниманието на партийния форум. Те определят магистралата, по която ще се движи страната ни през следващите пет години и до края на века. В тематичния двутомник са включени доклади, речи, слова, статии и лекции на нашия пръв партиен и държавен ръководител.

В предговора към сборника се посочва, че дейността на партията и социалистическата ни държава в тази област е неделима от богатия принос на другаря Тодор Живков. Крупен теоретик, политик и ръководител от ленински тип, той е всепризнат архитект и стратег на априлската научно-техническа политика на БКП. В неговите многобройни доклади, статии, речи и изказвания, в неговата организаторска дейност, в неговите непосредствени контакти с дейците на науката и техническия прогрес се налага една главна постановка: Българската комунистическа партия ще изпълни историческото си призвание да бъде партия-ръководителка на народа ни в борбата за построяването на социализма и комунизма само ако се опира на постиженията на съвременната наука, ако прилага научен подход в своята дейност. Сега от българската наука се изисква да достигне такава степен, при която всяка дейност — от материалното производство до духовния живот — да се развива на съвременна научна основа, в съответствие с марксистко-ленинската теория, с изискванията на научно-техническата революция.

Трудовете на другаря Тодор Живков дават ярка представа за възходящия път на нашето научно-техническо развитие, за създаването на нови отрасли и производства. Те са свидетелство за съвременно мислене и политическа далновидност. Открояват се историческите заслуги на автора за разработването на обоснована научно-техническа политика и за нейното практическо осъществяване, за изграждането на нова структура на нашия научен фронт, в който са представени челни области на днешната голяма наука, за създаването на солиден кадрови и материално-технически потенциал. Основополагащ принцип на тази политика е последователното осъществяване на икономи-

Digitized by Google

ческа и научно-техническа интеграция с братските социалистически страни и на първо място с великия Съветски съюз. Щастие за нас е, подчертава другарят Тодор Живков, че българската наука се развива в братско сътрудничество и взаимодействие с могъщата съветска наука, че може да се опира на нейния огромен, неизчерпаем потенциал, на нейния опит и крупни постижения.

Като първостепенен проблем с огромно значение се откроява необходимостта от интензивно развитие на научната дейност у нас, от повишаването на нейната икономическа, социална и идеологическа ефективност. Другарят Тодор Живков посочва пътищата и средствата за решаването на тази задача, чиято острота се проявява сега с особена сила.

Централно място сред редицата трудове на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет заемат разработките му след Дванадесетия конгрес на партията. Те имат капитално значение за развитието и обогатяването на партийната политика в тази област.

Връх в тези разработки са докладът, Встъпителното и Заключителното слово на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.).

В тях са развити нови виждания и подходи за осъществяването на научно-техническата революция у нас като суперключ и закономерност на общественото ни развитие, от която зависи в най-голяма степен разгръщането на всички закономерности на съвременния обществен прогрес в полза на социализма. Именно затова тези документи — докладът, Встъпителното и Заключителното слово пред пленума от февруари миналата година — откриват сборника и оформят специален раздел „За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България".

След това в хронологичен ред са представени другите трудове на другаря Тодор Живков, даващи възможно най-пълна представа за неговите идеи и виждания в тази област. Ярко се откроява изводът за съдбовното значение на създадената национална стратегия за научно-техническата революция, за по-нататъшното ускорено движение на страната ни напред, за засилване на нейния принос в укрепването на световната социалистическа общност.

Двата тома не изчерпват всичко, казано от другаря Тодор Живков по тези кардинални въпроси на нашето развитие. Но включеното в тях дава пълна представа за приноса на нашия пръв партиен и държавен ръководител в тази област, позволява да се види теоретическият и практическият принос на Българската комунистическа партия в разработването на проблемите на науката и научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

ИЗБОРЪТ НА СРЕДСТВАТА

В дейността на първичната партийна организация средствата са едни от нейните основни компоненти, редом и в сложните си връзки и отношения с останалите й компоненти — субекта, обекта, целите и резултатите. Във всеобщата структура на дейността на първичната партийна организация те са централен член, опосредствуващо звено между целта и резултатите.

За постигането на една цел могат да се използват много и различни средства. В същото време едно и също средство може да се използва за постигането на много и различни цели. Големият въпрос тук е да се познават не средствата въобще, защото като такива те не съществуват. А да се познават онези необходими и достатъчни в случая свойства и страни на нещата, които определят способността им да бъдат конкретни средства на конкретните дейности. Това обстоятелство има особено важно методологическо и приложно значение. То на пръв поглед разширява разбирането за средствата, но всъщност пределно го конкретизира с отговора на въпросите: къде, кога, защо, с какво и по отношение на кои и какви цели нещата могат да бъдат средства.

И така средствата на дейността на първичната партийна организация са всичко онова (материално и духовно), което тя поставя между себе си и обекта на своето въздействие, което използва като проводник на въздействието, което задължава да служи за преобразуването на обекта съобразно определените цели. Както посочва Карл Маркс, към средствата в по-широк смисъл принадлежат „всички материални условия, които изобщо са необходими, за да може този трудов процес изобщо да се извършва“[1]. Това най-общо определение отразява съществуващото в партийната практика изключително богатство от средства, които първичната партийна организация може да използва в своята дейност.

Правилното разбиране обаче, пълното овладяване, рационалното използване и по-нататъшното тяхно усъвършенствуване е свързано с разрешаването на редица проблеми от теоретико-методологически и практико-приложен характер, един от които е проблемът за избора на средствата. За низовите партийни кадри е особено важно да познават, правилно да отчитат и компетентно да регулират действието на основните фактори, които влияят върху избора им. А именно състоя-

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 23, с. 191, 192.

Digitized by Google

нието на конкретния субект, на неговите цели и на обекта или обектите, към който е насочена неговата активност. От това каква е степента на развитие на първичната партийна организация като субект, от степента на нейната съзнателност и активност, от организационното и идейно-политическото ѝ единство, боеспособността и боеготовността ѝ в най-голяма степен зависи колко и какви средства ще избере и ще използва тя в своята дейност.

Така например за постигането на една и съща цел — преодоляването на определени грешки, слабости и недостатъци в поведението на един и същ обект — отделен комунист, в две първични организации, различни в посочения по-горе смисъл по своите реални възможности, се използват различни средства. Нашите наблюдения показват, че в единия от случаите директно се пристъпва към използването на „най-сигурното" средство — партийното наказание. А в другия случай това средство се счита за последно. То се прилага, след като са изчерпани редица познати и утвърдени в партийната практика средства като възлагане на поръчения, системен партиен контрол и взискателност, индивидуални срещи и разговори за разкриване на причините за допусканите грешки, принципна другарска критика и др.

В периода след решението за решителна борба срещу отрицателните явления в нашия живот, редом с умело използваните разнообразни средства за партийно въздействие, съвсем не бяха редки случаите на демонстрация на сила и показна революционност спрямо някои кадри. Смелите решения и драстичните средства невинаги са показател за действителната сила и революционното действие на партийната организация, особено ако се предприемат епизодично и кампанийно. Напротив. В използването им най-често се оглежда неизживяната слабост, проявяваната досега търпимост, неспособността да се разкриват своевременно причините, които пораждат отрицателните явления и неумението да се използват специфичните партийни средства за премахването на тези причини. Категоричният безкомпромисен удар по следствието е абсолютно необходим и задължителен. Но като средство той е крайното, последното, което партийната организация трябва да използва. До него може да не се стигне, ако системно и последователно са използвани другите „некрайни" партийни средства.

Примери за изключителната роля на партийната организация при избора на едно или друго средство в цялостната си дейност и в нейните отделни видове и подвидове могат да се посочат много. Едно обаче е пределно ясно. То се потвърждава и от партийната практика. **Организацията избира или не избира, прилага или не прилага от цялото многообразие на възможните средства само ония, до които е дорасла, които е опознала и които умее да използва.** А това определя изискването за по-нататъшно издигане равнището на дейността ѝ, за усъвършенствуване на нейните възможности и способности като ръководна и направляваща сила в трудовия колектив.

При избора им обаче първичната партийна организация и нейните органи като субекти на определени видове дейности **не са и не могат да бъдат абсолютно свободни.** Този избор в никакъв случай не е акт на субективен произвол и на случайни предпочитания. За да се разбере защо, кога и как нещата, процесите и явленията стават средства на дейността, е необходимо освен отношението им към субекта **да се имат предвид и сложните връзки и отношението им към целта.**

Главното, което съдържа в себе си и като закон определя средствата, начина и характера на дейността, е целта на тази дейност.[1] Именно съобразно своите цели първичната партийна организация под-

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс, Съч., т. 23, с. 190.

Digitized by Google

бира и привежда в действие онези средства, които по възможно най-рационалния път ще доведат до постигането, до обективизирането на целта. Спецификата на тези цели определя и спецификата на съответните средства. Така главните и второстепенните, общите и конкретните, крайните и непосредствените, политическите, идеологическите, организационните, икономическите, социалните и пр. цели на първичната партийна организация определят съответните главни, второстепенни, общи, конкретни, политически, идеологически, организационни, икономически и пр. средства.

Тази постановка, разбира се, не бива да се абсолютизира. На практика в дейността на първичната партийна организация не съществува строга и абсолютна тяхна диференциация. Една и съща цел често се постига с различни средства от различните организации. Така както едно и също средство се използва за реализацията на различни цели. Главното тук е да се разбере, че целта определя не просто избора на средства, а свободата на този избор. Оттук нататък той се осъществява от първичната партийна организация. Тя решава. От нейната способност да се ориентира точно в закономерно протичащите процеси, да вижда пълно очертаните от целта възможности на средствата зависи свободата на избора, в който се оглеждат, или творческият новаторски дух и революционното мислене, или ограничеността, недалновидността и примитивизмът, обективиралата се принуда, с която действува непознатата закономерност.

В зависимост от целта и от реалните възможности на средствата спрямо тази цел те могат да бъдат: целесъобразни и нецелесъобразни, главни и второстепенни (спомагателни), идеални (средства-понятия) и реални (средства за реализация), политически, идеологически, организационни, икономически, социални, образователни и др.

Закономерното нарастване на потребностите на обществото като цяло, на трудовия колектив и първичната партийна организация в частност предполага формулирането на все по-високи и по-значими цели, а борбата за тяхната реализация изисква нови, все по-съвършени средства. В етапа на изграждането на развитото социалистическо общество правилното отчитане на диалектическата връзка между тях е сигурна гаранция за успешното и с устойчиви темпове развитие във всички области на обществено-политическия, икономическия и духовния живот. За първичните партийни организации сега особено значение придобива връзката между конкретните цели и конкретните средства. Общата, неконкретизираната цел предполага общи средства, средства въобще.

В условията на бурно развиващата се научно-техническа революция този въпрос придобива изключителна актуалност. За една първична партийна организация целта „ускорено да се внедряват постиженията на научно-техническия прогрес", ако така е формулирана, не казва нищо или почти нищо за евентуалните средства, които тази организация ще използва. Без да се спираме специално на въпроса за целеполагането, трябва да посочим обаче, че всяко по-нататъшно конкретизиране на посочената цел все по-пълно и в детайли ще разкрива десетки възможности за използване на различни конкретни средства. Конкретните цели в осъществяваното партийно ръководство над протичащите в трудовия колектив икономически, социални и възпитателни процеси, конкретните цели в областта на идеологическата и организационната дейност предоставят на низовите партийни кадри още по-голяма свобода в избора на средствата и още по-големи възможности за тяхното диференцирано използване.

Целта е водещ, главен, но не единствен детерминатор на средствата на партийната организация. В определен смисъл обемът, съ-

Digitized by Google

държанието, характерът, структурата и начините на използването им се определят и от **нейния конкретен обект.** Той изисква от тях да бъдат адекватни на неговата същност, предявява към техните специфични характеристики редица изисквания, като с това стимулира развитието им, очертава техните параметри, в рамките на които като „съпротивляващ се обект" може да се „поддаде" на преобразуващото въздействие на субекта. Това задължава първичната партийна организация задълбочено да изучава обекта на всяка своя конкретна дейност и да съобразява средствата, които използва, с неговите особености.

Партийната практика показва, че универсални средства за всеки случай и за всеки обект няма. Съществено се различават те, когато се използват за въздействие върху отделни обекти с различна степен на общност. Колкото по-конкретен е обектът на даден вид дейност, толкова по-богат по съдържание и по-сложен по вътрешна организация е арсеналът от възможните средства. Те обаче и при цялото си разнообразие, познато и овладяно от субекта, пак могат да се окажат неефективни, ако не са съобразени със специфичните особености на този конкретен обект, към който е насочена дейността.

От това дали обектът е комунист или безпартиен, ръководител, специалист или работник, челник, първенец или бракоделец, дали е отделен човек, група от хора или колектив, се определят различията в средствата на индивидуалната и масовополитическата работа, на идейновъзпитателната и организационната дейност и на партийното ръководство. Тези различия, както и общите черти в средствата на различните видове дейности, предопределени от спецификата на различните обекти, трябва добре да се познават от низовите партийни кадри и умело да се използват при избора на адекватното на съответния обект на въздействието средство. По този начин още с избора му ще се гарантира до голяма степен получаването на желания резултат.

●

На сегашния етап от развитието на нашето общество опознаването и овладяването на богатия арсенал от средства на дейността на първичната партийна организация, създаването и въвеждането на нови и тяхното най-рационално използване е реална потребност и задължително условие за повишаване ролята на първичната партийна организация в борбата за претворяване в дела на партийната политика.

В условията на повсеместна интензификация, научно-технически прогрес и всенародна борба за повишаване на качеството и ефективността навсякъде и във всичко е необходимо, както посочва другарят Тодор Живков, „в производството и в останалите обществени области да бъдат включени качествено нови оръдия и средства на труда,"[1] „да поставяме и решаваме по нов начин, с нови средства проблемите на развитието на човека, на неговия жизнен стандарт, на неговия всестранен материален и духовен напредък"[2].

Успешното реализиране на тези изисквания в дейността на първичната партийна организация е непосредствено свързано с по-нататъшното усъвършенствуване на възможностите и способностите на низовите партийни кадри конкретно и творчески да подбират необходимите средства за въздействие и умело да ги прилагат в практиката.

Илия МИХАЙЛОВ
завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" при общинския комитет на БКП — Горна Оряховица

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НРБ, Партиздат, С., 1984, с. 249.

[2] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ, Партиздат, С., 1985, с. 36.

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ И КОЛЕКТИВЪТ — СТОПАНИН

Ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост е обусловена от самия характер на нашето общество, продукт е на закономерното разширяване на демокрацията в управлението на производството. Но правото на стопанин трябва да се завоюва и отстоява. В този сложен и целенасочен процес отговорна задача има първичната партийна организация — политически ръководител и гарант на утвърждаването на колектива като стопанин.

В какво по-точно се изразява тази задача, чрез какви форми и средства се осъществява тя, как може да се повиши ефективността на нейното изпълнение?

Съсредоточавайки вниманието си върху дейността, свързана с реализирането на функциите ѝ на политически ръководител и организатор на трудовия колектив за неговото утвърждаване като стопанин на социалистическата собственост, първичната партийна организация в Института по зърнени храни и фуражна промишленост — Костинброд, трябваше да отговори на тези въпроси. Такова бе поръчението, поставено ѝ от Софийския окръжен комитет на партията.

Времето за експеримента бе ограничено, 6 месеца, и макар че вече отчетохме извършеното и оценихме как то се е отразило на качеството на изпълнение на научната, производствената и социалната програма на колектива, разбираме, че всъщност работата на първичната партийна организация за утвърждаването на колектива като стопанин на социалистическата собственост е продължителен и сложен процес. Сега се очертаха насоки, показаха ефективност определени форми на дейност, по-ясно изпъкнаха някои проблеми. Но експериментът и за нас е само отправна точка за усъвършенстването на партийната работа.

Дейността на института е разнообразна. Двете основни научни направления — по зърнени храни и по фуражна промишленост, посредством внедрителската си работа са свързани със зърнено-фуражни комбинати, животновъдни стопанства, фуражни заводи, мелници, хлебозаводи, предприятия за детски храни и т. н. Това е предпоставка в института да функционират различни по характер постоянни колективи и множество динамични временни звена, които се създават при решаването на даден проблем. Естествено, усложнява се и партийната дейност, поставя се изискване за динамика на партийната структура, чрез която да се осигурява влияние във всеки сектор на колектива. За да ръководи политически стопанските функции на този колектив, за да му въздействува, е нужно първичната организация да е създала във всяко подразделение дееспособно, здраво партийно ядро. В поделенията на института действуват партийни групи; обикновено в групата членува и административният ръководител, отговарящ за съответ-

Digitized by Google

ното направление — това помага за по-добрата информираност на комунистите, за по-тясната им връзка със стопанското ръководство.

Напоследък с приемането на двама комунисти се формираха партийни ядра в секциите „Силозно-складово стопанство“ и „Технология на комбинираните фуражи“. Приехме комунистите на открити събрания, на които имаха възможност да присъствуват и да участвуват в обсъжданията всички безпартийни колеги на кандидатите. Ще утвърждаваме и по-нататък тази практика, като засилим вниманието към предварителната подготовка, към повишаване на отговорността и взискателността, защото колкото и положителни качества да имат кандидатите, хвалебствията и идеализацията няма да им бъдат от полза.

Работейки върху укрепването на партийните ядра, виждаме, че много проблеми остават нерешени. И сега броят на комунистите във функционалните звена е недостатъчен, а социалната база за попълването на партийните редици в този момент не дава особени възможности. Предстои ни трудна и многостранна работа за стабилизиране на колективите, за подобряване на техния качествен състав.

По време на експеримента се осъществяваше и инициативата „Институт — завод: съвместен насрещен план“ между нашия институт и птицекомбината в Костинброд, с която се целеше по-оперативно и резултатно да се внедряват научните разработки, да се съкрати разстоянието институт — производство. За това много помогна временната партийна група, в която бяха включени комунисти от института и комбината, имащи непосредствено отношение към разработването на актуални проблеми, свързани с храненето на птиците, и към внедряването им в производството. За отговорничка на групата бе избрана Събка Сураджийска. Още на първото събрание комунистите си изясниха своите конкретни задачи, а по-нататък се събираха периодично, преценяваха изпълнението на договорните задължения и на възложените им партийни поръчения. Дейността на групата се следеше отблизо от общинския комитет на БКП, който много помогна за подобряване на координацията и контрола при осъществяването на инициативата. Трябва да отбележим, че ефектът от тази нова за нас форма на съвместна работа бе много добър. За по-малко от година бе извършена промишлената проверка на високоефективни комбинирани фуражи за пилета бройлери, като бе постигнато с 0,209 кг по-високо живо тегло и с 0,400 кг по-нисък разход на фураж в сравнение с контролните пилета.

С разработването и внедряването на набелязаните проблеми преустанови дейността си и временната партийна група. Тя бе изпълнила добре своята задача и ни показа ефективността на подобна гъвкава структура. Сега ни предстои да преминем към масово внедряване на разработките. Необходимо е и активното участие на ръководството и колектива на фуражния завод в Костинброд, за да се затвори кръгът институт — фуражен завод — птицекомбинат. Координирането на усилията на три колектива налага отново да използваме доказаните вече възможности на една временна партийна група.

Значителна част от работата на първичната партийна организация по утвърждаването на колектива като стопанин на социалистическата собственост още в началото на експеримента бе свързана с разясняване на някои основни положения и изисквания. Размножихме наличните материали по тези проблеми и ги раздадохме на партийните групи. Звената в системата на партийната просвета също разгледаха някои от въпросите, а учебната година завърши с конференция на тема „Колективът — стопанин“. Това повиши компетентността на комунистите, помогна ни в непосредствената разяснителна работа сред специалистите и работниците в института.

Digitized by Google

Известно е, че за да се реализира като стопанин, колективът трябва да има възможно по-богата и навременна информация за задачите, които му са поставени, и за тяхното изпълнение. Значителна част от тази конкретна информация достига до членовете на колектива чрез партийните групи, чрез профгрупите. Неотдавна например в профгрупите бяха обсъдени предложенията за удостояването със званието „Отличник на Националния аграрно-промишлен комплекс". Възприели сме на половин година да правим и по две открити партийни събрания по актуални политически въпроси. Но поради характера на работата събирането на целия колектив е трудно, затова пред общите събрания предпочитаме събрания по отделните поделения на института, още повече че и проблемите на всеки микроколектив са твърде специфични.

Естествено, колективът ще бъде толкова по-ангажиран с качественото изпълнение на научния или производствения план, колкото по-активно участвува в неговото съставяне и обсъждане. Планирането на научната дейност при нас започва от научните звена, за да стигне до равнище стопанско обединение, Селскостопанска академия и да се гласува от научен съвет. В института се разработват и проблеми, предложени от стопански обединения, министерства, от координационния център към СИВ, но и те трябва да се обсъдят и приемат от съответното научно звено. Така че тук е създадена и права, и обратна връзка.

По-труден е въпросът с планирането в експерименталните цехове, върху чиято дейност се отразяват повече фактори. Стремим се да усъвършенстуваме планирането тук, като търсим връзка между научната потребност, плана на цеховете и възможностите за задоволяване на други предприятия и организации.

За първи път в научното звено започнахме да внедряваме бригадната организация на труда на базата на научна разработка за усъвършенствуване на акордната система. Сформирани са пет бригади, всяка с оптимален състав с цел да се обхване изработването на завършен продукт или отделна фаза на производствения процес. Освен другите показатели при формирането на бригадната стопанска сметка се вземат предвид и специфични за научното експериментиране показатели — качество и стриктност на експеримента. Създадената нова организация на труда още е в процес на изпитание, в зависимост от резултатите ще се преразгледа по-нататък правилникът за вътрешната стопанска сметка. Обяснимо е вниманието на партийното бюро, на първичната организация към този експеримент, още повече че утвърждаването на бригадната организация би способствувало по-пълно да се изявяват функциите на отделните бригади като стопани на производството. За съжаление първичната партийна организация не е в състояние засега да укрепи тези бригади със силни партийни ядра.

Възможностите на колектива да реализира своите стопански функции, както и неговите отговорности нарастват с подобряването на материално-техническата база, с внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, с овладяването на авангардните технологии. За нашия институт като научно учреждение това е особено важно. Още повече, в някои производствени звена въпреки усилията ни и сега проблемите са сериозни. Тежки са например условията за работа в цеха за микроелементи и медикаментозни примеси в Долни Богров. Производството е започнало преди 20 години и оттогава малко неща са се изменили. Няма условия за правилно съхраняване на суровини. Голям е делът на тежкия ръчен труд. Намалява работната ръка. Това направи належащ въпроса за модернизация на цеха. Партийната група от 5 комунисти активно помага на първичната организация да държи под постоянен партиен контрол изпълнението на про-

Digitized by Google

грамата за модернизация. Някои неща вече са реализирани. Установена е поточна линия. Строят се складови помещения, за да се приберат суровините от двора и да се спрат разхищенията и злоупотребите. И все пак още не можем да бъдем спокойни. Поточната линия работи, но захранването ѝ е ръчно — следователно преграда пред високата производителност съществува и сега. И колективът няма да има чувството и самочувствието на стопанин, докато нещата не се решат окончателно.

Задачата да формираме опит в партийната дейност за утвърждаването на колектива като стопанин ни накара да преценим и своята работа с кадрите, да я обогатим, да полагаме повече грижи за превантивността, компетентността и конструктивността на партийния контрол върху дейността на административно-стопанското ръководство. На партийно събрание например приехме преценки за работата на директора на института и на един от заместник-директорите. Все повече се утвърждава личният отчет на комунистите, като отчетите на ръководните кадри се приемат от събрание на цялата първична организация. Дава резултати стремежът в тези отчети да се акцентира на личния дял, на личния принос на комуниста в изпълнение на поставените пред института и пред отделните негови звена задачи.

Помагайки на колективите да превъзмогват трудностите, първичната партийна организация полага грижи и за кадровото им укрепване. Началник на цеха в Долни Богров например стана комунистът Георги Перцански — неговото отговорно отношение към работата е особено полезно.

Нараства ролята на колективните органи на управление. Разбира се, и тук има какво да се подобрява. Стопанският съвет като висш орган на колективно управление например изпълнява своите задължения според изискванията на икономическия механизъм. Но смятаме, че активността на представителите на трудовия колектив в него не е достатъчна. Естеството на работата и подготовката не дават възможност на някои от тях да вземат отношение по всички въпроси, които стопанският съвет обсъжда. Има какво да се прави за предварителната информация на тези хора по дневния ред, за предварителното им запознаване с материалите. Така по някои въпроси могат да изкажат мнение и други членове на колектива, а представителят на този колектив в стопанския съвет да изрази не само личното си, но и колективното мнение.

Важни движещи сили на политическата и трудовата активност на членовете на колектива са личният пример, авангардната роля на комунистите. Със своето съзнателно изпълнение на трудовите задължения, с непримиримостта си към недостатъците, с инициативността си, с дейното си участие в обществения живот те придобиват моралното право да изискват това и от останалите. Както вече отбелязах, при нас се утвърдиха личните отчети пред събрания на партийната група и на първичната партийна организация. Целенасочено си служим и с партийните поръчения. Някои от тях са пряко свързани с реализирането на стопанските функции на колектива, с опазването на социалистическата собственост.

И сега имаме в организацията членове, които не участвуват дейно в нейния живот, а и в обществения живот на колектива. Освен разговори, освен справедлива критика при приемането на отчетите им използваме и при тях поръченията. Предлагаме например даден комунист да стане отговорник на партийната група, обстоятелствата да го заставят да действува. Рано е да прогнозираме резултата, но сме убедени, че родени активисти няма, активистите се създават.

Обстоятелството, че първичната партийна организация е първооб-

Digitized by Google

раз на бъдещото състояние на трудовия колектив, ни задължава пеленасочено да работим за усъвършенстването на вътрешнопартийните взаимоотношения, на партийната дисциплина. С проблеми тук не сме се сблъсквали. Критиката и самокритиката са се утвърдили като стил на работа, не са се случвали неприятни инциденти. Дисциплината е добра. Разбира се, резерви има. Например на партийно събрание направихме преглед на решенията. Оказа се, че през 1985 г. сме вземали твърде много решения, получи се известно дублиране, контролът поотслабна — следваше да вземем мерки. В този кръг от разсъждения можем да отбележим, че има какво да се прави и по усъвършенстване на взаимоотношенията. По-добре, съобразно нашата специфика например, да се развие наставничеството. През института са минали, а и сега работят в него, учени с име в нашата област. Но те не могат да се похвалят с последователи, с хора, които лично са изградили като учени, на които пряко са предали огромното богатство от знания.

Експериментът внесе в нашата партийна дейност нови неща. Приемане на комунисти на открити събрания. Изграждане на временни партийни групи. Преценка на дейността на административните ръководители от първичната организация. Внедряване бригадна организация на труда в рамките на научен институт. А освен това експериментът активизира партийното бюро, останалите комунисти. Застави ни да бъдем по-задълбочени, по-взискателни към себе си. Като начало това не е малко.

Вера ДОЙЧИНОВА
заместник-секретарка на първичната партийна организация в Института по зърнени храни и фуражна промишленост — Костинброд

ДА СЕ УСЪВЪРШЕНСТВУВА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА КОНТРОЛНАТА ДЕЙНОСТ

Необходимостта да се усъвършенствува партийното ръководство на контролната дейност е доказана от самия живот, защото то играе главна роля за повишаване ролята и мястото на контролните органи, за ефективността на тяхната дейност. А да се обогатява ръководството от страна на партийните органи и организации е невъзможно, без умението да се изучава и правилно насочва дейността на контролните органи.

Много често в усилията за подобряване на партийното ръководство на контролната дейност се налага да се преодоляват сериозни пречки като инертност, бюрократизъм, практицизъм и пр. Не са редки проявите на незачитане на общественополезния труд на народни контрольори, които воюват с всички сили срещу нарушенията, корупцията и безобразията, които се допускат по места.

Digitized by Google

Окръжният комитет на БКП в Благоевград неедкократно е обръщал поглед към практиката на партийните комитети и организации за осъществяваното от тях ръководство на контролните органи. Той се стреми да им осигурява здрава атмосфера за изява, постоянно да анализира и разкрива съдържанието на постиженията, да коригира отклоненията от принципите на контролната дейност, да предприема мерки за широкото прилагане на положителния опит.

●

Една ценна инициатива на общинския комитет на БКП в Разлог заслужава подкрепа и широко разпространение. Измина повече от година, откакто той се зае да формира собствен положителен опит по усъвършенстване на партийното ръководство на контролната дейност. В това дело помагат окръжният комитет за държавен и народен контрол и редакцията на списание „Проблеми на социалния контрол". По своята същност приетата и осъществявана програма съдържа редица новости. Тя способствува да се преодолее традиционната слабост — да се говори много за необходимостта от ефективно партийно ръководство на контролната дейност, без практически да се работи за неговото подобряване.

— Захванахме се с този важен и сложен проблем — споделя Никола Жегов, първи секретар на общинския комитет на БКП, — защото бюрото прецени, че контролната дейност не отговаря напълно на партийните изисквания и на възможностите на контролните органи. Основания за такава оценка дадоха някои негативни явления в многостранния живот на общината. Отделни кадри са склонни да проявяват самодоволство от постигнатото, бавно преустройват своята дейност съобразно новите изисквания. Главно по субективни причини не се достигат някои основни икономически показатели в производството. Трудовата дисциплина в отделни колективи не е на необходимото равнище. Не се използват пълноценно мощностите в промишлеността и строителството. Срещат се случаи на безстопанственост, нарушения в търговското и битовото обслужване и пр.

Една от причините за тези явления е липсата на ефективен контрол. В работата на контролните органи не е преодолян формално-статистическият подход, нерядко те се превръщат в отчетни бюра, а контрольорите — в наблюдатели и регистратори на това, което става или не трябва да става. Не всякога съумяват да разкрият и точно да анализират причините и факторите, които пораждат отделните явления. Не умеят да осигуряват мерки за предотвратяване на нарушенията, превантивността не е станала основно качество на контролната работа. Има кадри, които търсят околни пътища и се оправдават само с обективни трудности. Собственият път ни показва, че да се разчита на по-добри конкретни резултати, трябва преди всичко да се повишат знанията, да се създаде правилно отношение у кадрите — комунистите и широкия актив — по проблемите на контрола при нашите местни условия...

В какво се изразява опитът за подобряване партийното ръководство на контролната дейност в Разложката общинска партийна организация?

Общинският комитет на партията и първичните партийни организации извършиха значителна работа за издигане ролята на контролните органи, за усъвършенстване на тяхната дейност. Направен бе преглед на състоянието на комисиите за народен контрол. На събрания на първичните партийни организации се оцени работата на комунистите в комисиите за народен контрол. Състоя се разговор на тема

Digitized by Google

„Как оценявате и какво предлагате за активизиране контролните органи и за засилване ефективността на тяхната дейност?“ Обобщените резултати от проучванията и разговорите помогнаха да се укрепят връзките с комисиите за народен контрол. Изводите, които направиха, бяха съпроводени с практически мерки, обсъдени бяха в бюрото на комитета, в срещи с партийните секретари. Те бяха обект на внимание и на организираните специални срещи с административно-стопанските ръководства. Този подход създаде условия да се обогатят формите, средствата и методите на партийното ръководство на контролната дейност.

В общината сега е изградена широка контролна мрежа. Комисии за народен контрол има във всички предприятия и учреждения, по месторабота и местоживеене. В тях участвуват над 500 народни контрольори. Така на практика се осъществява Лениновото указание — трудещите се активно да участвуват в контролната дейност. За кадровото укрепване на контролните органи се отделя голямо внимание. В тях са изпратени с поръчения над 300 комунисти, привлечени са авторитетни, политически зрели, опитни и честни общественици и специалисти, активни борци против фашизма и капитализма, над 80 членове на Комсомола.

Бюрото на общинския комитет на БКП отблизо ръководи дейността на общинския комитет за държавен и народен контрол и комисиите за народен контрол. Периодически изслушва партийни комитети, заводски комисии, запознава се с резултатите от проверки и взема мерки за отстраняване на констатираните слабости. Например два заводски партийни комитета докладваха за своята работа с комисиите за народен контрол. На основата на изводите за тяхната дейност бюрото на общинския комитет задължи всички заводски комитети и бюрата на първичните организации да анализират работата на комисиите за народен контрол и да обърнат особено внимание на трудовата и технологичната дисциплина, да видят намаляват ли се разходите на суровини, горива и материали, какво е организационното състояние на комисиите.

Какво е характерно тук?

В основата на практическата дейност на партийните комитети и организации са залегнали основни принципи и изисквания на ленинския стил — внесена е по-голяма перспективност, научност, организираност, целенасоченост в работата с народните контрольори. Формира се устойчива система за повишаване компетентността на научното ръководство за засилване на активната позиция на комисиите за народен контрол. Те все повече се превръщат в постоянна грижа и норма на работа за всеки партиен орган и организация, за всяко държавно, стопанско и обществено ръководство. Конкретизирани са задълженията, формите и средствата за практическото им осъществяване. Осигурено е единство между отделните направления на партийната дейност и се осъществява комплексно въздействие. Помага се на кадрите, на комунистите да правят верни изводи и да вземат своевременни мерки за отстраняване на слабостите, недостатъците и грешките. Всичко това се свързва с издигане личния пример на ръководните кадри в общината. За да могат всички контрольори да изпълняват своите задължения, полагат се грижи за тяхното обучение. С тях се организират курсове и семинари, съвещания за обмяна на опит.

Новаторският подход в работата, повишените критерии, новите идеи намират израз в определянето на базови първични партийни организации и комисии за народен контрол, в които се експериментира положителен опит по различни страни и направления. В Комбината за целулоза и хартия се експериментира процесът за усъвършенству-

Digitized by Google

ване на взаимодействието на комисиите за народен контрол със стопанското ръководство по изпълнение предложенията за отстраняване на установените слабости и недостатъци. Хубавото е, че в резултат на проверки по качеството, технологичната и трудовата дисциплина тук са постъпили над 20 предложения за подобряване работата в производствените и управленските звена. В Завода за магнитни глави вниманието е съсредоточено върху **обогатяване на формите и средствата за повишаване ефективността от гласността на контрола.** Полезна е практиката гласността да се разглежда и оценява като управляем процес. Резултатите от проверките се изнасят на събрания на партийните организации и на колектива, в печатни материали. В Завода за хидролиза и фуражни дрожди с голям интерес и повишена активност се работи за **увеличаване приноса на контролната дейност за подобряване качеството на продукцията, оценена с най-висок знак за качество.** Постоянен контрол е установен над входящите суровини. Непрекъснат е контролът по възловите звена на технологичния процес. В Завода за слаботокови релета в с. Баня са се ориентирали към активизиране дейността на комисиите за народен контрол по **внедряване на рационализаторските предложения.** В квартал „Георги Димитров" усилията са насочени към издигане ролята и приноса на комисията за народен контрол за **подобряване на търговското и битовото обслужване на населението.**

Положителното тук е, че общинският комитет на БКП въздействува да се формират нови знания и нов практически опит в ръководството на първичните партийни организации на контролната дейност. По този начин партийното ръководство се поставя на широка основа и води до подобряване на стила, методите, подходите, до повишаване отговорността на комисиите за народен контрол. Заслужава да се отбележи, че не е достатъчно само навреме да се дава отговор, да се отстраняват констатираните недостатъци, да се възстановяват законността и правдата, но и да се правят верни изводи за стила и методите на работа при изпълнение на новите отговорности, които контролните органи поемат в борбата за високо качество и висока ефективност на контролната дейност.

Друг важен момент в работата на общинския комитет на БКП е стремежът да се създават условия за непрекъснато нарастване самочувствието на народните контрольори. Задължават се партийните и държавните органи да преценяват задълбочено предложенията им да обвързват с партийни решения тяхната реализация. Председателите на комисиите за народен контрол участвуват в заседания на партийните комитети и бюра, на стопанските съвети. Така те получават по-пълна информация за предстоящите задачи и насочват дейността на контролните органи към актуалните проблеми. Това укрепва гражданското съзнание, самочувствието, че активно участвуват в решаването на партийните и държавните дела, засилва чувството им за отговорност.

Какви са резултатите?

Контролната дейност в общината се активизира. Проблематиката, формите и методите за нейното осъществяване сега по-пълно отговарят на изискванията за повишаване обхвата, действеността и ефективността на контрола. Пробиват си път и някои нови моменти в стила и методите на контролната работа. Контролът се разбира не само като проява и приложение на определени форми, подходи и процедури, а и като постоянна жива работа с хората. През последните две години общинският комитет за държавен и народен контрол е изпълнил над 80 контролни задачи. Същественото тук е не обемът, а проблемите, които са били обект на контрол, и полученият ефект.

Digitized by Google

Да се позовем на конкретни примери.

Главното внимание на общинския комитет за държавен и народен контрол е насочено към осъществяване на контрол върху качеството на продукцията, внедряване на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка, състоянието на трудовата, държавната и финансовата дисциплина и мерките за нейното укрепване, към ефективното използване на основните средства в промишлеността, опазването на стоково-материалните ценности, спазване законността и пр.

В промишлеността бяха разкрити редица случаи на непълноценно използване на суровините, материалите и електроенергията, неуплътняване капацитета на производствените мощности, принизена дисциплина и влошено качество на продукцията. Тези констатации станаха повод бюрото на общинския комитет на БКП да се намеси и да потърси партийна отговорност от виновните комунисти — стопански дейци.

На постоянен контрол от общинския комитет за държавен и народен контрол и комисиите са взети бездействуващите основни средства в предприятията. Редица контролни мерки са осъществени за подобряване търговското и битовото обслужване на съставните села на общината. Засилен е контролът върху движението на стоковите фондове, културата на обслужване, качеството на предлаганите стоки. Често обект на проверки са въпросите на селското стопанство, където са предотвратени загуби за десетки хиляди лева. В резултат на активната намеса на контролните органи на много хора беше потърсена отговорност за нарушения в строителството и транспорта.

Положителното в практиката на общинския комитет за държавен и народен контрол е и друго. Специално внимание се отделя на исканията на някои административно-стопански ръководства за оказване на помощ при решаването на въпроси, които засягат отношенията им с предприятия и организации извън района на общината. През миналата година след намеса по сигнал комитетът предотврати да се развалят 30 тона сирене, да се бракуват 14 тона лимони и пр. Той оказа съдействие на Консервната фабрика в с. Баня да се получава качествен амбалаж (буркани), като за целта се свърза с общинския комитет за държавен и народен контрол в Перник, води кореспонденция с общинския комитет за държавен и народен контрол в Пещера за получаване на суровина за Завода за дрожди и пр. Всичко това помага да се издига авторитетът на контролните органи, приобщава стопанските ръководства към тяхната работа.

Интерес представлява подходът при предварителната подготовка на проверките. Ето какво разказва Елена Стоичкова, председател на общинския комитет за държавен и народен контрол:

— Стремим се проверките да извършваме задълбочено, като изучаваме предварително проблемите, анализираме явленията и причините, които са ги породили. Предложенията, които правим, указанията, които даваме, да са точни, компетентни. Например при систематичния контрол по търговското и битовото обслужване на селското население общинският комитет за държавен и народен контрол найнапред направи срещи с ръководствата на селищата, чрез които изучихме по-пълно животрептящите нужди в сферата на обслужването. След това последваха съвместни срещи с кметствата и ръководителите на районната потребителна кооперация „Пирин“ и промкомбината „К. Патоков“. На тези срещи бе уточнено кои проблеми и в какви срокове следва да се решават. Всичко това сме завели на отчети като задължителни указания. Възложено е систематичният контрол да се води от комисиите за народен контрол, а комитетът освен периодично извършваните редовни проверки на свои заседания извиква ръководствата на потребителната кооперация и промкомбинатът взема допъл-

Digitized by Google

нителни мерки за подобряване на търговското и битовото обслужване на населението. За резултатите информираме общинския комитет на БКП и съответните първични партийни организации.

Съгласуваността в работата на контролните органи допринася много да се повишава ефектът от тяхната дейност. Общинският комитет за държавен и народен контрол умело се опира на широк кръг сътрудници, търси помощта на специалисти, обществени организации, органите на МВР, съда и Прокуратурата. Благодарение на координираните действия са предотвратени много злоупотреби.

Сред постиженията в дейността на общинския комитет за държавен и народен контрол особено се откроява натрупаният собствен опит да се работи планово, целенасочено, настойчиво и последователно по важни проблеми на икономиката, управлението и социално-културното развитие на общината.

Едно от основните задължения на общинския комитет за държавен и народен контрол е да работи за създаване необходимите условия за организационното укрепване и активизиране на комисиите за народен контрол, за повишаване ролята им сред трудовите колективи.

— Нашето отношение към комисиите за народен контрол — каза Елена Стоичкова — се изгражда върху разбирането, че на действителен успех в контролната дейност може да се разчита само когато комисиите за народен контрол са бойки, здрави организационно, умело търсят партийното ръководство и се опират на неговата помощ и съдействие, когато с делото си са спечелили доверието на административно-стопанските ръководства и широката обществена подкрепа на трудовите колективи.

●

Какви са подходът, формите и средствата на работа с комисиите?

Утвърдена практика в организационно-методическата работа с комисиите за народен контрол е конкретната помощ на място. Във взаимоотношенията между общинския комитет за държавен и народен контрол и комисиите за народен контрол няколко неща правят по-особено впечатление. Специални грижи се полагат за поддържане на непосредствени и системни контакти с комисиите, изразяващи се преди всичко в срещи с тях на място. През месец-два те се посещават от инспектори на общинския комитет за държавен и народен контрол. Обикновено на тези срещи присъствуват партийните секретари и ръководителите на обществените организации. Теми на разговорите са начинът на овладяването и прилагането на научни методи и форми на работа по проблемите, които ще се проверяват. Обсъждат се пътищата за осигуряване единство между проверката и мерките за отстраняване на съществуващите слабости и нарушения.

Сполучлива и ефективна форма на работа са специалните срещи с административно-стопанските ръководители. Централен въпрос, който се поставя тук, е отношението към предложенията на комисиите за народен контрол и стимулите и импулсите, които следва да се дават на народните контрольори при изпълнението на отговорните контролни задачи. Благодарение на този подход срещите в Комбината за целулоза и хартия, в Завода за магнитни глави, в аграрно-промишления комплекс допринесоха да се обогатят контролните функции, да се увеличи въздействуващата възпитателна сила на контролната дейност.

Съставна част на партийното ръководство е грижата за обучението и квалификацията на контрольорите. В школата за социален контрол са обхванати всички народни контрольори. Занятията се провеждат редовно, по план-график от висококвалифицирани лектори.

Digitized by Google

Полезна роля играят мероприятията за обмяна на опит по въпросите на контролната и организационно-методическата работа. Обменен е опитът на комисиите за народен контрол в Завода за хидролиза и фуражни дрожди, в Завода за слаботокови релета в с. Баня, в кв. „Г. Димитров". Тези срещи се подготвят и провеждат с участието на партийните секретари.

Общинският комитет за държавен и народен контрол има атестат за всяка комисия за народен контрол, където се съдържат най-характерните данни — състав, планове, контролни проверки и пр. На специален отчет се водят комисиите, които се нуждаят от по-квалифицирана помощ.

Използват се различни форми за морално и материално стимулиране на председатели на комисии и народни контрольори. Награждават се с екскурзии в СССР и други социалистически страни. Вестник „Пиринско дело" в рубриката „Под контрола на народа" отпечатва очерци за изявени председатели на комисии. Провеждат се вечери на народния контрольор. За национални празници се изпращат поздравителни адреси до семействата на народните контрольори. Така расте обществената признателност към обществено-полезния труд на народните контрольори, която окриля и дава нови импулси за работа.

Конкретното ръководство и помощта на партийните органи и организации и на общинския комитет за държавен и народен контрол се отразиха положително върху организационното укрепване и активизиране дейността на комисиите за народен контрол. Те разшириха обхвата на контролната си работа, на дело се превърнаха във важен лост за участие на трудещите се в управлението на стопанската дейност. През изминалата година те направиха над 700 проверки, проучвания, прегледи и пр., допринесоха за разкриване на резерви, за преодоляване на щети, за подобряване организацията на работа, за икономия на материално-енергийни ресурси и укрепване на дисциплината. Това способствува да расте броят на комисиите за народен контрол, които извоюваха висок авторитет, превърнаха контролната дейност в отговорно звено на управлението. Расте популярността на комисиите за народен контрол с председатели като Вера Ергина в Комбината за целулоза и хартия, Георги Грозданов и Иван Чолаков в Завода за слаботокови релета — с. Баня, Иван Кузмев в Завода за магнитни глави, Малин Петков в районна потребителна кооперация, Иван Дурев в Завода за хидролиза и фуражни дрожди, Спас Тренчев в кв. „Г. Димитров" и др.

Досегашният, макар и скромен, опит показва достойнствата, подхода в партийното ръководство, за които разказвам. Най-ценното е задълбоченият критичен анализ на състоянието на контролната дейност, благодарение на което се приемат ясни оценки, изводи, указания и решения за действие на контролните органи. Този подход не може да се осъществи, ако само се разчита на анализа на информациите, които се получават в комитета, без системния контакт с комисиите за народен контрол и конкретната им помощ. Системната и жива връзка на партийните комитети и техните кадри с народните контрольори способствува по-дълбоко и по-всестранно да се изучава полезното, трайното в опита им, да се открива новото в практиката, да се усъвършенствува целокупната контролна дейност.

Стремежът е един — контролната дейност да се превърне в неразделна част от организаторската и политическата работа на общинската партийна организация. Създават се предпоставки и реални условия за по-нататъшното издигане на нейното качество и ефективност.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

В ТЕСЕН КРЪГ

Многократно при своите проверки Централната и местните контролно-ревизионни комисии на Българската комунистическа партия са установявали, че редица партийни комитети пряко налагат немалко наказания на провинили се комунисти. Правени са предложения до съответните партийни органи, които са давали положителни резултати.

Завършилите отчетно-изборни партийни конференции обаче показват, че и сега много партийни комитети направо санкционират членове на партията, които са извършили едно или друго нарушение. Ще се позовем на някои данни. Във Великотърновски окръг през 1985 г. 18,4 на сто от наказанията на комунистите са наложени направо от партийните комитети. Общинският комитет на БКП в Тополовград през 1984—1985 година е санкционирал 21 души, а общо в общинската партийна организация са наказани 24 партийни членове. В Коларовски район на столицата за същото време партийните комитети са наложили 66 санкции, районната контролно-ревизионна комисия 5, а първичните партийни организации 117. За горния период в Софийски окръг 31 на сто от наказанията са дело на партийните органи. Общинският комитет на партията в Копривщица за горепосоченото време е наказал 6 души и първичните организации — 1, а в Сливница съотношението е 16 на 7.

Това са цифрите. Биха могли да се изтъкват най-различни причини и съображения. Но те в никакъв случай няма да помогнат да се издига ръководната роля и боеспособността на първичните партийни организации. Безспорно е, че това може да се осъществява най-сполучливо, когато последните реализират директно всичките си права и отговорности, в това число и партийната отговорност на своите членове. Оттук произтича и изискването партийните наказания като правило да се налагат от партийните организации. Защото те по-добре познават дейността и поведението на комунистите и могат най-точно да оценят вината на провинилите се партийни членове, вярно да отмерят полагаемото се наказание. При санкциите, налагани от тях, се изявява в по-голяма степен колективното възпитателно въздействие на организацията, утвърждава се чувството за отговорност на комунистите пред първичната партийна организация.

Въпреки това в практическата дейност положението е друго. Много партийни комитети обясняват, че наказват свои номенклатурни кадри. С това си действие на практика те подценяват партийните организации, принизяват и тяхната самодейност. Не им оказват помощ при възникнали проблеми, с което ще спомогнат за издигането на авторитета и укрепването на боеспособността им, а избират по-лекия път — сами санкционират провинилите се комунисти.

Едва ли с нещо би могла да се

Digitized by Google

оправдае практиката на някои партийни комитети въпросите за личната отговорност, най-вече на ръководните дейци, да се обсъжда непосредствено при тях, като се отминават първичните организации. Широко известно е, че дори и при справедливо решение, прието в потесен кръг, далеч от погледа на партийната маса, рязко се понижава възпитателният ефект. Подобна практика често поражда недомлъвки и недоразумения. Защо? Защото в партията няма и не може да съществуват две дисциплини — една за ръководителите, а друга за редовите комунисти. В партията има един закон — Уставът. Той трябва да се съблюдава и спазва от всички партийни органи и организации, от всички нейни членове.

Когато партийните комитети пряко санкционират комунистите, се ограничава кръгът на партийните членове, които могат да хвърлят по-голяма светлина върху цялостното поведение на провинилия се, стеснява се гласността. Освен това се изземват функциите на първичната партийна организация като политически ръководител на колектива и носещ пълна отговорност за своите членове. То би могло да предизвика още и следните отрицателни последици:

— партийната организация се приучава да изчаква становището на партийния комитет, с което се ограничава развитието ѝ като самодейна политическа организация;

— нарушава се принципът на колективността, стеснява се демокрацията, занижава се възможността за масово възпитателно въздействие върху провинилия се;

— намалява се косвеното влияние върху останалите комунисти чрез оценката на допуснатите слабости.

В случая партийната организация се лишава от правото да контролира поведението на своите членове, да проявява взискателност за изпълнението на уставните задължения от всеки комунист. В редица случаи остава неизползвана възможността на първичната организация чрез вътрешнопартийната демокрация в събранието, чрез колективно изразената воля да влияе двустранно върху комунистите — от една страна, на събранието да обсъжда, да търси пътища, да взема мерки по повод отклоненията на отделни партийни членове, а, от друга страна — да влияе върху останалите превантивно, да проверява тяхната позиция чрез изказванията, мненията, критичните бележки и гласуването на наказанието.

Никой не отнема възможността на партийните комитети да използват правото си, дадено им от Устава на БКП, за налагането на наказания на провинили се комунисти. Но би могло да се помисли дали не е по-правилно това да става много внимателно, и то само в случаи, когато първичните партийни организации нямат възможност да се запознаят с информацията, в която е залегнало обвинението към дадения партиен член.

Колко по-силно би прозвучало едно становище на партиен комитет, внесено от негов секретар в партийно събрание, където най-добре би се изяснило допуснатото нарушение и би се намерила най-точната мяра за санкционирането на виновния! Така се допринася за издигането на авторитета на първичната организация, засилва се нейното влияние върху всеки комунист, независимо от неговото служебно положение и номенклатурна принадлежност. Не бива да се забравя и пренебрегва фактът, че същата тази организация следващата година ще трябва да обсъди и реши — да снеме или не партийното наказание. Едва ли ще се запази авторитетът на един ръководител от номенклатурата на даден партиен комитет, когато той бъде наказан, без да е уведомена съответната партийна организация. Защото провинението съществува, а комунистите, колективът рано или късно научават за мерките на комитета.

С „ранговия“ подход към разглеждането на персоналните дела на комунистите не се помага за заздравяването на дисциплината. Напротив, пакости се за правилното

Digitized by Google

възпитание на кадрите, на партийните членове.

Понякога, когато партийни комитети наказват даден комунист, те не съобщават своето решение на съответната първична организация и там не се знае, че техен член е санкциониран. По този начин наказаният остава извън погледа на организацията, не се следи за неговите прояви след наложената му санкция, към него не се прилагат средствата за въздействие, не се оценява в крайна сметка дали тя е изиграла своята роля.

Безспорно е, че партийните органи са длъжни да се грижат за авторитета на всеки комунист — от ръководителя до обикновения работник. И в никакъв случай при налагането на санкции да не се засяга човешкото достойнство. Но може ли под такъв предлог да се заобикаля първичната партийна организация, да се избягва откритото обсъждане на „болните точки" в поведението на комуниста, на неговите качества и недостатъци? Още повече когато трябва „всички заедно" да помагат на човека. Разглеждането на дадена простъпка в тесен кръг, „при закрити врати" нанася голяма вреда и на провинилия се, и на първичната партийна организация, в която той се труди. Тук и наложената санкция олеква.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

РОЛЯТА НА СУБЕКТИВНИЯ ФАКТОР В ТЕХНОЛОГИЧНОТО ОБНОВЯВАНЕ

Постигнатата степен на специализация и концентрация на изградената материално-техническа база и наличният научно-кадрови потенциал създават възможност в селското стопанство още през първите години на петилетката да се поставят основите на рязък технологичен завой. Затова и в Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП на този въпрос е отделено важно място. Поставя се изискването още през първите години на петилетката да се ускори технологичното преустройство, да се разработват и да се внедряват научнообоснoвани системи на земеделие и съвременни методи на управление на добивите от културите и продуктивността на животните за по-пълно използване на природно-климатичните условия и материалните, трудовите и финансовите ресурси на отрасъла. Технологичното обновление е в най-тясна връзка с повишаване равнището на техниката по пътя на въвеждането на нови системи машини и съоръжения за комплексна механизация и автоматизация на производството. В тази връзка с предимство се осигуряват техника и апаратура за новите системи на обработка на почвата, за отглеждане и прибиране на културите, за съвременни методи на генно инженерство, с което следва да настъпят съществени качествени изменения и в материално-техническата база.

Всичко това предполага преустройство на организацията и управлението на производството, на инвестиционния процес, на управленските структури, на научното обслужване и системата за внедряване върху принципите на икономическия подход в планирането, организацията, научното обслужване и управлението на производството.

Грижите за всяка селскостопанска култура представляват верига от технологични процеси и операции, обвързани по време и качество. За да се получи глобален ефект, е необходимо да се реализира технологичното обновяване по цялата верига чрез използване на технологичен комплекс или линия от машини на съвременно технико-икономическо равнище. За повишаване ефективността от приложението на технологичните комплекси от машини е нужна ефективна организация на машинното използване, високо равнище и качество на ремонтно-обслужващата дейност, съвременна система на управление. Само този пример е достатъчен, за да се разбере комплексният и сложен характер на задачата за технологичното обновяване и техническото превъоръжаване на селскостопанското производство на основата на постиженията на научно-техническата революция. За нейното пра-

Digitized by Google

вилно осъществяване са необходими революционни изменения в мисленето, подхода и дейността на кадрите, необходими са колективният ум и усилията на комунистите. Като революционен процес научно-техническата революция влияе върху създаването на икономически, общообразователни, политически и социалнопсихологически условия, които формират ръководни и изпълнителски кадри с адекватна квалификация. Това въздействие закономерно предизвиква обратно влияние, което се отразява не само върху пряката внедрителска дейност и ползване на готовия продукт, но и в обогатяване на изследователската работа с нови идеи, с нови социални поръчки.

Ролята на партийните комитети и организации като ръководни политически ядра на трудовите колективи и социалните общности е решаваща. Те са проводниците на партийната линия, на политиката на партията. От първостепенно значение е активизирането на масите като творци на научно-техническата революция, неин двигател и разпространител. Партийната връзка с хората е онзи своеобразен политически регулативен механизъм, чрез който програмните цели и уставните изисквания на партията стават лична съдба не само на комунистите и кадрите, а и на всички селскостопански труженици и тяхна вътрешна позиция и трайна линия на поведение. Както посочва др. Тодор Живков, „Научно-техническата революция за нас не е самоцел. Тя е средство, и то велико средство за прогреса на човека, за облекчаване и обогатяване на неговия труд и живот; за умножаване на възможностите на човека да развива своите способности, своя талант, своето творчество".

●

Сега отношението на личността към проблемите на технологичното и техническото превъоръжаване и на селскостопанското производство, към научно-техническата революция предопределя степента и мащабите, в които тя ще проникне в живота на българското село. Затова изискванията към всеки деец на селскостопанския фронт не се изчерпват със съзнателното изпълнение на възложената му работа, а преди всичко с ориентацията към новите технологии, към овладяването на прогресивни начини на работа. Основният показател за съзнателността на селскостопанския труженик, на научния работник и специалиста, на ръководния деец в тази сфера днес е реалният му принос за издигането на селскостопанското производство до челните позиции в науката, техниката и технологиите в света.

От тези позиции, особено след Февруарския и Мартенския пленум (1985 г.) на Централния комитет на БКП, ръководството на Националния аграрно-промишлен съюз съсредоточи своето внимание върху насоките и подходите за практическата реализация на технологичното обновление и техническото превъоръжаване на стратегическите структурни направления на селскостопанското производство — зърнено-фуражното производство, животновъдството, зеленчукопроизводството, тютюнопроизводството, овощарството и лозарството. Приета е програма за внедряване на 49 нови технологии — разработени, адаптирани и моделно експериментирани от институтите в страната през последните няколко години. Те са ресурсоикономични, съобразени са с екологичните условия и осигуряват по-висока възвръщаемост на вложените средства. Чрез тях се опростяват производствените процеси и се създават по-добри условия за комплексна механизация и автоматизация на производството. Поставени в унисон със съществуващите нови форми на организация на труда в селското стопанство, те постепенно губят

Digitized by Google

традиционния си облик и се сближават с технологиите в най-новите и перспективни отрасли на нашата икономика.

В търсенето на най-верния път за внасяне на обрат в мисленето и действията на кадрите, за намиране на адекватни за новите задачи методи и средства на работа партийното и административното ръководство на едно от звената в системата на НАПС проведоха открити разговори със специалистите по отделните направления, които споделиха идеите си за изпълнение решенията на Февруарския и Мартенския пленум на Централния комитет на БКП. Оказа се, че някои от тях не бяха вникнали в същността им, поради което и направените предложения бяха далеч от изискванията, други се придържаха към традиционното, шаблонното, отживялото своето време в технологичните и техническите решения. По-голямата част от специалистите обаче направиха научнообосновани и конкретни предложения за внедряване на научно-технически предложения, за ускоряване и разширяване приложението на доказали своята ефективност разработки. Това мероприятие беше своеобразен отчет и самооценка на кадрите, практически опит как да се изучават и прилагат решенията на партийните форуми. Същевременно то потвърди необходимостта от осигуряване на изпреварващо мислене, възпитание и действие на комунистите и всички кадри по проблемите на научно-техническия прогрес.

●

Животът показва, че когато се захваща ново, голямо дело, освен обективните предпоставки, всестранното проучване и компетентност е нужна и вяра, оптимизъм, впрягането и на духовните сили за реализирането му. И колко тежат тогава черногледството, неволното дърпане назад, неувереността в собствените сили и възможности. Вярно е, че територията на тяхното проявление не е голяма — тя се среща там, където липсват компетентността, дълбоките познания и информираността, гражданската смелост и чувството за отговорност, дързостта на пионерите. Неверието, прекомерната предпазливост не са безобидни и незаслужаващи внимание явления. Техните носители се окопават и защитават добре зад привидни аргументи, които понякога се превръщат в сериозна пречка за осъществяването на технологичното и техническото превъоръжаване, за ускореното внедряване на научно-техническите постижения и другите прогресивни нововъведения.

Като пример може да се посочи внедряването на минималните и нулевите обработки на почвата. Това са прогресивни ресурсоикономически технологии. Техните големи предимства се потвърждават и от получените икономически и екологически резултати от досегашното им внедряване в нашето селско стопанство. Само от прилагането на минималните обработки през 1984—1985 г. разходът на дизелово гориво е намалял с над 30 хиляди тона в сравнение с 1980 г. И въпреки че са материално и технически осигурени, тези технологии се внедряват все още мудно и в незадоволителни мащаби. Така е, защото съществува психическа бариера пред новото и прогресивното, прекомерна предпазливост. И докато се изчаква някой друг да опита, да докаже, че е ефективно и полезно, да поеме нашироко работата, много колективи и техните ръководства остават в застоя на безконфликтното тъпчене по изпитаните стари коловози.

Не по-малко опасни са и проявите на максимализъм, когато липсва обективна оценка на съществуващите условия, когато се пренебрегват изискванията на икономическия подход и неговия механизъм.

Digitized by Google

Те са най-често резултат на недостатъчна квалификация и професионална компететност, на лъжлива, ненаучна обоснованост, на празна показност, които, вместо да тласкат напред, дърпат назад. Такива прояви се срещат там, където внедряването на авангардните технологии, новите методи в управлението и комплексното прилагане на икономическия подход и утвърждаването на новата бригадна организация на труда не са заели подобаващото им се централно място в съдържанието на работата на партийните органи и организации. Затова Тринадесетият конгрес постави задачата да се издигнат на по-голяма висота ролята и отговорността на окръжните и общинските комитети, на първичните партийни организации за комплексното решаване на задачите за интензификацията. Това означава под тяхното ръководство комунистите и всички кадри на селскостопанския фронт да овладеят новите виждания и постановки за цялостното ориентиране на развитието на отрасъла към върховите постижения на научно-техническия прогрес. Задача от първостепенна важност е те да формират у всички кадри новите критерии за оценка на технологичното и техническото равнище на производството, в което те работят, да изградят и развият способността им за революционно мислене и революционно действие в тази област. Тяхната задача е да повишат изискванията си към образователното равнище и квалификацията на изпълнителските и ръководните кадри, от една страна, и, от друга, да формират у тях личностни качества: активна жизнена позиция, съзнателност, организираност, ред и дисциплина, отговорност на всяко работно място.

●

Партийното ръководство сега е главен фактор за ускоряване на процеса „разработване — експериментиране — масово усвояване" на новите технологии и другите върхови постижения на научната и техническата мисъл. Партийните органи и организации ще изпълнят толкова по-ефективно тази роля, колкото по-добре приведат на езика на политическите решения новите виждания и подходи за науката, която е длъжна неудържимо да тегли напред, за ликвидирането на „ничията земя" между научните разработки и тяхното приложение. Бързото разработване и мащабното внедряване на новите прогресивни технологии и технологични комплекси и линии от машини в селското стопанство зависят в голяма степен от умението да се проведе необходимата политическа и организаторска работа сред кадрите в научните институти и стопанските ръководства, сред трудовите колективи, като се стигне до всяко звено и работно място. Ръководейки научно-техническото творчество на масите, всяка първична партийна организация все повече се налага да се утвърждава като генератор и носител на новото, като водеща сила, която подкрепя новаторите, работещите качествено и високопроизводително.

Могат да се посочат много примери, които потвърждават извода, че там, където окръжните и общинските комитети на партията, партийните организации прилагат новите подходи и критерии в работата си, настъпват значителни положителни изменения в селското стопанство. По инициатива на общинския комитет на БКП в Ботевград през 1985 г. започна разработването и внедряването на технология и комплекс от машини за отглеждане на костилкови овощни насаждения в асоциацията „Ботевградска вишна". Под ръководството на стопанското обединение по механизация беше сформиран програмен колектив от научни работници и специалисти от практиката, който създаде и

Digitized by Google

експериментира технологичния комплекс от машини още през същата година. Получени са добри резултати и през 1986 година ще продължи усъвършенстването на технологията на комплекса от машини. Общинският комитет на БКП в Ботевград не само беше инициатор на тази научно-приложна разработка. Той постоянно се интересуваше за хода на работата, оказваше необходимото съдействие за решаване на възникналите проблеми. Всичко това повлия за успешната работа на колектива, за съкращаване на сроковете за разработване и внедряване на технологията и комплекса от машини.

В борбата за ускорено технологично и техническо превъоръжаване на производството могат да се получат трайни успехи само тогава, когато първичните партийни организации и партийните комитети станат солидна политическа опора на внедрителите на научно-техническия прогрес, когато политическата работа сред колективите се насочи главно към формиране на необходимото съзнание, воля и професионална подготовка на отделния човек за активно участие в решаването на научно-техническите, технологичните и организационните задачи. Вече трета година с помощта на партийното и стопанското ръководство в АПК в Нови пазар, Шуменски окръг, успешно се реализират усилията на Института по механизация на селското стопанство в София за технологично обновяване на лозарството. Става дума за внедряването на интегрирана технология от обработката на почвата до прибирането на продукцията, която осигурява два пъти по-висока производителност на труда. По цялата технологична верига на производството на грозде за преработка сега се прилагат нови по-ефективни технологии с помощта на технологичен комплекс, състоящ се от 18 нови и серийни машини. През 1985 г. партийната организация в института подкрепи предложението колективът от научни работници да внедри на договорна основа технологията и комплекса от машини в други 12 бригади в АПК в страната и възложи за това партийни поръчения. Тази задача беше изпълнена успешно. Сега със създаването на специализираните организации за трансфер на технологии, обогатени с ново съдържание и цели, ще се осигурят много по-благоприятни условия за ускорено и комплексно реализиране на готовия научен продукт в масовата практика.

Известно е, че колкото по-сложни са задачите, които времето поставя пред нас, толкова по-наложително е да се укрепват съзидателните мотиви в светогледа на хората, да се засилва тяхната идейно-нравствена и трудова нагласа, да се повишава съзнателното напрежение в работата. Без това е немислимо изпълнението на нито една програма, на нито един план.

Спомням си правдивите и искрени думи на един председател на АПК от трибуната на годишната отчетно-изборна конференция на общинската партийна организация: „Ние лицензи можем да закупим, сортове, породи и технологии можем да създадем и да внесем; можем и да изучим опита на други страни. Хора ни трябват, които да внедряват тези технологии, да отглеждат тези сортове, да прилагат при наши условия най-добрите образци на челния опит. Необходимо е да променим и революционизираме тяхното мислене, да го издигнем до критериите на утрешния ден. Не можем да ги закупим и внесем, ние трябва да подготвим и да създадем тези хора, тяхното ново мислене. Тук е ключът на въпроса."

доц. Николай ЦОНЕВ

Digitized by Google

КАКВО НИ РАЗКРИ ЕДНО ДОКУМЕНТАЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ

В опита и дейността на низовите партийни звена се съдържат немалко резерви за ускоряване на научно-техническото развитие. Въпрос от изключителна важност е да се разкриват тези резерви и да се повишава ефективността на ръководната партийна дейност в сферата на научно-техническия прогрес. Издигането на партийната работа до равнището на съвременните изисквания на обществения прогрес се намира в пряка зависимост от начина, по който партийните комитети решават научно-техническите въпроси. Възлово място в процеса на разкриване и осъществяване на резервите в партийната работа има партийното решение.

Съобразявайки се с новите изисквания за ролята и отговорността на партийните органи и организации, на основата на документално изследване на **едногодишната работа на партийните комитети от машиностроителните предприятия в Михайловградски окръг**, ще откроим някои направления за усъвършенствуване на партийната работа, свързана с обсъждането и решаването на научно-техническите въпроси.

Както е известно, върху равнището на обсъждане на даден въпрос и на приетите решения оказват съществено влияние съставът на вносителите на съответните материали, съдържателната насоченост на разглежданите въпроси и съдържанието на дискусията по тях. Този процес е свързан с конкретна работа с хората, които ръководят и осъществяват научно-техническата дейност, с развиване творческите им способности, с формиране нагласа и готовност за научно-технически търсения, с разгръщане на творческата им енергия в посока на прогреса.

Най-чести вносители на материали в заседанията на заводските партийни комитети са отговорните административно-стопански ръководители по техническия прогрес — директори, заместник-директори, главни технолози и приравнените към тях, в 39,3 на сто от случаите. На второ място се нареждат членовете на заводските партийни комитети и секретарите на първичните партийни организации, а на трето — секретарите на заводските партийни комитети.

Единични са случаите, при които се разглежда работата на заводската профорганизация, на клуба за техническо и научно творчество на младежта и на комсомолската организация, на научно-техническото дружество. Слабо се включват в обсъждането на научно-техническите въпроси началниците на отдели и цехове. Налага се изводът: първо, че все още е стеснен кръгът на докладващите и второ, че е налице подценяване на ролята на първичните производствени звена в процеса на внедряването на научно-техническите постижения.

В същото време опитът на водещите комбинати и заводи показва, че най-добри резултати в ускоряването на научно-техническия прогрес се постигат там, където свързаните с този сложен процес въпроси се обсъждат и решават не от ограничена група тясно специализирани и квалифицирани кадри, а където се привличат всички трудещи се, където се използват техните знания и богат практически опит.

В духа на ленинското указание, че допитването до все по-широките слоеве на работниците е такова средство за решаване на въпроси-

Digitized by Google

те в партийната работа, което действува и в този случай, когато другите средства се оказват недостатъчни[1], другарят Тодор Живков изтъква: „Дали да се внедрява или не едно изделие, една нова технология; дали нещо да се внася или не от чужбина; как, с какви средства да се изпълни една или друга стопанска задача — това са все въпроси, които трябва да издържат проверката на едно демократично организирано обсъждане"[2]. По този начин се създават гаранции за повишаване компетентността и преобразуващата сила на партийните решения.

Специален интерес представлява съдържателната насоченост на обсъжданите въпроси. В това отношение анализът е подчинен на ръководното изискване, че днес няма и не може да има такъв въпрос, задача, страна или аспект на партийната работа, който пряко или косвено, в една или друга степен, да не е свързан с научно-техническия прогрес. Следователно за всеки въпрос от дневния ред на партийния живот могат и трябва да се търсят, поставят и разрешават и неговите научно-технически измерения.

Данните от проведеното изследване показват, че най-голям процент от разглежданите на заседанията въпроси са свързани с партийното ръководство на административно-стопанските органи (46,9 на сто). Останалите се степенуват както следва: свързани с партийно-организационната работа по научно-техническия прогрес (21,9 на сто), с партийното ръководство на обществените организации по техническия прогрес (15,6 на сто), с идеологическата работа по същите проблеми (9,4 на сто) и с партийното ръководство на социалното развитие на трудовите колективи за повишаване тяхната активност в техническия прогрес (6,3 на сто). По наше мнение незадоволително са застъпени в дневния ред въпросите на идеологическото осигуряване на заводското научно-техническо развитие и затова ще се спрем малко по-подробно на тях.

Марксистко-ленинската постановка, че социализмът и научно-техническият прогрес са неделими, означава, от една страна, че дейността по научно-техническия прогрес е резултатна, когато се свързва със социалистическата идеология, а от друга, че без отчитане на динамизиращото влияние на научно-техническата революция идеологията не би могла достатъчно резултатно да се превърне в материална сила на нашето развитие. С други думи — приведената по-горе марксистко-ленинска постановка изисква дейността по техническия прогрес да се обезпечава идеологически, а идеологическата работа, свързана с проблемите на научно-техническия прогрес, да се подкрепя с реални социологически резултати. Защото, ако научно-техническият прогрес свързва текущото и перспективното състояние на материално-техническата база, то идеологическата работа свързва цялостната ни текуща работа с комунистическата перспектива.

Идеологизирането на партийното въздействие върху научно-техническия прогрес създава условия във всеки социалистически труженик да крепнат дълбокото чувство на лична съпричастност към общото дело и стремежът да вижда по-широко и по-надалече от машината, на която работи, да разглежда своето работно място като важен държавен пост.

Идеологизирането на партийното ръководство върху научно-техническия прогрес усилва въздействието върху хората за активна борба срещу скептицизма и инерцията, срещу традиционализма, консерватизма и застоя. То в същото време е и важна мярка срещу опасността

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., Т. 37, 409.
[2] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, с. 199—200.

Digitized by Google

от „технологизиране“ на човешкото мислене и поведение, при което противоречивите социални проблеми в условията на научно-техническата революция се възприемат и решават главно от позициите на изискванията за удобство, полезност и функционалност.

Набраната в изследването емпирична информация позволява да се разгледат обсъдените на заседанията на заводските партийни комитети въпроси и от организационно-политическа гледна точка: проблеми за техническото превъоръжаване (21,6 на сто); работа с кадрите (8,1 на сто); за авангардната роля на комунистите (10,8 на сто); за партийния контрол върху дейността и резултатите по научно-техническия прогрес (59,5 на сто). От тези данни се вижда, че подобаващо внимание се отделя на формирането на партийната позиция по проблемите на техническия прогрес и на партийния контрол за тяхното решаване. Действително в партийната работа особено важно е да се конкретизират системата от научно-производствени и технически дейности, етапите и сроковете за тяхното извършване, отговорностите на отделните изпълнителски фактори, практическите мерки за цялостно осъществяване възможностите на политическата организация на трудовия колектив. От друга страна, само непрекъснатите контролно-организаторски усилия поддържат висока организираност, строен ред и творческо напрежение, резултатност и ефективност в дейността по научно-техническия прогрес.

Наред с това разпределението от организационно-политическа гледна точка на разгледаните въпроси дава основание да се направи изводът, че от по-голямо внимание се нуждае научно-техническата дейност на кадрите и преди всичко на комунистите. Това се потвърждава и от данните, отразяващи относителния дял на отделните въпроси, които са разгледани от партийните комитети. На първо място се класира изпълнението на плана по техническия прогрес (29,4 на сто), на второ — резултатите от реконструкцията и модернизацията (23,5 на сто) и на трето — авангардната роля на комунистите в научно-техническия прогрес (11,8 на сто).

Анализът на изказванията на заседанията на заводския партиен комитет показва, че преобладаващата част от тях (62,2 на сто) са свързани с изясняването и конкретизирането на научно-техническите проблеми, а 15,4 на сто са посветени на работата на кадрите и с кадрите, както и за усъвършенствуване стила на партийно ръководство на научно-техническото развитие.

Може да се направи общият извод, че разглежданите въпроси все още не отразяват цялостно същността и спецификата на партийната работа по техническия прогрес, т. е. в партийната практика не е изцяло преодолян административно-стопанският уклон при разглеждането на научно-техническите въпроси.

Набраните емпирични данни дават възможност да се оценят и приетите решения. Чрез анализа на техния характер и съдържание се получава допълнителна информация, от която може да се съди за нивото на разработващите, организационните, изпълнителските и контролно-оценъчните функции на партийните комитети.

Разработващите функции се реализират чрез проблемните решения по главните направления и перспективи на научно-техническото развитие, които най-често имат вид на комплексни програми, планове и мероприятия с директивен характер.

Организационно-изпълнителските функции, реализиращи решенията, са насочени към създаването на политически, икономически, организационни и други условия и предпоставки за организиране и провеждане на партийната работа.

Научно-техническата стратегия на партията разкрива пред всеки

Digitized by Google

партиен комитет и организация огромни възможности за творчески подход и инициатива, широк простор за съдържателен вътрешнопартиен живот, благоприятни условия за изява като политически ръководител в трудовия колектив. В най-общ вид работата на заводските партийни комитети е призвана да съдействува за създаването на такава среда, при която социалистическите труженици да са „кръвно" заинтересовани от ускореното развитие и приложение на постиженията на научно-техническия прогрес, активно да възприемат, бързо и резултатно да разработват, внедряват и усвояват неговите постижения.

Данните от изследването обаче показват, че в 24,1 на сто от случаите приетите решения имат предимно стопански и административен характер, в 27,6 на сто се поставят задачи само за политическата и организаторската работа на партийната организация, в 16,8 на сто се поставят и стопанско-административни, и организационно-политически задачи. Повече са случаите, при които преобладават стопанските и административните задачи (13,4 на сто). Не се поставят конкретни задачи в 17,2 на сто от случаите и не е прието решение в 13,4 на сто от заседанията.

Характерът на поставените с решенията задачи дава основание да се направи заключение за степента на комплексност на самите решения. В този смисъл 40,9 на сто от тях се характеризират с едностранчивост. Тяхното изпълнение не е достатъчно осигурено с идеологически и партийно-организационни средства. А от практиката на научно-техническата дейност е известно, че само с икономически и административни мерки не е възможно да се формира активната творческа личност, която да реагира с пълна психическа мобилизация при решаване на научно-техническите проблеми. Единствено партийното въздействие може да обедини и допълни икономическия, правно-нормативния, организационния и социалнопсихологическия механизъм за ускоряване на научно-техническия прогрес чрез съчетаване на интересите и мобилизиране на всички участници в процеса „наука — производство — потребление".

За незадоволителната комплексност на решенията свидетелствува и адресната им насоченост. Близо половината (46,7 на сто) се отнасят до стопанските и административните ръководители, 26,6 на сто — до ръководствата на първичните партийни организации, 13,3 на сто — до заводските партийни комитети или до отделните негови членове и 6,7 на сто — до отделни редови комунисти и до профсъюзното ръководство. Нито едно решение не е адресирано до комсомолската организация, комисията за народен контрол и научно-техническото дружество.

По форма решенията се степенуват, като на първо място се класира възлагането на партийни поръчения (30,4 на сто). На второ място — провеждането на еднократни организационни мероприятия (събрания, заседания, сбирки, прегледи, разговори и др. 21,7 на сто). На трето място, разработването на мероприятия, изграждането на комисии и работни групи, материалното и моралното стимулиране, онагледяването и допълнителното проучване на въпросите (8,7 на сто). На четвърто място — помощ, контрол и проверка на изпълнение (4,3 на сто). Вижда се, че много по-широко място могат да намерят задачите, свързани с помощ, контрол и проверка на изпълнението; отчети и самоотчети на партийни, административно-стопански и обществени ръководители; търсене на отговорност за допуснати слабости и пропуски; укрепване и развитие на партийното ядро в научно-техническите колективи и звена; обучение и възпитание на кадрите; внедряване на челен опит; провеждане на научно-технически конференции и конкурси, единни политически дни по проблемите на техническия прогрес.

Партийните органи и организации са призвани да бъдат полити-

Digitized by Google

чески двигатели и ускорители на научно-техническия прогрес, да стимулират научно-техническата активност и инициатива на комунистите и трудовите колективи. Постоянната потребност от решаването на нови научно-технически задачи обуславя изискването в партийната работа да се проявяват творчество и нетривиален подход, реализъм на изводите, постановките и решенията, неповторимост на въздействието.

От разкритата структура на съдържанието на приетите решения се вижда, че чрез тях с предимство се реализира организационно-изпълнителската функция на заводските партийни комитети, по-слабо — разработващата и най-слабо — контролно-оценъчната функция. Нещо повече — в контролно-оценъчната дейност се наблюдава несъответствие между относителния дял на разглежданите въпроси, свързани с партийния контрол върху дейността по техническия прогрес (59,9 на сто), и относителния дял на възлаганите с решенията задачи, които имат контролен характер (4,3 на сто). То е доказателство за повърхностен партиен контрол. Тази констатация се потвърждава и при определяне на вида на контрола. Само в 6,3 на сто от случаите се посочват срокът и органът, пред който следва да се докладва, в 34,4 на сто са посочени само изпълнителите и сроковете, в 18,8 на сто — само изпълнителите. Нито в едно от решенията не се посочват конкретни форми на отчет и контрол.

Важен въпрос от стила на заводските партийни комитети е избягването на дребнавото опекунство и регламентиране дейността на другите органи и организации. С партийните решения по проблемите на техническия прогрес следва да се разкрива широк простор за творчество и новаторство от страна на административно-стопанските органи. Фактите обаче показват, че с 51,7 на сто от решенията не се очертават специфичните дейности на партийните и стопанските органи, по такъв начин още с решенията се създават предпоставки за смесване и дублиране на техните функции. От друга страна, с повече от половината от решенията (52,8 на сто) се задължава, с 33,3 на сто от тях се оценява и с 13,9 на сто се препоръчва.

Съпоставянето на степента на задължителност на решенията, отнасящи се до административно-стопанските органи, с информацията за съдържанието на обсъжданите въпроси показва, че с 32 на сто от решенията се стига до прекомерна и ненужна регламентация на административно-стопанската дейност. Проявява се стремеж за изземване на някои функции от управленската и ръководната дейност на административно-стопанските органи. Нарушава се важно условие на партийното ръководство да се създават и поддържат такива условия, при които ръководените органи пълноценно да осъществяват своите функции. В този смисъл повече от наложително е заводските партийни комитети да насочват партийните органи и организации да вземат само необходими, полезни и действени решения по най-важните проблеми на научно-техническия прогрес, като чрез тях развиват социалистическа предприемчивост и инициатива на стопанските ръководства.

Заводските партийни комитети ще отговарят на високите изисквания на Тринадесетия конгрес, ако непрекъснато повишават управленската подготовка на своите членове, ако овладяват методологията за подготовка, вземане и изпълнение на решенията по научно-техническите въпроси.

Иван ПЕНЕВ

Digitized by Google

ПРОМЯНАТА

Вероятно имате представа от машинен двор, от елементарно уреден машинен двор: кал, разпилени машини и детайли, някои от които от десетилетия недокоснати от човешка ръка. Във всеки случай гледката много често е непривлекателна. Особено ако тук се ремонтира селскостопанска техника. До неотдавна подобна бе картината и работната среда на колектива от ремонтно звено — Банкя към бригадата за ремонт и експлоатация на селскостопанска техника на АПК „Средец". Затова изненадата на човек, дошъл тук в конгресната година, е понятна. Приветлив навес, под който са подредени личните автомобили на работещите в звеното. Край някогашния разграден двор сега е издигната ограда. Бариерата с мустакатия пазач буди респект. От таблото вдясно се усмихват първенците на колектива. Отляво е изписан насрещният план за 1986 г. Изненадите следват зад бариерата. Чисти асфалтови алеи и площадки, спретнати сгради, зелена площ, поддържана от грижовна ръка, машините са строени като на парад. Всичко внушава мисли за промяна. Попитате ли партийния секретар Лазар Янков на какво се дължи тя, отговорът ще бъде лаконичен:

— На инициативата.

След като помълчи малко, ще добави с променен глас:

— Най-важното е, че ни повярваха хората. Плашеше ги новото, но ни повярваха.

Следващата по-продължителна пауза е разбираема. Пред замисления поглед на секретаря на първичната организация се редят картини отпреди три лета. Дотогава дванадесет години съществува работилницата за ремонт на зърнокомбайни към АПК „Средец". Самочувствието на хората не е високо. Та нали бригадата ежегодно приключва на загуба. Организацията куца, дисциплината — също. През „мъртвия" сезон 7—8 месеца работят по разряд на часова ставка. Но думата „работят" не е точна, защото работа не е осигурена и често бездействуват по седмици.

Ще попитате, имало ли е комунисти в този колектив. Имало е. Недоволни били, но всичко приключвало с приказка. Нали такава е „организацията на работа". За да се променят нещата, трябва да се намесят „от горе". А те, нещата, изглеждали неизменни.

Била втората половина на 1983 г. Събрали се членовете на партийното бюро. Били единодушни — така повече не може да продължава. Но как да се променят нещата? Потърсили помощта на новоназначения ръководител на бригадата. Млад човек, амбициозен. Обсъждали, умували, но вече знаели — трябва да запретнат ръкави и да се хващат здраво на работа. А откъде да започнат?

Започнали с укрепване на дисциплината, включително с борба против употребата на алкохол. Не на всички обаче харесвала тази промяна. Пък и трудно се излиза от утъпканите коловози.

Полека-лека работата потръгнала. Вече били направили крачка напред, макар и плаха, несигурна. През ноември партийното бюро и новият ръководител решили да експериментират с въвеждане на акордната система. Предложили на работниците, но... Не им хванали вяра, съмнявали се. Само четирима души, комунисти, се решили. За последния месец от годината останалите си получили месечните заплати — 180—200 лв. Четиримата взели по 360. Примерът бил красноре-

Digitized by Google

чив и новата година цялата бригада прекрачила с въведена акордна система на заплащане.

Повдигнало се самочувствието. Сега всички повярвали — посоката е вярна. За първи път отчели изпълнение на годишния план. Печалбата била 17 хиляди лева.

По-високото самочувствие родило нови амбиции, нови цели. Преди работниците недоволствували, че и да се „скъсат" от работа, и да безделничат, заплатата е все една и съща. Новата система родила глад за работа. Но вече стана дума, че през зимата работата е малко, хората бездействуват. Трябвало да прескочат и това препятствие.

Сложен производствен въпрос е ремонтът на двигатели за силажокомбайни „КСС—100". Двигателите „Лейлънд" — полско производство по английски лиценз, се ремонтират в специализирания завод в Попово. Стойността е доста висока, а и качеството не винаги удовлетворява. Ежегодно поради повреди в двигателите почти една трета от машините не влизат в блоковете. Затова бригадата се захванала с тази нелека задача. Решили да усвоят основния ремонт на тези двигатели. Но скоро разбрали, че са се захванали да обръщат голям камък. Постъписали се хората, някои ги хванала новата „болест" — страх от двигателя.

— Дотогава измервахме къде с шублер, къде на око — усмихва се Лазар Янков. — А сега трябваше да държим в ръка микрометър, индикатор. Но вече се бяхме хванали на хорото. Трябваше да се учим.

Ръководителят на бригадата инж. Векелин Балевски бил с най-богат опит и квалификация. Нямало как — облякъл работните дрехи. Два-три месеца не излязъл от цеха, но страхът от двигателя бил преодолян. За годината ремонтирали общо 87 двигателя.

Все по-сигурни били крачките на колектива, все по-спорен трудът му. Следващата крачка била насочена към усъвършенствуване организацията на труда. През март 1984 г. били изградени акордни групи. Скоро изцяло била въведена бригадната организация на работа. Сега колективът брои 51 работници, организирани в пет бригади.

Следващата крачка била подсказана от Националната партийна конференция. Качеството — не е ли то най-добрата характеристика за майстора. А работниците от ремонтното звено — Банкя вече били дали заявка за сръчни майстори. Дотогава гаранционният срок за ремонтиран двигател на завода бил един месец. Решили техният гаранционен срок да бъде 3 месеца. През есента на профсъюзно събрание приели ежемесечно 10 процента от заплатите да се удържат, за гарантиране на качествен труд.

— Това означава — пояснява комунистът инж. Балевски, — ако работникът е работил бездефектно, след 3 месеца получава остатъка от своето месечно възнаграждение. В противен случай от сумата се отделя стойността на повредения детайл, а допълнителният ремонт естествено се извършва безплатно в бригадата, която е дала некачествена работа.

Решението било принципно и логически аргументирано и в началото не всички се замислили за последиците. А те не закъснели. След няколко месеца някои работници получили 30 процента по-ниско възнаграждение за дефектна работа. Но за това нямало кому да се жалват. Добре знаели кой е виновен и без много шум отстранявали повредата. Скоро и рекламациите започнали да намаляват.

— Интересни бяха и промените във взаимоотношенията в колектива — продължава инж. Балевски. — Социалистическото съревнование стана по-действено, по-ефективно. Нарасна ролята на вътрешния контрол в самата бригада. Контролират се спазването и уплътняването на работното време, качеството на работа. Рязко се повиши и самокон-

Digitized by Google

тролът. Сега добрият работник е заинтересован да предаде своя опит, да бъде наставник.

Вероятно наименованието на бригадата ви е подсказвало, че тя се занимава с ремонтна дейност през зимните месеци. Но щом лятното слънце позлати нивята, тя е вече бригада за експлоатация. Агрегатно-механизираните групи от комбайни, автомобили, подвижна работилница и бензиновоз са в помощ на АПК от цялата страна. Добра дума ще чуете за бригадата в аграрно-промишлените комплекси в Пазарджик, Бяла Слатина, „Тракия" — Пловдив. Огласи ли разноезична реч Черноморието, за тези мъже започва безкраен делник.

През 1983 г., разказва инж. Балевски, при коефициент на използваемост на машините средно за страната 1,31 достигнали 1,17. През 1985 г. имали 8 хиляди декара мека оран средно на машина. Планът бил изпълнен 187 на сто.

И тук въведеният групов акорд бързо показва своите преимущества. Въпреки че няма аварийна група монтьори, повредите не смущават никого. Стане ли авария, всеки, който не е на смяна, ще побърза от фургона към машината с инструмент в ръка. Защото от бездействието на машините губят всички. Съревнованието се води и отчита ежедневно.

След като се прибрали от кърта през есента на 1984 г., се оказало, че се е засилил интересът към повишаване на квалификацията. Тук втората професия не учудва никого, а и третата не е рядкост. Дори спомагателният персонал — електротехници, стругари, електроженисти, фрезисти и шофьори, са правоспособни шлосери-монтьори и наред с това трактористи-машинисти. През изминалата година бригадата усвоява ремонта и на гориво-нагнетателни помпи, стартери и генератори. Вече се приемат поръчки за цялата страна.

Лазар Янков няма да си пожали труда да ви разведе навсякъде, да ви покаже придобивките.

— Дълги години условията не бяха добри — върти той замислено незапалената цигара. — Покривът тече, навсякъде кал, вода няма, разградено е, прозорците са потрошени. После, когато работата потръгна, това почна да ни прави впечатление. Преди година се хванахме и сами оправихме покрива. С доброволен труд измазахме голямата сграда отвън и отвътре. Направихме основен ремонт на електроинсталацията. Поставихме ограда. Асфалтирахме. Ей я битовата сграда. Сами, по стопански начин я направихме. Ами паромивката? Ами електроагрегатът от сто киловата? Сега и да спре токът, агрегатът автоматично се включва. Водопровода прокарахме, баня изградихме. Покритият паркинг отвън за един почивен ден стана. А занапред — здраве да е, имаме доста идеи. Сега с една спортна площадка сме се захванали.

В разговор един от работниците подхвърли, че преди се чувствували „като забравени". Сега май доста често се сещат за тях. Затова и таблото за награди и грамоти скоро ще трябва да се разшири. На първо място са от АПК „Средец" като образцов обект. Първо място им отреди и районният народен съвет за постигнати резултати в хигиенизирането; на първо място са по съхранение на селскостопанската техника; грамота и материална награда от НАПС; с тях обменят опит от страната.

Цифри, факти, данни, отчети... А уж щяхме да говорим за хората, за партийната организация. Партийният секретар съсредоточено се е загледал в позабравената цигара.

— Че нали зад тях стоят хората, зад тях са примерът и инициативата на комунистите... Новости ли? Не, едва ли сме използвали някакви нови неизвестни форми на политиковъзпитателна работа. Както

Digitized by Google

е навсякъде. Но най-голямо внимание обръщахме и обръщаме на индивидуалната работа и на политическото влияние на партийната организация.

Преди няколко години партийното бюро разпределило комунистите във всяко звено, във всяка група. Задачата им била да мобилизират хората, да ги увличат, да им вдъхват увереност. Сетне, вместо да намаляват, задълженията им нараснали. Като политически наставници трябвало всяка сутрин да информират групата за вътрешни и външнополитически събития, да правят коментар. После нещата се променили — всеки работник имал задължението една седмица да бъде политически информатор и коментатор. Но не всеки има опит и качества за това. Някои дават друго обяснение — по-преди имало „спящи хора" в колектива, трябвало да се разбудят. А рецептата? „Натовари го със задачи, с отговорности, за да го събудиш" — ще ви посъветват тук.

Един от бригадирите недолюбвал книгата, а политическата литература била труднопроходима гора за него. „Натовариха ме, а то било интересно!" Безпартиен е, но вече активно се включва във всички политически инициативи.

Ръководителят на бригадата инж. Балевски е пропагандист на партийното звено. Старанието му да съедини двата края — теорията с практиката, ражда интерес и активност. Той не икономисва трудните, а понякога и остри въпроси.

Индивидуалната политическа работа, твърди секретарят на първичната организация, при тях давала най-добър ефект. Гордее се Лазар Янков, че за всяко нещо хората търсят него, останалите членове на партийното бюро. И по производствени въпроси с тях се съветвали. И сега, ако попитате някого какъв е психоклиматът в колектива, ще ви погледне учудено и ще каже: „Как какъв — нормален!" И веднага ще ви обясни, че няма човек, който да не е почетен при повод. А има ли нужда от помощ, не трябва да е многословен. Рече ли някой от тях къща да вдига, знае, че няма нужда да търси помощници. И една нова традиция се заражда — след кърската работа може да видите загорелите им лица в Пампорово, Велинград, Албена, историческите места на Великотърновски и Шуменски окръг, на екскурзия в съседните страни. Разбира се, цялата бригада заедно.

Преди време станала беда с Тодорин от техния колектив. Сега човекът идва само да плати членския си внос и да участвува в събранията на партийната организация. През лятото целият колектив отишъл да коси близо край неговото село. Вечер оставали до късно на полето. И една привечер притропали на портата на Тодорин. Зарадвал се човекът, а те го помолили, че някакви си там 500 лв. били събрали и ако той... Просълзил се човекът. Сега не говорят много за това, но мъжките сълзи трудно се забравят.

Колективът на ремонтното звено с цялата сила на своята енергия се втурна към задачите на конгресната година. Оптимизмът се подхранва от новото отношение към научно-техническата революция, чийто полъх осезателно се усеща и тук. Е, не става дума за смайващи открития. Но двата стенда за разработване на двигатели и за регулиране и ремонт на гориво-нагнетателни помпи вършат добра работа. А скоро ще реализират идеята за разработване на двигателите при натоварване.

Добрият стопанин си знае сметката, пестелив е. Резервните части са внос от Австрия и Великобритания. Ами ако се възстановяват тук? И вече се възстановяват — турбокомпресори, водомаслоохладители, водни помпи, компресори за сгъстен въздух, маркучи за високо налягане. Съдете сами — турбокомпресор вносен струва 1730 лева. Възстановен

Digitized by Google

е само за 325. Очаква се от тази дейност икономическият ефект за 1986 г. да стигне 180 хиляди лева. Освен това се усвоява производството на така търсените стационарни и подвижни електроагрегати от 100 квч.

Тук ще научите, че пет рационализаторски предложения са регистрирани, че в колектива работят петима орденоносци, че комунистите са готови да поведат колектива към по-високи цели. Защото ако комунистът спре насред пътя и се откаже от тази своя вечна комунистическа неудовлетвореност — комунист ли е?

Ще научите и още нещо. Хората им вярват и са готови да ги следват. И това вероятно е основната причина за промяната.

Иван ВАСЕВ

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С БРИГАДАТА

Партийното ръководство, осъществявано от първичната партийна организация, следва да се разглежда не само като нейно въздействие върху трудовия колектив, а и като взаимодействие и взаимовъздействие между тях. Така например партийното ръководство на бригадата е двустранен процес: от една страна, то е ръководно въздействие на първичната организация към бригадата и, от друга — обратно влияние на колектива към първичната партийна организация.

В това отношение интерес представлява работата на първичните организации от V район на Пловдив. Бригадата от нов тип, изградена на основата на стопанската сметка и самоиздръжката, е мястото, където всички страни на икономическия механизъм най-пряко влияят върху колектива и отделния труженик. Ето защо особено наложително е партийното ръководство в условията на икономическия подход да отчита значимостта на двата взаимосвързани аспекта: първия, свързан с политическата и организаторската работа на първичната партийна организация за разясняване и приложение на икономическия механизъм, и втория, измененията, които икономическият подход и механизъм внасят в съдържанието и формите на партийната дейност.

В системата от критерии и показатели за определяне качеството и ефективността на партийната работа в условията на икономическия подход и механизъм на преден план излизат изискванията научност и действеност. Те са тясно свързани и са обективно обусловени от динамично развиващите се процеси на научно-техническата революция. От друга страна, изискването за действеност произтича както от характера на самата партия (поставила си за задача да промени обществото), така и от нарастващата динамика на ръководените процеси. На всеки проблем, възникнал в бригадата, комунистите трябва да реагират незабавно, да се намесват да променят нещата. Затова обаче е необходима аналитична, точна и навременна информация за най-новите нормативни документи по внедряване на механизма, за процесите при

Digitized by Google

прилагането им в бригадата: следователно, за да бъде действено партийното въздействие, трябва да бъде научнообосновано.

Партийното ръководство трябва да осигури приложението на научния подход както в своята дейност, така и в дейността на стопанските и профсъюзните ръководства. В селското стопанство, където разнообразието на обективните и субективните условия е изключително голямо, където много тясно се преплитат икономическите и социалните проблеми на хората, където териториално-селищната и производствено-стопанската дейност имат взаимно влияние, едно от изискванията за научност означава намиране на специфичното място и конкретната отговорност на всички субекти на ръководство. Така например партийните организации в селата Куклен, Първенец, Ягодово оцениха дейността на отечественофронтовските организации за разширяване на обхвата на населението в района в акордната система и самозадоволяването; в лозарските бригади в Перущица оцениха положително дейността на профкомитетите по организиране на целево съревнование по индивидуалния и семейния акорд. Тринадесет първични организации от района приеха оценки за работата на комсомолските дружества и участието на младежите в акордната система.

В условията на икономическия подход от комунистите още повече се изисква с отношението си, с мнението си, с конкретните си дела и личния си пример да бъдат водещи в процеса на разработката на инженерните проекти, в приложението на акордната система. Авангардната им роля се чувствува в умението да поведат след себе си трудовия колектив. Често в бригадите възникват сблъсъци, наблюдава се стремеж да се осигури по-ниска база при индивидуалния и груповия акорд, но партийните групи, комунистите се стремят да уреждат конфликтите и взаимоотношенията в съответствие с обществените интереси: разясняват, убеждават, че стопанската сметка и самоиздръжката са единственият начин да се задоволяват личните интереси.

Обект на партийно ръководство е трудовият колектив в бригадата. Бригадата от нов тип е стопанин на земята и техниката. В нея се проявява най-ярко противоречието между равнището на изградената материално-техническа база и на субективния фактор, проявяващи се под формата на ниско образование и квалификация на кадрите, формализъм и бездушие, липса на отговорност, на противопоставяне на личните интереси на обществените. Едновременно с това, за да реализират научнообосновано партийно ръководство, първичните партийни организации трябва да познават и отчитат особеностите на бригадите от нов тип. Да се съобразяват със специализацията на производството, която е характерна за НПСК „Г. Димитров", с прилагането на принципите на стопанската сметка и на демократическия централизъм.

Тези характеристики на обекта се отразяват както върху съдържанието на партийната дейност, така и върху формите, методите и средствата, с които се реализира. Очертава се тенденция на ефективно ръководство на процесите по усъвършенстване на организационно-управленската структура. Управлението на производството става по-действено, по-непосредствено, междинните звена се съкращават, а ръководствата на бригадите добиват повишена стопанска самостоятелност, която води до повишена отговорност за крайните икономически резултати.

Главната задача на партийната организация е да внася съзнателност и да организира колектива за приложение на икономическия подход; да формира ново отношение към стопанисването на социалистическата собственост, да мотивира и превръща в убеждение и мотив на поведение на отделния човек партийната политика за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. Приложението на икономическия

Digitized by Google

подход и механизъм дава дълбоко отражение не само върху икономиката, а и върху цялата надстройка, включително и върху идеологията като нейна съставка. Ръководени от такова разбиране, първичните партийни организации насочват идеологическата си дейност към формиране на активна жизнена позиция на всеки член на колектива. Нараства умението им да отчитат единството и комплексността на задачите по внедряване на икономическия механизъм и необходимостта от комплексно идеологическо въздействие.

В условията на формиране и укрепване на бригадите от нов тип се извършват промени, най-тясно свързани със съдбата на хората. Това обяснява високите изисквания към идейновъзпитателната работа. Нейното качество и ефективност най-добре се открояват на базата на теоретическите разработки и практическите подходи, развити от другаря Тодор Живков. Това са постановките за социалистическата собственост и взаимоотношенията между собственика и стопанина, за използване на обективно действуващите стоково-парични отношения, за по-нататъшно усъвършенствуване на управлението. Тяхното дълбоко осмисляне и приложение съобразно конкретните условия става първостепенна задача в работата на партийните организации.

Характерна особеност на партийната работа в условията на икономическия подход е нейното индивидуализиране. Силно изразен е този процес в селското стопанство, където идеологическото въздействие за участие например в семейния акорд трябва да обхване не само членовете на бригадата, но да бъдат убедени и членовете на семействата им, които работят другаде, а някои от тях живеят и извън селището. Следователно, за да бъде ефективна разяснителната работа, тя трябва да отчита личните интереси и да ги прави еднопосочни с обществените. Първичните организации в с. Цалапица насочиха стопанските ръководства да разработят справки за потенциалните възможности на всяко семейство за участие в акорда, което спомогна да се проведат конкретни разговори с всички жители независимо от месторабота им.

●

Основните направления в подбора на проблемите, обсъждани на партийни събрания и заседания на партийните бюра, могат да се подредят в няколко групи. На първо място са разработването и изпълнението на насрещните планове. Разкриването и използването на резервите и включването им в насрещните планове са не само икономическа дейност, а важно средство за обогатяване на формите за участие на трудещите се в планиране дейността на бригадата. Умело се използват личните и колективните творчески планове за разработка и изпълнение на насрещните планове. В окръжната инициатива „Осмата петилетка — предсрочно" участвуваха с лични обещания не само комунистите, но и всички труженици от бригадата в Коматево. В личните страници на 53-ма комунисти от първичната партийна организация в с. Марково фигурират задължения по преизпълнение на акордните договори. Разработването на насрещните планове за 1986 г. първичните организации от района проведоха под знака за достойна среща на XIII конгрес на БКП — с личен принос участвуваха 719 комунисти от 54 бригади от нов тип.

Като представител на партията в трудовия колектив първичните организации се борят за превръщане насрещното планиране и самоиздръжката в жизнена необходимост. Едновременно с това те бързо търсят намесата на партийния комитет по онези проблеми, които възникват поради специфичните условия или други причини. В с. Първенец през 1985 г. след проведените партийни събрания по насрещния

Digitized by Google

план, две от тях са възложили на партийните бюра да търсят намесата на районния комитет на БКП за осигуряване на по-добро диференциране на показателите съобразно почвено-климатичните условия. Партийна подкрепа в с. Първенец получи методът на модулното проектиране, с който се постига оптимизиране на структурата на културите, сеитбообръщенията и на размера на площите на отделните култури, за да се използва рационално специализираната техника.

На второ място са групата въпроси, свързани с въвеждане на оптимална бригадна организация и по-пълно използване възможностите на стоково-паричните отношения чрез внедряване на акордната система. Първичните партийни организации през 1984 г. преоцениха изградените през 1983 г. бригади от нов тип; уедряването им и новата вътрешнобригадна организация дойдоха като резултат от насоките на висшестоящите стопански органи, обогатени с предложенията от долу.

Едно от главните направления на партийното ръководство на селското стопанство в условията на икономическия подход стана внедряването на акордната система. Партийните организации си поставят две основни задачи. Първата — да разясняват предимствата на акордата, втората — да осигурят внедряване на форми на акордната система, адекватни на технологията и материално-техническата база. През януари 1985 г. партийните организации в района проведоха събрания по разясняване схемата и принципите на акордната система. На събранията присъствуваха отговорни ръководители. В много партийни организации, като тази в лозарската бригада в с. Брестовица, с. Коматево и др. на две събрания през годината беше оценено преустройството в стила и подхода на стопанските ръководители и комунистите към акорда, усилията им за формиране на дееспособни колективи и осигуряване на научнообосновани нормативи.

Голямо внимание се обръща на онези проблеми, които идват от издигане ролята на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост. Партийните организации направляват процесите на превръщането на трудовия колектив в самоуправляваща се, саморегулираща се система. Форма за разширяване на икономическата демокрация са изградените колективни органи — бригадно събрание и бригаден съвет. Ето защо те създават предпоставки за пълното реализиране на функциите на тези органи, подпомагат ги и контролират дейността им. В гр. Стамболийски през първото полугодие на 1985 г. на партийни събрания са направени 86 отчета на стопански ръководители. Партийните бюра са предложили за включване в бригадните съвети членници в труда, представители на профсъюзни и комсомолски организации, хора, ползващи се с авторитет пред колектива.

Творческото приложение на икономическия подход и механизъм е преди всичко дело на кадрите. Това налага усъвършенствуване в кадровата работа на първичните партийни организации. Наред с персоналните оценки те полагат усилия за повишаване образованието и квалификацията, обществено-политическата им подготовка. Новото в партийната работа с кадрите е разширяването на конкурсното и изборното начало.

Прилагането на икономическия подход в значителна степен е зависимо от утвърждаването на автономността на първичната организация. Един от признаците в това отношение е умението да се откриват и решават проблемите на колектива, свързани с внедряване на икономическия подход. Самодейността зависи от развитието на вътрешнопартийната демокрация, от отношенията между комунистите, от отчетността, изборността, критиката и самокритиката, които трябва да бъдат на такова равнище, че да са образец за развитие на икономическата демокрация.

Digitized by Google

Ефективността на партийното ръководство при внедряване на икономическия подход и механизъм зависи много от партийния контрол. Предпоставка за това са както сложността на задачите по внедряването на механизма, така и нарасналите права на стопанските ръководители и разширената демокрация в производството. В условията на икономическия механизъм контролната дейност се отличава с определени особености. Наблюдава се съдържателно обогатяване на партийния контрол, разширяване и обогатяване на формите на контрол и разширяване субекта на контрола, т. е. привличане на широк кръг комунисти в тази дейност на партийната организация.

Нарасна уменето да се отчита съществената разлика между промишлеността и селското стопанство. В селското стопанство факторите месторабота и местоживеене в голяма степен се покриват. Освен това селскостопанският труженик има и лично стопанство, понякога задължения по семейния акорд, където се отглеждат трудоемки култури. Ето един специфичен момент, когато партийният контрол е длъжен да съдействува за усъвършенствуване организацията на обществения сектор, така че да предизвика усъвършенствуване и във формите на личното стопанство с оглед получаване максимално сумарно увеличение на произвеждания продукт, максимално използване на природния потенциал и трудовите резерви.

Положителните тенденции в усъвършенствуване на партийното ръководство на бригадите от нов тип не бива да прикриват нерешени проблеми. Не задоволява индивидуалната работа, съществуват проблеми по ефективността на партийния контрол над дейността на стопанските кадри, не се търси отговорност от ръководителите на бригади за неизпълнение на спуснатите контролни цифри по акордната система и др. Но като изхождаме от поставената цел — анализ на особеностите на партийното ръководство в бригадите от нов тип, спираме се на преобладаващите тенденции и характеристики, а те са положителни.

Христина КОЛЕВА
кандидат на философските науки

Digitized by Google

«БАШ МАЙСТОРИ ОБЛОГ СТОРВАТ»

„...Майстори и баш майстори в труда и в изкуството през лято '84 облог сторваме за дослук и майсторлък... Че майстор мира не знае. Душа неспокойна той носи... От всяко нещо сторено, терки на всеки да личи — за радост и за прослава на труд човешки, свободен..."

Щастливо хрумване, интересна инициатива и форма на сътрудничество — дело на ръководството на Централния комитет на профсъюза на работниците от транспорта и Профсъюзния дом на културата на работниците от транспорта в София. Представители на стопанските организации и трудовите колективи от транспорта — най-добрите, челниците и орденоносците, си подадоха ръка с изтъкнати хора на изкуството — поети, писатели, музиканти, певци, артисти, художници... за да си общуват и поемат конкретни задължения за състезаване и постигане на по-високи и трайни резултати от взаимна полза и от полза на колективите и обществото...

...Един подир други ставаха, вричаха се да работят с „дослук и майсторлък в ползу народу" и слагаха подписите си героят на социалистическия труд проф. Марин Големинов, народният деятел на културата писателят Слав Хр. Караславов, народните артисти Иван Кондов, Видин Даскалов, Виолета Бахчеванова, лауреатът на Димитровска награда Васил Стойчев, народният артист и герой на социалистическия труд композиторът Димитър Петков, командирът на самолет „ТУ—154" и герой на социалистическия труд Симеон Ангелов, заслужилият деятел на транспорта Ангел Петков — първи заместник генерален директор на СО „БДЖ", героите на социалистическия труд от транспорта Борис Стоянов, Илия Нешков, Иван Мичев.

Сключваха договорите най-добрите шофьори, машинисти, летци, механици от също така най-добрите колективи — с високи и трайни успехи, с наложил се вече авторитет сред многото останали...

...Подир една година, през лятото на 1985 година, в София бе организирана втора среща на „старите познайници" — да се отчете кой какво е свършил.

Поетът Христо Черняев и н. а. композиторът Димитър Петков са създали песента „Мостове" — посветена на техния приятел, героя на социалистическия труд Илия Нешков от строително-монтажно управление „Мосстрой"; песента „Стюардеси", посветена на героите на социа-

Digitized by Google

листическия труд Симеон Ангелов и Веселин Спасов от Българската гражданска авиация, е дело също на поета Христо Черняев и н. а. проф. Димитър Сагаев; народният деятел на културата Слав Хр. Караславов посвещава стихотворението „Магистрали" на своя приятел от „Пътпроект" героя на социалистическия труд Борис Стоянов...

Каква по-благородна надпревара от тази да се обърнеш към приятеля си и му кажеш: „Ето какво сътворих аз", а той да отговори: „Това пък сътворих аз" и двамата да потвърдят: „Всичко, сътворено от нас, е за нашия народ". На такава среща присъствуваха много служители и работници от стопанска организация „Български държавни железници", на която героят на социалистическия труд н. а. проф. Марин Големинов демонстрира своето песенно и инструментално творчество, поднесено от авторитетни изпълнители, а заслужилият деятел на транспорта Ангел Петков представи поетическото си дарование при актьорско изпълнение.

Колективът на железопътния завод „Г. Димитров" от столицата дълго ще се вълнува от срещата си с изтъкнатите актьори Виолета Бахчеванова и Васил Стойчев и поетесата Виолета Прокопова. При посещението си на гара София поетът Евстати Бурнаски и композиторът з. а. Александър Танев потвърждават убеждението си за полезността на дружбата им с инж. Г. Бойкин — началник на гарата, и с колектива от тази гара. Привлича и дълго задържа вниманието изложбата на з. х. Стоян Стоянов и художника Огнян Фунев, посветена на БГА „Балкан". Сред колективите от гражданската ни авиация чести гости са актьорите Галя Асенова и Мариус Донкин. Ще споменем и тясната дружба между н. а. Стоян Попов с трудовите хора от Международния автомобилен транспорт, между н. а. Видин Даскалов и з. а. Хермина Михайлова с локомотивните машинисти от електролокомотивното депо „Н. Коларов" — Подуяне, между з. а. Христина Ангелакова и Иван Велчев с шофьорите и монтьорите от IV автостопанство — София, между квартет „Дружба" и строителите от „Транстрой"...

Инициативата бързо набра скорост, „излезе" от столицата и тръгна по широките друми. На втората среща дойдоха пратеници (шофьори, машинисти, моряци, летци, проектанти, строители, ръководители) на трудовите колективи от Бургас, Русе, Ямбол, Варна, Пловдив, Видин и други селища да правят нови облози с хората на изкуството.

Такива срещи за облози се организират в окръзите с редица трудови транспортни колективи.

И как не. Та нали резултатите от инициативата за сключване на облозите са двупосочни: у тружениците от транспорта се култивира чувство на любов към изкуството, а то от своя страна ги вдъхновява за нови, по-високи трудови успехи в ежедневната им дейност, а творческите работници черпят опит, получават вдъхновение за нови идеи, сверяват часовниците си с публиката — консуматор на тяхното изкуство.

Положителното въздействие от взаимните връзки най-добре е синтезирано в мисълта „Полетът е поезия и поезията е полет", която изказа поетът Христо Черняев при среща в летище София, защото общата цел е достигането на „висок полет на чувствата и мислите", а оттам и на делата — за успешно претворяване на предначертанията на Тринадесетия партиен конгрес през деветата петилетка. „Връзките ни с колективите от ЛВЗ „В. Коларов", параходство „БРП", пристанищния комплекс, разпределителната гара и още други колективи от Русе станаха неделима част от моите творчески радости и контакти с читателите, които ме изненадваха с дълбоко проникновеното тълкуване на моите книги" — заявява творецът Салис Таджер.

Digitized by Google

Изразително е и изказването на Йордан Василев — началник на подуянското електролокомотивно депо, участник и в двете срещи и „страна“ в един от облозите:

— Нас, деповци, особено много ни вълнува въпросът за обогатяване духовния мир и разширяване кръгозора на нашите машинисти, помощници машинисти и работници по ремонта. Защото това са хора все на път. И ако не им създадем условия за по-богат и разнообразен живот, те ще се превърнат в придатък към машините, а това значи да ги осакатим. Ето защо под ръководството на партийния комитет ние от профкомитета и комсомолското ръководство успяхме да утвърдим график за работа, та да се знае предварително кога хората ще бъдат заети и кога ще са свободни. С доброволен труд на много ентусиасти създадохме собствен дом на културата, утвърдихме и деповски (заводски) съвет за култура. Всекидневието на работниците сега е наситено с интересни културни прояви. Със съдействието на студенти от класа на проф. Светлин Русев направихме изложба с картини на наши самодейци.

В разговор с партийния секретар на депото Марин Йотов стана ясна и точна близката и по-далечната цел, които си поставя деповското ръководство чрез доближаването на изкуството до хората — издигане на социалистическата съзнателност и чувството за истински стопани, поддържане на локомотивите в техническа изправност и образцов вид, осигуряване на безупречно и по график движение на влаковете.

За пример в деповския колектив, който е носител на новото в железопътния транспорт (електрическа тяга, автоматизирана система за управление на експлоатационните процеси, кибернетизация) са „баш майсторите“ тримата герои на социалистическия труд — локомотивните машинисти Найден Здравков, Румен Зъмчев и Никола Коцев, както и двадесетината други локомотивни машинисти, носители на ордени и медали, които будуват денем и нощем в локомотивните будки, за да пропътуват хиляди километри и безаварийно да превозят материалните блага на народното стопанство.

Конкретното проявление на ефективността от инициативата за сключване на договори е трудно измеримо, но безспорно е едно, че прякото и косвеното ѝ въздействие е многопосочно — то се отразява върху качеството на пътническите и товарните превози, в настъпателното движение за техническа реконструкция, модернизация и автоматизация на транспорта, в пестеливост при изразходването на материалните и трудовите ресурси, в съзнателността и дисциплината, в естетиката на работните места ... във всичко.

Със завишени критерии към качеството на пътническите превози са колективите от района на железопътното управление — Пловдив, където от профсъюзния дом на културата, от клубовете на челниците и орденоносците и от комбинатския профкомитет при управлението се разгръща целенасочена, планомерна и системна идейновъзпитателна, организаторска и политическа работа с хората. Задачата за качеството на пътническите превози те са приели като задача от първостепенна важност. Там и резултатите са откроени: електрифицирани и удвоени са най-натоварените жп линии, строят се нови и се обновяват съществуващите гарови приемни сгради (Ст. Загора, гр. Септември, Хасково, Бургас, Сливен ...), удължават се гаровите коловози и перони, пускат се допълнителни влакове, гарите се поддържат в добър вид, води се борба за точно спазване на графиците и разписанията за движението на влаковете, осъществява се координация между отделните видове транспорт.

Израз на внедряване постиженията на научно-техническия прогрес е рязкото повишаване дела на механизирано обработените товари в

Digitized by Google

пристанищните комплекси Варна, Бургас, Русе и Лом (достига 95—97 на сто), където приложението на ръчен физически тежък труд при товаро-разтоварните и претоварните операции е сведено до минимум: до голяма степен трудът на пристанищните работници (докери, механизатори и други) се изразява в управление на машините. На такива хора остава време и за поезия, и за живопис — постепенно в тях се култивира афинитет към изкуството.

Примери за съзнателна дисциплина и чувство за отговорност към нелеката професия на транспортния работник дават колективите от параходство „Българско речно плаване" — Русе и секцията по експлоатация и товаро-разтоварна дейност — Мездра, където домовете на културата, партийните комитети, профсъюзните и стопанските ръководства работят системно, установени са и се поддържат трайни връзки с хората на изкуството. В тези два големи колектива, изпълняващи изключително отговорни задачи в железопътния и водния транспорт, се полагат максимални грижи за опазване на товарите и превозните средства, времепрестоят на плавателните съдове и вагоните за обработване е под равнището на определения планов престой, с клиентите — товародатели и товарополучатели, е установен и се поддържа добър контакт, почиващ на принципна основа, нуждите на клиентите се задоволяват ритмично и цялостно, текучеството е сведено до възможния минимум.

В този ред на мисли трябва да споменем и многото транспортни поделения и звена, които изразходват най-пестеливо течните горива и електроенергията, водят борба за възстановяване и повторно употребяване на резервните части и автомобилните гуми, а както добре е известно, транспортният отрасъл е изключително голям консуматор на дефицитните за страната материално-енергийни ресурси и от пестеливото им изразходване е заинтересовано цялото народно стопанство. Заразителен е примерът на колектива от автостопанството в Тетевен, който от години е в челните редици по икономичното изразходване на течните горива. Само за 1985 г. този колектив е реализирал близо 800 тона икономисано гориво, а през осмата петилетка икономията възлиза на 3500 тона, дължащо се на комплекс от фактори като: порасналo съзнание, грижовно отношение към автомобилите, любов към професията, системна възпитателна работа. Или пък колективите от параходство „Български морски флот" — Варна, автокомбината и авторемонтния завод — Смолян, автокомбината — В. Търново, Института по комплексни транспортни проблеми към Министерството на транспорта, СМУ „Пътни строежи" — Шумен, окръжно пътно управление — Враца и десетки други, чийто пример на пестеливост също е достоен за подражание.

Сравнително най-непосредствено и благотворно е влиянието на инициативата „Баш майстори облог сторват" в проявения стремеж, желание и амбиция за привеждането на превозните средства, гари, райони в образцов и естетически угледен вид. Не може в една гара, секция, летище, депо, участък, където се говори за поезия, музика, за шедьоври на изобразителното изкуство, да царят немара, безредие и грозота. От синоним на сажди и омаслени дрехи преди години днес локомотивните депа в Подуяне и Русе са превърнати в образец на ред, чистота и естетика. Железният път, съоръженията, сградите и всички работни места в районите на железопътните секции в гр. Станке Димитров и Червен бряг също са образец на ред, приветливост, чистота и естетика. И още. Който е бил в товарното автостопанство в Смолян, колектив с утвърдени традиции на поддържани добри връзки с хората на изкуството, не може да не се впечатли от чистотата в ремонтните халета, в стола, кухнята, гаража, двора... — навсякъде. Прикътано в

Digitized by Google

една скалиста теснина, това автостопанство наистина е отишло далеч напред по естетическото оформление.

В този ред на изложение са и мислите, споделени от началника на столичната ни пътническа жп гара Г. Бойкин:

— Особено внимание отделяме на естетиката, за което сме подпомагани от художници, декоратори и други специалисти-изкуствоведи. Защото този прекрасен дворец трябва винаги да възхищава пътника и той да отива на своето работно място вдъхновен за повече и по-качествени дела.

Все повече транспортни работници и специалисти, „заразени" от срещите и разговорите с видни хора на изкуството, както и с техните произведения, стават съпричастни на това изкуство. Чести са например колективните посещения на Музикалния и на Сатиричния театър от софийските железничари, сред които има немалко любители на хумора, самодейци в театъра на транспорта, участници в хорове, солисти, носители на много наши и международни отличия.

Всяка среща на русенските транспортни работници с изявени творци на словото от Съюза на българските писатели подхранва желанието и амбицията за прочитане на повече техни произведения. За това говори фактът, че предпочитаните книги в библиотеката на Дома на работниците от транспорта в града не се задържат, а непрекъснато се търсят и преминават от ръка на ръка.

Разбира се, следва реално да се преценяват някои факти, за да се предпази тази хубава и полезна инициатива от евентуални пукнатини и безплодие. И след облога има прояви на бюрократизъм, бездушно и грубо отношение към гражданите-пътници, невежливи обноски, несвоевременна информация, лошо поддържано санитарно-хигиенно състояние на превозните средства, неотоплени чакални, закъснели влакове и автобуси, неосъществени връзки във възелните гари и селища...

Особено тревожен е фактът, че през миналата година е влошено движението на влаковете по график в сравнение с първите четири години на осмата петилетка, което е в ущърб на пътниците. Вярно е, че има обективни трудности, тъй като твърде много влакове се движат при условията на едновременно извършваната техническа реконструкция, модернизация, електронизация и удвояване на железопътните линии и участъци, претърпяхме през миналата година твърде тежка зима и т. н. Но е крайно време за излизане от това положение. Защото, ако тук действително има твърде сериозни причини, то за повишаване културата в поведението и държанието на многото транспортни работници, имащи пряк досег с гражданите, няма никакви обективни затруднения. Тук всичко зависи от субективния фактор — от човека, от неговата квалификация, образование, чувство за отговорност, която има пред социалистическото общество и пред неговите труженици.

На второ място, тази хубава инициатива трябва да намери по-широко приложение в най-низовите колективи, в бригадите — там, където наистина се слага солидната основа на транспортно-експлоатационния процес. А тъкмо там работниците, специалистите и служителите се нуждаят най-много от съвместните усилия и дружба с хората на изкуството. Следователно в масовизирането на тези форми като „Баш майстори..." и други с цел да обхванат повече бригади е разковничето. И още: необходимо е разнообразяване на формите за съвместна работа съобразно характера и дейността на транспортните колективи, съобразно образователното, професионалното и квалификационното равнище на членовете, техните интереси.

А желанието, стремежът и амбицията на организаторите на инициативата, която все още е в началото и тепърва набира скорост, е тя да се превърне в движение сред всички трудови колективи от транс-

Digitized by Google

порта — най-важната роля, в която задача се пада на идеологическите звена — домове и клубове на културата, съвети и комисии, окръжни, общински и комбинатски съвети на профсъюзите...

Важен момент е и необходимостта от координиране усилията на различните обществени и държавни органи и инстанции, занимаващи се с възпитателна работа — отраслови профсъюзни органи, отраслови домове на културата, клубове на челниците, читалища, интерклубове. Може би трябва да се помисли за изграждането на някаква единна координираща система за връзка и взаимодействие между хората от производството и различните институти по изкуствата и художественото творчество. Защото засега всеки от тези органи и институти си има план, приема мероприятия, организира срещи, върши възпитателна дейност и често се получава дублиране, кръстосване, разминаване, противопоставяне.

Инициативата е необходима, полезна, навременна. Времето, изминало от нейното зараждане, показва ефективността ѝ. Нужно е достигнатото да се задържи и утвърди, да се разширява и да обхваща все повече низови колективи, бригадите.

Несъмнено е едно — в резултат от разширяване инициативата и делата ще се множат, дружбата ще расте, духовно все повече ще израстват тружениците от транспорта.

Георги СПАСОВ

МНОГООБРАЗНА КУЛТУРНА ДЕЙНОСТ

Основавайки се на разбирането, че културата все повече се утвърждава като един от основните фактори за развитието на човека и обществото, партийната организация в СМК „Леонид Брежнев“ търси най-верните пътища и подходи за ефективна и качествена идеологическа, възпитателна и културна дейност сред трудещите се от комбината.

В центъра на нашата дейност в това направление поставяме трудовото възпитание, стремим се да формираме ново отношение към труда и обществената собственост, да развиваме чувството за самодисциплина, дисциплина и отговорност. Особено полезна дейност в тази насока осъществява домът на културата, който с разнообразни форми и средства съдействува да се разгръща движение за нравствено и естетическо възпитание, за усвояване и прилагане на ценностите на социализма. Важно място в нашата работа отделяме на класово-партийното и интернационалното възпитание на трудещите се от комбината за изграждане на верен критерий за оценка на социалните явления и процеси. Положихме усилия да изменим подхода и да усъвършенствуваме формите и средствата на нашата възпитателна работа, за да се пригоди тя към практическите задачи на хората, към техни-

Digitized by Google

те възможности да я възприемат, използвайки пълноценно идеологическия заряд на всяка изява.

Основен критерий за ефективността за идейновъзпитателната работа е постигането на такива изменения в общественото и индивидуалното съзнание и поведение, които да водят до формирането на активна жизнена позиция и до повишаването на социалната активност на личността в изграждането на зрелия социализъм, в решаването на непосредствените проблеми и задачи и усъвършенстването на социалистическия начин на живот. Няма по-важен въпрос сега за нас от осигуряването на все по-тясна взаимовръзка между икономическото, социалното и духовното развитие на трудовите колективи от комбината. Ето защо цялата културна дейност — от планирането до конкретната реализация — ние се стремяхме да осъществяваме така, че тя да бъде необходима и полезна за трудовия човек.

Придобитият опит ни подсказа, че единствено комплексният подход, системната и продължителна работа в един и същ обект, в един и същи колектив може да доведе до добри резултати. Наше убеждение е, че комплексният подход към възпитателната дейност отразява сложния характер на взаимовръзката с другите страни на обществения живот и е най-рационалният подход към конкретните възпитателни задачи.

Комплексният подход се обуславя от същността на развития социализъм, от новата степен на зрялост на производствените отношения. Принципът на комплексен подход при нас в сегашните условия служи като методологическа основа на цялата ни възпитателна дейност сред трудовите колективи на комбината. При нашите условия този подход предполага адекватност между целите и средствата на възпитателния процес, единство между всички направления на възпитателната дейност, отчитане спецификата на различните групи от хора, участвуващи в този процес — единство между образованието и възпитанието, единство на личните и обществените интереси. Следователно актуалните задачи на социалистическото строителство, стоящи пред нашите трудови колективи, издигат необходимостта всестранно да се повишава ефективността от идеологическата и културната дейност. В нашата работа главно изискване към комплексния подход беше и сега е тясно единство между идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание съобразно особеностите на различните групи работници и служещи.

Нашето разбиране, нашият подход към проблема „човек — производство — култура“ е, че елементите на културата на личността се намират в непрекъснато движение и развитие, че там, където няма интерес, не е възможен и резултат. Интересът е показател за способността на човека да овладява и усвоява нови елементи на познанието и никаква организация, била тя най-добрата и най-навременната, не може да го замести.

В нашата работа се сблъскваме с хора и с групи от хора, които на пръв поглед не проявяват интерес към културните стойности. Би ли било справедливо да ги оставим на спокойствие и да работим само с тези, които са жадни за знания и култура? Определено считаме, че не това е подходът. Когато говорим за липса на интерес у някои хора към изкуството, ние не забравяме, че възпитателният процес трябва да обхваща живота като цяло. В него намират и трябва да намират място и проблемите на труда, на бита, на социалистическия начин на живот и т. н., защото всички тези елементи се отнасят към голямото понятие култура. Можем ли да твърдим тогава, че има хора, които не се интересуват от нещо в този широк аспект? Не, естествено. Следователно трябва да се откажем от това понятие „хора без ин-

Digitized by Google

тереси", а да потърсим техния кръг от интереси, тяхната изходна позиция за изграждане на възпитателния процес. Изхождайки от тези основни неща, в стремежа си да гарантираме комплексния подход в дейността, ние правим опити със специфични средства да отчитаме възможностите за възпитателно въздействие на социалната среда и микросредата, да се съобразяваме с факта — непрекъснато развитие на духовната култура на личността. Тук ни помага и обстоятелството, че социалистическият труженик, по думите на Маркс, „изменяйки природата и обществената действителност, променя себе си".

В творческата си дейност за развитието на възпитателния процес с формите на културна дейност и занапред ще използваме постиженията на социологията, социалната психология, педагогиката и методически разработки на наши и чуждестранни социалистически институти по проблемите на възпитателната работа.

В този смисъл ние непрекъснато поставяме на преценка и анализ постигнатото, допусканите слабости и грешки. В тази посока търсим и нови форми и методи за работа в трудовите колективи. В момента експериментираме изграждането на клубове на културата в някои основни производства. Като имаме предвид, че новите форми не се измислят, много често те идват подсказани от трудовите колективи, от техните проблеми и успехи, ние очакваме този наш експеримент да бъде утвърден или отхвърлен от духовните потребности на кремиковските металурзи.

Нарупаният опит служи за подготвяне на програма за работа на профсъюзния дом на културата, която има комплексен характер.

Комбинатският комитет на БКП оценява, че положителните постижения във възпитанието на новата социалистическа личност не означават, че въпросите за формирането на творческото отношение към труда, идейно-политическата закалка и нравствените добродетели са решени. Това е така, защото сегашният етап поставя нови изисквания към убежденията и действията на трудовия човек.

Опитът досега показа, че нашата дейност не може да има възпитателна роля в трудовия колектив, без да има реално, постоянно и силно въздействие върху отделния човек. Това е и причината за нашия стремеж със специфични форми да развиваме в личността съзнателно, творческо отношение към труда, с нейните права и задължения. В тази връзка ние работим за усъвършенстване на формите и средствата при воденето и отчитането на социалистическото съревнование. Пример за това са традиционните ритуали за тържествено отчитане на съревнованието в комбината и в Народния дворец на културата. Връчват се знамена на трудовата слава, вписват се имената на първенците в книгата на трудовата слава. Друго направление е даването на гласност и обществено признание на първенците в труда с формите на нагледната агитация, публицистиката, чрез радиопредаванията. Издават се брошури, диплянки и други материали, съпроводени с историческа справка за съответното производство. Снимат се късометражни филми, организират се художествени изложби, работи се по усъвършенстването на системата на трудовите ритуали с тенденция те да се превърнат в традиция. Така е в колектива на „Стан—1250", „Стан—700—СВ", производството за ширпотреби и металоконструкции в производството на металургични огнеупори. Организира се тържествено даване на имена на трудови колективи, смени и бригади, вечери на професията, среща на поколенията и на работнически фамилии, чествуване на професионални празници и кръгли годишнини. Осъществява се масовополитическа и културна дейност при провеждането и след завършването на големи капитални ремонти с реконструкция, в които участвуват хиляди работници и специалисти. Традиция е вече да

Digitized by Google

се организира културен отдих на почивните бази — Китен и Велинград, където на една смяна почиват повече от 1000 кремиковски металурзи. Продължава нашата работа за включването на нови колективи в движението „Героят е винаги в строя". Нови бригади получиха имена на герои. Този тържествен акт бе организиран в Музея на революционното движение с бригади от ПСВ, ТПП, Агломерационно производство и др.

Утвърдиха се като форма за работа и намериха своето по-нататъшно развитие традиционните вечери на трудовата слава по производства и ритуали за приемане на млади работници в редовете на класата, които се превръщат в истински трудови празници.

Като културен институт със специфични цели и задачи профсъюзният дом на културата отделя значително място в своята дейност за естетическото възпитание на кремиковските металурзи. От голямо значение в това отношение бяха проведеният в комбинатската партийна организация през 1984 г. разговор по естетическото възпитание, както и решенията на съответния пленум на Кремиковския районен комитет на БКП. Воден от разбирането, че зад машината или зад пулта за управление трябва да стои работник с широка култура, който познава не само правилата на занаята или пък сложните изисквания на технологията, но и разбира и правилно възприема музиката, поезията, живописта, киното, театъра, профсъюзният дом на културата целенасочено работи в това направление. Незабравими ще останат в съзнанието на металурзите срещите с най-изтъкнати поети, писатели, композитори и други творци. Събитие в живота на нашите работници представляват ежегодните декемврийски празници в Народния дворец на културата „Людмила Живкова". Много и разнообразни бяха културните прояви за деца, младежи и възрастни, включени в целодневната програма. Добрата организация дава възможност на над 15 хиляди работници да присъствуват на филмови и театрални премиери, да се срещнат с познати творци, да чуят любими народни и естрадни изпълнители. Програмите са на високо художествено ниво, с идейно-политическо въздействие. Те вълнуват всички присъствуващи на тези празници. Изброените конкретни изяви са само част от многобройните срещи на кремиковските металурзи с утвърдени столични дейци на културата.

Художествената самодейност като закономерно художествено явление и звено от националната социалистическа култура заема съществен дял от изпълнението на програмата на националния комплекс „Художествена култура" със задача естетическо възпитание на младежта и народа. Тя създава условия за разгръщане на социалната активност и политическата ангажираност на стотици и хиляди самодейци.

Комбинатският партиен комитет, разбирайки ролята на художествената самодейност, полага постоянни грижи, благодарение на които през периода между петия и шестия републикански фестивал кремиковските колективи за художествена самодейност утвърдиха своето съществуване с високи постижения в областта на изкуствата. На шестия републикански фестивал те заслужиха 93 медала, от които 51 златни. Отличията представляват възнаграждение за всеотдайния труд на огромната армия кремиковски самодейци. Те са доказателство за големите грижи, които полагат партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство в комбината.

И след шестия републикански фестивал нашите художествени колективи продължават чрез упорит труд и всеотдайност своята работа за получаване на още по-високи художествени постижения. Те търсят нови форми за общуване с трудовите хора от комбината и района чрез своите най-добри образци на сцената, проявяват стремеж за по-масо-

Digitized by Google

во навлизане в трудовите колективи. Непрестанно се търси кремиковската тема в репертоара на художествените състави. Работи се за изграждането на детски и юношески художествени състави.

Създаденият през май 1961 г. представителен танцов състав „Кремиковска младост" е удостоен с лауреатско звание на втория републикански фестивал на художествената самодейност. На третия, четвъртия, петия и шестия републикански фестивал потвърждава званието „Представителен". Колективът „Кремиковска младост" много често се представя пред работниците от комбината, пред столична публика и на много сцени в страната със своите танци, които винаги доставят естетическа наслада на публиката. Той бе на концертни турнета в СССР, Полша, Унгария, Холандия, Белгия, Чехословакия, ГДР, Франция, Италия, Гърция и др.

По убедителен начин на шестия републикански фестивал в Плевен нашият ансамбъл за народни песни и обичаи завоюва званието „Представителен". За своя голям успех на международния фолклорен фестивал в гр. Стражице — Чехословакия ансамбълът получи лауреатско звание и стана носител на наградата на фестивала. Посетил е още СССР, Полша, Австрия, Унгария, Югославия, Турция и други страни. В програмата на ансамбъла е записано да продължи своето развитие на основата на автентичното изкуство.

На шестия републикански фестивал самодейният работнически театър се представи с две постановки — „Женитба" от Н. В. Гогол и „Покана от Париж" от П. Панчев — постановка на младежката студия. За първата постановка колективът бе удостоен със златен медал, а с втората той защити званието „Представителен". Истинска радост са гостуванията му в читалищните салони на кварталите на района. Самодейният работнически театър има свои представления и в салоните на Театъра на Народната армия, залата на ЦДНА, в салона на дома на културата „Георги Димитров" и други.

Съществуват още самодейни състави, с които се гордеем: киностудията, която на шестия републикански фестивал участвува с девет свои късометражни филма, получили висока оценка; фотоклубът, кръжокът по изобразително изкуство. В тази поредица не можем да не отбележим изявите на представителния смесен хор, чийто репертоар включва образци на световната, руската и българската класика, песни с работническа тематика, песни по текстове на кремиковски поети, творби от съвременни български, съветски и други автори. Смесеният хор е изнесъл много концерти в комбината, столицата и страната. Гостувал е в Румъния, СССР, Полша, Унгария, ГДР и в други страни. На шестия републикански фестивал на художествената самодейност смесеният хор завоюва званието „Представителен".

Сред участниците на митинга по случай първата копка на бъдещия гигант стопанския металургичен комбинат „Леонид Илич Брежнев" са и първите двайсет ентусиасти, млади работници с литературна дарба — бъдещи кремиковски поети и писатели. През 1961 г. те се обединяват в работнически литературен клуб „Пеньо Пенев". На първата сбирка присъствуват като гости такива изтъкнати творци като Георги Караславов, Павел Матев, Дамян Дамянов, Любомир Левчев, Петър Караангов и други. Вече четвърт век литературният клуб има свой творчески живот. През тези години в неговите сбирки са участвували стотици творци самодейци, от които над 100 са автори на книги и носители на литературни отличия. Повече от десет са членове на Съюза на българските писатели и на други творчески съюзи. Кремиковската тема е реален факт в съвременната българска литература. Значимо събитие представляват литературните дни „Кремиковско сияние",

Digitized by Google

Разбирайки значението на художествената самодейност като творчески процес за създаване на художествени ценности от работници и служители самодейци, комбинатският партиен комитет, заводските партийни комитети и първичните партийни организации са полагали и полагат грижи за създаване условия изкуството на отделните самодейни състави да се развива така, че то наистина да има висока художествена стойност и да отговаря на духовните потребности на нашите металурзи.

В центъра на вниманието на комбинатския партиен комитет постоянно са проблемите от идеологически и идейно-естетически характер. Ние винаги сме изисквали от ръководството на дома на културата да се повишават социалните функции на художествената самодейност, организационно да укрепват отделните състави, да се прави подбор в изграждането и реализацията на високо идеен репертоар, да се повишават равнището и ефективността на ръководството и идейновъзпитателната работа в самодейните колективи, също така да се разширява обхватът на художествената самодейност и да се повишава нейната роля във формирането на обществената и творческата активност на съвременната личност. От следващата година дните непосредствено преди първи март са обявени за дни на кремиковската художествена самодейност, в които всеки състав в отделен ден на сцена ще представя своите постижения през изтеклата година. Това мероприятие ще завършва с галаконцерт, в който ще участвуват всички състави.

Управлението на културната дейност е дело отговорно. Като се започне от подготовката на дейците в тази област, от квалификацията на специалистите и се стигне до разгръщането на способностите, без да се пропускат успоредно с това и условията, гарантирани от материалната база, извършеното през последните години е значително. Сега нашите кадри много по-добре умеят да съставят своите програми. Те полагат и похвални усилия да реализират тези програми, но само това вече не е достатъчно. Наложително е на този етап да се извършат структурни промени в координирането на културната дейност на територията на комбината. Оформя се идеята за изграждане на комбинатски съвет за култура. Дали това ще бъде най-подходящата форма за направляване на културните процеси, за организиране и координация на културните прояви ще покаже времето, при условие, че на територията на кремиковския район съществува районен съвет за култура.

Ръководейки се от партийните постановки за ръководство на духовната сфера, ние разбираме, че сега са ни необходими такъв тип организационно-творчески работници, които да познават същността на новия икономически механизъм, творчески да го прилагат и да вникват в дълбочината на проблемите на производството, на организацията, на управлението; да проявяват усет към новото, разумно да използват дадените права и да поемат необходимата отговорност. Основавайки се на тези принципи, ние ще вложим всичките си сили и знания за изпълнение на партийните задачи в областта на културния живот, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП.

Михаил ДОЙКОВ
секретар на комбинатския комитет
на БКП в СМК „Л. И. Брежнев“

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

ИЗМЕНЕНИЯ СЛЕД ПРЕУСТРОЙСТВОТО

Значителен принос за усъвършенстване на контролната и ревизионната дейност във Видински окръг даде разширеният пленум на окръжната контролно-ревизионна комисия с участието на ръководството на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, състоял се в края на ноември 1984 година. На него задълбочено бе анализирано състоянието на контролната и ревизионната практика в окръга. В светлината на съвременните изисквания бяха поставени високи критерии, дадени бяха указания за бързото преустройство и решителното усъвършенстване на контролно-ревизионната дейност, за по-съществен принос на контролно-ревизионните органи в реализацията на партийните задачи.

В проведените мероприятия след пленума намериха израз стремежът на окръжния комитет на партията и окръжната контролно-ревизионна комисия, на всички партийни комитети и организации и ревизионни комисии да осъществяват на практика поставените задачи.

Окръжният комитет на БКП задължи партийните комитети и организации, ръководствата на обществените, стопанските и административните органи и организации да изучат и осмислят материалите от пленума и да набележат допълнителни мерки за подобряването на тяхната дейност. Окръжната контролно-ревизионна комисия и ревизионните комисии разработиха мероприятия за преустройство на своята работа в духа на завишените изисквания.

Какви по-съществени положителни изменения настъпиха в нашата дейност?

Създадохме пет направления: за контрол и привличане към отговорност за нарушение при осъществяването на икономическата, научно-техническата и социалната политика на партията; за контрол и привличане към отговорност за нарушение при осъществяване политиката на партията в духовната сфера; за контрол и привличане към отговорност за нарушение в областта на вътрешнопартийния живот; по ревизионната дейност; по методика на контролно-ревизионната дейност.

Функционалното преустройство на окръжната контролно-ревизионна комисия с изграждането на направленията значително усъвършенства планирането, взаимодействието с отделите на окръжния комитет на БКП, анализа и подготовката на документите от проверката, контрола по изпълнението на дадените препоръки. Всяко направление има избрано ръководство от 3 до 5 души. Съществени подобрения настъпиха в подхода и научната обоснованост в планирането като основна предпоставка за издигане качеството и политическата ефективност на контролно-ревизионната дейност.

Сега както членовете на комисията, така и останалите сътрудници активно участвуват в планирането. Въз основа на техните предложения се съставя проектоплан-ът на направлението, който нашето ръководство уточнява със съответния секретар и завеждащ отдел на окръжния комитет на БКП. Някои от проверките се съгласуват и с другите контролни органи. Окончателният проект на плана отново се обсъжда от целия състав на направлението, след което се утвърждава в бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия. На такъв принцип се изгражда и нейният план.

В плановете на направленията са отразени:

— основните насоки за тяхната дейност;

— тематиката на проверките и органите, с които съвместно ще се извършват;

— обектите, сроковете и работните групи;

— формите на реализацията на проверките;

— контролните мероприятия по изпълнението на дадените препоръки.

В плана например на направлението за контрол и привличане към отговорност за нарушение при осъществяване политиката на партията в духовната сфера усилията са насочени към следните основни проблеми: борбата срещу отрицателните явления; слабостите в атеистическото възпитание и недостатъците в преустройството в образователното дело. Предвидени са три основни проверки: работата на партийните

Digitized by Google

органи и организации и отговорните комунисти по атеистическото възпитание и антирелигиозната пропаганда; дейността на партийните органи и организации в борбата срещу негативните явления, кражби, разхищения на социалистическата собственост, еснафството и другите отрицателни прояви; работата на партийните органи и организации по кадровото обезпечаване на образователното дело и осъществяването на преустройството. Резултатите от проверките ще бъдат обсъдени на съвместни заседания на отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на партията и направлението към окръжната контролно-ревизионна комисия, а реализацията ще стане в партийните комитети.

При този начин на планиране, от една страна, се осъществява пълна координация между окръжния комитет на БКП и окръжната контролно-ревизионна комисия за решаването на основните задачи. Наред с това се постига по-пълно взаимодействие с отделите на комитета при извършването на проверките и тяхната реализация.

Съгласуването на проучваните въпроси със секретарите и отделите на окръжния комитет на БКП, координирането на задачите с обществените организации и контролните органи позволи да се обхване по-пълно целият комплекс от проблеми, да се навлезе по-задълбочено в най-актуалните задачи, които стоят пред окръжната партийна организация. Това даде възможност окръжната контролно-ревизионна комисия, нейните направления и ревизионните комисии по-мащабно да изпълняват своите контролни и ревизионни функции.

Съгласно плана на комисията съвместно с отделите на окръжния комитет на партията, с окръжния съвет на Българските професионални съюзи и Българската народна банка извършихме проверка по внедряването в практиката постиженията на научно-техническия прогрес. За целта бяха използвани три основни метода — документално проучване, разговор по определен въпросник и социологическо изследване. Резултатите бяха обсъдени на разширен пленум на комисията с участието на секретарите на партийните комитети, сътрудниците на отрасловите отдели на окръжния комитет на БКП, директорите на предприятията и ръководителите на специализираните контролни органи. Окръжният комитет задължи партийните комитети да изучат и запознаят секретарите на първичните организации с материалите от пленума и да предприемат мерки за подобряването на работата за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

С по-високи изисквания и критерии се подхожда и при планиране дейността на ревизионните комисии. Повечето от тях освен въпросите на финансово-деловодната дейност записаха и редица тематични проверки, които ще осъществяват в кръга на своята компетентност.

Членовете на окръжната контролно-ревизионна комисия оказаха непосредствена помощ на ревизионните комисии за обогатяване, разнообразяване и актуализация на задачите, отразени в плановете им, за съгласуване по време, място и тематика на тяхната дейност с плановете на партийните комитети, на обществените организации и контролните органи, за формите на реализация на проверките.

Убедени сме, че пътят, по който вървим в планирането, е правилен. И въпреки че на този етап не сме в състояние да направим пълен анализ, защото времето на експеримента е твърде малко, виждаме, че съществуват и някои слабости.

В желанието си да обхванем повече въпроси, ние надценихме възможностите на някои направления. Предвидихме голям брой проверки, но поради различна заетост не винаги се намираше необходимото работно време за задълбоченото им извършване. Това се отрази на ефективността на някои от тях. Не се съобразихме с изискването за машинна обработка на отделни изследвания, което затрудни обобщаването на анкетните карти. Не приложихме посъвършени форми при координацията на планирането, на ревизионната дейност на направлението с тази на ревизионните комисии, вследствие на което претоварвахме с проверки отделни партийни организации.

В планиране дейността на направленията като ново явление в нашата работа има много неясни и спорни моменти. Полезно би било Централната контролно-ревизионна комисия на БКП със съдействието на списание „Партиен живот" и Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП теоретически да особоват съществуващия опит и се публикуват повече материали на тази тема. Така биха се спестили много лутания, докато се налучка най-верният път на планиране.

След срещата ни с ръководството на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП има съществени подобрения и в организацията на предварителната подготовка на проверките.

Бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на партията добре разбира, че преустройството на дейността е сложен и труден процес. Затова положихме много усилия за създаването на вътрешно убеждение в целесъобразността му за формирането на психическа нагласа у всеки към изпълнението на новите по-отговорни задачи. За да могат направленията да ги осъществяват по-пълноценно, се извършва широка предварителна подготовка. Практика е да провеждаме специален инструктаж с работните групи, които извършват проверките. За разлика от по-рано по наша инициатива сега при даването на указанията участвуват секретари и завеждащи отдели на комитета. Това обезпечава по-голяма компетентност, задълбоченост и целенасоченост на поставените задачи и дава възможност усилията да се насочват към широк аспект от комплексни мерки за подобряване дейността на проверените обекти.

Наред с програмите и въпросниците снаб-

Digitized by Google

дяваме работните групи и с необходимите справки, решения на бюрото и пленумите на окръжния комитет на БКП, с нормативни документи, регулиращи дейността, свързана с тематиката на проверката, библиографски справки, отчетни и статистически данни и т. н. С една дума, предоставяме всичко, което е необходимо, за обстойно, прецизно и качествено провеждане на проверките.

Когато проверявахме проблемите по научно-техническия прогрес и икономическия подход, работните групи бяха снабдени с решенията на пленума на окръжния комитет на БКП по тези въпроси, утвърдената от бюрото на комитета дългосрочна програма за повишаване качеството на изделията, извадки от правилника за приложението на икономическия механизъм, справки на публикуваните материали за работата на партийните органи и организации по горните въпроси, бюлетина на териториалния информационно-изчислителен център.

Нова форма в нашата контролно-ревизионна практика е, че резултатите от проверките се обсъждат на съвместни заседания на направленията и съответните отдели на окръжния комитет на БКП. Това, от една страна, позволява по-пълно да се разкрият и бързо да се отстраняват онези фактори, които затрудняват осъществяването на политиката на партията в съответните сфери на социално-икономическата дейност и, от друга, да се обмислят и предлагат комплексни мерки за подобряване на работата в проверяваните обекти.

Направлението за контрол и привличане към отговорност за нарушение при осъществяване политиката на партията в духовната сфера например съвместно с отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на партията провери състоянието на антирелигиозната пропаганда в окръга. Установи се, че в отделни селища някои обреди се извършват по религиозен начин. След като се разкриха причините за това явление, на съвместно заседание на направлението и отдела се предложиха мерки за подобряване на индивидуалната работа с хората, за усъвършенстване на гражданските ритуали, за повишаване на отговорността на комунистите. Фактите показват, че след това религиозните обреди намаляха три пъти.

Направлението за контрол и привличане към отговорност за нарушение при осъществяване икономическата политика и отдел „Промишлено-стопански" на окръжния комитет на БКП провериха работата на партийните комитети и организации за повишаване качеството на строителството и внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Бяха установени редица слабости. На съвместно заседание на бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия и отдела се направиха редица предложения за по-рационално използване на наличните материални и трудови ресурси, за изграждане на нова комплектовъчна база, за въвеждането на нови технологии при бетоновите разтвори и подпаркетните настилки и др. Това помогна за решаването на някои основни въпроси за интензификацията на строителното производство и за подобряването на качеството. Въведена бе нова технология за приготвянето на бетоновите разтвори, с която шест пъти се увеличи производителността на труда. Препоръките ни насочиха комбинатското ръководство и то сключи договор с научни институти от София, като се изработи детайл с нови химически материали при обработката на фугите. С това се гарантира надеждност срещу течове. Въведе се машинно полагане на подпаркетните настилки, при което машината заменя труда на 20 работници.

Чувствително се подобриха, разнообразиха и обогатиха формите при реализацията на проверките. Установили сме независимо от констатациите, изводите и оценките това да става в първичните партийни организации или в партийните комитети. В отделни случаи то се осъществява и в бюрото или пленумите на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. Всичко това дава възможности детайлно да се анализират факторите и причините за установените отклонения, да се приемат ефективни мерки за бързо оздравяване на обстановката и заангажиране на колективите в реализацията на предложените мероприятия.

При проверката, която извършихме със съответния отдел на окръжния комитет на БКП за изпълнение решенията на Националната партийна конференция, бяха констатирани редица слабости в Завода за пневматични гуми. Занижени бяха контролната дейност и взискателността както от страна на отделите за технически и качествен контрол, така и от ръководството на завода. На комунистите, виновни за допускането на лошокачествена продукция, не се търсеше партийна отговорност. Не се анализираха прецизно качеството на получаваните суровини и материали, спазването на разходните норми. Не всички комунисти, комсомолци и членове на Българските професионални съюзи имаха възложени конкретни задължения от своите организации за повишаване на качеството.

Предложиха се мерки да се засили контролът от страна на отделите и цеховите ръководства за намаляване на брака, да се възложат партийни поръчения на всеки комунист и системно да се обсъжда тяхното изпълнение в партийните бюра и групи, на партийни събрания. Препоръчахме подобна система да се въведе и в организациите на Българските професионални съюзи и Комсомола.

Резултатите от проверката се обсъдиха на събрания на съответните първични организации и в партийния комитет, където препоръките се конкретизираха и оформиха в решение със съответни срокове и отговорници.

За деветмесечието на 1985 година Заводът за пневматични гуми постигна положителни резултати. Произведени са външни гуми първо качество 93,6 на сто, което е с 4,4 на сто повече в сравнение с

Digitized by Google

1983 година. За същия период пълният брак е намалял от 2,52 на сто на 2,04 на сто, а нестандартната продукция от 0,52 на сто на 0,28 на сто.

През първото полугодие на 1985 година общинските ревизионни комисии в градовете Белоградчик и Димово заедно с партийните комитети провериха как се изпълняват решенията на Националната партийна конференция. Състояха се съвместни пленуми на партийните комитети и ревизионните комисии, където бяха изнесени доклади от председателите на комисиите. Това позволи да се издигне равнището на политическото взаимодействие, да се приемат и решения от пленумите на комитетите. Предявиха се по-високи изисквания към партийните, стопанските и обществените органи и организации при решаването на проблемите за качеството и дисциплината. Нашата преценка е, че тази нова форма трябва да се развива и усъвършенствува. Това становище среща пълно разбиране и подкрепа и от страна на окръжния комитет на БКП.

Много положителни резултати дава практиката на окръжната контролно-ревизионна комисия и нейните направления — програмите и въпросниците за проверките в началото на годината да се предоставят на всички партийни комитети и организации, които ще бъдат проверявани. Затова и първата задача на направленията след утвърждаването на плановете е да подготвят програмите и въпросниците. За тази цел се заангажирват висококвалифицирани кадри, сътрудници на отделите на окръжния комитет на БКП, хора от междуокръжната партийна школа — Враца, на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. Сега партийните комитети и организации предварително знаят темата, въпросите и времето на проверките. Това дава възможност съответните ръководства да огледат критично своята работа, да потърсят нови пътища, средства и форми за подобряване на дейността си. Този подход играе важна роля в осъществяването на превантивния характер на контрола.

Много полезна е практиката бюрото на окръжния комитет на БКП всеки месец да се среща със секретарите на партийните комитети и оперативните работници на комитета. За тези срещи окръжната контролно-ревизионна комисия обобщава основните недостатъци, които са констатирани от проверките през месеца, и предлага мерки, които трябва да се предприемат за тяхното отстраняване. В инструктажа, който се прави от секретар на окръжния комитет на партията, в отделен раздел се съобщават констатациите на комисията. От името на комитета се поставят задачи и срокове за тяхното изпълнение.

През юни 1985 г. например секретарите бяха запознати с резултатите от проверката по социалния и качествения състав на окръжната партийна организация. Окръжният комитет на БКП постави задачи на партийните комитети да повишат взискателността си към партийните секретари и бюрата на първичните организации, да не се утвърждават новоприетите комунисти с пропуски в документите. Този начин на действие помага да се отстраняват някои недостатъци в работата на партийните комитети и организации.

Бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия отделя голямо внимание за използването на научния потенциал на окръга и страната за по-нататъшното усъвършенствуване и издигане на теоретическото равнище на контролно-ревизионната дейност, за подобряването и обогатяването на нашата практическа работа. Направена бе допълнителна оценка на броя и състава на изградените помощни органи — направления и групи, като за сътрудници се привлякоха научни работници, специалисти, видни общественици, изявени дейци на контролните органи, в това число и хора от Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на БКП и междуокръжната партийна школа във Враца. С тяхно съдействие се изготви и прилага програма за диференцирано обучение на членовете на окръжната контролно-ревизионна комисия и ревизионните комисии, а също така и на новоизбраните партийни секретари.

С помощта на научни институти и дейци бе разработена и утвърдена програма за обмяна на положителен опит по работата на ревизионните комисии. В нея са определени 12 ревизионни комисии, които извеждат положителния опит по дадени въпроси на ревизионната дейност. Създаде се „Методика за извеждане на собствен положителен опит в контролно-ревизионната дейност", подобри се съществуващата „Методика за диференциран подход при тематичните проверки".

Комплексният подход се утвърждава като стил в нашата работа. При тематичните проверки, при разглеждането на делата, при проучването на жалбите и сигналите ние се стремим да изучаваме цялостно живота в партийната организация и в трудовия колектив. Мерките, които предлагаме, са не само по проверявания проблем, а са насочени всестранно да се усъвършенствува работата на първичната организация. Проверките извършваме заедно с отделите на окръжния комитет на БКП и със секретари на партийните комитети. Предлагаме да се организират събрания на първичните организации, където препоръките ни с някои допълнения се оформят в решение на съответния партиен колектив.

Настъпиха положителни изменения в дейността ни и в повишаването на контрола по изпълнението на решенията и препоръките. Сега той се осъществява от всички членове на направленията. По основните теми се извършват контролни проверки от същите работни групи. В решенията на бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия се определя и лицето, което отговаря за контрола по изпълнението на всяко решение. Тези отговорници са длъжни да съдействуват за осъ-

Digitized by Google

ществяването им. По такъв начин ние активно съдействуваме на първичните организации за изпълнение на задачите, превръщаме се в техни желани помощници, а не само ревизори и контрольори. Всеки месец със сътрудниците на комисията се обсъжда реализирането на нейните решения, навреме се напомня на изпълнителите за спазването на определените срокове, прави се предупреждение на онези, които закъсняват с осъществяването на задачите.

Сега нашето внимание е съсредоточено върху проблемите на Тринадесетия конгрес на БКП, по-задълбочено да се вниква в същността и съдържанието на вътрешнопартийния живот, максимално да съдействуваме за нарастване на творчеството и самоинициативата на партийните комитети и организации.

Направленията към окръжната контролно-ревизионна комисия извършиха проверки със съответните отдели на окръжния комитет на партията по следните въпроси: работата на партийните комитети и организации по интензификацията на селското стопанство; изпълнението на партийните поръчения, свързани с Националната партийна конференция; преустройството на образователното дело и кадровото обезпечаване на учебните заведения; ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Проверката на качеството на продукцията и услугите в местната и кооперативната промишленост бе осъществена заедно с окръжния комитет за държавен и народен контрол и други.

Ние разбираме добре, че онова, което сме направили по преустройството, е недостатъчно. Предстои ни огромна работа за повишаване качеството и ефективността в работата на всяко направление.

Засега не ни удовлетворяват много неща. Не всички проверки постигат предварително определените цели. През 1985 г. например проверихме рационално ли се използват суровините и материалите. Въпреки това обаче за десетмесечието окръгът има преразход на суровини и материали и по този показател е на 27-о място в страната. Следователно нашата проверка до известна степен е имала формален характер независимо че след нея има тенденция за подобряване на работата.

Контролът, който упражняват ръководствата на направленията за предварителната подготовка на всеки член, не ни удовлетворява. Въпреки че се снабдяват с всички необходими материали, някои не ги изучават, отиват неподготвени в партийните комитети и организации. Това не им позволява да стигнат до същността на нещата по проверяваните въпроси, правят повърхностни анализи и изводи. Затова и препоръките, които дават, не променят обстановката в желаната посока.

Има още много да желаем за внедряването на по-широка основа социологическите изследвания, за усъвършенстуването на взаимодействието между направленията, между тях и ревизионните комисии и т. н.

Направили сме успешно само първите крачки. Предстои ни труден път за максимално повишаване качеството и ефективността в работата ни.

Нашите контролно-ревизионни кадри имат добър опит, притежават политическо умение и високо образование. Уверени сме, че с помощта на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП ще съумеят да отстранят съществените пропуски и ще подемат борбата за претворяване на решенията, взети от Тринадесетия конгрес на партията.

Тошо ПЕТКОВ
председател на окръжната
контролно-ревизионна комисия
на БКП — Видин

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НАД СРЕДСТВАТА ЗА МАСОВА ИНФОРМАЦИЯ

ВИКТОР ПЕТРЕНКО

Въоръжена с марксистко-ленинското учение, Комунистическата партия на Съветския съюз уверено води своя народ по пътя на строителството на комунизма, успешно изпълнява ролята на организатор и политически вожд на съветските хора. С всеки нов, по-сложен етап на социално-икономическото развитие закономерно нарастват и се усложняват идеологическите задачи на партията. Колкото по-дълбоки са преобразованията, които искаме да проведем — изтъкваше Ленин, — толкова повече трябва да издигнем интереса и съзнателното отношение към него, да убедим в тази необходимост нови и нови милиони и десетки милиони.

Своето възпитателно и мобилизиращо въздействие партията осъществява по пътя на активното използване на голям арсенал от средства, между които, както се посочва в новата редакция на Програмата на КПСС, все повече да се засилва ролята на печата, телевизията, радиото. Сега в Съветския съюз се издават повече от 8 хил. вестници с общ тираж над 180 млн. екземпляра. На всяко съветско семейство се падат средно по повече от четири периодични издания.

Телевизионната мрежа на страната обединява над 130 програмни телевизионни центъра, а телевизионните предавания се водят на 42 езика на народите на СССР. По мощност на радиопредавателните станции и техния обхват съветската страна заема първо място в света.

Ползвайки се със заслужен авторитет и достигайки практически до всеки труженик, печатът, телевизията и радиото осъществяват постоянно идеологическо, политическо и организиращо въздействие върху съзнанието на хората, всестранно способствуват за утвърждаването на комунистическия морал и нравственост. Все повече се превръщат в действени помощници на партийните организации в развитието на социалната активност на масите. Успешното изпълнение на обществено-политическите функции на средствата за масова информация се намира в пряка зависимост от равнището на партийното ръководство.

КПСС отделя изключително внимание на дейността на печата, телевизията и радиото, полага грижи за тяхното всестранно развитие, за най-пълното използване на богатите им възможности за мобилизиране на трудещите се за претворяване на социално-икономическите задачи в живота. Това още веднъж бе потвърдено от Юлския (1983 г.) пленум на ЦК на КПСС, който разгледа актуални проблеми на идеологическата и масовополитическата работа. В документите и материалите на пленума е даден дълбок анализ на дейността на печата, телевизията и радиото, формулирани са програмните изисквания към партийните комитети; по-делово, без дребнава опека, да насочват работата на средствата за масова информация, по-активно и творчески да използват техните възможности, умело и своевременно да отчитат нарастващото равнище на образоваността и интересите на съветските хора.

Утвърждаването и развитието на ленинските принципи на партийно ръководство на печата започнаха и се обогатиха с качествено ново съдържание в процеса на строителството на социализма в СССР, когато Комунистическата партия стана управляваща партия на първата в света държава на работниците и селяните.

В една от бележките за статията „Предстоящи задачи на съветската власт" В. И. Ленин посочваше, че „ние трябва да превърнем и ще превърнем печата от орган за сензации, от прост апарат за съобщаване на политическите новини... в оръдие за икономическо превъзпитание на масите, в

Digitized by Google

оръдие за запознаване на масите с това как трябва да се организира трудът по-новому"[1]. Годините, изминали оттогава, убедително потвърдиха верността на партията и нейните печатни органи на заветите на великия вожд, на огромната жизнена сила на ленинските идеи.

Важен етап в дейността на партията по ръководството на печата, телевизията и радиото стана периодът на усъвършенстване на развития социализъм. Изпълнявайки решенията на XXIV, XXV, XXVI конгрес на КПСС, на програмните положения на ЦК на КПСС по въпросите на усъвършенстване идеологическата и масовополитическата работа, на функционирането на средствата за масова информация и пропаганда, партийните организации отделиха голямо внимание за повишаване на тяхното идейно равнище, на оперативността и координацията, на ръста на авторитета и бойкостта, на укрепването на материално-техническата база.

Всестранният анализ и обобщението на натрупания опит през този период имат голямо теоретическо и практическо значение, дават възможност на партийните организации творчески да използват най-ефективни форми и методи, на изпитани средства за повишаване ролята на печата, телевизията и радиото в живота на съветското общество.

Същността и основните направления на тази дейност обективно произтичат от общата стратегия, характер и целеви указания на КПСС, от ленинските принципи за идеологическата работа и се заключават, според нас, в следното:

Първо, в правилното и своевременно поставяне задачите на органите по печата, телевизията и радиото, като се има предвид тяхната специфика, творчески възможности и задачи, които решават партията и народът на един или друг етап на общественото развитие.

Второ, в осигуряване на висококвалифицирани кадри и необходимата материалнотехническа база на средствата за масова информация и пропаганда.

Трето, в организацията на оперативен, действен контрол за изпълнение на поставените задачи и подкрепа на най-принципните, политически и социално значими постижения в печата, телевизията и радиото.

●

Главното съдържание на първото направление се определя преди всичко от съвместно разработените от партийните комитети и органите по печата, телевизията и радиото дългосрочни насоки за тяхната дейност, за крупни информационно-пропагандистки кампании в светлината на решенията на партийните конгреси, на пленумите на ЦК на КПСС. Така се създава главната предпоставка за успешно осъществяване на един от най-важните ленински принципи на партийно ръководство — **осигуряване на ясна, последователна идейно-политическа линия в дейността на средствата за масова информация и пропаганда.**

В. И. Ленин придаваше изключително значение на планирането в работата на партийния орган. Организацията на планирането в дейността на вестниците, списанията, издателствата, информационните агенции, телевизията и радиото се разглежда в партийните документи, първо, като необходимо условие за тяхното функциониране, способствуващо за подготвянето на дълбоко идейни материали, за своевременното обръщане към жизнено актуалните проблеми, и, второ, като важен участък в дейността на републиканските, краевите, областните, градските и районните партийни организации.

В практическата дейност на партийните комитети плановете на редакционните колективи станаха част от плановете на самите партийни комитети. Това е още по-актуално сега, когато все по-широко започна да се прилага комплексното планиране на организационно-политическите мероприятия. Така ЦК на Комунистическата партия на Украйна всяка година определя главните насоки в дейността на републиканските органи за масова информация и пропаганда. При това провежда се всестранно предварително обсъждане на проекто-тематичните планове в редакциите, отделите на ЦК, Министерския съвет и Държавното републиканско планиране, в съответните министерства и ведомства. Аналогична е практиката в областните комитети, в много градски и районни комитети.

Заслужава внимание съставянето по инициатива на ЦК на компартиите на съюзните републики, на областните комитети на тематични планове за осветляване на най-важните политически и народностопански кампании, за пропаганда на материали и решения на партийните конгреси и пленуми на ЦК.

Почти всички ЦК на компартиите на съюзните републики, на краевите и областните комитети разгледаха на заседания на бюрата перспективните тематични планове на редакциите, на телевизионните и радиокомитетите, на издателствата, посветени на подготовката на 60-годишнината на Великия октомври, 110-годишнината от рождението на В. И. Ленин, 60-годишнината от образуването на СССР, 40-годишнината от победата на съветския народ във Великата отечествена война и др.

Наред с най-типичните форми на организация на планиране работата на журналистическите колективи редица партийни комитети практикуват разработка на планове по отделни направления, които имат изключително значение за този или онзи регион.

Съществен момент в процеса на поста-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 36, стр. 139.

Digitized by Google

вяне на задачи пред творческите колективи на средствата за масова информация е координацията в тяхната дейност. Необходимостта от засилване на координацията се диктува както от разширените мащаби на информационно-пропагандистката работа на партийните организации, така и от постоянния ръст на самия комплекс на средствата за масова информация.

В най-обобщен вид координацията помага, от една страна, да се разпределят съществуващите сили, а, от друга — да се обединят усилията в най-важните насоки. Така например Днепропетровският областен комитет на партията координира създаването на вестникарски, телевизионни и радиопостове на най-важните строежи и пускови обекти в областта, всяка година утвърждава план-графици със статии на ръководни партийни, държавни и стопански работници в областните вестници, по телевизията и радиото.

Важността на качествената подготовка на плановете за работа, умелото определяне на детайлите в съдържанието на главните насоки на дейността на един или друг вестник, издателство, списание, комитет за телевизия и радио не предизвикват съмнение. Колкото по-обоснован и обмислен е планът (и тримесечен, и тематичен), толкова по-малко се подлагат след това на кардинални изменения, толкова по рядко журналистите се сблъскват с необхватни проблеми.

В същото време би било погрешно да се смята, че утвърденият от партийния комитет план съвсем изключва оперативните изменения. Още повече, както показва практиката, те са неизбежни. И тук квалифицираната доработка на по-рано поставени задачи е невъзможна, без да се организира действена система за информиране на работниците от печата, телевизията и радиото.

В тази насока партийните организации направиха немалко. Редовно се провеждат пресконференции със секретарите на ЦК на компартиите в Украйна, Белорусия, Молдавия и други съюзни републики, с ръководители на различни министерства и ведомства. Аналогични пресконференции, информационни срещи с журналистите организират множеството областни комитети на партията, много градски и районни комитети.

Наред с пресконференциите за последователна конкретизация на редакционните планове, за оперативното им уточняване способствуват традиционните форми и методи за информация на журналистическите кадри: участие на редакторите, на председателите на телевизионните и радиокомитетите в заседания на бюрата на партийния комитет, а отговорните работници на средствата за информация — в работата на пленуми, събрания на актива; участие на отговорни партийни работници в редакционни летучки, планьорки, партийни събрания; провеждане на съвместни съвещания на партийни, държавни и стопански работници с журналисти по отделни актуални проблеми.

Понастоящем партийните комитети насочват вниманието на средствата за масова информация към изпълнение решенията на XXVII конгрес на КПСС към организационно и идеологическо осигуряване решаването на такива важни задачи за ускоряване социално-икономическото развитие на страната като изпълнение на Продоволствената и Енергийната програма, повишаване качеството на работата във всички звена на народностопанския комплекс, изпълнение на насрещните планове по допълнителния ръст на производителността на труда и снижаване себестойността на продукцията, съоръжаване на крупните обекти от общодържавен мащаб, разширяване на производството и повишаване качеството на потребителските стоки.

●

Поставяйки важността за правилна и своевременна постановка на задачите пред органите на печата, телевизията и радиото като основно звено в системата на партийното ръководство на средствата за масова информация, трябва да отбележим, че това още не решава въпроса. Не в по-малка степен успехът зависи и се определя от зрелостта на журналистическите колективи, от наличието на необходимата материално-техническа база. Именно затова проблемите за подбора и възпитанието на журналистическите кадри, осигуряването на редакциите на вестниците, списанията, типографиите, информационните агенции, издателствата, комитетите за телевизия и радио с транспорт, оборудване, организационна техника винаги са стояли пред вниманието на КПСС. Партията се стреми журналистическите колективи да бъдат сплотени, партийните комитети непрестанно да спазват ленинския принцип да осигуряват на печата идейно издръжливи, политически зрели, професионално подготвени кадри, за осъществяване системно компетентно ръководство.

Последователното осъществяване указанията на партията в живота позволи да се създаде стройна система за подготовка и повишаване квалификацията на сътрудниците на средствата за масова информация, за обучение на работническите и селските кореспонденти. На качествено ново равнище бе издигнат този въпрос след решението на ЦК на КПСС от януари 1975 г. „За мерките по подобряване подготовката и преподготовката на журналистическите кадри". Изпълнението на записаните в този документ мерки даде възможност, първо, да се повиши значително качеството на обучението, и, второ, да се разшири самата мрежа за подготовка на журналисти, като се увеличи броят на студентите във вече съществуващите факултети и отделения по журналистика, а също така, като се създават нови факултети и отделения.

В съответствие с изискванията на времето сериозни изменения бяха проведени в

Digitized by Google

организацията на учебния процес на факултетите и отделенията по журналистика, за максималното му приближаване до бъдещата творческа работа. Сега голямо внимание се отделя на социално-икономическите дисциплини, на изучаването научните основи на пропагандата и партийното строителство, на специализацията, на овладяването на съвременната организационна техника. По-разнообразни станаха формите на участие в учебния процес на опитни журналисти от вестниците, телевизията и радиото. Те участвуват в състава на приемните комисии, водят специални семинари по проблемите на журналистическото майсторство, четат лекции, ръководят учебната практика, дипломните работи на студентите.

Многопланова работа с журналистическите колективи, под ръководството на партийните комитети, се провежда също така по подбора за факултетите и подготвителните отделения по журналистика на политически оформени хора, активно участвуващи в обществения живот, имащи призвание за журналистическа професия. Работниците във вестниците, телевизията и радиото, преподавателите в университетите се срещат със завършилите средните училища, с работнически и селски кореспонденти за издирване на надарени младежи, за изясняване на приемането и особеностите на журналистическата специалност. Много журналистически организации и редакционни колективи провеждат творчески срещи по различни тематични направления. Така например проведеният от Съюза на журналистите в Молдавия през 1983 г. творчески „Изпит на перото" привлече над 150 младежи и девойки. Много студенти от филологическите факултети, проявили склонност към журналистиката, след третия или четвъртия курс по решение на областните комитети на партията се насочват да продължат образованието си по специлността журналистика в Московския, Ленинградския и Уралския университет.

Наред с подготовката на бъдеща журналистическа смяна партийните комитети отделят много сериозно внимание за повишаване квалификацията на работещите журналистически кадри. През последните години бе сформирана и работи добре обмислена система. Тя включва в себе си: института за повишаване на журналистическото майсторство; отделението по журналистика във висшите партийни школи при ЦК на компартиите на съюзните републики; целеви и постояннодействуващи всесъюзни, републикански и областни семинари, школи по журналистическо майсторство, различни конференции.

По такъв начин разработената система за преподготовка на творческите работници от печата, телевизията и радиото осигурява да бъдат обхванати практически всички категории: от ръководителя на организацията до кореспондента.

Наред с грижите за професионалните журналистически кадри партийните организации отделят голямо внимание за развитието и усъвършенстването на общественото начало в дейността на средствата за масова агитация и пропаганда.

Развитието на масово движение на работническите и селските кореспонденти не е само реализация на един от ленинските принципи на партийно ръководство на печата — **осигуряване на тясна връзка на пресата с трудещите се, изпълнение на нейната отговорна роля на трибуна на народа**, но и важна задача в дейността на Комунистическата партия, на съветското правителство, насочени към по-нататъшна демократизация на обществения живот.

Работата на печатните органи в нашата партия никога не е била дело на един редактор или редакционен колектив. Тя винаги е била резултат на широк актив от представители на трудещите се, на усилията на десетки хиляди хора, мнозина от които са били не само читатели, но и автори, които изразяват своето мнение по едни или други въпроси, поставят важни проблеми на действителността.

Тази традиция на печата бе продължена от телевизията и радиото. Подкрепяйки първите експерименти на прилагането на общественото начало в тяхната работа, ЦК на партията прие на 28 юни 1960 г. решение „За по-нататъшно развитие на общественото начало в съветския печат и радио". А с решението „За мерките за по-нататъшната работа на радиопредаванията и телевизията" ЦК на КПСС задължи комитетите за телевизия и радио заедно с партийните, държавните и обществените организации и творческите съюзи да създадат обществени редакционни съвети, нещатни отдели по отделни видове и направления в телевизионните и радиопредаванията. Понастоящем тези обществени съвети и нещатни отдели станаха надеждни помощници на журналистите в подготовката на цял ред програми.

Използвайки широко опита на печата, телевизията и радиото, създават кореспондентски постове в заводите, строежите, колхозите и совхозите. Така например много години сътрудничат плодотворно с Днепропетровската телевизионна студия кореспондентските постове в областното управление на пътническия автотранспорт, в областната държавна автоинспекция, в много промишлени и селскостопански предприятия.

Днес ефективността от работата на многочислените съвети и приемни, работническо-селските кореспондентски постове, нещатните отдели на редакциите и кореспондентските пунктове твърде много зависи от равнището на партийното им ръководство. През последните години в страната е създадена широка мрежа от едногодишни и двегодишни школи и университети на работническите и селските кореспонденти. В партийната практика влезе провеждането на конгреси, събрания, съвещания с активисти на печата, организиране на район-

Digitized by Google

ни събрания на нещатните кореспонденти, читателски конференции.

Много партийни комитети в навечерието на срещите изучават състава на авторския актив, неговите интереси, общообразователно равнище, опита по сътрудничеството с печатните органи. Това позволява да се изясни какво представлява изграденият актив, какви задачи ще му бъдат по силите и какви въпроси е най-целесъобразно да се поставят на конгреса.

Действен фактор за развитието на общественото начало в печата, телевизията и радиото стана системното поощрение на най-добрите работнически и селски кореспонденти. Важна роля за развитието на рабселкорското движение играе и списание „Работническо-селски кореспондент", основано през 1924 г. от Надежда Крупская.

●

Сред цялата поредица от фактори, които определят резултатността от дейността на средствата за масова информация и пропаганда, съществено значение има полиграфическото оформление на вестниците, книгите, списанията, техническото качество на телевизионните и радиопредаванията, а също така тиражите на печатните издания, обемът на предаванията на телевизионните центрове и радиостанции, количеството на приемниците в населението. При това, ако първите два фактора влияят главно върху зрително-емоционалното възприемане на съдържанието на материалите, публикувани и предавани по телевизията и радиото, то втората група фактори имат пряко отношение към величината на потенциалната аудитория, която обхващат със своето влияние средствата за масова информация.

Като има предвид тези обстоятелства, КПСС проявява постоянна грижа за развитие и укрепване на полиграфическата база: за подобряване техническата наситеност на телевизионното и радиопроизводството; за усъвършенстване на работата и разширяване радиостанциите, телевизионните центрове, ретранслаторите; за подобряване качеството на телевизорите и радиоприемниците.

Достиженията на научно-техническия прогрес откриват нови възможности за понататъшното развитие на многопрограмното телевизионно предаване, за значителното повишаване на неговото качество. В приетото неотдавна постановление на ЦК на КПСС и Министерския съвет на СССР е набелязан комплекс от мероприятия по строителството, разширяването и реконструкцията на телевизионните станции за увеличаване производството на различни видове телевизионно оборудване.

●

Логически завършък на системата от мерки за осигуряване на действено ръководство над средствата за масова информация са квалифицираният контрол върху тяхната дейност и своевременната помощ. Партийните комитети държат постоянно пред погледа си изпълнението на решенията на конгресите, на пленумите на ЦК по въпросите на печата, телевизията и радиото. На отчет се държат и решенията на съответните по-висшестоящи партийни органи.

В това отношение можем да откроим две основни направления: оперативен контрол и периодически анализ по един или друг проблем. Оперативният контрол налага партийните комитети и лично техните първи секретари всекидневно да следят съдържанието на вестникарските страници, телевизионните и радиопредаванията и в процеса на общуване с отговорните работници на средствата за масова информация и пропаганда да насочват усилията на журналистическите колективи към осветляване на динамично изменящия се живот, към решаването на актуалните задачи.

Контролът от по-висш порядък предвижда редовен анализ на дейността на един или няколко печатни органа комплексно или по отделни направления. В този смисъл можем да отбележим такава форма като **отчета** на редакционния колектив.

Много партийни комитети преди отчета на редакцията пред бюрото или на пленум на комитета изучават отделни страни от журналистическата работа, мнението на читателите, действеността на вестникарските материали. За анализа на дейността на вестниците, телевизията, радиото се привличат не само партийни дейци, но и представители на обществените организации, учени, специалисти в различните отрасли на народното стопанство. Това дава възможност широко и всестранно да се изучи работата на журналистическите колективи, да се избягнат при обсъждането случайните или повърхностни изводи.

През последните години в практиката на партийните комитети все по-широко се прилага практиката на подготовка на докладни записки за заседанията на бюрата или секретариата за работата на средствата за масова информация и пропаганда по осветляване на актуалните социално-икономически проблеми. Практикуват се също така закрити и публикувани прегледи на печата. За провеждането на квалифициран анализ много партийни комитети изградиха групи наблюдатели из средата на опитни журналисти.

По традиция партийните комитети отделят голямо значение на прегледите на печата, публикувани във вестниците. От вестникарските жанрове този е може би един от най-подходящите, който позволява най-ефективно да се коригира насочеността на периодическите издания, да се обединяват усилията на журналистите в борбата за изпълнение на задачите. Голямата роля на прегледите на печата неведнъж е подчертавана в редица решения на Централния комитет на партията.

Digitized by Google

Заедно с постоянния анализ на дейността на печата, радиото, телевизията съдържанието на контрола включва в себе си и контрола върху работата на по-нискостоящите партийни организации в областта на средствата за масова информация и пропаганда.

Като говорим за критиката, трябва да отбележим, че този изключително важен компонент в дейността на средствата за масова информация получава постоянна подкрепа от страна на мнозинството партийни комитети. Те помагат на журналистите по-смело да отстояват държавните позиции, задълбочено и отмерено да подхождат към изнасянето на остри материали пред съда на многомилионната аудитория. Това способствува да се избягват сензационността и голото критикарство, а на публикациите, в които са поставени въпроси, които могат да бъдат решени, придават изключително мобилизиращ характер.

След Априлския (1985 г.) пленум на ЦК на КПСС вестниците, радиото, телевизията започнаха още по-често да излизат с дълбоки, проблемни материали, в които от ясни партийни позиции се разкриват недостатъците, правят се аргументирани предложения. Партийните комитети със специални решения оказват сериозна поддръжка на обществено значимите материали.

Подкрепата и одобрението на принципните постановки в пресата представляват обществено признание за зрелостта на журналистическите колективи и способствуват по такъв начин не само за засилване резултатността на печатното слово, но и за повишаване, което е много важно, авторитета на вестника, телевизията и радиото.

Следва да отбележим, че осъществяването на квалифициран контрол върху дейността на средствата за масова информация и пропаганда, както и да им се поставят задачи, да се подготвят и възпитават кадри, не е проста работа.

Въпреки че на тяхната дейност са присъщи същите принципи, които са свойствени за цялата идеологическа работа на партията, спецификата на вестникарската и особено на радио и телевизионната журналистика изисква задълбочени специални знания, компетентност от страна на тези, които ги ръководят. „За да управляваш, трябва да познаваш работата"[1] — изтъкваше В. И. Ленин. Стремежът на някои партийни комитети и на техните секретари да решават всичко до най-големи подробности, да регламентират работата на творческите колективи сковава инициативата, поражда безотговорност и инертност от страна на журналистите, принизява бойкостта на вестниците, телевизията, радиото.

В условията на усъвършенствуване на развития социализъм, характеризиращ се с високо равнище на социалистическото производство, със зрелостта на обществените отношения, с развитието на социалистическия начин на живот и възпитание на новия човек партийното ръководство на средствата за масова информация и пропаганда навлезе в качествено нов етап.

В политическия доклад на Централния комитет на КПСС пред XXVII конгрес на партията, изнесен от Михаил Сергеевич Горбачов, се отбелязва: „Работата на средствата за масова информация е толкова по-плодотворна, колкото повече задълбоченост и оперативност има в нея и по-малък стремеж към случайното, сензационното".

В течение на дълъг период от време за своята работа журналистите съдеха по отзивите на читателите. Писмата и сега са едни от най-ценните източници за информация. Обаче в условията, когато читатели, телевизионни зрители и радиослушатели практически са всички граждани на страната, особено значение придобива необходимостта партийните комитети и журналистите да познават социално-демографската структура на своята аудитория, интересите и изискванията на отделните слоеве и групи от населението, точното определение на мястото на всеки вестник, на всяко списание, студия на телевизията, радиото и в системата на средствата за масова информация, така и в цялостната система на идеологическата, масовополитическата работа на партийните организации.

Най-пълни и достоверни отговори на тези въпроси партийните комитети и журналистическите организации получават по пътя на социологическите изследвания, чиито мащаби особено се разраснаха през седемдесетте и осемдесетте години. Най-често се използват методите на анкетирането. При това си поставят задачата:

— да определят мащабите и най-характерните особености на аудиторията на един или друг вестник, телевизия, радио;

— да се изяснят и обобщят причините, поради които се отдава предпочитание на този или онзи вестник, програма, цикъл;

— да се получат данни за пътищата на формиране авторитета на средствата за масова информация и пропаганда, на действеността на техните материали.

Ръстът на общообразователното, професионалното и културното равнище на съветските хора предявява все нови и нови изисквания към работата на нашите средства за масова информация и пропаганда идейно-политическото възпитание на трудещите се по съдържание и форми да се приведе в съответствие с реалностите на вътрешния и международния живот, още по-тясно да се свърже с организаторската и стопанската работа.

Последователното осъществяване на поставените от партията задачи изисква понататъшно усъвършенствуване на партийното ръководство на печата, телевизията и радиото, постоянно насочване на журналистите към дълбок анализ на нерешените проблеми, на търсене на свежи мисли и ярки образни форми за поднасяне на материалите.

---

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т .40, с. 211.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

РЕШАВАЩ ФАКТОР ЗА ВСЕСТРАНЕН НАПРЕДЪК

Не са чести срещите с монографични изследвания, предизвикващи интереса на научни работници и специалисти от различни области. Като правило това става в случаи, когато се разработват теоретико-методологически въпроси на сложни обществени явления. Убедителен пример в това отношение е изследването на **Георги Наумов** под заглавие **„Философско-методологични проблеми на борбата срещу отрицателните явления“**. Книгата, публикувана от издателството на Българската академия на науките, е навременна реакция на важни партийни постановки. Тя е първата монография след решението на Политбюро на ЦК на БКП от 18. IX. 1985 г. „На решителна борба срещу отрицателните явления в нашия живот“. Заслужават внимание няколко нейни особености.

Авторът насочва читателя към един от най-актуалните и значими проблеми на теорията и практиката на социалистическото строителство. Разбира се, Българската комунистическа партия и досега е поставяла с необходимата острота изискването за борба срещу негативните явления. В партийната Програма се посочва: „Партията ще води още по-безкомпромисна борба срещу отрицателните явления, грешките и недостатъците на нашия живот, трезво и принципно ще разкрива техните корени, своевременно ще взема мерки за отстраняването им“[1]. Но сега, когато тя се е заела със задачата за съединяване на постиженията на научно-техническата революция с историческите предимства на реалния социализъм, без системна, организирана и непримирима борба срещу отрицателните явления е немислимо да се върви напред.

Монографията привлича вниманието и със своя замисъл и съответствуваща му реализация — да се изследват комплексно отрицателните явления, социалната им детерминираност и борбата за тяхното преодоляване в условията на изграждане на развитото социалистическо общество.

Налице е едно оригинално изследване, в което са съчетани умело научно-теоретическата и методологическата задълбоченост с практическата целенасоченост в духа на априлската линия на партията — линия на последователна борба срещу отрицателните явления, за утвърждаване на ленинските принципи и норми на обществения живот, борба за усъвършенствуване и опазване на социалистическата законност. Върху основата на задълбочен анализ на богат статистически материал, както и на държавни и партийни документи, авторът прави редица изводи, обобщения и препоръки за усъвършенствуване на многостранната практическа дейност на органите за социално управление в борбата за преодоляване на отрицателните явления в НР България.

Изследването има стройна вътрешна структура. Разглеждат се логически споени проблеми, обособени в четири глави.

В първа глава се изследват същността и диалектиката на отрицателните явления при социализма. В самостоятелен параграф се прави класификация на отрицателните явления. Интересен е подходът на автора — да се разкрие съдържанието на понятието „отрицателни явления при социализма“ чрез съпоставяне с понятията „отрицателни обществени явления“, „капиталистически отживелици“, „отживелици от миналото“, „отклонения от социалистическите норми на живот“, „малка правда“ и др. За последователното научно изясняване на отрицателните явления при социализма е допринесло и умелото разкриване на взаимоотношенията им с такива философски категории като „противоречие“, „противоположност“, „отрицание“, „диалектическо отрицание“, „социално отрицание“. От тази марксистко-ленинска позиция са разкрити връзката и взаимодействието на отрицателните явления

Георги Наумов, Философско-методологични проблеми на борбата срещу отрицателните явления, Издателство на БАН, С., 1985, с. 237.

[1] Програма на Българската комунистическа партия, Партиздат, С., 1974, с. 133—134.

Digitized by Google

с формите на противоречията в процеса на разгърнатото строителство на социалистическото общество. Така се обосновава всестранно разбирането на автора, че „отрицателно явление при социализма е всеки възглед, чувство, настроение, поведение, действие или бездействие на хората, което задържа или пречи на нормалното функциониране и прогресивното развитие на социалистическия обществен строй. Отрицателните явления са социални процеси, обществено вредни социални факти, които дърпат назад развитието на социализма, спъват развитието на социалистическите обществени отношения, деформират интересите на социалистическата личност, противоречат на системата от социалистически обществени норми и принципи" (с. 6).

Важно теоретико-методологическо значение има втората глава на монографията. В нея компетентно и многостранно се изследва социалната детерминираност на отрицателните явления при социализма. Интересно са интерпретирани връзката и взаимодействието между социалните противоречия в развитието на социализма, начините за тяхното разрешаване и отрицателните явления. Авторът отстоява тезата за разграничаване на социалните причини на отрицателните прояви като обществено явление от причините и условията на конкретното правонарушение или друга противообществена проява. Това му дава възможност да изследва системата на причините за отрицателните явления на съвременния етап. Важно значение за повишаване ефективността на борбата за преодоляване на отрицателните явления има и анализът на различните причини, които ги пораждат присъщи и неприсъщи на социализма, обективни и субективни, общи и конкретни, външни и вътрешни, непосредствени и опосредствувани.

Третата глава на изследването е посветена на философските аспекти на антиобщественото поведение при социализма. Тук се изясняват такива въпроси като: връзката между материалните и духовните елементи на средата и субективния свят на личността с антиобществено поведение; връзката между антиобщественото поведение и мотивите, потребностите и интересите; отговорността на нарушителите на обществените норми. Въпреки че на пръв поглед това е самостоятелна тема, тя е органически свързана, втъкана в комплекса проблеми, предмет на изследването на Георги Наумов.

Последната глава е посветена на богатата проблематика на комплексния характер на борбата срещу отрицателните явления, съпътствуващи прогресивното развитие на социалистическото общество. „В нея — пише авторът — участвуват на различни равнища много звена от социалната система с различни права и възможности, които си служат с различни по характер средства, за да изменят, ограничават, пресичат и преодоляват отрицателните явления. Това от своя страна налага да се координира и интегрира дейността на специализираните и неспециализираните, държавните и обществените, колективните и индивидуалните субекти в борбата с тези явления" (с. 190). След като анализира същността, той обосновава и изискванията на мултипликационния подход в борбата с отрицателните явления. Специално внимание е отделено на информационната култура като предпоставка за ефективно прилагане на мултипликационния подход. Достойство на изследването е поставянето и оригиналното интерпретиране на такъв важен теоретически и практически проблем като социалната профилактика на отрицателните явления. В тази връзка са разкрити специфичните изисквания към субектите на социалното управление за прилагането на социално-икономическите, идейно-политическите, административните, организационните, възпитателните, техническите и други мерки и мероприятия за отстраняване или преодоляване на отрицателните явления. Авторът акцентира вниманието върху интегрираните възможности на държавните и обществените органи в тази област. Разкрита е и превантивната роля на идеологическата работа на партийните организации.

Бележките и препоръките ни по отношение на книгата са главно от общ характер. Някои от постановките, обобщенията и изводите на автора се нуждаят от по-задълбочена аргументация. Ограниченият обем на последната глава не дава възможност да се разкрие превантивната роля на идеологическата работа. Вън от вниманието на автора остават такива съществени направления на борбата срещу отрицателните явления като организационната и организаторската работа на партийните органи и организации и на масовите обществени организации. Едно по-пълно осветляване на задачите на борбата с отрицателните явления, свързани с ограничаването и изкореняването на техните обективни предпоставки в диалектическо единство с активността на субективния фактор, би разкрил по-цялостно комплексния характер на тази борба.

Независимо от това смятаме, че като замисъл и реализация авторът е постигнал успех. Монографията „Философско-методологични проблеми на борбата срещу отрицателните явления" е актуално, значимо, задълбочено философско изследване. Като запълва една празнота в теорията, тя ще съдействува за повишаване качеството и резултатността на подетата от партията борба срещу отрицателните явления и социалните деформации в настъпателното движение напред. Тя ще е ценен помощник не само на философи, социолози, криминолози, етици и педагози, но и на партийните работници и активисти, на всички комунисти.

доц. к. ф. н. Момчил ТОДОРОВ
гл. ас. к. и. н. Георги ГЪРКОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ОЦЕНЯВАНЕ НА КАДРИТЕ

Справочник

Това справочно издание, дело на авторски колектив със съставител и отговорен редактор проф. д-р к. и. н. Димитър Шоров, съдържа изходни и основни положения, методология и методически указания за оценяване на кадрите. Въпросите в книгата са разработени в пълно съответствие с духа на партийната кадрова политика и на действуващите нормативни документи в страната. В нея е отразен положителният опит на другите социалистически страни и особено на Съветския съюз, а също и опитът на наши челни предприятия и организации. Предложената технология за оценяване на кадрите изключва в значителна степен възможностите за субективизъм в оценките, може да служи като основа за подобряване на работата с кадрите и за изграждането на национална автоматизирана система за информация и управление на кадрите.

Справочникът ще подпомогне обществените, стопанските и научните дейци в тяхната непосредствена работа с кадрите.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ЦЕННОСТИ И НРАВСТВЕНО ФОРМИРАНЕ НА ЛИЧНОСТТА

Сборник

Българо-съветският сборник „Идеологически ценности и нравствено формиране на личността" (с главни редактори Васил Момов и Рудолф Яновски) е посветен на XIII конгрес на БКП и на XXVII конгрес на КПСС. Той съдържа научни доклади и съобщения, направени на българо-съветската научно-практическа конференция „Идеологически ценности и нравствено формиране на личността на съвременния етап от развитието на социализма", състояла се през октомври 1985 г. във Варна. Конференцията беше организирана от Центъра по теория и управление на идеологическия процес на АОНСУ при ЦК на БКП, Варненския окръжен комитет на БКП и Института за пропаганда на марксизма-ленинизма при Софийския ГК на БКП, а от съветска страна — катедрите „Идеологическа работа" и „Социалистическа култура" на АОН при ЦК на КПСС и Тюменския областен комитет на КПСС. В публикациите на сборника се разглеждат важни идеологически и нравствени проблеми на научно-техническата революция, на морала и трудовото поведение на личността, ролята на културата за утвърждаването на духовните ценности на социализма, активната жизнена позиция на нашия съвременник, новаторството и др.

СВЕТЪТ — ДИНАМИЧЕН И МНОГООБРАЗЕН

Социологически портрети

Марко Марков

В книгата с категориите на социологията се описва състоянието на около една десета от съществуващите в света държави. Всяка страна е уникално явление. Затова нейният социологически портрет не може да бъде просто илюстрация на социологическите закономерности, а резултат от самостоятелно проучване и откриване на онези специфични черти в нейния живот, които носят в себе си природата на цялото, но я характеризират и като уникален феномен. Воден от това разбиране, авторът прави опит да посочи ключа към социологическата разгадка на съответната страна, т. е. да намери и спише онова специфично за нея взаимодействие между минало и настояще, икономика и социален живот, вътрешна и външна политика и ориентация, култура и управление, начин на живот и психология на народа. Марко Марков е използвал официални материали, автентични статистически данни, описания на различни икономически и социални обекти. Освен това той е имал възможност да чуе лично оценки, съждения и прогнози по широк кръг въпроси по интересуващата го тема от най-отговорни държавни и политически дейци, от бизнесмени, учени и обществеци. Наред с това за всеки социологически портрет той се е съветвал и с българи, живели дълго време в съответната страна, а също е имал и лични впечатления от организацията на работата в различни държавни, стопански, социални и научни учреждения.

СТАЧНАТА БОРБА

Съвременни форми и обхвати

Ненко Йонков

В тази брошура от библиотека „Международна политика" на Партиздат се проследява стачното движение в капиталистическите страни и някои държави от Азия, Африка и Латинска Америка на съвременния етап — края на 70-те и началото на 80-те години на нашия век. Това е времето, когато в тях се проявяват последиците от икономическата криза на капитализма, започнала от средата на 70-те години. В своето изложение авторът разкрива причините за стачките днес, къде избухват, колко траят, каква е ролята на профсъюзите в организирането им, какви са работническите искания, как буржоазията и нейната власт се борят срещу стачното движение и др.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ВОИН И ДЪРЖАВНИК

Книга за армейския генерал Иван Михайлов

Спомени и документи

Сборникът съдържа материали из мемоарите на Иван Михайлов и спомени на негови български и съветски другари, с които е работил. Материалите обхващат всички етапи от жизнения път на видния партиен и държавен деец, обаятелния комунист, пламенния борец за победата на социалистическата революция у нас и изграждането на нашата социалистическа родина, неуморимия радетел за българо-съветска дружба. Още от младежките си години Иван Михайлов встъпва в революционното движение. Пламенен ръководител на комсомолската организация в родния си Михайловградски край, той взема активно участие в подготовката и провеждането на първото антифашистко въоръжено въстание през септември 1923 година. Принуден да емигрира, той живее и работи две десетилетия в Съветския съюз, развива се и израства като партиен деец във великата партия на Ленин и като военен командир в редовете на героичната Червена армия. Съветските другари с уважение си спомнят за талантливия и висококвалифициран преподавател в Тамбовското артилерийско техническо училище, за представителя на Главното артилерийско управление във Военния комисариат и за участника във Великата отечествена война на съветския народ. Завърнал се в своята родина след победата на социалистическата революция, Иван Михайлов като командуващ българската артилерия, заместник-министър, министър на народната отбрана и заместник-председател на Министерския съвет, член на Политбюро на ЦК на БКП се изяви като талантлив и ерудиран военен ръководител, партиен и държавен деец. Спомените за Иван Михайлов от негови съратници завладяват със своята непосредственост и вълнуваща искреност. В тях той се откроява като пламенен патриот, който остана до сетния си дъх верен на благоевско-димитровската ни партия, на нейния априлски курс.

Другарят Тодор Живков в своето приветствие по случай 65-ата годишнина на другаря Михайлов казва: „Животът и дейността на др. Иван Михайлов, неговата непоколебима вярност към партията, неговата изключителна скромност и висока принципност са поучителен пример за всеки член на нашата партия, за подрастващата наша смяна." Книгата за Иван Михайлов дава ярка и всеобхватна характеристика на комуниста септемврие, боеца революционер, крупен партиен и държавен деец, голям патриот и интернационалист. Тя е сполучливо съчетание от спомени, оценки, документи и лични преживявания, които отразяват многостранната плодотворна дейност на Иван Михайлов от редови член на партията до член на Политбюро на ЦК на БКП, от редник до армейски генерал.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

AUG 07

8

СОФИЯ, МАЙ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 8 МАЙ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС — ТВОРЧЕСКИ ТЪРСЕНИЯ И РЕЗУЛТАТИ

*** — Стратегия на възхода** 3

Н. Русев — В центъра на партийната работа — автоматизацията на инженерния труд 4

Г. Матеев — Политически гарант за ускорено внедряване . . . 10

С. Георгиев — Към върховите научно-технически постижения . . 14

Г. Крумов — Малките и средните предприятия в структурата на социалистическата икономика 17

Б. Ангелов — Ускорител на прогреса в селското стопанство . . . 20

В. Николов — Институтско обновление 25

Н. Сердарова — Организиран и направляван процес 27

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Диалогът: партийна теория—практика

К. Дилчев — Противоречието между теорията и практиката на партийното строителство 29

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Д. Станоев — Партийното ръководство — на равнището на конгресните повели 38

Digitized by Google

И. Хаджиев, И. Игнатов — Първичната организация в комитета . 45
И. Марков — Организационният отдел 53
И. Златков — Тринадесетият конгрес на БКП и някои актуални партийно-организационни задачи 60
М. Илиева — Промяната на критериите е борба 68
В. Мартинов — Следконгресни инициативи 73

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Р. Трайков — Координация и взаимодействие 75

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Д. Кралев — Традиции и новаторство 79

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Б. Грязнов — Показатели за оценка — деловитостта и взискателността 87

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

П. Трендафилова — Важен дял от партийната работа 93

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

С. Станоев — Грубо нарушение на Устава 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията. София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 13. V. 1986 г. Подписана за печат на 28. V. 1986 г.
Тираж 57 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

СТРАТЕГИЯ НА ВЪЗХОДА

„Периодът на деветата петилетка и до 2000 година ще бъде време, когато трябва да превърнем научно-техническата революция в основа, в същина на борбата за изграждането на развито социалистическо общество и за по-нататъшното ни придвижване към подстъпите на комунизма.

Това ще бъде период, през който съзряват и базата, и надстройката, съзнанието и поведението на хората. Това ще бъде продължителен и противоречив процес, върху който ще оказват влияние равнището на овладяване на обществените закономерности, степента на задълбочаване на международното социалистическо разделение на труда, сложността на международното положение и динамиката на световния исторически процес.

Това изисква: от гледна точка на динамичното развитие на икономиката — широко технологично обновяване на производството, понататъшно усъвършенстване на структурата на материално-техническата база, повишаване на производителността и качеството на труда; от гледна точка на глобалната ни стратегия — пропорционално и хармонично развитие на обществената система, на материалния и духовния живот на обществото; от гледна точка на курса на нашето развитие — осъществяване на прелом в повсеместната интензификация; от гледна точка на усъвършенстването на управлението — разгръщане на социалистическата демокрация и развитието на самоуправлението на социалистическите организации; от гледна точка на участието ни в международното разделение на труда — задълбочаване на интеграцията, укрепване на специализацията, която сме постигнали, и завоюване на нови технологични и пазарни позиции; от гледна точка на жизненото равнище на народа — все по-пълно и комплексно задоволяване на нарастващите му материални, духовни и социални потребности.

Това са задачи, чието решаване ще изведе родината на нови позиции във възходящото ѝ развитие, на челните позиции на световния прогрес.

Това са задачи, чието осъществяване ще разкрие още по-силно огромните предимства на социалистическия строй.

Това са задачи, които още повече ще повдигнат националното самочувствие и гордост, ще осигурят по-добри условия за живот на хората.

Комунистите, трудещите се, кадрите вече живеят с новите предначертания, с проблемите на научно-техническата революция. Милионните хора, творците на историята, и този път ще изведат до победен край подетото съдбоносно дело. Сега повече отвсякога е нужна работа, ие-

Digitized by Google

обходим е завой от всички и навсякъде към научно-техническата революция, като се формира и утвърждава нов икономически, политически и идеологически климат. В това са дълбокият смисъл и залогът за ускоряването на социалистическия възход на Народна република България.“

Из Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП

В ЦЕНТЪРА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА— АВТОМАТИЗАЦИЯТА НА ИНЖЕНЕРНИЯ ТРУД

Институтът за машини в хранително-вкусовата промишленост (ИМХВП) — Стара Загора е създаден преди повече от 20 години и е едно от основните специализирани звена, което разработва проектно-конструкторските проблеми на този отрасъл с национално значение. В многостранната научноизследователска и внедрителска дейност той има утвърдени традиции, постигнати са убедителни резултати в прилагането на съвременния научно-технически прогрес. Свидетелство за високата обществена оценка на качеството на труда на институтския колектив са: златните медали, получени на Пловдивския мострен панаир за товаро-разтоварващи комплекси от линии за бутилиране с микропроцесорно управление; агрегат за формиране на кашкавал; двете трети награди в конкурса, организиран от в. „Работническо дело“ и Комитета за наука и технически прогрес, за създаване, производство и реализация на висококачествени и конкурентноспособни изделия; специалната награда на корпорация „Биотехника“ за оборудвана технологична линия за производство на луксозен хляб.

Постигнатите успехи са резултат на целенасочената и действена политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа на първичната партийна организация. Под нейно ръководство в института е разработена и утвърдена комплексна програма за изпълнение на конгресните решения, на решенията на Националната партийна конференция (1984 г.) и Февруарския пленум (1985 г.) на ЦК на БКП. Централно място в нея заемат два взаимно свързани проблема:

— интензификация на хранително-вкусовата промишленост чрез разработване на машини, технологични линии и изграждане на комплектни обекти с микрокомпресорно управление;

— интензификация на инженерно-внедрителския и проектно-конструкторския труд с използването на електронноизчислителна техника.

Грижата за електронизацията на машините и автоматизацията на инженерния труд става едно от главните направления в дейността на първичната партийна организация, защото те „... са пряко свързани

Digitized by Google

с внедряването на автоматизирани технологични системи"[1], „новото в съвременния етап на научно-техническата революция е дълбоката и всеобхватна интеграция в развитието на автоматизираните технологии"[2].

Едновременно с определянето на стратегията се разработват инженерни проекти — съвкупност от организационно-технически мероприятия, с които се създават условия за изпълнението на утвърдения план на института за наука и технически прогрес. Решаването на сложните задачи изисква и усъвършенстуване на структурата на управление на института. Изгражда се дирекция „Автоматизация" с три направления:

— автоматизация и електронизация на процесите и машините за хранително-вкусовата промишлност;

— автоматизация на инженерния труд;

— автоматизация на машиностроителните дейности.

Първичната партийна организация разработва и провежда мероприятия за партийно-политическо и идеологическо осигуряване на поставените цели. Преди всичко се започва с разясняване и убеждаване на комунистите и целия институтски колектив в потребността от електронизация на изделията и автоматизация на инженерния труд, със „...създаването на необходимите политически и идейни условия за повсеместно разгръщане на инициативността на трудещите се и на ръководителите..."[3] Проблемите на електронизацията и автоматизацията на производството и проектирането са всестранно анализирани на събрание на партийния, стопанския и обществения актив на института в съответствие с критериите цялата машиностроителна продукция да отговаря на изискването за цифрово-програмно управление.

Под ръководството на партийното бюро в института се провежда задълбочен, критичен разговор за партийно-политическото и научното осигуряване на приетите мероприятия, за мястото и ролята на комунистите и специалистите в борбата за изпълнение на планираните цели, за тяхната персонална отговорност. Извършва се обстоен, комплексен анализ на организационната структура и кадровия потенциал на института. Така се стига до извода, че са необходими както изменения в цялостната организация на работа в института, така и да се разработи дългосрочна, целева и конкретно диференцирана програма за усъвършенстуване и решително подобряване качествения състав на кадрите.

Поставено е едно добро начало, но нерешените проблеми, свързани с кадрите — партийни и научни, остават. В дирекция „Автоматизация" има само по един комунист във всяка секция, а в тях работят по 12—15 специалисти и научни работници. Следователно партийното ядро в дирекцията се движи между 6 и 8 на сто, което е далеч по-ниско от средното за окръга и страната. Анализът на социално-демографската характеристика на трудовия колектив показва, че са налице възможности за увеличаване на партийното ядро и подобряване на неговия качествен състав. Само в комсомолската група към дирекцията членуват повече от 20 души със средно и висше образование, отговарящи на изискванията да станат комунисти, но приемът на тези млади хора в партията е ограничен. Обяснението на това ограничение е, че с техния прием ще се наруши съотноше-

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 36.

[2] Т. Живков, За някои виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НР България, Партиздат, С., 1985, с. 93.

[3] Т. Живков, Национална партийна конференция, Партиздат, С., 1984, с. 57.

Digitized by Google

нието между работниците, служителите и инженерно-техническите работници в партийната организация към ДСО „Хранмаш". Този аргумент, принципно правилен, не е конкретно състоятелен. Партийният комитет при стопанската организация би могъл по-резултатно да използва съществуващите работнически ресурси за укрепване и засилване на партийното ядро във всички звена с цел да се „освободят бройки" за дирекция „Автоматизация". Автоматизацията на инженерния труд внася нови, качествени изменения в съдържанието на труда на технолозите и конструкторите. Тези изменения изискват приложението на нови, по-гъвкави и конкретно целенасочени форми на партийно-организационната дейност.

Какъв е подходът на първичната партийна организация в института и на партийната група към дирекцията при съществуващото състояние на нещата? Може смело да се отговори — творческо мислене и действие! Партийно-организационната и масовополитическата работа се съчетават с индивидуалния и диференцирания подход, като особено внимание се придава на индивидуалната работа. Ефективна и резултатна форма на индивидуалната работа са поръченията, отчетите на комунистите, които се свързват с личния принос по ускоряване на научно-техническия прогрес. Липсата на партийни ядра в секциите изисква и партийната организация при института да изгражда безпартиен актив от специалисти и научни работници с доказани политически и делови качества, защото „със слабокултурни, с нискоквалифицирани, с незнаещи и нямащи опит кадри не може да се произвежда висококачествена продукция"[1]. Членовете на този актив са включени в прегледа, организиран в съответствие с инициативата на окръжния комитет на БКП „Първичната партийна организация — политически гарант за високо качество". На тях са възложени конкретни задачи и са попълнени лични страници „Моят принос за високо качество". Ефективността и качеството на резултатите от изпълнението на тези поръчения се отчитат на открити партийни събрания, с което останалите членове на трудовия колектив се възпитават в дух на партийна организираност, дисциплина и отговорност.

За съжаление използването на тази нова форма за по-пълно отчитане на общественото мнение и колективно въздействие все още не се е превърнала в неотменима черта от стила на работа на партийното бюро и организация. Все още се допускат слабости и недостатъци при подготовката и провеждането на откритите партийни събрания, което се отразява на тяхната резултатност и ефективност.

Опитът и резултатите от работата на безпартийния актив подсказват и раждането на нова инициатива: „Колектив — гарант за високо качество". Под ръководството на партийното бюро група представители на обществените организации, административното ръководство и техническите отдели определят условията и показателите за присъждането на званието „Колектив — гарант за високо качество" С него се отличават веднъж в годината колективи, които нямат „второ" представяне на конструктивно-технологична документация или на опитни образци. В съответствие с ленинското изискване за единство на духовното и материалното стимулиране членовете на наградените колективи получават по-висок коефициент за трудово участие от останалите. Ако в последвалия период някой от отличените колективи допусне некачествена работа, званието и материалните привилегии се отнемат.

Особено внимание и партийна грижа се полага за звената с най-голям творчески заряд и ентусиазъм — „младежките трудови колек-

[1] Т. Живков, Национална партийна конференция, Партиздат, С., 1984, с. 25.

Digitized by Google

тиви" по ТНТМ, които с участието на външни специалисти ускорено решават най-неотложните научно-технически проблеми. Към бюрото на партийната организация е изградена комисия от млади комунисти за работа с членовете на комсомолското дружество. Успешно се осъществява научно-техническото сътрудничество със специалисти от висшите учебни заведения и особено с катедра „Електронна техника" при ВМЕИ „Ленин" — София.

В центъра на вниманието на институтската партийна организация са разширяването и задълбочаването на творческите връзки със сродни съветски институти, изучаването и внедряването на положителния съветски опит, тъй като „съветската наука има крупни, водещи постижения във фундаменталните направления на науката и техниката"[1]. Успешно се осъществява двустранното и многостранното целево научно-техническо сътрудничество със страните—членки на СИВ. За съвместна работа по електронизация на машините и автоматичните линии за бутилиране на хранителни течности институтът сътрудничи преди всичко със СССР и Чехословакия. Но тези интеграционни връзки със сродни институти от СССР и другите социалистически страни се осъществяват само по линията на научните изследвания и използването на натрупания научно-технически опит. Не се използва това братско сътрудничество за изучаване опита на партийните организации, подценява се необходимостта от прилагането на техните почини и инициативи у нас. И това е една от причините за по-бавните темпове на изменения в съдържанието, формите и средствата на партийната работа в сравнение с темповете на изучаване и внедряване на съветския технически и технологичен опит. Недооценяването на този проблем е още по-недопустимо поради обстоятелството, че съществуват благоприятни условия и големи възможности в това отношение — изградените интеграционни връзки за научно-техническо и технологическо сътрудничество. Неговото успешно решаване зависи и от настойчивостта на първичната партийна организация, но най-вече от отношението на ръководството на висшестоящата стопанска организация.

По инициатива и под ръководството на първичната партийна организация сега се разработва и реализира план за техническото осигуряване на проектно-конструкторските дейности в института. С помощта на съветски специалисти е изграден и функционира Център за автоматизация на инженерния труд (ЦАИТ) и е монтиран първият внесен в страната комплекс „Автоматизация на работното място" (АРМ) на базата на електронноизчислителната машина „СМ—4".

Идеята за използването на съвременна електронноизчислителна техника за повишаване ефективността на проектно-конструкторските дейности възниква още преди изграждането на Центъра за автоматизация на инженерния труд. Началото е поставено от секция „Топло-масообменни апарати" към института. Със съдействието и помощта на специалисти от териториалния изчислителен център в Стара Загора се разработва проект, целта на който е да се прехвърлят на електронноизчислителната машина рутинните и трудоемките дейности при пресмятането на топлообменните апарати. Получените резултати са обнадеждаващи, поради което тази тема първа е адаптирана към изискванията на мини машината „СМ—4". Целият вход се осъществява в диалогов режим чрез терминално устройство, като се осигурява предимство от оперативен порядък. Още в момента на пресмятанията може да бъде коригирана дадена входна величина, да

[1] Т. Живков. За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ. Партиздат, С., 1985, с. 25.

Digitized by Google

се експериментира друг вариант или да бъдат проиграни няколко варианта, което е невъзможно при традиционните инженерни изчисления.

Сега в съответствие с Тезисите, приети на Тринадесетия партиен конгрес, непосредствена задача на колектива е в близко бъдеще да бъде решен проблемът за цялостната компановка на всеки вид топлообменен апарат. Целта е след залагане на входните данни в машината на изхода да се получат цената, параметрите и чертежите за изработването на съответния топлообменен апарат.

В тясно сътрудничество със специалисти от София и Русе, електронноизчислителния център по корабостроене — Варна за кратко време в центъра за автоматизация на инженерния труд към института се „произвеждат" програмни продукти за автоматизирано изчисляване на цилиндрични и зъбни ротационни предавки, за проектиране на центробежни помпи с по-висок коефициент на полезно действие, отколкото при ръчно изчисляване. Разработени са системи за хидравлично изчисляване на тръбопроводни системи с оптимално разпределение на тръбопроводните инсталации, осигуряващи технологичния режим, а така също и за изчисляване на надеждността на линиите на бутилиране.

Освен създаването на системи за автоматизирано проектиране на детайли, възли и машини с използването на електронноизчислителна техника в института е направена собствена разработка за микропроцесорно управление на единични машини и група машини. Предстои разработването на системи за микропроцесорно управление на цели линии, участъци и цехове от заводите на хранително-вкусовата промишленост.

Друго важно направление в дейността на центъра е внедряването на система за програмно осигуряване на машините с цифрово-програмно управление в самия институт и машиностроителния завод „Червено знаме" — Стара Загора. Подготовката на програмите за тези машини изисква най-висококвалифициран инженерно-технологичен труд, при което са възможни грешки, свързани с големи материални загуби. Със системата автоматизирано се подготвят програмите и перфолентите на машините с цифрово-програмно управление. Разработените досега програми осигуряват работата на пет типа машини, което представлява 90 на сто от внедрените в производството.

Центърът за автоматизация на инженерния труд се явява и важна информационна предпоставка за ускорено внедряване на съвременните научно-технически постижения. Разработена е и функционира „Автоматизирана документално-фотографска информационна система" (АДФИС), която съдържа последните научно-технически постижения при производството на машини за хранително-вкусовата промишленост. С нея се решава цялостно проблемът за информацията относно номенклатурата на съществуващите у нас производства и на всички водещи в чужбина фирми за производство на машини за хранително-вкусовата промишленост. Системата позволява само по един параметър на машината да се открият последните световни постижения в тази област. Към нея проявяват подчертан интерес и предприятия от другите отрасли, тъй като тя лесно би могла да се адаптира към техните производства. Институтът усилено се подготвя за осъществяването на терминална връзка с ЦИНТИ — София, която ще способствува за повишаване ефективността и качеството на системата за информационно осигуряване на научноизследователските и проектно-конструкторските дейности.

Нов елемент в подхода на първичната партийна организация е осъществяването на действен партиен контрол чрез използването на

Digitized by Google

електронноизчислителна техника. Разработена е и действува система за автоматизиран контрол на партийните решения, поръчения и поети задължения от комунистите, които се въвеждат и съхраняват в паметта на електронноизчислителната машина. Във всеки момент партийното бюро, секретарят или партийната организация могат да получат информация за хода и резултатите от тяхното изпълнение. По този начин техническата осигуреност на практическата партийно-организационна дейност се приближава до тази на научноизследователската и инженерно-технологичната дейност.

Динамиката на социално-икономическите процеси, някои нерешени социални и транспортни проблеми налагат необходимостта от въвеждането на „плаващо работно време". С решение на партийната организация е доставена компютърна техника за автоматичен контрол на неговия „вход" и „изход". Действуващата система за компютърен контрол гарантира точното спазване на установения работен ден, улеснява бременните служителки и майките с малки деца, води до укрепване и издигане равнището на трудовата дисциплина в института.

Проблемите, свързани с автоматизацията на инженерния труд, създаването на системи за микропроцесорно управление и автоматизацията на процесите и машините, стоят неотклонно на вниманието на първичната партийна организация в института. И това е така, защото става въпрос за създаването на сложни човеко-машинни системи, в центъра на които стои човекът. Те интензифицират инженерния труд, повишават интелекта на инженерно-внедрителските кадри, оптимизират конструктивно-технологичните разработки, водят до намаляване на материалоемкостта и енергоемкостта на изделията. В резултат на електронизацията се изменя функционалното предназначение на някои машини, създават се условия за обединяването на две или повече машини в една. Така например машините за товарене и разтоварване се обединяват в една, при което се увеличава надеждността на управлението и се освобождава единият манипулант. Автоматизацията на работното място на конструктора се явява и изисква по-високо равнище на творческото мислене и действие. Чрез него конструкторът и ЕИМ се оказват непосредствено свързани, а дисплейното устройство му осигурява осъществяването на необходимата обратна връзка с машината, което води до повишаване ефективността на неговия труд.

Техническото осигуряване на инженерната и научноизследователската дейност поставя редица проблеми, главният от които е потребността от конструктори от „нов тип", които освен технико-технологични познания трябва да имат и солидна подготовка по теория на математическото програмиране. За неговото решаване по инициатива на първичната партийна организация се работи в няколко направления: целеви подбор и преквалификация на специалисти от съществуващите секции на института, специализации по направления и конкретни теми в СССР, сключване на договори със стипендианти във ВУЗ. За стипендианти на института през последните години са привлечени повече от 30 души, а броят на научните сътрудници се е увеличил два пъти.

С усилията на първичната партийна организация вече почти са преодолени съществуващите социалнопсихологически бариери. Те са резултат на страх от новото, робуване на традициите и инертността, недостатъчното познаване възможностите на електронноизчислителната техника. Това се отнася най-вече за кадрите, постъпили и изграждали института още от неговото създаване, които не са изучавали тази техника. Ето защо партийната организация изисква, убеждава през

Digitized by Google

центъра за автоматизация на инженерния труд да преминават краткотрайни курсове ръководителите на секции и научните сътрудници от института, които се запознават с програмирането и електронната техника. В тези курсове се изясняват целите и възможностите на центъра, обсъждат се проблемни проектно-конструкторски дейности, които биха могли да се автоматизират. Пак в тази връзка новоназначените специалисти с висше образование преминават задължителен двумесечен курс в центъра и едва тогава започват работа в съответната секция на института.

Сега отговорните и качествено нови задачи, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес на БКП, изискват целенасочени и системни грижи за повишаване интелектуалния потенциал на института. Ето защо и дейността на партийната организация става още по-целенасочена, по-богата. Едно от важните направления, в които се съсредоточават нейните сили, е създаване на условия за повишаване квалификацията на кадрите по пътя на редовни, задочни и свободни аспирантури, като на комунистите се възлагат съответни поръчения. Грижата за подготовката и новия подход в дейността на кадрите е решаваща, затова и Встъпителното, и Заключителното слово на другаря Тодор Живков пред XIII конгрес, основните положения за качествено нов растеж в икономиката сега са в центъра на вниманието на дейността на партийната организация в института.

Наньо РУСЕВ

ПОЛИТИЧЕСКИ ГАРАНТ ЗА УСКОРЕНО ВНЕДРЯВАНЕ

Трудовият колектив на завод „Димитър Благоев" в Габрово през последните пет години завоюва редица успехи по приложение постиженията на научно-техническия прогрес. Положителният опит е съпроводен и с преодоляването на редица трудности, които произтичат от специфичните черти и особености на кожарския отрасъл. Същевременно се осъзнава и важното обстоятелство, че от равнището на качеството и себестойността на обработените кожи в голяма степен зависи и качеството на продукцията в звената на обувната и галантерийната промишленост и други. Това е и най-точният измерител на лична дисциплина, чувство за отговорност, професионална подготовка и активна позиция на комунистите от завода.

Умелото приложение на политическия подход, съчетаването на сегашните и перспективните цели, съсредоточаването на силите в основните направления, укрепването на партийните ядра във всички структурни звена определят на партийната организация ролята на политически гарант за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Кои са факторите за утвърждаване на партийната организация като политически гарант?

Преди всичко от голямо значение са богатите революционни традиции, утвърдената ѝ позиция и авторитет, търсенето на пътища за усъвършенстване на технологиите, за приложение постиженията на научно-техническия прогрес. Разработен е план за цялостното модернизиране на всички заводски цехове. Осъществяването на първия етап започна през 1974 г. с модернизацията на най-големия цех „Георги Кирков". На мястото на остаряла техника се въвеждат нови, усъвършенствувани и високопроизводителни машини и апарати с полуавтоматични устройства, което коренно променя досегашните условия на труда.

Значително нарасна производството на лицеви кожи. Наред със старите майстори тук вече работят и значителен брой млади, добре подготвени специалисти с висше и средно специално образование. Въвеждат се нови, прогресивни технологии, повишава се степента на механизация, разширява се асортиментът на продукцията. Създава се цех за оползотворяване на отпадъците с производството на стоки за широко потребление.

Комунистите са разпределени в пет първични партийни организации към структурните звена на завода. По цехове и бригади се осъществява ефективна връзка с безпартийните, успешно се реализира политическо ръководство на реконструкцията и модернизацията.

Ролята на партийната организация като политически гарант за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес изисква умело съчетаване на политическия, икономическия и научния подход. Това дава възможност успешно да се конкретизира научно-техническата политика, да се приложи комплексен подход при търсене и използване на нови форми и средства за решаване на производствените задачи. Високата професионална подготовка и опитът на кадрите от завода позволяват да се извършва правилно степенуване на задачите, да се открояват основните и второстепенните направления при определяне насоките, механизмите и формите за ускорено внедряване върховите постижения на научно-техническия прогрес.

Сега след Януарския пленум се извършва реална оценка на техническото и технологичното равнище на всеки производствен участък и процес, анализират се възможностите за тяхното усъвършенстване в съответствие с постиженията на световната практика. Същевременно се попълват пропуските и празнотите в техническата подготовка и практическата дейност на работниците, специалистите и ръководните кадри.

Ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес периодически се обсъжда от партийната организация и се вземат необходимите решения. Още през 1980 година е изграден съвет по научно-техническия прогрес към заводския партиен комитет. Той набелязва мероприятия за разработване и внедряване на нови технологии, за ускорено приложение върховите постижения на научно-техническия прогрес. Ежегодно в неговия план се конкретизира какви допълнителни задачи има да се решават в завода, които се вземат на отчет. Основните мерки са насочени както към политикоразяснителната и идейновъзпитателната работа във връзка с реализиране на целите и задачите по ускорено внедряване на научно-техническите постижения, така и към разпределение на силите на организацията за регулиране на този процес. Освен това се осигурява политическо ръководство за изпълнението на приетата Комплексна програма за издигане техническото и технологическото равнище, за повишаване качеството

Digitized by Google

на продукцията, за стимулиране и изднгане на по-високо равнище рационализаторската и изобретателската дейност в завода.

По цехове към петте първични партийни организацин са изградени комисии по научно-техническия прогрес. Те периодично обсъждат резултатите, очертават насоките за подобряване на работата, дават отговор на работническите предложения и използването им при изготвяне на насрещния план. Отделя се особено внимание за използването иа суровините, материалите, горивата и енергията.

В съвета и неговите комисии се обсъжда всяко ново изделие. Пример за това е технологията за говежда напа тип „Еделвайс" и тип „Спорт" с общ икономически ефект 90 000 лева. През 1985 г. се сключи договор с Института по кожарство за внедряване на четири нови асортимента: бяла хидрофобизирана говежда напа, говежда напа тип „Калифорния", производството на говежда напа за обувки с български транспарентни багрила, преработки на вносни кожи във високопродуктивни асортименти.

Решени са и редица задачи по механизацията на кожарското производство и рационално използване на енергийните ресурси. Усвоено е производството на някои вносни резервни части за кожарските машини, с което се икономисва валута.

В първичните партийни организации голямо вниманис се отделя за правилното разпределение на комунистите, като им се дават и поръчения за работа на възлови места и на трудните участъци. Полагат се грижи за утвърждаване на взаимопомощ и сътрудничество при изпълнение на задачите по внедряване на новости в производството. За пример ще посочим първичната партийна органиизация при цех № 5. В него се обработват кожи от едър рогат добитък за производство на обувки и облекла. С новаторски размах бяха разработени смели решения за извършване на реконструкция без спиране на производството. Внедри се нова техника с високи производствени параметри. Комунистите имаха водеща роля чрез своя пример и организаторски способности. Добрата съгласуваност и единодействие между партийния секретар Денчо Пенев и началника на цеха Стоян Петров допринася за сплотеността на комунистите.

Като резултат от добрата работа в цеха действува нова техника със съвременни качества. Въведена е високопроизводителна поточна линия за обезлешване на кожи. Две машини, свързани в линия с робот и транспортьор, отменят ръчния труд.

Ценното в опита на заводската партийна организация е задълбоченатa работа по издигане авангардната роля на комунистите в ускореното внедряване на новите постижения в науката и техниката. Успешно се въвличат цеховите колективи в борбата за високо качество и ефективност на производството.

Голяма роля се отрежда на научно-техническото дружество. То развива богата по съдържание и многостранна дейност. Може да се направи изводът, че заводският партиен комитет умело прилага в политическото ръководство на научно-техническия прогрес комплексния подход. В неговия стил е утвърдено задълбочено да се изучава практиката и своевременно да се откликва на проблемите, които тя поставя. Подчертан е стремежът във всяко мероприятие по реконструкция и модернизация да се въвличат комунистите, да се работи целенасочено и задълбочено за укрепване връзките на партийната организация с безпартийните. Изграждането на дееспособни политически ядра във всички участъци дава възможност да се вниква задълбочено в живота на трудовия колектив, да се ползват живителните сокове на неговия опит, колективното мнение и творческите възможности.

Digitized by Google

Положителните резултати се дължат и на добре организирания контрол и проверка на изпълнението. Изградена е цялостна система за картотекиране, навременен контрол и отчитане на задачите. Прави се персонална оценка на всеки участник в реализиране на дадено мероприятие и се търси съответна отговорност при допуснати слабости. Два пъти в годината се прави отчет на съвета по научно-техническия прогрес към заводския партиен контрол. Контролната дейност разкри, че твърде бавно се решават въпросите по внедряване постиженията на научно-техническия прогрес за оползотворяване на отпадъците от производството. Не се отчита достатъчно изискването приложението на съвременните технологии да бъде в органическо единство с развитието на природната среда, нейното възпроизводство и обогатяване. Например изграждането на пречиствателна станция на цеховете се протака няколко години.

В идейновъзпитателната работа са включени задачите, свързани с развитието на творчеството и инициативата на тружениците за усъвършенствуване на технологиите и издигане техническото равнище на производството. Посредством разнообразните форми на въздействие се разясняват целите и общественото значение на нововъведенията за повишаване производителността на труда, ефективността на производството. Само съзнателните труженици с ясна позиция към новото могат да действуват революционно и да преодоляват възникващите трудности при извършване на реконструкцията и модернизацията, при приложението на върховите постижения на научно-техническия прогрес.

За тази цел партийният комитет е насочил своята дейност за хармонично съчетаване на масовите форми на работа с индивидуалните, за довеждане до съзнанието на всеки задачите и целите, които стоят пред тях. Отделя се голямо внимание на интересите на отделните членове на колектива, на техните способности, обща култура и практически опит. Въз основа на тях се осъществява сполучлив индивидуален подход при определяне на работните места, заплащането и стимулирането на труда. Целта е да се развива непрекъснато творческата и трудовата активност на членовете на колектива.

Свързването на идейновъзпитателната работа с конкретните проблеми на ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес е неотменна задача на партийната организация. Това спомага за навременно възприемане и разясняване на въпросите за нововъведенията в техниката и технологиите. От умението да се отговори своевременно на възникналите проблеми чрез подбирането на подходящи методи и форми за въздействие зависи ефективността на идейновъзпитателната работа и осъществяването на единството с организаторската дейност.

В утвърждаването си като политически гарант за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в производството заводската партийна организация има утвърден опит своевременно да дава отговор на възникващите въпроси в колектива. Същевременно се полагат усилия да се използва информацията от изучаване на общественото мнение при вземане на решения и организация на тяхното изпълнение. Това предполага и съответните идеологически форми за въздействие, съобразени с непрекъснато изменящите се изисквания през време на изпълнение на конкретните задачи по усъвършенствуването на техниката и технологиите. При възникнала необходимост за нанасяне на корекции в тези процеси се налага идейновъзпитателната работа да спомага за своевременното им осъществяване. Полезен е опитът за даване поръчения на комунисти за усъвършенствуване на идейновъзпитателната работа в отделни цехове. Например заместник-директорът по икономическите въпроси Евгени Димитров е член на партий-

Digitized by Google

ното бюро и е пропагандист при цех № 1, Николай Попов — заместник-секретар на заводския партиен комитет, работи като пропагандист, оглавява дома на културата... Това допринася за водене на успешна борба срещу формализма в звената за политическа просвета и за отделяне по-голямо внимание на тяхната практическа насоченост, за връзката им с конкретните задачи на производството, за ефективното организиране на практическите занятия.

С цялостната си дейност партийната организация при завод „Димитър Благоев" все повече се утвърждава като политически гарант за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Това се вижда и от резултатите. С извършената реконструкция и модернизация е съкратен с 36 на сто ръчният и тежкият физически труд. Намален е броят на заетите работници с 66 човека, а относителната икономия възлиза на 107 работници. Производителността на труда нараства с 46 на сто и вече надвишава утвърдената при пълно натоварване на мощностите.

Комплексният подход в дейността на партийната организация при решаване проблемите на ускореното внедряване на световните постижения на научно-техническия прогрес, умелото приложение на политическия подход в единство с икономическия и научния са в основата на утвърждаването ѝ като политически гарант за привеждане на техническото и технологичното равнище в съответствие с изискванията на Тринадесетия конгрес на партията.

доц. Гено МАТЕЕВ
кандидат на философските науки

КЪМ ВЪРХОВИТЕ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИ ПОСТИЖЕНИЯ

Само няколко данни са нужни, за да очертаят икономическото развитие на завод „Динамо" в Сливен. През осмата петилетка средногодишното нарастване на общата и стоковата продукция е 20,20 на сто, като само за 1985 година е 51,76 на сто. Още в началото на септември миналата година колективът на завода рапортува за комплексно изпълнение на петилетния план по всички показатели.

През изтеклата година е реализирана 19 на сто повече печалба в сравнение с предвидената в държавния план. Нарасналата през последните пет години обществена производителност на труда създаде възможност средната работна заплата през този период да се увеличи с над 30,7 на сто. Ярък израз на възходящото развитие на завод „Динамо" е и превръщането му в печелившо предприятие.

Заводският партиен комитет успешно ръководи икономическото и социалното развитие на колектива и чрез формите на своята политическа и организаторска работа насочва усилията на работниците и специалистите към изпълнението на стопанските задачи. С насрещния план се реализираха редица практически задачи. Така например своевременно беше оценена важността на усвояването на високомоментните двигатели с тиристорно управление за комплектоване на произвежданите цифрово-програмни устройства за металообработващите машини. Заводът сега е единственият производител на гама комплексни електрозадвижвания за главни движения на металорежещи машини с цифрово-програмни устройства с мощност от 5,5 до 30 квт и на задвижвания за промишлени роботи. Едно сравнение, за да се открои по-ясно мащабността на извършеното: спрямо 1980 година през 1985 г. са произведени 9,8 пъти повече електрозадвижвания. Внедрени са в производството нови типове двигатели за изчислителна техника с над 20 броя модификации. В същото време е

Digitized by Google

разширена номенклатурата на автомобилните генератори и стартери. В пробна серия е стартер за дизелови двигатели с повишена надеждност.

Новият подход в развойно-внедрителската дейност получи конкретни измерения в съкращаване на процеса „разработване — внедряване". През осмата петилетка са решени 125 научно-технически задачи, от които близо половината само през последните две години. През 1985 г. продукцията е обновена с 36 на сто.

Научно-техническите постижения успешно се внедряват и благодарение на постоянно развиващите се връзки на завода с научноизследователските институти, висшите учебни заведения и някои водещи предприятия у нас и в чужбина. Тесни са техническите и производствените контакти с института по електропромишленост „Никола Белопитов", Централния машиностроителен институт — София, Волжските автомобилни заводи в гр. Толиати, Куйбишевския завод за автотракторно електрооборудване, Научноизследователския институт по автоприборостроене и Завода за автотракторно електрооборудване — 1 в Москва, Електромашинния завод в гр. Всетин, Чехословакия и Електромашиностроителния завод в гр. Гросенхайн, ГДР...

Партийният комитет, първичните партийни организации и стопанското ръководство на завода полагат грижи за намаляване на ръчния, тежкия и непривлекателен труд. За съвсем кратко време в обособеното производство „Високомоментни задвижвания" и в инструменталния цех са внедрени 29 броя високопроизводителни машини с цифрово-програмно управление. От тях 8 работят като автоматични технологични модули с роботи. В изпълнение на програмата на окръжния комитет на партията през 1984—1985 година на повече от 100 работници са подобрени условията на труда и е създадена мощна материална база. В действие са пуснати високопроизводителни металорежещи машини и е повишена квалификацията на кадрите.

На рационализаторската дейност в завода се гледа като на важен фактор за приложение на научно-техническия прогрес. Внедрените през последните четири години рационализаторски предложения са с общ икономически ефект 3275 хиляди лева. Свой принос имат и младите хора, участници в движението за техническо и научно творчество на младежта. Комсомолците са ядрото на научно-техническото дружество и са главните инициатори на новата организация на информационното обслужване на работниците и специалистите.

Чрез звената на политическата учебна година също се стимулират и мобилизират творческите възможности на колектива. Например по време на практическите занятия и особено на разговора на тема „Моят принос за повишаване качеството и дисциплината в труда" постъпват реднца предложения, които се обобщават от партийните бюра. Част от тях са включени в актуализираната комплексна програма за повишаване на качеството и икономиите.

Извършената масоворазяснителна работа съдействува програмите за реализиране на икономии на суровини, материали и енергия да станат дело на колективите. Задачата сега е, близо две години след създаването на тези програми, да се обогати тяхното съдържание, прецизно да се оцени направеното, за да се разширява борбата за икономии.

Партийният комитет и партийните бюра оглавяват работата по съставянето на заводските и цеховите перспективни комплексни програми за издигане техническото ниво на продукцията. Вниманието на ръководствата и колективите към качеството на произведеното се поддържа и чрез отчетите на комунистите в първичните партийни организации, ежемесечните съвещания и дните на качеството. През изминалата петилетка в завода се роди инициативата „На продукцията за СССР — нашата работническа гаранция" и оттук тя се разпространи в предприятията на окръга.

Независимо от успехите заводският партиен комитет критично се отнася към пропуските и слабостите. Все още недостатъчно ефективни са използваните средства и форми на работа на партийните, профсъюзните и комсомолските организации при съставяне на насрещния план, както и при превръщането му в дело на целия колектив.

Незадоволителна е работата по изучаването и прилагането на челния опит, в това число опита на собствените челниционатори, въпреки че броят им непрекъснато расте. Твърде често пробните серии вместо в производството се изпитват в прототипния цех с непълна инструментална екипировка и техническа документация. Бавно върви усвояването на перспективните електрозадвижвания. Не са преодолени затрудненията и осигуряването на производството с необходимото количество и качество на произвежданите инструменти. Съществуват пропуски в обучението на кадрите с компютърна техника. Използваните политически, икономически и административни средства за подобряване на трудовата, технологичната и финансовата дисциплина все още не удовлетворяват партийното и стопанското ръководство.

Тези въпроси широко се обсъждат по време на единните политически дни, на срещите на партийното и стопанското ръководство с актива на завода. Утвърдено място в това направление имат откритите партийни събрания. Партийният комитет се стреми на тях да се обсъждат материали със задълбочен политически анализ на фактите и явленията, за да се преодоляват случаите, когато те придобиват характер на служебни мероприятия.

В политическата и организаторската работа важно място се отрежда на системата за изучаване, обобщаване и формиране на общественото мнение и политическото настроение на колектива. Създадената система определя задълженията на всеки, който осигурява информация по дадено направление. Но все още постигнатото не

Digitized by Google

удовлетворява. Затова усилията сега се насочват към осигуряване на по-бърз и своевременен отговор на повдигнатите въпроси и предложения от работниците и специалистите.

След XIII конгрес важна партийна грижа е обогатяването на материално-техническата база на енергомеханичните отдели в завода, повишаване квалификацията на кадрите, подобряване социалнопсихическия климат в колектива. Всички тези проблеми бяха обстойно анализирани от заводския партиен комитет и бюрата на първичните партийни организации. Взети са мерки за тяхното решаване. Политическата работа и практическите действия на заводската партийна организация имат конкретен ориентир: планираната продукция за 1986 г., която е с 20 на сто повече в сравнение с постигнатата през 1985 г., да се произведе със същото количество енергия.

Успешно се изпълнява и социалната програма. Петилетната програма за подобряване условията на безопасността и хигиената на труда доведе до снижаване на производствения травматизъм и намаляване коефициента на честотата на производствените злополуки.

Реални постижения има настойчивостта на заводския партиен комитет, профкомитета и стопанското ръководство за изграждането на повече жилища и разширяване на базата за отдих и почивка. Изграден е жилищен блок с 58 апартамента и в момента се строи нов. Създадени са условия за целогодишно организирано използване на почивната база на предприятието. Проектира се монолитна сграда за почивка на море. Разширяват се търговското и здравното обслужване. Заслужено признание получават състезателите на завода по автомобилизъм, стрелба, плуване, ориентиране, футбол и пр. Жив интерес събуждат общозаводските турнири по шах, тенис на маса, футбол. Занапред ще се полагат по-големи грижи за масовата физкултура, производствената гимнастика, леката атлетика и туризма, пълноценното оползотворяване на базата на язовир „Жребчево". По-голямо място ще се отделя на развитието на културно-масовата дейност, в това число на художествената самодейност и по-широкото използване на социалистическите ритуали във възпитателната работа.

Безспорните завоевания на колектива в изпълнение на социалната програма до голяма степен са резултат на широката организаторска дейност на партийния комитет, на първичните партийни организации, на профкомитета и профгрупите. Не може обаче да не се отбележи енергичната подкрепа, помощ и съдействие на стопанското ръководство и най-вече на директора на завода инж. Любомир Чешмеджиев, герой на социалистическия труд.

Заводският партиен комитет самокритично се вглежда в пропуските, които съпътстват възпитателната работа. Необходимо е да се засилва комплексният характер на индивидуалната работа с хората. Полагат се усилия да се измени подходът на партийния комитет при оценяване дейността на кадрите. Секретарят на заводския партиен комитет Петър Соколов споделя: „Сега има нужда от добри работници, специалисти и ръководители, но те преди всичко трябва да бъдат социалистически тип личности. Икономните, изпълненият план, високото качество, внедрената навреме машина в производството... трябва да се решават от членовете на колектива не само защото ги принуждават икономическите лостове, а защото дълбоко в себе си са осъзнали необходимостта от тях. Засега недостатъчно е личното участие на комунистите в стопанисването на поверената социалистическа собственост."

Затова и в по-нататъшната дейност на заводската партийна организация след XIII конгрес основната задача на политическата и организаторската дейност ще бъде съдействието за формиране на ново отношение на членовете на колектива към проблемите на интензификацията, ускореното внедряване на научно-техническия прогрес, повишаване качеството и ефективността на производството, приложението на икономическия подход в управлението на стопанската работа. Само по този начин може непрекъснато да се издига ръководната роля на заводската партийна организация.

За изпълнението на тези високи цели се създават обективни предпоставки. Предстои внедряването на ново, четвърто производствено направление в областта на електронните преобразователи на комплектните задвижвания. Използването на нови съвременни технологични решения ще се реализира заедно с изпълнение на проекта за реконструкция, модернизация и разширение на завода, с автоматизирането на редица процеси от производството на комплектните електрозадвижвания, двигателите „ДПР" и кухнетe котви, изработката на детайли по метода на студеното изтичане.

Перспективното развитие на завода е изградено изключително на базата на динамичните интеграционни връзки с братската съветска страна. Предварителните прогнози категорично сочат, че в края на деветата петилетка завод „Динамо" ще удвои обема на продукцията, съпоставена с планираната годишна производствена програма за 1986 година.

Стоян ГЕОРГИЕВ

Digitized by Google

МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В СТРУКТУРАТА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ИКОНОМИКА

Линията на изграждане на малки и средни предприятия е нов момент в икономическата политика на Българската комунистическа партия. Тя е породена от корените изменения, които научно-техническата революция внесе в представите за голямо, средно и малко предприятие и от потребността да се постигне по-правилно разпределение на производителните сили.

Тази линия е необходима и е обусловена от обективни потребности. Въпросът за използването на малките предприятия като организационна форма за решаване на някои от проблемите на народното стопанство беше поставен за първи път от др. Тодор Живков на Русенското съвещание, проведено през май 1980 година.

След това др. Т. Живков многократно се връщаше отново и отново на този въпрос, в резултат на което се оформи една стройна теория за необходимостта от изграждане на малки и средни предприятия като оптимизиращ елемент, който може да допълни и повиши ефективността на крупното производство, характерно за настоящия етап от развитието на производителните сили на социалистическото общество. За да се разбере докрай значението на това партийно изискване, би трябвало да се напомни, че в словото, изнесено от др. Тодор Живков на срещата в Пловдив на 1 октомври 1984 година при закриването на 40 международен технически панаир, той посочи изграждането на средни и малки предприятия като едно от четирите основни направления, към които следва да насочим нашето внимание на настоящия етап.

Проблемът за малките и средните предприятия намери място и в Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП за работата на партията, за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през деветата петилетка и до 2000 година. Наред с насоките за приоритетно развитие на основните отрасли, усъвършенстването на вътрешноотрасловата структура и пропорционалното развитие по ешелони, Тезисите поставиха и задачата за ускоряване изграждането на малки и средни предприятия и мощности на съвременно техническо равнище, с високо технологическо развитие.

Всичко това подчертава още веднъж, че ориентирането към масово изграждане на малки и средни предприятия не е конюнктурно явление, а трайна тенденция. Това от своя страна предявява нови изисквания и към дейността на партийните органи по места, на първичните партийни организации и на отделните комунисти. Необходима е всестранна политическа подкрепа, създаване на обстановка, осигуряване условия, подемане на инициативи за решаване на този изключително важен проблем.

Освен това полезно е партийните органи и организации да изискват и да контролират разясняването и възприемането на концепцията за малките и средните предприятия от ръководните кадри, специалистите и отделните работници. Без убедеността от обективната необходимост и ползата от изграждане на малки и средни предприятия не е възможно ускореното развитие на този процес.

Много важно е да се разбере от всички, че линията за изграждане на малки и средни предприятия не е отказване от строителството на крупни производствени мощности, от концентрацията и специализацията на производството, поради което не бива да се допуска противопоставяне едните на другите. На настоящия етап структурата на нашата икономика има нужда както от големи, така и от малки и средни предприятия. Казано с други думи, не бива да се строят големи предприятия за онези производства и дейности, където проблемите могат да се решат по-бързо и по-ефективно чрез малки и средни предприятия. Ето това не трябва да убегне от вниманието на партийните органи и организации и него те трябва да имат предвид винаги, когато ще се обсъждат и решават въпросите на изграждането на нови производствени мощности.

Какво представляват малките и средните предприятия, какви са техните възможности и какви цели се поставят пред тях?

Съгласно приетите през 1984 г. от Министерския съвет насоки за ускорено изграждане на малки и средни предприятия за такива се считат онези от тях, които отговарят на следните условия:

Първо, изграждането и усвояването на производствените мощности да се извършва в срок, не по-дълъг от 18 месеца.

Второ, капиталните вложения да се откупуват максимум за 24 месеца.

Трето, числеността на заетия персонал да не бъде по-голям от 50 души (а за средните предприятия — 200 бройки).

Видно е, че от гледна точка на външните им белези в случая наистина става дума за малки по размер предприятия. От гледна точка на техниката и технологическото им развитие обаче те не са малки предприятия в стария смисъл на това

Digitized by Google

понятие (с остаряла и примитивна техника, с ниска производителност на труда, незадоволително качество, ниски параметри на произвежданата продукция и пр.), а съвременни производствени звена, оборудвани с най-модерна и високопроизводителна техника.

Чрез малките и средните предприятия, заяви др. Тодор Живков при срещата на Политбюро с актива на научно-техническите съюзи и Съюза на научните работници, състояла се на 24. IV. 1984 г., трябва да създадем за кратко време модерна база за ефективно производство и за ефективно обслужване на големите производствени единици. Тези предприятия трябва да бъдат със специализирано производство и да са оборудвани с автоматизирани технологични линии.

Кои са основните задачи, които трябва да се решат с изграждането на малките предприятия?

Първата и най-важна задача е да се осигури допълване, развитие и оптимизиране на изградената крупна материално-техническа база на нашата икономика, да се обогатява номенклатурата на производствената продукция и гъвкаво да се реагира на бързо изменящите се изисквания на пазара.

Другата основна задача е ускореното внедряване на научно-техническите постижения и повишаване качеството на продукцията.

Решаването на някои социални проблеми на използването на трудовите ресурси в отделни региони на страната е също така сред основните задачи на изграждането на малките предприятия.

Съгласно приетите от Министерския съвет насоки малките и средните предприятия се изграждат в следните основни направления:

Първо, по-нататъшно развитие и оптимизиране на утвърдените и специализираните в рамките на СИВ отрасли на основата на съвременно технико-технологическо развитие и рязко намаление разхода на суровини, материали, горива и енергия за производството на единица продукция.

Второ, откриване на перспективни производства за завоюване на нови технологични и пазарни позиции на основата на последните постижения на науката и техническия прогрес и създаване на принципно нови суровини, материали и елементна база на производството.

Трето, комплексно развитие на инфраструктурата на селищните системи, производството на стоки и услуги за населението, изделия, стоки и услуги за туризма и отдиха и решаването на важни социални въпроси при висока икономическа ефективност.

С оглед да се ускорява и стимулира изграждането на малки и средни предприятия с Постановление № 33 на Министерския съвет от 2 юли 1984 г. беше приета Наредба за специфичните правила за икономическия механизъм в тези звена, с която бе въведен облекчен и привилегирован режим за тяхното създаване и функциониране. Решенията за създаване на малки и средни предприятия се вземат само въз основа на технико-икономически задания, приети от Междуведомственият експертен технико-икономически съвет при Българската индустриална стопанска асоциация. Този съвет се ръководи от председателя на асоциацията. Трябва да се посочи, че Българската индустриална стопанска асоциация е основната институция в регулирането и управлението на процеса на изграждането на малките предприятия. На нея е възложено да координира и контролира изпълнението на приетите от Министерския съвет насоки в тясно взаимодействие с Държавната планова комисия, Минералбанк и др.

Интересни и широки са правомощията, представени на Междуведомственият експертен технико-икономически съвет.

Той приема технико-икономическите задания за малки и средни предприятия, а също така: разглежда и приема предложения за създаване на такива предприятия; установява реда за разработване на технико-икономическите задания; определя изискванията и процедурата за провеждане на конкурс за избор на най-ефективните предложения: приема поименен списък за изграждане на малките и средните предприятия.

Какви са облекченията в инвестиционния процес по изграждането на малките и средните предприятия.

Тук преди всичко следва да се посочи, че проектирането се извършва еднофазно: работен проект със сметна документация, като то може да се извършва и по време на самото строителство. По този начин се създават условия за значително съкращаване сроковете за изграждане и въвеждане в действие на производствените мощности.

Финансирането на строителството се открива само въз основа на одобреното технико-икономическо задание.

Лимитите за капиталните вложения, необходими за изграждането на малки и средни предприятия, по правило се отпускат целево.

Допуска се за тези нужди да се използва и част от отрасловите лимити, свободни средства и кредити и пр., с което по същество силно се разширяват възможностите за изграждане на малки и средни предприятия.

Твърде сериозни, действени и стимулиращи са финансовите и другите икономически облекчения, които се предоставят на малките и средните предприятия:

— за издължаване на заемните средства и банковите кредити, с които е било финансирано изграждането на производствените мощности, се използва цялата свободна печалба, останалите след изплащане на лихвите по кредити за оборотни средства, застраховките, митата и отчисляването на

Digitized by Google

полагаемите се суми за фонд „Социално-битови и културни мероприятия“, а така също и данъкът върху оборота за продукцията, произведена от изградените мощности. Тази привилегия се ползва само за периода до срока на погасяване кредитите, определен с утвърденото технико-икономическо задание и договора за кредита;

— за продукцията, която ще се произвежда от изградените мощности, се утвърждават временни цени за срок от две години след въвеждането им в действие;

— не се утвърждават под каквато и да е форма задължителни задачи за обема, количеството, асортимента и пр. на произвежданата продукция. Такива задачи малките и средните предприятия си определят сами съобразно своя капацитет, ресурсното осигуряване, потребителското търсене, пазарната конюнктура и др. Не се утвърждават и задължителни задачи по валутните показатели за периода на погасяването на ползваните валутни кредити и две години след изтичането му;

— при спиране или намаляване на вноса за периода от две години след погасяване на валутните кредити на малките и средните предприятия се отпуска валутна премия в размер на 30 на сто от спестената валута;

— инкивидуалните щатни заплати на ръководните кадри и специалистите се определят персонално от колективния орган за управление без спазване на изискванията за категория (с изключение на тези за първа категория организации);

— по време на изграждането и въвеждането в действие на производствените мощности работната заплата на ръководните кадри и специалисти се поставя в зависимост само от спазването на сроковете за въвеждане в действие и от резултатите от усвояване на проектните производствени мощности.

От всичко това става ясно, че с нормативните актове на Министерския съвет са създадени значителни облекчения за изграждането и функционирането на малките и средните предприятия, които на практика силно стимулират развитието на този процес. Това се потвърждава както от разработените програми, така и от постигнатите досега резултати.

До 1982 година в нашата страна бяха изградени 117 малки и средни предприятия. През следващите години на осмата петилетка техният брой нарасна значително. През настоящата година е в ход изграждането на нови 300 предприятия.

Колко висока е ефективността на вече създадените малки предприятия се вижда от това, че средната продължителност на пълния инвестиционен цикъл (от откриването на финансирането до пускането в действие е около 12 месеца, а на откупуването — по-малък от 10 месеца).

В приетите от Министерския съвет насоки се казва, че през периода 1985—1990 година е целесъобразно да се изградят около 1500 малки и средни предприятия, от които около 450 за развитие на вече утвърдени и специализирани в рамките на СИВ отрасли; около 150 за завоюване на нови технологични и пазарни позиции и около 900 за комплексно развитие на селищните системи.

Тук трябва да се отбележи, че малките и средните предприятия се изграждат както като отделни производствено-стопански единици (отделни юридически лица), така и като отделни цехове, линии, участъци и други производствени единици, обособени на вътрешна стопанска сметка в състава на предприятията — самоуправляващи се организации.

Необходимо е да се подчертае, че малките и средните предприятия, освен че осигуряват висока икономическа ефективност са и много икономични от гледна точка на управленската си структура и заетия административно-управленски персонал. С приетата от Министерския съвет примерна организационна схема се предвижда тези предприятия да се ръководят от директор с помощта на две управленски звена: счетоводство и административно-стопанско звено. Така например в едно малко предприятие с годишно производство от около 2 000 000 — 2 100 000 лева ще бъдат заети всичко около 50 трудещи се, от които около 5 бройки административно-управленски персонал (т. е. около 10 на сто) и 7 бройки научно-технологичен и проектантски персонал (т. е. около 15—16 на сто).

Голямата производителност на труда (около 40—42 хил. лева на лице годишно средно за страната, а в отделни предприятия неколкократно повече) се постига за сметка на използването на високопроизводителна и автоматизирана техника.

Сравнително малкият брой на административно-управленския персонал е възможен благодарение на широкото прилагане на принципа на съвместяването на длъжностите и автоматизирането на управленските дейности.

Георги КРУМОВ

Digitized by Google

УСКОРИТЕЛ НА ПРОГРЕСА В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

През годините на осмата петилетка АПК „Иван Козарев" в Банско произведе в повече 1383 тона висококачествен ориенталски тютюн, 1052 тона мляко, 640 тона картофи, 2210 хиляди броя яйца. През 1985 година от 100 овце майки се получиха 103 агнета, 4268 литра мляко от крава. Производителността на един зает в тютюнопроизводството чрез най-новите технологии достигна 6000 кг сух ориенталски тютюн. Могат да се посочат немалко още други резултати, които свидетелстват за възможностите на субективния фактор, за неговото въздействие върху икономиката и нейната ефективност. За сравнително кратък период се усвоиха и внедриха най-нови научно-технически постижения в тютюнопроизводството, фуражопроизводството, животновъдството. Много са социално-битовите придобивки на пряко заетите в производството. Всичко това внася ново съзнание, нови виждания и намерения за по-нататъшно интензивно и устойчиво развитие на селското стопанство.

Едно по-прецизно наблюдение и анализ на факторите недвусмислено показва значимостта на организаторската работа на общинския комитет на партията, в която има нещо много характерно, което се очертава като стил с перспективно значение. Практиката му сочи, че пред всеки партиен орган и организация са открити възможности да създава свой положителен опит по усъвършенстване методите и формите на ръководство за сближаване на науката с производството. Нещо повече. Създаването на нов опит в тази важна област става задължение, което засяга всички, на които е възложено да се занимават с проблемите на селското стопанство, защото по своята същност новият опит е свързан със специфичния подход към осъществяването на общопартийните изисквания. Той може да се създаде само в резултат на съзнателно търсене и прилагане от партийните комитети и организации на най-подходящи начини за действия, предизвикани от живота, от нуждите на нашето развитие. Да се овладее нов опит означава да се придобият нови знания, умения и навици в стила и методите на партийната работа. Опитът на общинския комитет на партията в Банско потвърждава, че на действителен успех във формирането на нов опит може да се разчита в съвременните условия само когато той стане общо дело на научната мисъл и практиката, когато цялостната работа се извършва върху основата на добре обмислена и целенасочена

СЪВМЕСТНА РАБОТА С НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИТЕ ИНСТИТУТИ

Ако трябва да се търси началото на една системна, последователна, целенасочена и делнична работа в това отношение, може да го открием в приетата програма от пленума на общинския комитет на партията през 1980 г. за повишаване качеството и ефективността.

„Когато започнахме подготовката на пленума — сподели Райна Балева, първа секретарка на общинския комитет, — вече имахме установени връзки и придобит опит на базата на съвместната работа с научноизследователските институти. Няколко години по-рано бюрото на общинския комитет на партията възложи задачи на ръководството на

Digitized by Google

АПК да установи контакти с научноизследователските институти, с които да намери подходяща форма за съвместна работа. Така бе създаден научно-производствен съвет, който обедини усилията на научните работници и на специалистите от АПК."

Творческите търсения на научно-производствения съвет намират израз в редица разработки и тяхното експериментиране в производствени условия. На тази основа по-късно интеграцията на науката с производството започна да се усъвършенствува и сега тя се осъществява на договорни начала в три направления: с Института по тютюнопроизводството в Пловдив, с Института по механизация и електрификация на селското стопанство — София главно в областта на фуражопроизводството, с института в Костинброд в областта на животновъдството.

За да се придобие по-пълна представа за подхода и механизмите на действие, ще посочим примери от подготовката и осъществяването на програмата за повишаване качеството и ефективността на селскостопанското производство през периода 1980—1985 година.

В началото на 1979 г. бюрото на общинския комитет на БКП направи изводи за необходимостта от създаване на собствен опит върху основата на научните постижения и потребностите при конкретните условия с непосредствената помощ на научноизследователските институти в страната. За тази цел бе създадена група, чийто състав обедини разработките на научните работници и практиката на специалистите от АПК. На среща в комитета бе обсъдено разработването на цялостна комплексна програма, която да осигури повишаване на качеството и на ефективността на производството в селското стопанство.

Значителна работа по обем и обхват на проблеми извърши работната група по изграждането на научнообоснована и практико-приложна програма на базата на информацията за най-новите научни постижения и на съществуващия челен опит в практиката. Широките проучвания и проведените разговори с челници в труда помогнаха да бъде подготвен проект за програма. Преди да се внесе за обсъждане и приемане от пленума на общинския комитет на партията, програмата се обсъди в партийните организации, а след това на бригадни събрания. Взеха се предвид рационалните предложения, отчетоха се редица назрели потребности от материален и организационен характер, които преди това не се виждаха или се считаха за маловажни. Ето какво разказа Георги Стоянов — председател на аграрно-промишления комплекс: „Широката и пълна информираност на комунистите и трудовите колективи за научно-техническите постижения и челния производствен опит и активното им участие в предварителното обсъждане на програмата не само я направи по-конкретна и изпълнима, но внесе у всички самочувствие и отговорност, още в самия процес на изграждането ѝ, да се решават не само записаните задачи, но и да се набележат по-значими цели."

Силата на този подход е в това, че се формира умение и отговорност в първичните партийни организации да задълбочават и засилват партийното въздействие, да откриват проблемите в трудовите колективи, решаването на които да се превърне в първостепенна политическа задача, в задължение и отговорност на всички комунисти. Така партийните мерки стават по-целесъобразни, по-действени, получават всеобща подкрепа, повишават се качеството и ефективността на политическото ръководство. Цялата тази предварителна работа помогна пленумът на общинския комитет да приеме програма с всеобща подкрепа и увереност в нейното изпълнение.

След двегодишен период, наситен с напрегната, делнична работа, през 1982 г. на пленарно заседание общинският комитет на БКП обсъди „Отчет на ръководствата на АПК „Иван Козарев" — Банско и Дър-

Digitized by Google

жавното горско земеделско стопанство в с. Места за изпълнение на решенията и програмата на общинския комитет на БКП от април 1980 г. за резултатите по повишаване качеството и ефективността на селскостопанското производство". Отчетът и изказванията осигуриха разнообразна информация не само за практическите резултати, те сполучливо разкриха как се изменят подходите и методите на ръководство и управление на новите процеси при внедряване на научно-техническия прогрес в тютюнопроизводството, фуражопроизводството и животновъдството.

Много полезни се оказаха критичният анализ и преценката на инициативността, активността и отговорността за задълбочаване и засилване

АВАНГАРДНАТА РОЛЯ НА ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И НА ВСЕКИ КОМУНИСТ

в борбата за разгръщане на научно-техническия прогрес и за високо качеството на труда. Сблъскали се с действителността при развитието и утвърждаването на новите процеси на научно-техническата революция, с прилагането на новия икономически подход и механизъм, с разгръщането на пряката демокрация, комунистите изказваха становища, правеха предложения, споделяха своите намерения. Предприети бяха инициативи, с които се създаде благоприятна атмосфера за търсене и прилагане на нови подходи, форми и методи на работа, а традиционните се изпълниха с ново съдържание. По-умело сега се отчитат обективните икономически, социални, психически и други процеси, протичащи в трудовите колективи. Усъвършенствува се структурата на партийните организации, подобрява се планирането на партийната работа, разгърна се вътрешнопартийната демокрация, подобрява се работата с кадрите. Всичко това най-тясно се свързва с повишаване личния пример и авангардната роля на комунистите.

В аграрно-промишления комплекс работят над 130 комунисти, обединени в пет първични партийни организации. Едновременно с изграждането на бригадите от нов тип общинският комитет на БКП утвърди нова структура на първичните партийни организации, чиято дейност е тясно свързана със задачите, които решават колективите. Численият състав на организациите (от 20 до 50 комунисти) създава възможност да се осъществява партийно въздействие. В състава на партийните организации има силно партийно ядро, в което преобладават производственици — постоянни първенци и носители на високи трудови отличия. Четиридесет и двама комунисти са носители на правителствени ордени и медали за високи производствени и икономически резултати. Между тях са героят на социалистическия труд Сара Смедарчина, носителите на орден „Георги Димитров" Кина Колчагова, Райна Бенина, орденоносците Манда Пигова, Елена Сирлещова и други. През последните 4—5 години бяха приети над 40 комсомолци за членове на партията.

Важно направление в дейността на първичните партийни организации заема обогатяването на формите на индивидуалната работа с комунистите. В практиката на партийните организации е провеждането на тематични разговори-отчети. През тази година се води диалог под наслов „Комунистът и научно-техническият прогрес". С него се цели да се подпомогне всеки комунист своевременно да си изясни сложността и отговорността на задачите, които произтичат от партийната политика за ускореното обществено развитие. Комунистът да разбере и осмисли връзката между държавните, местните, колективните и личните интереси. Той да определи мястото и ролята си, свързани със

Digitized by Google

строгото спазване на технологичната дисциплина, повишаването на професионалната квалификация, творчеството и самоконтрола в труда като гаранция за висока производителност и качество.

Основните форми по тематичния разговор-самоанализ се определят от съответното партийно бюро и първичната организация: събрания на партийната група; събрания на първичната партийна организация; заседания на партийното бюро; срещи с комунисти, които са носители на челен опит и инициатори за постигане на високо качество и висока дисциплина в бригадата, звеното и пр. При обсъждането на отчета комунистът прави предложения, поема обещание съобразно своята компетентност за личен принос по усвояване и внедряване на научно-технически постижения и челен опит. Първичната организация възлага поръчение на комуниста за решаване на конкретни задачи. Интересен е опитът на първичната организация при първа бригада в растениевъдството. Доколкото е възможно най-кратко да се види това, ще посочим редове от отчетния доклад на годишното събрание.

„Плод на новаторския дух на нашите комунисти е внедряването за първи път в производствени условия на комбайн за полистно бране на ориенталски тютюн. За тази цел в началото на годината бе създадено ново технологично звено. Като взе предвид сложността и отговорността на задачата, която трябваше да решава колективът, организацията изпрати с поръчение комунистите Мария Колчагова, Николина Цигорина и Елена Бельова. Те бяха разпределени между тютюноработничките със задача да въздействуват за най-стриктно спазване на новата технология. Мария Колчагова бе на полето по време на брането на тютюна, а Николина Цигорина и Елена Бельова останаха на стопанския двор, където непосредствено ръководеха и участвуваха в низането на тютюн, набран с комбайн. Така механизирано бяха набрани 52 тона тютюн при добро качество (изкупна цена — 5 лева на килограм). С личния пример на комунистите бяха показани на практика предимствата на полистното бране на тютюн с комбайн и много песимисти се убедиха, че бъдещето принадлежи на тази технология при беритбата на тютюна."

Има и нещо специфично, много полезно в подхода при провеждането отчета на комунистите. Първи се отчитат онези партийни членове, които вече са показали с делата си как трябва да се работи за овладяване и прилагане на новите технологии и за постигане високо качество и дисциплина на труда. По този начин събранията се превръщат в своеобразни школи на комунистите за повишаване на знанията и на опита, дават практически възможности за широко разпространение на челния опит. От всеки комунист в случая се изисква да направи верен самоанализ за обществения си дълг като организатор и възпитател на безпартийните, като личност, която със своето поведение и дейност внася висока класова дисциплина, организираност и отговорност в колектива, където работи.

Въвежда се практика в дневния ред на събранията, след обсъждане на основния въпрос, да се отчитат кадрите и специалистите по изпълнението на дадени решения, свързани с внедряването на научно-техническия прогрес. Така се издигат авторитетът и въздействуващата сила на партийното събрание, повишава се интересът на комунистите към най-актуалните задачи на партийната работа. Пораждат се ценни идеи и предложения, разгръща се вътрешнопартийната демокрация, която се отразява благоприятно върху развитието на критиката и самокритиката.

На откритите партийни събрания вниманието се насочва към усъвършенстуването на трудовите, възпитателните и социалните функции на колектива за ускорено внедряване на научно-техническите пости-

Digitized by Google

жения и по-пълното използване икономическите фактори за социалистическото стопанисване. Заслужават внимание някои проблеми, поставени в дневния ред: „Работата на бригадните ръководители за внедряване на техническия прогрес и челния опит", „Социалното развитие на колектива и социалистическото стопанисване", „Усъвършенствуване на моралните и материалните стимули за внедряване на техническия прогрес и новостите в производството", „Работата на профсъюзното ръководство за разгръщане на производствената демокрация", „В научно-техническия прогрес всеки член на колектива със свой принос". По такъв начин укрепват и се разширяват връзките на партийните организации с хората, оперативно се вземат мерки за решаване на неотложните потребности в трудовите колективи; създава се атмосфера на задълбочаване и разширяване на взаимопомощта, другарството между комунистите и безпартийните, повишава се взаимната взискателност и непримиримостта към отрицателните явления.

Когато разказваме за създадената атмосфера и засилване активната политическа позиция, която дава простор за изява, следва да посочим

ПРИНОСА НА МЛАДЕЖТА

В овладяването и внедряването на научно-техническите постижения в производствени условия на предния фронт са застанали младите специалисти и работници. Активен е техният принос в съвместните разработки с научните работници, в постигането на изпреварваща подготовка и действия по внедряване на научните постижения. Научно-техническото дружество в АПК „Иван Козарев" е едно от най-старите на територията на общината. В него членуват 60 специалисти с висше и средно специално образование. През 1985 г. четиридесет и двама от тях работеха с лични творчески планове по 19 теми. Внедрени са 7 предложения от приетите 14. Три от предложенията се експериментират през тази година. Очакваният икономически ефект ще бъде около 100 000 лева.

Вниманието е насочено и се работи плодотворно за създаване условия и обстановка за по-пълноценно реализиране на младежта в селското стопанство. Младежката активност не е случайна, тя се създава и поддържа както с организационни мерки, морални и материални стимули, така и чрез доокомплектуване на производствената база. Ускорено се извършват реконструкция и модернизация, един след друг се решават проблемите за усъвършенствуване на структурата на производство и на организацията на работа. Сериозни усилия се полагат, за да се подобрят условията за труд. За тези цели през осмата петилетка са изразходвани близо три милиона лева. Търсят се и се прилагат редица новости: механизирано се доят 3000 овце, а в близко време ще се обхванат всички стада, за което се изграждат четири нови доилни зали. В кравефермата освен механизирано доене е внедрено типизирано хранене. Обзаведените битови помещения създават условия за отдих.

Модернизира се производствената база в растениевъдството. Извършват се преустройство и реконструкция на поливната мрежа за въвеждане на високопроизводителни методи на поливане. Успешно се осъществи производствено изпитване на промишлена технология за производство на ориенталски тютюн на база механизирано полистно бране на надпланови площи от 530 декара. Изпитването се извърши от специализирана модулна единица с постоянен състав от 22 души и зачислени към нея два броя комбайни и 12 сушилни камери. Всичко това стимулира у младите хора стремеж към овладяване на селско-

Digitized by Google

стопански професии, засилва тяхното уважение към трудовите знания, умения и навици в земеделието.

Положително въздействие оказват съгласуваните действия за изучаване мнението и настроението на младежта по актуалните въпроси в селското стопанство. Полезни са срещите, които партийните и стопанските ръководители правят с тях, като ги запознават с практическите мерки за решаването на повдигнатите въпроси и дадените предложения. Това повишава чувството за отговорност, засилва самовзискателността при изпълнение на задачите.

●

Най-ценното в подхода на комитета е, че с помощта на първичните партийни организации и партийните групи създава атмосфера, в която всеки ръководител и изпълнител се стреми да издига в основен критерий на своята работа конкретния принос в овладяване и внедряване на научно-техническите постижения и челния опит за постигане високо качество и ефективност на селскостопанското производство.

На по-преден план се извежда диференцираната и принципна работа с онези кадри и специалисти, в които е силно развито чувството към новото, прогресивното, които са способни да поемат отговорност, да отстояват своите идеи и настойчиво да воюват за тяхната реализация. Това води до постигане на конкретни резултати в икономиката, до формиране у кадрите и специалистите на ново, по-високо самочувствие, което им позволява не само да решават поставени задачи, но и по своя инициатива да си набелязват по-високи цели.

Борис АНГЕЛОВ

ИНСТИТУТСКО ОБНОВЛЕНИЕ

На института по пшеницата и слънчогледа „Добруджа" в гр. Генерал Тошево са възложени две главни задачи в областта на селскостопанската наука: да поеме цялостната селекционна работа по пшеницата, слънчогледа, фасула и лещата в нашата страна и да разработва съвременни научнообосновани технологии за производството им. Как ще се решават тия задачи, в голяма степен зависи от уменето на институтската партийна организация да настрои своята работа, да поведе колектива към целите, определени с партийните документи.

През годините на осмата петилетка добруджанският научен институт утвърди името и престижа си на водещо селекционно и научноизследователско учреждение, способно да решава крупни проблеми с широкообхватна и целенасочена тематика в съответствие с потребностите на селското стопанство. Постигнати са трайни успехи в научноизследователската и внедрителската дейност, в управлението на научно-производствения процес на базата на приложението на икономическия подход и неговия механизъм. Подобрени са условията на работа. Усвоена е модерна лабораторна и вегетационна база. Напълно са механизирани процесите по извеждането на полските опити, увеличи се научният потенциал. Тези промени дават своето положително отражение върху ефективността на научноизследователската и внедрителската дейност.

Периодът през годините на осмата петилетка ще остане като един от забележителните в живота на института. Бяха признати и районирани шест нови сорта пшеница и един сорт третикале, един сорт и три хибрида слънчоглед. Новите интензивни сортове пшеница получиха висока оценка от практиката и бързо навлязоха

Digitized by Google

в производството. Промени се основната сортова структура за страната, като сортовете, създадени в института, заемат 76,1 процента от площта на пшеницата срещу 58 на сто в края на седмата петилетка. През последната година в Държавната сортова комисия са представени за изпитване 22 кандидат-сортове, а за признаване три нови сорта — „Кортен", "Ясен" и „Дунавка".

Основните усилия на колектива сега се насочват към повишаване равнището на селекцията. В изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП в института е извършено коренно преустройство в научноизследователската и селекционната работа. Приета е нова организационна структура и са изградени програмни колективи, усилията на които са насочени към създаване на сортове с още по-висок продуктивен потенциал. Разработена е програма за интензифициране на селекционния процес, за въвеждане на нови методи, които ще повишат ефективността на селекционната технология, като се използват максимално достиженията на научно-техническия прогрес.

Наред с подобряване продуктивността на пшеницата, което е генерална задача на института, селекционният колектив сега работи и по едно ново съвременно направление, а именно създаване на интензивни сортове, които да използват най-икономично природните ресурси и особено хранителните вещества. В програмата особено внимание се обръща на качеството на зърното. Главните усилия са насочени към създаване на интензивни сортове с високи хлебопекарни качества. Селекцията на слънчогледа е преминала сложния път на развитие в годините на петилетката. Колективът на секцията е попълнен с млади и надеждни кадри. Обновена е материалната база и се прилага групова организация за водене на селекционния процес, която вече дава добри резултати. При фасула цялата селекционна дейност е преустроена към създаване на сортове, пригодни за еднократно механизирано прибиране.

В областта на технологиите се разширяват изследванията за установяване на икономически ефективните прагове на интензивните агротехнически фактори, оптимизиране на комплексните технологични линии от машини в системата на сеитбообръщението; конкретизиране параметрите на технологиите към определени екологични условия; приложение на нови технологични прийоми като бактериално торене, йонизиращи лъчения, магнитно обработени води и др. Във връзка с компютъризацията на производството целта е през близките години да се разработят математически модели. В сферата на фундаменталните изследвания — основа за новите технологични решения, са проучванията върху физиологичните основи на продуктивността, диференциране на сортовете по коефициент на използване на факторите торене, водопотребление, светлина и др.

През последните години е увеличен обемът на научноизследователската дейност, открити са нови направления, усвоени са и се усвояват нови методи на работа. „Можем да отчетем — споделя зам.-директорът на института ст. н. с. Митко Господинов, — че постигнатите резултати задоволяват, но не отговарят напълно на поставените партийни решения. Защото повикът на партията е за рязък завой в работата на научните сътрудници и ние сами трябва да вдигнем критериите."

Науката трябва да се развива с бързи темпове, а пътят от научната идея до практическото ѝ приложение трябва да се скъси. Това разбиране сега поставя въпроса не за технологични решения въобще, а за конкретни решения, определящи направляваното отглеждане на растенията. Става дума за правилното приложение на растежни регулатори, фунгициди, инсектициди, микроторове и др., така че добивите да се повишават при максимален икономически ефект, като се подобрява почвеното плодородие и се опазва околната среда.

Под ръководството на партийния комитет и с активното участие на специалистите се решава един изключително важен въпрос, тясно свързан с равнището на селекционната и внедрителската работа — осигуряването на института с нова съвременна лабораторна и малогабаритна техника, въвеждането и използването на електронноизчислителни машини. Приета е нова организационна структура на института. Специално внимание се отделя на подготовката на научните кадри. Институтът навлезе в решаващ етап на кадрово обновление. Само през последните две години са приети 20 нови сътрудници. Постоянно се подмладява съставът на научните работници.

Под ръководството на партийния комитет е разработена и приета програма за работа с младите научни сътрудници и специалисти. Връчени са партийни поръчения на комунисти — научни сътрудници, за оказване помощ на младите им колеги за ускоряване процеса по създаване на крайния продукт. В продължение на три години младият научен работник е прикрепен към хабилитиран сътрудник с доказани възможности. В първичните организации се прави периодично оценка как новото попълнение се влива в колектива, с какво допринася за решаване на проблематиката. Наред с това в института се организират форми за обучение по определени направления: изучаване на чужди езици; работа върху анализиране и систематизиране на научната информация; статистико-математически методи за оценка на резултатите и др.

Все повече се утвърждават и развиват формите за научно общуване и ползването на информацията в института. За пример в това отношение може да се посочи работата на секцията по селекция на пшеницата с ръководител старши научния сътрудник, доктора на селскостопанските на-

Digitized by Google

уки Коста Гоцев. Под негово ръководство ежеседмично се провежда научен семинар, където се обсъждат и дискутират въпроси от методологията и новостите в селското стопанство, ефективността от внедрителската и научната дейност.

Това дава своето положително отражение върху възпитанието на младите научни работници, за тяхната научна квалификация, засилва се стремежът към усвояване опита на водещите, към самоусъвършенстване.

Непосредствена задача сега е въвеждането на нови методи за селекция, т. е. създаване на нови направления за формиране на генетична плазма, за по-ефективно използване и комбиниране на наличната наследственост в процеса на формообразуването. Успоредно с използването на досегашните методи усилията се насочват към формирането на нови направления, към усвояването на нова методология за сортообразуване. За ускоряването на процеса на изследване и за по-бързото внедряване в производството пред научната мисъл на института е поставен проблемът за усъвършенстване методите на експериментиране с цел да се скъси пътят на изследването и своевременно да се отстраняват безперспективните варианти. Усилията на партийното и научното ръководство са насочени още и към създаване на висококвалифицирани млади научни кадри, към създаване на нова атмосфера на мислене и действие — важен залог за успешното изпълнение на задачите, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП.

Васил НИКОЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

ОРГАНИЗИРАН И НАПРАВЛЯВАН ПРОЦЕС

През неблагоприятната за селското стопанство 1985 г. Научно-производственият лозаро-винарски комплекс в гр. Септември изпълни плана за общата селскостопанска продукция. Като прибавим, че е изпълнен и планът за отминалата петилетка, редно е да се постави въпросът за факторите, на които се градеше успехът през този период. Ще поставим на първо място структурата на производството, делът на трайните насаждения, които заемат около четиридесет процента от обработваемата земя на комплекса. На второ място идва интензификацията на този отрасъл на базата на последователното прилагане постиженията на научно-техническата революция.

Разбира се, нито единият, нито другият фактор биха се изявили без партийното ръководство, което имаше за задача да насочи комплекса не само към създаването на съответните материални предпоставки, но и да създаде нова нагласа в специалисти и трудови колективи в посока на новото и прогресивното в земеделието. Всяка година първичните партийни организации поемаха отговорното задължение да поведат трудовите колективи в съставянето на насрещните планове на базата на върховите постижения, така че да се залагат не какви да е показатели, а добивите и продуктивността, характерни за съответния сорт или порода.

Създаде се обстановка всеки работник и специалист да участвува с предложение при изграждането на насрещните планове — устно или чрез анкетни карти. Заинтересоваността се подсилва и от конкурса за „предложение с най-голям икономически ефект", от съревнованието между трудовите колективи в разработването и обогатяването на насрещните планове. Като прибавим и системната целогодишна работа с работническите предложения, може да се каже с основание, че насрещният план е дело на трудовите колективи.

Като решаващ фактор за рязкото нарастване на производителността научно-техническият прогрес е организиран и направляван процес, в който общественото начало на ръководство е широко застъпено. Изграден е съвет за организация на техническото творчество, конструкторско бюро на обществени начала, база за експериментиране и бюро за механизация и автоматизация, чиято задача е да подпомогне работниците и специалистите в решаването на въпросите по техническия прогрес. За успешното изпълнение на програмата по внедряването на научно-техническите постижения са изградени 46 колектива със 165 участници — специалисти, научни работници, рационализатори. В програмата са включени 50 теми с годишен икономически ефект 878 хиляди лева. Договорите, които ръководството на комплекса сключва с тези колективи, създават планомерност, двустранно задължение и увереност в крайните резултати.

Digitized by Google

Повишен е контролът от страна на първичните партийни организации относно умението и предприемчивостта на стопанските кадри да подемат решаването на най-важния проблем — откъсването на земеделското производство от пагубното влияние на природно-климатичните фактори. През миналата година такъв беше засушаването. С примера си първичните организации към бригадите във Виноградец и Ветрен показаха какво означава да се приведе в безупречна експлоатация инсталацията за капково напояване и да се получат по над хиляда килограма среден добив от винените сортове лози. В отчетните доклади на годишните събрания и в изказванията преобладаваха новото отношение към земеделието, намаляването на аргументацията за лошите климатични условия в едно или друго производство. Въпросите на напояването се оценяват периодично от партийните бюра, търси се персонална отговорност на партийните събрания, организират се с помощта на научновнедрителската база в комплекса срещи на наши специалисти и производственици с добри колективи от други АПК в страната, където напояването е станало част от една съвременна технология.

На базата на бившата опитна станция по лозарство към комплекса е създадена научновнедрителска база. Трите основни направления на нейната дейност са: научноизследователска, внедрителска и обучение на студентите от ВССИ „Васил Коларов" — Пловдив. Актуалността и динамиката на внедряването доказват предимствата на тази форма. Работи се успешно по клоновата селекция на сорта „Памид", въведоха се най-подходящите резитби, оптимизираха се водният режим и минералното хранене на лозата, води се интегрирана борба с плевелите и неприятелите в лозовите насаждения, а новоизградената лаборатория ще спомогне за бързото развитие на пепинерството на базата на тъканните култури. С активното участие на научните работници от внедрителската база на комплекса Васил Ковачев, Таня Кръстанова, Мария Апостолова, Златка Кръстева, Димо Танев се извършва не само внедряването, но и повишаването на квалификацията на изпълнителските кадри; активно участвуват и в обществените прегледи на културата на земеделието, решават на място възникналите проблеми в технологиите.

През настоящата година ще се приложи информационно-съветваща система за оптимизиране на водния режим. Ще се разширява интегрираната борба с болестите и неприятелите. Техническият прогрес навлиза и в животновъдството. Разработена е вече програма за развитието на овцевъдството; ще се концентрира в едно село, изцяло ще премине на машинно доене. Изобщо всичко, което сега се предприема в лозаро-винарския комплекс, носи белега на модерното земеделие, изградено върху прогресивните технологии. Всичко това ще ни даде възможност да повишим ефективността още в първите години на деветата петилетка.

Николина СЕРДАРОВА
завеждаща отдел „Селскостопански" на общинския комитет на партията — гр. Септември

Digitized by Google

ДИАЛОГЪТ: ПАРТИЙНА ТЕОРИЯ—ПРАКТИКА

„... Твърде често в научната работа отсъствува диалогът с практиката.

... Партийните кадри от всички равнища трябва да имат вкус към теорията, широка ерудиция и професионална подготовка."

Из Отчета на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес.

ПРОТИВОРЕЧИЕТО МЕЖДУ ТЕОРИЯТА И ПРАКТИКАТА НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

доц. КОНСТАНТИН ДИЛЧЕВ
кандидат на историческите науки

Комунистическата партия е съединение на научната теория с работническото движение, с революционната практика на пролетариата и трудещите се. Съединението на теорията и практиката в партията, в нейната разностранна дейност е взаимно, органическо, неразкъсваемо, тъй като без такова единство не може да има и партия в класово-революционния, марксистко-ленинския смисъл на това понятие.

Веднага възниква логическият въпрос — можем ли тогава да говорим за противоречие между теория и партийна практика? Не само че можем, но това е необходимо с оглед изучаването и умелото направляване на процесите и явленията в партията, в осъществяването на нейната ръководна роля. Теорията и практиката на партийното строителство са диалектически свързани. Те са противоположни страни във взаимодействието помежду си. Следователно тяхното съотношение е съотношение между диалектически противоположности. И те, както всички диалектически противоположности, се характеризират не само с единство и тъждество, но и с различие.

Digitized by Google

Марксизмът-ленинизмът е най-общата идейно-теоретична основа на комунистическата партия. Като система от знания за развитието на природата, обществото и мисленето той отразява и закономерния естественоисторически процес на прехода от капитализма към социализма и комунизма и строителството на новото общество. Революционното учение осветлява пътя на революционната борба. Без революционна теория, както учи Ленин, не може да има и революционно движение.[1] Една от неотложните задачи на партията е, внасяйки съзнателност и организираност в революционните сили, да издига равнището на тяхната борба до висотата на революционното марксистко-ленинско учение.

Това не омаловажава значението на революционната партийна практика. Както сочеше В. И. Ленин, „практиката на масовото работническо движение ни най-малко не е по-маловажна от теорията и... само тази практика може да направи сериозна проверка на нашите принципи"[2]. При това практиката не само прави проверка на истинността на теоретичните принципи, но като краен потребител на научното знание тя е носител на най-съществените потребности от неговото развитие. Животът, борбата, партийната практика непрекъснато поставят пред теорията на партийното строителство нови проблеми за изследване и теоретично осветляване. Тоест взаимодействието между теорията и практиката на партийното строителство е процес на непрекъснато преодоляване на противоречията между тях, между отделните техни страни, моменти, аспекти, процес на непрекъснато привеждане на страните в съответствие една с друга.

В статията повдигаме само няколко отделни страни на това противоречие в условията на научно-техническата революция, без да изчерпваме изключително богатия по съдържание и форми на проявление процес на взаимодействието между теорията и практиката на партийното строителство.

●

Новите теоретически постановки, идеи и подходи, развити от другаря Тодор Живков след Дванадесетия конгрес, представляват творческа конкретизация на марксистко-ленинското учение в условията на нашата страна, в това число и особено на учението за развития социализъм. Те поставят редица въпроси за разрешаване пред партийната и социалната практика.

Ако в конкретния случай може да се говори за „противоречие" между новите теоретически разработки на партията и съществуващата партийна практика, то неговият смисъл се заключава преди всичко в това, че **закономерният ход на общественото развитие в близка и по-далечна перспектива, намерил отражение в документите на партията и разработките на другаря Тодор Живков, предполага, диктува настъпването на сериозни промени в партийната и обществената практика по пътя на нейното усъвършенстване.**

Не е възможно да се реализират в живота постановките на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.), без да се отиде на сблъсък с позицията, отношението, действието на значителна част от кадрите, в това число на някои партийни кадри.

Във връзка с подготовката на пленум на Кирковския районен комитет на БКП в столицата беше проведено социологическо изследване за готовността на ръководните кадри от района да възприемат и

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 6, с. 23.
[2] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 25, с. 387, 388.

Digitized by Google

утвърждават новостите в практиката като страна на творческия подход в тяхната работа. Беше изследвана съвкупност от ръководни кадри — партийни, стопански, обществени, от всички еталонни и от някои нееталонни предприятия и учреждения в района. Както във всяко изследване, така и в случая критериите за самооценка на кадрите не са еднакви. Но въпреки това получените резултати са сериозна основа за размисъл. Само 24,98 на сто от изследваните изразяват висока степен на готовност да възприемат нововъведенията в своята област. 52,3 на сто имат средна готовност, цифра, която изразява отношението към възприемането на нововъведенията от позициите не на днешния, а на вчерашния ден. Около 22 на сто от ръководните кадри се характеризират с ниска и много ниска степен на готовност. Пленумът на районния комитет на БКП направи извода, че с такава степен на готовност трудно може да се отива на битка за внедряване на нововъведенията в практиката на предприятията и колективите, че е необходима коренна промяна на това състояние.

Могат да бъдат приведени множество такива примери. Става дума за примери, когато изменението на практиката, и по-точно на отделни нейни страни, привеждането им в съответствие с новите теоретични постановки и изисквания на партията предполага сблъсък с остарели или несъответствуващи на етапа на развитието начини на мислене и действие.

Големият проблем — за реални изменения в действителността, в практиката в съответствие с партийните критерии и изисквания, за издигане на практическата дейност до равнището на научнообоснованите изводи и обобщения, това е проблемът за издигане **научното равнище на партийната дейност.** Този въпрос е принципен, с дълбоко и непреходно политическо съдържание и значение.

Една от най-важните задачи на партийните комитети и организации сега е да издигнат равнището на своята дейност по **ръководството на научно-техническия прогрес до висотата на партийните изисквания.**

В съвременните условия особено значение придобива проблемът за политическата компетентност на партийните комитети и първичните партийни организации да ръководят процесите на научно-техническата революция. С особена острота другарят Тодор Живков откри на Февруарския пленум необходимостта от „пробив в бюрократичната нагласа на партийния апарат към науката“[1]. Става дума **за решителна промяна на отношението на редица партийни комитети и организации към един от най-важните проблеми на нашето развитие.**

На много места се смята, че центърът на партийната работа следва да се пренесе от разработването на стратегическите цели и задачи на развитието на колективите към изпълнението и реализирането на утвърдените програми за внедряване на научно-техническите постижения, за обновление на производството и технологиите.[2] Това е принципен въпрос, на който следва да се даде ясен и точен отговор. Вярно е, че въпросите на внедряването на научно-техническите постижения се решават най-вече от висшестоящите стопански организации, от министерствата, които съгласно икономическия механизъм са призвани да отговарят за реализирането на научно-техническата политика на партията в съответното направление. Но това в никакъв случай не може да отмени или омаловажи ролята и задължението на партийния

---

[1] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ, С., 1985, с. 19.

[2] Кирковски районен комитет на БКП — текущ партиен архив, декември 1984 г.

Digitized by Google

комитет, на първичната организация да се произнася по основните, най-важните, стратегическите въпроси на развитието на предприятието и колектива, каквито са сега тези по осъществяването на научно-техническата революция.

И все пак — защо се получава така? Кои са причините за тези остри констатации и оценки за изоставането на редица партийни комитети и организации от съвременните изисквания за политическо ръководство на научно-техническия прогрес?

Отговорът на тези въпроси не е лесен. Но една от съществените причини е свързана именно с **компетентността.** А истината е, че не винаги ни достига компетентност за умело политическо ръководство на процесите на научно-техническия прогрес. Един пример. Изграждането на гъвкавата автоматизирана производствена система в завода за електрокари и мотокари „Средец" в столицата позволи да се направи следният извод. Добро и много добро е ръководството и управлението на познатите процеси, свързани със строителството на корпуса, с монтирането на машините и др. Що се отнася до дейността, свързана с интелектуалния продукт, с подготовката на програмното осигуряване и пр., тук ярко пролича неумението да се осъществява компетентно ръководство на тази качествено нова проблематика.

Във връзка с това **актуален е и проблемът за диалектиката между политически подход, научно-техническа и професионална компетентност на ръководните партийни кадри** и разграничаването на функциите им от тези на стопанските и другите ръководства.

Често се разсъждава по следния начин. Партийната организация осъществява политическо ръководство. Оперативното ръководство на собствените научно-технически процеси се извършва от съответните ръководители и специалисти. Това е правилно. Но понякога се прави неправилен извод, че не е необходимо субектът на политическото ръководство да познава в дълбочина съответните научни и технически проблеми. Тук може сериозно да се поспори. Политическото ръководство винаги предполага задълбочено да се познава неговият обект в рамките на предмета на ръководната дейност. Задачите са научно-технически, подходът е политически. Но това означава, че трябва да се познава същината и на едното, и на другото. Иначе няма да се получи компетентно ръководство. Обикновено възниква въпрос. Кои страни на научно-техническата революция трябва да се познават и доколко, в каква дълбочина, за да се осъществи компетентно ръководство от страна на партийния орган? Тук не могат да се дават рецепти, но следва да се имат предвид някои принципни положения. Преди всичко политическият подход в съвременните условия има своите актуални измерения в овладяването на научно-техническата политика на партията, на решенията на Февруарския и Януарския пленум, на Тринадесетия конгрес като изходно ръководно начало и критерий за оценка на дейността, постъпките и пр. на всеки орган, организация и т. н. И по-нататък — политическият подход предполага научно-техническата политика на партията, нейното формиране и реализиране да се превръща в собствено, живо и творческо дело на трудещите се, като се отчитат конкретните проблеми, вълненията, болките на хората във всеки трудов колектив. Следователно партийното ръководство на осъществяването на научно-техническата революция в съответното направление предполага **задълбочено** да се познава научно-техническата политика на партията в това направление, предполага умение тя да бъде конкретизирана съобразно специфичните особености на територията, отрасъла, предприятието и пр.

Следва да се има предвид и това, че научно-техническата политика се конкретизира от съответните партийни органи и организации,

Digitized by Google

а те обединяват, включват в своя състав най-добрите представители на трудещите се в съответния колектив, включват тези, които са призвани да осъществяват авангардната роля в провеждането на научно-техническата революция. Авангардната роля на комуниста сега придобива някои нови измерения. Те се изразяват в познаването на съвременните постижения на научно-техническата революция, в активното участие в рационализаторското и изобретателското движение, в умението да се мисли творчески, технологично, да се овладява компютърната техника и пр. А това е важна предпоставка за компетентното участие на комуниста в политическото ръководство на тези процеси.

Следователно задълбоченото познаване на научно-техническата революция в никакъв случай не може и не бива да се противопоставя на политическото ръководство. Едно е да се познава задълбочено научно-техническата революция в съответното направление като дълг, като партийно изискване към комунистите в съвременните условия. Това е предпоставка за правилно политическо ръководство. И съвсем друго е смесването на функциите, вмешателството в работата на стопанските институции, тогава, когато партийният орган прекрачва границата на политическото ръководство в своите взаимоотношения със стопанските органи. Именно поради това е абсолютно правилна постановката, че за компетентно партийно ръководство в съвременните условия е необходимо органично да се съчетават политическият подход със задълбоченото познаване проблемите на научно-техническата революция в съответното направление.

●

Диалектиката между теорията и практиката на партийното строителство има свои актуални аспекти на всеки етап от развитието на партията. Има ги и в съвременните условия. Ние говорим за противоречие между новите теоретически разработки на партията, на другаря Тодор Живков за развитието на научно-техническата революция, от една страна, и недостатъчната способност, компетентност и т. н. на отделни ръководства и кадри умело да ръководят реализирането на научно-техническата политика в живота, от друга. Но разглежданото противоречие има своите измерения и в недостатъчното теоретично осветляване в нашата научна литература на редица назрели проблеми на партийната политика в условията на научно-техническата революция.

Определено трябва да се каже, че в много отношения научните изследвания на партията и на обществеото развитие изостават от потребностите на партийната и социалната практика. От трибуната на XXVII конгрес на КПСС др. Михаил Горбачов отбеляза: „Не може да се пренебрегне фактът, че нашият философски и икономически фронт, а и обществознанието като цяло са до известна степен отдалечени от изискванията на живота. Времето поставя въпроса за широко насочване на обществените науки към конкретните нужди на практиката . . .“[1]

Януарският пленум на ЦК на БКП постави остро проблема за понататъшното развитие на обществените науки като важен фактор за осъществяването на научно-техническата революция, за подготовката и реализирането на пробиви в стила на работа на стопанския, държавния и партийния апарат.[2] В Отчета на ЦК на БКП пред Тринаде-

[1] М. Горбачов, Политически доклад на ЦК на КПСС пред XXVII конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз, С., 1986, с. 125.

[2] Т. Живков, Основни насоки и задачи за изпълнение на решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1985 г., Раб. дело № 77 от 18. III. 1986 г.

Digitized by Google

сетия конгрес се отбелязва, че твърде често в научната работа отсъствува диалогът с практиката.[1]

Усъвършенстването на партийната работа за разгръщането на научно-техническата революция, за внедряването на научно-техническия прогрес — това е актуална задача на деня, израз на назрели потребности на развитието на обществото и на партията.

Вече няма водещо предприятие в нашата страна, в което да не е навлязла или да не е в процес на навлизане нова техника и технология, която отразява съвременни характеристики на научно-техническата революция. Става дума за внедряването на гъвкави автоматизирани технологични линии и модули, на биотехника и биотехнология и редица други.

Как и в каква степен са разработени проблемите на партийната дейност в новите условия? Въпреки отделни опити за научно изследване това е все още неовладяна територия. Налице е значително **изоставане на научните разработки от потребностите на партийната практика.** Например научни разработки за специфичните особености на партийната работа в условията на гъвкавите автоматизирани производствени системи няма. А такива системи вече функционират. Не са малко и назрелите проблеми на партийната дейност, които се нуждаят от по-задълбочено научно изследване. Ще посочим някои от тях.

При регулирането на партийния състав. Необходимо е да се разработи и реши въпросът за социалната принадлежност на работещите на ГАПС и автоматизираните технологични линии. За настройчиците и операторите нещата са по-изяснени. Но каква е социалната принадлежност на ръководителя, на неговите помощници, отговорници на смени, които, от една страна, са ръководители на цялостна производствена система, управляват, макар и малък, но сложен и отговорен колектив, а от друга страна, са едни от най-квалифицираните работници по поддържането и експлоатацията на оборудването.

Практиката показва, че обикновено опитните работници с по-голям трудов стаж трудно се приспособяват към изискванията за работа при ГАПС. Младите хора, без трудов стаж, се приспособяват по-лесно, защото и трудовите колективи на тези нови производствени системи са с ниска средна възраст. В колектива, обслужващ ГАПС-а на завода за електрокари и мотокари „Средец", тя е 22 години, а голяма част от техните членове постъпват направо от училищната скамейка. Кога трябва да започне предварителната работа за приемането в партията — след постъпването на постоянна работа, в процеса на трудово-производствената дейност през периода на учебно-професионалния комплекс, а може би и по-рано? А как стоят нещата с общественото признание на кандидата, като се има предвид, че по различни причини на тези, които са на работа в ГАПС, понякога се гледа скептично от страна на останалите работници — тук се проявяват много сложни взаимоотношения, пораждат се и отрицателни настроения, свързани с разликата в условията и културата на труда и пр. И още много други проблеми чакат своето теоретично осветляване.

По отношение структурата на партията и изграждането на нейните първични звена. През последните години се наблюдава тенденция на окрупняване на първичните партийни организации, свързана с концентрацията на труда, производството, управлението и пр. Изграждането на гъвкавите автоматизирани производствени системи, на малките предприятия и др., които имат относително обособен характер,

---

[1] Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес. Партиздат, С., 1986, с. 85.

Digitized by Google

изискват изграждането на самостоятелни първични организации. Те обикновено са малочислени, тъй като самите трудови колективи са малобройни. Тоест, процесът на окрупняване на партийните организации е съпроводен и с изграждането на малочислени първични организации в обособените нови производства.

Следва да бъдат посочени и новите структурни звена, които се изграждат в резултат на съвместната дейност между институт и предприятие за решаването на конкретни задачи по внедряването. Такива временни партийни организации или групи, както показва практиката, са особено полезни за координиране усилията на научни работници, инженерно-внедрителски кадри, работници от практиката в процеса на генериране на идеи, на разработване на научно-технически решения и внедряването им в практиката. Не е разработен и въпросът за структурните звена на партията в програмните колективи, които могат да бъдат различни по обхват, характер и пр.

И други още въпроси на усъвършенствуване структурата на партията в съвременните условия също така чакат своето теоретично осветляване.

В кадровата дейност. Характерът на работата в условията на автоматизираните системи и технологични линии поставя някои специфични проблеми в кадровата работа, особено при подбора на кандидатите; някои затруднения (на този етап) при осигуряване приемствеността между поколенията; проблемът за подготовката на кадрите, обслужващи автоматизираните системи, който засега не е решен ефективно; за стажировката в инженерно-внедрителските организации и в съответните заводи—производители на оборудването. Особено важно е бъдещите стопани на високопроизводителната техника да бъдат включени най-активно в целия процес на нейното внедряване.

Свои проблеми има и работата с вече подготвените специалисти. Като дефицитни кадри у някои от тях се появява повишен стремеж да изявяват претенции, да диктуват условия. Затова има и обективни предпоставки, в т. ч. и нерешените въпроси във връзка с разредите и заплащането на труда при ГАПС и АТЛ. Тъй като висококвалифицираните работници се отличават, като правило, с по-високо интелектуално равнище, у тях е засилен стремежът за обществена изява, за обществена оценка. А това предполага да се разширяват възможностите за социална изява, да се търсят нови форми и пр. Появява се и нов вид текучество — значителна част от кадрите, заети в ГАПС и АТЛ, се отличават с голяма любознателност, с повишен интерес да се изучи непознатата техника. С постигането на тази цел интересът към опознатата техника рязко намалява, което често е съпроводено със смяна на работата.

Това са само част от проблемите, свързани с подготовката и изграждането на кадри, необходими за овладяване на съвременна техника и технология. Но те поставят съответните ръководства в нова ситуация, предполагат изменения в подхода при подготовката и изграждането на кадрите.

В този ред на мисли би могло да се продължи и по-нататък. И действително едва ли има елемент на партийната дейност, в който да не настъпват някакви изменения в резултат на осъществяването на научно-техническата революция. И когато говорим за противоречие между теорията и партийната практика, то се проявява и в това, че сега, в съвременните условия не абстрактно, а съвсем конкретно и реално теорията на партийното строителство се сблъсква с множество проблеми на практиката, които чакат своето бързо научно изследване и осветляване.

Digitized by Google

●

По аналогичен начин стои и проблемът за **внедряването на електрониката в партийната дейност.** Науката все още не си е казала тежката дума. Изчаква се отговорът на практиката. А междувременно се мултиплицират трудностите, силите и средствата, тъй като всеки отделен комитет подхожда по своему към тази задача. Закупува се различна техника, в т. ч. и неподходяща, хвърлят се сили и се изразходват средства за разработването на аналогични програми.

Да се смята, че електронната техника няма място и няма да навлезе в партийната дейност е абсурдно. Партията също изпитва въздействието на научно-техническата революция, включително и на електронизацията като нейна важна отличителна черта. Множеството примери от практиката потвърждават стремежа на редица партийни комитети и организации да търсят ефективни пътища за решаването на тази задача. Но недостатъчното теоретично осветляване на проблемите се чувствува осезателно и е една от причините, за да има лутане, да се постъпва аматьорски.

Проблемът не е в това дали да се използва или не електрониата техника в партийната дейност. Необходими са научни изследвания, за да се отговори къде и как трябва да се внедрява в зависимост от характерните особености на партията; на основата на какви критерии — така, че да нараства ефективността на партийната дейност; кои са положителните страни на този процес и как трябва да се развиват, и респективно, кои са отрицателните и как трябва да се ограничават и неутрализират. Това е потребност на партийната практика, назряла потребност на деня. Нейното изучаване и управление, практическото й задоволяване предполага съвместни усилия на специалисти от различни науки, но при водещата роля на тези, които изучават и познават същността и характера на партията.

●

Разглеждайки някои съвременни измерения на противоречието между теорията и практиката на партийното строителство, трябва специално да подчертаем, **че не става дума за отричане или омаловажаване на основни принципни положения, а за тяхното развитие и обогатяване в съвременните условия, за такова изследване на законите и закономерностите в развитието на партията, които най-пълно да отчитат действието на научно-техническата революция като една от главните закономерности на изграждането на развития социализъм у нас.** А това е необходимо, за да се подпомогне партийната практика в процеса на нейното издигане до равнището на съвременните изисквания, до новите теоретически постановки на партията, на нейния Тринадесети конгрес.

Digitized by Google

БЕЛЕЖКА НА РЕДАКЦИЯТА

С тази статия редакцията на списание „Партиен живот“ открива критична и конструктивна дискусия за качеството на научно-методическото обслужване на партийната дейност в условията на научно-техническата революция. В следващите книжки на списанието ще бъдат публикувани гледища, разсъждения, оценки и обосновки на идеи за качествени преустройства и ускорения в „насрещното движение“ на теорията и практиката на партийното строителство; ще се дискутират противоречията в този двустранен процес, „рекушетите“, разминаванията, взаимните претенции към теорията и практиката; ефективността на формите и методите за обучение на партийните кадри при новите условия в АОНСУ, във филиалите и междуокръжните партийни школи; необходимите изменения в съдържанието на провежданите дни на партийните секретари, на единиите политически дни. Важно място ще се отдели и на работата на центровете и кабинетите по партийно-организационната работа; на педагогическите и психологическите страни на научно-методическото обслужване на партийната практика. Ще публикуваме становища и предложения за преодоляване на формализма, традиционализма и ниските критерии към ефективността на обучението, за неговото дълбоко преустройство.

Списанието ще стане трибуна на всички мнения, критични бележки и препоръки, с които читателите ще участвуват в започващия разговор за високо качество на научно-методическото обслужване на партийната дейност.

Очакваме вашите отзиви!

Digitized by Google

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО — НА РАВНИЩЕТО НА КОНГРЕСНИТЕ ПОВЕЛИ

Тринадесетият партиен конгрес отбеляза, че преустройството, което започна в нашата страна, е не само мащабно и сложно, но то е и трудно. Ще се наложи да се върви и по непрокарани пътища, ще има сблъсъци и много неизвестности. Въпросът не е вече в това да се осъзнава значението на съвременния научно-технически прогрес, а е нужна дълбока промяна. „Нужно е — както изтъкна др. Тодор Живков в своето Встъпително слово пред конгреса, — **образно казано, като нация, като страна „да яхнем" научно-техническата революция**, да се опрем на нейните вътрешни закономерности, да дадем пълен простор на обективните и субективните фактори за нейното разгръщане."

●

Още не отшумял конгресът, а неговите решения още не стигнали до всички кътчета на нашата страна и Искърският РК на БКП, един от най-младите райони на София, на свой пленум обсъди задачите и подходите на РК за тяхното изпълнение. Главното внимание на пленума бе съсредоточено върху работата на районния комитет, на партийните комитети и организации за по-нататъшното разгръщане на научно-техническата революция. Правилно бе отчетено, че без научно-техническа революция не е възможно да се изгражда адекватна на зрелия социализъм материално-техническа база, да се издига благосъстоянието на хората, да се осигурява многостранното развитие на личността и нейната високоефективна реализация, че нашата страна изчерпа своите възможности за екстензивно развитие.

Пленумът отбеляза, че се поставя въпросът за повсеместната интензификация на районната икономика и ликвидирането на сега съществуващите несъответствия по пътя на ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. Практиката убедително показва, че процесът на интензификация е възможен само на основата на широкото внедряване на нови технологични процеси, средства за механизация и автоматизация, гъвкави автоматизирани производствени системи и прогресивни видове оборудване.

С разработването на насрещния план за социално-икономическото развитие на трудовите колективи и района като цяло за 1986 г. е направен опит да се положи началото на този процес, като се използват най-ефективно предоставените права и отговорности на самоуправляващите се организации. В резултат на това в плана за тази го-

Digitized by Google

дина са включени 209 авангардни технологии, от които 63 базови, 71 типизирани, 74 интегрирани и 1 биотехнология.

Пленумът отчете, че въпреки сериозните постижения тези резултати не задоволяват. Защо?

Защото преобладаващата част от тези технологии нямат облика на наукоемки и не са на необходимото техническо равнище; една немалка част от тях ще се внедри в ограничен брой промишлени предприятия на района; като се има предвид големият процент на физическа и морална износеност на производствените фондове, новите технологии по същество са палиативно решение на съществуващите проблеми; те не осигуряват необходимия ръст на производителността на труда и намаляването на материалните разходи и човешките ресурси; записаните в насрещния план за 1986 г. технологии не гарантират безусловното повишаване на качеството на произвежданата продукция, а оттук на пробива на международния пазар.

На основата на решенията на XIII партиен конгрес, на отчетените недостатъци от досегашната работа пленумът насочи вниманието на районната партийна организация към практическите подходи, които трябва да се осъществят, за да бъдат изпълнени големите партийни предначертания. Конкретната задача, която сега предстои, е на базата на повсеместната интензификация още през тази годнна да се осигури ръст спрямо 1985 г. на:

— обществената производителност на труда — със 7 на сто
— обема на промишлената продукция — с 6 на сто
— рентабилността — със 7 на сто
— фондоотдаването — с 6 на сто

За да се осъществят тези изисквания, за да се осигурят темповете на развитие на районната икономика през деветата петилетка, съответствуващи на утвърдените от XIII партиен конгрес, пленумът очерта съвсем конкретно своите виждания и перспективи.

На първо място се поставя задачата с ускорени темпове, научно-обосновано още през второто тримесечие на 1986 г. да се разработи комплексна програма за технологично обновление на районната икономика до 1990 г., която да я изведе на челно място по основните показатели не само в София, но и в страната.

Първите стъпки към нейното разработване са започнали още през април т. г. с провеждането на прегледа на автоматизацията на технологичните процеси.

Сега се поставя задачата в процеса на разработването на комплексните програми да се осъществи решителен завой към използването на нови форми на интеграция. Налага се смело да се пристъпи към формирането на такива взаимоотношения и връзки между науката и производството, които да доведат до съкращаването на цикъла разработка—внедряване и неговото практическо усъвършенствуване. Това с особена сила се отнася за ония предприятия, които са в основата на отрасловата специализация на района — асансьоростроенето, учебната роботика, електронната медицинска техника, цветната металургия и др.

Разбира се, съществуват всички предпоставки в тези предприятия, на основата на столичните институти и подразделенията на БАН, чрез ликвидирането на непрофилните и дублиращи отдели да се пристъпи към формирането на мощни проектно-технологични структури, които цялостно да поемат отговорността за технологичното и техническото равнище на създаваннте производства. Съществуват всички възможности в това отношение най-активно да се използват възможностите за създаването на съвместни българо-съветски предприятия, а също така и на съвместни предприятия със западни фирми.

Digitized by Google

Едно от главните направления за по-нататъшното усъвършенстване на районната икономика, на което се обръща особено внимание, е кадровото укрепване на технологическите и конструктивните отдели, на повишаване равнището на подготовката на кадрите и организацията на обучението на всички категории специалисти.

Постигането на набелязаните ръстове на обществената производителност на труда, общата промишлена продукция, рентабилността и фондоотдаването непосредствено е свързано с безусловното изпълнение на плановете за научно-техническото развитие на трудовите колективи и района като цяло. При това особено силно, подчертава РК на БКП, заложените в тях задачи, за разлика от досегашната практика, трябва да бъдат реализирани не по-късно от края на второто тримесечие. Защото истинско разточителство е с досегашния подход задачите да се осъществяват в края на годината, а икономическият ефект от тях да се получава през следващата година.

Пленумът на РК очерта задачите на партийните, профсъюзните и комсомолските организации, на районния народен съвет в изпълнението на огромните задачи, които се поставят.

●

Интересни мисли за разгръщането на научно-техническата революция развиха първият секретар на РК на БКП Васил Василев в разговора, който водихме след пленума:

— Сега — сподели той — се стремим да подхождаме поновому към изпълнението на решенията на XIII партиен конгрес. Изискваме от партийните организации, от колективите на предприятията сами да помислят какво ще направят във връзка с научно-техническия прогрес, а не ние да им казваме това. Те трябва да решават не на основата на това, което имат, а въпросът се касае до коренна промяна на цялата технология. В процеса на работата ние ще помагаме там, където е необходимо. Къде търсим сега резервите? Преди всичко в творчеството, в изменение мисленето на хората, да не действуват по стария начин — за да увеличат производството, да искат допълнително работници, а да седнат да мислят по технологически, като се опират на науката. Така ние ще направим от деветата петилетка — петилетка на технологическо превъплъщаване на промишлеността. Това означава да вървим по интензивен път — без нито един нов работник. Отстъпление тук можем да допуснем само при т. нар. **пробивни направления** — там, където искаме да правим пробиви, можем да си позволим нови бройки, но това ще бъдат нов тип работници. Например в Асансьорния завод ще правим ГАПС. Там ще ни трябват не обикновени работници, а електронници и автоматчици, които ще работят със сложна техника, главно в областта на роботиката. Това е малко екстензивен път, но друг път тук няма.

Това са двете направления, които ние ще развиваме, те са доста, както се казва, **наукоемки**, т. е. **ще трябва да се опираме твърде много на науката**, ако искаме да имаме сериозни успехи. Голяма помощ в научното обслужване на тия направления сега ни оказва Институтът по техническа кибернетика и роботика при БАН. Този институт има много интересен подход, който на нас ни допада. Той работи в областта на високите технологии и по-специално в областта на кибернетизацията и роботизацията в производството. Има добри работници и специалисти, които довеждат изделието или системата до **опитен образец**. Наша задача е, без да чакаме институтът да ни даде цялостна или пълна документация, екипировка и пр., след като имаме опитния образец, бързо да го внедряваме в практиката, в редовно производство, което означава да създадем такъв вид предприятия, с такава структу-

Digitized by Google

ра, които ще могат да създадат технологическа документация, инструментална екипировка на този опитен образец, за да могат веднага да го произвеждат.

Досегашната практика беше институтът да разработи редица документи, което ставаше много бавно и трябваше да изчакваме, а нашата цел е колкото се може по-бързо, след като е даден опитният образец, веднага да го внедряваме, а институтът да не се занимава с излишни неща. В завода по такъв начин става и изпитанието, и внедряването, и подготовката на документация. А това от своя страна, естествено, изисква заводът да има висококвалифицирани специалисти.

Смятаме, че това взаимодействие с института можем да осъществяваме с малки предприятия, в които да има добри специалисти и много добри ръководители, които да могат бързо и активно да внедряват опитните образци, без да се минава през различни етапи. Стремежът ни за това е да се свържем с такива институти, които разработват идеи и изделия, които съответствуват на нашето производство в района. Трябва да кажа, че успех в това отношение имаме. Възложихме през миналата година на Комбината за медицинска техника и по този начин на действие, по опитен образец на Института по техническа кибернетика и работика той усвои само за пет месеца учебния робот „РОБКО—01" и произведе 1200 броя.

Задачата бе взета на пряк отчет от РК на БКП. Почти всеки ден аз или секретарят по стопанските въпроси бяхме в завода. Естествено, големи грижи за нейното изпълнение положиха директорът Александър Драганов, секретарят на партийния комитет Дора Бабанин, както и ръководството на института. Това е пътят, по който ние мислим да вървим, такава трябва да бъде взаимовръзката институт—предприятие.

Друго направление, по което работим в района, е да се освободим от ония отрасли и производства, на които мястото им не е тук. А ние наследихме много такива предприятия. Получава се такъв парадокс — искаме да интелектуализираме производството в района и търсим за тая цел и сгради, а се оказва, че всичко това го имаме, но с производства, на които мястото не е в района. Но в това отношение нищо не се прави от съответните органи, дори ие се предприемат мерки да се модернизират. Такъв е например филиалът на завод „Оборище" за производството на емайлирани изделия. Това е предприятие със стара техника и замърсява околната среда. Такова е положението и с комбината за нишестени продукти „Гео Милев", до известна степен с Авторемонтния завод. Имаме и такива производства, които не са в специализацията на района като Балканкартехника, което, според нас, трябва да отиде там, където се развива карната техника — Кирковски район. А и без това то не е предприятие с някаква висока техника.

Сега ние подготвяме програма за технологично превъоръжаване на района, като ползваме широко опита на Ленинградския областен комитет на КПСС. Там имат такава програма, наречена „Интензификация 90", в която е набелязано какво ще направят в областта до 1990 г. Възложили сме дори на един институт да разработи, така да се каже, макета на нашата програма. Във връзка с нейното разработване сме в постоянен контакт с някои от новосъздадените стопански обединения, чиято дейност е свързана с утвърдената от Софийския ГК на БКП специализация в района.

Що се отнася до трудовите ресурси, ние в това отношение сме много облекчени, тъй като в нашия район ще се изгражда нов жилищен комплекс за близо 40—45 хил. души. Той ще бъде близо до районната производствена база и ако ние създадем и такива привлекателни професии, хората ще дойдат да работят тук, вместо да отиват на другия край на София.

Digitized by Google

Ние сме в началото на този процес, който изложих, но ще направим всичко възможно за неговото осъществяване...

●

Предприятията в Искърски район на столицата също с ентусиазъм подемат изпълнението на решенията на XIII партиен конгрес.

Въпреки трудностите, немалко е направено в **Комбината за медицинска техника**. И административно-стопанското ръководство, и партийната организация, профсъюзното и комсомолското ръководство са набелязали редица мероприятия и са започнали борбата за тяхното превъплъщаване в дела. Въпросът не се касае за малки промени, за няколко процента — това вече не е проблем, а за няколко години да се постигане в пъти, неколкократно, да настъпват коренни изменения.

Разговаряме със заместник-секретарката на партийния комитет Димитринка Недева. Тя ми разказва, запознава ме с документи, разкрива перспективите. Значителни, големи. Макар че комбинатът е съвсем млад, изграден през 1982 г., той има сили и ще се справи. Запозната е цялата партийна организация с решенията и документите на конгреса, набелязани са съответствуващи мероприятия. Главното внимание е насочено към техническия прогрес. Особено голяма роля тук играе изградената група за технически прогрес към заводския партиен комитет начело с директора на Института по медицинска техника Петър Самодумов и с членове—специалисти от завода за медицинска апаратура и института.

Под тяхно ръководство са изградени и други програмни комисии, какъвто е случаят с експеримента и внедряването на „РОБКО—01".

Голяма роля играе групата за технически прогрес към заводския партиен комитет във връзка с разработената от Института по техническа кибернетика и роботика към БАН и представена изложба „Изобретено в София", серия, фамилия от учебни роботи. От тях са взети 8 изделия, на основата на които ще се изработят 5 образци, чието експериментиране и внедряване ще започне веднага, за да се ускори процесът на производството.

Партийната организация намира своето място и в разработката на тия образци. На опита по внедряването на „РОБКО—01" към всяко изделие се създават временни партийни групи от комунисти в завода за медицинска апаратура и института за медицинска техника, които активно помагат за експерименти в района и внедряването на тия образци. Тъй като тук участвуват много комсомолци, изграждат се и партийно-комсомолски групи.

Партийните организации сега още по-ефективно работят по възлагането на партийни поръчения на комунистите, особено в отделите „Технологически" и „Конструктивен."

Осъществявайки на дело политическите си функции, партийният комитет при комбината е насочил перспективите на развитие към поврат на производството с висока наукоемкост и ниска материалоемкост и внедряване на нови технологии. В разработената програма за развитие на медицинската техника и учебната роботика в Комбината за медицинска техника на територията на столицата през периода 1986—1990 и до 2000 година се предвижда развитието на високоефективни и приоритетни направления в производства като:

— специализирани микропроцесорни комплексни системи и устройства за физиотерапия, психофизиологични изследвания, диспансеризирано изследване на населението, долекарски профилактични изследвания, рентгенови диагностични изследвания;

— специализирани стоматологични и оториноларингологични кабинети, апарати и градивни възли;

Digitized by Google

— комплексни и микропроцесорни устройства за внедряване на авангардни методи и технологии в медицината и промишлеността;

— минироботи и мини ГАПС — гъвкави автоматични производствени системи за учебни и производствени цели.

Производството на учебната роботика е ново за завода направление и се осъществява на базата внедряване научно-техническите разработки на Института по техническа кибернетика и роботика към БАН. С производството на минироботи и мини ГАПС ще се осигурят условия за високоефективно обучение на кадри в областта на роботизацията и комплексната автоматизация, а така също и автоматизацията на някои промишлени дейности.

Освен определянето на перспективното развитие на комбината водещо място в разгърналата се работа на партийния комитет и първичните партийни организации по проблемите на научно-техническия прогрес заемат такива важни въпроси като: издигане технико-икономическото равнище на производството, обновяване на продукцията, комплексна реконструкция и модернизация, намаляване на ръчния труд, развитие на рационализаторското и изобретателското движение, издигане на качествено нов етап интеграцията между института и завода, повишаване квалификацията на кадрите.

При реализиране на поставените в програмата задачи се очакват следните резултати:

— обемът на стоковата продукция през 1990 г. да нарасне 2 пъти в сравнение с 1985 г.;

— обемът на износа през 1990 г. да се увеличи два пъти спрямо 1985 г.;

— съвкупната печалба от производството да нарасне 2,5 пъти;

— съществено да се подобри качеството на произвежданата продукция;

— с произвежданите в завода за медицинска апаратура минироботи и учебни ГАПС да се осигурят условия за високоефективно обучение на кадри в областта на роботизацията и комплексната автоматизация.

●

Конгресните решения са накарали поновому да мисли и **колективът на Стопанския комбинат за обработка на цветни метали „Димитър Ганев“**. Сега там усилено се разработва предпроектно технико-икономическо задание за цялостното развитие на комбината. Задачата е то да бъде завършено до края на август, за да се защитят необходимите за петилетката капитални вложения. С осъществяването на проекта ще се постигне равнище на качеството, отговарящо на водещите фирми към 2000 година, увеличаване на производителността на труда над 2 пъти, по-пълно задоволяване на потребностите на машиностроенето, електрониката и електротехниката с прокат от тежки цветни метали, подобряване на работната среда, особено в леярното производство, увеличаване на възможностите за ефективен износ.

Имайки предвид тези огромни задачи, неслучайно, както сподели Димо Димов, секретар на партийния комитет в СКОЦМ „Димитър Ганев“, в основата на партийната дейност комитетът поставя **проблема за кадрите.**

Комбинатът има сериозен кадрови потенциал и въпреки някои слабости решава сложните проблеми на ръководството. Закупена е и работи техника, която благодарение на тия кадри е усвоена добре и дава своите резултати.

Когато се говори за кадрите, трябва да се имат предвид големите

Digitized by Google

задачи, които има да решава комбинатът. Защото, когато се каже реконструкция — това значи електронизация на производството.

Сега се разработва програма за кадрите, която ще обхване периода до 1995 и 2000 г., като се обръща внимание не само на количеството и разпределението, но и на тяхното качество. В същото време се предприемат сериозни мерки и за преподготовката на съществуващите кадри. За изпълнителските кадри има ПУЦ към завода. Що се касае обаче до ръководните кадри, предстои да се сключат договори с висшите учебни заведения не само за създаване на нови кадри, но и за преподготовка на досегашните —особено в МЕИ, ХТИ и пр. Ще се сключват договори и със студенти-стипендианти, които ще се подготвят за работа в комбината. Сериозно стои въпросът и за средни кадри.

Решаването на кадровия проблем ще бъде сложно и тежко дело, не само поради многото усилия за подготовка, преподготовка, но и поради масовото изтичане на кадри.

Административното и партийното ръководство смятат от следващата до 1990 година да преустроят валцовото и леярното производство.

Тук от 1971 г. нищо ново не е правено и сега е необходимо да се извърши коренно изменение, скок, макар че реконструкциите и реорганизациите трябва да бъдат постоянен процес, за да бъдат конкурентноспособни предприятия.

Голямо внимание се обръща в комбината за висока организираност, за ред и дисциплина. Сега се подготвя открито партийно събрание, на което ще бъде поставен много остро този въпрос. На него ще бъдат поканени да вземат участие и безпартийни — главно ръководители, бригадири.

— Когато говорим за дисциплината — отбеляза др. Димов, — възниква такъв въпрос: защо не се работи по този проблем и не е ли време да се въведе и известна координация. Да вземем идването на работа и спазването на работното време. Ние имаме тук часовников механизъм за засичане на работното време. Като дойде нов работник и разбере това, напуска, отива на друго място. Затова, струва ми се, усилията трябва да бъдат повсеместни за целия район, за цялата столица.

●

Трябва открито да се каже, че решенията на XIII партиен конгрес, мероприятията на Политбюро на ЦК на БКП за тяхното изпълнение сериозно са раздвижили районната партийна организация, цялата общественост и трудещите се в района. Навсякъде се водят творчески и делови разговори, набелязват се мерки за достигане на нови върхове. Особено остро се бичуват слабостите. Това пролича както от проведения пленум, така и от беседите, които водих с първия секретар на РК на БКП Васил Василев, със зам.-секретарката на партийния комитет в Комбината за медицинска техника Димитринка Недева, със секретаря на ПК в СКОЦМ „Димитър Ганев" Димо Димов, със заместник-завеждащия отдел „Организационен" на РК на БКП Валентин Маринов. Главното, което пролича навсякъде, е самокритичният подход, стремежът да се виждат нещата такива, каквито са, да се вземат мерки за тяхното преустройство.

В Искърски район сега кипи. Този кипеж обаче трябва повсеместно да се канализира, направлява, защото не са малко трудностите, които трябва да се преодоляват, не са ниски върховете, които трябва да се покоряват.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В КОМИТЕТА

В публикации за окръжни, общински и районни комитети на БКП винаги става дума единствено за работата на бюрата, отделите, политическите сътрудници от апарата. Разбира се, съвсем естествено, те са основни фактори, които осъществяват разработващи, организационно-изпълнителски и контролни функции, оперативно политическо ръководство над държавните и обществените органи и организации, над административните и стопанските ръководства, над основните клетки на партията — първичните партийни организации. Почти или по-точно въобще не се споменава за партийните организации, изградени в комитетите, в които членуват комунистите — политически и технически сътрудници и част от членовете на комитета.

Тук за ролята и мястото на първичните партийни организации в дейността на апарата на комитета споделят становища, идеи и опит ИВАН ИГНАТОВ — секретар на първична организация в окръжния комитет на БКП в Пазарджик, и ЙОРДАН ХАДЖИЕВ от сп. „Партиен живот".

СПЕЦИФИЧНО ПОЛЕ ЗА ИЗЯВА

Й. Хаджиев: — Първичните партийни организации независимо от мястото, където са изградени, съгласно Устава на БКП имат еднакви функции и отговорности спрямо своите членове — да повишават политическата им подготовка и идейната им закалка, да ги организират, да контролират как изпълняват уставните си задължения, да им създават подходящи условия за пълноценна изява; така да работят с тях, че те компетентно, качествено да претворяват в дела партийната политика.

В комитетите първичните партийни организации имат някои особености, действуват в специфични условия. Съставите на първичната и профсъюзната организация и на колектива са еднакви. Работата и на едните, и на другите е работа на хора с хора, насочена е към решаването на едни и същи общи проблеми и задачи — осигуряване на компетентно политическо ръководство над целия социално-икономически и обществено-политически живот в окръга. Същевременно всеки от тях има свои специфични права и задължения, средства, форми и методи на работа...

Да се открои дейността на първичната организация от служебната работа на апарата, която също е партийна, вероятно не на всеки и не винаги е лесно! Да не се разграничава едната от другата по същество означава да се смесват функции, а смесят ли се, непременно се стига до изземването им. Изземат ли се пък, не може да се очаква качествена, ефективна дейност.

Как първичната партийна организация, на която вие, другарю Игнатов, сте секретар, се изявява като политически ръководител, организатор и възпитател на своите членове? Умее ли да създава условия и предпоставки те да проявяват инициативност и творчество в работата си, успешно да изпълняват уставните си задължения и задачите, кон-

Digitized by Google

то им се възлагат от служебното ръководство, а така също и възникващите от всекидневието проблеми?

И. Игнатов: — Разбира се, разграничаването на функциите е трудно, но натрупаният опит позволява все по-точно да се намира верният път.

За нас **не съществува самоцелна партийно-политическа, организаторска и идейновъзпитателна работа.** Дейността на първичната организация е насочена преди всичко към решаването на проблемите, които стоят пред окръжния комитет на БКП, неговото бюро и окръжната партийна организация. Стремим се да активизираме комунистите творчески да участвуват в изпълнението на партийните решения.

В първичната партийна организация членуват 30 комунисти от отделите „Организационен", „Военно-административен", сектор „Информационно-социологически" и от окръжната контролно-ревизионна комисия, първият секретар на окръжния комитет и неговият политически сътрудник. Партийното бюро се състои от 5 членове. Имаме четири партийни групи, изградени по отдели. Както се вижда, партийните членове са хората, които непосредствено участвуват в подготовката на решенията на окръжния комитет на БКП, в организацията на контрола за тяхното изпълнение. Те са инициатори и създатели на програми, почини, мероприятия. Това до голяма степен определя характера и съдържанието на дейността на първичната организация. Защото със своята компетентна, принципна и своевременна намеса те могат да допринесат много за утвърждаването на ленинския стил и верен подход в работата; създават необходимите предпоставки за непримирима и последователна борба срещу негативните явления в окръжната партийна организация и в окръга . . .

Периодът след Дванадесетия конгрес на БКП се характеризира със смела, новаторска дейност на първичната организация и партийните групи, на комунистите; той беше време на революционно мислене и действие. Овладяваха се новите закономерности. Търсеха се и се прилагаха по-ефективни подходи. Стилът се привеждаше в съответствие с изискванията на по-високите критерии. Комунистите от нашата първична партийна организация съдействуваха да се внедряват новостите на научно-техническия прогрес. Набелязваха се нови пътища, търсеха се подходящи форми и средства за практическото изпълнение на социално-икономическите планове и политиката на партията. Нашите комунисти настойчиво, последователно и непримиримо действуваха против всичко, което задържаше развитието ни напред.

Съображенията на другаря Тодор Живков по някои актуални проблеми на нашето развитие имаха принципно, ново политическо, идеологическо и организационно значение за практическо действено, на по-широк фронт настъпление срещу отрицателните явления и социалните деформации.

Й. Хаджиев: — Нека надникнем по-конкретно в работата на партийното бюро и първичната организация! Току-що приключи отчетно-изборната кампания в партията. Състояха се Февруарският (1985 г.) и Януарският (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП. Служебното ръководство постави задачи на политическите сътрудници от апарата на окръжния комитет, свързани с изпълнението на решенията на тези ръководни форуми. Партийното бюро как реагира? Какво предприехте? Намерихте ли свое специфично поле за изява, за изпълнение на отговорните задачи?

Digitized by Google

И. Игнатов: — Партийното бюро и първичната организация постоянно се стремят да търсят и обогатяват формите и съдържанието на вътрешноорганизационния живот. **Провеждаме събрания с дневен ред, пряко свързан със задачите на политическите сътрудници.** Ето някои от обсъжданите проблеми: „Повишаване организационната култура в работата на политическите сътрудници", „Резултати от функционирането на „Система—5", „Решенията на Националната партийна конференция за подобряване на качеството и задачите на комунистите", „Отчети за внедряването на конкурсното и изборното начало в подбора на кадрите", „Обсъждане на проекта за Семеен кодекс и предложения за неговото изменение и допълнение". „Негативните явления и социалните деформации", „Стилът и методите на работа", „Изучаване и прилагане на нашия и съветския положителен опит", „Коментар по резултатите от социологическото изследване в окръга" и др.

На някои събрания каним компетентни лектори. Особено полезен се оказа разговорът-семинар на тема „Общинските партийни комитети — проблеми, търсения, опит", организиран от нашата първична организация съвместно с комунисти от списание „Партиен живот". По инициатива на партийното бюро свикахме събрание, на което коментирахме материалите за отчетно-изборните събрания, публикувани в „Партиен живот". В обсъждането поканихме да участвуват журналисти, работили по материалите. Състоя се полезен разговор, който даде възможност не само да се вникне в същността на съдържанието на публикациите, но комунистите въз основа на собствения си опит споделиха ценни идеи, виждания. Уеднаквиха се критериите за оценка на дейността на първичните организации и партийните комитети.

Така постъпихме и с материалите на Февруарския пленум, запознахме се с тях и с наше участие потърсихме варианти за по-бързото им решаване в окръга; направиха се разработки за ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, за подобряване на качеството на продукцията, за намаляване на ръчния труд и пр. Увеличихме отчетите в първичната организация по направления и проблеми, свързани с внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес в селищните системи и приноса на комунистите — общи инструктори.

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕТО НА СТИЛА — ГОЛЯМ РЕЗЕРВ

Й. Хаджиев: — Казвате, че увеличавате отчетите на комунистите в първичната организация по актуални проблеми. Правилно постъпвате. Уставът в това отношение е категоричен — всеки комунист е длъжен периодично да се отчита пред първичната партийна организация за изпълнение на уставните си задължения и на възложените му задачи. Мислите ли, че имате неизползвани резерви? В какви насоки работата на партийното бюро и организацията се нуждае от усъвършенствуване, за да отговори напълно на критериите, посочени от Февруарския пленум на Централния комитет на БКП?

И. Игнатов: — В първичната партийна организация има големи резерви. За съжаление тя не винаги използва в пълна степен правата си, не изпълнява и задълженията си. Големи са възможностите за разгръщане на творчеството и инициативата на комунистите, за свързване на идейновъзпитателната работа с актуалните, конкретните задачи.

Й. Хаджиев: — Мащабността и сложността на задачите за изграждането на зрялото социалистическо общество налагат непрекъс-

Digitized by Google

нато да се усъвършенствува партийният стил на работа и ръководство. Чрез него на практика се осъществяват принципите и нормите във вътрешнопартийния живот, в ръководната дейност. Това означава да се намират и прилагат такива форми, средства и методи на работа, които създават най-благоприятни възможности за изпълнение на партийните решения. „Най-важното сега е — както посочи М. С. Горбачов в заключителното си слово на XXVII конгрес на КПСС — да се превърне енергията на намеренията в енергия на конкретните действия."

И. Игнатов: — На дневен ред пред първичната партийна организация като политическо ядро стоят отговорни задачи — да работи за усъвършенствуване на стила и методите на работа на комунистите, да се подобрява личната им организация на труда, за да внасят свой принос в оперативността и деловитостта на отделите.

Динамиката на обществено-политическия живот е голяма. Постоянно се разширява обектът на партийното ръководство. Възникват нови критерии за оценка на работата. Окръжният комитет е политически ръководен орган. Тук няма застой. Всичко се движи, развива се, изменя се. Задачите се поставят всеки час, сложни са, не винаги са изяснени докрай. Често не им достига конкретизация. Налага се да се действува бързо, съобразно конкретните условия. Всичко това в крайна сметка опира и зависи до голяма степен от труда, от опита, знанията и уменията на комунистите от нашата първична партийна организация, призвани да бъдат организатори и сътрудници на комитета. Това са все обективни предпоставки, които налагат да усъвършенствуваме стила и методите на работа на комунистите.

Разбира се, не ни липсват и субективни причини. Не винаги се открояват очакваните резултати от нашата работа в трудовите колективи. Във вътрешнопартийния живот в много случаи материалите, които внасяме в събрания на първичната организация, не дават цялостна оценка на извършеното, липсва им практически опит, не се разработват конкретни задачи и механизми за работа, което се отразява върху качеството на решенията и тяхната организираща роля.

В справката за участие на апарата на окръжния комитет на БКП в живота на партийните комитети, първичните организации и трудовите колективи се вижда: посещенията в заседанията на партийните бюра е недостатъчно. Участвува се в събрания на първичните организации по време на кампании, но има периоди, в които срещите с тях не задоволяват. Това се отнася и за трудовите колективи. Най-много посещения има на други мероприятия, което показва недостатъчната целенасочена организаторска работа. Тези посещения на сътрудниците от отделите са различни. Най-добре справката говори за комунистите от отдел „Организационен". Но това е едната страна на въпроса. Другата страна е свързана с качеството и ефективността на дейността ни. Ще посоча един пример. В първичните партийни организации се проведоха събрания по съображенията на др. Тодор Живков по някои актуални проблеми на нашето развитие. Но те не навсякъде дадоха очакваните резултати. В отделни общини кадрите проявиха необоснован либерализъм. За големи злоупотреби се налагаха символични наказания. От самото начало липсваше достатъчна взискателност и настойчивост. А за тези партийни комитети и организации отговаряхме ние, комунистите от нашата първична организация. Въпроса разгледахме в събрание на организацията, проведохме разговори в партийните групи. И си поставихме за цел **с по-голяма последователност и упоритост да даваме тон за борба срещу нарушенията, да създаваме предпоставки за засилване на чувството за отговорност, да се формира у всеки от нас отношение и поведение за промяна.** Защото дълг на ко-

Digitized by Google

мунистите е не да премълчават слабостите на нашето движение, а активно да посочват и да се борят за тяхното отстраняване.

Главното сега в намеренията и в действията на партийното бюро и първичната организация е **по-голяма деловитост и контрол, по-висока взискателност** срещу липсата на размах, на борбеност, за да настъпи основна промяна в работата и най-вече организираност за изпълнение на партийните решения. Настойчиво търсим най-ефективни и подходящи форми на контрол и проверка, като се отива докрай в търсенето на отговорност.

АТМОСФЕРАТА В ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Й. Хаджиев: — От теорията и практиката на социалистическото строителство знаем, че колкото по-широк е вътрешнопартийният демократизъм, толкова по-богати, по-зрели са вътрешнопартийните отношения между комунистите. На тази основа растат активността, инициативността на партийните членове, по-отговорно, творчески пристъпват към изпълнението на задачите, търсят и намират ефективни форми и средства на работа, проявяват разумен, творчески риск. И обратното, колкото по-силно е влиянието на йерархическата зависимост между членовете на партията, пренесена от административно-управленски структури, толкова по-трудно комунистите се нагърбват да изявяват своите способности. Нещо повече, расте пасивността, пуска корени безразличието. В такива ситуации обикновено сътрудниците „инструкции чакат как да сурвакат!", както се казва в анекдота, макар че суровакането е традиция с установена и на всеки сурвакар известна технология. В практиката сме свидетели на случаи, в които политическите сътрудници на комитета се налага да проявяват инициатива, самостоятелност, съобразявайки се с конкретните условия, с внезапно създалата се обстановка, но не смеят ни крачка да пристъпят, изчакват, ослушват се, няма с кого да съгласуват, а би следвало бързо да действуват.

Ето случаи, които не са типични, но за съжаление се срещат и показват, че във вътрешнопартийните отношения нещо не достига, не е така, както следва да бъде.

Първи случай. В общински комитет на БКП предварително уточняват на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации да се постигне 30 на сто активност. Според намеренията на комитета на събранието на първична организация по местоживеене трябвало да се изкажат 8 комунисти, думата взели 6 и говорили за едни и същи неща — личното стопанство, търговското обслужване, транспорта и т. н. Председателят на събранието, предупреден за предвидения процент на изказвания, отправял безрезултатни покани за активност, поглеждал за съчувствие към инструктора. Но той настойчиво сочел два пръста, упорито гонел тридесетте процента активност.

Втори случай. Комунистите на отчетно-изборното събрание при разисканията отхвърлили съставения от комитета проект за ново партийно бюро, избрали други, непредвидени кандидати. Инструкторът се върнал от събранието в прединфарктно състояние от тревога, че не могъл „да наложи" прогнозата на комитета. Очевидно в случая не са нарушени никакви принципи и норми на вътрешнопартийния живот, за да се безпокои. Но страхът от „гнева" на йерархическата зависимост е довел до краен предел болезнената чувствителност на партийния работник от апарата на комитета.

Digitized by Google

Във вашата първична партийна организация, другарю Игнатов чувствува ли се естествената за учрежденията и ведомствата служебна йерархическа зависимост между партийните членове? Ако съществува, правите ли опити да я премахвате? Кои са според вас основните фактори за нейното преодоляване?

И. Игнатов: — Случаи с подобен характер нямаме, но не сме застраховани. В първичната организация се стремим да преодоляваме служебната зависимост между комунистите. Създаваме възможност за изява на всички със собствено становище по обсъжданите въпроси, да проявяват инициативност в работата си, да правят предложения и критични бележки. Но инициативността не всякога е на необходимото равнище. Личният принос в много случаи би могъл да бъде по-голям. Отделни комунисти проявяват неоснователна пасивност и неравноправно участвуват в решаването на един или друг проблем. Причините за това са най-различни. Вероятно немалък е делът и на смущения от йерархическа зависимост във вътрешнопартийните отношения! Разбира се, **нейното проявление зависи главно от стила, от принципността, от личните качества на партийните ръководители...**

Й. Хаджиев: — Присъствувах на две събрания на вашата първична организация. Направи ми впечатление участието в работата им на секретарите и завеждащите отдели, които познавам. Нито един от тях с изказването си не се постави в ролята на началник, не използва събранието като трибуна за наставления и нравоучения. Точно обратното. Анализирайки фактите и явленията по обсъжданите проблеми, те изтъкваха предимствата на едни или други аргументи, за да се стигне до оптималния вариант за решение. **В дискусията, в борбата на мненията се търсеше верният изход.**

И. Игнатов: — За преодоляване на бариерата, наречена служебна зависимост, много допринасят и подходът, упоритостта на партийното бюро, с които то преследва да се постига набелязаната цел, да се изпълняват взетите на събрания по най-демократичен начин решения.

Й. Хаджиев: — Известно е, че без информация, без висока компетентност политическите сътрудници на окръжния комитет на БКП не е възможно качествено да изпълняват своите задължения. **Информираността и компетентността са основни предпоставки и незаменимо условие за проява на инициативност и творчество в партийната работа.** Възможностите на първичната организация да съдействува за професионалното израстване на своите членове, за обогатяване на организационната им култура са големи. Едно от основните нейни задължения е да работи за политическата им подготовка и професионалната им квалификация, да ги информира, за да могат всички реално равноправно да участвуват в нейната дейност.

Какъв е вашият опит в това отношение? Какви форми използвате? Наблюдава ли се у партийните членове стремеж за самоинформиране, за самоподготовка или разчитат предимно на организираните от първичната организация форми?

И. Игнатов: — И първичната организация, и партийните групи използват разнообразни форми за повишаване на квалификацията, информираността и организационната култура на комунистите. За някои от тях стана дума в началото. Преди всичко **организираме съдържателни разговори, обменяме положителен опит; възлагаме партийни поръчения,** които довеждат до засилване на личната отговорност в рабо

Digitized by Google

тата ни, до повишаване на инициативността и творческите търсения, а оттук и до подобряване на качеството на нашата организаторска дейност. Това несъмнено дава положително отражение върху работата на отделите на окръжния комитет на БКП и се превръща в предпоставка за издигане равнището на помощта, която оказваме на общинските комитети и на първичните партийни организации.

Разбира се, и в това отношение партийното бюро и първичната организация разполагат с неизползвани резерви. Не е на нужната висота заинтересоваността на нашите комунисти към занятията на партийния университет, в който са включени. Самоподготовката като процес за изучаване на новостите и положителния опит от партийното строителство и практиката не са станали всекидневие на всеки за повишаване на квалификацията. Недостатъчен е вътрешният подтик към усвояване на тези проблеми. В тази насока партийното бюро взема мерки, но те не винаги са резултатни, не винаги водят до промени в съществуващото положение. Напоследък се чувствува по-голямо раздвижване, което е резултат от взетите мерки за изпълнение решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП. В тази насока в помощ са ни материалите на Януарския пленум.

Въпросите за подобряване на качеството на работата, дисциплината и личната организираност на комунистите като червена нишка минават през всички етапи на дейността — планиране, вземане на решения, организация и контрол за тяхното изпълнение. Това задължава партийното бюро да подобрява организаторската работа, неотклонно да изисква, упорито да преследва постигането на търсените резултати.

КОНТРОЛЪТ

Й. Хаджиев: — Служебно ръководство, което не контролира дейността на сътрудниците си, в по-голяма или по-малка степен обрича на неизпълнение редица задачи. Тук не на тази страна на проблема ми се иска да се спрем, а на другата.

Всеки комунист съгласно член 2 от Устава на БКП е длъжен периодично да се отчита пред първичната организация и съответните партийни органи за изпълнението на уставните си задължения и за възложените му задачи. И още решенията на организацията са задължителни за всички нейни членове, а тя е в правото си да контролира изпълнението им.

Успява ли вашата първична партийна организация да разграничи контролните си функции от тези на служебното ръководство? Към какво насочвате контрола? Какви форми използвате, с какво съдържание ги изпълвате?

И. Игнатов: — Въпросът за разграничаване на контролните функции винаги е стоял на вниманието на партийното бюро. Той е сложен или по-точно усложняван въпрос. По него често спорим и на събрания на първичната организация. Защото опорните точки за оценка на дейността са много общи. Спор по въпроса за контрола и проверката на изпълнението на решенията на партийното бюро и първичната организация няма. Известни колебания настъпват, когато се потърсят критериите за оценка на дейността на комунистите въз основа на резултатите в окръжната партийна организация. **Тук става дума за правото на контрол над дейността на апарата.** Нашата организация използва това уставно право, съсредоточава го главно върху стила, размаха, деловитостта и личната организираност на комунистите за създаване

Digitized by Google

на порядък на работните места и във взаимоотношенията с кадрите. Стремежът ни е да не се пилее напразно времето на хората; да се възпитава у тях чувство за порядък и деловитост; да се създават условия за размах и инициативност, да бъдат вдъхновители, генератори на идеи за новото, прогресивното; да оказват по-непосредствена помощ за обогатяване съдържанието на вътрешнопартийния живот на първичните организации и партийните групи, за прилагане на по-разнообразни форми и средства на работа, за подготовка и приемане на научнообосновани решения; да се упражнява контрол за тяхното изпълнение.

Формите на контрол, които използваме, са различни: отчет на комунистите пред партийното бюро, първичната организация и партийните групи; разговори в партийното бюро, в партийните групи; анкети, възлагане на партийни поръчения и отчитане на изпълнението им на събрания и заседания; прегледи на дейността на партийните групи и пр. Стремежът ни е тези разнообразни форми да изпълваме с подходящо съдържание, контролът ни да не е самоцелен. За партийното бюро главното е контролът да бъде постоянен, превантивен, да е свързан с актуалните задачи, които решава окръжната партийна организация.

●

Нямаме претенции, че споделеното тук изчерпва проблемите на първичните партийни организации в комитетите. По тях се очакват други виждания и становища, положителен опит и препоръки от заинтересованите читатели на списанието.

Digitized by Google

ОРГАНИЗАЦИОННИЯТ ОТДЕЛ

ИВАН МАРКОВ
завеждащ отдел „Организационен"
на окръжния комитет на БКП — Бургас

Дейността на отдел „Организационен" като част от партийния апарат на окръжния комитет на БКП в Бургас е един непрекъснат стремеж под ръководството на бюрото в най-голяма степен да осъществява контрола и проверката, да помага за подобряване на цялостната организация на работата на комитета.

Едновременно с това наша постоянна задача е **да изучаваме, анализираме и разработваме проблемите на вътрешнопартийния живот** и да предлагаме мерки за по-нататъшното му усъвършенстване, **да съдействуваме за подобряване на организацията, стила и методите на работа** на общинските и районните комитети на БКП, на народните съвети и масовите организации и **за засилване координацията в работата на политическите сътрудници от всички отдели** на окръжния комитет.

●

Факторите, от които зависи високата ефективност от работата ни, са много, но основните според нас са три: високият качествен състав на политическите сътрудници; добре обмисленият план за работа през определен период от време и създаване на творческа обстановка и организация в дейността на хората.

Подборът на кадри за политически сътрудници в отдела се ръководи от бюрото на окръжния комитет. Стремежът винаги е бил да се привличат хора с богат и разностранен опит. В реализацията на този стремеж се ръководим от забележителната мисъл на В. И. Ленин, изказана по този повод, че всеки работил в която и да било партийна или свързана с партията организация, може да даде извънредно полезен материал, почиващ на личния му опит, за уреждането на различни страни на организационния въпрос.

Определящото в нашия подход при подбора на кадрите е **те да имат опит в партийната работа.** В сегашния ни състав около 70 на сто от политическите сътрудници са подбрани от апарата на партийните комитети, а около 60 на сто имат завършено висше партийно образование. **Половината от тях имат практика като щатни партийни работници по над 15 години.**

От голямо значение за успеха на работата ни винаги е било правилното съчетание на опита на дългогодишните сътрудници с ентусиазма и новаторството на по-младите. Сега например рамо до рамо с дългогодишните опитни партийни работници Никола Стоянов, Пенко Вълков и Витан Калчев се трудят и четирима млади политически сътрудници на възраст до 35 години.

В дейността на отдела като политически сътрудници равностойно участие вземат партийни работници, икономисти, инженери, педагози и селскостопански специалисти. Това спомага за по-пълно и компетентно изучаване на процесите и явленията в различните сфери на живота в окръга.

Digitized by Google

В основата на цялостната организация на работата в отдела ние сме поставили грижата за правилно планиране на дейността му. „Не е възможно да се ръководи компетентно — посочва другарят Тодор Живков, — ако не се издига постоянно научното равнище на работата на партийния апарат, ако не се усъвършенствува планирането, ако не се подобрява колективността при анализа, изводите и вземането на решенията.“[1]

Главното ни внимание при планирането на работата е съсредоточено към **правилното определение на формите и средствата,** чрез които ще съдействуваме за издигане равнището на партийно-организационната дейност в окръжната партийна организация. При реализиране на тези задачи се опираме на изискванията на различни подходи, но основните от тях са комплексният и програмно-целевият. С използване на механизмите, които те предлагат, на основата на плановете, които утвърждават пленумът и бюрото на окръжния комитет, приемаме **перспективен план** за период от 2—3 години, **оперативен** — за всяко полугодие, и задачи **за работата ни през месеца.**

В перспективния план в съответствие с проблемно-целевия подход определяме основните проблеми и целите, които трябва да решаваме. Те са различни и носят своеобразието на политическия момент, в който се разработват. В последния си план изведохме като най-важни проблемите: повишаване ролята на общинските партийни комитети като органи на политическото ръководство; издигане ръководната роля на първичните партийни организации като представители на партията в трудовите колективи и на трудовите колективи в партията; повишаване качеството и ефективността на кадровата работа; усъвършенствуване на социалистическата демокрация и засилване на експериментирането, извеждането и внедряването на положителния опит в партийната работа. Сега конкретизираме новите задачи, които произтичат от решенията на XIII партиен конгрес.

В оперативните планове, които разработваме като правило за 6 месеца, се стремим да съчетаваме проблемно-целевия и функционалния подход. Това ни позволява, без да отклоняваме вниманието си от основните проблеми, по които работим, по-пълно да предвиждаме и провеждаме мерки за изпълнение на възложените на отдела функции.

В месечните задачи планираме организаторската работа като цяло и на отделните сектори, произтичаща както от плановете, така и от новите задачи, възникнали от решенията на Централния комитет на БКП и от бюрото на окръжния комитет.

Стремим се да утвърдим планирането като основно средство и в работата на завеждащите сектори и на инструкторите. Различни са похватите при разработване на тези планове. Най-общо всички те се свеждат до следната схема: основни въпроси от работата на отдела, в които ще участвува; контрол по изпълнение на решенията; обобщение на изучения положителен опит, запознаване с работата на партийните комитети и организации на място, даване на указания за насочване на практическата им работа.

От съществено значение за повишаване ефективността е **добрата организация на работата с политическите сътрудници.** Опитът ни показва, че в тази дейност трудно могат да се прилагат веднъж завинаги дадени форми. Строгото регламентиране на формите, шаблонът при прилагането им са несъвместими с научната организация на труда. Все повече се убеждаваме, че най-полезни тук са индивидуалната работа със сътрудниците, откровеният диалог за постигнатите резулта-

[1] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат 1978, т. 3, с. 510.

Digitized by Google

ти и нерешените въпроси в работата на отделните комитети и кадри. Тогава оценките за тях са откровени, информацията е по-пълна и точна, позициите — по-ясни.

Практиката неведнъж ни е показвала, че традиционното заседание или оперативното съвещание в отдела се организират по-бързо — тук действува механизмът на администрирането. Без изцяло да се отказваме от използването им, ние се стремим да утвърждаваме и другия — деловия и по-ефективен подход.

Особено полезни за нас са **работните срещи на общите инструктори,** които се организират на три равнища: при секретарите на окръжния комитет на БКП, при секретаря на комитета, който ръководи дейността на отдел „Организационен", и със завеждащия отдела.

Поради естеството на срещите най-голяма е цикличността на първите срещи — 2—3 през годината, най-малко една в месеца — със секретаря, и ежеседмични при завеждащия отдела.

Целите на работните срещи освен общия информативен характер, които имат за трите равнища, са диференцирани. Работните срещи със секретарите на окръжния комитет имат преди всичко проблемен характер. Те се планират в началото на годината и са посветени на различни проблеми, по които работи окръжната партийна организация. Нашият опит показва, че най-резултатни са тези срещи, когато съставът им е сведен до малък брой участници.

Срещите на сътрудниците от отдела със секретаря се провеждат предимно по назрели проблеми в селищните системи или по отделните направления на партийно-организационната дейност. Докато тези при завеждащия отдела имат за предмет цялото разнообразие на партийно-организационната дейност.

Ползата от работните срещи е двояка: от една страна, те са полезни за политическите сътрудници, защото съсредоточават вниманието им към анализ и синтез на дейността на партийните комитети и организации. От друга страна, те дават възможност на кадрите от различните равнища в окръжния комитет да извлекат поуки: за обстановката в общините, за дейността на кадрите в тях и не по-маловажно — за степента на подготовката на отделните сътрудници.

Посочените фактори, от които в голяма степен зависи ефективността от работата ни, създават условия правилно да насочваме дейността на сътрудниците за изпълнение на възложените ни задачи.

Полагаме системни грижи **за усъвършенствуване формите, с които работим за повишаване ефективността от цялостната ни дейност.**

Изминалите години ни показват, че особено важно за успешно изпълнение на задачите, които ни се поставят, са **добрата и благоприятна обстановка, ведрият социалнопсихически климат.** През последните пет години вследствие съкращения на щатния състав политическите сътрудници в отдела намаляха около един и половина пъти, а промени във функциите и задачите почти не настъпиха. Едновременно с това изискванията към партийния работник все повече растат. Практиката ни показва, че ако не се даде пълна възможност за цялостното разгръщане на творческите сили и инициатива на всеки сътрудник, задачите трудно биха се изпълнявали успешно. Разбира се, става дума за творчество, инициатива и действие в рамките, функциите и задачите, които имат отделът като цяло и отделният политически сътрудник.

Това се стремим да постигаме, като **не допускаме регламент в бюджета на времето** на политическия сътрудник. Всеки сам определя седмичния си маршрут за посещения в общини и партийни организации и ежедневния си график. Всеки сътрудник индивидуално информира завеждащия отдела за седмичния си график. От наша страна полага-

Digitized by Google

ме стремеж в графика да се съчетават три особено важни неща: посещения в партийни комитети, организации и трудови колективи, самоподготовка за повишаване компетентността и квалификацията и разработване на отделни проблеми.

В работата за повишаване творчеството и инициативата на политическите сътрудници ние разчитаме немалко и на **партийната група, и на профгрупата.** Освен задачите за обогатяване на другарските взаимоотношения в колектива те допринасят особено много за повишаване организационната и политическата култура и компетентността на неговите членове.

В последно време все по-широко място в нашата работа заемат организираните от ръководството на партийната група **разговори, семинари и дискусии по различни вътрешнопартийни въпроси.** На тях обсъждаме мнения, съображения и гледища свободно, откровено, правят се предложения. Особено полезното в тези форми е, че използваме знанията и опита на висококомпетентни по въпроса сътрудници от Централния комитет или от АОНСУ при ЦК на БКП, които пребиват в окръга по различни поводи.

В стремежа си да усъвършенствуваме подготовката на политическите сътрудници полагаме грижи за обективна оценка на дейността им. Етапите на оценяването обикновено са: в процеса на изпълнение на дадена задача, по изпълнението на месечните задачи и оценка от бюрото на окръжния комитет на БКП в съответствие с изискванията на Централния комитет на БКП.

Отдаваме голямо значение на оценката, която получава всеки в отчета за дейността на отдела и сътрудниците през изминалата година, който по традиция се прави всяка година в присъствието на първия секретар на окръжния комитет на БКП.

Отчетът има въздействие върху всички политически сътрудници, защото те научават оценката за резултатите, постигнати от всеки през годината, и имат възможност да оценят достигнатото в отделните страни на партийно-организационната работа. Гиряко въздействие отчетът оказва и върху ръководството на отдела, защото то получава оценка за работата си както от всички политически сътрудници, които се изказват на заседанието, така и от първия секретар на окръжния комитет на БКП. Това дава възможност да се внасят корекции за по-нататъшното усъвършенствуване на цялостната ни дейност.

Пред последните години **като основно направление в нашата работа все повече се утвърждава помощта на бюрото на окръжния комитет при реализиране на възложените му основни функции.**

Нашият стремеж е отделът своевременно **да създава организационни предпоставки и активно да участвува в партийно-политическата работа,** провеждана в окръга.

Изпълнявайки тази своя функция, постоянно сме съблюдавали съвета на В. И. Ленин фактическият контрол върху действителното изпълнение на решенията да се постави на първо място в дейността на апарата. Разнообразни са формите, които използваме в практическата си дейност. Една от по-характерните форми е **целевият контрол** по отделен проблем в дадена общинска партийна организация. Резултатите от него са по-добри, ако се извърши добра подготовка на проверките. Обикновено в тях участвуват всички сътрудници от отдела и от общинския комитет. Проверката се ръководи от секретаря на окръжния комитет на БКП, който отговаря за отдела, и се оценява работата на всички равнища — общински комитет, партийни комитети, първични партийни организации. Тя завършва с обсъждане на кон-

Digitized by Google

статации пред щатния апарат на общинския комитет на БКП. Досега подобни проверки сме извършили в Несебър, Мичурин, Камено.

Друга характерна форма на контрол са **комплексните проверки** върху дейността на първичните партийни организации и на заводските партийни комитети в отделни отрасли и сфери на дейност. Особено ползотворни се оказаха те за партийните организации в учебните и здравните заведения, в сферата на услугите, в бригадите от нов тип, в научните и развойните звена и т. н. По правило в тях участват политически сътрудници и от другите отдели на окръжния комитет. Резултатите се обобщават и се обсъждат на обща среща в комитета пред всички секретари на първичните партийни организации от отрасъла.

Широко в практиката си използваме целеви проверки по отделни решения на бюрото, на дейността на общински комитети, както и комплексни проверки на партийните организации.

Главното в контрола, който осъществяваме, е неговият системен и подпомагащ характер.

Едновременно с това нашата организаторска работа е насочена и към **издигане ръководната роля, творчеството и инициативата на първичните партийни организации.** Усилията ни са насочени преди всичко към издигане ролята им на представители на партията в трудовите колективи и на трудовите колективи в партията. В това отношение положително се отразиха грижите за усъвършенстване на тяхната структура и за подобряване на качествения им състав. Това даде възможност към Тринадесетия конгрес на БКП да се осигури необходимото партийно ядро във всички бригади от нов тип.

Целенасочени са усилията ни за **издигане равнището на партийното събрание.** В това отношение определена роля има завеждащият кабинета по партийно-организационните въпроси за изучаването на положителния опит и разпространението му в окръга, както и общите инструктори, които пренасят положителното от една в друга община. Това даде възможност в окръга широко да разпространим положителния опит, който имат общинските комитети на БКП в Поморие, Созопол и др.

Все по посока на усъвършенстване дейността на първичните партийни организации са и **мерките за издигане ролята на партийните секретари.** Наред с грижите за обучението им по предложение на отдела след Дванадесетия конгрес на БКП с укази на Държавния съвет на НРБ с ордени са наградени 200 секретари на първични партийни организации, което се отразява положително на цялостния ръст на работата на организациите.

За издигане равнището на организаторската работа положително се отразява и извършеното за **усъвършенстване партийното ръководство на народните съвети и на масовите организации** за по-нататъшното им утвърждаване като гаранти за решаване на различни проблеми в социално-икономическото развитие на окръга.

Разностранни са формите и средствата, посредством които отдел „Организационен" съдействува **за засилване разработващата функция на окръжния комитет на БКП.** Наред с участието в подготовката на документите за бюрото и пленумите ние полагаме системни грижи за **подобряване на технологията на отделни страни от партийно-организационната дейност, както и на механизмите за усъвършенстване провеждането ѝ в живота.** Средногодишно в отдела се разработват около десет методики, системи, указания и други, които са насочени да подпомагат дейността на партийните комитети и организации. С осезаемо въздействие върху комитетите и организациите са такива разра-

Digitized by Google

ботки като: методика за провеждане прегледа на първичните партийни организации; указания за провеждане периодичен преглед на работата на партийните групи; методика за провеждане на отчетно-изборните събрания и други.

По предложение на сътрудници от отдела бюрото утвърди статут за членовете на окръжния комитет на БКП, който вече пет години успешно се прилага за по-пълното им включване в политическата и организаторската работа.

Сега всички партийни комитети и организации са в процес на експериментирането на модел за по-нататъшно усъвършенстване и последователно прилагане на политическия подход в дейността им, който бе разработен също от сътрудници на отдела и утвърден от бюрото на окръжния комитет като примерен ръководен документ.

Ние отделяме сериозно внимание и за цялостното **издигане равнището на партийно-организационната работа в окръжната партийна организация.** Тази наша дейност бе особено засилена след Дванадесетия конгрес на БКП с оглед изпълнение на решенията му за укрепване на нейната преобразуваща роля и реактивна способност.

Решаването на тези основни задачи, по наша преценка, не бе възможно, ако не се предприемат всемерни мерки за **подобряване научността в партийно-организационната дейност.** Това изискваше този процес да бъде предшествуван от засилване научното начало в дейността на самия отдел. Така в нас се породи идеята за **изграждане на научния център по партийно-организационната дейност** като помощен орган на бюрото на окръжния комитет. Няколкото години от функционирането му доказаха потребността от него и той все повече ще се укрепва и развива.

Разностранни са усилията ни за **изучаване, обобщаване и разпространение на положителния опит в партийно-организационната дейност.** Освен научно-практическите конференции, които системно провеждаме, отделът полага много грижи за провеждането на семинарни занятия с първите секретари на общинските и районните комитети на БКП. То е за това, защото с тях сме си поставили задачата да решаваме важни цели: да обменяме положителен опит – едната, да обучаваме най-отговорните ръководни партийни кадри в окръга — втората и третата — да се усъвършенствуват техният стил и методите им на работа. Такива семинарни занятия провеждаме по две-три през годината.

Положителна роля за **засилване реактивната способност на партийно-организационната дейност** играят срещите ни със секретарите на общинските и районните комитети на БКП, отговарящи по тези проблеми, които провеждаме в началото на всяка година в отдела. Те дават тласък не само на конкретната им работа, но ги обогатяват с нови критерии и подходи за провеждането на партийната работа в живота.

В реализирането на посочените фактори, форми, методи и направления на работа **кадрите се обогатяват с голям социален, жизнен и партиен опит.** Изложеното показва, че със своя живот и дейност отдел „Организационен" все повече се утвърждава като една творческа лаборатория, в която наред с акумулирането на положителен партиен опит се раждат нови идеи. Те допринасят не само за обогатяване на многостранната партийно-организационна дейност, но се мултиплицират и върху цялостната партийна дейност в живота на окръжната партийна организация. Това според нас е едната страна на резултатите от нашата дейност.

Другата посока, в която резултатите се отразяват пряко върху работата на общинските и районните партийни комитети, е прекият –

Digitized by Google

чрез конкретното въздействие за усъвършенстване на техния стил и методи на работа.

Преди две години извършихме социологическо наблюдение на оперативната работа в общинските и районните комитети на БКП. Резултатите бяха обобщени и се обсъдиха на среща на бюрото на окръжния комитет с първите секретари на общинските партийни комитети. Получи се задълбочен и критичен разговор, който се отрази положително върху цялата дейност на комитетите през миналата година. На окръжната отчетно-изборна конференция тази година се направи изводът, че през отчетния период оперативността и деловитостта в дейността на общинските партийни комитети са значително подобрени.

Пряко е въздействието на отдела и за кадровото укрепване на партийните и държавните органи в окръга. Направеният преглед на движението на кадрите, работили при нас, показва, че от 1978 г. досега за първи секретари на общински партийни комитети са издигнати шестима бивши политически сътрудници на отдела, за секретари в общинските комитети — девет, а за кадри в други ръководни окръжни и общински държавни органи — осем.

Успешната работа на тези другари се отразява положително върху дейността на партийните и държавните органи при изпълнение на големите задачи, които са поставени пред тях. Нас ни удовлетворява и това, че целокупната и ефективна работа на отдела за непрекъснатото подобряване на партийно-организационната дейност на окръжната партийна организация допринесе с един месец предсрочно да се изпълни планът на окръга за осмата петилетка по основните качествени, натурални и обемни показатели.

●

Посочвайки всичко това, ние считаме, че все още не са достатъчни резултатите от работата ни за усъвършенстване координацията с другите отдели. Не е еднакво въздействието ни върху някои общински и районни комитети поради несвоевременно комплектоване на отдела в дадени периоди. Има какво да желаем и за повишаване изявата на политическите сътрудници по пропагандиране партийно-организационните проблеми сред партийните организации и трудовите колективи. Тези и други нерешени въпроси ние виждаме и ще се стремим да преодоляваме в нашата бъдеща дейност едновременно с изпълнението на важните и отговорни задачи, които постави Тринадесетият конгрес на БКП.

Digitized by Google

ТРИНАДЕСЕТИЯТ КОНГРЕС НА БКП И НЯКОИ АКТУАЛНИ ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННИ ЗАДАЧИ

ИВАН ЗЛАТКОВ
кандидат на икономическите науки

Решенията на Тринадесетия конгрес на БКП са конкретна и действена програма за осъществяването на научно-техническата революция в нашата страна. Те обогатяват с нови идеи и постановки решенията на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП. Конгресните решения са нов връх в развитието и осъществяването на ленинската априлска генерална линия на партията. С тях научно-техническата политика на партията придобива завършен конкретно-приложен вид.

Големите и отговорни задачи, които предстои да се решават в хода на научно-техническата революция, утвърждават ръководната роля на партията в социалистическото строителство и заедно с това повишават изискванията към нейните качества и към всестранната ѝ дейност. Очевидна е потребността **партията да формира и развива у себе си нови качества и да прилага нови критерии, които ще я утвърждават като политически ръководител в борбата за научно-технически прогрес.** Това би могло да се постигне чрез дълбоко, коренно преустройство по всички направления на партийната дейност — политическо, идеологическо и организационно, и във всички звена на партията — партийни групи, първични организации и партийни комитети от всички равнища.

Значителен дял във формирането на нови качества у партията се пада на организационната работа. Тя е насочена към изграждане на адекватна на съвременните потребности и задачи партийно-организационна структура, към регулиране на вътрешнопартийните отношения и състава на партията, към подбора, разпределението, обучението и възпитанието на ръководните кадри. Главно звено, естествен център, фокус, в който тези дейности се събират и отразяват, е основната клетка на партията — първичната партийна организация.

В настоящата статия ще разгледаме някои актуални задачи пред низовите звена, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес на БКП и от осъществяващата се научно-техническа революция.

●

Първата група въпроси се отнася до **регулирането на състава на партията.** Тази дейност се извършва в основни линии от първичната партийна организация. На нея от Устава на БКП е предоставено право да взема решения за приемане, изключване и отпадане на комунистите.

Качествата на партията зависят от качествата на отделните комунисти, без, разбира се, да са техен механичен сбор. Не може да

Digitized by Google

бъде силна първична партийна организация, в която членуват неактивни комунисти, със сериозни слабости в своята подготовка и възпитание. И обратиото — партийна организация, в която членуват високосъзнателни и добре подготвени комунисти, има достатъчно условия да се утвърждава като боеспособно ръководно политическо ядро на трудовия колектив. Поради това процесът на формирането на нови качества у партията започва със създаването на такива качества у отделните й членове, а следователно — с подбора, приемането, обучението и възпитанието им. Не случайно в Отчета на Централния комитет на БКП пред Тринадесетия конгрес е записано: **„По-нататъшното издигане на ръководната роля на партията в обществото трябва да се осъществява преди всичко чрез повишаване ролята и активността на първичните партийни организации, на комунистите.“**[1]

Конгресът реши регулирането на състава на партията през предстоящия период да се осъществява съобразно изискванията за разширяване на партийното ядро и на неговото влияние във всички териториални единици и социални дейности и особено в свързаните с научно-техническия прогрес, **да се укрепва още повече класовият и да се засилва общонародният характер на партията.** Това може да се постигне, като се изучава по-задълбочено развитието на социалната структура на нашето общество, междукласовите и вътрешнокласовите изменения; като се отчита нарастващата социална роля на интелектуалната форма на производителен труд, на някои професии, дейности и трудови колективи, свързани по-непосредствено с научно-техническия прогрес и интензификацията на икономиката; като се усилят партийното ядро и влияние в електрониката, биотехнологиите, енергетиката, металургията и селското стопанство, в науката и образованието.

Конгресът реши да се отдели по-голямо внимание на **увеличаването на притока от млади хора в партията,** на тяхното възпитание и израстване като предани комунисти. За това съществуват сериозни основания. Сега до тридесетгодишна възраст са 12 на сто от комунистите. Този относителен дял не отговаря напълно на реалното участие на хората от тази възрастова група в развитието на икономиката и особено в научно-техническия прогрес. Това налага, без да се намалява взискателността към качествата на кандидатите и изискванията за тяхната политическа и житейска закалка, по-смело да се подготвят и приемат в партията млади хора до тридесетгодишна възраст. Това ще забави процеса на застаряване на партията и ще увеличи възможностите за издигане на авангардната роля и личния принос на комунистите в осъществяването на научно-техническата революция.

В съвременните условия голямо значение придобива работата **за повишаване на общата и специалната подготовка на комунистите и на тяхното професионално майсторство.** Конгресът постави задача всеки комунист да участвува в научно-техническия прогрес. За да стане това, нужно е партийните членове да бъдат не само готови (в смисъл на психическа нагласа, на осъзнаване важността на задачите), но и много добре подготвени, с повече знания, умения и навици да търсят и да прилагат новото, с възможности да възглавят осъществяването на пробиви по отделни направления на научно-техническия прогрес. Както сочи другарят Тодор Живков, сега „израз на класово-партийната позиция на комуниста са също така и неговите делови качества, трудовата, управленската и организационната култура, колективистичните нравствени качества, умението му да разкрива и осъществява на прак-

[1] Отчет на Централния комитет на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес, Партиздат. С., 1986, с. 139.

Digitized by Google

тика възможностите за непрекъснато усъвършенстване на нашия живот"[1].

Решаването на тази задача може да стане по два пътя: чрез повишаване изискванията към качествата на новоприеманите и чрез подпомагане саморазвитието и самоусъвършенстването на комунистите. „**Дълг на партийните организации** — се сочи в Отчета на Централния комитет на БКП пред Тринадесетия конгрес — **е да стимулират и поощряват самоусъвършенстването на членовете на партията, да им помагат да развиват творческите си заложби и наклонности, за да се изявява с още по-голяма сила тяхната авангардна роля.**"[2] Изпълнението на това изискване ще издигне още повече ролята и отговорността на партийните организации като постоянна колективна опора на комунистите.

Ефективно средство за повишаване на взискателността към кандидатите за встъпване в партията, за усъвършенстване на техния подбор е **демократизирането на механизмите и процедурите за приемане на нови членове. Конгресът реши приемът в партията като правило да се осъществява на открити партийни събрания.** Това решение намери отражение и в измененията и допълненията на Устава на БКП.

Досегашната практика убедително потвърждава целесъобразността на този подход. На много места той вече широко се прилага. В Разградски окръг например след Дванадесетия конгрес на БКП почти три четвърти от комунистите са приети на открити партийни събрания, в Кърджалийски окръг по този начин са приети почти половината, а в София и Врачански окръг — около една трета от комунистите.

Опитът на тези организации показва, че при приемането на комунисти на открити партийни събрания се създават възможности за по-задълбочено и всестранно обсъждане на качествата на кандидатите, повишава се авторитетът на първичната партийна организация и на новоприеманите комунисти сред безпартийните, укрепват връзките на партията с трудещите се. Ето защо няма сериозни основания за резервирано отношение към разглеждания начин на приемане на нови членове в партията. И без друго това е събитие, което вълнува не само комунистите, а и безпартийните, коментира се и от тях. И това не е лошо, то показва нарасналия авторитет на партията сред трудещите се. Откритото партийно събрание придава на коментара организиран характер, подпомага изучаването и зачитането на общественото мнение при решаването на много важен вътрешнопартиен въпрос. Имаме всички основания да твърдим, че **приемът на комунисти на открити партийни събрания съдействува за утвърждаването на общонародния характер на партията.** Подобен подход е предвиден и в измененията и допълненията на Устава на КПСС, внесени от XXVII конгрес на КПСС.

Регулирането на състава на партията включва и своевременното й освобождаване от онези нейни членове, които са загубили качествата на комуниста, на активни и съзнателни борци за тържеството на нейната линия и политика. Това го изискват поуките от проведения през миналата година в цялата партия откровен разговор за борбата срещу отрицателните явления, отклоненията и деформациите в нашия живот. Както е посочено в Отчета на ЦК на БКП пред Тринадесетия конгрес, „Особено взискателни следва да бъдат партийните организации към онези, които нарушават партийната дисциплина и моралните норми, злоупотребяват със служебното си положение, разхищават со-

[1] Т. Живков, Проблеми и подходи на изграждането на зрелия социализъм в НР България, Партиздат, С., 1984, с. 225.

[2] Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия конгрес, с. 135.

Digitized by Google

циалистическата собственост, вземат или създават условия за даване на подкупи, представят тенденциозно действителността в благоприятна светлина и фалшифицират отчетните данни."[1]

Това не означава, че в партията ще се провежда чистка. Високата последователна и принципна взискателност, своевременното освобождаване от загубилите качествата на комунисти партийни членове не е и не може да бъде кампания, то следва да се утвърди като стил на работа и живот за всяка партийна организация. Без такъв стил тя не би могла да изпълни отговорната си мисия да бъде колективна опора на комунистите. Защото човек може да се опре на онова, което оказва съпротивление. Комунистът може да се опре на такава партийна организация, която оказва съпротивление на неговите слабости и недостатъци, помага му да ги преодолее.

●

Втората група въпроси се отнася до **по-нататъшното демократизиране на вътрешнопартийните отношения и издигане на демократичното начало в партийния живот на ново, по-високо равнище.** Тринадесетият конгрес на БКП постави тази задача не случайно, не от пропагандни съображения, а отчитайки потребностите и изискванията на разгръщащата се научно-техническа революция. Науката и техническият прогрес достигнаха днес непознати темпове и мащаби. Тяхното по-нататъшно развитие и прилагането на постиженията им в практиката не може да бъде дело на отделни учени, колкото и добре да са подготвени. Съвременната научно-техническа революция е дело на милионите трудещи се, на крупни научни колективи, тясно свързани с практиката.

Гениалната идея-прозрение на Карл Маркс за превръщане на науката в непосредствена производителна сила и на материалното производство в технологическо приложение на научните резултати става вече реалност. Това предполага тясно свързване на науката и техническия прогрес с личностния елемент на производителните сили. Днес все по-ясно се откроява **една нова социална закономерност, изразяваща взаимовръзката между научно-техническата революция и демократизирането на обществения живот и социалното управление.** А социалистическата демокрация има за естествен първообраз и стимулатор на своето развитие вътрешнопартийната демокрация. Нейното по-нататъшно усъвършенстване става съществено условие за издигането на ръководната роля на партията в борбата за научно-технически прогрес.

Вътрешнопартийната демокрация е такава същностна черта на вътрешнопартийните отношения, която изисква равенство на правата, задълженията и отговорностите на всички комунисти, независимо от партийния и служебния им ранг. Изисква, както учи В. И. Ленин, всички дела в партията да се водят от всички комунисти — пряко или чрез представители, при равни права и без каквото и да е изключение.

Развитието на вътрешнопартийната демокрация е неотделимо от по-нататъшното усъвършенстване на един от основните принципи, върху който е изградена и функционира нашата партия — **демократическия централизъм.** Разгръщащата се научно-техническа революция ни изправя пред задачата да усъвършенстваме неговото съдържание и приложение. **„Принципът на демократическия централизъм обаче** — посочи другарят Тодор Живков на Февруарския пленум на ЦК на БКП — **не е и не може да бъде застинал както от гледна точка на неговото съдържание, така и от гледна точка на неговото прилагане.**

Силата и мъдростта на партийното ръководство е в умението своевременно да отчита новите обществени потребности и да внася необхо-

[1] Отчет на Централния комитет на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес, с. 135—136.

Digitized by Google

димите изменения в социалните структури и в техните взаимоотношения, в правата и отговорностите на всички равнища. Неговата сила и мъдрост е в умението да търси и прилага конкретно съотношение между централизма и демократизма във всяка клетка на обществения организъм."[1]

Както се вижда, особена актуалност придобива въпросът за **съотношението между демокрацията и централизма** в разглеждания принцип. Това са две начала, свързани в противоречиво единство. Има обаче различни противоречия. Някои от тях отразяват отношения между коренно различни, антиподни страни, при които развитието на едната неизбежно води до задържане, стесняване, изчезване на другата страна. Противоречието е развито до степен на противоположност. Такова е съотношението между буржоазия и пролетариат, между демокрация и автокрация, между централизъм и децентрализъм. В принципа на демократическия централизъм са обединени различни, противоречиви, но не противоположни начала. Развитието на едното от тях не води неизбежно до стесняване на другото. Такъв резултат може да се получи само при грешка на субективния фактор, при неправилно прилагане на принципа. Подобни грешки бяха допуснати например през периода на култа към личността, когато централистичното начало бе развито за сметка на демократичното.

Правилното прилагане на принципа на демократическия централизъм означава не противопоставяне на демокрацията и централизма, а едновременното им развитие; изисква да се използват такива форми и средства за развитие на демокрацията в партията и в обществото, които не само няма да стеснят и ограничат централизма, а, напротив — ще подпомогнат неговото укрепване. И обратното — нужни са такива мерки за укрепване на централизма, които не стесняват демокрацията, а подпомагат нейното по-нататъшно развитие. Такова взаимосвързано развитие на демокрацията и централизма е обективно възможно и обективно необходимо. Тази възможност и необходимост произтичат от самото развитие на производителните сили и на обществените отношения на съвременния етап на изграждането на зрелия социализъм в условията на научно-техническата революция. Бурното развитие на производителните сили води към задълбочаване на общественото разделение на труда, засилва концентрацията и специализацията на производството. Усъвършенства се общественото разделение на труда, изменя се съотношението на стоковите и непосредствено обществените връзки между производителите — за сметка на последните. Тези обективни процеси налагат такова поведение на субективния фактор, при което най-пълно ще се съчетават демокрацията и централизмът, ще се осигурява еднопосочното им постъпателно развитие. Разбира се, това не може да става автоматично. Нужни са целенасочени, съзнателни усилия, умение да се намерят най-подходящите за етапа на развитието форми на съчетаване. В това, според нас, е същността на поставената от Февруарския пленум на ЦК на БКП задача за по-нататъшно обогатяване на съдържанието и приложението на демократическия централизъм.

Демократизирането на вътрешнопартийните отношения не е самоцел. Неговата крайна цел е да се засили въздействието на партийната организация върху трудовия колектив и развитието на трудовите отношения, върху социалистическата демокрация в съответствие с изискванията на научно-техническата революция. „По-нататъшното обогатяване на вътрешнопартийния живот има за цел да формира у комунистите класово-партийни критерии и активна жизнена позиция, **да развива умението им за общуване с трудещите се, да подкрепя стремежа им към творческа изява**"[1] (подчертаното И. З.).

Ето защо не би било правилно да разглеждаме демократизирането на вътрешния живот на първичната партийна организация откъс-

[1] Т. Живков. За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България, Партиздат, С., 1985, с. 26—27.

[1] Тезиси на Тринадесетия конгрес на БКП, Партиздат, 1986, с. 94.

Digitized by Google

нато от въпросите на нейното място и роля в развитието на отношенията между собственика и стопанина на средствата за производство.

Сполучлива форма за такова развитие е **утвърждаването на диалога в отношенията между собственика и стопанина на средствата за производство, между държавата и стопанските организации.** Тази идея беше обоснована в материалите на Януарския пленум на ЦК на БКП (1986 г.). В нея се съдържа голям теоретически и практически заряд. Става дума за нова форма на проявление на отношенията между стопанина и собственика, обусловена от развитието на същността на тези отношения, в която органически са съчетани стокови и непосредствено обществени връзки. Спецификата на диалога определя и неговите основни черти — равенство в правата, задълженията и отговорностите на страните. При тези условия партийната работа и ръководство са поставени в нова проблемна ситуация.

Утвърждаването на диалога като основна форма на отношение между стопанина и собственика, като нова форма на социално поведение изисква да се формират и нови качества у ръководните кадри и членовете на трудовите колективи както в държавните органи, така и в комбинатите, предприятията, аграрно-промишлените комплекси и другите самоуправляващи се организации. Друга нагласа е потребна и за ръководните кадри. Да се премине от монолог, от спускане на задачите към равноправен и равноотговорен творчески диалог никак не е лесно. Нужно е да се преодолеят психологическите бариери, наслояваните от години слабости, стари подходи и методи на работа. Изисква се умение с нови средства и форми да се отстояват общонародните интереси, като въздействието се ограничи „на входа" и „на изхода" на саморегулиращите се системи. Изисква се умение да се осъществява нов тип контрол, съобразен с правата, задълженията и отговорностите на тези системи.

Нови качества са нужни и за другата страна в диалога — колектива на самоуправляващата се организация и неговото ръководство. Досегашният подход възпитаваше у кадрите пасивно отношение, стремеж да се отправят само искания, често пъти обосновавани с правилото „Искай много, за да получиш малко!". Сега те са равноправен и равноотговорен партньор, който трябва да знае какво иска, как да го иска и каква отговорност поема, когато желанията му бъдат удовлетворени. Нужно е умение да се избира между няколко възможни варианта; способност да се поеме разумен риск; твърдост да се защитят колективните и индивидуалните интереси, без да се нанася вреда на общонародните.

Тези нови качества не могат да се формират стихийно, единствено под въздействието на изменените обективни условия. Те създават само възможност. Нейното превръщане в реалност изисква планомерна, целенасочена, ефективна политическа, идейновъзпитателна и организаторска работа сред трудовите и управленските колективи. Най-голяма отговорност за нейното провеждане носят партийните организации като техни ръководни политически ядра. Ето защо сега тяхна основна грижа е да формират у кадрите и колективите умение да водят равностоен диалог, при който оптимално да се съчетават общонародните, груповите и индивидуалните интереси.

●

Преустройството на партийно-организационната работа в съответствие с потребностите на научно-техническата революция зависи до голяма степен и от **организационната структура на партията и нейното по-нататъшно усъвършенстване.** Организационната структура на партията се формира от нейните организационни звена (партийни организации и органи) и от взаимоотношенията между тях. Макар че е относително по-устойчива в сравнение със задачите, формите и сред-

Digitized by Google

ствата на партийната работа и тя не е неизменна. Не може да остане непроменена и сега, когато пред партията се поставя задачата да повишава своята роля като фактор, който прокарва пътя на новите прогресивни процеси и тенденции. Развитието на партийно-организационната структура съдържа много проблеми. Тук ще спрем вниманието си на част от тях, свързани с първичните партийни организации.

Първият проблем се отнася до големината на първичните партийни организации. На Националната партийна конференция през 1978 година беше направена оценка, че първичните партийни организации са много раздробени по цехове, бригади и други по-малки производствени звена. Поради това важни проблеми на социално-икономическото развитие остават извън обсега на тяхното политическо въздействие: контрол за работата на ръководните кадри в предприятията, за формирането и разпределението на фондовете, за дейността на звената по техническия прогрес и т. н. Ето защо беше препоръчано да се изграждат единни и мощни първични организации по предприятия и комбинати, като в по-малките звена — бригади, цехове, отдели и други, се изграждат партийни организации в състава на първичната или партийни групи. В периода след конференцията се извърши значителна работа, започна окрупняване на първичните партийни организации.

Темповете, с които този процес се осъществява, обаче не задоволяват. Все още първичните организации са изградени по цехове и отдели, а не по предприятия и комбинати. На някои места беше осъществен даже обратен процес — обединени организации се разделиха отново.

Кои са причините за това?

Многочислените организации затрудняват индивидуалната работа с комунистите, участието им в управлението на общопартийните дела. Намалява се активността им на събрания. Една част от комунистите се смущават да изказват свободно своето мнение пред много хора — сто, сто и петдесет души. В такива организации съвсем естествено намалява и относителният дял на изказващите се на събрание комунисти. А по редица въпроси, преди да се вземе окончателно решение, е необходимо да се изучи мнението, ако не на всички, на преобладаващото мнозинство от комунистите, членуващи в организацията. Такива въпроси са: приемането на нови членове, изключването или отпадането от редовете на партията, утвърждаването на плановете за работа и т. н. Какъв е изходът?

Практиката подсказва, че трябва да го търсим в **активизирането на дейността на по-малките партийни колективи** — съставните организации и партийните групи. В тях като по-малочислени звена може да се организира по-внимателно и задълбочено обсъждане на проблемите, да се изслушват всички комунисти и да се отчете тяхното мнение. Но точно тези въпроси — приемането и изключването от партията — не влизат в правомощията на съставните партийни организации. Те са суверенно право на първичната организация. Някои партийни бюра дублират обсъждането на подобни въпроси — един път на събрание на съставната организация и втори път в самата първична партийна организация. Но това не е решение на проблема, то не помага да се повишават деловитостта и оперативността в партийната работа. Ето защо някои партийни комитети избягват да създават многочислени първични партийни организации — по заводи, комбинати и учреждения.

В други случаи под формата на окрупняване се пристъпи към механично събиране на комунисти от различни колективи в една първична организация. Например

Digitized by Google

в по-малките селища комунистите, които работят в партийния комитет, съвета, здравните заведения, органите на просветата и културата, се обединяват в една организация. Поради разнообразието на проблемите, които решават трудовите колективи в тези звена, такива партийни организации се изправят пред много трудности, които компрометират идеята за окрупняване на първичните партийни организации.

Според нас не бива на постановката за окрупняването да се гледа като на задача непременно да се създават многочислени първични партийни организации. Съвременните тенденции в развитието на икономиката и на структурата за управление не изискват непременно създаване на многочислени първични партийни организации. Напротив, с развитието на производителните сили, с осъществяването на комплексна автоматизация и комплексна механизация на производството числеността на трудовите и на партийните колективи в отделните стопански единици ще намалява. Освен това с разкриването на малки и средни предприятия ще се увеличава броят на по-малките трудови колективи, а оттам и на по-малочислените първични партийни организации.

Проблеми има там, където все още са се запазили многочислени трудови колективи, обособени в самостоятелни предприятия и учреждения и поради това има и по-голям брой комунисти. Каква структура на първичните партийни организации да се създава?

Постановката за формирането на структурата в такива случаи е дадена от Националната партийна конференция (1978 г.) и от нея не може да има отклонения — ще се изграждат единни и мощни първични партийни организации с дейни организации в техния състав или партийни групи — по цехове, отдели, бригади и други структурни звена. Разбира се, избързването в такива случаи не е полезно. Нужни са сериозна предварителна подготовка, аргументирано разясняване на задачата, за да се убеди партийният актив в нейната целесъобразност. Главното предимство на единните първични партийни организации е, че се разширява фронтът на тяхното политическо действие. Създава се възможност периодично (не по-рядко от един път на три месеца) да се събират всички комунисти и да обсъждат общите проблеми на предприятието или учреждението. Ако няма такива организации, общите проблеми се обсъждат и решават от съответните партийни комитети. Така тези въпроси се прехвърлят в органите на представителната демокрация и се стесняват функциите на органите на пряката демокрация. Това би могло да се избегне даже и при запазване на разделението на първичните организации по поделенията на съответното предприятие или учреждение, ако съответният партиен комитет свиква по-системно общи събрания на комунистите — поне два-три пъти годишно. Такава възможност и сега съществува, но не е утвърдена като задължителна норма, малко партийни комитети я използват.

Въпросите за големината на първичната партийна организация и нейната вътрешна структура следва да се решават в непосредствена връзка със съвременните задачи на партията и предн всичко във връзка със задачите за осъществяване на научно-техническата революция. Организационната структура трябва да подпомага утвърждаването на първичната партийна организация като генератор и носител на новото, като представител на научно-техническата политика на партията в трудовия колектив, като постоянна колективна опора на комунистите — творци и новатори.

●

Тук разгледахме само някои партийно-организационни проблеми и задачи в условията на разгръщащата се в нашата страна научно-техническа революция. Те са свързани главно с дейността, правата и задълженията на основната клетка на партията — първичната партийна организация. Надяваме се, че тази изключително важна за партийната теория и практика тема ще привлече вниманието и на други автори, ще предизвика по-широк и задълбочен разговор на страниците на партийния печат.

Digitized by Google

ПРОМЯНАТА НА КРИТЕРИИТЕ Е БОРБА

Неотдавна секретарят на партийния комитет в Софийския химико-фармацевтичен комбинат Иван Грозданов бе удостоен със званието „Герой на социалистическия труд".

Вече 22 години преизбиран на тази длъжност, този секретар твърди, че ако човек не иска да се раздели със спокойствието си, не може да стане партиен работник.

Изборът на път в живота за Грозданов не става без перипетии. Студент по медицина, офицер от армията, преподавател по партийно строителство, той стига до извода, че неговата истинска професия трябва да стане проникването в обществените процеси и конфликти, в същността на човешките взаимоотношения.

— Това е позиция на движението — казва той, — а какво по-добро от необходимостта да се поставяш на изпитание всеки ден, всеки час? Защото няма нищо по-грозно от един опроверган от собствените си действия общественик. Ти си винаги пред очите на другите и тук всяко несъвършенство крещи.

Оглеждайки своя път през годините, Иван Грозданов открива, че работата с хората е изградила у самия него много качества и преди всичко куража да отстоява истината, да бъде на висотата на идеите, които защищава.

Точно тази страна от практиката на секретаря на комбинатския комитет бихме могли да определим като основна. Точно тя най-непосредствено е свързана с градивния дух на времето, в което сме.

Ще потърсим усилията на секретаря, проектирани в делничността на партийната организация в Химико-фармацевтичния комбинат.

Интеграционните връзки на комбината с 19 научно-производствени колектива обхващат учени и специалисти от десет института, две академии, четири факултета на висши учебни заведения, както и множество челници в производството. Това е дейност огромна и многопластова, сложна и динамична, обединяваща усилията, въображението, енергията на много хора. Тези творчески колективи, заемайки се с проблемите на комбината, е трябвало да променят критериите си за добро и по-добро, съобразявайки се с изискванията на пазара, където, както подчертава секретарят Грозданов, е необходимо не само да си добър или много добър. Там трябва не да догонваш, а да си сред водещите, не да си между многото, а определено да изпреварваш. Защото какво значи да си извоював свое място? Това означава, че имаш свой облик, своя марка, свой авторитет, но същевременно вече си в орбита, която не ти позволява да си поемеш дъх. Щом те знаят, щом търсят продукцията ти, вече си принуден да бъдеш още по-отговорен, още по-взискателен към себе си — теб вече те плаши застоят, ти си безпощаден към самодоволството. Твоите критерии за високо качество на труда са съвършено нови, те извикват на живот онази ценностна система, при която полууспехът е немислим, а истинският резултат е само стъпка към следващия. Борба. Безотказна борба с рутината. Но при условие, твърди Грозданов, че умееш да насочваш острието първо към себе си...

Било отдавна. На събрание в един от цеховете работникът Георги Йовев повдигнал въпроса за престоите. Бил краен. Наругал при-

Digitized by Google

съществуващите ръководители (заместник-директорът бил нов, това било първото събрание тук, в което участвувал). Работникът говорил убедително за липсата на организация, за неспособността на ръководството да осигурява ритмично материали. А хората, казал той, не искат да получават 90 процента от заплатата си поради това, че не са им осигурени условия за труд. Те искат цялата си заплата, искат и да преизпълнят плана. Ръководството би следвало да ги мобилизира за това, а не обратното. Накрая Йовев настоял, че който не е кадърен да ръководи, трябва да стори път на други, а не да спъва работата.

Заместник-директорът се опитал да реагира, Грозданов го задържал: „Същността не е в думите, тя е в промяната, която трябва да дойде след събранието. Пък и какво можеш да му отговориш, човекът е прав. Друг е въпросът, че той не знае причините за престоя. В Девня има авария, затова се бавим, но все едно..."

Грозданов взел думата на събранието, насочвайки острието към себе си. Нито дума за аварията, тъй като непредвидените обстоятелства в друг завод съвсем не са достатъчен аргумент за парирането на работата в един от големите цехове тук. Слабостите в организацията на работата били анализирани от секретаря обстойно. Мястото на партийните групи, на бюрата и на комбинатския комитет било изтъкнато с примери и с факти. Комунистите били особено активни в разискването на проблемите, повдигнати от работника и от секретаря.

— Именно този демократизъм — твърди Грозданов — е незаменимо средство за разкриване на социалните резерви в производствения колектив. Именно демократизмът позволява широко да бъдат въвличани трудещите се в управлението на общественото производство, позволявайки да се използват максимално опитът и творчеството на хората, потенциалните им възможности, като се развива тяхната инициатива, талантът им да решават по най-успешен начин задачите, които стоят пред отделните производствени единици. Нещо повече — тези високи изисквания катализират дейността на партийното и на стопанското ръководство, помагат да бъде непрестанно повишавана ефективността от техния труд. Успоредно с това социалната активност на трудещите се има пряко отношение към тяхното собствено усъвършенствуване като личности. Със своето участие в управлението на производството всеки от нас практически се убеждава в неотменната истина, че от това как работим зависи как живеем. Разбира се, отделни личности възприемат това положение като фраза, но за щастие те са все пак единици.

И секретарят разказва как понякога се срамува от отделни прояви на паразитизъм, потребителство или готованщина. Неотдавна например един от изоставащите работници вдигнал скандал при получаването на заплатите, че Тереза взимала двойно повече от него. Той не се съобразявал с факта, че тази същата жена отдавна работи по плана си за следващата година, интересувал се от цифрите във ведомостта.

Секретарят се гневи на себе си:

— Толкова години водим разяснителна работа, толкова често се трогвам от прямотата и съзнателността на заобикалящите ме, а такива случаи като този ме хвърлят в тревога: какво всъщност сме правили, щом азбучни неща не са ясни, макар и на отделен човек. Щом изцяло не е преодоляно някогашното правило вземи повече от обществото, а му дай по-малко, не може да се говори за коренни промени в съзнанието и в поведението на всички. В превъзмогване-

Digitized by Google

то на потребителския подход не трябва да има луфтове, а това не става с просветителство.

— Отново опираме до критериите, до системата на потребностите и интересите...

— Цялата ни възпитателна работа е свързана с изграждането на социалистическата личност, с извисяването на социалния ѝ престиж. И се хвърлям в тревога аз при такива случаи на безотговорност и себелюбие, с които се сблъсквам, и се питам строго: като говорим за задоволяване на потребностите, правим ли в достатъчна степен необходимото за формиране на нови потребности и преди всичко за яркото утвърждаване на потребността от съзнателен творчески труд? Твърдим например, че характерен принцип на взаимоотношенията между хората в нашето общество е принципът на заинтересоваността на всекиго от благополучието на другите, но на практика в делничността винаги ли това е така? И ако не е, даваме ли си сметка колко пагубна е нашата търпимост, колко наложителна е смяната на ниските критерии с други. Промяна чрез борба, а не с изчакване.

Тази своя позиция за преодоляването на недостатъците чрез борба, за творческата изява, за обстановката на взискателност и непримиримост, за свещената неудовлетвореност от постигнатото Грозданов подкрепи с примери от практиката на комбинатския партиен комитет да насочва усилията на колектива към социално значими цели. Внедрените през осмата петилетка 96 нови технологии и препарати с общ икономически ефект 16 милиона лева не са просто цифри. Това е усилие и борба в онази магистрална посока, потвърдена от нашата партия на последните ѝ пленуми и на нейния Тринадесети конгрес, да се осъществява нашето научно-техническо развитие, да се осигуряват необходимите икономически, организационни и управленски механизми и структури за неговото ускоряване.

Питам Иван Грозданов как комбинатската партийна организация е обогатила инициативата „Институт — завод — съвместен насрещен план", подета мащабно от трудовия колектив, и с какво в бъдеще ги задължава постигнатото и секретарят пояснява обстоятелствено.

Изтеклата петилетка е изпълнена предсрочно: стокавата продукция — с четири месеца; съвкупната печалба, чистата продукция и обществената производителност на труда — с пет месеца; износът по първо и второ направление — с два месеца. Материалните разходи спрямо плана са снижени с два пункта. Извършена е широка политическа и организаторска дейност за реализиране на задачата за повсеместна интензификация.

На основата на мобилизирането на висококвалифициран кадрови потенциал е засилена развойната научноизследователска дейност, усъвършенствувана е материално-техническата база, внедрени са високоефективни технологии и изделия. Особено висока ефективност е постигната на основата на прогресивни изменения в структурата на ампулното, таблетното, галеновото и фитохимичното производство. По този начин комбинатът се е превърнал във водещо предприятие в системата на обединението „Фармахим".

Научното обслужване на производството и модернизацията на основните фондове е резултат, както вече стана дума, от колективните усилия на специалисти от завода и от научния институт на обединението, както и от интегрираните усилия на учени от Българската академия на науките, Медицинската академия, Химико-технологичния институт, Софийския университет „Климент Охридски".

Партийната организация в комбината е осъществила целенасочена политическа дейност за разгръщане на творческите възмож-

Digitized by Google

ности на кадрите, за укрепване на взаимоотношенията в научните колективи, за създаването на обстановка и условия да се ускори процесът на реконструкция и модернизация чрез селективност, да се усвои нова техника и технология.

Тези изменения обаче не са единственият резултат от дейността в това направленне. Особено значими са фактите, свързани с изменението на личностите, реализиращи тези напрегнати задачи. Динамиката на тяхното преобразяване, на тяхното формиране като творци.

Работейки непрестанно по тези проблеми, секретарят и комитетът са помагали в процеса на решаването на един или на друг проблем да се засилва обективността във взаимните оценки на кадрите, включени в творческите колективи. На много от заседанията на комитета са анализирани отделни страни на възникнали отношения на съревнование или съперничество, на съдействие или противодействие, на съгласие или несъгласие на отделни хора по отделни проблеми. Възниквали са конфликти и спорове, водена е настъпателна борба за новото в труда и във взаимоотношенията, налагани са партийни наказания на отговорни стопански дейци.

Говорим в минало време, разглеждаме стореното само като начало, което има и ще има своето продължение.

Взето в контекста на изискванията на Февруарския пленум и на Трийадесетия конгрес на партията, всичко това поставя партийната организация на комбината пред нови отговорности. Още по-смели ще са критериите в оценката на фактите от сегашната петилетка, от сегашния ден. А проблемите са много.

Ако тук решително е изтласкван сивият поток от самоцелни научни разработки и публикации, ако съществува една жива връзка на науката с практиката, ако в един галенов цех например са осъществени научно-технически постижения — рационализации и изобретения, които биха направили чест и на най-прецизна творческа среда, съществува огромно поле за дейност в друга една посока — да бъде преодоляна диспропорцията между възможностите на научно-внедрителската дейност и състоянието на техническата въоръженост.

Наблюдава се и друг процес — при монтирането и усвояването на нова техника в някои от цеховете (като например в цеха за антипиретици, където съоръженията революционно изменят базисната технология) се получава стъписване сред изпълнителите. Макар и професионално подготвени за това, част от кадрите (особено от техническата и от производствената дирекция) се оказват в положение на изненада, на неприспособеност. Промяната изисква усилия, а някои хора са склонни да прехвърлят задълженията си на други, да бягат от отговорност особено при монтирането на нова техника, когато неизвестностите не са една и две.

Модернизацията и техническото превъоръжаване настоятелно поставят стопанското и партийното ръководство пред нови и нови изисквания.

— Кой е акцентът на вашите усилия в сегашния момент? — питам секретаря на комбинатския партиен комитет.

— В центъра на вниманието на партийното ръководство на техническия прогрес е проблемът за ефективното охраняване и развитие на новите производства и технологии. Засилваме партийния контрол в това отношение, взет в неговия превантивен аспект, както и по отношение на мястото му за разпространение и обобщаване на челния опит. Стремим се да претворяваме в нашата практика изискването на Тринадесетия партиен конгрес за осъществяване на такова въздействие върху научната дейност, което ще осигури морално-психическото пренастройване на научните кадри в духа на най-новите партийни решения.

Digitized by Google

Говорейки за същността на своята дейност, Грозданов каза, че според него тя започва не просто с фактите, а с възникването на дадени проблеми и с търсенето на възможности те да бъдат решавани. Настъпателни или обходни, тези търсения обикновено са твърде сложни и твърде напрегнати.

Характеризирайки това обстоятелство, секретарят дори се позова на познат анекдот, според който това лутане най-често е свързано с неизвестност. Защото ако човек знае какво точно ще намери, търсачеството отпада и самата дейност не би могла да се нарича изследователска. Та нали главният фактор за усъвършенстване на научно-техническия прогрес, от една страна, и, от друга, главната му спирачка все опират до отделната личност — до нейните способности или неумения, до компетентността или до незнанието, до умението да се поема риск или до изхитряването да се бяга от отговорност, до наличие на усет към новото или до неговото отсъствие...

Или да вземем способността да се вижда крайният резултат от труда, и то в мащабите на цялото народно стопанство, а не само в рамките на цеха или на комбината. Крайният резултат, разглеждан като реализация на международния или на вътрешния пазар — как е продадена продукцията, как е приета тя там.

— Това ни задължава в нашата партийна практика в комбината така да усъвършенстваме критериите си за качеството на труда, търсейки крайните му резултати, така да подлагаме на публична преценка постигнатото — каза той, — че всеки труженик да може да се убеди в обективността на похвалите и санкциите.

Съзнаващ важността на проблема за усъвършенстване на отношението към труда, за извисяването на качеството като въпрос на престиж на колектива и на отделния труженик, партийният комитет в комбината акцентира върху преобразуващата сила на партийната организация, създавайки условия да се засилва социалната активност на всеки отделен труженик.

— Как бихте коментирали тези усилия, другарю Грозданов?

— За съвременното производство е недостатъчна елементарната дисциплинираност и добросъвестност на работника. Ние търсим нови и нови резерви за повишаване на производителността на труда. Говорим, че са ни необходими повече от всякога организираност, самокритичност, единство на думи и дела. И съвсем естествено е настоятелно да търсим пътища за засилване на социалната активност в колективите, която определяме като фундаментално качество на нашия съвременник. Тези пътища са преди всичко в осъществяването на идейновъзпитателна работа в малките колективи, в осигуряването на технико-организационни условия за усъвършенстване на труда, в засилване ефекта от стимулирането, в разгръщането на такава критика и самокритика, след които настъпват изменения, дела. Изброяването е произволно, но тук не бива да пропуснем участието на трудещите се в управлението на производството като важно средство за разкриване на социалните резерви в самия производствен колектив. Защо непрестанно нараства значимостта на този проблем? Защото невъзможна стана вече принизената взискателност в работата на отделни ръководители и изпълнители. Настъпателност трябва и никакво утешаване с обстоятелството, че щом досега са могли да се търпят определени пропуски, това ще може да става и занапред.

Секретарят Грозданов не само разказва всичко това. Той го доказва в своята делничност, поставяйки над всичко своята неудовлетвореност от постигнатото, търсейки нови възможности за изява.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

СЛЕДКОНГРЕСНИ ИНИЦИАТИВИ

В центъра на дейността на Софийския окръжен комитет на БКП, на окръжната партийна организация са стояли и стоят грижите за подготовката на кадрите, на активистите по актуалните проблеми на съвременното ни развитие, за запознаването и изучаването на решенията на ръководните партийни органи. Добре се разбира, че от това, как ще се изучат, как ще се поднесат и разберат задачите, така и ще се изпълняват. Пропити от това разбиране, ръководните органи в окръжната партийна организация през последните години разнообразяват формите и средствата, начините за запознаване на кадрите и актива с важни партийни и държавни решения и особено с конгресните.

Главното, което характеризира тази дейност, е задълбоченото вникване в същността на подготовката на хората, търсенето на ефективни форми за обучение, превръщането на кадрите от пасивни слушатели в активни събеседници.

На следващо място широко се утвърждава диференцираният подход в обучението. Той създава условия и възможност всеки в своята област да получи не изобщо задачи, а конкретни, специфични за отрасъла, за направлението, в което работи. Такъв е подходът и сега, при запознаването и изучаването на решенията на Тринадесетия конгрес на БКП.

Най-значимата инициатива е срещата на бюрото на окръжния комитет на БКП с партийния, държавния, стопанския и обществения актив, със секретарите на първичните партийни организации от окръжната партийна организация или общо с около 1500 души. Целта е ясна — всички да се запознаят с решенията на Тринадесетия конгрес на БКП и с произтичащите от тях задачи за окръжната партийна организация, да се обобщи натрупаният положителен опит на първичните партийни организации в утвърждаването им като генератори и носители на новото, прогресивното в живота и дейността на трудовите колективи.

На срещата най-напред първият секретар на окръжния комитет на БКП Николай Дюлгеров изнесе доклад на тема „Изводи и задачи за Софийската окръжна партийна организация, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес на БКП и утвърдените от Политбюро на Централния комитет на БКП основни положения „За качествено нов растеж в икономиката“.

След общата среща работата продължи в шест секции. В тях бяха включени секретарите на първичните партийни организации от различни области на народното стопанство, участвуваха и отделни ръководители на окръжните звена. Всяка секция имаше своя тема на разговор, свързана с конкретните задачи, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес за съответната сфера, в която са изградени първичните партийни организации. За **първа секция** например темата беше „Първичната партийна организация — ръководно политическо ядро и политически щаб на трудовия колектив за осъществяване на курса на партията за ускорено внедряване на научно-техническите постижения“; **втора секция** — „Мястото и ролята на първичните партийни организации за интензивно и устойчиво развитие на селскостопанското производство“; **трета секция** — „Работата на първичните партийни организации за повишаване качеството на строителните работи“; **четвърта секция** — „Работата на първичните партийни организации за повишаване професионалната подготов-

Digitized by Google

ка на работниците от търговията и услугите"; **пета секция** — „Ролята на първичните партийни организации за усъвършенстване на управлението на социалните и трудовите процеси" и **шеста секция** — „Дейността на първичните партийни организации в училищата за подобряване на качеството на учебно-възпитателния процес".

На срещите по секции от 6 до 10 секретари на първични партийни организации разказаха за своя положителен опит, споделиха мнения, направиха предложения. Всяка секция обсъди мерки по проблемите, предмет на разговора. След обобщаване на богатството от идеи и виждания окръжният комитет на БКП ще вземе съответни решения.

Секциите се ръководеха от секретарите на окръжния комитет на БКП. Те направиха и заключителни изказвания, обобщиха обсъдените мерки, конкретизираха задачите на първичните партийни организации от различните направления на дейности.

В две от секциите бяха определени и научни ръководители, които с кратки беседи изясниха теоретическите и практическите страни на дадените проблеми. Например в секцията със секретарите на първичните партийни организации от селското стопанство доцент Добри Чобанов изнесе беседата „Издигане ролята на първичната партийна организация за интензификацията на селскостопанското производство и повишаване на качеството на селскостопанската продукция". Беседата беше подкрепена с конкретни данни и примери от състоянието на проблемите в окръга. Така беше и в секцията, в която заседаваха секретарите от първичните партийни организации от републиканската и местната промишленост, транспорта, съобщенията и кредитните учреждения. Тук научен ръководител беше доцент Иван Величков. И двамата са членове на научно-методическия съвет към бюрото на окръжния комитет на БКП.

Този подход на окръжния комитет на БКП дава възможност задълбочено да се обсъждат проблемите, да се обменя положителен опит с активното участие на секретарите на първичните партийни организации, да се конкретизират решенията на ръководните партийни органи в непосредствени задачи.

Разбира се, работата не свършва дотук. До края на май тази година по решение на бюрото на окръжния комитет на БКП ще бъде проведена окръжна среща с членовете на бюрата на всички общински комитети на БКП. На нея ще се разговаря главно за преустройството на стила на работа на комитетите като политически ръководители на общините за изпълнение на конгресните решения. Тези инициативи не изчерпват конкретните форми, средства и начини, които отделните общински комитети на БКП предприемат за още по-цялостно изучаване и конкретизиране на конгресните решения.

Препоръчано е и на другите окръжни организации да използват подобни форми, средства и начини за запознаване и изучаване на решенията на Тринадесетия конгрес на БКП.

Васил МАРТИНОВ

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

КООРДИНАЦИЯ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Комунистите и всички трудещи се от Благоевградски окръг са изпълнени със стремеж за осъществяване решенията на Тринадесетия конгрес на БКП, за нови постижения в труда, за порядък и висока дисциплина навсякъде и във всичко. В тази обстановка неимоверно растат изискванията и към окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП. Тя е призвана да съдействува на партийните комитети и организации за осигуряването на необходимите политически, икономически, социални и морални предпоставки и стимули за утвърждаването на смели новаторски начинания, на нов стил и подход на революционно мислене и действие. В тясно взаимодействуване с окръжния комитет на БКП, с окръжната контролна система, с органите на Министерството на вътрешните работи, на съда и Прокуратурата усилията й са насочени към разширяването на борбата срещу негативните явления и техните носители, за повишаването на организираността, укрепването на партийната, държавната и производствената дисциплина и на обществения ред.

При новите изисквания беше необходимо да се анализира практиката, да се търсят по-ефективни форми за нейното обогатяване и проявление. Ние се натъкнахме на случаи, когато липсваше синхрон и усилията не довеждаха до особени резултати главно поради слабости в координираната дейност и недостатъчното отчитане на нейното значение в борбата срещу отрицателните прояви. Бяха нужни допълнителни мерки. Обмислихме и организирахме съвместно заседание на бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП с ръководителите на звената от окръжната контролна система и специализираните държавни органи. На основата на скромния ни опит и анализа на резултатите от взаимодействието бяха разкрити някои слабости, свързани с неосигуряването на информация, закъснели действия. Потърсихме причините. Очертани бяха пътищата, формите и средствата на взаимна отговорност и дейност в рамките на определените компетенции. Особено плодотворно се отрази участието в заседанието на др. Лазар Причкапов — първи секретар на окръжния комитет на БКП. Той очерта проблемите и задачите, върху които е насочено вниманието на окръжната партийна организация. Изтъкна необходимостта от засилването и разширяването на контрола на основата на по-широко взаимодействие между окръжната контролно-ревизионна комисия на партията с държавните и обществените контролни органи. Отново получихме силна подкрепа за бъдещата си дейност.

В творческите си търсения в съответствие с изискванията на Централния комитет и на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП намерихме за необходимо да преоценим собствения подход, да доизясним някои форми, средства и начини на **сътрудничество и координиране с единствена цел — да се засилва партийният контрол.**

Затова разработихме документ, който нарекохме **„Примерни насоки“** за съвместната дейност на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП с окръжната контролна система и органите на Министерството на вътрешните работи, съда и Прокуратурата. Той стана дело на колективните усилия на контролните органи. В него е вграден опитът и на други окръжни партийни организации. Подписан е от ръководителите на контролните звена и на специализираните държавни органи. На окръжно съвещание с председателите на ревизионните комисии насоките бяха разяснени, като се уточниха и подходите за приложението им. С тях разполагат всички органи и кадри, които имат съответни задължения.

Какво съдържат примерните насоки?

В уводната част са обосновани целите на координираната борба срещу нарушенията на Програмата и Устава на партията, за строго спазване на законност-

Digitized by Google

та и правовия ред. Това настъпление трябва да намери израз в единен, системен, целенасочен и непрекъснат процес, който всестранно да подпомага за усъвършенстването на ръководната роля и боеспособността на първичните партийни организации и цялата окръжна партийна организация.

Разработени са изискванията, свързани с тематиката на съвместните проверки. Предвиден е начинът за реализацията на проверките при **утвърдена технология** — доклад за резултатите от извършената проверка, анализ на причините, които са способствували за негативни явления, преглед на ефективността от политическата и организаторската работа в първичните организации, оценка и политически изводи за комунисти, които са допускали нарушения, а също и мерки за измененнето на обстановката в положителна насока. Отделя се внимание на **гласността**, като се използват в. „Пиринско дело", Радио Благоевград и други установени форми.

В основата на примерните насоки лежи и стремежът да се осигури необходимата превантивност, да се повишава професионализмът в повсеместната и безкомпромисна борба срещу отрицателните явления и техните носители.

Каква е практиката?

В началото на всяка година се уточняват тематичните проверки, които ще бъдат осъществявани с окръжната контролна система и другите държавни органи. Взаимно търсим форми, които биха придали по-ефективно въздействие на координираните усилия срещу нарушенията в провеждането на икономическата, научно-техническата, социалната и духовната политика на партията. В ревизиите се включват сътрудниците на окръжната контролно-ревизионна комисия, на окръжната контролна система и на други държавни органи. Предварително се разясняват обектът, предметът и целите на проверките. Този подход осигурява по-добри резултати и има по-голям възпитателен ефект.

През 1985 година съгласувано с окръжния комитет на БКП направлението на окръжната контролно-ревизионна комисия за контрол и **привличане към отговорност за нарушения в икономиката, научно-техническата и социалната политика на партията** съвместно с окръжния комитет за държавен и народен контрол извърши проверка на работата на партийното и стопанското ръководство на Строително-монтажния комбинат в Благоевград по изпълнението на строителната програма, срочното въвеждане на основните фондове и състоянието на бригадната организация.

Проверката показа, че в резултат на взетите политически и организационни мерки за 1984 година броят на построените апартаменти превишава годишната задача. Подобрено е качеството.

Същевременно бяха разкрити и сериозни слабости като ниска дисциплина, текучество на работна сила. Не бе даден живот на бригадния акорд и вътрешнобригадната система. Не бе осигурена необходимата ритмичност и по изпълнението на плана за въвеждане на очакваните фондове и други. Констатирани бяха пропуски в качеството на едропанелното жилищно строителство. За некачествени строителни работи за 1984 година са регистрирани много жалби на новодомци.

В тази светлина проличаха някои слабости в стила на работа на общостроителния партиен комитет и първичните партийни организации. На тяхното внимание не са стояли с достатъчна сила посочените проблеми.

В рамките на своите компетенции комисията предложи мерки на общостроителния партиен комитет. Активизирани бяха първичните партийни организации да насочат погледа си към основните въпроси. По този начин проверката спомогна за отстраняването на някои слабости, които тегнеха в работата на партийното и стопанското ръководство. В този сектор бюрото на окръжния комитет на партията извърши и кадрови промени.

В областта на **социалната сфера** обект на проверка съвместно с окръжния комитет за държавен и народен контрол бе стоковата задоволяемост в селищна система Струмяни. Тук наред с положителните страни бяха разкрити и сериозни слабости в състоянието на базата, в стоковата осигуреност, в културата на обслужване. Слаба е била политиковъзпитателната работа сред търговските работници. Последваха практически мерки и сега може да се каже, че нещата се подобряват.

Направихме първите стъпки в **духовната сфера**. Направлението на окръжната контролно-ревизионна комисия, което работи в тази област, провери как се изпълнява програмата на окръжния комитет на партията за отдиха на учащите се. Това стана с участието на окръжния съвет за народна просвета и в съгласие с окръжния комитет на БКП. Установено бе, че в окръга годишно се осигурява организиран отдих на около 14 хиляди деца. Но се допускат и слабости, които не всякога стоят в полезрението на партийните комитети и организации в Благоевград и в други селища на окръга. Поради това част от почивната база не бе приведена за ползване в необходимата годиост.

Последваха мерки, които повишиха вниманието на партийните комитети, на народните съвети и на други окръжни органи за по-добро организиране на почивното дело на подрастващото поколение.

Координираната работа намери проявление и извън плановата дейност. По сигнали бе извършена проверка съвместно с дирекцията за държавен финансов контрол в окръжния съвет на дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков", където комунисти бяха допуснали финансови и имуществени нарушения. За това ръководни кадри на дружеството бяха привлечени към партийна

Digitized by Google

отговорност, като на трима сътрудници беше наложено наказание „Порицание".

Заедно с окръжния комитет за държавен и народен контрол проверихме и дейността на ръководството на Домостроителното предприятие в Благоевград. Там бяха разкрити сериозни слабости в стила и методите на работа на партийното и стопанското ръководство. Бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия наказа секретаря на първичната партийна организация и директора със „Строго мъмрене с предупреждение" с предложение за отношение по служебното им положение.

С окръжното управление на Министерството на вътрешните работи, окръжния комитет за държавен и народен контрол и дирекцията за финансов контрол по сигнали извършихме проверки в Комбината за добив и обработка на мрамор в гр. Сандански, в Автокомбината и др.

Утвърдена практика е по сигнали или по препоръка на окръжния комитет на партията окръжната контролно-ревизионна комисия да проверява съвместно със звената на окръжната контролна система. Оперативното начало ще се налага и в бъдеще, тъй като неочакваните случаи ще възникват в живота.

Сега с по-голяма навременност и попълна обективност се отличава информацията за нарушение на социалистическата законност и правовия ред, която се получава в комисията ни от звената на окръжната контролна система и специализираните държавни органи. Само през 1985 г. от органите на съда и Прокуратурата са предоставени материали за 27 комунисти. Техните деяния са разгледани в първичните партийни организации и към партийна отговорност са привлечени всички, като на 85 на сто от тях са наложени партийни наказания, включително и изключване от редовете на партията.

Съответна информация се предоставя и от органите на Министерството на вътрешните работи в окръга. Тя съдържа данни за нарушения от комунисти: при движение по пътищата, указа за личните паспорти и адресната регистрация, закона за контрол над обществените средства, административни наказания за дребни кражби, присвояване, злоупотреби с течни горива, алкохолизъм, недобри взаимоотношения по местоживеене и други. **Тази информация е основа, върху която се изграждат становищата на партийните комитети и организации за привличането към отговорност на провинили се партийни членове** според Устава на БКП. След Дванадесетия партиен конгрес за подобни нарушения са наказани 13,46 на сто от общо санкционираните членове на партията.

Сериозно внимание отделяме и на нарушенията в стопанската дейност. Най-често сигнали от такъв характер се отправят от дирекцията за държавен финансов контрол. Те засягат отклонения на оборотни средства, бездействие на основни фондове, разходи на суровини, материали, горива и електроенергия, превишени таксиметрови превози, банкети и други неправомерни разходи, направени по вина на комунистите, които най-често са на ръководна работа.

По вина на ръководни дейци — членове на партията, през периода 1981—1985 година са допуснати редица нарушения във вреда на окръжното стопанство. В най-голям размер те са в общинските партийни организации в Благоевград, гр. Сандански, гр. Гоце Делчев, Петрич, Банско и други.

Когато анализираме тези случаи, ние не изпускаме фактора „риск на стопанския ръководител". На основата на по-дълбок анализ се стремим да разкрием онази част от нарушенията, които не са резултат на рискови ситуации. За тях предлагаме на първичните организаци да се търси партийна отговорност. Така подхождаме и при нарушенията на комунисти — стопански ръководители, по отношение на стандартите и качеството на продукцията. През 1985 г. бяха констатирани 19 случая от такъв характер. За тях информация получихме от районния център за стандартизация, метрология и контрол на качеството.

Координацията би придобила по-голяма мащабност и действеност, ако се включат и ревизионните комисии на БКП, ако те се държат в курс с това, което става с комунистите от съответните първични партийни организации. Това налага да се разширяват техните функции в рамките на Инструкцията на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП за съгласуваност с контролните звена и специализираните държавни органи на място. Значими в това отношение са усилията на общинските ревизионни комисии на партията в гр. Сандански, гр. Гоце Делчев, Разлог и други, които успешно координират работата с комитетите за държавен и народен контрол и органите на Министерството на вътрешните работи. **Те съдействуват на партийните комитети и организации в разкриването и отстраняването на някои негативни явления в поведението и действията на отделни комунисти.** А те граничат с нарушения на реда и законността. Това е едно добро начало, което тепърва предстои да намери по-голямо развитие.

В решаваща степен координираният контрол се обуславя от планомерността и обосноваността на извършваните проверки, от дълбочината на анализа на причините на едно или друго нарушение, от обособеността на изводите и конкретността на внасяните предложения. Без наличието на тези изисквания не бихме постигнали очаквания ефект. Всяка проверка се предхожда от план. Изясняват се целите и предметът, времето, в което тя ще протече, и силите, с които ще се осъществи. Предшествува се от пълен инструктаж на всички кадри, ангажирани в нейната реализация.

Въпросът за качеството на контрола е от първостепенно значение. Ние знаем, че

Digitized by Google

без постигане на това главно изискване не би могло да се очаква необходимият ефект. А за това са **нужни добре подготвени кадри, които с голяма компетентност да изпълняват възложените им задачи.** И още нещо. От дейците на контролно-ревизионните органи на партията се иска строго да премерват всяка своя стъпка, да не грешат, защото те работят с най-фината материя — човека. За нас е непростимо, когато минаваме покрай събитията и „не забелязваме" нарушенията, отнасяме се снизходително към техните причинители. А такива случаи има. В „Товарни превози", „Търговия на едро" — Благоевград, „Биляна" — Петрич, промишлено-аграрния комплекс „Беласица" — Петрич, Смесено автостопанство — Разлог, „Млечна промишленост" — гр. Гоце Делчев и други са констатирани нарушения. Първичните партийни организации обаче не вземат мерки или пък направеното има символичен характер.

Когато разглеждаме партийния контрол от гледна точка на по-голяма всеобхватност, острота и системност, ние се стремим да не допускаме увлечения към поголовни наказания и за най-маловажни случаи. Известно е, че в икономиката, в социалното управление и в извънматериалната сфера често пъти настъпват сложни ситуации и трудни моменти. Те са свързани с риск от страна на ръководителите. Примери от подобен характер има много. Полагаме усилия да ги оценяваме реално. Зад тях обаче не бива да се скриват случаите, когато нарушенията са резултат не на риск, а на небрежно отношение, на принизен контрол и на закъснели мерки.

В основата на сътрудничеството с другите контролни органи стои стремежът ни за по-голяма **превантивност.** Преди всичко всяка проверка да стимулира усилията на първичните партийни организации да виждат и отстраняват причините за възникването на едни или други слабости и нарушения.

Съществен момент в нашата работа е след проверките да се дава **гласност** на взетите мерки. Това играе голяма превантивна и възпитателна роля. Редица партийни организации в Благоевград, Сандански, Петрич, Разлог и Банско в тази насока имат добър опит.

Ние си даваме сметка, че каквито и усилия да полагаме, не бихме могли да осигурим действен контрол, да използваме рационално контролните и специализираните органи, ако събитията протичат вън от първичните партийни организации. Ако те не се произнесат по нарушението на един или друг техен член, възпитателното въздействие върху колектива ще бъде минимално.

Окръжният комитет на БКП се стреми да създава условия, при които най-пълно да се изявят контролните функции на партийните организации. Данните показват, че след XII конгрес на партията партийните комитети са наложили само 10 на сто от наказанията на комунистите. Останалите санкции са дело на първичните партийни организации, което безспорно повишава техния авторитет и влияние.

Крачката е направена. Предстои ни много работа, за да може нашата контролно-ревизионна дейност, във взаимодействие с държавните и специализираните контролни органи, успешно да съдействува на партийните комитети и организации по-дълбоко да се изследват причините за нарушения на законността и правовия ред от комунистите, да пресичат още в зародиш отрицателните явления.

Докладната записка на др. Тодор Живков до Политбюро на Централния комитет на БКП предяви и към нас изисквания да се подобряват стилът и методите на работа. Това налага да се обогатяват и усъвършенствуват подходите. Да осигуряваме повече и по-навременна информация за това, което става в първичната организация, за поведението на нейните членове. Съвместните ни усилия да се адаптират още повече към новите условия, които поражда нашето развитие. Ето това е в основата на нашата дейност за всеобхватно въздействие срещу нарушителите.

Координираният контрол с държавните контролни органи не би могъл да се реализира без отношението на **отделите на окръжния комитет на БКП.** Съвместната дейност на окръжната контролно-ревизионна комисия на БКП с тях е в основата на цялата контролна дейност с другите органи. Направленията на комисията ни заедно с отделите на комитета през 1985 година извършиха шест проверки, които дадоха добри резултати.

Предвидено е на съвместно заседание на бюрата на окръжния комитет на БКП и окръжната контролно-ревизионна комисия на партията да се обсъди взаимодействието ни, да се приемат съответни мерки, които да гарантират неговото усъвършенствуване. Контролът да отговаря на изискванията на времето. А това е гаранция и за успешна борба с отрицателните явления.

Радой ТРАЙКОВ
председател на окръжната контролно-ревизионна комисия — Благоевград

Digitized by Google

ТРАДИЦИИ И НОВАТОРСТВО

Социалистическият труженик е под непрекъснатото въздействие на масовите форми на политическа и идеологическа работа, каквито са тържествените чествувания, организирани по повод на исторически дати и събития, празници на трудовите колективи и на селищата, юбилеи, значителни прояви от героиката на днешния ден. Обикновено тържествени прояви, нека така наречем тези чествувания на юбилеи, исторически дати и т. н., замисляни в по-ограничени рамки, имат найчесто по-широк отзвук и придобиват по-широко значение и което ни кара да видим в тяхната същност ярко изразена политическа събитийност. Тъй като те са организирани за нас или са организирани от нас, близко сме до риска да не оценим именно техния събитиен характер в живота на трудовия колектив, на първичната партийна организация, на селището, на цялата политическа система на общината, окръга, страната, да не доловим тяхното политическо звучене. Разбира се, има тържествени прояви или прояви с тържествен характер, които поради вяла разгласа, елементарна организация, слаби усилия да се постигнат набелязаните политически цели не отзвучават добре, не постигат предполагаемия възбуждащ ефект в индивидуалното и в масовото съзнание. По този начин в подхода към тези тържествени прояви и в организацията им **се крие опасен политически бумеранг — вместо масово въздействие да постигнем масово разочарование.**

Как замисляме, планираме, организираме и оценяваме тържествените прояви в обществения живот — ето един голям въпрос. Отговорът не трябва да бъде прибързан, повърхностен. Сегашното образователно ниво, обща и специална култура, порасналите възможности за по-задълбочено и критично възприемане и оценка от страна на зрителя, слушателя, на присъствуващия в залата не само подсеща, но и властно заставя ръководните и управленските звена да организират тези масови прояви с по-голяма култура на организацията, да търсят и постигат по-голямо рационално и емоционално въздействие. Организацня не както и да е, а както трябва, не колкото да се отбележи събитието, а да се търси от него максимален политически, идеологически, морален ефект. Ако тези тържествени прояви възприемем като вид производство, като вид продукция на органите за ръководство и управление, тогава интересната им организация, високата им степен на привлекателност, трайното им въздействие

Digitized by Google

върху масовото съзнание можем да приемем като своеобразно качество. И ние трябва да се стремим към постигане на подобно високо качество, да го поставяме като важна цел в контролната дейност, то да намери място при оценката на идеологическите кадри и звена. Защото **често оценката, направена както и да е, поощрява стила да се работи както и да е**. В един партиен комитет на въпроса извършва ли се оценка, след като отмине дадена по-крупна политическа или идеологическа проява, оценка за труда на кадрите, на организаторите, бе отговорено, че подобна оценка рядко се прави, обикновено кадрите се затичват към следващото мероприятие, което „чука на вратата". Едва ли е необходимо да се взаимоубеждаваме, че подобна оценка е крайно необходима, в нея фокусират важни управленски моменти: степента на политическата, на социалната, на идеологическата ефективност от отминалото събитие, преценка за личностните качества на кадрите, за тяхната организационна и обща култура, за оперативност и деловитост в работата им; чрез подобна преценка ръководният партиен орган осъществява и своите контролни функции. По този начин оценката на свършената работа се превръща във важна страна от стила на работа и ръководство.

Тържествените прояви са се утвърдили в живота като масови форми за духовно общуване на партията с трудещите се. Потребността от тях не намалява, независимо от пресищането или занемаряването им в някои партийни организации, трудови колективи, селища, независимо и от порасналото значение и по-голямото практическо приложение на индивидуалните форми. Тяхната потребност се заключава в особения характер на общуването: към идеята на тържественото събитие се приобщават хора от различни възрасти, професии, образователни равнища, социални групи, интереси. Вниманието се притегля и от развлекателните моменти, от участието на видовете изкуства като музикални изпълнения, художествено слово, театрален мизансцен, монументално-декоративна пластика, още от светлинни и други ефекти, които въздействуват неотразимо върху емоционалното у зрителя, слушателя, карат го да съпреживява идеята, създава у него впечатление и усещане за непосредствено участие в събитието. Това движение на мислите и чувствата у зрителя от обикновен посетител, от пасивен съзерцател към непосредствен участник, формира нагласа и самоинициатива да се пропагандира идеята на събитието. И не случайно добре организираните тържества оставят трайна следа в народното съзнание, ехото от тях продължава да живее в разговори, в спомени, в сравнения.

Партийните органи и организации, обществените организации, останалите органи на социално управление придобиха значителен политически и организаторски опит за планиране и провеждане на тези форми на масово общуване. Насърчителни са усилията да се преодоляват шаблонът, формализмът, сивотата в тяхната организация, замислят се и се осъществяват по-оригинални решения за всяка една тържествена проява с цел те да станат интересни, привлекателни за масовия посетител; неговото присъствие да не бъде резултат на поръчение или още по-лошо — на задължение, а да дойде по избирателен път.

Един партиен комитет упорито утвърждава свой стил, свой маниер при организацията на тържествените прояви в общината, в нейните селища и трудови колективи — Самоковският. Един от многото партийни комитети ще каже някой, един от малкото ще добавя аз. Безспорността на това твърдение е повлияна единствено от опита, днешен и от близкото минало, и у който специфичното се откроява от общото, оригиналното — от стандартното.

Digitized by Google

В политическия живот на Самоковската община масовите форми с тържествен характер заемат важно място. И не от вчера и не от оня ден. В практическите ръководни и изпълнителски действия хармонично се съчетават опитът от миналото с творческите усилия на кадрите сега; поуките — с рисковете, традицията — с новаторството. Организаторите се отнасят с уважение към онова, което са направили предшествениците, като се ръководят от максимата, че е достойно да се поучиш от положителното, от оригиналното. На свой ред те създават свой нов опит — едно безспорно организационно наследство за следващите ръководни, управленски, изпълнителски екипи.

В пъстрата смесица от организаторски похвати, средства, форми са изкристализирали характерности, които очертават стил в цялостната подготовка на изявите с тържествен характер. Вглеждайки се в този стил, ние **откриваме първата характерност — изявения политически подход към тези масови форми на общуване на партията с трудещите се.** Неговото проявление започва с планирането, продължава в организаторската работа, в контролните мероприятия, в цялостната оценка на отминалото мероприятие. Нека надникнем в годишния календар на по-важните събития, изготвян всяка година от бюрото на общинския партиен комитет. Съставя се върху основата на предложения от обществените и стопанските организации, просветни и културни институти и звена; последна преценка се извършва в партийния комитет и неговото бюро. Критерият е един — в календара да се включат дати и събития с изключително политическо значение в живота на трудовите колективи, на селището, на общината, както и събития с национално значение. Подобни календари на събитията през годината се съставят почти навсякъде, не навсякъде обаче успяват да се преборят с количествения подход, с пренасищане на календара от маловажни поводи, с мъчнотията да се преодолее, нека го наречем, политическото дребнотемие. **Най-често това политическо дребнотемие е повлияно от местничество, субективен възглед за значимостта на едно или друго събитие, повлияно от също така пристрастия, където събитието от местно значение се представя за регионално, регионалното събитие се натрапва за национално и т. н.**

Опитът е научил самоковци да подхождат с по-голям реализъм към историческите и политическите стойности на юбилейните дати и събития и към тяхното обществено озвучаване. Организационните усилия, средства, мерки съответствуват на значимостта на събитието. В това отношение балансът, мярата, единството на събитие — обществена значимост — политическо внимание не се нарушават, изключено е за маловажни събития да се ангажират усилията на цялата община, както и обратното — важни по значение събития да не възбудят общественото внимание.

Подобна мяра в подхода съдържа в себе си значителен идейно-възпитателен ефект. Тя учи кадрите не само на политическа култура, но и на политическа мъдрост, възпитава у тях ръководни и управленски навици, форми, вкус как да се планира и организира тържественото чествуване, че то да постигне максимално въздействие върху масовото и индивидуалното съзнание. Вниманието и усилията на общинския партиен комитет, на обществените организации и другите органи на социално управление са насочени към тази цел — **да се възбуди и приобщи общественото мнение към идеята на предстоящото събитие.** Една задача пред организаторите с изключително важно значение. Тук многолетният опит е формирал извода — не се ли постиг-

Digitized by Google

не широк обществен резонанс, за което и да е значимо събитие, организирано дори с много блясък, то губи от своя смисъл.

Друго измерение на политическия подход можем да видим във връзката, която непременно се търси и се осъществява между идеята на предстоящото тържествено събитие с изпълнението на социалноикономическите задачи на общината. Така тържеството не отзвучава само за себе си, откъснато и изолирано от проблемите на днешния ден, неговата основна идея се вплита със сегашната социална практика и със социалното развитие на трудовите колективи.

Народната мъдрост казва, че е по-добре веднъж да се види, отколкото сто пъти да се разкаже. Нека се пренесем няколко месеца назад в дните, когато Самоков се подготвя за 75-годишнината на Самоковската комуна. Основната, водещата нишка в замисъла на общинския партиен комитет е чрез историческото значение на първата комуна в страната да се открои мястото и ролята на Българската комунистическа партия като политически авангард на пролетариата тогава, като политически ръководител на нашето общество сега; чрез героиката на онези дни да се вдъхновява трудовата героика на настоящето; животът и делото на комунарите и техните ръководители да станат пример за подражание и вдъхновение за младото поколение. И не случайно чествуването на комуната се свързва с името на нейния ръководител и кмет Георги Зуйбаров, още повече че през миналата година се навършиха 100 години от неговото рождение.

Има събития, които са свързани с имената на определени личности; както и определени имена са преплетени с едно или друго събитие — едното от другото не може да се отдели; ние ги разглеждаме в цялост. В подобно единство историята е споила Самоковската комуна и името на Георги Зуйбаров. Той е вдъхновител, организатор, непосредствен ръководител на делата на комуната през времето на нейното кратко съществуване от края на пролетта на 1910 г. и зимата на 1911 г. В личността на Зуйбаров се събират най-красивите добродетели на човека и на комуниста. Бил е високообразован, с широта на културата, с апостолска вяра в непреходността на марксистко-ленинското учение и с всеотдайност е работил за победата на пролетарската революция. Кмет за няколко месеца, Зуйбаров се проявява като талантлив ръководител на масите и организатор на общинските работи. Решенията на комуната предизвикват значителни социални промени; едно от тях — дава се под съд цар Фердинанд за присвоена от него гора в Рила; делото се състои и комуната го спечелва. Така реалното и легендарното се събират в името на Георги Зуйбаров, намират трайно място в паметта на народа от този край и днес с не по-малка сила предизвикват възхищение у всички.

Като знаеше, че историята живее и въздействува с примера на своите герои, общинският партиен комитет включи мероприятия за Зуйбаров във всички етапи на подготовката за чествуването на комуната. В квартала, който носи неговото име, в училищата и дружествата на Комсомола бяха предприети инициативи, свързани с революционното дело на Зуйбаров, с неговия начин на живот и на борба.

Обикновено сме свикнали да делим събитията на две — подготовката и денят или часът на тържество по повод на събитието. Това е традиционният маниер, някои малки отклонения не могат да внесат съществени изменения. В чествуването на седемдесет и петата годишнина на Самоковската комуна тази традиция беше и спазена, и нарушена. Може да се каже, че целият комплекс от мероприятия, продължили няколко месеца, бяха поредица малки тържества по повод на годишнината и включващи в своето въздействие стотици трудещи се. Каквито и да бяха формите на тези мероприятия: събрания,

Digitized by Google

трудови дни, културно-масови изяви, единен политически ден, посветен специално на комуната и нейното значение, имаха за цел да предизвикат политически и социален подем в общината, да постигнат определен възпитателен ефект.

●

Едва ли някой може да оспори, че тържеството в един трудов колектив по повод на забележителни събития трябва да постигне определен политически, идеологически, естетически или патриотичен резонанс. И друга алтернатива не съществува. Тези тържества се организират от хората и за хората; всяка самоцелност, елементарност на организацията, принизен подход са в състояние да умножат обратния резултат.

За да реализира основната цел, тържеството трябва да се организира по възможност по-интересно за присъстващите и за всички останали, включени по един или друг начин в обсега на неговото въздействие. Оригиналният замисъл се нуждае от оригинално изпълнение. **И най-интересният план ще остане празно пожелание, книжно голословие, ако не се подкрепи от разнообразие на изявите, ако организаторската работа не се насити с нови елементи, предизвикващи интерес, ако нестандартното не направи пробив в стандартния подход, в стандартния начин на мислене и на действие.**

Практиката на партийните органи и организации се обогатява непрекъснато с нови инициативи в това отношение, у преобладаващата част у кадрите е формиран и се формира вкус към повече привлекателност и жанрово разнообразие на тези масови форми на общуване на партията с трудещите се; много по-умело се прилага синтезът на изкуствата с политическата инициатива на партийната организация. Общата цел е известна — да се прогони скуката от тържества и празници. Ах, таен скука! Тя е като троскота в нивата на идеологическия работник; пък и не само в неговата нива.

Чрез високата култура на организацията в Самоков е направена решителна крачка към решаването на една важна задача: присъствието на площадните и на камерните изяви да бъде резултат на вътрешна потребност и нагласа на човека, а не да се дължи на поръчение от обществената организация. Статистите, несъпричастните към тържеството намаляват и постепенно изчезват, прогонени от едно ново качество на изпълнението.

Съвременният зрител е отдавна в очакване на това по-ново качество на тържествените изяви. И трябва да го разберем. Той, съвременният зрител, е с по-изострени сетива за хубавото, за вървишеното и прекрасното, той пристъпва в залата с надеждата, че ще бъде изненадан с нови неща, при всички случаи на високо изпълнителско равнище; неговата по-богата култура, способността му за бързо възприемане и асоциативно мислене не се примирява с мероприятие, организирано както и да е, с тържество, в което липсва тържественост. Именно тези по-високи критерии на съвременния зрител задължават организаторите от всички ръководни и управленски нива да се стремят към по-голяма яркост на изявите, на всички етапи от подготовката; **да моделират и представят на зрителя нова зрелищност като метод и средство за индиректно внушение.** И в този смисъл комунистите от Самоковската общинска организация правят възможното оперед техните сили и средства да задоволят порасналите духовни потребности на съвременния труженик. Творческите търсения вървят в няколко посоки: етапът на подготовката да бъде наситен с повече и по-ярки

Digitized by Google

изпълнения, като по този начин празничната проява не се ограничи в няколко часа или в един ден, а продължи дни, седмици и месеци с цел под нейното въздействие да попаднат повече хора; да се получи по-голямо единство на политическата, идеологическата, организаторската и културно-масовата работа; **всяка от тези масови прояви с тържествен характер да има своя физиономия.** Този стремеж за оригиналност и неповторимост на тези масови прояви владее в стила на работа на общинския партиен комитет, на неговите помощни органи, на идеологическите звена. Всъщност какво е творчеството в партийната работа, ако не прилагане на оригинални практически подходи и използване на форми и средства, съобразени с конкретната обстановка и чието приложение довежда до максимална ефективност.

Разбира се, всяко ново тържествено събитие в някаква степен повтаря и организацията, и маниера, и някои от главните детайли на предшествуващото. И това като че ли е неизбежно. Съществуват и някои непреодолими пречки по пътя на оригиналността — един площад, една зала, почти едни и същи финансови средства, едни и същи организатори, художествено-творчески състави и т. н. И все пак **в Самоков успяват да внесат нови елементи във всяко следващо тържество, да изтръгнат нов тон от стандартната оркестрация на събитието.** Нека се върнем пак към седемдесет и петата годишнина от Самоковската комуна. Благодарение на интензивната идеологическа работа събитието е получило широка гласност, в продължение на няколко месеца населението на общината и най-вече жителите на Самоков са под въздействието на различните изяви от бележитата годишнина. Организират се тържества в трудовите колективи, в обществените организации, спектакли в кварталите със силите на художествената самодейност, портрети на първенци, срещи с ветерани, инициативи на средствата за масова информация. Към края на идеологическата кампания мероприятията се сгъстяват, пораства и общественият интерес към тях.

И ето настъпва юбилейният ден. Кулминационният момент протича в няколко часа — на градския площад и в салона на читалището. Важна функция се определя на знамето, то е главният символ. Функцията на знамето като водещ символ не се изчерпва само в този ден, тя започва много по-рано и пронизва всички етапи на подготовката: знамето на Самоковската комуна се издига тържествено над сградата на общинския народен съвет на 13 юни, така както е било издигнато през 1910 г. от Георги Зуйбаров и самоковските комунари. Традицията е възстановена и се поддържа отдавна. Шивачът Лазар Върбанов, ушил знамето на първата комуна, е продължил да шие нови знамена, издигани всяка година над сградата на съвета до самата си смърт преди няколко години. Символът — червеното знаме на самоковските комунари, става символ в основния плакат за чествуването на годишнината, в поканите за различните прояви, в значката, изработена по този случай; сценичното оформление на тържествата е решено с графични и пластични изображения на знамето.

В деня на голямото тържество знамето започва ритуално шествие. В началните минути на митинга екскорт от най-дългогодишни съветници го изнася от дома-паметник и го съпровожда до централния площад. Самият митинг е организиран грандиозно, но с пестеливи средства и без излишества, неговите главни изразни средства са: ритуалното посрещане на знамето, рецитал на последните думи на Георги Зуйбаров, когато е бил насилствено низвергнат като кмет от тогавашната буржоазна власт, звукови и светлинни ефекти. После знамето по същия ритуален начин се внася в читалищната сграда и се по-

Digitized by Google

ставя на сцената. Неговото поставяне на сцената е начало на тържествения спектакъл в чест на бележитата годишнина.

Впечатленията на присъствуващите се сгъстяват. Залата е препълнена с хора, празнично облечени. Възбуда владее лицата на всички, очите са в очакване. Започва спектакълът — една сложна композиция от сценично пресъздаване на моменти от политическия живот на Самоков в началото на века, познцнята на тесните социалисти, живота и делото на Георги Зуйбаров, на Самоковската комуна; всичко това, обогатено с изпълнението на смесен камерен хор и художествено слово. Тишината в залата, вниманието на зрителите, възторжените поздравления към изпълнителите бяха показатели за радушен прием на този политически спектакъл; или — на този спектакъл с политически елементи.

След тържеството разговарях с няколко души, всички бяха на едно мнение — видяното, показаното ги удовлетворява. Това потвърди и едно мое убеждение, че в стила на партийния комитет се утвърждава един важен практически подход спрямо тържествените изяви — **по-малко да се казва, повече да се показва.** Това убеждение не е формирано върху основата на една проява и на която са отделени повече сили и средства. Нека надникнем в лабораторната работа на комитета, започваща далеч преди събитието. При всяка празнична изява, включена в годишния политически календар, се дискутира върху нейното изпълнение: да премине тя по-различно, по-оригинално, в края на краищата по-привлекателно за широката зрителска маса. В тези обсъждания, търсене на нови елементи, на интересни емоционалнн акценти можем да открием творческите търсения и творческото неспокойствие в партийната работа, както и в дейността на другите органи на социалното управление. Неотдавна Самоков и селищната система изживяха дни на различнн прояви по повод стогодишнината от рождението на Любомир Чакалов, академик, математик със световна известност, самоковлия. Поредицата от прояви включваше: научна сесия, фотоизложба за живота на академика, подредена във фоайето на читалището, десетдневка на математиката, историческият музей подготвил десет комплекта с фотоматериали за живота и делото на Чакалов, впоследствие тези изложби са изпратени на училища и читалища; на името на академика е наименувана улица, като в нейното начало са поставили барелеф; общинският и окръжният народен съвет са отпуснали постоянни стипендии за ученици с отличен успех по математическите дисциплини.

Дори само изброените изяви, включени в стогодишнината от рождението на академик Чакалов, се различават от изявите по повод на други годишнини. Стремежът към по-голямо разнообразие не остава празна дума, непоследвана от дела, намеренията се подкрепят от практически действия; опитът ражда нов опит. И ражда нещо друго — нов усет у слушатели и зрители, по-високи критерии към това, което им се предлага в салона, на сцената. Отдавна е отминало времето на мероприятия, организирани набързо, вяло, неинтересно; самоковските трудещи се се отнасят остро, критично към всяка сивота в масовите форми на работа и преди всичко в празничните. Разбира се, не всякога и не във всичко се успява. Оптимизмът за повече успехи в бъдещата работа и по-малко пропуски, за повече яркост в изявите, повече привлекателност на масовите мероприятия идва от култивираните вече виждания и творческа устременост на кадрите, на партийните комитети и организации към по-голямо разнообразие в масовополитическите и културно-масовите мероприятия. Тук негласно се утвърждава едно правило: **тържеството може да се проведе с ограничени средства, във всички случаи да не бъде ограничено откъм оригиналност, разно-**

Digitized by Google

образие. Както се е получило при честуването на Асен Терзийски, загинал в антифашистката борба. Цялата програма е била вплетена в един спектакъл. Кинематографично са се редували слово за живота и дейността на загиналия антифашист от водещия, спомени от неговата съпруга, музикални изпълнения. Финалът оставя впечатление за единен, пълноценен спектакъл.

И още нещо много важно при това честуване — на сцената са четирима души, пряко ангажирани с ръководството на сценария, както и съпругата на загиналия. Останалите официални лица са били зрители в залата. Липсата на президиум е направил грижите на организаторите с една по-малко и другото — улеснило е опростило е сценичната реализация на програмата. Тези случаи подсказват, че биха могли да се търсят и други пътища на опростяване в планирането и реализацията, за изчистване на подготовката и провеждането на масовите форми от „организационни излишества и идеологическа шумотевица", да не се пилеят силите на кадрите, на ръководни звена и институти в дребни, в незначителни неща.

●

Лесно ли се организират масовите форми с тържествен характер? Нека не бързаме с отговора на този въпрос. Понякога на организаторите се отдава по-лесно, друг път подготовката е свързана с много пречки, някои от тях са труднопреодолими. За да се постигне ново качество на тези масови изяви, необходимо е и ново качество на всички елементи, включени в подготовката, особено в приключващия етап. Случва се понякога концертно-художествената част да надделее над политическата; случва се и обратното — възпитателната част да окаже по-голямо въздействие, отколкото развлекателната (така се е получило при честуване на стогодишнината на академик Чакалов. Художествената програма е била подготвена от окръжния съвет за култура, но е била под критериите на публиката).

На всички тези въпроси в Самоков упорито търсят отговор. Понякога не достигат сили, не достигат и средства — материални и финансови. Не струва евтино на организаторите присъствието на един художествен състав от столицата, а много често се прибягва до помощта на тези състави. Близостта на столицата улеснява, но и оскъпява тържествените изяви. В повечето случаи се разчита на собствените възможности. Отдавна е практика част от задълженията, свързани с организацията и подготовката, да се възлагат на кварталните ръководства, на заводските организации, на обществените организации. В тези случаи общинският партиен комитет и неговите помощни органи осъществяват методическа помощ и контролни функции. Този подход не поляризира силите, той създава възможност да се разшири базата за тържествените прояви, помага да се формира, да се допълни общата културна физиономия на Самоковската община.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ОЦЕНКА — ДЕЛОВИТОСТТА И ВЗИСКАТЕЛНОСТТА

БОРИС ГРЯЗНОВ
първи секретар на Фрунзенския районен комитет на КПСС — Москва

Тези редове се пишат във време, когато съветското общество извършва поврат към по-динамични и дълбоки социално-икономически преобразования. Двадесет и седмият конгрес прие документи с огромна политическа важност. В тях е разработена партийната концепция за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната за постигане на ново качествено състояние на съветското общество.

В новата редакция на Програмата на партията се отбелязва, че в сегашните исторически условия, когато пред страната стоят отговорни задачи във вътрешното развитие и на международната арена, в живота на съветското общество закономерно нараства ръководната роля на партията, предявяват се по-високи изисквания към равнището на нейната политическа и организаторска дейност. Партията непрестанно ще утвърждава творчески подход, деловитост, висока отговорност и принципност в дейността на всички партийни организации, ще възпитава умение за обективно и самокритично оценяване на постигнатите резултати и внимателно отношение към хората, към техните нужди и интереси. Партията и занапред ще съчетава доверието към кадрите с взискателност към тях, ще повишава тяхната персонална отговорност пред партийните организации.

Двадесет и седмият конгрес на КПСС не само разработи стратегическия курс към ускорено развитие на страната на основата на всемерна интензификация на икономиката и използване постиженията на научно-техническия прогрес, но и постави нови, още по-отговорни задачи за усъвършенстване на партийната работа. Успешното решаване на сложните и мащабни задачи изисква повсеместно да се повишават организираността и дисциплината, основно да се подобрява стилът на работа на всички звена на обществото. Партията смята, че е много важно да се активизира човешкият фактор, да стане така, че всеки на своето място да се труди добросъвестно и с пълно отдаване. Главни лозунги са творческият труд, единството между думи и дела, инициативата и отговорността към себе си и към другите.

При решаването на задачите на съвременния етап партията ще се опира на живото творчество на народа, на неговия разум, талант и труд. И именно КПСС е онази сила, която е способна да застане начело на народното движение за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната, да мобилизира за постигане на набелязаните цели милионите трудещи се — работническата класа, селячеството, интелигенцията. Поради това е важно в борбата за постигане на целите, поставени от КПСС, да се включи всяка партийна организация, всеки комунист. Всички тези изисквания се отнасят напълно и за нашата районна партийна организация, наброяваща в редиците си десетки хиляди комунисти.

По протежение на главната магистрала

Нашият Фрунзенски район (в Москва има 31 района) е един от централните в съветската столица. Като лъч, който води началото си от Кремъл, той пронизва града на северозапад по протежение на неговата глава магистрала — улица „Гор-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

ки" и Ленинградски проспект. На територия с площ 1,5 хиляди хектара са разположени десетки предприятия от различни отрасли на промишлеността, повече от сто строителни организации, десетки научноизследователски институти и конструкторски бюра, множество предприятия на търговията и сферата на обслужването, известни в Москва и в цялата страна учреждения на културата и изкуството, централни спортни колективи. Забележителна особеност на структурата на районната партийна организация е това, че 23 от над 430 първични организации на КПСС обединяват комунистите, работещи в различни съюзни и републикански министерства и ведомства. Ролята на тези партийни организации е твърде голяма — в тях се труди практически всеки трети комунист от района.

Тъй като на значителна част от територията на района е разположен исторически създалият се център на столицата, проблемите в неговото икономическо и социално развитие са немалки. Отразява се и недостигът на площи за строителство на нови цехове и развитие на много производства, и необходимостта от комплексно преоборудване на старите капитални сгради, и много други неща. Но тези проблеми не попречиха през единадесетата петилетка под ръководството на районната партийна организация предприятията и учрежденията да търсят резерви за засилване на научно-техническия и промишления потенциал, за по-нататъшно подобряване на социално-битовите условия на жителите на района.

В този смисъл единадесетата петилетка беше ознаменувана със съществен напредък във всички главни насоки.

Икономика

Промишлеността на района изпълни предсрочно петгодишния план по темпове на нарастване на обема на производството и производителността на труда. При това целият прираст на производството на промишлена продукция е получен за сметка на повишаване производителността на труда, без увеличаване общия брой на работещите.

Чувствително се повиши техническото равнище на изделията, подобри се тяхното качество. През петилетката предприятията на района усвоиха производството на 90 нови вида машини, оборудване, апарати, прибори и средства за автоматизация. Почти със 73 милиона рубли е презизпълнена задачата за производство на стоки за народно потребление.

Изключително важно обстоятелство и за сегашния ден, и особено за бъдещето е това, че през изтеклата петилетка основните производствени фондове в промишлеността нараснаха съществено — с 19,5 процента, подобри се тяхната структура. За този период фондовъоръжеността на труда на работещите се увеличи с 27,5 процента. През изминалата петилетка са построени нови и са реконструирани съществуващи производствени площи общо над 100 хиляди квадратни метра. Това създава добри предпоставки за по-нататъшно развитие на икономиката.

Наука и техника. През годините на петилетката колективите на научноизследователските учреждения внедриха около 5000 теми, създадоха над 200 нови машини, прибори, различни видове оборудване, разработиха нови технологии. По своите технико-икономически характеристики много от тях не отстъпват на най-добрите чужди аналози. Само през 1985 година са реализирани около 800 договора за научно-техническо сътрудничество с институти и предприятия. Много трудове на учени от района бяха удостоени с държавни и други почетни награди на СССР.

Социално развитие. Въпреки сложностите, свързани с търсенето на нови площи за застрояване, през единадесетата петилетка на територията на района влязоха в експлоатация над 100 хиляди квадратни метра нови благоустроени жилища. За това време подобриха жилищните си условия 22 хиляди семейства. Открити са 38 нови предприятия с комунално-битово предназначение, за търговия, обществено хранене, от сферата на обслужването, здравеопазването, както и детски предучилищни заведения.

Всички тези промени бяха реализирани в голяма степен благодарение на това, че районният комитет на партията се занимаваше постоянно с проблемите на развитието на икономиката и другите сфери на живота в района, оценяваше приноса на ръководните кадри и всички комунисти от позициите на висока взискателност. Важен критерий за нашата оценка на кадрите бяха деловитостта и взискателността, които те проявяват при решаването на въпроси от живота на своите партийни организации и трудови колективи. При това ние обръщаме най-голямо внимание на усъвършенстването на стила и методите на работа, на повишаването на нейната ефективност за решаване на най-важните проблеми в живота на партийните организации.

Търсене на действени форми

Най-верният път за засилване на партийното влияние върху трудовите колективи, за създаване и укрепване на творческата атмосфера и здрав морално-психически климат в тях е повишаването на боеспособността на първичните партийни

Digitized by Google

организации и техните низови звена — цеховите организации и партийните групи. В районния комитет има разбиране, че ролята на комунистите в предприятията и учрежденията за създаване обстановка на взискателност в техните колективи, на деловитост и повишена отговорност за възложената работа зависи в голяма степен от това, доколко ние, работниците на районния комитет, успяваме да съчетаваме в своята дейност колективните и индивидуалните методи, да използваме най-действени форми на работа. Казано иначе, става дума за постоянно усъвършенстване стила на нашата политическа, организаторска и идеологическа работа в духа на изискванията на Априлския пленум и другите партийни документи от последно време. В този смисъл ние започнахме преди всичко от себе си, от апарата на районния комитет.

Заехме се активно с тези въпроси още след Ноемврийския пленум на Централния комитет на партията (1982 г.). Както е известно, на него бяха дадени указания за укрепване на държавната, трудовата и изпълнителската дисциплина във всички звена на съветското общество. Тогава подготвихме и обсъдихме на заседание на бюрото на районния комитет въпроса за по-нататъшното усъвършенстване стила на работа на апарата на нашия районен комитет. Бяха разработени и одобрени мерки за подобряване как то на организаторската, така и на политическата дейност. До какво се свеждаха те?

Преди всичко ние поновому, с оглед на нарасналите изисквания подходихме към плана за работа на районния комитет. За да премахнем подмяната на държавните и стопанските органи, редица въпроси, отнасящи се до работата на службите на районното стопанство, предадохме за разглеждане на изпълнителния комитет на районния съвет на народните депутати. Някои въпроси решихме да изучаваме и разглеждаме не на заседания на бюрото, а в отделите на районния комитет на партията. Значително се съкрати броят на събранията, съвещанията и заседанията. Наблегнахме на живата организаторска работа, на укрепването на връзките с трудовите колективи и техните партийни организации. Сведохме до минимум повикванията в районния комитет на партийни активисти от производството, както и на стопански ръководители през работно време.

Но това беше само една от страните на работата. Другата се състоеше в това да повишим организиращата роля на отделите на районния комитет, да установим слабите места на неговия инструкторски „корпус", да определим резервите и да ги разпределим разумно. При нас всекидневната връзка с партийните организации се поддържа от отделите и техните 39 инструктори. 37 от тях имат висше образование, а 27 са специалисти в областта на народното стопанство. Повече от половината инструктори (22) имат партийно-политическо образование — завършили са или висша партийна школа, или университет по марксизъм-ленинизъм. Ние смятаме за много важно обстоятелството, че преди преминаването си на работа в апарата на районния комитет 32 инструктори са се занимавали с партийна работа в своите колективи — били са секретари или заместник-секретари на партийни организации, членове на партийни комитети или бюра.

За да разработим единни изисквания за всички работници на апарата, да установим възможностите и определим недостатъците, още в края на юни 1982 година поставихме на обсъждане в бюрото на районния комитет отчет на организационния отдел като водещо звено на районния комитет. И ето какво показа то.

Наред с положителния опит в работата на инструкторите, който беше отбелязан по достойнство, в дейността на отдела се установиха съществени недостатъци. Оказа се, че в редица случаи помощта, която се оказва на първичните партийни организации при решаването на актуални въпроси, е слаба. Понякога кръговската работа по места се подменя със събиране на справки и информации, за което някои инструктори бяха критикувани персонално. След това на събрание на апарата обсъдихме приетото постановление, направихме подробен анализ на стила, формите и методите на работа на инструкторите, набелязахме пътища за нейното усъвършенстване. През 1984 година разгледахме на заседание на бюрото работата на отдела за пропаганда и агитация и отчет на инструктора от отдела за организационно-партийна работа А. И. Цепляев. Всичко това ни помогна да определим по-ясно функциите на всички отдели и сътрудници на апарата, да повишим коефициента на полезно действие в тяхната работа.

Усъвършенстването на стила на дейността на апарата продължи по много направления. За пореден път този въпрос беше разгледан на заседание на бюрото на районния комитет през април 1984 година. Главното в приетото решение може да се сведе до два момента. Първо: ключовите проблеми на социалноикономическото развитие на района, на усъвършенстването на стопанския механизъм и структурата на управление, подобряването на подбора и разпределението на кадрите, засилването на възпитателната работа в колективите, повишаването на инициативата и отговорността на всеки за изпълнение на неговите задължения да се подготвят по-щателно и задълбочено за обсъждане от колегиалните органи. Второ: с по-голяма взискателност да се подхожда към оценката на политическите, деловите и нравствените качества на ръководителите, по-решително да се търси отговорност за проявите на формализъм, ведомственост и разпуснатост в тяхната работа, за всички

Digitized by Google

нарушения на производствената и държавната дисциплина.

Нашият районен комитет разполага с голям отряд изборен партиен актив. Това са членовете и кандидат-членовете на районния комитет и членовете на ревизионната комисия. Тяхното по-активно привличане в работата с първичните партийни организации е важен резерв за подобряване на цялата дейност на районния комитет. Затова на пленум на районния комитет, състоял се през юли 1984 година, беше взето актуално решение за прикрепване на партийния актив на района към конкретни първични организации с цел да им се оказва практическа помощ. И сега ние имаме много примери, когато наши активисти редовно участвуват в подготовката и провеждането на събрания, в разработването и реализирането на решения, оказват значителна помощ за повишаване равнището на партийната работа и подобряване на морално-психологическия климат в трудовите колективи.

Районният комитет взе и други мерки за усъвършенствуване стила на работа на апарата. Като проучихме обстойно как даден инструктор на районния комитет организира всекидневната си работа, как разпределя времето си, ние стигнахме до извода, че е необходимо да се внедри система за планиране на личната работа на инструктора. И направихме това. А резултатът? Това планиране, което се осъществява в продължение почти на три години, позволи в общия баланс от време всеки инструктор да увеличи два пъти часовете, предназначени за връзки с първичните партийни организации, за срещи и беседи в цеховете, бригадите и на участъците. А това е съществена помощ, която дава възможност районният комитет да влияе по-действено върху работата на трудовите колективи.

Ние придаваме важно значение на един такъв въпрос като усъвършенствуването на навиците за партийна работа на новоизбраните секретари на партийни комитети и партийни бюра. За тази цел съвместно с Киевския районен комитет на КПСС — Москва организираме стаж на тази категория работници в първичните партийни организации: техните — при нас, нашите — в Киевския. Младите секретари, техните заместници по организационната работа и по пропаганда и агитация стажуват също и в отделите на нашия районен комитет, където резултатите от стажа се обсъждат обстойно. Само през 1985 година чрез тази форма овладяваха методите на работа 20 души. Всичко това е насочено към подобряване на партийната работа и дава желаните резултати.

Колективни усилия

Сега главното внимание в работата на апарата на районния комитет отделяме за оказване на практическа помощ на първичните партийни организации. Преди всичко това се отнася за мобилизиране на трудовите колективи за изпълнение на задачите, поставени от партията. Често непосредствено по места инструктираме секретарите на партийните организации и техните заместници по различни въпроси на организационно-партийната и политическата работа, на подбора, разпределението и възпитанието на кадрите и повишаването на тяхната отговорност за възложената работа. Провеждаме и съвместно търсене на пътища за повишаване авангардната роля на комунистите, за обобщаване и разпространяване на опита в партийната работа. И все повече се стараем да пренасяме центъра на тежестта върху комплексните, колективните мероприятия.

Това е особено характерно за разглеждането на кадровите проблеми. Както е известно, същността на партийното ръководство на икономическото и културното строителство се състои в подбора на кадрите, в контрола и проверката на изпълнението. В. И. Ленин казва, че политиката се провежда чрез хората, чрез тяхното назначаване или преместване. Ние в районния комитет смятаме кадровия въпрос за главна сфера на своята дейност и го решаваме в духа на съвременните изисквания на партията.

В началото на януари 1985 година проведохме пленум на районния комитет по работата с кадрите. Преди пленума проведохме голяма организаторска дейност, в която привлякохме широк партиен актив. Отначало на разширено заседание на бюрото на районния комитет с участието на 47 секретари на най-големите партийни организации в района беше подготвен план с мероприятия за усъвършенствуване на работата с кадрите, както и проект за постановление на пленума. С тези документи бяха запознати не само всички членове и кандидат-членове на районния комитет и членовете на ревизионната комисия. Двата документа станаха предмет на предварително изучаване от всички първични партийни организации. Повече от 160 души дадоха свои бележки и предложения, които бяха взети под внимание в хода на по-нататъшната работа. Какво голямо внимание привлече районния комитет към проблема за по-нататъшното усъвършенствуване на работата с кадрите може да се съди по един такъв факт: след пленума този въпрос беше обсъден на 1233 партийни събрания на първични и цехови организации. В работата на 186 събрания участвуваха работници от апарата на районния комитет, а на 247 — на изборния актив. Още през първите месеци след пленума бяха реализирани над 500 предложения, направени от комунистите. С кадровите въпроси продължаваме да се занимаваме отблизо и сега.

Digitized by Google

А тогава, след пленума, районният комитет сметна, че колективните усилия не бива да се изчерпят с това. Трябваше да се организира контрол и проверка на изпълнението на взетите решения по въпросите на работата с кадрите. И ние използвахме още една нова форма. Районният комитет формира специални бригади за оказване на практическа помощ по места, в които влязоха най-опитните и авторитетни представители на изборния актив на района и работници от апарата на районния комитет. През целия февруари тези бригади работиха в 386 партийни организации. Те обобщиха интересния опит, получен през първия етап на изпълнението на постановлението, и установиха редица характерни недостатъци в работата с кадрите. Резултатите от извършената работа бяха разгледани на специално съвещание в районния комитет. Като особено важни бяха оценени индивидуалните събеседвания, които секретарите на районния комитет и завеждащите отдели проведоха със секретарите на партийните организации и стопанските ръководители. В ръководените от тях колективи бяха установени факти, оказващи негативно влияние върху морално-психическия климат, и ние помолихме ръководителите да обърнат най-сериозно внимание за премахване на грешките. На 72 партийни организации беше оказана помощ за доработване на плановете за усъвършенствуване на работата с кадрите и организирането на конкретни мероприятия за тяхното изпълнение.

Нов тласък за търсене на по-ефективни форми на колективна работа дадоха решенията на Априлския пленум на ЦК и съвещанието по въпросите на ускоряването на научно-техническия прогрес. По-конкретно ние решихме да заснлим контрола върху работата на първичните партийни организации.

През юли 1985 година бригадите на районния комитет провериха как партийните организации в района изпълняват критичните бележки и предложенията на комунистите, направени на отчетно-изборните събрания за 1984 година. Това помогна да се засили работата там, където бяха допуснати грешки, да се вземат мерки за реализиране на всяко по-значително предложение.

Все повече се внедрява и една такава форма на колективна работа на апарата на районния комитет като оказването на помощ на изборния актив на най-големите предприятия в района. В подобни случаи ние не само се запознаваме общо с работата на партийната организация, вникваме детайлно в дейността на низовите й звена — цеховите организации и партийните групи. Така например през 1985 година практически целият апарат на районния комитет на партията в продължение на една седмица работи в цеховите партийни организации на Московския машиностроителен завод „Знаме на труда". Внимателно анализирахме организаторската, масовополитическата и идеологическата работа на цеховите организации и партийните групи, помогнахме на ръководителите на тези звена със съвети, показахме на практика най-ефективните форми и методи на дейност. След това седмичните резултати бяха обобщени. Всеки работник от апарата даде своите бележки и предложения. Всички те бяха обобщени и станаха основа за разработване на мероприятията на партийния комитет на завода, които се реализират успешно. Такава помощ позволява съществено да се повиши равнището на цялата партийна работа.

Наред с такива големи колективи, като производственото обединение „Втори часовников завод", където прослойката на комунистите е голяма и тяхното влияние върху морално-психическия климат е твърде чувствително, в нашия район има и малобройни трудови колективи. Те са главно в сферата на обслужването — търговията, общественото хранене, транспорта, предприятията за битово обслужване. В района има много такива. Но обикновено в тях прослойката на комунистите е малка, а понякога дори няма възможност да се създаде първична партийна организация. Но тъй като от работата на тези колективи зависи и битовото устройство, и настроението на хората, то и вниманието на районния комитет на партията към тях е голямо. При това колективните усилия са насочени към засилване на партийното влияние в тези организации и предприятия. Периодично резултатите от работата се контролират и разглеждат в районния комитет, на съвещания на секретарите на партийните организации и стопанските ръководители. Своя значителна лепта дава и постоянната комисия за контрол върху организацията на търговията и битовото обслужване, създадена в районния комитет на партията.

Ние започнахме да обръщаме внимание на малобройните колективи отдавна. Например още преди три години обсъдихме на заседание на бюрото на районния комитет на партията въпроса за засилване на партийното влияние в малобройните трудови колективи на предприятията от сферата на обслужването. Беше решено да се засили помощта от страна на големите партийни организации и по-енергично да се привличат в редиците на партията работници от тази сфера, да се подобри структурата на партийните организации, да се разпределят по-обмислено комунистите.

Обърнахме се с молба към редица комунисти от големите предприятия да преминат на постоянна работа в сферата на обслужването. В резултат на това там бяха изпратени 260 комунисти и приети в партията 110 челни работници от търговията, общественото хранене и битовата сфера. Това позволи да се укрепи партийното влияние върху водещите участъци и в онези поделения, където порано нямаше партийни групи и комунисти.

Digitized by Google

А там, където няма такива и сега, големите партийни организации редовно изпращат организатори на политическата и възпитателната работа, които я провеждат на обществени начала. Над 200 комунисти, работещи в министерствата и ведомствата, ръководят семинари и школи за партийно обучение в малобройните колективи, за икономическо образование и комсомолска политическа просвета, редовно изнасят лекции или са заети в други форми на масовата пропаганда. Всички тези мерки се отразяват благотворно върху живота и дейността на малобройните колективи от сферата на обслужването.

Повишавайки личната отговорност на кадрите

Този случай в нашата районна партийна организация се помни от мнозина. Разглеждахме го преди две години. Един заместник-началник на отдел в Министерството на медицинската промишленост на СССР, който се ползваше с добро име и получаваше грамоти и благодарности, наруши грубо морално-етичните норми на члена на партията. Използвайки служебното си положение за користни цели, той няколко пъти препродавал лични леки коли, оградил незаконно принадлежащ на един санаториум участък земя, извършил и други осъдителни постъпки.

Разбира се, ние можехме да обсъдим поведението на този другар в първичната партийна организация на министерството, да дадем принципна оценка за неговите действия на заседание на бюрото на районния комитет, да го изключим от партията и с това да приключим въпроса. Но, борейки се за повишаване на личната отговорност на кадрите и особено на ръководните, за укрепване на партийната и нравствената дисциплина, за чист и честен облик на партийния член, ние постъпихме другояче. Беше решено на този факт да се даде широка гласност, да се обсъди на събрания на партийните групи във всичките 23 партийни организации на министерствата и държавните ведомства, намиращи се на територията на района. При това ние се стремяхме да постигнем възпитателно въздействие, да покажем на първичните партийни организации до какво могат да доведат либерализмът и невзискателността на комунистите към нравствените постъпки на техните другари.

Обсъжданията бяха бурни, делови, критични. В събранията участвуваха 10,5 хиляди комунисти. По адрес на партийните организации и администрацията, както и на нашия районен комитет бяха направени немалко бележки и предложения. Безусловно ние постигнахме поставената цел: тези събрания помогнаха да се укрепи партийната и нравствената дисциплина в колективите на държавните учреждения, издигнаха ролята и значението на първичните партийни организации при решаване на кадровите въпроси.

Благодарение в голяма степен на усилията на районния комитет при нас партийните и съветските органи и решаващите участъци на народното стопанство са осигурени с политически зрели, компетентни, добре подготвени кадри, притежаващи чувство за новото, отнасящи се отговорно към възложената работа. Сега над 92 процента от ръководните кадри от номенклатурата на районния комитет имат висше и средно специално образование, над 110 души — научна степен, над 400 — и партийно-политическо образование.

Едно е несъмнено: през последните години районният комитет започна по-задълбочено и взискателно да изучава политическите, деловите и моралните качества на ръководителите, да им оказва практическа помощ. След XXVI конгрес — през периода 1981—1985 г. — на заседания на бюрото на районния комитет са се отчитали персонално за различни страни от своята дейност над 30 ръководители — от бригадири и майстори до началници на управления и заместник-министри. Същата практика се използва широко в преобладаващото мнозинство първични партийни организации. В районния комитет ние самите постъпваме така и препоръчваме на партийните организации да разглеждат с особена придирчивост отчетите на онези ръководители-комунисти, които стоят начело на изоставащи участъци, в колективите на които се наблюдават признаци за нездрав морално-психически климат или се допускат нарушения и злоупотреби. Това позволява навреме да се посочат пропуските на ръководителя, да му се обърне внимание върху най-важните участъци на дейност.

Районният комитет поддържа практиката в първичните партийни организации и на работнически събрания да се обсъждат предварително кандидатурите на хората, издигани на ръководна длъжност. Например в производственото обединение „Втори часовников завод" по такъв начин беше извършено „назначаването" на 220 бригадири или на 80 процента от целия бригадирски корпус. И едва след това те бяха утвърдени от администрацията на обединението.

Сравнително нова форма на индивидуална работа с ръководните кадри и особено със стопанските ръководители, използвана при нас, е обновяването и утвърждаването на техните характеристики. Ние придаваме голямо значение на това. Създава се комисия на районния комитет на партията, която отива в даден колектив, проучва политическите, деловите и моралните качества на работника, мнението и оценката за тези качества на обществените организации и колективи. Особено внимание се отделя за анализ на недостатъците в работата, за установяване на техните причини и съставяне на пре-

Digitized by Google

поръки за работника. След това членовете на комисията беседват с ръководителя в присъствие на секретарите на партийната и комсомолската организация и председателя на профкомитета. Обстойната подготовка на въпроса позволява дейността на ръководителя да се оцени обективно и принципно, да му се подскажат ориентирите за бъдещето.

Същата практика се провежда от партийните комитети и партийните бюра в предприятията и учрежденията. Към настоящия момент са проведени събеседвания и са утвърдени характеристиките почти на 700 души, предимно секретари на цехови партийни организации и партийни групови отговорници. Особено активно и резултатно се занимаваха с това в партийната организация на машиностроителния завод „Знаме на труда". След това районният комитет проведе семинар на секретарите на партийни комитети по дадения въпрос именно в това предприятие. Във всекидневната практика на районния комитет и изборните органи на първичните организации се утвърди и една такава форма като индивидуалните събеседвания с ръководители от различен ранг. Те се провеждат предимно за резултатите от изпълнението на месечните планове.

В индивидуалната работа с кадрите е важен още един аспект. Това е умението на партийния ръководител да изгражда правилно взаимоотношенията си с представителите на администрацията на делова, принципна основа, без дребнава опека, подмяна и дублиране. Ние учим партийните кадри и на това. Неотдавна проведохме семинар, на който поканихме избраните за първи път партийни секретари и стопански ръководители. Състоя се полезен разговор и открита размяна на опит, позволяваща по-добре да се отчитат нелеките въпроси на взаимодействието и общата дружна работа. Именно от такива компоненти се състои работата за възпитание на деловитост и взискателност.

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ВАЖЕН ДЯЛ ОТ ПАРТИЙНАТА РАБОТА

В края на миналата година в библиотека „Опитът на КПСС" Партиздат публикува една полезна книга за идеологическите кадри на партията — монографията на трима съветски автори: **Б. Морозов, В. Фадеев и В. Шинкаренко „Планиране на идеологическата и политиковъзпитателната работа"**. На основата на редица примери от живата практика, от социологически изследвания те анализират различни страни от темата за планирането на този голям и важен сектор от партийната работа в партийните органи и организации, дават научнообосновани препоръки за партийната практика.

Тези въпроси в книгата последователно се разглеждат в шест главн.

В първата глава се проследява разви-

Б. М. Морозов, В. Е. Фадеев, В. В. Шинкаренко, Планиране на идеологическата и политиковъзпитателната работа, Партиздат, С., 1985, с. 426.

Digitized by Google

тието на идеите и на практиката за планиране на идеологическата и политиковъзпитателната работа. Проследявайки исторически този процес, авторите доказват, че започвайки от ленинския план за изграждане на партията, от борбата на ленинската „Искра" за реализацията му, за създаването в Русия на революционна марксистка партия, партия от нов тип, до наши дни цялото развитие на планирането на идеологическата дейност се осъществява от Комунистическата партия в неразделна връзка с идеите на В. И. Ленин. Ленинският стил характеризира и идеологическата, и политиковъзпитателната работа на партията, всичките й най-важни аспекти, включително и планирането.

КПСС е осъществявала и осъществява идейно въздействие върху масите в пряко съответствие с програмните цели, с революционно-практическите задачи, стоящи пред работническата класа и всички трудещи се, за това „Програмата на КПСС е основополагащ документ за планирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа" (с. 44).

Във втора глава планирането на идеологическата работа се разглежда като особен вид планиране на обществеото развитие. Тъй като възпитанието на човека на комунистическото общество е една от главните задачи на партията и на държавата, на цялата политическа система на развитото социалистическо общество, то планирането на идеологическата работа е насочено преди всичко към възпитанието на новия човек, към повишаването на гражданската му активност, всестранното му хармонично развитие, към това равнището на съзнанието на всички съветски хора да осигурява неотклонно изпълнение на задачите на комунистическото строителство.

Работата за формиране на човека на комунистическото общество, както и цялостната си революционнопреобразуваща дейност партията е изграждала и изгражда на научни основи. Марксистко-ленинската теория въоръжи партията с целенасочена и стройна система от знания за обществото, за неговото икономическо и духовно развитие. Тя е методологическа основа на цялата идеологическа дейност, включително и на нейното планиране. Затова авторите извеждат същността на нейното планиране от опознаването на закономерностите за формирането на комунистическия светоглед на масите, за възпитанието на новия човек и съзнателното им използване в интерес на обществото. Като се позовават на особеностите на идеологическия процес, закономерностите и развитието на духовния живот на обществото, колектива и личността, авторите сочат, че политиковъзпитателната работа се планира с цел да се постигне такова равнище на съзнателност у хората, което да осигури изпълнението на плановете за икономическото и социалното развитие, както и на поставените от партията задачи за формирането на новия човек. Същевременно с това се усъвършенствува и самото съдържание на идеологическата работа, на нейните форми и методи, на подбора и възпитанието на идеологическите кадри, подобрява се организацията на планирането и самото планиране.

В следващите трета и четвърта глава на книгата авторите се спират на строго научните основи на планирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа и присъщите му познавателна, целеполагаща, организаторска, координираща и коригираща функция.

Като говорят за по-задълбочен подход към комунистическото възпитание на трудещите се, за тясно съчетаване на възпитателната и организаторската работа, за по-нататъшно усъвършенстване на стила и методите на партийните комитети, те отбелязват, че „планирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа като един от компонентите на научния подход към нея може да бъде достатъчно ефективно само в случай, че се осъществява на научна основа и преди всичко на основата на комплексния подход, на принципите на научното управление на обществото и в определена, научнообоснована последователност..." (с. 243).

Авторите предупреждават, че е необходимо да се различават функциите на идеологическата работа от функциите на нейното планиране. Това е важно да се усвои, тъй като някои от тях — едноименни — частично съвпадат, например познавателната и организационната. Обаче съдържанието дори на едноименните функции значително се различава. Функциите на идеологическата и политиковъзпитателната работа се проявяват в съзнанието на широките трудещи се маси като нейн резултат — в тяхната съзнателност, организираност и т. н., а действието на функциите на планирането дава отражение преди всичко върху качеството на неговия процес и на самите планове.

Читателят ще намери в пета глава разгърната разработка на въпроса за съвременните изисквания към планирането на комунистическото възпитание на трудещите се по основните направления: идейнополитическо, интернационално и патриотично, трудово и икономическо, нравствено, правно, естетическо, екологично, атеистично, физическо, възпитание в дух на непримиримост към буржоазната идеология, психология и морал, към остатъците от миналото в съзнанието и поведението на хората. Авторите отбелязват, че за осигуряване на всестранно комунистическо възпитание се използва комплексният подход, който предпазва от тясно и едностранчиво разбиране и решаване на възпитателните задачи, от увличане към едни за сметка на други. А определянето на посочените основни направления съответствува на специфичните форми на общественото съзнание, на конкретните задачи в областта на идейновъзпитателната работа. То е необходимо, за да може процесът, който предстои да бъде планиран, да се разкрие в цялата му сложност и дълбочина и да се

Digitized by Google

осигури квалифицирана работа при съставянето на плана.

Разглеждайки този многостранен процес, **монографията анализира в последната глава планирането в системата на идеологическата работа.** Тук се разглежда планирането на работата с идеологическите кадри, материалната база, видовете, средствата, формите и методите за идейно въздействие върху масите. Разкриват се причините, поради които все още някои партийни органи и организации допускат формализъм в тази своя дейност. А в планирането на идеологическата работа няма нищо по-опасно от формализма. Авторите се позовават на изводи от партийни документи, в които се сочи, че партийните организации обикновено започват широко да прилагат комплексните планове за идеологическата работа, че задачата за възпитанието тясно обвързват с решаването на конкретните социално-икономически проблеми, но все още главен техен недостатък си остава формализмът. „Някои идеологически отдели на партийните комитети — отбелязват авторите — изразходват много време за разработване на многобройни планове, които след това остават в бюрата на техните създатели" (с. 418). А всъщност ефективно може да бъде само реалното планиране. Отделни партийни комитети до такава степен се увличат в съставянето на многобройни планове, че просто не им остава време да ги изпълняват. Една от причините за формализма авторите виждат в липсата на достатъчно квалифицирани кадри. Разработването на плановете в някои организации се предоставя на недостатъчно подготвени хора. Опитът на много партийни организации показва, че от идеологическите работници, занимаващи се с планиране, се изискват задълбочени теоретични знания, голям практически опит и може би дори особена нагласа на мислене, която дава възможност да се вижда в перспектива, да се предугажда по-нататъшното развитие на комунистическите идеи, най-резултатният начин за усвояването им от широките трудещи се маси; за материализирането им в конкретни дела.

За усъвършенстване планирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа партийните организации се стремят да привличат и трудещите се. Това се постига преди всичко с активното участие на представители на обществеността в разработването на плановете, във включването в тях на предложения, направени от трудещите се в писма, на събрания, лекции, читателски конференции и т. н. В планирането на идейното възпитание голяма роля играе общественото мнение. Често пъти плановете се обсъждат и приемат от трудещите се в производствените колективи.

Като едно от най-важните средства за преодоляване на формализма в планирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа авторите виждат в контрола за състоянието и реализирането на плановете. От партийните организации се изисква не само да привличат в разработването и осъществяването на комплексните планове най-квалифицираните сили, но и да им помагат умело да координират техните действия.

Всяка целенасочена дейност започва с планиране. Ето защо днес, в условията на усъвършенстване на развития социализъм, партийните организации при претворяването в живота на линията на партията за повишаване на ефективността на идеологическата и политиковъзпитателната работа проявяват нетърпимост към такива явления като откъсването от практиката, формализма, парадността и ги изкореняват преди всичко от планирането. В това отношение книгата на съветските автори Б. М. Морозов, В. Е. Фадеев и В. В. Шинкаренко, която Партиздат предоставя на нашите читатели на български език, е ценно помагало за партийните органи и организации, за всеки партиен работник да обогатят своите познания и опит в изучаването и прилагането на научните основи на планирането на идеологическата и политиковъзпитателната работа.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

ГРУБО НАРУШЕНИЕ НА УСТАВА

Моля да се отговори как следва да се постъпи, когато даден партиен член е лежал в затвора, а след това се явява пред партийния секретар с членската си книжка и иска да бъде зачислен в първичната партийна организация.

Към мен се упражнява натиск от някои членове на партийното бюро да го възстановим или да го приемем наново. Но аз чувствувам, че това не е редно, тъй като дали първичната партийна организация се е занимавала или не с него, по същество той е отпаднал от редовете на партията.

Изниква и друг въпрос: следва ли да се търси отговорност на онези секретари и членове на партийни бюра, които знаят, че техен партиен член е съден, а не предприемат мерки за изпълнението на уставните си задължения?

Славчо СТАНОЕВ
гр. Станке Димитров

— В точка 9 от Инструкцията на Централния комитет на БКП за налагането, снемането и отменянето на партийни наказания е записано: „За провинения, наказуеми от закона, членовете на партията носят и партийна отговорност...

Партийната организация и комитетът, където провинилият се комунист се води на отчет, разглеждат и решават въпроса за неговото партийно положение. Това трябва да се извършва преди разглеждането на делото, а в случай, когато виновността на партийния член не е доказана — след приключването на следственото и след решението на съда.

Ако в резултат на допълнително изяснени обстоятелства по време на следствието и след решението на съда комунистът бъде оправдан или вината му се окаже незначителна, а наложеното му наказание — изключване от партията, несъответствуващо на нея, първичната организация и комитетът трябва отново да преценят дали е целесъобразно да се измени и отмени партийното наказание."

В случая положението е изяснено още при следственото дирене. Нямало е никакви съмнения във виновността на привлеченото към отговорност лице. Извършено е тежко престъпление, което неминуемо е довело и до сурово наказание. Партийният член грубо е нарушил законността и социалистическия морал, загубил е качествата на комуниста и е следвало да бъде изключен от партийните редове, но това не е направено и той фактически е отпаднал, тъй като дълги години е нямал никакви връзки с първичната партийна организация, а през този период се извърши и замяна на партийните членски книжки.

С премълчаването и невземането на партийно становище по членството на осъдения бюрото, секретарят, първичната организация са нарушили Устава на БКП и Инструкцията на Централния комитет за налагането, снемането и отменянето на партийни наказания, способствували са да се принизи ролята на организацията, да се петни името на партията. За това би следвало да се потърси отговорност и от тях. Така ще се въздействува възпитателно върху всички комунисти и върху безпартийните.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ПАРТИЯ—КЛАСА—НАРОД

Авторски колектив

В това издание, съставено от Рачко Рачков, се разработват важни методологически въпроси на единството и взаимодействието между комунистическата партия, работническата класа и народа. Изследват се проблемите на това взаимодействие, като се отчита и влиянието на този процес върху формирането на социалната еднородност на обществото. Централно внимание е отделено на изследването на диалектиката между съзнателността и организираността на комунистическата партия, работническата класа и народа като основен източник за развитие и обогатяване на съзнателността и организираността. В светлината на актуалните постановки на партията за развитието на социалистическата политическа система важно място се отделя на единството и взаимодействието между партията, класата и трудещите се в ръководството и управлението на обществото.

МЕТОДИКА НА МАСОВОПОЛИТИЧЕСКАТА РАБОТА

Милка Василева

Изследването обхваща основни теоретични аспекти на предмета, задачите и значението на методиката на масовополитическата работа. Анализират се съдържанието и инструментариумът на идеологическото въздействие. Използван е богат експериментален материал от обучението на агитаторски кадри в Института за пропаганда на марксизма-ленинизма при Софийския градски комитет на БКП, както и опит в масовополитическата работа по места. Като обобщава емпиричните данни, авторката поставя акцент върху формирането на педагогическите умения на агитаторските кадри, на методическото им майсторство. Върху основата на партийни документи, авторски изследвания (наши и съветски) и с аргументите на практиката се разкрива ролята на методическите знания в подготовката на агитаторските кадри, както и за повишаване на качеството и ефективността на самата политиковъзпитателна работа.

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ И РАБОТАТА С КАДРИТЕ

Георги Христов

На основата на постановките в Програмата на партията, на решенията на конгресите и на пленумите на Централния комитет на БКП, на разработките на другаря Тодор Живков авторът изследва приложението на ленинските принципи, съдържанието, формите и средствата за осъществяване на кадровата политика. Разкрива многостранната дейност на местните партийни комитети по подбора, обучението и възпитанието на ръководните кадри. Проблемът се разглежда в органическа връзка с решаването на социално-икономическите задачи в страната. Обобщен е опитът на редица партийни комитети, посочени са пътища за повишаване качеството и ефективността на тази дейност.

●

Партиздат пусна от печат и следните брошури от библиотека „Международна политика“: **Империалистическите планове за „конвенционални“ войни“ от Иван Порталски; „ООН — 40 години в служба на мира и прогреса“ от Матей Карасимеонов; „ЮНЕСКО и актуалните проблеми на съвременността“ от Цоню Корнажев; „Централна Америка — политиката на насилие на САЩ“ от Раймунд Кремер и „Да поговорим по същество“ от Александър Бовин.**

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

РЕВОЛЮЦИОННО МИСЛЕНЕ, РЕВОЛЮЦИОННО ДЕЙСТВИЕ

Научно-практическа конференция на в. „Работническо дело“

Книгата съдържа статии, становища и мнения от водената на страниците на в. „Работническо дело“ задочна научно-практическа конференция „Революционно мислене, революционно действие!“, както и от другите изяви на основната инициатива на централния печатен партиен орган пред XIII конгрес на БКП. В нея влизат и основните доклади и изказвания от заключителното заседание на конференцията, проведено на 21 ноември 1985 г. в Народния дворец на културата „Людмила Живкова“ в столицата. Най-изтъкнати наши обществени и научни дейци и специалисти в различни области, партийни и стопански кадри разглеждат проблемите, поставени в програмните документи на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.). В продължение на единадесет месеца в. „Работническо дело“ отделя място за публикации, посветени на темата за коренния поврат в мислите и делата, който налага партийната постановка за ускорено осъществяване на научно-техническата революция у нас, за сливане на нейните върхови постижения с предимствата на реалния социализъм.

Успоредно със задочната научно-практическа конференция „Революционно мислене, революционно действие!“ се разгръщаше и вторият поток на инициативата — националният конкурс-съревнование „Изследване — внедряване — световно равнище“. Оформи се и трети дял на основната предконгресна инициатива, съдържание на който са статии на видни учени, техни мнения и предложения, както и публикации на свеовен опит от различни области в редовно поддържаната от вестника страница „Наука“. Цялостната дейност по основната инициатива, подетият разговор пред конгреса показаха, че забележителната постановка на другаря Тодор Живков за революционно мислене и действие среща пълна, всенародна подкрепа.

ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТИЯ СОЦИАЛИЗЪМ

ГОРАН ГОРАНОВ

Целта на автора в това свое изследване е да разкрие най-вече историческите измерения на политическия живот, да посочи някои от най-съществените страни на връзката между политиката и икономиката в съвременния етап на строителството на социализма. В изложението е застъпена, макар и в рамките на ограничен обем, конкретната дейност на субектите на политическите отношения. Дефинитивно са дадени и редица постановки за самата политика. Този подход е продиктуван от желанието да се отдели повече внимание на проблемите, които изразяват логиката на политическия живот при социализма. Особено ценни в научно и практическо отношение са разработките на автора за социалистическата държавност, за политическите и социално-икономическите отношения, за социалното равенство. Новаторска е разработката му на въпросите на политическата социализация, както и третирането на политиката и научно-техническата революция.

Digitized by Google

20700

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

OCT
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

9

СОФИЯ, ЮНИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 9 ЮНИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

* — Решение на Политбюро на ЦК на БКП 3
Уводна — Научно-техническият прогрес — стратегия и действие . 10
* — Действителни стопани 15

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Д. Кралев — Гласността 29

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Н. Нейков — Кабинетът по партийно-организационната работа . . 36
Х. Колева — Качество и ефективност на партийната дейност . . 42
С. Георгиев — Главна задача — научно-техническите постижения . 49
* — Партийно-комсомолските групи 54
М. Ганчева — Съчетаване на младостта с мъдростта 59
П. Янакиева — Силата на живата връзка 61

Активната позиция на комуниста

И. Петков — Безразличието 64

Коментар на публициста

Й. Хаджиев — Самодейност по поръчка 68

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Д. Минчев Там, където живеем 72
С. Иванов Предпоставка за духовна връзка между партията и трудещите се 78

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

М. Иванов Партийната работа в научния институт 85

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

В. Захариева По детето бе опазено! 91
Х. Челебонов Из старите бележници 93

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Х. Христов В пантеона на безсмъртните 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Тренданфилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 3. VI. 1986 г. Подписана за печат на 17. VI. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 5.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ЗА НОВ ЕТАП В РАЗВИТИЕТО НА ДВИЖЕНИЕТО ЗА ТЕХНИЧЕСКО И НАУЧНО ТВОРЧЕСТВО НА МЛАДЕЖТА

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП

В приетото тези дни решение на Политбюро на ЦК на БКП се изтъква, че движението за техническо и научно творчество на младежта изигра важна роля в подготовката и формирането на младото поколение, даде свой принос за издигане на материалното и интелектуалното равнище на нацията. Партийните, комсомолските, държавните, стопанските и обществените органи и организации извършиха многостранна работа за решаването на неговите проблеми и задачи. Благоприятните условия, създадени в годините след Априлския пленум, позволиха движението да допринесе съществено за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание и пълноценната реализация на младата личност, за професионалното насочване и развитие на значителна част от младото поколение, за неговото активно включване в живота.

Политбюро на ЦК на БКП оценява високо новаторския принос на другаря Тодор Живков за изграждането и развитието на движението за техническо и научно творчество на младежта. В своите трудове за младежта и Комсомола той разработи партийната стратегия за целите, задачите и съдържанието на научното и техническото творчество. Цялостна платформа за необходимостта от принципно нов етап и за задачите, които предстои да се решават, е разработена в материалите на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП и особено в словото му пред дейците и участниците в движението за техническо и научно творчество на младежта от 30 ноември 1985 година. Във Встъпителното и Заключителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП пред XIII партиен конгрес и в разработения под неговото ръководство документ „За качествено нов растеж в икономиката" е начертана стратегия за дълбоки преобразования във всички сфери на нашето общество, откроена е нарастващата роля на младежта в обновителните процеси.

В своята съвкупност партийните постановки имат програмно значение за по-нататъшното развитие и утвърждаване на движението за техническо и научно творчество на младежта като неразделна част от единната система „наука — култура — образование", като фактор с

Digitized by Google

голямо идеологическо, политическо и икономическо значение за активното включване на младите хора в осъществяването на научно-техническата революция, за развитието и използването на интелектуалните възможности на младия човек, за неговото духовно израстване и реализация. Става дума за качествено нови насоки в комунистическото възпитание, за активизиране, насочване и въвличане на цялото младо поколение в решаването на кардиналните проблеми на нашето развитие, за по-нататъшно масовизиране на младежкото научно-техническо творчество.

Като взе предвид това, Политбюро на ЦК на БКП утвърди насоки за осигуряване на комплексни политически, организационни, кадрови и материално-технически условия за широкомащабно разгръщане на движението за техническо и научно творчество на младежта в новия етап от изграждането на развития социализъм.

В решението на Политбюро се подчертава, че в условията на съществуването на научно-техническата революция у нас движението за техническо и научно творчество на младежта следва да се развива като школа за творческа дейност, като школа за възпитание и духовно израстване, като школа за комунизъм. Участието на подрастващите и младежта в научно-техническото творчество трябва още повече да допринася за тяхната подготовка като активни строители на развитото социалистическо общество, способни да решават задачите, които научно-техническият прогрес ще постави в утрешния ден, да съдействува активно за изграждането на политическата и нравствената култура на младите хора, за разширяване на техните знания в областта на техниката и икономиката и за формирането на организационни умения и социалистическа предприемчивост, които превръщат младежта в ударна сила за постигане на качествено нов растеж в икономиката.

Това налага да се извърши дълбоко преустройство в организацията, ръководството и съдържанието на движението с оглед то да се освободи от всякаква самоцелност, представителност и формализъм, да стане мощен фактор за формиране на нова ценностна система на нашата младеж. Последователно да се решава въпросът за масовизиране на движението — от детската градина, училището, висшето учебно заведение и трудовия колектив, като постепенно обхване цялото младо поколение.

Като основно съдържание и водеща насока на новия етап в развитието на движението за техническо и научно творчество на младежта Политбюро определя решаването на проблемите и достигането на целите, които очертаха Тринадесетият конгрес на партията, Февруарският и Януарският пленум на ЦК на БКП. Главно дело на младите работници и специалисти трябва да стане приложението в материалното производство на авангардните технологии. Най-пълно следва да се използват възможностите на движението за увеличаване на младежкия принос в приоритетните области, в разработката и широкото приложение на електронната и микропроцесорната техника, на автоматизираните производствени системи, информатиката, робототехниката, биотехнологиите, лазерната техника, оптоелектрониката, технологиите за създаване на нови материали и други авангардни направления. Особено внимание да се отделя на приобщаването на младежта към стратегическите направления, утвърдени в Комплексната програма за развитие на научно-техническия прогрес до 2000 година на страните — членки на СИВ, и изпълнение на програмата „Съдружество" на техните младежки съюзи на основата на двустранното и многостранното сътрудничество.

Digitized by Google

Да се разширяват и задълбочават връзките на движението за ТНТМ у нас със сродните му младежки движения от другите социалистически страни, да се издига неговият идеологически заряд и конкретен принос за класовото и интернационалното възпитание на младото поколение. Движението да участвува по-активно в международната социалистическа интеграция, в обогатяването на сътрудничеството със Съветския съюз в областта на науката и техническия прогрес.

Особено важно е да се провежда целенасочена дейност за формиране на технологично мислене у младежта в съответствие със закономерностите на научно-техническата революция, за ново отношение към критериите за световно равнище.

Политбюро определя като много важна и неотложна необходимостта движението за ТНТМ да се изведе на по-отговорна позиция и да се превърне в един от основните фактори за решаване на задачите, залегнали в плана за научно-техническото и социално-икономическото развитие на страната, да се утвърждава като конкурент в разработването на новите идеи, на нови технологии и техника. Творческата дейност на младите хора да се насочва към пробиви в такива направления на науката, техниката и технологията, които ще съдействуват за ускоряване темповете на нашето икономическо развитие.

Поставена е задачата програмната организация да се прилага и в движението за ТНТМ, като се отчита спецификата на младежките творчески колективи, където главното е създаването на принципно нови идеи. Да се осигурява младежко участие в програмните научни колективи, като се формират, разширяват и укрепват младежките ядра в тяхната структура и се създават условия за по-голямо творчество и сблъсък на идеи. Да се свързват знанията, опитът и авторитетът на утвърдените научни работници и специалисти с дръзновението и нетрадиционното мислене на младите творци.

Движението за ТНТМ активно да се утвърждава като един от факторите за правилното идеологическо възпитание на младата личност, за многостранното ѝ развитие, за нейната висока образованост, професионална подготовка и готовност за труд, се казва в решението на Политбюро. Чрез различните форми следва да се осъществява всеобща политехнизация на младото поколение, да се създават трайни интереси в областта на науката и техниката, подрастващите да се въвеждат в технологичното творчество, да се гарантира придобиването на „втора" — компютърна грамотност.

Възлага се на Министерството на народната просвета да направи необходимото за въвеждане в училищата и във висшите учебни заведения на специализирани курсове по проблемите на теорията, методологията и методиката на научно-техническото творчество. Особено внимание да се обърне на творческата дейност в процеса на овладяването на професия. Производствената практика на учащите се да създава условия за високоефективен труд и овладяване на модерни технологии и производства, да развива творческите способности в избраната област, да възпитава трудови навици и професионални умения. Специални грижи да се полагат за подготовката на учители и ръководители на извънкласни форми в училище, на уменето им да направляват творческия процес на учениците. Да се усъвършенствуват съдържанието, структурата и организацията на извънкласната дейност с оглед на изискванията на съвременния научно-технически прогрес. Като се съчетават и интегрират извънкласните форми на работа, да се постига единство на идейно-политическото и трудовото възпитание, на професионалното насочване и изявата на младите хора в науката, техниката, изкуството и спорта.

Digitized by Google

По-нататъшно развитие да получи взаимодействието на движението за ТНТМ с движението „Знаме на мира“ на основата на приложението на съвременни подходи и форми за откриване и разгръщане на творческите способности на подрастващите.

На Държавния комитет за изследвания и технологии, Министерството на народната просвета и Комитета за наука се възлага да вземат необходимите мерки към най-изявените български учени, изобретатели, рационализатори и специалисти да се създават творчески колективи от деца и младежи, показали заложби и стремеж към творчество в науката и техниката.

В решението се поставя задача движението за техническо и научно творчество на младежта да се интегрира плътно с ресурсите и възможностите на научноизследователските и проектантско-конструкторските институти, висшите учебни заведения, технологичните центрове и институти, инженерно-внедрителските организации и производствените звена. Занапред те трябва да бъдат центърът, базата на развитието на движението. Върху тази основа да се решават проблемите, свързани с информационното и ресурсното му осигуряване, като научното ръководство се поеме изцяло от научните звена и организации. Цялостната координация по научното осигуряване на движението да се извършва от Държавния комитет за изследвания и технологии и Комитета за наука.

Да се създават условия за широко и безвъзмездно използване от младежките творчески колективи на материално-техническата база на стопанските, научните, инженерно-внедрителските, проектантските и конструкторските организации, технологичните центрове и институти, както и на висшите учебни заведения. Да се регламентира използването на научната апаратура и техническите средства от младежките колективи и младите творци.

На Съвета за духовно развитие към Министерския съвет се възлага да работи и утвърди основни положения за интеграция на движението с научните институти, висшите учебни заведения и инженерно-внедрителските и стопанските организации.

Политбюро на ЦК на БКП подчертава необходимостта да се утвърждава изграждането на студентски научнотворчески колективи като естествено продължение на учебно-възпитателния и научноизследователския процес във висшите учебни заведения, технологичните центрове и институти. В тези колективи да се интегрират усилията на студенти и от други вузове, на млади научни работници от Българската академия на науките, на специалисти от инженерно-внедрителски и стопански организации.

Работата в студентските научнотворчески колективи да се свързва с малките предприятия и технологичните центрове, където студентите да се обучават и да участвуват в разработването, обмяната и внедряването на технологии.

Творческата дейност на клубовете за ТНТМ в научноизследователските институти да се насочи към търсене на смели решения в научното и техническото творчество, към развитието и приложението на авангардни направления на научно-техническия прогрес, към идеи с далечен стратегически прицел. Особено внимание да се отделя на обмена на знания и на ефективни технологии и свързаното с тях информационно осигуряване, на активизирането на проучвателната дейност на младите новатори в областта на най-новите научно-технически постижения. Движението за ТНТМ в научните звена и институти да подпомага растежа на младите научни кадри, като тяхното научно и квалификационно израстване се обвързва и с резултатите от участието им в движението.

Digitized by Google

Да се засилва дейността на клубовете за ТНТМ сред работническата младеж и младата научно-техническа интелигенция, работещи в стопанските и инженерно-внедрителските организации, и тяхната роля за технологическото превъоръжаване на народното стопанство. Основна задача да бъде увеличаването на приноса им за бързото овладяване на новите технологии, за механизирането и автоматизирането на производствените процеси.

Предвижда се на инженерно-внедрителското стопанско дружество „Авангард" да се предоставят съответните права и ресурси и се утвърди специфична нормативна база с оглед то да прерасне в национален младежки център за ускорено внедряване и трансфер на технологии. С развитието на дейността на центъра да се изграждат в системата на движението за ТНТМ на териториален и отраслов принцип и други звена за ускорено и многократно внедряване на младежките научно-технически постижения.

В решението е поставена задача радикално да се реши проблемът за материално-техническото осигуряване на движението за ТНТМ, за стимулиране на участниците в него и др. Съобразно възможностите на страната с петгодишните планове ще се осигуряват средства за постепенно създаване и на собствена модерна материално-техническа база на движението. Тя следва да се изгражда на високо технологично равнище в съответствие с най-новите постижения на науката и технологията на утрешния ден.

На Стопанския съвет при Министерския съвет се възлага да вземе мерки за значително увеличаване на производството на необходимите за научно-техническото творчество на младежта материали и инструменти. Предвижда се създаването на организация за централизирано снабдяване на младежките творчески колективи и звена по държавни цени с някои материали, уреди и пособия; да се разшири мрежата на магазините „Млад техник", като коренно се преустрои дейността им. В тях на достъпни цени да се предлагат на младежките колективи висококачествени елементи, възли, детайли, технически средства, инструменти и други и да се дават консултации и технически съвети от квалифицирани специалисти. Същевременно движението да поеме определени ангажименти за разработката и да съдействува за производството на малогабаритна техника особено за строителството и селското стопанство, на производството на предмети за широко потребление и предоставяне на някои видове технически услуги на населението.

Поставена е задача рязко да се подобри информационното обслужване на творческата дейност на различните отряди на младежта за световните постижения в областта на научно-техническия прогрес. Да се провежда организирана дейност за повишаване на информационната култура на младите творци, да се развива тяхното умение за търсене и използване на актуална научно-техническа информация. Покоординирана и по-целенасочена да стане дейността на средствата за масова информация и особено на специализираните издания по пропагандиране на техническото и научното творчество на младежта. Да се търсят и утвърждават подходящи форми за популяризиране на интересни научно-технически идеи, за изучаване и разпространяване на наш и чуждестранен челен опит, за подпомагане квалификацията на ръководителите на движението, за повишаване на образователното и интелектуалното равнище на населението.

Да се повиши ефективността на прегледите и изложбите на ТНТМ. Те да бъдат място, където да се извършва обмяна на идеи и технически решения, чрез тях да се откроява младежкият принос в борбата за технологическо превъоръжаване. Организацията и начинът на про-

Digitized by Google

вежданото на прегледите и изложбите да създават предпоставки за свободно дискутиране, за разпалване на благородно младежко състезание на идеи, да стимулират търсенето на нови виждания за решаването на проблемите, да дават тласък за тяхното експериментиране, да съдействуват за поддържане на творческата неудовлетвореност в младежките колективи. Да се разширява проблемно-тематичният подход при тяхното провеждане, по-широко да се привличат и чуждестранни участници.

Възлага се на Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз, на Държавния комитет за изследвания и технологии и Министерството на народната просвета да разработят предложение за периодично провеждане на изложение под девиза „Българската младеж и нейната дума за технологиите на бъдещето".

Димитровският комсомол, Държавният комитет за изследвания и технологии и Министерството на финансите, съгласувано със заинтересованите ведомства и обществени организации да разработят и внесат за утвърждаване единна система за стимулиране на участниците в движението за ТНТМ, която да гарантира правилно съчетаване на моралните и материалните стимули и засилване на тяхната възпитателна роля, за създаване на подходяща социалнопсихическа и нравствена атмосфера, която да импулсира творческата инициатива на младите хора.

Да се засили моралното и материалното стимулиране на пряко заетите с научното ръководство на младежкото творчество в съответствие с реално положения от тях труд и постигнатите резултати.

Димитровският комунистически младежки съюз и занапред да се утвърждава като политически ръководител и организатор на движението за техническо и научно творчество на младежта — се подчертава в решението. Комсомолските и пионерските организации следва да провеждат системна и целенасочена организаторска работа за въвличане на всеки младеж и всяко дете в движението за ТНТМ, за утвърждаване на неговия всеобхватен и повсеместен характер. Последователно да се преодолява неравномерното развитие на младежта.

Движението за техническо и научно творчество на младежта трябва да се развива като пълноценна форма на комсомолското самоуправление и младежката инициатива, да съдействува за самоутвърждаването на всеки млад човек. Масовополитическата работа в комсомолските организации и дружества да разкрива пред всеки младежки колектив класовия и идеологическия смисъл на борбата за научно-техническия прогрес, да допринася за формиране на патриотични и интернационални мотиви за участие на младите хора в осъществяването на научно-техническата революция.

В решението на Политбюро се изтъква необходимостта да се задълбочава взаимодействието между движението за ТНТМ и масовото научно-техническо творчество на трудещите се: наставническото движение; бригадите за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес и челния опит; школите за челен опит; клубовете на първенците и орденоносците. Да се засили практическият принос на Българските професионални съюзи, Научно-техническите съюзи, Съюза на българските учители, Съюза на научните работници и Организацията за съдействие на отбраната за решаването на новите задачи на движението, като се подобри координацията и решително се преодолее дублирането на звена и функции.

Държавните планови и финансови органи, териториалните и отрасловите органи на народното стопанство, на образованието, на науката, техниката и културата трябва да поемат своите задължения за издигане на младежкото творчество на нов етап като задача с пър-

Digitized by Google

востепенна важност, да повишат инициативността си за създаване на необходимите предпоставки за творческа изява на младите хора.

Предвижда се плановото, ресурсното и финансовото осигуряване на движението за ТНТМ да се постави в съответствие с новите изисквания за участието на младежта в научно-техническата революция. При разработката на икономическия механизъм да се гарантират необходимите условия за масово разгръщане на техническото и научното творчество на младежта, за създаване на заинтересованост у трудовите колективи и ръководствата на стопанските организации за развитието на движението за ТНТМ, за осигуряването им с необходимите материални и финансови ресурси, за превръщането им в неразделна част от техните планове. Ръководството и финансирането на значими и рискови младежки разработки да се поеме пряко от Държавния комитет за изследвания и технологии и Комитета за наука, като за целта се създадат съответните фондове.

Основните задачи на движението за ТНТМ през деветата петилетка да се разработят като неразделна част от Комплексната програма за технологическо превъоръжаване на народното стопанство за периода 1986—1990 и до 2000 година. С петгодишните програми на държавните, стопанските, обществените и научните организации и ведомства за възпитанието и реализацията на младото поколение да се осигурят условия и ресурси за развитието на движението за техническо и научно творчество на младежта по територии и отрасли. Плановете за техническо и научно творчество на младежта да се формират и реализират, като се използват широко възможностите на договорната система. Те да бъдат неразделна част от единните планове за социално-икономическо развитие на трудовите колективи.

Да се създадат необходимите предпоставки и гаранции движението за ТНТМ да участвува активно в диалога при планирането на научно-техническия прогрес в самоуправляващите се организации и на равнището на народното стопанство, да се издигат неговите права и отговорности при определянето и изпълнението на задачите за технологическото превъоръжаване на икономиката.

На Министерския съвет се възлага да приеме постановление за гарантиране на комплексни организационно-управленски, материално-технически, финансови, кадрови и други условия за разгръщане на движението за техническо и научно творчество на младежта, за усъвършенствуване на структурата и дейността на извънучилищните учреждения.

Партийните органи и организации на всички равнища се задължават да осигуряват действено политическо ръководство за овладяване на принципно новите задачи, стоящи пред движението за ТНТМ. В съответствие с настоящото решение и с постановлението на Министерския съвет бюрата на окръжните, общинските и другите партийни комитети да утвърдят практически мерки.

Политбюро на ЦК на БКП изразява увереност, че с активната подкрепа и участие на Димитровския комсомол, на партийните, държавните, стопанските, научните и обществените органи и организации ще се разгърне многостранна дейност за по-нататъшно развитие на движението за техническо и научно творчество на младежта, за решително засилване на неговата роля и принос за претворяване в дела решенията на Тринадесетия конгрес на БКП.

Digitized by Google

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС — СТРАТЕГИЯ И ДЕЙСТВИЕ

Нашата партия извърши огромна по мащаби и значение теоретична и практическа работа в периода между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес за изработване на концепция и стратегия за осъществяване на научно-техническата революция в страната. Тринадесетият конгрес я утвърди като сърцевина на политическата линия на партията за развитието на страната до 2000 година.

За постигането на тези високи цели се налагат дълбоки и качествени изменения в нашето общество на основата преди всичко на технологичното превъоръжаване на материално-техническата база на страната. Това съответствува на изискванията на научно-техническата революция, която по своята същност е технологическа. Определяща роля в технологичното обновяване се пада на взаимнообвързаното развитие и широкото прилагане на стратегическите за нашата страна технологии — електронните, биотехнологиите и технологиите, свързани с производството на нови материали. На тяхна основа ще се изгражда ново, с висока степен на автоматизация и интеграция, базиращо се на качествено нова суровинна база производство.

От изключително важно значение за постигане на набелязаните цели е участието на страната ни в Комплексната програма по научно-техническия прогрес на страните — членки на СИВ, до 2000 година и осъществяването на интеграция на качествено ново ниво. Поставя се задачата за насочване и концентрация на нашия научно-технически и производствен потенциал върху приоритетните направления на Комплексната програма — електронизация, комплексна автоматизация, атомна енергетика, нови материали и биотехнологии.

В тези условия особена важност придобива осъществяването на селективната стратегия на нашата партия в областта на научно-техническия прогрес. Тя изисква ударението в работата на целия научен фронт да се постави върху основните направления на научно-техническия прогрес и ускореното икономическо развитие на страната ни. Съществено следва да нарасне делът на научните и приложните изследвания и разработки в областта на специализацията на страната ни в международното разделение на труда и направленията за осъществяване на нови технологични пробиви. Фундаменталните изследвания по-решително трябва да се насочват към проблеми, произтичащи от приложението на направени вече открития, както и към тяхното развитие.

Участието ни в международното разделение на труда, завоюването на нови пазарни позиции, високото качество и конкурентноспособ-

Digitized by Google

ността на нашите изделия и технологии могат да бъдат постигнати на базата на ефективното взаимодействие между науката и производството. Тези постановки налагат своевременно ориентиране и преструктуриране на нашия научен фронт в духа на новите мащабни задачи. Ефективна форма на научна организация от нов тип са технологическите центрове и институти. Те се насочват към цялостно решаване на комплексни и важни за страната ни проблеми, като осъществяват пълен цикъл на необходимите за това дейности — пазарни проучвания, научни изследвания, проектно-конструкторски и технологични разработки, производство на инструментално и технологично оборудване и дребносерийна продукция, доставки, внедряване, обучение и поддържане.

Научните изследвания се насочват към създаването на нови технологии. Предстои ускореното създаване на организации за трансфер на технологии, чиято задача е на базата на най-добрите световни и наши научно-технически постижения бързо да разработват, адаптират, усвояват и най-важното — да пренасят в производството съвременни технологии.

Всичко това поставя нови проблеми пред партийното ръководство и въздействие. То е призвано да осигури съществени изменения в насоките и подхода на научните и внедрителските звена и стопанските организации към научно-техническия прогрес. Само на базата на ускореното разработване и въвеждане в практиката на неговите постижения могат да се постигнат желаните високи качествени показатели и принципно нови решения за ефективно използване на ресурсите. В тези условия силно нарастват ролята на субективния фактор и отговорността на трудовите колективи и ръководните кадри от всички нива. Превръщането на стопанските и научните организации в самоуправляващи се в истинския смисъл на думата трябва да доведе до ускорение на творческата инициатива и размаха на практическите действия за осъществяване на дълбоките революционни промени в народното стопанство.

Разработената стратегия от Тринадесетия партиен конгрес за осъществяването на научно-техническата революция изисква да се преустрои съзнанието на кадрите, на комунистите и на всички трудещи се в съответствие с новите подходи. Стилът и методите на работа на партийните органи и организации да подтикват към практически действия, ред, здрава дисциплина и организираност. По-смело да се дава път на кадрите, носители на новото, работещи творчески и всеотдайно, които умеят да създават благоприятен икономически, политически и идеологически климат в първичната партийна организация и в трудовия колектив.

Претворяването на конгресните решения в живота налага безкомпромисна взискателност, целенасочена и резултатна работа за постигане на качествено нов растеж в икономиката. Повишаването на темповете на развитие на икономиката изисква още сега да се предприемат действени мерки за преизпълнение на насрещните планове за 1986 година, като се използват максимално съществуващите резерви в средствата на труда, предметите на труда и живия труд. Наред с това да се създават необходимите условия и предпоставки за разработване на напрегнати, но реални петгодишни държавни планове, които да стимулират самоуправляващите се организации и трудовите колективи за разкриване на допълнителни резерви и съставяне на високоефективни насрещни планове.

Нов момент в цялостната партийно-политическа работа по изпълнение задачите за постигане на високи темпове на развитие е умението да се насърчават кадрите да мислят и насочват практическите си

Digitized by Google

действия от позициите на технологията. Това означава, преди да се започне каквото и да било определено практическо действие, да се обмисли и предложи ново по-ефективно организационно и технологично решение. Става въпрос за технологически подход, нагласа и умение да се мисли как най-евтино, в най-къси срокове, с най-малко ресурси и на съвременно равнище могат да се получат в производството готови изделия с високи качествени показатели в съответствие с нарастващите изисквания на потребителите. В умението да се предлагат комплексни производствени решения с високи стопански резултати се изразява същността на технологичното мислене, което е в основата на всеки един производствен процес. Точно от това се определя и значимостта на технологиите, и технологическото обновление в производството. Винаги компетентно да се определят кои са тези технологии по цялата верига от суровината до крайния продукт, които ще осигурят нужната ефективност. Именно те са приоритетни и трябва с предимство да бъдат осигурени с научни разработки, с трансфер и с ресурси. В тази връзка особено се увеличава ролята на информационното обслужване и в частност на научно-техническата информация. Тя трябва да бъде насочена и конкретна, да показва дали дадена технология е технология на днешния или утрешния ден, дали съответствува на световните тенденции и равнище. Нараства нуждата от формирането на единна информационна база, която да дава възможност да се ползва ефективно натрупаният световен и национален опит.

Важна задача на партийните органи и организации е да следят дали технологичното обновяване води до комплексна преработка и дълбочинно използване на наличните суровини, до развитието на нови производства и материали, до създаването на качествено нова суровинна база на страната. По-голямо внимание следва да отделят за намаляване на загубите при обработката, за скъсяване на пътя от суровината до крайното изделие, за пълноценно оползотворяване на всеки грам отпадъчен материал, на вторичните суровини и енергоресурсите. Постигнатото да се сравнява с водещите световни постижения и с възможностите, които осигурява научно-техническата революция.

●

По-нататъшната интензификация на народното стопанство чрез качествено нов растеж в икономиката поставя пред партийните и държавните органи нелеката задача да се осигури преходът към нова **структурна политика.** Това означава да се осигури прогресивно преструктуриране на икономиката, като производствата, които имат високи разходи на суровини, материали, енергия, труд, и продукцията, която по качествени показатели отстъпва на изделията на водещите производители, да се спират и да се закупят модерни технологии. В случаите, когато цялостната реконструкция е много скъпа, би могло да се вземат бързи мерки за модернизиране на критичните производствени процеси. Изобщо при провеждане на реконструкцията и модернизацията ударението трябва да се постави върху технологиите с оглед да се формират нови високоефективни технологични вериги.

Всичко това налага на основата на задълбочен анализ да се осигури конкретна и диференцирана инвестиционна политика в отраслите, производствата и дейностите. Необходимо е добре да се прецени къде и колко инвестиции да се насочат за реконструкция и модернизация на съществуващите производствени фондове и за технологични пробиви чрез изграждане на нови мощности. Особено внимание трябва да се обърне на внедряването на принципно нови и усъвършен-

Digitized by Google

ствувани изделия с подобрени потребителски качества с оглед да се осигурят най-благоприятни експортни цени на международния пазар. Необходимо е периодична смяна на генерациите на изделията в съответствие с изискванията на пазара и опита на водещите чуждестранни фирми и организации и да се насочим към създаване на качествено нова гама изделия. И накрая, технологичното обновяване не би могло да стане през следващите години масова практика на самоуправляващите се организации, ако не се мобилизират всички вътрешни сили и резерви за осигуряване на съвременни машини и съоръжения от машиностроителните предприятия и ремонтните заводи.

Следователно главните усилия на партийното ръководство трябва да бъдат насочени към технологичното обновяване на производството и неговото осигуряване с материални, финансови и висококвалифицирани трудови ресурси. Наред с това обаче още сега трябва да започне делнична работа по разкриване на всички вътрешни резерви за пълноценно и ефективно използване на съществуващата материално-техническа база и наличните трудови ресурси. Много важно е да се преодолеят неритмичността в производството, неусвояването на вътрешносменното работно време и големите загуби от целосменно работно време. Затова е необходимо да се извърши преглед на всяко работно място за разкриване резервите в организацията на производството и за подобряване на технологичната, трудовата и договорната дисциплина.

Ефектът от извършената работа, от внедрените постижения, от резултатите следва да се измерва не с това, което е било довчера в нашите условия, а с онова, което са постигнали или планират да постигнат производителите на сходна продукция в развитите страни. Това означава такава целенасочена работа, в резултат на която ние да се изравним в близките 10—15 години с най-добрите световни производители в съответните области. От тази постановка се определят характерът и насочеността на партийната работа, контролът, взискателността към всички партийни членове. Става въпрос за осигуряване на такъв партиен подход и контрол, вследствие на които ще се постигнат най-точно формулиране на целите и определяне на средствата за тяхното постигане.

Партийният подход при целеполагането по цялата система и отделните нейни звена на възпроизводствения процес налага да се изхожда на първо място от обективната, реална оценка на наличните ресурси. Това означава, че постигането на една или друга цел преди всичко зависи от създадените с разработката обективни условия за нейното изпълнение. В повечето случаи в стопанската и други дейности ресурсите се знаят преди поставяне на самите цели. Ето защо не е трудно да се извърши обстоятелствен анализ на разполагаемите материални и трудови ресурси и да се подготви оптимален вариант на основата на съпоставяне на няколко предварителни варианта за постигане на всяка една поставена цел. Това предполага при анализа винаги да се определя с какви ресурси, на кои места, в какви срокове биха могли да се постигнат точно определени резултати. Подобна оценка предполага вариантни разработки за постигане на различни цели с едни и същи разполагаеми ресурси.

Работата на партийните комитети и организации трябва да се свързва с конкретните условия и задачи на колектива. „Ние трябва да гледаме реалистично на нещата — заяви в Заключителното си слово на Тринадесетия конгрес на БКП другарят Тодор Живков. — Макар че сме разработили съвременна научно-техническа стратегия, трябва да ни бъде ясно: ние няма да можем още утре навсякъде да внедрим модерна техника и технология." Там, където се заделят необходимите

Digitized by Google

ресурси, целта трябва да бъде най-високото световно равнище, а задача на партийните организации е да не се допускат никакви компромиси в това отношение. Това се отнася за колективите както на технологичните центрове и институти, така и на производствените звена, в които се осъществява технологичното превъоръжаване. Нови задачи възникват и там, където все още няма условия за замяна на оборудването и технологиите. Тук на преден план излизат задачите за рязко усъвършенствуване на условията за поддържане и експлоатация на оборудването, за рационализиране на производството, за подобряване на планирането и организацията. Тъй като въвеждането на научно-техническите постижения не е краткотраен процес, нито еднократен акт, значително трябва да се повиши ролята на дългосрочното планиране в партийната работа. Дейността на всеки партиен комитет и организация трябва да се базира на перспективни комплексни програми, очертаващи пътя за технологично обновяване на производството.

От съществено значение е умението да се степенуват задачите по значимост. Безспорно тук ръководното начало следва да бъдат критериите — къде, в коя област, с кое решение с относително най-малко средства и време ще се постигнат сравнително най-високи, най-оправдани или най-значими стопански резултати. Под стопански резултати следва да се разбира повишена производителност и качество на труда, по-ефективно използване на изходните суровини, материали, горива, енергия, опазване на природната среда, задоволяване на съществени потребности... Когато от тези позиции се взема решение за постигане на една или друга цел, се създават условия в рамките на една глобална програма за технологическо и структурно повишаване равнището на производството, като стъпка по стъпка се стига до крайната цел. В случая най-съществено е да се поддържат постоянни и високи темпове на подобрения, без връщане назад. Естествено, че при степенуването на задачите по значимост следва да се включат тези от тях, които в най-голяма степен водят до съществени положителни качествени и количествени изменения в технологията и структурата на производството.

В тази насока доминираща роля придобива задачата за постоянен партиен контрол и помощ на стопанското ръководство за постигане на поставените цели. Един път решена, определена, поставена целта, колективите следва така да се мобилизират, че обезателно да я постигат в определените срокове. Това означава повишаване на отговорността, взискателността към тези, които непосредствено следва да реализират поставените цели. Политическият подход изисква решенията в тази област да се вземат от тези, които по йерархията на своето служебно положение заемат определено място в стопанската практика — специалистите в конкретната област. Натоварването на партийните звена със стопански и административни функции, както показва практиката, не довежда до големи резултати.

В партийните комитети и организации в стартовата година на петилетката се разгръща едновременно разяснителна и организаторска работа за мобилизиране на трудовите колективи за ускореното развитие на производството, за неговата интензификация. Заедно с това борбата е за нови качествени изменения в стила и методите на работа, във вътрешнопартийния живот. Стратегията на ускорението отхвърля застоя, не търпи отживелите методи на работа, отрича кадрите, които пропускат, не запълват времето със социално значими дела, не насочват енергията си за овладяване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

ДЕЙСТВИТЕЛНИ СТОПАНИ

Превръщането на трудовия колектив в действителен стопанин на социалистическата собственост беше подчертано като обективна обществена закономерност от другаря Тодор Живков във Встъпителното му слово пред Февруарския пленум от 1985 г. Новият Кодекс на труда закрепи правата и задълженията на трудовия колектив, като изведе неговите функции на първенстващо място, утвърди го като основно социално съдържание на предприятието. Днес осъществяването на едно от основните изисквания на политическия подход — въвличане на трудещите се в изпълнение на партийната политика, изисква конкретни форми на работа от първичните партийни организации главно чрез издигане на трудовия колектив до равнището на стопанин в самоуправляващите се стопански организации.

Дейността на стопанските организации от селското стопанство в Толбухински окръг беше наситена през последните години със значителна работа в направление на повишаване самостоятелността и отговорността на първичните трудови колективи. Под ръководството на окръжния комитет на партията тук за първи път в страната беше дадена юридическа и финансова самостоятелност на бригадите от нов тип, значителен опит беше натрупан и в производствено-икономическите отношения със снабдителите и изкупвателните организации, а така също и с ръководните органи на базата на договорната система. Разговорът, проведен в окръжния комитет на партията с партийни и стопански ръководители, имаше за цел да събере отличителните черти на опита, да се подложи на дискусия направеното, да се оцени и да се търсят нови форми и критерии на базата на опита, обогатен с конгресните постановки. Организационната структура като предпоставка за изграждането и развитието на трудовия колектив представи

АТАНАС ЯНЧЕВ — завеждащ отдел „Селскостопански" на ОК на БКП — гр. Толбухин:

— Тринадесетият конгрес на БКП, постановките и решенията на Февруарския и Януарския пленум на ЦК на БКП поставят организацията и управлението на труда и производството наравно с въпросите на техническото и технологическото обновление. Това е напълно естествено, защото не може да се осъществи научно-техническа революция, без да имаме съответната организация на труда и на производството, която да стимулира и ускорява внедряването на научно-техническия прогрес, техническото и технологическото обновление.

В окръга е въведена опростена двузвенна структура на управление АПК — бригада (животновъден комбинат). Изградени са четири вида бригади: комплексните бригади за промишлено производство са изградени на производствено-териториален принцип за производство главно на зърнена продукция, тютюн, цвекло и зеленчуци за самозадоволяване. Животновъдно-фуражните комплекси в по-голямата си част са на производствено-териториален принцип (има и на отраслови), осъществяват производство на животинска продукция от говедовъдството и овцевъдството на принципа земя — краен продукт. Има пет специализирани бригади в трайните насаждения и зеленчукопроизводство-

Digitized by Google

:о, а бригадите в обслужващите дейности са за изкупуване на животинска продукция, автотранспорт, строителство, ветеринарно-техническо снабдяване, ремонтни дейности и др. За да се развият в социалистически самоуправляващи се единици, на всички бригади в растениевъдството и животновъдството са предоставени следните

права: юридическа, икономическа и стопанска самостоятелност, която води до пълна отговорност по цялата верига на производството, възпроизводството, стопанското и социално-икономическото развитие на колектива; собствена разчетна сметка в БНБ и самоиздръжка, като образуват схема за разпределение на общия доход и формират собствени фондове: „РТУ", „СБКМ", „Резервен". Това означава активно участие в разпределението на дохода, сформиран в резултат на тяхната производствена дейност. Чрез набиране на средства от част от амортизационните отчисления и от общия доход съгласно наредбата на ОАПС на бригадите е предоставена възможност да осигуряват просто възпроизводство.

Задължения: да стопанисват земята, техниката и ефективно да използват материалната база и работната сила. Да разработват и организират изпълнението на насрещния план. Да провеждат собствена кадрова политика, да сключват договори и да носят отговорност по тях. Да се грижат за благоустрояването и хигиенизирането на селищата, намиращи се на територията на бригадата, самостоятелно да решават социално-битовите проблеми.

Създаването на такава организация на труда, в която основна производствена единица е бригадата, облечена с посочените права и задължения, е първият елемент, който действува като ускорител на научно-техническия прогрес, води към бързо внедряване и усвояване на новите технологии и главното — формира ново мислене и отношение от страна на колектива по тези въпроси.

Тази концепция е много добре развита от другаря Тодор Живков в постановката за собственика и стопанина на социалистическата собственост: „Не може трудовият колектив да бъде стопанин на социалистическата собственост, да мисли за нейното опазване, съхранение и възобновяване, без да има пълните права над нея и да носи пълна отговорност за нея, след като икономическите лостове за управление на процеса са извън него и независещи от него".

Вторият елемент, който оказва влияние върху ускоряване процеса на интензификацията, технологичното обновление и осъществяването на научно-техническата революция, е разширяването на демократизма, съчетан с централизма в управлението и производството и на тази основа изграждане на такива вътрешнобригадни подразделения, които в максимална степен отговарят на това изискване. Опитът в Толбухински окръг по приложението и изпитването на различни форми на вътрешнобригадна организация води до заключението, че когато броят на хората, в рамките на които се затваря кръгът на отговорноостта по производството на крайния продукт, е по-малък, резултатите са по-добри и по-стабилни, заинтересоваността от крайните икономически и натурални показатели е по-голяма, в най-пълна степен се използва колективният ум.

Това разбиране доведе до изграждането на специализираните производствени групи като основна форма на вътрешнобригадната организация на труда в първичния трудов колектив. Специализираната производствена група е изградена с доброволно съгласие на участниците в нея, работи на акорд при самостоятелен затворен кръг на производството на крайния продукт, при самостоятелно регулиран режим на работа. На качествено ново равнище се издигна чувството за стопанисване, а когато се работи на акорден принцип, най-добре се съчета-

Digitized by Google

ват личните с колективните интереси. Заинтересоваността от повишаването на производителността на труда е сериозна предпоставка за ускорено въвеждане в действие на челните наши и световни достижения. Да вземем например научно-техническото творчество. Механизаторите сами се залавят и си изработват миксер за приготовление на разтвор за растителнозащитните операции. Това не е възложено като задача, а е необходимост за тяхното производство. С липсата му те биха могли да се оправдаят, но това оправдание можеше да помогне при старите условия на организация. Фактът, че не всички изобретения стават по обявени от ръководството теми, а са предизвикани от така наречените „тесни места" в конкретното производство на всяка бригада говори за значимостта на организацията като предизвикател на научно-техническото творчество.

Третият елемент в бригадната организация на труда, който предоставя възможност за бързото внедряване на научно-техническия прогрес, е направляването му чрез икономическите лостове и стимули. Това означава чрез механизма на приложение на акордния принцип, при организация и заплащане на труда в съответствие с конкретните условия да се осъществява реално активно участие на трудовите колективи в организацията на труда и производството. Чрез начина на сформирането на работната заплата да се стимулират предприемчивостта и инициативата.

При това положение става дума за поставени задачи (изпълними, ресурсно и кадрово обезпечени) на първични трудови колективи с възможност и отговорност за тяхното изпълнение. Ще допълним, че в Толбухински окръг тези колективи са налице, утвърдени от многогодишната практика. Те са не само стопански поделения, но в тях кипи и пълнокръвен обществено-политически живот, формирането и развитието им протичат под непрекъснатото въздействие на профсъюзни и комсомолски организации. И на първо място стои политическият стопанин — първичната партийна организация, обхващаща комунистите от отделната бригада за комплексно производство или животновъдно-фуражен комплекс. Това първо място се определя не по йерархия, а по значимост на функциите, по мястото и ролята на комунистите в ежедневието, конто вълнуват

МАРИЯ ГЕНЧЕВА — секретарка на първичната партийна организация в бригадата в с. Димитър Ганево:

— С усъвършенстуване на бригадната и вътрешнобригадната организация на труда, със създаването на бригадите от нов тип идеологическата работа на ППО беше насочена към материализиране постановките на др. Тодор Живков за издигане ролята на трудовия колектив в пълноценното използване на средствата за производство, за формиране чувството на стопани у механизатори и животновъди.

Партийните организации насочиха цялата си политическа, организаторска и възпитателна работа, като използваха различни форми и методи, за да може въпросите за повишаване производителността на труда, за интензификацията чрез бързото навлизане в практиката на постиженията на научно-техническия прогрес, за усъвършенстуване организацията на труда и икономическия механизъм да достигнат до всеки труженик.

Партийните събрания вече обсъждат проблеми, касаещи използването на основните производствени фондове, трудовата и технологичната дисциплина, вътрешностопанската сметка, като се обсъжда въпросът за приноса на ППО като цяло и на отделния комунист в изграждането у трудовите колективи на чувство за стопани на социалистическата собственост.

Digitized by Google

През миналата година проведохме среща-разговор с цялото партийно и стопанско ръководство, където на задълбочен анализ бе поставена работата ни за осъществяване на подетото дело за стопанисване. Набелязаха се конкретни мерки. Отдели се сериозно внимание за връчване на комунистите на конкретни партийни поръчения, свързани с решаването на стопанските и социално-икономическите задачи на колективите. Определен дял се пада и на изграденните агитаторски активи, подобри се работата по правилното вземане на решения на заседанията на партийното бюро и събранията по въпросите на материалното производство. Внесе се по-добър ред при обобщаването и отговора на критичните бележки и предложенията на комунистите и трудещите се. При провеждането на единните политически дни наред с политическия въпрос се предоставя възможност да се обсъждат и решават наболелите въпроси в трудовия колектив. За разясняване на задълженията на стопанина се използва и политическата учебна година. Ръководителите на бригадите са пропагандисти, които прилагат формите на обучение като дискусии, семинари, свързани с проблемите на стопанисването. По този начин се постига преодоляване на просветителството, откъснатостта на политическата просвета от задачите на трудовия колектив.

За да се обогати социалистическото съревнование, не се поощрява само преизпълнението на нормите, а се отчита степента на опазване и поддържане на материалната база, както и участието със собствени сили при нейното изграждане, ремонт и поддържане. За изграждане на стопанско отношение допринася и провеждането на наши, вътрешни прегледи по културата на земеделието, по състоянието на техниката и животновъдните ферми, по хигиенизирането и благоустрояването на дворовете и стаите на гледачите, с участието на по-голям брой селскостопански труженици.

За засилване действеността на идеологическите мерки положителна роля изигра подобрената дейност на колективните стопански ръководства — бригадния съвет и общото събрание на бригадите. Ръководителите на бригадите се избират от общото събрание, от самите стопани. В състава на бригадните съвети участвуват вече повече механизатори и животновъди. Специализираните производствени групи са изградени на принципа на доброволно участие, като преобладава политическото ядро — 60 процента са комунисти.

Идейновъзпитателната работа бе насочена към формиране на икономическо мислене у хората, като се използва и правилно се съчетава масовополитическата с индивидуалната работа. Организират се курсове за преквалификация, за издигане икономическото, политическото и социалното образование на селскостопанските труженици и специалистите. В това отношение добра роля играе и лекционната пропаганда, и нагледната агитация.

В борбата с някои отрицателни явления първичната организация набеляза конкретни мерки, като се взе на партиен отчет и работата на комисията за народен контрол. Въпросите за лошото стопанисване на предоставената собственост се свързват с намаляването на печалбата и трудовото възнаграждение. Тези мерки периодично се подлагат на отчет и се актуализират, което издига още повече ръководната роля на ППО като политически стопанин.

Можем да кажем, че малко вече са случаите стопанските ръководства да решават въпроси, по които няма партийно становище, в работата ни все повече се използват колективният метод и ум. Стремежът на настоящия етап на развитие е да се създава атмосфера на другарство, взаимно доверие, откровеност между партийно и стопанско ръководство. В подкрепа на това е постигнатото добро качество на

Digitized by Google

работа, а нашата бригада се нарежда на първите места по добив на пшеница не само в окръга, но и в страната.

Правилно преценява секретарката на първичната организация, че взетите мерки за борба с безстопанствеността, работата на комисията за народен контрол, партийният контрол все повече издигат ръководната роля на първичната организация като политически стопанин. Тук има една закономерност, която беше посочена в Отчета на ЦК на БКП пред XIII конгрес: „Самоконтролът в трудовите колективи върху основата на активната дейност на партийните ядра в тях трябва да стане едно от главните средства за осъществяване на самоуправлението на трудовите колективи." В бъдеще развитието на тези колективи ще става не само под контрола на висшестоящите органи, а и под въздействието на вътрешноконтролните механизми, а измежду тях водещо място се пада на партийния контрол. За съжаление неговите функции не винаги са навременни и ясно изразени, все още се срещат случаи на безадресни констатации или на отчитане на дейност главно за сметка на комисиите за народен контрол. Недостатъчно внимание се обръща и на бригадните съвети като колективни органи на управление, а често пъти за работата на комунистите, избрани в тези съвети, се съди косвено: „Щом работата на бригадния съвет е добра, значи и неговите членове са работили добре". Едва ли може да се направи подобен извод, защото известно е, че зад добрия резултат може да се потули нечие бездействие, че от средни резултати не могат да се правят персонални изводи.

Как да се разбира изводът, че „...малко са вече случаите стопанското ръководство да решава въпроси, по които няма партийно становище". На този въпрос Мария Генчева отговори, че не става дума за допитване за всяко начинание до партийния секретар, а за принципно становище по проблемите, до организаторска работа в колектива преди започването на всяка по-важна кампания, до партийна помощ в затруднения. Така например закъснява се със сеитбата или разсаждането на тютюна — веднага партийното бюро се събира и решава да възложи поръчения на комунистите, да изпрати активисти за срещи с колективите, които изостават, и т. н. За изпълнението на тези задачи стопанското ръководство се отчита на партийно събрание, което засилва степента на партийното въздействие.

За ръководителя на бригадата, на първичния трудов колектив новите форми за демократизиране на ръководство, за издигане на трудовия колектив в субект на управлението са средство не за преотстъпване на задължения, а за съучастие на трудовия колектив в решаване на големите проблеми, за повишаване на дисциплината и чувство за стопанисване. Така е приел и утвърждава в работата на бригадата колективния ръководен орган и акордната система

ХРИСТО ДАВЧЕВ — ръководител на комплексната бригада за промишлено производство в с. Рилци:

— Комплексната бригада за промишлено производство е основна организационно-производствена и социално-икономическа единица на АПК. Тя обединява в своя състав работната ръка, земята и машините на територията, на която е изградена. През последните години значително се усъвършенстват бригадната и вътрешнобригадната организация на труда, стопанската и вътрешностопанската сметка.

Самоуправлението на бригадата става посредством общото събрание, бригадния съвет, контролния съвет, съвета по качеството, профкомитета, ръководителя и специалистите. В работата на общото събрание вземат участие всички постоянно заети работници. Общото събрание се свиква най-малко веднъж на три месеца и се счита за законно при присъствието най-малко на 2/3 от членовете на бригадата.

Общото събрание избира бригаден съвет, ръководител и утвърждава правилник за вътрешния ред. Бригадният съвет работи по предварително приет шестмесечен план. Заседанията се провеждат два пъти месечно. Членовете на бригадния съвет предварително се запознават с материалите по разглежданите въпроси, а когато се налага, в работата му вземат участие специалисти и редови труженици. На общото събрание на бригадата се дава възможност на всеки член на колектива свободно да изкаже своето мнение по обсъждания въпрос, да прави препоръки и предложения за разкриване резерви на основата на вне-

Digitized by Google

дряването на челните постижения на науката и положителния опит. Така например по този път в нашата бригада беше изработен миксер с отлични експлоатационни качества, чрез прилагане на нови разпръскващи и разширяване работния захват на „Перла—12" удвоихме нейната производителност. Вместо 30 литра на декар сега изразходваме 9—10 литра.

Нов момент в нашата работа е активното ни участие в решаване на соцално-битовите проблеми в района на бригадата. Отпускаме средства за изграждане на игрище, помагаме при изграждане на комплексни приемателни пунктове, даваме средства за асфалтиране на шосета. Извършваме услуги на населението при обработката на личните дворове, предоставената им земя за лично ползване и други.

До миналата година осигуряването на бригадите с кадри — механизатори и специалисти, беше грижа на АПК. През настоящата година бригадите сами решават имат ли нужда от механизатори и специалисти, нещо повече — с решение на бригадния съвет могат да се отпускат стипендии.

Когато млад механизатор сключи договор за работа в бригадата за не по-малко от десет години, дава му се еднократно поощрение от две хиляди лева. Ако младежът идва направо от училищната скамейка, ежемесечната му заработка се допълва през първата година с по 140 лв., през втората с по 120 лв. и през третата — с по 80 лв. Това материално стабилизиране позволява и по-задълбочено овладяване на професията.

Нов момент в работата е предоставянето ни на лимити за закупуване на машини, за основен ремонт на машини и сгради. Сега сами си правим заявка за необходимата техника. Изградена е строителна група към бригадата, която се занимава с поддръжка на сгради, основни и текущи ремонти.

Самостоятелността в управление на производството, собствената сметка в БНБ повишава и правата, и задълженията на бригадата. Сега сами съставяме счетоводен баланс, правим схема за образуване и разпределение на общия доход, сами формираме фондовете „ФРЗ", „РТУ", „СБКМ" и „Резервен" (40 процента от надплановия чист доход се разпределя във фондовете на бригадата).

Повиши се самоуправлението на бригадата по отношение на договорната система. Сключваме договори и носим отговорност за изпълнението им. Имаме сключени и вътрешни договори с отделни бригади на АПК, неустойката от неизпълнението им е много по-чувствителна от неустойката към държавните предприятия.

През последните години настъпи усъвършенстване не само на бригадната, но и на вътрешнобригадната организация. Чрез изграждането на специализирани производствени групи демократичното начало в управлението се конкретизира в тяхното самоуправление. Но най-напред какво представляват те. В бригадата в с. Плачи дол вече две години работят три групи: едната отглежда пет хиляди декара царевица и седемстотин декара соя, втората и третата — по две хиляди и двеста декара със слънчоглед и хиляда и петстотин декара фасул. Заплащането става на тон произведена продукция, а ресурсното обезпечаване е подсигурено на базата на сключен договор между групата и бригадното ръководство. Много важно е също така да се обезпечи с необходимата техника групата, да се даде възможност на хората сами да се подберат, сами да определят числения състав. Тогава става възможно да се въведе свободен режим на работа, работниците сами да определят продължителността на работното време. До изграждането им беше трудно да накараш един механизатор да натовари например ремаркето с минерален тор или да приготви раз-

Digitized by Google

твора за растителна защита. Безразличие нмаше и към кражбите, които понякога стават пред очите им. Сега срещу всяко нарушение се реагира остро. Отдавна не бях виждал механизатор да спре трактора и да вдигне падналите царевични кочани. Сега започнаха да спират — значи чувствуват се стопани.

Христо Давчев е спокоен и уверен в работата си като бригаден ръководител. Защо? Разполага с фондове. Вярно, не са кой знае колко, но петдесет хиляди лева за закупуване на нова техника му дават възможност да вземе онова, което му е необходимо, а не каквото се подаде, както е било някога (в това „подаване" порано е имало и ненужна техника, която е трябвало да се изкара от складовете на снабдителната организация). На второ място, партийната постановка „първичният трудов колектив да намалява броя си, като се възползва от трудовото възнаграждение" е добила реална възможност за приложение. Специализираните производствени групи вършат именно това, те сами определят броя си, с който ще изпълнят договорното задължение. Вярно, че бригадирът е имал някои неприятности с ръководството на АПК, когато преди две години отделни механизатори от тези групи са стигнали до осем хиляди лева годишно възнаграждение, но е отстоял и с това е закрепил вярата на хората в договорната дисциплина, която сега става основен регулиращ механизъм в снабдителните и разпределителните функции. Оттук насетне за резервите на договорната система думата взе неговият колега

ИВАН ТОДОРОВ — ръководител на бригадата в с. Житница:

— Един от важните моменти в дейността на първичните и на основните трудови колективи е установяването на равноправни взаимоотношения с партньорите и висшестоящите ръководства. Това се постига с утвърдилата се в нашата практика договорна система. Бригадата, като самоуправляваща се социалистическа селскостопанска организация от нов тип, сключва два вида договори: вътрешни и външни. Вътрешните от своя страна биват вертикални и хоризонтални. Вертикалните договори уреждат взаимоотношенията с АПК, а хоризонталните с другите стопански единици. Външните са с изкупвателните и снабдителните организации.

Днес една комплексна бригада, каквато е житнишката, обработва около 40 000 декара и получава около за 4 млн. лева обща продукция. Деветдесет и пет процента от нея се реализира извън производствената единица, около 95 процента от влаганите в производството (близо 1 400 000 лв.) материални разходи се доставят извън бригадата, т. е. имат стоков характер. Става ясно, че сключването на договорите с всички насрещни страни, с които е обвързана нашата стопанска дейност, е не само наложително, но е налице и необходимостта от създаване на здрава договорна дисциплина, която е в интерес на цялостното развитие на всяка производствена единица, на всяка пласментно-снабдителна организация.

Освен това бригадата влиза в договорни отношения със своите членове за производство на селскостопанска продукция чрез утвърдилите се вече специализирани производствени групи. Сключваме договори за производство и на друга селскостопанска продукция, на семеен и индивидуален акорд.

Високата отговорност за изпълнение на всички производствени планове в количествено и качествено отношение се дължи именно на голямото внимание, с което се отнасят бригадният съвет, специалистите и изпълнителските кадри към сключените договори. Ведно с приемането на производствената програма трудовият колектив най-обстойно обсъжда и всички произтичащи от договорите задължения.

Особено сме доволни от стимулиращите клаузи за надпланово производство за всички видове селскостопанска продукция. Например за

надпланово производство на 1 килограм сух тютюн всеки трудов колектив получава по 3 лева премии. Това съсредоточава всички наши сили и внимание към тази отговорна задача, тъй като ежегодно една производствена единица, каквато е комплексната бригада, може да получава стотици хиляди лева премии. В договорите ни със Зърнено-фуражния комбинат има клауза за качеството на продукцията. Ако я спазим, това означава при нас да останат стотици тонове отсевки — добър фураж за животните.

Приемаме и наложените ни санкции като правилни, защото те са резултат на лоша наша дейност или несериозно отношение към договорната дисциплина. Ще посоча някои примери: за 1985 година имахме сключен договор с АПК за изнасяне на 18 хиляди тона оборски тор на полето. Поради лоша организация не изпълнихме договора, в резултат на което бяхме санкционирани от АПК със сумата 9200 лева. Платихме санкции за същата година в размер на 1800 лева за несъхранена пшеничена слама.

Тези санкции ни карат да се замислим сериозно по всички наши задължения, водят до осъзнаване от трудовите колективи на простата истина: виновните ще плащат, трудолюбивите ще получават премии.

Не бива обаче да виждаме само положителното в нашите договори. Съществуват и пропуски от субективен характер, които постепенно се преодоляват. Такива пропуски се допускат при доставката на торове, реализацията на пшеничената слама, извозването на добитата продукция, допускат се и някои пропуски при планирането, когато не се съобразява едната страна — АПК, с реалните възможности на бригадите и други.

Селскостопанските организации като стопани на социалистическата собственост съдействуват за утвърждаване и усъвършенствуване на договорната система, защото виждат в нея много сигурен икономически лост в управлението на производството.

Утвърди се практиката в АПК периодически — на тримесечие, да заседава арбитражна комисия, имаща за цел превантивно да вземем необходимите мерки, за да се избегнат санкциите, тъй като санкцията има възпитаващо въздействие, но не води пряко до увеличаване на производството. Смятам, че договорната система има скрити резерви и онези, които ги разберат, ще бъдат силни в икономическо отношение.

Тук възникнаха редица въпроси: не ограничават ли договорите маневреността на низовия ръководител; намалението на трудовия колектив във възможностите ли е на отделната бригада; как да задържим хората в бригадата?... Иван Тодоров не е ръководител от вчера и много неща е трябвало да решава през тези години. В работата той най-много цени самостоятелността. Не като възможност за самоуправство, а като възможност за творчество. Например работата с партийното ръководство. „Ръководителят трябва да има партийно възпитание" — казва Тодоров. И обяснява, че ако за всяка задача ходи в партийния комитет, това означава застраховане. Ежедневната връзка с партийния секретар в процеса на работа, едно виждане на блока или разменени мисли на улицата понякога могат да свършат работата на едно заседание, защото селският труд не търпи паузи, полето иска своето сега, в момента. Затова най-важното е да изпълняваш партийните решения, а не да питаш постоянно как да ги изпълниш. А за маневреността в производството бригадирът вече има опит. Вярно, малко са възможностите — само на около пет процента от земята, но там той ще засее допълнително леща или от нещо друго ще докара доходи. Пресметливостта го води вече към идеята да се съкратят една трета от механизаторите, защото трудно ги задържат при едно посредствено възнаграждение, а да се търсят допълнително доходи извън селското стопанство това означава преднасочване на вниманието. „Искаш ли да си стопанин — трябва да се отдадеш изцяло на селското стопанство." Така разбира самостоятелността и отговорността на трудовия колектив ръководителят на житнишката бригада.

Но нима това са желания, така да се каже, от долу, на низовите ръководни кадри или ако някой не се изявява, затова винаги е виновно горестоящото ръковод-

Digitized by Google

ство. „Често пъти казвам на низовите ръководители: „Смятайте, че АПК го няма. Има задължения, има функции на различни управленски равнища — изпълнявайте ги!" Тази максима влага в дейността си

СИМЕОН ДОНЕВ — председател на АПК в Балчик:

— С решенията на Януарския пленум на ЦК на БКП от 1986 г. по отношение на самоуправляващите се организации и с конгресните постановки се внесе яснота за прилагане на демократическия централизъм. Самоуправляващите се организации се ръководят от колективни органи на управление. Председателят ще представлява държавата в трудовия колектив и същевременно като негов член ще подлежи на избиране. Всичко това с още по-голяма сила налага да се повишава ролята на стопанския ръководител на всяко равнище в АПК не само по отношение на непосредствените резултати от труда, но и по издигане отговорността и съзнателността на трудещите се, по тяхното трудово, нравствено и класово-партийно възпитание.

Почеркът на стопанския ръководител се отразява върху дейността на целия колектив, в много отношения определя неговия облик. Затова от работата на ръководителите много зависят и състоянието, сплотеността, производствените резултати на колектива в АПК. Особено важно за правилното функциониране на ръководството на трудовите колективи е хармоничното съчетаване на колективността и демократизма с единоначалието.

Възможността и необходимостта от такова съчетание върху принципите на демократическия централизъм се обуславят от усъвършенстването на социалистическите обществени отношения, в които държавата се явява собственик, а колективът — стопанин на социалистическата собственост. Да бъдат производствените единици в АПК стопани на социалистическата собственост, това означава преди всичко много по-високо издигане ролята на колектива в ръководството, в ускоряването на научно-техническия прогрес и подобряване на качеството, в създаване на ново отношение към труда и трудовата дисциплина, разгръщане на социалистическото съревнование, в борбата против всички отрицателни явления. Не е достатъчно да говорим само за колектива в АПК като стопанин, а всеки трудещ се по свой собствен път да разбере и почувствува, че и той като член на колектива е стопанин в бригадата, фермата, ремонтната работилница, стопанинът на трактора или комбайна.

Всичко това наложи стопанският ръководител да осъществява правилно ръководство на колектива, да създава творческа атмосфера и да се грижи за всеки човек. Организира се не един курс за подготовка на тракторист-машинисти, за преквалификация, за повишаване на разряд. Във вечерни курсове се подготвят и получават средно образование немалко труженици от селското стопанство.

В управлението на колектива най-важно е управлението на хората, което практически зависи от контактите на ръководителите с механизатори, животновъди и други, от умението им да изучават техните мнения, предложения при ежедневните срещи на работните места по полета, ферми, работилници и да ги вземат под внимание.

Управителният съвет като колективен орган на управление работи принципно и делово. Израз на демократичност са поставянето и колективното решаване на въпросите с важно стопанско, икономическо и социално значение за АПК и селищната система. Създадена е обстановка за творческо решаване на проблемите, на критичност и самокритичност.

Digitized by Google

С разширяване на самостоятелността на комплексните бригади и животновъдните комплекси се утвърдиха икономическата обособеност и икономическата отговорност за резултатите от труда на бригадните съвети в производствените единици. Същите заработиха пълноценно и ефективно. Възстанови се изборността на ръководителите им. Утвърждава се самоуправлението, свободното делово обсъждане и решаване на въпросите, най-пълното използване на колективния ум. Налице е постигане на единство на действията на ръководителя и управляващия орган в борбата за реализиране на колективните решения.

Колективното ръководство създава максимални възможности за вземане на научнообосновани решения. Всеизвестно е, че какъвто и опит, знания и организаторски способности да притежава ръководителят, те не са в състояние да заменят инициативата и опита на специалистите, на ръководения колектив. Всичко това на фона на спецификата на селскостопанското производство добива особено силно потвърждение.

Колективността не означава обезличаване на ръководителя, а, напротив, изисква се висок, личен, професионален и морален авторитет, изисква се единоначалие. Това означава практически ежедневно налагане или съзнателно приемане волята на ръководителя като необходимо условие за съвместен труд, ежедневно делегиране на правата на заместник-председателите и главните специалисти.

Ръководителите на двете нива на управление в АПК се ползват с доверието на трудовите колективи, което практически увеличава сплотеността и дееспособността им, а техният авторитет е мярка за това, доколко подчинените се съобразяват с разпорежданията, съветите, мненията им. Стилът на работата на ръководителите в АПК се характеризира с максимално доверие към хората, със съчетаване на демократизма с единоначалието, с отчитане на психологическите фактори в трудовите колективи.

Единоначалието в АПК е необходимост, за да може да се търси постоянна отговорност от изпълнителските кадри. Това налага осъществяване на ефективен контрол. Налице е недопускане на либерализъм към недостатъците в работата, строгост, принципност в наложените наказания. Взискателността е синоним на стопанско отношение към социалистическата собственост. Много и разнообразни са функциите, които изпълняват ръководителите в АПК: производствени, стопански, икономически, социални. Демократичността и единоначалието налагат необходимостта от повишаване на тяхната квалификация, теоретическа и практическа подготовка за по-смело внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и повишаване качеството на продукцията.

Ръководителите комунисти членуват в първичните партийни организации при съответните трудови колективи. Те провеждат своята работа в тясно сътрудничество с обществено-политическите организации, като държат сметка за ръководната и контролната роля на партийната организация. Тяхната обществена активност не се ограничава само до работата в организацията, където членуват, а предполага пълна отзивчивост към проблемите на района.

Когато председателят на АПК говори, че сега е крайно необходимо не само да утвърждаваме колектива като стопанин на социалистическата собственост, но чрез него всеки трудещ се да почувствува задълженията си да стопанисва, вижда голямата цел за привличането на всички трудещи се в управлението, за преместването на центъра на тежестта от върха в основата на обществената пирамида. За едната от формите — изграждането на специализираните групи, беше разказано немалко. Симеон Донев допълва материално-организационната предпоставка с усъвършенствуване на управленския стил. Много въпроси бяха повдигнати: за кон-

Digitized by Google

курсното начало — имаме ли хора на село за конкурс? За самостоятелността — кога трябва да се намеси ръководителят на АПК? За личния пример — необходимо ли е и председателят да отглежда тютюн на семеен акорд?...

За всичко председателят има свое обяснение, свои наблюдения, свой опит и свои тревоги. Например — да остави колектива самостоятелно да решава: „По-добре е да сбъркат, но сами да се оправят, отколкото да ги водя като малки деца за ръка". В АПК — Балчик системата за управление на качеството е стигнала до ежемесечното отражение на качеството върху заплащането на ръководители и специалисти — ето още една форма на отговорността. Но във всички случаи отговорността е подплатена със самостоятелност, с договорни отношения, с „развързването на ръцете и краката" не само по отношение да се ремонтира един покрив на обор, но и в натрупването на собствени фондове в първичните трудови колективи. Всичко това е резултат на конкретен подход, но той се формира на фона на една добре обмислена система на взаимозависимости, която вече редица години се утвърждава в Толбухински окръг и за която обстойно говори

ЗДРАВКО ГРИГОРОВ — заместник-председател на окръжния аграрно-промишлен съюз:

— Проблеми и нерешени въпроси около плана е имало и ще има и в бъдеще. Важното е назрелите въпроси да се решават на икономическа основа и да се намира правилното съотношение на трите вида интереси: държавни, колективни и лични. През последните няколко години в окръжния аграрно-промишлен съюз беше направено немалко за поставяне планирането и разпределението на плана по стопански организации на здрава обоснована нормативна база. Средните добиви по АПК, които са орнентир за определяне на показателите за продажба, вече се определят в съответствие с качеството на земята и някои други обективни фактори. Подобрен е подходът при диференциране на средната продуктивност в животновъдството. На нормативно обоснована основа се стремим да поставим ресурсното обезпечаване на плана, определяне вноската в бюджета и други. И трябва да споделим, че направеното спомогна да се създадат относително еднакви икономически условия за всички АПК. Извършеното ни подготви за изискването, което постави Тринадесетият партиен конгрес — решително подобряване нормативната база, превръщането на петилетния план в основен план, свеждане до минимум задължителните показатели, т. е. планирането да се усъвършенствува в такава светлина, че да благоприятствува превръщането на АПК и бригадите в самоуправляващи се стопански единици.

Окръжният аграрно-промишлен съюз допринесе да се поставят на здрава правна и икономическа основа взаимоотношенията в АПК и между АПК и други стопански организации. За договорната система е говорено и писано много. Само ще спомена, че в окръжния аграрно-промишлен съюз се разработиха типови договори, които се прилагат в практиката. Разработи се и система за регулиране на взаимоотношенията между стопанските единици, правилник за работата на арбитражните комисии в АПК и ОАПС: решавани са редица спорове между отделните организации в съответствие с държавните и вътрешните нормативни документи. Независимо от извършеното, излизат нови по-големи задачи, произтичащи от новите партийни решения в тази област, които ни карат да усъвършенствуваме вътрешните правилници.

Третият въпрос, който има пряко отношение към усъвършенствуването на отношенията собственик—стопанин, е предоставянето на статут на бригадите с пълна юридическа и икономическа самостоятелност. Ще спомена, че окръжният аграрно-промишлен съюз разработи правилник за устройството и дейността на бригадите от нов тип, т. е. подработи нормативната основа и контролира нейното внедряване.

Digitized by Google

Другото направление е изграждане на съвременна система на организация и заплащане на труда. Това е един от въпросите, на които винаги се отделя специално внимание и трябва да отчетем, че през последните години се направи много. Разработиха се следните окръжни нормативни документи: примерна наредба за приложението на вътрешностопанската сметка, примерна наредба за приложението на акордната форма на организация и заплащане на труда в селското стопанство и много други документи, които третират въпроса за организацията и заплащането на труда. Тези документи внасяха яснота и принципност в прилаганите системи на заплащане и в крайна сметка допринесоха за практическото приложение на социалистическия принцип на разпределение — за „равен труд — равно заплащане", а това безспорно има изключително значение за повишаване чувството за по-добро стопанисване на социалистическата собственост.

В системата от фактори за издигане трудовия колектив до равнището на субект на управлението, който не само се самоуправлява, но и участвува в управлението на предприятието, водещо място се пада на партийно-политическата работа, извършена от партийните комитети, на формирането на боеспособни политически ядра в тези нови по функции първични колективи. За отговорността на окръжната партийна организация по тези проблеми обстойно говори

ЖЕЛЬО ДОБРЕВ — секретар на окръжния комитет на партията — гр. Толбухин:

— Важно място в работата на окръжния комитет на БКП по практическото изпълнение на задачата за усъвършенствуване на взаимоотношенията между собственика и стопанина намира широкото приложение на демократическия централизъм. Използва се масовото участие на трудовите колективи в разработването на насрещните планове, управлението на производството, повишаването на трудовата и технологичната дисциплина, изборност на ръководните органи на бригадата. Издигна се ролята на партийните организации по формирането на новите моменти, засилиха се контролните им функции. Въпросите на самоиздръжката, договорната система, качеството на продукцията, вътрешнобригадната организация са водещи в тяхната текуща и перспективна работа.

Цялостната партийно-политическа работа на първичните партийни организации беше насочена към практическото реализиране на постановката — трудовият колектив — стопанин на социалистическата собственост. Какво конкретно е извършено от първичните партийни организации в окръга за разширяване правата, задълженията и отговорностите на трудовите колективи и превръщането им в истински стопани на земята?

На първо място беше извършена широкомащабна разяснителна работа. Новите моменти в усъвършенствуването на бригадната и вътрешнобригадната организация на труда намериха централно място в плановете на политическата учебна година. Специално внимание на тези въпроси се отдели при организирането и провеждането на единните политически дни и откритите партийни събрания с целите трудови колективи. В центъра на разисканията бяха поставени проблемите на производствените колективи в новите условия.

Повечето от първичните партийни организации изявиха своите функции като ръководно политическо ядро на трудовия колектив. Потвърди се умението на комунистите да разгръщат инициативата, творчеството, организираността и отговорността на трудещите се за реализиране на партийните решения. Обогати се съдържанието и се

Digitized by Google

разнообразиха формите на индивидуалната работа с всеки член на колектива.

Първичните партийни организации осъществиха конкретна организаторска работа при изграждането и укрепването на новите организационно-производствени и социално-икономически единици — бригади и животновъдно-фуражни комплекси. При решаването на проблемите се създадоха необходимите условия за прилагане принципите на демократическия централизъм.

Създадената вътрешнобригадна организация и начинът на сформиране на производствени групи са конкретно практическо потвърждение на казаното. На ново равнище се издигна чувството за отговорност за производството в тези най-малки производствени колективи. Стана така, че този малък трудов колектив от 4—5 механизатори, без каквато и да било административна принуда се стреми да засее своите площи в оптимални срокове, сам решава да почисти полето от камъни и да го подготви по-добре, сам прилага най-старателни грижи, за да произведе колкото се може повече и по-качествена продукция.

Извършената партийно-организационна работа за създаването и задържането на изпълнителски и ръководни кадри в новосформираните производствени единици е задача с непреходно значение. В това направление все по-голямо значение ще придобива борбата с консерватизма и застоя, защото формалното кадрово обезпечаване понякога крие немалко опасности със закъснител. Осъществявайки правото си на контрол, партийните организации насочиха и концентрираха вниманието на трудовите колективи към възловите въпроси на тяхната производствена дейност, към главните задачи на плана за социално-икономическото развитие, без, разбира се, да се ограничава инициативата на стопанското ръководство.

●

В Толбухински окръг са отишли напред в разширяването на демократизма в социално-икономическите отношения, в преместването на центъра на тежестта от върха в основата на управленската пирамида. Всичко това е правено с цел да се повишава ефективността от стопанската дейност, главно като се създават възможности, за да се изяви всеки трудов колектив, всеки негов член. Върнем ли се назад, ще открием в програми и мероприятия на окръжно и на общинско равнище решения в областта на селското стопанство, които се докосват в различна степен до изявите на демократизма, или, както сме свикнали да казваме, проблемите са решавани комплексно. Затова от решаването на един проблем произтичат нови, затова в разговора бяха изказани редица неудовлетворености от сега съществуващите нормативни разпоредби на някои ведомства, от собствената работа, пред която следконгресните начинания поставят нови критерии. Оформят се задържащи фактори на стопанската инициатива, които неминуемо ще се отразят и на стопанската отговорност.

● Намалява нормативно определеният дял на средствата, заделяни за капитални вложения. От 19 процента в миналото сега са паднали на 9 процента, което означава ограничаване на инвестиционния процес, забавяне на интензификацията, изискваща, както е известно, увеличаването на дела на овеществения труд.

● Има готовност за намаляването на работниците в специализираните прозводствени групи, поставени на акорд, но не достигат някои видове специализирани машини. Щом целият град отива да скубе фасул, не може да се говори за затваряне на технологичния цикъл, още по-малко за технологична дисциплина. Няма увереност, че ако заплащането се увеличи значително (съответно на производителността на труда), не ще настъпят различен вид корекции по планов път от висшестоящите организации в ущърб на трудовите колективи.

● Понякога изкупвателните организации, вместо да търсят производителя за диалог с икономически аргументи, намират административната подкрепа във висшестоящия ръководен орган и тогава дори патладжанът става, както се нарича, „разчетна култура". Да не говорим, че някои нетипични за района земеделски култури се преселват пак по нареждане на Доб-

Digitized by Google

руджанска земя, тъй като не се създава необходимата организация за получаване на реалните добиви от традиционните им производители.

Естествено е, че без намесата на ръководните органи, именно в направлението на създаване на материални и организационни предпоставки, изпълнението на големите задачи, които си поставят стопаните от Толбухински окръг, ще бъде сериозно затруднено. Едновременно с това обаче прозират и някои проблеми, които изискват повече вглеждане на място, местна инициатива и мерки. Нека споменем само факта, че трудно ще се постигне в този район онази гъвкавост в структурата на производството и пласмента на продукцията, характерни например за Тракийската равнина, което налага по-голямо внимание към надплановия добив, към стимулиращия ефект на цените и премиите. Не издържат напълно на сегашните изисквания и вътрешните договори, главно между първичните трудови колективи и ръководствата на АПК. В тях подробно се записват задълженията на бригадата — за количество, качество, срок, място на доставка, а тези на ръководството най-често се маркират като например „предоставяне на необходимите фуражи, горива и т. н." Чуха се и идеи: „Какво ще се случи, ако през годината един ръководител на бригада не го викаме на съвещания. Може би той ще заработи още по-добре под напрежението на самостоятелността или сам ще потърси ръководството, когато това е необходимо?" Явно е, че и в това направление предстои пробив, разчупване на управленските щампи, което е още един показател за готовността, за настройката да се посрещнат новите проблеми.

По-нататъшното задълбочаване на демократизма изисква, както и в досегашната практика, навременното партийно въздействие, осмислянето на дейността от партийни позиции, политическа насоченост на процесите и съответстващата им ефективност. За колективите от Толбухински окръг има една добра предпоставка, тъй като от години към всеки първичен колектив има изградена партийна организация от комунистите, които работят в него. Разбира се, това не е ефект на елементарно партийно присъствие, има какво да се прави сега не само в тези първични организации, но и на други места. Новият Кодекс на труда е приет, от следващата година той влиза в действие. А това означава нова нормативна уредба за взаимоотношенията между собственика и стопанина, между първичния и основния трудов колектив, издигане значимостта на колектива и изявата на самоуправленските му функции. Става особено важно в трудовите колективи да се разясни смисълът на кодекса в неговата социална и политическа същност, като се постави в центъра диалектическата зависимост между интересите на обществото, колектива и отделния труженик. Освен това работата на колективните ръководни органи се издига вече на равнището на задължителните разпоредби функции и съответност с единоначалника. Това от своя страна налага първичните организации, техните бюра да отделят по-голямо внимание на членовете на тези ръководства, да полагат повече грижи не само при подбора, но и за обучението им, да изискват и да контролират в смисъла на предоставеното от Устава право на първичната за контрол над стопанското ръководство. С други думи, предстои да се защити в новата обстановка определението, дадено на първичната партийна организация като политически стопанин в трудовия колектив.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

ГЛАСНОСТТА

Партията е силна с връзките си с масите. Цялостната ѝ политика се осъществява чрез масите и за масите. Тази същностна черта от нейния стил на работа и ръководство се нуждае от ярко проявление особено сега, когато партията очерта на своя Тринадесети конгрес стратегическия курс към по-нататъшно, революционно по своя характер обновление на производителните сили, към ново качество на икономическия растеж. Решаването на тези мащабни и сложни задачи минава през планини от трудности. Всеки един от нас трябва да бъде подготвен за тях, да натрупа ново познание, за да ги разкрие, с поголям реализъм да вникне в техния обективен или субективен характер, да формира у себе си силна воля и непримирима борбеност, за да ги преодолее; или да създаде в партийната организация, в трудовия колектив атмосфера на отрицателно отношение към тях.

И в този смисъл се откроява едно по-голямо обществено значение на гласността в ръководната, в управленската дейност, в живота на партийните органи и организации. Гласността — този стародревен способ да се прави достояние на обществеността истината за факти и явления от политически, идеологически, социален, нравствен характер.

От първия ден на своето създаване Комунистическата партия прие гласността като изключителен способ да общува с работническата класа, с широките трудещи се маси. Тя очисти гласността от притворството и фалша, от сензационността на буржоазната пропаганда, направи я искрена и честна. Още в първите дни на съветската власт партията на болшевиките не само декларира курс на пълна гласност за своите действия, но и предприе мерки да станат известни на широката публика всички тайни договори, съглашения и действия на старата власт. Сложи се началото на един нов диалог на партията с трудещите се. Този диалог не бе инцидентен, преходен, повлиян от временни събития, той се превърна в характерна черта от стила на работа и ръководство.

Неизброими са пътищата и формите на проявление на този диалог, но същността му си остана една: да се разкрива политическата и социалната природа на партийните решения чрез средствата за масова информация, чрез събрания и индивидуални разговори; чрез предварително допитване до народа спрямо важни партийни и държавни решения и действия, да се получи предварителна информация за обществения резонанс от тези решения и действия.

Digitized by Google

Пътят на новите идеи на партията към ума и сърцето на трудещите се минава през и чрез гласността. В своя труд „Критика на Хегеловата философия на правото“ Маркс бе казал, че теорията става материална сила, когато завладее масите. Перифразирайки тази максима, можем да кажем, че партийните решения, идеи разкриват своите преобразуващи възможности, когато чрез широка гласност, в смисъл на широка пропагандистка и масовополитическа работа стигнат индивидуалното и масовото съзнание, създадат у него нагласа за промяна, възбудят го за ново творчество.

И тази роля на гласността да разпространи нови идеи, виждания, решения на партийните органи и организации, да разпространи нова информация за важни социални факти и явления ни кара да се отнасяме с голямо внимание към практическото ѝ приложение. Неумението да си служим с нея може да ни донесе повече вреди, отколкото полза. Методите и средствата на марксистко-ленинската идеология са чужди на схващането на буржоазната пропаганда, че една лъжа става истина, след като се повтори сто пъти. Битката за истината е в основата на комунистическата гласност. За да спечели тази битка, гласността следва да се изгражда като средство за въздействие на принципи като: конкретност, обективност и достоверност на информацията; класово-партиен поглед върху фактите и явленията и техните първопричини; бързина на информацията; по-голяма достъпност на информацията, а не тя да бъде привилегия на ограничен кръг хора; реалистичен подход спрямо позитивните и спрямо негативните страни на фактите, явленията, тенденциите на развитие.

Спазването на тези принципи укрепва вярата в преобразуващите възможности на гласността, прави я потребна за общественото мнение, повишава ефективността на нейното въздействие. Отсъствието на гласност за текущи събития рано или късно създава празноти от политически, идеологически, морален характер. Много по-опасна е полугласността, тя поражда недомлъвките, подозрението спрямо едно или друго решение и действие, тя поляризира общественото мнение.

Чрез гласността трябва високо и открито да се каже цялата истина за партийната политика. По-голямата публичност на решенията и действията, на изпреварващата социална информация ще окаже максимално влияние за укрепване на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост. Гласността на сегашното състояние от развитието на трудовия колектив, разкриване перспективите на завода, на производството са мощни стимулатори на социалния оптимизъм и на отделния труженик, и на целия колектив. На свой ред чрез публичността на критичните бележки, мнения и съображения, изказани от комунистите на партийните събрания, заявени от трудещите се в средствата за масова информация и на други обществени и достъпни за всеки форуми, ръководните и управленските органи получават обратна информация, вярна и точна оценка за своите решения и действия, за тяхната политическа зрелост и социална потребност. По този начин степента на гласност, възможността за гласност, атмосферата за гласност в първичните партийни организации, в трудовите колективи, в селището и в селищната система е и въпрос за състоянието и развитието на социалистическата демокрация. Едното и другото са в неразривно единство. Не можем да си представим социалистическата демокрация, социалистическия начин на живот без широката гласност, както и не можем да си представим гласността в стеснен терен на социалистическата демокрация. Постоянната и непрекъсната гласност в диалога на партията с трудещите се е израз на взаимна вяра; партията се доверява на масите и споделя с тях най-важните моменти от своята политика, от друга страна, масите чрез гласността на своето

Digitized by Google

мнение, оценка и позиция изразяват доверие в партията като политически ръководител на обществото.

Този пряк, открит диалог на партията с трудещите се получи ускорение и нови възможности след историческия Априлски пленум. Стана практика, преди да се вземат решения и да се предприемат действия, партията да се допитва до широката членска маса, да ги обсъжда чрез широка публичност. По този начин бе даден път на документи с програмно значение; един от тях е действуващият вече Кодекс на труда. Пример за широка гласност ни даде подготовката и провеждането на Тринадесетия конгрес на партията. Неговата пленарна зала и секциите по направления чрез средствата за масова информация станаха достъпни за милиоината публика от зрители и читатели. Никога досега партията не е дискутирала с трудещите се така открито близките и далечните цели на своята политика.

●

Тенденцията за разширяване гласността в работата на партийните органи и организации, от тях към трудовите колективи, към цялото общество, стремежът да се търсят нови и нови преобразуващи възможности на една по-широка публичност не е случайна, тя се основава на съществени изменения в бита и душевността на нашия съвременник, на неговата по-висока политическа позиция. Значително пораснаха образованието и възпитанието на днешния социалистически труженик, той управлява сложни социални процеси, работи със сложна техника; заедно с това разшири се и се разширява неговата мирогледна култура, растат политическата му зрелост и идеологическата му стабилност. У него се формира способност за критичен анализ на трайните и текущите политически и социални факти и явления. Той приема с очакване партийните решения, като вижда в тях отражение на главните тенденции в живота и стремеж той да бъде променен от добро към по-добро. И не трябва да ни учудва, че пред конгресите и другите важни политически форуми партията предоставя за всенародно обсъждане своите проекти за решения и бъдещи действия. Както бе и с проектотезисите на Тринадесетия конгрес. Те предизвикаха широк отглас. Многобройните отзиви, предложения, критични бележки свидетелстват за нарасналата политическа отговорност на трудещите се.

Потребността за по-широка публичност на решенията и действията идва и от развитието на партията като пръв субект в системата за социално управление. Непрекъснато се усъвършенстват подходите в работата на партийните органи и организации; подобрява се стилът на ръководителя от различните нива и звена, обогатява се колективният стил на ръководство. Този нов стил е носител на повече борбеност, смелост, устременост към риск в работата и на повече гласност в работата. Творческата атмосфера, ведрата социална обстановка в трудовия колектив, в селищната общност като важно условие и среда за развитие всестранното творчество на масите и особено сега, когато набира скорост научно-техническото развитие на народното стопанство, не могат да се формират с ограничена гласност, потайно, със замазване на противоречията, с премълчаване на трудностите. В настоящия момент партията призовава трудещите се за революционен прием на новата икономическа стратегия, за ново качество на икономическия растеж. Адресът на тези нови отговорности е до всяка първична партийна организация, до всеки трудов колектив и до всеки труженик. Политиче-

Digitized by Google

ското, идеологическото и социалното значение на тези нови идеи и задачи трябва да бъде осмислено, разбрано, да стигне до всеки; новите икономически цели следва да се превърнат в ново икономическо и идеологическо познание на ръководителя и изпълнителя.

В този смисъл е необходимо партийните органи и организации да организират широка гласност за същността и целите на новата икономическа стратегия. Особено значение в работата на идеологическите кадри и звена придобиват такива качества от техния стил на работа като оперативност в разяснителната работа, за да се ускорява пътят на информацията до непосредствените практически действия; по-голяма повратливост и бързина на идеологическата реакция спрямо инцидентни ситуации, за да се пресичат пътищата на вражеската пропаганда и на слуховете от всякакъв род и сорт; по-голям сблъсък с отживелиците в начина на работа и ръководство, по-висока борбеност с отрицателните явления и техните носители.

В работата на партийните органи и организации сега е потребна както широка гласност на целите, които набелязва конгресът, така и гласност на предполагаемите трудности. Трябва непрекъснато да се формира убеждение, че мащабните задачи изискват мащабни усилия от всички, потребна е нова нравствена нагласа за решителен сблъсък със стария стил на работа, за преодоляване на бариерите по пътя на нашето развитие, за създаване на творческа атмосфера около всяко работно място.

Практиката е показала, че пренебрежителното отношение към трудностите има бумерангов ефект — ако стесним или по някакъв начин ограничим гласността на съществуващите противоречия, рискуваме да се продължи животът на стари недъзи в стила на работа и ръководство — шаблон, формализъм, организационна суета и идеологически шум, самодоволство, както и да се отвори път на примитивизма и субективизма. Там, където гласността завоюва трайно място, там изчезва и идеализирането — явление, което е политически чуждо и идеологически вредно. Идеализирането се крепи върху няколко опорни точки; една от тях — да се премълчават противоречията в реалния социализъм, да се омаловажават слабостите и нередностите, а техните носители да се прикриват от погледа на общественото мнение с анонимността. По този начин в индивидуалното съзнание се създава лъжлива представа за социализма като общество без трудности и без грешки, като че ли всичко, построено до днес, се дължи повече на някаква магия, а не на упорития повседневен и напрегнат труд.

По-голямата гласност на критиката на грешките е достойна за уважение, тя е свидетелство за мъдростта и зрелостта на партията. В книгата си „Левичарството — детската болест на комунизма“ В. И. Ленин посочва: „Отношението на една политическа партия към своите грешки е един от най-важните и най-верните критерии за сериозността на партията и за това, как тя изпълнява на практика задълженията си към своята класа и към трудещите се маси. Открито да се признае грешката, да се разкрият нейните причини, да се анализират породилите я обстоятелства за поправяне на грешката — ето това е признак на сериозна партия, ето това значи тя да изпълни своите задължения, ето това е възпитание и обучение на класата, а след това и на масата“.

Гласността на причините за успехите, както и гласността на причините за неуспехите ни въоръжават с познания и с методология в творческите замисли и предначертания, в планирането, организацията и постигане на нов качество в сегашната и в бъдещата дейност.

Digitized by Google

Друго важно основание за по-широка гласност са идеите, принципите, новите цели и задачи, очертани на предконгресните партийни форуми и на самия Тринадесети конгрес за по-нататъшно демократизиране на управлението на нашето общество, намерило синтезиран израз в марксистко-ленинската постановка за постепенно преминаване „от власт за народа към власт чрез народа". Решаващите крачки са направени — у нас се създадоха и се създават системи, изградени на принципа на самоуправлението; по-нататъшно развитие получава вътрешнопартийната демокрация с оглед да се повиши активността на всяко партийно членство; с нови мащаби се разгръща обществено-държавното и държавно-общественото начало в управлението на важни страни от социалната дейност; в подем е конкурсното и изборното начало при подбора, разпределението и издигането на кадрите. И във всичко това и за всичко това са потребни гласност, широка достъпност на общественото мнение. Практически ще се пристъпи към по-голям достъп на партийната членска маса до работните форми и средства на ръководните партийни органи, на трудещите се — до работните форми на органите на управление. Някой ще възрази, че съществува опасност да се наруши държавната, партийната, стопанската тайна. Нека не се смесва едното с другото. Не следва над замислите, действията, информацията за ежедневни неща да се намята тогата на тайнствеността. В това отношение предстои да се преодолее една стара бариера — мнозина се боят от гласността или я ограничават или не допускат в работата си, тъй като тя ще разкрие недъзите в тяхната работа, слабите страни в техния стил, ще изведе на показ тяхната ниска компетентност, неспособността им да вземат точни, правилни, научнообосновани решения; ще ги застави да отговарят на неудобни въпроси.

Гласността в партийната работа във всички други социални дейности разкрива по-големи възможности за политическо и идеологическо въздействие върху общественото мнение; чрез средствата за масова информация и по други пътища общественото мнение ще има достъп до по-главните етапи от подготовката на решения, на политически и стопански кампании, на други действия с важно обществено значение. Великолепен пример в това отношение ни даде вестник „Работническо дело" в широката, мащабна публичност на партийните идеи и предначертания в подготовката на Тринадесетия конгрес.

В много първични партийни организации откритите партийни събрания станаха често явление. На тях се гледа като форма на работа, която дава достъп на безпартийните до най-важните дела на партийните организации. Пак на открити събрания се обсъждат кандидатурите за членство в партията. Защо да не се пристъпи към по-голяма достъпност на партийното мнение в частност, на общественото мнение изобщо при подготовката на пленум, сесия, в работата на другите ръководни и управленски звена. Широката гласност ще изиграе своеобразен възбуждащ ефект, който при всички случаи ще обогати проектите с нови виждания, мнения, позиции, с нови предложения и критични бележки, а оттам ще се повиши качеството на решенията и на тяхното изпълнение.

Открива се и една друга възможност — разширената гласност във всички фази и етапи на вземане и изпълнение на партийните решения ще засили контрола на партийната членска маса към стила и методите на ръководството на партийните бюра, комитети, на техните помощни органи. И този своеобразен контрол съдържа в себе си новаторски дух, разширява общественото начало, дава възможност за селекция

Digitized by Google

на способните от неспособните, на талантливите от посредствените. Партийните организации — първична, заводска, общинска, избират в ръководните органи комунисти от своята среда, делегират своите комунисти на отчетни конференции, на други отговорни форуми. За членската маса ще бъде интересно да научи как се проявяват техните избраници, какво е тяхното участие в ръководните органи, проявяват ли активност или е пасивно присъствието им, как представляват и как защитават интересите на своята организация. Подобна гласност безспорно ще доведе до разочарование от работата на някои комунисти, избрани в ръководните органи, ще се състави истинска представа за тяхната дейност, а по този начин ще се помогне на партийните организации в следващите избори да издигнат кандидатурите на по-активни комунисти.

Партията е силна с гласността на своята дейност. Тя няма какво да прикрива и от какво да се страхува. Един поглед повече върху работата на нейните ръководни органи и звена, едно мнение и предложение повече наливат жизнени сокове в партийния организъм, увеличават преобразуващите възможности на партийната дейност.

●

Призивът за повече гласност в сегашната и в бъдещата ръководна и управленска дейност прозвуча многократно от трибуната на Тринадесетия партиен конгрес. Една от насоченостите на този призив бе към разкриване, към широка публичност на слабостите в работата, на причините за неуспехите; на отрицателните явления в живота и главно — за публичност на техните носители.

В партийната работа гласността противостои на анонимността. Досегашната практика познава много случаи, когато се премълчават явни нарушения с мотивировката да се опазва авторитетът на стопанския, на административния, на ръководния деец, да не се разсърди човекът от ръководството, да не се засегне неговото честолюбие. Затова в доклади, отчети, анализи изобилстват имена на предприятия, ръководни звена, на ръководители, завоювали едни или други успехи, докато при анализиране на неуспехите имената изчезват. Анонимността в тези случаи играе ролята на буфер, омекотява удара върху виновниците; личната отговорност изчезва, прикрита, размита от формулировките като: „Срещат се все още предприятия...", „В редица партийни комитети..." „Някои ръководители..." И тъй аудиторията не узнава кои са виновните ръководства и ръководители.

Анонимността се увеличава, мултиплицира се по свой начин при определяне на субективната вина за отрицателните явления. Като че ли у мнозина се е формирала негласната договореност „Премълчи моите слабости, за да премълча твоите". Всъщност премълчаването, търпимостта, отсъствието на гласност укрепват виталитета на негативните явления в социалистическото общежитие; те правят и трудна, нискоефективна борбата с тези явления. „Не от вчера — се казва в Отчета на Централния комитет на партията пред Тринадесетия конгрес — говорим за публичност и гласност на борбата с отрицателните явления, с проявите на „малката правда"... А на друго място пак в Отчета се допълва: „Назряла е необходимостта от най-широка гласност на наложените наказания, за да се засилва вярата на хората в социалната справедливост на нашия строй". Казано е мъдро и с достойнство, с далновидност и с проникновение в същността на нещата.

Digitized by Google

Широката гласност на мерките на партията, на цялото общество срещу отрицателните явления, особено гласността на наложените наказания, е в единство, в пропорционална зависимост с вярата на хората в социалната справедливост на нашите принципи, морал, правила на труд и на живот. Публичността на наложените наказания, причините за освобождаването на един или друг деец от заеманата длъжност е форма на критика спрямо провинилите се, спомага да се утвърждава убеждението, че диалогът на партията с трудещите се продължава, че се води честно и открито. Нека не се забравя, че прикриването на отрицателните явления и на техните носители е равносилно на съглашателство с тях, независимо какви са били подбудите. Приглушената критика, отсъствието на публичност в дейността на органите за социално управление, осакатената информация за грешките поощряват нравствената деформация в трудовите колективи особено деформацията в мисленето и поведението на личността, дават безпрепятствен път на нарушенията на трудовата дисциплина, насърчават некачествената работа, безконфликтното съществуване, насърчават онези, които поставят личните си интереси над държавните.

През последните години в партията се повишиха отговорността и взискателността спрямо комунистите, спрямо кадрите, допуснали различни нарушения; в партийните организации се състояха разговори по тези проблеми, критичният анализ бе задълбочен и с широк обсег, набелязаха се мерки за преодоляване на недостатъците в стила, във формите и в подходите на работа. Тези положителни явления, които несъмнено ще продължат и в бъдеще, следва да бъдат съпроводени с повече гласност, с по-голяма информираност на общественото мнение. За да печелят нови позиции социалистическата демокрация и социалистическата справедливост.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

КАБИНЕТЪТ ПО ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

В края на месец март, в навечерието на Тринадесетия партиен конгрес, завърши прегледът на дейността на кабинетите по партийно-организационната работа, обявен от Секретариата на ЦК на БКП през 1984 година. По съвпадение неговото приключване стана в края на десетгодишнината от създаването на кабинета по партийно-организационната дейност към общинския комитет на БКП във Велико Търново. Както в отчетната сбирка на кабинета, така и в заседанието на общинския партиен комитет бе оценено, че целият десетгодишен период и особено последните две години на прегледа бяха много плодоносни. Той се утвърди като нужно, полезно звено на комитета, на неговия организационен отдел и на цялата общинска партийна организация. Със специфични средства, форми и методи, без да дублира отдел „Организационен", усилията бяха насочени към по-пълно разкриване на новите процеси и тенденции във вътрешнопартийния живот, към разгръщане на инициативата и творчеството за овладяване на нови, по-ефективни форми на работа за издигане боеспособността на първичните партийни организации, за превръщането им в истински политически щабове на колективите. Кабинетът работеше така, че с цялата си дейност да съдействува успешно да се осъществяват икономическите, политическите и социалните задачи на общината. В съответствие с това методическият съвет обръщаше най-голямо внимание върху проблемността на изгражданите секции и т. нар. пулсиращи звена, в съответствие с потребностите на научно-методическата и практическата дейност. Така например през последните години бяха изградени секции за работата на първичните партийни организации в условията на повсеместна интензификация, на повишаване качеството на продукцията на основата на внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, на издигане личната отговорност и пример на комунистите, на контрол над дейността на административно-стопанските ръководства. Този поджод на общинския кабинет системно се препоръчваше и възприемаше от кабинетите при заводските комитети в Завода за телферни електродвигатели, Завода за радиотехническа апаратура, машиностроителния завод „Червена звезда" и фабрика „В. Мавриков".

Digitized by Google

Идеята за изграждането на пулсиращи звена към кабинета беше подсказана от практиката. В редица случаи за по-кратковременни важни задачи не се налага да бъдат създавани постоянни секции, а временни организационни звена, наречени при нас пулсиращи. През 1983 година създадохме две пулсиращи звена, през 1984 — две: за кадрите във връзка с подготвящия се пленум на общинския комитет по този въпрос и второ — за работата на комисиите за контрол над административно-стопанските ръководства. През 1985 г. изградихме едно пулсиращо звено — за усъвършенстване партийното ръководство на Комсомола, което имаше за задача да помага при подготовката на пленума на комитета.

Пулсиращите звена се изграждат по решение на методическия съвет на кабинета и се избират в годишните сбирки на кабинета. След приключване на задачата те се разпускат. Съставът им се движи от 5 до 9 души и както секциите се ръководят от председател.

Оправдаха ли надеждите пулсиращите звена? Примерите, които ще приведа, утвърждават съществуването им. Пулсиращото звено по подготовката на пленума за кадрите взе участие в съставянето на въпросника и проучване състоянието в общинската партийна организация, в подбора на проблемите, които ще се разработят в доклада. По инициатива на пулсиращото звено бе проучена работата с младите комунисти и на школата, в която те участвуват. Звеното предложи и бяха раздадени реферати на изявили се в школата млади комунисти, които ги защитиха пред специално жури с участието на всички завършващи школата.

Интересна и плодоносна дейност разви пулсиращото звено по изграждането и дейността на комисиите за контрол над административно-стопанските ръководства. По разпределение неговите членове проучиха какво е състоянието по този въпрос в партийните комитети и първичните партийни организации. Оказа се, че има неразбиране по избирането, проблематиката, сроковете за действие, компетенциите, методите и формите на работа на комисиите. Вследствие на това значителна част от комисиите съществуват формално, а в редица първични организации не са и избирани. Беше информиран отдел „Организационен". Методическият съвет възложи на пулсиращото звено да изработи методика за изграждането на работата на комисиите. Беше изучен наш и съветски опит по тяхната работа. Двама другари от звеното изготвиха проекти за методики. Тези и още два други проекта бяха обсъдени на две заседания на методическия съвет съвместно с пулсиращото звено. Това стана повод за доста оживена дискусия има ли нужда от подобни комисии, кой и кога да ги избира, какви функции и правомощия да им се възложат. В крайна сметка бяха утвърдени от бюрото на комитета основни положения за избирането и работата на комисиите. Заедно с опита на КПСС те бяха издадени в брошура и предоставени за ползване. След всичко това и с по-нататъшното практическо действие на звеното работата на комисиите тръгна по-добре.

През 1985 година интензивна дейност разви пулсиращото звено по подготовката на пленума за партийното ръководство на младежта. То не само взе участие в проучването и уточняването на проблемите за разработване в доклада и изготвяне проекта за решения. Плод на неговата творческа дейност бяха интересните диалози по партийното ръководство в редица първични партийни организации и комсомолски дружества, предавани и по градския радиоцентър, срещите със секретари и членове на партийни бюра с комсомолски активисти и др.

Digitized by Google

●

През периода на прегледа усилията на кабинетите при общинските и заводските партийни комитети бяха насочени към три основни направления.

Първо. Главната насока беше обогатяване съдържанието на дейността и приобщаване силите на кабинетите към дейността на общинската партийна организация за повишаване научното равнище и ефективността на партийно-организационната работа, за решаване на задачите за всеобща интензификация, повишаване качеството чрез приложение на върховите постижения на научно-техническия прогрес. Акцентуваше се върху четири момента: а) издигане ролята на партийното бюро като колективен изпълнителен орган на първичната организация и личната отговорност на неговите членове; б) засилване въздействието на партийните групи за издигане личната отговорност и примера на комунистите за интензификацията, качеството на работата и ускоряване на научно-техническия прогрес; в) изпълнение решенията на Февруарския (1985 г.) пленум на ЦК на БКП; г) участие на кабинета в подготовката на пленума на комитета за партийното ръководство на Комсомола.

С активното участие на секциите към общинския и заводските кабинети са подети и осъществени разнообразни и интересни инициативи като: колективни и индивидуални консултации на членовете на партийните бюра с участието на научни работници от Центъра по партийно строителство при Академията за обществени науки и социално управление, открити заседания на партийни бюра, разговори около кръглата маса, дни на партийното строителство и др. Дълго се помни разговорът около кръглата маса с членовете на партийните бюра от западната индустриална зона за издигане ролята на партийните организации като политически ядра на колективите.

Преди и по време на прегледа на дейността на кабинетите наблегнахме на четири момента, първият от които е издигане ролята на партийното бюро като колективен изпълнителен орган на първичната партийна организация. Тази линия на кабинета още от неговото създаване преди 10 години се обуславяше от разбирането, че за да бъде първичната партийна организация истинско ръководно политическо ядро, зависи главно от партийното бюро. През този период бяха осъществени разнообразни инициативи. Кабинетът състави и издаде методика за организацията на работата на партийното бюро. Но след XII партиен конгрес ролята на партийното бюро изпъкна с нова сила. Това наложи да се засилят грижите за повишаване на неговата роля. Окуражиха ни колективните консултации на групи с целите партийни бюра, проведени след отчетно-изборната кампания през 1984—1985 година. От зададените предварително повече от 180 въпроса и около 100 по време на консултациите ни се подсказа да търсим още по-гъвкави и конкретни форми на обучение и помощ на членовете на партийните бюра. Затова методическият съвет на кабинета възложи на секциите да проведат диференцирани срещи с тях, по въпросите за които отговарят и са в тематиката на секциите. Методическите материали бяха подготвени от методическия съвет. Секцията по издигане ролята на първичните партийни организации за ускоряване на научно-техническия прогрес преди срещата проучи колко членове на партийните бюра са определени да отговарят по техническия прогрес. Оказа се, че това става в малко бюра. Наложи се да се провеждат нови заседания за преразпределение на задълженията и да се уточни, че отговорниците по производствените въпроси ще имат главна насока научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Всички секции и пулсиращи звена проведоха диференцирани срещи с членовете на бюрата, които отговарят по съответните направления. Председателите на секциите запознаха присъствуващите с правата и задълженията на членовете на бюрата, с формите и методите на работа, с конкретните задачи, които има да се решават, с ролята на членовете на партийното бюро при изготвянето плановете на първичните организации, подготовката на заседанията и събранията, материалите и проектите за решения.

Тези първи срещи предизвикаха жив интерес, водиха се интересни разговори особено с отговорниците по техническия прогрес. Тук се дискутираше твърде оживено по формите и методите за осъществяване на правилно партийно ръководство и разграничаване функциите със стопанските ръководства. Тези срещи помогнаха за засилване колективността в работата на партийните бюра, за издигане личната отговорност на техните членове.

Кабинетът отделя значително внимание на методическата помощ на първичните партийни организации. Бяха разработени повече от десет методики, между които: за планирането, за самоотчета на комунистите, организация на работата на партийното бюро, организация на работата на секретаря на първичната организация, за партийните поръчения, за решенията, за работата на комисиите за контрол иад дейността на административно-стопанските ръководства. По време на прегледа много усилия се положиха за приложение на методиките. За целта членовете на методическия съвет и на секциите оказваха методическа помощ на място, съдействуваха за положително изменение в развитието на първичните организацни. Активна методическа помощ общинският и заводските кабинети оказваха при подготовката и провеждането на отчетно-изборните събраиия. А пулсиращото звено прояви голяма активност и творчество в осъществяване на различни инициативи по подготовката на пленума за партийното ръководство на Комсомола.

Второ. Усилията бяха насочени към увеличаване приноса на кабинетите за усъвършенствуване формите и организацията на обучението на партийния актив.

Това беше едно от главните иаправления в работата на кабинета при общинския комитет на БКП по време на прегледа. За тази цел през 1984 година той предложи на отдел „Организационен" цялостна програма за обучение на партийния актив. За нейната подготовка беше проучен опитът на много комитети в страната, от материали, които кабинетът получава. С програмата беше предложена разнообразна, актуална тематика с цел да се усвояват по-добре постановкнте на XII конгрес, иа Националната партийна конференция и следконгресните разработки на другаря Тодор Живков. Предложени бяха по-ефективни форми на обучение: семинари, практикуми, разговори около кръглата маса, решаване на казуси. По време на проведеиите дни на партийното строителство с участието иа членовете на партийиите бюра от западната индустриална зона на Велнко Търново беше проведен разговор на тема „Ролята на партийното бюро за издигане боеспособността на първичната партийна организация". Полезен, с положителни последици беше разговорът с партийния актив в Комбината за радиотехническа апаратура на тема „Разгръщане самодейността, преобразуващата н направляващата способност иа първичната партийна организация". Той бе подготвен от кабинетите при общинския и комбинатския партиен комитет със съдействието и участието на доц. Гено Матеев от междуокръжната партийна школа в Габрово.

Редица партийни комитети като тези в Завода за телферни електродвигатели, Завода за запаметяващи устройства, машиностроител-

Digitized by Google

ния завод „Червена звезда“, фабрика „Васил Маврнков“ и др. се възползваха от програмата за обучение по тематиката, от предложените практически занятия, от формите за обмяна на опит.

С цел да се повиши ефективността от провеждания полуден на партийния секретар и да се превърне от форма за инструктажи по текущи задачи във високоефективна форма за обучение и повишаване на квалификацията отдел „Организационен“ възложи на кабинета да предложи по-ефикасна система. В изпълнение на поставената задача беше направено социологическо проучване сред всички секретари на първични партийни организации. След обобщение на резултатите, мненията и предложенията беше оформено ценно становище по провежданите полудни на партийния секретар. В тях се съчетава разискването с лекция по проблем на партийното строителство, по методиката на партийната практика, обмяна на опит, в редица случаи практическо занятие с решаване на казуси. Накрая се завършва с поставяне на актуални задачи за изпълнение. Така протече денят по реализационния процес на партийните решения в Завода за телферни електродвигатели по повишаване ролята на партийните групи, в домакинството на партийния комитет в окръжно управление на МВР.

Наред с издадените досега повече от десет методики: планиране дейността на първичните организации, подготовка и провеждане на партийното събрание, организация на работата на партийното бюро, организация на работата на партийния секретар, по самоотчета на комунистите, за партийните поръчения и др., когато са дело на кабинета, значителна роля за повишаване квалификацията на партийния актив в общината играе изданието на кабинета „Трибуна на положителния опит“. Освен положителен опит в него са публикувани редица методически насоки и материали в помощ на партийната практика. Така например всяка година се поднасят методически материали в помощ на подготовката и провеждането на отчетно-изборните събрания. Но с подчертан интерес се посреща отпечатваната във всеки брой на изданието задача-главоблъсканица по отделни въпроси на партийната теория и практика. Секретарите изпращат отговорите в кабинета. Те съобщават също, че тази форма е много полезна за повишаване квалификацията им.

Повечето от заводските партийни комитети се възползваха от програмата и обучават членовете на партийните бюра, отговорниците на партийните групи и пр. на високо равнище.

Под ръководството на отдел „Организационен“ кабинетът проявява стремеж да разнообразява формите на повишаване квалификацията. Считаме, че дните на партийното строителство, разговорите около кръглата маса, колективните консултации, решаването на казуси, практикумите, защитата на реферати, каквито организирахме с млади комунисти след завършване на школата, се оказват много ефективни.

Методическият съвет на кабинета смята, че има много голямо задължение към партийния актив по снабдяване с литература, с разработки, с библиографски справки. Затова в кабинета системно се поддържат и допълват повече от 40 методически папки. По указание на методическия съвет миналата година на едни от първите си сбирки секциите определиха по един свой член, който редовно да следи литературата и печата по проблемите на секцията и да предлага да се актуализират методическите папки. В тази насока по-големи грижи се полагат от кабинетите в Завода за телферни електродвигатели, Комбината за радиотехническа апаратура, машиностроителния завод „Червена звезда“. През 1985 г. методическият съвет обсъди състоянието на справочно-информационната дейност на кабинета и набеляза мерки за нейното подобряване.

Digitized by Google

Третото главно направление в дейността на кабинета е да залага, да извежда, да разпространява и внедрява положителния опит в партийната работа. По време на прегледа тук бяха завоювани значителни успехи. Втора година вече към кабинета няма специална секция, а за опита отговаря всяка секция съобразно проблема, който й е поверен. И това се оказа много полезно. Още на първите си сбирки в началото на годината всяка секция разпределя своите членове по проблемите, за които ще отговарят съобразно решението на бюрото на комитета. В първичните организации беше извършена значителна работа и се постигнаха добри резултати. Активно се работи на редица места по извеждане на модел за повишаване личната отговорност на комунистите за подобряване на качеството. Тук кабинетът има своя скромен принос.

По време на прегледа продължи да се утвърждава и да се усъвършенствува традиционната практика да се провеждат срещи за обмяна на опит. Полагат се по-големи грижи за подбора на проблемите, за подготовката на срещите. Добре замислена и реализирана беше срещата за обмяна на опит на секретарите на заводските партийни комитети и завеждащите кабинетите по партийно-организационната работа по дейността на кабинетите. Първо бяха посетени някои кабинети, където бе обменен опит. След тази среща партийните комитети в общинския народен съвет, общинското управление на МВР и други създадоха свои кабинети, а за по-старите се полагат още по-големи грижи, за да се подобрява дейността им. С положителни резултати се проведоха срещите за обмяна на опит по работата на партийните групи, по реализацията на партийните решения, по конкурсното и изборното начало и др.

През 1985 г. се навършиха 10 години на изданието на кабинета „Трибуна на положителния опит". През този период то даде своя значителен принос за популяризиране на ценен партиен опит на КПСС, столицата, страната, окръга и общината. По време на прегледа бяха издадени 5 броя. Един от тях бе посветен на 10-годишнината от Велнкотърновското национално съвещание по проблемите на първичната партийна организация.

●

За успешното протичане на прегледа и за системната работа на кабинета най-голяма е заслугата на методическия съвет. Той умело насочва и ръководи цялостната дейност на секциите и пулсиращите звена, подхваща интересни инициативи, полага грижи за подобряване на материалната база на кабинета. Новото обаче, което се откроя в неговата дейност през периода на прегледа, е повишеното внимание и стремеж да оказва методическа помощ на кабинетите към заводските партийни комитети, да помага за изграждането на нови кабинети. С ценното съдействие на кабинета към окръжния комитет на БКП беше оказана помощ на кабинетите в Комбината за радиотехническа апаратура, фабрика „В. Мавриков" и други за подобряване на структурата и дейността на кабинетите. Всичко това е сигурна предпоставка, че общинският и заводските кабинети, опирайки се на натрупания опит по време на прегледа, ще отдават сили за усъвършенствуване и обогатяване на партийната практика, за издигане боеспособността на първичните организации и цялата общинска партийна организация, с успех ще претворяват в живота решенията на Тринадесетия партиен конгрес.

Неичо НЕЙКОВ

Digitized by Google

КАЧЕСТВО И ЕФЕКТИВНОСТ НА ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

По решение на окръжния комитет на БКП в Бургас в окръга се извежда положителен опит за работата на партийните организации за повишаване качеството и ефективността на партийната дейност. В тази връзка се проведоха социологическо проучване и научно-практически конфереиции в заводите, комбинатите, районите и общините.

В предлагания материал ще споделим основните резултати, изводи и тенденции от едногодишната работа в комбинатската партийна организация в стопанския комбинат „Вентилационна и пречиствателна техника" — Бургас по **повишаване качеството на партийната дейност.** Темата е актуална, значима и отговаря на стремежа на комбинатския партиен комитет за положителна промяна в партийната дейност, за очистването ѝ от формализъм, излишно регламентиране и шаблонни прояви. Целта беше чрез повишаване качеството и ефективността в дейността на партийните организаци в комбината **да се създадат условия за максимална реализация на творческата активност на комунистите и всички членове на колектива.**

Като типичен обект за изследване подбрахме от комбинатската партийна организация пет организации, изградени в материалното производство, техническата дирекция, икономическите отдели и администрацията, в научно и инженерингово звено.

Методите, използвани при изследването, включват: проучване на текущия архив на първичните партийни организации и партийния комитет; анализ на социално-икономическите резултати от развитието на колективите; пряка анонимна анкета с всички комунисти; разговори с партийни активисти.

ТЕОРЕТИЧЕСКА ОБОСНОВКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

При анализа на практическия опит трябваше да формулираме работна концепция за системата на критериите и показателите за качество и ефективност в дейността на първичната партийна организация. При решаването на тази задача използвахме публикуваните разработки по този проблем, в които се обосновават и определят най-общите изисквания към критериите и показателите за оценка на идеологическата и организационната дейност.

При работата изхождахме от постановката на XII конгрес на БКП, че „за ефективна партийна работа има само един критерий и това е реалната способност на първичната организация да бъде водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейновъзпитателни сили на партийната политика във всеки трудов колектив"[1].

Трудностите при диференцирането на този интегрален критерий произтичат от очертаващите се в условията на научно-техническата революция процеси на усъвършенстване на социалистическите обществени отношения чрез издигане ролята и значимостта на низовите звена на обществото. Следователно ролята на партийната организа-

[1] Т. Живков, Отчет на ЦК на БКП пред XII конгрес и предстоящите задачи на партията, С., 1981, с. 119.

Digitized by Google

ция оценяваме вярно само когато отчитаме реалното ѝ въздействие върху трудовия колектив, където се реализират сблъсъците, свързани с изграждане на материално-техническата база на развития социализъм.

Приемаме, че основен елемент на партийното ръководство е дейността, която може да се разглежда като целенасочен, планиран и организиран процес, съвкупност от действия за изпълнение на партийната политика.

В литературата все още няма единство при определяне на това понятие. Повечето автори определят качеството на партийната дейност като органическа съвкупност от свойства, черти, белези, които са израз, проявление и въплъщение на същността на партията като висша форма на политическа организация на работническата класа, политически авангард на народа, ръководна и направляваща сила на социалистическото общество. Друга група го определят като съвкупност от свойства, които характеризират нейната същност и определят ефективността и ползата от нейното провеждане.

За нуждите на нашето изследване приемаме общото в двете определения, т. е., че качеството на партийната дейност е съвкупност от свойствата на тази дейност, които определят съответствието ѝ с партийната политика. Под „критерии" разбираме мерило, „образец" за оценка или квалификация на дадено явление. Понятието „показател" използваме за конкретизиране на критериите, който позволява количествено измерване. Ефективността разглеждаме като отношението между постигнатия целенасочен резултат и направените организационни усилия.

За да отразява основните изисквания към партийната дейност в условията на икономическия подход и внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, системата от критерии и показатели трябва да отговаря на определени изисквания. По-важните от тях са:

Да позволяват дейността на партийните организации в условията на интензификация да се оценява като ръководна политическа дейност, т. е. чрез критериите да можем да оценим доколко те действуват като политическо ядро на трудовия колектив и създават условия за ускоряване на процесите по внедряването, като съчетават интересите на обществото, колектива и личността.

Да съответствуват на най-общия критерий за цялостната дейност на партийната организация. Конкретизацията и диференцирането на този критерий се налага както поради факта, че той е интегрален, т. е. обхваща всички страни от тяхната работа, така и поради това, че най-общ критерий, за чието определяне са необходими по-частни показатели.

Критериите трябва да стимулират социално-икономическите резултати от дейността на колектива. По този въпрос споделяме становището, че при оценяване на качеството на партийната работа трябва да използваме като един от критериите трудовата дейност и нейната резултатност. Приемаме, че критерни и показатели, определящи ръководната дейност на партийните организации в условията на научно-техническата революция, могат да бъдат: комплексното изпълнение на насрещния план; обществената производителност на труда; материалните разходи на 100 лв. стокова продукция; качеството на труда и продукцията; изпълнението на плана по техническия прогрес...

Разбира се, ние отчитаме, че върху резултатите влияят и много други фактори и ще допуснем груба грешка, ако приемем тези измерители за единствени. Само използването им в комплекс с други критерии и показатели ще ни предпази от опростенческото свеждане на дейността на партийните организации до икономически резултати.

Digitized by Google

Използваните критерии трябва да позволяват оценка на идейно-възпитателната и организационната дейност на първичните организации в условията на научно-техническата революция. За целта могат да се използват критерии и показатели, които определят: съдържанието на обсъжданите проблеми; броя и ефективността на проведените мероприятия; своевременността, качеството и обхвата на контрола; поставените и изпълнените партийни поръчения; нивото на творческата активност на колективите...

По отношение на връзката си с различните главни сфери на обществото използваните критерии и показатели са:

политически — в основата на които стоят разработването и отчитането на обективните закони и закономерности, изпълнението на партийната политика, отчитането и осигуряването на единството между интересите на обществото като цяло, колектива и отделната личност;

технико-икономически — основа на които е нивото на икономическата ефективност на производството, нивото на използваните технологии и конструкции, нивото на професионалната квалификация, образованието, организацията на живия труд на колектива;

социални — осигуряващи отчитането на социалните промени и условия в колектива, активността на членовете му;

морални — в основата на които стоят измененията в морала на членовете на колектива, породени от внедряването постиженията на научно-техническата революция.

Като се ръководим от тези изисквания, считаме, че **критериите за качеството и ефективността в дейността на партийните организации в условията на научно-техническата революция следва да позволят да се оцени правилно равнището на социалната активност на комунистите и трудещите се и постигнатите социално-икономически резултати.**

За нуждите на изследването разпределихме критериите и показателите в следните три групи:

— **Критерии и показатели, отчитащи нивото на социалната активност на комунистите и членовете на трудовия колектив.** Те могат да бъдат: ниво на трудова, обществено-политическа и творческа активност; авангардна роля на комунистите; адекватност на съревнованието с изискванията на икономическия подход и механизъм; движение за научно-техническо творчество на младежта и трудещите се; разпространение и усвояване на челния опит; дейност на колективните органи на управление на колектива...

— **Критерии и показатели, отчитащи социално-икономическите резултати от дейността на колектива като:** внедрена бригадна организация на труда от нов тип; внедрена вътрешностопанска сметка; изпълнение на насрещния план (печалба, обществена производителност на труда, фондоотдаване); изпълнение на плана по научно-техническия прогрес; социална структура на колектива(образование, квалификация на работниците, условия на труд и почивка); качество на производството и труда, стопанисване на социалистическата собственост.

— **Критерии и показатели, които отчитат съчетаването на идеологическата и организационната дейност на партийните организации с изискванията за интензивно социално-икономическо развитие. За идеологическата дейност** — степен на усвояване на партийната политика и превръщането ѝ в убеждение и мотив за действие на отделната личност; своевременност, тематика, качество и обхват на идейно-политическите мероприятия; разнообразие и ефективност на средствата и формите за идеологическо въздействие. **За организационната дейност** — изграждане на бойки партийни ядра във всички звена на трудовия колектив, във всички професии и възрастови групи; ниво на вътрешнопартийната демокрация (ниво на критиката и самокритиката, на

Digitized by Google

колективността, на гласността, самодейността на първичните организации) и на партийната дисциплина; проблемно обогатяване и изменения в съдържателната страна на организационните мероприятия; усъвършенстване на използваните методи, форми и средства; привеждане системата за подбор, разпределение и възпитание на кадрите в съответствие със задачата за усвояване на революционното мислене и действие; издигане ролята на профсъюзните и комсомолските дружества за внедряване на икономическия подход и механизъм; ефективност на партийния контрол.

Разбира се, предложеният теоретичен модел може да бъде обогатяван и уточняван в съответствие с конкретните условия и задачи на изследваните първични партийни организации.

РЕЗУЛТАТИ И ИЗВОДИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

При изследването изхождаме от схващането, че партийната дейност е единна и неделима, че има политически характер и осигурява комплексно обхващане на факторите, повишаващи ефективността на всички социални дейности.

Най-общият извод е, че нивото на социалната активност на комунистите и колектива в стопанския комбинат „Вентилационна и пречиствателна техника" е равностойно с нивото на водещи колективи в окръга.

За нивото на трудовата активност на комунистите съдим по получените социално-икономически резултати. За 1985 г. колективът изпълни насрещния план и плана за социалното развитие. Няма комунист, който да не изпълнява трудовите си норми. Партийните поръчения, свързани със задачите по научното осигуряване на производството, по изпълнението на производствената програма, се изпълняват в срок. През последните три години 45 на сто от партийните членове неколкократно са излъчвани за ударници и челници, а 22 на сто по един път, т. е. 77 на сто от тях са били първенци в социалистическото съревнование. Рационализатори са 20 процента, а 7 на сто имат собствени разработки в движението за техническо и научно творчество на младежта.

Наблюдава се тенденция на нарастване нивото на обществено-политическата активност на колектива. Увеличените права и възможности на низовите трудови колективи се реализират чрез ефективно функциониране на колективните органи за управление на производството — бригаден съвет, бригадно събрание, общо събрание. Усилията на партийната организация са насочени към правилно използване на новите им правомощия — да вземат решения по основните въпроси на бригадите, изградени на принципа на завършен технологичен цикъл.

Анализът на партийните документи и резултатите от проведената пряка анонимна анкета показват, че всеки член на колектива е запознат с насрещния план и компенсационната програма. Използваните форми за разяснение са предимно открити партийни събрания, събрания на трудовите колективи, формите на политическата учебна година. Нещо повече, над 68 на сто от членовете на колектива са участвували в разработката и формирането на плана с предложения и идеи. При комунистите се наблюдава значително по-високо участие, като 83 на сто от тях участвуват с предложения в насрещния план.

Резултатите от анкетата и добрите стопански резултати показват една постоянно **утвърждаваща се тенденция на нарастване авангардната роля на комунистите.** Предпоставка за тази тенденция са политическите и деловите им качества — 27 процента са с висше образова-

Digitized by Google

ние и 44 на сто със средно. 75 на сто са от 30 до 50 години. Основната част от комунистите са работници. Силно е партийното ядро и сред инженерно-техническите кадри. Разпределението им по професии също е добро — партийното ядро сред пресьорите е 6,3 процента, при конструкторите е 12,6 на сто, при технолозите — 18,2 на сто.

Авангардната роля на комунистите в най-голяма степен зависи от чувството им за отговорност при реализация ръководната роля на партията, за изпълнение задачите, които решават първичната партийна организация и трудовият колектив. В лекция шеста пред преподавателите и слушателите от Академията за обществени науки и социално управление другарят Тодор Живков формулира като критерий за оценка личния пример на комуниста:

„Колко хора е въвлякъл в общия подем, как е съдействувал да се осигурят необходимите условия за пълното разгръщане на силите и за увеличаването на приноса на неговите другари от трудовия колектив.“[1] Обществената заетост на комунистите в комбинатската организация е висока, като 98 процента от тях са обществено ангажирани, 36 на сто са членове на ръководни партийни и стопански органи, 19 на сто на профсъюзни органи и 15 на сто са членове на Комсомола.

За високото ниво на обществено-политическата активност на комунистите съдим и по броя на взелите участие в партийните събрания. Половината от комунистите са се изказвали над 3 пъти на партийни събрания, а 81 на сто от комунистите излагат своите съображения и предложения по обсъждаиите въпроси.

Наред с тези положителни оценки изследването показа някои негативни страни в издигане авангардната роля на комунистите. Смущаващ е фактът, че 10 на сто от комунистите са с основно образование. Малък е делът на младежите в партийните организации, както и в партийното ядро в основните производствени бригади. В партийните организации, изградени в материалното производство, броят на комунистите е значително по-малък от общия им процент в комбинатската организация. Ако анализираме партийното ядро по професии, изпъкват недостатъчните грижи за укрепването му сред такива важни за завода професии като стругаро-фрезисти, където партийното ядро е едва 5 процента.

Най-големи резерви за повишаване авангардната роля на комунистите се съдържат в увеличаване дела на онези от тях, които се намесват активно в отстраняване на закононарушенията. Те са 34 процента от всички комунисти, а две трети от комунистите при закононарушение, разхищение, злоупотреба сигнализират пред партийното и стопанското ръководство, без да се намесят активно за тяхното отстраняване.

Тревожно е състоянието по информираността на комунистите за челния опит. Изследването показа, че половината от комунистите не познават най-високите световни постижения в областта, в която работят.

В изследвания период в идеологическата дейност на партийната организация се проявяват тенденции към обогатяване съдържанието и формите, за превръщане на партийната политика в убеждение и мотив на поведение на всеки член на колектива. Чрез формите на политическата учебна година се разяснява перспективната програма в развитието на комбината като водещ в разработката и производството на съоръжения за внедряване на биотехнологиите в нашата страна.

Утвърдена форма за обсъждане и анализ на актуални за колектива проблеми са единните политически дни, където се обсъждат про-

[1] Т. Живков, Лекция шеста, С., 1983, с. 22.

Digitized by Google

блемите по качеството на продукцията за СССР, компенсационната програма на колектива, реконструкцията и модернизацията...

Критерият за превръщането на партийната политика в убеждение и мотив на поведение е свързан с умението на комунистите да извършват умело и резултатно възпитателна работа в трудовите колективи. За това допринася обстановката за разгръщане на критиката и самокритиката. Две трети от анкетираните отговарят положително на този въпрос. За повишено съзнание и отговорност на комунистите можем да съдим и от отговора на въпроса „Към кого е насочена критиката?" Като положителен може да се оцени фактът, че 71 процента от тях насочват критиката към ръководителите на колектива, към колегите си, т. е. търсят причините за неуредиците преди всичко в собствената си работа.

За нивото на вътрешнопартийната демокрация съдим и по създадените добри условия за отчетност на партийните органи пред комунистите, колективността при обсъждане и решаване основните проблеми на колектива на партийни събрания, условията за критика и нивото на партийната дисциплина.

Анкетата и проучването на дневния ред на партийните събрания показват умение да се обогатява съдържанието на обсъжданите въпроси, като повечето от тях са свързани с изпълнението на насрещния план и внедряване постиженията на науката и техниката.

Проблемите на техническия прогрес тематично обогатяват дневния ред на партийните събрания. Обект на обсъждане в комбинатската партийна организация са перспективните направления в развитието му, свързани с ускореното приложение на технологиите в народното стопанство. Първичните партийни организации са обсъждали програмите за развитие на: комплексни технологии за чисти среди; технологии за ултрафилтриране и обратна осмоза; технологии и технологични системи за изгаряне на тежки, леки и газови горива и вентилационна техника за тежки и средни вентилатори. Обсъжданите през 1984 година проблеми могат да се групират така: за партийните организации в основно производство; 17 процента по партийно ръководство на икономиката; 25 процента по идеологическите въпроси и 58 процента по организационните въпроси. Аналогично е разпределението на проблемите в партийната организация към института. В първичната организация към администрацията 50 на сто от тематиката е по партийно ръководство на стопанската дейност, 28 на сто по организационни и 22 на сто по идеологически въпроси.

Неправилно би било да се определят количествени измерители на това съотношение — организационни въпроси, идеологически въпроси, партийно ръководство на икономиката, но такива противоположни крайности едва ли осигуряват обсъждането на най-важните проблеми на трудовите колективи. Докато партийната организация в инженерингово звено прекалено често се занимава със стопански въпроси и съществува опасност от дублиране, то партийната организация в основното производство съвсем недостатъчно обсъжда въпроси, свързани с интензивното развитие на икономиката. В подкрепа на този извод е и фактът, че в завод „Спартак" не е внедрена бригадна вътрешностопанска сметка. Необходимостта от усъвършенстване подбора на обсъжданите въпроси като условие за по-високо качество и ефективност на партийната дейност се подкрепя от половината анкетирани комунисти.

На съвременния етап нашата партия свързва приложението на политическия подход с необходимостта от усъвършенстване на **партийния контрол** като един от действените инструменти за изпълнение на партийната политика. Такова е виждането на комунистите, които

Digitized by Google

идентифицират издигането авторитета на партийната организация с усъвършенстването на партийния контрол. Но същевременно само 17 на сто от комунистите считат, че са редовно информирани за резултатите от контролната дейност.

Качеството и ефективността на партийната дейност е дело на кадрите на първичната партийна организация. С цялата си кадрова работа комбинатската партийна организация създава политически и социалнопсихически условия за критичност и конкретност в оценките на кадрите. В партийната организация в Института по вентилационна и горивна техника всяко тримесечие се приемат текущи оценки на стопанските ръководители и водещи специалисти по изпълнение на задачите по техническия прогрес.

Повишаването на отговорността на кадрите е особено актуален проблем за усъвършенстване на партийното ръководство. Приложението на новия икономически подход и неговия механизъм и приетият решителен курс към интензификация на народното стопанство го определят като важно условие за нарастване ефективността на нашата икономика и като критерий за ефективна кадрова работа на първичните организации.

В. И. Ленин определя като основна задача на партийното ръководство индивидуалната отговорност за извършеното, а като основен принцип на управлението — пълната лична отговорност за ръководството на определената работа.[1] Към това становище се придържат по-голяма част от комунистите. Предложения за системно отчитане на партийните бюра и ръководителите пред събранието правят 35 на сто от анкетираните комунисти. Завишената взискателност към ръководителите според 29 на сто от комунистите трябва да се отрази в завишения контрол към редовното им присъствие на събранията и към контрола върху цялостната им дейност.

Специалистите от комбината, членове на партията, активно участвуват в перспективните програми за ускорено развитие на комбината през деветата петилетка, които предвиждат удвояване обема на производството, и то главно на основата на развитието на новите направления. Те разработиха проекти за изграждане на три малки предприятия — за производство на горивна техника, за инсталации за ултрафилтрация и обратна осмоза и за малки и средни вентилатори. Предложените проекти спечелиха конкурса за ефективност и са осигурени с необходимите капитални вложения.

Сега задачата е да се изпълнят проектите, без да се намалява темпът на производството. Това е невъзможно без промяна в стила на партийните органи, на ръководните кадри. За такава промяна в стила и методите на работа на партийните бюра се изказват 76 на сто от комунистите, като половината от тях считат, че партийните бюра не воюват системно, често пъти отстъпват неоснователно пред административното ръководство.

Разбира се, съществуват и проблеми както в необходимостта от включване на по-широк актив в подготовката на партийните събрания, така и че не се вземат под внимание справедливите критични бележки. Двадесет и три на сто от анкетираните сочат този проблем като основен за недостатъчната активност на партийните събрания. За издигане на тяхната ефективност правят препоръки, свързани с повишаване взискателността и контрола по изпълнение на взетите решения със системно отчитане на всички комунисти пред партийното събрание. Според анкетираните бюрата и партийните организации не търсят достатъчно строга отговорност от всеки, който уронва техния ав-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 52, с. 23.

Digitized by Google

торитет. Нещо повече, 21 на сто считат, че отговорност се търси повече от редовите комунисти и по-малко от ръководителите.

Общият извод, направен на комбинатската научно-практическа конференция, е, че въпреки постигнатите положителни изменения нивото на качеството и ефективността на дейността на първичната партийна организация не съответствуват на високите изисквания и на възможностите на партийната организация. На нея се приеха основни насоки за повишаване качеството и ефективността на партийната дейност.

Богатият фактически материал от изследването, анализите, изводите в партийните организации и в комбинатския партиен комитет създаде условия за по-целенасочена партийна работа.

к. ф. н. Христина КОЛЕВА
гл. асистент в АОНСУ при ЦК
на БКП филиал — Пловдив

ГЛАВНА ЗАДАЧА — НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ

Основна грижа на партийния комитет в текстилния завод „Петко Енев" — Нова Загора е да полага непрестанни грижи за издигане равнището на политическото ръководство на трудовия колектив в борбата за социално-икономическото развитие на предприятието. В центъра на вниманието на заводската партийна организация, на комунистите стои задачата да утвърждават интензивните фактори в производството, да повишават качеството на труда и продукцията, да засилват отговорността и дисциплината на работниците и специалистите.

Обединените действия на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство на трудовия колектив донесоха реални резултати в усъвършенствуване на социалистическата организация на труда, за внедряването на икономическия подход във всички сфери на работа. През последните години при разработването и обсъждането на държавните задачи при поемане на насрещните планове се осъществяват редица конкретни мероприятия. С тях своевременно се запознават всички производствени звена, бригади, участъци, смени и цехове, за да дадат своя принос за най-пълно разкриване на резервите.

Конкретните решения на заводския партиен комитет засилват дела и въздействието на партийната организация за изпълнение на годишните планове. Въпреки утежнените природно-климатични условия през последните две години политическата, организаторската и идеологическата дейност на първичните партийни организации има ясен ориентир: всеки комунист, всеки член на колектива правилно да разбере, че в основата на постигнатите високи производствени резултати за преодоляване на възникналите затруднения стои трудовата, плановата, технологичната и финансовата дисциплина.

В годините на осмата петилетка трудовият колектив завоюва значителни успехи. Постигнат е ръст на стоковата продукция 141 на сто, на печалбата — 158 на сто, подобри се фондоотдаването с 30,5 на сто.

Digitized by Google

Добри са постиженията и в изпълнение програмата за социалното развитие на колектива. Средната работна заплата спрямо 1980 г. се увеличи с 23,9 на сто, подобри се и комплексното обществено обслужване на работниците и специалистите по месторабота и местоживеене. Решени са проблемите на работническото здравеопазване и столовото хранене, на детските заведения, търговското обслужване и на 20 други видове услуги. Присъденото звание „Първенец" и вимпелът на Централния съвет на Българските професионални съюзи е израз на високата оценка за стореното в това направление.

Значим е приносът за тези успехи на колектива от втори предачен цех, на бригадите с ръководители Георги Даковски, Иван Сурчев, Петър Станчев, Пеньо Петров, Кънчо Петров, Иван Бинев, на 90-те работници, изпълнили предсрочно петилетните си разчети. Между отличилите се в социалистическата надпревара са комунистките Николина Георгиева, Ангелина Балева, Кръстина Иванова, Елена Генчева, Стефка Борисова, Марушка Желязкова.

●

Разностранната организаторска и идейновъзпитателна работа на партийната, профсъюзната и комсомолската организация съдействува да се формират в бригадите здрави другарски взаимоотношения, взаимозаменяемост, чувство за отговорност, принципен другарски контрол. Главно социално поле за политическа и трудова реализация на личността в завода е бригадата, изградена на бригадна стопанска сметка.

Широка подкрепа получи движението всяка бригада да работи със собствен кодекс на социалистическата дисциплина. На бригадни съвети и събрания в бригадите на Митко Динев, Иван Бинев и Иван Сурчев се обсъждат отрицателните явления и своевременно се вземат мерки за тяхното отстраняване. За създаването на здрав социалнопсихически климат допринасят и социологическите изследвания, на основата на които заводският партиен комитет разработва конкретни програми за повишаване управленската квалификация на ръководните кадри, за подобряване работата по местоживеене, за адаптиране на новопостъпващи работници в трудовата среда.

Изложбите и срещите с творци и творби на културата и изкуството, провежданото политическо студио, естетическото оформяне на битовите помещения и района на завода съдействуват да се издига идейното и общото културно равнище на колектива, да се обогатява съдържанието на пропагандистката и масовата дейност.

В края на 1983 година в заводската партийна организация беше подета инициативата да се превърне колективът в образцов в труда и бита. Осъществяваната досега политическа, организаторска и идеологическа работа за изпълнение на приетата специална програма, разчетена на основата на тази инициатива, способствува не само за повишаване идейното равнище на членовете на колектива, но и за по-пълното използване на производствените мощности, за укрепване на дисциплината и намаляване на текучеството. Освен в завода грижите и отговорността за членовете на колектива се пренесоха и в квартала, по местоживеене. По-непосредствена и действена сега стана връзката завод–квартал. Без активното участие на общинския народен съвет, общинския комитет на Отечествения фронт, общинския съвет за народна просвета, домсъветите трудно можеха да осъществят по-голямата част от предвидените мероприятия. Така например повечето от въпросите по местоживеене, свързани с битовите и социални-

Digitized by Google

те нужди на работниците от завода и техните семейства, с благоустрояването и хигиенизирането на нови улици и квартали, с изграждането на детски градини, се решават съвместно с общинския народен съвет. Партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство в завода заедно с отечественофронтовските организации усърдно работят за утвърждаването на интересни инициативи: празник на квартала, обществен преглед за естетизиране на жизнената среда, съревнование за образцов жилищен блок и образцов жилищен вход, срещи-разговори с работници, живеещи в квартала, и др. Реална е ползата от връчването и контрола по изпълнение на поръченията на комунисти, профсъюзни и комсомолски активисти за работа по местоживеене.

Налага се основният извод, че равнището на идейновъзпитателната работа расте с осъществяването на мероприятията от програмата за образцов колектив в труда и в бита. Заводският партиен комитет, неговият секретар Димо Николов в хода на изпълнението на програмата ясно виждат някои съществуващи проблеми от организационен характер. Те се отнасят до по-тясното координиране начинанията на партийния комитет с кварталните отечественофронтовски комитети, до своевременното решаване на назрели битови въпроси на отделни семейства и др. Независимо от това обаче стореното досега недвусмислено показва полезността и необходимостта от по-нататъшното обогатяване съдържанието и формите на дейността за цялостното реализиране на инициативата на заводската партийна организация.

●

На преден план в организаторската и възпитателната работа на заводската партийна организация стоят въпросите на плановата, договорната, финансовата, технологичната и трудовата дисциплина. Така се създава обстановка на непримиримост към нарушенията и организацията на обществения труд. Затова заводският партиен комитет с неудовлетворение се отнася към постигнатото в тази насока и воюва срещу проявите на недисциплинираност, непълното уплътняване на работното време и пр. Въпросът опира и до своевременното търсене на отговорност от нарушителите на дисциплината, до засилване активността на действуващите обществени органи: комисиите за народен контрол, съвета по профилактика, другарския съд, комсомолските контролни щабове. Много важно също така е да се използва по-пълно голямата въздействуваща сила на общественото порицание на другарските съдилища и на събранията на трудовите колективи.

Сега под ръководството на заводската партийна организация усилията са насочени към бързото разкриване на резервите, към създаване на условия за по-цялостно разгръщане на творческите възможности на колектива, тъй като в отделни смени, участъци и служби с голямо колебание се пристъпва към изпълнението на поставените задачи. Партийният комитет и партийните бюра с чувство за отговорност се отнасят към съществуващите пропуски и водят борба за тяхното отстраняване. Става дума за по-доброто натоварване на производствените мощности, за своевременното осигуряване с резервни части и спомагателни материали, за подобряване качеството на работата на климатичните камери и др.

Партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство правилно разбират изискванията на XIII конгрес и активно

Digitized by Google

работят за ускореното внедряване на научно-техническите постижения за обновяване на производството с нови технологии. В разработените основни насоки за развитието на завода през деветата петилетка и до 2000 година водещо място заемат въпросите на комплексната механизация на производствените процеси, борбата за намаляване на ръчния, тежкия и непривлекателния труд. Завършва монтажът за механизирано преносяне на материалите във втори предачен цех, робота за подхранване на памука в батонажа, реализирането на втория етап от електронната обработка на информацията. Ще се заменят морално остарелите разтоварително-биещи агрегати, за да се подобри качеството на произвежданите викали. Нужно е обновяването и на пухоодухвателите на предачните машини.

Главна задача в многостранната ръководна дейност на партийния комитет през следващите години е по-нататъшното издигане на научно-техническото равнище на производството. В светлината на решенията на Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП се създават реални предпоставки за истински прелом в тази насока. Съществува пълна нагласа у стопанското ръководство начело с директора на завода Денка Петрова, у комунистите, които работят в тази област — Христо Митев, Христо Иванов, Лидия Ганчева, Желязко Желязков, Райко Колев и др., за определяне и конкретизиране, за засилване плановото начало в управлението и изпълнението на задачите по внедряването на научно-техническите постижения. Открит е правилният път за подобряване на научното обслужване на производството чрез организираните работни групи от инженерно-технически и икономически кадри по цехове, чрез създаване на непосредствени връзки със специалисти от научни и внедрителски организации и висши учебни заведения, по пътя на активизиране участието на специалистите от завода по линията на научно-техническите съюзи и клубовете за техническо и научно творчество на младежта.

Сред ръководните и изпълнителските кадри съществува пълна убеденост в стриктното спазване на технологичната дисциплина. Изградените технологии в завода са в съответствие с най-новите постижения в текстилната промишленост и с това се осигурява нормално протичане на производствените процеси в преденето и тъкането. Вниманието на партийната организация, на комунистите и на всички членове на колектива е съсредоточено към отстраняването на съществуващите пропуски по изготвянето на смесите, технологичния контрол по преходи, съставянето на икономическия анализ и прогнозите и т. н. Връчват се конкретни поръчения на комунистите за увеличаване на личния им принос за подобряване на качеството на продукцията, води се индивидуална разяснителна работа по бригади, смени и цехове. Този въпрос широко се обсъжда на открити партийни събрания, организиран е обществен преглед по качеството.

Цялостното приложение на икономическия подход и неговия механизъм е основен метод на ръководство за успешно осъществяване на задачите за изтеклата осма петилетка. Повишаването на производителността на труда се извършва на основата на прилагането на бригадната организация на труда и вътрешностопанската сметка. Бригадите се утвърждават като истински стопани на средствата за производство, а първичните партийни организации като политически щабове на колективите. Расте умението на икономическите и техническите кадри правилно да внедряват новия икономически механизъм в условията на стопанската дейност на завода. Издига се ролята на бригадните съвети и събрания, по-точно се определя делът на всеки работник и пряк ръководител при осъществяване на общите задачи на бригадата.

Digitized by Google

Правилното развитие на тези процеси зависи преди всичко от инициативността на заводския партиен комитет и на първичните партийни организации, от стила и методите на работа на ръководните кадри. Ето защо стремежът е да се изучава и по-бързо да се прилага опитът на еталоните в основните професии и бригади. А това се осъществява чрез обучението на тези кадри, усвояването на втора професия, подобряването на техническата информация, предоставяна на местните специалисти.

Свое определено място и отговорност за решаване на проблемите за социално-икономическото развитие на завода имат партийните групи. В тях критично и самокритично, открито и конкретно се разискват назрелите въпроси. Проведеният преглед за издигане боеспособността на партийните групи и личния принос на комунистите в борбата за повишаване на качеството позволи да се открият по-ясно нерешените задачи и пропуските в работата. Същевременно прегледът показва потребността да се издига ролята на събранията на групата, да се подобрява тяхната идейновъзпитателна дейност, своевременно да се реагира на критичните бележки, направени от комунистите.

Разширява се работата с младите комунисти. Въпросът за встъпването на кандидатите в партията, като правило, се обсъжда с участието на безпартийни труженици в първичните партийни организации.

●

Заводският партиен комитет, партийните бюра и първичните партийни организации засилват контрола над дейността на стопанските и обществените ръководства в завода. Все повече ръководни кадри и специалисти се отчитат пред партийните колективи, прави се оценка на тяхната дейност.

Постоянни грижи се полагат за подготовката, създаването и израстването на резервни кадри за всички сектори на производството и управлението. Дейността в това направление се подпомага от разработената от партийния комитет методика за работа с кадрите и тяхното изграждане. Важно място в нея се отрежда на изучаване качествата на резервните кадри с политическа закалка и изявени организаторски способности.

Независимо от тези завоевания в партийно-организационната дейност заводският партиен комитет си поставя по-високи цели и задачи. Те опират до утвърждаването на нови качествени критерии и партийна взискателност към ръководните кадри на всички равнища. Вземат се мерки да се засилва активността на трудовите колективи при провеждане избора на бригадирите и въвеждането на конкурсно-изборното начало, за усъвършенствуване работата по създаването на по-добра организация за изпълнение на партийните решения, за подобряване на дисциплината.

Всичко това ще допринесе да се издига ръководната роля на заводската партийна организация в борбата за внедряване на научно-техническите постижения в производството, за подобряване качеството на продукцията.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ПАРТИЙНО-КОМСОМОЛСКИТЕ ГРУПИ

Консултация

С повишаване степента на зрелост на нашето общество и с разгръщане на научно-техническата революция растат изискванията към ръководната роля и дейността на Българската комунистическа партия. Обяснимо се увеличават и претенциите към нейните структурни звена — в това число и към партийните групи — за ефективно реализиране на тази роля и дейност. Още по-сложни стават усилията за изява на тяхната боеспособност с развитието на трудовите колективи като самоуправляващи се организации и грижовни стопани на социалистическата собственост. Разработената от Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП, от Тринадесетия партиен конгрес политическа платформа за работа в следващите години налага да се конкретизират постоянно нарастващите задачи на групите и на политическото им ръководство.

Сега близо 60 000 партийни групи активно съдействуват за осъществяване ръководната роля на партията и за засилване на комунистическото влияние във всички области на живота. Те са боево и оперативно звено в структурата на партийните организации, от добрата работа на което много зависи изявата им като ръководни политически ядра и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи.

Грижата за укрепване на партийното присъствие и въздействие във всички първични колективи обяснява повишения интерес у партийните органи и към партийно-комсомолските групи. Много полезни са например тези групи при реконструкция и модернизация на производството, в кампаниите на селското стопанство, в обслужващата сфера и строителството, в здравните и висшите учебни заведения. Това показва дейността на групите в Русе и Сливен, в Благоевски и Ботевски район и в район „Девети септември" на столичната партийна организация.

С всяка измината година укрепват авторитетът и влиянието на партийно-комсомолските групи в съответните участъци и звена, където са изградени. Те вече натрупват опит, увеличава се техният брой. Практиката показва обаче, че има неизяснени процедурни въпроси, които затрудняват и задържат по-широкото изграждане на партийно-комсомолските групи и по-пълноценното им включване в активна организаторска и възпитателна работа.

ИЗГРАЖДАНЕТО

В Инструкцията за изграждането, работата и ръководството на партийните групи точно е записано, че в „обособени участъци, където няма изискващият се минимален брой комунисти за създаване на партийна група или комсомолци за създаване на комсомолска група, съответната първична партийна организация изгражда партийно-комсомолски групи и осъществява тяхното ръководство". Както всяка партийна норма, и тази изисква точно спазване, а това поражда конкретния въпрос: с колко комунисти и колко комсомолци трябва да се изгражда групата? Логичният отговор е: не повече от двама комунисти и не повече от двама комсомолци. Практиката обаче не винаги предлага толкова оптимални усло-

Digitized by Google

вия, тя налага някои варианти.

Партийно-комсомолските групи се изграждат, за да се засили партийно-политическото въздействие в малките колективи, като се обединяват усилията и политическата отговорност на комунистите и комсомолците за успешно решаване на проблемите. Чрез редовния живот, принципната партийна позиция, подчертано политическия подход към проблемите комунистите дават добър пример на включените в групата комсомолци и сами да участвуват в активна, съдържателна партийна дейност. Тези съображения показват целесъобразността на практиката при изграждането на партийно-комсомолската група наред с единия или двамата комунисти в нея да се включват и всички комсомолци, работещи в участъка; те действуват заедно в партийно-комсомолска група, докато в колектива постъпят или в организацията бъдат приети нови комунисти и се създават условия да се формират и партийна, и комсомолска група. Естествено нужно е да се преценява конкретно, но опитът на партийно-комсомолските групи в Благоевската и Ботевската районна партийна организация на столицата, в общинските партийни организации в Сливен, Бяла и Ценово — Русенски окръг, потвърждава, че е много по-ефективно в тях да участвуват всички комсомолци, отколкото да се изграждат само комсомолски групи. Партийно-комсомолската група в инструменталния цех на Института по приборостроене — София например включва и осемте комсомолци с разнородни професии, работещи в него. Цехът е отдалечен от института и обединяването на комсомолците с комунистите се оказа много полезно за водене на по-редовен и ефективен политически живот.

Силата на партийно-комсомолската група, разбира се, не е в броя на комунистите или комсомолците, а в тяхната организираност и активност, във възможността им активно да действуват като един сплотен и сработен колектив и всеки активно да участвува в общата партийна работа.

ПЪЛНОМОЩИЯ И ФУНКЦИИ

Сегашният етап на развитие на нашето социалистическо общество предопределя на партийните групи растяща роля и отговорност. Увеличават се значението, приносът и отговорността на субективния фактор, а живата връзка с хората се осъществява най-успешно в низовите, в първичните колективи. Познавайки хората и обстановката, делово и без парадност те силно и трайно въздействуват върху личността. Партийната политика тук се възприема непосредствено, материализира се в конкретни дела. Водещ политически фактор в тези колективи са именно партийните групи. Чрез тях партията формира действена политическа атмосфера, разяснява своите замисли, бори се срещу отрицателните явления, възпитава и организира, мобилизира и води хората. Затова е необходимо да се усъвършенствува дейността на партийните групи и да се засилва ролята им в живота на първичните трудови колективи. Съобразно тези потребности ще бъде допълнена, изменена, конкретизирана Инструкцията на Централния комитет на БКП за изграждането, работата и ръководството на партийните групи.

Партийно-комсомолските групи имат всички права и задачи, както и партийните групи, освен да обсъждат и да правят предложения за партийни наказания на комунистите. Ограничава се и тяхното участие в обсъждането на въпроси с по-особено значение за вътрешнопартийния живот.

Както се вижда, много малко са задачите, по конто партийно-комсомолските групи не могат да дадат своя принос и да заемат решаващо място в изпълнението им. Те живеят с това, с което живее колективът, където са изградени. Виждат във всичко — във въпросите на техниката и икономиката, на каче-

Digitized by Google

ството и организацията, в работата за възпитанието и за квалификацията на хората, в бита им. За всичко това членовете на групите се стараят да имат ясна представа, за да дават личен принос в делата на организацията и колектива, да подкрепят онзи, който се нуждае от подкрепа, и да поправят онзи, който греши. Само чрез дълбоко осмислена организаторска и възпитателна работа може да се осигури всекидневно партийно влияние, да се стигне до всеки човек, да се привлекат хората към активно творчество.

Много важно е комунистите добре да знаят и да отчитат интересите и настроенията на комсомолците. Сблъсквайки се понякога с неправилни постъпки, с незрели възгледи, те са длъжни да разясняват тяхната погрешност. Именно тук индивидуалната работа, необходимият такт и умение е нужно да получат конкретна реализация.

Със своята работа партийно-комсомолските групи съдействуват на партийните организации и на техните бюра да засилват комунистическото влияние и да осигуряват успешното осъществяване на политическите, стопанските, учебните, културните, възпитателните и други задачи. И в тези случаи високата активност и чувството за отговорност у комсомолците за оказаното им доверие следва да се възпитават с такт, мяра, да не се допуска излишна демонстративност.

Големи могат да бъдат ролята, приносът и отговорността на партийно-комсомолските групи в постоянната организаторска и политическа работа сред трудовите колективи за осъществяване на повсеместна интензификация върху основата на съвременните постижения на научно-техническия прогрес. На младите хора са присъщи по-големият интерес и амбиция при усвояване на новата техника и технологии. Групите са призвани навреме и правилно да насочват тези качества. Не по-малка може да бъде ролята на партийно-комсомолските групи и в борбата за по-високо качество и ефективност, за утвърждаване на бригадната организация на труда и овладяване на действуващия икономически механизъм, за подобряване на условията за работа и укрепване на дисциплината. Групата може да вниква във вътрешните резерви, във възможностите на участъка, за да насочва вниманието си към рационалното им използване.

Отговорни са задълженията на партийно-комсомолските групи за политическата и възпитателната работа сред хората, с отделния човек. В подбора на формите и средствата за нея голямо значение имат самоинициативата и творческият подход, отчитането на конкретните условия. Важен момент в инструкцията е изискването групите да полагат специални грижи за бързото приобщаване и утвърждаване на младите и новопостъпващите работници и служители в колектива, настойчиво да се борят с отрицателните явления.

Животът всеки ден поставя нови и нови проблеми. Поради това е трудно да се определи точно кръгът на политическата работа на групите — те са длъжни сами правилно да улавят настроенията, нуждите и интересите на хората, да осигуряват навременна политическа информираност и възпитателно въздействие. Ето затова особено важни са и качествата на партийните групови отговорници, техният опит и умение да организират и правилно да водят партийно-комсомолските групи.

Много от качествата на първообраза, на първичната организация, следва да усвояват младите хора, пък и останалите членове на колектива. Добра школа за всеки комсомолец са редовността на събранията на групата, тяхната проблемност и критичност, възможността да се разгръщат самодейността и оперативността, да се обсъждат кандидатури за приемане в партията, за низови ръководители, правилно да се разпределят и отчитат поръченията, да се утвърждa-

Digitized by Google

ват ефективен стил и методи на работа.

Участвувайки в осъществяване правото на контрол на първичните организации, партийно-комсомолските групи също могат да проверяват състоянието на работата или да изслушват отчети от преките ръководители за изпълнението на социално-икономическите задачи на участъците и с политическата си взискателност да повишават тяхната отговорност. Естествено те следва да отчитат спецификата на своя състав и на проблемите и на тази основа да определят подхода си. В същото време спецификата на групите не бива да сковава и ограничава — тя само е нужно да се взема предвид, за да се повишават качеството и ефективността при осъществяване на определените в Устава и инструкцията норми на живот и дейност.

Добър пример за рационално изграждане и ефективна работа са четирите партийно-комсомолски групи в стопанското обединение „Международен автомобилен транспорт", клон „Хаджи Димитър" — София. Една от тях е в администрацията, а три са изградени в сервиза. Те обединяват комунистите и комсомолците от общо 16 взаимно свързани участъка с по един-двама комунисти и комсомолци. Трудно идват млади хора в сервиза и ако не работят добре комунистите с тях, те не се задържат.

Партийно-комсомолската група към участък „Диагностика" и технологичния отдел с отговорник Румен Торнев всеки месец, а и почесто се събира да разисква актуални въпроси по качеството на ремонта, дисциплината, организацията на работата, повишаването на квалификацията, дава различни предложения.

Групата в сектор „Вътрешностопанска сметка" с отговорник Фанка Йорданова работи вече 4 години. Двамата комунисти и 11 комсомолци редовно обсъждат важни за сектора проблеми, актуални политически и вътрешнопартийни въпроси.

И двете групи добре реализират ръководните си функции: те са авторитетен организиращ фактор в малкия колектив. Със своята взискателност и висока активност комунистите действуват мобилизиращо, увличат и комсомолците в решаване на сложните и трудни делнични задачи.

Работата на партийно-комсомолските групи в някои случаи се затруднява от разпръснатостта на хората. Пречат и неумението да се видят и поставят за обсъждане значимите проблеми, понижените критерии и взискателност за по-активно участие на комсомолците и комунистите в техния редовен живот.

ПОМОЩ И РЪКОВОДСТВО

Утвърждаването на партийно-комсомолските групи в малките трудови колективи, по-широкото им изграждане и използване, популяризирането на техния пример и опит изискват по-отблизо да им помагат и да ги ръководят партийните бюра и комитети, а също така и комсомолските комитети. Много от отговорниците на тези групи нямат достатъчно опит и умения да организират работата — нужно е да им се съдействува да овладеят тънкостите на възпитателната и организационната работа, опита на дългогодишните групови отговорници, постоянно да растат идейната им подготовка и информираността им. Много окръжни комитети на БКП организират през последните години прегледи, а някои общински и районни комитети — конференции и пленуми, посветени на дейността на групите.

Там, където ясно се разбират ролята и задачите на партийно-комсомолските групи, където те се ръководят правилно, много по-добре се решават различните въпроси и задачи. При това равнището на дейността на тези низови звена зависи не само от продължителността на времето, което партийните ръководства им отделят, но и до-

Digitized by Google

колко компетентно, конкретно и по същество успешно правят това.

В инструкцията на Централния комитет на БКП специално се обръща внимание на партийните комитети и бюра системно да се грижат за укрепване на партийните групи, за правилно организиране и насочване на тяхната дейност, за обобщаване и обмяна на опита им, за обучение на техните отговорници в специални курсове, семинари и пр.

Важен момент в ръководството на партийно-комсомолските групи са и своевременната помощ за организиране изпълнението на възложените им задачи, за преодоляване на трудностите, системните проверки и контрол. Това е възможно, ако партийните бюра добре познават дейността на тези групи, обсъждат констатациите от проверките и си правят изводи.

Специално трябва да подчертаем помощта и отношението на комсомолските комитети. Те не бива да намаляват вниманието си към активността на включените в партийно-комсомолските групи комсомолци, към тяхната дисциплина и отговорност, към техните инициативи, да им оказват конкретна помощ.

Много полезно е личното общуване на секретарите и останалите членове на партийните бюра и комитети с груповите отговорници, практическата помощ и инструктирането на място, а това е още по-необходимо за отговорниците на партийно-комсомолските групи. Твърде важно е да се определят ясно ролята и функциите на конкретните групи при изпълнение на задачите, стоящи пред партийните организации и комсомолските дружества, да се повишава тяхната отговорност за състоянието на нещата в първичните трудови колективи, да се развиват тяхната активност и самостоятелност. Особено е нужна помощ за усъвършенстване взаимоотношенията на груповите отговорници с преките стопански или административни ръководители.

Значително би помогнало на отговорниците правилното и точното водене на дневниците на партийно-комсомолските групи. И тук спецификата на отчетността на комунисти и комсомолци следва да се има предвид. Важен момент във възпитанието и ръководството на груповите отговорници са моралното стимулиране на най-добрите, вниманието към успехите им.

Ясност и конкретност в поставянето на задачите пред партийно-комсомолските групи, информиране на техните отговорници по всички основни въпроси в живота на колектива, по важни вътрешни и международни проблеми, изучаване, обобщаване и разпространяване на опита им — ето някои от главните направления в тяхното ръководство, които способстват да се издигат ролята и авторитетът им в живота и дейността на първичните партийни организации.

Digitized by Google

СЪЧЕТАВАНЕ НА МЛАДОСТТА С МЪДРОСТТА

На територията на Сливен са разположени 15 супермаркета, 11 големи магазина и 43 единични обекта — в тях се трудят 460 търговски работници. Разпръснатостта на търговските обекти налага първичната партийна организация непрекъснато да търси нови възможности за партийно влияние и ръководство. Главната си цел — все по-пълно и комплексно задоволяване потребностите на населението от нашия град с хранителни стоки при висока култура на търговското обслужване — осъществяваме, като конкретно прилагаме формите на идейно-политическото въздействие, диференцирания подход, личните контакти и разговори, активизираме вътрешнопартийния живот, усъвършенстваме партийната структура. В тази връзка създадохме и 3 партийно-комсомолски групи — в магазина за хранителни стоки № 50 с партиен групов отговорник Магда Бъчварова, в супермаркет № 11 с партиен групов отговорник Велин Пенев и в магазина за домашни потреби № 255 с партиен групов отговорник Иванка Урумова; в тези групи са включени съответно 6, 15 и 10 комунисти и комсомолци.

Кое наложи изграждането на такива групи? Опитът ни показва, че и в партийно-комсомолските групи се създава възможност за конкретност и целенасоченост на партийното влияние, постига се по-висока организираност на малките трудови колективи. Партийно-комсомолските групи формират обстановка на нетърпимост към отрицателните прояви, на другарство и взаимопомощ, на моментна реакция и към недостатъците, и към положителните постъпки. Съвместната организаторска и политическа дейност на комунисти и комсомолци улеснява много и работата ни по подбора, подготовката и приемането на нови членове в редовете на БКП.

Активната и резултатна дейност на партийно-комсомолските групи при нас се обяснява и с отговорното отношение на техните членове към задачите на първичната организация и низовите трудови колективи, и с правилния подбор на отговорниците — хора с опит в партийната и профсъюзната работа, и със стремежа на партийното бюро, на организацията вярно да определя насоките на техните действия, отблизо и умело да ги ръководи. Комунистите и комсомолците, организирайки дейността на своите групи, се ръководят, естествено, от плановете и решенията на първичната организация. Но те не са само добросъвестни изпълнители на възложените задачи и предвидените мероприятия, във всекидневната си работа, в контактите си с отделните членове на колективите проявяват инициативност, съобразявайки се с конкретната ситуация. Те се информират и разговарят по въпроси на международното положение, по различни проблеми от културния, обществения и политическия живот на града и страната. Активно преминаха например обсъжданията на проекта за Тезиси на XIII конгрес на БКП, направени бяха конкретни предложения по тях. Конгресите на нашата партия и на КПСС предизвикаха в комунистите и комсомолците повишена отговорност и ангажираност, която се предаде на целите колективи — в предконгресното съревнование и трите обекта рапортуваха за предсрочно изпълнение на трудовите задачи.

Най-често на кратките партийно-комсомолски събрания се обсъждат проблеми, свързани с трудовата дейност — участието на отделни членове на колектива в нея, отно-

Digitized by Google

шението им към социалистическата собственост и приноса им в нейното стопанисване и опазване, изпълнението на плановите задания на бригадите. Правят се предложения по насрещното планиране, по организацията на труда.

Дейността на партийно-комсомолските групи намира конкретни измерители в резултатите от трудовата дейност, в проявите в обществено-политическия живот на колективите. Успешно работи например колективът на магазина за хранителни стоки № 50 за по-голяма плътност и по-добра аранжировка на стоките. Колективът носи името на Люба Ивошевич — Димитрова и включвайки се в почина на общинския съвет на профсъюзите „Героят е винаги в строя", се старае да бъде достоен за своя патрон. Добър прием намира там и инициативата на комсомолската организация „Да пестим минутата на купувача". Почти всички стоки се продават разфасовани, което предотвратява натрупването на хора по щандовете.

Много задружно живеят търговските работници от колектива на магазина за домашни потреби № 255. Неотдавна, използвайки средствата от една награда за победа в съревнованието, те посетиха гр. Толбухин, за да се запознаят с опита на своите колеги.

Почти са се справили колективите на магазините № 50 и № 255 с текучеството — там се налага да се търсят заместници само при отпуски по майчинство. Стабилизира се и колективът на супермаркет № 11. Значителен дял в това имат партийно-комсомолските групи с непрекъснатата си и целенасочена индивидуална работа, с приноса си за формирането на ведър социално-психически климат. Но решаването на някои от проблемите не е в техните възможности, а и във възможностите на първичната партийна организация. Все още например механизацията бавно измества тежкия ръчен труд, а в магазините работят предимно жени. Наистина в магазина за домашни потреби № 255 е въведено палетно-контейнерно зареждане, но доставчиците нямат готовност да подават стоките в палети и това намалява ефекта. Или друг нерешен въпрос — някои производители не изпълняват националната програма за разфасоване на стоките, при нас те се получават в големи опаковки, налага се допълнителна работа в самия магазин, губят се време и сили.

Общата трудова, политическа и възпитателна дейност сближава членовете на партийно-комсомолските групи. Засиленото внимание към обществената и трудовата активност, повишената взискателност положително влияят върху изявите и на комунистите, и на комсомолците. На състезанията за най-добър касиер първо място спечели комсомолката Щиляна Дечева от супермаркет № 11. За окръжен съветник е издигната кандидатурата на Антоанета Светлинова от магазин № 255. Тази година приехме за член на партията Елена Динева от магазин № 50. Проучват се кандидатурите и на други комсомолки.

Преценявайки постигнатото досега, смятаме, че партийно-комсомолските групи са организационна форма, при която взаимните контакти, съчетаването на мъдростта с младостта, на жизнения и неспокоен, търсещ дух на младите с точната мярка, с осъзнатия дълг и отговорността дават здрава сплав, формират колективи, способни да превъзмогват трудностите.

Мария ГАНЧЕВА

секретарка на първичната партийна организация в стопанска дирекция „Търговия", клон „Хранителни стоки" — Сливен

Digitized by Google

СИЛАТА НА ЖИВАТА ВРЪЗКА

С девиза „Един за всички и всички за един" и с дялов капитал от 8000 лв. започва преди 67 години историята на трудово-производителната кооперация „Съгласие" в Русе. Сега извършваната от колектива дейност се изчислява на 2 400 000 лв. Само през последната година на осмата петилетка е постигнат ръст в услугите 9 на сто и в производството на стоки за бита 10 на сто. Планът за валутните постъпления по второ направление е преизпълнен. С 1 лев основни фондове тук се произвежда стокова продукция за близо 2 лева. Това са само някои от показателите, които потвърждават, че високото отличие за петилетката — орденът „Червено знаме на труда" — е напълно заслужено.

Заслугата за тези постижения е на всички. И на партийното и стопанското ръководство на кооперацията, на взаимодействието между тях, на омъдрения от годините опит на председателя Илия Дяков и на секретарката на първичната партийна организация Донка Лазарова. И на целия колектив, в който не са единици истинските майстори в своята професия. И на първичната партийна организация, обединила усилията на 77 комунисти — 12,2 на сто от състава на колектива; характерно е, че една трета от партийните членове са до 30 години, две трети са с висше и средно специално образование.

Наистина едва ли постигнатите качествени показатели на трудовата дейност щяха да са такива, ако комунистите не притежаваха умението да улавят повика на новото и да мобилизират останалите членове на колектива за неговото осъществяване. До голяма степен това умение се реализира чрез дейността на партийните групи.

„Ние, комунистите, първичната организация, сме ядро. Колкото и силно да е то, без да привлечем, без да задвижим всички в осъществяването на партийните предначертания, не можем да разчитаме на успех — споделя Донка Лазарова. — А конкретната работа с хората, опознаването на интересите и потребностите на всекиго, своевременното долавяне, обсъждане, решаване на назрелите проблеми за нашия колектив, разпръснат по отделни ателиета и работилници, би била много трудна без активността на партийните групи."

Това разбиране, намерило израз в подхода на бюрото към партийните групи, прави първичната организация признат, авторитетен политически ръководител. В какво се изразява този подход? Преди всичко в грижата за обучението и възпитанието на груповите отговорници, за засилване влиянието на групите сред безпартийните, за изграждане на тяхната роля в живота на първичните трудови колективи. По думите на Ангелина Иванова, член на бюрото, решаващо условие за това са ясното и точно поставяне на задачите, своевременната информация. По традиция например отговорниците на групите присъстват на заседанията на бюрото. Няма случай на обявяваните от организацията разговори по определени проблеми в групите да не присъствува член на партийното бюро или на стопанското ръководство — най-често графиците се съставят така, че секретарят на организацията и председателят на кооперацията да участвуват в повечето от тези разговори. Безспорно това е ценен източник на пряка и вярна информация и добра възможност да се оказва конкретна помощ на място.

Там, където броят на комунисти-

Digitized by Google

те не е достатъчен да се формира партийна група, се изграждат партийно-комсомолски групи. Три такива групи има в кооперацията. Едната — в модната палата — бе създадена неотдавна. Втората е в ателието за ведомствени услуги. Най-голям „стаж" — 3 години — има партийно-комсомолската група в ателието за дамски еталон с отговорничка младата комунистка Галя Дочева, ръководителка на ателието. С висока квалификация е и другата комунистка — Ирена Иванова, бригадирка-кроячка на спортни дамски рокли и поли. Цялото внимание на младата бригадирка сега е към лятната спортна колекция от младежки облекла, която трябва да се приготви предсрочно и с високо качество, а амбицията е бригадата, получила една от трите награди на общостопанския комитет на ДКМС в дирекция „Местна промишленост и битови услуги", да заслужи и правото на собствен качествен щемпел. Самата Ирена Иванова е една от четирите кандидатки за конкурса „Най-добър млад майстор", организиран от общостопанския комитет на ДКМС. Успешно се реализира в професията и Стефка Обрешкова, секретарка на едно от комсомолските дружества в кооперацията. А четвъртата членка на партийно-комсомолската група Мери Алипиева в момента е в отпуск по майчинство.

Дори такова лаконично изброяване на членовете на групата показва, че там са събрани комунистки и комсомолки с възможности и амбиция, с авторитет в колектива. На въпроса какво още е характерно за момичетата Галя Дочева отговаря: „Песните".

В случая песните са израз и на настроението, на атмосферата, създадена в бригадата. Веднъж една клиентка от Тутракан, чула песента откъм машините, казала: „Да ви завиди човек и на ръцете, и на гласовете..." Каква по-добра оценка от тази!

Както работят, така задружно и живеят. И през почивните дни са често заедно. Оженила се Илка Илиева. На сватбеното тържество в с. Пиргово отишли за първи път семейно. Допаднали си и с песни, шеги и танци, осъмнали. Това било началото. Последвал автопоход до връх Шипка, сега се готвят да посетят Велико Търново. Всички семейни празници — рождени дни, кръщенета, юбилеи и т. н. — са приятни поводи да се съберат. Много често инициативите за това идват от партийно-комсомолската група.

Но главното си задължение комунистките и комсомолките от ателието за дамски еталон виждат в това да организират малкия трудов колектив, да насочват силите му към изпълнението на производствената програма, към решаването на проблемите на всекидневието, да поставят пред първичната партийна организация, пред ръководството на кооперацията онези въпроси, които не са по силите им. Впрочем нека прелистим дневника на групата.

На 14 януари т. г. комунистките и комсомолките разглеждат призива на партийния комитет в стопанската дирекция „Местна промишленост и битови услуги" за ударен труд и преизпълнение на плана за 1986 г. под девиза „Научно-техническият прогрес — наше дело, наша отговорност". Момичетата са уточнили своите задължения чрез конкретни поръчения за заздравяване на дисциплината, за участие в конкурса за най-добър млад майстор, за икономия на материали, енергия, горива. На 1 февруари партийно-комсомолската група поема инициативата в чест на XIII конгрес на БКП планът на ателието за първото тримесечие да бъде изпълнен с 10 дни предсрочно. Месец по-късно заедно обсъждат проекта за Тези на конгреса, оформилите се предложения предоставят на партийното бюро. Вече след конгреса са възложени поръчения, свързани с непосредствената реализация на неговите решения.

Някои от въпросите, с които се занимава партийно-комсомолската група, се съдържат в решенията на първичната партийна организа-

Digitized by Google

ция — и това не е случайно: изпълнението на партийните решения предполага активна дейност на групите. Но някои от проблемите се поставят и по инициатива на отговорничката, на останалите членове на групата. След една среща-разговор между тях и председателя на трудово-производителната кооперация например, състояла се по тяхно настояване, се е наложило да бъде преразгледано решение на управителния съвет, свързано със стимулите и санкциите при заплащането на труда. И други подобни разговори е имало — главно заради неритмичното доставяне на материалите или заради ниското им качество.

Впрочем практиката да се изграждат партийно-комсомолски групи там, където броят на комунистите е малък, е доста разпространена в цялата система на местната промишленост в Русенски окръг. Обяснението не е трудно. Производствените колективи тук са малки и чувствително млади по възраст. Това е последица от широкото навлизане на механизацията и автоматизацията в производството, от намаляването на ръчния труд. Един-двама опитни комунисти при тези условия помагат добре и бързо да се развиват качествата на комсомолците. Общата организационна форма — партийно-комсомолската група — улеснява контактите между тях, стимулира обмяната на информация, натрупването на опит. Проявява се силата на живата връзка. Още повече че майсторите комунисти не посрещат ревниво успехите на комсомолците. Мерило за приноса на партийния член не може да бъде единствено неговият личен дял, колкото и голям да е той. Мерило е също така колко хора е увлякъл в общия подем.

А партийно-комсомолските групи увеличават възможностите този принос да расте.

Пенка ЯНАКИЕВА
кореспондентка на „Партиен живот"

Digitized by Google

БЕЗРАЗЛИЧИЕТО

Вълнува ме този въпрос. И не за това, че се отнася за отрицателно явление в нашето общество. Тревожи ме неговата масовост. Може би за някои тези редове ще прозвучат неправдоподобно. Други ще ме обвинят в проява на черногледство. Дълбоко съм убеден обаче, че много от читателите ще кажат: „Това го има и при нас!" Ще се опитам с примери да покажа многоликите му страни, като илюстрирам отговора на въпроса как се заражда то?

Личните ми наблюдения са оформили в съзнанието ми мисълта, че то не изниква стихийно, спонтанно, а се появява в дейността и поведението на човека при определени условия. Самолюбието, приповдигнатото самочувствие, алчността, аспирациите за власт, компромисите и прочие са неговият корен. С личен пример ще покажа последиците от компромисите. Установих, че отговорникът на кухнята при ресторанта е пуснал в продажба малограмажни кебапчета, с което се ощетяват клиентите. Като ръководител на вътрешноведомствен контрол трябваше да му съставя акт. Чрез въздействие, а и по други причини премълчах за случая. Безпринципното ми отношение даде възможност този човек да задълбочи нарушенията и стигна до подсъдимата скамейка. Компромисът пред собствената ми съвест стана причина младият човек да бъде съден за проявена порочност. А моята вина?... И сега чувствувам угризение на съвестта.

Известно е, че за пресичането на отрицателните явления в търговското обслужване Министерският съвет създаде нормативен документ — 127 постановление. И то, както и други актове, остана в историята. Кой пръв започна и продължава да го торпилира? Явно е, че не клиентите, а ние, началниците. Тези, които са длъжни да го спазват и да контролират изпълнението му. Какво се получава на практика? В магазина е дошла дефицитна стока. Аз или някой от другите началници около мен леко шепнем на магазинера: „Запази една „Раховец" или един „ЗИЛ", защото съм ги обещал на наш човек!" И така, прекрачили прага на безпринципността към този магазинер, ние преставаме да сме взискателни към саморазпорежданията и своеволията му с по-нататъшните дефицитни стоки. Той става „мой", „наш", „приближен". Аз се чувствувам задължен да го поема под свое крило, да станем „свои" хора, да бъда „добър" началник и да си затварям очите, когато прави нарушения в културата на търговското обслужване. В замяна на това винаги ще бъда предпочитан като „клиент" от него. Ето как и аз съм подготвил почвата за поникването на безразличието.

Не са редки случаите, когато се стремим да показваме само блясъка в работата си. Получава се така, че дори и изпълнението на плана става за сметка на качеството и с изопачаване фактическото положение. Склонни сме да правим това, за да се харесаме някому. В агрокомплекса ни например се допусна по план да се регистрират 950 дка ягоди, а фактически се реколтираха 1350 дка. Това стана без знанието, далеч от погледа на първичната партийна организация. Урежда се между по-малко очи. Защо трябва комунистите, повече хора да знаят? Успехът е „голям". Отчитат се „високи" добиви, печелят се награди. И когато някой се осмели да направи бележка, бързо се потърсиха средства за обезвреждането му.

Ето и други случаи. Отделът за производство на тапицирани столове при районно предприятие „Пиронски" пусна в продажба 6000—7000 нестандартни стола, произведени от материал с повишена влага. Контрольорът по качеството Йордан Димитров отправя предупреждение, че продукцията е лошокачествена. Ръководството обаче решава обратното. Контрольорът е обезличен. Подействувано му е да бъде по-снизходителен. И то не от кой да е, а от началника на отдела Петър Нинов, който е и секретар на първичната партийна организация. От този, който следва да поучава, да бди за изпълнението на Устава на БКП. Какво от това, че за тази продукция от различни търговски предприятия постъпват рекламации? По-важно е планът да се изпълни, пък каквото ще да става.

Digitized by Google

Засушаването и взетите мерки срещу това бедствие бяха всенародна задача. При проверка на състоянието на техниката за поливане и каналната мрежа сред кооперативните блокове се установиха сериозни недостатъци. С председателя на контролния орган, извършил проверката, дадохме гласност чрез печата. Но вместо да се прояви зряло политическо разбиране, стана обратното. Пред широка аудитория председателят на агрокомплекса обявява моя съавтор за „персона нон грата". Мотиви — изнася „домашни тайни". Наложи се намесата на бюрото на общинския комитет на БКП, защото и двамата са негови членове. Интересното е друго. Щом председателят на контролния орган е охулен, изваден от равновесие, кой друг ще посмее да се надигне срещу недъзите? На практика се получи така, че този, който се бори срещу слабостите, пошлостта и безразличието, е нежелан, неудобен за някои ръководители. Но в същото време той е аплодиран от народа, от честните хора. Той поема стрелите срещу себе си, защитава справедливите интереси на скромните труженици и печели техните сърца.

Безспорно е, че явлението безразличие, което наблюдаваме тук и там, е вредно за обществото. Но то има свойството бързо да се възприема и шири във всички сфери на живота. И като социално зло помага за деградиране на съзнанието, намася и материални щети. Неговата най-голяма „ценност" в прилагането му е проявата на доброта. И не как да е, а чрез мълчаливо отношение към отрицателните прояви на подчинените, на другите до мен. Често може да се чуят реплики: „Добряк човек е нашият началник. И да те види, че вземеш „нещичко" или пък изчезнеш през работно време, мълчи си и никому нито дума. И заместникът му е като него. Досега никого не е предложил за наказание."

И днес като паметник на безразличието стои счупено профилно стъкло на вратата на районната потребителна кооперация. В пияно състояние го счупи служителят Йордан Атанасов. И то пред очите на председателя. И до днес дума не му е казана. Нито пък му е потърсена отговорност. А и ново не е сложено. Оттогава изтекоха 13 години!...

През летния и есенния сезон по блоковете, овощните и зеленчуковите градини на селското ни стопанство стават масовите дребни кражби. Някои ги наричат „весели кражби". Може би това е най-вярното определение. Защото се вършат като на шега, посред бял ден. Особено склонни към това са жените. Една вика: „Чакай да си взема 5—6 домата, за да направя довечера салата." Друга се обажда: „Ще си откъсна няколко чушки от бялата капия, та утре да ги панирам." И така, един след друг, всеки по нещо от кооперативното ще вземе. Бригадирът се прави, че не вижда, а звеноводът мълчи, за да не „обиди" някого, защото на следващия ден може да не дойде на работа. А полският пазач? Когато го смъмрят, че нищо не върши, заявява: „Защо пък да се мразя с хората, да ги спирам и проверявам какво носят в чантите? Нали си имат началници". Така я караме по нашия край...

Вярно е, че си имаме и партийна организация. Чели сме Устава. Знаем какво пише в него. Но нито веднъж тези проблеми не са поставяни за разглеждане на партийно събрание. Защо пък да се тревожим? А „веселите кражби" като тежко инфекциозно заболяване продължават по трънливите пътеки. За тях като че ли няма цяр. Кротува и Николай Зашев — секретар на партийната организация. Страхува се да внесе въпроса на партийно събрание. И заразата продължава да се шири...

С 10—12 автобуса дошли ученици от Тетевен в помощ на селското стопанство, а с тях и 10—15 ръководители. Предоставили им да берат ягоди. Ръководните дейци, вместо да контролират как децата изпълняват възложените им задачи, започнали да дебиат как да откраднат по 1—2 щайги с ягоди. Техният пример заразява и подрастващото поколение. Урок на възпитатели! Бригадирът забелязва това действие и прави бележка: „Абе, другари, ако 500 човека вземат по една щайга, това са 1000 кг. За бригадата те струват 1000 лв., което е трудът на кооператорите за обработката на този блок." Един от ръководителите отговаря: „Какво е това за стопанството? Все едно, че го е ухапала бълха". Чудна логика! И то пред очите на децата... Какво от туй, че се нанасят щети! А отражението в съзнанието на подрастващите?...

То ден ли бе или два... А хората? Днес напълнили джоба, утре торбата и току-виж натежават стотици килограми. И за хиляди левове кражби и разхищения. Механизаторите, яхнали кооперативните трактори, напълнили резервоарите с държавно гориво, успешно вършат „услуги" на хората. А облагата? Тя се потайва в личната кесия. И това никому не прави впечатление! От криво разбрана деликатност, да не обиди някого, бригадното ръководство, а и това на агрокомплекса, не влизат в конфликт с нарушителите. Вечер в ресторанта се „завързва" голяма компания от механизатори, препечелили по нещо през деня от странична дейност. Сред тях „случайно" попада и отчетникът, който отговаря за горивото. Защо да губи почерпката? Пък горивото... Все ще се намери начин да се оправдаят изгорената нафта и бензинът. Най-сполучливо това става, като се изписва за извършена оран в кооперативните блокове и се актува по-дълбоко изораване. Нали за това се полага повече гориво?

Белезите на безразличието не липсват и в ресторанта. На масата в ъгъла седят пияни младежи. Един от тях е в окаяно

Digitized by Google

положение. Изпълнителният комитет на общинския народен съвет е забранил като алкохолик да му се дава алкохол. Пукната пара не струва решението, след като никой не го контролира. Група посетители се възмущават, че няма къде да седнат, за да се нахранят. Те търсят съдействие, но управителят се провиква: „Да не съм му наливал насила в устата? Никак не ме интересува."

Но само тези ли са примерите? Вървя по шосето и гледам как се бият двама ученици от долните класове. Минава учителка, но не й прави впечатление. Настигнах ги и им направих забележка. В това време един граждани ми вика: „Защо се занимаваш с децата, бе? Учителката мълчи, та ти!"

И още колко случаи и факти могат да се изброят. Те ни грозят. **Това са плевели на нашата социалистическа нива. И вместо да ги скубем с корените, ги оставяме да избуяват.**

Безразличието притъпява жилото на конфликтността, която се **създава при** направена забележка. Животът е борба на противоположностите. А често предпочитаме да мълчим. Отнасяме се равнодушно към непорядките, които се създават около нас. Забравяме, че повреденото обществено имущество и откраднатият кооперативен плод е посегателство и разпиляване на общественото благо. И се питам защо е така? Не взема ли понякога връх нравоученето? Не се ли къса нишката между теорията и практиката, между думите и делата?

Теоретизираме, ваяме образа на комуниста като кристален и чист, а като го погледнеш в живота, някои не се отличават от другите. Нещо куца във възпитанието. На практика максимата на нечестните, че от баща и от общественото винаги може да се взема, се потвърждава и от постъпките на редица комунисти, някои от тях на завидно място в йерархическата стълбица на обществено-политическия живот, те силно притискат червената книжка до себе си. Именно те нанасят най-страшното поражение във възпитанието на трудещите се. Оттук идва и голямата беда. Защото хората сега не те слушат какво приказваш, а те гледат къде стоиш и какво вършиш. В много случаи и някои първични партийни организации се примиряват и не търсят строга партийна отговорност. Все от горе някой ще се обади: „Абе, ние лесно ще го накажем, ами кой ще го замести?"...

Снизхождение проявяват и правораздавателните органи. Те например разкриха, че касиерката на районното предприятие „Пиронски" е присвоила 4000 лева. Районният съд я осъди на две години лишаване от свобода. Съпругът й бе партиен секретар на предприятието. За тези откраднати пари, които са внасяни в дома им, никой не му потърси партийна отговорност. Може би за „наказание" той бе назначен за началник на керамичен цех, защото нямало друг, подходящ за това място. Мярка за възпитание и на останалите...

Така се трасира вредна и опасна линия на пренебрежително отношение към общественото. То се създава от колектива, в който се трудим — и ти, и аз. Нима с **безразличие трябва да попасяме ограбването на нашия труд? Колко болно и обидно ти става, когато гледаш как създаденото с пот на чело се руши от безразсъдни хора,** ограбва се с лека ръка! **И ти мълчиш?** Но защо е така?

Дълбоко съм убеден, че това обществено зло идва най-вече от **безпринципността** на някои ръководни кадри. Ето факт. В нашия аграрно-промишлен комплекс трима отговорни служители извършиха различни по характер и степен престъпления. Районният съд в Луковит произнесе... условни присъди на различен изпитателен срок. И вместо председателят на комплекса да ги отстрани от работа, затова че са злоупотребили с доверието, с честта на предприятието, като „незаменими" ги прибира под свой „покрив". Дори намерил „сили" да не изпълни предписанието на районната прокуратура да освободи от заеманата длъжност по силата на Указ № 1074 д-р Кръстю Гечев, който бе изключен и от партията след намесата на окръжната и Централната контролно-ревизионна комисия.

В замърсения поток на безпринципността попадат и някои секретари на първични партийни организации. При своя проверка общинският комитет за държавен и народен контрол установи сериозни нарушения при обезценка на стоки, от които са се облагодетелствували членовете на комисията Снмеонка Колева и Светла Христова. Сред тях бе и Николина Георгиева, председателка на комисията за народен контрол при общинския народен съвет. Контролният орган прие решение и препоръча тя да бъде освободена като ръководителка на комисията. Въпросът обаче не се виася на партийно събрание. Аргументи: била „много прилежна, добра и... принципна". Не! Причината е друга. Работното място на секретарката П. Стойкова е срещу нейното. И криворазбраният принцип на приятелството диктува други интереси, та дори и погазването на партийния дълг и чест.

В районната потребителна кооперация Генка Богданова извършн престъпление и бе изключена от партията. Експертни комисии установиха, че присвоила 14 000 лева, за което беше подведена да отговаря за особено тежко престъпление. А тя беше и заместник-партийна секретарка. Задействуваха всички връзки на близки и познати. Тичаха при малки и големи началници, милост да просят. До най-възможната граница на снизхождение се принизиха и правораздавателните органи. След приключването на делото окръжният съд в Ловеч разкри още 6000 лева злоупотреба. Но... на помощ се притече и висшестоящата организация — окръжният кооперативен съюз в Ловеч. Той преведе 15 000 лева за обезценяването на

Digitized by Google

повредена и похабена стока. И то по вина на същата магазинерка. А отговорност? Мина година, откакто се появиха наяве и допълнителните 6000 лева, но никой не търси нито парите, нито пък и отговорност. Ръководството на кооперацията в лицето на председателя, заместник-председателя и главния счетоводител проявяват безразличие към тази сума. Забелязват се симптоми тези пари да се отнесат в загуба на предприятието. Нищо чудно и това да стане. Нали не е от собствената кесия? Забравят, че техният пръв дълг е да бдят и пазят всяка стотинка на кооперацията. Първичната партийна организация е като страничен наблюдател. Нея никой не я информира за действителното състояние на нещата. А хората приказват... Какво от туй, че се подбива и авторитетът ѝ? С християнската милостивост се стигна до положение престъпницата от затвора да изпраща писма до разни хора, за да създава впечатление за невинност, да клевети отделни личности.

Какъв парадокс на взискателност, на принципност, на пазителство на социалистическата ни законност? Какво разминаване с изискванията в социалистическото ни общество!

Осъдената имала тежко семейно положение! Нима сега то се подобри? По това мислено ли е, когато се пълнеха чантите с откраднатата стока? Къде беше тогава контролът на тези, които сега протягат ръка за помощ? Защото, ако той съществуваше, нямаше да се стигне до затвора.

Проявената безпринципност открива зелена улица към престъпни деяния, към нанадолнището. Някои са забравили, че с това се петни народната власт, хвърля се кал по авторитета на партията. Обикновените хора негодуват, реагират и често се чуват реплики: „Няма здрава ръка да постави всеки на мястото си, за да има ред и дисциплина!" Ето оттам започва заразата и се предава по веригата до последния човек. Тя се отразява зле и на трудовата, и на държавната дисциплина. Другарят Тодор Живков казва, че **многообразният лик на безпринципността се крие в примиряването със слабостите, в липсата на взискателност, в създаването на приятелски кръгове и опрощаването на грешките, в липсата на контрол и в крайна сметка личната политика и деформирането на ленинския стил и методи на работа с кадрите.**

Пътят за преодоляването на това явление е един — решителна борба срещу отрицателните явления, укрепване на държавната и трудовата дисциплина, висока взискателност, постоянен, всестранен контрол. И да не се забравя Уставът на БКП.

Това е дълг на всеки здравомислещ човек, независимо от ранга, който заема, и от партийната му принадлежност.

Нека всеки защити човешкото си достойнство!

Иван ПЕТКОВ
председател на общинската ревизионна комисия на БКП в с. Дойренци — Ловешки окръг

Digitized by Google

КОМЕНТАР НА ПУБЛИЦИСТА

САМОДЕЙНОСТ ПО ПОРЪЧКА

В писмо до редакцията на „Партиен живот" Йорго Стратов от село Джулюница, Велико-търновско, пише: „Да мълчиш — това е злато!"

Защо дългогодишният партиен активист, бивш секретар на общоселския партиен комитет, а сега негов член ни уверява в актуалността на тази народна мъдрост? Партийният повик и грижите са за развитие на самодейността, за повишаване на инициативността, активността и творчеството, а те нямат нищо общо с препоръката за мълчание, за пасивност, за примиренчество! Днес партията, много нейни дейци търсят ефективни, сигурни начини и средства за разширяване на демократизма, за да се създават обективни, реални предпоставки и условия за пълноценна изява на партийните органи и организации, на комунистите и безпартийните, за да се включи безрезервно целият духовен и физически потенциал на народа ни в решаването на проблемите на научно-техническия прогрес и на качеството, в непримиримата борба за изтръгване из корен негативните явления в нашия живот.

ПИСМОТО НА СТРАТОВ

В него той пише, че при подготовката на отчетно-изборното събрание на общоселската партийна организация в Джулюница докладът не се харесал на секретарите на общинския комитет на БКП в Лясковец и настоявали от него да отпаднат някои повдигнати проблеми, които не били по силите и от компетенциите на общоселския партиен комитет и на партийната организация да ги решават.

Кои са тези проблеми според Стратов?

Първо, изграждането на една комплексна растениевъдно-животновъдна бригада на стопанска сметка, чрез която да се създаде единно ръководство на селскостопанската дейност в селото. Двете бригади били изградени формално.

Второ, кадрите в селото се назначавали и размествали без знанието на първичните организации, в това число и на общоселския партиен комитет, въпреки че някои от тях са негова номенклатура.

Трето, старото помещение на дърводелската работилница в селото било лошо, хигиенните и противопожарните органи не разрешавали да се използва, често го затваряли. Въпреки че имало съгласие на висшестоящи инстанции за проектиране и изграждане на ново помещение ръководството на промкомбината в Лясковец не било съгласно и спъвало проектирането и строителството.

Четвърто, в продължение на две години секретарите на общинския комитет на БКП не са посещавали събрания на първичните партийни организации в Джулюница, за състоянието им знаели само по доклади на партийните секретари, на него или на инструктора...

Следващият кръг от въпроси, предмет на размисъл и на коментар в писмото, се отнася до подхода при съставянето на проекта за новия общоселски партиен комитет.

Още през юни миналата година Стратов помолил бюрото на общинския комитет на БКП да го освободи от задълженията му на секретар.

Мотивите!

Боледувал от диабет, бил на възраст, директор на оранжериите... Нередностите го вълнували, често настоявал да бъдат премахнати, но това не ставало...

Digitized by Google

Затова сам пожелал да бъде сменен.

Посъветвали го да продължи да си гледа работата до отчетно-изборното събрание, за да го освободят онези, които са го избрали. Така и постъпил.

В навечерието на отчетното събрание в разговорите за съставянето на проекта за нов общоселски партиен комитет Стратов отново подновил молбата си. Но след дълги умувания, договаряния, след многочасов разговор с членове на общоселския партиен комитет и секретаря на общинския комитет той се съгласил да бъде включен в проектосъстава и да бъде издигнат отново за секретар за още един отчетен период.

Идва денят на отчетното събрание. По средата на разискванията на Стратов била дадена „листа", която да предостави на комисията по предложенията. В нея не фигурирали той и председателят на общоселския отечественофронтовски комитет, имало промени и в проекта за ревизионна комисия — проект само от един кандидат — председателя...

След разменени реплики между Стратов, първия секретар на общинския комитет на БКП, комисията по предложенията за това кой предлага новия състав, защо само един член на ревизионната комисия и т. н. накрая висшият ръководен орган — събранието, решил въпроса, т. е. вместо 9, избрало 11 членове на общоселския партиен комитет.

Йорго Стратов също бил избран, но не е издигнат за секретар.

„Аз съм доволен, че новият секретар е расъл под мои грижи, дълги години съм го готвил за този пост — пише Стратов. — Повече от 15 години той е секретар на първична партийна организация... Ползва се с авторитет на честен и откровен човек, с богат политически опит. Мен това може само да ме радва. И сега, когато съм член на този комитет, съвестта няма да ми позволи да подвеждам, а ще се стремя да му помагам колкото мога и когато потърси помощ. Но самото събрание остави бяло петно в историята на партийната организация, внесе смут в увереността на комунистите, че са стопани на своята организация."

С други думи, все критични бележки, отправени към висшестоящи и други ръководства и преди всичко към секретарите на общинския комитет на БКП.

ПОЗИЦИЯТА НА СЕКРЕТАРИТЕ

В срещи и разговори с тях в присъствието и на Йорго Стратов се посочваше, че намесата на общинския комитет на БКП в подготовката на отчетно-изборното събрание била с цел в доклада общоселският партиен комитет да засегне проблемите, които зависят от него и от партийната организация, да анализират и оценяват онова, което те трябвало да извършат, но не са го направили. (Такива проблеми, разбира се, селското всекидневие е наспорило в изобилие!). И още — по-самокритично, по-дълбоко, по-аналитично да гледат на всичко, което зависи от тях. Защото не е тайна нито за едните, нито за другите, че някои хора от Джулюница, изцяло погълнати от стремежа за лично благополучие, за лично облагодетелстуване, забравят потвърдената от социалистическото ни всекидневие истина, че личните интереси не бива да вървят в конфликт с колективните и обществените. Именно в това отношение общоселският партиен комитет не бил използвал пълноценно възможностите си за политическа, организаторска и възпитателна работа сред комунистите и безпартийните, сред населението на Джулюница за мобилизирането им например в прибирането на селскостопанската продукция от кооперативния сектор, за преодоляването на засилената наклонност у някои хора да се затварят в кръга на своите лични интереси и т. н.

НАШИЯТ КОМЕНТАР

Къде двете страни се разминават? На чия страна е истината?

Лесно е да се каже — някъде по средата! И едва ли ще се сгреши. Разбира се не за това, че всеки от своята позиция аргументираио защищава тезата си, търси и за съжаление намира и посочва уязвими места на другия, издигайки ги като защитна броня пред себе си. Но най-вече за това, че действително нещата взаимно са усложня-

Digitized by Google

вани, не са само черни или само бели. Фактите са пъстро обагрени, многолики, противоречиви, какъвто е многолик и противоречив самият живот.

Йорго Стратов основателно настоява общоселският партиен комитет и партийната организация не само на теория, но и на практика да бъдат политически стопани на селото. Това означава всички въпроси от социално-икономическия, обществено-политическия и духовния живот на джулюнчени да бъдат пред техния поглед, да бъдат под тяхно влияние и въздействие. Защото те от Устава са задължени политически да ръководят целокупния живот в селището, да изучават, анализират и решават общите местни проблеми. В това отношение място за самодейност по поръчка няма. От тях се очаква повишена активност, инициативност, творчество; по свой почин, по вътрешен подтик, по осъзната необходимост оперативно и делово да откриват и решават задачите, които животът поставя, а така също и произтичащите от решенията на ръководните партийни органи. Ако не умеят или не направят това, други ще им подсказват какво им предстои и ще настояват да се захващат с неговото изпълнение. За предпочитане и за препоръчване е първото и тук истината е на страната на Йорго Стратов.

Секретарите на общинския комитет на БКП неоснователно са отклонили намерението и желанието на общоселския партиен комитет критично да постави и разисква въпроси, свързани с усъвършенстването на организацията на стопанската дейност, решаването на кадрови и социални проблеми, които засягат партийната организация, комунистите и безпартийните от селото независимо от това, че някои от тях се решават и на друго равнище. По силата на принципа на демократическия централизъм, на който е изградена нашата партия, всяка нейна организация е автономна да решава местните въпроси, доколкото нейните решения не противоречат на политиката на партията. Да не говорим за това, че изземването на функции не е добър атестат за правилен подход на ръководния орган. То дава поводи за пасивност, за съмнения в собствените сили; подронва самочувствието, изпречва се като непреодолима преграда пред самодейността, инициативността и творчеството; ражда отчаяние.

Опитът на общоселския партиен комитет да отправи критични бележки по адрес на дейността на секретарите, която е свързана с първичните организации, не излиза извън рамките на Устава. В партията всеки комунист има право да критикува недостатъците на своите другари, в това число и на онези, които са избрани в ръководните органи; да изнася факти, с които ще помогне правилно да се оценява работата им; да прави предложения, да дискутира, аргументирано да защищава своето становище по обсъжданите въпроси. Разбира се, **не е в правата на общоселския партиен комитет да дава цялостна оценка на дейността на секретарите на общинския комитет на БКП.** Това могат и извършват окръжният и общинският комитет, общинската партийна конференция. В случая няма такъв стремеж освен извода, че те не са посещавали събрания на първичните организации, от което следва, че не биха могли основно да познават състоянието им. Следователно не биха могли и компетентно да ги ръководят. Ето защо секретарите на общинския комитет на БКП има какво да помислят за връзките си с първичните организации.

Тук обаче заслужава внимание и другата страна на въпроса. Общоселският комитет е пълноправен и пълноценен партиен орган, който ръководи работата на първичните организации в селото, взема решения и изисква да се изпълняват. Изграждането му е оправдано

Digitized by Google

само тогава, когато политическото ръководство над тях, над сложните интензивни връзки и взаимоотношения между първичните организации и колективите трудно се осъществява пряко от общинския комитет на БКП. Членовете на общоселския комитет са тези, които са длъжни непосредствено да участвуват в живота и дейността на първичните организации, да им помагат да откриват и решават своите проблеми, без това да отменя задължението на секретарите на общинския комитет и те да отделят грижи и внимание на организациите, пряко ръководени от общоселския партиен комитет.

Има ли причини Йорго Стратов да се безпокои от подхода при съставянето на проекта за нов общоселски партиен комитет? Какво го тревожи?

Смущава го по същество тайнството, в което било забулено формирането на проектосъстава — тайнство, в което и той самият бил съпричастен, но до някакъв етап.

По принцип действително има място за безпокойство и тревоги. Но принципите важат за всички, в това число и за Стратов. Комисията по предложенията се избира, за да улесни работата на събранието. Нейното създаване е формално не за това, че прочита един вместо друг списък, а за това, че не си изпълнява предназначението. На събранието тя излиза със собствено становище и прочетеният от нея проект е само основа за разисквания. Листата на кандидатите за бъдещия общоселски партиен комитет се съставя от участниците в събранието с явно гласуване, имената им се подреждат по азбучен ред. При съставянето на проекта комисията е полезно да се запознае със становищата на ръководните партийни органи, на отчитащия се общоселски комитет, да проучи мнението на комунистите и пр. Членовете на комитета, който се отчита, както и всички комунисти от партийната организация имат уставно право по време на обсъждането на проектосъстава да предлагат нови кандидатури и да правят отводи. Както всички, така и те по време на тайното гласуване имат възможността да задраскват кандидати от листата и да прибавят нови. С други думи, независимо от предложението на комисията, на един или друг комунист, в това число и становището на първия секретар на общинския комитет на БКП, в събранието Стратов е могъл да направи предложения и отводи, да отстоява, да доказва мнението си по новия състав на комитета. Така както сам пише, че един предложил него, друг — председателя на общоселския отечественофронтовски комитет и накрая били избрани и двамата.

Следователно може и да не се мълчи, има място за самодейност и без поръчка. Но за това е нужно всеки комунист от партийната организация здраво да стои и упорито да брани партийните принципи и норми. Защото в партията мълчанието, за което прави извод Стратов, вместо в злато се превръща в ръжда, която разяжда вътрешнопартийните отношения.

Разбира се, всеки опит за заменяне на колективността с администриране, с централистичен натиск да се предрешават въпроси, които в крайна сметка опират до всички, решават се от всички чрез тайно гласуване, основателно буди тревога у комунистите. Ролята на секретарите на общинския комитет на БКП в това отношение не е да демонстрират йерархическа зависимост, да упражняват натиск, а точно обратното — да изискват да се спазват партийните принципи и норми, да се разгръща вътрешнопартийната демокрация, за да се създават условия и предпоставки всеки комунист реално равноправно да участвува в обсъждането и решаването на задачите.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

ТАМ, КЪДЕТО ЖИВЕЕМ

ДИМИТЪР МИНЧЕВ
председател на окръжния комитет
на Отечествения фронт — Габрово

В окръжната отечественофронтовска организация работим с убеждението, че е необходимо цялостната идейновъзпитателна работа да се пренесе в низовите организации, там, където живеем. Така ние ще отговорим най-добре на партийната поръчка да бъдем обществени гаранти за правилното функциониране, за укрепване на ролята и значението на общините, на селищните системи, на местните органи на народна власт.

Този важен практически подход определи и основната задача, която си постави окръжната организация — да укрепват първичните звена на Отечествения фронт, които са най-близко до хората, в които се формира общественото мнение, където възникват и се реализират различните потребности и интереси на населението. Опитът ни убеди, че крепката и висока дееспособност на низовите отечественофронтовски звена е важна предпоставка, за да се постигне по-голяма ефективност в обществено-политическата работа сред хората по местоживеене, че успехът за превръщане на низовата организация в стопанин на своята територия зависи преди всичко от конкретната индивидуална работа с хората, с всеки човек и в борбата за всеки човек. Нишката, която свързва ръководствата на низовите организации с хората, тръгва от злободневните проблеми на улицата, клубната база, магазините, топлофикацията, телефонизацията. В предконгресното социалистическо съревнование бяха поети и се утвърдиха като полезни такива инициативи сред низовите организации като естетизацията на жилищната среда в Дряново, изпълнението на поръченията с доброволен труд в Севлиево, комплексното провеждане на дни по благоустрояването и хигиенизирането на кварталите в Трявна. Поето бе шефство над 42 обекта от социалната програма на окръга. С непосредственото участие на низовите организации се решават такива проблеми като топлофикацията в кварталите „Преслав" и „Ц. Дюстабанов" — Габрово; изграждането на детските площадки в кварталите „Минчо Михайлов" и „Фридрих Енгелс" — Севлиево; телефонизацията в с. Боазът; водоснабдяването в Трявна, ремонтирането и обзавеждането на микроклубове в Габрово и Севлиево. В проведения национален преглед по благоустрояването и хигиенизирането званието „Образцово селище" завоюваха селата Кормянско,

Digitized by Google

Петко Славейково и Скалско, а Дряново се нареди сред градовете с най-добро архитектурно изграждане и поддържане.

Осезателно е присъствието на низовите отечественофронтовски ръководства в решаването на такива важни проблеми като намаляване затрудненията в електро- и водоснабдяването на населението. С доброволния труд на низовите организации беше извършено допълнително водохващане в селата Стар Кръвеник, Пройновци, Върбаново, кв. „Любово" — Габрово; много усилия бяха положени от общинската организация в Габрово по водоснабдяването на високоетажните блокове. Бърза и навременна бе реакцията на отечественофронтовските ръководства по популяризиране опита на низовите организации с най-добри резултати. Бяха възстановени и резкрити нови 127 водоизточника по местоживеене, които се равняват на количеството вода, която ползва един град като Дряново. Утвърждава се като характерна черта от стила на отечественофронтовските кадри актуалните политически, стопански и идеологически проблеми да стават конкретно съдържание на непосредствената разяснителна работа с населението. Така за нуждите на индивидуалната агитационно-разяснителна работа издадохме методическо помагало с полезни съвети за всички домакинства, както и справочник за консумацията на електродомакинските уреди. Освен това създадохме по низови организации групи от активисти за обществен контрол; организирахме посещения в семействата и бе воден разговор за органичаване на консумацията на електрическа енергия във върховите натоварвания на селищните системи. Чрез страниците на окръжния вестник дадохме гласност на една съвместна с окръжния съвет на научно-техническите съюзи инициатива — конкурс за реализиране на рационални предложения по икономичното изразходване на електрическата енергия и горивата в бита. Вследствие на проведената агитационно-разяснителна работа по местоживеене през тази зима на твърдо гориво допълнително премииаха 14 560 домакинства — почти двойно увеличение. Оказана бе бърза и навременна помощ за предимствено снабдяване на социално слабите, самотните и възрастните хора с топливо. Ние се стремим да привлечем човека по местоживеене към активен труд през свободното време. Чрез низовите отечественофронтовски организации от нашия окръг постигнахме едно по-активно участие на населението при въвеждането на акордната система за изпълнение на селскостопанските задачи. През изминалата 1985 г. повече от две трети на зеленчуковото производство беше поето на семеен акорд. Независимо от неблагоприятните климатични условия от обработените на семеен акорд площи се получи три пъти по-висок добив от домати.

Всяка година през усилените дни в прибирането на ягодите, малините, зеленчуците, черешите и сливите, на сеното и тревните смески в окръга се включват над 4000 души непостоянно заето население, над 5200 пенсионери и пионери. Изградихме 16 временни бригади от участници с по-малко физически сили и възможности, както сборните бригади от X квартал и квартал „Голо бърдо"—2 в Габрово, от V и VII квартал — Трявна, сборна бригада за Консервния завод в Севлиево, в селата Ряховците, Богатово и Дамяново.

Вече е традиция поставянето на обществени поръчения на домакинствата за прибиране на сеното в Стокинската селищна система и гр. Плачковци. В усилията ни да постигнем по-голямо въздействие на идейновъзпитателната работа изключително внимание отдаваме на личния пример за пряко, непосредствено участие с личния труд.

По инициатива на Тончо Тасев, член на бюрото на окръжния комитет на Отечествения фронт и председател на квартален комитет в

Digitized by Google

Габрово, бригада от ентусиасти ежегодно окосява, балира и прибира приблизително 800 декара естествеии ливади; в с. Гостилица 12 души активисти на Отечествения фронт през годишния си отпуск прибират и балират около 90 тона слама и 150 тона сено; в с. Ганчовец 15 души след работа прибират и балират 70 тона сено и 80 тона слама. Много са положителните примери в тази насока. Но и резервите са значително големи. Според нашите изчисления 18 212 трудоспособни граждани — пенсионери, живеещи предимно в градовете, биха могли да окажат несравнима помощ в прибирането на реколтата и в тяхното организирано включване във върховите кампании ние виждаме наша бъдеща задача.

●

В окръжния комитет на Отечествения фронт полагаме все повече грижи да се стимулира активността на хората в трудовата и обществено-политическата дейност чрез по-нататъшно утвърждаване на системността, конкретността и диференцираността на масовополитическата работа по местоживеене.

Популяризираме опита на първенците, утвърждаваме в практиката такива форми на работа като вечери на първенците, на образцовите лични стопани, ритуалите „Да имаш дом за радост" и „Да събудим зората", срещи за обмяна на опит, срещи на завърналите се на село граждани чрез средствата за масова информация, дипляики, поздравления, благодарствени писма и редица други.

В ежедневната си работа с хората ние се ръководим от потвърдения практически опит, че идеологическата работа за възпитанието на социалистическата личност е най-силна и ефективна, когато е най-тясно свързана с живота, с проблемите, които партията решава във всички сфери на обществения живот. Основното в нашата работа е стремежът за създаване на необходимата социална атмосфера по местоживеене. В съответствие с това са грижите ни за постоянното усъвършенствуване на масовополитическата просвета в кварталите и селата. Съдържанието и структурата на тази дейност се стремим да определяме в съответствие с изискванията, поставени от другаря Тодор Живков в следконгресните му теоретични разработки и практически подходи, за да може тя да съдействува за коренен поврат в мисленето и подхода към задачите на съвременното ни развитие.

Съдържанието на масовополитическата просвета подчиняваме преди всичко на най-актуалните задачи, които се решават в селищната система, окръга, страната. Това определя и нейната тематика през есенно-зимния период на 1985—1986 г. Разработихме серия от тематични методически материали, които предоставихме за разглеждане в занятията на масовата политическа просвета. Ето и темите на някои от тях: „Хлябът", „Кого възпитаваме, как възпитаваме", „Същност и роля на видовете религии в етапа на съвременната идеологическа борба", „Ние и научно-техническата революция", други разработки разясняват важни страни от социално-икономическото и обществено-политическото развитие на окръга и страната, икономията на суровини, материали и енергия, нравственото възпитание и борбата срещу отрицателните явления, проблемите на семейството и раждаемостта, възродителния процес, научно-техническия прогрес, професионалното ориентиране на подрастващите.

Към решаването на тази задача са насочени усилията на идеологическия отечественофронтовски актив. С него организираме ди-

Digitized by Google

ференцирано обучение по актуални проблеми на идейновъзпитателната работа по местоживеене. За този актив в селищните системи провеждаме практически занятия по планирането на идейновъзпитателната дейност в низовите организации. В Трявна заложихме опит за въвеждане дневник на просветника, с който целим да подобрим пряката и обратната информация и в определена степен да създадем управляемост в изучаването и формирането на общественото мнение и политическото настроение.

Друг важен въпрос, с който ангажираме вниманието на нашата общественост по местоживеене, е професионалното ориентиране на подрастващите. Младите хора се нуждаят от компетентна подкрепа за осъзнаване на задълженията им към обществото, отчитайки неговите обективни потребности. Така например в нашия окръг в редица отрасли имаме прилив на млади кадри, но в текстилната промишленост, в строителството попълнението с млади работници е незначително. Главен източник за задоволяване допълнителната потребност от работна сила са завършващите през годината висши, полувисши учебни заведения, техникуми, уволняващи се. С тях проведохме разговор за обективните възможности и потребности на обществото, за условията, в които им предстои те да се реализират като бъдещи специалисти и граждани на това общество. Утвърждават се и ефективни форми на работа в това отношение. Всяка година в низовите организации — квартали и общини, се състоят ритуали: „Димитровски набор в редиците на Отечествения фронт". Тържественият прием ние считаме за потребен с оглед силата на неговото емоционално въздействие. Ежегодно в нашите редици се вливат по около 1500 млади хора. Твърде полезен се оказа проведеният в Севлиево през януари тържествен ритуал „Щастлив да бъде мъжкият ви път", посветен на уволнилите се през есенния сезон младежи и тяхното приемане в редиците на Отечествения фронт.

●

В окръжната организация, по наше мнение, се утвърждава удачно съчетаване на формите на масовополитическата просвета с формите на културно-масовата работа. За това благоприятствува утвърдилата се традиция за ежегодно организиране и провеждане на месец на семейството и месец на социалистическия бит и култура, чрез които значително внимание се отделя на обогатяване формите за работа със семейството, за разгръщане на неговите възпитателни и възпроизводствени функции и изграждане на активна жизнена позиция у неговите членове, за обогатяване на социалистическата празничност и обредност в семейно-битовата сфера.

Широка популярност придобиха организираните тематични вечери на младото семейство, на войнишката майка, на дълголетието, срещи с многодетни майки, тематични разговори „Човешко мое щастие", ритуалите „Да имаш дом за радост", „Да познаваш хората, редом с които живееш" и др. Нов момент в идейновъзпитателната работа на това направление са вечерите на професията в пенсионна възраст, на самодееца, даване име на низова организация. Тук усилията и възможностите на низовите организации се обединяват с усилията на домовете на културата, читалищата, библиотеките, музеите. В редица селища и квартали вече години наред се възпроизвеждат някои обичаи и обреди — ладванки, лазаруване, кумичене, силвистри и др., с което си поставяме задачата да съхраним и предадем на поколенията най-добрите народни традиции.

Digitized by Google

Съобразявайки се с интересите на населението в различните възрастови групи, у нас се утвърдиха такива форми като клубове по интереси: на семейството, за българо-съветска дружба, на овощаря, на зеленчукопроизводителя, клубовете „Знаме на мира"; курсовете за битова култура. По-разнообразна и целенасочена сега е идейновъзпитателната дейност с подрастващите — утвърди се провеждането на десетдневки на детското творчество, асамблея в кварталите, трудови и културно-масови инициативи. Моша Колева — кожарска работничка, известна дарителка от Габрово, заедно с децата от тимуровската команда „Чайка" засадиха на „Осеникови поляни", до лобното място на най-малкия партизанин Митко Палаузов 900 дръвчета, внесоха 200 лева във фондацията „Знаме на мира", подариха на афганистанските деца — гости на III международна асамблея на децата (София 1985 г.), саморъчно изработени кожени сувенири; Кина Резачева — педагожка пенсионерка, приятелка на команда „Сияйна звезда" в Трявна, участвува в десетки инициативи по патриотичното възпитание на младото поколение. През тази учебна година тя стана отговорничка на новосформиралия се университет „Краезнание" с подрастващите по местоживеене в града. Особен интерес предизвиква и работата на клуба „Знаме на мира" към низова организация при квартал — Габрово, инициатор за създаване на клубовете „Знаме на мира" в окръга.

●

Определено място в утвърждаване на социалистическия начин на живот по местоживеене заема и работата ни по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание. Като пример за активна работа в това направление могат да се насочат разгърналата се целенасочена политическа, разяснителна и събирателска дейност в окръга във връзка с движението „Народната памет разказва" и разговора „Революционните добродетели на борците против фашизма и капитализма — извор на родолюбие". Благоприятен фактор за тяхното активизиране бе чествуването на 40-годишнината от победата над хитлерофашизма и японския милитаризъм. В резултат на добрата координация и взаимодействие с други обществени организации с институтите за изкуство и култура беше разгърната богата и съдържателна масовополитическа работа по местоживеене. Проведени бяха 578 срещи с бивши партизани от Габровско-Севлиевския отряд, 356 трудови дни за почистване и благоустрояване на паметници на безсмъртието, направи се 100 км маркировка по маршрутите на Габровско-Севлиевския партизански отряд. По наша инициатива започна попълването на „Щафетна тетрадка" на ветерани — бойци против фашизма и капитализма и отечественофронтовци; поставени бяха 22 паметни плочи по местоживеене, отпечатана бе юбилейна грамофонна плоча „Септемврийски пориви", до 60 000 семейства бяха изпратени специално изработени поздравителни картички.

Във връзка с движението „Народната памет разказва" в Габрово се проведоха регионална среща и открита окръжна изложба. Събрани са 2722 документа, 481 спомена, 1732 снимки, 438 вещи, 594 песни. В окръжната изложба бяха експонирани 360 материала, представени от 72 участници-отечественофронтовци.

Съдържателно преминават и провежданите през последните години в Габровски окръг родови срещи на такива родове като: д-р Вербан Генчев, Джагарови, Платиканови и др. В процес на изследване са родословията на наши видни възрожденци, на борци против фашизма и капитализма.

Digitized by Google

Редица конкретни грижи и форми на внимание от страна на отечественофронтовския актив при нас са насочени към по-нататъшното укрепване на българското патриотично социалистическо съзнание чрез използването на различни изяви на масовополитическа и културно-масова работа за възпитание на високо чувство на любов към родния край, национална гордост и достойнство, на пламенен патриотизъм и социалистически интернационализъм. Така например пред цялото население на селата Крушево, Петко Славейково и Ряховците за утвърждаване на празнично-обредната система бяха показани ритуалите „Да имаш дом за радост" и „Да познаваш хората, редом с които живееш".

Свой облик имат и нагледната агитация, и политическата украса по местоживеене. В общинските центрове са поставени табла за онагледяване на социалистическото съревноваиие и изпълнение на конкретните задачи в икономическата, социалната и духовната област. Издават се плакати, афиши, листовки и др. по конкретен повод и с конкретен адрес (за семейството, за икономиите на вода и ел. енергия, за движението „Народната памет разказва", за безопасност на уличното движение и др.).

През последните години в окръжната организация бе извършена крачка напред и в усъвършенствуване на координиращата функция, в подобряване взаимодействието и сътрудничеството с културните институти, творческите съюзи и т. н. По специален план например съвместно с профсъюзния дом на културата, читалищата и селските комитети на Отечествения фронт започнахме провеждане на дни на културата в селищните системи Градница и Стоките.

Ефективността на идейновъзпитателната работа ние измерваме със съвременните партийни критерии и изисквания, с динамиката на живота, с прогресивно изменящите се социални, битови и културни условия на живот. Чувството на неудовлетвореност и постоянно търсене се стремим да утвърждаваме в подхода към проблемите, в методите и средствата на работа с хората.

Нас ни тревожат проявите на пасивност, които проникват в новите жилищни райони. Голямата концентрация и компактност на населението в тях води до усложняване на човешките отношения, до отчуждаване и равнодушие, в някои случаи до елиминиране на някои морални устои. В същото време си даваме сметка, че и в тази сфера се създава, расте и възпитава част от младото поколение на нацията.

Ето защо дори и в такива трудни райони, където и материалната клубна база е оскъдна, първостепенна грижа за нас остава разгръщането на идейновъзпитателната функция на низовата отечественофронтовска организация — там, където се създават неформалните микроколективи.

Стремим се бързо, гъвкаво, с подходящи форми на работа да отреагираме на редица нерешени проблеми например в сферата на обслужването. В бъдещата си дейност се ориентираме с по-голяма ангажираност към необходимостта от формиране и управление на общественото мнение и политическото настроение, към разнообразяване на формите и средствата за общуване с населението и разгръщане на представителната и пряката демокрация, към осъществяване на преки контакти с хората и привличане на по-голям брой специалисти от народните съвети, от предприятията и училищата, ангажираме ги с отечественофронтовски поръчения. За да не прекъсва потокът на партийната истина към човека по местоживеене.

Digitized by Google

ПРЕДПОСТАВКА ЗА ДУХОВНА ВРЪЗКА МЕЖДУ ПАРТИЯТА И ТРУДЕЩИТЕ СЕ

Главното, към което сега насочваме вниманието на първичните партийни организации в Кирковски район на столицата, е да се търси политическият смисъл на всяка стопанска инициатива и начинание, да се открият партийните форми и средства, с които ще се действува във времето на „взривното развитие на технологиите", за да се превърне научно-техническият прогрес в лично и колективно поръчение на всеки комунист, на всеки трудещ се. За да отговорят на тези изисквания, не е достатъчно комунистите да бъдат просто изпълнителни, дисциплинирани. Те трябва да изграждат у себе си усет за новото, да отхвърлят решително традиционализма, инертността и шаблона, да изясняват как да се подходи, за да се преодолеят административните и психическите бариери пред научно-техническата революция днес, да се използва в най-пълна сила човешкият фактор.

Утвърждаването на правилен стил и метод на работа на първичните партийни организации не е възможно без активната подкрепа на районния комитет на партията. Отчитайки това, той усъвършенствува живата работа за сметка на телефонната връзка и книжните указания, дава практически уроци как да се упражнява правото на контрол над административното ръководство, да се засилва натискът „от долу", да се създаде дружеска, творческа обстановка, да се действува принципно, партийно, да се разгръща демократизмът, да се назовават нещата с истинските им имена, да се създава непримиримост към всяка отрицателна проява, да се търси отговорност за всеки пропуск, да се стимулират импулсите за разгръщане инициативата, енергията на комунистите и всички трудещи се за изпълнение на стопанските задачи.

Всичко това потвърждава значението на умението за духовно общуване на партията с народа, осъществявано чрез партийните й организации.

На този проблем в Кирковската районна партийна организация се посвещават разговори, научно-практически конференции, пленуми на районния комитет на БКП, проблемно-тематичен цикъл от лекции. Тази дейност обхвана всички първични партийни организации и трудови колективи, достигна до всеки комунист и трудещ се, като започна от дешифрирането на постановката и достигна до търсене на високоефективни форми и средства за приложението й в първичните партийни организации.

Районният комитет насочи първичните партийни организации да търсят механизми, пътища и средства, които водят до осъществяване единство между политическата, организаторската и възпитателната дейност. В първичните партийни организации при Института за експлоатация на автомобилния транспорт, „Балкантон", Главното управление на пътищата, Института по облекло и текстил, комбината „Българска коприна" — цех „Рила", експериментирахме целенасочена дейност по засилване на научния, политическия, проблемния и комплексния подход при решаването на проблемите на борбата за мир, качеството на труда и научно-техническия прогрес, като обърнахме внимание на развитието и усъвършенстването на техния самодеен характер и засилване на демократизма.

Digitized by Google

Целта бе да се разгърне в единство цялостната организаторска, партийно-политическа и възпитателна работа на първичните партийни организации. Работейки по планирането и реализирането на социално-икономическите задачи, на политическата функция на първичната организация, се обогатява партийният опит. Планирането на комунистическото възпитание и неговото реализиране в живота в тези организации органически свързахме с решаването на следните по-важни задачи:

— идеологическо обезпечаване на плана за социално-икономическото развитие на колективите;

— социално-икономическо осигуряване на идеологическата работа;

— усъвършенствуване организацията и ръководството на идеологическата работа, разширяване кръга на идеологическите кадри.

Чрез прилагането на комплексния подход се създадоха условия за по-нататъшно подобряване съдържателния обхват на проблемите, стоящи пред идеологическата работа. За това допринесоха преди всичко последователността в подхода при планирането, разработването и осъществяването на редица идеологически инициативи като: цялостна система за масовополитическата работа в района; дълбоко аналитични, с практическа стойност материали, посветени на понататъшното разгръщане на работата за издигане качеството на идеологическата и всяка социална дейност; утвърждаването на идеологическата работа като главна форма на духовна връзка между партията и трудещите се; за икономическо образование; за социалнопсихическия климат; за проучване и формиране на общественото мнение и политическите настроения и редица други.

Като използват комплекс от мероприятия за конкретна реализация на тези разработки в практиката, на основата преди всичко на решенията на XIII конгрес на БКП и Февруарския пленум на Централния комитет, трудовите колективи умело ги съчетават с решаване на задачите на социално-икономическото развитие и с приноса си за териториалното изграждане на микрорайоните и кварталите, на чиято територия се намират.

Районният комитет, партийните комитети и бюра и първичните партийни организации правилно насочват идеологическото въздействие за вдъхновяване и стимулиране, мобилизиране и организиране на субективния фактор за изпълнение на социално-икономическите задачи и заедно с това да се формират политическите, нравствените, естетическите и други качества на социалистическата личност.

Ще посоча пример. За да проучи мнението на трудещите се за начините и конкретните пътища за внедряване в тяхната дейност на научно-техническите постижения, да се изслушат техните мнения и предложения, да се вземе предвид техният опит, Кирковският районен комитет на БКП подготви и проведе делегатско събрание на комунистите от района по проблема „Издигане ролята на трудовите колективи, на работниците и трудещите се в реализирането на партийната политика, за достойно посрещане на Тринадесетия конгрес на БКП". Подготовката беше съчетана с широко обсъждане на конкретните проблеми за издигане ролята на колектива при реализирането на научно-техническата политика на партията, при внедряването на икономическия подход, при утвърждаването на колектива като стопанин на социалистическата собственост. Замисълът на районния комитет беше решенията, които събранието ще вземе, да бъдат в пълния смисъл на думата колективно дело, дело на комунистите и трудещите се в района. Съчетаната масовополитическа, агитационна, пропагандистка и организаторска работа оправдава замисъла.

Digitized by Google

— Постъпиха стотици предложения на работници и специалисти, голяма част от които третират различни аспекти на внедряването на научно-техническите постижения в практиката.

— Комплексният подход помогна на отделните колективи, на техните ръководители, на районния комитет по-добре да видят конкретните си задачи, произтичащи от решенията на Февруарския пленум, както и реалните възможности за тяхното практическо осъществяване.

— Този подход стана допълнителен стимулатор за разгръщането на творчеството и активността на мнозинството от трудещите се в района. В немалка част от направените предложения се поставяше изискването основните проекти за внедряването на научно-техническите постижения да се обсъждат в трудовите колективи. На това мнение се противопоставяше друго, споделяно от отделни секретари на първични партийни организации: административното ръководство, специалистите са, които ще кажат къде и какво да се внедри, а след това идва ред на партийното въздействие, на инициативата на колектива за реализирането на програмите в живота.

Това е принципен въпрос, на който трябваше да дадем ясен отговор. Вярно е, че проблемите на внедряването на научно-техническите постижения се решават най-вече от висшестоящите административни и стопански ръководства, но това в никакъв случай не може да отмени или да омаловажи ролята и задължението на партийния комитет, на първичните партийни организации да се произнасят по най-важните, възловите, стратегическите въпроси на развитието на предприятието и колектива.

Следователно търси се съвременно измерение на ефективността на пропагандно-агитационната дейност. Обективният критерий за оценка на крайния идеологически резултат намираме не в самата идеологическата сфера, а в нейното взаимодействие с останалите сфери на социалната практика, по-точно първичните партийни организации определят ефективността ѝ в зависимост от реалния принос в решаването на практическите проблеми в икономиката, политиката, културата.

Съвсем естествено на преден план в делата на районния комитет, на партийните комитети и на първичните партийни организации в района се постави проблемът за разработване и комплексно внедряване в дейността на трудовите колективи на конкретна идеологическа работа, съобразена с условията на бързо развиващата се научно-техническа революция. С неотслабващо внимание и грижи в района се работи за издигане качеството на труда навсякъде и във всичко. Подетата от комсомолските дружества и организации инициатива „Да издигнем работата си до висотата на майсторството“ сега придобива все по-голямо значение за трудовите колективи от района. Майсторството — професионално и политическо, заема все по-определено място в дейността на първичните партийни организации. Реализирането на главната цел за повишаване качеството навсякъде и във всичко на базата на разгръщане на съревнование за професионално и политическо майсторство, получило пълна поддръжка от трудещите се, намери конкретна изява в дейността на партийните комитети и организации, на трудовите колективи по инициативата „40 ударни седмици на качествен труд и борба в защита на мира“, прераснала в общоградско движение. Характерно за инициативата е, че тя беше комплексна, всеобхватна, проблемна, даде възможност да се прилага диференциран и индивидуален подход, да се подемат задачите с по-голяма отговорност и компетентност.

Практиката на районната партийна организация е наситена с инициативи, почини, челен опит, произлезли именно от първичните

Digitized by Google

партийни организации, дори от отделни комунисти при решаването на големи производствени, технически, технологически, икономически и идеологически задачи. Да вземем проблема за насрещните планове. Това е преди всичко творчество, практическо и теоретическо дело на първичните партийни организации, на трудовите колективи, на обществените организации. Особено ценен е опитът на първичната партийна организация във фабрика „Пролетарий", Цигарената фабрика, ЦМУ „Телекомплект", КЕ „6-и септември". На основата на анализа на техния опит в районната партийна организация се пристъпи към изграждането на специалии раздели в насрещните планове „Комунистическото възпитание на трудещите се и младежта".

Може да се каже, че няма дейност, отнасяща се до реализацията на политическата функция на първичната партийна организация, която да не е свързана с идеологическата работа, която да няма идеологически характер. Дори такъв въпрос, какъвто е разработката на научно-техническата политика на производствената единица, където се изгражда и функционира първичната партийна организация, влиза в съдържанието на идеологическата работа, защото внедряването на научно-техническия прогрес е не само технико-технологически или само научен проблем, а преди всичко класово-политически, идеологически. Ето защо в центъра на идеологическата работа на първичните партийни организации от района стоят такива въпроси като повишаване на качеството и производителността на труда, ускорена модернизация и реконструкция на производствените мощности, концентрация и ускорено внедряване на върхови постижения на научно-техническия прогрес, икономия на материали и суровини, рационално разпределение и използване на трудовите ресурси, укрепване на дисциплината.

От съществено значение е създаването на организация за изпълнение на задачите на идеологическата работа в единство със стопанската и организаторската. Конкретизирането на задачите, тяхното най-пълно дешифриране и реализация е съществен момент в това единство. Тук от особено значение е работата на агитационните кадри. Те добре разбират, че в никакъв случай идеологическата работа не бива да се откъсва от организаторската, от стопанската дейност. Силата на субекта на духовната връзка между партията и трудещите се — първичната партийна организация, се състои в умението й правилно да организира основните етапи на осъществяването на единството на стопанската, идеологическата и организационната работа на базата на реализирането в единство на нейните три функции — политическа, идеологическа и организаторска.

Това предполага кадрите на партията да умеят да действуват като теоретици, пропагандисти и агитатори и в качеството си на организатори за реализирането на партийната политика. Много се прави, но все още не ни достига компетентност за умело политическо ръководство на процесите на научно-техническата революция. Пример. С решение на ръководството на районния комитет пълномощници на комитета бяха изпратени в трудови колективи със задача да открият и анализират положителния опит в работата на трудовите колективи, на техните ръководства, в това число и конкретно във връзка с внедряването на научно-техническите постижения. Въпреки че повечето от тях се постараха добре да изпълнят поставената задача, не можа да се достигне до сериозни открития. Пролича неумение да се вникне в същността на свързаните с научно-техническата революция процеси.

Тук стигаме до практическото приложение на единството между идеологическата с организаторската и стопанската дейност. Разсъж-

Digitized by Google

дава се примерно така. Партийната организация осъществява политическо ръководство, оперативното ръководство на непосредствените научно-технически процеси се извършва от стопанските ръководители и специалисти. Да, това е правилно, но понякога от него следва неправилният извод, че на партийния работник не е необходимо да познава в дълбочина съответните научни и технически проблеми. А всъщност трябва да се познава същината и на едното, и на другото. Иначе няма да се получи компетентно ръководство. Задачите са научно-технически, подходът — политически. Това поставя нови изисквания към авангардната роля на комуниста. От една страна, той е призван да овладява научно-техническите постижения по-добре от безпартийните, с които работи. От друга страна, по такъв начин се създават предпоставки за неговото по-активно и резултатно участие в политическото ръководство, което осъществява партийната организация на процесите. Разбира се, това също не става автоматически и предполага съответна политическа подготовка. Но едното без другото не може.

В съвременното общество, когато ролята на социалното планиране неимоверно нараства, задачата е да се творят условия за всестранно и хармонично развитие на личността, за по-пълно задоволяване на нейните нужди, за подготовката на такива работници, които биха отговорили на съвременните изисквания.

Що се отнася непосредствено до социалните изменения в дейността на колективите от района, то те съгласно насрещните планове се осъществяват в следните основни направления:

Първо — работи се за подобряване на професионално-квалификационната структура на колективите. Проявява се стремеж във всеки колектив да се увеличава относителният дял на висококвалифицирания труд, да се намалява броят на работниците, заети с тежък физически труд, да се освобождават от този труд преди всичко жените.

Второ — търсят се пътища за подобряване условията на труда, за укрепване здравето на трудещите се.

Трето — голямо внимание се отделя на повишаването на жизненото равнище и подобряване на културно-битовите условия на трудещите се — повишаване заплащането на труда, строеж на жилищни огради и общежития, обзавеждане на медицински учреждения, пансиони, пионерски лагери, детски градини, изграждане и реконструкция на предприятия за битово обслужване.

Четвърто — планът съдържа мероприятия за комунистическото възпитание на трудещите се и за развитие на обществено-политическата им активност.

Пето — усъвършенствуват се социалнопсихическите отношения в колектива. Подобряват се стилът и методите на ръководство на трудовите колективи на всяко равнище, създава се благоприятна атмосфера, повишават се дисциплината и отговорността на всеки за възложената му работа.

Разработката на комплексния план е задача много трудна и се решава крачка по крачка, постепенно. В районната партийна организация внедряването на раздела „Комунистическо възпитание на трудещите се и младежта“ премина през редица етапи — първоначално в предприятията, след това в кварталите, в бригадите и другите низови звена, а предстои да се внедрява в учебните заведения и микрорайоните. По съдържание до 1985 г. се планираше само идеологическото осигуряване на стопанските задачи, а сега и обратната страна — социално-икономическото и организационното осигуряване на идеологическата работа. Планът за социално-икономическото развитие сега се обвързва с плановете за работа на партийната, проф-

Digitized by Google

съюзната и комсомолската организация. От тази година започва и петилетно планиране на базата на проблемния подход. Работата се организира така, че всеки работник да може да изкаже своите забележки и предложения, да определи своето място в изпълнението на плана. Става дума за комплексен подход при организиране на цялостното възпитание, т. е. за осигуряване на тясно единство между идейно-политическото, трудовото и нравственото възпитание, като се вземат предвид особеностите на различните групи трудещи се.

Идеологическата работа в първичната партийна организация има две относително обособени сфери на действие: едната — да разпространява марксистко-ленински знания, да ги превръща в убеждение и мотиви за действие сред комунистите. Другата — в трудовия колектив, в който функционира първичната партийна организация. Тя се осигурява от цялата система на стопанската, организаторската и политиковъзпитателната работа. В колективния труд, в управлението, в съревнованието прогресивните политически идеи се превръщат в лични убеждения на хората. У тях се формира способност да вземат целесъобразни решения, изработва се навик да мислят и действуват държавнически. Повишаването на политическата култура на трудещите се в значителна степен се осигурява чрез системната марксистко-ленинска подготовка, лекционната пропаганда, устната и нагледната агитация. Районният комитет на БКП търси подходящи форми и средства за това като дискусионно студио „Идеология, политика, култура", курс по ораторско майсторство и други.

Постепенното формиране у членовете на колектива на добросъвестно творческо отношение към труда като дълбока вътрешна потребност служи не само като верен показател за идейно-нравствената зрелост на личността, но и като постоянно действуващ източник за повишаване ефективността и качеството на обществения труд.

Съобразно спецификата на колектива партийните комитети и бюрата на първичните партийни организации използват и съответни форми на трудово възпитание. Но общи са: усъвършенствуването на социалистическото съревнование; укрепването на трудовата дисциплина; засилването на режима на икономии на суровини, материали, енергия и вода; подготовката на достойна смяна работници, селскостопански труженици, инженерно-технически кадри.

Първостепенно значение в работата на районната партийна организация се отделя на най-важното звено в комплексния подход — на нравственото възпитание. И тук особена роля се отрежда на трудовия колектив. Равнището на нравственото възпитание ние преценяваме преди всичко по сплотеността и умението на колектива да решава онези задачи, които поставят пред него партията и държавата. Редица първични организации постигнаха определени резултати в тази дейност — Институтът за облекло и текстил, комбинатът „Пролетарий", заводът „България" и т. н. Но и тук има какво да желаем. Често начинания на челници, добри методи на работа, които позволяват да се постигнат високи резултати, бавно се разпространяват, макар че в провеждането на школи, семинари, научно-практически конференции недостатъци няма. Те се събират редовно. Обаче след това не винаги следва конкретна работа на партийните организации за усвояване на положителния опит, не само за одобряването му, но и за бързото му внедряване в практиката. Да събира, изучава и внедрява челния опит — това е дълг и призвание на партийната организация.

Във връзка с увеличаването на свободното време и урбанизацията партийните комитети отделят все по-голямо внимание на работата по местоживеене на населението. Повишава се ролята на партийните териториални организации. Ние все още обаче непълно из-

Digitized by Google

ползваме колектива като инструмент на идеологическо въздействие. Ето защо е важно във всеки колектив да бъде внедрен опитът на някои първични партийни организации в района да се регистрират семейства с неблагополучия, нарушителите на нормите на социалистическия морал, неработещите младежи и с тях непосредствено да работят агитаторите, ръководителите, комунистите. Въпросът обаче не е само до профилактиката на антиобщественото поведение. Най-добрата профилактика са условията за култура и отдих. Опитът на партийни организации по тези проблеми заслужава подкрепа и горещо одобрение.

Сега основният проблем на трудовите колективи от района е осигуряването на действена икономическа и организационна подкрепа на възпитателната работа като цяло, от една страна, а от друга – идеологическото осигуряване на стопанските задачи. Да обединим усилията на всички центрове за възпитание и на самите възпитатели да напълним тяхната дейност с актуално политическо съдържание – това е смисълът на дейността на първичните партийни организации. Координиращата роля винаги се пада на партийния комитет. Ето защо районният комитет на БКП полага немалко усилия за прилагане на комплексен подход в планирането и организацията на работата на първичните партийни организации за осигуряването на единство между идеологическата и партийно-политическата и особено между идеологическата и организационната дейност.

Единството на идеологическата и организационната работа е един от пътищата за повишаване съзнателността на комунистите и всички членове на колектива. Стремежът към единство е важна черта на стила, който съдействува за повишаване културата и ефективността в цялостната партийна дейност, поради което трябва да се овладява от всички идеологически органи и организации, творчески да се прилага и непрекъснато да се усъвършенствува. Стремежът на партийните органи и организации в района е по-нататъшно усъвършенстване на единството на идеологическата и организационната работа да се осъществява заедно с проблемите на партийното ръководство на икономиката — да се усъвършенствува работата в районната партийна организация по насрещното планиране, все по-пълно и цялостно в насрещните планове да се отразяват разкритите резерви. Въпросите на неговата идеологическа осигуреност на всеки етап от дейността се решават обаче с по-бавни темпове. Предстои да ги приведем в съответствие.

Единството при планирането, използването, организацията и реализирането на стопанската, организаторската и идеологическата работа е залог за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта, за мобилизиране силите на партийната организация в района за изпълнение решенията на Февруарския пленум, за готовността ни да претворяваме в жива реалност решенията на Тринадесетия конгрес на партията.

Сергей ИВАНОВ
завеждащ отдел „Пропаганда и агитация"

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА РАБОТА В НАУЧНИЯ ИНСТИТУТ

МИХАИЛ ИВАНОВ
секретар на партийното бюро на Московския институт по физико-химия на Академията на науките на СССР, кандидат на химическите науки

След Априлския пленум на ЦК на КПСС (1985 г.) и Юнското съвещание (1985 г.) по въпросите на ускоряването на научно-техническия прогрес, състояло се в Централния комитет на партията, всеки комунист от института разбира, че през близките години колективът трябва да реши твърде сложни и мащабни задачи. Това ще изисква нови усилия и от партийната организация и по-нататъшно повишаване на нейната роля за разширяване връзките на академичната наука с производството. Разбира се, във всичко, което засяга бъдещата работа, ние възнамеряваме да се опираме на опита, натрупан от партийната организация в процеса на дългогодишното сътрудничество на колектива с научноизследователски институти, проектно-конструкторски бюра, промишлени обединения и предприятия.

Сфера на приложение на силите

През настоящата година нашият институт навършва четиридесет години. Той е създаден през годината, когато съветският народ победи фашистка Германия във Великата отечествена война на базата на Колоидно-електрохимическия институт на Академията на науките, който съществува от 1934 година.

Основен научен проблем, с който се занимава нашият колектив, е физико-химията на повърхностните явления, протичащи на границата на раздела на такива фази като метал—метал, метал—газ, метал—течност и други подобни. Тези явления съществуват например в слоеве, които са по-тънки от една хилядна част от милиметъра. Те играят твърде съществена роля в много технологични процеси, разпространени както в природата, така и във всекидневния живот на човека. По силата на това главните насоки на научните търсения на института се свеждат до следните въпроси: физико-химия на повърхностните явления, развитие на теорията за корозията на металите и сплавите, както и създаване на методи за защита от корозията. Освен това институтът се занимава с такива важни проблеми като химия на радиоактивните елементи и високите енергии и химия на полимерните покрития. Поради това той е многопрофилно учреждение.

По основните направления на изследванията в института са създадени и успешно се развиват оригинални, получили световно признание научни школи, провеждат се фундаментални теоретични и лабораторни изследвания. Успешно завършените от сътрудниците на института научни разработки се внедряват широко в производството. Сега над 30 процента от научноизследователските теми на колектива се разработват въз основа на стопански договори. Чрез своите разработки институтът е свързан с 44 съюзни и републикански министерства, 60 предприятия и над 100 отраслови научноизследователски института.

Връзките на института с промишлеността укрепват с всяка година. Неотклонно се увеличава и броят на научните разработки, които се внедряват в производството. Ако през 1975—1982 г. те възлизаха средногодишно на 33, то през 1983 г.

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

те бяха вече 66, а през 1984 г. — 118. Икономическият ефект от внедряването на тези разработки възлиза на много десетки милиони рубли. При това е важно, че през единадесетата петилетка (1981—1985 г.) сумата на получената икономия надхвърли значително показателя на предишната, десетата петилетка.

Нашият институт поддържа широки връзки с научните учреждения на много социалистически и капиталистически страни. Всяка година в задгранични научни командировки пътуват около сто сътрудници. Тесни и плодотворни контакти са създадени и с научните организации на България. През последните три години ние приехме 57 български учени и специалисти, а 31 наши сътрудници бяха на делови посещения в братската страна. Ние провеждаме съвместни изследвания с българските колеги в продължение на много години. Те се осъществяват както в рамките на многостранното сътрудничество между страните — членки на СИВ, по проблема „Разработване на мерки за защита на металите от корозия" и между академиите на науките на социалистическите страни по проблема „Високомолекулярни съединения", така и на плановете за двустранно сътрудничество, които включват 5 теми. Още една тема се разработва на договорна основа с Централния институт по химическа промишленост на България.

Днес вече можем да говорим за важни резултати от сътрудничеството. Ето няколко характерни примера. В Московския автомобилен завод „Ленински комсомол" е внедрен разработеният от българските учени електролит за поцинковане, който беше изследван в нашия институт и след това препоръчан за внедряване в производството. През последните пет години успешно се провежда съвместна работа за изучаване на черните филми и получаване на биологични мембрани. Българските учени намериха важна област за приложение на резултатите от тази работа в медицината за ранна диагностика (още в ембрионално състояние) на белодробни заболявания у новородени деца. Този метод за диагностика преминава клинична проверка в България и същевременно ще се внедрява в Съветския съюз.

От плана до внедряването

Нашият многогодишен опит показва, че партийното въздействие върху решаването на проблемите на научно-техническия прогрес и обезпечаването на тясна интеграция на науката с производството може да бъде осигурено само в случай, че това влияние е системно и последователно, че обхваща всички най-важни стадии на дейността.

През единадесетата петилетка научните сътрудници (сред тях има около 240 доктори и кандидати на науките), както и инженерно-технически работници провеждаха изследвания по 7 целеви комплексни научно-технически програми и по три програми, насочени към решаването на важни научно-технически проблеми. Към това може да се добави работата по десетки стопански договори. Сключени са повече от двеста договора със заводски лаборатории, отраслови и академични институти. Съществуват още и редица отраслови, целеви програми и двустранни дългосрочни планове за сътрудничество на института с отраслови организации.

Това изобилие от форми и видове сътрудничество крие реална опасност от разпиляване на научните сили. Отделите и лабораториите могат да се увлекат в разработването на по-достъпни и второстепенни теми. А главната задача е при провеждането на научните изследвания максимално да се отчитат актуалните изисквания на социално-икономическата политика на КПСС. Те са отразени в концентрирана форма в основните насоки за икономическо и социално развитие на страната. Затова партийната организация се грижи за съсредоточаване на усилията на учените върху най-главните направления на изследванията, за постоянно усъвършенстване на управлението на изследванията, за необходимото разместване на кадрите. Например през единадесетата петилетка успяхме да освободим повече от 50 инженери и научни работници, които бяха превключени за разработване на нови актуални проблеми, без да нанесем вреда на главните направления на изследванията. Създадени са три нови научни поделения: две нови лаборатории и един отдел.

Това позволи в по-голяма степен да се премахнат раздробеността на темите и дублирането в работата. В резултат на реорганизацията броят на темите, върху решаването на които работи колективът, не се увеличи. През 1980 година те бяха 104, а сега са 103. Затова пък се засилиха актуалността и значимостта на всяка тема за цялото народно стопанство на страната.

Сега начело на най-важните участъци на работата в института стоят комунисти. Всички ръководители на института са членове на КПСС. Сред завеждащите отдели комунисти са 75 процента. Партийната организация използва различни форми и методи, за да осигури действеност на своето влияние. Едни от тях са насочени към решаване на общите задачи, които изпълнява колективът на института, други се отнасят до дейността на отделни поделения. А в своята съвкупност и едините, и другите представляват цяла система, позволяваща партийното влияние да обхване всички най-отговорни участъци на работата. Като правило всички важни решения на ръководните партийни органи, както и ходът на изпълнението им на различните стадии се разглеждат на общоинститутски партийни събрания, както и на събрания на първичните партийни организации. Задължително условие е на тях да се определят конкретните задачи на ин-

Digitized by Google

ститута и неговите поделения, които произтичат от постановленията и директивите. За да може всяка първична партийна организация да знае по-добре задачите на института и да провежда ефективна организаторска и идеологическа работа за тяхното реализиране в съответния колектив, ние създадохме целеви семинари за секретарите на първичните партийни организации. На тях разясняваме същността на проблемите, разказваме за челния опит в работата на най-добрите първични организации в института, учим нашия партиен актив да работи с най-голямо себеотдаване. Твърде съществена е заетостта на общоинститутските комисии за партиен контрол върху дейността на администрацията и бюрата на първичните партийни организации.

Успешното решаване на въпросите на научно-техническия прогрес и интеграцията на науката с производството зависи от много фактори, които партийното бюро на института трябва да отчита. То е избрано в състав от 17 души и включва един академик, четирима доктори и осем кандидати на науките. На своите заседания партийното бюро системно разглежда въпроси от работата на колектива. Така само през годината, изминала след XXVI конгрес на КПСС, бюрото 13 пъти поставя на обсъждане проблеми, от решаването на които зависеше преди всичко успешната дейност на целия колектив. Три пъти то разглежда въпроса за ролята на комунистите при изпълнението на плановете за работа на института. Четири пъти бяха обсъждани въпроси на подбора, разпределението и възпитанието на кадрите. Два пъти подробно бе анализирана ролята на комунистите в редица лаборатории на института за внедряване на резултатите от научната дейност в производството. Два пъти бюрото разглежда хода на изпълнението на най-важните задачи на института и участието на комунистите от първичните партийни организации в тази работа. Решенията, взети по тези проблеми, помогнаха съществено да се подобри работата, да се укрепят връзките на института с производството.

Тази практика продължи и след това. На свои заседания през септември 1983 година и през март 1985 година партийното бюро анализира как колективът на института изпълнява постановлението на ЦК на КПСС и съветското правителство „За мерките за ускоряване на научно-техническия прогрес в народното стопанство". Бяха заплануваи и реализирани редица важни мероприятия за засилване на работата в тази област. Постановлението беше обсъдено на събрания на всички първични партийни организации.

Беше изучен въпросът за съотношението на фундаменталните и приложните изследвания в лабораторията по химични процеси, извършващи се на повърхността. Изслушахме отчет на заместник-директора на института за хода на работата по автоматизиране на научния експеримент. Разгледахме въпроса за избора на приоритетните направления на изследванията и прилагането на програмно-целевия метод на планиране в отделите и лабораториите. Разработихме и предадохме на Академията на науките на СССР предложения за подобряване на внедряването на завършените разработки и мерки за повишаване на ефективността и резултатността на научните разработки. Проучихме хода на изпълнението на научно-техническите мероприятия на института и промишлените предприятия. В първичните партийни организации бяха изслушани отчети на завеждащите лаборатории за работата за разширяване на творческите връзки с промишлеността. Подготвихме и проведохме конференция на младите учени в института, посветена на засилването на приноса на младежта за ускоряване на научно-техническия прогрес в народното стопанство. Обсъдихме отчет на ръководителя на сектор „Електронни прибори" за повишаване равнището на разработката на нови прибори и електронни блокове.

Дори само изброяването на направеното говори за мащабността на усилията, които партийната организация и дирекцията предприемат, за да се осигури научно-техническият прогрес и се повиши ефектът от внедряването на разработките на института.

Ние смятаме, че особено действена форма на партийно влияние върху цялата дейност на института е провеждането на съвместни заседания на научния съвет и партийното бюро на института. Ето само три примера, които показват актуалността на проблемите, които се обсъждат на тези заседания. По утвърдила се традиция през юни 1983 година беше обсъдено изпълнението на плана за научноизследователската дейност на института. При това бе обсъдена не цялата работа на института, а само дейността за изпълнение на целевите комплексни научно-технически програми, Продоволствената програма на СССР, приета на Майския пленум на ЦК на КПСС (1982 г.), и разработките, които имат важно практическо приложение. Тези отчети, въведени в практиката за пръв път през юли 1983 г., дават възможност да се обсъдят по-подробно най-актуалните разработки, които се отделят от общата обширна тематика на института.

През същата година ние още два пъти изслушвахме на съвместни заседания отчети на научната част на дирекцията на института. В първия случай въпросът засягаше повишаването на ефективността от внедряването на завършените разработки в промишлеността, а във втория — резултатите от научноизследователската дейност на института през годината. Каква беше практическата полза от тях? Преди всичко беше установено, че в сравнение със средните показатели за двете първи години на единадесетата петилетка през 1983 година резултатите са значително

Digitized by Google

по-добри. Броят на внедрените разработки нарасна с 65 процента, а икономическият ефект надхвърли предишното средногодишно равнище повече от 4 пъти. Членовете на научния съвет и партийното бюро анализираха внимателно факторите, довели до този успех, и набелязаха пътищата за по-нататъшно усъвършенстване на работата. До какво се свеждаха те?

Преди всичко беше направено предложение за необходимостта в института да се създаде специален отдел за внедряване на завършените разработки в производството. Това предложение беше внесено в президиума на Академията на науките на СССР. Бяха набелязани пътища за по-добро пропагандиране на приложните постижения на института, за подготовката на брошури, предназначени за ръководителите и специалистите от промишлените предприятия. Решено бе на заседания на научния съвет редовно да се изслушват доклади на водещи учени от института за развитието на нови идеи и тяхното реализиране с цел да се оказва реална помощ на народното стопанство. Беше подчертано, че е необходимо да се отделя повече внимание за изпълнение на комплексните програми, че конструкторското бюро и опитното производство трябва да се включват по-смело и настойчиво в работата за създаване на нови високопроизводителни прибори и механизми.

Но на една от страните на нашата работа за засилване на партийното влияние ми се иска да се спра специално. В институт като нашия, където фундаменталните научни изследвания по една или друга тема продължават по няколко месеца, а често и по няколко години, много важно значение има обмисленото планиране както за най-близка, така и за по-далечна перспектива. Мога да кажа например, че сега сътрудниците от института вече участвуват в определянето на главните насоки на изследванията, които ще се провеждат чак до 2005 година.

Партийната организация на института разработи система за партийно въздействие върху формирането на текущите и перспективните планове за научноизследователска работа. За да се повиши качеството на плановете и се подобри тяхната координация и съгласуваност, още от края на 1979 година се практикува планиране на четири равнища: лаборатория или отдел — секция на научния съвет — дирекция на института — научен съвет. Това е по линия на администрацията. Но на двата най-важни етапа — началния и заключителния — съставянето на плановете се контролира непосредствено от партийната организация. В първия случай проектоплановете се обсъждат на открити партийни събрания на лабораториите и отделите, а във втория — на съвместно заседание на научния съвет и партийното бюро на института. При това комунистите участвуват най-дейно в обсъждането на плановете. Тази система на планиране и партиен контрол върху хода на съставянето на плановете позволява конкретните проблеми, свързани с реализацията на отделните тематични направления на плана, да се обсъдят най-щателно, както и да се обвърже по-добре осигуряването на всяка тема с материални и кадрови ресурси.

Със съвместни усилия ние успяхме да концентрираме работата на колектива върху актуалните направления на съвременната физико-химия и практическото решаване на важни народностопански задачи. Съгласувано с партийното бюро в института бяха създадени нови „целеви" научни поделения — такива например като лабораториите за изучаване на методите за повишаване добива на нефт от нефтените пластове и за изследване на начините за получаване на фуражни продукти от нефуражни суровини чрез радиационна обработка. Освен това в плана за научноизследователската работа през единадесетата петилетка бяха включени допълнително две нови направления — химия на въглищата и нефтохимия.

Сега по предложение на партийното бюро и дирекцията се разглежда един нов въпрос, свързан с по-нататъшното усъвършенстване на планирането. Ние смятаме, че е необходимо и целесъобразно плановете по отделни крупни направления на изследванията да се обсъждат на заседания на секциите на научния съвет на института. Ако това предложение бъде прието, то ще позволи да направим нашето планиране още по-конкретно и предметно, а следователно — по-резултатно.

Производственият сектор проправя маршрута

Вече споменах, че в съвещанията с представители на дирекцията по проблемите на планирането участвува производственият сектор на нашето партийно бюро. Що за орган е това? Какви функции изпълнява и каква роля играе той за засилване на партийното въздействие върху хода на научноизследователската работа и внедряването на резултатите от нея в производството?

Ако обикновено в изборните партийни органи на големите предприятия или производствени обединения главното внимание се отделя на организационната и идеологическата работа и в съответствие с това се избират заместник-секретари на партийния комитет или бюрото, то при нас вече в продължение на много години се избира и действува още един важен сектор — производственият. Той се състои от 4 души и се ръководи от заместник-секретаря на партийното бюро. Сега в него влизат един от заместниците на института по научната част и един завеждащ лаборатория (и двамата доктори на науките) и двама старши научни сътрудници (и двамата кандидати на науките). Членовете на производствения

Digitized by Google

сектор имат твърде широки пълномощия. Те поддържат постоянна връзка с дирекцията на института — това влиза в задълженията на заместник-секретаря на партийното бюро, и с профсъюзната организация — предимно по въпросите на организацията и развитието на социалистическото съревнование в колектива. Пак те наблюдават такива важни въпроси като партийния контрол върху съставянето на плановете за научноизследователска работа и работата с кадрите.

Производственият сектор на партийното бюро смята за своя основна задача реализирането на стратегическия курс на КПСС към ускоряване на научно-техническия прогрес, повишаване на ефективността и качеството на научните изследвания. Например в плана за своята работа за 1984—1985 г. секторът си постави следните отговорни задачи: да съсредоточи научните изследвания върху решаването на най-важните проблеми на развитието на народното стопанство; да съдействува постоянно за укрепване на връзките на института с промишлените предприятия, за най-бързо внедряване на постиженията на науката в производството; да усъвършенствува системата на социалистическото съревнование в института, а така също техническата база на института; да помага за укрепване на производствената и трудовата дисциплина; да съдействува за засилване на работата с младежта.

Тези общи задачи на производствения сектор намират конкретен израз в мероприятия, които се провеждат практически всеки месец. Представителите на производственния сектор участвуват заедно с профсъюзния комитет, администрацията и комитета на ВЛКСМ в отчитането на резултатите от социалистическото съревнование между сътрудниците на института. Съвместно с членовете на научния съвет на института те разглеждат изпълнението на годишните планове за научноизследователската работа, подготовката и утвърждаването на социалистическите обещания, проблеми, свързани с повишаването на ефективността на научните изследвания, с избора на основните насоки на научната дейност на колектива и много други. Планът за работа на производствения сектор на партийното бюро съдържа общо 17 точки, всяка от които е насочена към усъвършенстване на работата на института.

Една от най-важните функции на производственния сектор е ръководството на комисиите за партиен контрол върху дейността на администрацията. В института имаме две такива комисии, създадени в съответствие с решенията на XXIV конгрес на КПСС (1971 г.). Едната контролира дейността на администрацията по планирането на научноизследователската работа и кадрите. В нея са избрани 7 души, включително двама доктори и 4 кандидати на науките. Втората комисия, в която влизат 5 души, включително 4 доктори на науките, контролира внедряването на завършените научноизследователски разработки и укрепва връзките на учените с производството.

Комисиите се избират всяка година на отчетно-изборните събрания и редовно се отчитат пред комунистите. Те провеждат голяма и важна работа в съответствие със задачите на колектива и плановете на партийното бюро. При подготовката и разглеждането на въпросите двете комисии тясно сътрудничат със секретарите на първичните партийни организации, привличат членове на групите за народен контрол и постоянно действуващото производствено съвещание.

Дейността на комисиите се провежда в обстановка на широка гласност. На представителите на администрацията и завеждащите поделения и служби своевременно се съобщава за всички мероприятия, провеждани от комисиите, както и за резултатите от тяхната работа. Те се канят на заседания на партийното бюро и могат да изказват своето становище по повод вземаното решение. И проверката на изпълнението на плановете за научноизследователската работа, и кадровите въпроси задължително се разглеждат с участисто на представители на всички заинтересовани поделения. Освен това членовете на комисията участвуват в работата на научния съвет, където получават необходимата им за тяхната работа информация. Всичко това позволява да се откриват навреме допуснатите недостатъци и да се вземат ефективни мерки за отстраняването им.

На свой ред партийното бюро следи комисиите за партиен контрол да проявяват постоянна активност, да оказват действена помощ по главните направления на изследванията и внедряването. Затова ние не се ограничаваме с отчети за всяка година на представителите на комисиите, а периодично ги изслушваме на заседания на бюрото по отделни направления на тяхната дейност. Така например само през 1984 година сме разглеждали шест пъти резултатите от работата на комисиите, по-конкретно по такива проблеми като избора на приоритетните направления на изследванията и прилагането на програмно-целевия метод на планиране, изпълнението на работата по Продоволствената програма и съотношението на фундаменталните и приложните изследвания.

Договор за съдружество

Ефикасен канал за партийно въздействие върху сроковете за внедряване на резултатите от изследванията в производството станаха договорите за социалистическо съдружество. Това е относително млада и набираща сила форма на укрепване на връзките на науката с производството, която сега придоби контурите на своеобразна система. Най-важната характерна черта на договорите се състои в

Digitized by Google

това, че те се подготвят при най-непосредственото участие на партийната организация, задължително се разглеждат предварително от секретаря на партийното бюро или неговия заместник по производствената работа и се подписват от него. Защо е нужно това? В бюрото се обръща внимание на следните моменти: съответствува ли тематиката на договорите на основния профил на разработките на института, няма ли скъпо струващото уникално оборудване да бъде използвано за „частни" нужди на други организации, може ли да се повиши ефективността на договорите и какво оптимално количество договори да бъдат сключени. Договорите имат и друга задължителна позиция: в тяхното съставяне непременно участвуват и партийните организации на онези академични и отраслови институти, конструкторски бюра, научно-производствени и производствени обединения и промишлени предприятия, с които нашият институт сключва договор. Какво наложи в практиката тази форма на сътрудничество?

Както показва опитът на института, повечето от разработките с приложен характер, изпълнявани за внедряване в промишлеността непосредствено или чрез отрасловите институти и конструкторските бюра, са резултат на дългосрочни фундаментални лабораторни изследвания.

Напоследък институтът сключва годишно над двеста двустранни и многостранни договора. По-рано те обикновено се съставяха за една година и понякога се продължаваха за по-дълъг срок. Напоследък броят на договорите, сключени за дълъг срок, например до 1988 година, рязко се увеличи. Това означава, че разработваните теми са станали по-крупни, че са се установили по-стабилни форми на сътрудничество. Например през единадесетата петилетка институтът сключи договори за социалистическо съдружество с над 50 предприятия на Москва, а така също участвува в изпълнението на плана на Академията на науките на СССР с Московското научно-производствено обединение „АВТОЗИЛ", основата на което е автомобилният завод „Лихачов".

Ще се позова само на два резултата, получени през 1985 година. В продължение на четири години нашият институт работи съвместно с Всесъюзния научноизследователски и технологически институт по птицевъдство за намиране на начини за повишаване на хранителните качества на продукцията от растителен произход чрез радиационна обработка. И ето вече изпробването на фураж с добавка на фермент е завършено. То показа, че фуражът има висока хранителна стойност.

Беше сключен договор и с научно-производственото обединение „Атомкотломаш" на Министерството на енергетичното машиностроене на СССР. С това НПО работихме две години, за да изберем оптимални инхибитори (заместители) на корозията за консервиране на изделия на енергетичното машиностроене. Към настоящия момент са синтезирани нови образци инхибитори, чието изпробване даде положителни резултати.

За да може работата по договорите за социалистическо съдружество да се провежда в необходимите мащаби и в установените срокове, комисиите за партиен контрол върху дейността на администрацията редовно проверяват състоянието ѝ и съобщават за резултатите на партийното бюро. Ако обстоятелствата изискват това, ние поставяме въпроса на обсъждане в бюрото и вземаме оперативни мерки за въздействие.

От постигнатото — към нови резултати

За каквито и изследвания да говорим — било то за изпълнението на целевите програми, на стопанските договори или договорите за социалистическо съдружество, по всички направления учените от института са получили резултати, които имат голямо значение за промишлеността. Достатъчно е да се каже, че днес институтът предлага на производството над 20 инхибиращи състави и материали за защита от корозия на различни изделия, работещи в условията на неблагоприятно въздействие на най-различни агресивни среди. Ето само няколко примера. Икономическият ефект от използването на изработена на основата на получен от нашия институт инхибитор на корозията, инхибираща хартия за опаковка на изделия на машиностроенето, е оценен на 1,7 милиарда рубли. С 15—20 процента позволява да се увеличи производителността на заводите за прочистване на сяра използването на нашия инхибитор на сероводородната корозия. Икономическият ефект от този инхибитор при едрото-мащабното производство може да достигне десетки милиони рубли. 300 хиляди рубли икономия даде внедряването на подобрена технология за получаване на нови миещи средства само в едно производствено обединение.

Но за да се ускори научно-техническият прогрес и на тази основа съветската икономика да се преведе на интензивни релси на развитие, КПСС постави нови отговорни задачи пред академичната наука. „Нужно е академичните институти да направят рязък завой към разширяване на работите с техническа насоченост, да се повишат тяхната роля и отговорност за създаването на теоретичните основи на принципно нови видове техника и технология" — подчерта М. С. Горбачов през юни 1985 година на съвещанието по въпросите на ускоряването на научно-техническия прогрес, състояло се в ЦК на КПСС. Предстои да се решат много проблеми, за да бъде мостът институт — завод по-ефективен.

Digitized by Google

НО ДЕТЕТО БЕ ОПАЗЕНО!

Разказва ВАСИЛКА ЗАХАРИЕВА

Аз съм родом от село Златари, Габровско, но още от момиче заживях в града. Текстилка бях във фабрика „Успех", където работеше и съпругът ми Никола Голанов. Трудна и напрегната бе 1941 година за нас. Мене ме приеха за член на партията, а мъжът ми излезе партизанин в Габровския отряд. Останах сама в квартирата на ул. „Борово" 1. Укривах другарите му Георги Генев, Евтим Апостолов, Стефан Килифарев, Цоньо Камберов и други, изнасях храна. Многократно ме арестуваха. Дето се вика — през седмица-две ме подберат. Дори и без никакви улики. Вкарат ме в участъка и — бой, бой... Аз само това им повтарях: „Нищо не знам, нищо..." Не ме жалиха и когато забременях. Напротив — още по-озверени бяха: как така съм забременяла, нали мъжът ми е нелегален, партизанин? Значи сме се виждали. Защо не съм го предала? Пак се спускаха отгоре ми и ме биеха. Но вече по-милостиво" — не с тояги, а „само" с ритници и шамари. „Как да го предам — питам ги, а устата ми — пълна с кръв. — Нали ми е мъж? Коя жена ще предаде бащата на детето си?"

На 25 януари 1943 година ме интернираха. Не ги досрамя, че съм бременна в деветия месец. Поведоха ме двама бабаити с нарамени пушки. Аз сама си носех куфар и бохчичка с пеленките за детето. Де що срещнехме познат — извръщаше си главата, уж че не ме познава. Страх ги беше хората. Пък то си беше доста страшничко — а са ме заприказвали, а са ги подбрали и тях...

Полицаите ме придружаваха и във влака. Думичка не ми обелваха. Не знаех къде ме водят. По едно време ги попитах — наругаха ме. И ми стана мъчно, мъчно. Да не бях в това положение — както да е, а то бременна първескиня. И не знаех Никола къде е, жив ли е, убит ли е. Мисълта ми бе заета само с детето — ще го родя ли живо след толкова побоища и тормоз, ще го опазя ли?

Преспах в участъка на Горна Оряховица. Бе претъпкан. В женското отделение имаше само един-единствен одър, а арестантките бяхме над двайсет. Студено, студено — жив да си замръзнеш. Бях само с бархетна рокличка и късо палтенце, на краката — със спортни обувчици, тънички. Никой не ми отстъпи място да седна, пък и аз нямах такова желание — знаех, че там е пълно с въшки...

Криво-ляво изкарах тази кошмарна нощ. Сутринта отново ме качиха във влак и пак нищо не ми говориха. Цял ден се клатушкахме, докато пристигнахме в Белоградчик. И там „преспах" по същия кошмарен начин. Сутринта ме качиха на каруца и ме заведоха до село Върба, където ме предадоха срещу разписка на кметския наместник. Напсуваха ме за последно — задето съм ги била измъчила с това тежко пътуване (сякаш по свое желание съм тръгнала на интерниране...) и си тръгнаха обратно.

Валеше сняг, навсякъде бяха навеяли преспи. Къде да отида? Кметският ми каза сама да си търся квартира. Приютиха ме едни добри хора — Йордан и Жика Найденови. Като влязох в къщурката им, рекох си: „Ох, тук ще си родя детенцето!" Нищо по-важно нямаше в момента за мене. Първото нещо, което им поисках, бе чаша чай. Толкова бях премръзнала, че не можех да стисна здраво чашата. Разлях го и се опарих.

Заради мене цялото семейство, включително синът им Иван и Йордановата майка Мария се събраха да живеят в една стая. Другата ми я освободиха. Настаних се в нея и започнах да се приготвям за раждането, за отглеждането на бебето.

След половин месец, на 13 февруари 1943 година се роди детето. Яви се много трудно — мъчих се цели два дни. Акушираха ми хазайката Жика и свекърва ѝ баба Мария. Отвреме-навреме изпадах в безсъзнание. Стисках зъби, напъвах се, вих и крещях от болки, но си знаех едно: ще го родя, трябва да го родя, та

Digitized by Google

ако ще после и да умра. Цялото било синьо-посиняло — така после ми каза Жика (тя го „хвана"). Ох, какво облекчение получих, като чух гласа му! И после съм заспала безчувствена...

Отде да знам, че са ме чакали не помалки мъки...

Бебето го кръстих Кольо, на баща му (не знаех ще се върне ли жив от Балкана, няма ли?). Тате ми остави малко пари (той бе дошъл два дена преди раждането), събрани от другарите — партията дори и в кръвопролитната борба не ме забравяше... Трогна ме не сумата, а вниманието, другарството, солидарността. На другия ден кметският го изгони: не било позволено да остава повече.

Вече през март—април, когато се отвори кърската работа, започнах да излизам с хазаите на иивките им, за да им помагам. Бебето — надянато на цедилка на гърба ми. Така чоплех земята, без да го свалям. Прекъсвах, колкото да го накърмя. И три пъти на ден трябваше да ходя в кметството да се разписвам — сякаш можех да избягам някъде с това пеленаче... Разписвах се — и бягах обратно на къра. После полициите склониха да ходя в общината „само" два пъти — сутрин и вечер. За обед Йордан гарантираше за мен... И лозе копах, и царевица сях, и ръж жънах. Цели шест месеца бях интернирана в това Върба. Свикнах на селска работа, нищо че съм текстилка. През юли ме освободиха и се върнах при родителите си, в Златари.

И почнаха отново арестите... На два пъти, все за по десет дена, ме затваряха в габровския участък. Още при арестуването настояваха: „И бебето ще вземеш!"... Първия път се чудех защо ми разпореждаха това. После разбрах — нарочно било, за тормоз, за издевателство... След като ме набиха с камшици и пръчки, грабнаха Кольо и... насочиха към главата му пистолет, като демонстративно щракнаха предпазителя... „Сега ще кажеш ли кои са ятаците и явките на отряда? Иначе ще стреляме. А после ще затрием и тебе. Семката ви шумкарска ще затрием!" Само дето не умрях от ужас, свлякох се на пода, изревах: „Оставете ми детенцето, гадове." „Ще говориш ли? От тебе зависи дали ще живеете." „Нищо не знам, нищо не знам!" — все това повтарях. Цялата се тресях — отива си момченцето ми... Но можех ли да издам другарите?

И при второто ми арестуване не пропуснаха да инсценират застрелването на Кольо. Това бе в училището в квартал „Шести участък", претъпкано с арестанти. Този път бяха още по-настойчиви, сграбиха детето за косичките и извиха главичката му като на пилеице. Опряха дулото о телцето: „Стреляме, разбираш ли? Прошка няма! Ще говориш ли?" Притъмня ми, едва се удържах да не припадна. Но отново им изрекох: „Нищо не знам..." И в същото време майката внеше в мене: „Прости ми, рожбичко!"

Това бяха най-кошмарните, най-мъчителните мигове в моя живот. Пък и коя майка би понесла такъв ужас: всеки момент да умъртвят детето й пред нея?... На нас, майките, сърцата ни се свиват дори само при мисълта, че детето може да се разболее, да се удари. Какво остава тогава при подобна жестока сцена?

Аз самата не знам как издържах на напрежението, как не се пръсна сърцето ми при тези варварски инсценировки. Тогава намеренията на агентите-варвари ми се струваха истински. и двата пъти те изглеждаха решени на злодеянието — предпазителят на пистолета бе свален, пръстите вече опъваха спусъка... Неописуемо жестоко! Но знаех: ако почнех да издавам другарите, явките, ятаците — тогава колко още домове щяха да се почернят? По-добре само една майка да плаче, отколкото петдесет. Та ако ще тази майка да съм аз.

След като ме пускаха, се свързвах с мъжа си, с партизаните и отново помагах, с каквото можех. Борбата кипеше, не можеше да оставам настрана. През май 1944 год. фашистите съвсем побесняха — виждаха, че краят им идва. Интернираха ме в село Борисово, Русенско. Взех и Кольо — на родителите си не исках да го оставям, стари и болнави бяха. В това Борисово ни предоставиха дъсчени паянтови бараки. Там вече бяха наблъсканн около 50 човека интернирани. Как ще гледам Кольо там? Отидох на квартира. Хазаинът се казваше Иван, фамилията му не помня. И той, и жена му се случиха много лоши, цели зверове. Кольо още го кърмех. Хубаво, че беше тъй, иначе щеше да умре от глад — само корички ни подхвърляха тези Ивановци. Караха ме да им работя от сутрин до вечер. Безжалостна ангария — заради единия подслон, заради коравия им нар, пълен с дървеници, и мухлясалите им къшеи. Иван много обичаше да ме ругае, да ме псува: слабо съм работела, все недоволен беше. А то гръб не изправях. Мизерия и тегло, досущ като в концлагер. Кольо се смали, личицето му пожълтя. Но аз вяра не губех — още малко мъки ни оставаха. Червената армия идеше.

На седми септември вечерта в квартирата дойдоха двама стражари. Дума не ми казаха, посочиха ми каруцата вън. През ума ми мина страшна мисъл: да не би това да е краят? Взех Кольо, качих се и през целия път до Русе не можех да успокоя сърцето си — тупкаше, ще изскочи от гърдите. А шосето тъмно, пусто... Всичко може да се очаква от фашисти, отдавна се бях убедила в това. Изпроводиха ме до Русе, там ме качиха в някакъв влак и ми рекоха: „Хай, отивай си дома, кучко болшевишка!" И тогава разбрах, че съм освободена!

Нямах пари за билет. Пътувах на открита товарна платформа. Че като заваля един пороен дъжд — до кости ни измокри. Цяла нощ шуртя отгоре ни. Над-

Digitized by Google

весена над Кольо, се мъчех да го предпазя от струите — къде ти. Лежахме в локви. Цяло денонощие пътувахме, докато се добрахме до Златари.

Два-три дни Кольо боледува, но бързо се оправи.

На десети септември го видя баща му. Така оцеля детето ми — през мъки и теглила. А на майката друго не ѝ трябва. Моите страдания ги забравих или поне си внушавам, че съм ги забравила. Ала те идват в сънищата ми през тежки нощи... Нищо, какво значение имат вече кошмарните спомени — щом е постигнато най-важното: детето, детето да е опазено!

ИЗ СТАРИТЕ БЕЛЕЖНИЦИ

ДЕН ЗА ПОХВАЛИ

За една година сменили двама бригадири. Първият се мъчил в новата бригада, мъчил се и най-после, без да пита никого, се върнал в цеха, където бил порано. Изпратили на мястото му друг, но и той като видял с какви хора ще си има работа, напуснал по собствено желание.

Петко бил третият поред бригадир за годината. Посрещнали го различно — едни с надеждата, че и при него ще я карат, както им се ще, други — с недоверие, трети — с присмех. Но още при първата им среща се изпарили и надеждата, и недоверието. Останал само присмехът.

— Сега, момчета — казал той, — да сме наясно...

Половината от тях били много по-възрастни от него и това „момчета" им се видяло много смешно. Още по-смешни им се сторили следващите му думи:

— Разбираме се така: петък, последния ден от работната ни седмица, го обявяваме за ден на похвалите. Тогава ще искам всеки от вас да каже по няколко хубави думи или за себе си, или за някой от другарите си.

В петък, като свършила смяната, им рекъл:

— Хайде сега да видим кой какво хубаво има да каже.

Всички мълчали.

— Ама вие сте били много скромни момчета — засмял се той. — Добре, щом вие не казвате, ще кажа аз...

И започнал да изрежда: в работата на Иван това му харесвало, в работата на Славейко — еди-какво си, в работата на Манол, на Васил, на Генади...

Не пропуснал никого. Дори в поведението и на най-недисциплинираните бил видял по нещо хубаво.

— Пък кой го знае — разправяше директорът на фабриката, — може и да си го е измислил това хубаво. — А за слабостите, които били много повече — за тях тоя ден нито дума не споменал, но в понеделник, преди да започнат смяната, предупредил: — Разбрахме се, нали? Каквито кусури имаме, ще си ги критикуваме всекидневно, в процеса на работата. Нищо няма да таим и да премълчаваме. Но заедно с това — отсега мислете кой какво хубаво ще приказва в петък.

Не знам доколко са спазвали този „график" за критика и похвали, но директорът казваше, че с момчетата от тази бригада станало нещо и че повече си нямал проблеми с тях.

ЗА ГУЗНИЯ И ЗА ГОНЕНИЯ

Атмосферата около Панайотов се сгорещила, след като на едно събрание казал неща, които не се харесали на началника му Тоцев. Постепенно службата на критикувалия започнала да става все по-тежка. Търпял някой и друг месец и като му омръзнало, подал молба да бъде освободен от заеманата длъжност.

— Бягаш? — с весел тон подхванал Тоцев. — Виждаш, че не те бива за работата, на която си назначен. Това е хубаво. Аз, разбира се, не те гоня, но както се казва в поговорката, гузният и негонен бяга.

— И друго се случва — смирено отвърнал Панайотов. — Гоненият и негузен бяга.

ЗАЩО ЛИ?

Слушах разговора на двама директори.

— Бюрото ми — оплакваше се еди-

Digitized by Google

ният — винаги е отрупано с купчини молби. Чудя се как да се оправя с тях...

— И моето бюро винаги е отрупано с молби. И аз като теб се чудя какво да правя с тях.

— И... за какво са молбите при теб? — запита първият.

— За постъпване в нашата фабрика. Но кого по-напред да назначиш? Нови бройки по щата нямаме, а от постъпилите работници никой не напуска, макар че производството ни не е от леките.

— А при нас е обратното — като че по-скоро на себе си продума първият. — Всичките молби са за напускане на работата. Защо ли е така...

ПИСМО ОТ ФРАНЦИЯ

В едно от предприятията на град Х. се получило писмо от Франция. Но ония там го били написали на френски, а не на български. Как да се разбере откого е и за какво е? В градчето имало трима-четирима учители, а също и няколко служители, които знаели френски език, но ръководството на предприятието не можело за такъв важен документ да се довери на когото и да било. Затова умувало дни, умувало седмица и накрая решило да командирова двама свои служители във Франция да изучат там добре френския език и като се върнат, да могат да преведат писмото.

Тези редове съм записал в един от бележниците си преди много години. Гледам ги сега и се чудя — защо съм ги записал? Та кой шеф би могъл да извърши подобна глупост? И все пак... Малко ли са и днес хората, които биват командировани в чужбина — е, не чак по поводи като споменатия по-горе, но за неща, които твърде често не са много далеч от историята с това френско писмо.

Хаския ЧЕЛЕБОНОВ

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

В ПАНТЕОНА НА БЕЗСМЪРТНИТЕ

В богатия поток от разнородна книжнина, посветена на живота и подвига на генерал Владимир Заимов, чието име се родее с най-великите в националната ни история, се вля и изследването на проф. Недю Т. Недев. Казвам изследване, защото тази книга под заглавие „Генерал Владимир Заимов" нито е опит за романизована биография, нито е плод на пламнал публицистичен порив. Изградена върху изключително богат документален материал, написана с вещината и прецизността на ученния, виждащ зад конкретните факти историческите явления и процеси, тя обогатява представата ни за жизнения път, идейно-политическите мотиви и нравственото величие в саможертвата на „червения генерал" и същевременно събужда дълбока обич и преклонение пред името на този забележителен българин, носещ в сърцето си възрожденската преданост към своя народ и цялото славянство.

Предговорът „Храбър вони на мира" към книгата е написан от изтъкнатата партийна и обществена деятелка другарката Цола Драгойчева, която е имала щастието лично да познава и работи с ген. Владимир Заимов. Затова и прочувствено изтъква: „Повече от четири десетилетия изминаха от героичната му гибел, ала ние все така се връщаме към спомена за него като към извор. Извор, от който пием вяра и обич, черпим вдъхновение и кураж. Вяра в доброто бъдеще на човечеството, обич синовна към своя народ, кураж и вдъхновение да се сражаваме честно, до саможертва за мирното бъдеще на отечеството" (с. 5).

Професор Недев осмисля делото на генерал Заимов върху много широк исторически фон. Той ни среща с пъстра галерия образи: царя и неговия антураж от раболепни дворцови служители, буржоазни политици и активни участници в дейността на Военния съюз, дейци на БКП, БЗНС и политическия кръг „Звено", изтъкнати общественици и учени, артисти и художници, които през тридесетте и началото на четиридесетте години пряко или косвено играят определена роля върху българската политическа и духовна сцена. Със завидна пестеливост и методичност в изложението той прави съпричастен читателя на атмосферата на онова заредено с напреженне време, когато се поставят на преоценка много утвърдени ценности, а и много нововъзникнали въпроси трудно намират своя логичен отговор. Подходил така към задачата си, авторът ярко и убедително разкрива пред читателя сложния и противоречив характер на идейната, заредена с дълбок психологизъм, еволюция, която изживява генерал Владимир Заимов.

Това е идейната еволюция на един безукорно честен, до смърт предан на делото си човек, който още едва дванадесетгоднишен попада във военното училище и се възпитава в него. Но той носи в сърцето си възрожденския демократизъм на своя баща и безпределната му обич към Русия. Чистият пламък на тази обич няма да помръкне никога в него.

„От голямо значение за израстването му (на Владимир Заимов б. а.) като личност, виден военен деец и общественик — отбелязва проф. Недев — е обстоятелството, че е щастлив в личния си живот. Неудовлетвореният човек, още повече нещастният, трудно разгръща своите сили и способности" (с. 22). В цялото си изложение авторът грижливо обосновава тази си позиция и неусетно прави съпругата на „червения генерал" Анна Заимова, както и неговата майка Клавдия Заимова, скъпи на читателя. С многостранната си култура и присъщата й нравственост Анна е достойна спътница на своя съпруг в най-драматичните моменти от живота му и затова има правото по-късно да каже за него, че е „обикновен до величие".

Тази му добродетел с пълна сила се изявява в него като самоотвержен участ-

Недю Недев, Генерал Владимир Заимов, Изд. на БЗНС, 1985, 255 с.

Digitized by Google

ник в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война. Преживял покрусата от две национални катастрофи, органически чужд на фалшивите поз, на дворцовата парадност, суета и тщеславие, той върви незабележимо и скромно, но непреклонно по избрания път. С много конкретни примери авторът ни убеждава, че „...в поведението му има нещо апостолско, което по чистота, простота и сила се родее с образа на великия Левски". Затова острите проблеми на времето дълбоко отекват в духовния свят на генерал Владимир Заимов и той намира сили в себе си не просто да се разграничи от политиката на монарха и неговата камарила, но и да им се противопостави с цялата сила на своя дух и непреклонност на убеждението си.

Мислейки върху парливите проблеми на времето, Владимир Заимов се прониква дълбоко от разбирането, че позицията на Съветския съюз към националния суверенитет на България и нейните законни национални стремления е важна опорна точка в борбата срещу предателския курс на профашистката буржоазия, която обвързва страната ни с хитлеристка Германия. Тъкмо това убеждение в него води до решимостта за смела борба.

Но професор Недев умело разкрива и моралната основа, върху която генерал Заимов доброволно се включва в борбата срещу хитлеризма като сътрудник на съветското военно разузнаване — това е осъзнатата с огромна сила истина, че в предстоящото тежко изпитание трябва да вложи всичко от себе си, но да допринесе за правилното политическо ориентиране на страната, да помогне за предотвратяване на трета национална катастрофа, а наред с това като истински български патриот да подпомогне великата съветска страна в смъртната ѝ борба с фашистка Германия. И той създава конспиративна антифашистка организация, която простира своята мрежа из цялата страна, на Балканите и дори в отделен период — в цяла Югоизточна Европа.

Посветил се на това смъртно опасно дело, генерал Заимов работи не като „...колекционер, който се занимава с откъслечни сведения, с дребни епизодични съобщения до Центъра или с повърхностна информация. По-скоро той е наблюдател и анализатор на събитията и внимателен изследовател на процесите. Това му помага да прави верни изводи и да дава изключителни преценки от принципиално естество" (с. 163). Даже и бегло запознат с историята на Втората световна война, читателят не може да не бъде впечатлен от факта, че много преди 22 юни 1941 г. той казва на секретаря на съветското военно аташе в София Яков Савченко: „Разполагам със сведения, че през юни се готви нахлуването на немските войски в Русия, без да се обявява война" (с. 184). Ето го Рихард Зорге на Балканите, боец на тихия фронт, с който може да се гордее всеки народ!

Осмисляйки подвига на своя герой, проф. Недев ярко откроява политическото значение на присъединяването на България към тристранния пакт. За прозорливия Заимов то е катастрофално. Хвърлен в огромна тревога, генералът-патриот мисли как да се спасява родината. „Фактът, че е привлечен да работи на невидимия фронт — разсъждава авторът, — малко или много е случаен. Ако не беше тук, щеше да бъде на друг боен сектор, но в никой случай той не можеше да стои пасивен, незаангажиран пред страшната заплаха за милото му отечество. Той си дава ясна сметка накъде отиват нещата. Затова решението му е висш израз на убеждение, повеля и дълг. Тук именно е коренът на цялостното му поведение през годините на Втората световна война — той е готов да се жертвува за спасението на своя скъп народ, за България."

Но авторът прави съпричастен читателя и към духовните вълнения на своя герой. Силно впечатляващ е фактът, че Владимир Заимов много често свързва своята съдба със съдбата на големия народен трибун Александър Стамболийски, зверски убит от деветоюнските палачи. Трагичната смърт на верния народен син присъствува в душевните му терзания, но те не го стъписват, не го правят слаб и колеблив. Не е страшно да мислиш за смъртта, когато имаш висока цел, когато си се обрекъл на своя народ. И той с цялото си поведение след арестуването му блестящо доказва тази истина.

Професор Недев, анализирайки всички конкретни детайли от този многопластов процес, убеждава читателя, че непосредствената причина за разкриването на бойно-разузнавателната антифашистка организация на генерал Заимов е не допусната от него грешка или нелепа случайност, а провалът на нелегалния антифашистки център в Братислава, ръководен от Ханс Шварц. Попаднал в лапите на врага, синът на възрожденеца Стоян Заимов се разкрива с цялото си нравствено величие, с присъщата му стоическа жертвоготовност. Затова авторът уместно го сравнява с най-великите имена от националната ни история. И с последните си думи, казани пред отпратения свещеник, дошъл да го изповяда: „Войник съм. Желая да умра с открити очи, защото **умирам за свободата на моята Родина. Умирам за България**" той доказва, че е достоен за тази висока чест (с. 243). Доказва още, че е достоен завинаги да остане в пантеона на безсмъртните.

Читателят с благородност към автора прелиства последната страница от тази неголяма книга. А обичта и искрената почит, които се утаяват в сърцето му към „червения генерал", остават ненакърними за цял живот.

Христо ХРИСТОВ

кандидат на историческите науки

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Исторически справочник

В книгата в сбита форма се посочва най-характерното за всеки проблем и период от историята на Българската комунистическа партия. В тридесет теми се разглежда историческият път на партията от нейното създаване в края на XIX век до наши дни, изнасят се най-важните събития, изясняват се техните причини и резултати. В справочника се отпечатва и летопис на всички конгреси и конференции на партията, на пленуми и съвещания, които са от изключително значение за развитието на работническото движение. Книгата е предназначена за най-широк кръг читатели.

ДЕЙСТВЕН КОНТРОЛ — УСКОРЕНА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ

Сборник

В брой пети на библиотека „Наръчник на контрольора" на Партиздат са поместени статии, които отразяват положителния опит в контролната дейност на комисиите за народен контрол в Коларовски район в София по проблемите на интензификацията на народното стопанство. Брошурата започва със статията „Народният контрол — продължение на партийния контрол" от Димитър Петков, секретар на заводския партиен комитет в КЗ „Христо Смирненски" — София, в която се изнася интересен опит. На заседания и събрания заводският партиен комитет и първичните партийни организации системно съгласуват плана и анализират дейността на съответните комисии за народен контрол и на комунистите, изпратени в тях с партийно поръчение. Заводският партиен комитет дава оценка за резултатите от цялостната дейност на комисиите за народен контрол, както и за участието на профорганизацията и Комсомола, взема решения и мерки за усъвършенстването на контролната дейност в завода.

НЕЛЕГАЛНИЯТ КАНАЛ

Здравко Мицов

Книгата разказва за голямата патриотична, партийна и интернационална дейност на партийните групи за съдействие на Задграничното бюро на ЦК на БКП в Австрия през годините 1920—1945 година, за участието на прогресивните български студенти в борбите на австрийското работническо и комунистическо движение, в двете въстания в Австрия — от 1927 и от 1934 година, за дейността на студентската партийна група на БКП в град Грац. Не случайно книгата носи заглавието „Нелегалният канал". През този партиен канал, чийто идеен организатор е Гаврил Генов, са преведени след разгрома на Септемврийското въстание от 1923 г. и терора от 1925 година над 250 български политемигранти, цвета на партията по онова време. Между тях са Георги Дамянов, Фердинанд Козовски, Иван Кинов, Иван Михайлов, Иван Пейчев, Жак Натан и други. Спасяването на българските революционни кадри бе основната, най-важната, най-отговорната задача, която Задграничното бюро на ЦК на БКП в Австрия постави на Грацката партийна група на българското студентство.

ПРОФИЗДАТ

КАЧЕСТВОТО

Челен опит и инициативи

В този справочник за профсъюзния активист (със съставители В. Спасов, Л. Личев и др.) се изнася опитът в борбата за високо качество на челни бригади, предприятия, стопански организации и институти, на окръзи и отрасли, на обществени организации и други, който има потраен характер и може да намери широко приложение в страната. На читателя са предоставени извадки от партийни документи, от изказвания на партийни ръководители, учени, герои на социалистическия труд, мисли на велики хора, афоризми, епиграми и др., посветени на проблема за качеството. Представени са постиженията и на Съветския съюз, на социалистическите страни и на редица развити капиталистически държави.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ТОДОР ЖИВКОВ

ПАРТИЯТА Е ВЯРНА НА СВОИТЕ СЪЮЗНИЦИ

Тритомникът под това заглавие, публикуван от Издателството на БЗНС, съдържа доклади, речи и статии на другаря Тодор Живков, посветени на един от най-важните проблеми на социалистическата революция и на политическата организация на обществото на реалния социализъм — въпроса за съюзника и принципите на общите действия в изграждането на новото общество. Материалите в тритомника проследяват в исторически план и в съвременното развитие съвместната политическа борба и единодействие на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз, които са изключителен по своето значение принос в теорията и практиката на световния революционен процес. Очертана е последователната политическа линия на партията към съюза, която обгръща повече от четири десетилетия. Една от съществените черти на историческите априлски решения на ЦК на БКП от 1956 година е укрепването на съюза между Комунистическата партия и БЗНС и неговото развитие в новите исторически условия. В последните години, особено в решенията на Дванадесетия конгрес на партията и на Националната партийна конференция през 1984 г., е отредено важно място на единодействието между БКП и БЗНС. Проблемите за интензивното развитие на икономиката, за повсеместното внедряване на постиженията на съвременната научно-техническа революция непосредствено се свързват с още по-тясното сътрудничество на партията и БЗНС. В трудовете на другаря Живков се подчертава, че огромното поприще, където боевият съюз придобива нови измерения, са задачите за дълбоко преустройство във всички области на обществения живот, в условията на съвременната научно-техническа революция. Началата, които бяха очертани от Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.) и Януарския пленум на ЦК на БКП (1986 г.) и особено програмните решения на Тринадесетия конгрес на партията, са историческа перспектива за целия народ, за всички политически и обществени организации. Редица от произведенията в трите тома са посветени на събития, непосредствено свързани с дейността на БЗНС, с неговите конгреси, със срещи на ръководните органи на двете политически партии, с чествувания на издания, на дейци и паметни годишнини.

Трудовете на другаря Тодор Живков, посветени на уникалното явление на комунистическо-земеделското братство, очертават цялостна концепция за политическата система на реалния социализъм в нашата страна, продължават и издигат на нова степен теоретическите основи и практическите подходи за единодействието между БКП и БЗНС.

20700

Цена 0,35 лв.

166066-15

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

GENERAL LIBRARY - U.C. BERKELEY
B000352847
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

ник в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война. Преживял покрусата от две национални катастрофи, органически чужд на фалшивите пози, на дворцовата парадност, суета и тщеславие, той върви незабележимо и скромно, но непреклонно по избрания път. С много конкретни примери авторът ни убеждава, че „...в поведението му има нещо апостолско, което по чистота, простота и сила се родее с образа на великия Левски". Затова острите проблеми на времето дълбоко отекват в духовния свят на генерал Владимир Заимов и той намира сили в себе си не просто да се разграничи от политиката на монарха и неговата камарила, но и да им се противопостави с цялата сила на своя дух и непреклонност на убеждението си.

Мислейки върху парлнвите проблеми на времето, Владимир Заимов се проникна дълбоко от разбирането, че позицията на Съветския съюз към национлния суверенитет на България и нейните законни национални стремления е важна опорна точка в борбата срещу предателския курс на профашистката буржоазия, която обвързва страната ни с хитлеристка Германия. Тъкмо това убеждение в него води до решимостта за смела борба.

Но професор Недев умело разкрива и моралната основа, върху която генерал Заимов доброволно се включва в борбата срещу хитлеризма като сътрудник на съветското военно разузнаване — това е осъзнатата с огромна сила истина, че в предстоящото тежко изпитание трябва да вложи всичко от себе си, но да допринесе за правилното политическо ориентиране на страната, да помогне за предотвратяване на трета национална катастрофа, а наред с това като истински български патриот да подпомогне великата съветска страна в смъртната й борба с фашистка Германия. И той създава конспиративна антифашистка организация, която простира своята мрежа из цялата страна, на Балканите и дори в отделен период — в цяла Югоизточна Европа.

Посветил се на това смъртно опасно дело, генерал Заимов работи не като „...колекционер, който се занимава с откъслечни сведения, с дребни епизодични съобщения до Центъра или с повърхностна информация. По-скоро той е наблюдател и анализатор на събитията и внимателен изследовател на процесите. Това му помага да прави верни изводи и да дава изключителни преценки от принципиално естество" (с. 163). Даже и бегло запознат с историята на Втората световна война, читателят не може да не бъде впечатлен от факта, че много преди 22 юни 1941 г. той казва на секретаря на съвет-ото военно аташе в София Яков Сав-ко: „Разполагам със сведения, че през и се готви нахлуването на немските ски в Русия, без да се обявява вой-" (с. 184). Ето го Рихард Зорге на Бал-ните, боец на тихия фронт, с който мо-е да се гордее всеки народ!

Осмисляйки подвига на своя герой, проф. Недев ярко откроява политическото значение на присъединяването на България към тристранния пакт. За прозорливия Заимов то е катастрофално. Хвърлен в огромна тревога, генералът-патриот мисли как да се спасява родината. „Фактът, че е привлечен да работи на невидимия фронт — разсъждава авторът, — малко или много е случаен. Ако не беше тук, щеше да бъде на друг боен сектор, но в никой случай той не можеше да стои пасивен, незаангажиран пред страшната заплаха за милото му отечество. Той си дава ясна сметка накъде отиват нещата. Затова решението му е висш израз на убеждение, повеля и дълг. Тук именно е коренът на цялостното му поведение през годините на Втората световна война — той е готов да се жертвува за спасението на своя скъп народ, за България."

Но авторът прави съпричастен читателя и към духовните вълнения на своя герой. Силно впечатляващ е фактът, че Владимир Заимов много често свързва своята съдба със съдбата на големия народен трибун Александър Стамболийски, зверски убит от деветоюнските палачи. Трагичната смърт на верния народен син присъствува в душевните му терзания, но те не го стъписват, не го правят слаб и колеблив. Не е страшно да мислиш за смъртта, когато имаш висока цел, когато си се обрекъл на своя народ. И той с цялото си поведение след арестуването му блестящо доказва тази истина.

Професор Недев, анализирайки всички конкретни детайли от този многопластов процес, убеждава читателя, че непосредствената причина за разкриването на бойно-разузнавателната антифашистка организация на генерал Заимов е не допусната от него грешка или нелепа случайност, а провалът на нелегалния антифашистки център в Братислава, ръководен от Ханс Шварц. Попаднал в лапите на врага, синът на възрожденеца Стоян Заимов се разкрива с цялото си нравствено величие, с присъщата му стоическа жертвоготовност. Затова авторът уместно го сравнява с най-великите имена от националната ни история. И с последните си думи, казани пред отпратения свещеник, дошъл да го изповяда: „Войник съм. Желая да умра с открити очи, защото **умирам за свободата на моята Родина. Умирам за България**" той доказва, че е достоен за тази висока чест (с. 243). Доказва още, че е достоен завинаги да остане в пантеона на безсмъртните.

Читателят с благородност към автора прелиства последната страница от тази неголяма книга. А обичта и искрената почит, които се утаяват в сърцето му към „червения генерал", остават ненакърними за цял живот.

Христо ХРИСТОВ

кандидат на историческите науки

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Исторически справочник

В книгата в сбита форма се посочва най-характерното за всеки проблем и период от историята на Българската комунистическа партия. В тридесет теми се разглежда историческият път на партията от нейното създаване в края на XIX век до наши дни, изнасят се най-важните събития, изясняват се техните причини и резултати. В справочника се отпечатва и летопис на всички конгреси и конференции на партията, на пленуми и съвещания, които са от изключително значение за развитието на работническото движение. Книгата е предназначена за най-широк кръг читатели.

ДЕЙСТВЕН КОНТРОЛ — УСКОРЕНА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ

Сборник

В брой пети на библиотека „Наръчник на контрольора" на Партиздат са поместени статии, които отразяват положителния опит в контролната дейност на комисиите за народен контрол в Коларовски район в София по проблемите на интензификацията на народното стопанство. Брошурата започва със статията „Народният контрол — продължение на партийния контрол" от Димитър Петков, секретар на заводския партиен комитет в КЗ „Христо Смирненски" — София, в която се изнася интересен опит. На заседания и събрания заводският партиен комитет и първичните партийни организации системно съгласуват плана и анализират дейността на съответните комисии за народен контрол и на комунистите, изпратени в тях с партийно поръчение. Заводският партиен комитет дава оценка за резултатите от цялостната дейност на комисиите за народен контрол, както и за участието на профорганизацията и Комсомола, взема решения и мерки за усъвършенстуването на контролната дейност в завода.

НЕЛЕГАЛНИЯТ КАНАЛ

Здравко Мицов

Книгата разказва за голямата патриотична, партийна и интернационална дейност на партийните групи за съдействие на Задграничното бюро на ЦК на БКП в Австрия през годините 1920—1945 година, за участието на прогресивните български студенти в борбите на австрийското работническо и комунистическо движение, в двете въстания в Австрия — от 1927 и от 1934 година, за дейността на студентската партийна група на БКП в град Грац. Не случайно книгата носи заглавието „Нелегалният канал". През този партиен канал, чийто идеен организатор е Гаврил Генов, са преведени след разгрома на Септемврийското въстание от 1923 г. и терора от 1925 година над 250 български политемигранти, цвета на партията по онова време. Между тях са Георги Дамянов, Фердинанд Козовски, Иван Кинов, Иван Михайлов, Иван Пейчев, Жак Натан и други. Спасяването на българските революционни кадри бе основната, най-важната, най-отговорната задача, която Задграничното бюро на ЦК на БКП в Австрия постави на Грацката партийна група на българското студентство.

ПРОФИЗДАТ

КАЧЕСТВОТО

Челен опит и инициативи

В този справочник за профсъюзния активист (със съставители В. Спасов, Л. Личев и др.) се изнася опитът в борбата за високо качество на челни бригади, предприятия, стопански организации и институти, на окръзи и отрасли, на обществени организации и други, който има по-траен характер и може да намери широко приложение в страната. На читателя са предоставени извадки от партийни документи, от изказвания на партийни ръководители, учени, герои на социалистическия труд, мисли на велики хора, афоризми, епиграми и др., посветени на проблема за качеството. Представени са постиженията и на Съветския съюз, на социалистическите страни и на редица развити капиталистически държави.

Digitized by Google

Digitized by Google